

DECLARAȚIA
UNIVERSALĂ
A DREPTURILOR
OMULUI

Demnitate și dreptate pentru toți

DREPTURILE OMULUI ÎN ACTIVITATEA POLIȚIEI

Culegere
de acte normative
naționale
și internaționale

DREPTURILE OMULUI în activitatea poliției

Culegere de acte normative
naționale și internaționale

Chișinău 2008

Această publicație apare în contextul celei de-a 60-a aniversări
a Declarației Universale a Drepturilor Omului.

Publicația apare cu sprijinul proiectului PNUD „Susținere în implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului în Republica Moldova”

Moldova

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) reprezintă rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care promovează schimbarea și conectează țările la informații, experiența și resursele necesare pentru a ajuta oamenii să-și construiască o viață mai bună.

Textele sînt publicate cu modificările introduse pînă la 1 noiembrie 2007.

Concept, coordonare și contribuție:

Dr. conf. univ., Igor Dolea, director al Institutului de Reforme Penale

Dr. lector univ., Victor Zaharia, șef al Direcției Probațiune și Reformă Instituțională, Institutul de Reforme Penale

Copertă și design: Simion Coadă, Ghenadie Pascari, Mihai Sava

Lectură: Adriana Nazarciuc

Editură și tipar: Casa Editorial-Poligrafică Bons Offices

Tiraj: 500 ex.

CUPRINS

Cuvînt înainte	7
I. INTERNAȚIONALE	
1. Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților și recomandările referitoare la acesta	9
2. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante	17
3. Ansamblul de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau încarcerare	30
4. Normele Organizației Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate	37
5. Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing)	46
6. Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)	57
7. Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției	62
8. Convenția pentru suprimarea traficului de persoane și a exploatarei prostituției	86
9. Convenție asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.....	90
10. Protocolul opțional la Convenția cu privire la drepturile copilului privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia infantilă	95
11. Convenția unică asupra stupefiantelor și protocolul de modificare a acestei convenții	99
12. Convenția asupra substanțelor psihotrope.....	116
13. Convenția Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope.....	127
14. Convenția asupra circulației rutiere.....	136
15. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate	169
16. Protocol privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate	181
17. Protocolul împotriva producerii ilicite și traficului cu arme de foc, cu părți componente și cu muniție, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale	185
18. Convenția internațională privind suprimarea terorismului cu bombe	188
19. Convenția internațională împotriva luării de ostatici	193
20. Convenția internațională pentru protecția tuturor persoanelor contra disparițiilor forțate.....	197
21. Declarația de la Viena privind criminalitatea și justiția: soluții la provocările secolului XXI	201
22. Declarația privind controlul abuzului și al traficului de droguri	203
23. Declarația privind dreptul tuturor persoanelor de a nu fi subiect al torturii sau al altor forme de tratament sau pedeapsă crude, inumane sau degradante.....	204
24. Declarația privind drepturile și responsabilitățile indivizilor, grupurilor și organizațiilor civile de a promova și proteja drepturile universale recunoscute și libertățile fundamentale ale omului	205
25. Principiile eticii medicale	206
26. Măsuri practice în domeniul prevenirii criminalității și justiției penale în scopul eliminării violenței împotriva femeilor	207

27. Declarația cu privire la drepturile omului în cazul persoanelor care nu sînt cetățeni ai țării în care locuiesc.....	208
28. Declarația Organizației Națiunilor Unite privind criminalitatea și securitatea publică	210
29. Declarația privind principiile de bază ale justiției cu privire la victimele crimelor și victimele abuzului din partea puterii	211
30. Codul de conduită a persoanelor responsabile de menținerea ordinii de drept.....	213

EUROPENE

1. Convenția europeană de extrădare.....	217
2. Protocol adițional la convenția europeană de extrădare.....	222
3. Al doilea protocol adițional la convenția europeană de extrădare	223
4. Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală	225
5. Protocol adițional la convenția europeană de asistență judiciară în materie penală	230
6. Al doilea protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală ...	231
7. Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționali sau infractorilor eliberați condițional.....	241
8. Convenția europeană asupra transferării persoanelor condamnate.....	246
9. Convenția europeană privind transferul de proceduri în materie penală	250
10. Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante	257
11. Protocolul nr. 1 la convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.....	260
12. Convenția penală privind corupția.....	261
13. Protocolul adițional la Convenția de drept penal asupra corupției	268
14. Convenția civilă privind corupția	270
15. Codul european de etică al poliției	273
16. Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică.....	304
17. Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională	318
18. Convenția europeană cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari	327
19. Convenția europeană pentru reprimarea infracțiunilor rutiere	331
20. Convenția europeană cu privire la efectele internaționale ale interzicerii exercitării dreptului de a conduce un vehicul cu motor.....	336
21. Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal.....	338
22. Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului	342
23. Convenție privind prevenirea terorismului	344
24. Convenție a Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului	351
25. Protocolul de amendare a Convenției europene pentru reprimarea terorismului	366
26. Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărîrilor represive.....	372
27. Acord cu privire la transferul corpurilor persoanelor decedate	383

28. Acord de cooperare pentru prevenirea și combaterea infracționalității transfrontaliere	385
29. Convenția europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal	390
30. Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane	393
31. Convenție privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente	406
32. Convenția europeană referitoare la statutul juridic al lucrătorului migrant	408
33. Recomandarea nr. R 22 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor	417
34. Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate	420
35. Recomandarea n. 11(85) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la poziția victimei în dreptul penal și în procedura penală.....	433
36. Recomandarea nr. R. 19 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la mediere în cazuri penale	435
37. Recomandarea Rec (2003) 14 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind interoperabilitatea sistemelor informatice în sectorul justiției	438
38. Recomandarea nr. R 11 (80) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la detențiunea în așteptarea judecării	442
39. Recomandarea Rec (2003)20 a Comitetului de Miniștri a Statelor Membre cu privire la noile modalități de tratare a delicvenței juvenile și rolul justiției juvenile	444
40. Recomandarea nr. R (86) 12 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind măsurile de prevenire și reducere a volumului excesiv de activitate al instanțelor	447
41. Recomandarea (2000) 19 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind rolul urmăririi penale în sistemul de justiție penală	449
42. Recomandarea nr. R (87) 18 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la simplificarea justiției penale.....	454
43. Recomandarea nr. R (95) 12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la managementul justiției penale.....	459
44. Recomandarea nr. R (97) 12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la personalul responsabil pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor	461
45. Recomandarea rec (2000) 22 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la stimularea implementării regulamentului european privind sancțiunile și măsurile comunitare	468
46. Recomandarea Rec (2003) 13 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la furnizarea informației prin comunicații de masă referitor la procedurile penale.....	472
47. Recomandarea Rec (2003) 21 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la parteneriatul în prevenirea infracțiunii	475
48. Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la liberarea condiționată.....	481
49. Recomandarea Rec (2006) 13 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la cercetarea în stare de arest preventiv, condițiile de desfășurare și măsuri de protecție împotriva abuzului	486
50. Rezoluția (97) 24 privind cele douăzeci de principii directe pentru lupta împotriva corupției	492
51. Rezoluția (99) 5 instituind „grupul de state împotriva corupției – GRECO”	494
52. Recomandarea (2002)5 a Comitetului Miniștrilor către statele membre referitoare la protecția femeilor împotriva violenței.....	500

53. Acord de cooperare dintre Guvernele statelor participante la cooperarea economică a Mării Negre privind combaterea criminalității, în special a formelor sale organizate..... 508
54. Acord din 31/01/1995 referitor la traficul ilicit pe mare, în aplicarea articolului 17 din Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope....512

NAȚIONALE

1. Lege cu privire la poliție 523
2. Lege privind statutul ofițerului de urmărire penală 541
3. Lege privind activitatea operativă de investigații 550
4. Lege privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal..... 559
5. Hotărîre cu privire la aprobarea Statutului disciplinar al organelor afacerilor interne 566
6. Lege cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne 573
7. Lege cu privire la arme 585
8. Lege cu privire la înregistrarea dactiloscopică de stat..... 586
9. Lege cu privire la secretul de stat 589
10. Lege cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova..... 591
11. Lege cu privire la migrație 592
12. Lege cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova 593
13. Lege cu privire la statutul refugiaților 594
14. Lege privind frontiera de stat a Republicii Moldova 597
15. Hotărîre cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului 598
16. Hotărîrea guvernului Republicii Moldova cu privire la Ministerul Afacerilor Interne 602
17. Lege cu privire la gărzile populare 604
18. Hotărîre cu privire la structura organizatorică, limita efectivului și Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne 605
19. Hotărîre despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de utilizare a mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare și aparatului medical din dotarea poliției 613
20. Hotărîre despre aprobarea Regulamentului cu privire la supravegherea tehnică exercitată de poliția rutieră 615
21. Hotărîre nr. 521 din 19.07.1994 cu privire la prestarea serviciilor cu plată de către Poliția Rutieră și Serviciul înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto al Departamentului informații și documentare a populației ale Ministerului Afacerilor Interne 630

Cuvînt înainte

În tendința sa de integrare ca membru cu drepturi depline în Uniunea Europeană, Republica Moldova urmează să adopte și implementeze un set complex de norme și standarde care funcționează în cadrul acestei comunități.

Vectorii integrării deja s-au reflectat în Planul de acțiuni Republica Moldova-UE, a cărui arteră principală o constituie racordarea cadrului legislativ și normativ național la cel european.

În contextul celor expuse, elaborarea unei culegeri de acte oficiale ce reglementează activitatea poliției s-a proiectat ca un imperativ al zilei.

Prezenta culegere de acte internaționale și naționale este adresată celor care își desfășoară sau își vor desfășura activitatea în rîndul organelor afacerilor interne și, în virtutea obligațiilor funcționale trebuie să cunoască principiile, regulile, metodele și formele de organizare a activităților acestui compartiment.

Această ediție oferă celor interesați o sistematizare a actelor internaționale și naționale menite să regleze legislația de ramură, în scopul eficientizării activităților de prevenire și contracarare a criminalității, precum și o familiarizare cu noțiunile specifice actelor oficiale și terminologiei de specialitate.

Sîntem convinși de oportunitatea utilizării prezentei culegeri de către cadrele organelor afacerilor interne, precum și a altor organe de drept. Vom fi satisfăcuți să aflăm că lucrarea a devenit o carte de căpătîi pentru persoanele interesate care activează în domeniu.

Gheorghe PAPUC
Ministrul Afacerilor Interne

INTERNATIONALE

ANSAMBLUL DE REGULI MINIME PENTRU TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR ȘI RECOMANDĂRILE REFERITOARE LA ACESTA (extras)

Prin rezoluția nr.663 C (XXIV) din 31 iulie 1957, Consiliul Economic și Social a aprobat Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților (p.1) și între altele și-a însușit Recomandările cuprinzând recrutarea și pregătirea personalului de penitenciar (p.8) și Recomandările privind așezămintele penitenciare și corecționale deschise (p.10) al căror text a fost adoptat de către primul Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților, ținut la Geneva în anul 1955. Printre alte recomandări, această rezoluție invită guvernele să privească favorabil adoptarea și aplicarea Ansamblului de reguli și să țină seama cât mai complet posibil de alte două grupe de recomandări în administrația așezămintelor lor penitenciare și corecționale. Textele următoare sînt extrase din raportul asupra primului Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților (publicație a Națiunilor Unite nr. de vînzare, 1956. IV.4)*.

A. – ANSAMBLUL DE REGULI MINIME PENTRU TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

Rezoluție adoptată la 30 august 1955

ANEXA ANSAMBLUL DE REGULI MINIME PENTRU TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

Observații introductive

1 – Regulile următoare nu au ca obiectiv de a descrie, în special, un sistem penitenciar model. Ele nu urmăresc decît a stabili, inspirîndu-se din concepțiile, în general admise, ale zilelor noastre și din elementele esențiale ale celor mai adecvate sisteme contemporane, principiile și regulile unei bune organizări penitenciare și ale practicii tratamentului deținuților.

2 – Este evident că nu toate regulile pot fi aplicate în toate locurile și în orice timp, dată fiind marea varietate de condiții juridice, sociale, economice și geografice care se întîlnesc în lume. Ele trebuie în același timp să servească pentru a stimula efortul constant care urmărește trecerea dificultăților practice care se opun la aplicarea lor, avînd în vedere faptul că ele reprezintă, în ansamblul lor, condiții minime care sînt admise de către Națiunile Unite.

3 – Pe de altă parte aceste reguli se referă la domenii în care gîndirea este în evoluție constantă în această privință. Ele nu tind să excludă posibilitatea de experiență și de practici, presupunînd că acelea ar fi în acord cu principiile și obiectivele care se desprind din textul Ansamblului de reguli. În acest spirit, administrația penitenciară centrală va fi întotdeauna împuternicită să aprobe excepții la reguli.

4 – 1) Prima parte a Ansamblului de reguli tratează reguli cuprinzînd administrația generală a așezămintelor penale și este aplicabilă tuturor categoriilor de deținuți, criminali sau de drept comun preveniți sau condamnați, inclusiv deținuții care fac obiectul unei măsuri de siguranță sau al unei măsuri reeducative ordonate de către judecător.

2) Partea a doua conține reguli care nu sînt aplicabile decît categoriilor de deținuți vizați de către fiecare secțiune. Totodată, regulile secțiunii A, aplicabile deținuților condamnați, vor fi de asemenea aplicabile categoriilor de deținuți vizați în secțiunile B, C, și D, cu condiția ca ele să nu fie în contradicție cu regulile care le conduc și cu condiția ca ele să fie în favoarea acestor deținuți.

5 – 1) Aceste reguli nu au ca profil de a determina organizarea unităților pentru delicvenți tineri (așezămintele Borstal, institutele de reeducare etc.). Cu toate acestea, într-un mod general, prima parte a Ansamblului de reguli poate fi considerată ca aplicabilă în aceeași măsură și acestor așezăminte.

2) Categoria tinerilor deținuți trebuie să cuprindă în orice caz minorii care depind de jurisdicția pentru copii. În general, acești tineri delicvenți nu ar trebui să fie condamnați la pedepse cu închisoarea.

* Primul Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților și-a ținut lucrările la Geneva, Elveția, între 22 august – 3 septembrie 1955 (n.n.).

Prima parte REGULI DE APLICARE GENERALĂ PRINCIPII FUNDAMENTALE

6 – 1) Regulile care urmează trebuie să fie aplicate în mod imparțial. Nu este îngăduit să se facă diferențieri de tratament bazate pe prejudecăți, mai ales din cauza rasei, culorii, sexului, limbii, religiei, opiniei politice sau oricăror alte păreri, originii naționale sau sociale.

2) Dimpotrivă, este important să se respecte credințele religioase și preceptele morale ale grupului căruia îi aparține deținutul.

Înregistrarea

7 – 1) În toate locurile în care există persoane deținute trebuie să se țină la zi un registru cartonat și numerotat, înscriindu-se pentru fiecare deținut:

- a) identitatea sa;
- b) motivele deținerii sale și autoritatea competentă care a decis aceasta;
- c) ziua și ora primirii și a ieșirii.

2) Nici o persoană nu poate fi admisă într-un așezământ fără un mandat de deținere valabil, ale cărui date vor trebui trecute mai întâi în registru.

Separarea categoriilor

8 – Diferitele categorii de deținuți trebuie să fie introduse în așezăminte sau secții de așezăminte, separat, ținându-se cont de sexul lor, de vârsta lor, de antecedentele lor, de motivele detenției lor și de necesitățile tratamentului lor. Astfel:

- a) Bărbații și femeile trebuie să fie ținuți pe măsura posibilității în așezăminte diferite; în așezăminte care primesc în același timp bărbați și femei, ansamblul încăperilor destinate femeilor trebuie să fie complet separate.
- b) Deținuții în prevenție trebuie să fie separați de condamnați.
- c) Persoanele închise pentru datorii sau condamnați la o altă formă de închisoare civilă, trebuie să fie separați de deținuții pentru infracțiuni penale.
- d) Deținuții tineri trebuie să fie separați de adulți.

Încăperi de deținere

9 – 1) Celule sau camerele destinate izolării nocturne nu vor fi ocupate decât de un singur deținut. Pentru motive speciale cum ar fi din cauza unei supraaglomerări temporare administrația centrală a închisorii poate face excepții de la această regulă, totuși va trebui să se evite ca să stea doi deținuți în câte o celulă sau cameră individuală.

2) În caz că se recurge la dormitoare, acestea trebuie să fie ocupate de către deținuți selecționați cu îngrijire și recunoscuți apti să fie cazați în aceste condiții. Noaptea ei vor fi supuși unei supravegheri regulate, adaptată tipului de așezământ respectiv.

10 – Încăperile de deținere și în special acele care sînt destinate deținuților în timpul nopții, trebuie să corespundă exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația.

11 – În orice încăpere în care deținuții trebuie să trăiască și să muncească.

- a) ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru ca deținuții să poată citi și munci la lumina naturală, amplasarea acestor ferestre trebuie să permită pătrunderea de aer proaspăt și aceasta chiar dacă este sau nu ventilație artificială;
- b) lumina artificială trebuie să fie suficientă pentru a permite deținutului să citească sau să muncească fără să-și strice vederea.

12 – Instalațiile sanitare trebuie să permită deținutului să-și satisfacă nevoile naturale în momentul dorit, într-un mod curat și decent.

13 – Instalațiile de baie și duș trebuie să fie suficiente pentru ca fiecare deținut să aibă posibilitatea și să fie obligat să le folosească la o temperatură adecvată climatului și atât de des pe cît o cere igiena generală conform anotimpului și regiunii geografice, dar cel puțin o dată pe săptămînă într-o climă temperată.

14 – Toate încăperile frecventate regulat de deținuți trebuie menținute în perfectă stare și curate.

Igiena personală

15 – Trebuie să se pretindă deținuților curățenia personală; în acest scop ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății lor și curățeniei lor.

16 – Pentru a se putea permite deținuților să se prezinte într-o ținută corespunzătoare și să-și păstreze respectul față de ei înșiși, trebuie să se asigure condiții pentru buna întreținere a părului și a bărbii: bărbaii trebuie să poată să se bărbiească în mod regulat.

Îmbrăcămintea și așternutul

17 – 1) Fiecare deținut care nu are dreptul să poarte hainele sale personale trebuie să primească îmbrăcămintea care să fie adecvată climatului și în cantitate suficientă pentru a-l menține sănătos. Această îmbrăcămintă nu are voie să fie în nici un fel degradată sau umilitoare.

2) Toate hainele trebuie să fie curate și în bună stare. Lenjeria de corp trebuie să fie schimbată și spălată atât de des cât este necesar pentru menținerea igienei.

3) În cazuri excepționale, când deținutul iese din așezămînt cu aprobare, trebuie să i se permită să poarte îmbrăcămintea sa personală sau haine care nu atrag atenția.

18 – Cînd li s-a permis deținuților să poarte hainele lor personale, trebuie să se dea ordin în momentul intrării acestora în așezămînt, pentru a se lua măsuri ca acestea să fie curate și utilizabile.

19 – Fiecare deținut trebuie să dispună, în conformitate cu uzanțele locale sau naționale, de un pat individual cu așternut necesar, bine întreținut și schimbat în asemenea mod încît să asigure curățenia.

Alimentația

20 – 1) Orice deținut trebuie să primească de la administrație, la orele obișnuite, o hrană de bună calitate, bine preparată și servită, avînd o valoare nutritivă suficientă pentru menținerea sănătății și a forțelor sale.

2) Fiecare deținut trebuie să aibă posibilitatea de a avea apă potabilă la dispoziție.

Exerciții fizice

21 – 1) Fiecărui deținut care nu este ocupat cu o muncă în aer liber, i se va asigura, dacă vremea o permite, o oră cel puțin pe zi, pentru exerciții fizice, adecvate, în aer liber.

2) Tinerii deținuți și ceilalți deținuți cărora vîrsta și condiția fizică le permit, trebuie să primească în timpul perioadei rezervate exercițiilor fizice, o educație fizică și recreativă. În acest scop li se vor pune la dispoziție terenul, instalațiile și echipamentul.

Asistența medicală

22 – 1) Fiecare așezămînt penitenciar trebuie să dispună cel puțin de serviciile unui medic calificat, care trebuie să aibă cunoștințe în psihiatrie. Asistența medicală trebuie organizată în legătură strînsă cu administrația generală a Serviciului sănătății comunității sau națiunii. Ea trebuie să cuprindă un serviciu de psihiatrie pentru diagnostic și dacă este cazul pentru tratamentul cazurilor de deficiență mintală.

2) Pentru bolnavii care au nevoie de îngrijiri speciale trebuie să se prevadă transferul la așezămintele penitenciare specializate sau la spitale civile. Dacă tratamentul spitalicesc este organizat în așezămînt, acesta trebuie prevăzut cu material, utilaj și produse farmaceutice care să permită de a se da tratamentul și îngrijirile adecvate deținuților bolnavi și personalul trebuie să aibă o suficientă pregătire profesională.

3) Orice deținut trebuie să beneficieze de îngrijirile unui dentist calificat.

23 – 1) În așezămintele pentru femei trebuie să existe instalațiile speciale necesare pentru îngrijirea femeilor gravide și a celor care nasc sau au născut. În măsura posibilităților trebuie să se ia măsuri pentru ca nașterile să aibă loc într-un spital civil. Dacă copilul se naște în închisoare este important ca în actul de naștere să nu fie trecut acest lucru.

2) În caz că se permite mamei deținute a-și păstra sugarii, trebuie să se ia măsuri pentru a se crea creșe înzestrate cu personal calificat unde sugarii să fie ținuți în timpul cînd nu sînt în îngrijirea mamelor lor.

24 – Medicul trebuie să examineze fiecare deținut cît mai curînd posibil după intrarea sa și ulterior, atît de des cît este necesar, în special în vederea depistării existenței posibile a unei maladii fizice sau mintale și să ia toate măsurile necesare, să asigure separarea deținuților suspecți a fi atinși de maladii infecțioase sau contagioase, să descopere deficiențele fizice sau mintale care ar putea fi un obstacol la reclasare și să determine capacitatea fizică de muncă a fiecărui deținut.

25 – 1) Medicul este însărcinat să supravegheze sănătatea fizică și psihică a deținuților. El trebuie să-i vadă în fiecare zi pe deținuții bolnavi, pe toți cei care se plîng că sînt bolnavi și pe toți cei care îi atrag în mod deosebit atenția.

2) Medicul trebuie să prezinte un raport directorului, de fiecare dată când este necesar, că sănătatea fizică și psihică a unui deținut a fost sau va fi afectată de prelungirea sau de o condiție oarecare a detenției.

26 – 1) Medicul trebuie să execute inspecții regulate și să-l consilieze pe director în ceea ce privește:

- a) cantitatea, calitatea, prepararea și distribuția alimentelor;
- b) igiena și curățenia așezământului și a deținuților;
- c) instalații sanitare, de încălzire, iluminat și ventilația așezământului;
- d) calitatea și curățenia hainelor și a așternutului deținuților;
- e) respectarea regulilor privind educația fizică și sportivă când aceasta este organizată cu un personal nespecializat.

2) Directorul trebuie să ia în considerație rapoartele și sfaturile medicului bazate pe articolele 25 paragraful 2 și 26, în caz că este de acord cu acestea, să ia imediat măsurile ce se impun; în caz de dezacord sau dacă cele sesizate nu sînt de competența lui, el va transmite imediat raportul medical și propriile sale păreri, autorităților superioare.

Disciplină și pedepse

27 – Ordinea și disciplina trebuie să fie menținute cu fermitate dar fără a se aduce un plus de restricții față de cît este necesar pentru menținerea securității și a unei vieți în comun bine organizate.

28 – 1) Nici un deținut nu va putea îndeplini în administrația așezământului o funcție cu puteri disciplinare.

2) Această regulă nu va putea fi un obstacol pentru buna funcționare a sistemelor pe bază de auto-guvernare. Aceste sisteme implică de fapt ca unele activități sau responsabilități de ordin social, educativ sau sportiv să fie încredințate, sub control, deținuților grupați în vederea tratamentului lor.

29 – Punctele următoare trebuie întotdeauna să fie determinate, fie prin lege, fie printr-un regulament, de autoritatea administrativă competentă:

- a) atitudinea care constituie o infracțiune disciplinară;
- b) genul și durata sancțiunilor disciplinare care pot fi aplicate;
- c) autoritatea competentă pentru a pronunța aceste sancțiuni.

30 – 1) Nici un deținut nu poate fi pedepsit decît în conformitate cu dispozițiile unei astfel de legi sau unui astfel de regulament și niciodată de două ori pentru aceeași infracțiune.

2) Nici un deținut nu poate fi pedepsit fără a fi informat despre infracțiunea care i se reproșează și fără a fi avut ocazia de a-și susține apărarea. Autoritatea competentă trebuie să procedeze la un examen complet al cazului.

3) În măsura în care aceasta este necesar și realizabil, trebuie să se permită deținutului de a-și prezenta apărarea prin intermediul unui interpret.

31 – Pedepsele corporale, introducerea în celula întunecoasă ca și toate sancțiunile crude, inumane sau degradante trebuie să fie complet interzise ca sancțiuni disciplinare.

32 – 1) Pedepsele cu izolarea și reducerea hranei nu vor fi niciodată aplicate înainte ca medicul să fi examinat deținutul și certificat în scris că acesta este capabil de a le suporta.

2) Același lucru este valabil pentru toate celelalte măsuri care ar risca să afecteze sănătatea fizică sau psihică a deținutului. În orice caz, asemenea măsuri niciodată nu vor avea voie să fie contrare principiului indicat de art. 31 și nici să se îndepărteze de acesta.

3) Medicul trebuie să viziteze în fiecare zi deținuții care execută asemenea pedepse disciplinare și trebuie să raporteze directorului dacă crede că este necesar să se întrerupă sau modifice sancțiunea din motive de sănătate (din cauza stării fizice sau psihice).

Mijloace de constrîngere

33 – Instrumentele de constrîngere ca: lanțuri, cătușe, fiare, cămăși de forță, nu trebuie să fie aplicate ca sancțiuni. Lanțurile și fiarele nu vor fi folosite nici ca mijloace de constrîngere. Celelalte instrumente de constrîngere nu pot fi folosite decît în cazurile următoare:

- a) Ca măsură de precauție împotriva evadării în timpul unui transfer, cu condiția ca să fie scoase imediat ce deținutul apare în fața unui organ judiciar sau administrativ.
- b) Pe motive de ordin medical, la indicarea medicului.
- c) La ordinul directorului, dacă celelalte mijloace de a stăpîni un deținut au dat greș, pentru a-l împiedica de a-și produce o vătămare sau de a vătăma pe o altă persoană, sau de a produce pagube; în aceste cazuri directorul trebuie să consulte de urgență medicul și să raporteze autorității administrative superioare.

34 – Modelul și modul de folosire al instrumentelor de constrângere trebuie să fie determinate de către administrația penitenciară centrală. Aplicarea lor nu trebuie să fie prelungită peste timpul strict necesar.

Informare și dreptul de a se plînge al deținuților

35 – 1) Cînd intră, fiecare deținut trebuie să primească informații scrise cu privire la regimul deținuților din categoria sa, regulile disciplinare ale așezămîntului, mijloacele autorizate pentru obținerea informațiilor și formularea plîngerilor și cu privire la toate celelalte puncte care pot fi necesare pentru a-i permite să cunoască drepturile și obligațiile sale și de a se adapta vieții din penitenciar.

2) Dacă deținutul este analfabet, aceste informări trebuie să i se facă oral.

36 – 1) Orice deținut trebuie să aibă în fiecare zi lucrătoare ocazia de a prezenta cereri și reclamații directorului așezămîntului sau funcționarului autorizat să-l reprezinte.

2) Cereri sau reclamații vor putea fi prezentate inspectorului închisorii în cursul unei inspecții. Deținutul va putea să se întrețină cu inspectorul sau cu oricare alt salariat însărcinat cu inspecția, în lipsa directorului sau a altor membri ai personalului așezămîntului.

3) Orice deținut trebuie să aibă voie să adreseze, fără a fi cenzurat fondul, dar într-o formă legală, o cerere sau reclamație, administrației penitenciare centrale, autorității judiciare sau altor autorități competente, pe calea ce se impune.

4) Chiar dacă o cerere sau reclamație ar fi evident îndrăzneată sau lipsită de temei, ea trebuie să fie examinată fără întârziere și trebuie să se dea un răspuns deținutului în timp util.

Legătura cu lumea exterioară

37 – Deținuților trebuie să li se permită, sub supravegherea necesară, să comunice cu familiile lor și cu acelea ale prietenilor lor, în care se poate avea încredere, la intervale regulate, atît prin corespondență, cît și primind vizita acestora.

38 – 1) Deținuților originari din țări străine trebuie să li se acorde înlesniri raționale pentru a comunica cu reprezentanții lor diplomatici și consulari.

2) În ceea ce privește deținuții originari din state care nu au reprezentanți diplomatici sau consulari în țară ca și refugiații și apatrizii, acestora trebuie să li se acorde aceleași înlesniri de a se adresa reprezentanților diplomatici ai statului care este însărcinat cu interesele lor, sau oricărei autorități naționale sau internaționale care are misiunea de a-i proteja.

39 – Deținuții trebuie să fie ținuți în mod regulat la curent cu evenimentele cele mai importante, fie prin lectura ziarelor zilnice, periodice sau a publicațiilor penale speciale, fie prin emisiunile radiofonice, conferințe sau orice alt mijloc analog, autorizat sau controlat de către administrație.

Biblioteca

40 – Fiecare așezămînt trebuie să aibă o bibliotecă pentru uzul tuturor categoriilor de deținuți, dotată suficient cu cărți instructive și recreative. Deținuții trebuie să fie încurajați s-o folosească cît mai mult posibil

Religia

41 – 1) Dacă așezămîntul cuprinde un număr suficient de deținuți aparținînd aceleiași religii trebuie să fie numit sau aprobat un reprezentant calificat al acelei religii.

În caz că numărul deținuților o justifică și împrejurările o permit, măsura trebuie luată pentru mai mult timp.

2) Reprezentantul calificat sau aprobat conform paragrafului 1, trebuie să fie autorizat să organizeze periodic slujbe religioase și să facă, de fiecare dată cînd este indicat, vizite duhovnicești în particular, deținuților care au religia sa.

3) Dreptul de a intra în legătură cu reprezentantul calificat al unei religii nu se va refuza niciodată, nici unui deținut. Dimpotrivă, dacă un deținut se opune vizitei unui reprezentant al unei religii, trebuie să se respecte din plin atitudinea sa.

42 – Fiecărui deținut trebuie să i se aprobe pe măsura posibilităților să-și satisfacă cerințele vieții sale religioase, participînd la slujbe organizate în așezămînt și să aibă asupra sa cărțile de educație și instruire religioasă ale religiei sale.

Depunerea obiectelor aparținînd deținuților

43 – 1) În caz că regulamentul nu-i dă voie deținutului să păstreze asupra sa bani, obiecte de valoare, hainele și alte efecte care îi aparțin, acestea trebuie să fie depuse la loc sigur, imediat după intrarea

sa în așezămînt. Trebuie să se alcătuiască un inventar și acestea trebuie să fie semnat de deținut. Trebuie să se ia măsuri pentru a se păstra aceste lucruri în bună stare.

2) Aceste lucruri și banii trebuie să-i fie înapoiți la punerea sa în libertate, cu excepția banilor care a avut voie să-i cheltuiască, a obiectelor care a putut să le trimită în exterior sau a hainelor care a trebuit să fie distruse din motive de igienă. Deținutul trebuie să de descărcare pentru obiectele și banii care i- au fost restituiți.

3) Obiectele de valoare sau lucrurile trimise din exterior deținutului sînt supuse aceluiași reguli.

4) Dacă deținutul are asupra sa medicamente sau stupefiante în momentul intrării, medicul va decide asupra folosirii acestora.

Comunicarea decesului, bolii, transferului etc.

44 – 1) În caz de deces sau de boală gravă, de accident grav sau transferare a deținutului într-un așezămînt pentru bolnavi mintali, directorul trebuie să informeze imediat soția (soțul) dacă deținutul este căsătorit sau ruda cea mai apropiată și în orice caz cîte o persoană indicată de deținut pentru a fi informată.

2) Un deținut trebuie să fie informat imediat despre decesul sau boala gravă a unei rude apropiate. În caz de boală periculoasă a unei astfel de persoane, în caz că împrejurările permit aceasta, deținutul va trebui să fie lăsat să se ducă la căpătîiul celui bolnav, fie sub escortă, fie liber.

3) Orice deținut va avea dreptul de a informa imediat familia despre detenția sa sau despre transferarea sa la un alt loc de deținere.

Transferarea deținuților

45 – 1) În caz că deținuții sînt aduși în locul de deținere sau sînt scoși din acesta, ei trebuie să fie cît mai puțin expuși vederii, publicului și trebuie luate măsuri pentru a-i proteja de insulte, curiozitatea publicului și de orice fel de publicitate.

2) Transportul deținuților în condiții proaste de aerisire sau iluminat sau prin orice mijloc care le-ar produce o suferință fizică trebuie interzise.

3) Transportul deținuților trebuie să se facă pe cheltuiala administrației și în condiții egale pentru toți deținuții.

Personalul de penitenciar

46 – 1) Administrația penitenciară trebuie să aleagă cu grijă personalul de toate gradele, deoarece de integritatea sa, de umanitatea sa, de aptitudinile personale și comportarea profesională depinde buna funcționare a locurilor de detenție.

2) Administrația penitenciară trebuie să se străduiască neîncetat să trezească și să mențină în concepția personalului și în opinia publică convingerea că această misiune este un serviciu social de mare importanță; în acest scop trebuie să fie folosite toate mijloacele adecvate pentru a lămuri publicul.

3) Pentru a se putea realiza cele de mai sus, membrii personalului trebuie să fie folosiți permanent în calitate de cadre de penitenciare de profesie, ei trebuie să cunoască statutul agenților statului și să fie asigurați de stabilitatea serviciului, care nu depinde decît de buna lor purtare, de eficacitatea muncii lor și de aptitudinile lor fizice. Remunerarea trebuie să fie suficientă, pentru a se putea recruta și menține în serviciu bărbați și femei capabile; avantajele carierii și condițiile serviciului trebuie să fie determinate ținîndu-se seama de natura penibilă a muncii.

47 – 1) Personalul trebuie să aibă un suficient nivel intelectual.

2) Ei trebuie să urmeze, înainte de a intra în serviciu, un curs de pregătire generală și specială, trecînd probe de ordin teoretic și practic.

3) După intrarea în serviciu și în cursul carierii, personalul trebuie să-și mențină și să-și îmbunătățească cunoștințele și capacitatea profesională, urmînd cursuri de perfecționare care vor fi organizate periodic.

48 – Toți membrii personalului trebuie să se comporte în toate ocaziile și să-și îndeplinească sarcinile în așa fel, încît exemplul lor să aibă o influență bună asupra deținuților și să impună respectul.

49 – 1) Personalului i se va adăuga, după posibilități, un număr suficient de specialiști ca: psihiatri, psihologi, activiști sociali, institutori, instructori tehnici.

2) Munca activiștilor sociali, institutorilor și instructorilor tehnici trebuie să fie asigurată în mod permanent, fără a exclude munca auxiliarilor temporari sau benevoli.

50 – 1) Directorul unui loc de deținere trebuie să fie suficient calificat pentru sarcina sa prin caracterul său, capacitățile sale administrative, o pregătire adecvată și experiența sa în acest domeniu.

2) El trebuie să-și consacre tot timpul funcției sale oficiale; aceasta nu poate fi secundară.

3) El trebuie să locuiască în așezămînt sau în imediata apropiere a acestuia.

4) Cînd două sau mai multe așezămînte sînt sub conducerea unui singur director, acesta trebuie să le viziteze pe fiecare la intervale dese. Fiecare din aceste așezămînte trebuie să aibă în fruntea sa un cadru responsabil, care să locuiască acolo.

51 – 1) Directorul sau ajutorul său și majoritatea celorlalți membri ai personalului așezămîntului trebuie să vorbească limba majorității deținuților sau o limbă înțeleasă de majoritatea acestora.

2) Trebuie să se recurgă la serviciile unui interpret, de fiecare dată cînd aceasta este necesar.

52 – 1) În așezămîntele suficient de mari pentru a fi nevoie de serviciile unuia sau a mai multor medici care își consacră întregul lor timp acestei sarcini, cel puțin unul din aceștia trebuie să locuiască în așezămînt sau în imediata apropiere a acestuia.

2) În celelalte așezămînte, medicul trebuie să facă vizite în fiecare zi și să locuiască destul de aproape pentru a fi gata să intervină fără întârziere în cazurile de urgență.

53 – 1) Într-un așezămînt mixt, secția de femei trebuie să fie pusă sub conducerea unui cadru feminin de răspundere, care trebuie să aibă în păstrare toate cheile acestei secții a așezămîntului.

2) Nici un cadru de sex masculin nu are voie să pătrundă în secția de femei fără a fi însoțit de un membru feminin al personalului.

3) Numai cadre feminine au voie să asigure supravegherea femeilor deținute. Aceasta nu exclude totuși ca pentru motive profesionale, cadre de sex masculin și anume medici și institutori, să nu-și exercite funcțiile lor în așezămîntele sau secțiile rezervate femeilor.

54 – 1) Cadrele locurilor de deținere nu trebuie să utilizeze în raporturile lor cu deținuții forța, decît în caz de legitimă apărare, de tentativă de evadare sau de rezistență prin forță sau prin nemișcare la un ordin bazat pe legi sau regulamente. Cadrele care recurg la forță trebuie să limiteze folosirea acesteia la strictul necesar și să raporteze imediat incidentul directorului așezămîntului.

2) Membrii personalului de penitenciar trebuie să facă un antrenament fizic special care să le permită a stăpîni deținuții violenți.

3) Exceptînd împrejurările speciale, agenții care asigură un serviciu care îi pune în contact direct cu deținuții nu trebuie să fie înarmați. De altfel nu se va încredința niciodată o armă unui membru al personalului, fără ca acesta să fi fost instruit în mînuirea mînuirea acesteia.

Inspekția

55 – Inspectorii calificați și experimentați, numiți de o autoritate competentă vor trebui să procedeze la inspectarea regulată a locurilor de deținere și serviciilor penitenciare. Ei vor veghe mai ales asupra faptului ca acestea să fie administrate conform legilor și reglementărilor în vigoare și în scopul atingerii obiectivelor serviciilor penitenciare (penale) și corecționale.

Partea a doua

REGULI APLICABILE LA CATEGORII SPECIALE B – DEȚINUȚI ALIENAȚI ȘI ANORMALI MINTAL

82 – 1) Alienații nu trebuie să fie deținuți în închisori și trebuie să se ia dispoziții pentru a fi transferați imediat ce este posibil, în așezămînte pentru bolnavi mintal.

2) Deținuții atinși de alte afecțiuni sau anomalități mintale trebuie să fie ținuți sub observație și tratați în instituții specializate subordonate unei conduceri medicale.

3) În timpul șederii lor în închisoare, aceste persoane trebuie să fie sub supravegherea specială a unui medic.

4) Serviciul medical sau psihiatric al așezămîntelor penale trebuie să asigure tratamentul psihiatric al tuturor celorlalți deținuți care au nevoie de un astfel de tratament.

83 – Este de dorit să se ia măsuri, de acord cu organele competente, pentru ca tratamentul psihiatric să fie continuat, dacă este necesar, după punerea în libertate și să fie asigurată socială postpenală cu caracter psihiatric.

C – PERSOANELE ARESTATE SAU ÎN DETENȚIE PREVENTIVĂ

84 – 1) Orice individ arestat sau încarcerat din cauza unor infracțiuni la legea penală și care se găsește deținut fie în localurile poliției fie într-un local de prevenție, dar care încă nu a fost judecat, este denumit „prevenit” în dispozițiile care urmează.

2) Prevenitul se bucură de prezumția de nevinovăție și trebuie să fie tratat în consecință.

3) Fără prejudicierea dispozițiilor legale, referitor la protecția libertății individuale sau fixând procedura de urmat față de preveniți, aceștia din urmă vor beneficia de un regim special, ale cărui reguli menționate mai jos, se mărginesc să fixeze punctele esențiale.

85 – 1) Preveniții trebuie să fie separați de deținuții con-damnați.

2) Tinerii preveniți trebuie să fie separați de adulți. În principiu ei trebuie să fie deținuți în așezăminte separate.

86 – Preveniții trebuie să fie cazați în camere individuale, sub rezerva obiceiurilor locale diferite în concordanță cu clima.

87 – În limitele compatibile cu buna orînduială din așezăminte, preveniții pot, dacă doresc, să se hrănească pe cheltuiala lor procurîndu-și hrana din exterior prin intermediul administrației, al familiei lor sau al prietenilor lor. În caz contrar, administrația trebuie să rezolve problema alimentării lor.

88 – 1) Unui prevenit trebuie să i se aprobe să poartehainele personale dacă acestea sînt curate și corespunzătoare.

2) Dacă poartă uniforma așezămîntului, aceasta trebuie să fie diferită de uniforma condamnaților.

89 – Preveniților trebuie să li se dea întotdeauna posibilitatea de a munci, dar nu pot fi obligați la aceasta. Dacă muncesc, ei trebuie să fie remunerați.

90 – Oricărui prevenit trebuie să i se aprobe procurarea în contul său sau al unui terț, de cărți, ziare, a materialului necesar pentru scris ca și a altor mijloace de ocupație, în limitele compatibile cu interesul administrației, cu securitatea și buna orînduială din așezămînt.

91 – Unui prevenit trebuie să i se dea voie să primească vizita și îngrijirea propriului său medic sau dentist, dacă cererea sa este bine întemeiată și dacă este în stare să suporte cheltuiala.

92 – Un preventiv trebuie să poată informa imediat familia sa asupra detenției și i se vor acorda toate înlesnirile legale pentru a putea comunica cu aceasta și cu prietenii săi și a primi vizita acestor persoane, cu singura condiție a respectării restricțiilor și a supravegherii care sînt necesare în interesul aplicării dreptății, securității și a bunei rînduiei din așezămînt.

93 – Unui prevenit trebuie să i se aprobe să ceară desemnarea unui avocat din oficiu, dacă această asistență este prevăzută și să primească vizite ale avocatului său în vederea apărării sale. El trebuie să poată pregăti și remite acestuia instrucțiunile confidentiale. În acest scop trebuie să i se dea, dacă doresc, material pentru scris. Întrevederile între prevenit și avocatul său pot fi în văzul, dar nu pot fi în auzul unui cadru de poliție sau al așezămîntului.

CONVENȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR PEDEPSE ORI TRATAMENTE CU CRUZIME, INUMANE SAU DEGRADANTE*

(extras)

Statele-părți la prezenta Convenție,

Considerînd că, în conformitate cu principiile proclamate în Carta Națiunilor Unite, recunoașterea unor drepturi egale și inalienabile pentru toți membrii familiei umane constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Recunoscînd că aceste drepturi decurg din demnitatea inerentă persoanei umane,

Avînd în vedere obligația statelor, decurgînd din Cartă, îndeosebi din articolul 55, de a încuraja respectarea universală și efectivă a drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

Ținînd seama de articolul 5 al Declarației universale a drepturilor omului și de articolul 7 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice care ambele prevăd că nimeni nu va fi supus la tortură și nici la pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante,

Ținînd seama, de asemenea, de Declarația asupra protecției tuturor persoanelor împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată de Adunarea generală la 9 decembrie 1975,

Dorind să sporească eficiența luptei împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în întreaga lume,

Au convenit cele ce urmează:

PARTEA ÎNTÎI

Articolul 1

1. În scopul prezentei Convenții, termenul „tortură” desemnează orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, în special cu scopul de a obține, de la această persoană sau de la o persoană terță, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiune asupra unei terțe persoane, sau pentru orice alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci cînd o asemenea durere sau suferință sînt provocate de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial, sau la instigarea sau cu consimțămîntul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultînd exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.

2. Acest articol nu afectează instrumentele internaționale sau legile naționale care conțin sau ar putea conține prevederi cu caracter mai larg.

Articolul 2

1. Fiecare stat parte va lua măsuri legislative, administrative, judiciare și alte măsuri eficiente pentru a împiedica comiterea unor acte de tortură pe teritoriul de sub jurisdicția sa.

2. Nici o împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de starea de război sau amenințare cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura.

Articolul 3

1. Nici un stat parte nu va expulza, respinge și nici extrăda o persoană către un alt stat, cînd există motive serioase de a crede că acolo aceasta riscă să fie supusă în tortură.

2. Pentru a stabili existența unor asemenea motive, autoritățile competente vor ține seama de toate împrejurările pertinente, inclusiv, dacă va fi cazul, de existența în statul respectiv a unei situații caracterizată prin încălcări sistematice, grave, flagrante și de proporții ale drepturilor omului.

* Adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 39/46 din 10 decembrie 1984. A intrat în vigoare la 26 iunie 1987, conform dispozițiilor art. 27(1). Republica Moldova a aderat la Convenție prin Hotărîrea Parlamentului R. Moldova, Nr. 473-XIII din 31 mai 1995. În vigoare pentru Republica Moldova la 28 decembrie 1995. Convenția a fost publicată în „Tratate internaționale”, vol. 1, Chișinău, 1998, p.129-142.

Articolul 4

1. Fiecare stat parte va veghea ca toate actele de tortură să constituie infracțiuni din punctul de vedere al dreptului penal. Se va proceda la fel în privința tentativei de a practica tortura sau orice act săvârșit de oricare persoană și care ar constitui complicitate sau participare la tortură.

2. Fiecare stat parte va sancționa aceste infracțiuni cu pedepse corespunzătoare, ținând seama de gravitatea lor.

Articolul 5

1. Fiecare stat parte va lua măsurile necesare pentru a-și stabili competența în legătură cu infracțiunile vizate la articolul 4, în cazurile următoare:

- a) Când infracțiunea a fost comisă pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa sau la bordul aeronavelor sau al navelor înmatriculate în acel stat;
- b) Când autorul prezumat al infracțiunii este un resortisant al aceluși stat;
- c) Când victima este un resortisant al aceluși stat, iar acesta consideră că este oportun.

2. Fiecare stat parte va lua, de asemenea, măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la aceste infracțiuni în cazul în care autorul prezumat al acestora se găsește pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa și când acest stat nu-l extrădează în conformitate cu articolul 8 către alt stat vizat la paragraful 1 al prezentului articol.

3. Prezenta Convenție nu îndepărtează nici o competență penală exercitată în conformitate cu legile naționale.

Articolul 6

1. Dacă apreciază că împrejurările o justifică, după ce va fi examinat informațiile de care dispune, fiecare stat parte pe teritoriul căruia se găsește o persoană bănuită de a fi săvârșit o infracțiune vizată la articolul 4 va asigura reținerea acestei persoane sau va lua orice alte măsuri juridice necesare pentru a asigura prezența acesteia. Această reținere și aceste măsuri trebuie să fie conforme cu legislația acestui stat; ele nu pot fi menținute decât pe o durată de timp necesară declanșării urmăririi penale sau a unei proceduri de extrădare.

2. Statul menționat mai sus va proceda imediat la o anchetă preliminară în vederea constatării faptelor.

3. Orice persoană reținută în aplicarea paragrafului 1 al prezentului articol poate comunica imediat cu reprezentantul calificat cel mai apropiat al statului al cărui cetățenie o are sau, în cazul unei persoane apatride, cu reprezentantul statului în care ea își are în mod obișnuit reședința.

4. Dacă un stat a reținut o persoană, în conformitate cu prevederile prezentului articol, el va informa de îndată statele vizate la paragraful 2 al articolului 5 despre această detenție și împrejurările care o justifică. Statul care procedează la ancheta preliminară vizată la paragraful 2 al prezentului articol va comunica fără întârziere concluziile statelor respective și le va preciza dacă este dispus să-și exercite competența.

Articolul 7

1. Statul parte, având jurisdicția asupra teritoriului pe care este descoperit autorul prezumat al unei infracțiuni vizate la articolul 4, dacă nu-l extrădează pe acesta, va supune problema, în cazurile vizate la articolul 5, autorităților sale competente pentru exercitarea acțiunii penale.

2. Aceste autorități vor lua decizia în aceleași condiții ca pentru orice infracțiune gravă de drept comun, în conformitate cu legislația statului respectiv. În cazurile vizate la paragraful 2 al articolului 5, cerințele privind dovezile necesare urmăririi penale și condamnării nu vor fi în nici un caz mai puțin severe decât cele care se aplică în cazurile vizate la paragraful 1 al articolului 5.

3. Orice persoană urmărită pentru vreuna din infracțiunile vizate la articolul 4 beneficiază de garanția unui tratament echitabil în toate fazele procedurii.

Articolul 8

1. Infracțiunile vizate la articolul 4 vor fi considerate ca fiind incluse de drept în orice tratat de extrădare existent între statele părți. Statele părți se angajează să includă aceste infracțiuni în orice tratat de extrădare pe care îl vor încheia între ele.

2. Dacă un stat parte care subordonează extrădarea existenței unui tratat este sesizat cu o cerere de extrădare din partea unui alt stat parte cu care el nu este legat printr-un tratat de extrădare, el poate con-

sidera prezenta Convenție drept bază juridică a extrădării în ceea ce privește aceste infracțiuni. Extrădarea este subordonată celorlalte condiții prevăzute de legislația statului care urmează să extrădeze.

3. Statele părți care nu subordonează extrădarea existenței unui tratat recunosc aceste infracțiuni drept cazuri de extrădare între ele în condițiile prevăzute de legislația statului care extrădează.

4. Între statele părți, infracțiunile respective vor fi considerate, în scopul extrădării, ca fiind săvârșite atât la locul comiterii lor cât și pe teritoriul aflat sub jurisdicția statelor obligate să-și stabilească competența în virtutea paragrafului 1 al articolului 5.

Articolul 9

1. Statele părți își vor acorda asistența juridică cea mai largă posibil în orice procedură penală referitoare la infracțiunile vizate la articolul 4, inclusiv în ceea ce privește transmiterea tuturor elementelor de probă de care dispun și care sînt necesare în scopul procedurii.

2. Statele părți se vor achita de obligațiile care le revin în virtutea paragrafului 1 al prezentului articol în conformitate cu orice tratat de asistență judiciară care ar putea exista între ele.

Articolul 10

1. Fiecare stat parte va lua măsuri pentru a introduce cunoștințe și informații despre interdicția torturii în programele de formare a personalului civil sau militar însărcinat cu aplicarea legilor, a personalului medical, a agenților autorității publice și a altor persoane care pot fi implicate în paza, interogarea sau tratamentul oricărui individ supus oricărei forme de arest, deținere sau închisoare.

2. Fiecare stat parte va include această interdicție printre regulile emise în ceea ce privește obligațiile și atribuțiile acestor persoane.

Articolul 11

Fiecare stat parte va exercita o supraveghere sistematică asupra regulilor, instrucțiunilor, metodelor și practicilor privind interogatoriul și asupra prevederilor privind paza și tratamentul persoanelor supuse oricărei forme de arest, deținere sau închisoare pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa, în vederea prevenirii oricărui caz de tortură.

Articolul 12

Fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca autoritățile sale competente să procedeze imediat la o anchetă imparțială, ori de câte ori există motive întemeiate de a crede că pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa a fost comis un act de tortură.

Articolul 13

Fiecare stat parte va lua măsuri pentru ca orice persoană care pretinde că a fost supusă torturii pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa să aibă dreptul de a prezenta o plîngere în fața autorităților competente ale statului respectiv, care vor proceda imediat, în mod imparțial, la examinarea cazului. Se vor lua măsuri pentru a se asigura protecția reclamantului și a martorilor împotriva oricărei maltratări sau intimidări datorită plîngerii depuse sau dovezii furnizate.

Articolul 14

1. Fiecare stat parte va garanta, în sistemul său juridic, victimei unui act de tortură dreptul de a obține reparație și de a fi despăgubită în mod echitabil și adecvat, inclusiv mijloacele necesare pentru readaptarea sa cît mai completă posibil. În cazul decesului victimei ca urmare a unui act de tortură, persoanele aflate în întreținerea acesteia au dreptul la compensație.

2. Prezentul articol nu exclude dreptul la compensație pe care ar putea să-l aibă victima sau orice altă persoană în virtutea legislației naționale.

Articolul 15

Fiecare stat parte va face în așa fel încît orice declarație, în privința căreia s-a stabilit că a fost obținută prin tortură, să nu poată fi invocată ca element de probă în nici o procedură, cu excepția cazului cînd este folosită împotriva persoanei acuzate de tortură pentru a se stabili că o declarație a fost într-adevăr făcută.

Articolul 16

1. Fiecare stat parte se angajează să interzică, pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa, și alte acte care constituie pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante care nu sînt acte de tortură așa cum aceasta este definită la articolul 1, cînd asemenea acte sînt săvîrșite de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea sau cu consimțămîntul expres sau tacit al acesteia. Îndeosebi, obligațiile enunțate la articolele 10, 11, 12, și 13 sînt aplicabile altor forme de pedepse cu cruzime, inumane sau degradante.

2. Prevederile prezentei Convenții nu afectează prevederile oricărui alt instrument internațional sau lege națională care interzic pedepsele sau tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante sau care se referă la extrădare sau la expulzare.

PARTEA A DOUA

Articolul 17

1. Se înființează un Comitet împotriva torturii (denumit în continuare „Comitetul”) care are funcțiile definite mai jos. Comitetul este compus din zece experți de înaltă moralitate și care posedă o competență recunoscută în domeniul drepturilor omului, care vor funcționa cu titlu personal. Experții sînt aleși de către statele părți, ținînd seama de repartizarea geografică echitabilă și de interesul pe care îl prezintă participarea la lucrările Comitetului a unor persoane care au experiență juridică.

2. Membrii Comitetului vor fi aleși prin vot secret de pe o listă de candidați desemnați de către statele părți. Fiecare stat parte poate desemna un candidat ales dintre resortisanții săi. Statele părți vor ține seamă de interesul de a desemna candidați care să fie în același timp membri ai Comitetului drepturilor omului instituit în virtutea Pactului internațional referitor la drepturile civile și politice și care sînt dispuși să facă parte din Comitetul împotriva torturii.

3. Membrii Comitetului sînt aleși în cursul unor reuniuni bienale ale statelor părți convocate de către Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite. La aceste reuniuni, la care cvorumul este constituit din două treimi din statele părți, vor fi aleși ca membri ai Comitetului candidații care vor obține cel mai mare număr de voturi și majoritatea absolută a voturilor reprezentanților statelor părți prezenți și votanți.

4. Primele alegeri vor avea loc cel mai tîrziu la șase luni de la data intrării în vigoare a prezentei Convenții. Cu cel puțin patru luni înainte de data fiecărei alegeri, Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite va trimite o scrisoare statelor părți pentru a le invita să-și prezinte candidaturile într-un termen de trei luni. Secretarul general întocmește o listă în ordine alfabetică a tuturor candidaților astfel desemnați, indicînd statele care i-au desemnat și o comunică statelor părți.

5. Membrii Comitetului sînt aleși pentru un mandat de patru ani. Totuși, mandatul a cinci din membrii aleși cu ocazia primelor alegeri va lua sfîrșit după 2 ani; imediat după primele alegeri, numele celor cinci membri vor fi trase la sorți de către președintele reuniunii menționate la paragraful 3 al prezentului articol.

6. Dacă un membru al Comitetului decedează, demisionează sau nu mai este în măsură din vreun motiv oarecare să se achite de atribuțiile sale în Comitet, statul parte care l-a desemnat va numi dintre resortisanții săi un alt expert care va funcționa pînă la expirarea mandatului, sub rezerva aprobării majorității statelor părți. Se va considera că aprobarea este dată în afară de cazul cînd cel puțin jumătate dintre statele părți vor exprima o opinie defavorabilă într-un termen de șase săptămîni de la data cînd acestea au fost informate de către Secretarul general al ONU despre numirea propusă.

7. Statele părți vor prelua cheltuielile membrilor Comitetului pe perioada cînd aceștia își îndeplinesc funcțiunile în Comitet.

Articolul 18

1. Comitetul își alege biroul pe o perioadă de doi ani. Membrii biroului sînt neeligibili.

2. Comitetul își stabilește propriul său regulament interior; acesta va trebui, totuși, să cuprindă prevederile următoare:

a) Cvorumul este de șase membri.

b) Deciziile Comitetului sînt luate cu majoritatea membrilor prezenți.

3. Secretarul general al ONU va pune la dispoziția Comitetului, personalul și instalațiile materiale care îi sînt necesare pentru a se achita în mod eficient de funcțiunile care i-au fost încredințate în virtutea prezentei Convenții.

4. Secretarul general al ONU va convoca membrii Comitetului pentru prima reuniune.

După prima sa reuniune, Comitetul se va întruni în conformitate cu prevederile regulamentului său interior.

5. Statele părți vor suporta cheltuielile ocazionate de ținerea reuniunilor statelor părți la Convenție, rambursînd ONU toate cheltuielile, așa cum sînt cele pentru personal și costul instalațiilor materiale, pe care Organizația le va fi făcut în conformitate cu prevederile paragrafului 3 al prezentului articol.

Articolul 19

1. Statele părți vor prezenta Comitetului, prin intermediul Secretarului general al ONU, rapoarte asupra măsurilor pe care le vor lua pentru a îndeplini angajamentele asumate în virtutea prezentei Convenții, într-un termen de un an de la intrarea în vigoare a Convenției pentru statul parte interesat.

În continuare, statele părți vor prezenta rapoarte suplimentare, la fiecare patru ani, cu privire la toate măsurile noi luate, precum și orice alte rapoarte cerute de către Comitet.

2. Secretarul general al ONU va transmite rapoartele tuturor statelor părți.

3. Fiecare raport va fi studiat de Comitet, care va putea face comentariile de ordin general pe care le consideră potrivite asupra raportului și va transmite aceste comentarii statului parte în cauză. Acest stat parte va putea transmite Comitetului observațiile pe care le va considera utile.

4. Comitetul va putea decide cînd va aprecia necesar, să reproducă în raportul anual, pe care îl va întocmi în conformitate cu articolul 24, comentariile pe care el le va formula în virtutea paragrafului 3 al prezentului articol, însoțite de observațiile primite în această privință de la statul parte interesat. Dacă statul parte interesat o va cere, Comitetul va putea reproduce și raportul în baza paragrafului 1 al prezentului articol.

Articolul 20

1. Dacă Comitetul primește informații demne de crezare care i se par că ar conține informații întemeiate în sensul că tortura este practică în mod sistematic pe teritoriul unui stat parte, el va invita statul respectiv să coopereze în examinarea informațiilor și, în acest scop, să-i facă cunoscute observațiile sale în această privință.

2. Ținînd seama de observațiile pe care ar putea să le prezinte statul parte interesat și de orice alte informații pertinente de care va dispune, Comitetul va putea, dacă va considera că se justifică, să însărcineze unul sau mai mulți membri ai săi să procedeze la o anchetă confidențială și să-i facă de urgență un raport.

3. Dacă se face o anchetă în virtutea paragrafului 2 al prezentului articol, Comitetul va solicita cooperarea statului parte interesat. În acord cu acest stat parte, ancheta va putea comporta și o vizită în teritoriul acestui stat.

4. După ce va fi examinat concluziile membrului sau membrilor, care îi vor fi fost supuse în conformitate cu paragraful 2 al prezentului articol, Comitetul va transmite aceste concluzii statului parte interesat, împreună cu comentariile sau sugestiile pe care le consideră necesare ținînd seama de situație.

5. Toate lucrările Comitetului menționate la paragrafele 1-4 ale prezentului articol sînt confidențiale și în toate etapele lucrărilor vor fi depuse eforturi pentru a se obține cooperarea statului parte. După ce lucrările referitoare la o anchetă întreprinsă în virtutea paragrafului 2 se vor fi încheiat, Comitetul va putea decide, după consultări cu statul parte interesat, includerea unei relatări succinte asupra rezultatelor lucrărilor în raportul anual pe care îl va întocmi în conformitate cu articolul 24.

Articolul 21

1. Orice stat parte la prezenta Convenție va putea, în virtutea prezentului articol, să declare în orice moment că recunoaște competența Comitetului de a primi și examina comunicări în care un stat parte pretinde că un alt stat parte nu-și îndeplinește obligațiile ce decurg din prezenta Convenție. Aceste comunicări nu vor putea fi primite și examinate în conformitate cu prezentul articol decît dacă acestea emană de la un stat parte care a făcut o declarație prin care recunoaște, în ceea ce îl privește, competența Comitetului. Comitetul nu va primi nici o comunicare referitoare la un stat parte care nu a făcut o asemenea declarație. În privința comunicărilor primite în virtutea prezentului articol, se va aplica următoarea procedură:

a) Dacă un stat parte la prezenta Convenție consideră că un alt stat care este și el parte la convenție, nu aplică prevederile acesteia, el va putea, printr-o comunicare scrisă, să atragă atenția acestui stat asupra chestiunii respective. În termen de trei luni de la data primirii comunicării,

statul destinatar va prezenta statului care i-a adresat comunicarea, explicații sau orice alte declarații scrise care clarifică chestiunea și care vor trebui să cuprindă, pe cât posibil și util, indicații cu privire la regulile de procedură și căile de recurs care au fost deja folosite, fie pendinte, fie deschise încă;

- b) Dacă în termen de șase luni de la primirea comunicării inițiale de către statul destinatar, chestiunea nu a fost soluționată în mod satisfăcător pentru cele două state interesate, oricare dintre ele are dreptul să o supună Comitetului, adresându-i acestuia o notificare, precum și celuilalt stat interesat;
- c) Comitetul nu va putea lua în examinare o chestiune care îi este supusă în virtutea prezentului articol decât după ce s-a asigurat că toate căile interne de recurs disponibile au fost utilizate și epuizate, în conformitate cu principiile de drept internațional unanim recunoscute. Această regulă nu se aplică în cazurile în care procedurile de recurs depășesc termene rezonabile și nici în cazurile în care este puțin probabil că procedurile de recurs ar putea da satisfacție persoanei care este victimă a violării prezentei Convenții;
- d) Comunicările prevăzute în prezentul articol vor fi examinate de către Comitet în ședințe închise;
- e) Sub rezerva prevederilor alineatului c), Comitetul va oferi bunele sale oficii statelor părți interesate, cu scopul de a se ajunge la o soluție amiabilă a chestiunii, întemeiată pe respectarea obligațiilor prevăzute de prezenta Convenție. În acest scop, Comitetul va putea, dacă consideră oportun, să stabilească o Comisie de conciliere ad-hoc;
- f) În orice chestiune care îi va fi supusă în virtutea prezentului articol, Comitetul va putea cere statelor părți interesate, vizate la alineatul b), să-i prezinte orice informație pertinentă;
- g) Statele părți interesate, vizate la alineatul b), au dreptul să fie reprezentate cu ocazia examinării chestiunii de către Comitet și să prezinte observații orale sau scrise sau sub orice altă formă;
- h) Comitetul trebuie să prezinte un raport într-un termen de 12 luni de la data când el a primit notificarea menționată la alineatul b):
 - i) Dacă s-a putut găsi o soluție în conformitate cu prevederile alineatului e), Comitetul se va limita, în raportul său, la o scurtă prezentare a faptelor și a soluției la care s-a ajuns;
 - ii) Dacă nu s-a putut găsi o soluție în conformitate cu prevederile alineatului e), în raportul său Comitetul se va limita la o scurtă expunere a faptelor; textul observațiilor scrise și procesul-verbal cuprinzând observațiile orale prezentate de către statele părți interesate vor fi anexate la raport. Pentru fiecare caz, raportul va fi comunicat statelor părți interesate.

2. Prevederile prezentului articol vor intra în vigoare când cinci state părți la prezenta Convenție vor fi făcut declarația prevăzută la paragraful 1 al prezentului articol. Această declarație va fi depusă de către statul parte respectiv Secretarului general al O.N.U., care va transmite copii de pe aceasta celorlalte state părți. O declarație poate fi retrasă în orice moment printr-o notificare adresată Secretarului general. Această retragere nu va aduce atingere examinării oricărei chestiuni care face obiectul unei comunicări deja transmise în virtutea prezentului articol; nici o altă comunicare a unui stat parte nu va fi primită în virtutea prezentului articol după ce Secretarul general va fi primit notificarea de retragere a declarației, în afară de cazul când statul parte interesat va fi făcut o nouă declarație.

Articolul 22

1. Orice stat parte la prezenta Convenție, poate, în virtutea prezentului articol, să declare în orice moment că recunoaște competența Comitetului de a primi și examina comunicări prezentate de către sau în numele unor persoane particulare care țin de jurisdicția sa și care pretind că sînt victime ale unei violări, de către un stat parte, a prevederilor Convenției. Comitetul nu va primi nici o comunicare interesînd un stat parte care nu a făcut o asemenea declarație.

2. Comitetul va declara inadmisibilă orice comunicare supusă în virtutea prezentului articol, care este anonimă sau când el consideră că aceasta este un abuz al dreptului de a prezenta asemenea comunicări, sau că este incompatibilă cu prevederile prezentei Convenții.

3. Sub rezerva prevederilor paragrafului 2, orice comunicare care va fi prezentată Comitetului în virtutea prezentului articol va fi adusă de către acesta la cunoștința statului parte la prezenta Convenție care a făcut o declarație în virtutea paragrafului 1 și în privința căruia se afirmă că a încălcat o prevedere a Convenției. Acest stat, în termen de șase luni, va prezenta Comitetului, în scris, explicații, indicînd, dacă va fi cazul, măsurile pe care le va fi luat pentru remedierea situației.

4. Comitetul va examina comunicările primite în virtutea prezentului articol ținînd seama de toate informațiile care îi sînt prezentate de către sau în numele persoanei respective și de către statul interesat.

5. Comitetul nu va examina nici o comunicare a unei persoane particulare în conformitate cu prezentul articol decât după ce s-a asigurat că:

- a) Aceeași chestiune nu a fost sau nu este în curs de examinare în fața unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare.
- b) Persoana respectivă a epuizat toate căile de recurs interne disponibile; această regulă nu se aplică dacă procedurile de recurs depășesc termene rezonabile sau dacă este puțin probabil ca ele să dea satisfacție persoanei care este victimă a violării prezentei Convenții.

6. Comunicările prevăzute în prezentul articol vor fi examinate de către Comitet în ședințe închise.

7. Comitetul informează statul parte interesat și persoana în cauză despre constatările sale.

8. Prevederile prezentului articol vor intra în vigoare atunci când cinci state părți la prezenta Convenție vor fi făcut declarația prevăzută la paragraful 1 al prezentului articol. Această declarație va fi depusă de către statul respectiv Secretarului general al Organizației Națiunilor Unite, care va transmite copii de pe aceasta celorlalte state părți. O declarație poate fi retrasă în orice moment printr-o notificare adresată Secretarului general. Această retragere nu va aduce atingere examinării oricărei chestiuni care face obiectul unei comunicări deja transmise în virtutea prezentului articol; nici o altă comunicare prezentată de către o persoană particulară sau în numele ei nu va fi primită în virtutea prezentului articol după ce Secretarul general va fi primit notificare despre retragerea declarației, în afară de cazul când statul parte interesat va fi făcut o nouă declarație.

Articolul 23

Membrii Comitetului și membrii comisiilor de conciliere ad-hoc care vor fi numiți în conformitate cu alineatul e) al paragrafului 1 al articolului 21 au dreptul la facilitățile, privilegiile și imunitățile recunoscute experților aflați în misiune în contul Organizației Națiunilor Unite, așa cum acestea sînt enunțate în secțiunile pertinente ale Convenției asupra privilegiilor și imunităților Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 24

Comitetul va prezenta statelor părți și Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite un raport anual asupra activităților desfășurate în aplicarea prezentei Convenții.

PROTOCOLUL FACULTATIV LA CONVENȚIA ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR PEDEPSE ORI TRATAMENTE CU CRUZIME, INUMANE SAU DEGRADANTE*

Preambul

Statele părți la prezentul Protocol, reconfirmînd că torturile și alte tratamente cu cruzime, inumane sau degradante sînt interzise și prezintă grave încălcări ale drepturilor omului, conștientizînd necesitatea unor măsuri continue pentru realizarea obiectivelor Convenției împotriva formelor de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante/în continuare Convenție/și sporirii protecției persoanelor private de libertate împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante, menționînd că articolele 2 și 16 ale Convenției obligă fiecare stat parte să ia măsuri eficiente pentru a preveni comiterea unor acte de tortură și altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante pe teritoriul de sub jurisdicția sa, recunoscînd că statele sînt responsabile pentru respectarea articolelor respective, că sporirea protecției persoanelor private de libertate și respectarea necondiționată a drepturilor lor umane constituie obligația comună a tuturor și că organele internaționale de executare completează și consolidează măsurile naționale, subliniind că prevenirea efectivă a torturilor și altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante impune adoptarea unor măsuri în domeniul educației, precum și cumularea măsurilor legislative, administrative, judiciare și a altor măsuri, amintind, de asemenea, că Conferința Mondială pentru Drepturile Omului de la Viena din iunie 1993 a declarat categoric că eforturile pentru eradicarea torturii trebuie să fie orientate, întîi de toate, asupra prevenirii acestora și a chemat la adoptarea protocolului facultativ la Convenție, care are drept obiectiv instituirea unui sistem preventiv de vizitare regulată a locurilor de ținere în stare de arest, avînd convingerea că protecția persoanelor private de libertate împotriva torturilor și a altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante poate fi sporită în baza unor măsuri preventive nejudiciare, întemeiate pe vizitarea regulată a locurilor de ținere în stare de arest, au convenit următoarele:

* Adoptat la New York la 18 decembrie 2002. Ratificat de Republica Moldova la 30 martie 2006 prin Legea nr. 66-XVI. În vigoare pentru Republica Moldova la 23 august 2006.

Partea I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

Scopul prezentului Protocol constă în instituirea unui sistem de vizite regulate, efectuate de către organe internaționale și naționale independente, în locurile de detenție a persoanelor private de libertate pentru a preveni comiterea unor acte de tortură și a altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante.

Articolul 2

1. Se instituie Subcomitetul pentru prevenirea torturilor și a altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante al Comitetului împotriva torturilor/în continuare Subcomitet de prevenire, care exercită funcțiile expuse în prezentul Protocol.

2. Subcomitetul de prevenire își exercită funcțiile în conformitate cu Statutul Organizației Națiunilor Unite și se conduce de scopurile și principiile acesteia, precum și de normele Organizației Națiunilor Unite referitor la comportamentul față de persoanele private de libertate.

3. Subcomitetul de prevenire, de asemenea, se conduce de principiile de confidențialitate, imparțialitate, neselectivitate, universalitate și obiectivitate.

4. Subcomitetul de prevenire și statele părți cooperează în vederea realizării prezentului Protocol.

Articolul 3

Fiecare stat parte instituie, desemnează sau susține la nivel național unul sau mai multe organe de vizitare în scopul prevenirii torturilor și a altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante (în continuare mecanisme de prevenire naționale).

Articolul 4

1. Fiecare stat parte, în conformitate cu prezentul Protocol, mecanismele vizate la articolele 2 și 3, va permite vizitarea oricărui loc aflat în jurisdicția și sub controlul său, unde sînt sau pot fi deținute persoane private de libertate, conform dispoziției organului de stat sau la indicația acestuia sau cu acordul sau consimțămîntul său tacit (în continuare locuri de ținere în stare de arest). Aceste vizite se efectuează cu scopul sporirii, în caz de necesitate, a protecției persoanelor respective împotriva torturilor și a altor forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante.

2. În scopul prezentului Protocol, privarea de libertate desemnează orice formă de ținere în stare de arest sau de plasare a persoanei într-un loc de ținere în stare de arest, de stat sau privat, pe care persoana respectivă nu are dreptul să-l părăsească din proprie inițiativă, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ.

Partea a II-a SUBCOMITETUL DE PREVENIRE

Articolul 5

1. Subcomitetul de prevenire este compus din 10 membri. După depunerea celui de-al cincizecelea instrument de ratificare sau de aderare la prezentul Protocol, numărul membrilor Subcomitetului va crește pînă la douăzeci și cinci.

2. Membrii Subcomitetului de prevenire vor fi aleși din rîndul persoanelor de înaltă moralitate și care posedă o competență recunoscută în domeniul activității judecătorești, în special, al dreptului penal, în sistemul penitenciar sau în poliție, sau în orice alte domenii ce țin de comportamentul cu persoanele private de libertate.

3. La crearea Subcomitetului de prevenire se va ține seama de repartizarea geografică echitabilă și de reprezentarea diferitelor forme de culturi și sisteme de drept ale statelor părți.

4. La crearea Subcomitetului de prevenire de asemenea se va acorda atenție reprezentării de gen-der echilibrate în baza principiilor egalității și nediscriminării.

5. Fiecare stat parte poate desemna un candidat ales dintre resortisanții săi.

6. Membrii Subcomitetului de prevenire vor funcționa cu titlu personal, ei trebuie să fie independenți și imparțiali și să aibă posibilitatea unei activități eficiente în cadrul Subcomitetului.

Articolul 6

1. Fiecare stat parte, în conformitate cu alineatul 2 al prezentului articol, poate să desemneze doi candidați competenți, care întrunesc condițiile enunțate la articolul 5, prezentînd informație detaliată cu privire la competența candidaților.

2. a) Candidații trebuie să fie resortisanți ai statului parte la prezentul Protocol;
- b) cel puțin unul din cei doi candidați desemnați de către statul parte trebuie să fie resortisant al statului parte respectiv;
- c) în componența Subcomitetului de prevenire pot fi desemnați nu mai mult de doi candidați resortisanți ai unuia și aceluiași stat parte;
- d) în cazul în care orice stat parte va desemna drept candidat un cetățean al altui stat parte, acesta va cere și va obține acordul statului parte respectiv.

3. Cu cel puțin cinci luni înainte de convocarea reuniunii statelor părți la care vor avea loc alegerile, Secretatul General al Organizației Națiunilor Unite va trimite o scrisoare statelor părți pentru a le invita să-și prezinte candidaturile într-un termen de trei luni. Secretarul General întocmește o listă în ordine alfabetică a tuturor candidaților astfel desemnați, indicînd statele care i-au desemnat și o comunică statelor părți.

Articolul 7

1. Membrii Subcomitetului de prevenire sînt aleși în modul următor:

- a) principala atenție se acordă îndeplinirii cerințelor și criteriilor prevăzute la articolul 5 al prezentului Protocol;
- b) primele alegeri au loc nu mai tîrziu de șase luni de la intrarea în vigoare a prezentului Protocol;
- c) statele părți aleg membrii Subcomitetului de prevenire prin vot secret;
- d) alegerea membrilor Subcomitetului de prevenire are loc în cadrul reuniunilor statelor părți, convocate de către Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite la fiecare doi ani. La aceste reuniuni, la care cvorumul este constituit din două treimi din statele părți, vor fi aleși ca membri ai Subcomitetului candidații care vor obține cel mai mare număr de voturi și majoritatea absolută a voturilor reprezentanților statelor părți prezenți și votanți.

2. În cazul în care doi resortisanți ai unui stat parte obțin dreptul de activa în cadrul Subcomitetului de prevenire, membru al Subcomitetului va deveni candidatul care a acumulat un număr mai mare de voturi. În cazul în care ambii resortisanți au obținut un număr egal de voturi, se aplică următoarea procedură:

- a) în cazul în care un singur candidat a fost desemnat de către statul parte, al cărui resortisant este, acesta devine membru al Subcomitetului de prevenire;
- b) în cazul în care ambii candidați au fost desemnați de către statul parte, se votează separat, în mod secret, pentru a stabili care dintre candidați va deveni membru al Subcomitetului de prevenire;
- c) în cazul în care niciunul din candidați nu a fost desemnat de către statul parte, al cărui resortisant este, se votează separat, în mod secret, pentru a stabili care din acești candidați va deveni membru al Subcomitetului de prevenire.

Articolul 8

Dacă un membru al Subcomitetului de prevenire decedează, demisionează sau nu mai este în măsură din vreun motiv oarecare să se achite de atribuțiile sale din Subcomitet, statul parte care l-a desemnat va numi altă persoană cu dreptul de a fi aleasă, avînd competența și îndeplinind cerințele enunțate la articolul 5, ținînd seama de necesitatea asigurării echilibrului dintre diverse domenii de competență, care va funcționa pînă la următoarea reuniune a statelor părți, sub rezerva aprobării majorității statelor părți.

Se va considera că aprobarea este dată în afară de cazul cînd cel puțin jumătate dintre statele părți vor exprima o opinie defavorabilă într-un termen de șase săptămîni de la data cînd acestea au fost informate de către Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite despre numirea propusă.

Articolul 9

Membrii Subcomitetului de prevenire sînt aleși pentru un mandat de patru ani. Aceștia pot fi realeși o singură dată, în cazul în care sînt desemnați drept candidați. Mandatul a jumătate din membrii aleși cu ocazia primelor alegeri va lua sfîrșit după 2 ani; imediat după primele alegeri, numele acestor membri vor fi trase la sorți de către președintele reuniunii menționate la alineatul 1 litera d al articolului 7.

Articolul 10

1. Subcomitetul de prevenire își alege persoanele cu funcții de răspundere pe o perioadă de doi ani. Acestea sînt reeligibile.

2. Subcomitetul de prevenire își stabilește propriul regulament. Acesta va trebui, totuși, să cuprindă prevederile următoare:

- a) cvorumul îl constituie jumătate din membri plus unul;
- b) deciziile Subcomitetului de prevenire sînt luate cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;
- c) ședințele Subcomitetului de prevenire sînt închise.

3. Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite va convoca prima reuniune a Subcomitetului de prevenire. După prima sa reuniune, Subcomitetul de prevenire se va întruni în conformitate cu prevederile regulamentului său interior. Subcomitetul de prevenire și Comitetul împotriva torturii vor convoca sesiunile concomitent, nu mai rar decît o dată pe an.

Partea a III-a MANDATUL SUBCOMITETULUI DE PREVENIRE

Articolul 11

Subcomitetul de prevenire:

- a) vizitează locurile menționate la articolul 4 și face recomandări statelor părți cu privire la protecția persoanelor private de libertate împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante;
- b) cu privire la mecanismele de prevenire naționale:
 - i) în caz de necesitate, acordă consulting statelor părți și își dă concursul la crearea unor asemenea mecanisme;
 - ii) întreține contacte directe, în caz de necesitate confidențiale, cu mecanismele de prevenire naționale și le propune asistență în domeniul pregătirii profesionale și suport tehnic pentru a-și consolida potențialul;
 - iii) acordă consulting și ajutor la evaluarea necesităților și a măsurilor, necesare pentru sporirea protecției persoanelor private de libertate împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante;
 - iv) prezintă recomandări și observații statelor părți în scopul întăririi posibilităților și a mandatului mecanismelor de prevenire naționale pentru împiedicarea actelor de tortură și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante;
- c) Cooperează în scopul prevenirii torturilor în general cu organele și mecanismele respective ale Organizației Națiunilor Unite, precum și cu instituțiile sau organizațiile internaționale, regionale și naționale, care activează în interesele sporirii protecției tuturor persoanelor împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante.

Articolul 12

În scopul îndeplinirii de către Subcomitetul de prevenire a mandatului său, prevăzut la articolul 11, țările părți își asumă angajamentul:

- a) să admită Subcomitetul de prevenire pe teritoriul aflat în jurisdicția sa și să asigure accesul în locurile de ținere în stare de arest, stabilite la articolul 4 al prezentului Protocol;
- b) să prezinte toată informația corespunzătoare pe care Subcomitetul de prevenire o va solicita în scopul evaluării necesităților și a măsurilor care trebuie întreprinse pentru a spori protecția persoanelor private de libertate împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante;
- c) să stimuleze și să faciliteze contactele dintre Subcomitetul de prevenire și mecanismele de prevenire naționale;
- d) să examineze recomandările Subcomitetului de prevenire și să intre în dialog cu el privind eventualele măsuri de realizare.

Articolul 13

1. Subcomitetul de prevenire, inițial prin sorți, stabilește programul de vizite reglementare al statelor părți în scopul executării mandatului său, prevăzut la articolul 11.

2. După consultări, Subcomitetul de prevenire anunță statele părți despre programul său, astfel încât acestea fără întârziere să întreprindă acțiuni practice pentru efectuarea vizitelor 3. Vizitele vor fi întreprinse de cel puțin doi membri ai Subcomitetului de prevenire. În caz de necesitate, aceștia pot fi însoțiți de experți, cu experiență de muncă recunoscută și competență în domeniile vizate de prezentul Protocol, care sînt aleși din lista experților, întocmită în baza propunerilor statelor părți, Direcției Comisarului Suprem pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite și Centrului Organizației Națiunilor Unite pentru prevenirea criminalității internaționale. La întocmirea acestei liste, statele părți respective propun nu mai mult de cinci experți naționali. Statul parte respectiv poate respinge candidatura expertului propus pentru efectuarea vizitei, după care Subcomitetul de prevenire va propune un alt expert.

4. În cazul în care Subcomitetul de prevenire va considera necesar, acesta poate propune efectuarea unei vizite de scurtă durată, ulterioară vizitei reglementare.

Articolul 14

1. Întru exercitarea mandatului de către Subcomitetul de prevenire, statele părți ale prezentului Protocol se obligă să-i asigure:

- a) accesul nelimitat la orice informație privind numărul persoanelor private de libertate, aflate în locurile de ținere în stare de arest, stabilite la articolul 4, precum și privind numărul unor asemenea locuri și amplasarea acestora;
- b) accesul nelimitat la orice informație privind comportamentul față de aceste persoane, precum și referitor la condițiile de ținere în stare de arest;
- c) în conformitate cu alineatul 2 – accesul nelimitat în toate locurile de ținere în stare de arest, clădirile și obiectele acestora;
- d) posibilitatea de a purta personal discuții individuale, fără martori, cu persoanele private de libertate, în caz de necesitate prin intermediul traducătorului, precum și cu oricare altă persoană care, în opinia Subcomitetului de prevenire, poate oferi informația corespunzătoare;
- e) dreptul de alegere necondiționată a locurilor pe care vrea să le viziteze și a persoanelor cu care dorește să discute.

2. Obiecțiile privind vizitarea vreunui loc concret de ținere în stare de arest se pot întemeia doar pe considerente convingătoare, de urgență, ce țin de apărarea națională, securitatea de stat, calamități naturale sau dezordini grave la locul presupus pentru vizitare, care temporar împiedică efectuarea vizitei. Declararea stării de urgență nu poate fi invocată de către statul parte drept motiv de opunere la efectuarea vizitei.

Articolul 15

Niciun organ și nicio persoană oficială nu poate da, aplica, permite sau accepta vreo sancțiune față de orice persoană sau organizație pentru comunicare Subcomitetului de prevenire sau membrilor acestuia a oricărei informații, veridică sau falsă și nicio asemenea persoană sau organizație nu poate fi afectată în vreun mod.

Articolul 16

Subcomitetul de prevenire va trimite, în mod confidențial, recomandările și observațiile sale statului parte și, după caz, mecanismului de prevenire național.

2. Subcomitetul de prevenire publică raportul său împreună cu orice obiecții ale statului parte respectiv, în cazul parvenirii unei solicitări în acest sens de la statul parte. În cazul în care statul parte face publică o parte din raport, Subcomitetul poate publica raportul integral sau o parte a acestuia. Totuși, datele cu caracter personal pot fi date publicității doar cu consimțământul exprimat nemijlocit de către persoana respectivă.

3. Subcomitetul de prevenire va prezenta un raport anual de activitate deschis Comitetului împotriva torturii.

4. În cazul în care statul parte refuză să coopereze cu Subcomitetul de prevenire în conformitate cu articolele 12 și 14 sau refuză să întreprindă măsuri pentru remedierea situației, conform recomandărilor Subcomitetului de prevenire, Comitetul împotriva torturii, la solicitarea Subcomitetului și după ce statul parte i-a fost oferită posibilitatea să-și expună considerentele, cu votul majorității membrilor săi, poate să adopte decizia de a face o declarație publică în problema dată sau de a publica raportul Subcomitetului de prevenire.

PARTEA a IV-a Mecanismele de prevenire naționale

Articolul 17

În termen de cel mult un an după intrarea în vigoare a prezentului Protocol sau după ratificare sau aderare, fiecare stat parte susține, desemnează sau instituie unul sau câteva mecanisme de prevenire naționale independente pentru a împiedica torturile la nivel național.

Mecanismele instituite de organele descentralizate, în scopul prezentului Protocol, pot fi desemnate în calitate de mecanisme de prevenire naționale, dacă acestea sînt conforme prevederilor reglementare.

Articolul 18

1. Statele părți garantează independența funcțională a mecanismelor de prevenire naționale, precum și independența personalului acestora.

2. Statele părți iau măsurile de rigoare pentru ca experții mecanismelor de prevenire naționale să dispună de potențialul și competențele profesionale necesare. Aceștia vor asigura echilibrul de gender și reprezentarea adecvată a grupurilor etnice și minoritare din societate.

3. Statele părți se angajează să ofere resursele necesare pentru funcționarea mecanismelor de prevenire naționale.

4. În procesul de instituire a mecanismelor de prevenire naționale, statele părți se vor conduce de Principiile ce vizează statutul instituțiilor naționale de apărare și promovare a drepturilor omului.

Articolul 19

Mecanismele de prevenire naționale vor fi investite, cel puțin, cu abilitățile următoare:

- a) să examineze cu regularitate problemele referitor la comportamentul față de persoanele private de libertate care se află în locurile de ținere în stare de arest, stabilite la articolul 4, pentru a spori, în caz de necesitate, protecția lor împotriva torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante;
- b) să prezinte recomandări organelor corespunzătoare în scopul îmbunătățirii comportamentului față de persoanele private de libertate și a condițiilor de detenție și al prevenirii torturilor și altor forme de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante, în conformitate cu normele respective ale Organizației Națiunilor Unite;
- c) să facă propuneri și observații cu referire la legislația în vigoare și la proiectele de legi.

Articolul 20

Întru exercitarea mandatului de către mecanismele de prevenire naționale, statele părți ale prezentului Protocol își asumă angajamentul să le acorde:

- a) accesul la orice informație privind numărul persoanelor private de libertate, aflate în locurile de ținere în stare de arest, stabilite la articolul 4, precum și privind numărul unor ademenea locuri și amplasarea acestora;
- b) accesul la orice informație privind comportamentul față de aceste persoane, precum și referitor la condițiile de ținere în stare de arest;
- c) accesul în toate locurile de ținere în stare de arest, clădirile și obiectele acestora;
- d) posibilitatea de a purta personal discuții individuale, fără martori, cu persoanele private de libertate, în caz de necesitate prin intermediul traducătorului, precum și cu oricare altă persoană care, în opinia mecanismelor de prevenire naționale, poate oferi informația corespunzătoare;
- e) dreptul de alegere necondiționată a locurilor pe care vor să le viziteze și a persoanelor cu care doresc să discute.
- f) dreptul de a stabili contacte cu Subcomitetul de prevenire, de a-i trimite informații și a avea întâlniri cu acesta.

Articolul 21

1. Nici un organ și nicio persoană oficială nu poate da, aplica, permite sau accepta vreo sancțiune față de orice persoană sau organizație pentru comunicare mecanismului de prevenire național a ori-

cărei informații, veridică sau falsă, și nicio asemenea persoană sau organizație nu poate fi afectată în vreun mod.

2. Informația confidențială culeasă de mecanismul de prevenire național nu poate fi divulgată.

Datele cu caracter personal se publică numai cu consimțământul exprimat nemijlocit de persoana respectivă.

Articolul 22

Organele competente ale statului parte respectiv examinează recomandările mecanismului de prevenire național și intră în dialog cu acesta privind eventualele măsuri de realizare.

Articolul 23

Statele părți ale prezentului Protocol se angajează să publice și să difuzeze rapoartele anuale ale mecanismelor de prevenire naționale.

ANSAMBLUL DE PRINCIPII PENTRU PROTEJAREA TUTUROR PERSOANELOR SUPUSE UNEI FORME OARECARE DE DETENȚIE SAU ÎNCARCERARE

Adunarea generală,

Amintim rezoluția sa 35/177 din 15 decembrie 1980 în care ea a conferit celei de a 6-a Comisii, dreptul de a elabora proiectul de Ansamblu de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau de încarcerare și a hotărât să instituie un grup de lucru de compoziție nelimitată.

Luând act de raportul Grupului de lucru asupra proiectului Ansamblului de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unor forme oarecare de detenție sau de încarcerare, care s-a reunit în perioada celei de a 43-a sesiuni a Adunării generale și a contribuit la elaborarea proiectului de ansamblu de principii.

Considerând că Grupul de lucru a hotărât să prezinte textul proiectului de Ansamblu de principii a celei de a 6-a Comisii în vederea examinării lui și a adoptării.

Convinsă că adoptarea proiectului de Ansamblu de principii reprezintă o contribuție importantă la protejarea drepturilor omului,

Considerând că textul Ansamblului de principii trebuie să fie pe larg difuzat,

1 – Aprobă Ansamblul de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau de încarcerare, în care textul figurează în anexă la prezenta rezoluție,

2 – Exprimă recunoștința sa Grupului de lucru pentru proiectul Ansamblului de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau de încarcerare, pentru contribuția sa importantă la elaborarea ansamblului de principii,

3 – Roagă pe Secretarul general să informeze statele membre ale ONU sau pe membrii instituțiilor specializate să adopte Ansamblul de principii,

4 – Cere ca imediat să se facă totul pentru ca aplicarea Ansamblului de principii să fie în mod universal cunoscută și respectată.

A 76-a Sesiune plenară

9 decembrie 1988

ANEXA

ANSAMBLUL DE PRINCIPII PENTRU PROTEJAREA TUTUROR PERSOANELOR SUPUSE UNEI FORME OARECARE DE DETENȚIE SAU ÎNCARCERARE

Înțelegerea ansamblului de principii

Prezentele principii se aplică protejării tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau încarcerare.

Folosirea termenilor

a) Termenul „arestare” – prin aceasta se înțelege actul care constă din reținerea unei persoane pe baza unei presupuse infracțiuni sau pe baza hotărârii unei autorități;

b) Termenul „persoană deținută” – prin aceasta se înțelege orice persoană privată de libertate individuală fără ca aceasta să fie urmare a unei condamnări pentru vreo infracțiune;

c) Termenul „persoană închisă” – prin aceasta se înțelege orice persoană lipsită de libertate individuală ca urmare a unei condamnări pentru infracțiune;

d) Termenul „detenție” – prin aceasta se înțelege condiția unor persoane deținute așa cum a fost definit mai sus;

e) Termenul „încarcerare” – prin acesta se înțelege starea persoanelor încarcerate așa cum sînt ele definite mai sus;

f) Expresia „o autoritate juridică sau alta” – prin aceasta se înțelege o autoritate juridică sau alta abilitată prin lege și al cărei statut și durata mandatului oferă garanțiile cele mai puternic posibile de competență, imparțialitate și independență.

Principiul 1

Orice persoană supusă unei forme oarecare de detenție sau încarcerare este tratată cu umanitate și respect față de demnitatea inerentă persoanei umane.

Principiul 2

Măsurile de arestare, detenție sau încarcerare nu sînt aplicate decît în strictă conformitate cu dispozițiile legii și de către autoritățile competente sau persoanele care au dreptul de a face acest lucru.

Principiul 3

Dacă o persoană este supusă unei forme oarecare de detenție sau încarcerare, nu poate fi admisă, în ceea ce o privește, nici un fel de restricție sau derogare de la drepturile omului recunoscute sau în vigoare într-o țară, în aplicarea legilor, a convențiilor, reglementărilor sau obiceiurilor, sub pretextul că prezentul Ansamblu de principii nu le recunoaște într-o măsură mai mică.

Principiul 4

Orice formă de detenție sau de încarcerare și orice măsură punînd în discuție drepturile individuale ale unei persoane supuse unei forme oarecare de detenție sau de încarcerare trebuie să fie hotărîte fie de către o autoritate judiciară sau alta, fie sub controlul său efectiv.

Principiul 5

1 – Prezentele principii se aplică tuturor persoanelor care se află pe teritoriul unui stat dat, fără nici o distincție care să se bazeze pe rasă, culoare, sex, limbă, religie sau convingeri religioase, opinii politice sau altele, origine națională, etnică sau socială, avere sau pe oricare alt criteriu.

2 – Măsurile aplicate în conformitate cu legea și destinate în exclusivitate protejării drepturilor și condițiilor particulare ale femeilor, mai ales ale femeilor însărcinate și ale mamelor cu copii de vîrstă mică, ale copiilor, ale adolescenților și ale persoanelor bătrîne, bolnave sau handicapate, nu sînt considerate ca fiind măsuri discriminatorii. Necesitatea acestor măsuri și a aplicării lor poate face întotdeauna obiectul unui examen al unei autorități judiciare sau alta.

Principiul 6

Nici o persoană supusă unei forme oarecare de detenție sau de încarcerare nu va fi supusă torturii, nici unor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. Nici o circumstanță, oricare ar fi, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura sau oricare altă pedeapsă sau tratament crud, inuman sau degradant.

Principiul 7

1 – Statul trebuie să editeze legi ce interzic toate actele care violează drepturile și îndatoririle enunțate în prezentele principii, să prevadă sancțiuni adecvate autorilor acestor acte și să ancheteze în mod imparțial în caz de plîngere.

2 – Funcționarii care au motive de a crede că o violare a prezentului Ansamblu de principii s-a produs sau este pe punctul de a produce, vor semnala cazul superiorilor lor și, la nevoie, celorlalte autorități sau instanțe de control sau de recurs competente.

3 – Orice altă persoană care crede că s-a produs o violare a prezentului Ansamblu de principii sau că este pe punctul de a se produce are dreptul de a semnala cazul superiorilor funcționarilor în cauză cît și celorlalte autorități sau instanțe de control sau de recurs competente.

Principiul 8

Persoanele deținute sînt supuse unui regim conform condiției lor de persoane necondamnate. Ele sînt deci separate de persoanele condamnate de fiecare dată cînd este posibil.

Principiul 9

Autoritățile care arestează o persoană, o mențin în detenție sau anchetează afacerea, trebuie să-și exercite strict puterile ce le-au fost conferite prin lege, și să-și exercite aceste puteri fără a deveni prin aceasta obiectul unui recurs în fața unei autorități judiciare sau alta.

Principiul 10

Orice persoană arestată va fi informată de motivele acestei măsuri în momentul arestării sale și va fi încunoștințată fără întârziere de orice acuzație adusă împotriva ei.

Principiul 11

1 – O persoană nu va fi ținută în detenție fără a avea posibilitatea efectivă de a fi audiată fără nici o întârziere de o autoritate judiciară sau alta. O persoană deținută are dreptul de a-și asigura propria sa apărare sau să fie asistată de un apărător în conformitate cu legea.

2 – Persoana deținută și, dacă este cazul, apărătorul său vor primi fără întârziere și în întregime comunicarea ordinului de detenție cât și a cauzelor care îl motivează.

3 – O autoritate judiciară sau alta va fi împuternicită să controleze, după cum va hotărî, menținerea detenției.

Principiul 12

1 – Vor fi consemnate:

- a) motivele arestării;
- b) ora arestării, ora la care persoana arestată a fost condusă la locul de detenție și aceea a primei apariții în fața unei autorități judiciare sau alta;
- c) identitatea responsabililor cu aplicarea legilor referitoare;
- d) indicații precise privind locul de detenție;

2 – Aceste informații vor fi comunicate persoanei deținute sau, dacă este cazul, apărătorului său, în formele precizate de lege.

Principiul 13

I se va furniza fiecărei persoane în momentul arestării și la începutul detenției sau încarcerării sau puțin după acest moment, de către autoritățile responsabile de arestare, detenția sau încarcerarea sa, după cum este cazul, datele și explicațiile cu privire la drepturile sale cât și felul în care persoana în cauză poate face uz de ele.

Principiul 14

Fiecare persoană care nu înțelege sau nu vorbește suficient de bine limba folosită de către autoritățile responsabile de arestarea sa, de detenția sa sau de încarcerarea sa, are dreptul de a primi fără întârziere, într-o limbă pe care ea o înțelege, aceste informații ce vizează principiul 10, paragraful 2 al principiului 11, paragraful 1 al principiului 12 și principiul 13 și beneficiază de asistență gratuită dacă este nevoie și de un interpret în cadrul procedurii judiciare care urmează arestării sale.

Principiul 15

Cu excepțiile prevăzute la paragraful 4 al principiului 16 și ale paragrafului 3 al principiului 18, comunicarea persoanei deținute sau încarcerate cu lumea exterioară, mai ales cu familia sa sau cu apărătorul său, nu poate fi refuzată pe o perioadă ce depășește câteva zile.

Principiul 16

1 – În cel mai scurt timp după arestare și după ce a fost transferată de la un loc de detenție sau încarcerare la altul, persoana deținută sau închisă poate pretinde sau decide ca autoritatea competentă să înștiințeze pe membrii familiei sale sau, dacă este cazul, pe alte persoane la alegerea sa, de arestarea sa, de detenția sau de închiderea sa sau de transferarea sa și locul unde este deținută.

2 – Dacă este vorba de o persoană străină, ea va fi de asemenea informată, fără nici o întârziere, asupra dreptului său de a comunica prin mijloace adecvate cu postul consular sau misiunea diplomatică a țării căreia persoana îi aparține prin naționalitatea sa sau care este împuternicită să primească această comunicare în conformitate cu dreptul internațional, sau cu reprezentantul unei organizații internaționale competente dacă această persoană este refugiată sau dacă este sub o altă formă, sub protecția unei organizații interguvernamentale.

3 – În cazul unui adolescent sau al unei persoane incapabile de a înțelege care îi sînt drepturile, autoritatea competentă trebuie, din propria sa inițiativă, să procedeze la notificarea vizată de prezentul principiu. Ea va veghea mai ales asupra înștiințării părinților sau a tutorilor.

4 – Înștiințarea vizată în prezentul principiu va fi făcută sau autorizată fără nici o întârziere. Autoritatea competentă va putea totuși să diferențeze o notificare pe timpul unei perioade rezonabile dacă nevoile excepționale ale anchetei o cer.

Principiul 17

1 – Oricare persoană deținută va putea beneficia de asistența unui avocat. Autoritatea competentă va informa asupra acestui drept de îndată, după arestarea persoanei și îi va furniza acesteia înlesniri pentru a-l putea exercita.

2 – Dacă o persoană deținută nu a ales un avocat, ea are dreptul de a i se desemna unul de către o autoritate judiciară sau alta în toate situațiile în care interesul justiției o cere, și aceasta se face fără plată dacă persoana deținută nu are mijloace de a remunera avocatul.

Principiul 18

1 – Orice persoană deținută sau închisă trebuie să fie autorizată să comunice cu avocatul său și să îl consulte.

2 – Orice persoană deținută sau închisă trebuie să dispună de timpul și de facilitățile necesare pentru a se întreține cu avocatul ei.

3 – Dreptul persoanei deținute sau închise de a primi vizita avocatului ei, de a-l consulta și de a comunica cu el fără nici o întârziere și fără nici o cenzură și în deplină confidențialitate nu poate face obiectul nici unei suspendări, nici unei restricții în afara circumstanțelor excepționale, care vor fi specificate prin lege sau prin reglementări luate în conformitate cu legea în care o autoritate judiciară sau alta le va estima ca indispensabile pentru asigurarea securității și pentru menținerea ordinii.

4 – Întrevederile unei persoane deținute sau închise cu avocatul său se pot derula sub supraveghere vizuală dar nu sub supraveghere audio, supraveghere făcută de un responsabil cu aplicarea legii.

5 – Comunicațiile între o persoană deținută sau închisă și avocatul său, menționate în prezentul principiu, nu pot fi reținute drept probe împotriva persoanei deținute sau închise decât dacă ele se referă la infracțiune continuă sau vizată.

Principiul 19

Orice persoană deținută sau închisă are dreptul de a primi vizite mai ales pe cele ale membrilor familiei și de a corespunde, mai ales cu ei, și ea trebuie să dispună de posibilitățile adecvate de a comunica cu lumea exterioară sub rezerva condițiilor și a restricțiilor rezonabile care se pot specifica prin lege sau prin reglementările făcute în conformitate cu legea.

Principiul 20

Dacă o persoană deținută sau închisă o cere, ea va fi plasată dacă e posibil, într-un loc de detenție sau încarcerare destul de aproape de locul ei de reședință.

Principiul 21

1 – Este interzis să se abuzeze de situația unei persoane deținute sau închise pentru a o constrânge să dea informații, să incrimineze într-un fel sau să depună mărturie împotriva oricărei alte persoane.

2 – Nici o persoană deținută sau închisă nu va fi supusă, pe timpul interogării ei, la acte de violență, la amenințări sau la metode de interogare de natură să compromită capacitatea sa de decizie sau discernământul ei.

Principiul 22

Nici o persoană deținută sau închisă nu va putea, chiar dacă este de acord, să devină obiectul experiențelor medicale sau științifice de natură a-i dăuna sănătății ei.

Principiul 23

1 – Pe întreaga durată a interogatoriului la care va fi supusă o persoană deținută sau închisă și pe perioada intervalelor dintre interogatorii, calitatea cât și numele agenților care au procedat la efectuarea acestora sau oricare altă persoană care a asistat, vor fi consemnate și autentificate în formele prescise de lege.

2 – Persoana deținută sau închisă sau apărătorul ei, dacă legea îl prevede, vor avea acces la aceste date vizate în paragraful 1 al prezentului principiu.

Principiul 24

Orice persoană deținută sau închisă se va supune unui examen medical adecvat îndată ce este posibil după internarea sa la locul de detenție sau de închidere, prin urmare ea va beneficia de mijloace și tratamente medicale de fiecare dată când va avea nevoie. Acestea vor fi gratuite.

Principiul 25

Orice persoană deținută sau închisă sau apărătorul ei are, sub singura rezervă a condițiilor în mod rezonabil necesare pentru asigurarea securității și menținerea ordinii la locul de detenție sau de închidere, dreptul de a cere unei autorități judiciare sau alteia un al II-lea examen medical sau o a II-a părere medicală.

Principiul 26

Faptul că o persoană deținută sau închisă a suferit un examen medical, numele medicului și rezultatul examenului vor fi atent consemnate. Accesul la aceste date va fi asigurat și aceasta se va face în conformitate cu regulile pertinente ale dreptului intern.

Principiul 27

Nerespectarea prezentelor principii în obținerea de dovezi va fi luată în evidență pentru determinarea faptului dacă probele produse împotriva unei persoane deținute sau închise sînt admisibile.

Principiul 28

Orice persoană deținută sau închisă are dreptul de a obține, în limitele resurselor disponibile, dacă ele provin din surse publice, o cantitate rezonabilă de material educativ, cultural și informațional, sub rezerva condițiilor în mod rezonabil necesare pentru a se asigura securitatea și menținerea ordinii în locul de detenție sau de închidere

Principiul 29

1 – În vederea asigurării stricte a respectării legilor și reglementărilor pertinente, locurile de detenție trebuie să fie inspectate în mod regulat de către persoane calificate și experimentate, numite de către o autoritate competentă diferită de autoritatea în mod direct însărcinată cu administrarea locului de detenție sau de închidere și responsabilă în fața ei.

2 – Orice persoană deținută sau închisă are dreptul de a comunica liber și în deplină confidențialitate cu persoanele care inspectează locurile de detenție sau de închidere în conformitate cu paragraful 1 al prezentului principiu, sub rezerva condițiilor în mod rezonabil necesare pentru a asigura securitatea și menținerea ordinii în mai sus numitele locuri.

Principiul 30

1 – Tipurile de comportament care constituie, din partea unei persoane deținute sau închise, abateri disciplinare pe timpul detenției sau închiderii, genul și durata sancțiunilor disciplinare care pot fi aplicate și autoritățile competente pentru a impune aceste sancțiuni trebuie să fie specificate prin lege sau prin reglementări în conformitate cu legea și trebuie să fie publicate.

2 – Orice persoană deținută sau închisă are dreptul de a fi ascultată înainte de a se lua împotriva ei măsuri disciplinare. Ea are dreptul de a intenta recurs împotriva acestor măsuri în fața autorității superioare.

Principiul 31

Autoritățile competente se vor strădui să furnizeze, dacă este nevoie, în conformitate cu dreptul intern, asistența membrilor familiei deținutului, în special membrilor minori, și ele se vor strădui mai ales să asigure în bune condiții, supravegherea copiilor lăsați fără părinți.

Principiul 32

1 – Persoana deținută sau apărătorul ei va avea dreptul de a introduce în orice moment recurs, în conformitate cu dreptul intern, în fața unei autorități judiciare sau de a contesta legalitatea măsurii de detenție și de a obține punerea sa în libertate fără întârziere, dacă această măsură este neregulamentară.

2 – Procedura menționată la paragraful 1 al prezentului principiu trebuie să fie simplă și rapidă și ea trebuie să fie gratuită pentru persoanele deținute care sînt lipsite de mijloace pecuniare. Autoritatea responsabilă cu detenția trebuie să prezinte fără întârziere persoana deținută în fața autorității sesizate prin recurs.

Principiul 33

1 – Orice persoană deținută sau închisă sau apărătorul ei, are dreptul de a prezenta o plîngere sau o doleanță despre felul în care este tratată, mai ales în cazul torturilor sau al altor tratamente crude, inumane sau degradante, autorităților însărcinate cu administrarea locului de detenție și a autorităților superioare, și, dacă este necesar, autorităților de control sau de recurs competente.

2 – Atunci cînd nici persoana deținută sau închisă nici apărătorul ei nu au posibilitatea de a-și exercita drepturile vizate la paragraful 1 al prezentului principiu, un membru al familiei persoanei deținute sau închisă sau orice altă persoană care cunoaște problema poate să exercite aceste drepturi.

3 – Caracterul confidențial al cererii sau plîngerii este menținut atunci cînd petiționarul o cere.

4 – Orice cerere sau plîngere trebuie să fie examinată de îndată și trebuie dat răspuns fără nici o întârziere. În cazul în care se respinge cererea sau plîngerea sau în cazul unei întârzierii excesive, petiționarul este autorizat să sesizeze o autoritate judiciară sau alta. Nici persoana deținută sau închisă nici vreun petiționar așa cum este el definit la paragraful 1 al prezentului principiu nu trebuie să suporte vreun prejudiciu pentru că a prezentat o cerere sau o plîngere.

Principiul 34

Dacă o persoană deținută sau închisă decedează sau dispare pe parcursul perioadei sale de detenție sau de închidere, o autoritate judiciară sau alta, va ordona o anchetă asupra cauzelor decesului sau ale dispariției, fie din proprie inițiativă, fie la cererea unui membru al familiei acestei persoane sau a oricărei persoane care cunoaște această situație. Dacă împrejurările o justifică, o anchetă va fi condusă în aceleași condiții de procedură în cazul în care decesul sau dispariția au survenit puțin după terminarea perioadei de detenție sau de închidere. Rezultatele sau raportul anchetei vor fi puse la dispoziția oricărei persoane ce o va cere, cu excepția cazului cînd acest lucru ar împiedica sau ar compromite o instrucție criminologică în curs.

Principiul 35

1 – Prejudiciile suportate ca urmare a unui act sau omisiuni comise de un agent al funcțiunii publice ce violează drepturile enunțate în prezentele principii, vor fi indemnizate în conformitate cu regulile aplicabile în virtutea dreptului intern.

2 – Datele, înainte de a fi consemnate în virtutea prezentelor principii, vor trebui să fie accesibile în conformitate cu procedurile prevăzute prin dreptul intern.

Principiul 36

1 – Orice persoană deținută, suspectată sau inculpată ca urmare a unei infracțiuni penale este presupusă nevinovată și trebuie să fie tratată în consecință pînă cînd culpabilitatea este legal stabilită în cursul unui proces public pentru care persoana în cauză va primi toate garanțiile necesare pentru apărarea sa.

2 – Orice persoană suspectată sau inculpată nu poate fi arestată și deținută în așteptarea deschiderii instrucției sau a procesului decît pentru nevoile administrației justiției, pentru motive aflate sub incidența legii. Sînt interzise constrîngerile impuse unei astfel de persoane care nu sînt în mod strict necesare.

Principiul 37

Orice persoană deținută ca urmare a unei infracțiuni penale este, după arestarea sa, trimisă fără nici o întârziere în fața unei autorități judiciare, sau alta, prevăzută prin lege. Această autoritate statuează fără întârziere legalitatea și necesitatea detenției. Nimeni nu poate fi ținut în detenție în așteptarea des-

chiderii instrucției sau a procesului dacă nu există un ordin scris al sus numitei autorități. Orice persoană deținută, atunci când este adusă în fața acestei autorități, are dreptul de a face o declarație cu privire la modul în care a fost tratată atunci când a fost în stare de arest.

Principiul 38

Orice persoană deținută în urma unei infracțiuni penale va trebui să fie judecată într-un termen rezonabil sau să fie pusă în libertate în vederea așteptării deschiderii procesului.

Principiul 39

Cu excepția cazurilor particulare prevăzute prin lege, o persoană deținută ca urmare a unei infracțiuni penale este îndreptățită să fie pusă în libertate în așteptarea deschiderii procesului, cu rezerva ca acest lucru să nu contravină condițiilor care pot fi impuse în conformitate cu legea și atunci când punerea ei în libertate nu contravine unei hotărâri a unei autorități judiciare sau a alteia, sau când o anumită autoritate menține în studiu problema necesității detenției.

CLAUZĂ GENERALĂ

Nici o dispoziție a prezentului Ansamblu de principii nu va fi interpretată ca constituind o restricție sau o derogare de la vreun drept enunțat în Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

NORMELE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU PROTECȚIA MINORILOR PRIVAȚI DE LIBERTATE

(Rezoluția 45/113 din 14 decembrie 1990)

I. PERSPECTIVE FUNDAMENTALE

1. Sistemul justiției pentru minori trebuie să susțină drepturile și siguranța și să promoveze bunăstarea fizică și mintală a minorilor. Pedepsa cu închisoarea trebuie folosită numai ca o metodă extremă.

2. Privarea de libertate a minorilor se va face numai în conformitate cu principiile și procedurile prezentate în aceste Norme și în Normele standard minime pentru administrarea justiției pentru minori ale Organizației Națiunilor Unite (Normele de la Beijing). Privarea de libertate a unui minor trebuie să fie o măsură extremă și pentru perioada minim necesară și trebuie să se limiteze la cazurile excepționale. Durata sancțiunii trebuie să fie stabilită de o autoritate judiciară, fără a elimina posibilitatea scurtării pedepsei.

3. Normele au ca scop stabilirea unor standarde minime acceptate de Organizația Națiunilor Unite pentru protejarea minorilor privați de libertate sub orice formă, în conformitate cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului, și în scopul de a contracara efectele negative ale tuturor tipurilor de detențiune și de a promova integrarea în societate.

4. Normele trebuie aplicate imparțial, fără nici o discriminare în funcție de rasă, culoare, sex, vîrstă, limbă, religie, naționalitate, opinii politice sau de altă natură, credințe sau practici culturale, proprietate, naștere sau statut al familiei, origine etnică sau socială și deficiențe. Trebuie respectate credințele și practicile culturale și religioase și conceptele morale ale minorului.

5. Normele sînt concepute pentru a servi ca standarde de referință convenabile și pentru a încuraja și ajuta profesioniștii implicați în conducerea sistemului de justiție pentru minori.

6. Normele trebuie puse la dispoziția personalului justiției pentru minori în limba națională a acestuia. Minorii care nu cunosc limba vorbită de personalul instituției de detențiune trebuie să aibă dreptul în mod gratuit la serviciile unui interpret oricînd este necesar, mai ales în timpul examinării medicale și al procedurilor disciplinare.

7. Cînd este cazul, statele trebuie să includă Normele în legislația lor sau să o amendeze corespunzător și să ofere remedii efective pentru încălcarea acestora, inclusiv compensarea cînd minorii sînt răniți. De asemenea, statele trebuie să monitorizeze aplicarea Normelor.

8. Autoritățile competente trebuie să depună în mod constant eforturi pentru a conștientiza opinia publică de faptul că îngrijirea minorilor deținuți și pregătirea lor pentru întoarcerea în societate constituie un serviciu social deosebit de important și, în acest scop, trebuie luate măsuri care să promoveze contactele deschise între minori și comunitatea locală.

9. Nimic din conținutul Normelor nu trebuie interpretat ca excluzînd aplicarea instrumentelor și standardelor pertinente privind drepturile omului ale Organizației Națiunilor Unite, recunoscute de comunitatea internațională, care sînt mai potrivite pentru a garanta drepturile, îngrijirea și protecția minorilor, copii sau tineri.

10. În cazul în care aplicarea practică a anumitor Norme cuprinse în secțiunile II-V, inclusiv, contrazice Normele cuprinse în prezenta secțiune, va fi considerată prioritară respectarea acestora din urmă.

II. SFERA ȘI APLICAREA NORMELOR

11. Pentru Norme, se aplică următoarele definiții:

(a) Minorul reprezintă orice persoană care nu a împlinit 18 ani. Limita de vîrstă sub care nu este permisă privarea de libertate a unui copil trebuie stabilită prin lege.

(b) Privarea de libertate înseamnă orice formă de detențiune sau de reținere sau plasarea unei persoane într-o instituție de îngrijire publică sau privată, pe care această persoană nu are permisiunea să o părăsească oricînd dorește, în urma unui ordin al unei autorități juridice, administrative sau al altei autorități publice.

12. Privarea de libertate trebuie aplicată în condiții și împrejurări care asigură respectarea drepturilor minorilor. Minorilor deținuți în instituții trebuie să li se asigure participarea la activități și programe care să le promoveze și susțină sănătatea și respectul de sine, să le stimuleze simțul răspunderii și să încurajeze acele atitudini și aptitudini care îi vor ajuta în dezvoltarea potențialului lor ca membri ai societății.

13. Sub nici un motiv legat de statutul lor nu li se vor refuza minorilor privați de libertate drepturile civile, economice, politice, sociale sau culturale care le sînt acordate prin dreptul național sau internațional și care sînt compatibile cu privarea de libertate.

14. Protecția drepturilor individuale ale minorilor, în special în ceea ce privește legalitatea executării măsurilor de detențiune, va fi garantată de autoritatea competentă, pe cînd obiectivele integrării sociale vor fi asigurate prin inspecții periodice și alte mijloace de control, efectuat în conformitate cu standardele internaționale, legile și reglementările naționale, de către un corp de control corespunzător constituit, autorizat să viziteze minorii și care nu aparține instituției de detențiune.

15. Normele se aplică tuturor tipurilor și formelor de instituții de detențiune în care minorii sînt privați de libertate. Secțiunile I, II, IV și V ale Normelor se aplică tuturor instituțiilor de detențiune și cadrelor instituționale în care sînt reținuți minorii, iar secțiunea III se aplică în mod specific minorilor arestați sau care așteaptă judecarea.

16. Normele vor fi aplicate în contextul condițiilor economice, sociale și culturale specifice fiecărui stat membru.

III. MINORII ARESTAȚI SAU CARE AȘTEAPTĂ JUDECAREA

17. Minorii care sînt reținuți în arest sau care așteaptă judecata („ne judecați“) sînt considerați nevinovați și vor fi tratați ca atare. Detențiunea înainte de judecare va fi, pe cît posibil, evitată și limitată la situații excepționale. De aceea, se vor face toate eforturile pentru a aplica măsuri alternative. Cînd se aplică, totuși, arestul preventiv, tribunalele pentru minori și cei care conduc investigațiile vor acorda prioritate maximă rezolvării celei rapide a unor astfel de cazuri, pentru a asigura scurtarea pe cît posibil a detențiunii. Deținuții ne judecați trebuie separați de minorii condamnați.

18. Condițiile în care este deținut un minor ne judecat trebuie să fie în conformitate cu normele expuse mai jos, cu prevederi suplimentare, dacă sînt necesare și adecvate, ținînd cont de prezumția de nevinovăție, de durata detențiunii și de statutul legal și situația minorului. Aceste prevederi includ, dar nu se limitează în mod necesar la următoarele:

- (a) minorii trebuie să aibă dreptul la consiliere juridică și să aibă posibilitatea de a solicita servicii juridice gratuite, dacă acest lucru este posibil, și de a comunica regulat cu consilierii lor juridici. Se va asigura confidențialitatea acestor comunicări;
- (b) minorilor trebuie să li se ofere, cînd este posibil, posibilitatea de a presta o muncă, contra unei remunerații, și de a-și continua studiile sau pregătirea, dar fără să li se impună acest lucru. Munca, studiile sau pregătirea nu trebuie să constituie o cauză a prelungirii detenției;
- (c) minorii trebuie să primească și să păstreze materiale pentru distracție și recreere compatibile cu interesele administrării justiției.

IV. CONDUCEREA INSTITUȚIILOR PENTRU MINORI

A. Dosarele

19. Toate rapoartele, inclusiv dosarul penal, fișele medicale și evidențele procedurilor disciplinare, și toate celelalte documente legate de forma, conținutul și detaliile tratamentului trebuie păstrate într-un dosar individual confidențial, care trebuie să fie actualizat, accesibil numai persoanelor autorizate și clasificat astfel încît să fie ușor de înțeles. Cînd este posibil, fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a contesta orice fapt sau opinie conținute în dosarul său, astfel încît să permită rectificarea afirmațiilor inexacte, nefondate sau incorecte. Pentru a-și exercita acest drept, trebuie să existe proceduri care permit unei părți terțe competente accesul la și consultarea dosarului, la cerere. La eliberare, dosarele minorilor vor fi sigilate și, la timpul convenit, distruse.

20. Nici un minor nu trebuie primit în nici o instituție de detențiune fără un ordin valabil al unei autorități juridice, administrative sau al altei autorități publice. Detaliile acestui ordin vor fi imediat consemnate în registru. Nici un minor nu trebuie reținut într-o instituție în care nu există un astfel de registru.

B. Admiterea, înregistrarea, mutarea și transferul

21. În fiecare instituție în care sînt reținuți minori, trebuie să existe o evidență completă și sigură cuprinzînd următoarele informații despre fiecare minor primit:

- (a) Informații privind identitatea minorului;
- (b) Faptul și motivele încredințării și autoritatea pentru aceasta;
- (c) Ziua și ora admiterii, transferului și eliberării;
- (d) Detalii privind înștiințarea părinților și tutorilor la fiecare admitere, transfer sau eliberare a minorului aflat în îngrijirea lor la momentul încredințării;

(e) Detalii privind problemele de sănătate fizică și mintală cunoscute, inclusiv despre abuzul de droguri sau alcool.

22. Informațiile privind admiterea, plasarea, transferul sau eliberarea trebuie furnizate fără întârziere părinților și tutorilor sau celei mai apropiate rude a minorului implicat.

23. Cît mai curînd posibil după primire trebuie redactate și trimise administrației rapoarte complete și informații relevante despre fiecare minor.

24. Atunci cînd ajung, tuturor minorilor li se va da o copie a regulilor care se aplică în respectiva instituție de detențiune și o descriere în scris a drepturilor și obligațiilor lor, într-o limbă pe care o înțeleg, împreună cu adresa autorității abilitate să primească plîngerile lor, ca și adrese ale unor agenții și organizații publice sau private, care oferă consiliere juridică. Pentru minorii analfabeți sau care nu pot înțelege limba sub forma scrisă, se va găsi o modalitate de a le transmite aceste informații astfel încît să le înțeleagă.

25. Toți minorii trebuie ajutați să înțeleagă regulile organizării interioare a instituției, scopurile și metodologia de îngrijire, cerințele și procedurile disciplinare, alte metode autorizate de a căuta informații și de a înainta plîngeri și toate celelalte informații care să le permită să-și înțeleagă pe deplin drepturile și obligațiile din timpul detenției.

26. Transportul minorilor trebuie efectuat pe spezele administrației, în mijloace de transport adecvat ventilate și luminate, astfel încît în nici o situație nu vor fi supuși greutăților sau umilințelor. Minorii nu trebuie transferați de la o instituție la alta în mod arbitrar.

C. Clasificarea și plasarea

27. Cît mai curînd posibil după momentul primirii, fiecare minor trebuie interviuat și trebuie pregătit un raport psihologic și social care să identifice toți factorii relevanți tipului specific de îngrijire și programului necesar minorului. Acest raport, împreună cu un raport pregătit de un medic ofițer care a examinat minorul la sosire, trebuie înaintat directorului pentru a hotărî cea mai adecvată plasare pentru minor în cadrul instituției și tipul și nivelul de îngrijire specifice și programul care va fi urmat. Cînd este necesar un program de reabilitare special și cînd perioada petrecută în instituție o permite, personalul specific pregătit al instituției trebuie să pregătească în scris un plan de tratament individualizat, specificînd obiectivele tratamentului, perioada și mijloacele, etapele și întârzierile cu care pot fi atinse obiectivele.

28. Deținerea minorilor se va efectua numai în condiții în care se iau în considerație nevoile lor particulare, statutul, cerințele speciale în funcție de vîrstă, personalitate, sex și tipul infracțiunii, ca și sănătatea lor fizică și mintală, și care le asigură protecția față de influențe negative și situații de risc. Principalul criteriu de separare a diferitelor categorii de minori privați de libertate trebuie să fie asigurarea tipului de îngrijire cel mai adecvat pentru nevoile particulare ale persoanelor implicate și protejarea integrității lor fizice, mintale și morale, ca și a bunăstării lor.

29. În toate instituțiile de detențiune minorii trebuie separați de adulți, cu excepția cazului în care sînt membri ai aceleiași familii. În situații atent controlate, minorii pot fi ținuți împreună cu adulți atent selecțai, ca parte a unui program special care s-a dovedit binefăcător pentru minorii implicați.

30. Trebuie înființate instituții de detențiune deschise pentru minori. Instituțiile de detențiune deschise sînt cele cu măsuri minime de securitate sau fără astfel de măsuri. Populația acestor instituții trebuie să fie cît mai redusă posibil. Numărul minorilor deținuți în instituții închise ar trebui să fie destul de mic încît să permită tratamentul individualizat. Instituțiile de detențiune pentru minori trebuie descentralizate și să aibă dimensiunile necesare pentru a facilita accesul și contactul între minori și familiile lor. Trebuie înființate și integrate în mediul social, economic și cultural al comunității instituții de detențiune de proporții reduse.

D. Mediul fizic și facilitățile

31. Minorii privați de libertate au dreptul la acele facilități și servicii care întrunesc toate condițiile sănătății și demnității umane.

32. Proiectarea instituțiilor de detențiune pentru minori și mediul înconjurător al acestora trebuie să fie adecvate obiectivelor de reabilitare ale tratamentului, ținînd cont de necesitatea minorului de intimitate, stimuli senzoriali, posibilitatea de a petrece timp cu persoane de aceeași vîrstă și de a participa la exerciții fizice, activități sportive și de divertisment. Instituțiile de detențiune trebuie astfel proiectate încît să se reducă la minimum riscul incendiilor și să fie asigurată evacuarea în siguranță. Trebuie să fie dotate cu un sistem eficient de alarmă în caz de incendiu și să existe proceduri oficiale, repetate, care să asigure siguranța minorilor. Instituțiile de detențiune nu trebuie amplasate în zone unde există riscuri cunoscute pentru sănătate sau alte primejdii.

33. Facilitățile pentru dormit constau în mod normal în dormitoare pentru grupuri mici sau dormitoare individuale, ținând cont de standardele locale. În timpul orelor de somn trebuie asigurată supravegherea constantă, discretă a tuturor camerelor de dormit, inclusiv a camerelor individuale și a dormitoarelor comune, pentru a asigura protecția fiecărui minor. În conformitate cu standardele locale sau naționale, fiecare minor trebuie să beneficieze de un pat separat și corespunzător, care trebuie să fie curat când îi este repartizat și schimbat destul de des pentru a asigura curățenia.

34. Instalațiile sanitare trebuie să fie astfel amplasate și să se ridice la standarde care să permită fiecărui minor să-și satisfacă necesitățile fiziologice în intimitate și în condiții de curățenie și decență.

35. Păstrarea efectelor personale este un element de bază al dreptului la intimitate și este esențială pentru bunăstarea psihologică a minorului. Trebuie recunoscut și respectat dreptul fiecărui minor de a păstra efecte personale și de a beneficia de facilități adecvate de depozitare a acestora. Efectele personale pe care un minor nu dorește să le rețină sau care sînt confiscate trebuie păstrate în condiții de siguranță. Minorul trebuie să semneze un inventar pentru acestea. Trebuie luate măsuri pentru păstrarea lor în bune condiții. Toate aceste articole și banii trebuie înapoiate minorului la eliberare, cu excepția cazului în care minorul a fost autorizat să cheltuiască bani sau să vîndă astfel de obiecte în afara instituției. Dacă un minor primește sau dacă se găsește asupra lui vreun medicament, medicul ofițer trebuie să hotărască felul în care va fi folosit.

36. În măsura posibilului, minorii trebuie să aibă dreptul de a folosi hainele proprii. Instituțiile de detențiune trebuie să asigure că fiecare minor are haine personale potrivite climei și adecvate pentru a asigura o stare de sănătate bună și care nu sînt în nici un fel degradante sau umilitoare. Minorilor care sînt mutați sau care părăsesc o instituție, indiferent de scop, li se va permite să poarte haine proprii.

37. Toate instituțiile de detențiune vor asigura că fiecare minor primește mîncare adecvat preparată și servită la ore normale de masă, de calitate și în cantitatea necesare pentru a satisface standardele dietetice, igienice și sanitare și, în măsura posibilului, exigențele religioase și culturale. Fiecare minor trebuie să aibă în permanență la dispoziție apă de băut curată.

E. Educația, pregătirea profesională și munca

38. Fiecare minor aflat la vîrsta școlarizării obligatorii are dreptul la educația corespunzătoare nevoilor și abilităților sale și destinată să-l pregătească pentru întoarcerea în societate. Această educație trebuie asigurată în afara instituției de detențiune, în școli publice atunci cînd acest lucru este posibil și, în orice caz, de către profesori calificați prin programe integrate în sistemul educațional al țării respective astfel încît, după eliberare, minorii să își poată continua studiile fără dificultăți. Administrația instituțiilor de detențiune trebuie să acorde o atenție specială educației minorilor străini sau cu necesități culturale sau etnice speciale. Minorii analfabeți sau care au dificultăți de înțelegere sau învățare trebuie să aibă dreptul la educație specială.

39. Minorii care au depășit vîrsta școlarizării obligatorii și care doresc să-și continue studiile trebuie să aibă permisiunea și să fie încurajați să o facă, și trebuie depuse toate eforturile pentru a le facilita accesul la programe educaționale adecvate.

40. Diplomele sau certificatele educaționale conferite minorilor în timpul detențiunii nu trebuie să indice în nici un fel că minorul a fost instituționalizat.

41. Fiecare instituție de detențiune trebuie să asigure accesul la o bibliotecă corespunzător dotată cu cărți și reviste afît pentru învățat, cit și pentru recreere și adecvate pentru minori, care trebuie încurajați și ajutați să le folosească.

42. Toți minorii trebuie să aibă dreptul de a beneficia de pregătire profesională pentru meserii care îi pot pregăti pentru angajare în viitor.

43. Ținînd cont de o selecție vocațională corespunzătoare și de condițiile administrației instituționale, minorii trebuie să aibă posibilitatea de a alege tipul de muncă pe care doresc să o presteze.

44. Toate standardele de protecție naționale și internaționale privind munca prestată de copii și tineri trebuie să se aplice și pentru minorii privați de libertate.

45. Atunci cînd este posibil, minorilor trebuie să li se ofere ocazia de a presta o muncă remunerată, preferabil în cadrul comunității locale, ca o completare a pregătirii profesionale, oferită pentru a spori posibilitatea de a găsi un loc de muncă potrivit atunci cînd se întorc în comunitate. Tipul de muncă trebuie să fie de natură să asigure o pregătire corespunzătoare, care să îi ajute pe minori după eliberare. Organizarea și metodele de muncă oferite în instituțiile de detențiune trebuie să fie cît mai asemănătoare posibil cu cele ale activităților similare din cadrul comunității, astfel încît să îi pregătească pe minori pentru condițiile unei vieți normale.

46. Fiecare minor care prestează o muncă trebuie să aibă dreptul la o remunerație echitabilă. Interesele minorilor și ale pregătirii lor profesionale nu trebuie subordonate scopului de a aduce profituri

instituției de detențiune sau unei terțe părți. În mod normal, o parte din câștigurile minorului trebuie să fie reținută pentru a constitui un fond de economii care i se vor înmîna minorului la eliberare. Minorul trebuie să aibă dreptul de a folosi restul acestor câștiguri pentru a cumpăra articole de uz personal sau pentru a despăgubi victima afectată de delictul pe care l-a comis sau pentru a le trimite familiei sale sau altor persoane din afara instituției de detențiune.

F. Recreerea

47. Toți minorii trebuie să aibă dreptul zilnic la o perioadă adecvată pentru exerciții libere, în aer liber, oricînd vremea permite acest lucru, în care în mod normal trebuie să li se ofere posibilități de pregătire fizică și recreere corespunzătoare. Pentru aceste activități trebuie să se asigure spațiu, instalații și echipamente adecvate. Fiecare minor trebuie să aibă zilnic timp suplimentar pentru odihnă, din care poate folosi o parte, dacă dorește, pentru a-și dezvolta abilitățile sau talentul artistic. Instituția de detențiune trebuie să asigure că fiecare minor este apt fizic pentru a participa la programele de educație fizică disponibile. Trebuie să se ofere terapie și educație fizică reparatorie, sub supraveghere medicală, minorilor care au nevoie de acestea.

G. Religia

48. Fiecare minor trebuie să aibă permisiunea de a-și satisface nevoile impuse de viața sa religioasă și spirituală, mai ales de a participa la slujbele sau întrunirile organizate în instituția de detențiune sau de a ține propria slujbă și de a poseda cărțile necesare sau obiectele de ritual și învățătură ale religiei sale. Dacă o instituție de detențiune cuprinde un număr suficient de minori de o anumită religie, trebuie desemnat sau aprobat unul sau mai mulți reprezentanți ai respectivei religii și trebuie să i se permită să țină slujbe în mod regulat sau să facă minorilor vizite pastorale particulare, la cererea acestora. Fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a primi vizite de la un reprezentant calificat al oricărei religii pe care o alege, ca și dreptul de a participa la servicii religioase și de a refuza liber educația, consilierea sau îndoctrinarea religioasă.

H. Asistența medicală

49. Fiecare minor va beneficia de îngrijire medicală adecvată, atât preventivă cît și curativă, incluzînd tratament stomatologic, oftalmologic și psihologic, ca și de produsele farmaceutice și dietele speciale indicate de medic. Cînd este posibil, îngrijirea medicală trebuie asigurată minorilor deținuți prin instituțiile și serviciile sanitare ale comunității în care se află instituția de detențiune, în scopul de a preveni stigmatizarea minorului și de a-i promova respectul de sine și integrarea în comunitate.

50. Fiecare minor are dreptul de a fi examinat de un medic imediat după sosirea într-o instituție de detențiune, în scopul de a găsi orice dovadă a unui tratament necorespunzător anterior și de a identifica orice stare fizică sau psihică care necesită servicii medicale.

51. Serviciile medicale asigurate minorilor trebuie să încerce identificarea și să trateze orice afecțiuni fizică sau psihică, abuz de substanțe sau altă condiție care poate împiedica integrarea minorului în societate. Fiecare instituție de detențiune pentru minori trebuie să aibă acces imediat la servicii și echipamente medicale adecvate, corespunzătoare numărului și situației rezidenților, și la personal specializat pentru îngrijire preventivă și pentru rezolvarea urgențelor medicale. Fiecare minor care este bolnav, care afirmă că este bolnav sau prezintă simptome ale unei afecțiuni fizice sau psihice trebuie examinat cu promptitudine de un medic ofițer.

52. Orice medic ofițer care are motive să considere că sănătatea fizică sau psihică a unui minor a fost sau va fi serios afectată de continuarea detențiunii, de o grevă a foamei sau orice aspect al detențiunii trebuie să raporteze imediat acest fapt directorului respectivei instituții de detențiune și autorității independente responsabile de asigurarea bunăstării minorului.

53. Orice minor care suferă de o afecțiune psihică trebuie tratat într-o instituție specializată, sub supraveghere medicală independentă. Trebuie luate măsuri, prin cooperare cu agențiile abilitate, pentru a asigura orice continuare necesară a tratamentului după eliberare.

54. Instituțiile de detențiune pentru minori trebuie să adopte programe specializate de prevenire și reabilitare în cazul abuzului de droguri, conduse de personal specializat. Aceste programe trebuie adaptate în funcție de vîrsta, sexul și alte particularități ale minorului implicat, și trebuie să existe facilități și servicii de dezintoxicare, asigurate de personal calificat, pentru minorii dependenți de alcool sau de droguri.

55. Medicamentele trebuie administrate numai pentru tratamentele medicale necesare și, cînd este posibil, după obținerea acordului avizat al minorului implicat. În mod special, nu trebuie administrate

în scopul obținerii unor informații sau a unei mărturisiri, ca pedeapsă sau ca metodă de constrângere. Minorii nu vor fi niciodată testați pentru folosirea experimentală a unor medicamente sau tratamente. Administrarea oricărui medicament trebuie întotdeauna autorizată și efectuată de către personal medical calificat.

I. Înștiințarea privind boala, rănirea și decesul

56. Familia sau tutorele unui minor și orice altă persoană desemnată de minor au dreptul de a fi informați în legătură cu starea sănătății minorului, la cerere și în cazul oricăror modificări importante privind sănătatea minorului. Directorul instituției de detențiune trebuie să înștiințeze fără întârziere familia sau tutorele minorului implicat sau altă persoană desemnată, în cazul decesului, îmbolnăvirii care necesită transferarea minorului la o instituție medicală din exterior, sau al unei situații care necesită îngrijire clinică în cadrul instituției de detențiune pentru mai mult de 48 de ore. De asemenea, trebuie înștiințate autoritățile consulare ale statului al cărui cetățean este un minor străin.

57. La moartea unui minor în timpul perioadei de privare de libertate, cea mai apropiată rudă trebuie să aibă dreptul de a examina certificatul de deces, de a vedea corpul și de a hotărî ce se va întâmpla cu acesta. La moartea unui minor aflat în detențiune, trebuie întreprinsă o anchetă independentă a cauzelor morții, al cărei raport va fi pus la dispoziția celei mai apropiate rude. Această anchetă trebuie efectuată și atunci când moartea unui minor survine în decurs de șase luni de la data eliberării sale din instituția de detențiune și există motive pentru a considera că moartea are legătură cu perioada de detențiune.

58. Orice minor trebuie informat cât mai curînd posibil de moartea, îmbolnăvirea sau rănirea gravă a oricărui membru de gradul I al familiei sale și trebuie să i se asigure posibilitatea de a participa la funeraliile decedatului sau de a vizita o rudă grav bolnavă.

J. Contactele cu comunitatea

59. Trebuie asigurate toate mijloacele pentru a garanta că minorii comunică adecvat cu lumea din exterior, ceea ce constituie o parte integrantă a dreptului la tratament corect și umanitar și este esențial pentru pregătirea minorilor pentru întoarcerea la societate. Trebuie să li se permită minorilor să comunice cu familiile, prietenii și alte persoane sau reprezentanți ai unor organizații respectabile din exterior, să părăsească instituțiile de detențiune pentru a-și vizita căminul și familia și să primească permisiune specială de a părăsi instituția de detențiune în scopuri educaționale, vocaționale sau pentru alte motive importante. Dacă un minor execută o pedeapsă, timpul petrecut în afara instituției de detențiune trebuie considerat ca parte a perioadei de executare a sentinței.

60. Fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a primi vizite constante și frecvente, în principiu o dată pe săptămîină și nu mai rar de o dată pe lună, în condiții care respectă nevoia minorului de intimitate, contact și comunicare nelimitată cu familia și cu avocatul apărării.

61. Fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a comunica în scris sau telefonic cel puțin de două ori pe săptămîină cu o persoană pe care o alege, cu excepția cazului cînd acest lucru este limitat legal, și trebuie să fie ajutat să-și exercite efectiv acest drept. Fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a primi corespondență.

62. Minorii trebuie să aibă posibilitatea de a fi informați în legătură cu ultimele știri, citind ziare, reviste și alte publicații, prin acces la programele de radio și televiziune și filme și prin vizite ale reprezentanților oricărui club sau organizații legale de care sînt interesați minorii.

K. Limitarea constrîngerii fizice și folosirea forței

63. Trebuie interzisă folosirea instrumentelor de constrîngere și a forței, indiferent de scop, cu excepția celor prevăzute în norma 64 de mai jos.

64. Instrumentele de constrîngere și forța pot fi folosite numai în cazuri excepționale, cînd toate celelalte metode de control au fost epuizate și au eșuat, și numai după cum este specific autorizat și precizat de legislație și regulament. Acestea nu trebuie să provoace situații umilitoare sau degradante și trebuie folosite restrictiv și pentru o perioadă cît mai scurtă cu putință. Se poate recurge la astfel de metode prin ordinul directorului administrației, pentru a împiedica un minor să se automutileze, să rănească alte persoane sau să provoace pagube serioase. În astfel de cazuri, directorul trebuie să consulte fără întârziere personalul medical și alt personal competent și să raporteze autorității administrative superioare.

65. Trebuie interzise portul și folosirea armelor de către personal în orice instituție în care sînt deținuți minori.

L. Proceduri disciplinare

66. Orice măsuri și proceduri disciplinare trebuie să mențină siguranța și o viață comunitară liniștită și trebuie să respecte demnitatea inalienabilă a minorului și obiectivele fundamentale ale îngrijirii instituționale, și anume insuflarea simțului dreptății, a respectului de sine și pentru drepturile fundamentale ale fiecărei persoane.

67. Toate măsurile disciplinare care constituie un tratament crud, inuman sau degradant vor fi strict interzise, inclusiv pedeapsa corporală, plasarea într-o celulă neluminată, izolarea sau orice altă pedeapsă care poate pune în pericol sănătatea fizică sau mintală a minorului implicat. Trebuie interzise cu desăvârșire reducerea alimentației sau interzicerea contactului cu membrii familiei. Munca trebuie considerată întotdeauna ca un instrument educațional și o metodă de a promova respectul de sine al minorului în pregătirea acestuia pentru întoarcerea la comunitate și nu trebuie impusă ca sancțiune disciplinară. Minorul trebuie sancționat o singură dată pentru aceeași abatere disciplinară. Trebuie interzise sancțiunile colective.

68. Ținând cont de caracteristicile, nevoile și drepturile fundamentale ale minorilor, legislația și reglementările adoptate de autoritatea administrativă competentă trebuie să stabilească norme cu privire la următoarele:

- (a) comportamentul care constituie o abatere disciplinară;
- (b) tipul și durata sancțiunilor disciplinare care pot fi aplicate;
- (c) autoritatea competentă să impună astfel de sancțiuni;
- (d) autoritatea competentă să examineze apelurile.

69. Orice raport privind comportamentul necorespunzător trebuie prezentat imediat autorității competente, care trebuie să decidă fără întârziere asupra acestuia. Autoritatea competentă trebuie să efectueze o examinare minuțioasă a cazului.

70. Sancționarea disciplinară a unui minor trebuie să se conformeze strict cu termenii legislației și reglementărilor în vigoare. Nici un minor nu trebuie sancționat, cu excepția cazului în care a fost informat în legătură cu presupusa infracțiune astfel încât să înțeleagă și i s-a oferit posibilitatea de a-și susține apărarea, inclusiv dreptul de a recurge la o autoritate competentă imparțială. Trebuie să se țină o evidență a tuturor procedurilor disciplinare.

71. Nici un minor nu trebuie să fie însărcinat cu activități disciplinare, în afară de cazul în care este vorba despre supravegherea unor activități sociale, educaționale sau sportive specificate sau despre programe autoconduse.

M. Inspectarea și plîngerile

72. Trebuie desemnați inspectori calificați sau o autoritate echivalentă constituită în mod corespunzător, care nu aparține conducerii instituției, pentru a efectua inspecții obișnuite, în mod regulat, și inspecții neanunțate, din proprie inițiativă, și trebuie să li se garanteze independența în exercitarea acestei funcții. Inspectorii trebuie să aibă acces nelimitat la toate persoanele angajate sau care lucrează în orice instituție în care minorii sînt sau pot fi privați de libertate, la toți minorii și toate dosarele unor astfel de instituții.

73. La inspecții trebuie să participe medici ofițeri calificați, delegați pe lîngă autoritatea care efectuează inspecția sau serviciul de sănătate publică, care să evalueze modul în care sînt respectate normele privind mediul fizic, igiena, cazarea, alimentația, exercițiile fizice și serviciile medicale, ca și orice alt aspect sau orice condiții ale vieții instituționalizate care afectează sănătatea fizică și mintală a minorilor. Fiecare minor trebuie să aibă dreptul de a discuta confidențial cu orice inspector care efectuează o inspecție.

74. După efectuarea inspecției, trebuie să i se solicite inspectorului întocmirea unui raport privind cele constatate. Raportul trebuie să includă o evaluare a modului în care instituțiile de detențiune se conformează prezentelor norme și prevederilor pertinente ale legislației naționale și recomandări privind orice măsuri considerate necesare pentru a asigura respectarea acestora. Orice fapte descoperite de un inspector, care par să indice că s-a comis încălcarea prevederilor legale privind drepturile minorilor sau funcționarea unei instituții de detențiune pentru minori, trebuie comunicate autorităților competente pentru investigare și urmărire.

75. Orice minor trebuie să aibă posibilitatea de a adresa cereri sau plîngeri directorului instituției de detențiune și reprezentantului său autorizat.

76. Orice minor trebuie să aibă dreptul de a înainta o cerere sau o plîngere, fără a i se cenzura conținutul, administrației centrale, autorității juridice sau altor autorități aprobate prin mijloace autorizate și să fie informat fără întârziere în legătură cu răspunsul.

77. Trebuie depuse eforturi pentru înființarea unui birou independent (avocat al poporului) care să primească și să cerceteze plîngerile înaintate de minori privați de libertate și să ajute la obținerea unor înțelegeri echitabile.
78. Orice minor trebuie să aibă dreptul de a solicita ajutorul membrilor familiei sale, al unor consilieri juridici, organizații umanitare sau al altora, atunci cînd acest lucru este posibil, pentru a înainta o plîngere. Minorilor analfabeți trebuie să li se asigure tot ajutorul necesar dacă au nevoie de serviciile agențiilor și organizațiilor de stat sau private care asigură consiliere juridică sau care sînt abilitate să primească plîngeri.

N. Întoarcerea la comunitate

79. Toți minorii trebuie să beneficieze de sprijinul unor servicii specializate, care să îi ajute să se întoarcă în societate, la viața de familie, la școală sau serviciu, după eliberare. În acest scop trebuie prevăzute cursuri și proceduri speciale, inclusiv eliberarea condiționată.

80. Autoritățile competente trebuie să ofere sau să asigure servicii de asistență care să îi ajute pe minori să se reintegreze în societate și să reducă prejudecățile cu care se confruntă aceștia. Aceste servicii trebuie să asigure, în măsura posibilului, că minorului beneficiază de condiții decente de locuit, de un loc de muncă, de haine și suficiente mijloace pentru a se întreține după eliberare, pentru a facilita succesul reintegrării. Reprezentanții agențiilor care asigură astfel de servicii trebuie consultați și trebuie să aibă acces la minori în timpul detențiunii, în scopul de a-i ajuta la întoarcerea în comunitate.

V. PERSONALUL

81. Personalul trebuie să fie calificat și să includă un număr suficient de specialiști, cum ar fi educatori, instructori pentru pregătirea profesională, consilieri, asistenți sociali, psihiatri și psihologi. În mod normal, aceștia, împreună cu restul personalului specializat, trebuie să fie angajați permanenți. Aceasta nu înseamnă excluderea angajaților cu o fracțiune de normă sau a voluntarilor, atunci cînd sprijinul și pregătirea pe care le pot asigura aceștia sînt corespunzătoare și benefice. Instituțiile de detențiune trebuie să folosească toate resursele de îndreptare, educative, morale, spirituale sau orice alte resurse și forme de asistență corespunzătoare și disponibile în cadrul comunității, în conformitate cu nevoile și problemele individuale ale minorilor deținuți.

82. Administrația trebuie să garanteze selectarea și recrutarea atentă a fiecărei categorii sau tip de personal, deoarece conducerea în bune condiții a instituțiilor de detențiune depinde de integritatea, umanitatea, abilitățile și capacitatea profesională a acestora de a lucra cu minorii, ca și de adecvarea personală pentru această muncă.

83. Pentru a atinge scopurile menționate mai sus, angajații trebuie desemnați ca ofițeri profesioniști și remunerați adecvat pentru a atrage și păstra persoane corespunzătoare. Personalul instituțiilor de detențiune trebuie încurajat în permanență să își îndeplinească îndatoririle și obligațiile într-un mod uman, profesionist, corect și eficient, să se comporte în orice situație în așa fel încît să merite și să cîștige respectul minorilor și să ofere acestora un model pozitiv.

84. Administrația trebuie să introducă forme de organizare și conducere care să faciliteze comunicarea între diferitele categorii de personal din fiecare instituție de detențiune, astfel încît să promoveze cooperarea dintre diversele servicii de asistență angajate în îngrijirea minorilor, ca și între personal și conducere, în scopul de a garanta că personalul aflat în contact direct cu minorii este capabil să își desfășoare activitatea în condiții favorabile îndeplinirii eficiente a îndatoririlor pe care le are.

85. Membrii personalului trebuie să beneficieze de pregătire adecvată, astfel încît să fie capabili să își îndeplinească eficient responsabilitățile, în special pregătire în psihologia copilului, bunăstarea copilului și standardele și normele internaționale privind drepturile omului și drepturile copilului, inclusiv Normele prezente. Membrii personalului trebuie să își mențină și îmbogățească cunoștințele și capacitatea profesională prin urmarea unor cursuri de perfecționare profesională, organizate la intervale adecvate în decursul carierei lor.

86. Directorul unei instituții trebuie să aibă calificarea necesară acestei însărcinări, abilități de conducere și pregătire și experiență corespunzătoare și trebuie să își îndeplinească îndatoririle în permanență.

87. În îndeplinirea îndatoririlor pe care le au, membrii personalului trebuie să respecte și să protejeze demnitatea umană și drepturile fundamentale ale minorilor, în special pe următoarele:

- (a) Li se interzice tuturor membrilor instituției de detențiune sau ai personalului să aplice, instige la sau să tolereze orice act de tortură sau orice formă de tratament, pedeapsă, corecție sau de disciplinare care sînt brutale, crude, inumane sau degradante, indiferent de pretext sau de situație.

- (b) Toți membrii personalului vor respinge și combate riguros orice act de corupție, raportându-l fără întârziere autorităților competente.
- (c) Toți membrii personalului trebuie să respecte prezentele Norme. Cei care au motive să creadă că s-a comis sau este pe cale să se comită o încălcare gravă a prezentelor Norme trebuie să raporteze cazul autorităților superioare sau organelor învestite cu autoritatea de a examina sau a remedia.
- (d) Toți membrii personalului trebuie să asigure protecția sănătății fizice și mintale a minorilor, inclusiv protecția împotriva abuzului și exploatării fizice, sexuale și emoționale, și trebuie să ia imediat măsuri pentru a asigura asistență medicală oricând aceasta este necesară.
- (e) Toți membrii personalului trebuie să respecte dreptul la intimitate al minorului și, mai ales, trebuie să protejeze toate informațiile confidențiale referitoare la minori sau la familiile acestora, aflate în timp ce își desfășurau activitatea profesională.
- (f) Toți membrii personalului trebuie să se străduiască să reducă orice diferență între viața din interiorul și cea din afara instituției de detențiune, care tind să dispară datorită respectului acordat demnității de ființe umane a minorilor.

ANSAMBLUL REGULILOR MINIME ALE NAȚIUNILOR UNITE CU PRIVIRE LA ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI PENTRU MINORI (REGULILE DE LA BEIJING)

(extras)

a 96-a Sesiune plenară 29 noiembrie 1985

Anexă la Rezoluția 40/33 din 29 noiembrie 1985

ANSAMBLUL DE REGULI MINIME ALE NAȚIUNILOR UNITE CU PRIVIRE LA ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI PENTRU MINORI (REGULILE DE LA BEIJING)*

Partea I-a PRINCIPII GENERALE

1 – Perspective fundamentale

1.1. – Statele membre se angajează, în conformitate cu interesele lor generale să apere bunăstarea minorului și a familiei sale.

1.2. – Statele membre fac eforturi pentru crearea unor condiții care să asigure minorului o viață senină, în care minorul să fie înconjurat, în perioadele în care este cel mai expus unui comportament deviat, către prosperitate personală și către o educație care să-l îndepărteze pe cât posibil de orice contact cu criminalitatea și delincvența.

1.3. – Trebuie să se mobilizeze să ia măsuri pozitive care să asigure antrenarea completă a tuturor resurselor existente, mai ales familia, persoanele benevole ca și alte grupări ale comunității, cum ar fi școlile și alte instituții comunitare, în scopul promovării bunăstării minorului și deci, și în scopul reducerii nevoii de intervenție a legii, astfel încât persoana în cauză să fie tratată eficient, echitabil și uman în conflictul său cu legea.

1.4. – Justiția pentru minori face parte integrantă din procesul de dezvoltare națională a fiecărei țări, în cadrul general al justiției sociale pentru toți tinerii contribuind astfel, în același timp, la protejarea tineretului și la menținerea păcii și a ordinii în societate.

1.5. – Modalitățile de aplicare a prezentului Ansamblu de reguli depind de condițiile economice, sociale și culturale existente în fiecare Stat membru.

1.6. – Serviciile de justiție pentru minori trebuie să fie sistematic controlate și coordonate în vederea îmbunătățirii și perfecționării competenței personalului acestor servicii mai ales a metodelor sale, a felului de a se apropia de subiecți, precum și a atitudinii față de aceștia.

Comentariu:

Aceste perspective fundamentale generale au legătură cu politica socială globală, în general, și vizează favorizarea, pe cât posibil, a protecției sociale a tineretului în vederea evitării intervenției sistemului de justiție pentru minori, precum și a prejudiciului cauzat adesea de această intervenție. Aceste măsuri de protecție socială a tinerilor, înainte de trecerea la delincvență, sînt absolut indispensabile dacă se dorește evitarea aplicării prezentului Ansamblu de reguli.

Art. 1.1 și 1.3 se referă la rolul important pe care-l poate juca o politică socială constructivă în favoarea tinerilor, în special, pentru prevenirea crimei și pentru lupta împotriva delincvenței, Articolul 1.4 definește justiția pentru minori ca fiind, parte integrantă din justiția socială pentru tineret, în timp ce art.1.6 tratează necesitatea ameliorării (dezv.) constante a justiției pentru minori, fără a se lăsa depășită de dezvoltarea politicii sociale progresiste elaborată în favoarea tineretului în general și păstrand în concepția sa necesitatea ameliorării (dezvoltării) constante a calității serviciilor competente.

Art. 1.5 – Se străduie să țină cont de condițiile existente în statele membre, condiții care ar putea avea ca efect diferențierea esențială a modalităților de aplicare a regulilor particulare în raport cu modalitățile adoptate în alte state.

2. – Domeniul de aplicare a Ansamblului de reguli și definițiile utilizate

2.1. – Ansamblul de reguli minime se aplică imparțial delincvenților juvenili, fără nici un fel de deosebire, mai ales de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică, fără deosebire de origine socială, stare materială, naștere sau altă situație.

* Recomandat în vederea adoptării de către cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, care a avut loc la Milano în perioada 26 august – 06 septembrie 1985 și adoptată de Adunarea generală prin Rezoluția 40/33 din 29 noiembrie 1985.

2.2. – În finalul prezentului Ansamblu de reguli, fiecare Stat membru aplică definițiile de mai jos într-un mod corespunzător sistemului și conceptelor juridice proprii.

- a) un **minor** este un copil sau un tânăr care, în raport cu sistemul juridic considerat, poate să răspundă pentru un delict conform unor modalități diferite de cele care sînt aplicate în cazul unui adult;
- b) un **delict** desemnează un întreg comportament (act sau omitere) ce poate fi pedepsit de lege în virtutea unui sistem juridic considerat;
- c) un **delicvent juvenil** este un copil sau un tânăr, acuzat sau declarat vinovat de a fi comis un delict.

2.3. – Se vor face eforturi pentru a stabili, în fiecare țară, o serie de legi, reguli și dispoziții aplicabile în mod expres la delincvenții juvenili și pentru a stabili instituții și organisme însărcinate cu aplicarea justiției la minori, fiind destinate:

- a) să răspundă la nevoile proprii ale delincvenților juvenili, protejîndu-le, în același timp, drepturile lor fundamentale;
- b) să răspundă la nevoile societății;
- c) să aplice efectiv și echitabil Ansamblul de reguli prezente aici.

Comentariu:

Ansamblu de reguli minimale este deliberat formulat astfel încît să fie aplicabil în diferite sisteme juridice și, în același timp, să fixeze normele minimale pentru tratamentul delincvenților juvenili oricare ar fi definiția lor și oricare ar fi sistemul care li se aplică. Aceste reguli trebuie să fie întotdeauna aplicate imparțial și fără nici un fel de deosebire.

Art. 2.1 subliniază faptul că este important ca Ansamblul de reguli minimale să fie întotdeauna aplicat imparțial și fără nici un fel de deosebire. El urmează textului principiului 2 al Declarației drepturilor copilului.

Art. 2.2. definește termenii „minori” și „delict” ca fiind elemente ale noțiunii de „delicvent juvenil”, care este obiectul principal al prezentului Ansamblu de reguli minimale (a se vedea de asemenea, articolele 3 și 4). Trebuie observat că limitele de vîrstă depind în mod deosebit de fiecare sistem juridic și țin cont foarte mult de sistemele economice, sociale, politice și culturale ale Statelor membre. Rezultă că o întregă gamă de vîrste reiese din categoria de tineri, gama cuprinsă între 7 ani-13 ani și chiar mai mult. Această nepotrivire este inevitabilă, avînd în vedere diversitatea sistemelor juridice naționale și nu diminuează cu nimic impactul cu prezentul Ansamblu de reguli minimale.

Art. 2.3. prevede necesitatea de a adopta legi naționale destinate cu precădere asigurării celei mai bune cu putință aplicări a prezentului Ansamblu de reguli minimale atât pe plan juridic și pe plan practic.

3 – Extensiunea regulilor

3.1 – Dispozițiile pertinente prezentului Ansamblu de reguli vor fi aplicate nu numai delicvenților juvenili ci și minorilor împotriva cărora ar putea fi organizate urmăriri pentru orice comportament care n-ar fi pedepsit dacă ar fi comis de un adult.

3.2 – Se vor face eforturi pentru extinderea eforturilor încorporate în prezentul Ansamblu de reguli la toți minorii cărora li se aplică măsuri de protecție și ajutor social.

3.3 – De asemenea, se vor face eforturi pentru extinderea principiilor încorporate în prezentul Ansamblu de reguli și asupra tinerilor adulți delicvenți.

Comentariu:

Articolul 3 extinde protecția asigurată de Ansamblul de reguli minimale privind administrarea justiției la minori:

- a) la „infrafracțiunile contra statului” prevăzute de sistemele juridice naționale sau la atitudinile comportamentale ce sînt considerate ca delictuale la tineri la care sînt și mai numeroase decît la adulți (de exemplu absența de la școală, indisciplina la școală și în familie, tulburări publice etc)/ art. 3.1.;
- b) ia măsurile de protecție și de ajutor social privitoare la tineri (art. 3.2.);
- c) la tratamentul tinerilor delicvenți adulți, conform limitei de vîrstă fixată în fiecare caz, bineînțeles (art. 3.3.). Existența Ansamblului de reguli la aceste 3 domenii pare a fi justificată. Articolul 3.1 prevede garanții minimale în aceste domenii, iar art.3.2 este considerat ca o etapă de dorit pe calea unei justiții penale mai juste, mai echitabile și mai umane pentru minorii ca au intrat în conflict cu legea.

4 – Vîrsta răspunderii penale

4.1 – În sistemele juridice care recunosc noțiunea de limită a răspunderii penale, aceasta din urmă nu trebuie să fie fixată prea jos ținînd cont de problemele de maturitate afectivă, psihologică și intelectuală.

Comentariu:

Limita răspunderii penale variază destul de mult după epoci și culturi. Atitudinea modernă constă în întrebarea dacă un copil poate suporta consecințele morale și psihologice ale răspunderii penale, adică dacă un copil, ținându-se cont de capacitatea sa de discernământ și de înțelegere, poate fi făcut responsabil de un comportament esențial antisocial. Dacă vârsta răspunderii penale este fixată prea jos sau dacă nu există deloc o vîrstă-limită, atunci noțiunea nu mai are sens. În general, există o relație strînsă între noțiunea de răspundere pentru un comportament delictual sau criminal și celelalte drepturi și responsabilități sociale (de exemplu, situația matrimonială, majoritatea civilă etc).

Ar trebui, deci, să se încerce convenirea unei limite joase rezonabile ce ar putea fi aplicată în toate părțile.

5 – Obiective ale justiției pentru minori

5.1 – Sistemul de justiției pentru minori caută să asigure bunăstarea minorilor și face așa fel încît reacția față de delicvenții juvenili să fie întotdeauna corespunzătoare circumstanțelor delicvențelor și delictelor.

Comentariu:

Art. 5 privește două din obiectivele cele mai importante ale justiției pentru minori. Primul este asigurarea bunăstării minorului. Este obiectul principal al sistemelor juridice în care cazurile delicvenților juvenili sînt examinate de către tribunale pentru copii sau de către autoritățile administrative, dar trebuie insistat, de asemenea, și asupra bunăstării minorului în sistemele juridice în care se remarcă jurisdicția de drept comun, pentru a se evita aplicarea unor sancțiuni, exclusiv de pedeapsă (a se vedea, de asemenea, art. 14).

Al doilea obiectiv este „principiul de proporționalitate”. Acest principiu binecunoscut folosește la moderarea sancțiunilor punitive, în general raportîndu-se la gravitatea delictului. Pentru delicvenții juvenili, trebuie ținut cont nu numai de această gravitate, ci și de circumstanțele personale. Aceasta din urmă (poziție socială, situație de familie, daune cauzate de delict sau de alți factori cu influență asupra circumstanțelor personale) trebuie să intervină pentru proporționarea deciziei (de exemplu, ținînd cont de efortul delicventului pentru despăgubirea victimei sau de dorința sa (a delicventului – n.n.) de a reveni la o viață sănătoasă și utilă).

În același mod, deciziile privind protecția delicventului juvenil pot merge mai departe decît trebuie și deci pot aduce atingere drepturilor sale fundamentale, așa cum s-a putut observa în anumite sisteme de justiție pentru minori. Și acolo trebuie supravegheată proporționarea reacției la circumstanțele proprii delicventului și delictului, ca și ale victimei. De fapt, art. 5 nu cere nici mai mult nici mai puțin decît o reacție justă la toate cazurile de delicvență și de criminalitate juvenilă. Cele două aspecte expuse în articol pot permite progresul în 2 privințe: este de dorit aplicarea acestor măsuri de un tip nou și original decît supravegherea evitării mării excesive a rețelei de control social în ceea ce-i privește pe minori.

6 – Forța puterii discreționare

6.1. – Ținînd cont de nevoile deosebite și variate ale minorilor și de diversitatea măsurilor posibile, trebuie prevăzută o putere direcționară suficientă în toate stadiile de procedură și la diferitele nivele ale administrării justiției la minori, în special în stadiile de instruire, de urmărire, de judecată și de aplicare a măsurilor luate.

6.2. – Se vor face, totodată, eforturi în vederea asigurării, în toate etapele și la toate nivelele, a exercitării responsabile a acestei puteri discreționare.

6.3. – Persoanele care o exercită vor trebui să fie special pregătite și formate pentru a se folosi de această pregătire în mod judicios și conform funcțiilor și mandatelor respective.

Comentariu:

Art. 6.1., 6.2. și 6.3. fac trimitere la mai multe elemente importante ale administrării unei justiții eficiente, juste și umane pentru minori: necesitatea permiterii exercitării puterii discreționare la toate nivelele importante ale procedurii, astfel încît persoanele care hotărăsc să poată adopta măsurile estimate a ficele mai convenabile în fiecare caz și necesitatea prevederii controalelor și compensărilor pentru limitarea oricărui abuz discreționar și pentru protejarea drepturilor delicventului juvenil. Responsabilitatea și profesionalismul sînt calități care apar ca cele mai adecvate pentru moderarea unei libertăți de apreciere prea mari. De asemenea, calificările profesionale și formarea specializată sînt desemnate aici ca mijloace de asigurare a exercitării judicioase a puterii discreționare în problemele privind pe delicvenții juvenili. (A se vedea, de asemenea, art. 1.6 și 2.2). Formularea directivelor specifice asupra exercitării puterii discreționare și creării unui sistem de revizuire, apel etc., pentru permiterea revederii deciziilor și

pentru a se asigura că cei care le iau au simțul răspunderii, sînt subliniate în acest context. Aceste mecanisme nu sînt precizate aici, căci nu se pretează prea ușor includerii într-un ansamblu de reguli internaționale minimale care n-ar putea de loc să țină cont de toate diferențele dintre sistemele de justiție.

7 – Drepturile minorilor

7.1. – Garanțiile fundamentale ale procedurii, așa cum ar fi prezumția de nevinovăție, dreptul de a fi informat asupra sarcinilor, dreptul de a tăcea, dreptul de a fi asistat, dreptul la prezența unui părinte sau tutore, dreptul de a interoga și de a confrunta martorii și dreptul la un grad dublu de jurisdicție, sînt asigurate în toate stadiile procedurii.

Comentariu:

Art. 7.1. – Se ocupă de cîteva puncte importante care reprezintă elemente esențiale ale unei judecări echitabile și care sînt recunoscute pe plan internațional în documentele existente ale drepturilor omului (a se vedea și art. 1.4). Prezumția de nevinovăție, de exemplu, figurează și în art. 11 al Declarației universale a drepturilor omului și în paragraful 2 al art.14 din Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice.

Art. 14 și următoarele din prezentul Ansamblu de reguli minime precizează, în special, elementele importante de procedură în urmărirea minorilor, în timp ce art. 7.1 prezintă, în general, garanțiile principale ale procedurii.

8 – Protejarea vieții particulare

8.1 – Dreptul minorilor la protejarea vieții sale particulare poate fi respectat în toate stadiile în scopul de a fievitată cauzarea de daune printr-o publicitate inițială și prin încadrarea penală.

8.2 – În principiu, nu trebuie publicată nici o informație care să poată duce la identificarea delicventului juvenil.

Comentariu:

Art. 8.1 – Subliniază importanța protejării dreptului minorilor în viața particulară. Tinerii sînt sensibili, în special, la incadrarea penală.

Cercetările criminologice din acest domeniu au demonstrat efectele periculoase (de toate felurile) rezultînd din faptul că tinerii sînt o dată pentru totdeauna încadrați ca „delicvenți” sau „criminali”.

Art. 8.2. – Arată că tinerii trebuie protejați de efectele nocive ale publicării în presă a unor informații referitoare la problema acestora (a tinerilor–n.n.– de exemplu, numele delicvenților în prevenție sau condamnați). Trebuie protejat și respectat interesul individului, măcar în principiu (Conținutul general al art. 8 apare în art. 21).

9 – Clauza de ocrotire

9.1. – Nici o dispoziție a prezentului Ansamblu de reguli nu trebuie să fie interpretată ca excluzînd aplicarea Ansamblului de reguli minime privind tratamentul deținuților, adoptat de Organizația Națiunilor Unite, ca și a altor documente și reguli privitoare la drepturile omului recunoscute de comunitatea internațională și referitoare la tratamentul și protecția tinerilor.

Comentariu:

Art. 9 – Vizează evitarea oricărei confuzii în interpretarea și aplicarea prezentului Ansamblu de reguli conform celorlalte norme și documente internaționale existente sau a căror elaborare este în curs – ca de exemplu, Declarația universală a drepturilor omului, Tratatul internațional referitor la drepturile economice, sociale, culturale, Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice, ca și Declarația drepturilor copilului și Proiectul de convenție asupra drepturilor copilului. Este de înțeles că aplicarea prezentului Ansamblu de reguli se face fără cauzarea nici unui prejudiciu în dauna vreunui document internațional conținînd dispoziții de aplicare mai extinsă (a se vedea și art. 27).

Partea a II-a ANCHETĂ ȘI URMĂRIRE JUDICIARĂ

10 – Primul contact

10.1. – Din clipa în care un minor este arestat, sînt informați părinții sau tutorele său imediat sau, dacă aceasta nu este posibil, în cel mai scurt timp.

10.2. – Judecătorul sau orice alt funcționar sau organism competent examinează fără întârziere problema eliberării.

10.3. – Contactele dintre organele de urmărire și tînărul delicvent sînt stabilite astfel încît să fie respectat statutul juridic al minorului, favorizîndu-i-se bunăstarea și evitîndu-se provocarea de vătămări, țînîndu-se cont de circumstanțele chestiunii.

Comentariu:

Art. 10.1. – Este în principiu, deja conținut în art. 92 al Ansamblului de reguli minime pentru tratamentul deținuților. Chestiunea eliberării (10.2) trebuie să fie examinată fără întârziere de către judecător sau alt funcționar competent. Prin acest ultim termen se înțelege orice persoană sau instituție, în cel mai larg înțeles al acestui cuvînt, inclusiv consiliile comunitare sau autoritățile polițienești cu drept de eliberare a persoanelor arestate (a se vedea și paragraful 3 al art. 9 din Tratatul internațional de drepturi civile și politice).

Art. 10.3. – Tratează aspecte fundamentale referitoare la procedurile și comportamentul polițiștilor sau al celorlalți agenți din serviciile de reprimare în cazurile de delicvență juvenilă. Expresia „evitarea producerii de vătămări” este destul de vagă și acoperă mai multe aspecte de interacțiune posibilă (cuvinte, violențe fizice, riscuri datorită mediului). A avea de-a face cu justiție pentru minori poate fi în sine foarte „nociv” pentru tineri, trebuie, deci, ca expresia să fie interpretată în sensul de a face cît mai puțin rău posibil minorilor și de a evita orice prejudiciu suplimentar sau contrar regulilor. Acesta este foarte important în primul contact cu organele de reprimare, căci acest contact poate influența profund atitudinea minorului față de stat și societate. Pe de altă parte, excesul oricărei alte intervenții depinde tocmai de aceste prime contacte. În astfel de situații, fermitatea și bunăvoința sînt esențiale.

11 – Recurgerea la mijloacele extra-judiciare

11.1. – Se va încerca pe cît posibil, să fie tratate cazurile delicvenților juvenili evitîndu-se recursul la o procedură judiciară în fața autorității competente vizată la articolul 14.1 care va fi prezentat mai jos.

11.2. – Poliția, procuratura sau alte organe însărcinate cu delicvența juvenilă au puterea de a soluționa cazurile după cum consideră, fără a implica procedura penală oficială, conform unor criterii fixate în acest scop din sistemele juridice respective și de asemenea, conform unor principii conținute în prezentul Ansamblu de reguli.

11.3. – Orice recurs la mijloace extra-judiciare implicînd trimiterea către servicii comunitare sau alte servicii competente, cere consimțămîntul interesatului sau al părinților sau al tutorelui său, fiind de la sine înțeles că această hotărare de amînare a chestiunii poate, dacă se consideră, să fie subordonată unei reexaminări de către autoritatea competentă.

11.4. – În scopul de a facilita reglementarea discreționară a cazurilor de delicvență juvenilă, se vor face eforturi în vederea organizării programelor comunitare, cu precădere a celor de supraveghere și orientare temporară, și în vederea asigurării restituirii bunurilor și indemnizației victimelor.

Comentariu:

Recurgerea la mijloace extra-judiciare care permit evitarea procedurii penale și antrenează adeseori trimiterea către serviciile comunitare, este aplicată în mod normal oficial sau oficios în numeroasele sisteme juridice. Această practică permite evitarea consecințelor negative ale unei proceduri normale în administrarea justiției la minori. În multe din cazuri, abținerea ar fi cea mai bună decizie. Astfel recurgerea la mijloace extra-judiciare încă de la început și fără trimitere la alte servicii (sociale) poate ficea mai bună măsură. Și așa și este atunci cînd delictul nu este de natură gravă și cînd familia, școala sau alte instituții proprii exercitării unui control social oficios au reacționat deja așa cum trebuia și constructiv sau sînt gata să o facă.

Așa cum este indicat în art. 11.2., recurgerea la mijloace extra-judiciare poate să intervină în orice stadiu al luării deciziei – prin poliție, procuratură sau prin alte instituții cum ar fi curți, tribunale, comisii sau consilii. Ea (recurgerea la mijloace extra-judiciare – n.n.) poate fi exercitată de una sau mai multe instanțe sau chiar de toate, conform reglementărilor în vigoare în diferite sisteme sau în spiritul prezentului Ansamblu de reguli. Recurgerea la mijloace extra-judiciare este un fel important de acțiune și nu trebuie să fie rezervat neapărat infracțiunilor minore.

Art. 11.3. – Subliniază că delicventul juvenil sau părintele (sau tutorele) trebuie să-și dea acordul pentru serviciile comunitare, fără acest consimțămînt hotărîrea ar fi contrară Convenției de abolire a muncii forțate. Totodată acest consimțămînt nu trebuie să fie irevocabil, căci poate fi dat și de minor în disperare de cauză. Articolul subliniază că trebuie făcute eforturi de minimalizare a posibilităților de coerciție și de intimidare la toate nivelele, în procesul de recurs la mijloacele extra-judiciare. Minorii nu trebuie să simtă presiunea (de exemplu, pentru a evita să compară în fața tribunalului) sau să fie constrînși să-și dea consimțămîntul.

Astfel, este bine de a face o evaluare obiectivă a caracterului judicios al dispozițiilor referitoare la delincvența juvenilă de către „o autoritate competentă, dacă aceasta este cerută”.

(Autoritatea competentă poate fi diferită de cea vizată la art. 14).

Art. 11.4. – Recomandă organizarea soluțiilor de schimb viabil pentru înlocuirea procedurii normale în justiția pentru minori, grație programelor de tip comunitar; în special, a acelor soluții care prevăd restituirea bunurilor victimelor sau care permit evitarea pe viitor a întrării în conflict a minorilor cu legea datorită unor supravegheri sau orientări temporare.

Acestea sînt circumstanțele particulare fiecărei chestiuni care justifică recurgerea la mijloace extra-judiciare, chiar dacă au fost comise delictе mai grave (delict suprem, act subordonat presiunii unui grup etc).

12 – Specializarea în cadrul serviciilor de poliție

12.1. – Pentru a se achita mai bine de funcțiile lor, ofițerii de poliție care se ocupă frecvent sau exclusiv de minori sau care se consacră, mai ales, prevenirii delincvenței juvenile trebuie să primească o instruire și o formație specială. În marile orașe, ar trebui să fie create în acest scop servicii speciale de poliție.

Comentariu:

Art. 12 – Atrage atenția asupra necesității existenței unei formații specializate pentru toți responsabilii cu aplicarea legilor care participă la administrarea justiției pentru minori. Cum poliția este întotdeauna primul intermediar cu aparatul de justiție pentru minori, funcționarii săi trebuie să acționeze judicios și nuanțat. Chiar dacă raportul dintre mediul urban și criminalitate este foarte complex, se asociază adeseori creșterea delincvenței juvenile cu dezvoltarea marilor orașe, mai ales dacă este rapidă și anarhică. Ar fi, deci, indispensabile serviciile specializate de poliție, nu numai pentru a aplica principiile anunțate în prezentul document (de exemplu art. 1.6) ci mai mult, pentru a ameliora eficacitatea prevenției și a reprimării delincvenței juvenile ca și a tratamentului tinerilor delincvenți.

13 – Detenția preventivă

13.1. – Detenția preventivă nu poate fi decît o măsură de ultimă instanță și durata sa trebuie să fie cît mai mică cu putință.

13.2. – Atît cît se poate, detenția preventivă trebuie să fie înlocuită cu alte măsuri cum ar fi supravegherea severă, un ajutor foarte atent sau plasarea într-o familie sau într-un lăcaș sau cămin educativ.

13.3. – Minorii aflați în detenție preventivă trebuie să fie despărțiți de adulți sau deținuți în lăcașuri distincte sau într-o parte distinctă a unui stabiliment care adăpostește și adulți.

13.4. – În timpul detenției lor preventive, minorii trebuie să primească îngrijiri, protecție și toată asistența individuală-pe plan social, educativ, profesional, psihologic, medical și fizic - care le pot fi necesare în funcție de vîrstă, sex sau personalitatea fiecăruia.

Comentariu:

Nu trebuie să se subestimeze pericolul de „contaminare criminală” pentru tinerii în detenție preventivă. Apare, deci, ca important să se insiste asupra prevederii soluțiilor de schimb.

În această privință, art. 13.1. încurajează punerea la punct a unor măsuri noi și novatoare proprii evitării detenției preventive în interesul și pentru binele minorului. Minorii în detenție preventivă beneficiază de toate drepturile și garanțiile prevăzute în Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților, ca și în Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice în special, în art.9, alineat b, paragraful 3 al art. 10.

Art. 13.4. – Nu interzice Statelor să ia alte măsuri de protecție împotriva influenței nefaste asupra delincvenților juvenili, măsuri care să fie mai eficace decît cele menționate aici.

S-au enumerat diferite forme de asistență care să poată deveni necesare pentru atragerea atenției asupra eventualelor nevoi particulare ale tinerilor deținuți (de exemplu, asistență pentru bărbați și femei, drogați, alcoolici, tineri bolnavi mintal, tineri suferind de reumatism, mai ales după arestarea acestora etc).

Diferite caracteristici fizice și psihologice ale tinerilor deținuți pot justifica măsuri care să permită separarea de ceilalți care se află în detenție preventivă, pentru care să se poată evita vexațiile și să se beneficieze de asistență cît mai convenabilă, după caz.

Partea a III-a JUDECAREA ȘI ÎNCHEIEREA CAZURILOR

14 – Autoritatea competentă pentru a judeca

14.1. – În situația cînd cazul unui tînăr delincvent n-a făcut obiectul unei proceduri extrajudiciare (prevăzute la art. 11), el este examinat de autoritatea competentă (curte, tribunal, comisie, consiliu etc), conform principiilor unui proces just și echitabil.

14.2. – Procedura urmată trebuie să protejeze cât mai bine interesele tînărului delincvent și se va desfășura într-un climat de înțelegere, permițînd acestuia (delincventului – n.n.) să participe la procedură și să se exprime liber.

Comentariu:

Este dificil de dat o definiție organismului competent sau persoanei competente, o definiție care să descrie într-un mod universal valabil autoritatea jurisdicțională prin expresia „autoritate competentă”, în principiu, astfel sînt denumiți președinții de curți sau de tribunale (compuse dintr-un judecător unic sau mai mulți membri), și anume magistrați profesioniști și neprofesioniști, comisii administrative (sistemul scoțian și scandinav, de exemplu) sau alte organisme comunitare mai puțin speciale, specializate în soluționarea cu caracter jurisdicțional a conflictelor.

Procedura urmată pentru judecarea tinerilor delincvenți trebuie absolut să se conformeze normelor minimale, asigurînd oricărui acuzat respectarea formelor legale. În aceste forme, un proces „just și echitabil” cuprinde garanțiile fundamentale, cum ar fi prezumția de nevinovăție, înfățișarea și depoziția martorilor, mijloacele obișnuite de apărare, dreptul de a tăcea, dreptul la ultimul cuvînt al acuzatului, dreptul de a face apel etc (a se vedea și art. 7.1.).

15 – Asistență prin consilier, părinți sau tutori

15.1. – Pe timpul cît durează procedura, minorul are dreptul de a fi reprezentat printr-un consilier sau să ceară desemnarea unui avocat din oficiu, atunci cînd dispozițiile prevăzînd această asistență există în țară.

15.2. – Părinții sau tutorele pot participa la procedură și pot fi rugați de autoritatea competentă s-o facă, în interesul minorului. Autoritatea competentă poate să le refuze această participare dacă aceasta are motive să creadă că excluderea acestora de la proces este în interesul minorului.

Comentariu:

Terminologia art. 15.1. este prealabilă celei din art. 93 din Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților. Serviciile Consiliului sau ale avocatului din oficiu sînt necesare pentru asigurarea asistenței juridice pentru minor, dar dreptul la participare al părinților sau al tutorei, așa cum este enunțat în art. 15.2., trebuie considerat ca o asistență generală psihologică și afectivă a minorului – funcție persistentă pe tot parcursul procedurii.

Căutarea unei soluții adecvate de către autoritatea competentă poate fi facilitată prin cooperarea reprezentanților legali ai minorului (sau a unei alte persoane în care minorul poate avea sau are efectiv încredere). Dar, se întîmplă astfel dacă părinții sau tutorele joacă un rol negativ în timpul audierii, de exemplu manifestă o atitudine ostilă la adresa minorului, de unde și dispozițiile privind posibila lor excludere.

16 – Rapoarte de anchetă socială

16.1. – În toate cazurile, cu excepția micilor infracțiuni, înainte ca autoritatea competentă să ia decizie definitivă prealabilă condamnării, antecedentele minorului, condițiile în care el trăiește și circumstanțele astfel încît să fie ușurată sarcina autorității competente de a judeca chestiunea în cauză.

Comentariu:

Rapoartele de anchetă socială (rapoarte sociale sau rapoarte prealabile sentinței) constituie un ajutor indispensabil în cea mai mare parte din cazurile de urmărire judiciară a tinerilor delincvenți. Autoritatea competentă trebuie să fie informată asupra elementelor importante ce-l privesc pe minor, așa cum ar fi antecedentele sale sociale și familiale, situația școlară, experiențele sale în materie de educație etc. Anumite jurisdicții fac apel, în acest sens, la servicii sociale speciale sau la alte persoane afiliate tribunalului sau comisiei. Alte persoane, în special, ofițerii din serviciile de probațiune pot îndeplini acest rol. Articolul cere, deci, ca servicii sociale adecvate să fie însărcinate cu stabilirea rapoartelor convenabile de anchetă socială.

17 – Principii directe ce acționează asupra judecării și actului de decizie

17.1. – Decizia autorității competente trebuie să se inspire din următoarele principii:

- a) Decizia trebuie să fie întotdeauna direct proporțională nu numai cu circumstanțele și gravitatea delictului, dar și cu circumstanțele și nevoile delincventului ca și cu nevoile societății.
- b) Nu se vor aduce restricții libertății personale a minorului – iar limitarea lor la minimum – se va face după un examen minuțios.
- c) Privarea de libertate individuală nu se va aplica decît dacă minorul este considerat vinovat de săvîrșirea unui delict împotriva unei alte persoane, sau în recidivă, sau dacă nu există altă soluție convenabilă.
- d) Bunăstarea minorului trebuie să fie criteriul determinant în examinarea cazului său.

17.2. – Pedepsa capitală nu se aplică infracțiunilor comise de minori.

17.3. – Minorii nu sînt dispuși pedepselor corporale.

17.4. – Autoritatea competentă are puterea de a întrerupe procedura în orice moment.

Comentariu:

Principala dificultate pe care o prezintă formularea principiilor directoare ce acționează asupra judecării minorului ține de faptul că mai există conflicte încă nerezolvate între anumite opțiuni fundamentale, în special următoarele:

- a) Reintegrarea socială sau sancțiunea meritată.
- b) Asistență sau reprimare și pedepsire.
- c) Reacție adaptată la caracteristicile unui caz particular sau reacție inspirată din necesitatea de protejare a societății în ansamblul său.
- d) Insistență generală pentru schimbarea hotărîrii sau apărare individuală.

Conflictul între aceste opțiuni este mai grav în cazul minorilor decît în cazul adulților. În fața marii diversități de cauze și de reacții care caracterizează chestiunile privind minori, se constată că toate aceste probleme sînt strîns legate.

Ansamblul de reguli minime privind administrarea justiției la minori nu vizează prescrierea procedurii de urmărire, ci definirea uneia care să fie în conformitate cu principiile acceptate în mod universal. Iată de ce principiile enunțate la art. 17.1, în special la alin. b și c trebuie să fie considerate ca directive practice destinate oferirii unui punct comun de plecare; dacă autoritățile interesate țin cont de ele (a se vedea, de asemenea art. 5), aceste principii ar putea contribui foarte bine la asigurarea protejării drepturilor fundamentale ale tinerilor, în special în materie de dezvoltare personală și de educație.

Alin. b) al art. 17.1. afirmă că soluțiile strict punitive nu convin deloc. Atunci cînd este vorba de adulți și poate chiar în cazurile de infracțiuni grave comise de tineri, noțiunile de pedeapsă meritată și de sancțiuni adaptate la gravitatea delictului se pot justifica relativ; în chestiunile minorilor, interesul și viitorul minorului trebuie întotdeauna să fie deasupra considerațiilor de acest gen.

Conform rezoluției 8 a celui de-al VI-lea Congres al Națiunilor Unite, alin. 6 art. 17.1. încurajează recurgerea, pe cît posibil, la alte soluții decît plasarea la instituții, păstrînd grija și răspunderea pentru nevoile specifice ale tinerilor: astfel, trebuie făcut apel la întregul evantai existent de sancțiuni de rezervă și să se pună la punct noi tipuri de sancțiuni, ținînd cont, însă, de noțiunea de securitate publică. Trebuie aplicat, pe cît posibil, regimul de probațiune printr-o amîinare la pedepsele condiționale, la deciziile comisiilor sau la orice alte dispoziții.

Alin. c) din art. 17.1. corespunde unuia din principiile directoare figurînd în rezoluția 4 a celui de-al VI-lea Congres, care vizează aplicarea pedepsei cu închisoarea pentru tinerii delincvenți, numai în cazul că nu există alt mijloc potrivit de a asigura securitatea publică.

Dispoziția care prescrie pedeapsa capitală, care face obiectul art. 17.2. corespunde paragrafului 5 din art. 6 al Tratatului internațional referitor la drepturile civile și politice.

Dispoziția care prescrie pedepsele corporale corespunde art. 7 din Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice și Declarația asupra protejării tuturor persoanelor împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente dure, inumane sau degradante, ca și proiectul de Convenție asupra drepturilor copilului.

Puterea de a întrerupe în orice moment procedura (art. 17.4.) este o caracteristică inerentă tratamentului tinerilor delincvenți prin opunere cu tratamentul adulților. Circumstanțele care fac ca oprirea totală a urmăririi să fie cea mai bună soluție pot fi făcute cunoscute în orice moment autorității competente.

18 – Dispoziții de judecată

18.1. – Autoritatea competentă poate asigura desfășurarea procesului de judecată sub forme diverse, cu o mare flexibilitate pentru a se evita, pe cît posibil, plasarea într-o instituție.

Astfel de măsuri, din care mai multe pot fi combinate, sînt după cum urmează:

- a) Ordonarea ajutorului orientării și supravegherii.
- b) Probațiune.
- c) Ordonarea intervenției serviciilor comunitare.
- d) Amenzi, indemnizație, restituire.
- e) Ordonarea unui regim intermediar sau al altuia.
- f) Ordonarea participării la unele reuniuni ale grupurilor de orientare și la alte activități analoage.
- g) Ordonarea plasării într-o familie sau într-un centru comunitar sau într-un alt mediu educațional.
- h) Alte hotărîri pertinente.

18.2. – Nici un minor nu va fi sustras supravegherii părinților săi, fie parțială, fie totală, numai dacă circumstanțele nu fac ca această separare să devină necesară.

Comentariu:

La art.18.1. s-au făcut unele eforturi în enumerarea hotărârilor și sancțiunilor importante care au fost adoptate pînă acum cu succes de către diferite sisteme judiciare. Acestea oferă opțiuni interesante care merită să fie urmate și îmbunătățite. Din cauza penuriei de personal competent, posibilă în anumite regiuni, articolul nu enumeră nevoile efective; în aceste regiuni, se vor putea încerca sau căuta măsuri care impun un efectiv de personal mai mic.

Exemplele citate la art. 18.1. au, mai ales, un element comun, acela potrivit căruia comunitatea joacă un rol important în punerea în practică a măsurilor prevăzute. Redresarea fondată pe acțiunea comunitară este o metodă clasică care, însă, prezintă multe aspecte. Comunitățile ar trebui să fie incurajate să ofere servicii de acest fel.

Art. 18.2. subliniază importanța familiei care, potrivit paragrafului 1 al art. 10 din Tratatul internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale, este „elementul natural și fundamental al societății”. În interiorul familiei, părinții au nu numai dreptul ci și datoria de a-și întreține și supraveghea copiii. Art. 18.2. dispune, deci, că separarea copiilor de părinții lor este o măsură gravă, care nu se ia decît în ultimă instanță, atunci cînd faptele (maltratarea copiilor, de exemplu) o justifică din plin.

19 – Recurgerea minimală la plasarea într-o instituție

19.1.– Plasarea unui minor într-o instituție este întotdeauna o măsură de ultimă instanță, iar durata ei trebuie să fie cît mai scurtă cu putință.

Comentariu:

Criminologia progresistă recomandă tratamentul în mediul deschis, preferîndu-l plasării în instituții. Practic, nu s-a constatat nici o diferență între rezultatele celor două metode.

Numeroasele influențe negative care sînt exercitate asupra individului și par a fi inevitabile în mediul instituțional nu pot fi contrabalansate, în mod evident, de eforturile în domeniul tratamentului. Acesta se aplică, în special tinerilor delicvenți, a căror vulnerabilitate este mai mare. Pe de altă parte, consecințele negative care duc nu numai la pierderea libertății, ci și la separarea de mediul social obișnuit sînt, bineînțeles, mult mai grave la minori din cauza lipsei lor de maturitate.

Art. 19 vizează restrîngerea plasării în instituții la două condiții: frecvență („măsură de ultimă instanță”) și durată („cît mai scurtă posibil”). El reia unul din principiile fundamentale ale Rezoluției 4 a celui de-al VI-lea Congres al Națiunilor Unite, potrivit căruia nici un tînăr delicvent nu ar trebui să fie închis într-un penitenciar, decît dacă nu există alt mijloc corespunzător. Articolul cere deci ca, dacă un tînăr delicvent trebuie să fie închis, privarea de libertate să fie cît mai limitată, iar aranjamente speciale să fie prevăzute în timpul detenției astfel încît să se țină cont de tipul de delicvent, de tipul infracțiunii și al instituției. În concluzie, ar trebui dată prioritate instituțiilor „deschise” față de instituțiile „închise”. Pe de altă parte, toate stabilimentele ar trebui să fie de tip carceral.

20 – Evitarea pauzelor (răgazurilor de timp) inutile

20.1. – Orice chestiune trebuie de la început să fie tratată rapid, fără nici o ezitare.

Comentariu:

Rapiditatea procedurilor în chestiunile privitoare la tinerii delicvenți este de importanță majoră. În caz contrar, orice soluție satisfăcătoare pe care ar putea-o permite procedura și judecata ar fi compromisă. Cu cît va trece timpul, cu atît minorul va reînnoda mai greu, aproape imposibil, legătura intelectuală și psihologică cu procedura și judecarea infracțiunii.

21 – Arhive

21.1. – Arhivele privind pe tinerii delicvenți trebuie să fie considerate ca strict confidențiale și fără putință de legătură cu o terță parte. Accesul la aceste arhive se limitează numai la persoanele autorizate în mod expres.

21.2. – Nu se va putea face caz de antecedentele unui tînăr delicvent în urmărirea ulterioară ale adulților, urmărirea care implică același delicvent.

Comentariu:

Articolul vizează stabilirea unui echilibru între interese contradictorii privitoare la arhive sau dosare aparținînd, pe de o parte, celor de la poliție, procuratură și altor autorități preocupate de ameliorarea controlului și, pe de altă parte, intereselor delicventului (a se vedea de asemenea art.8). Prin „alte persoane autorizate în mod expres”, se înțeleg, de exemplu, persoanele însărcinate cu efectuarea cercetărilor.

22 – Competențe profesionale și pregătire profesională

22.1. – Formația profesională, formarea la locul de muncă, reciclarea și alte tipuri corespunzătoare de învățământ vor folosi la formarea și întreținerea competenței profesionale necesară tuturor persoanelor însărcinate cu probleme privind-i pe minori.

22.2. – Personalul justiției pentru minori trebuie să reflecte diversitatea tipologică a tinerilor care intră în contact cu sistemul de justiție pentru minori. Se vor face eforturi pentru asigurarea unei reprezentări echilibrate a femeilor și a minorităților în organele de justiție pentru minori.

Comentariu:

Autoritățile competente pentru luarea unei decizii pot fi de formație intelectuală diferită (magistrați din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și din regiunile care se inspiră din sistemul commonwealt, judecătorii cu formație juridică din acest sistem de drept; de astfel profani sau juriști, aleși sau desemnați, membri ai comisiilor comunitare etc).

Pentru toate aceste autorități, o cunoaștere minimă a dreptului, a sociologiei și psihologiei, a criminologiei și științelor comportamentale este absolut necesară, căci este considerată la fel de importantă ca și specializarea sau independența autorității competente.

În ceea ce-i privește pe lucrătorii în domeniul social și pe agenții serviciilor de probațiune, s-ar putea să nu fie posibil să se insiste asupra specializării profesionale ca o condiție prealabilă a exercitării funcției pe lângă tinerii delicvenți. În loc de aceasta, o formare profesională la locul de muncă pare a fi minimumul calificării indispensabile.

Calificările profesionale sînt un element esențial pentru asigurarea unei administrări imparțiale și eficiente a justiției pentru minori. În consecință, trebuie îmbunătățită recrutarea, perspectivele de avansare și de pregătire profesională a personalului, astfel încît să-i fie furnizate mijloacele necesare de îndeplinire a funcțiilor sale obișnuite.

Pentru asigurarea imparțialității în administrarea justiției pentru minori, trebuie evitată orice discriminare de ordin politic, social, de sex, de rasă, religie, cultură în selectarea, nominalizarea și avansarea profesională a personalului administrării justiției pentru minori.

Aceasta a fost recomandată de Congresul VI care, pe lângă altele, a rugat Statele membre să asigure un tratament just și echitabil femeilor din personalul justiției penală și recomandă să se ia unele măsuri speciale pentru recrutarea, formarea și facilitarea avansării profesionale a personalului feminin care administrează justiția pentru minori.

Partea a IV-a TRATAMENTUL ÎN MEDIUL DESCHIS

23 – Mijloace de executare a hotărîrii judecătorești

23.1.– În scopul asigurării executării deciziilor autorităților competente, prevăzute la art.14.1 autoritatea însăși sau o altă autoritate după caz, va lua măsurile ce se impun.

23.3.– Cu acest titlu, autoritatea poate, dacă consideră necesar, să modifice deciziile, cu condiția ca această modificare să fie în conformitate cu principii figurînd în prezentul Ansamblu de reguli.

Comentariu:

Fiind vorba de minorii delicvenți, executarea hotărîrii judecătorești poate avea mai mult timp, mai mult decît adulții, o incidență deosebită asupra vieții celui în cauză. Contrară, deci, ca autoritatea competentă sau un organ independent (comisia competentă pentru acordarea libertății condiționate sau supravegheate, serviciul de probațiune, instituția însărcinată cu protecția tineretului etc), dotate cu calificări identice cu cele ale autorității care a pronunțat inițial hotărîrea, să vegheze asupra executării ei. În anumite țări, judecătorul pentru executarea pedepsei este desemnat în acest scop.

24 – Asistență pentru minori

24.1. – Se vor face eforturi pentru asigurarea pentru minori, în toate etapele procedurii, a unei asistențe în ceea ce privește cazarea, educarea și formarea profesională sau a unei alte forme de ajutor util și practic în vederea ușurării reintegrării.

Comentariu:

Promovarea binelui minorului este un element foarte important. Astfel, art. 24 subliniază că trebuie menționate instituțiile, serviciile și celelalte forme de asistență necesare pentru a servi cît mai bine interesele minorului în timpul reintegrării.

25 – Mobilizarea voluntarilor și a celorlalte servicii comunitare

25.1. – Se va cere voluntarilor, organizațiilor benevole, instituțiilor locale și altor servicii comunitare să contribuie în mod eficace la reintegrarea minorului într-un cadru comunitar și pe cât posibil, în interiorul celulei familiale.

Comentariu:

Acest articol arată că toate activitățile ce-i privesc pe delicvenții juvenili trebuie orientate către re-integrare. Cooperarea cu comunitatea umană este indispensabilă dacă se dorește aplicarea eficace a directivelor autorității competente. Voluntarii și serviciile benevole, în special, s-au arătat a fi resurse foarte interesante de care încă pînă acum nu s-a profitat deloc.

În anumite cazuri, cooperarea cu mai vechii delicvenți (mai ales cu toxicomanii) poate fi foarte utilă.

Art.25 – Decurge din principiile expuse în art. 1.1 – 1.6 și urmează dispozițiile pertinente ale Tratatului internațional referitor la drepturile civile și politice.

PRINCIPIILE NAȚIUNILOR UNITE PENTRU PREVENIREA DELINCVENȚEI JUVENILE (PRINCIPIILE DE LA RIYADH)

(extras)

Rezoluția 45/112 14 decembrie 1990
(a 68-a Sesiune Plenară)

Anexă

I. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE

1. Prevenirea delincvenței juvenile este o parte importantă în prevenirea criminalității în societate. Prin implicarea în sistemul legislativ, adoptarea unor activități sociale folositoare, a unei orientări umaniste spre societate și nu egoistă, persoanele tinere pot dezvolta o atitudine necriminogenă.

2. Succesul în prevenirea delincvenței juvenile cere eforturi din partea întregii societăți să asigure o dezvoltare armonioasă a adolescenților, cu respect pentru propria personalitate încă din copilărie.

3. Pentru scopurile interpretării prezentelor Principii orientarea unui copil trebuie să fie influențată. Persoanele tinere trebuie să aibă un rol activ, să fie în parteneriat cu societatea și să nu fie considerați ca și obiecte ale socializării sau controlului.

4. Implementarea prezentului Principiu, în acord cu sistemele legale naționale, bunăstarea persoanelor tinere începând de la copilărie va trebui să fie fixată pe orice programe de prevenire.

5. Nevoia pentru politicile de prevenire progresivă a delincvenței juvenile și studierea în mod sistematic precum și elaborarea măsurilor ce trebuie recunoscute. Acestea ar trebui, pentru dezvoltarea copilului însuși să evite incriminarea și penalizarea acestuia pentru un comportament care nu a avut urmări grave. Aceste tehnici și măsuri ar trebui să cuprindă:

- a. Asigurarea oportunităților, în special a celor educaționale. Să preîntâmpine variatele nevoi ale persoanelor tinere și să servească ca suport de bază pentru protecția dezvoltării personale a persoanelor tinere, în special cei care sînt periculoși sau prezintă un anumit risc social și au nevoie în mod special de sprijin și protecție.
- b. Sistemele de gîndire și abordările prevenției delincvenței juvenile au la bază legi, procese, instituții, facilități, servicii de furnizare a scopurilor prin reducerea motivației, nevoilor și oportunităților sau condițiilor pentru comiterea de infracțiuni.
- c. Intervenția oficială trebuie în primul rînd să influențeze toate persoanele tinere în sensul drepturilor și intereselor lor și să fie cinstită și echitabilă.
- d. Asigurarea bunăstării și dezvoltarea drepturilor și intereselor tuturor persoanelor.
- e. Variațiile comportamentului persoanelor tinere sau atitudinea lor neconformă cu normele și valorile sociale sînt o parte a procesului de maturitate și creștere și are tendința să dispară în cele mai multe din cazuri ajungînd la maturitatea acestui tînar.
- f. Grija de a nu denumi o persoană ca fiind deviantă, delincventă sau recidivistă, deoarece, prin aceasta în mod frecvent putem contribui la dezvoltarea unui comportament nedorit al tinerilor, după părerea majorității experților.

6. Serviciile și programele comunității ar trebui să realizeze prevenirea delincvenței juvenile acționînd ca un factor activ. Instituțiile legale sau cele de control vor fi utilizate numai ca ultimă soluție.

II. SCOPUL PRINCIPIILOR

7. Prezentele Principii ar trebui explicate și implementate împreună cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Drepturilor Economice, Sociale și Culturale, Convenția Internațională a Drepturilor Civile și Politice, Declarația Drepturilor Copilului și Convenția Drepturilor Copilului, și contextul Regulilor Standard Minime a Națiunilor Unite pentru Administrarea Justiției Juvenile (Regulile de la Beijing), de asemenea și ale instrumentelor și normelor legate de aceste drepturi, interese și bunăstare a copiilor și persoanelor tinere.

8. Principiile prezente ar trebui implementate în condițiile contextului economic, social și cultural predominante în fiecare Stat Membru.

III. PREVENIREA GENERALĂ

9. Planurile de prevenire vor trebui instituite la fiecare nivel al Guvernului:

- a. Analiza atentă de rezolvare a problemei și descoperirea de programe, servicii, facilități și resurse avute la dispoziție.

- b. Definirea clară a responsabilităților pentru agențiile, instituțiile și persoanele implicate în eforturile de prevenție.
- c. Politici, programe și strategii bazate pe studii de previziuni vor fi continuate și monitorizate, evaluate cu grijă și, bineînțeles, aplicate.
- d. Metode pentru reducerea efectivă a producerii de acte criminale.
- e. Comunitatea să ofere o gamă largă de servicii și programe.
- f. Cooperare apropiată între națiuni, state, guverne locale și provinciale cu implicarea celor din sectorul particular, reprezentanți ai cetățenilor și comunității pentru a fi oferite grija față de copil, o educație sănătoasă, intrarea în vigoare a unor legi și agenții judecătorești pentru inițierea unor acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile și criminalității tinere.
- g. Participarea tineretului în politica de prevenție a delincvenței, incluzând apelul la resursele comunității, auto-ajutorarea tinerilor, precum și programe de asistență și compensare a victimei.
- h. Specializarea personalului la toate nivelele.

IV. PROCESELE SOCIALIZĂRII

10. Se va pune accentul pe politicile de prevenire care facilitează socializarea și integrarea tuturor copiilor și tinerilor, mai ales cu ajutorul familiei, comunității, grupurilor compatibile, școlilor, pregătirii profesionale și al sistemului de muncă, precum și cu ajutorul organizațiilor de voluntari.

Se va acorda atenția cuvenită dezvoltării personale corespunzătoare a copiilor și tinerilor, iar aceștia trebuie să fie acceptați ca parteneri egali și deplini în cadrul proceselor de socializare și integrare.

A. Familia

11. Fiecare societate va acorda prioritate nevoilor și bunăstării familiei și a tuturor membrilor ei.

12. Deoarece familia este unitatea de bază care răspunde de socializarea primară a copiilor, trebuie făcute eforturi la nivelul guvernului și al societății de păstrare a integrității familiei, inclusiv formarea familiei extinse. Societatea are răspunderea de a ajuta familia să asigure asistența și protecția copiilor, precum și o bunăstare fizică și mentală.

Se vor lua măsuri corespunzătoare, inclusiv îngrijirea în timpul zilei.

13. Guvernele vor stabili strategii care să conducă la dezvoltarea copiilor într-un mediu familial stabil. Familiile care au nevoie de asistență în rezolvarea problemelor, cum ar fi instabilitatea sau conflicte, vor beneficia de servicii adecvate pentru aceasta.

14. Când un mediu familial stabil lipsește și când eforturile comunității de a-i asista pe părinți în acest conflict au eșuat, iar când familia nu și-a îndeplinit rolul vor fi luate în considerare măsuri alternative de plasament incluzând supravegherea atentă și adopția. Asemenea stabilimente vor face posibilă instituirea unui mediu familial stabil și în același timp vor stabili o continuitate pentru copii evitând astfel problemele asociate cu *devianța în educație*.

15. O atenție specială va fi acordată copiilor și familiilor confruntate cu probleme ridicate de schimbările culturale, sociale și economice rapide și inegale, în special familiilor indigene, emigrante și refugiate. Aceste schimbări pot afecta în mod negativ capacitatea socială a familiei de a asigura copiilor săi educația și dezvoltarea fizică normală. În acest sens, vor fi instituite modalități de socializare noi și constructive pentru a depăși conflictul cultural care îl resimt acele familii.

16. Vor fi luate măsuri și vor fi dezvoltate programe pentru a asigura familiilor posibilitatea de a învăța despre rolurile și obligațiile părintești cu privire la dezvoltarea și grija copilului, promovarea unei relații pozitive părinte-copil, sensibilizarea părinților la problemele copiilor și tinerilor și încurajarea implicării lor în familie și în activitățile comunitare.

17. Guvernele vor trebui să ia măsuri pentru promovarea coeziunii și armoniei familiei și pentru a descuraja separarea copiilor de părinți, acest lucru fiind permis atunci când nu mai există alte alternative viabile pentru binele și viitorul copilului.

18. Este important a se pune accentul pe funcția socializatoare a familiei, este la fel de important a se recunoaște faptul că tinerii vor avea roluri, responsabilități și o participare deosebită în societate.

19. În asigurarea drepturilor copilului la o socializare corectă, guvernele și alte agenții se vor baza pe alte instituții sociale și legale existente, dar când obiceiurile și instituțiile tradiționale nu-și mai ating scopul, vor fi puse la dispoziție și permise măsuri noi.

B. Educația (învățământul)

20. Guvernele au obligația de a face accesibil învățământul public tuturor tinerilor.

21. Sistemele de învățământ, pe lângă activitatea de pregătire academică și profesională, se vor ocupa în particular de următoarele:

- a. învățarea valorilor de bază și dezvoltarea respectului pentru propria identitate a copilului, pentru valorile sociale ale țării în care copilul trăiește, pentru o civilizație diferită de cea a copilului, pentru drepturile omului și pentru libertățile lui fundamentale;
- b. promovarea și dezvoltarea personalității, înclinațiilor și abilităților mentale și fizice ale tinerilor până la maximum posibil;
- c. implicarea tinerilor în procesul de învățămînt ca participanți activi și efectivi;
- d. școala și comunitatea vor desfășura activități care să îi orienteze pe copii spre propria identitate;
- e. încurajarea tinerilor pentru înțelegerea și respectarea diverselor opinii, precum și pentru înțelegerea diferențelor de ordin cultural sau din alte naturi;
- f. punerea la dispoziție de informații și orientare în ceea ce privește pregătirea profesională, posibilități de angajare și de alegere a unei cariere;
- g. sprijinirea în plan emoțional a tinerilor și evitarea eșecurilor psihologice;
- h. evitarea măsurilor disciplinare dure, în mod particular a pedepselor corporale.

22. Sistemele de învățămînt vor căuta să lucreze împreună cu părinții, agențiile și organizațiile preocupate cu activitățile tinerilor.

23. Persoanele tinere și familiile lor vor fi informați despre legile, drepturile și responsabilitățile lor, precum și despre sistemul de valori universale în această materie, inclusiv instrumentele Națiunilor Unite.

24. Tinerii care prezintă un anumit risc social vor beneficia de o atenție și de o grijă deosebită din partea sistemelor de învățămînt, sens în care vor fi utilizate și dezvoltate pe scară largă programe de prevenție specializate, precum și alte materiale educaționale.

25. O atenție deosebită va fi acordată strategiilor politicilor referitoare la prevenirea abuzului de alcool, droguri și alte substanțe de către tineri. Profesori și alte persoane vor fi special pregătite pentru a preveni și rezolva aceste probleme.

Studentilor și elevilor li se vor pune la dispoziție informații referitoare la consumul de droguri și alcool, precum și la consecințele folosirii acestora.

26. Școlile vor servi ca centre de referință pentru servicii medicale, consiliere pentru tineri, în mod particular pentru aceia cu nevoi speciale și pentru cei care suferă de abuzuri, neglijență, victimizare și exploatare.

27. Printr-o varietate de programe de învățămînt profesori, adulți și studenți vor fi sensibilizați la problemele, nevoile tinerilor, în mod particular ale aceluia care aparțin grupurilor dezorganizate, etnice sau altor minorități, precum și celor cu venit redus.

28. Sistemele școlare vor încerca să se ridice la cele mai înalte standarde educaționale și profesionale atît în ceea ce privește metodele de învățare și predare, cît și pe planul angajării și pregătirii unor profesori calificați. Va fi asigurată o monitorizare regulată a performanțelor de către autorități și organizațiile profesionale competente.

29. În cooperare cu grupurile comunitare, sistemele de învățămînt vor planifica dezvoltarea și implementarea activității intrașcolare de interes pentru tineri.

30. O asistență deosebită va fi acordată copiilor și tinerilor care găsesc dificilă adaptarea la regulamentele școlare precum și a "delăsătorilor".

31. Școlile vor promova strategii și reguli drepte și echitabile, elevii vor fi reprezentați în corpurile care formulează strategia școlii, inclusiv politica disciplinei și a luării măsurilor.

C. Comunitatea

32. Servicii comunitare și programe care răspund la nevoile, problemele, interesele și preocupările speciale ale tinerilor și care oferă consiliere și orientare adecvată lor și familiilor lor vor fi dezvoltate, iar acolo unde vor exista vor fi întărite.

33. Comunitățile vor pune la dispoziție sau vor întări acolo unde există o largă varietate de măsuri comunitare pentru tineri, incluzînd centre de dezvoltare comunitare, servicii și facilități pentru recreere care să răspundă problemelor speciale ale copiilor cu risc social. Prin prevederea acestor măsuri de ajutorare va fi asigurată respectarea drepturilor individuale al copiilor.

34. Vor fi înființate instituții speciale pentru a asigura găzduirea tinerilor care nu mai pot să locuiască acasă sau nu au locuință.

35. O serie de servicii și măsuri ajutoare vor fi prevăzute pentru a-i ajuta pe tineri în privința dificultăților tranziției spre maturitate. Asemenea servicii vor cuprinde activități pentru tinerii dependenți de droguri; acestea vor pune accentul pe griji, consiliere, asistență și terapie.

36. Guvernele și alte instituții vor acorda tot sprijinul financiar și de orice altă natură, organizațiilor voluntare care pun la dispoziție servicii pentru tineri.

37. Vor fi înființate și întărite organizații ale tinerilor la nivel local cărora li se va acorda statutul de participant activ la managementul problemelor comunitare. Aceste organizații vor încuraja tinerii să organizeze proiecte colective și voluntare care să aibă ca scop ajutorarea tinerilor care au nevoie de sprijin.

38. Agențiile guvernamentale vor răspunde pentru asigurarea de servicii adecvate pentru copiii străzii și cei fără cămin. Tinerii vor fi informați despre facilitățile sociale, locurile de găzduire, de locuri de muncă disponibile și despre alte forme și surse de ajutor.

39. Vor fi asigurate și vor fi ușor accesibile o largă varietate de facilități și servicii recreative de interes particular pentru tineri.

D. Mass-media

40. Va fi încurajată să asigure accesul la materiale și informații de o diversitate națională, internațională și locală.

41. Mass-media va fi încurajată să prezinte contribuția pozitivă a tinerilor în societate.

42. Mass-media va fi încurajată să răspundească informațiile despre existența serviciilor și oportunităților pentru tineri în societate.

43. Mass-media în general, și televiziunea în particular, vor fi încurajate să reducă la minim nivelul pornografiei, al drogurilor, al violenței prezentate și să prezinte violența și exploatarea în mod nefavorabil și să ocolească programele degradante în special pentru copii, femei și relațiile interpersonale și să promoveze principii și roluri de egalitate.

44. Mass-media va trebui să conștientizeze responsabilitatea și rolul deosebit, precum și influența pe care o are în relațiile de comunicare cu tineri dependenți de droguri și alcool, va trebui să-și folosească aceste forțe pentru prevenirea abuzului de droguri prin prezentarea unor mesaje în acest sens. Vor fi promovate la toate nivelurile campanii de înțelegere a efectelor dăunătoare ale drogurilor.

V. POLITICA SOCIALĂ

45. Agențiile guvernamentale vor acorda prioritate planurilor și programelor pentru tineri și vor pune la dispoziție fonduri și alte resurse, facilități și servicii pentru tratament medical și mental adecvat, cazare etc., inclusiv pentru prevenirea și tratamentul abuzului de droguri și alcool și asigurându-se totodată că asemenea resurse ajung la tineri și că ei beneficiază de ele, efectiv.

46. Internarea tinerilor va fi o măsură de ultim resort și pentru perioada minim necesară, iar promovarea intereselor tinerilor va fi de o importanță deosebită. Criteriile care caracterizează intervenția formală de acest fel vor fi strict definite și limitate la următoarele situații:

- a. când copilul sau tânărul a suferit de un abuz din partea părintelui sau tutorelui;
- b. când copilul sau tânărul a suferit un abuz sexual, fizic sau emoțional din partea părinților sau tutorelui;
- c. când copilul sau tânărul a fost neglijat, abandonat de părinți sau tutore;
- d. când copilul sau tânărul este amenințat pe plan moral sau fizic datorită comportamentului părintelui sau tutorelui;
- e. când propriul comportament al copilului se manifestă instabil există un serios pericol pe plan fizic sau psihologic, atît părinții cît și tutorele și orice alte servicii comunitare neinstituționale nu pot influența acest comportament, singura cale este internarea.

47. Instituțiile guvernamentale vor oferi persoanelor tinere posibilitatea de continuare a învățămîntului subvenționat de stat atunci când părinții sau tutorii nu au posibilitatea de a-i sprijini pe tineri sau iniția în anumite meserii.

48. Vor fi planificate și dezvoltate programe de prevenire a delicvenților care vor avea la bază metode științifice de cercetare, programe care vor fi în mod sistematic controlate, evaluate și ajustate.

49. Informațiile științifice vor fi răspândite în comunitatea internațională și se vor referi la felul comportamentului și la situațiile care pot indica sau rezulta victimizări pe plan fizic și psihologic, abuzuri, precum și exploatarea tinerilor.

50. În general, participarea la planuri și programe va fi voluntară în formularea, dezvoltarea și implementarea programelor; tinerii înșiși vor fi implicați.

51. Guvernul va trebui să înceapă sau să continue căutarea, dezvoltarea și implementarea de strategii, politici și măsuri în interiorul și în afara sistemului de justiție penală pentru prevenirea violenței împotriva tinerilor și pentru asigurarea unui tratament echitabil pentru victimele acestor violențe.

VI. LEGISLAȚIA ȘI ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI PENTRU MINORI

52. Guvernele vor elabora și vor aplica proceduri și legi specifice pentru promovarea drepturilor și bunăstării tinerilor.

53. Va fi elaborată legislația în materia prevenirii victimizării abuzului, exploatării și folosirii copiilor și tinerilor în activități infracționale.

54. Nici un copil sau tânăr nu va fi subiect al unor măsuri corecționale dure sau degradante ori pedepse: acasă, la școală sau în orice altă instituție.

55. Vor fi adoptate prevederi legale menite a restricționa și controla accesibilitatea armelor de orice fel pentru tineri.

56. Va fi adoptată legislația pentru prevenirea stigmatizării, victimizării și incriminării tinerilor pentru a se asigura faptul că un delict nesancționat în cazul comiterii lui de un adult nu va fi sancționat nici în cazul comiterii de către un copil.

57. Va fi luată în considerare oportunitatea instituirii unui funcționar al unui birou care se va ocupa de copii, care se va asigura că statutul, drepturile și interesele tinerilor sînt apărute și că ei pot beneficia de servicii adecvate. Același organ desemnat va mai supraveghea și implementarea Principiilor de la Riyadh, Regulilor de la Beijing și a Regulilor pentru Protecția Minorilor Privați de Libertate, aceași instituție la intervale regulate va publica un raport asupra progresului realizat și care să cuprindă și dificultățile întîlnite în implementarea acestor instrumente internaționale. Vor fi instituite de asemenea servicii de asistență pentru tineri.

58. Personal de ambele sexe va fi pregătit pentru a răspunde nevoilor speciale ale tinerilor și va fi familiarizat cu folosirea pe scară largă a programelor și posibilităților alternative în închisori pentru tineri și în cadrul sistemului de justiție.

59. Va fi instituită legislația pentru protejarea copiilor și a tinerilor de consumul de droguri și de traficanții de droguri; această legislație va fi aplicată cu strictețe.

VII. CERCETARE, COORDONARE ȘI DEZVOLTARE DE STRATEGII

60. Se vor depune eforturi și se vor institui mecanisme adecvate pentru promovarea pe baze multidisciplinare și interdisciplinare a interacțiunii și coordonării dintre agențiile și serviciile economice și sociale din învățămînt și sănătate, sistemul de justiție, organizații de tineri, comunitate și agențiile de dezvoltare și alte instituții importante.

61. Schimbul de informații, experiența cîștigată în cadrul proiectelor, practicilor, programelor și inițiativelor legate de criminalitatea juvenilă va fi intensificată pe plan național și internațional.

62. Va fi dezvoltată și intensificată cooperarea regională și internațională în problema criminalității juvenile, prevenirea delicvenței și justiția pentru tineri, cooperare care va implica practicieni, experți și conducători.

63. Cooperarea tehnică și științifică privind problemele practice și cele privind politicile din domeniu, în special proiectele de pregătire pilot și demonstrative, precum și cooperarea privind prevenirea infracțiunilor comise de tineri și a delicvenței juvenile trebuie să primească un sprijin ferm din partea tuturor guvernelor, a sistemului O.N.U. și a altor organisme interesate.

64. Colaborarea trebuie încurajată în promovarea cercetării științifice avînd în vedere modalitățile efective pentru prevenirea delicvenței juvenile, iar rezultatele acestor cercetări vor fi cunoscute de toată lumea și evaluate.

65. Organismele Națiunilor Unite instituții, agenții și oficii vor colabora și vor coordona activitățile în probleme legate de justiție pentru copii în prevenirea delicvenței și criminalității juvenile.

66. Pe baza prezentelor Principii, Secretarul Națiunilor Unite în colaborare cu instituțiile interesate vor juca un rol activ în conducerea cercetării, colaborării științifice și formulării opțiunilor de strategii, precum și în revizuirea și controlul implementării lor și vor servi ca sursă importantă de informații și ca modalități efective pentru prevenirea criminalității.

CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI*

PREAMBUL

Statele părți ale prezentei Convenții,
preocupate de gravitatea problemelor pe care le pune corupția și de amenințarea pe care aceasta o constituie pentru stabilitatea și siguranța societăților, subminând instituțiile și valorile democratice, valorile etice și justiția și compromițând dezvoltarea durabilă și statul de drept,
preocupate în egală măsură de legăturile existente între corupție și celelalte forme ale criminalității, în special criminalitatea organizată și criminalitatea economică, inclusiv spălarea banilor,
preocupate, pe de altă parte, de faptul că problemele de corupție care poartă asupra unor bunuri considerabile, putând reprezenta o parte substanțială a resurselor statelor, și care amenință stabilitatea politică și dezvoltarea durabilă a acestor state,
convinse că fenomenul corupției nu mai este o problemă locală, ci un fenomen transnațional care lovește toate societățile și toate economiile, ceea ce face esențială cooperarea internațională, pentru a o preveni și pentru a o opri,
convinse în egală măsură că o abordare globală și multidisciplinară este necesară pentru a preveni și combate eficient corupția,
convinse, pe de altă parte, că oferirea de asistență poate contribui într-o manieră importantă la prevenirea și combaterea eficace a corupției, inclusiv prin întărirea capacității și instituțiilor statului,
convinse de faptul că dobândirea ilicită a bogățiilor personale poate fi îndeosebi dăunătoare instituțiilor democratice, economiilor naționale și statului de drept,
hotărâte să prevină, să descopere și să descurajeze în mod eficient transferurile internaționale de bunuri dobândite ilicit și să consolideze cooperarea internațională în recuperarea de bunuri,
recunoscînd principiile fundamentale ale respectării garanțiilor prevăzute de lege în procedurile penale și în procedurile civile sau administrative privind recunoașterea drepturilor de proprietate,
fiind conștiente de responsabilitatea ce revine statelor de a eradica acest flagel și că acestea trebuie să coopereze între ele, cu sprijinul și participarea persoanelor și grupurilor care nu aparțin sectorului public, cum ar fi societatea civilă, organizațiile neguvernamentale și comunitățile de persoane, pentru ca eforturile lor în acest domeniu să fie eficiente,
avînd în egală măsură conștiința principiilor bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice, de echitate, de responsabilitate și de egalitate în fața legii, precum și de necesitate a păstrării integrității și favorizării unei culturi de refuz al corupției,
salutînd lucrările conduse de Comisia pentru prevenirea criminalității și pentru justiție penală și de Biroul Națiunilor Unite împotriva drogurilor și criminalității pentru a combate corupția,
amintînd lucrările conduse în acest domeniu de alte organizații internaționale și religioase, mai ales activitățile Consiliului de Cooperare Vamală (numit și Organizația Mondială a Vămilelor), Consiliului European, Ligii Statelor Arabe, Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizației Statelor Americane, Uniunii Africane și Uniunii Europene,
luînd act cu satisfacție de instrumentele multilaterale de prevenire și combatere a corupției, precum, între altele, Convenția interamericană împotriva corupției, adoptată de Organizația Statelor Americane la 29 martie 1996, Convenția privind combaterea corupției implicînd funcționari ai comunităților europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene, adoptată de Consiliul Uniunii Europene la 26 mai 1997, Convenția privind combaterea corupției agenților publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată de Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică la 21 noiembrie 1977, Convenția penală privind corupția, adoptată de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei la 27 ianuarie 1999, Convenția civilă privind corupția, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 9 septembrie 1997, și Convenția de prevenire și combatere a corupției, adoptată de șefii de stat și de guvern ai Uniunii Africane la 12 iulie 2003,
salutînd, de asemenea, intrarea în vigoare la 29 septembrie 2003 a Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate,
au convenit cele ce urmează:

* Adoptată la New York la 31 octombrie 2003. Semnată de Republica Moldova la 28 septembrie 2004.

Cap. 1 DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Obiect

Prezenta convenție are ca obiect:

- a) promovarea și consolidarea măsurilor în scopul prevenirii și combaterii corupției în modul cel mai eficient;
- b) promovarea, înlesnirea și sprijinul cooperării internaționale și asistenței tehnice în scopul prevenirii corupției și al luptei împotriva acesteia, inclusiv recuperarea de bunuri;
- c) promovarea integrității, responsabilității și bunești gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice.

Art. 2. Terminologie

În sensul prezentei convenții:

- a) prin agent public se înțelege: (i) orice persoană care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat parte, care a fost numită ori aleasă, cu titlu permanent sau temporar, care este remunerată ori neremunerată, și oricare ar fi nivelul său ierarhic; (ii) orice persoană care exercită o funcție publică, inclusiv pentru un organism public sau o întreprindere publică, ori care prestează un serviciu public, așa cum acești termeni sînt definiți în dreptul intern al statului parte și aplicați în domeniul pertinent al dreptului acestui stat; (iii) orice persoană definită ca "agent public" în dreptul intern al unui stat parte. Totuși, în scopurile anumitor măsuri specifice prevăzute în cap. II al prezentei convenții, prin agent public se poate înțelege orice persoană care exercită o funcție publică sau care prestează un serviciu public, așa cum acești termeni sînt definiți în dreptul intern al statului parte și aplicați în domeniul pertinent al dreptului acestui stat;
- b) prin agent public străin se înțelege orice persoană care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unei țări străine, care a fost numită sau aleasă, și orice persoană care exercită o funcție publică pentru o țară străină, inclusiv pentru un organism public sau o întreprindere publică;
- c) prin funcționar al unei organizații internaționale publice se înțelege un funcționar internațional sau orice persoană autorizată de o astfel de organizație să acționeze în numele ei;
- d) prin bunuri se înțelege orice tip de bun, corporal sau incorporal, mobil ori imobil, tangibil sau intangibil, precum și actele juridice ori documentele atestînd proprietatea acestor bunuri sau drepturile referitoare la acestea;
- e) prin produs al infracțiunii se înțelege orice bun provenit direct sau indirect din săvîrșirea unei infracțiuni ori obținut direct sau indirect din săvîrșirea unei infracțiuni;
- f) prin blocare sau sechestrul se înțelege interdicția temporară a transferului, conversiei, dispoziției ori circulației bunurilor sau faptul de a fi asumat temporar paza ori controlul de bunuri pe baza unei hotărîri a unei instanțe judecătorești sau a unei alte autorități competente;
- g) prin confiscare se înțelege deposedarea permanentă de bunuri pe baza unei hotărîri a unei instanțe judecătorești sau a unei alte autorități competente;
- h) prin infracțiune principală se înțelege orice infracțiune în urma căreia rezultă un produs care este susceptibil de a deveni obiectul unei infracțiuni definite la art. 23 din prezenta convenție;
- i) prin livrare supravegheată se înțelege metoda care constă în permiterea ieșirii de pe teritoriul, trecerii prin teritoriul sau intrării pe teritoriul unuia ori mai multor state, a unor expedieri ilicite sau suspecte de a fi ilicite, sub controlul autorităților competente ale acestor state, în vederea anchetării unei infracțiuni și identificării persoanelor implicate în săvîrșirea acesteia.

Art. 3. Domeniul de aplicare

1. Prezenta convenție se aplică, în conformitate cu dispozițiile sale, prevenirii corupției, anchetelor și urmărilor privind corupția, precum și blocării, sechestrului, confiscării și restituirii produsului provenind din infracțiunile prevăzute în conformitate cu prezenta convenție.

2. În scopurile aplicării prezentei convenții nu este necesar, în afara dispozițiilor contrare, ca infracțiunile stabilite conform acesteia să cauzeze o daună sau un prejudiciu patrimonial statului.

Art. 4. Protecția suveranității

1. Statele părți își execută obligațiile decurgînd din prezenta convenție într-un mod compatibil cu principiile egalității suverane și integrității teritoriale a statelor și cu principiul neamestecului în afacerile interne ale altor state.

2. Nicio dispoziție a prezentei convenții nu abilitază un stat parte să exercite asupra teritoriului unui alt stat o competență și funcțiuni care sînt exclusiv rezervate autorităților acestui alt stat de către dreptul său intern.

Cap. 2 MĂSURI PREVENTIVE

Art. 5. Politici și practici de prevenire a corupției

1. Fiecare stat parte elaborează și aplică sau are în vedere, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, politici de prevenire a corupției eficiente și coordonate care favorizează participarea societății și care reflectă principiile de stat de drept, buna gestiune a problemelor politice și bunurile publice, de integritate, transparență și responsabilitate.

2. Fiecare stat parte se străduiește să pună la punct și să promoveze practici eficiente pentru prevenirea corupției.

3. Fiecare stat parte se străduiește să evalueze periodic instrumentele juridice și măsurile administrative pertinente pentru a determina dacă acestea sînt corespunzătoare pentru a preveni și combate corupția.

4. Statele părți colaborează, conform principiilor fundamentale ale sistemului lor juridic, între ele și cu organizațiile regionale și internaționale, pentru a promova și a pune la punct măsurile prevăzute în prezentul articol. În cadrul acestei colaborări ele pot participa la programe și proiecte internaționale care urmăresc prevenirea corupției.

Art. 6. Organismul sau organismele de prevenire a corupției

1. Fiecare stat parte face astfel încît, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, să existe unul sau mai multe organisme, după cum convine, însărcinate să prevină corupția prin mijloace precum:

- a) aplicarea politicilor prevăzute la art. 5 din prezenta convenție și, dacă este cazul, supervizarea și coordonarea acestei aplicări;
- b) sporirea și difuzarea informațiilor privind prevenirea corupției.

2. Fiecare stat parte acordă organismului sau organismelor menționate la paragraful 1 al prezentului articol independența necesară, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, pentru a permite exercitarea eficientă a funcțiilor lor la adăpost de orice influență nedorită. Resursele materiale și personalul specializat necesar, precum și formarea de care acest personal poate avea nevoie pentru a-și exercita funcțiile trebuie să le fie furnizate.

3. Fiecare stat parte comunică secretarului general al Organizației Națiunilor Unite numele și adresa autorității sau autorităților susceptibile de a acorda asistență altor state părți în stabilirea și aplicarea măsurilor specifice de prevenire a corupției.

Art. 7. Sectorul public

1. Fiecare stat parte se străduiește, dacă este cazul și conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, să adopte, să mențină și să consolideze sisteme de recrutare, de angajare, de încurajare a fidelității, de promovare și de pensionare a funcționarilor și, dacă este cazul, a altor agenți publici nenumiți, care:

- a) se bazează pe principiile de eficiență și de transparență și pe criterii obiective, precum meritul, echitatea și aptitudinea;
- b) cuprind proceduri corespunzătoare pentru a selecționa și pentru a forma persoanele numite să ocupe posturi publice considerate ca fiind în mod special expuse la corupție și, dacă este cazul, pentru a asigura o rotație pe aceste posturi;
- c) favorizează o remunerație corespunzătoare și bareme de tratament echitabil, ținînd seama de nivelul de dezvoltare economică a statului parte;
- d) favorizează oferta de programe de educare și de formare care să le permită să-și îndeplinească corect, onorabil și adecvat funcțiile și să beneficieze de o formare specializată corespunzătoare care să-i sensibilizeze mai mult la riscurile corupției inerente exercițiului funcțiilor lor. Aceste programe pot face referire la codurile și normele de conduită aplicabile.

2. Fiecare stat parte are în vedere, de asemenea, să adopte măsuri legislative și administrative corespunzătoare, compatibile cu obiectivele prezentei convenții și conforme cu principiile fundamentale

ale dreptului său intern, cu scopul de a determina criteriile pentru candidatura și alegerea la un mandat public.

3. Fiecare stat parte are în vedere, de asemenea, să adopte măsuri legislative și administrative corespunzătoare, compatibile cu obiectivele prezentei convenții și conforme cu principiile fundamentale ale dreptului său intern, cu scopul de a spori transparența finanțării candidaturilor la un mandat public electiv și, eventual, a finanțării partidelor politice.

4. Fiecare stat parte se străduiește, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, să adopte, să mențină și să consolideze sisteme care să favorizeze transparența și să prevină conflictele de interese.

Art. 8. Codurile de conduită ale agenților publici

1. Pentru a lupta împotriva corupției, fiecare stat parte încurajează în mod special integritatea, cinstea și răspunderea agenților publici, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic.

2. În particular, fiecare stat parte se străduiește să aplice, în cadrul propriilor sisteme instituționale și juridice, coduri sau norme de conduită pentru exercitarea corectă, onorabilă și corespunzătoare a funcțiilor publice.

3. Pentru aplicarea dispozițiilor prezentului articol, fiecare stat parte ia act, dacă este cazul și conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, de inițiativele pertinente ale organizațiilor regionale, interregionale și multilaterale, precum Codul internațional de conduită al agenților funcției publice, anexă la Rezoluția nr. 51/59 a Adunării generale din 12 decembrie 1996.

4. Fiecare stat parte are în vedere, de asemenea, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, să aplice măsuri și sisteme de natură să înlesnească semnarea prin agenții publici ai autorităților competente a actelor de corupție despre care au luat cunoștință în exercițiul funcțiilor lor.

5. Fiecare stat parte se străduiește, dacă este cazul și conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, să aplice măsuri și sisteme care să-i oblige pe agenții publici să declare autorităților competente toate activitățile exterioare, orice ocupație, orice plasamente, orice bunuri și orice dar sau avantaj substanțial din care ar putea rezulta un conflict de interese cu funcțiile lor de agent public.

6. Fiecare stat parte are în vedere să ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsuri disciplinare sau alte măsuri care se dovedesc a fi necesare împotriva agenților publici care încalcă codurile ori normele instituite în baza prezentului articol.

Art. 9. Achizițiile publice și gestiunea finanțelor publice

1. Fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, măsurile necesare pentru a stabili un sistem corespunzător de achiziții publice care să se bazeze pe transparență, concurență și criterii obiective pentru luarea de decizii și care, între altele, să fie eficiente pentru prevenirea corupției. Aceste sisteme, pentru aplicarea cărora se poate ține seama de valori-cadru, prevăd mai ales:

- a) difuzarea publică a informațiilor privind procedurile de achiziții publice și contracte, aici fiind cuprinse informațiile despre apelurile de oferte și de informare corespunzătoare asupra atribuirii de contracte, fiind lăsat suficient timp potențialilor ofertanți pentru a stabili și înscrie oferta lor;
- b) stabilirea anterioară a condițiilor de participare, inclusiv criteriile de selecție și de atribuire, și regulile apelurilor de oferte și publicarea lor;
- c) folosirea criteriilor obiective și predeterminate pentru luarea de decizii privind achizițiile publice, cu scopul de a facilita verificarea ulterioară a aplicării corecte a regulilor sau procedurilor;
- d) un sistem de recurs intern eficient, inclusiv un sistem de apel eficient, care să garanteze exercițiul căilor de atac în cazul încălcării regulilor sau procedurilor stabilite conform prezentului paragraf;
- e) dacă este cazul, măsuri pentru a reglementa problemele care afectează personalul însărcinat cu achizițiile publice, cum ar fi: obligația unei declarații de interes pentru anumite achiziții, proceduri de selecție a personalului respectiv și obligații în materie de formare.

2. Fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, măsurile corespunzătoare pentru a promova transparența și responsabilitatea în gestiunea finanțelor publice. Aceste măsuri cuprind, în special:

- a) proceduri de adoptare a bugetului național;
- b) comunicarea în timp util a cheltuielilor și a veniturilor;
- c) un sistem de norme de contabilitate și audit și de control de gradul doi;
- d) sisteme eficiente de gestiune a riscurilor și de control intern; și
- e) dacă este cazul, măsuri corective în cazul neîndeplinirii exigențelor prezentului paragraf.

3. Fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile civile și administrative necesare, pentru a proteja integritatea registrelor și declarațiilor contabile, evidențelor financiare sau a altor documente privind cheltuielile și veniturile publice și pentru a împiedica falsificarea.

Art. 10. Informarea publicului

Ținând seama de necesitatea luptei împotriva corupției, fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile necesare pentru a spori transparența administrației sale publice, inclusiv în ceea ce privește organizarea, funcționarea și procesele decizionale, dacă este cazul. Aceste măsuri pot include, în special:

- a) adoptarea de proceduri sau de reglementări care să permită publicului obținerea, dacă este cazul, a informațiilor asupra organizării, funcționării și proceselor decizionale de administrație publică, precum și, ținând seama de protecția vieții private și a datelor personale, asupra deciziilor și actelor juridice care îi privesc;
- b) simplificarea, dacă este cazul, a procedurilor administrative, cu scopul de a facilita accesul publicului la autoritățile de decizie competente; și
- c) publicarea informațiilor, inclusiv a eventualelor rapoarte periodice, despre riscurile de corupție în cadrul administrației publice.

Art. 11. Măsuri privind judecătoria și serviciile de urmărire

1. Ținând seama de independența magistraților și de rolul lor fundamental în lupta împotriva corupției, fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, măsuri pentru a consolida integritatea lor și pentru a preveni posibilitățile de a-i corupe, fără a le prejudicia independența. Aceste măsuri pot cuprinde reguli privind comportamentul lor.

2. Măsuri în același sens, ca și cele luate în aplicarea paragrafului 1 al prezentului articol, pot fi instituite și aplicate în cadrul serviciilor de urmărire în statele părți în care acestea formează un corp distinct, dar care se bucură de o independență asemănătoare celei a judecătorilor.

Art. 12. Sectorul privat

1. Fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsuri pentru prevenirea corupției implicând sectorul privat, întărirea normelor de contabilitate și audit în sectorul privat și, dacă este cazul, prevederea de sancțiuni civile, administrative sau penale eficiente, proporționate și punitive, în caz de nerespectare a acestor măsuri.

2. Măsurile care permit atingerea acestor obiective pot include, în special:

- a) promovarea cooperării între serviciile de investigații și de reprimare și instituțiile private vizate;
- b) promovarea elaborării de norme și proceduri pentru apărarea integrității instituțiilor private vizate, inclusiv coduri de conduită pentru ca întreprinderile și toate profesiile interesate să-și exercite activitățile în mod corect, onorabil și adecvat, pentru a preveni conflictele de interese și pentru a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi între ele, precum și în relațiile lor contractuale cu statul;
- c) promovarea transparenței între entitățile private, inclusiv, dacă este cazul, a măsurilor privind identitatea persoanelor fizice și juridice implicate în înființarea și în gestiunea societăților;
- d) prevenirea folosirii improprie a procedurilor de reglementare a entităților private, inclusiv a procedurilor privind subvențiile și licențele acordate de către autoritățile publice pentru activități comerciale;
- e) prevenirea conflictelor de interes prin impunerea, după caz, și pentru o perioadă rezonabilă, de restricții în exercitarea activităților profesionale de către foștii agenți publici sau la angajarea de către sectorul privat a agenților publici după demisia sau pensionarea acestora, atunci când respectivele activități și respectiva angajare sînt direct legate de funcțiile pe care acești foști agenți publici le exercitau sau le supervizau cînd erau în funcție;
- f) aplicarea la întreprinderile private, ținând seama de structura și de mărimea lor, de norme de audit intern suficiente pentru a facilita prevenirea și descoperirea actelor de corupție și supunerea evidențelor și declarațiilor financiare solicitate de aceste întreprinderi private la proceduri corespunzătoare de audit și de certificare.

3. Cu scopul de a preveni corupția, fiecare stat parte ia măsurile necesare, conform legilor și reglementărilor sale interne privind ținerea de registre și evidențe contabile, publicarea de informații despre

declarațiile financiare și normele de contabilitate și de audit, pentru a interzice ca actele următoare să fie îndeplinite în scopul de a săvârși oricare dintre infracțiunile stabilite conform prezentei convenții:

- a) stabilirea de evidențe în afara registrelor;
- b) operațiunile în afara registrelor sau insuficient identificate;
- c) înregistrarea de cheltuieli inexistente;
- d) înregistrarea de elemente de pasiv al căror obiect nu este concret identificat;
- e) utilizarea de documente false; și
- f) distrugerea intenționată de documente contabile, atunci când legea nu o prevede.

4. Fiecare stat parte refuză deductibilitatea fiscală a cheltuielilor care constituie mită, al căror vărsămint este unul dintre elementele constitutive ale infracțiunilor stabilite conform art. 15 și 16 din prezenta convenție și, dacă este cazul, al altor cheltuieli efectuate în scopul corupției.

Art. 13. Participarea societății

1. Fiecare stat parte ia măsurile corespunzătoare, în limita mijloacelor sale și conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, pentru a favoriza participarea activă a persoanelor și a grupurilor care nu aparțin sectorului public, cum ar fi societatea civilă, organizațiile neguvernamentale și comunitățile de persoane, la prevenirea corupției și la lupta împotriva acestui fenomen, precum și pentru a sensibiliza mai mult publicul cu privire la existența, la cauzele și la gravitatea corupției și la amenințarea pe care acest fenomen o reprezintă. Această participare ar trebui consolidată prin măsuri constând în:

- a) sporirea transparenței proceselor de decizie și promovarea participării publicului la aceste procese;
- b) asigurarea accesului efectiv al publicului la informație;
- c) întreprinderea de activități de informare a publicului pentru a-l provoca să nu tolereze corupția, precum și de programe de educare a publicului, în special în școli și universități;
- d) respectarea, promovarea și protejarea libertății de cercetare, primire, publicare și difuzare a informațiilor privind corupția. Această libertate poate fi supusă la anumite restricții, care trebuie totuși să fie prevăzute de lege și necesare:
 - (i) respectului drepturilor sau reputației altuia;
 - (ii) protecției, securității naționale sau a ordinii publice ori a sănătății sau moralei publice.

2. Fiecare stat parte ia măsurile corespunzătoare pentru a veghea ca organismele de prevenire a corupției, competente, menționate în prezenta convenție, să fie cunoscute publicului și face ca ele să fie accesibile, astfel încât orice fapt susceptibil de a fi considerat o infracțiune, stabilită conform prezentei convenții, să le poată fi semnalat, inclusiv sub acoperirea anonimatului.

Art. 14. Măsuri de prevenire a spălării banilor

1. Fiecare stat parte:

- a) instituie un regim intern complet de reglementare și de control al băncilor și instituțiilor financiare nebancale, inclusiv al persoanelor fizice ori juridice care prestează servicii formale sau informale de transmitere de fonduri ori valori, precum și, dacă este cazul, al altor entități în mod special expuse la spălarea banilor, în limitele competenței sale, cu scopul de a descuraja și de a descoperi toate formele de spălare a banilor. Acest regim pune accentul pe exigențele în materia identificării clienților și, dacă este cazul, a beneficiarilor economici, pe înregistrarea operațiunilor și pe declararea operațiunilor suspecte;
- b) se asigură, fără a aduce atingere art. 46 din prezenta convenție, că autoritățile administrative, de reglementare, de investigații și de reprimare și altele însărcinate cu lupta împotriva spălării banilor (inclusiv, în cazul în care dreptul său intern o prevede, autoritățile judiciare) sînt în măsură să coopereze și să schimbe informații la nivel național și internațional, în condițiile definite de dreptul său intern și, în acest scop, urmărește crearea unui serviciu de informare financiar, avînd atribuția de centru național de colectare, analiză și difuzare a informațiilor privind eventualele operațiuni de spălare a banilor.

2. Statele părți urmăresc să pună în aplicare măsuri realizabile de investigații și de supraveghere a mișcării transfrontaliere a speciilor și titlurilor negociabile corespunzătoare, permițînd, sub rezerva garanțiilor, asigurarea unei utilizări corecte a informațiilor și fără a împiedica în nici un fel circulația capitalurilor licite. De asemenea, particularii sau întreprinderile pot fi obligați să semnaleze transferurile transfrontaliere de cantități importante de specii și titluri negociabile corespunzătoare.

3. Statele părți urmăresc punerea în aplicare a măsurilor corespunzătoare și realizabile pentru a solicita instituțiilor financiare, inclusiv societăților de transfer de fonduri:

- a) să consemneze, pe formulare și în mesajele privind transferurile electronice de fonduri, informații exacte și utile despre cel care a emis ordinul;
 - b) să păstreze aceste informații pe întreg parcursul lanțului de plată; și
 - c) să exercite o sporită supraveghere asupra transferurilor de fonduri neînsoțite de informații complete privind cel care a emis ordinul.
4. Atunci când instituie un regim intern de reglementare și de control în baza prezentului articol și fără a aduce atingere oricărui alt articol din prezenta convenție, statele părți sînt invitate să se inspire din inițiativele pertinente luate de către organizațiile regionale, interregionale și multilaterale în lupta împotriva spălării banilor.
5. Statele părți se străduiesc să dezvolte și să promoveze cooperarea mondială, regională, subregională și bilaterală dintre autoritățile judiciare, serviciile de investigații și de reprimare și autoritățile de reglementare financiară, în vederea luptei împotriva spălării banilor.

Cap. 3 INCRIMINARE, INVESTIGARE ȘI REPRIMARE

Art. 15. Corupția agenților publici naționali

Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție:

- a) faptei de a promite, de a oferi ori de a da unui agent public, direct sau indirect, un folos necuvenit, pentru sine ori pentru altă persoană sau entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercițiul funcțiilor sale oficiale;
- b) faptei unui agent public de a solicita ori de a accepta, direct sau indirect, un folos necuvenit pentru sine ori pentru altă persoană sau entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercițiul funcțiilor sale oficiale.

Art. 16. Corupția agenților publici străini și a funcționarilor organizațiilor publice internaționale

1. Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție, în legătură cu fapta de a promite, de a oferi sau de a da unui agent public străin ori unui funcționar al unei organizații publice internaționale, direct sau indirect, un folos necuvenit, pentru sine ori pentru altă persoană sau entitate, cu scopul de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească un act în exercițiul funcțiilor sale oficiale, în vederea obținerii sau păstrării unei piețe ori a unui alt folos necuvenit în legătură cu activități de comerț internațional.

2. Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție, faptei unui agent public străin sau unui funcționar al unei organizații publice internaționale de a solicita ori de a accepta, direct sau indirect, un folos necuvenit pentru sine ori pentru altă persoană sau entitate, cu scopul de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească un act în exercițiul funcțiilor sale oficiale.

Art. 17. Sustragerea, deturnarea sau altă folosire ilicită de bunuri de către un agent public

Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție, sustragerii, deturnării sau altei folosiri ilicite, de către un agent public, în folosul său ori în folosul altei persoane sau entități, a oricărui bun, a oricărui fond ori valoare publică sau privată ori a oricărui lucru de valoare, care i-a fost înmînat datorită funcției sale.

Art. 18. Traficul de influență

Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru atribuirea caracterului de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție:

- a) faptei de a promite, de a oferi ori de a da unui agent public sau oricărei alte persoane, direct ori indirect, un folos necuvenit, cu scopul ca respectivul agent sau respectiva persoană să abuzeze de influența sa reală ori presupusă, în vederea obținerii de la o autoritate administrativă sau de la o autoritate publică a statului parte a unui folos necuvenit pentru instigatorul inițial al actului sau pentru oricare altă persoană;

- b) faptei unui agent public sau a unei alte persoane de a solicita ori de a accepta, direct sau indirect, un folos necuvenit pentru sine sau pentru o altă persoană, cu scopul de a abuza de influența sa reală ori presupusă, în vederea obținerii unui folos necuvenit de la o autoritate administrativă sau de la o autoritate publică a statului parte.

Art. 19. Abuzul de funcții

Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate.

Art. 20. Îmbogățirea ilicită

Sub rezerva Constituției sale și a principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, îmbogățirii ilicite, adică o mărire substanțială a patrimoniului unui agent public pe care acesta n-o poate justifica rezonabil în raport cu veniturile sale legitime.

Art. 21. Corupția în sectorul privat

Fiecare stat parte urmărește să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție în cadrul activităților economice, financiare sau comerciale:

- a) faptei de a promite, de a oferi ori de a da, direct sau indirect, un folos necuvenit oricărei persoane care conduce o entitate din sectorul privat ori care lucrează pentru o asemenea entitate, orice calitate ar avea, pentru sine sau pentru un altul, în scopul de a îndeplini ori de a se abține de la îndeplinirea unui act, cu încălcarea obligațiilor sale;
- b) faptei oricărei persoane care conduce o entitate a sectorului privat sau care lucrează pentru o astfel de entitate, orice funcție ar avea, de a solicita ori de a accepta, direct sau indirect, un folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act, cu încălcarea obligațiilor sale.

Art. 22. Sustragerea de bunuri în sectorul privat

Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actul a fost săvârșit cu intenție în cadrul activităților economice, financiare sau comerciale, sustragerii de către o persoană care conduce o entitate din sectorul privat sau care lucrează într-o astfel de entitate, orice calitate ar avea, a oricărui bun, a oricărui fond sau a oricărei valori private sau a oricărui lucru de valoare care i-a fost înmînat datorită funcției sale.

Art. 23. Spălarea produsului infracțiunii

1. Fiecare stat parte adoptă, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție;

- a) (i) conversiei sau transferului de bunuri despre care cel care le desfășoară știe că sînt produsul infracțiunii, în scopul de a ascunde ori de a deghiza originea ilicită a bunurilor respective sau de a ajuta orice persoană care este implicată în săvîrșirea infracțiunii principale să se sustragă consecințelor juridice ale actelor sale;
- (ii) disimulării sau deghizării adevăratei naturi, a originii, amplasării, dispoziției, schimbării ori proprietății de bunuri sau a drepturilor referitoare la acestea, al căror autor știe că sînt produsul infracțiunii;
- b) sub rezerva conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic;
 - (i) achiziției, deținerii sau utilizării de bunuri despre care cel care le achiziționează, deține sau utilizează știe, în momentul în care le primește, că acestea sînt produsul infracțiunii;

(ii) participării la una dintre infracțiunile prevăzute conform prezentului articol sau la orice altă asocieră, înțelegere, tentativă ori complicitate prin furnizarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea săvârșirii ei.

2. În scopurile aplicării paragrafului 1 al prezentului articol:

- a) fiecare stat parte se străduiește să aplice paragraful 1 al prezentului articol celei mai largi sfere de infracțiuni principale;
- b) fiecare stat parte include în infracțiunile principale cel puțin o sferă completă de infracțiuni stabilite conform prezentei convenții;
- c) în scopurile lit. b), infracțiunile principale includ infracțiunile săvârșite în interiorul și în exteriorul teritoriului ce ține de competența statului parte în cauză. Totuși, o infracțiune săvârșită în exteriorul teritoriului ce ține de competența unui stat parte nu constituie o infracțiune principală decât atunci când actul corespondent este o infracțiune în baza dreptului intern al statului în care el a fost săvârșit și ar constitui o infracțiune în baza dreptului intern al statului parte, dacă el a fost săvârșit pe teritoriul său;
- d) fiecare stat parte remite secretarului general al Organizației Națiunilor Unite o copie a legilor care dau efect prezentului articol, precum și o copie a oricărei modificări ulterioare aduse acestor legi sau o descriere a acestor legi și a modificărilor ulterioare;
- e) în cazul în care principiile fundamentale ale dreptului intern al unui stat parte o cer, se poate dispune ca infracțiunile enumerate la paragraful 1 al prezentului articol să nu se aplice persoanelor care au săvârșit infracțiunea principală.

Art. 24. Tănuirea

Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 33 din prezenta convenție, fiecare stat parte urmărește să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care au fost săvârșite cu intenție după săvârșirea unei alte infracțiuni stabilite conform prezentei convenții, fără să fi existat participarea la aceste infracțiuni, faptei de a disimula sau de a reține în mod continuu bunuri, știind că acestea provin din una dintre infracțiunile stabilite conform prezentei convenții.

Art. 25. Obstrucționarea bunei funcționări a justiției

Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție:

- a) faptei de a recurge la forța fizică, amenințări sau intimidare ori de a promite, oferi sau a da un folos necuvenit pentru a obține o mărturie mincinoasă ori pentru a împiedica o mărturie sau prezentarea elementelor de probă într-o procedură în raport cu săvârșirea infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție;
- b) faptei de a recurge la forța fizică, amenințări sau intimidare pentru a împiedica un agent al justiției ori un agent al serviciilor de investigații și de reprimare să-și exercite îndatoririle în raport cu săvârșirea infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție. Nici o dispoziție din prezentul alineat nu aduce atingere dreptului statelor părți de a dispune de o legislație destinată protejării altor categorii de agenți publici.

Art. 26. Răspunderea persoanelor juridice

1. Fiecare stat parte adoptă măsurile necesare, conform principiilor sale juridice, pentru a stabili răspunderea persoanelor juridice care participă la infracțiunile stabilite conform prezentei convenții.

2. Sub rezerva principiilor juridice ale statului parte răspunderea persoanelor juridice poate fi penală, civilă sau administrativă.

3. Această răspundere nu aduce atingere răspunderii penale a persoanelor fizice care au săvârșit infracțiunile.

4. Fiecare stat parte veghează, în mod special, ca persoanele juridice trase la răspundere conform prezentului articol să facă obiectul sancțiunilor eficace, proporționale și de descurajare, de natură penală sau nepenală, inclusiv al sancțiunilor bănești.

Art. 27. Participația și tentativa

1. Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, conform dreptului său intern, faptului de a participa cu orice titlu,

de exemplu în calitate de complice, alt ajutor sau instigator, la o infracțiune stabilită conform prezentei convenții.

2. Fiecare stat parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, conform dreptului său intern, tentativei de a săvârși o infracțiune stabilită conform prezentei convenții.

3. Fiecare stat parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, conform dreptului său intern, faptei de a pregăti o infracțiune stabilită conform prezentei convenții.

Art. 28. Cunoașterea, intenția și motivația, ca elemente ale infracțiunii

Cunoașterea, intenția și motivația necesare ca elemente ale unei infracțiuni stabilite conform prezentei convenții pot fi deduse din circumstanțele faptice obiective.

Art. 29. Prescripția

Dacă este cazul, fiecare stat parte stabilește, în cadrul dreptului său intern, un termen lung de prescripție în cursul căruia pot fi pornite urmăriri pentru una dintre infracțiunile prevăzute de prezenta convenție și un termen mai lung sau suspendă prescripția atunci când autorul prezumat al infracțiunii s-a sustras justiției.

Art. 30. Urmăririle judiciare, judecata și sancțiunile

1. Fiecare stat parte face ca săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de prezenta convenție să fie posibilă de sancționa care țin seama de gravitatea acestei infracțiuni.

2. Fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a stabili sau menține, conform sistemului său juridic și principiilor sale constituționale, un echilibru adecvat între orice imunitate sau orice privilegiu de jurisdicție acordat agenților săi publici în exercițiul funcțiilor lor și posibilitatea, dacă este necesar, de a cerceta, urmări și judeca efectiv infracțiunile stabilite, prevăzute de prezenta convenție.

3. Fiecare stat parte se străduiește să facă astfel încât orice putere judiciară discreționară conferită de dreptul său intern și aferentă urmărilor judiciare pornite împotriva persoanelor pentru infracțiunile prevăzute de prezenta convenție să fie exercitată în scopul optimizării eficacității măsurilor de investigație și reprimare a acestor infracțiuni, ținând seama de necesitatea de a exercita un efect de descurajare în ceea ce privește săvârșirea lor.

4. Fiind vorba de infracțiunile stabilite conform prezentei convenții, fiecare stat parte ia măsurile corespunzătoare, conform dreptului său intern și ținând seama de dreptul la apărare, pentru a face în așa fel încât condițiile cărora le sînt subordonate deciziile de punere în libertate în așteptarea judecării sau a procedurii de apel să țină seama de necesitatea de a se asigura prezența apărătorului în timpul procedurii penale ulterioare.

5. Fiecare stat parte ia în considerare gravitatea infracțiunilor prevăzute în prezenta convenție, atunci când examinează eventualitatea unei eliberări anticipate sau condiționate de persoanele recunoscute ca vinovate pentru aceste infracțiuni.

6. Fiecare stat parte, în măsura compatibilității cu principiile fundamentale ale sistemului său juridic, are în vedere stabilirea de proceduri care să permită, dacă este cazul, autorității competente să revoce, să suspende sau să transfere un agent public acuzat de o infracțiune prevăzută în prezenta convenție, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție.

7. Atunci când gravitatea infracțiunii o justifică, fiecare stat parte, în măsura compatibilității cu principiile fundamentale ale sistemului său juridic, urmărește stabilirea de proceduri care să permită decăderea, prin hotărîre judecătorească sau printr-un alt mijloc corespunzător, pentru o durată fixată prin dreptul său intern, a persoanelor recunoscute vinovate de infracțiunile prevăzute în prezenta convenție din dreptul:

- a) de a exercita o funcție publică; și
- b) de a exercita o funcție într-o întreprindere al cărei proprietar este în parte sau majoritar statul.

8. Dispozițiile paragrafului 1 al prezentului articol nu aduc atingere exercițiului puterilor disciplinare de către autoritățile competente împotriva funcționarilor.

9. Nici o dispoziție a prezentei convenții nu aduce atingere principiului conform căruia definirea infracțiunilor stabilite conform acesteia și a mijloacelor juridice de apărare aplicabile sau a altor principii juridice care guvernează legalitatea incriminărilor țin exclusiv de dreptul intern al unui stat parte și potrivit căruia infracțiunile respective sînt urmărite și pedepsite conform acestui drept.

10. Statele părți se străduiesc să promoveze reintegrarea în societate a persoanelor recunoscute vinovate de infracțiuni prevăzute de prezenta convenție.

Art. 31. Blocare, sechestru și confiscare

1. Fiecare stat parte ia, în măsura posibilităților și în cadrul sistemului său juridic intern, măsurile necesare pentru a permite confiscarea:

- a) produsului infracțiunii provenind din infracțiunile prevăzute de prezenta convenție sau a bunurilor a căror valoare corespunde cu cea a produsului;
- b) bunurilor, materialelor sau altor instrumente folosite sau destinate a fi folosite pentru infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.

2. Fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a permite identificarea, localizarea, blocarea sau sechestrul a tot ceea ce este menționat la paragraful 1 al prezentului articol, în scopul eventualei confiscări.

3. Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative sau alte măsuri care se dovedesc a fi necesare, conform dreptului său intern, pentru a reglementa administrarea și utilizarea de către autoritățile competente a bunurilor blocate, sechestrate sau confiscate, vizate de paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol.

4. Dacă produsul infracțiunii a fost transformat ori convertit, în parte sau în totalitate, în alte bunuri, acestea din urmă pot face obiectul măsurilor prevăzute în prezentul articol în locul și în schimbul acestui produs.

5. Dacă produsul infracțiunii a fost amestecat cu bunuri achiziționate în mod legal, aceste bunuri, fără prejudicierea competențelor de blocare sau de sechestru, pot fi confiscate pînă la concurența valorii estimate a produsului cu care a fost amestecat.

6. Veniturile sau alte foloase obținute din produsul infracțiunii, bunul în care produsul a fost transformat sau convertit ori bunurile cu care a fost amestecat pot, de asemenea, face obiectul măsurilor prevăzute în prezentul articol, în același mod și în aceeași măsură ca produsul infracțiunii.

7. În scopurile prezentului articol și ale art. 55 din prezenta convenție, fiecare stat parte împuternicește instanțele sale judecătorești sau alte autorități competente să ordone prezentarea ori sechestrul documentelor bancare, financiare sau comerciale. Un stat parte nu poate invoca secretul bancar pentru a refuza să dea curs dispozițiilor prezentului paragraf.

8. Statele părți pot avea în vedere să solicite ca autorul unei infracțiuni să stabilească originea licită a produsului prezumat al infracțiunii sau a altor bunuri care pot face obiectul unei confiscări, în măsura în care această exigență este conformă principiilor fundamentale ale dreptului lor intern și naturii procedurilor judiciare și altor proceduri.

9. Interpretarea a dispozițiilor prezentului articol nu trebuie, în nici un caz, să aducă atingere drepturilor terților de bună-credință.

10. Nici o dispoziție a prezentului articol nu aduce atingere principiului conform căruia măsurile care sînt prevăzute în acesta sînt definite și executate conform dreptului intern al fiecărui stat parte și sub rezerva acestora.

Art. 32. Protecția martorilor, experților și a victimelor

1. Fiecare stat parte ia, conform sistemului său juridic intern și în limita mijloacelor sale, măsuri corespunzătoare pentru a asigura o protecție eficace împotriva eventualelor acte de represalii sau de intimidare a martorilor și experților care depun mărturie referitor la infracțiunile prevăzute în prezenta convenție și, dacă este cazul, a rudelor și a altor persoane apropiate.

2. Măsurile avute în vedere la paragraful 1 al prezentului articol pot consta mai ales, fără prejudicierea drepturilor pîrîtului, inclusiv a dreptului la o procedură normală, în:

- a) stabilirea pentru protecția fizică a acestor persoane a unor proceduri privind îndeosebi, după nevoie și în măsura posibilului, de a li se oferi un nou domiciliu și de a li se permite, dacă este cazul, ca informațiile privind identitatea lor și locul unde se află să nu fie dezvăluite sau ca dezvăluirea lor să fie limitată;
- b) prevederea unor reguli de probațiune care să permită martorilor și experților să depună într-un mod care să le garanteze securitatea, în special să fie autorizat să depună mărturie recurgînd la tehnici de comunicare cum sînt legăturile video sau la alte mijloace adecvate.

3. Statele părți au în vedere să încheie acorduri sau aranjamente cu alte state în vederea stabilirii unui nou domiciliu persoanelor menționate la paragraful 1 al prezentului articol.

4. Dispozițiile prezentului articol se aplică, de asemenea, victimelor cînd acestea sînt martori.

5. Fiecare stat parte, sub rezerva dreptului său intern, face în așa fel încît părerile și preocupările victimelor să fie prezentate și luate în seamă în fazele corespunzătoare ale procedurii penale angajate împotriva autorilor infracțiunilor într-un mod care nu prejudiciază dreptul la apărare.

Art. 33. Protecția persoanelor care comunică informații

Fiecare stat parte are în vedere încorporarea în sistemul său juridic intern a măsurilor corespunzătoare pentru a asigura protecția împotriva oricărui tratament nejustificat al oricărei persoane care semnalează autorităților competente, de bună-credință și în baza unor presupuneri rezonabile, orice fapt privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.

Art. 34. Consecințele actelor de corupție

După formele prescrise, ținând seama de drepturile terților de bună-credință, fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsuri pentru a combate consecințele corupției. În această perspectivă statele părți pot considera corupția ca un factor pertinent într-o procedură judiciară pentru a decide anularea sau resciziunea unui contract, retragerea unei concesiuni sau a oricărui act juridic analog ori pentru luarea oricărei măsuri corective.

Art. 35. Repararea prejudiciului

Fiecare stat parte ia măsurile necesare, conform principiilor dreptului său intern, pentru a da entităților sau persoanelor care au suferit un prejudiciu în urma unui act de corupție dreptul de a introduce o acțiune în justiție împotriva responsabililor de prejudiciul menționat, în vederea obținerii reparării.

Art. 36. Autorități specializate

Fiecare stat parte face astfel încât, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, să existe unul sau mai multe organisme ori persoane specializate în lupta împotriva corupției prin investigații și reprimare. Acest organism sau aceste organisme ori aceste persoane își vor acorda independența necesară, conform principiilor fundamentale ale sistemului juridic al statului parte, pentru a putea exercita eficient funcțiile lor la adăpost de orice influență necuvenită. Aceste persoane sau personalul respectivului ori respectivelor organisme ar trebui să aibă formarea și resursele adecvate pentru a-și exercita sarcinile.

Art. 37. Cooperarea cu serviciile de investigații și de reprimare

1. Fiecare stat parte ia măsurile potrivite pentru a încuraja persoanele care participă sau care au participat la săvârșirea unei infracțiuni stabilite conform prezentei convenții să furnizeze autorităților competente informații utile în scopurile anchetei și cercetării probelor, precum și o asistență faptică și concretă care ar putea contribui la lipsirea autorilor infracțiunii de produsul infracțiunii și la recuperarea acestui produs.

2. Fiecare stat parte are în vedere să prevadă posibilitatea, în cazurile corespunzătoare, micșorării pedepsei de care este pasibil un învinuit care cooperează într-un mod substanțial la anchetă sau la urmărirea referitoare la o infracțiune prevăzută de prezenta convenție.

3. Fiecare stat parte are în vedere să prevadă posibilitatea, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, acordării de imunitate de urmărire a unei persoane care cooperează în mod substanțial la anchetă sau la urmărirea referitoare la o infracțiune prevăzută de prezenta convenție.

4. Protecția acestor persoane este asigurată, mutatis mutandis, conform prevederilor art. 32 din prezenta convenție.

5. Când o persoană la care se referă paragraful 1 al prezentului articol și care se află într-un stat parte poate contribui la cooperarea substanțială cu autoritățile competente ale unui alt stat parte, statele părți pot avea în vedere încheierea unor acorduri sau aranjamente, conform dreptului lor intern, privind o eventuală acordare de către celălalt stat parte a tratamentului prevăzut la paragrafele 2 și 3 ale prezentului articol.

Art. 38. Cooperarea între autoritățile naționale

Fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a încuraja, conform dreptului său intern, cooperarea între, pe de o parte, autoritățile sale publice, ca și agenții săi publici, și, pe de altă parte, autoritățile sale însărcinate cu anchetarea și urmărirea relative la infracțiuni. Această cooperare poate consta:

- a) pentru primele, în a informa, din proprie inițiativă, pe celelalte atunci când există motive rezonabile de a considera că a fost săvârșită una dintre infracțiunile stabilite conform art. 15, 21 și 23 din prezenta convenție; sau
- b) pentru primele, în a furniza, la cerere, celorlalte orice informație necesară.

Art. 39. Cooperarea dintre autoritățile naționale și sectorul privat

1. Fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a încuraja, conform dreptului său intern, cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate cu anchetele și urmărirea și entitățile sectorului privat, în special instituțiile financiare, asupra problemelor privind săvârșirea de infracțiuni prevăzute prin prezenta convenție.

2. Fiecare stat parte are în vedere să își încurajeze naționali și alte persoane având reședința obișnuită pe teritoriul său să semnaleze autorităților naționale însărcinate cu anchete și urmărirea comiterea unei infracțiuni prevăzute prin prezenta convenție.

Art. 40. Secretul bancar

Fiecare stat parte veghează, în cazul anchetelor judiciare naționale asupra infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții, la ceea ce constituie în sistemul său juridic mecanisme corespunzătoare pentru a depăși obstacolele care pot rezulta din aplicarea legilor asupra secretului bancar.

Art. 41. Cazierul judiciar

Fiecare stat parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a se ține seama, în condițiile și cu scopurile pe care le consideră corespunzătoare, de orice condamnare care i-ar fi fost anterior aplicată în alt stat autorului presupus al unei infracțiuni, cu scopul de a utiliza această informație în cadrul unei proceduri penale referitoare la o infracțiune dintre cele prevăzute de prezenta convenție.

Art. 42. Competența

1. Fiecare stat parte adoptă măsurile necesare pentru a-și stabili competența în ceea ce privește infracțiunile stabilite conform prezentei convenții în următoarele cazuri:

- a) când infracțiunea este săvârșită pe teritoriul său; sau
- b) când infracțiunea este comisă la bordul unei nave care poartă pavilionul său ori la bordul unei aeronave înmatriculate conform dreptului său intern în momentul în care infracțiunea respectivă a fost săvârșită.

2. Sub rezerva art. 4 din prezenta convenție, un stat parte poate, de asemenea, să stabilească competența sa în ceea ce privește una dintre aceste infracțiuni în cazurile următoare:

- a) când infracțiunea este săvârșită împotriva unuia dintre naționali săi; sau
- b) când infracțiunea este săvârșită de către unul dintre naționali săi ori de o persoană apatridă care își are reședința pe teritoriul său; sau
- c) când infracțiunea este una dintre cele stabilite conform lit. b) (ii) paragraful 1 al art. 23 din prezenta convenție și este săvârșită în afara teritoriului său în vederea comiterii, pe teritoriul său, a unei infracțiuni stabilite conform lit. a) (i) sau (ii) ori lit. b) (i) paragraful 1 al art. 23 din prezenta convenție; sau
- d) când infracțiunea este săvârșită împotriva sa.

3. În scopurile art. 44 din prezenta convenție, fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, când autorul prezumat se află pe teritoriul său și nu este extrădat pentru singurul motiv că este naționalul său.

4. Fiecare stat parte poate, de asemenea, lua măsurile necesare pentru a stabili competența sa în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, când autorul prezumat se află pe teritoriul său și pe care nu îl extrădează.

5. Dacă un stat parte care își exercită competența în baza paragrafului 1 sau 2 al prezentului articol a fost avizat sau a aflat în orice alt mod că alte state părți instrumentează o anchetă ori au pornit urmărirea sau o procedură judiciară privind același act, autoritățile competente ale acestor state părți se consultă, după cum este cazul, pentru a-și coordona acțiunile.

6. Fără a aduce atingere normelor de drept internațional general, prezenta convenție nu exclude exercitarea oricărei competențe penale stabilite de un stat parte conform dreptului său intern.

Cap. 4 COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Art. 43. Cooperarea internațională

1. Statele părți cooperează în materie penală conform art. 44 - 50 din prezenta convenție. Atunci când este cazul și conform sistemului lor juridic intern, statele părți au în vedere să își acorde reciproc asistență în anchetele și în procedurile privind cauze civile și administrative referitoare la corupție.

2. În materie de cooperare internațională, de fiecare dată cînd dubla incriminare este considerată ca o condiție, aceasta este considerată îndeplinită cînd legislația statului parte solicitat califică ori desemnează sau nu infracțiunea la fel ca statul parte solicitant, dacă fapta care constituie infracțiunea pentru care asistența este solicitată este o infracțiune în baza legislației ambelor state.

Art. 44. Extrădarea

1. Prezentul articol se aplică infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, atunci cînd persoana care face obiectul cererii de extrădare se află pe teritoriul statului parte solicitat, cu condiția ca infracțiunea pentru care se cere extrădarea să fie pedepsită de dreptul intern al statului parte solicitant și al statului parte solicitat.

2. Fără a ține seama de dispozițiile paragrafului 1 al prezentului articol, un stat parte a cărui legislație o permite poate acorda extrădarea unei persoane pentru oricare dintre infracțiunile stabilite conform prezentei convenții care nu sînt pedepsibile în baza dreptului său intern.

3. Dacă cererea de extrădare se referă la mai multe infracțiuni distincte, dintre care pentru cel puțin una se poate cere extrădarea în baza prezentului articol și pentru unele nu se poate cere extrădarea în raport cu durata pedepsei închisorii, dar au legătură cu infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, statul solicitat poate aplica prezentul articol și acestor infracțiuni.

4. Fiecare dintre infracțiunile cărora li se aplică prezentul articol este de plin drept inclusă în orice tratat de extrădare în vigoare între statele părți ca infracțiune al cărei autor poate fi extrădat. Statele părți se angajează să includă aceste infracțiuni ca infracțiuni al căror autor poate fi extrădat în orice tratat de extrădare pe care îl vor încheia între ele. Un stat parte a cărui legislație o permite, atunci cînd se întemeiază pe prezenta convenție pentru extrădare, nu consideră nici o infracțiune stabilită conform prezentei convenții ca o infracțiune politică.

5. Dacă un stat parte care subordonează extrădarea unui tratat existent primește o cerere de extrădare de la un stat parte cu care nu a încheiat un asemenea tratat, el poate considera prezenta convenție ca temei legal de extrădare pentru infracțiunile la care se aplică prezentul articol.

6. Un stat parte care subordonează extrădarea existenței unui tratat:

- a) în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare la prezenta convenție, comunică secretarului general al Organizației Națiunilor Unite dacă consideră prezenta convenție ca bază legală pentru a coopera în materie de extrădare cu alte state părți; și
- b) dacă nu consideră prezenta convenție ca bază legală pentru a coopera în materie de extrădare, se obligă, dacă este cazul, să încheie tratate de extrădare cu alte state părți în scopul aplicării prezentului articol.

7. Statele părți care nu subordonează extrădarea existenței unui tratat recunosc între ele infracțiunilor cărora li se aplică prezentul articol caracterul de infracțiune pentru care autorul poate fi extrădat.

8. Extrădarea este subordonată condițiilor prevăzute de dreptul intern al statului parte solicitat sau de tratatele de extrădare aplicabile, inclusiv, îndeosebi, condițiilor privind pedeapsa minimă prevăzută pentru a extrăda și motivelor pentru care statul parte solicitat poate refuza extrădarea.

9. Statele părți se străduiesc, sub rezerva dreptului lor intern, să accelereze procedurile de extrădare și să simplifice exigențele în materie de probe în ceea ce privește infracțiunile cărora li se aplică prezentul articol.

10. Sub rezerva dispozițiilor din dreptul său intern și a tratatelor de extrădare pe care le-a încheiat, statul parte solicitat poate, la cererea statului parte solicitant și dacă acesta consideră că circumstanțele o justifică și că există urgență, să pună în stare de deținere o persoană aflată pe teritoriul său, a cărei extrădare este solicitată, sau să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura prezența sa cu ocazia procedurii de extrădare.

11. Un stat parte pe teritoriul căruia se află un autor prezumat al unei infracțiuni, dacă nu extrădează această persoană pentru infracțiunea căreia se aplică prezentul articol pentru singurul motiv că este unul dintre naționali săi, este ținut, la cererea statului parte care solicită extrădarea, de a supune cauza fără întârziere excesivă autorităților sale competente, în scopul urmăririi. Autoritățile respective decid și conduc urmărirea în același mod ca și pentru orice altă infracțiune gravă, în baza dreptului intern al acestui stat parte. Statele părți interesate cooperează între ele, în special în materie de procedură și probă, cu scopul de a asigura eficiența urmăririlor.

12. Cînd un stat parte, în baza dreptului său intern, nu este autorizat să extrădeze sau să predea într-o altă formă pe unul dintre naționali săi decît dacă este apoi trimis în acest stat parte pentru a executa pedeapsa pronunțată la terminarea procesului sau a procedurii care se află la originea cererii de extrădare sau de predare și cînd acest stat parte și statul parte solicitant se înțeleg asupra acestei opțiuni

și altor condiții pe care le pot considera corespunzătoare, această extrădare sau predare condiționată este suficientă în scopul executării obligației menționate la paragraful 11 al prezentului articol.

13. Dacă extrădarea, solicitată în scopul executării unei pedepse, este refuzată deoarece persoana care face obiectul acestei cereri este un național al statului parte solicitat, acesta, dacă dreptul său intern îi permite, în conformitate cu prevederile acestui drept și la cererea statului parte solicitant, ia în considerare să dispună el însuși executarea pedepsei care a fost pronunțată conform dreptului intern al statului parte solicitant sau a restului de pedeapsă care a rămas de executat.

14. Oricărei persoane care face obiectul unei urmăriri pentru una dintre infracțiunile căreia i se aplică prezentul articol i se garantează un tratament echitabil în toate stadiile procedurii, inclusiv folosirea tuturor drepturilor și garanțiilor prevăzute de dreptul intern al statului parte pe teritoriul căruia se află.

15. Nici o dispoziție a prezentei convenții nu trebuie interpretată în sensul creării unei obligații pentru statul parte solicitat de a extrăda dacă are motive serioase să considere că cererea a fost prezentată în scopul urmăririi sau pedepsirii unei persoane din cauza sexului, rasei, religiei, naționalității, originii etnice ori a opiniilor sale politice sau dînd curs acestei cereri s-ar cauza un prejudiciu acestei persoane pentru unele dintre aceste motive.

16. Statele părți nu pot refuza o cerere de extrădare doar pentru motivul că infracțiunea este considerată avînd legătură cu probleme fiscale.

17. Înainte de a refuza extrădarea, statul parte solicitat consultă, în caz de nevoie, statul parte solicitant cu scopul de a oferi toate posibilitățile de a-și prezenta opiniile și de a da informații în sprijinul afirmațiilor sale.

18. Statele părți se străduiesc să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale și multilaterale pentru a permite extrădarea ori pentru a-i spori eficiența.

Art. 45. Transferul persoanelor condamnate

Statele părți pot lua în considerare încheierea de acorduri sau de aranjamente bilaterale și multilaterale referitoare la transferul pe teritoriul lor de persoane condamnate la pedepse cu închisoarea sau la alte pedepse privative de libertate ca urmare a infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, pentru ca acestea să își poată executa acolo restul pedepsei.

Art. 46. Asistența judiciară

1. Statele părți își acordă reciproc cea mai amplă cu putință asistență judiciară cu prilejul anchetelor, urmăririlor și procedurilor judiciare privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.

2. Cea mai amplă cu putință asistență judiciară este acordată, în măsura în care legile, tratatele, acordurile și aranjamentele pertinente ale statului parte solicitat o permit, în cursul anchetelor, urmăririlor și procedurilor judiciare privind infracțiuni în care o persoană juridică poate fi trasă la răspundere în statul parte solicitant, conform art. 26 din prezenta convenție.

3. Asistența juridică ce se acordă în aplicarea prezentului articol poate fi solicitată în scopurile următoare:

- a) strîngerea de mărturii sau de depoziții;
- b) înmînarea actelor judiciare;
- c) efectuarea de percheziții și sechestre, precum și de blocări;
- d) examinarea de obiecte și cercetarea la fața locului;
- e) transmiterea de informații, de probe și rapoarte de expertiză;
- f) transmiterea originalelor sau a copiilor certificate pentru conformitate ale documentelor și dosarelor pertinente, inclusiv ale documentelor administrative, bancare, financiare sau comerciale și ale documentelor societăților comerciale;
- g) identificarea sau localizarea produsului infracțiunii, bunurilor, instrumentelor sau a altor lucruri în scopul strîngerii elementelor de probă;
- h) facilitarea înfățișării voluntare a persoanelor în statul parte solicitant;
- i) acordarea oricărei alte asistențe compatibile cu dreptul intern al statului parte solicitat;
- j) identificarea, blocarea și localizarea produsului infracțiunii, conform dispozițiilor cap. V din prezenta convenție;
- k) recuperarea bunurilor, conform dispozițiilor cap. V din prezenta convenție.

4. Fără prejudicierea dreptului intern, autoritățile competente ale unui stat parte pot, fără cerere prealabilă, să comunice informații privind cauze penale unei autorități competente a unui alt stat parte, dacă apreciază că aceste informații ar putea servi începerii sau încheierii anchetelor și urmăririlor penale ori să determine acest din urmă stat să formuleze o cerere în baza prezentei convenții.

5. Comunicarea de informații conform paragrafului 4 al prezentului articol se face fără prejudicierea anchetelor și urmărilor penale în statul ale cărui autorități competente transmit informațiile. Autoritățile competente care primesc aceste informații vor fi de acord cu oricare cerere, tinzând ca aceste informații să rămână confidențiale chiar temporar sau ca folosirea lor să fie însoțită de restricții. Totuși aceasta nu împiedică statul parte care primește informațiile să dezvăluie, cu prilejul procedurii judiciare, informațiile justificative în favoarea unui învinuit. În acest ultim caz statul parte care primește informațiile avizează statul parte care le comunică, înaintea dezvăluirii lor, și, la cererea acestuia, îl consultă. Dacă, într-un caz excepțional, o notificare prealabilă nu este posibilă, statul parte care primește informațiile încunoștințează fără întârziere despre dezvăluire statul parte care le comunică.

6. Dispozițiile prezentului articol nu afectează cu nimic obligațiile care rezultă din oricare alt tratat bilateral sau multilateral care guvernează ori trebuie să guverneze, în întregime sau în parte, asistența judiciară.

7. Paragrafele 9 - 29 ale prezentului articol sînt aplicabile cererilor făcute în conformitate cu prezentul articol, dacă statele părți în cauză sînt legate printr-un tratat de asistență judiciară. Dacă statele părți menționate sînt legate de un asemenea tratat, sînt aplicabile dispozițiile corespunzătoare ale acestuia, cu excepția cazului în care statele părți nu convin să aplice în locul lor dispozițiile paragrafelor 9 - 29 ale prezentului articol. Statele părți sînt încurajate în mod deosebit să aplice aceste paragrafe dacă le facilitează cooperarea.

8. Statele părți nu pot invoca secretul bancar pentru a refuza asistența judiciară prevăzută de prezentul articol.

9. a) Cînd în aplicarea prezentului articol răspunde unei cereri de asistență în absența dublei incriminări, un stat parte solicitat ține seama de obiectul prezentei convenții așa cum el a fost enunțat în articolul 1.

b) Statele părți pot invoca absența dublei incriminări pentru a refuza transmiterea unei cereri în aplicarea prezentului articol. Cu toate acestea, statul parte solicitat, cînd aceasta este compatibilă cu principiile fundamentale ale sistemului său juridic, admite cererea solicitată, dacă ea nu implică măsuri coercitive. Această asistență poate fi refuzată dacă cererea poartă asupra unor probleme minore sau pentru care cooperarea sau asistența solicitată poate fi obținută în temeiul altor dispoziții ale prezentei convenții.

c) Fiecare stat parte poate avea în vedere luarea măsurilor necesare pentru a-i permite furnizarea unei asistențe judiciare cît mai ample cu putință în aplicarea prezentului articol, în absența dublei incriminări.

10. Orice persoană deținută sau care execută o pedeapsă pe teritoriul unui stat parte, a cărei prezență este solicitată într-un alt stat parte în scopul identificării sau audierii ori pentru ca aceasta să își dea concursul la obținerea de probe în cadrul anchetelor, urmărilor sau procedurilor judiciare, privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, poate face obiectul unui transfer dacă sînt reunite condițiile următoare:

a) persoana în cauză consimte la aceasta în mod liber și în deplină cunoștință de cauză;

b) autoritățile competente ale celor două state părți în cauză consimt la aceasta, sub rezerva condițiilor pe care aceste state părți le consideră corespunzătoare.

11. În scopul paragrafului 10 al prezentului articol:

a) statul parte către care este efectuat transferul are împuternicirea și obligația să mențină persoana în cauză în detenție, cu excepția cererii sau autorizării contrare din partea statului parte din care persoana a fost transferată;

b) statul parte către care se efectuează transferul își îndeplinește fără întârziere obligația de a-l preda pe interesat în paza statului parte din care transferul a fost efectuat, conform celor convenite în prealabil sau altfel, așa cum au hotărît autoritățile competente ale celor două state părți;

c) statul parte către care se efectuează transferul nu poate cere statului parte din care se efectuează transferul să înceapă o procedură de extrădare pentru ca interesatul să îi fie remis;

d) se ține seama de perioada în care persoana a fost în detenție în statul parte către care a fost transferat, în scopul reducerii din pedeapsa de executat în statul parte din care a fost transferat.

12. În afară de cazul în care statul parte din care o persoană trebuie să fie transferată în baza paragrafelor 10 și 11 ale prezentului articol nu își dă acordul, această persoană, oricare ar fi naționalitatea sa, nu va fi urmărită, deținută, pedepsită sau supusă altor restricții ale libertății sale personale pe teritoriul statului parte către care a fost transferată din motive de acte, omisiuni sau condamnări anterioare plecării sale de pe teritoriul statului parte din care ea a fost transferată.

13. Fiecare stat parte desemnează o autoritate centrală care are responsabilitatea și competența de a primi cereri de asistență judiciară pe care fie le execută, fie le transmite autorităților competente spre

executare. Dacă un stat parte are o regiune sau un teritoriu special prevăzut cu un sistem de asistență judiciară diferit, el poate desemna o autoritate centrală distinctă care va avea aceleași funcții pentru această regiune sau teritoriu. Autoritățile centrale asigură executarea și transmiterea rapidă și în bună și convenită formă a cererilor primite. Dacă autoritatea centrală transmite cererea unei autorități competente pentru executare, ea încurajează executarea rapidă și în bună și convenită formă a cererii de către autoritatea competentă. Autoritatea centrală desemnată în acest scop face obiectul unei notificări adresate secretarului general al Organizației Națiunilor Unite în momentul în care fiecare stat parte depune instrumentul de ratificare, acceptare, de aprobare sau de aderare la prezenta convenție. Cererile de asistență judiciară și orice comunicare relativă la acestea sînt transmise autorităților centrale desemnate de statele părți. Prin prezenta dispoziție se înțelege, fără a prejudicia dreptul oricărui stat parte, ca solicitarea cererilor și a comunicărilor să fie adresată pe cale diplomatică și, în caz de urgență, dacă statele părți convin aceasta, prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale, dacă aceasta este posibil.

14. Cererile sînt adresate în scris sau, dacă este posibil, prin orice alt mijloc care poate fi în măsură să producă un document scris, într-o limbă acceptabilă de statul parte solicitat, în condiții care să permită statului parte solicitat să îi stabilească autenticitatea. Limba sau limbile acceptabile de fiecare stat parte sînt notificate secretarului general al Organizației Națiunilor Unite în momentul în care acest stat parte își depune instrumentul de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare la prezenta convenție. În caz de urgență și dacă statele părți convin în acest fel, cererile pot fi făcute oral, dar trebuie să fie confirmate fără întârziere în scris.

15. O cerere de asistență judiciară trebuie să conțină informațiile următoare:

- a) desemnarea autorității care emite cererea;
- b) obiectul și natura anchetei, a urmărilor sau a procedurii judiciare la care se raportează cererea, precum și numele și funcțiile autorității care a fost împuternicită;
- c) un rezumat al faptelor pertinente, în afară de cererile în scopul înmînării de acte judiciare;
- d) obiectul cererii de asistență și detaliile oricărei proceduri speciale solicitate de statul parte solicitant dorește a fi aplicată;
- e) dacă este posibil, identitatea, adresa și naționalitatea oricărei persoane vizate; și
- f) scopul în care sînt cerute mărturia, informațiile sau măsurile.

16. Statul parte solicitat poate cere informații suplimentare dacă acestea apar necesare pentru executarea cererii conform dreptului său intern sau cînd poate facilita executarea cererii.

17. Oricare cerere este executată conform dreptului intern al statului parte solicitat și, în măsura în care aceasta nu contravine dreptului intern al statului parte solicitat și cînd este posibil, conform procedurilor specificate în cerere.

18. În cazul în care este posibil și conform principiilor fundamentale ale dreptului intern, dacă o persoană care se află pe teritoriul unui stat parte trebuie să fie ascultată ca martor sau ca expert de către autoritățile judiciare ale unui alt stat parte, primul stat parte poate, la cererea celuilalt, să autorizeze audierea sa prin videoconferință, dacă nu este posibil sau nu se dorește ca ea să se înfățișeze personal pe teritoriul statului parte solicitant. Statele părți pot conveni ca audierea să fie condusă de o autoritate judiciară a statului parte solicitant și ca o autoritate judiciară a statului parte solicitat să asiste la aceasta.

19. Statul parte solicitant nu comunică, nici nu folosește informațiile sau elementele de probă transmisă de către statul parte solicitat pentru anchete, urmăriri și proceduri judiciare, altele decît cele prevăzute în cerere, fără consimțămîntul prealabil al statului parte solicitat. Nici o prevedere a prezentului paragraf nu împiedică statul parte solicitant să dezvăluie, în cursul procedurii, informațiile sau elementele de probă pentru dezvinovățire. În acest ultim caz statul parte solicitant avizează statul parte solicitat înaintea dezvăluirii și, dacă i se adresează o cerere, consultă statul parte solicitat. Dacă, într-un caz excepțional, o notificare prealabilă nu este posibilă, statul parte solicitant informează fără întârziere statul parte solicitat despre dezvăluire.

20. Statul parte solicitant poate cere ca statul parte solicitat să păstreze secretul asupra cererii și conținutului acesteia, în afară de măsurile necesare pentru a o executa. Dacă statul parte solicitat nu poate satisface această exigență, el informează fără întârziere statul parte solicitant.

21. Asistența judiciară poate fi refuzată:

- a) dacă cererea nu este făcută în conformitate cu dispozițiile prezentului articol;
- b) dacă statul parte solicitat apreciază că executarea cererii este susceptibilă să aducă atingere suveranității, securității, ordinii sale publice sau altor interese esențiale;
- c) în cazul în care dreptul intern al statului parte solicitat ar interzice autorităților sale să ia măsurile cerute, dacă este vorba despre o infracțiune analogă care a făcut obiectul unei anchete, urmăriri sau proceduri judiciare în cadrul propriei competențe;

d) în cazul în care ar fi contrară sistemului juridic al statului parte solicitat privind asistența judiciară de acceptare a cererii.

22. Statele părți nu pot refuza, de asemenea, o cerere de asistență judiciară pentru singurul motiv că infracțiunea este considerată avînd legătură cu probleme fiscale.

23. Orice refuz al asistenței judiciare trebuie să fie motivat.

24. Statul parte solicitat execută cererea de asistență judiciară cît mai prompt posibil și ține seama, în măsura posibilului, de orice termene sugerate de statul parte solicitant și care sînt motivate, de preferință, în cerere. Statul parte solicitant poate prezenta cereri rezonabile de informații asupra stadiului de desfășurare a măsurilor luate de către statul parte solicitat pentru a da curs cererii sale. Statul parte solicitat răspunde cererilor rezonabile ale statului parte solicitant privind progresele realizate în executarea cererii. cînd asistența solicitată nu mai este necesară, statul parte solicitant informează prompt statul parte solicitat despre aceasta.

25. Asistența judiciară poate fi amînată de statul parte solicitat pe motiv că ea ar putea împiedica anchete, urmăriri sau o procedură judiciară în curs.

26. Înainte de a refuza o cerere în baza paragrafului 21 al prezentului articol sau de a amîna executarea în baza paragrafului 25, statul parte solicitat examinează cu statul parte solicitant posibilitatea acordării asistenței sub rezerva condițiilor pe care le consideră necesare. Dacă statul parte solicitant acceptă asistența sub rezerva acestor condiții, el se conformează acestora.

27. Fără prejudicierea aplicării paragrafului 12 al prezentului articol, un martor, un expert sau o altă persoană care, la cererea statului parte solicitant, consimte să facă o depoziție în cursul unei proceduri ori să colaboreze la o anchetă, la urmăriri sau la o procedură judiciară pe teritoriul statului parte solicitant nu va fi urmărită, deținută, pedepsită ori supusă altor restricții ale libertății sale personale pe acest teritoriu pentru motive de fapte, omisiuni sau condamnări anterioare plecării sale de pe teritoriul statului parte solicitat. Această imunitate încetează cînd martorul, expertul ori acea persoană, care a avut, pentru o perioadă de 15 zile consecutive sau pentru orice altă perioadă convenită de statele părți, socotită de la data la care ei au fost informați oficial că prezența lor nu mai este cerută de autoritățile judiciare, posibilitatea de a părăsi teritoriul statului parte solicitant, a rămas totuși în mod voluntar sau, părăsindu-l, a revenit aici de bunăvoie.

28. Cheltuielile obișnuite făcute pentru executarea unei cereri sînt în sarcina statului parte solicitat, în afară de cazul în care s-a convenit altfel între statele părți respective. Atunci cînd cheltuieli importante sau extraordinare sînt ori se dovedesc ulterior necesare pentru executarea cererii, statele părți se consultă pentru a fixa condițiile conform cărora cererea va fi executată, precum și modul în care vor fi preluate cheltuielile.

29. Statul parte solicitat:

- a) transmite statului parte solicitant copii ale dosarelor, documentelor sau informațiilor administrative aflate în posesia sa și la care, în baza dreptului său intern, publicul are acces;
- b) poate, de bunăvoie, să transmită statului parte solicitant, integral, în parte sau în condițiile pe care le apreciază adecvate, copii ale tuturor dosarelor, documentelor sau informațiilor administrative aflate în posesia sa și la care, în virtutea dreptului său intern, publicul nu are acces.

30. Statele părți au în vedere, dacă este cazul, posibilitatea de a încheia acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale care servesc obiectivelor și dispozițiilor prezentului articol, le dau aplicabilitate practică sau le întăresc.

Art. 47. Transferul de proceduri penale

Statele părți au în vedere posibilitatea de a-și transfera reciproc procedurile referitoare la urmărirea unei infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, în cazurile în care acest transfer este considerat necesar în interesul unei bune administrări a justiției și, în special, cînd cauza privește mai multe jurisdicții, în vederea centralizării urmărilor.

Art. 48. Cooperarea între serviciile de investigații și de reprimare

1. Statele părți cooperează strîns, conform sistemelor lor juridice și administrative, în vederea întăririi eficacității investigării și reprimării infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție. În special, statele părți iau măsuri eficiente pentru:

- a) întărirea căilor de comunicații între autoritățile lor, organismele și serviciile competente și, dacă este necesar, în scopul facilitării schimbului sigur și rapid de informații privind toate aspectele infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, inclusiv, dacă statele părți interesate consideră potrivit, legăturile cu alte activități infracționale;

- b) cooperarea cu alte state părți, în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, în conducerea anchetelor referitoare la punctele următoare:
 - (i) identitatea și activitățile persoanelor bănuite de implicarea în aceste infracțiuni, locul unde se află ele sau locul unde se află persoanele în cauză;
 - (ii) circulația produsului infracțiunii sau a bunurilor provenind din săvârșirea de infracțiuni;
 - (iii) circulația bunurilor, a materialelor sau a altor instrumente folosite ori destinate a fi folosite în săvârșirea acestor infracțiuni;
- c) transmiterea, cînd este cazul, a pieselor sau cantităților de substanțe necesare în scopurile analizei ori anchetei;
- d) schimbul de informații, cînd este cazul, cu alte state părți privind mijloacele și procedeele specifice folosite pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, cum sînt folosirea de identități false, de documente contrafăcute, modificate sau falsificate ori a altor mijloace de disimulare a activităților lor;
- e) facilitarea unei coordonări eficiente între autoritățile, organismele și serviciile lor competente și favorizarea schimbului de personal și de experți, inclusiv, sub rezerva existenței de acorduri sau de aranjamente bilaterale între statele părți în cauză, detașarea de agenți de legătură;
- f) schimbul de informații și coordonarea măsurilor administrative și a altor măsuri luate, după cum se decide, pentru a descoperi cît mai repede infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.

2. În scopul aplicării prezentei convenții, statele părți au în vedere să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale care să prevadă o cooperare directă între serviciile de investigație și de reprimare și, atunci cînd există deja astfel de acorduri sau aranjamente, să le modifice. În absența unor asemenea acorduri sau aranjamente între statele părți respective, acestea din urmă se pot baza pe prezenta convenție pentru stabilirea unei cooperări în materie de investigare și de reprimare privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție. De fiecare dată, cînd este cazul, statele părți utilizează pe deplin acordurile sau aranjamentele, inclusiv organizațiile internaționale ori regionale, pentru a întări cooperarea dintre serviciile de investigare și de reprimare.

3. Statele părți se străduiesc să coopereze, în măsura mijloacelor, pentru combaterea infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, săvîrșite cu mijloace tehnice moderne.

Art. 49. Anchete comune

Statele părți au în vedere să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale în baza cărora, pentru cauzele care fac obiectul anchetelor, urmărilor sau procedurilor judiciare în unul ori mai multe state, autoritățile competente respective pot stabili instanțe de anchete comune. În lipsa unor asemenea acorduri sau aranjamente, pot fi hotărîte anchete comune. Statele părți interesate veghează ca suveranitatea statului pe teritoriul căruia trebuie să se desfășoare ancheta să fie pe deplin respectată.

Art. 50. Tehnici de anchete speciale

1. În vederea combaterii eficiente a corupției, fiecare stat parte, în măsura în care principiile fundamentale ale sistemului său juridic intern o permit și conform condițiilor prevăzute de dreptul său intern, ia, în limita mijloacelor sale, măsurile necesare pentru a permite ca autoritățile sale competente să poată recurge în mod corespunzător, pe teritoriul său, la livrări supravegheate și, cînd consideră potrivit, la alte tehnici de anchete speciale, cum sînt supravegherea electronică sau alte forme de supraveghere și operațiunile de infiltrare, și pentru ca probele culese prin intermediul acestor tehnici să fie admisibile în fața instanțelor judecătorești.

2. În scopurile anchetelor asupra infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție, statele părți sînt încurajate să încheie, dacă este necesar, acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale corespunzătoare pentru recurgerea la tehnici de anchete speciale în cadrul cooperării internaționale. Aceste acorduri sau aranjamente sînt încheiate și aplicate cu respectarea deplină a principiului egalității suverane a statelor și sînt puse în aplicare cu respectarea strictă a dispozițiilor pe care le conțin.

3. În absența acordurilor sau aranjamentelor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol, deciziile de a se recurge la tehnici de anchete speciale la nivel internațional sînt luate de la caz la caz și pot, dacă este necesar, să țină seama de înțelegerile și aranjamentele financiare în ceea ce privește exercițiul competenței lor de către statele părți în cauză.

4. Livrările supravegheate la care s-a hotărît să se recurgă la nivel internațional pot include, cu consimțămîntul statelor părți în cauză, metode cum ar fi interceptarea mărfurilor și a fondurilor și autorizarea urmării transportului lor, fără modificare sau după sustragere ori înlocuirea în întregime sau în parte a acestora.

Cap. 5 RECUPERAREA DE BUNURI

Art. 51. Dispoziții generale

Restituirea de bunuri în aplicarea prezentului capitol este un principiu fundamental al acestei convenții, iar statele părți își acordă reciproc în acest domeniu cea mai amplă cu putință cooperare și asistență judiciară.

Art. 52. Prevenirea și descoperirea transferurilor produsului infracțiunii

1. Fără a aduce atingere art. 14 din prezenta convenție, fiecare stat parte ia, conform dreptului său intern, măsurile necesare pentru ca instituțiile financiare aparținând jurisdicției sale să fie obligate să verifice identitatea clienților și să ia măsuri rezonabile pentru a determina identitatea beneficiarilor fondurilor depuse în conturi mari, precum și de a supune la o supraveghere sporită conturile pe care persoane care exercită sau au exercitat funcții publice importante și membrii familiilor lor și anturajul lor caută să le deschidă sau să le dețină direct ori caută să le deschidă sau să le dețină printr-un intermediar. Această supraveghere este rezonabil concepută pentru a descoperi operațiunile suspecte, cu scopul de a le semnaliza autorităților competente, și nu ar trebui interpretate ca un mijloc de descurajare a instituțiilor financiare - sau de a le interzice - să întrețină relații de afaceri cu clienți legitimi.

2. În scopul de a facilita aplicarea măsurilor prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, fiecare stat parte, conform dreptului său intern și inspirându-se din inițiativele pertinente luate de organizațiile regionale, interregionale în lupta împotriva spălării banilor:

- a) publică liniile directoare privind tipurile de persoane fizice sau juridice asupra conturilor cărora instituțiile financiare aparținând jurisdicției sale ar trebui să exercite o supraveghere sporită, tipurile de cont și de operațiuni la care ar trebui să acorde o atenție specială, precum și măsurile ce trebuie luate privind deschiderea unor astfel de conturi, administrarea lor și înregistrarea operațiilor; și
- b) dacă este cazul, notifică instituțiilor financiare ce țin de jurisdicția sa, la cererea unui alt stat parte sau din proprie inițiativă, identitatea persoanelor fizice și juridice ale căror conturi ar trebui supravegheate mai strict, în plus față de persoanele pe care instituțiile financiare vor putea altfel să le identifice.

3. În contextul lit. a) a paragrafului 2 al prezentului articol, fiecare stat parte aplică măsuri pentru ca instituțiile sale financiare să țină evidențe corespunzătoare pe o durată potrivită, conturi și operațiuni implicând persoanele menționate la paragraful 1 al prezentului articol, evidențe care ar trebui să conțină, cel puțin, informații asupra identității clientului, precum și, în măsura posibilului, asupra beneficiarului.

4. În scopul prevenirii și descoperirii transferurilor de bunuri dobândite ilicit, provenind din infracțiunile stabilite conform prezentei convenții, fiecare stat parte aplică măsurile corespunzătoare și eficiente pentru a împiedica, cu ajutorul organismelor sale de reglementare și de control, stabilirea băncilor care nu au prezență fizică și care nu sînt afiliate unui grup financiar reglementat. În plus, statele părți pot pretinde instituțiilor lor financiare să refuze stabilirea sau să urmărească relațiile bancare corespunzătoare cu astfel de instituții și să evite să stabilească relații cu instituții financiare străine care permit utilizarea conturilor lor de către bănci care nu au prezență fizică și care nu sînt afiliate unui grup financiar reglementat.

5. Fiecare stat parte are în vedere stabilirea, conform dreptului său intern, pentru agenții publici corespunzători, de sisteme eficiente de divulgare a informației financiare și prevede sancțiuni corespunzătoare în cazul încălcării. Fiecare stat parte urmărește, de asemenea, să ia măsurile necesare pentru a permite autorităților sale competente să împărtășească această informație cu autoritățile competente ale altor state părți atunci cînd acestea o solicită pentru ancheta asupra bunurilor dobândite ilicit, pentru a le reclama și a le recupera.

6. Fiecare stat parte urmărește să ia, conform dreptului său intern, măsurile necesare pentru ca agenții săi publici corespunzători avînd un drept ori o delegație de semnătură sau orice altă împuternicire asupra unui cont financiar domiciliat într-o altă țară străină să fie obligați să o semnaleze autorităților competente și să păstreze evidențele corespunzătoare acestor conturi. Fiecare stat parte prevede, de asemenea, sancțiuni corespunzătoare în cazul încălcării acestei obligații.

Art. 53. Măsuri pentru recuperarea directă de bunuri

Fiecare stat parte, conform dreptului său intern:

- a) ia măsurile necesare pentru a permite unui alt stat parte să intenteze o acțiune civilă în fața instanțelor sale judecătorești în vederea recunoașterii existenței unui drept de proprietate asupra bunurilor dobândite prin intermediul unei infracțiuni stabilite conform prezentei convenții;

- b) ia măsurile necesare pentru a permite instanțelor sale judecătorești să ordone autorilor infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții să verse o reparație sau daune-interese unui alt stat parte care a suferit un prejudiciu în urma acestor infracțiuni; și
- c) ia măsurile necesare pentru a permite instanțelor sale judecătorești sau autorităților competente, când trebuie să decidă o confiscare, să recunoască dreptul de proprietate legitim revendicat de către un alt stat parte asupra bunurilor dobândite prin intermediul unei infracțiuni stabilite conform prezentei convenții.

Art. 54. Mecanisme de recuperare de bunuri prin cooperarea internațională în scopul confiscării

1. În scopul de a asigura asistența judiciară prevăzută la art. 55 din prezenta convenție privind bunurile achiziționate prin intermediul unei infracțiuni stabilite conform prezentei convenții sau utilizate pentru astfel de infracțiuni, fiecare stat parte, conform dreptului său intern:

- a) ia măsurile necesare pentru a permite autorităților sale competente să dea efect unei decizii de confiscare a unei instanțe judecătorești aparținând altui stat parte;
- b) ia măsurile necesare pentru a permite autorităților sale competente, când acestea au competență teritorială, să ordone confiscarea bunurilor de origine străină, pronunțându-se asupra unei infracțiuni de spălare a banilor sau uneia ce ține de competența sa, sau prin alte proceduri autorizate de dreptul său intern; și
- c) are în vedere să ia măsurile necesare pentru a permite confiscarea unor asemenea bunuri în absența unei condamnări, atunci când autorul infracțiunii nu poate fi urmărit din cauza decesului, evadării sau absenței ori în alte cazuri corespunzătoare.

2. În scopul de a acorda asistența judiciară care îi este solicitată în aplicarea paragrafului 2 al art. 55, fiecare stat parte, conform dreptului său intern:

- a) ia măsurile necesare pentru a permite autorităților sale competente să blocheze sau să sechestreze bunuri, în temeiul unei hotărâri judecătorești sau a unei autorități competente a unui stat parte solicitant ordonând blocarea sau confiscarea, care dă statului parte solicitat un motiv rezonabil să creadă că există temeiuri suficiente de a lua astfel de măsuri și că bunurile vor face ulterior obiectul unei ordonanțe de confiscare în scopul lit. a) a paragrafului 1 al prezentului articol;
- b) ia măsurile necesare pentru a permite autorităților sale competente să blocheze sau să sechestreze bunuri în baza unei cereri care dă statului parte un motiv rezonabil să creadă că există temeiuri suficiente de a lua măsuri și că bunurile vor face ulterior obiectul unei ordonanțe de confiscare în scopul lit. a) a paragrafului 1 al prezentului articol; și
- c) are în vedere luarea unor măsuri suplimentare pentru a permite autorităților competente să păstreze bunurile în vederea confiscării lor, de exemplu în baza unei arestări sau a unei acuzații intervenite în străinătate în legătură cu achiziționarea lor.

Art. 55. Cooperarea internațională în scopul confiscării

1. În măsura posibilităților, în cadrul sistemului său juridic național, un stat parte care a primit de la un alt stat parte având competența de a investiga o infracțiune prevăzută de prezenta convenție o cerere de confiscare a produsului infracțiunii, bunurilor materiale sau a altor instrumente prevăzute la paragraful 1 al art. 31 din prezenta convenție, care sînt situate pe teritoriul său:

- a) transmite cererea autorităților sale competente, în vederea pronunțării unei decizii de confiscare și, în cazul în care aceasta intervine, să fie executată; sau
- b) transmite autorităților sale competente, cu scopul de a fi executată în limitele cererii, decizia de confiscare pronunțată de o instanță judecătorească situată pe teritoriul statului parte solicitant, conform paragrafului 1 al art. 31 și lit. a) a paragrafului 1 al art. 54 din prezenta convenție, cu atît mai mult cu cît ea poartă asupra produsului infracțiunii, bunurilor, materialelor sau altor instrumente prevăzute în paragraful 1 al art. 31, situate pe teritoriul său.

2. În cazul în care cererea este făcută de către un alt stat parte care are competența pentru a cunoaște o infracțiune prevăzută prin prezenta convenție, statul parte solicitat ia măsurile necesare pentru identificarea, localizarea și blocarea sau sechestrul produsului infracțiunii, bunurilor, materialelor sau altor instrumente prevăzute în paragraful 1 al art. 31 din prezenta convenție, în vederea unei confiscări ulterioare ordonate fie de către statul parte solicitant, fie, ca urmare a unei cereri formulate în baza paragrafului 1 al prezentului articol, de către statul parte solicitat.

3. Dispozițiile art. 46 din prezenta convenție se aplică mutatis mutandis prezentului articol. În afara informațiilor prevăzute la paragraful 15 al art. 46, cererile făcute în aplicarea prezentului articol conțin:

- a) în cazul în care cererea se referă la lit. a) a paragrafului 1 al prezentului articol, o descriere a bunurilor care urmează să fie confiscate, inclusiv, în măsura posibilului, a locului în care acestea se găsesc și, dacă este cazul, a valorii lor estimative și o expunere a faptelor pe care se bazează statul parte solicitant, care să permită statului parte solicitat să pronunțe o decizie de confiscare în cadrul dreptului său intern;
- b) în cazul în care se referă la lit. b) a paragrafului 1 al prezentului articol, o copie certificată a deciziei de confiscare date de statul parte solicitant, pe care se întemeiază cererea, o expunere a faptelor și informațiilor indicând limitele în care se cere executarea deciziei, o declarație menționând măsurile luate de statul parte solicitant pentru a informa terții de bună-credință și a garanta o procedură regulată și o declarație conform căreia decizia de confiscare este definitivă;
- c) în cazul în care cererea se referă la paragraful 2 al prezentului articol, o expunere a faptelor pe care se bazează statul parte solicitant și o descriere a măsurilor solicitate, precum și, atunci când este disponibilă, o copie certificată a deciziei pe care se întemeiază cererea.

4. Deciziile sau măsurile prevăzute la paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol sînt luate de statul parte solicitat, conform dreptului său intern și dispozițiilor acestui drept și potrivit regulilor sale de procedură sau ale oricărui acord sau aranjament bilateral ori multilateral care îl leagă de statul parte solicitant.

5. Fiecare stat parte trimite secretarului general al Organizației Națiunilor Unite o copie a legilor și regulamentelor sale care dau efect prezentului articol, precum și o copie a oricărei modificări ulterioare aduse acestor legi și regulamente sau o descriere a acestor legi, regulamente și modificări ulterioare.

6. Dacă un stat parte decide să subordoneze adoptarea măsurilor prevăzute la paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol existenței unui tratat în materie, el consideră prezenta convenție ca bază convențională necesară și suficientă.

7. Cooperarea în baza prezentului articol poate fi refuzată sau măsurile de conservare pot fi ridicate dacă statul parte solicitat nu primește în timp util probele suficiente sau dacă bunul este de valoare minimă.

8. Înainte de a ridica orice măsură de conservare luată în aplicarea prezentului articol, statul parte solicitat dă, dacă este posibil, statului parte solicitant dreptul de a prezenta argumente în favoarea menținerii măsurii.

9. Dispozițiile prezentului articol nu trebuie interpretate ca aducînd atingere drepturilor terților de bună-credință.

Art. 56. Cooperarea specială

Fără prejudicierea dreptului său intern, fiecare stat parte se străduiește să ia măsuri care să-i permită, fără a aduce atingere propriilor anchete, urmăriri sau proceduri judiciare, să comunice, fără o cerere prealabilă, unui stat parte informații asupra produsului infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta convenție atunci când consideră că divulgarea acestor informații ar putea să ajute statul parte respectiv să înceapă sau să conducă o anchetă, urmăriri ori o procedură judiciară sau care ar putea să deschidă calea prezentării de către acest stat a unei cereri în baza prezentului capitol.

Art. 57. Restituirea și dispunerea de bunuri

1. Un stat parte care a confiscat bunuri în aplicarea art. 31 sau 55 din prezenta convenție dispune de acestea, inclusiv restituindu-le proprietarilor legitimi anteriori, în aplicarea paragrafului 3 al prezentului articol și conform dispozițiilor prezentei convenții și dreptului său intern.

2. Fiecare stat parte adoptă, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsuri legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a permite autorităților sale competente să restituie bunurile confiscate, atunci când acționează la cererea unui alt stat parte, conform prezentei convenții și ținînd seama de drepturile terților de bună-credință.

3. Conform art. 46 și 55 din prezenta convenție și conform paragrafelor 1 și 2 ale prezentului articol, statul parte solicitat:

- a) în cazurile de sustragere de fonduri publice sau de spălare de fonduri publice sustrate, prevăzute la art. 17 și 23, cînd confiscarea a fost executată conform art. 55 și în baza rămîinerii definitive a unei decizii pronunțate în statul parte solicitant, exigență la care acesta poate renunța, restituie bunurile confiscate statului parte solicitant;
- b) în cazul produsului oricărei alte infracțiuni vizate prin prezenta convenție, cînd confiscarea a fost executată conform art. 55 din prezenta convenție și în baza rămîinerii definitive a unei decizii pronunțate în statul parte solicitant, exigență la care acesta poate renunța, restituie bunurile confiscate statului parte solicitant, cînd acesta din urmă furnizează statului parte solicitat probe rezonabile ale dreptului său de proprietate anterior asupra bunurilor menționate ale statului parte

solicitat sau cînd acesta din urmă recunoaște un prejudiciu adus statului solicitant ca temei de restituire a bunurilor confiscate;

c) în toate cazurile, urmărește cu titlu prioritar să restituie bunurile confiscate statului solicitant, să le restituie proprietarilor legitimi anteriori sau să despăgubească victimele infracțiunii.

4. Dacă este cazul și numai dacă statele părți nu decid altfel, statul parte solicitat poate să deducă cheltuielile rezonabile ocazionate de anchete, urmăriri sau proceduri judiciare care au dus la restituirea sau dispunerea bunurilor confiscate în aplicarea prezentului articol.

5. Dacă este cazul, statele părți pot, de asemenea, urmări încheierea, după caz, de acorduri sau de aranjamente reciproce pentru dispunerea definitivă a bunurilor confiscate.

Art. 58. Serviciul de informare financiar

Statele părți cooperează în scopul prevenirii și combaterii transferului produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții, precum și în scopul promovării mijloacelor de recuperare a produsului menționat și, cu această finalitate, au în vedere stabilirea unui serviciu de informare financiar care va fi însărcinat să primească, să analizeze și să comunice autorităților competente declarațiile de operațiuni financiare suspecte.

Art. 59. Acorduri și aranjamente bilaterale și multilaterale

Statele părți urmăresc să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale cu scopul de a consolida eficiența cooperării internaționale instaurate în aplicarea prezentului capitol.

Cap. 6 ASISTENȚA TEHNICĂ ȘI SCHIMBUL DE INFORMAȚII

Art. 60. Formarea și asistența tehnică

1. Fiecare stat parte stabilește, dezvoltă sau îmbunătățește, în măsura necesităților, programe de formare specifice pentru personalul său însărcinat să prevină și să combată corupția; aceste programe se pot referi, îndeosebi, la:

- a) măsurile specifice de prevenire, descoperire, investigare, reprimare și luptă împotriva corupției, inclusiv utilizarea metodelor de strîngere a probelor și de investigații;
- b) consolidarea capacităților de elaborare și de planificare a strategiilor împotriva corupției;
- c) formarea de autorități competente în stabilirea cererilor de asistență judiciară care să răspundă exigențelor prezentei convenții;
- d) evaluarea și consolidarea instituțiilor, gestiunii serviciului public și a finanțelor publice (inclusiv achiziții publice) și a sectorului privat;
- e) prevenirea transferului produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții, lupta împotriva acestor transferuri și recuperarea acestui produs;
- f) descoperirea și blocarea transferurilor produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții;
- g) supravegherea mișcărilor produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții, precum și a metodelor de transfer, de disimulare sau de deghizare a acestui produs;
- h) mecanisme și metode judiciare și administrative corespunzătoare și eficiente pentru a înlesni restituirea produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții;
- i) metode folosite pentru protecția victimelor și a martorilor care cooperează cu autoritățile judiciare; și
- j) formarea reglementărilor naționale și internaționale și formarea lingvistică.

2. Statele părți au în vedere, în planurile și în programele lor naționale de luptă împotriva corupției, să acorde, după posibilități, cea mai amplă cu putință asistență tehnică, în special în folosul țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv sprijinul material și formarea în domeniile menționate la paragraful 1 al prezentului articol, precum și formarea, asistența, schimbul reciproc de experiență în materie și cunoștințe specializate, ceea ce va facilita cooperarea internațională între statele părți în domeniile de extrădare și de asistență judiciară.

3. Statele părți întăresc, în măsura în care este necesar, măsurile luate pentru optimizarea activităților operaționale și de formare în cadrul organizațiilor internaționale și regionale și în cadrul acordurilor sau aranjamentelor bilaterale și multilaterale în materie.

4. Statele părți au în vedere să-și acorde asistență, la cerere, pentru a conduce evaluări, studii și cercetări asupra tipurilor, cauzelor, efectelor și costurilor corupției pe teritoriul lor, în vederea elaborării, cu participarea autorităților competente și a societății, de strategii și planuri de acțiune pentru combaterea corupției.

5. Cu scopul de a facilita recuperarea produsului infracțiunilor stabilite conform prezentei convenții, statele părți pot coopera comunicându-și numele experților susceptibili de a ajuta la atingerea acestui obiectiv.

6. Statele părți au în vedere să folosească în mod util conferințe și seminarii subregionale, regionale și internaționale pentru a favoriza cooperarea și asistența tehnică și pentru a stimula schimburile de opinii asupra problemelor comune, inclusiv asupra problemelor și nevoilor particulare ale țărilor în curs de dezvoltare și ale țărilor cu o economie în tranziție.

7. Statele părți au în vedere stabilirea de mecanisme cu caracter voluntar, în scopul de a contribui financiar, prin programe și proiecte de asistență tehnică, la eforturile țărilor în curs de dezvoltare și ale țărilor cu o economie în tranziție pentru a aplica prezenta convenție.

8. Fiecare stat parte are în vedere să verse contribuții voluntare Centrului pentru prevenirea internațională a criminalității cu scopul de a încuraja, prin intermediul acestuia, programe și proiecte în țările în curs de dezvoltare pentru aplicarea prezentei convenții.

Art. 61. Colectarea, schimbul și analiza informațiilor asupra corupției

1. Fiecare stat parte are în vedere să analizeze, prin consultarea cu experți, tendințele de corupție pe teritoriul său, precum și circumstanțele în care infracțiunile de corupție sînt săvîrșite.

2. Statele părți au în vedere să dezvolte și să pună în comun, direct între ele și prin intermediul organizațiilor internaționale și regionale, statisticile și cunoștințele lor analitice referitoare la corupție, precum și informațiile în vederea elaborării, în măsura posibilului, de definiții, norme și metode comune și informații asupra celor mai bune practici pentru prevenirea și combaterea corupției.

3. Fiecare stat parte are în vedere să asigure supravegherea permanentă a politicilor și măsurilor sale concrete de luptă împotriva corupției și să evalueze punerea lor în aplicare, precum și eficiența acestora.

Art. 62. Alte măsuri: aplicarea convenției prin dezvoltare economică și asistență tehnică

1. Statele părți iau măsuri de natură să asigure cea mai bună aplicare posibilă a prezentei convenții, prin cooperarea internațională, ținînd seama de efectele negative ale corupției asupra societății în general și asupra dezvoltării durabile în special.

2. Statele părți fac eforturi concrete, în măsura posibilului și în coordonare unele cu altele, precum și cu organizațiile regionale și internaționale:

- a) pentru dezvoltarea cooperării lor la diferite niveluri în țările în curs de dezvoltare, în vederea întăririi capacității acestora în prevenirea și combaterea corupției;
- b) pentru creșterea asistenței financiare și materiale acordate țărilor în curs de dezvoltare, în scopul sprijinirii eforturilor pe care acestea le desfășoară pentru a preveni și a combate eficient corupția și pentru a le ajuta să aplice cu succes prezenta convenție;
- c) pentru a acorda o asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare și țărilor cu economie în tranziție, cu scopul de a le ajuta să răspundă necesităților în vederea aplicării prezentei convenții. În acest sens, statele părți se străduiesc să depună voluntar contribuții adecvate și regulate într-un cont stabilit în acest scop în cadrul unui mecanism de finanțare a Organizației Națiunilor Unite. Statele părți pot, de asemenea, să aibă în vedere, în special, conform dreptului lor intern și dispozițiilor prezentei convenții, să depună în contul sus-menționat o cotă-parte din fondul sau din valoarea corespunzătoare a produsului infracțiunii sau a bunurilor confiscate în aplicarea dispozițiilor prezentei convenții;
- d) pentru a încuraja și a convinge alte state și instituții financiare să se asocieze în eforturile făcute conform prezentului articol, mai ales oferind țărilor în curs de dezvoltare mai multe programe de formare și materiale moderne pentru a le ajuta să atingă obiectivele prezentei convenții.

3. În măsura posibilităților, aceste măsuri sînt luate fără a aduce atingere aranjamentelor existente în materie de asistență străină sau de alte aranjamente de cooperare financiară la nivel bilateral, regional sau internațional.

4. Statele părți pot încheia acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale privind asistența materială și logistică, ținînd seama de aranjamentele financiare necesare pentru a asigura eficiența mijloacelor de cooperare internațională prevăzute de prezenta convenție și pentru a preveni, descoperi și combate corupția.

CONVENȚIA PENTRU SUPRIMAREA TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI A EXPLOATĂRII PROSTITUIRII SEMENILOR* (extras)

Preambul

considerînd ca prostituția și răul care o însoțesc, traficul cu ființe umane în vederea restituirii lor sînt incompatibile cu demnitatea și valoarea persoanei umane și pun în pericol bunăstarea individului, a familiei și a comunității, *considerînd* că în ceea ce privește reprimarea comerțului cu femei și copii, instrumentele internaționale următoare sînt în vigoare:

1. Acordul internațional din 18 mai 1904 cu privire la reprimarea traficului cu femei, amendat prin Protocolul aprobat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 3 decembrie 1948;

2. Convenția internațională din 4 mai 1910 cu privire la reprimarea traficului cu femei, amendat prin Protocolul sus-menționat;

3. Convenția internațională din 30 septembrie 1921 cu privire la reprimarea traficului cu femei și copii, amendată prin Protocolul aprobat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 octombrie 1947;

4. Convenția internațională din 11 octombrie 1933 cu privire la traficul de femei majore, amendată prin Protocolul sus-menționat.

considerînd că Societatea Națiunilor a elaborat în 1937 un proiect de convenție cu privire la domeniul instrumentelor sus-menționate; *considerînd* ca evoluția începută din 1937 permite încheierea unei Convenții care unifică instrumentele menționate mai sus și întrunește esența proiectului de convenție din 1937 cu amendamente care s-a considerat că este bine să-i fie adăugate,

În consecință părțile contractante se pun de acord asupra a ceea ce urmează:

Articolul 1

Părțile la prezenta Convenție decid pedepsirea oricărei persoane care, pentru a satisface pasiunile altuia:

1. ademenește, atrage sau îndeamnă, în vederea prostituției, o altă persoană, chiar cu consimțămîntul acesteia;
2. exploatează prostituția unei alte persoane chiar cu consimțămîntul acesteia.

Articolul 2

Părțile la prezenta Convenție convin, de asemenea, să pedepsească orice persoană care:

1. ține, conduce sau cu bună știință finanțează sau contribuie la finanțarea unei case de toleranță;
2. dă sau ia în folosință, cu bună știință, în totalitate sau în parte, un imobil sau un alt loc în scopul prostituției altei persoane.

Articolul 3

În măsura în care legislația națională permite, orice tentativă și orice act pregătitor îndeplinit în vederea infracțiunilor vizate în articolul 1 și în articolul 2, trebuie de asemenea pedepsite.

Articolul 4

În măsura în care legislația națională permite, participarea intenționată la actele vizate în articolele 1 și 2 de mai sus este, de asemenea, pasibilă de pedeapsă. În măsura în care legislația națională permite, actele de participare vor fi considerate ca infracțiuni distincte în oricare situație în care va trebui să se procedeze astfel pentru a împiedica sustragerea de la aplicarea pedepsei.

Articolul 5

În toate cazurile în care o persoană lezată este autorizată prin legislația națională să se constituie parte civilă în cazul oricăreia dintre infracțiunile vizate în prezenta Convenție, și străinii vor fi autorizați să se constituie parte civilă în aceleași condiții ca și cetățenii țării respective.

* Adoptată la data de 02 decembrie 1949 prin rezoluția 317 (IV).

Articolul 6

Fiecare dintre părțile la prezenta Convenție sînt de acord să ia toate măsurile necesare pentru abrogarea sau abolirea oricărei legi, oricărei reglementări și oricărei practici administrative potrivit cărora persoanele care se pretează sau sînt bănuite a se preta la prostituire trebuie înscrise în registre speciale, să posede acte speciale sau să se conformeze la condiții excepționale de supraveghere sau de declarare.

Articolul 7

Orice condamnare anterioară pronunțată într-un stat străin pentru unul din actele vizate în prezenta Convenție va fi, în măsura în care legislația națională o permite, luată în considerare:

1. pentru stabilirea recidivei;
2. pentru pronunțarea incapacității, a decăderii sau a interdicției de drept public sau civil.

Articolul 8

Actele vizate în articolele 1 și 2 ale prezentei Convenții vor fi considerate drept cazuri de extrădare în cazul oricărui tratat de extrădare, încheiat sau în curs de încheiere între părțile la prezenta Convenție. Părțile la prezenta Convenție care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat vor recunoaște actele vizate de articolele 1 și 2 ale prezentei Convenții drept cazuri de extrădare între ele. Extrădarea va fi acordată conform dreptului statului solicitat.

Articolul 9

Cetățenii unui stat a cărui legislație nu admite extrădarea conaționalilor și care au intrat în statul în statul respectiv după ce au comis în străinătate unul dintre actele vizate în articolele 1 și 2 ale prezentei Convenții, trebuie aduși în fața tribunalelor propriului stat și pedepsiți de către acestea. Această dispoziție nu este obligatorie dacă într-un caz asemănător care interesează părțile la prezenta Convenție, extrădarea unui străin nu poate fi acordată.

Articolul 10

Dispozițiile articolului 9 nu se aplică în cazul în care inculpatul a fost judecat într-un stat și în caz de condamnare, atunci cînd și-a executat pedeapsa sau a beneficiat de o înlocuire sau de reducere a pedepsei prevăzută de legea statului sus-menționat.

Articolul 11

Niciuna din dispozițiile prezentei Convenții nu va fi interpretată ca constituind o atingere față de atitudinea unei părți la sus-menționata Convenție, față de problema generală a competenței și jurisdicției ca problema de drept internațional.

Articolul 12

Prezenta Convenție nu aduce atingere principiului potrivit căruia actele pe care le vizează trebuie calificate, urmărite și judecate în fiecare stat, conform legislației naționale.

Articolul 13

Părțile la prezenta Convenție sînt ținute să execute comisiile rogatorii cu privire la infracțiunile vizate de Convenție conform legislației lor naționale și practicii lor în materie. Transmisia comisiilor rogatorii trebuie operată:

1. fie pe calea comunicării directe între autoritățile judecătorești;
2. fie prin corespondența directă între miniștrii de justiție ai celor două state sau prin trimiterea directă printr-o altă autoritate competentă a statului solicitant ministrului justiției al statului solicitat;
3. fie prin intermediul unui agent diplomatic sau consilier al statului solicitant în statul solicitat; acest agent va trimite direct comisiile rogatorii la autoritatea judiciară competentă sau la autoritatea indicată de guvernul statului solicitat și va primi direct de la această autoritate piesele constituante executării comisiilor rogatorii.

În cazul unuia și trei, copia comisiei rogatorii va fi întotdeauna adresată și autorității superioare a statului solicitat. În lipsa unei înțelegeri contrare, comisia rogatorie trebuie să fie redactată în limba autorității solicitante, sub rezerva ca statul solicitat să aibă dreptul de a cere o traducere făcută în limba sa și certificată de către autoritatea solicitantă. Fiecare Parte la prezenta Convenție va face cunoscut printr-o comunicare adresată tuturor celorlalte părți la Convenție acelea dintre modurile de transmitere sus-menționate pe care le admite pentru comisiile rogatorii ale Părții menționate. Până în momentul în care un stat va face o asemenea comunicare, procedura în vigoare a comisiilor rogatorii va fi menținută. Executarea comisiei rogatorii nu va putea determina rambursarea niciunui drept sau cheltuieli în afară de cheltuielile de expertiză. Nimic din prezentul articol nu va putea fi interpretat ca fiind un angajament din partea părților la prezenta Convenție de a admite o derogare pentru legile lor în ceea ce privește procedura și metodele folosite pentru stabilirea dovezii în materia respectivă.

Articolul 14

Fiecare dintre părțile la prezenta Convenție trebuie să creeze sau să mențină un serviciu însărcinat cu coordonarea și centralizarea rezultatelor cercetărilor referitoare la infracțiunile vizate în prezenta Convenție. Aceste servicii vor trebui să centralizeze toate informațiile care ar putea ajuta la prevenirea și reprimarea infracțiunilor vizate de prezenta Convenție și vor trebui să se mențină în contact strâns cu serviciile corespunzătoare din celelalte state.

Articolul 15

În măsura în care legislația națională permite și consideră util, autoritățile însărcinate cu serviciile menționate în articolul 14 vor da autorităților însărcinate cu serviciile corespunzătoare din celelalte țări informațiile următoare:

1. informații privind orice infracțiune sau tentativă de infracțiune vizată de prezenta Convenție;
2. informații privind cercetările, urmărirea, arestările, condamnările, refuzul intrării sau expulzarea persoanelor vinovate de una dintre infracțiunile vizate de prezenta Convenție ca și deplasările acestor persoane și orice alte informații utile în această privință.

Informațiile furnizate vor include în special semnamentele delicvenților, amprentele lor digitale și fotografia lor, indicații asupra obiceiurilor, proceselor verbale ale poliției și cazierul judiciar.

Articolul 16

Părțile la prezenta Convenție sînt de acord să ia sau să încurajeze, prin intermediul serviciilor sociale, economice, de învățămînt, de igienă și alte servicii conexe, indiferent că sînt publice sau private, măsurile adecvate pentru prevenirea și asigurarea reeducării și reclasării victimelor prostituției și ale infracțiunilor vizate în prezenta Convenție.

Articolul 17

Părțile la prezenta Convenție sînt de acord, în ceea ce privește imigrarea și emigrarea, să ia sau să mențină în vigoare, în limitele obligațiilor lor definite prin prezenta Convenție, măsuri să combată traficul cu persoane de un sex sau altul, în scopul prostituției, în special, ele se angajează:

1. să adopte reglementările necesare pentru protejarea imigranților sau a emigranților, în special a femeilor și copiilor, atît în locurile de sosire și de plecare, ca și în timpul drumului.
2. să dea dispoziții pentru organizarea unei propagande corespunzătoare care să atragă atenția asupra pericolului acestui gen de trafic.
3. să ia măsuri corespunzătoare ca să se exercite o supraveghere în gări, aeroporturi, porturi maritime, în cursul călătoriei și în locurile publice, în vederea împiedicării traficului internațional cu oameni în scopul prostituției.
4. să ia măsuri corespunzătoare pentru ca autoritățile competente să fie prevenite de sosirea persoanelor care par vinovate, complice sau victime ale acestui trafic.

Articolul 18

Părțile la prezenta Convenție se angajează să strîngă, în conformitate cu condițiile stipulate în legislația lor națională, declarațiile persoanelor de alte naționalități care se dedau la prostituție, în vederea stabilirii identității lor și a stării lor civile și de a cerceta cine le-a determinat să-și părăsească țara. Aceste informații vor fi comunicate autorităților statului de origine al persoanelor sus-menționate în vederea unei eventuale repatrieri.

Articolul 19

Părțile la prezenta Convenție se angajează, în condițiile prevăzute de legislația lor națională și fără a prejudicia urmărirea sau orice altă acțiune intentată, pentru infracțiuni față de dispozițiile lor și față de care pot:

1. să ia măsurile necesare pentru a satisface nevoile și a asigura întreținerea provizorie a victimelor traficului internațional în scopul prostituției, atunci când ele sînt lipsite de resurse, așteptînd să fie luate toate măsurile în vederea repatrierii;

2. să repatrieze acele persoane vizate în articolul 18 care doresc sau care sînt chemate de persoane care au autoritate asupra lor și cele asupra cărora s-a hotărît expulzarea conform legii. Repatrierea nu va fi efectuată decît după stabilirea, în colaborare cu statul de destinație, a identității și a naționalității, ca și a locului și datei sosirii la frontiere. Fiecare din părțile la prezenta Convenție va facilita tranzitul persoanelor în cauză pe teritoriul sau.

În cazul în care persoanele vizate la alineatul precedent nu vor putea achita ele însele cheltuielile pentru repatrierea lor sau nu au soț, părinte sau tutore care să plătească pentru ele, cheltuielile de repatriere vor cădea în sarcina statului în care se găsesc pînă la frontieră, în portul de îmbarcare sau la aeroportul cel mai apropiat în direcția statului de origine, iar de aici, în sarcina statului de origine.

Articolul 20

Părțile la prezenta Convenție se angajează, dacă nu au făcut-o pînă acum, să ia măsurile necesare pentru a exercita o supraveghere asupra birourilor și agențiilor de plasare în vederea evitării ca persoanele care caută de lucru, în special femeile și copiii, să fie expuse pericolului prostituției.

CONVENȚIE ASUPRA ASPECTELOR CIVILE ALE RĂPIRII INTERNAȚIONALE DE COPII din 25.10.80* (extras)

Statele semnatare ale prezentei convenții, profund convinse că interesul copilului este de importanță primordială în orice problemă privind încredințarea sa, dornice să protejeze copilul, pe plan internațional, împotriva efectelor dăunătoare ale unei deplasări sau neînapoieri ilicite și să întocmească proceduri în vederea garantării imediatei înapoieri a copilului în statul reședinței sale obișnuite, precum și de a asigura protecția dreptului de vizitare, au hotărât să încheie o convenție în acest scop și au căzut de acord asupra dispozițiilor următoare:

Capitolul I CÂMPUL DE APLICARE A CONVENȚIEI

Articolul 1

Prezenta convenție are drept obiect:

- a) de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant;
- b) de a face să se respecte efectiv în celelalte state contractante drepturile privind încredințarea și vizitarea, care există într-un stat contractant.

Articolul 2

Statele contractante iau toate măsurile corespunzătoare spre a asigura, în limitele teritoriului lor, realizarea obiectivelor convenției. În acest scop, ele urmează să recurgă la procedurile lor de urgență.

Articolul 3

Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

- a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și
- b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la lit. a), poate rezulta, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărâre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului aceluia stat.

Articolul 4

Convenția se aplică oricărui copil care își avea reședința obișnuită într-un stat contractant imediat înainte de încălcarea drepturilor privind încredințarea sau vizitarea. Aplicarea convenției încetează când copilul atinge vârsta de 16 ani.

Articolul 5

În înțelesul prezentei convenții:

- a) dreptul privind încredințarea include dreptul cu privire la îngrijirile convenite persoanei copilului și, îndeosebi, acela de a hotărî asupra locului reședinței sale;
- b) dreptul de vizitare include dreptul de a duce copilul pentru o perioadă limitată de timp în alt loc decât cel al reședinței sale obișnuite.

* Întocmită la Haga la 25 octombrie 1980. Aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29 ianuarie 1998. În vigoare pentru Republica Moldova din 1 iulie 1998. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 15, pag. 67

Capitolul II AUTORITĂȚI CENTRALE

Articolul 6

Fiecare stat contractant desemnează o autoritate centrală însărcinată să satisfacă obligațiile ce-i sînt impuse prin convenție.

Un stat federal, un stat în care sînt în vigoare mai multe sisteme de drept sau un stat avînd organizații teritoriale autonome este liber să desemneze mai mult de o autoritate centrală și să specifice întinderea teritorială a puterilor fiecăreia dintre aceste autorități.

Statul care folosește această posibilitate desemnează autoritatea centrală căreia îi pot fi adresate cererile, în vederea transmiterii lor autorității centrale competente din acest stat.

Articolul 7

Autoritățile centrale urmează să coopereze între ele și să promoveze o colaborare între autoritățile competente în statele lor respective, pentru a asigura imediata înapoiere a copiilor și a realiza celelalte obiective ale prezentei convenții.

În special, ele urmează, fie direct, fie cu sprijinul oricărui intermediar, să ia toate măsurile potrivite:

- a) pentru localizarea unui copil deplasat sau reținut ilicit;
- b) pentru prevenirea de noi pericole pentru copil sau de pagube pentru părțile interesate, luînd sau procedînd astfel încît să fie luate măsuri provizorii;
- c) pentru a asigura înapoierea de bună voie a copilului sau a înlesni o soluție ambiantă;
- d) pentru schimb de informații, dacă se dovedește util, privitoare la situația socială a copilului;
- e) pentru a furniza informații generale privind dreptul statului lor în legătură cu aplicarea convenției;
- f) pentru a introduce sau a înlesni deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menite să obțină înapoierea copilului și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare;
- g) pentru a acorda sau înlesni, dacă este cazul, obținerea de asistență judiciară și juridică, inclusiv participarea unui avocat;
- h) pentru a asigura, pe plan administrativ, dacă va fi necesar și oportun, înapoierea fără pericol a copilului;
- i) pentru a se ține reciproc la curent asupra aplicării convenției și, pe cît posibil, a înlătura eventualele obstacole ivite cu prilejul aplicării sale.

Capitolul III ÎNAPOIEREA COPILULUI

Articolul 8

Persoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului,

fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului.

Cererea urmează să cuprindă:

- a) informații privind identitatea reclamantului, a copilului și a persoanei despre care se susține că a luat sau a reținut copilul;
- b) data nașterii copilului, dacă este posibil să fie obținută;
- c) motivele pe care se sprijină reclamantul pentru a cere înapoierea copilului;
- d) toate informațiile disponibile privitoare la localizarea copilului și identitatea persoanei cu care copilul este presupus a se afla;
- e) copie autenticată a oricărei decizii sau acord utile;
- f) o atestare sau declarație sub jurămînt emanînd de la autoritatea centrală sau de la altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită sau de la o altă persoană calificată privind dreptul statului în materie;
- g) orice alt document util.

Articolul 9

Cînd autoritatea centrală, care este sesizată printr-o cerere în temeiul art. 8, are motive să creadă că copilul se află într-un alt stat contractant, ea transmite cererea direct și fără întârziere autorității centrale a acestui stat contractant, informînd despre aceasta autoritatea centrală reclamantă sau, dacă este cazul, pe reclamant.

Articolul 10

Autoritatea centrală a statului unde se află copilul va lua sau va face să se ia orice măsură susceptibilă să asigure înapoierea acestuia de bunăvoie.

Articolul 11

Autoritățile juridice sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului.

Cînd autoritatea judiciară sau administrativă sesizată nu a statuat, într-un termen de 6 săptămîni din momentul sesizării sale, reclamantul sau autoritatea centrală a statului solicitat, din proprie inițiativă sau la cererea autorității centrale a statului solicitant, poate cere o declarație asupra motivelor acestei întârzieri. Dacă răspunsul este primit de către autoritatea centrală a statului solicitat, această autoritate urmează a o transmite autorității centrale a statului solicitant sau, dacă este cazul, reclamantului.

Articolul 12

Cînd un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul art. 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se află copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la alineatul precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul său mediu.

Cînd autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat are motive de a crede că copilul a fost luat într-un alt stat, ea poate suspenda procedura sau să respingă cererea de înapoiere a copilului.

Articolul 13

Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivesc înapoierii sale stabilește:

- a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii, ori consimțise sau acceptase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri; sau
- b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, să refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constată că acesta se împotrivesc înapoierii sale și că a atins o vîrstă sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile juridice sau administrative urmează să țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau orice altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită a copilului privitor la situația sa socială.

Articolul 14

Pentru a stabili existența unei deplasări sau a unei neînapoieri ilicite în înțelesul art. 3, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat poate ține seama în mod direct de legea și de hotărîrile judiciare sau administrative recunoscute sau nu în mod formal în statul în care se află reședința obișnuită a copilului, fără a recurge la procedurile specifice asupra dovedirii acestui drept sau pentru recunoașterea hotărîrilor străine care ar fi altfel aplicabile.

Articolul 15

Autoritățile judiciare sau administrative ale unui stat contractant pot cere, înainte de a dispune înapoierea copilului, ca reclamantul să înfățișeze o hotărîre sau o atestare emanînd de la autoritățile statului

în care se află reședința obișnuită a copilului, prin care să se constate că deplasarea sau neînapoierea era ilicită în înțelesul art. 3 al convenției în măsura în care această hotărîre sau atestare poate fi obținută în acest stat. Autoritățile centrale ale statelor contractante acordă asistență, în măsura posibilului, reclamantului spre a obține o atare decizie sau atestare.

Articolul 16

După ce vor fi fost informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul art. 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea pînă cînd nu se va stabili că nu se află întrunite condițiile prezentei convenții pentru înapoierea copilului sau pînă cînd o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut.

Articolul 17

Singură împrejurarea că o hotărîre privitoare la încredințare a fost pronunțată sau este susceptibilă să fie recunoscută în statul solicitat nu poate justifica refuzul de a retrimite copilul potrivit prevederilor acestei convenții, dar autoritățile judiciare sau administrative ale statului solicitat pot lua în considerare motivele acestei hotărîri care ar intra în sfera de aplicare a convenției.

Articolul 18

Dispozițiile acestui capitol nu limitează puterea autorității judecătorești sau administrative de a dispune înapoierea copilului oricînd.

Articolul 19

O hotărîre asupra înapoierii copilului, pronunțată în cadrul convenției, nu afectează fondul dreptului privind încredințarea.

Articolul 20

Înapoierea copilului potrivit dispozițiilor art. 12 poate fi refuzată în cazul în care nu ar fi permisă de principiile fundamentale ale statului solicitat cu privire la salvagardarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Capitolul IV DREPTUL DE VIZITARE

Articolul 21

O cerere vizînd organizarea sau protejarea exercitării efective a unui drept de vizitare poate fi adresată autorității centrale a unui stat contractant, potrivit aceluiași modalități, cu o cerere vizînd înapoierea copilului.

Autoritățile centrale sînt legate prin obligațiile de cooperare, vizate la art. 7, pentru a asigura exercitarea nestînjenită a dreptului de vizitare și îndeplinirea tuturor condițiilor la care exercitarea acestui drept va fi supusă și în vederea înlăturării, în măsura posibilului, a obstacolelor de natură a se împotrivi la aceasta.

Autoritățile centrale, fie în mod direct, fie prin intermediari, pot iniția sau favoriza o procedură legală în vederea organizării sau protejării dreptului de vizitare, precum și a condițiilor în care exercitarea acestui drept va putea fi supusă.

Capitolul V DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 22

Nici o cauțiune și nici o depunere, sub orice denumire ar fi, nu pot fi impuse spre a garanta plata spezelor și cheltuielilor în contextul procedurilor judecătorești sau administrative vizate prin convenție.

Articolul 23

Nici o legalizare sau formalitate similară nu se va cere în contextul convenției.

Articolul 24

Orice cerere, comunicare sau alt document se trimit, în limba originală, autorității centrale a statului solicitat și însoțite de o traducere în limba oficială sau într-una dintre limbile oficiale ale acestui stat ori, dacă această traducere este greu realizabilă, de o traducere în limbile franceză sau engleză.

Totuși, un stat contractant va putea, făcând rezerva prevăzută la art. 42, să se opună folosirii fie a limbii franceze, fie a celei engleze, în orice comunicare sau alt document adresate autorității sale centrale.

Articolul 25

Cetățenii unui stat contractant și persoanele cu reședința obișnuită în acest stat vor avea dreptul, pentru tot ceea ce privește aplicarea convenției, la asistența judiciară și juridică în orice alt stat contractant, în aceleași condiții ca și când ei înșiși ar fi cetățeni ai aceluia alt stat și și-ar avea acolo reședința în mod obișnuit.

PROTOCOLUL OPȚIONAL
LA CONVENȚIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI
PRIVIND VÎNZAREA COPIILOR, PROSTITUȚIA
ȘI PORNOGRAFIA INFANTILĂ*
(extras)

Statele părți la prezentul Protocol,

Considerînd că, pentru a continua realizarea obiectivelor Convenției cu privire la drepturile copilului și aplicarea prevederilor sale, în mod deosebit a articolelor 1, 11, 21, 32, 33, 34, 35 și 36, ar fi necesară extinderea măsurilor pe care statele părți ar trebui să le ia pentru a garanta protecția copiilor împotriva vânzării, prostituției și a pornografiei cu copii,

Considerînd, de asemenea, că prin Convenția cu privire la drepturile copilului se recunoaște dreptul copilului de a fi protejat față de exploatarea economică și de orice formă de muncă ce ar putea presupune riscuri, ar putea afecta educația acestuia, i-ar putea afecta sănătatea sau dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morala sau socială,

Fiind deosebit de preocupate de proporțiile tot mai îngrijorătoare pe care le îmbracă traficul internațional cu copii în scopul vânzării copiilor, prostituției și a pornografiei cu copii,

Profund îngrijorate de practica tot mai răspîndită și persistentă a turismului sexual, care îi pune pe copii într-o situație deosebit de vulnerabilă, deoarece favorizează în mod direct vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii,

Conștiente de faptul ca anumite grupuri deosebit de vulnerabile, cum ar fi fetele, sînt expuse unui risc mai mare de exploatare sexuală și de faptul că fetele sînt reprezentate într-un număr extrem de mare printre victimele exploatării sexuale,

Preocupate de oferta tot mai mare de materiale pornografice cu copii existente pe Internet și pe alte suporturi tehnologice, reamintind Conferința internațională privind combaterea pornografiei cu copii pe Internet, organizată la Viena în anul 1999, și mai ales concluziile acesteia prin care s-a lansat o chemare pentru incriminarea în toată lumea a producției, distribuției, exportului, transmiterii, posesiei intenționate și publicității făcute pentru materialele pornografice cu copii și, subliniind importanța unei strînse cooperări și a parteneriatului între autorități și industria Internetului,

Convînse că eliminarea vânzării copiilor, a prostituției și a pornografiei cu copii se va putea realiza mai ușor prin recurgerea la o abordare globală care să țină seama de factorii care contribuie la aceste fenomene, cum ar fi subdezvoltarea, sărăcia, discrepanțele economice, structurile socio-economice inechitabile, familiile nefuncționale, lipsa educației, exodul de la sat la oraș, discriminarea pe bază de sex, comportamentul sexual iresponsabil al adulților, practicile tradiționale dăunătoare, conflictele armate și traficul cu copii.

Considerînd că sînt necesare eforturi de sensibilizare a opiniei publice pentru a reduce cererea care stă la baza vânzării copiilor, a prostituției și a pornografiei cu copii și fiind, de asemenea, convînse de importanța consolidării parteneriatului global între toți factorii implicați și a îmbunătățirii aplicării și respectării legilor la nivel național,

Luînd notă de dispozițiile instrumentelor juridice internaționale relevante în domeniul protecției copiilor, cum ar fi Convenția de la Haga privind protecția copiilor și cooperarea în domeniul adopției internaționale, Convenția de la Haga privind aspectele civile ale răpirii internaționale a copiilor, Convenției de la Haga privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea în domeniul răspunderii părinților și al măsurilor de protecție a copiilor și Convenția nr. 182 a Organizației Internaționale a Muncii privind interzicerea și întreprinderea unor acțiuni imediate pentru eliminarea celor mai grave forme de muncă a copiilor,

Încurajate de sprijinul deosebit de care s-a bucurat Convenția cu privire la drepturile copilului, care demonstrează angajamentul existent pe scară largă pentru promovarea și protecția drepturilor copilului,

Recunoscînd importanța punerii în aplicare a dispozițiilor Programului de acțiune pentru prevenirea vânzării copiilor, a prostituției și a pornografiei cu copii, precum și a Declarației și Programului de Acțiune adoptate la Congresul mondial împotriva exploatării sexuale a copiilor în scop comercial organizat la Stockholm în perioada 27-31 august 1996, precum și a altor decizii și recomandări ale organismelor internaționale implicate,

Acordînd atenția cuvenită importanței tradițiilor și valorilor culturale ale fiecărui popor pentru protecția și dezvoltarea armonioasă a copilului.

Au convenit, după cum urmează:

* Adoptat la New York la 25 mai 2000. Semnat de Republica Moldova la 08 februarie 2002. Ratificat prin Legea nr. 29-XVI din 22 aprilie 2007

Articolul 1

Statele părți vor interzice vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii, în conformitate cu dispozițiile prezentului Protocol.

Articolul 2

În sensul prezentului Protocol

- a. prin vânzarea copiilor se înțelege orice act sau tranzacție prin care un copil este transferat de către o persoană sau de un grup de persoane către o altă persoană sau un alt grup de persoane, în schimbul unei plăți sau al obținerii oricărui alt avantaj;
- b. prin prostituția cu copii se înțelege utilizarea unui copil în activități sexuale în schimbul unei plăți sau al obținerii oricărui alt avantaj;
- c. prin pornografia cu copii se înțelege orice reprezentare, prin orice mijloc, a unui copil care este implicat într-o activitate sexuală explicită, reală sau simulată sau orice reprezentare a organelor sexuale ale unui copil, în primul rând cu scop sexual.

Articolul 3

1. Fiecare stat parte va asigura, ca nivel minim, cuprinderea în totalitate a faptelor și a activităților de mai jos în Codul Penal, fie că aceste infracțiuni sînt comise pe plan intern sau internațional, de o singură persoană sau în mod organizat:

- a. în ceea ce privește vânzarea copiilor, așa cum este definită la articolul 2:
 1. oferirea, furnizarea sau acceptarea unui copil, prin orice mijloace, în vederea:
 - a. exploatării sexuale a copilului;
 - b. transplantării organelor copilului pentru a obține profit;
 - c. supunerii copilului la muncă forțată.
 1. obținerea pe căi necinstite, ca intermediar, a consimțămîntului la adoptarea unui copil, cu încălcarea instrumentelor juridice internaționale cu privire la adopție;
 - b. oferirea, obținerea, procurarea sau furnizarea unui copil pentru prostituția cu copii, așa cum este definită la articolul 2;
 - c. producerea, distribuirea, difuzarea, importul, exportul, oferirea spre vânzare, vânzarea sau deținerea în scopurile menționate mai sus a unor materiale pornografice cu copii, așa cum au fost definite la articolul 2.

2. Și în cazurile în care au avut loc doar tentative de comitere a oricăreia dintre infracțiunile de mai sus, precum și în cazurile de complicitate sau participare la acestea, se aplică aceleași măsuri prevăzute de legislația internă a unui stat parte care se aplică și pentru comiterea faptului în sine.

3. Fiecare stat parte va stabili pedepse corespunzătoare pentru aceste infracțiuni, în funcție de gravitatea acestora.

4. Ținînd seama și de dispozițiile legislației sale interne, fiecare stat parte va lua, după caz, măsurile care se impun pentru stabilirea răspunderii persoanelor juridice pentru infracțiunile menționate la alineatul 1 al prezentului articol, în funcție de principiile juridice în vigoare în statul parte, persoanele juridice pot răspunde penal, civil sau administrativ pentru astfel de fapte.

5. Statele părți vor lua toate măsurile juridice și administrative necesare pentru a asigura că toate persoanele implicate în adoptarea unui copil să acționeze în conformitate cu dispozițiile instrumentelor juridice internaționale aplicabile.

Articolul 4

1. Fiecare stat parte va lua măsurile necesare pentru stabilirea competenței sale cu privire la infracțiunile la care se face referire la articolul 3, alin. 1, în cazul în care aceste infracțiuni sînt comise pe teritoriul său sau la bordul unui vas sau al unui avion înmatriculat în statul respectiv.
2. Fiecare stat parte poate lua măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la infracțiunile la care se face referire la articolul 3, alin. 1, în următoarele cazuri:
 - a. dacă presupusul infractor este cetățean al statului respectiv sau domiciliază pe teritoriul acestui stat;
 - b. dacă victima este cetățean al statului respectiv.
3. Fiecare stat parte va lua, de asemenea, măsurile pe care le consideră necesare pentru a stabili competența sa cu privire la infracțiunile menționate mai sus, în cazul în care presupusul infractor este prezent pe teritoriul său și nu îl extrădează pe acesta unui alt stat pe motivul ca infracțiunea a fost comisă de un cetățean de-al său.

4. Prezentul Protocol nu exclude exercitarea vreunei competențe penale, în conformitate cu prevederile legislației interne.

Articolul 5

1. Infracțiunile la care se face referire la articolul 3, alin. 1 se vor considera de drept ca infracțiuni care justifică extrădarea în oricare dintre acordurile de extrădare încheiate între statele părți, ele urmînd să se considere infracțiuni care justifică extrădarea și în acordurile de extrădare care se vor încheia ulterior între state, în conformitate cu condițiile formulate în astfel de acorduri.

2. Dacă un stat parte care nu este dispus să efectueze extrădarea decît cu condiția existenței unui acord în acest sens cu statul solicitant primește o cerere de extrădare din partea unui stat parte cu care nu a încheiat un acord de extrădare, prezentul Protocol poate constitui baza juridică pentru extrădare în privința infracțiunilor la care se face referire în acesta. Extrădarea se va supune condițiilor prevăzute de legislația statului căruia i s-a înaintat cererea de extrădare.

3. Statele părți care nu pun condiția existenței unui acord pentru a efectua extrădarea vor recunoaște aceste infracțiuni între ele ca infracțiuni care justifică extrădarea în condițiile prevăzute de legea statului căruia i se adresează cererea de extrădare.

4. Din perspectiva extrădării între două state părți, astfel de infracțiuni vor fi tratate ca și cum ar fi fost comise nu doar în locul în care s-au întîmplat, ci și pe teritoriul statelor care urmează să-și stabilească competența în conformitate cu dispozițiile articolului 4.

5. Dacă cererea de extrădare se face în legătură cu una din infracțiunile la care se face referire la art. 3, alin. 1 și dacă statul parte căruia i se înaintează cererea nu extrădează sau nu vrea să extrădeze autorul infracțiunii din cauza cetățeniei acestuia, statul care a făcut cererea va întreprinde măsurile corespunzătoare, sesizînd autoritățile competente pentru a porni urmărirea în acest caz.

Articolul 6

1. Statele părți își vor acorda asistența în mod reciproc, în cît mai mare măsură, cu privire la anchetele, procedurile penale sau de extrădare desfășurate în legătură cu infracțiunile la care se face referire la articolul 3, alin. 1, inclusiv asistența pentru obținerea probelor necesare în derularea procedurilor.

2. Statele părți se vor achita de obligațiile care le revin în temeiul alin. 1 al acestui articol, în conformitate cu toate tratatele sau acordurile de asistență judiciară care se vor fi încheiat între ele. În absența unui astfel de tratat sau acord, statele părți își vor acorda asistență reciprocă, în conformitate cu legislația lor internă.

Articolul 7

- a. vor lua măsurile corespunzătoare pentru a permite punerea sub sechestru și confiscarea, după caz:
 1. a bunurilor, cum ar fi materialele, activele și alte mijloace materiale utilizate în comiterea sau facilitarea infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol;
 2. a veniturilor rezultate de pe urma comiterii unor astfel de infracțiuni;
- b. vor executa solicitările formulate de un alt stat parte cu privire la punerea sub sechestru sau confiscarea bunurilor sau a veniturilor la care se face referire la litera (a) de mai sus;
- c. vor lua măsuri în vederea închiderii temporare sau definitive a spațiilor utilizate pentru comiterea acestor infracțiuni.

Articolul 8

1. Statele părți vor adopta toate măsurile adecvate pentru a proteja drepturile și interesele copiilor care cad victime practicilor interzise prin prezentul Protocol, în toate etapele de desfășurare a procedurii penale, mai ales prin:

1. recunoașterea vulnerabilității copiilor victime și adaptarea procedurilor într-o manieră care să țină seama de nevoile lor speciale, inclusiv de nevoile lor speciale ca martori;
2. informarea copiilor victime cu privire la drepturile pe care le au, la rolul și dimensiunea acestora, la calendarul și derularea procedurilor, precum și la hotărîrea dată în cazul lor;
3. crearea posibilității de a se prezenta și examina, în cadrul procedurii, opiniile, nevoile și preocupările copiilor victime, în cazul în care sînt afectate interesele personale ale acestora, într-o manieră care se conformează reglementărilor procedurale ale legislației din țara respectivă;

4. furnizarea unor servicii de sprijin adecvate copiilor victime, pe tot parcursul desfășurării procedurii judiciare;
5. protejarea, după caz, a intimității și identității copiilor victime și luarea unor măsuri în conformitate cu legislația țării respective, pentru a evita răspândirea oricăror informații care ar putea duce la identificarea acestora;
6. la nevoie, apărarea copiilor victime, precum și a familiilor acestora și a martorilor care depun mărturie în favoarea lor, de orice încercare de intimidare și răzbunare;
7. evitarea întârzierilor inutile în pronunțarea hotărârii în diferite cazuri și executarea ordinelor sau deciziilor prin care se acordă despăgubiri copiilor-victime.

2. Statele părți vor asigura ca incertitudinea cu privire la vârsta reală a victimei să nu împiedice deschiderea urmăririi penale și mai ales a anchetelor al căror scop este stabilirea vârstei reale a victimei.

3. Statele părți vor asigura ca, în tratamentul acordat de sistemul judiciar copiilor victime ale infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol, să se aibă în vedere, cu precădere, interesele superioare ale copilului.

4. Statele părți vor lua măsuri pentru a asigura o formare adecvată, mai ales în domeniile juridic și psihologic, a persoanelor care lucrează cu victime ale infracțiunilor vizate în prezentul Protocol.

5. După caz, statele părți vor întreprinde măsurile necesare pentru a proteja securitatea și integritatea persoanelor și/sau organismelor de prevenire și/sau protecție și reabilitare a victimelor unor astfel de infracțiuni.

6. Niciuna dintre dispozițiile prezentului articol nu poate aduce atingere dreptului acuzatului de a beneficia de o judecată dreaptă și imparțială și nu poate fi incompatibilă cu acest drept.

Articolul 9

1. Statele părți vor adopta sau vor consolida, vor aplica și vor disemina legile, măsurile administrative, politicile și programele sociale pentru prevenirea infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol. Se va acorda o atenție deosebită protecției copiilor care sînt deosebit de vulnerabili față de astfel de practici.

2. Statele părți vor promova conștientizarea publicului larg, inclusiv a copiilor, prin informare pe toate căile adecvate, educație și instruire cu privire la măsurile de prevenire și efectele nefaste ale faptelor la care se face referire în prezentul Protocol. În îndeplinirea obligațiilor care le revin în temeiul prezentului articol, statele părți vor încuraja participarea comunității și mai ales a copiilor și copiilor victime la astfel de programe de informare, educare și formare, inclusiv la nivel internațional.

3. Statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru a asigura o asistență adecvată victimelor infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol, mai ales pentru reintegrarea lor socială și recuperarea lor completă din punct de vedere psihic și psihologic.

4. Statele părți vor asigura că toți copiii care au cazut victime ale infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol să aibă acces la proceduri adecvate care să le permită, fara discriminare, să solicite despăgubiri pentru prejudiciile suferite de la cei raspunzători în fața legii de comiterea acestora.

5. Statele părți vor lua măsurile corespunzătoare pentru interzicerea în mod eficient a producției și difuzării de materiale care fac publicitate infracțiunilor la care se face referire în prezentul Protocol.

Articolul 10

1. Statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru întărirea cooperării internaționale prin intermediul unor acorduri multilaterale, regionale și bilaterale privind prevenirea, identificarea, anchetarea, urmărirea penală și pedepsirea celor care se fac responsabili pentru comiterea unor acte legate de vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii și turismul sexual. Statele părți vor favoriza, în egală măsură, cooperarea și coordonarea pe plan internațional între autorități, organizații neguvernamentale naționale și internaționale și organizații internaționale.

2. Statele părți vor promova cooperarea internațională pentru a veni în sprijinul copiilor-victime în recuperarea lor fizică și psihologică, reintegrarea lor socială și repatriere.

3. Statele părți vor promova consolidarea cooperării internaționale pentru eliminarea principalilor factori care stau la baza acestor fapte, cum ar fi sărăcia și subdezvoltarea, care îi fac pe copii mai vulnerabili față de vânzarea de copii, prostituția și pornografia cu copii și turismul sexual cu copii.

4. Statele părți care sînt în măsură să facă acest lucru vor asigura asistența financiară, tehnică sau de altă natură, în cadrul programelor multilaterale, regionale, bilaterale sau al altor programe existente.

CONVENȚIA UNICĂ ASUPRA STUPEFIANTELOR ȘI PROTOCOLUL DE MODIFICARE A ACESTEI CONVENȚII din 30.03.61* (extras)

Protocolul de modificare a acestei convenții, adoptat la Geneva la 25 martie 1972

PREAMBUL

Părțile,
îngrijorate de sănătatea fizică și morală a umanității,
recunoscînd că întrebuițarea stupefiantelor, din punct de vedere medical, este indispensabilă în vederea ușurării durerii și că măsurile ce trebuie luate sînt necesare pentru a se asigura ca stupefiantele să fie disponibile în vederea acestui scop,
recunoscînd că toxicomania este un flagel pentru individ și constituie un pericol economic și social pentru umanitate,
conștiente de răspunderea pe care o au pentru prevenirea și combaterea acestui flagel,
considerînd că pentru a fi eficiente măsurile luate împotriva abuzului de stupefiante, acestea trebuie să fie coordonate și universale,
socotînd că o acțiune universală în această privință necesită o cooperare internațională, condusă de aceleași principii și avînd în vedere scopuri comune,
recunoscînd competența Organizației Națiunilor Unite în privința controlului stupefiantelor și dorind ca organele internaționale interesate să fie grupate în cadrul acestei organizații,
dorind să încheie o convenție internațională acceptabilă pentru toți, înlocuind cea mai mare parte a tratatelor existente privitoare la stupefiante, limitînd întrebuițarea stupefiantelor la scopuri medicale și științifice și stabilind o cooperare internațională constantă pentru a realiza aceste principii și a atinge aceste scopuri,
cad de acord asupra celor ce urmează:

Articolul 1. Definiții

1. În afară de alte indicații exprese contrare sau în afară de cazul în care contextul cere o alternativă, definițiile care urmează se aplică tuturor dispozițiilor prezentei Convenții:

- a) Termenul Organul înseamnă Organul internațional de control al stupefiantelor.
- b) Termenul cannabis înseamnă vîrfurile florifer sau fructifer al cannabisului (excepțînd semințele și frunzele care nu sînt însoțite de vîrfurile ramurilor) și a cărui rășină n-a fost extrasă, oricare ar fi întrebuițarea lor.
- c) Expresia plantă de cannabis înseamnă toate plantele de genul cannabis.
- d) Expresia rășină de cannabis înseamnă rășina separată, brută sau purificată, obținută din planta cannabis.
- e) Termenul coca înseamnă toate speciile de arbuști din genul erythroxylon.
- f) Expresia frunze de coca înseamnă frunzele arbustului coca, cu excepția frunzelor din care s-au extras toată ecgonina, cocaina și toți ceilalți alcaloizi ecgoninici.
- g) Termenul comisia înseamnă Comisia de stupefiante a consiliului.
- h) Termenul consiliul înseamnă Consiliul economic și social al Națiunilor Unite.
- i) Termenul cultura înseamnă cultura de mac opiaceu, de coca și de plantă de cannabis.
- j) Termenul stupefiant înseamnă toate substanțele din tabelele I și II, fie că sînt naturale sau sintetice.
- k) Expresia Adunarea generală înseamnă Adunarea Generală a Națiunilor Unite.
- l) Expresia trafic ilicit înseamnă cultura sau orice trafic de stupefiante, care au scopuri contrarii celor prevăzute în prezenta Convenție.
- m) Termenele import și export înseamnă, fiecare cu particularitățile sale, transportul material de stupefiante dintr-un stat în alt stat sau de pe teritoriul unui stat pe alt teritoriu al aceluiași stat.
- n) Termenul fabricație înseamnă toate operațiunile, altele decît producția, care permit obținerea stupefiantelor și cuprind purificarea, precum și transformarea stupefiantelor în alte stupefiante.

* Adoptată la New York la 30 martie 1961. Aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr.252-XIII din 03 noiembrie 1994. În vigoare pentru Republica Moldova la 17 martie 1995. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, vol. 8, pag.128

- o) Expresia opiu medicinal înseamnă opiu care a suferit preparațiile necesare în vederea utilizării sale terapeutice.
- p) Termenul opiu înseamnă suc îngroșat al macului opiaceu.
- q) Expresia mac opiaceu înseamnă planta din specia *Papaver somniferum* L.
- r) Expresia pai de mac înseamnă toate părțile (cu excepția semințelor) ale macului opiaceu, după cosire.
- s) Termenul preparat înseamnă un amestec solid sau lichid conținând un stupefiant.
- t) Termenul producție înseamnă operațiunea care constă din culegerea opiuului, a frunzei de coca, a cannabisului și a rășinei de cannabis din plantele care le produc.
- u) Expresiile tabelul I, tabelul II, tabelul III și tabelul IV înseamnă listele de stupefiante sau de preparate anexate la prezenta convenție și care vor putea fi modificate, din timp în timp, în conformitate cu articolul 3.
- v) Expresia secretar general indică pe secretarul general al Organizației Națiunilor Unite.
- w) Expresia stocuri speciale înseamnă cantitățile de stupefiante deținute într-o țară sau pe un teritoriu, prin guvernul acestei țări sau al acestui teritoriu, în vederea nevoilor sale speciale; în vederea circumstanțelor excepționale, expresia nevoi speciale trebuie înțeleasă în consecință.
- x) Termenul stocuri înseamnă cantitățile de stupefiante deținute într-o țară sau pe un teritoriu, cu destinația:
 - i) unui consum medical și științific în această țară sau pe acest teritoriu;
 - ii) fabricării și preparării stupefiantelor și altor substanțe, într-o țară sau pe un teritoriu;
 - iii) exportului; dar nu cuprind cantitățile de stupefiante deținute într-o țară sau pe un teritoriu de către:
 - iv) farmaciști sau alți distribuitori cu amănuntul autorizați sau de către instituțiile în care persoane calificate sînt autorizate în cadrul exercitării funcțiilor lor terapeutice sau științifice; sau
 - v) ca stocuri speciale.
- y) Termenul teritoriu înseamnă toată acea parte a unui stat care este considerată ca o entitate distinctă, în vederea aplicării sistemului de certificate de import și de autorizații de export prevăzute în articolul 31. Această definiție nu se aplică termenului teritoriu în modul în care este întrebuițat în articolele 42 și 46.

2. În conformitate cu scopul acestei convenții, un stupefiant se consideră ca fiind consumat atunci cînd a fost livrat oricărei persoane sau întreprinderi, în vederea distribuirii cu amănuntul, pentru întrebuițare medicală sau cercetare științifică; cuvîntul consumare se va interpreta în conformitate cu această definiție.

Articolul 2. Substanțele supuse controlului

1. În afară de ceea ce privește măsurile de control limitat al stupefiantelor, stupefiantele din tabelul I sînt supuse tuturor măsurilor de control aplicabile stupefiantelor, indicate prin prezenta convenție, și, în particular, măsurilor prevăzute în următoarele articole: 4 c), 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32, 33, 34 și 37.

2. Stupefiantele din tabelul II sînt supuse aceluiași măsuri de control ca și stupefiantele din tabelul I, cu excepția măsurilor prevăzute în paragrafele 2 și 5 ale articolului 30, în aceea ce privește comerțul cu amănuntul.

3. Preparatele, altele decît cele din tabelul III, sînt supuse aceluiași măsuri de control ca și stupefiantele pe care le conțin, dar evaluările (articolul 19) și statisticile (articolul 20), altele decît cele care se raportează la aceste stupefiante, nu vor fi cerute în cazul acestor preparate și dispozițiile articolului 29 (paragraful 2 c) și ale articolului 30 (paragraful 1 b) ii) nu se vor aplica.

4. Preparatele din tabelul III sînt supuse aceluiași măsuri de control ca și preparatele care conțin stupefiantele din tabelul II, numai că paragrafele 1 b) și 3-15 ale articolului 31 nu se vor aplica și că, în ceea ce privește evaluările (articolul 19) și statisticile (articolul 20), informațiile cerute se vor limita la cantitățile de stupefiante utilizate în fabricarea acestor preparate.

5. Stupefiantele din tabelul IV vor fi de asemenea incluse în tabelul I și supuse tuturor măsurilor de control aplicabile stupefiantelor din acest tabel, și pe lîngă aceasta.

- a) părțile vor trebui să adopte toate măsurile speciale de control pe care le consideră necesare, pe baza proprietăților deosebit de periculoase ale stupefiantelor respective; și
- b) părțile vor trebui, dacă, după părerea lor, situația din țara lor determină că acesta este mijlocul cel mai indicat de a proteja sănătatea publică, să interzică producția, fabricația, exportul și importul, comerțul, deținerea sau utilizarea acestor stupefiante, cu excepția cantităților care vor putea fi necesare exclusiv pentru cercetarea medicală și științifică, inclusiv încercările clinice care se efectuează cu aceste stupefiante, care vor trebui să aibă loc sub supravegherea și controlul părții respective sau vor trebui să fie subordonate supravegherii și controlului ei.

6. În afară de măsurile de control aplicabile tuturor stupefiantelor din tabelul I, opiul este supus dispozițiilor articolelor 23 și 24, frunzele de coca - dispozițiilor articolelor 26-27 și cannabisul - dispozițiilor articolului 28.

7. Macul opiaceu, coca, planta cannabis, paiul de mac și frunzele de cannabis sînt supuse măsurilor de control prevăzute, respectiv, în articolele 22-24; 22, 26 și 27; 22 și 28; 25; 28.

8. Părțile vor face tot ce le stă în putință în scopul de a lua măsuri de supraveghere, pe cît posibil, cu privire la substanțele care nu sînt indicate prin prezenta convenție, dar care pot fi utilizate în vederea fabricării ilicite a stupefiantelor.

9. Părțile nu sînt obligate să aplice dispozițiile prezentei convenții stupefiantelor care sînt întrebuițate în cod curent în industrie în alte scopuri decît cele medicale sau științifice, cu condiția:

- a) să ia măsuri pentru a împiedica, recurgînd la procedeele indicate de denaturare sau prin orice alt mijloc, ca stupefiantele astfel întrebuițate să poată da loc unor abuzuri sau să producă efecte nocive (articolul 3 3) și ca în practică substanța nocivă să poată fi recuperată; și
- b) să ia măsuri să figureze, în informațiile statistice (articolul 20) pe care le furnizează, cantitatea fiecărui stupefiant astfel întrebuițat.

Articolul 5. Organele internaționale de control

Recunoscînd competența Organizației Națiunilor Unite în privința controlului internațional al stupefiantelor, părțile sînt de acord să încredințeze Comisiei de stupefiante a Consiliului economic și social și Organului internațional de control al stupefiantelor funcțiile care le sînt atribuite acestor organe prin prezenta Convenție.

Articolul 21. Limitarea fabricării și a importului

1. Cantitatea totală din fiecare stupefiant care se va fabrica și importa de către o țară sau un teritoriu oarecare în cursul unui an nu va trebui să fie mai mare decît suma următoarelor elemente:

- a) cantitatea consumată, în limita evaluării corespunzătoare, în scopuri medicale și științifice;
- b) cantitatea utilizată, în limita evaluării corespunzătoare, în vederea fabricării altor stupefiante, a preparatelor din tabelul III și a substanțelor care nu sînt vizate prin prezenta convenție;
- c) cantitatea exportată;
- d) cantitatea vărsată la stoc, în scopul de a aduce stocul la nivelul specificat în evaluarea corespunzătoare; și
- e) cantitatea procurată, în limita evaluării corespunzătoare, pentru nevoile speciale.

2. Din totalul elementelor enumerate în paragraful 1 se vor scădea toate cantitățile care au fost sechestrate și puse pe piața licită, de asemenea și toată cantitatea luată din stocurile speciale, în vederea satisfacerii nevoilor populației civile.

3. Dacă organul constată că cantitatea fabricată și importată în cursul unui an întrece totalul cantităților enumerate în paragraful 1, ținînd seama de scăzămintele prevăzute în paragraful 2 al prezentului articol, excedentul astfel constatat care va exista la sfîrșitul anului va fi scăzut, anul următor, din cantitățile care trebuie fabricate sau importate, de asemenea și din totalul evaluărilor definite în paragraful 2 al articolului 19.

4. a) Dacă reiese din statisticile importurilor sau ale exporturilor (articolul 20) că cantitatea exportată, cu destinația unei țări sau a unui teritoriu oarecare, depășește totalul evaluărilor relative la această țară sau teritoriu, după cum este definit în paragraful 2 al articolului 19, mărită cu cantitatea declarată ca exportată și făcîndu-se scăderea întregului excedent constatat conform paragrafului 3 al prezentului articol, organul poate face o notificare statelor care, după părerea sa, ar trebui să fie informate.

- b) Imediat ce primesc o astfel de notificare părțile nu vor mai autoriza, în timpul anului în curs, un nou export de stupefiante, care să aibă ca destinație țara sau teritoriul în cauză, în afară de:
 - i) cazul în care s-ar fi furnizat o evaluare suplimentară pentru această țară sau teritoriu, în ceea ce privește toate cantitățile importate în excedent și cantitățile suplimentare convenite; sau
 - ii) cazurile excepționale în care exportul este, după părerea guvernului țării exportatoare, indispensabil tratamentului bolnavilor.

Articolul 22. Dispoziții speciale aplicabile culturii

Dacă situația într-o țară sau un teritoriu al unei părți este de așa natură încît interzicerea culturii macului opiaceu, de coca sau a plantei de cannabis este, după părerea sa, măsura cea mai indicată în vederea protejării sănătății publice, și pentru a împiedica ca stupefiantele să nu fie deturnate spre traficul ilicit, partea interesată va interzice cultura.

Articolul 23. Organe naționale ale opiului

1. Orice parte care autorizează cultura macului opiaceu în vederea producției de opiu va stabili, dacă nu a făcut-o încă, și va menține unu sau mai multe organe de stat (denumite, în cele ce urmează în prezentul articol, prin termenul organul) însărcinate cu exercitarea funcțiilor prevăzute în prezentul articol.

2. Orice parte prevăzută în paragraful precedent va aplica dispozițiile care urmează la culturile de mac opiaceu, în vederea producției de opiu, și la opiu:

- a) organul va delimita regiunile și va desemna parcelele de teren pe care va fi autorizată cultura macului opiaceu, în vederea producției de opiu;
- b) cultivatorii titulari ai unei licențe eliberate de către organ vor fi singurii autorizați de a face aceste culturi;
- c) fiecare licență va specifica suprafața de teren pe care este autorizată această cultură;
- d) orice cultivator de mac opiaceu va fi obligat să livreze organului întreaga sa recoltă de opiu; organul va cumpăra această recoltă și o va lua în posesia lui materială, cât mai curînd posibil, dar cel mai tîrziu într-un interval de 4 luni socotite de la sfîrșitul recoltei; și
- e) organul singur va avea dreptul, în ceea ce privește opiul, de a importa, de a exporta, de a face comerț cu ridicata (en gros) și de a conserva stocuri, cu excepția stocurilor deținute de către fabricanții de alcaloizi din opiu, de opiu medicinal sau de preparate pe bază de opiu. Părțile nu sînt obligate să extindă această clauză asupra opiului medicinal și a preparatelor pe bază de opiu.

3. Atribuțiile administrative prevăzute în paragraful 2 vor fi exercitate de către un singur organ de stat, dacă constituția părții interesate permite aceasta.

Articolul 24. Restricții în legătură cu producția de opiu destinat comerțului internațional

1. a) Dacă una dintre părți are intenția de a începe producția de opiu sau de a mări producția sa de opiu, va ține cont de cererea mondială de opiu existentă, în conformitate cu evaluările publicate de organ, cu scopul ca producția sa de opiu să nu antreneze o supraproducție de opiu în ansamblul mondial.

b) Nici o parte nu va autoriza producția de opiu sau nu va mări producția sa de opiu dacă, după părerea ei, o astfel de producție sau mărirea producției de pe teritoriul ei riscă alimentarea traficului ilicit de opiu.

2. a) Sub rezerva dispozițiilor din paragraful 1, dacă o parte care la 1 ianuarie 1961 nu producea opiu în vederea exportului, dorește să exporte opiul pe care-l produce, în cantități care nu depășesc cinci tone pe an, se va notifica organului, anexînd la această notificare informațiile care privesc:

i) controalele în vigoare cerute prin prezenta convenție în ceea ce privește producția pentru exportul de opiu; și

ii) numele țării sau țărilor cărora intenționează să le exporte opiu;

și Organul va putea, fie să aprobe această notificare, fie să recomande părții interesate să nu producă opiu pentru export.

b) Dacă o parte, alta decît o parte menționată la paragraful 3, dorește să producă mai mult de cinci tone de opiu destinate exportului pe an, ea va notifica Consiliului, anexînd la această notificare informațiile indicate, cuprinzînd și:

i) evaluarea cantităților care trebuie produse în vederea exportului;

ii) controalele existente sau propuse, în ce privește opiul care trebuie produs;

iii) numele țării sau al țărilor cărora socotește că le va exporta acest opiu;

și Consiliul va putea, fie să aprobe notificarea, fie să recomande părții interesate să nu producă opiu pentru export.

3. Contrar dispozițiilor alineatelor a) și b) ale paragrafului 2, o parte care, în timpul celor 10 ani care au precedat imediat data de 1 ianuarie 1961, a exportat opiu produs de ea, va putea continua să exporte opiul pe care-l produce.

4. a) O parte nu va importa opiu din nici o țară sau teritoriu, în afară de cazul cînd opiul este produs pe teritoriul:

i) unei părți menționate în paragraful 3;

ii) unei părți care a adresat o notificare organului în conformitate cu dispozițiile alineatului a) din paragraful 2; sau

iii) unei părți care a primit aprobarea consiliului în conformitate cu dispozițiile alineatului b) din paragraful 2.

b) Contrar dispozițiilor din alineatul a) al prezentului paragraf, o parte poate să importe opiu produs de către orice țară care a produs și exportat opiu în timpul celor 10 ani care au precedat 1 ianuarie 1961, dacă un organ sau o agenție de control național a fost stabilit și funcționează, în scopurile definite în articolul 23, în țara interesată și dacă aceasta posedă mijloace eficiente de a face ca opiul pe care-l produce să nu alimenteze traficul ilicit.

5. Dispozițiile prezentului articol nu vor împiedica o parte:

- a) să producă opiu în cantitate suficientă pentru nevoile sale; sau
- b) să exporte opiu sechestrat din traficul ilicit unei alte părți, în conformitate cu exigențele prezentei Convenții.

Articolul 25. Controlul paiului de mac

1. O parte care permite cultura macului opiaceu, în alte scopuri decât producerea de opiu, va lua toate măsurile necesare în vederea asigurării:

- a) că opiul nu este produs dintr-un asemenea mac opiaceu; și
- b) că fabricarea de stupefiante pe baza paiului de mac este controlată de o manieră satisfăcătoare.

2. Părțile vor aplica paiului de mac sistemul de certificate de import și autorizații de export prevăzute în paragrafele 4-15 din articolul 31.

3. Părțile vor furniza aceleași statistici în legătură cu importul și exportul paiului de mac cum sînt cele prevăzute pentru stupefiante în paragrafele 1 d) și 2 b) ale articolului 20.

Articolul 26. Coca și frunzele de coca

1. Dacă o parte autorizează cultura de coca, ea îi va aplica, la fel ca și frunzelor de coca, regimul de control prevăzut în articolul 23 pentru macul opiaceu; în ceea ce privește alineatul d) din paragraful 2 al acestui articol, obligația impusă organismului menționat va fi numai de a intra în mod material în posesia recoltei, cît mai curînd posibil după ce s-a făcut această recoltă.

2. În măsura posibilului, părțile vor proceda la smulgerea tuturor plantelor de coca existente în stare satisfăcătoare. Ele vor distruge plantele de coca cultivate în mod ilegal.

Articolul 27. Dispoziții suplimentare relative la frunzele de coca

1. Părțile vor putea permite utilizarea frunzelor de coca în vederea preparării unui produs aromatic, care nu va trebui să conțină nici un alcaloid, și ele pot, în măsura necesarului, să permită, în vederea acestei utilizări, producția, importul, exportul, comerțul și deținerea acestor frunze.

2. Părțile vor furniza în mod separat evaluările (articolul 19) și statisticile (articolul 20) în ceea ce privește foile de coca destinate preparării unui astfel de produs aromatic; totuși, acest lucru nu se va face dacă aceleași foi de coca sînt utilizate pentru extracția de alcaloizi, precum și pentru producerea de produse aromatice, și dacă acest fapt este precizat în evaluări și în statistici.

Articolul 28. Controlul cannabisului

1. Dacă o parte autorizează cultura plantei de cannabis în vederea producției de cannabis sau de rășină de cannabis, ea îi va aplica regimul de control, prevăzut în articolul 23, în ceea ce privește controlul macului opiaceu.

2. Prezenta convenție nu se aplică culturii plantei de cannabis în scopuri exclusiv industriale (fibre și semințe) sau în scopuri horticole.

3. Părțile vor adopta măsurile care pot fi necesare în vederea împiedicării abuzului cu frunzele plantei de cannabis sau a traficului ilicit al acestora.

Articolul 29. Fabricarea

1. Părțile vor pretinde ca fabricarea de stupefiante să se efectueze pe baza unei licențe, în afară de cazul în care această fabricație este efectuată printr-una sau mai multe întreprinderi de stat.

2. Părțile:

- a) vor exercita o supraveghere asupra tuturor persoanelor și întreprinderilor care se ocupă cu fabricarea stupefiantelor sau care participă la această fabricare;
- b) vor supune unui regim de licențe întreprinderile și localurile în care se poate executa fabricarea; și
- c) vor cere ca fabricile de stupefiante titulare ale unei licențe să se îngrijească de permise periodice, precizînd categoriile și cantitățile de stupefiante pe care vor avea dreptul să le fabrice. În același timp, nu va fi necesar un permis periodic în vederea preparării lor.

3. Părțile vor împiedica acumularea de către fabricanții de stupefiante a cantităților de stupefiante și a paiului de mac care depășesc cantitățile necesare funcționării normale a întreprinderii, ținînd seama de situația pieței.

Articolul 30. Comerț și distribuire

1. a) Părțile vor pretinde ca comerțul și distribuirea stupefiantelor să se efectueze pe baza unei licențe, în afară de cazul în care comerțul sau această distribuire este efectuată printr-una sau mai multe întreprinderi de stat.

b) Părțile:

i) vor exercita supravegherea tuturor persoanelor și întreprinderilor care se ocupă cu comerțul sau cu distribuirea stupefiantelor sau participă la acestea; și

ii) vor supune unui regim de licență întreprinderile și localurile în care se pot exercita acest comerț și această distribuire. În același timp, nu se va cere neapărat o licență pentru preparări.

c) Dispozițiile alineatelor a) și b) privind regimul de licență nu se vor aplica neapărat persoanelor autorizate să exercite funcții terapeutice sau științifice și care acționează în exercițiul acestor funcții.

2. În afară de acestea, părțile:

a) vor împiedica, de asemenea, acumularea, de către comercianți, distribuitori, întreprinderi de stat sau de către persoanele autorizate prevăzute mai sus, a cantităților de stupefiante și a paiului de mac excedînd peste cele care sînt necesare funcționării normale a întreprinderii, ținînd seama de situația pieței;

b) i) vor pretinde ca stupefiantele să nu fie furnizate sau preparate particularilor decît pe baza unei ordonanțe medicale. Această dispoziție nu este neapărat necesar să fie aplicată stupefiantelor pe care particularii le pot obține în mod legal, utiliza, prepara sau administra cu ocazia exercitării autorizate a funcțiilor lor terapeutice; și

ii) dacă vor socoti aceste măsuri ca fiind necesare sau de dorit, ele vor pretinde ca ordonanțele care vor prescrie stupefiante din tabelul I să fie scrise pe formulare oficiale care vor fi furnizate sub formă de carnete cu cotor de către autoritățile administrative competente sau de către asociațiile profesionale autorizate.

3. Este de dorit ca părțile să pretindă ca ofertele scrise sau imprimate de stupefiante, anunțurile publicitare de orice natură să fie astfel întocmite încît notițele descriptive relative la stupefiante și utilizate în scopuri comerciale, ambalajele conținînd stupefiante și etichetele cu care sînt puse în vînzare stupefiantele să indice denumirea comună internațională, comunicată de către Organizația Mondială a Sănătății.

4. Dacă o parte socotește că o asemenea măsură este necesară sau de dorit, ea va pretinde ca toate ambalajele conținînd un stupefiant să aibă o linie roșie dublă foarte aparentă. Pachetele în care se expediază acest preparat nu vor purta această linie dublă roșie.

5. Părțile vor pretinde ca eticheta sub care este pus în vînzare un drog să indice nominal stupefiantul sau stupefiantele pe care îl (le) conține, precum și greutatea și procentajul lor. Obligația de a furniza aceste informații pe etichetă nu se aplică în mod obligatoriu unui stupefiant preparat unui particular pe baza unei prescripții magistrale.

6. Dispozițiile paragrafelor 2 și 5 nu se aplică în mod obligatoriu comerțului cu amănuntul și nici distribuiri cu amănuntul a stupefiantelor din tabelul II.

Articolul 31. Dispoziții speciale relative la comerțul internațional

1. Părțile nu vor permite exportul de stupefiante cu destinația unei țări sau unui teritoriu oarecare, dacă acesta nu este:

a) conform cu legile și regulamentele acestei țări sau acestui teritoriu; și

b) în limitele totalului evaluărilor aferente acestei țări sau acestui teritoriu, astfel după cum este definit în paragraful 2 al articolului 19, adăugîndu-se cantitățile care trebuie să fie reexportate.

2. Părțile vor exercita în toate porturile și zonele libere aceeași supraveghere și același control ca și în celelalte părți ale teritoriului lor, fiind subînțeles, totodată, că ele vor putea aplica un regim mai sever.

3. a) Părțile vor controla prin intermediul unei licențe importul și exportul stupefiantelor, în afară de cazurile în care acest import sau acest export se efectuează printr-una sau prin mai multe întreprinderi de stat.

b) Părțile vor exercita o supraveghere a tuturor persoanelor și a întreprinderilor care se ocupă cu un astfel de import sau export sau participă la acestea.

4. a) Fiecare parte autorizînd importul sau exportul unui stupefiant va pretinde obținerea unei autorizații de import sau de export, separată pentru fiecare import sau export, indiferent dacă este vorba de unu sau de mai multe stupefiante.

b) Această autorizație va indica denumirea stupefiantului, denumirea comună internațională, dacă aceasta există, cantitatea care se importă sau se va exporta, numele și adresele importatorului și exportatorului și va specifica perioada în cuprinsul căreia trebuie efectuat importul sau exportul.

c) Autorizația de export va indica, în afară de aceasta, numărul și data certificatului de import (paragraful 5), precum și autoritatea care l-a emis.

d) Autorizația de import va putea permite importul prin mai multe transporturi.

5. Înainte de a elibera o autorizație de export, părțile vor pretinde un certificat de import, eliberat de către autoritățile competente ale țării sau ale teritoriului importator, care va atesta că importul de stupefiant sau de stupefiante despre care este vorba este aprobat și că acest certificat va fi prezentat de persoana sau instituția care cere autorizația de export. Părțile se vor conforma deasemenea, pe cât posibil, modelului de certificat de import aprobat de către comisie.

6. O copie de pe autorizația de export se va anexa la fiecare transport și guvernul care eliberează autorizația de export va trimite o copie guvernului țării sau teritoriului importator.

7. a) Dacă importul a fost efectuat sau dacă a expirat perioada fixată pentru import, guvernul țării sau al teritoriului importator va retrimite guvernului țării sau teritoriului exportator autorizația de export, cu o mențiune specială în acest scop.

b) Mențiunea citată mai sus va specifica cantitatea importată efectiv.

c) Dacă cantitatea efectiv exportată este inferioară celei care este indicată în autorizația de export, autoritățile competente vor indica cantitatea efectiv exportată, pe autorizația de export și pe toate copiile oficiale de pe aceasta.

8. Exporturile sub formă de transporturi adresate unei bănci în contul unei persoane diferite de aceea al cărei nume figurează pe autorizația de export sau la o casuță poștală vor fi interzise.

9. Exporturile sub formă de transporturi adresate unui antrepozit de vamă vor fi interzise, în afară de cazul când guvernul țării importatoare precizează pe certificatul de import prezentat de către persoana sau instituția care cere autorizația de export că a aprobat importul transportului, cu mențiunea ca aceasta să fie depusă în antrepozitul vămii. Într-un asemenea caz, autorizația de export va preciza transportul efectuat în vederea acestui scop. Orice retragere din antrepozitul vămii va fi condiționată de prezentarea unui permis emanând de la autoritățile de care depinde antrepozitul și, în cazul unui transport cu destinația în străinătate, acesta va fi asimilat cu un export nou în sensul prezentei Convenții.

10. Transporturile de stupefiante care intră în teritoriul unei părți sau care ies de pe acest teritoriu, fără a fi însoțite de o autorizație de export, vor fi reținute de către autoritățile competente.

11. O parte nu va autoriza trecerea în tranzit pe teritoriul său, în direcția unei alte țări, a unui transport oarecare de stupefiante, fie că acest transport se descarcă fie că nu se descarcă din vehiculul care-l transportă, în afară de cazul în care copia de pe autorizația de export pentru acest transport este prezentată autorităților competente ale țării respective.

12. Autoritățile competente ale unei țări sau ale unui teritoriu oarecare, prin care este autorizată trecerea unui transport de stupefiante, vor lua toate măsurile necesare pentru a împiedica schimbarea rutei transportului amintit spre o altă destinație decât cea care figurează pe copia de pe autorizația de export anexată la transport, în afară de cazul în care guvernul țării sau teritoriului prin care se efectuează transportul amintit autorizează această schimbare de rută. Guvernul acestei țări sau al acestui teritoriu va considera toate cererile de schimbare a rutei ca și cum ar fi vorba de un export al țării sau al teritoriului de tranzit spre țara sau spre teritoriul noului destinatar. Dacă schimbarea de rută este autorizată, dispozițiile alineatelor a) și b) ale paragrafului 7 se vor aplica de asemenea între țara sau teritoriul de tranzit și țara sau teritoriul de unde a fost exportat inițial transportul.

13. Nici un transport de stupefiante, în tranzit sau depus într-un antrepozit de vamă, nu poate fi supus nici unei manipulări care ar modifica natura acestor stupefiante. Ambalajul nu va putea fi modificat fără autorizația autorităților competente.

14. Dispozițiile paragrafelor 11-13, relative la tranzitul stupefiantelor pe teritoriul unei părți, nu sînt aplicabile dacă acest transport se execută pe cale aeriană, cu condiția ca aeronava să nu aterizeze în țara sau teritoriul de tranzit. Dacă aeronava face o aterizare în această țară sau pe acest teritoriu, aceste dispoziții se vor aplica în măsura în care circumstanțele o cer.

15. Dispozițiile prezentului articol nu prejudiciază pe acelea ale oricărui acord internațional care limitează controlul ce poate fi exercitat de către orice parte asupra stupefiantelor în tranzit.

16. Nici una dintre dispozițiile acestui articol, în afară de paragrafele 1 a) și 2, nu se vor aplica în mod obligatoriu preparatelor din tabelul III.

Articolul 32. Dispoziții speciale privind transportul stupefiantelor în trusele de prim-ajutor ale navelor sau aeronavelor efectuînd curse internaționale

1. Transportul internațional prin nave sau aeronave al cantităților limitate de stupefiante, susceptibile de a fi necesare în timpul călătoriei, în vederea acordării primului-ajutor și pentru cazuri de urgență, nu va fi considerat ca un import sau un export, în sensul prezentei Convenții.

2. Precauțiile adecvate vor fi luate de către țara de înmatriculare în vederea împiedicării întrebuințării nepotrivite a stupefiantelor menționate în paragraful 1 sau deturnării lor în scopuri ilicite. Comisia va recomanda aceste precauții, consultându-se cu organizațiile internaționale competente.

3. Stupefiantele transportate prin nave sau aeronave, în conformitate cu dispozițiile paragrafului 1, vor fi supuse legilor, regulamentelor, permiselor și licențelor țării de înmatriculare, fără prejudiciul dreptului autorităților locale competente de a proceda la verificări, inspecții și alte operațiuni de control la bordul navelor sau al aeronavelor. administrarea acestor stupefiant, în caz de urgență, nu va fi considerată ca o contravenție la dispozițiile articolului 30 paragraful 2 b).

Articolul 33. Deținerea de stupefiant

Părțile nu vor permite deținerea de stupefiant fără autorizație legală.

Articolul 34. Măsurile de supraveghere și de inspecție

Părțile vor pretinde:

- a) ca toate persoanele cărora le-au fost eliberate licențe, prin aplicarea prezentei convenții, sau care ocupă posturi de conducere sau de supraveghere într-o întreprindere de stat înființată în conformitate cu prezenta convenție, să reunească calitățile necesare în vederea aplicării efective și fidele a dispozițiilor legilor și regulamentelor întocmite în vederea executării prezentei convenții; și
- b) ca autoritățile administrative, fabricanții, comercianții, oamenii de știință, instituțiile științifice și spitalele să țină registre în care să fie consemnate cantitățile privind fiecare stupefiant fabricat și fiecare operațiune în legătură cu achiziționarea și înstrăinarea de stupefiant. Aceste registre vor fi păstrate o perioadă de timp care nu va fi mai mică de 2 ani. În cazurile în care sînt utilizate carnetele cu cotor de ordonanțe medicale (articolul 30 paragraful 2 b), aceste carnete cu cotor, cuprinzînd și cotoarele, vor fi păstrate de asemenea o perioadă de timp care nu va fi mai mică de 2 ani.

Articolul 35. Lupta împotriva traficului ilicit

Ținînd cont de regimul lor constituțional, juridic și administrativ, părțile:

- a) vor asigura, pe plan național, o coordonare a acțiunii preventive și represive împotriva traficului ilicit; în vederea acestui scop, ele vor putea să desemneze un serviciu adecvat însărcinat cu această coordonare;
- b) se vor asista, în mod mutual, în lupta împotriva traficului ilicit;
- c) vor coopera, în mod strîns, între ele și cu organizațiile internaționale competente ale căror membri sînt, în scopul de a duce o luptă coordonată contra traficului ilicit;
- d) vor supraveghea ca această cooperare internațională a serviciilor adecvate să fie efectuată prin căi rapide; și
- e) se vor asigura că, atunci cînd documentele juridice sînt transmise între țări, în vederea urmării unei acțiuni judiciare, transmiterea să fie efectuată prin căi rapide, pe adresa instanțelor desemnate de către părți; această dispoziție nu atinge dreptul părților de a cere ca documentele juridice să le fie trimise pe cale diplomatică.

Articolul 36. Dispoziții penale

1. Sub rezerva dispozițiilor sale constituționale, fiecare parte va adopta măsurile necesare, pentru ca cultura, producția, fabricația, extracția, prepararea, deținerea, oferirea, punerea în vânzare, distribuirea, procurarea, vânzarea, livrarea, indiferent sub ce formă, mijlocirea, trimiterea, expedierea prin tranzit, transportul, importul și exportul stupefiantelor, care nu sînt conforme cu dispozițiile prezentei convenții, sau orice alt act care, după avizul părții amintite, ar fi contrariu dispozițiilor prezentei Convenții, să constituie infracțiuni, pasibile de pedeapsă dacă s-au comis în mod intenționat, și pentru ca infracțiunile grave să fie pasibile de o pedeapsă adecvată, și anume de pedepse cu închisoarea sau cu alte pedepse privative de libertate.

2. Sub rezerva dispozițiilor constituționale ale fiecărei părți, a sistemului său juridic și a legislației sale naționale:

- a) i) fiecare dintre infracțiunile enumerate în paragraful 1 va fi considerată ca o infracțiune distinctă, dacă ele s-au comis în țări diferite;

- ii) participarea intenționată la oricare dintre infracțiunile amintite, asocierea sau intenția în vederea comiterii sau a tentativei de comitere, precum și actele preparatorii și operațiunile financiare îndeplinite în mod intenționat, reative la infracțiunile despre care este vorba în acest articol, vor constitui infracțiuni pasibile de pedepsele prevăzute în paragraful 1;
- iii) condamnările pronunțate în străinătate, pentru aceste infracțiuni, vor fi luate în considerație, în scopul stabilirii recidivei; și
- iv) infracțiunile grave citate mai sus, fie că sînt comise de către conaționali, fie de către străini, vor fi urmărite de partea pe al cărei teritoriu s-a comis infracțiunea sau de partea pe teritoriul căreia se va găsi delicventul, dacă extrădarea sa nu este acceptabilă, conform legislației părții căreia i s-a adresat cererea de extrădare, și delicventul amintit n-a fost încă urmărit și judecat.

b) Este de dorit ca infracțiunile menționate în paragraful 1 și în subalineatul ii) al alineatului a) din paragraful 2 să fie considerate drept cazuri de extrădare, în termenii tuturor tratatelor de extrădare încheiate sau care se vor încheia între părți, și să fie recunoscute drept cazuri de extrădare între ele, de către părțile care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat sau de reciprocitate, fiind subînțeles, totodată, că extrădarea va fi acordată în conformitate cu legislația părții căreia i s-a adresat cererea de extrădare și că partea amintită va avea dreptul să refuze de a proceda la arestarea delicventului sau să refuze să acorde extrădarea sa, dacă autoritățile competente consideră că infracțiunea nu este suficient de gravă.

3. Nici o dispoziție a prezentului articol nu va putea aduce atingere dispozițiilor dreptului penal al unei părți în materie de jurisdicție.

4. Dispozițiile prezentului articol vor fi limitate în materie de competență de către legislația penală a fiecăreia dintre părți.

Articolul 37. Sechestrare și confiscare

Toate stupefiantele, toate substanțele și tot materialul utilizat în vederea comiterii oricărei infracțiuni prevăzute de articolul 36 sau destinate comiterii unei astfel de infracțiuni vor putea fi sechestrate și confiscate.

Articolul 38. Tratamentul toxicomanilor

1. Părțile vor lua în considerare, în mod special, măsurile care trebuie luate în vederea tratării și îngrijirii toxicomanilor și în vederea asigurării readaptării lor.

2. Dacă toxicomania constituie o problemă gravă pentru o parte și dacă resursele sale economice o permit, este de dorit ca ea să creeze servicii adecvate, în vederea tratamentului eficient al toxicomanilor.

Articolul 39. Aplicarea de măsuri naționale de control mai severe decît cele cerute prin prezenta convenție

Abstracție făcînd de orice dispoziție a prezentei convenții, nici o parte nu va fi sau nu va putea fi socotită ca împiedicată să adopte măsuri de control mai stricte sau mai severe decît cele care sînt prevăzute prin prezenta convenție, și anume să ceară ca preparatele din tabelul III sau stupefiantele din tabelul II să fie supuse măsurilor de control aplicabile stupefiantelor din tabelul I sau unora dintre ele, dacă o socotește necesar sau oportun pentru protecția sănătății publice.

Tabele

Lista stupefiantelor cuprinse în tabelul I

– ACETYLMETHADOLUM acetilmetadol	– 3-acetoxi-6- dimetilamino-4,4-difenilheptan
– ALLYLPRODINUM allilprodin	– 3-allil-1-metil-4-fenil-4-propionoxi-piperidin
– ALPHACETYLMETHADOLUM alfacetilmetadol	– alfa-3-acetoxi-6-dimeti-lamino-4,4-difenilheptan

- ALPHAMEPRODINUM
alfameprodin
- ALPHAMETHADOLUM
alfametadol
- ALPHAPRODINUM
alfaprodin
- ANILERIDINUM
anileridin
- BENZETHIDINUM
benzetidin
- BENZYL MORPHINUM
benzilmorfină
- BETACETYLMETHADOLUM
betacetilmetadol
- BETAMEPRODINUM
betameprodin
- BETAMETHADOLUM
betametadol
- BETAPRODINUM
betaprodin
- CANNABIS (cînepă indiană), RĂȘINĂ,
EXTRACT ȘI TINCTURĂ DIN CANNA-
BIS
- CLONITAZENUM
clonitazen
- COCAE FOLIUM
foi de coca
- COCAINUM
cocaină
- CONCENTRAT DE PAIE DE MAC
- DESOMORPHINUM
desomorfină
- DEXTROMORAMIDUM
dextromoramid
- DIAMPROMIDUM
diampromid
- DIAETHYLTHIAMBUTENUM
dietiltiambuten
- DIHYDROMORPHINUM
dihidromorfină
- alfa-3-etil-1-metil-4-fenil-4-propionoxi-piperidin
- alfa-6-dimetilamino-4,4-difenil-3-heptanol
- alfa-1,3-dimetil-4-fenil-4-propionoxi-piperidin
- esterul etilic al acidului paraaminofenetil-4-fenilpiperi-
din-4-carboxilic
- esterul etilic al acidului (-2-benziloxietil)-4-fenil-piperidin-
4-carboxilic
- 3-benzilmorfină
- beta-3-acetoxi-6-dimetila-mino-4,4-difenilheptan
- beta-3-etil-1-metil-4-fenil-4-propionoxipiperidin
- beta-6-dimetilamino-4,4-difenil-3-heptanol
- beta-1,3-dimetil-4-fenil-4-propionoxi-piperidin
- (2-para-clorbenzil)-1-dietil- amino-etil-5-nitrobenzimi-
dazol
- COCAE FOLIUM foi de coca
- esterul metilic al benzoi lecgoninei
- (materie obținută cînd paiul de mac a suferit un tra-
tament în vederea concentrării alcaloizilor săi, cînd
această substanță este pusă în comerț)
- dihidrodesoximorfină
- ((+)-4-{2-metil-4-oxo-3,3- difenil-4-(1-pirrolidinil) butil}
morfolin)
- {N-(2-metilfenetilamino)propil}-propionanilid
- 3-dietilamino-1,1-di-(2`-tienil)-1-buten

- DIMENOXADOLUM
dimenoxadol
- DIMEPHEPTANOLUM
dimefeptanol
- DIMETHYLTHIAMBUTENUM
dimetiltiambuten
- DIOXAPHETYLUM BUTYRICUM
butirat de dioxafetil
- DIPHENOXYLATUM
difenoxilat
- DIPIPANONUM
dipipanon
- ECGONINUM
ecgonină
- ETHYLMETHYLTHIAMBUTENUM
etilmetiltiambuten
- ETONITAZENUM
etonitazen
- ETOXERIDINUM
etoxeridin
- FURETHIDINUM
furetidin
- HEROINUM
heroină
- HYDROCODONUM
hidrocodon
- HYDROMORPHINOLUM
hidromorfinol
- HYDROMORPHONUM
hidromorfon
- HYDROXYPETHIDINUM
hidroxipetidin
- ISOMETHADONUM
isometadon
- KETOBEMIDONUM
ketobemidon
- LEVOMETHORPHANUM
levometorfan
- LEVOMORAMIDUM
levomoramid
- 2-dimetilaminoetil-1-etoxi-1,1-difenilacetat
- (6-dimetilamino-4,4-difenil-3-heptanol)
- 3-dimetilamino-1,1-di-(2`-tienil)-1-buten
- 4-morfolino-2,2-difenil-etil-butirat
- esterul etilic al acidului (-3-ciano-3,3-difenilpropil)-4-fenil-piperidin-4-carboxilic
- (4,4-difenil-6-piperidin-3-heptanon)
- esterii și derivații săi care sînt transformabili în ecgonină și cocaină
- (3-etilmetilamino-1,1-di-(2`-tienil)-1-buten)
- (1-dietilaminoetil-2-para-etoxibenzil-5-nitrobenzimidazol)
- esterul etilic al acidului (1-{2-(2-hidroxi-etoxi) etil}-4-fenilpiperidin-4-carboxilic
- esterul etilic al acidului-1- (2-tetrahidrofurfuriloxietil-4-fenil-piperidin-4-carboxilic)
- diacetilmorfină
- dihidrocodeinon
- 14-hidroxidihidromorfină
- hihidromorfinon
- esterul etilic al acidului (4-meta-hidroxifenil-1-metilpiperidin-4-carboxilic)
- 6-dimetilamino-5-metil-4,4-difenil- 3-hexanon
- (4-meta-hidroxifenil-1-metil-4-propionilpiperidin)
- (-)-3-metoxi-N-metilmorfinan
- ((-)-4-{2-metil-4-oxo-3,3-difenil-4-(1-pirrolidinil) butil} morfolin)

- LEVOPHENACYEMORPHANUM
levofenacilmorfan
- LEVORPHANOLUM
levorfanol
- METAZOCINUM
metazocin
- METHADONUM
metadon
- METHYLDESORPHINUM
metildesorfin
- METHYLDIHYDROMORPHINUM
metildihidromorfină
- METOPONUM
metopon
- MORPHERIDINUM
morferidin
- MORPHINUM
morfină
- MORPHINUM METHOBROMIDUM
metobromură de morfină și alți derivați
morfi-nici cu azot pentavalent
- MORPHINUM-N-OXIDATUM
morfină-N-oxid
- MYROPHINUM
mirofin
- NICOMORPHINUM
nicomorfină
- NORLEVORPHANOLUM
norlevorfanol
- NORMETHADONUM
normetadon
- NORMORPHINUM
normorfină
- OPIUM
- OXYCODONUM
oxicodon
- OXYMORPHONUM
oximorfon
- PETHIDINUM
petidină
- (-)-3-hidroxi-N-fenacilmorfinan
- (-)-3-hidroxi-N-metilmorfinan
- 2`-hidroxi-2,5,9,-trimetil-6,7-benzomorfan
- 6-dimetilamino-4,4-difenil-3-heptanon
- -metil-delta-6-deoximorfină
- 6-metildihidromorfină
- 5-metildihidromorfinonă
- esterul etilic al acidului 1-(2-morfolinoetil)-4-fenilpi-peridin-4-carboxilic
- miristilesterbenzilmorfină
- 3-6-dinicotinilmorfină
- (-)-3-hidroximorfinan
- 6-dimetilamino-4,4-difenil-3-hexanon
- dimetilmorfină
- 14-hidroxidihidrocodeinonă
- 14-hidroxidihidromorfinonă
- esterul etilic al acidului 1-metil-4-fenilpiperidin-4-

– PHENADOXONUM fenadoxon	– 6-morfolino-4,4-difenil-3-heptanon
– PHENAMPROMIDUM fenampromid	– N-(1-metil-2-piperidinoetil)-propionanilid
– PHENAZOCINUM fenazocin	– 2-hidroxi-5,9-dimetil-2-fenetil-6,7-benzomorfan
– PHENOMORPHANUM fenomorfan	– 3-hidroxi-N-fenilmorfinan
– PHENOPERIDINUM fenoperidin	– esterul etilic al acidului 1-(3-hidroxi-3-fenilpropil)-4-fenilpiperidin-4-carboxilic
– PIMINODINUM piminodin	– esterul etilic al acidului 1-(3-fenilaminopropil)-4-fenilpiperidin-4-carboxilic
– PROHEPTAZINUM proheptazin	– 1,3-dimetil-4-fenil-4-propion-oxiazocicloheptan
– PROPERIDINUM properidin	– esterul isopropilic al acidului 1-metil-4-fenilpiperidin-4-carboxilic
– RACEMETHORPHANUM racemetorfan	– (+ -)-3-metoxi-N-metilmorfinan
– RACEMORAMIDUM racemoramid	– ((+ -)-4-{2-metil-4-oxo-3,3-difenil-4-(1-pirrolidinil)butil} morfolin)
– RACEMORPHANUM racemorfan	– (+ -)-3-hidroxi-N-metilmorfinan
– THEBACONUM tebacon	– acetildihidrocodeinon
– THEBAINUM tebaină	
– TRIMEPERIDINUM trimeperidin	– 1,2,5-trimetil-4-fenil-4-propion-oxipiperidin

Izomerii stupefiantelor înscrise în tabel, în afară de excepții exprese, în toate cazurile unde acești izomeri pot exista, în conformitate cu desemnarea chimică specificată.

Esterii și eterii stupefiantelor, înscrise în prezentul tabel, în afară de cazul că figurează în alt tabel, în toate cazurile în care acești esteri și eteri pot exista.

Sărurile stupefiantelor înscrise în prezentul tabel, inclusiv sărurile esterilor, eterilor și ale izomerilor vizați mai sus, în toate cazurile în care aceste săruri pot exista.

Lista stupefiantelor incluse în tabelul II

ACETILDIHIDROCODEINA
 CODEINA (3-metilmorfină)
 DEXTROPROPOXIFEN (alfa-(+)-4-dimetilamino-1,2-difenil-3-metil-2- butanol propionat)
 DIHIDROCODEINA
 ETILMORFINA (3-etilmorfină)
 NORCODEINA (N-dimetilcodeină)
 FOLCODINA (morfoliniletilmorfină) și

Izomerii stupefiantelor înscrise în tabel, în afară de excepțiile exprese, în toate cazurile în care acești izomeri pot exista, în conformitate cu desemnarea chimică specificată.

Sărurile stupefiantelor înscrise în prezentul tabel, inclusiv sărurile izomerilor lor, vizate mai sus, în toate cazurile în care aceste săruri pot exista.

Lista stupefiantelor incluse în tabelul III

1. Preparatele următoarelor stupefiante:

Acetildihidrocodeină
Codeină
Dextropropoxifen,
dihidrocodeină
Etilmorfină
Norcodeină și
Folcodină

dacă aceste preparate vor conține unul sau mai mulți compuși și cantitatea stupefiantelor nu va fi mai mare de 100 miligrame pe unitate de doză de administrare, iar concentrația nu va fi mai mare de 2,5 la 100 în preparatele care sînt sub formă nedivizată.

2. Preparatele de cocaină care cuprind maximum 0,1 la 100 cocaină, calculată în cocaină bază și preparatele de opiu sau de morfină care conțin maximum 0,2 la 100 morfină, calculată în morfină bază anhidră și conținînd unu sau mai mulți alți compuși, de așa natură încît stupefiantul să nu poată fi recuperat, prin mijloace ușor puse în aplicare, sau într-o proporție care ar putea constitui un pericol pentru sănătatea publică.

3. Preparatele de difenoxilat în unități de administrare conținînd maximum 2,5 miligrame de difenoxilat, calculat în bază, și cel puțin 25 micrograme de sulfat de atropină, pe doza de administrare.

4. Pulvis ipecacuanhac et opii compositus

10 la 100 de pulbere de opiu

10 la 100 de pulbere de rădăcină de ipecacuanhae bine amestecate cu

80 la 100 dintr-un alt compus pulvezirat, care nu este stupefiant.

5. Preparatele corespunzînd la oricare dintre formulele enumerate în prezentul tabel și amestecuri din aceste preparate cu substanțe care nu conțin stupefiante.

Lista stupefiantelor incluse în tabelul IV

- CANNABIS ȘI RĂȘINĂ DE CANNABIS
- DEZOMORFINA (dihidrodeoximorfină)
- HEROINA (diacetilmorfină)
- CETOBEMIDONA (4-meta-hidroxifenil-1-metil-4-propionilpiperidin);

Sărurile stupefiantelor înscrise în prezentul tabel, în toate cazurile în care aceste săruri pot exista.

PROTOCOL

PRIVIND MODIFICAREA CONVENȚIEI UNICE ASUPRA STUPEFIANTELOR DIN 1961

PREAMBUL

Părțile la prezentul protocol, avînd în vedere prevederile Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961, încheiată la New York la 30 martie 1961 (denumită în continuare Convenția unică), dorind să modifice Convenția unică, au căzut de acord asupra următoarelor:

Articolul 1

Amendamente la articolul 2 paragrafele 4, 6 și 7 din Convenția unică

Articolul 2

Paragrafele 4, 6 și 7 din convenția unică vor fi modificate după cum urmează:

“4. preparatele din tabelul III sînt supuse aceluiași măsuri de control ca și preparatele conținînd stupefiantele din tabelul II.

Totodată, articolul 31 paragrafele 1 b) și 3-15 și, în ceea ce privește cumpărarea și distribuirea lor cu amănuntul, articolul 34 alineatul b) nu trebuie să se aplice, iar pentru evaluări (articolul 19) și statistici (articolul 20) informațiile necesare vor fi restrânse la cantitățile de stupefiante folosite la fabricarea unor asemenea preparate.

6. Pe lângă măsurile de control aplicabile tuturor stupefiantelor din tabelul I, opiul este supus prevederilor articolului 19 paragraful 1 alineatul f) și articolelor 21 bis, 23 și 24, frunzele de coca prevederilor articolelor 26 și 27, iar cannabis prevederilor articolului 28.

7. Macul opiaceu, coca, planta cannabis, paiul de mac și frunzele de cannabis sînt supuse măsurilor de control prevăzute, respectiv, în articolul 19 paragraful 1 alineatul e), articolul 20 paragraful 1 alineatul g), articolul 21 bis și în articolele 22-24; 22, 26 și 27; 22 și 28; 25 și 28.”

Articolul 11

Noul articol 21 bis

Noul articol de mai jos va fi inserat după articolul 21 al convenției unice:

“Articolul 21 bis

Limitarea producției de opiu

1. Producerea de opiu de către oricare țară sau teritoriu va fi organizată și controlată în așa fel încît să se asigure că, pe cît este posibil, cantitatea produsă în cursul unui an dat să nu depășească pe cea evaluată, stabilită conform paragrafului 1 f) din articolul 19.

2. Dacă organul constată, pe baza informațiilor de care dispune în conformitate cu prevederile prezentei convenții, că una dintre părți care a trimis o evaluare conform paragrafului 1 f) din articolul 19 nu a limitat opiul produs în cuprinsul granițelor sale la scopuri licite în conformitate cu evaluările respective și că o cantitate importantă de opiu produs, fie licit, fie ilicit, în cuprinsul granițelor acestei părți, a fost introdusă în traficul ilicit, el poate, după studierea explicațiilor părții interesate care îi vor fi expuse în interval de o lună după notificarea constatării amintite mai sus, să hotărască să scadă în întregime sau în parte o asemenea cantitate din cantitatea ce trebuie produsă și din totalul evaluărilor așa cum au fost definite în paragraful 2 b) din articolul 19, pentru anul următor în care o asemenea diminuare poate fi realizată din punct de vedere tehnic, ținînd seama de anotimp și de angajamentele contractuale privind exportul de opiu.

Această hotărîre va intra în vigoare la 90 de zile după ce s-au notificat cele de mai sus părții interesate.

3. După ce a notificat părții interesate hotărîrea pe care a adoptat-o în conformitate cu paragraful 2 de mai sus referitor la o diminuare, organul se va consulta cu acea parte spre a rezolva satisfăcător situația.

4. Dacă situația nu este rezolvată satisfăcător, organul poate utiliza prevederile articolului 14 acolo unde este indicat.

5. Adoptînd hotărîrea sa cu privire la micșorarea prevăzută în paragraful 2 de mai sus, organul va ține seama nu numai de împrejurările respective, inclusiv cele care dau naștere problemei traficului ilicit amintită în paragraful 2 de mai sus, dar și de orice măsuri noi de control pe care partea respectivă le-ar putea adopta.”

Articolul 12

Amendament la articolul 22 din Convenția unică

Articolul 22 din Convenția unică va fi modificat după cum urmează:

“1. Ori de cîte ori situația într-o țară sau într-un teritoriu al unei părți este de așa natură încît interzicerea culturii macului opiaceu, de coca sau plantei cannabis este, după părerea sa, măsura cea mai adecvată pentru ocrotirea sănătății publice și pentru preîntîmpinarea deturnării stupefiantelor spre trafic ilicit, partea interesată va interzice cultivarea.

2. Partea care interzice cultivarea macului opiaceu sau plantei cannabis va adopta măsuri adecvate de confiscare a oricăror plante cultivate ilicit și de distrugere a lor, exceptînd micile cantități necesare părții în scopuri științifice sau de cercetare”.

Articolul 13

Amendament la articolul 35 din Convenția unică

Articolul 35 din Convenția unică se modifică după cum urmează:

“Ținînd cont de regimul lor constituțional, juridic și administrativ, părțile:

- a) vor asigura, pe plan național, o coordonare a acțiunii preventive și represive împotriva traficului ilicit; în vederea acestui scop, ele vor putea să desemneze un serviciu adecvat însărcinat cu această coordonare;
- b) se vor asista, în mod mutual, în lupta împotriva traficului ilicit;
- c) vor coopera, în mod strâns, între ele și cu organizațiile internaționale competente ale căror membri sînt în scopul de a duce o luptă coordonată contra traficului ilicit;
- d) vor supraveghea ca această cooperare internațională a serviciilor adecvate să fie efectuată prin căi rapide;
- e) se vor asigura că, atunci cînd documente juridice sînt transmise între țări, în vederea urmăririi unei acțiuni judiciare, transmiterea să fie efectuată prin căi rapide, pe adresa instanțelor desemnate de către părți; această dispoziție nu atinge dreptul părților de a cere ca documentele juridice să le fie trimise pe cale diplomatică;
- f) vor furniza, dacă ele consideră oportun, organului și comisiei, prin intermediul secretarului general, pe lîngă informațiile cerute de articolul 18, informații referitoare la activitățile ilicite din cuprinsul granițelor, privind cultivarea, producția, fabricarea, utilizarea și traficul ilicit de stupefiante; și
- g) vor furniza informații referitoare la paragraful precedent, pe cît posibil, într-un astfel de mod și pînă la datele pe care le va fixa organul; la cererea unei părți, organul va putea să o ajute să furnizeze informațiile cerute și să-i sprijine eforturile în vederea reducerii activităților ilicite cu stupefiante în cuprinsul granițelor acesteia”.

Articolul 14

Amendamente la articolul 36 paragrafele 1 și 2 din Convenția unică

Articolul 36 paragrafele 1 și 2 din Convenția unică vor fi modificate după cum urmează:

“1. a) Sub rezerva dispozițiilor sale constituționale, fiecare parte va adopta măsurile necesare, pentru ca cultura și producția, fabricația, extracția, prepararea, deținerea, oferirea, punerea în vînzare, distribuirea, procurarea, vînzarea, livrarea, indiferent sub ce formă, mijlocirea, trimiterea, expedierea prin tranzit, transportul, importul și exportul stupefiantelor, care nu sînt conforme cu dispozițiile prezentei Convenții, sau orice alt act care, după avizul părții amintite, ar fi contrariu dispozițiilor prezentei convenții, să constituie infracțiuni, pasibile de pedeapsă dacă s-au comis în mod intenționat, și pentru ca infracțiunile grave să fie pasibile de o pedeapsă adecvată, și anume de pedepse cu înșchisoarea sau cu alte pedepse privative de libertate.

b) În pofida prevederilor enunțate la alineatul precedent, dacă cei ce utilizează abuziv stupefiante au comis asemenea delict, părțile vor putea, în loc de a le condamna sau de a pronunța o sancțiune penală împotriva lor sau ca o alternativă la condamnare sau pedeapsă, să supună aceste persoane unor măsuri de tratament, de educare, de postură, de readaptare și de reintegrare socială, în conformitate cu paragraful 1 al articolului 38.

2. Sub rezerva dispozițiilor constituționale ale fiecărei părți, a sistemului său juridic și a legislației sale naționale:

a) i) fiecare dintre infracțiunile enumerate în paragraful 1 va fi considerată ca o infracțiune distinctă, dacă ele s-au comis în țări diferite;

ii) participarea intenționată la oricare dintre infracțiunile amintite, asocierea sau intenția în vederea comiterii sau a tentativei de comitere, precum și actele preparatorii și operațiunile financiare îndeplinite în mod intenționat, relative la infracțiunile despre care este vorba în acest articol, vor constitui infracțiuni pasibile de pedepsele prevăzute în paragraful 1;

iii) condamnările pronunțate în străinătate, pentru aceste infracțiuni, vor fi luate în considerație, cu scopul stabilirii recidivei; și

iv) infracțiunile grave, citate mai sus, fie că sînt comise de conaționali fie de străini, vor fi urmărite de partea pe al cărei teritoriu s-a comis infracțiunea sau de partea pe teritoriul căreia se va găsi delicventul, dacă extrădarea sa nu este acceptabilă, conform legislației părții căreia i s-a adresat cererea de extrădare, și delicventul amintit n-a fost încă urmărit și judecat;

b) i) fiecare dintre infracțiunile enumerate la paragrafele 1 și 2

a) ii) din prezentul articol va fi considerată ca fiind infracțiune pasibilă de extrădare în oricare tratat de extrădare existent între părți. Părțile se obligă să includă aceste infracțiuni ca infracțiuni care dau loc la extrădare în fiecare tratat de extrădare ce va fi încheiat între ele;

ii) dacă o parte care condiționează extrădarea de existența unui tratat primește o cerere de extrădare de la o altă parte de care nu este legată printr-un tratat de extrădare, ea poate, dacă vrea, să considere prezenta convenție drept bază legală pentru extrădare în legătură cu infracțiunile

- enumerare la paragrafele 1 și 2 a) ii) din prezentul articol. Extrădarea este supusă celorlalte condiții prevăzute de legea părții căreia i se adresează;
- iii) părțile care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat vor recunoaște infracțiunile enumerate la paragrafele 1 și 2 a)
- ii) din prezentul articol drept infracțiuni pasibile de extrădare între ele, în funcție de condițiile prevăzute de legea părții căreia i se adresează cererea;
- iv) extrădarea va fi acordată în conformitate cu legea părții căreia i se adresează cererea și, în pofida alineatelor b) i), ii) și iii) din prezentul paragraf, partea va avea dreptul să refuze acordarea extrădării în cazurile în care autoritățile competente consideră că infracțiunea nu este destul de gravă.”

Articolul 15

Amendament la articolul 38 din Convenția unică și la titlul său

Articolul 38 din Convenția unică și titlul său vor fi modificate după cum urmează:

“Măsuri împotriva abuzului de stupefiante

1. Părțile vor acorda o atenție specială și vor lua toate măsurile practice pentru prevenirea abuzului de stupefiante și pentru asigurarea cât mai urgentă a depistării, tratamentului, educației, postcurei, readaptării și reintegrării în societate a persoanelor implicate și vor coordona eforturile lor în aceste scopuri.

2. Părțile vor trebui să promoveze, pe cât este posibil, formarea personalului în domeniul tratamentului, postcurei, readaptării și reintegrării sociale a persoanelor care abuzează de stupefiante.

3. Părțile vor adopta toate măsurile practice posibile pentru a ajuta persoanele care au nevoie în exercitarea profesiei lor de cunoașterea problemelor ridicate de abuzul de stupefiante și de prevenire a acestuia și le vor face cunoscute marelui public, dacă nu există un risc ca abuzul de stupefiante să se extindă foarte mult”.

Articolul 16

Noul articol 38 bis

Noul articol de mai jos va fi inserat după articolul 38 al convenției unice:

“Articolul 38 bis

Acordurile prevăzând crearea centrelor regionale

Dacă o parte consideră oportun, în cadrul acțiunii sale împotriva traficului ilicit de stupefiante, ținând seama de regimul său constituțional, juridic și administrativ, ea se va strădui - solicitând, dacă dorește, avizele tehnice ale organului sau ale instituțiilor specializate - să stabilească, prin consultații cu alte părți interesate din acea regiune, acorduri care să prevadă crearea de centre regionale pentru cercetări științifice și educație menite să rezolve problemele rezultate din utilizarea ilicită și din traficul ilicit de stupefiante”.

CONVENȚIA ASUPRA SUBSTANȚELOR PSIHOTROPE
din 21.02.71*
(extras)

PREAMBUL

Părțile, din grija pentru sănătatea fizică și morală a omenirii, preocupate de problema sănătății publice și problema socială care rezultă din abuzul de anumite substanțe psihotrope, *hotărâte* să prevină și să combată abuzul de aceste substanțe și comerțul ilicit la care dau loc, *considerând* că este necesar să se adopte măsuri severe pentru a limita utilizarea acestor substanțe în scopuri licite, *recunoscând* că utilizarea substanțelor psihotrope în scopuri medicale și științifice este indispensabilă și că posibilitatea de a procura substanțe în aceste scopuri nu ar trebui să facă obiectul nici unei restricții nejustificate, *încredințate* că spre a fi eficiente măsurile luate împotriva abuzului de asemenea substanțe trebuie să fie coordonate și universale, *recunoscând* competența Organizației Națiunilor Unite în domeniul controlului substanțelor psihotrope și dorind ca organele internaționale interesate să-și exercite activitatea în cadrul acestei organizații, *convinse* că o convenție internațională este necesară pentru realizarea acestor țeluri, *stabilesc* următoarele:

Articolul 1. Definiții

În afară de o indicație expresă sau în cazul în care contextul impune să fie altfel, expresiile următoare din prezenta Convenție au semnificațiile arătate mai jos:

- a) Expresia Consiliu se referă la Consiliul Economic și Social al O.N.U.
- b) Expresia Comisie se referă la Comisia Consiliului pentru Stupefianțe.
- c) Expresia Organ se referă la Organul internațional de control al stupefiantelor, instituit în virtutea Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961.
- d) Expresia Secretar General se referă la Secretarul General al O.N.U.
- e) Expresia substanță psihotropă se referă la orice substanță, fie că este de origine naturală fie de origine sintetică sau la orice produs natural din tabelele I, II, III sau IV.
- f) Expresia preparat se referă la:
 - i) o soluție sau un amestec, oricare ar fi starea sa fizică, conținând una sau mai multe substanțe psihotrope; sau
 - ii) una sau mai multe substanțe psihotrope divizate în unități de administrare.
- g) Expresiile tabel I, tabel II, tabel III și tabel IV se referă la listele substanțelor psihotrope purtând numerele corespunzătoare, anexate la prezenta Convenție, care vor putea fi modificate, conform art. 2.
- h) Expresiile export și import se referă, fiecare în înțelesul său particular, la transferarea efectivă a unei substanțe psihotrope dintr-o țară în alta.
- i) Expresia fabricare se referă la toate operațiile care permit obținerea de substanțe psihotrope și cuprinde purificarea și transformarea substanțelor psihotrope în alte substanțe psihotrope. Această expresie cuprinde, de asemenea, fabricarea preparatelor, altele decât cele care sînt efectuate pe bază de prescripție medicală, într-o farmacie.
- j) Expresia trafic ilicit se referă la fabricarea sau traficul de substanțe psihotrope efectuate contrar prevederilor Convenției de față.
- k) Expresia regiune se referă la orice parte a unui stat care, în virtutea art. 28, este tratată ca o entitate distinctă în scopurile prezentei Convenții.
- l) Expresia localuri se referă la clădiri, părți ale clădirilor, precum și la terenul afectat clădirilor susmenționate sau unor părți din aceste clădiri.

Articolul 7. Dispoziții speciale referitoare la substanțele din tabelul I

În ceea ce privește substanțele din tabelul I, părțile vor trebui:

* Adoptată la Viena la 21 februarie 1971. Aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 252-XIII din 02 noiembrie 1994. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 mai 1995. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, vol. 8, p.181

- a) să interzică orice utilizare a acestor substanțe, cu excepția celor utilizate în scopuri științifice sau scopuri medicale foarte limitate, de către persoane special autorizate care lucrează în instituții medicale sau științifice ce țin direct de guvernele lor sau au fost autorizate în mod expres de aceste guverne;
 - b) să ceară ca fabricarea, comercializarea, distribuirea și deținerea acestor substanțe să fie subordonată posedării unei licențe speciale și a unei autorizații prealabile;
 - c) să prevadă o supraveghere severă asupra activităților și actelor menționate în alin. a) și b);
 - d) să nu permită să se elibereze unei persoane special autorizate decît cantitatea din aceste substanțe, necesară scopurilor pentru care a fost acordată autorizația;
 - e) să ceară ca persoanele care exercită funcții medicale și științifice să înregistreze achiziționarea acestor substanțe și detaliile privind utilizarea lor, aceste înregistrări trebuind să fie păstrate cel puțin 2 ani după ultima utilizare consemnată în documente;
- și
- f) să interzică exportul și importul acestor substanțe, exceptînd cazul în care exportatorul și importatorul vor fi și unul și celălalt autoritatea sau administrația competentă din țara sau regiunea exportatoare sau importatoare, respectiv alte persoane sau întreprinderi pe care autoritățile competente din țările sau regiunile lor le vor autoriza în mod explicit în acest scop. Condițiile prevăzute în paragraful 1 art. 12 referitoare la autorizațiile de export și import pentru substanțele din tabelul II se vor aplica în aceeași măsură substanțelor din tabelul I.

Articolul 8. Licențe

1. Părțile vor cere o licență sau altă măsură de control similară, pentru fabricarea, comercializarea (inclusiv exportul și importul) și distribuirea substanțelor din tabelele II, III și IV.

2. Părțile:

- a) vor exercita o supraveghere asupra tuturor persoanelor și întreprinderilor special autorizate care se îndeletnicesc cu fabricarea, comercializarea (inclusiv exportul și importul) sau cu distribuirea substanțelor prevăzute la paragraful 1;
- b) vor supune unui regim de licențe sau altor măsuri de control similare întreprinderile și clădirile în care poate fi făcut acest comerț sau această distribuție; și
- c) vor proceda în așa fel încît măsuri de securitate să fie luate față de aceste întreprinderi și aceste clădiri de așa manieră încît să împiedice furtul sau sustragerea stocurilor prin alte moduri.

3. Dispozițiile din paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol, referitoare la regimul de licențe sau la alte măsuri de control similare, nu se vor aplica în mod obligatoriu persoanelor special autorizate să exercite funcții terapeutice sau științifice și care acționează în exercițiul acestor funcții.

4. Părțile vor cere ca toate persoanele cărora li se eliberează autorizații în baza prezentei Convenții sau care posedă autorizații echivalente, conform dispozițiilor prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol sau la alin.b) al art.7, să aibă calificarea de rigoare spre a aplica efectiv și corect prevederile legii și regulamentelor adoptate în cadrul aplicării prezentei Convenții.

Articolul 9. Prescripții medicale

1. Părțile vor cere ca substanțele din tabelele II, III și IV să fie furnizate sau distribuite pentru a fi utilizate de persoane particulare numai pe bază de prescripție medicală, exceptînd cazurile în care persoanele particulare pot în mod legal să obțină, să utilizeze, să elibereze sau să administreze aceste substanțe în exercitarea funcțiilor terapeutice și științifice legal autorizate.

2. Părțile vor lua măsurile necesare pentru ca prescripțiile medicale cuprinzînd substanțe din tabelele II, III și IV să fie eliberate conform practicii medicale și supuse, în ceea ce privește în special numărul reînnoirilor posibile și durata valabilității lor, unei reglementări care să asigure protecția sănătății și a interesului public.

3. Contrar dispozițiilor paragrafului 1, una dintre părți poate, atunci cînd, după părerea sa, situația legală o impune și în condițiile pe care ea le va putea prescrie, inclusiv în materie de înregistrare, să autorizeze farmaciștii cu autorizație sau orice alți distribuitori cu amănuntul sub licență, desemnați de autoritățile însărcinate cu ocrotirea sănătății publice în țară sau într-o zonă a acestei țări, să furnizeze, la discreție și fără prescripție, pentru a fi utilizate de către persoanele particulare în cazuri excepționale și în scopuri medicale, cantități mici de substanțe prevăzute în tabelele III și IV, în limitele pe care le vor preciza părțile.

Articolul 10. Obligații privind condiționarea și anunțurile de publicitate

1. Fiecare dintre părți va impune, ținînd seama de regulamentele sau recomandările pertinente ale Organizației Mondiale a Sănătății, să se indice pe etichetă, atunci cînd acest lucru va fi posibil și în orice

caz pe nota care însoțește condiționarea pentru distribuirea cu amănuntul a substanțelor psihotrope, modul de folosire, precum și precauțiile ce trebuie luate, care, după părerea sa, sînt necesare pentru securitatea celui care folosește substanța.

2. Fiecare dintre părți, ținînd seama de prevederile constituției țării sale, va interzice anunțurile publicitare care se referă la substanțe psihotrope și care sînt destinate marelui public.

Articolul 11. Înregistrarea

1. Părțile vor impune ca, în cazul substanțelor din tabelul I, fabricanții și oricare alte persoane autorizate în virtutea art.7 să facă comerț cu aceste substanțe și să le distribuie, să procedeze la înregistrarea, în condițiile prevăzute de fiecare dintre părți, în așa fel încît să apară precis cantitățile fabricate sau deținute în stoc, precum și, pentru fiecare achiziție și fiecare cantitate, data, numele furnizorului și al achizitorului.

2. Părțile vor impune ca, pentru substanțele din tabelele II și III, fabricanții, distribuitorii en gros și exportatorii să procedeze la înregistrarea acestora în condițiile stabilite de fiecare dintre părți, în așa fel încît să apară cu precizie cantitățile fabricate și, pentru fiecare achiziție și fiecare livrare, cantitatea, data, numele furnizorului și al achizitorului.

3. Părțile vor impune ca, pentru substanțele din tabelul II, distribuitorii cu amănuntul, instituțiile spitalicești, centrele de tratament și instituțiile științifice să procedeze la înregistrarea acestora în condițiile specificate pentru fiecare dintre părți, în așa fel încît să apară cu precizie fiecare achiziție și fiecare livrare, cantitatea, data, numele furnizorului și al achizitorului.

4. Părțile vor supraveghea, prin metode adecvate și ținînd seama de practicile profesionale și comerciale care le sînt proprii, ca informațiile referitoare la achiziționarea și cedarea unor substanțe din tabelul III de către distribuitorii cu amănuntul, instituțiile spitalicești, centrele de tratament și instituțiile științifice să poată fi consultate cu ușurință.

5. Părțile vor impune ca, pentru substanțele incluse în tabelul IV, fabricanții, exportatorii și importatorii să procedeze la înregistrarea în condițiile stabilite de fiecare dintre părți, în așa fel încît să apară cantitățile fabricate, exportate și importate.

6. Părțile vor impune fabricanților de preparate exceptate, conform paragrafului 3 art.3 , să înregistreze cantitatea din fiecare substanță psihotropă utilizată în fabricarea unui preparat exceptat, natura și cantitatea totală a preparatului exceptat, fabricat cu această substanță, precum și mențiunile referitoare la prima livrare.

7. Părțile vor supraveghea ca înregistrările și informațiile la care se referă prezentul articol și care sînt necesare pentru stabilirea rapoartelor prevăzute de art.16 să fie păstrate cel puțin timp de 2 ani.

Articolul 12. Dispoziții referitoare la comerțul internațional

1. a) Oricare dintre părți, care autorizează exportul sau importul de substanțe din tabelele I sau II, trebuie să ceară ca o autorizație de import sau de export, redactată pe un formular-model stabilit de Comisie, să fie obținută pentru fiecare export sau import, indiferent dacă este vorba de una sau mai multe substanțe.

b) Această autorizație trebuie să cuprindă denumirea internațională a substanței sau, în absența acesteia, denumirea substanței din tabel, cantitatea exportată sau importată, forma farmaceutică, numele și adresa exportatorului și importatorului și perioada în cursul căreia trebuie să aibă loc exportul sau importul. Dacă substanța este exportată sub formă de preparat va fi, de asemenea, indicată denumirea preparatului, dacă există o asemenea denumire. Autorizația de export trebuie, de asemenea, să indice numărul și data certificatului de import și să specifice autoritatea care a eliberat acest document.

c) Înainte de a elibera o autorizație de export, părțile vor cere o autorizație de import eliberată de autoritățile de resort ale țării sau ale regiunii importatoare și care să ateste că importul substanței sau substanțelor despre care este vorba a fost aprobat, iar această autorizație va fi prezentată de persoana sau instituția care cere autorizația de export.

d) O copie după autorizația de export va fi anexată la fiecare expediție, iar guvernul care a eliberat autorizația de export va adresa o copie a acesteia guvernului țării sau regiunii importatoare.

e) Cînd importul a fost efectuat, guvernul țării sau al regiunii importatoare va remite guvernului țării sau regiunii exportatoare autorizația de export, împreună cu o atestare care să certifice cantitatea efectiv importată.

2. a) Părțile vor cere ca, pentru fiecare export al unor substanțe din tabelul III, exportatorii să întocmească în 3 exemplare o declarație pe un formular-model stabilit de către Comisie, conținînd informațiile următoare:

- i) Numele și adresa exportatorului și importatorului;
 - ii) Denumirea comună internațională sau, în lipsa unei asemenea denumiri, denumirea substanței din tabel;
 - iii) Cantitatea de substanță și forma farmaceutică sub care substanța este exportată și, dacă este exportator, sub forma unui preparat, denumirea acestuia, dacă există o asemenea denumire;
 - iv) Data expedierii.
- b) Exportatorii vor furniza autorităților competente din țara lor sau din regiunea lor 2 exemplare din această declarație. Ei vor anexa al treilea exemplar la marfa expedită.
- c) Partea care a exportat o substanță din tabelul III va trebui, cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 90 de zile de la data expedierii, să transmită autorităților competente ale țării sau regiunii importatoare, în plic recomandat cu semnătură de primire, un exemplar al declarației primite din partea exportatorului.
- d) Părțile vor putea cere ca, imediat după primirea coletului, importatorul să adreseze autorităților competente din țara sau din regiunea sa exemplarul care însoțește marfa cu semnătura de rigoare, indicând cantitățile primite și data primirii.
3. Substanțele din tabelele I și II vor fi supuse, de asemenea, dispozițiilor care urmează:
- a) Părțile vor exercita în porturile libere și zonele libere aceeași supraveghere și același control ca și în alte părți ale teritoriului lor, înțelegându-se totuși că vor putea aplica un regim mai sever;
 - b) Exporturile sub formă de expedieri adresate unei bănci sau în contul unei persoane, alta decât aceea al cărei nume figurează în autorizația de export, sau unei căsuțe poștale, vor fi interzise;
 - c) Exporturile de substanțe din tabelul I, sub formă de expedieri adresate unui antrepozit al unei vămi, vor fi interzise. Exporturile substanțelor din tabelul II, sub formă de expedieri adresate unui antrepozit al unei vămi vor fi interzise, exceptând cazul în care guvernul țării importatoare precizează pe certificatul de import, prezentat de persoana sau instituția care cere autorizația de export, că el a aprobat importul acelei mărfi pentru ca ea să fie depusă într-un antrepozit al unei vămi. În asemenea cazuri, autorizația de export va preciza că expedierea se face în acest scop. Orice retragere de la antrepozitul vămii va fi subordonată prezentării unei autorizații eliberate de autoritățile de care țin antrepozitul și, în cazul unei expedieri în străinătate, această retragere va fi asimilată unui nou export în sensul prezentei Convenții;
 - d) Expedierile care sosesc pe teritoriul uneia dintre părți sau care se fac de pe acest teritoriu, fără să fi fost însoțite de o autorizație de export, vor fi reținute de autoritățile competente;
 - e) O parte nu va autoriza trecerea în tranzit pe teritoriul ei, în direcția unei alte țări, a oricărei expedieri de asemenea substanțe, indiferent dacă marfa este sau nu descărcată din vehiculul care o transportă, exceptând cazul când copia după autorizația de export pentru această expediere este prezentată autorităților competente ale acestei părți.
 - f) Autoritățile competente ale unei țări sau regiuni, prin care trecerea unui colet conținând asemenea substanțe este autorizată, vor adopta toate măsurile necesare pentru a împiedica abaterea din drum a coletului menționat către o altă destinație decât aceea care figurează pe copia autorizației de export atașată la colet, exceptând cazul în care guvernul țării sau regiunii prin care se efectuează expedierea ar autoriza această schimbare de rută. Guvernul acestei țări sau al regiunii de tranzit va trata orice cerere de schimbare de rută ca și cum ar fi vorba de un export din țara sau regiunea de tranzit către țara sau regiunea noii destinații. Dacă se autorizează schimbarea de rută, dispozițiile de la alin. e) al paragrafului 1 se vor aplica, de asemenea, între țara sau regiunea de tranzit și țara sau regiunea de unde marfa a fost exportată de la început;
 - g) Nici o expediere de asemenea substanțe în tranzit sau depusă la un antrepozit al unei vămi nu va putea fi supusă vreunei tratări de natură să modifice caracterul substanțelor. Ambalajul nu poate fi modificat fără consimțământul autorităților competente.
 - h) Dispozițiile alin. e) - g) referitoare la tranzitul acestor substanțe prin teritoriul uneia dintre părți nu sînt aplicabile dacă marfa este transportată pe calea aerului, cu condiția ca aeronava să nu aterizeze în țara sau regiunea de tranzit. Dacă aeronava aterizează în această țară sau regiune, aceste dispoziții se vor aplica în măsura în care o impun împrejurările.
 - i) Prevederile prezentului paragraf nu vor aduce atingere prevederilor conținute în orice acord internațional care ar limita controlul exercitat de oricare dintre părți asupra acestor substanțe în tranzit.

Articolul 13. Interzicerea și restricțiile aplicate exportului și importului

1. Orice parte poate notifica tuturor celorlalte părți, prin intermediul Secretariatului General, că ea interzice importul, în țara sa sau într-una din regiunile sale, a uneia sau mai multor substanțe din tabelele II, III sau IV specificate în notificarea sa. În această notificare, partea va indica numele sub care substanța figurează în tabelele II, III sau IV.

2. Dacă una dintre părți a primit o notificare de interdicție, așa cum se prevede în paragraful 1, ea va lua măsurile necesare pentru ca nici una dintre substanțele specificate în notificarea menționată să nu fie exportată în țara sau în una dintre regiunile părții care a făcut notificarea.

3. Contrar dispozițiilor paragrafelor precedente, orice parte care a făcut notificare conform paragrafului 1 poate, eliberând în fiecare caz un permis special de import, să autorizeze importul cantităților determinate de substanțele în cauză sau din preparatele care le conțin.

Autoritatea țării importatoare care va elibera permisul special de import îi va adresa în 2 exemplare, care vor purta numele și adresa importatorului, autorității competente a țării sau regiunii exportatoare care va putea, în acest caz, să autorizeze exportatorul să efectueze expedierea. Aceasta va fi însoțită de un exemplar al permisului special de import, vizat regulamentar de autoritatea competentă a țării sau regiunii exportatoare.

Articolul 14. Dispoziții speciale cu privire la transportul substanțelor psihotrope în truse de prim ajutor pe vase, aeronave sau alte mijloace de transport public care circulă pe trasee internaționale

1. Transportul internațional pe nave, aeronave sau alte mijloace de transport public internațional, ca trenuri și autocare internaționale, al unor cantități limitate de substanțe din tabelele II, III și IV, susceptibile să fie necesare în cursul călătoriei pentru acordarea de prim ajutor și pentru cazurile de urgență, nu va fi considerat ca export, import sau tranzit în sensul prezentei Convenții.

2. Se vor lua măsuri de precauție adecvate de către țara de înmatriculare pentru a împiedica utilizarea abuzivă a substanțelor menționate la paragraful 1 sau deturnarea lor în scopuri ilicite.

Comisia va recomanda aceste precauții după ce se va consulta cu organizațiile internaționale competente.

3. Substanțele transportate pe nave, aeronave sau alte mijloace de transport public internațional, ca trenuri și autocare internaționale, conform prevederilor paragrafului 1, vor fi supuse legilor, reglementărilor, permiselor și autorizațiilor țării de înmatriculare, fără a prejudicia dreptul autorităților locale competente de a proceda la verificări, inspecții și alte operațiuni de control la bordul acestor mijloace de transport. Administrarea acestor substanțe, în caz de urgență, nu se va considera că ar contraveni dispozițiilor paragrafului 1 din art. 9.

Articolul 15. Inspecția

Părțile vor institui un sistem de inspectare a fabricanților, exportatorilor, importatorilor și distribuitorilor cu ridicata și cu amănuntul a substanțelor psihotrope, precum și a instituțiilor medicale și științifice care folosesc asemenea substanțe. Părțile vor organiza inspectarea localurilor, stocurilor și înregistrărilor atât de frecvent pe cât o vor considera necesară.

Articolul 20. Măsuri împotriva abuzului de substanțe psihotrope

1. Părțile vor lua toate măsurile susceptibile să prevină abuzul de substanțe psihotrope și să asigure depistarea promptă, precum și tratamentul, educația, perioada postcură, readaptarea și reintegrarea socială a persoanelor interesate; ele își vor coordona eforturile în acest scop.

2. Părțile vor favoriza, pe cât posibil, formarea unui personal pentru a asigura tratamentul, perioada postcură, readaptarea și reintegrarea socială a persoanelor care abuzează de substanțe psihotrope.

3. Părțile vor ajuta persoanele care au nevoie în exercitarea profesiei lor de a dobândi cunoștințe referitoare la problemele puse de abuzul de substanțe psihotrope și de prevenirea lui și vor difuza, de asemenea, aceste cunoștințe în rîndul marelui public, dacă există temeri justificate că abuzul de aceste substanțe ar putea să se răspîndească foarte mult.

Articolul 21. Lupta împotriva traficului ilicit

Ținînd seama de regimul lor constituțional, juridic și administrativ, părțile:

- a) vor asigura pe plan național coordonarea acțiunii preventive și represive împotriva traficului ilicit; în acest scop, ele vor putea să desemneze un serviciu adecvat, însărcinat cu această coordonare;
- b) se vor ajuta reciproc în lupta împotriva traficului ilicit de substanțe psihotrope și, în special, vor transmite celorlalte părți direct interesate, pe cale diplomatică sau prin intermediul autorităților competente pe care le vor desemna în acest scop, cîte o copie din fiecare raport pe care îl vor

fi adresat Secretarului General în baza art. 16, în urma descoperirii unui caz de trafic ilicit sau în urma unei confiscări;

- c) vor colabora strâns între ele, precum și cu organizațiile internaționale competente din care fac parte, în scopul ducerii unei lupte coordonate împotriva traficului ilicit;
- d) vor veghea la realizarea rapidă a colaborării internaționale a serviciilor adecvate; și
- e) se vor asigura ca, atunci când documentele de procedură sînt transmise între țări pentru inițierea unei acțiuni în justiție, transmiterea să fie efectuată pe căi rapide la adresa instanțelor desemnate de către părți; această prevedere nu încalcă dreptul părților de a cere ca documentele de procedură să le fie expediate pe cale diplomatică.

Articolul 22. Dispoziții cu caracter penal

1. a) Sub rezerva prevederilor sale constituționale, fiecare parte va considera drept infracțiune pasibilă de pedeapsă orice act comis intenționat care contravine unei legi sau unui regulament în executarea obligațiilor sale ce decurg din prezenta Convenție și va lua măsurile necesare pentru ca infracțiunile grave să fie sancționate, de exemplu, cu închisoare sau orice altă pedeapsă privativă de libertate.

b) Contrar dispozițiilor cuprinse în alineatul precedent, atunci când persoanele care utilizează în mod abuziv substanțe psihotrope vor fi săvîrșit aceste infracțiuni, părțile vor putea - în loc de a le condamna sau de a aplica o sancțiune penală împotriva lor sau ca un complement al sancțiunii penale, - să supună aceste persoane unor măsuri de tratament, de educare, de postură, de readaptare și de reintegrare socială, conform prevederilor paragrafului 1 al art. 20.

2. Sub rezerva prevederilor constituționale, ale sistemului juridic și ale legislației naționale ale fiecărei părți:

a) i) dacă o serie de acțiuni care sînt legate între ele și constituie infracțiuni în virtutea paragrafului 1 de mai sus au fost comise în țări diferite, fiecare dintre aceste acțiuni va fi considerată ca o infracțiune distinctă;

ii) participarea internațională la vreuna dintre infracțiunile menționate mai sus, asocierea sau înțelegerea în vederea săvîrșirii sau tentativei de a comite asemenea infracțiuni, precum și actele pregătitoare și operațiunile financiare executate intenționat în legătură cu infracțiunile menționate în prezentul articol, vor constitui infracțiuni pasibile de pedepsele prevăzute la paragraful 1.

iii) condamnările pronunțate în străinătate pentru aceste infracțiuni vor fi luate în considerație pentru a stabili cazurile de recidivă; și

iv) infracțiunile grave menționate mai sus, indiferent dacă au fost comise de către cetățeni ai țării sau străini, vor fi urmărite de partea pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea sau de către partea pe teritoriul căreia se află delincventul, dacă extrădarea nu este compatibilă cu legislația părții căreia i-a fost adresată cererea și dacă infractorul a fost deja urmărit și judecat.

b) Este de dorit ca infracțiunile menționate la paragraful 1 și în partea a II-a a alin. a) din paragraful 2 să fie considerate drept cazuri de extrădare în cadrul oricărui tratat de extrădare încheiat sau care urmează să se încheie între părți și să fie recunoscute drept cazuri de extrădare între ele de către părțile care nu subordonează extrădarea existenței unui tratat sau reciprocității, înțelegîndu-se, totuși, că extrădarea va fi acordată conform legislației părții căreia i s-a adresat cererea de extrădare și că numita parte va avea dreptul să refuze de a proceda la arestarea infractorului și să refuze să acorde extrădarea lui, dacă autoritățile competente consideră că infracțiunea nu este suficient de gravă.

3. Orice substanță psihotropă, orice altă substanță și orice material utilizat sau care se intenționează a fi utilizat pentru a săvîrși oricare din infracțiunile prevăzute la paragrafele 1 și 2 vor putea să fie sechestrate și confiscate.

4. Nici o dispoziție a prezentului articol nu aduce atingere legislației naționale a uneia dintre părți în materie de competență.

5. Nici o prevedere a prezentului articol nu va încălca principiul potrivit căruia infracțiunile la care el se referă vor fi definite, urmărite și pedepsite conform legislației naționale a fiecărei părți.

Articolul 23

Aplicarea unor măsuri de control mai severe decît cele impuse prin Convenție

Părțile vor putea adopta măsuri de control mai stricte și mai severe decît cele prevăzute în prezenta Convenție, dacă ele vor considera aceasta oportun sau necesar pentru ocrotirea sănătății și în interes public.

**Lista revizuită în funcție de toate amendamentele aduse de comisia stupefiantelor
până la 1 iulie 1993**

Lista cu substanțele ce figurează în tabelul I

Nr. crt	D.C.I.	Alte denumiri uzuale	Denumirea chimică
1.	Brolamfetamin	DOB	(+)-4-bromo-2,5-dimetoxi-a-metilfenetilamină
2.	Catinon		(-)-(S)-2 aminopropiofenonă
3.		DET	3-{2-(dietilamino)etil}indole
4.		DMA	(+)-2,5-dimetoxi-a-metil-fenetilamină
5.		DMHP	3-(1,2-dimetilheptil)-7,8, 9,10-tetrahidro-6,6,9-trimetil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
6.		DMT	3-{2-(dimetilamino)etil}indol
7.		DOET	(+)-4-etil-2,5-dimetoxi-a-fenetilamină
8.		MDE, N-ETHIL TENAMFETAMIN, MDA	(+)-N-etil-a-metil-3,4-(metilenedioxi)fenetilamină
9.	Eticiclidin	PCE	N-etil-1-fenilciclohexil-amină
10.	N-Hidroxi tenamfetamin	N-OH MDA, N-HYDROXI-MDA	(+)-N-{a-metil-3,4(metilenedioxi)fenetil}hidroxilamină
11.	(+)-Lisergide	LSD, LSD-25	9,10-didehidro-N,N-diethyl-6-methylergolină-8b-carboxamidă
12.		MDMA	(+)-N,a-dimetil-3,4 (metilenedioxi)femethylamină
13.		mescaline	3,4,5-trimetoxifenetilamină
14.	4-Metilaminore		(+)-cis-2-amino-4-metil-5-fenil-2-oxazolină (+)-cis-4,5-dihidro-4-metil-5-fenil-2-oxazolamină
15.		MMDA	2-metoxi-a-metil-4,5-(metilenedioxi)fenetilamină
16.		parahexil	3-hexil-7,8,9,10-tetrahidro-6,6,9-trimetil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
17.	PMA		p-metoxi-alfa-metilfen-etilamină
18.		psilocină, psilotsin	3-{2-(dimetilamino)etil} indol-4-ol
19.	Psilocibin		3-{2-(dimetilamino)etil} indol-4-il dihidrogen fosfat
20.	Roliciclidin	PHP, PCPI	1-(1-fenilciclohexil) pirrolidină
21.		STP, DOM	2,5-dimetoxi-alfa,4-dimetil-fenetilamină
22.	Tenamfetamin	MDA	a-metil-3,4(metilenedioxi) fenetilamină
23.	Tenociclidin	TCP	1-{1-(2-tienil)ciclohexil} piperidină

24. tetrahidrocannabinol, izomerii lui și alte variante stereo-chimice
- 7,8,9,10-tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
- (9R., 10aR)-8,9,10,10-tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
- (6aR,9R,10aR)-6a,9,10,10a-tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
- (6aR,10aR)-6a,7,10,10a-tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
- 6a,7,8,9-tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
- (6aR,10aR)-6a,7,8,9,10,10a-hexa-hidro-6,6-dimetil-9-metilene-3-pentil-6H-dibenzo{b,d}piran-1-ol
25. TMA
- (+)-3,4,5-trimetoxi-a-metilfenetilamină

Sărurile substanțelor, enumerate în listă, în toate cazurile, când existența de așa săruri este posibilă.

Lista cu substanțele ce figurează în tabelul II

Nr. crt	D.C.I.	Alte denumiri uzuale	Denumirea chimică
1.	Amfetamin	amfetamin	(+)-a-metilfenetilamină
2.	Dexamfetamin	dexamfetamin	(+)-a-metilfenetilamină
3.	Dronabinol	(-)-trans-del-ta-9-tetrahidrocannabinol	(6aR,10aR)-6a,7,8,10a tetrahidro-6,6,9-trimetil-3-pentil-6H-dibenzo {b,d} piran-1-ol
4.	Fenetilin		7-{2-}(a-metilfenetil) amino{etil}teofillină
5.	Levamfetamin	levamfetamin	(-)-(R)-a-metilfenetilamină
6.		levometamfetamin	(-)-N,a-dimetilfenetilamină
7.	Mecloqualon		3-(o-clorofenil)-2-metil-4(3H)-quinazolinonă
8.	Metamfetamin	metamfetamin	(+)-(S)-N-a-dimetilfenetilamină
9.	Metamfetamin racemat	metamfetamin racemat	(+)-N,a-dimetilfenetilamină
10.	Metaqualon		2-metil-3-o-tolil-4(3H)quinazolinonă
11.	Metilfenidat		Metil a-fenil-2 piperidinacetat
12.	Fenciclidin	PCP	1-(1-fenilciclohexil)piperidină
13.	Fenmetrazin		3-metil-2-fenilmorfolină
14.	Secobarbital		acidul barbituric 5-allil-5-(1-metilbutil)

Sărurile substanțelor, enumerate în listă, în toate cazurile, când existența de așa săruri este posibilă.

Lista cu substanțele ce figurează în tabelul III

Nr. crt	D.C.I.	Alte denumiri uzuale	Denumirea chimică
1.	Amobarbital		acidul barbituric 5-etil-5-isopentil
2.	Buprenorfin		21-ciclopropil-7-a-((S)-1-hidroxi-1,2,2 trimetil-propil)-6,14-endo-etano-6,7,8,14-tetrahidroori-pavină
3.	Butalbital		acidul barbituric 5-allil-5-isobutil
4.	Catin	(+)-norpseudoefedrin	(+)-(R)-a-((R)-1-aminoetil) benzil alcool
5.	Ciclobarbital		acidul etil barbituric 5-(1-ciclohexen-1-il)-5-etil
6.	Glutetimid		2-etil-2-fenilglutarimidă
7.	Pentazocin		(2R*,6R*,11R*)-1,2,3,4,5,6-hexahidro-6,11-dimetil-3-(3-metil-2-butenil)-2,6-metano-3-benzazocin-8-ol
8.	Pentobarbital		acidul barbituric 5-etil-5-(1-metilbutil)

Sărurile substanțelor, enumerate în listă, în toate cazurile, când existența de așa săruri este posibilă.

Lista cu substanțele ce figurează în tabelul IV

Nr. crt	D.C.I.	Alte denumiri uzuale	Denumirea chimică
1.	Allobarbital		acidul 5,5-diallilbarbituric
2.	Alprazolam		8-cloro-1-metil-6-fenil-4H-s-triazolo{4,3-a}{1,4}benzodi-azepină
3.	Amfepramon	dietilpropion	2-(dietilamino)propiofenonă
4.	Barbital		acidul 5,5-dietilbarbituric
5.	Benzfetamin	benzfetamin	N-benzil-N,a-dimetil-fenetilamină
6.	Bromazepam		7-bromo-1,3-dihidro-5-(2-piridil)-2H-1,4 benzo-diaze-pină-2-onă
7.	Butobarbital		acidul 5-butil-5 etilbarbituric
8.	Camazepam		7-cloro-1,3-dihidro-3-hidroxi-1-metil-5-fenil-2H-1,4-benzo-diazepină-2-onă dimetilcarbamate (esterul)
9.	Clordiazepoxid		7-cloro-2-(metilamino)-5-fenil-3H-1,4-benzo-diazepină-4-oxidă
10.	Clobazam		7-cloro-1-metil-5-fenil-1H-1,5-benzodiazepină-2,4-(3H,5H)-dionă
11.	Clonazepam		5-(o-clorofenil)-1,3-dihidro-7-nitro-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
12.	Clorazepate		acidul 3-carboxilic 7-cloro-2,3-dihidro-2-oxo-5-fenil-1H-1,4-benzodiazepină

13.	Clotiazepam		5-(o-clorofenil)-7-etil-1,3-dihidro-1-metil-2H-tieno {2,3-e}-1,4-diazepină-2-onă
14.	Cloxazolam		10-cloro-11b-(o-clorofenil)-2,3,7,11b-tetrahidro-oxazolo{3,2-d}{1,4}benzoiazepină-6(5H)-onă
15.	Delorazepam		7-cloro-5-(o-clorofenil)-1,3-dihidro-2H-1,4-benzo-diazepină-2-onă
16.	Diazepam		7-cloro-1,3-dihidro-1-metil-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
17.	Estazolam		8-cloro-6-fenil-4H-s-triazolo{4,3a}{1,4}benzodiazepină
18.	Etclorvinol		1-cloro-3-etil-1-penten-4-in-3-ol
19.	Etinamat		1-etinilciclohexanol carbamat
20.	Etil Loflazepat		Etil 7-cloro-5-(o-fluorofenil)-2,3-dihidro-2-oxo-1H-1,4-benzodiazepină-3-carboxilat
21.	Etilamfetamin	N-etilamfetamin	N-etil-a-metilfenethylamină
22.	Fencamfamin		N-etil-3-fenil-2-norborna-namină
23.	Fenproporex		(+)-3-((a-metilfenetil)amino) propionitrilă
24.	Fludiazepam		7-cloro-5-(o-fluorofenil)-1,3-dihidro-1-metil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
25.	Flunitrazepam		5-(o-fluorofenil)-1,3-dihidro-1-metil-7-nitro-2H-1,4-benzo-diazepină-2-onă
26.	Flurazepam		7-cloro-1-{2-(diethylamino)-etil}-5-(o-fluorofenil)-1,3-dihidro-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
27.	Halazepam		7-cloro-1,3-dihidro-5-fenil-1-(2,2,2-trifluoroetil)-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
28.	Haloxazolam		10-bromo-11b-(o-fluorofenil)-2,3,7,11b-tetrahidrooxazolo{3,2-d}{1,4}benzodiazepină-6(5H)-onă
29.	Ketazolam		11-cloro-8,12b-dihidro-2,8-dimetil-12b-fenil-4H-{1,3}-oxazino{3,2-d}{1,4}benzo-diazepină-4,7(6H)-dionă
30.	Lefetamin	SPA	(-)-N,N-dimetil-1,2-difenil-etilamină
31.	Loprazolam		6-(o-clorofenil)-2,4-dihidro-2-((4-metil-1-piperazinil)metilene)-8-nitro-1H-imidazo{1,2-a}{1,4}benzodiazepină-1-onă
32.	Lorazepam		7-cloro-5-(o-clorofenil)-1,3-dihidro-3-hidroxi-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
33.	Lormetazepam		7-cloro-5-(o-clorofenil)-1,3-dihidro-3-hidroxi-1-metil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
34.	Mazindol		5-(p-clorofenil)-2,5-dihidro-3H-imidazo{2,1-a}isoindol-5-ol

35.	Medazepam	7-cloro-2,3-dihidro-1-metil-5-fenil-1H-1,4-benzodiazepină
36.	Mefenorex	N-(3-cloropropil)-a-metilfe-netilamină
37.	Meproamat	dicarbomat de 2-metil-2-propil-1,3 propanidolă
38.	Metilfenobar-bital	acidul 5-etil-1-metil-5-fenil barbituric
39.	Metiprilon	3,3-dietil-5-metil-2,4-piperi-dindionă
40.	Midazolam	8-cloro-6-(o-fluorofenil)-1-metil-4H-imidazo{l,5-a}{l,4} benzodiazepină
41.	Nimetazepam	1,3-dihidro-1-metil-7-nitro-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
42.	Nitrazepam	1,3-dihidro-7-nitro-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
43.	Nordazepam	7-cloro-1,3-dihidro-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
44.	Oxazepam	7-cloro-1,3-diidro-3-hidroxi-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
45.	Oxazolam <i>o[3,2-d]</i>	10-cloro-2,3,7,11b-tetrahidro-2-metil-11b-feniloxazol <i>[1,4]benzodiazepină-6(5H)-onă</i>
46.	Pemolin	2-amino-5-fenil-2-oxazolină-4-onă 2-imino-5-fenil-4-oxazoli-dinonă
47.	Fendimetrazin	(+)-(2S,3S)-3,4-dimetil-2-fenilmorfolină
48.	Fenobarbital	acidul 5-etil-5-fenilbarbituric
49.	Fentermin	a,a-dimetilfenetilamină
50.	Pinazepam	7-cloro-1,3-dihidro-5-fenil-1-(2-propinil)-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
51.	Pipradrol	a,a-difenil-2-piperidinmethanolă
52.	Prazepam	7-cloro-1-(ciclopropilmetil)-1,3-dihidro-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
53.	Pirovaleron	4'-metil-2-(1-pirrolidinil) valerofenonă
54.	Secbutabarbital	acidul 5-sec-butil-5-etilbarbituric
55.	Temazepam	7-cloro-1,3-dihidro-3-hidroxi-1-metil-5-fenil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
56.	Tetrazepam	7-cloro-5-(1-ciclohexen-1-il)-1,3-dihidro-1-metil-2H-1,4-benzodiazepină-2-onă
57.	Triazolam <i>o[4,3-a][1,4]</i>	8-cloro-6-(o-clorofenil)-1-metil-4H-s-triazol benzodiazepină
58.	Vinilbital	acidul 5-(1-metilbutil)-5-vinilbarbituric

Sărurile substanțelor, enumerate în listă, în toate cazurile, când existența de așa săruri este posibilă.

**CONVENȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
CONTRA TRAFICULUI ILICIT DE STUPEFIANTE
ȘI SUBSTANȚE PSIHOTROPE***
din 20.12.88
(extras)

13

Părțile prezentei Convenții,

profund preocupate de amploarea și creșterea producției, cererea și traficul ilicit de stupefiante psihotrope, care reprezintă o gravă amenințare pentru sănătatea și bunăstarea persoanelor și au efecte nefaste asupra principiilor economice, culturale și politice ale societății, profund preocupate, de asemenea, de efectele devastatoare în creștere a traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope în diversele straturi ale societății și, mai ales, de faptul că copiii sînt exploatați în numeroase regiuni ale lumii în calitate de consumatori pe piața drogurilor, cît și utilizați în scopul producerii, distribuirii și comerțului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, ceea ce reprezintă un pericol de gravitate incomensurabilă,

recunoscînd legăturile dintre traficul ilicit și alte activități criminale organizate, conexe, care subminează bazele economiei legitime și amenință stabilitatea, securitatea și suveranitatea statelor,

recunoscînd, de asemenea, că traficul ilicit este o activitate criminală internațională a cărei eliminare solicită o atenție imediată și gradul de prioritate cel mai ridicat,

conștiente că traficul ilicit reprezintă o sursă de cîștiguri financiare și averi considerabile care permit organizațiilor criminale transnaționale să penetreze, să contamineze și să corupă structurile de stat, activitățile comerciale și financiare legitime cît și societatea la toate nivelurile sale,

hotărîte să-i priveze pe cei ce se ocupă de traficul ilicit de fructul activităților lor criminale și să supprime astfel mobilul lor principal,

dornice să elimine cauzele profunde ale problemei abuzului de stupefiante și substanțe psihotrope, mai ales cererea ilicită de aceste stupefiante și substanțe, cît și cîștigurile enorme rezultate din traficul ilicit,

considerînd că este necesar să se ia măsuri pentru controlul unor anumite substanțe, inclusiv a precursorilor, produselor chimice și solvenților care sînt utilizați în fabricarea stupefiantelor și substanțelor psihotrope și a căror disponibilitate a provocat o creștere a fabricării clandestine a acestor stupefiante și substanțe,

hotărîte să îmbunătățească cooperarea internațională pentru reprimarea traficului ilicit pe mare,

recunoscînd că eliminarea traficului ilicit depinde de responsabilitatea colectivă a tuturor statelor și că o acțiune coordonată în cadrul acestei cooperări internaționale este necesară în acest scop,

recunoscînd competența Organizației Națiunilor Unite cu privire la controlul stupefiantelor și substanțelor psihotrope și dorind ca organismele internaționale competente în materie să-și exercite activitatea în cadrul acestei organizații,

reafirmînd principiile directoare ale tratatelor în vigoare cu privire la stupefiante și substanțele psihotrope și sistemul de control stabilit prin aceste tratate,

recunoscînd necesitatea întăririi și completării măsurilor prevăzute în Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961, în această Convenție cum apare ea modificată prin Protocolul din 1972, care modifică Convenția unică cu privire la stupefiante din 1961, și în Convenția din 1971 cu privire la substanțele psihotrope, în scopul reducerii amploarei și extinderii traficului ilicit și atenuării gravelor consecințe,

recunoscînd, de asemenea, că este important să fie întărite și dezvoltate mijloacele juridice eficiente de cooperare internațională în materie penală pentru a pune capăt activităților criminale internaționale reprezentate de traficul ilicit,

dorind să încheie o Convenție internațională globală, eficientă și operațională, care să vizeze în mod special lupta împotriva traficului ilicit, în care să se țină cont de diversele aspecte ale problemei în ansamblul ei, în special de cele care nu sînt tratate în instrumentele internaționale care există în domeniul stupefiantelor și substanțelor psihotrope,

convîn în cele ce urmează:

Articolul 1. Definiții

În afară de o indicație expresă în sens contrar sau în cazul în care contextul cere să fie altfel, definițiile de mai jos se aplică tuturor dispozițiilor prezentei Convenții:

* Adoptată la Viena la 20 decembrie 1988. Aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 252-XIII din 02 noiembrie 1994. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 mai 1995. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, vol. 8, p.214.

- a) Termenul Organ desemnează Organul internațional de control al stupefiantelor stabilit prin Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961 și această Convenție cum apare ea modificată prin Protocolul din 1972 modificând Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961.
- b) Expresia plantă de cannabis desemnează orice plantă din familia Cannabis.
- c) Termenul coca desemnează orice specie de arbust din specia Erythroxylon.
- d) Expresia transportator comercial desemnează orice persoană sau entitate publică, private sau din alt sistem care asigură transportul de persoane, bunuri sau este curier cu titlu onorific.
- e) Termenul Comisie desemnează Comisia pentru stupefianta a Consiliului economic și social al Organizației Națiunilor Unite.
- f) Termenul confiscare desemnează deposedarea permanentă de bunuri prin decizia unui tribunal sau unei alte autorități competente.
- g) Expresia livrare supravegheată desemnează metodele care constau în permiterea trecerii prin teritoriul uneia sau mai multor țări a stupefiantelor sau substanțelor psihotrope, a substanțelor înscrise în tabelul I sau tabelul II, anexe la prezenta Convenție, sau substanțelor care le sînt substituite, expediate în mod ilicit sau suspectate de aceasta, cu știința și sub controlul autorităților competente din țările indicate, în scopul identificării persoanelor implicate în comiterea infracțiunilor stabilite conform paragrafului 1 al art. 3 din Convenție.
- h) Expresia Convenția din 1961 desemnează Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961.
- i) Expresia Convenția din 1961, cum apare ea modificată, desemnează Convenția unică cu privire la stupefianta din 1961 cum apare ea modificată de Protocolul din 1972 care modifică Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961.
- j) Expresia Convenția din 1971 desemnează Convenția din 1971 cu privire la substanțele psihotrope.
- k) Termenul consiliu desemnează Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite.
- l) Termenii înghețare sau confiscare desemnează interdicția temporară a transferului, conversiei, distribuirii sau deplasării bunurilor sau asumarea temporară a pazei sau controlului bunurilor prin decizia unui tribunal sau altei autorități competente.
- m) Expresia trafic ilicit desemnează infracțiunile vizate la paragrafele 1 și 2 ale art. 3 din prezenta Convenție.
- n) Termenul stupefiant desemnează orice substanță fie că este de origine naturală sau de sinteză, care figurează în tabelul I sau tabelul II al Convenției din 1961 și Convenției din 1961 cum apare ea modificată.
- o) Expresia mac de opium desemnează planta din specia Papaver somniferum L.
- p) Termenul produs desemnează orice bun care provine direct sau indirect în urma comiterii unei infracțiuni, stabilit în conformitate cu paragraful 1 al art. 3 sau obținut direct sau indirect prin comitere.
- q) Termenul bunuri desemnează toate tipurile de averi corporale sau necorporale, mobile sau imobile, palpabile sau nepalpabile, cît și actele juridice sau documentele care atestă proprietatea asupra acestor averi sau drepturile asupra lor.
- r) Expresia substanță psihotropă desemnează orice substanță de origine naturală sau de sinteză sau orice produs din tabelele I, II, III sau IV ale Convenției din 1971 cu privire la substanțele psihotrope.
- s) Termenul secretar general îl desemnează pe Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite.
- t) Expresiile tabelul I și tabelul II desemnează listele de substanțe anexate prezentei Convenții, care vor putea fi modificate din cînd în cînd în conformitate cu art. 12.
- u) Expresia stat de tranzit desemnează un stat pe teritoriul căruia sînt deplasate substanțele ilicite - stupefiantele, substanțele psihotrope și substanțele înscrise în tabelul I și II și care nu reprezintă nici punctul de plecare, nici destinația finală a acestor substanțe.

Articolul 2. Rolul Convenției

1. Obiectul prezentei Convenții îl reprezintă promovarea cooperării între părți, astfel încît ele să poată combate cu mai mare eficacitate diversele aspecte ale traficului ilicit cu stupefianta și substanțe psihotrope, care au o amploare internațională. În executarea obligațiilor lor în termenii Convenției, părțile iau măsurile necesare, inclusiv măsuri legislative și de reglementare, compatibile cu dispozițiile fundamentale ale sistemelor respective legislative interne.

2. Părțile își execută obligațiile care decurg din prezenta Convenție într-o manieră compatibilă cu principiile egalității suverane și integrității teritoriale a statelor și al neamestecului în afacerile interne ale altor state.

3. Părțile se abțin să-și exercite, una pe teritoriul celeilalte părți, competența sau funcțiile care sînt exclusiv rezervate autorităților celeilalte părți prin dreptul său intern.

Articolul 3. Infracțiuni și sancțiuni

1. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a stabili caracterul de infracțiuni penale, în conformitate cu dreptul său intern, atunci cînd actul a fost comis intenționat:

- a) i) producției, fabricației, extracției, preparării, ofertei, punerii în vânzare, distribuirii, vânzării, livrării în orice condiții, expedierii, expedierii în tranzit, transportului, importului sau exportului oricărui stupefiant sau oricărei substanțe psihotrope, încălcîndu-se dispozițiile Convenției din 1961, Convenției din 1961 cum apare ea modificată sau Convenției din 1971;
- ii) culturii macului (opiaciu), coca sau plantei de cannabis, în scopul producerii de stupefiante, încălcîndu-se dispozițiile Convenției din 1961 și Convenției din 1961 cum apare ea modificată;
- iii) deținerii sau cumpărării oricărui stupefiant sau substanțe psihotrope, în scopul uneia dintre activitățile enumerate la subalin.(i) de mai sus;
- iv) fabricării, transportului sau distribuirii de echipament, materiale sau substanțe înscrise în tabelele I și II despre care cel care se ocupă de aceste activități știe că trebuie utilizate în/sau pentru cultură, producția sau fabricarea ilicită de stupefiante sau substanțe psihotrope;
- v) organizării, dirijării sau finanțării uneia dintre infracțiunile enumerate la subalin. i, ii, iii sau iv de mai sus.
- b) i) conversiei sau transferului de bunuri despre care cel care se ocupă știe că provin dintr-una dintre infracțiunile stabilite conform alin. a) din prezentul paragraf sau din participarea la comiterea acesteia, în scopul de a disimula sau deghiza originea licită a bunurilor menționate sau ajută orice persoană care este implicată în comiterea uneia dintre aceste infracțiuni să scape de consecințele juridice ale actelor sale.
- ii) disimulării sau ascunderii naturii, originii, dispunerii, mișcării sau proprietăților reale ale bunurilor sau drepturilor aferente despre care autorul știe că provin dintr-una dintre infracțiunile stabilite conform alin. a) al prezentului paragraf sau participării la una dintre aceste infracțiuni.
- c) sub rezerva principiilor constituționale și conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic:
 - i) Achiziției, deținerii sau utilizării de bunuri, despre care cel care le dobîndește, deține și utilizează știe în momentul în care le primește că provin dintr-una dintre infracțiunile stabilite conform alin. a) al prezentului paragraf sau în urma participării la una dintre aceste infracțiuni.
 - ii) Deținerii de echipament, materiale sau substanțe înscrise în tabelul I sau tabelul II, despre care cel care le deține știe că ele sînt sau trebuie să fie utilizate în/sau pentru cultura, producerea sau fabricarea ilicită de stupefiante sau substanțe psihotrope.
 - iii) Faptei de a incita sau a determina public o persoană prin orice mijloc să comită una dintre infracțiunile stabilite conform prezentului articol sau să se folosească ilicit de stupefiante sau substanțe psihotrope.
 - iv) Participării la una dintre infracțiunile stabilite în conformitate cu articolul prezent sau asocierii, înțelegerii, tentativei sau complicității prin furnizare de asistență, ajutor sau sfaturi în scopul comiterii sale.

2. Sub rezerva principiilor sale constituționale și conceptelor fundamentale din sistemul său juridic, fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a-i conferi caracterul de infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, atunci cînd actul a fost comis intenționat, deținerii și cumpărării de stupefiante și substanțe psihotrope și culturi de stupefiante destinate consumului personal și încălcării dispozițiilor Convenției din 1961, Convenției din 1961 cum apare ea modificată sau Convenției din 1971.

3. Cunoașterea, intenția sau motivația necesară cunoscută ca element al uneia dintre infracțiunile vizate la paragraful 1 al prezentului articol poate fi dedusă din circumstanțele practice obiective.

4. a) Fiecare parte ia măsuri pentru ca infracțiunile stabilite conform paragrafului 1 din prezentul articol să primească sancțiuni, ținîndu-se cont de gravitatea lor, ca: închisoarea sau alte pedepse privative de libertate, amenzi și confiscare.

- b) Părțile pot prevedea, în calitate de măsuri complementare ale condamnării sau sancțiunii penale pronunțate pentru o infracțiune stabilită conform paragrafului 1 al prezentului articol, ca autorul infracțiunii să fie supus la măsuri de tratament, educație, postcură, readaptare sau reintegrare socială.
- c) Contrar dispozițiilor din alineatele precedente, în cazurile de infracțiuni cu caracter minor, părțile pot să prevadă, mai ales în locul unei condamnări sau sancțiuni penale, măsuri de educare, de readaptare sau de reintegrare socială cît și, atunci cînd autorul infracțiunii este toxicoman, măsuri de tratament și posttratament.

- d) Părțile pot prevedea ca măsurile de tratament, educare, posttratament, readaptare sau reintegrare socială a autorului infracțiunii fie să înlocuiască condamnarea sau sentința pronunțată a făptuitorului unei infracțiuni stabilite conform dispozițiilor paragrafului 2 al prezentului articol, fie să le fie adăugate la acestea.
5. Părțile procedează astfel ca tribunalele lor și alte autorități competente să poată ține cont de circumstanțele factice care conferă o gravitate particulară infracțiunilor stabilite în conformitate cu paragraful 1 al prezentului articol, cu cele de mai jos:
- participarea la comiterea unei infracțiuni a unei organizații de răufăcători căreia îi aparține autorul infracțiunii;
 - participarea autorului infracțiunii la alte activități criminale organizate intenționat;
 - participarea autorului infracțiunii la alte activități ilegale facilitate de către comiterea infracțiunii;
 - folosirea violenței sau a armelor de către autorul infracțiunii;
 - faptul că autorul infracțiunii deține o funcție publică și că infracțiunea este legată de această funcție;
 - victimizarea sau folosirea minorilor;
 - faptul că infracțiunea a fost comisă într-un stabiliment penitenciar, într-o instituție de învățământ, într-un centru de asistență socială sau în vecinătatea lor imediată sau în alte locuri în care școlarii și studenții sînt ocupați în cadrul unei acțiuni educative, sportive sau sociale;
 - în măsura în care dreptul intern al unei părți o permite, condamnările anterioare, în special pentru infracțiuni analoge comise în țară sau străinătate.
6. Părțile se vor strădui să facă astfel încît orice putere judiciară discreționară conferită prin dreptul lor intern și aferent urmărilor judiciare, angajate împotriva unor persoane pentru infracțiuni stabilite în conformitate cu prezentul articol, să fie exercitată în așa fel încît să se optimizeze eficacitatea măsurilor de depistare și represiune în ceea ce privește infracțiunile în cauză, ținîndu-se cont de necesitatea de a exercita un efect disuasiv în ceea ce privește comiterea lor.
7. Părțile se asigură că tribunalele lor sau alte autorități competente iau în considerație gravitatea infracțiunilor enumerate la paragraful 1 al prezentului articol și circumstanțele vizate la paragraful 5 al prezentului articol atunci cînd ele au în vedere eventualitatea unei eliberări anticipate sau condiționate a persoanelor recunoscute vinovate de aceste infracțiuni.
8. Atunci cînd este cazul, fiecare parte poate determina în cadrul dreptului său intern o perioadă de prescriere prelungită, în cursul căreia pot fi începute urmărirea pentru una dintre infracțiunile stabilite conform paragrafului 1 al prezentului articol. Această perioadă va fi mai lungă atunci cînd autorul presupus al infracțiunii s-a sustras justiției.
9. Fiecare parte, conform sistemului său juridic, ia măsurile pe care le consideră necesare pentru ca orice persoană acuzată sau recunoscută ca fiind vinovată de o infracțiune stabilită conform paragrafului 1 al prezentului articol și care se află pe teritoriul ei, să asiste la desfășurarea procedurii penale necesare.
10. În scopul cooperării dintre părți, în virtutea prezentei Convenții și în special al cooperării conform art. 5, 6, 7 și 9, infracțiunile stabilite în conformitate cu prezentul articol nu sînt considerate infracțiuni fiscale sau politice, nici considerate ca avînd motive politice, fără a prejudicia limitele constituționale și legislația fundamentală a părților.
11. Nici una dintre dispozițiile prezentului articol nu lezează principiul conform căruia definirea infracțiunilor vizate și mijloacelor juridice de apărare respective decurg în exclusivitate din dreptul intern al fiecărei părți și conform căruia infracțiunile menționate sînt urmărite și pedepsite conform acestui drept.

Articolul 4. Competența

Fiecare parte:

- Adoptă măsurile necesare pentru stabilirea competenței sale în ceea ce privește infracțiunile și pe care le-a stabilit conform paragrafului 1 al art. 3, atunci cînd:
 - infracțiunea a fost comisă pe teritoriul său;
 - infracțiunea a fost comisă la bordul unei nave sub pavilionul acesteia sau unei aeronave înmatriculate conform legislației sale în momentul în care a fost comisă infracțiunea;
- Poate adopta măsurile necesare pentru a stabili competența sa în ceea ce privește infracțiunile pe care le-a stabilit conform paragrafului 1 al art. 3, atunci cînd:
 - infracțiunea a fost comisă de către unul dintre cetățenii săi sau o persoană care are reședința pe teritoriul său;
 - infracțiunea a fost comisă la bordul unei nave împotriva căreia această parte a fost autorizată să ia măsurile necesare în virtutea art. 17, sub rezerva ca această competență să nu fie exercitată decît pe baza acordurilor sau angajamentelor prevăzute la paragrafele 4 și 9 ale articolului menționat;

iii) infracțiunea este una dintre cele stabilite conform alin. c (iv) al paragrafului 1 al art. 3 și a fost făcută în afara teritoriului său, în scopul făptuirii pe teritoriul său a uneia dintre infracțiunile stabilite conform paragrafului 1 al art. 3;

2. Fiecare parte:

a) Adoptă, de asemenea, măsurile necesare pentru a stabili competența sa în ceea ce privește infracțiunile pe care ea le-a stabilit conform paragrafului 1 al art. 3, atunci când presupusul autor al infracțiunii se află pe teritoriul său și nu îl extrădează pe teritoriul unei alte părți pe motivul:

i) că infracțiunea a fost comisă pe teritoriul său, la bordul unei nave sub pavilionul său sau al unei aeronave înmatriculate conform legislației sale în momentul în care a fost comisă infracțiunea, sau

ii) Că infracțiunea a fost comisă de către unul dintre cetățenii săi.

b) Poate, de asemenea, adopta măsurile pentru a stabili competența sa în ceea ce privește infracțiunile pe care le-a stabilit, conform paragrafului 1 al art. 3, atunci când autorul presupus al infracțiunii se află pe teritoriul său și nu îl extrădează spre teritoriul altei părți.

3. Prezenta Convenție nu exclude exercitarea vreunei competențe în materie penală, stabilită de către o parte în conformitate cu dreptul său intern.

Articolul 5. Confiscarea

1. Fiecare parte adoptă măsurile care sînt necesare pentru a permite confiscarea:

a) Produselor dobândite din infracțiunile stabilite în conformitate cu paragraful 1 al art. 3 sau bunurilor a căror valoare corespunde celei a produselor menționate.

b) Stupefiantelor, substanțelor psihotrope, materialelor și echipamentelor sau altor instrumente utilizate sau destinate să fie utilizate în diverse modalități, chiar dacă este vorba de infracțiunile stabilite conform paragrafului 1 al art. 3.

2. Fiecare parte adoptă măsurile care sînt necesare pentru a permite autorităților competente să identifice, să detecteze și să înghețe sau să pună poprire asupra produselor, bunurilor, instrumentelor sau tuturor celorlalte lucruri vizate la paragraful 1 al prezentului articol, în scopul unei eventuale confiscări.

3. Pentru a putea aplica măsurile prevăzute în prezentul articol, fiecare parte confirmă dreptul tribunalelor sale sau altor autorități competente să ordone producerea sau poprirea documentelor bancare, financiare sau comerciale. Părțile nu pot invoca secretul bancar pentru a refuza să aplice dispozițiile prezentului paragraf.

4. a) Atunci cînd se efectuează o cerere în virtutea prezentului articol de către o altă parte care are competența pentru aducerea la cunoștință a unei infracțiuni stabilite în conformitate cu paragraful 1 al art. 3, partea pe teritoriul căreia sînt situate produsele, bunurile, instrumentele sau orice alte lucruri vizate la paragraful 1 al prezentului articol:

i) transmite cererea autorităților competente, în scopul de a face să se pronunțe o decizie de confiscare și, dacă intervine această decizie, determină executarea ei, sau

ii) transmite autorităților competente, pentru ca aceasta să fie executată în limitele solicitării, decizia de confiscare luată de către partea primitoare conform paragrafului 1 al prezentului articol, pentru tot ce reprezintă produse, bunuri, instrumente sau orice alte lucruri vizate la paragraful 1, situate pe teritoriul părții solicitate.

b) Atunci cînd se efectuează o cerere în virtutea prezentului articol de către o altă parte care are competența pentru cunoașterea unei infracțiuni stabilite conform paragrafului 1 al art. 3, partea solicitată ia măsuri pentru a identifica, detecta și îngheța sau popri produsele, bunurile, instrumentele sau orice alte lucruri vizate la paragraful 1 al prezentului articol, în scopul confiscării eventuale, ordonate fie de către partea primitoare, fie ca urmare a unei cereri formulate, în virtutea alin. a) al prezentului paragraf, de către partea solicitată.

c) Deciziile sau măsurile prevăzute la alin. a) și b) ale prezentului paragraf sînt luate de către partea solicitată conform dreptului său intern și după dispozițiile dreptului menționat conform regulilor de procedură sau oricărui tratat, acord sau aranjament bilateral sau multilateral care o leagă de partea solicitantă.

d) Dispozițiile paragrafelor 6-19 ale art. 7 se aplică mutatis mutandis. În afară de informațiile vizate la paragraful 10 al art. 7, solicitările făcute conform prezentului articol conțin următoarele informații:

i) atunci cînd cererea se bazează pe alin. a) i) al prezentului paragraf, o descriere a bunurilor de confiscat și o expunere a faptelor pe care se bazează partea solicitantă care permite părții solicitate să admită pronunțarea unei decizii de confiscare în cadrul dreptului său intern;

- ii) atunci când solicitarea decurge din alin. a) ii), o copie legală admisibilă a deciziei de confiscare emise de către partea solicitantă pe care s-a fondat cererea, o expunere a faptelor și informațiilor care indică în ce limite trebuie executată decizia;
 - iii) atunci când cererea decurge din alin. b), o expunere a faptelor pe care se bazează partea solicitantă și o descriere a măsurilor cerute.
- e) Fiecare parte comunică Secretarului General textul legilor și reglementărilor sale care dau efect prezentului paragraf, cât și textul oricărei modificări ulterior aduse acestor legi și reglementări.
- f) Dacă o parte decide să subordoneze adoptarea măsurilor vizate la alin. a) și b) ale prezentului paragraf la existența unui tratat în domeniu, ea consideră prezenta Convenție ca o bază convențională necesară și suficientă.
- g) Părțile depun eforturi pentru a încheia tratate, acorduri sau angajamente bilaterale și multilaterale în scopul de a întări eficacitatea cooperării internaționale.
5. a) Orice parte care confiscă produse sau bunuri, în aplicarea paragrafului 1 sau paragrafului 4 ale prezentului articol, dispune de ele conform dreptului său intern și procedurilor sale administrative.
- b) Atunci când o parte acționează la cererea unei alte părți în aplicarea prezentului articol, ea poate avea în vedere, în mod special, încheierea unor acorduri care prevăd:
- i) vârsarea valorii acestor produse și bunuri sau fondurilor care provin din vânzarea lor sau unei părți substanțiale din valoarea produselor și bunurilor menționate, unor organisme interguvernamentale specializate în lupta împotriva traficului ilicit și abuzului de stupefiante și substanțe psihotrope;
 - ii) să împartă cu alte părți, în mod sistematic sau de la caz la caz, aceste produse sau aceste bunuri sau fondurile care provin din vânzarea lor, în conformitate cu dreptul său intern, procedurile sale administrative sau acordurile bilaterale sau multilaterale încheiate în acest sens.
6. a) Dacă aceste produse au fost transformate sau convertite în alte bunuri, aceste bunuri pot face obiectul măsurilor vizate de către prezentul articol, în locul acestor produse.
- b) Dacă pe lângă bunurile dobândite în mod legal au fost amestecate și unele produse, aceste bunuri, sub rezerva dreptului de poprire și înghețare, pot fi confiscate la concurență cu valoarea estimativă a produselor care au fost amestecate.
- c) Veniturile și alte avantaje obținute:
- i) din produse;
 - ii) din bunuri în care aceste produse au fost transformate sau convertite, sau
 - iii) din bunuri cu care au fost amestecate produsele ce pot, deasemenea, face obiectul măsurilor vizate de către prezentul articol în acest mod și în aceeași măsură ca și produsele.
7. Fiecare parte poate avea în vedere răsturnarea dovezii de probă în ceea ce privește originea ilicită a produselor presupuse sau a altor bunuri care pot face obiectul unei confiscări, în măsura în care aceasta are loc conform principiilor dreptului său intern și naturii procedurii juridice și altor proceduri.
8. Interpretarea dispozițiilor prezentului articol nu poate, în nici un caz, să prejudicieze drepturile unor terțe persoane de bună-credință.
9. Nici una dintre dispozițiile prezentului articol nu prejudiciază principiul conform căruia măsurile vizate sînt definite și executate conform dreptului intern al fiecărei părți și conform dispozițiilor dreptului menționat.

Articolul 14. Măsurile care vizează eliminarea culturii ilicite de plante din care se extrag stupefiante și suprimarea cererii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope

1. Măsurile luate de către părți, în virtutea prezentei Convenții, nu vor fi mai puțin stricte decît dispozițiile aplicabile eliminării culturii ilicite de plante care conțin stupefiante și substanțe psihotrope și eliminării cererii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope în termenii dispoziției Convenției din 1961, a Convenției din 1961 cum apare ea modificată și Convenției din 1971. ak adk; ;kl; a; lkkl;

2. Fiecare parte ia măsurile adecvate pentru a împiedica pe teritoriul său cultura ilicită de plante care conțin stupefiante sau substanțe psihotrope ca macul opiaceu, arborele de coca și planta de cannabis și pentru a le distruge pe cele care ar fi cultivate în mod ilicit. Măsurile adoptate trebuie să respecte drepturile fundamentale ale omului și să țină cont de utilizările ilicite tradiționale - atunci când asemenea utilizări sînt atestate de istorie - cât și de protecția mediului.

3. a) Părțile pot coopera pentru a crește eficiența eforturilor care vizează să elimine cultura ilicită. Această cooperare poate să comporte mai ales, dacă este cazul, sprijinirea unei dezvoltări rurale integrate, care să ducă la culturi de înlocuire viabile din punct de vedere economic. Înainte de a aplica asemenea programe de dezvoltare rurală va trebui să se țină cont de factori ca: accesul pe piață, resursele disponibile și situația socio-economică. Părțile pot să cadă de acord cu privire la alte măsuri adecvate de cooperare.

- b) Părțile facilitează, de asemenea, schimbul de informații cu caracter științific și tehnic cît și executarea lucrărilor de cercetare cu privire la eliminarea culturii ilicite.
- c) În situația cînd au frontiere comune, părțile vor depune eforturi să coopereze cu programe de eliminare a culturii ilicite în zonele de frontieră respective.

4. Părțile adoptă măsurile adecvate pentru suprimarea sau reducerea cererii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope, în scopul reducerii suferințelor omenești și pentru a face să dispară incitațiile de ordin financiar la traficul ilicit. Aceste măsuri pot fi, mai ales, fondate pe recomandările Organizației Națiunilor Unite, instituțiilor specializate ale Națiunilor Unite, ca Organizația Mondială a Sănătății și alte organizații internaționale competente și pe schema multidisciplinară completă adoptată de către Conferința internațională cu privire la abuzul și traficul ilicit de droguri ținută în 1987, în măsura în care aceasta se referă la eforturile organismelor guvernamentale și neguvernamentale, cît și la inițiativa privată în domeniul prevenirii, tratamentului și readaptării. Părțile pot încheia acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale care vizează să suprimă sau să reducă cererea ilicită de stupefiante și substanțe psihotrope.

5. Părțile pot lua, de asemenea, măsurile necesare pentru distrugerea rapidă sau utilizarea legală de stupefiante, substanțe psihotrope și substanțe înscrise în tabelele I și II care au fost înghețate sau confiscate și pentru care cantitatea din aceste substanțe, certificate cu forme în regulă, să fie admisibile ca probă.

Articolul 15. Transportatori comerciali

1. Părțile iau măsurile adecvate pentru a se asigura că mijloacele de transport exploatate de către transportorii comerciali nu servesc la comiterea infracțiunilor stabilite conform paragrafului 1 al art. 3; aceste măsuri pot cuprinde încheierea unor aranjamente speciale cu transportorii comerciali.

2. Fiecare parte solicită transportatorilor comerciali să ia precauții rezonabile pentru a împiedica ca mijloacele lor de transport să servească la comiterea infracțiunilor stabilite conform paragrafului 1 al art. 3. Aceste precauții pot să se bazeze, mai ales, pe:

- a) Dacă transportorul comercial își are stabilimentul său principal pe teritoriul acestei părți:
 - i) formarea de personal care să fie capabil să identifice trimiterile sau persoanele suspecte;
 - ii) stimularea integrității personalului.
- b) Dacă transportatorul comercial operează pe teritoriul acestei părți:
 - i) depunerea listelor de mărfuri înainte, de fiecare dată cînd acest lucru este posibil;
 - ii) folosirea unor sigilii infalsificabile și posibile de controlat distinct.
 - iii) Informarea autorităților competente, în cel mai scurt timp posibil, cu privire la orice circumstanță suspectă care poate să fie legată de comiterea infracțiunilor stabilite în conformitate cu paragraful 1 al art. 3.

3. Fiecare parte veghează ca, la punctele de intrare și ieșire și în alte zone de control vamal, transportatorii comerciali și autoritățile competente să coopereze, în scopul împiedicării accesului neautorizat la mijloacele de transport și la încărcătură, să aplice măsurile de securitate adecvate.

Articolul 16. Documentele comerciale și marcajul exporturilor

1. Fiecare parte solicită ca expedierile licite de stupefiante și substanțe psihotrope destinate exportului să fie însoțite de documentele necesare. În afară de faptul că expedierile trebuie să satisfacă prescripțiile în materie de documentație, enunțate în art. 31 al Convenției din 1961, în art. 31 al Convenției din 1961 cum apare ea modificată și în art. 12 al Convenției din 1971, documentele comerciale, ca: facturile, listele de mărfuri, documentele vamale, de transport și alte documente de expediere, trebuie să indice denumirea stupefiantelor și substanțelor psihotrope care fac obiectul exporturilor și așa cum figurează în tabelele pertinente al Convenției din 1961, Convenției din 1961 cum apare modificată și Convenției din 1971, cantitatea exportată, cît și numele și adresa exportatorului, importatorului și, atunci cînd este cunoscut, cel al destinatarului.

2. Fiecare parte va impune ca expedierile de stupefiante și substanțe psihotrope destinate exportului să nu fie marcate incorect.

Articolul 17. Traficul ilicit pe mare

1. Părțile cooperează, în măsura posibilă, pentru a pune capăt traficului ilicit pe mare, în conformitate cu dreptul internațional maritim.

2. Partea care are motive întemeiate să bănuiască că o navă sub pavilion sau care nu abordează nici un pavilion sau nu poartă nici o înmatriculare se ocupă cu traficul ilicit poate solicita altor părți să o

ajute pentru a pune capăt acestei utilizări. Părțile astfel solicitate furnizează această asistență în limita mijloacelor de care ele dispun.

3. Partea care are motive întemeiate să bănuiască că o navă care exercită libertatea de navigație, conform dreptului internațional, și navigând sub pavilion sau fiind înmatriculată la o altă parte se ocupă cu traficul ilicit, poate să anunțe statul sub pavilionul căruia navighează nava, să solicite confirmarea înmatriculării și, dacă acest lucru se confirmă, să ceară autorizația acestui stat pentru a lua măsurile adecvate cu privire la această navă.

4. În conformitate cu dispozițiile paragrafului 3 sau tratatele în vigoare dintre ele sau orice alte acorduri sau aranjamente încheiate între aceste părți, statul sub pavilionul căruia navighează nava poate să autorizeze mai ales statul solicitat:

- a) să inspecteze nava;
- b) să viziteze nava;
- c) dacă sînt descoperite probe ale participării la un trafic ilicit, trebuie luate măsurile adecvate cu privire la navă, persoanele care se găsesc la bord și la încărcătură.

5. Atunci cînd iau o măsură în urma aplicării prezentului articol, părțile interesate țin cont de necesitatea de a nu leza securitatea vieții pe mare și cea a navei și încărcăturii sale și să nu prejudicieze interesele comerciale și juridice ale statului de care depinde pavilionul sau orice alt stat interesat.

6. Statul sub pavilionul căruia navighează nava poate, în măsura în care este compatibil cu obligațiile sale conform paragrafului 1 al prezentului articol, să subordoneze autorizația sa condițiilor fixate de comun acord între ele și statul solicitant, mai ales în ceea ce privește responsabilitatea.

7. Fiecare parte va răspunde, fără întârziere, oricărei solicitări care îi este adresată de către o altă parte în scopul de a determina dacă o navă sub pavilionul său este autorizată să navigheze și la cererile de autorizare prezentate în aplicarea paragrafului 3. În momentul în care devine parte la prezenta Convenție, fiecare stat desemnează autoritatea sau, dacă este cazul, autoritățile care au calitatea de a primi aceste cereri și să răspundă la ele. În luna care urmează acestei desemnări, Secretarul General notifică tuturor părților autoritatea desemnată de fiecare dintre ele.

8. Partea care a luat una din măsurile prevăzute în prezentul articol informează, fără întârziere statul sub pavilionul căruia navighează nava cu privire la rezultatele acestei măsuri.

9. Părțile vor avea în vedere încheierea de acorduri sau angajamente bilaterale sau regionale, în scopul de a da curs dispozițiilor prezentului articol sau pentru a-i spori eficiența.

10. Măsurile luate în aplicarea paragrafului 4 nu sînt executate decît de navele de război sau aeronavele militare sau alte nave ori aeronave care poartă vizibil o marcă exterioară și sînt identificabile ca fiind în serviciul statului.

11. Orice măsură luată pe baza prezentului articol va ține cont, conform dreptului internațional maritim, de necesitatea de a nu împieta asupra drepturilor și obligațiilor și exercitării competenței statelor riverane, nici de a leza aceste drepturi, obligații sau competențe.

Articolul 18. Zone libere și porturi libere

1. Părțile vor aplica, pentru a pune capăt traficului ilicit de stupefiante, substanțe psihotrope și substanțe înscrise în tabelele I și II în zonele libere și porturile libere, măsuri care nu sînt mai puțin stricte decît cele pe care le aplică în alte părți ale teritoriului lor.

2. Părțile vor depune eforturi pentru:

- a) a supraveghea mișcarea mărfurilor și persoanelor în porturile libere și zonele libere și, în acest scop, vor da permisiunea autorităților competente să procedeze la vizitarea încărcăturii și navelor care intră și ies, inclusiv navelor de croazieră și pescuit, cît și aeronavelor și vehiculelor și, atunci cînd este cazul, să percheziționeze membrii echipajului și pasagerii, cît și bagajul acestora;
- b) a stabili și a menține un sistem care permite decelarea expedierilor suspectate de a conține stupefiante, substanțe psihotrope sau substanțe înscrise în tabelul I și II, care intră sau ies din zonele și porturile libere;
- c) a stabili și a menține sisteme de supraveghere în bazinele și depozitele portuare, cît și în aeroporturi și posturile de frontieră, în zonele libere și porturile libere.

Articolul 19. Utilizarea serviciilor poștale

1. În executarea obligațiilor care decurg din Convențiile Uniunii Poștale Universale și conform cu principiile fundamentale ale sistemelor lor juridice interne, părțile iau măsuri pentru a pune capăt utilizării serviciilor poștale în scopul traficului ilicit și cooperează între ele în acest scop.

2. Măsurile prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol cuprind mai ales:

- a) acțiunea coordonată pentru prevenirea și reprimarea utilizării serviciilor poștale în scopul traficului ilicit;
- b) adoptarea și elaborarea de către serviciile de detectare și reprimare însărcinate cu aceasta a unor tehnici de investigare și control, care trebuie să permită decelarea în trimiterile poștale a expedierilor ilicite de stupefiante, substanțe psihotrope și substanțe înscrise în tabelele I și II;
- c) măsurile legislative care permit recurgerea la mijloacele adecvate pentru a strânge probele necesare pentru urmărirea judiciară.

Articolul 24. Aplicarea unor măsuri mai severe decât cele cerute de către prezenta Convenție

Părțile pot adopta măsuri mai stricte sau mai severe decât cele prevăzute de către prezenta Convenție, dacă ele consideră necesar aceasta, pentru a preveni sau elimina traficul ilicit.

Întocmită la Viena, într-un exemplar original, la 20 decembrie 1988.

Anexă

Tabelul I	Tabelul II
Acid lisergic Efedrină Ergometrină Ergotamină 1-Fenil-propan-2-onă Pseudoefedrină	Acetonă Acid antranilic Acid fenilacetic Anhidridă acetică Eter etilic Piperidină'
Sărurile substanțelor înscrise în prezentul tabel în toate cazurile în care existența acestor săruri este posibilă este posibilă.	Sărurile substanțelor înscrise în prezentul tabel în toate cazurile în care existența acestor săruri este posibilă este posibilă.

CONVENȚIA ASUPRA CIRCULAȚIEI RUTIERE din 08.11.68* (extras)

Părțile Contractante în dorința lor de a facilita circulația rutieră internațională și de a mări securitatea pe drumuri prin adoptarea unor reguli de circulație uniforme, au convenit asupra următoarelor dispoziții:

Capitolul I GENERALITĂȚI

Articolul 1. Definiții

Pentru aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții, următorii termeni vor avea sensul pe care li-l conferă prezentul articol:

- a) termenul “legislația națională” a uneia din Părțile Contractante indică ansamblul de legi și regulamente naționale sau locale în vigoare pe teritoriul acelei Părți Contractante;
- b) se spune că vehiculul se află în “circulație internațională” pe teritoriul unui stat, atunci când:
 - i) el aparține unei persoane fizice sau juridice care își are reședința normală în afara acestui stat;
 - ii) nu este înmatriculat în acest stat;
 - iii) este adus aici pe un timp limitat.

Orice Parte Contractantă, avînd totuși libertatea să refuze, poate să considere ca fiind în “circulație internațională” orice vehicul care ar rămîne pe teritoriul ei mai mult de un an, fără vreo întrerupere mai mare, a cărei durată poate fi fixată de Partea Contractantă respectivă.

Un ansamblu de vehicule este numit în “circulație internațională” dacă cel puțin unul din vehiculele care-l compune răspunde la această definiție;

- c) termenul de “aglomerație” indică un spațiu care cuprinde imobile construite și ale căror intrări și ieșiri sînt special indicate ca atare sau care este definit altfel de legislația națională;
- d) termenul de “drum” indică orice drum sau stradă deschisă circulației publice;
- e) termenul de “parte carosabilă” indică partea de drum utilizată în mod normal pentru circulația vehiculelor; un drum poate cuprinde mai multe părți carosabile, separate total unele de altele, în special printr-un taluz central sau printr-o diferență de nivel;
- f) pe părțile carosabile pe care o bandă laterală sau o pistă, sau mai multe benzi laterale sau piste sînt rezervate circulației anumitor vehicule, termenul “marginea părții carosabile” indică pentru ceilalți utilizatori ai drumului, marginea carosabilului lor;
- g) termenul “bandă” indică unul din culoarele longitudinale în care poate fi împărțită partea carosabilă, materializate sau nu prin marcaje rutiere longitudinale, dar care să aibă o lățime suficientă pentru a permite scurgerea unui șir de automobile;
- h) termenul “intersecție” indică orice încrucișare la nivel, joncțiune sau bifurcare a drumurilor, incluzînd aici și locurile formate prin astfel de încrucișări, joncțiuni sau bifurcări;
- i) termenul “trecere la nivel” indică orice încrucișare la nivel a unui drum și a unei căi ferate sau linii de tramvai cu platformă independentă;
- j) termenul “autostradă” indică un drum care este special conceput și construit pentru circulația autovehiculelor și care nu deservește proprietățile riverane și care:
 - i) cu excepția unor puncte singulare și cu titlu temporar comportă pentru cele două sensuri ale circulației părți carosabile distincte, separate una de alta printr-o bandă de teren care nu este destinată circulației sau în mod excepțional, prin alte mijloace;
 - ii) nu se încrucișează la nivel cu nici un drum de cale ferată, linie de tramvai sau drum pentru circulația pietonilor;
 - iii) este special semnalizat ca fiind o autostradă;
- k) se spune despre un vehicul că este:
 - i) “oprit” atunci cînd el se află imobilizat o perioadă de timp necesară să ia sau să depună persoane sau să încarce sau să descarce mărfuri;
 - ii) “staționat” atunci cînd este imobilizat pentru alte motive, decît necesitatea de a evita o ciocnire cu un alt utilizator al drumului sau cu un obstacol sau de a asculta prescripțiile reglementării

* Aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr.1318-XII din 02 martie 1993. Publicată în ediția oficială “Tratate internaționale”, 1998, vol. 6, p. 86.

circulației și când imobilizarea sa nu se limitează la timpul necesar luării sau depunerii unor persoane sau lucruri. Părțile Contractante vor putea, totuși, să considere ca “oprite” vehiculele imobilizate în condițiile diferite de alineatul ii) de mai sus, dacă durata imobilizării nu depășește o limită de timp fixată în legislația națională și să considere “staționate” vehiculele imobilizate în condițiile alineatului i) de mai sus, dacă durata imobilizării nu depășește o limită de timp fixată de legislația națională.

- l) termenul de “bicicletă” (ciclu) indică orice vehicul care are cel puțin două roți și care este propulsat exclusiv prin energia musculară a persoanelor care se găsesc pe acest vehicul, în special cu ajutorul picioarelor sau a manivelor;
- m) termenul de “motoretă” indică orice vehicul cu 2-3 roți care este înzestrat cu un motor termic de propulsie, avînd o capacitate de cel puțin 50 cm. cubi (3,05 țoli cubi) și a cărui limită de viteză nu trece, prin construcție, dincolo de 50 km/oră (30 mile/oră). Părțile Contractante pot totuși să nu considere ca motoretă conform legislației lor naționale, mașinile care au caracteristicile vehiculelor cu două roți fără motor, în ceea ce privește posibilitățile lor de utilizare, în special caracteristica de a putea fi puse în mișcare cu ajutorul pedalelor, sau a căror viteză maximă, prin construcție, greutate sau anumite caracteristici ale motorului nu depășesc limitele date. Nimic din prezenta definiție nu trebuie să fie interpretat ca împiedicînd Părțile Contractante de a asimila motoretele vehiculelor cu două roți, dar fără motor, pentru a le aplica principiile legislației lor naționale referitoare la circulația rutieră;
- n) termenul de “motocicletă” indică un vehicul cu două roți, cu sau fără ataș, înzestrate cu un motor propulsie. Părțile Contractante pot în cazul legislației lor naționale să asimileze motocicletelor vehiculele cu trei roți, a căror greutate nu trece peste 400 kg (900 f). Termenul de motocicletă nu înglobează motoretele; totuși Părțile Contractante pot, cu condiția să facă o declarație în acest scop, conform paragrafului 2 al art. 54 al prezentei Convenții să asimileze motoretele motocicletelor pentru aplicarea Convenției;
- o) termenul “vehicul cu motor” indică, cu excepția motoretelor de pe teritoriul Părților Contractante care nu le-au asimilat motocicletelor și cu excepția vehiculelor care se deplasează pe șine, orice vehicul înzestrat cu un motor de propulsie și care circulă pe drum prin propriile sale mijloace de propulsie;
- p) termenul de “automobil” indică acele vehicule cu motor care servesc în mod normal la transportul persoanelor sau al lucrurilor sau la remorcarea pe drum a vehiculelor utilizate la transportul persoanelor sau al lucrurilor. Acest termen înglobează troleibuzele, adică vehiculele legate de linie electrică și care nu circulă pe șine. El nu înglobează vehicule cum ar fi tractoarele agricole, a căror utilizare pentru transportul rutier al persoanelor sau al lucrurilor sau la tracțiunea pe drum a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor și al lucrurilor, nu este decît accesoriu;
- q) termenul de “remorcă” indică orice vehicul destinat să fie atașat unui vehicul cu motor, acest termen înglobează semiremorcile;
- r) termenul de “semiremorcă” indică orice remorcă destinată a fi atașată unui automobil în așa fel, încît să se sprijine, în parte, pe acesta și ca o parte apreciabilă a greutății sale sau a greutății încărcăturii sale să fie suportată de amintitul automobil;
- s) termenul de “remorcă ușoară” indică orice remorcă a cărei greutate maximă, autorizată nu trece de 750 kg (1650 f);
- t) termenul “ansambluri de vehicule” indică vehiculele cuplate, care participă la circulația rutieră ca o unitate;
- u) termenul “vehicul articulat” indică ansamblul de vehicule, format dintr-un automobil și o semiremorcă, atașată acestui automobil;
- v) termenul “conducător” indică orice persoană care-și asumă conducerea unui vehicul, automobil sau altceva (vehicul cu două roți, fără motor) sau care, pe drum, păzește animalele, izolate sau în turme, sau animale de tracțiune, de transport sau de călărie;
- w) termenul “greutate maximă autorizată” indică greutatea maximă a vehiculului încărcat, declarată admisibilă de autoritatea competentă a statului în care este înmatriculat vehiculul;
- x) termenul “greutate în gol” indică greutatea vehiculului fără echipaj, pasageri, încărcătură, dar cu cantitatea maximă de carburanți și cu utilajul normal la bord;
- y) termenul “greutate la încărcare” indică greutatea efectivă a vehiculului cînd este încărcat, echipajul și pasagerii rămînînd la bord;
- z) termenii “sens de circulație” și “corespondent al sensului de circulație” indică dreapta, atunci cînd conform legislației naționale, conducătorul unui vehicul trebuie să se încrucișeze cu un alt vehicul pe care îl lasă pe stînga sa; în caz contrar el indică stînga;

- aa) obligația unui conducător de vehicul de “a ceda trecerea” celorlalte vehicule indică faptul că acest conducător nu trebuie să-și continue mersul sau manevra sau să-l reia dacă aceasta obligă pe conducătorul celorlalte vehicule să-și modifice în mod brusc, direcția sau viteza vehiculelor.

Articolul 2. Anexele Convenției

Anexele prezentei Convenții sînt parte integrantă ale ei și sînt următoarele:

- Anexa 1: Derogări de la obligația de a admite în circulația internațională automobilele și remorci;
- Anexa 2: Numărul de înmatriculare al automobilelor și remorcilor aflate în circulația internațională;
- Anexa 3: Semnul distinctiv al automobilelor și remorcilor în circulația internațională;
- Anexa 4: Semnele de identificare ale automobilelor și remorcilor aflate în circulația internațională;
- Anexa 5: Condițiile tehnice referitoare la automobile și remorci;
- Anexa 6: Permisul național de conducere;
- Anexa 7: Permisul internațional de conducere.

Articolul 3. Obligațiile Părților Contractante

1. a) Părțile Contractante vor putea lua toate măsurile indicate, pentru ca regulile de circulație în vigoare pe teritoriul lor să fie, în ceea ce privește fondul lor, în conformitate cu dispozițiile capitolului II al prezentei Convenții. Cu condiția că ele să nu fie la nici un punct incompatibile cu dispozițiile amintite:
 - i) aceste reguli pot să nu le reia, adică pe acelea cuprinse în dispozițiile care se aplică situațiilor care nu există pe teritoriul Părților Contractante în cauză;
 - ii) aceste reguli pot conține dispoziții neprevăzute în capitolul II.
- b) Dispozițiile prezentului paragraf nu obligă Părțile Contractante să prevadă sancțiuni penale pentru toate încălcările dispozițiilor Capitolului II neluate în cazul regulilor de circulație.
2. a) Părțile Contractante vor lua toate măsurile necesare pentru ca regulile în vigoare pe teritoriul lor și referitoare la condițiile tehnice pe care trebuie să le îndeplinească automobilele și remorcile să fie în conformitate cu dispozițiile Anexei 5 a prezentei Convenții, cu condiția ca ele să nu încalce principiile de securitate cuprinse în amintitele dispoziții, aceste reguli putînd conține dispoziții neprevăzute în anexa respectivă. Ele vor lua, printre altele, toate măsurile potrivite pentru ca automobilele și remorcile înmatriculate pe teritoriul lor să fie în conformitate cu dispozițiile Anexei 5, atunci cînd ele se angajează în circulația internațională.
 - b) Dispozițiile prezentului paragraf nu impun nici o obligație Părților Contractante, privitor la regulile în vigoare pe teritoriul lor și referitoare la condițiile tehnice care trebuie să fie îndeplinite de vehiculele cu motor care nu sînt automobile, în sensul prezentei Convenții.
3. Sub rezerva derogărilor prevăzute la Anexa 1 a prezentei Convenții, Părțile Contractante sînt obligate să admită în circulația internațională, pe teritoriul lor automobilele și remorcile care îndeplinesc condițiile definite la Capitolul III al prezentei Convenții, ale căror conducători îndeplinesc condițiile definite în Capitolul IV; ele vor trebui să recunoască condițiile definite în Capitolul IV; ele vor trebui să recunoască și certificatele de înmatriculare eliberate, conform dispozițiilor Capitolului III, ca atestînd pînă la proba contrară că vehiculele respective îndeplinesc condițiile definite în Capitolul III.
4. Măsurile luate sau care vor fi luate în viitor de Părțile Contractante, fie în mod unilateral, fie pe calea unor acorduri bilaterale sau multilaterale, pentru a admite pe teritoriul lor în circulația internațională automobile și remorci care nu îndeplinesc toate condițiile definite în Capitolul III al prezentei Convenții și pentru a recunoaște în afara cazurilor prevăzute la Capitolul IV, valabilitatea pe teritoriul lor a permiselor eliberate de o altă Parte Contractantă, vor fi considerate ca fiind conforme obiectivului prezentei Convenții.
5. Părțile Contractante vor trebui să admită în circulația internațională pe teritoriul lor vehiculele fără motor și motoretele care îndeplinesc condițiile tehnice definite la Capitolul V al prezentei Convenții și al căror conducător domiciliază pe teritoriul unei alte Părți Contractante. Nici o Parte Contractantă nu va putea cere conducătorilor vehiculelor fără motor sau motoretelor în circulația internațională să fie titularii unui permis de conducere; totuși Părțile Contractante care, conform paragrafului 2 al art. 54 al prezentei Convenții, vor face o declarație, prin care vor asimila motoretele motocicletelor, vor putea solicita un permis de conducere conducătorilor motoretelor aflate în circulația internațională.
6. Părțile contractante își iau angajamentul să comunice fiecărei Părți Contractante care va solicita informații pentru a stabili identitatea persoanei pe numele căreia un automobil sau remorcă atașată la un automobil, este înmatriculat pe teritoriul lor, atunci cînd cererea prezentată indică faptul că acest vehicul a fost implicat într-un accident, pe teritoriul Părții contractante solicitante.

7. Măsurile care au fost luate sau care se vor lua de către Părțile Contractante, fie în mod unilateral, fie pe calea unor acorduri bilaterale sau multilaterale, pentru a facilita circulația rutieră internațională prin simplificarea formalităților vamale, sanitare și polițienești, precum și a altor formalități de acest gen, precum și măsurile luate pentru a face să coincidă competența și orele de deschidere a birourilor și posturilor de vamă în cadrul aceluiași punct de frontieră, vor fi considerate ca fiind conforme obiectivului prezentei Convenții.
8. Dispozițiile paragrafelor 3, 5 și 7 ale prezentului articol nu se va opune dreptului fiecărei Părți Contractante de a subordona admiterea pe teritoriul lor, în circulația internațională, a automobilelor, vehiculelor fără motor și motoretelor, precum și a conducătorilor lor și a ocupanților lor la reglementarea transporturilor comerciale ale călătorilor și mărfurilor, în materie de asigurare a responsabilității civile a conducătorilor și la reglementarea în materie de vamă, precum și la reglementările sale și în alte domenii decât în acela al circulației rutiere.

Articolul 4. Semnalizarea

Părțile Contractante ale prezentei Convenții care nu vor fi și Părți contractante la Convenția referitoare la semnalizarea rutieră, supusă semnării la Viena, în aceeași zi cu prezenta Convenție se angajează ca:

- a) toate semnalele rutiere, semnalele luminoase de circulație și marcajele rutiere plasate pe teritoriul lor să constituie un sistem încheiat;
- b) numărul tipurilor de semnale să fie limitat, iar semnalele să nu fie fixate decât în locurile în care se consideră că prezența lor ar fi utilă;
- c) semnalele de avertizare a unui pericol să fie fixate la o distanță suficientă de obstacole pentru ca avertizarea pe care o dau ele conducătorilor să fie eficace;
- d) să procedeze în așa fel ca să interzică:
 - i) înscrierea pe un semnal, pe suportul său sau pe orice altă instalație care servește la reglementarea circulației, a oricărei inscripții care nu se referă la scopul acestui semnal sau al acestei instalații; totuși, atunci când Părțile Contractante sau subdiviziunile lor autorizează o asociație care nu are vreun scop lucrativ să fixeze semnale de indicație, ele pot permite ca emblema acestei asociații să figureze pe semnal sau pe suportul acestuia cu condiția ca înțelesul semnalului să nu fie redus;
 - ii) fixarea unor panouri, afișe, semnale sau instalații care riscă, fie să fie confundate cu alte semnale sau cu alte instalații care servesc la reglementarea circulației, fie să reducă vizibilitatea sau eficacitatea, fie să orbească utilizatorul drumului sau să le distragă atenția într-un mod periculos pentru securitatea circulației.

Capitolul II REGULILE APLICABILE CIRCULAȚIEI RUTIERE

Articolul 5. Valoarea semnalizării

1. Utilizatorii drumului sînt obligați, chiar dacă prescripțiile în cauză par a fi în contradicție cu celelalte reguli de circulație, să se conformeze prescripțiilor indicate de semnalele rutiere, semnalele luminoase de circulație sau marcajele rutiere.

2. Prescripțiile indicate de semnalele luminoase de circulație au întîietate față de acela care sînt indicate în semnalele rutiere care reglementează prioritatea.

Articolul 6. Indicațiile obligatorii date de agenții care dirijează circulația

1. Agenții care dirijează circulația vor fi ușor de recunoscut și vizibili de la distanță atît noaptea cît și ziua.

2. Utilizatorii drumului sînt obligați să se supună imediat indicațiilor date de agenții care dirijează circulația.

3. Se recomandă ca legislațiile naționale să indice ca fiind considerate ca indicații obligatorii cele date de agenții care dirijează circulația:

- a) brațul ridicat vertical: acest gest semnifică "atenție, oprire" pentru toți utilizatorii drumului, cu excepția conducătorilor care n-ar putea să se oprească în condiții satisfăcătoare de securitate, mai mult, dacă acest gest e făcut la o intersecție, el nu impune oprirea conducătorilor angajați deja în intersecție;

- b) brațul sau brațele întinse orizontal: acest gest semnifică “oprire” pentru toți utilizatorii drumului care vin, oricare ar fi sensul în care merg din direcții perpendiculare pe direcția indicată de brațul sau brațele întinse: după ce a făcut acest gest, agentul care dirijează circulația poate lăsa în jos brațul sau brațele: și pentru conducătorii care se găsesc în fața agentului sau în spatele lui, acest gest semnifică tot “oprire”;
 - c) balansarea unei lanterne roșii: acest gest semnifică “oprire” pentru utilizatorul drumului spre care este îndreptat semnalul luminos.
4. Indicațiile obligatorii date de agenții care dirijează circulația au întâietate asupra semnalelor rutiere și semnalelor luminoase de circulație sau marcajelor rutiere precum și asupra regulilor de circulație.

Articolul 7. Reguli generale

1. Utilizatorii drumului trebuie să evite orice comportament care ar putea constitui un pericol sau un obstacol pentru circulație, care ar putea pune în pericol persoane și care ar putea aduce pagube proprietății publice sau private.

2. Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă ca utilizatorii drumului să fie obligați să evite împiedicarea circulației sau să o facă periculoasă, aruncînd, depozitînd sau abandonînd pe drum obiecte sau substanțe sau creînd orice alt obstacol. Utilizatorii drumului care n-au putut să evite crearea unui obstacol sau al unui pericol trebuie să ia măsurile necesare pentru a le face să dispară cît mai repede posibil și în cazul în care nu le pot face să dispară imediat, să le semnaleze celorlalți utilizatori ai drumului.

Articolul 8. Conducători

1. Orice vehicul sau ansamblu de vehicule, aflat în mișcare, trebuie să aibă un conducător.

2. Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă ca animalele de cărăușie, de tracțiune sau călărie și, cu excepția zonelor semnalizate special la intrare, animalele izolate sau turmele să aibă un conducător.

3. Orice conducător trebuie să posede calitățile fizice și psihice necesare și să poată, fizic și mintal, să conducă.

4. Orice conducător de vehicul cu motor trebuie să aibă cunoștințele și îndemînarea necesară pentru a conduce vehiculul; această dispoziție nu interzice, totuși, însușirea conducerii auto, conform legislației naționale.

5. Orice conducător trebuie să aibă tot timpul controlul asupra vehiculului sau să-și poată păzi animalele.

Articolul 9. Turmele

Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă că, exceptînd derogările acordate pentru facilitarea migrațiilor turmele trebuie să fie împărțite în grupe, de lungime moderată și separate unele de altele prin intervale suficient de mari pentru comoditatea circulației.

Articolul 10. Locul pe drum

1. Sensul circulației trebuie să fie același pe toate drumurile unui stat; cu excepția, după caz, a drumurilor care servesc exclusiv sau în primul rînd traficului dintre două state.

2. Animalele care circulă pe drum trebuie să fie menținute cît mai mult posibil, în apropierea marginii drumului care corespunde sensului circulației.

3. Fără a aduce prejudicii dispozițiilor contrare ale paragrafului 1 al art. 7, ale paragrafului 6 al art. 11 și ale celorlalte dispoziții contrare ale prezentei Convenții, orice conducător al unui vehicul trebuie, atît cît îi permit împrejurările să-și mențină vehiculul în apropierea marginii drumului corespunzător sensului circulației. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor se pot prescrie, totuși, reguli mai precise, referitoare la locul pe drum al vehiculelor, afectate transportului mărfurilor.

4. Atunci cînd un drum comportă 2-3 părți carosabile nici un conducător nu trebuie să folosească partea carosabilă situată în partea opusă aceleia corespunzător sensului circulației.

5. a) Pe drumurile pe care circulația se face în ambele sensuri și care au cel puțin 4 benzi nici un conducător nu trebuie să utilizeze banda situată în întregime pe jumătatea de drum opusă părții corespunzătoare sensului circulației

b) Pe drumurile pe care circulația se face în ambele sensuri și care comportă 3 benzi, nici un conducător nu trebuie să utilizeze banda situată pe marginea drumului supusă sensului circulației.

Articolul 11. Depășirea și circulația în coloane

1. a) Depășirea trebuie să se facă pe partea opusă aceleia care corespunde sensului circulației;

b) Totuși, depășirea trebuie să se facă pe partea care corespunde sensului circulației, în cazul în care conducătorul trebuie să depășească, după ce în prealabil a semnalizat intenția sa de a se deplasa pe partea opusă aceleia care corespunde sensului circulației, conducându-și vehiculul sau animalele spre această parte a drumului pentru a întoarce aici în scopul de a o lua pe alt drum sau de a intra pe o proprietate riverană, fie pentru a se opri de această parte.

2. Înainte de a depăși, fiecare conducător trebuie, fără să încalce dispozițiile paragrafului 1 art. 7 și pe cele al art. 14 din prezenta Convenție, să se asigure:

a) că nici un conducător care-l urmează n-a început o manevră în scopul de a-l depăși;

b) că cel care-l precede pe aceeași bandă n-a semnalizat intenția de a-l depăși pe un al treilea;

c) că banda pe care vrea să o ia este liberă pe o distanță suficient de mare pentru ca, ținând seama de diferența dintre viteza vehiculului său în cursul manevrei și aceea a conducătorilor pe care are intenția să-l depășească, manevra sa nu trebuie să periclitizeze sau să împiedice circulația celor care vin din sens contrar;

d) și că, cu excepția cazului în care el o ia pe un drum interzis circulației care vine din sens invers al circulației va putea fără a incomoda conducătorul sau conducătorii depășiți să-și reea locul prescris la paragraful 3 al art. 10 al prezentei Convenții.

3. Conform dispozițiilor paragrafului 2 al prezentului articol este cu totul interzis, pe drumurile pe care circulația se face în ambele sensuri, depășirea în apropierea vârfului unei părți și atunci când vizibilitatea este insuficientă, la viraje, cu excepția cazurilor în care, în aceste locuri există benzi materializate prin marcaje rutiere longitudinale și când depășirea se face fără a ieși de pe aceste benzi, pe care marcajele le interzic circulației care vine din sens invers.

4) În timpul în care depășește, conducătorul trebuie să se depărteze de conducătorul sau conducătorii depășiți, în așa fel încât să lase liberă o distanță laterală suficientă.

5) a) Pe drumurile care au cel puțin două benzi rezervate circulației, în sensul pe care-l urmează, un conducător care este obligat să întrerupă o nouă manevră de depășire, imediat după ce și-a reluat locul permis în paragraful 3 al art. 10 al prezentei Convenții poate, pentru a efectua această manevră și cu condiția să-și asigure că prin aceasta nu deranjează în special pe conducătorii vehiculelor mai rapide care vin după el, să rămână pe culoarul pe care a trecut în momentul când a făcut prima depășire.

b) Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, totuși, să nu aplice dispozițiile prezentului paragraf, conducătorilor vehiculelor pe roți dar fără motor, motocicletelor și vehiculelor care nu sînt automobile în sensul prezentei Convenții, precum și a conducătorilor automobilelor a căror greutate maximă autorizată depășește 3500 kg. (7700 f.) sau a căror viteză prin construcție nu poate trece de 40 km. pe oră (25 mile pe oră).

6. Atunci când dispozițiile paragrafului 5 al prezentului articol sînt explicabile și când securitatea circulației este atît de mare încît vehiculele nu numai că ocupă toată lățimea drumului rezervată sensului lor de circulație, dar circulă și cu o viteză care depinde de viteza vehiculului care-l precede în șir:

a) fără a aduce prejudicii dispozițiilor paragrafului 9 al prezentului articol, faptul că vehiculele de pe o bandă circulă mai repede decît vehiculele de pe altă bandă este considerat ca o depășire, în sensul prezentului articol;

b) un conducător care nu se găsește pe banda cea apropiată de marginea drumului, corespunzătoare sensului circulației nu trebuie să schimbe banda decît pentru a se pregăti să o ia la dreapta sau la stînga sau pentru a staționa, cu excepția schimbărilor de bandă, operate de conducători, conform legislației naționale, care ar rezulta în aplicarea dispozițiilor paragrafului 5 b) al prezentului articol.

7. În circulația în coloană descrisă la paragrafele 5 și 6 ale prezentului articol, este interzis conducătorului, atunci când benzile sînt delimitare pe drum prin marcajele longitudinale, să circule încalcînd aceste marcaje.

8. Fără a încălca dispozițiile paragrafului 2 al prezentului articol și celelalte restricții pe care Părțile Contractante și subdiviziunile lor le-ar putea formula referitor la depășirea la intersecții și la trecerile la nivel nici un conducător nu trebuie să depășească un alt vehicul cu excepția vehiculelor cu două roți, motocicletelor și a motocicletelor fără motor:

a) imediat înainte și în cadrul unei intersecții care nu este o intersecție cu sens giratoriu, cu excepția:

i) cazului prevăzut la paragraful 1 b) al prezentului articol;

ii) în cazul în care drumul pe care are loc depășirea beneficiază de prioritate, la intersecție;

iii) în cazul în care circulația este reglementată la intersecție de către un agent de circulație sau de asemenea luminoase de circulație;

- b) imediat înainte sau la trecerile la nivel neprevăzute cu bariere sau cu semibariere; Părțile Contractante sau subdiviziunile lor putând, totuși, să permită această depășire la pasajele la nivel la care circulația rutieră este reglementată de semnale luminoase de circulație, care cuprind un semnal pozitiv care acordă vehiculelor autorizația de a trece.

9. Un vehicul nu trebuie să depășească un alt vehicul care se apropie de o trecere pentru pietoni, delimitată de marcaje pe drum sau indicatoare ca atare sau oprite la marginea acestora, decât într-un mod suficient de încet pentru a se putea opri instantaneu, în cazul în care un pieton se găsește pe pasaj. Nici o dispoziție a prezentului paragraf nu va fi interpretată ca împiedicând Părțile Contractante sau subdiviziunile lor să interzică depășirea începând de la o anumită distanță de o trecere pentru pietoni sau de a impune prescripții mai stricte conducătorului unui vehicul care-și propune să depășească un alt vehicul oprit la marginea pasajului.

10. Orice conducător care constată că un conducător care se află în spatele său dorește să-l depășească, trebuie, cu excepția cazului prevăzut la paragraful 1 b) al art. 16 al prezentei Convenții să se apropie de marginea drumului, în sensul circulației neavând voie să accelereze. Atunci când lățimea insuficientă, profilul sau starea drumului nu permite, ținând seama de densitatea circulației în sens invers, să depășească cu ușurință și fără pericol un vehicul lent, cu gabarit mare sau obligat să respecte o limită de viteză, conducătorul acestui vehicul trebuie să micșoreze viteza și la nevoie să tragă la o parte vehiculul cât mai posibil pentru a lăsa să treacă vehiculele care vin după el.

11. a) Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot pe drumurile cu sens unic și pe drumurile pe care circulația se face în ambele sensuri, atunci când mai puțin de două benzi, în localități și de trei benzi în afara lor, sînt rezervate circulației în același sens și sînt delimitate prin marcaje longitudinale:

- i) să permită vehiculelor care circulă pe o bandă să depășească pe partea corespunzătoare sensului circulației, vehiculele care merg pe o altă bandă;
 - ii) să declare neaplicabile dispozițiile paragrafului 3 al art. 10 al prezentei Convenții, cu condiția să publice dispoziții corespunzătoare, prin care să restrîngă posibilitatea de a schimba banda.
- b) În cazul prevăzut la alineatul a) al prezentului paragraf, modul de a conduce va fi considerat ca neconstituind o depășire, în sensul prezentei Convenții; totuși, dispozițiile paragrafului 9 al prezentului articol rămîn aplicabile.

Articolul 12. Încrucișarea

1. Pentru a se încredința fiecare conducător trebuie să lase o distanță laterală suficientă și, la urmă, să treacă pe marginea drumului corespunzătoare sensului circulației; dacă procedînd în acest fel, înaintarea să nu fie împiedicată de un obstacol sau de prezența altor utilizatori ai drumului, el trebuie să încetinească și, la nevoie, să oprească, pentru a lăsa să treacă conducătorul sau conducătorii care vin din același sens.

2. Pe drumurile de munte și pe drumurile în pantă mare, care au aceleași caracteristici și unde încrucișarea este imposibilă sau dificilă, conducătorului vehiculului care coboară îi revine datoria de a trage vehiculul la margine, lăsînd să treacă orice vehicul care urcă, cu excepția cazului în care, modul de dispunere a refugiilor de-a lungul drumului îi asigură vehiculului care urcă posibilitatea de a dispune de un refugiu în fața lui și dacă neocuparea acestui refugiu ar obliga unul dintre vehicule să meargă cu spatele. În cazul în care, unul din cele două vehicule care urmează să se încrucișeze trebuie să meargă cu spatele pentru a permite încrucișarea, conducătorul vehiculului care coboară trebuie să facă această manevră, cu excepția cazului în care este evident că acest lucru este mult mai ușor pentru vehiculul care urcă. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, totuși, pentru anumite vehicule sau anumite drumuri, să prescrie reguli speciale, diferite de acelea ale prezentului paragraf.

Articolul 13. Viteza și distanța dintre vehicule

1. Orice conducător de vehicule trebuie să rămînă în orice împrejurări, stăpînul vehiculului său, în așa fel încît să se conformeze exigențelor pe care le necesită prudența și să fie întotdeauna în măsură să efectueze toate manevrele care-i revin. El trebuie, reglîndu-și viteza vehiculului, să țină totdeauna seama de împrejurări, în special de rîndul de dispunere a locurilor, de starea drumului, de starea și de încărcătura vehiculului său, de condițiile atmosferice și de intensitatea circulației, de modul de a-și putea opri vehiculul în limitele cîmpului său de vizibilitate, precum și în fața oricărui obstacol previzibil. El trebuie să încetinească și la nevoie să oprească, ori de cîte ori împrejurările o cer, în special cînd vizibilitatea nu este bună.

2. Nici un conducător nu trebuie să împiedice mersul normal al celorlalte vehicule care circulă, fără vreun motiv valabil, cu o viteză normal de redusă.

3. Conducătorul unui vehicul care circulă în spatele unui alt vehicul trebuie să lase liber în spatele lui, o distanță de securitate, suficientă pentru a putea evita o ciocnire, în caz de încetinire bruscă sau de oprire bruscă a vehiculului care-l precede.

4. În afara localităților, în vederea facilitării depășirilor, conducătorii vehiculelor sau al ansamblurilor de vehicule de peste 3500 kg. (7700f) greutate maximă autorizată sau de peste 10 m. (33 f.) lungime, trebuie, cu excepția cazurilor în care ei depășesc sau se pregătesc să depășească, să-și adapteze intervalul dintre vehiculele care depășesc să se poată integra intervalului lăsat în afara vehiculului depășit. Această dispoziție nu este totuși aplicabilă nici atunci când circulația este foarte aglomerată și nici când este interzisă. Printre altele:

- a) autoritățile competente pot face anumite convoaie de vehicule să beneficieze de derogări de la această dispoziție sau s-o declare pe acestea inaplicabilă pe drumurile la care două benzi sînt afectate circulației în sensul în cauză;
- b) Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot fixa cifre diferite de acelea care sînt menționate în prezentul paragraf, după caracteristici ale vehiculelor în cauză.

5. Nimic din prezenta Convenție nu va fi interpretat ca împiedicînd Părțile Contractante sau subdiviziunile lor să prescrie limite generale sau locale de viteză, pentru toate vehiculele pentru anumite categorii de vehicule sau prescrie pe anumite drumuri sau pe anumite categorii de drumuri, fie viteze maxime și minime, fie doar viteze maxime sau minime sau să prescrie intervale minime justificate doar de prezența pe drum a anumitor categorii de vehicule care prezintă un pericol special, datorită greutateii lor sau a încărcăturii.

Articolul 14. Prescripții generale pentru efectuarea manevrelor

1. Orice conducător care vrea să exercite o manevră cum ar fi ieșirea dintr-un șir de vehicule staționat sau intrarea în șir, deplasarea la dreapta sau la stînga pe drum, întoarcerea la dreapta sau la stînga pentru a merge pe un drum sau pentru a intra pe o proprietate riverană, nu trebuie să înceapă executarea acestei manevre, decît după ce s-a asigurat că o poate face fără să constituie un pericol pentru ceilalți utilizatori ai drumului, care sînt după el, oprîți în fața lui sau care urmează să se încruciseze, ținînd seama de poziția, direcția și viteza lor.

2. Orice conducător care vrea să facă o semiîntoarcere sau să dea înapoi nu trebuie să înceapă să execute această manevră decît după ce s-a asigurat că poate să o facă fără să constituie un pericol sau un obstacol pentru ceilalți utilizatori ai drumului.

3. Înainte de a se întoarce sau de a îndeplini o manevră care implică o deplasare laterală, orice conducător trebuie să-și anunțe intenția în mod clar și din timp, prin mijlocul unui indicator sau al unor indicatori de pe vehiculul său, sau în lipsa acestora făcînd un semn cu brațul. Indicația dată prin indicatorul sau indicatori de direcție trebuie să continue pe toată durata manevrei. Indicația trebuie să înceteze imediat ce s-a realizat manevra.

Articolul 15. Prescripții speciale referitoare la vehiculele serviciilor regulate de transport în comun

Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă ca în cadrul localităților, pentru a facilita circulația vehiculelor serviciilor regulate de transport în comun, conducătorii celorlalte vehicule, sub rezerva dispozițiilor paragrafului 1 al art. 17 al prezentei Convenții, trebuie să încetinească și la nevoie să oprească chiar pentru a permite vehiculelor de transport în comun să-și efectueze manevrele necesare pentru a pleca. După opririle semnalizate ca atare, dispozițiile formulate astfel de Părțile Contractante sau de subdiviziunile lor nu schimbă cu nimic obligația conducătorilor vehiculelor de transport în comun de a lua, după ce au semnalizat prin intermediul indicatorilor de direcție intenția lor de a porni, toate precauțiunile necesare pentru a evita orice risc de accident.

Articolul 16. Schimbarea direcției

1. Înainte de a o lua la dreapta sau la stînga pentru a se angaja pe un alt drum sau pentru a intra într-o proprietate riverană, orice conducător trebuie, fără să încalce dispozițiile paragrafului 1 al art. 7 și acelea ale art. 14 al prezentei Convenții:

- a) dacă vrea să părăsească drumul pe partea corespunzătoare sensului circulației, să meargă cît mai pe marginea dreaptă a drumului, care corespunde acestui sens și să execute manevra într-un spațiu cît mai posibil;
- b) dacă vrea să părăsească drumul pe partea cealaltă sub rezerva posibilității că Părțile Contractante sau subdiviziunile lor să-și formuleze alte dispoziții pentru vehiculele fără motor și motorete,

să meargă cât mai aproape de axa părții carosabile, în cazul în care este vorba de un drum la care circulația se face în două sensuri sau de marginea opusă părții corespunzătoare sensului circulației, dacă este vorba de un drum cu sens unic și, dacă vrea să se angajeze pe un alt drum, la care circulația se face în ambele sensuri, să execute manevre în așa fel încât să intre pe drumul respectiv pe partea corespunzătoare sensului circulației.

2. În timpul manevrei sale de modificare a direcției, conducătorul trebuie, fără să încalce dispozițiile art. 21 al prezentei Convenții referitoare la pietoni, să lase să treacă vehiculele care vin din sensul opus pe drumul pe care se pregătesc să-l părăsească, precum și vehiculele fără motor și motoretele care circulă pe piste rezervate lor și care traversează drumul pe care urmează să se angajeze.

Articolul 17. Încetinirea

1. Nici un conducător de vehicul nu trebuie să frâneze brusc, dacă nu are motive serioase.

2. Orice conducător care vrea să încetinească în mod considerabil vehiculul său, trebuie, cu excepția cazului în care încetinirea sa nu este motivată de existența unui pericol de neînălțurat, să se asigure în prealabil că o poate face fără să pericliteze sau să-i deranjeze pe ceilalți conducători. Printe altele, el este obligat, cu excepția cazului în care s-a asigurat că el nu este urmat de nici un vehicul sau că este la o distanță suficient de mare, să-și indice în mod clar intenția și din timp, făcând cu brațul un semn potrivit; totuși această dispoziție nu se aplică, dacă indicația de încetinire este dată cu ajutorul stopurilor luminoase menționate la paragraful 31 al anexei 5 a prezentei Convenții.

Articolul 18. Intersecțiile și obligația de a ceda trecerea

1. Orice conducător care intră într-o intersecție trebuie să dea dovadă de o prudență mărită, conform condițiilor locale. Conducătorul aceluși vehicul trebuie să conducă în mod deosebit, cu viteza care să-i permită posibilitatea de a opri pentru a lăsa să treacă vehiculele care au prioritate de trecere.

2. Orice conducător care iese de pe un șantier sau de pe un drum de pământ (secundar) pe un drum, care nu este nici șantier și nici drum de pământ, este obligat să cedeze trecerea vehiculelor care circulă pe acest drum. La sfârșitul acestui articol, termenii de "șantier" și "drum de pământ" vor putea fi definiți în legislațiile naționale.

3. Orice conducător care iese de pe o proprietate riverană pe un drum este obligat să cedeze trecerea vehiculelor care circulă pe acest drum.

4. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 7 al prezentului articol:

- a) în țările în care, sensul circulației este pe dreapta, la alte intersecții decât cele vizate la paragraful 3 al prezentului articol și la paragrafele 3 și 4 ale art. 25 al prezentei Convenții, conducătorul unui vehicul este obligat să cedeze trecerea vehiculelor care vin din dreapta sa;
- b) Părțile Contractante și subdiviziunile lor pe teritoriul cărora circulația se face pe stînga, sînt libere să-și fixeze așa cum înțeleg ele regulile priorității la intersecție.

5. Chiar dacă semnalele luminoase îl autorizează, un conducător nu trebuie să se angajeze într-o intersecție în cazul în care aglomerația este atît de mare, încît există posibilitatea să rămîină imobilizat în intersecție, deranjînd și împiedicînd circulația transversală.

6. Orice conducător angajat într-o intersecție la care circulația este dirijată prin semnale luminoase de circulație poate evacua intersecția fără a aștepta ca circulația să se deschidă în sensul în care intenționează el să se angajeze, dar cu condiția să nu împiedice circulația celorlalți călători care merg în sensul în care este deschisă circulația.

7. La intersecții, conducătorii vehiculelor care nu se deplasează pe șine au obligația de a ceda trecerea vehiculelor care merg pe șine.

Articolul 19. Pasajele la nivel

Orice utilizator al drumului trebuie să facă dovadă unei prudențe deosebite la apropierea și trecerea pasajelor la nivel în mod deosebit:

- a) fiecare conducător de vehicul trebuie să circule cu viteză redusă;
- b) fără să afecteze obligația de a se supune indicațiilor de oprire date printr-un semnal luminos sau un semnal acustic nici un utilizator al drumului nu trebuie să se angajeze la o trecere la nivel ale cărei bariere sau semibariere sînt perpendiculare pe drum sau sînt în mișcare, fie ca să blocheze drumul, fie ca să-l elibereze;
- c) dacă o trecere la nivel nu este prevăzută cu bariere sau semibariere și nici cu semnale luminoase, nici un utilizator al drumului nu trebuie să prelungească în mod inutil o trecere la nivel;

- d) în caz de imobilizare forțată a unui vehicul, conducătorul său trebuie să facă eforturi să-l scoată din zona șinelor și dacă n-o poate face să ia imediat toate măsurile pentru ca mecanicii vehiculelor pe șine să fie preveniți din timp asupra existenței acestui pericol.

Articolul 20. Prescripții aplicabile pietonilor

1. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor vor putea face aplicabile dispozițiile prezentului articol, în cazul în care circulația pietonilor pe drum ar fi periculoasă sau ar împiedica circulația vehiculelor.

2. Dacă pe marginea drumului există trotuare sau acostamente practicabile pentru pietoni, aceștea sînt obligați să le folosească. Totuși, dacă-și iau toate măsurile de securitate:

- a) pietonii care împing sau care poartă obiecte stînjenoare pot utiliza partea carosabilă dacă circulația lor pe trotuar sau acostament ar împiedica pe ceilalți pietoni;
- b) un grup de pietoni, conduși de un supraveghetor sau formînd un cortegiu pot circula pe partea carosabilă.

3. Dacă nu se poate să utilizăm trotuarele sau acostamentele sau absența acestora, pietonii pot circula pe partea carosabilă, atunci cînd există o pistă pentru biciclete sau cînd securitatea circulației o permite, ei pot circula pe această pistă, dar fără să deranjeze trecerea cicliștilor și a motocicliștilor.

4. Atunci cînd pietonii circulă pe partea carosabilă aplicînd pragrafele 2 și 3 ale prezentului articol, ei trebuie să circule cît mai pe marginea acestuia.

5. Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă ceea ce urmează: atunci cînd pietonii circulă pe partea carosabilă, ei trebuie să meargă pe partea opusă sensului în care se circulă, în afara cazului în care acest lucru le-ar prejudicia securitatea. Totuși persoanele care împing un vehicul pe roți fără motor, o motoretă sau o motocicletă, trebuie să meargă totdeauna pe partea drumului care corespunde sensului circulației și la fel se întîmplă cu grupele de pietoni conduși de un supraveghetor sau formînd un cortegiu. Cu excepția cazului în care ei formează un cortegiu, pietonii care circulă pe partea carosabilă sînt obligați ca noaptea sau în condiții de vizibilitate redusă, precum și ziua, dacă securitatea circulației vehiculelor o cere, să meargă pe cît posibil într-un singur șir.

6. a) Pietonii nu trebuie să se angajeze pe un drum pentru a-l traversa, decît dacă sînt foarte prudenți, ei trebuie să meargă numai pe trecerile pentru pietoni, dacă există vreuna prin apropiere.

b) Pentru a traversa o trecere pentru pietoni semnalizată ca atare sau delimitată prin marcaje pe drum:

- i) dacă trecerea este înzestrată cu semnale luminoase pentru pietoni, acestea trebuie să respecte prescripțiile indicate de aceste semnale;
- ii) dacă trecerea nu este interzisă cu astfel de semnale, dar dacă circulația vehiculelor este dirijată prin semnale luminoase de circulație sau de către un agent, pietonii nu trebuie atîta timp cît semnalul luminos sau gestul agentului de circulație indică faptul că vehiculele pot trece pe drum, să se angajeze pe aceasta, dacă acest lucru îl poate obliga pe conducătorii vehiculelor să-și modifice direcția sau viteza vehiculelor;
- iii) la celelalte pasaje pentru pietoni, pietonii nu trebuie să se angajeze pe drum fără să țină seama de distanța și viteza vehiculelor care se apropie;

c) pentru a traversa în afara pasajelor pentru pietoni, semnalizate ca atare sau delimitate prin marcaje existente pe drum, pietonii nu trebuie să se angajeze pe acesta înainte de a se asigura că o pot face fără a împiedica circulația vehiculelor;

d) odată angajați în traversarea drumului, pietonii trebuie să-și prelungească traversarea, întîrziind sau oprindu-se pe ea, fără să fie necesar.

7. Totuși Părțile Contractane sau subdiviziunile lor pot impune dispoziții mai stricte pentru pietonii care traversează șoseaua.

Articolul 21. Comportamentul conducătorilor față de pietoni

1. Fără să prejudicieze dispozițiile paragrafului 1 al art. 7, ale paragrafului 9 al art. 11 și ale paragrafului 1 al art. 13 al prezentei Convenții, atunci cînd există pe drum o trecere pentru pietoni semnalizată ca atare sau delimitată prin marcaje făcute pe partea carosabilă:

- a) dacă circulația vehiculelor este reglementată la această trecere de semnale luminoase de circulație sau de un agent de circulație, conducătorii trebuie, atunci cînd le este interzisă trecerea, să se oprească înainte de a se angaja pe pasaj și, atunci au voie să treacă să nu blocheze sau să împiedice traversarea pietonilor angajați pe pasaj sau care-l traversează în condițiile prevăzute în art. 20 al prezentei Convenții; dacă conducătorii întorc pentru a se angaja pe un alt drum, la întoarcerea căruia se găsește o trecere pentru pietoni, că nu trebuie s-o facă decît mergînd foar-

te încet, lăsînd, chiar dacă pentru aceasta trebuie să oprească, să treacă pietonii angajați sau care au intenția să se angajeze pe acest pasaj, în condițiile prevăzute la paragraful 6 al art. 20 al prezentei Convenții;

- b) dacă circulația vehiculelor nu este reglementată la acest pasaj nici prin semnale luminoase și nici de către un agent de circulație, conducătorii nu trebuie să se apropie de acest pasaj decît cu grijă și suficient de încet pentru a nu pune în pericol pietonii aflați pe el sau care se pregătesc să se angajeze la nevoie ei trebuie să se oprească pentru a lăsa să treacă.

2. Conducătorii care au intenția să depășească pe partea corespunzătoare a sensului de circulație un vehicul de transport public, oprit și semnalizat ca atare, trebuie să-și reducă viteza și la nevoie să oprească pentru a le permite călătorilor să urce sau să coboare din vehicul.

3. Nici o dispoziție a prezentului articol nu va fi interpretată ca împiedicînd Părțile Contractante sau subdiviziunile lor:

- să-i oblige pe conducătorii vehiculelor să semnalizeze oprirea ori de cîte ori pietonii se angajează ori s-au angajat deja pe un pasaj pentru pietoni, semnalizat ca atare sau delimitat cu ajutorul marcajelor pe drum în condițiile prevăzute la art. 20 al prezentei Convenții;
- să le interzică de a împiedica sau de a stînji mersul pietonilor care traversează drumurile la o intersecție sau în apropierea unei intersecții, chiar dacă nu există nici un pasaj pentru pietoni semnalizat ca atare sau delimitat prin marcaje făcute pe partea carosabilă.

Articolul 22. Refugiile de pe drum

Fără a prejudicia dispozițiile art. 10 al prezentei Convenții, orice conducător poate lăsa la dreapta sau la stînga refugiile, bornele și celelalte dispozitive, stabilite pe drumurile pe care circulă, cu excepția următoarelor cazuri:

- a) atunci cînd un semnal impune trecerea pe o anumită parte a refugiului bornei sau a dispozitivului;
- b) atunci cînd refugiul, borna sau dispozitivul se află pe axa unui drum, pe care circulația se face în ambele sensuri; în acest ultim caz, conducătorul trebuie să lase refugiul, borna sau dispozitivul pe partea opusă celeia care corespunde sensului circulației.

Articolul 23. Oprirea și staționarea

1. În afara localităților, vehiculele sau animalele oprite sau staționate, trebuie pe cît e posibil să se afle în afara părții carosabile. Ele nu trebuie să fie plasate pe pistele afectate bicicletelor și motocicletelor și nici pe trotuarele sau pe acostamentele amenajate pentru circulația pietonilor, cu excepția și în limita cazurilor în care legislația națională o permite.

2. a) Animalele și vehiculele oprite sau staționate pe drum trebuie să se afle cît mai aproape de marginea acestuia. Un conducător nu trebuie să-și oprească vehiculul sau să acționeze pe un drum decît de partea corespunzătoare sensului circulației, în direcția în care merge el: totuși această oprire sau staționare este autorizată și pe cealaltă parte, în cazul în care partea corespunzătoare sensului circulației este mărginită de o cale ferată. Printre altele, Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot:

- i) să nu interzică oprirea și nici staționarea de o parte sau de alta a drumului în anumite condiții, în special dacă semnalele rutiere interzic oprirea de partea corespunzătoare sensului circulației;
- ii) pe șoselele cu sens unic să autorizeze oprirea și staționarea pe cealaltă parte, în mod simultan sau nu, oprirea și staționarea pe partea care corespunde sensului circulației;
- iii) să autorizeze oprirea și staționarea în mijlocul drumului pe locuri special indicate.

b) Cu excepția unor dispoziții contrare ale legislației naționale, vehiculele, cu excepția vehiculelor fără motor, a motoretelor sau motocicletelor fără ataș nu au voie să oprească sau să staționeze, trebuie să fie oprite paralel cu marginea drumului cu excepția cazurilor în care modul de dispunere a locului permite aranjarea lor în altfel.

3. a) Orice oprire și orice staționare a unui vehicul pe drum este interzisă:

- i) pe pasajele pentru pietoni, pe pasajele pentru cicliști și pe trecerile la nivel;
- ii) pe liniile de tramvai sau de tren sau foarte aproape de acestea, încît circulația lor ar putea fi împiedicată precum și pe trotuarele și pe pistele pentru bicicliști, sub rezerva posibilității pentru Părțile Contractante sau subdiviziunile lor de a prevedea dispoziții contrare.
- b) Orice oprire și orice staționare a unui vehicul este interzisă într-un loc în care ea ar putea constitui un pericol în special;
- i) sub pasajele superioare și în tunele, cu excepția unor locuri special indicate;

- ii) pe partea carosabilă în apropierea vârfului pantei și la curbe, în cazul unei vizibilități insuficiente pentru ca depășirea vehiculului să se poată face în toată securitatea, ținând seama de viteza vehiculelor, pe secțiunea de drum în cauză;
 - iii) pe partea carosabilă în dreptul unui marcaj longitudinal, când alineatul b) ii) al prezentului paragraf nu se aplică, dar când lățimea părții carosabile între marcaj și vehicul este sub 3 m, și când marcajul impune interzicerea în a-l depăși, vehiculelor care vin pe partea lui.
- c) Orice staționare a unui vehicul pe partea carosabilă este interzisă:
- i) pe pasajele la nivel, la intersecții și în stațiile în care sînt oprite autobuze, troleibuze sau vehicule pe șine, pe distanțele precizate prin legislația națională;
 - ii) în fața intrărilor carosabile ale proprietăților;
 - iii) în orice loc în care vehiculul aflat în staționare ar împiedica accesului la un alt vehicul staționat în mod corect sau degajarea unui astfel de vehicul;
 - iv) pe partea carosabilă centrală a drumurilor care comportă 3 culoare și în afara localităților, pe partea carosabilă a drumurilor care comportă și în afara localităților, pe partea carosabilă a drumurilor indicate ca prioritare printr-o semnalizare potrivită;
 - v) pe locurile în care vehiculul aflat în staționare ar masca semnalele rutiere sau semnalele luminoase de circulație, celorlalți utilizatori ai drumului.
4. Un conducător nu-și poate părăsi vehiculul sau animalele fără să-și fi luat toate măsurile de precauție utile, pentru a evita orice accident și în cazul unui automobil pentru a evita ca el să fie utilizat fără autorizație.
5. Se recomandă ca legislațiile naționale să prevadă ca toate vehiculele cu motor, exceptînd motorele și motocicletele fără ataș, precum și toate remorcile, atașate sau nu, imobilizate pe drum, în afara localităților să fie semnalate de la distanță prin intermediul unui dispozitiv corespunzător, plasat în locul cel mai indicat pentru a avertiza la timp pe ceilalți conducători care se apropie:
- a) atunci cînd vehiculul este imobilizat noaptea pe drum în astfel de condiții că cei care se apropie nu-și pot da seama de obstacolul pe care îl constituie;
 - b) atunci cînd conducătorul a fost constrîns să-și imobilizeze vehiculul într-un loc în care oprirea este interzisă.
6. Nimic din prezentul articol nu va fi interpretat ca împiedicînd Părțile Contractante sau subdiviziunile lor de a impune indicații de staționare și de oprire.

Articolul 24. Deschiderea portierelor

Este interzisă deschiderea portierei unui vehicul, lăsarea ei deschisă sau coborîrea dintr-un vehicul, fără asigurarea prealabilă că acest fapt nu constituie un pericol pentru ceilalți utilizatori ai drumului

Articolul 25. Autostrăzile și drumurile cu caracter similar

1. Pe autostrăzi și, dacă legislația națională dispune astfel, pe drumurile speciale, de acces la autostrăzi și de ieșire de pe autostrăzi:
- a) circulația este interzisă pietonilor, animalelor, vehiculelor fără motor, motoretelor, dacă acestea nu sînt asimilate motocicletelor și tuturor celorlalte vehicule, cu excepția automobilelor și a remorcilor lor, precum și automobilelor sau remorcilor lor care prin construcție nu pot atinge o viteză fixată de legislația națională;
 - b) le este interzis conducătorilor:
 - i) să-și oprească vehiculele sau să staționeze în afara locurilor de staționare semnalate. În caz de staționare forțată a unui vehicul, conducătorul său trebuie să se străduiască să-l scoată de pe partea carosabilă și în afara benzii de urgență și, în cazul în care n-o poate face, să semnalizeze imediat de la distanță prezența vehiculului, pentru a-i avertiza din timp pe ceilalți conducători care se apropie;
 - ii) să facă o semiîntoarcere sau un mers înapoi sau să pătrundă pe banda centrală de teren, incluzînd aici și racordările traversale care leagă între ele cele două părți carosabile.
2. Conducătorii care trec pe o altă autostradă trebuie:
- a) în cazul în care nu există o bandă de accelerație care să se prelungească pe drumul de acces, să cedeze trecerea vehiculelor care circulă pe autostrăzi;
 - b) dacă există o bandă de accelerație care prelungește drumul de acces, trebuie să se angajeze pe el și să se integreze în circulația de pe autostradă respectînd prescripțiile paragrafelor 1 și 3 ale art. 14 al prezentei Convenții.
3. Conducătorul care părăsește autostrada trebuie să vireze din timp pe banda de circulație care corespunde ieșirii de pe autostradă și să se aranjeze imediat pe banda de încetinire, dacă o astfel de bandă există.

4. Pentru aplicarea paragrafelor 1, 2 și 3 ale prezentului articol, sînt asimilate autostrăzilor celelalte drumuri rezervate circulației autovehiculelor și care sînt semnalizate ca atare și nu deservesc proprietăți riverane.

Articolul 26. Prescripții deosebite aplicabile cortegiilor și infirmilor

1. Utilizatorilor drumurilor le este interzis să întrerupă coloanele militare, grupurile de școlari aflați în coloană sub îndrumarea unui conducător, precum și celelalte cortegii.

2. Infirmii care deplasează în scaune rulante, conduse de ei înșiși care circulă la pas pot utiliza tro-tuarele și acostamentele practicabile.

Articolul 27. Prescripții deosebite aplicabile cicliștilor, conducătorilor de motorete și motocicliștilor

1. Cu toate dispozițiile paragrafului 3 al art. 10 al prezentei Convenții, Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot să nu interzică cicliștilor să circule mai mulți în front.

2. Le este interzis cicliștilor să circule fără să țină cel puțin o mîină pe ghidon, să se lase remorcați de un alt vehicul sau de a transporta, trage, împinge obiecte care împiedică conducerea sau sînt periculoase pentru ceilalți utilizatori ai drumului. Aceleași dispoziții sînt aplicabile conducătorilor de motorete și motocicliștilor, dar în plus aceștia sînt obligați să țină ambele mîini pe ghidon, cu excepția cazurilor în care indică manevra descrisă la paragraful 3 art. 14 al prezentei Convenții.

3. Cicliștilor și conducătorilor de motorete le este interzis să transporte pasageri pe vehiculul lor; Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, totuși, aprobă derogări de la această dispoziție, autorizînd în special, transportul pasagerilor pe locul sau locurile suplimentare care pot fi amenajate pe acest vehicul. Motocicliștii nu au voie să transporte pasageri decît în ataș. Dacă există vreunul și pe locul suplimentar amenajat, eventual, în spatele conducătorului.

4. Atunci cînd există o pistă pentru cicliști, Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot interzice cicliștilor să circule pe restul drumului. În același caz ele pot autoriza conducătorii de motorete să circule pe pista pentru cicliști și dacă consideră că este util să le interzică să circule pe restul drumului.

Articolul 28. Avertismentele sonore și luminoase

1. Se pot utiliza avertizorii sonori doar:

- a) pentru a da avertismente, în vederea evitării unui accident;
- b) în afara localităților, atunci cînd vrem să avertizăm un conducător, că vrem să-l depășim. Emisia de sunete de către avertizorii sonori nu trebuie să se prelungească mai mult decît este necesar.

2. Conducătorii automobilelor pot, de seara pînă dimineața, să utilizeze avertizorii luminoși definiți la paragraful 5 art. 33 al prezentei Convenții, în locul avertizorilor sonori. Ei mai pot face și ziua, în scopurile indicate la alineatul b) al paragrafului 1 al prezentului articol, dacă acest mod de a face este mai convenabil, datorită împrejurărilor.

3. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot autoriza utilizarea avertismentelor luminoase în scopurile vizate la paragraful 1 b) al prezentului articol, și în localități.

Articolul 29. Vehiculele pe șine

1. Cînd o cale ferată se află pe un drum, fiecare utilizator al drumului este obligat, ca la apropierea unui tramvai sau a altui vehicul pe șine să o elibereze imediat, pentru a permite vehiculului să treacă.

2. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot adopta pentru circulația pe drum a vehiculelor care se deplasează pe șine și pentru încrucișarea sau depășirea acestor vehicule, reguli speciale, diferite de acelea definite în prezentul capitol. Totuși, Părțile Contractante sau subdiviziunile lor nu pot adopta dispoziții contrare acelor cuprinse în paragraful 7 al art. 18 al prezentei Convenții.

Articolul 30. Încărcătura vehiculelor

1. Dacă pentru un vehicul este fixată o greutate maximă, greutatea la încărcare a acestor vehicule nu trebuie să depășească greutatea maximă autorizată.

2. Orice încărcătură a vehiculului trebuie să fie dispusă și aranjată în așa fel ca să nu poată:

- a) periclita viața oamenilor sau să aducă pagube proprietății publice sau particulare, în special prin cădere sau tragere pe drum;

- b) să împiedice vizibilitatea conducătorului sau să compromită stabilitatea sau conducerea vehiculului;
- c) să provoace zgomote, praf sau alte incomodități, care ar putea fi evitate;
- d) să mascheze semnalizatoarele mașinii, în special stopurile și indicatoarele de direcție, catadioptrii, numerele de înmatriculare și semnul distinctiv al statului de înmatriculare, cu care vehiculul trebuie să fie înzestrat, conform prezentei Convenții sau legislației naționale, sau să mascheze semnalele făcute cu brațul, conform dispozițiilor paragrafului 3 al art. 14 sau acelea ale paragrafului 2 al art. 17 al prezentei Convenții.

3. Toate accesoriile, cum sînt cablurile, lanțurile, prelatele care servesc la încărcarea sau protejarea încărcăturii, trebuie să o lege și să o fixeze solid. Toate accesoriile care servesc la protejarea încărcăturii trebuie să corespundă cererilor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol.

4. Încărcătura care depășește vehiculul în partea din față, în spate sau lateral, trebuie să fie semnalată în mod vizibil în toate cazurile în care conturul ei riscă să nu fie observat de conducătorii celorlalte vehicule; noaptea această semnalizare trebuie făcută în față printr-un semnal luminos alb și un dispozitiv alb, reflectorizat, iar în spate printr-un semnal roșu și un dispozitiv roșu reflectorizant. În mod deosebit în cazul vehiculelor cu motor:

- a) încărcătura care depășește extremitatea vehiculului cu peste 1 m. (2 picioare 4 țoli), fie în spate, fie în față, trebuie să fie totdeauna semnalizată
- b) încărcătura care depășește lateral, gabaritul vehiculului, în așa fel că extremitatea lor laterală să se găsească la peste 0,40 m. (16 țoli) distanță de semnalul de poziție din față, trebuie să fie semnalizate, noaptea, atît înspre partea din față cît și în partea din spate. La fel și încărcătura care depășește cu 0,40 m. (16 țoli) semnalul roșu de poziție din spatele mașinii.

5. Nimic din cele cuprinse în paragraful 4 al prezentului articol nu va fi interpretat ca împiedicînd Părțile Contractante sau subdiviziunile lor de la interzicerea, limitarea sau introducerea unei autorizații speciale pentru depășirile încărcăturii vizate la paragraful 4.

Articolul 31. Comportamentul în caz de accident

1. Fără să aducă prejudicii dispozițiilor legislației naționale în ceea ce privește obligația de a acorda ajutoare celor răniți, fiecare conducător sau utilizator al drumului, implicat într-un accident, trebuie:

- a) să oprească imediat ce o poate face fără a crea un pericol suplimentar pentru circulație;
- b) să se străduiască să asigure securitatea circulației la locul accidentului și, în cazul în care o persoană a fost ucisă sau rănită grav, să evite, în măsura în care aceasta nu afectează securitatea circulației, orice modificare a locului accidentului sau dispariția urmelor care ar putea fi utile pentru stabilirea responsabilității;
- c) dacă alte persoane implicate în accident i-o cer să se legitimeze;
- d) dacă o persoană a fost rănită sau ucisă în accident să anunțe poliția și să rămînă sau să revină la locul accidentului pînă la sosirea acesteia, cu excepția cazului în care a fost autorizat de aceasta să părăsească locul accidentului sau cînd nu ea este aceea care acordă ajutor celor răniți sau are nevoie să fie ea însăși îngrijită.

2. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, în cadrul legislațiilor lor naționale să se abțină de a impune prescripția prevăzută la alineatul d) al paragrafului 1 al prezentului articol, atunci cînd nici o rănire gravă n-a avut loc și cînd nici o persoană implicată în accident nu solicită avertizarea poliției.

Articolul 32. Iluminat: prescripții generale

1. În sensul prezentului articol termenul de "noapte" indică intervalul dintre căderea nopții și momentul cînd se face ziua, precum și alte momente în care vizibilitatea este insuficientă, cum ar fi de exemplu: ceață, ninsoare, ploaie torențială sau trecere printr-un tunel.

2. Noaptea:

- a) orice vehicul cu motor, cu excepția motoretelor sau a motocicletelor fără ataș, care se găsesc pe drum trebuie să fie prevăzute în față cu cel puțin două faruri albe galbene selectiv, iar în spate cu un număr pereche de semnalizatoare roșii, conform prescripțiilor prevăzute pentru automobile, la paragrafele 23 și 24 ale anexei 5; legislațiile naționale pot, totuși, autoriza în față semnalizatoare de poziție galbene auto. Dispozițiile prezentului alineat se aplică ansamblurilor formate dintr-un vehicul cu motor și una sau mai multe remorci, semnalizatoarele roșii trebuind atunci să se găsească în spatele ultimei remorci; remorcile cărora le aplicăm dispozițiile paragrafului 30 al anexei 5 a prezentei Convenții trebuie să aibă, în față, două semnalizatoare albe cu care ele trebuie să fie prevăzute, în virtutea dispozițiilor prevăzute în acest paragraf 30;

- b) orice vehicul sau ansamblu de vehicule cărora nu li se aplică dispozițiile alineatului a) al prezentului paragraf și care se găsește pe un drum, trebuie să fie prevăzut cu cel puțin un semnalizator alb sau galben selectiv, în față și cu cel puțin un semnalizator roșu, în partea din spate, atunci când, în față sau în spate nu există decît un semnalizator, acesta trebuie să fie plasat pe axa vehiculului sau în partea opusă aceleia care corespunde semnului circulației; pentru vehiculele cu tracțiune animală și pentru cărucioare, dispozitivul care emite această semnalizare poate fi dus de conducătorul vehiculului sau de cel care-l însoțește, mergînd de această parte a vehiculului.
3. Semnalizatoarele prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol trebuie să fie eficace, adică ele trebuie să semnalizeze efectiv vehiculul celorlalți utilizatori ai drumului; semnalizatorul din față și cel din spate nu trebuie să fie omise de aceeași lampă sau de același dispozitiv, decît în cazul în care caracteristicile vehiculului, în special lungimea sa redusă, permit satisfacerea acestei condiții.
4. a) Fac excepție de la dispozițiile paragrafului 2 al prezentului articol:
- dispozițiile amintitului paragraf "e" nu se aplică vehiculelor oprite sau staționate pe un drum iluminat în așa fel, încît ele sînt vizibile în mod distinct, de la o distanță suficientă;
 - vehiculele cu motor a căror lungime și lățime nu trece de 6 m. (20 picioare) și respectiv 2 m. (6 picioare 6 țoli) și cărora nu li s-a articulat nici un vehicul, vor putea atunci cînd ele sînt oprite sau staționate pe un drum în cadrul unei localități, să nu aibă decît un semnalizator plasat pe acea parte a vehiculului, care este opusă marginii drumului de-a lungul căreia este staționat sau oprit vehiculul; acest semnalizator va fi alb sau galben auto în partea din față și roșu sau galben auto în spate;
 - dispozițiile alineatului b) ale amintitului paragraf 2 nu se aplică nici bicicletelor, nici motorelor, nici motocicletelor fără ataș sau înzestrate cu baterie, atunci cînd ele sînt oprite sau staționate în localități, la marginea drumului;
- b) printre altele, legislația națională poate acorda derogări de la dispozițiile prezentului articol, pentru:
- vehiculele oprite sau staționate în locuri speciale, în afara părții carosabile;
 - vehiculele oprite sau staționate pe strada pe care circulația este foarte redusă.
5. În nici un caz un vehicul nu trebuie să aibă în față semnalizatoare, dispozitive reflectorizante sau materiale reflectorizante roșii, iar în spate semnalizatoare, diapozitive reflectorizante sau materiale reflectorizante albe sau galbene selectiv; această dispoziție nu se aplică nici utilizării semnalizatoarelor albe sau galbene pentru mersul înapoi, nici reflectorizării cifrelor sau lanternelor de culoare deschisă ale plăcilor de înmatriculare, din spate, semnelor distincte sau a altor semne distinctive cerute de legislația națională, nici reflectorizării fondului clar al acestor plăci sau semne, nici semnalizatoarelor roșii, turnante sau semnalizatoarelor anumitor vehicule prioritare.
6. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, în măsura în care ele consideră că ar fi posibil fără să compromită securitatea circulației, să acorde în cadrul legislației naționale, unele derogări de la dispozițiile prezentului articol pentru:
- vehiculele cu tracțiune animală și cărucioarele de mîină;
 - vehiculele de formă sau natură deosebită sau utilizate în scopuri și condiții deosebite.
7. Nimic din prezenta Convenție nu va fi interpretat ca împiedicînd legislația națională să impună grupelor de pietoni, conduși de un supraveghetor sau formînd un cortegiu, precum și conducătorii animalelor, izolate sau în turme sau ai animalelor de tracțiune, de cărăușie sau de călărie, să fie prevăzuți atunci cînd cirulă pe drum în împrejurări diferite la paragraful 2b) al prezentului articol, cu un dispozitiv reflectorizant sau un semnalizator; lumina reflectorizantă sau emisă trebuie să fie atunci, fie albă sau galbenă, în partea din față, fie roșie în spate, fie galbenă în ambele direcții.

Articolul 33. Iluminat: condițiile de utilizare a semnalelor luminoase, prevăzute în anexa 5

1. Conducătorul unui vehicul echipat cu lumini, fază mare, fază mică sau semnalizatoare de poziție, definite în anexa 5 a prezentei Convenții trebuie să utilizeze aceste semnalizatoare în următoarele condiții, cînd, în situația articolului 32 al prezentei Convenții, vehiculul trebuie să indice cel puțin unul sau două semnale albe sau galbene, în partea din față:
- faza lungă nu trebuie să fie aprinsă nici în localități, atunci cînd strada este suficient de luminată, nici în afara lor, atunci cînd drumul este iluminat în mod continuu și cînd această iluminare este suficientă pentru a-i permite conducătorului să vadă în mod distinct pînă la o distanță suficientă și nici cînd vehiculul este oprit;
 - cu excepția cazului în care legislația națională poate autoriza utilizarea fazei lungi în timpul zilei, atunci cînd vizibilitatea este insuficientă, datorită ceței, ninsorii, averselor de ploaie sau trecerii printr-un tunel, faza lungă nu trebuie să fie aprinsă sau ea trebuie să fie reglată în așa fel încît să se evite orbirea celorlalți conducători;

- i) atunci cînd un conducător urmează să se încrucișeze cu un alt vehicul; semnalele dacă sînt autorizate, trebuie să fie atunci stinse sau modul lor de utilizare trebuie să fie modificat pentru a se evita orbirea la distanță care-i este necesară conducătorului acestui vehicul ca să-și continue în securitate mersul;
- ii) atunci cînd un vehicul urmează altuia la o distanță mică; totuși, faza mare poate fi utilizată conform dispozițiilor paragrafului 4 al prezentului articol, pentru a indica intenția de depășire în condițiile prevăzute în art. 28 al prezentei Convenții;
- iii) în orice alte împrejurări în care este necesar să nu orbim pe celălalt utilizator al drumului sau al unei căi ferate sau rîu, care mărginesc drumul;
- c) cu excepția dispozițiilor alineatului d) al prezentului paragraf, faza mică trebuie să fie aprinsă atunci faza mare este interzisă, conform dispozițiilor alineatelor a) și b) de mai sus și ea poate fi utilizată în locul fazei mari, atunci cînd faza mică îi permite conducătorului să vadă clar pînă la o distanță suficientă, iar ceilalți utilizanți ai drumului să observe vehiculul la o distanță suficientă;
- d) semnalizatoarele de poziție trebuie să fie utilizate în același timp cu faza mare, faza mică sau farurile de ceață. Ele pot fi utilizate singure atunci cînd vehiculul este oprit sau staționat sau cînd, pe drumuri, cu excepția autostrăzilor și a drumurilor menționate la paragraful 4 al art. 25 din prezenta Convenție, condițiile de iluminare îi permit conducătorului să vadă clar pînă la o distanță suficientă sau cînd ceilalți utilizatori pot remarca vehiculul de la o distanță suficientă.

2. Cînd vehiculul este înzestrat cu faruri de ceață definite în anexa 5 a prezentei Convenții, el nu trebuie să le utilizeze decît în caz de ceață, de ninsoare sau ploaie mare. Ca o abatere de la dispozițiile paragrafului 1 c) al prezentului articol, aprinderea farurilor de ceață înlocuiește pe cea a fazei mici, legislația națională putînd, totuși, să autorizeze în acest caz, aprinderea simultană a farurilor de ceață și a fazei mici.

3. Ca o excepție de la dispozițiile paragrafului 2 al prezentului articol, legislația națională poate autoriza, chiar și în absența ceții, a ninsorii sau a ploii, aprinderea farurilor de ceață pe drumurile înguste și care cuprind numere de viraje.

4. Nimic din prezenta Convenție nu va fi interpretat ca împiedicînd legislația națională să impună obligația de a utiliza faza mică în cadrul localităților.

5. Avertismentele luminoase vizate la paragraful 2 art. 28 al prezentei Convenții constau în aprinderea intermitentă și la intervale scurte a fazei mici sau a fazei lungi sau în aprinderea alternativă și la intervale scurte a fazei scurte și a fazei lungi.

Articolul 34. Derogări

1. Atunci cînd apropierea unui vehicul prioritar este semnalată prin avertizorii speciali, luminoși și sonori, ai acestui vehicul, fiecare utilizator al drumului trebuie să elibereze trecerea pe drum și, la nevoie, să oprească.

2. Legislațiile naționale pot prevedea ca șoferii vehiculelor care au prioritate să nu fie obligați să respecte total sau parțial dispozițiile prezentului capitol II cu excepția paragrafului 2 al art. 6, atunci cînd circulația lor este anunțată cu ajutorul avertizorilor speciali ai vehiculului și sub rezerva de a nu periclita viața celorlalți utilizatori.

3. Legislațiile naționale pot prevedea în ce măsură personalul ocupat în lucrările de construcție, reparație și întreținere a drumurilor, inclusiv conducătorii mecanismelor utilizate la aceste lucrări, poate să nu respecte prevederile prezentului capitol II, cu condiția luării măsurilor necesare de precauție.

4. Pentru a depăși sau a se încrucișa cu mașinile vizate de paragraful 2 al prezentului articol, în timp ce acestea participă la lucrări efectuate pe drum, conducătorii celorlalte vehicule pot, în măsura în care este necesar și cu condiția să ia toate măsurile necesare, să nu respecte dispozițiile art. 11 și 12 al prezentei Convenții.

Capitolul III

CONDIȚIILE CARE TREBUIE SĂ FIE ÎNDEPLINITE DE AUTOMOBILE ȘI DE REMORCI, PENTRU A FI ADMISE ÎN CIRCULAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 35. Înmatricularea

1. a) Pentru a beneficia de dispozițiile prezentei Convenții, orice automobil aflat în circulație internațională și orice remorcă, cu excepția unei remorci ușoare, trebuie să fie înmatriculat de una din Părțile Contractante sau de una din subdiviziunile acesteia, iar conducătorul automobilului trebuie să dețină un

certificat valabil, eliberat în scopul atestării acestei înmatriculări, fie de către o autoritate competentă a acestei Părți Contractante sau de una din subdiviziunile sale, fie în numele Părții Contractante sau a subdiviziunii sale, de asociația pe care a însărcinat-o în acest scop.

Certificatul de înmatriculare trebuie să cuprindă cel puțin:

- un număr de ordine, numit număr de înmatriculare, a cărui compoziție este indicată în anexa 2 a prezentei Convenții;
- data primei înmatriculări a vehiculului;
- numele complet și domiciliul titularului certificatului;
- numele sau marca fabricii constructorului vehiculului;
- numărul de ordine al șasiului (numărul de fabricație sau numărul de serie);
- dacă este vorba de un vehicul destinat transportului de mărfuri, greutatea maximă autorizată;
- perioada valabilității lui, în cazul în care ea nu este nelimitată. Indicațiile referitoare la certificat sînt scrise expresiv cu caractere latine sau cu litere cursive, denumite și engleze, fie repetate în acest mod.

b) Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot, totuși să hotărască indicarea pe certificatele eliberate, pe teritoriul lor, a anului fabricării, în locul datei primei înmatriculări.

2. Ca o abatere de la dispozițiile paragrafului 1 al prezentului articol, un vehicul articulat, nedecuplat în perioada în care el se află în circulație internațională, va beneficia de dispozițiile prezentei Convenții, chiar dacă el constituie obiectul unei singure înmatriculări și al unui singur certificat pentru tractorul și semiremorca care-l formează.

3. Nimic din prezenta Convenție nu va fi interpretat ca limitînd dreptul Părților Contractante sau a subdiviziunilor lor de a cere, în cazul unui vehicul în circulație internațională care nu este înmatriculat pe numele persoanei care conduce, justificarea dreptului conducătorului de a deține acest vehicul.

4. Se recomandă Părților Contractante, care nu au încă, să înființeze un serviciu însărcinat pe scară națională sau regională cu înregistrarea automobilelor puse în circulație și cu centralizarea datelor cuprinse în fiecare certificat de înmatriculare.

Articolul 36. Numărul de înmatriculare

1. Fiecare automobil în circulație internațională trebuie să poarte în față și în spate un număr de înmatriculare; totuși motocicletele nu sînt obligate să aibă acest număr decît în spate.

2. Orice remorcă înmatriculată, aflată în circulație internațională trebuie să poarte în spate numărul său de înmatriculare. În cazul unui automobil care are o remorcă sau mai multe remorci, remorca mică sau ultima remorcă, în cazul în care aceasta nu este înmatriculată, trebuie să poarte numărul de ordine al vehiculului care o remorchează.

3. Compoziția și modalitățile de fixare a numărului de înmatriculare, vizat în prezentul articol trebuie să fie conforme dispozițiilor anexei 2 a prezentei Convenții.

Articolul 37. Semnul distinctiv al statului de înmatriculare

1. Orice automobil în circulație internațională trebuie să poarte în spate, în plus față de numărul său de înmatriculare, un semn distinctiv al statului în care este el înmatriculat.

2. Orice remorcă atașată unui automobil și care în virtutea art. 36 al prezentei Convenții trebuie să poarte în spate un număr de înmatriculare, trebuie să mai poarte un număr distinctiv al statului de înmatriculare a vehiculului tractor. Prevederile punctului prezent se aplică și în cazul cînd remorca este înmatriculată într-un stat diferit de statul de înmatriculare a vehiculului la care el este atașat; dacă remorca nu este înmatriculată ea trebuie să poarte în spate semnul distinctiv al statului de înmatriculare a vehiculului tractor, cu excepția cazului în care el circulă în acest stat.

3. Compoziția și modalitățile de fixare a semnelor distinctiv vizat în prezentul articol trebuie să se conforme dispozițiilor anexei 3 al prezentei Convenții.

Articolul 38. Semnele identificării

Fiecare automobil și fiecare remorcă în circulație internațională trebuie să poarte semnele de identificare definite la anexa 4 a prezentei Convenții.

Articolul 39. Prescripții tehnice

Fiecare automobil, fiecare remorcă și întregul ansamblu de vehicule în circulație internațională trebuie să corespundă dispozițiilor anexei 5 a prezentei Convenții. Ele trebuie, printre altele, să fie în stare bună de circulație.

Articolul 40. Dispoziție tranzitorie

Timp de 10 ani de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții, conform paragrafului 1 al art. 47, remorcile în circulație internațională beneficiază, oricare ar fi greutatea lor maximă autorizată, de dispozițiile prezentei Convenții, chiar dacă ele nu sînt înmatriculate.

Capitolul IV CONDUCĂTORII AUTOMOBILELOR

Articolul 41. Validitatea permisului de conducere

1. Părțile Contractante vor recunoaște:

- a) orice permis național, întocmit în limba lor sau într-una din limbile lor sau, dacă nu este întocmit într-o astfel de limbă, este însoțit de o traducere a certificatului autentificat;
- b) orice permis național conform dispozițiilor anexei 6 a prezentei Convenții;
- c) orice permis internațional conform dispozițiilor anexei 7 a prezentei Convenții, ca fiind valabil pentru conducerea pe teritoriul lor a unui vehicul care intră în categoriile cărora le corespunde permisul, cu condiția ca numitul permis să fie valabil și ca el să fi fost eliberat de o altă Parte Contractantă sau de una din subdiviziunile sale, sau de o asociație însărcinată în acest scop de această Parte Contractantă sau de una din subdiviziunile ei. Dispozițiile prezentului paragraf nu se aplică permiselor de elev conducător.

2. Cu toate dispozițiile paragrafului precedent:

- a) cînd valabilitatea permisului de conducere este subordonată, printr-o mențiune specială, purtării de către persoana interesată a anumitor aparate sau de anumite amenajări ale vehiculului în funcție de invaliditatea conducătorului, permisul nu va fi recunoscut ca valabil decît dacă aceste prescripții sînt respectate;
- b) Părțile Contractante pot refuza să recunoască valabilitatea pe teritoriul lor a oricărui permis de conducere al cărui titular n-a împlinit încă 18 ani;
- c) Părțile Contractante pot refuza să recunoască validitatea pe teritoriul lor pentru conducerea autovehiculelor sau a ansamblurilor de vehicule de categoriile C, D și E vizate în anexele 6 și 7 ale prezentei Convenții, a oricărui permis de conducere al cărui titular n-a împlinit încă 21 de ani.

3. Părțile Contractante se angajează să ia toate măsurile necesare pentru ca permisele naționale și internaționale de conducere, vizate în alineatele a), b) și c) ale paragrafului 1 al prezentului articol să nu fie eliberate pe teritoriul lor, fără a avea garanția capacităților conducătorului și a aptitudinilor sale fizice.

4. Pentru aplicarea paragrafului 1 și al paragrafului 2, alineatul c) al prezentului articol:

- a) automobilelor de categoria B vizate în anexele 6 și 7 ale prezentei Convenții li se pot atașa o remorcă ușoară; li se mai poate atașa și o remorcă a cărei greutate maximă autorizată trece de 750 kg. (1650 funți) sau nu depășește greutatea netă a automobilului, dacă totalul greutăților maxime autorizate a vehiculelor astfel cuplate nu depășește 3.500 kg. (7700 funți)
- b) automobilelor de categoria C și D vizate în anexele 6 și 7 ale prezentei Convenții, li se poate atașa o remorcă ușoară, fără ca ansamblul astfel construit să înceteze să mai aparțină categoriei C sau categoriei D.

5. Permisul internațional nu va fi eliberat decît deținătorului unui permis național, pentru eliberarea căruia au fost îndeplinite condițiile minime fixate prin prezenta Convenție. El nu va fi valabil o perioadă mai mare decît permisul național corespunzător, al cărui număr va trebui să figureze pe permisul internațional.

6. Dispozițiile prezentului articol nu obligă Părțile Contractante:

- a) să recunoască valabilitatea permiselor naționale sau internaționale, eliberate pe teritoriul unei alte Părți Contractante persoanelor care-și aveau reședința normală pe teritoriul lor în momentul acestei eliberări sau a căror reședință normală a fost transferată pe teritoriul lor, după această eliberare; b) să recunoască valabilitatea permiselor amintite, eliberate conducătorilor al căror domiciliu normal în momentul eliberării nu se găsea pe teritoriul pe care a fost eliberat permisul sau al cărui domiciliu a fost transferat, după această eliberare, pe un alt teritoriu.

Articolul 42. Suspendarea valabilității permiselor de conducere

1. Părțile Contractante sau subdiviziunile lor pot retrage conducătorului care comite pe teritoriul lor o infracțiune care poate duce la retragerea permisului său de conducere, dreptul de a utiliza pe teritoriul său permisul de conducere, național sau internațional, al cărui titular este. În astfel de cazuri, autoritatea competentă a Părții Contractante sau a acelei a subdiviziuni care a retras dreptul de a utiliza acest permis, vor putea:

- a) să ridice permisul și să-l păstreze pînă la expirarea perioadei în care i s-a retras permisul sau pînă cînd conducătorul părăsește teritoriul său, dacă această plecare are loc înainte de expirarea perioadei;
 - b) să anunțe retragerea dreptului de a utiliza permisul autorității care l-a eliberat sau în numele căreia a fost eliberat permisul;
 - c) dacă este vorba de un permis internațional, să înscrie pe locul prevăzut în acest scop, mențiunea că permisul nu mai este valabil pe teritoriul său;
 - d) în cazul în care ea n-a aplicat procedura vizată la alineatul a) al prezentului paragraf, să completeze comunicarea menționată la alineatul b), cerînd autorității care a eliberat permisul sau în numele căreia a fost eliberat permisul, să avizeze persoana interesată de hotărîrea luată cu privire la ea.
2. Părțile Contractante se vor strădui să notifice celor interesați, hotărîrile care le-au fost comunicate, conform procedurii vizate la paragraful 1 alineatul d) al prezentului articol.
3. Nimic din prezenta Convenție nu va fi interpretat ca interzicînd Părților Contractante sau uneia din subdiviziunile lor împiedicarea unui conducător titular al unui permis de conducere național sau internațional, să conducă, dacă este clar sau dovedit că starea lui nu permite conducerea mașinii în securitate sau dacă dreptul de a conduce le-a fost retras în statul în care se află domiciliul său obișnuit.

Articolul 43. Dispoziție tranzitorie

Permisele internaționale de conducere conform dispozițiilor Convenției referitoare la circulația rutieră, realizată la 19 septembrie 1949 la Geneva și eliberate în următorii 5 ani de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții, conform paragrafului 1 al art. 47 al prezentei Convenții vor putea, pentru aplicarea art. 41 și 42 al prezentei Convenții să fie asimilate permisele internaționale de conducere prevăzute în prezenta Convenție.

Capitolul V

CONDIȚIILE PE CARE TREBUIE SĂ LE ÎNDEPLINEASCĂ BICICLETELE ȘI MOTORETELE PENTRU A FI ADMISE ÎN CIRCULAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 44

1. Vehiculele fără motor aflate în circulația internațională, trebuie:
 - a) să aibă o frînă eficientă;
 - b) să fie înzestrate cu un claxon care să se poată auzi de la o distanță suficientă și să nu aibă un alt avertizor sonor;
 - c) să fie prevăzute în spate cu un dispozitiv reflectorizant, roșu și cu un dispozitiv care să asigure existența unui semnalizator luminos alb sau galben în față și roșu, în spate.
2. Pe teritoriul Părților Contractante care, conform paragrafului 2 al art. 54 al prezentei Convenții nu au făcut o declarație prin care motoretele să fie asimilate motocicletelor, motoretele aflate în circulație trebuie:
 - a) să aibă două frîne independente;
 - b) să fie înzestrate cu un claxon sau cu un alt avertizor sonor, care poate fi auzit de la o distanță suficientă;
 - c) să fie înzestrate cu un dispozitiv de eșapament tăcut și eficient;
 - d) să fie prevăzute cu dispozitive care să asigure existența unui semnalizator luminos alb sau galben, în partea din față, a unui semnalizator roșu și a unui dispozitiv reflectorizant roșu, în partea din spate;
 - e) să poarte semnalele identificării, definite la anexa 4 a prezentei Convenții.
3. Pe teritoriul Părților Contractante, care, conform paragrafului 2, art. 54 al prezentei Convenții au făcut o declarație prin care motoretele sînt asimilate motocicletelor, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească motoretele pentru a fi admise în circulație internațională sînt acelea definite pentru motociclete în anexa 5 a prezentei Convenții.

Anexa I

Derogări de la obligația de a admite în circulație internațională automobilele și remorcile

1. Părțile Contractante pot să nu admită în circulație internațională pe teritoriul lor automobilele, remorcile și ansamblurile vehiculelor a căror greutate totală sau pe osie, sau ale căror dimensiuni depășesc limitele fixate de legislația națională pentru vehiculele înmatriculate pe teritoriul lor. Părțile Contractante, pe teritoriul cărora are loc circulația internațională a vehiculelor de mare tonaj, se străduiesc

să încheie acorduri regionale care să permită, în circulație internațională, accesul pe drumurile regiunii, cu excepția drumurilor cu caracteristici mai slabe, al vehiculelor și ansamblurilor de vehicule a căror greutate și dimensiuni nu depășesc cifrele fixate prin aceste acorduri.

2. Pentru aplicarea paragrafului 1 al prezentei anexe nu vor fi considerate ca depășire a lățimii maxime autorizate proeminențele:

- a) cauciucurile în vecinătatea punctului lor de contact cu solul și conexiunile indicatorilor de presiune a cauciucurilor;
- b) dispozitivele antiderapante montate pe roți;
- c) oglinzile retrovizoare, construite în așa fel încât sub aspectul unei presiuni moderate, să cedeze în ambele sensuri în așa fel încât ele să nu depășească lățimea maximă autorizată;
- d) indicatorii laterali de direcție și semnalizatoarele de gabarit, cu condiția ca depășirea în cauză să nu treacă de câțiva centimetri;
- e) sigiliile vamale aplicate pe încărcătură și dispozitivele de fixare și de protecție a acestor sigilii.

3. Părțile pot să nu admită în circulație internațională pe teritoriul lor ansamblurile următoarelor vehicule, în măsura în care legislația lor națională interzice circulația unor astfel de ansambluri:

- a) motociclete cu remorci;
- b) ansambluri formate dintr-un automobil și mai multe remorci.

4. Părțile Contractante pot să nu admită în circulație internațională, pe teritoriul lor, ansamblurile și remorcile care beneficiază de derogări, în situația paragrafului 60 al anexei 5 a Convenției.

5. Părțile Contractante pot să nu admită în circulație internațională pe teritoriul lor motoretele și motocicletele ale căror conducători și, dacă este cazul și pasageri, nu poartă căști de protecție.

6. Părțile Contractante pot subordona admiterea în circulație internațională, pe teritoriul lor a oricărui automobil, cu excepția motoretelor și a motocicletelor fără ataș, prezentei la bordul mașinii a unui dispozitiv, vizat la paragraful 56 al anexei 5 a Convenției și destinat, în caz de oprire pe partea carosabilă, să anunțe pericolul pe care-l constituie vehiculul astfel oprit.

7. Părțile Contractante pot subordona admiterea în circulație internațională, pe anumite drumuri dificile sau în anumite regiuni cu relief dificil de pe teritoriul lor a automobilelor a căror greutate maximă autorizată depășește 3500 kg, respectării prescripțiilor speciale impuse prin legislația sa națională pentru admiterea pe aceste drumuri sau în aceste regiuni a vehiculelor cu aceeași greutate maximă autorizată.

8. Părțile Contractante pot să nu admită în circulație internațională pe teritoriul lor orice automobil a cărui fază mică are fasciculul luminos asimetric, atunci când reglarea fasciculelor nu a fost adoptată în sensul circulației pe teritoriul lor.

9. Părțile Contractante pot să nu admită în circulație internațională pe teritoriul lor orice automobil sau orice remorcă atașată la un automobil care ar purta un alt semn distinctiv decât acela prevăzut pentru acest vehicul în art. 37 al prezentei Convenții.

Anexa II

Numărul de înmatriculare al automobilelor și remorcilor în circulație internațională

1. Numărul de înmatriculare vizat în art. 35 și 36 ale Convenției trebuie să fie compus din cifre, fie din cifre și litere. Cifrele trebuie să fie cifre arabe, iar literele trebuie să fie cu caractere latine majuscule. Totuși pot fi utilizate și alte cifre sau caractere, dar numărul de înmatriculare trebuie să fie repetat cu cifre arabe și cu caractere latine majuscule.

2. Numărul de înmatriculare trebuie să fie format și fixat în așa fel încât să poată fi citit ziua pe timp frumos de la cel puțin 40 m de către un observator plasat pe axa vehiculului, acesta fiind oprit.

Părțile Contractante pot, totuși, pentru vehiculele pe care le înmatriculează, să reducă această distanță minimă de lizibilitate pentru motociclete și pentru categoriile speciale de automobile pentru care ar fi dificil să dăm numerelor de înmatriculare dimensiuni suficiente pentru a putea fi citite de la 40 m.

3. În cazul în care numărul de înmatriculare este fixat pe o placă specială, această placă trebuie să fie plată și fixată într-o poziție verticală sau aproape verticală și perpendiculară în planul longitudinal median al vehiculului. În cazul în care numărul este fixat sau desenat pe vehicul, suprafața pe care el este fixat sau desenat trebuie să fie plană și verticală sau aproape plană și verticală și să fie perpendiculară în planul longitudinal median al vehiculului.

4. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 5 al art. 32 placa sau suprafața pe care este fixat sau desenat numărul de înmatriculare poate fi din material reflectorizant.

Anexa III

Semn distinctiv al automobilelor și remorcilor în circulație internațională

1. Semnul distinctiv vizat în art. 37 al Convenției trebuie să fie compus din 1-3 litere cu caractere latine. Literele vor avea o înălțime de cel puțin 0,08 m și grosimea lor va fi de cel puțin 0,01 m. Literele vor fi desenate cu negru pe un fond alb, având forma unei elipse, a cărei axă mare este orizontală.

2. Când semnul distinctiv nu cuprinde decît o singură literă, axa mare a elipsei poate fi verticală.
3. Semnul distinctiv nu trebuie să fie încorporat în numărul de înmatriculare și nici plasat în așa fel încît să poată da naștere unei confuzii sau să-i împiedice lizibilitatea.
4. Pe motociclete și pe remorcile lor, dimensiunile axelor elipsei vor fi de cel puțin 0,175 m și 0,115 m. Pe celelalte automobile și pe remorcile lor, dimensiunile axelor elipsei vor fi de cel puțin:
 - a) 0,24 m și 0,145 m, dacă semnul distinctiv cuprinde 3 litere;
 - b) 0,175 m și 0,115 m, dacă semnul distinctiv cuprinde mai puțin de 3 litere.
5. Dispozițiile paragrafului 3 al anexei 2 se aplică la fixarea numărului distinctiv pe vehicul.

Anexa IV

Semnele de identificare a automobilelor și remorcilor în circulație internațională

1. Semnele de identificare cuprind:
 - a) pentru automobile:
 - i) numărul sau marca constructorului vehiculului;
 - ii) pe șasiu sau în lipsa acestuia pe caroserie - numărul de fabricație sau numărul de serie al constructorului;
 - iii) pe motor - numărul de fabricație al motorului atunci cînd un astfel de număr este fixat de constructor;
 - b) pentru remorci - indicațiile menționate la alineatele i) și ii) de mai sus;
 - c) pentru motorete - indicația capacității și semnul "C.M." (ciclomotor).
2. Semnele menționate la paragraful 1 al prezentei anexe trebuie să fie plasate pe locuri accesibile și trebuie să fie ușor de citit; în plus ele trebuie să fie astfel înscrise ca modificarea lor să fie dificilă, la fel și ștergerea lor. Literele și cifrele incluse în semne vor fi sau în caractere latine, sau în cursive, denumite în engleză și în cifre arabe, fie repetate în acest fel.

Anexa V

Condițiile tehnice referitoare la automobile și la remorcile lor

1. Partile Contractante care, conform art. 1 alineat n) al Convenției, au declarat că vor să asimileze motocicletele, vehiculele cu trei roți, a căror greutate netă nu depășește 400 kg, trebuie să le supună pe acestea prescripțiilor impuse în prezenta anexă, fie pentru motociclete, fie pentru celelalte automobile.
2. În sensul prezentei anexe, termenul de "remorcă" nu se aplică decît remorcilor destinate a fi atașate unui automobil.
3. Fără a prejudicia dispozițiile paragrafului 2 a) al art. 3 al Convenției, orice Parte Contractantă poate, pentru automobilele pe care le admite în circulație în virtutea legislației sale naționale, să impună prescripții care completează dispozițiile prezentei anexe sau care sînt mai riguroase decît acestea.

Capitolul I FRÎNAREA

4. În cadrul acestui capitol,
 - a) termenul de "roți pe o singură axă" indică roți simetrice sau aproape simetrice, în raport cu planul longitudinal median al vehiculului, chiar dacă ele nu sînt plasate pe aceeași osie (o osie tandem este considerată ca două osii);
 - b) termenul de "frînă de serviciu" indică dispozitivul utilizat în mod normal pentru încetinirea și oprirea vehiculului;
 - c) termenul de "frînă de staționare" indică dispozitivul utilizat pentru menținerea, în absența conducătorului, vehiculului imobilizat sau în cazul unei remorci, remorcată atunci cînd ea este decuplat;
 - d) termenul de frînă de ajutor indică dispozitivul destinat încetinerii și opririi vehiculului în caz de defect al frînei de serviciu.

A. Frînarea automobilelor, cu excepția motocicletelor

5. Orice automobil, cu excepția motocicletelor, trebuie să fie prevăzut cu frîne, care să poată fi acționate cu ușurință de către conducătorul instalat la locul său. Aceste frîne trebuie să asigure următoarele 3 funcții ale frînării:
 - a) o frînă de serviciu, care să permită încetinirea vehiculului și oprirea sa certă, rapidă și eficace, oricare ar fi condițiile sale de încărcare și gradul de înclinare al drumului pe care circulă;
 - b) o frînă de staționare, care să permită menținerea vehiculului imobil, oricare ar fi condițiile de încărcare, pe un drum înclinat la 16 procente, suprafețele active ale frînei rămînînd în poziția de strîngere, cu ajutorul unui dispozitiv cu acțiune pur mecanică;

c) o frână de ajutor care să permită încetinirea și oprirea vehiculului, oricare ar fi condițiile sale de încărcare, pe o distanță rezonabilă, chiar în cazul defectării frânei de serviciu.

6. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 5 al prezentei anexe, dispozitivele care asigură cele trei funcții ale frânării (frâna de serviciu, frâna de ajutor și frâna de staționare, pot avea părți, combinarea comenzilor nu este admisă decât cu condiția să rămână cel puțin două comenzi distinctive).

7. Frâna de serviciu trebuie să acționeze pe toate roțile vehiculului, totuși, la vehiculele care au mai mult de două osii, roțile unei osii pot să nu fie frânate.

8. Frâna de ajutor trebuie să poată acționa pe cel puțin o roată de fiecare parte a planului longitudinal median al vehiculului, aceeași dispoziție se aplică frânei de staționare.

9. Frâna de serviciu și frâna de staționare trebuie să acționeze pe suprafețele frânate, legate de roți, în mod permanent, prin intermediul unor piese suficient de solide.

10. Nici o suprafață frânată nu trebuie să poată fi decuplată de roți. Totuși, "o astfel de decuplare este admisă pentru anumite suprafețe frânate cu condiția:

- a) ca ea să aibă un caracter momentan, de exemplu, în timpul încărcării unor mărfuri;
- b) că dacă decuplarea se referă la frâna de staționare, acest lucru să nu fie posibil fără acțiunea conducătorului;
- c) că, dacă decuplarea se referă la frâna de serviciu sau la frâna de ajutor, acțiunea frânării continuă să se execute cu eficacitatea prescrisă, conform paragrafului 5 al prezentei anexe".

B. Frânarea remorcilor

11. Fără a aduce prejudicii dispozițiilor paragrafului 17 c) al prezentei anexe, orice remorcă, cu excepția remorcilor ușoare, trebuie să fie prevăzută cu frâne, și anume:

- a) o frână de serviciu, care să permită încetinirea vehiculului și oprirea sa într-un mod sigur, rapid și eficace, oricare ar fi condițiile sale de încărcare și gradul de înclinare a drumului pe care circulă;
- b) o frână de staționare, care permite menținerea imobilizării vehiculului, oricare ar fi condițiile sale de încărcare pe un drum înclinat la 16 %, suprafețele active ale frânei rămânând menținute în poziția de strângere prin intermediul unui dispozitiv cu acțiune pur mecanică. Prezenta dispoziție nu este aplicabilă remorcilor care nu pot fi decuplate de vehiculul tractor, fără ajutorul uneltelor, cu condiția că exigențele referitoare la frânarea staționării să fie respectate pentru ansamblul de vehicule.

12. Dispozitivele care asigură cele două funcțiuni ale frânării (serviciul și staționarea) pot avea părți comune.

13. Frâna de serviciu trebuie să acționeze pe toate roțile remorcii.

14. Frâna de serviciu trebuie să poată fi pusă în funcțiune la comanda frânei de serviciu a vehiculului tractor; totuși, dacă greutatea maximă autorizată a remorcii depășește 3500 kg, frâna poate fi concepută în așa fel încât să nu poată să fie pusă în funcțiune în timpul mersului, decât prin simpla apropiere a remorcii și a vehiculului tractor (frânare prin inerție).

15. Frâna de serviciu și frâna de staționare trebuie să acționeze pe suprafețele de frânare, legate de roți în mod permanent cu ajutorul unor piese suficient de solide.

16. Dispozitivele de frânare trebuie să fie astfel concepute ca oprirea remorcii să fie asigurată în mod automat în cazul ruperii dispozitivului de cuplare în timpul mersului. Totuși această prescripție nu se aplică remorcilor cu o singură osie sau cu două osii, depărtate între ele cu mai puțin de 1 m, cu condiția că greutatea lor maximă autorizată să nu depășească 1500 kg, și cu excepția semiremorcilor, ca ele să fie înzestrate, în plus față de dispozitivul de cuplare, cu un dispozitiv secundar, prevăzut la paragraful 58 al prezentei anexe.

C. Frânarea ansamblurilor de vehicule

17. În afara dispozițiilor părților A și B ale prezentului capitol, referitoare la alte vehicule izolate (automobile și remorci), dispozițiile alăturate se vor aplica ansamblurilor de vehicule cuplate:

- a) dispozitivele de frânare, montate pe fiecare din vehiculele care compun ansamblul, trebuie să fie compatibile;
- b) acțiunea frânei de serviciu trebuie să fie repartizată în mod corespunzător și sincronizată în cadrul vehiculelor care compun ansamblul;
- c) greutatea maximă autorizată a unei remorci, neprevăzute cu frâna de serviciu, nu trebuie să depășească jumătatea unei greutăți nete a vehiculului tractor și a greutății conducătorului.

D. Frânarea motocicletelor

18. a) Orice motocicletă trebuie să fie prevăzută cu două dispozitive de frânare, dintre care unul trebuie să acționeze cel puțin asupra roții sau a roților din spate, iar celălalt asupra roții sau a roților din

față: dacă motocicleta este prevăzută cu ataș, nu se cere și frînarea roții acestuia. Aceste dispozitive de frînare trebuie să permită încetinirea motocicletei și oprirea ei într-un mod sigur, rapid și eficace, oricare ar fi condițiile sale de încărcare și gradul de înclinare a drumului pe care circulă.

- b) În afara dispozițiilor prevăzute de alineatul a) al prezentului paragraf, motocicletele cu 3 roți simetrice în raport cu planul longitudinal median al vehiculului trebuie să fie prevăzute cu o frână de staționare, care să corespundă condițiilor enunțate la alineatul b) al paragrafului 5 al prezentei anexe.

Capitolul II

SEMNALIZARE LUMINOASĂ ȘI DISPOZITIVE REFLECTORIZANTE

19. În cadrul prezentului capitol, termenul:

- lumină de drum (fază lungă) indică luminile vehiculului, care servesc la iluminarea drumului pe o mare distanță în fața vehiculului;
- lumina de întâlnire (fază scurtă) indică faza farurilor vehiculului care servesc la iluminarea drumului în fața acestui vehicul, fără a orbi sau a deranja pe conducătorii care vin din sensul opus, precum și pe ceilalți utilizatori ai drumului;
- lumina de poziție din față indică semnalizatorul vehiculului, care servește la indicarea prezentei și a lățimii acestui vehicul văzut din față;
- lumina de poziție din spate indică semnalizatorul vehiculului care servește la indicarea prezentei și a lățimii vehiculului văzut din spate;
- lumina Stop indică semnalizatorul vehiculului, care servește la avertizarea utilizatorilor drumului care se găesc în spatele acestui vehicul, că cel care-l conduce acționează asupra frânei de serviciu;
- farurile de ceață indică semnalizatorul vehiculului, care servește la îmbunătățirea iluminatului drumului în caz de ceață și ninsoare, de furtună sau nori de praf;
- lumina de mers înapoi indică semnalizatorul vehiculului, care servește la iluminarea drumului în spatele vehiculului și la avertizarea celorlalți utilizatori ai drumului că vehiculul merge înapoi sau este pe cale să efectueze această manevră;
- lumina indicatoare de direcție indică semnalizatorul, care servește la avertizarea celorlalți utilizatori ai drumului că șoferul respective are intenția să schimbe direcția spre dreapta sau spre stînga;
- catadioptrii (ochii de pisică) indică un dispozitiv, care servește la indicarea prezenței unui vehicul, prin refractarea luminii care vine de la o sursă luminoasă exterioară acestui vehicul, observatorul fiind așezat în apropierea acestei surse luminoase;
- zonă luminoasă indică în cazul semnalizatoarelor suprafața aparentă de ieșire a luminii emise și pentru catadioptrii - suprafața vizibilă reflectorizantă.

20. Culoarele semnalelor vizate în prezentul capitol trebuie să fie, pe cât posibil, conforme cu definițiile date în apendicele prezentei anexe.

21. Cu excepția motocicletelor, fiecare automobil, care poate depăși viteza de 40 km/oră, trebuie să fie prevăzut în față cu un număr par de semnalizatoare albe sau galbene ale "luminii de drum" capabile de a ilumina cu eficacitate drumul noaptea, pe vreme frumoasă, pe o distanță de cel puțin 100 m în fața vehiculului. Marginile exterioare ale suprafețelor luminoase ale semnalizatoarelor "lumina de drum" nu trebuie, în nici un caz, să fie situate mai aproape de extremitatea lățimii exterioare a întregului vehicul decât marginile exterioare ale zonei iluminate de fază mică.

22. Cu excepția motocicletelor, orice automobil care poate depăși viteza de 10 km/oră trebuie să fie prevăzut în față cu două lumini de întâlnire albe sau galbene, capabile de a ilumina în mod eficace drumul noaptea, pe timp frumos, la o distanță de cel puțin 40 m în fața vehiculului. De fiecare parte, punctul suprafeței iluminate, cel mai depărtat de planul longitudinal median al vehiculului, nu trebuie să se găsească mai departe de 0,40 m de extremitatea lățimii interioare a întregului vehicul. Un automobil nu trebuie să fie înzestrat cu mai mult de 2 lumini de întâlnire. Luminile de întâlnire trebuie să fie reglate în așa fel, încît să corespundă definiției date la paragraful 19 al prezentei anexe.

23. Orice automobil, cu excepția motocicletelor fără ataș, trebuie să fie înzestrat în față cu două lumini albe, de poziție; totuși galbenul selectiv este admis pentru luminile de poziție încorporate în faza de drum sau în faza de întâlnire, care emit fascicule luminoase galben selectiv. Aceste lumini de poziție, din față, atunci cînd sînt singurele lumini aprinse în fața vehiculului, trebuie să fie vizibile noaptea, pe timp clar, la o distanță de cel puțin 300 m fără a orbi sau a deranja pe ceilalți utilizatori ai drumului. De fiecare parte, punctul zonei iluminate, cel mai îndepărtat de planul longitudinal median al vehiculului, nu trebuie să se găsească mai departe de 0,40 m de extremitatea lățimii exterioare a întregului vehicul.

24. a) Orice automobil, cu excepția motocicletelor fără ataș, trebuie să fie înzestrat, în spate cu un număr par de lumini de poziție, roșii, vizibile noaptea, pe timp frumos, de la o distanță de cel puțin 300 m fără a orbi sau deranja pe ceilalți utilizatori ai drumului. De fiecare parte punctul zonei iluminate cel mai îndepărtat de planul longitudinal, median al vehiculului nu trebuie să se găsească mai departe de 0,40 m de extremitatea lății exterioare a întregului vehicul.

b) Orice remorcă trebuie să fie prevăzută în spate cu un număr par de lumini de poziție roșii, vizibile noaptea pe timp frumos la o distanță de cel puțin 300 m fără a orbi sau a deranja pe ceilalți utilizatori. De fiecare parte punctul zonei iluminate, cel mai îndepărtat de planul longitudinal, median al remorcii nu trebuie să se găsească mai departe de 0,40 m de extremitatea lății exterioare a remorcii. Totuși remorcile a căror lățime totală nu depășește 0,80 m pot să nu fie prevăzute decât cu un singur semnalizator luminos, dacă ele sînt atașate la o motocicletă fără ataș.

25. Fiecare automobil sau remorcă, care are la spate numărul de înmatriculare, trebuie să fie dotat cu un dispozitiv de iluminare al acestui număr, construit în așa mod ca numărul iluminat să fie vizibil pe timp frumos, noaptea, cînd autovehiculul staționează de la o distanță de 20 m din spatele vehiculului; fiecare Parte Contractantă poate micșora această distanță minimă de vizibilitate noaptea în aceleași limite și pentru aceleași vehicule, pentru care ea, în conformitate cu paragraful 2 al anexei 2 la prezenta Convenție, va micșora distanța minimă de vizibilitate ziua.

26. La orice automobil (inclusiv motociclete) și la orice ansamblu format dintr-un vehicul automobil și una sau mai multe remorci, legăturile electrice trebuie să fie realizate în așa fel ca, faza mare - faza mică - farurile auto - ceață, luminile de poziție din față și dispozitivul vizat la paragraful 25 de mai sus să poată fi puse în funcțiune doar odată cu luminile de poziție din spatele automobilului sau cu cele din spatele ultimului vehicul din ansamblul de vehicule.

Totuși această condiție nu este impusă și fazei mici și fazei mari atunci cînd acestea sînt utilizate pentru a da avertismentele luminoase vizate la paragraful 5 al art. 33 al Convenției. Printre altele, legăturile electrice trebuie să fie realizate în așa fel ca luminile de poziție din partea din față a automobilului să fie totdeauna aprinse atunci cînd faza mică, faza mare și farurile anticeață sînt aprinse și ele.

27. Orice automobil, cu excepția motocicletelor fără ataș, trebuie să fie prevăzut în spate cu cel puțin două catadioptruri roșii, care să nu aibă forma unui triunghi. De fiecare parte, punctul zonei iluminate cel mai îndepărtat de planul longitudinal median al vehiculului nu trebuie să se găsească la peste 0,40 m de extremitatea lății exterioare a vehiculului - catadioptrurile trebuie să fie vizibile pentru conducătorii unui vehicul noaptea, pe timp frumos, de la o distanță de cel puțin 150 m atunci cînd ele sînt iluminate de farurile altui vehicul.

28. Orice remorcă trebuie să fie prevăzută în spate cu cel puțin două catadioptruri roșii. Aceste catadioptruri trebuie să aibă forma unui triunghi echilateral, avînd unul din vîrfuri îndreptat în sus și o latură orizontală, iar celelalte au cel puțin 0,15 m și cel mult 0,20 m; în interiorul triunghiului nu trebuie plasat nici un semnalizator luminos. Aceste catadioptruri trebuie să satisfacă condițiile de vizibilitate, fixate la paragraful 27 de mai sus - în fiecare parte punctul zonei iluminate, cel mai îndepărtat de planul longitudinal median al remorcii, nu trebuie să se găsească dincolo de 0,40 m de extremitatea lății exterioare a vehiculului. Totuși remorcile a căror lățime nu depășește 0,80 m pot să nu fie prevăzute decât cu un singur catadioptru, dacă ele sînt atașate unei motociclete fără ataș.

29. Orice remorcă trebuie să fie înzestrată în față cu două catadioptruri albe, care nu au forma triunghiulară. Aceste catadioptruri trebuie să corespundă condițiilor de deplasare și de vizibilitate, fixate la paragraful 27 de mai sus.

30. O remorcă trebuie să fie prevăzută în față cu două lumini de poziție albe, atunci cînd lățimea sa depășește 1,60 m. Cele două lumini prescrise trebuie să fie plasate cît mai aproape posibil de extremitatea lății exterioare a remorcii și în orice caz, în așa fel ca punctul zonei iluminate, cel mai îndepărtat al planului longitudinal median al remorcii să nu se găsească mai departe de 0,15 m de această extremitate.

31. Cu excepția motocicletelor cu sau fără ataș, orice automobil care poate depăși viteza de 25 km/oră trebuie să fie prevăzut în spate cu două lumini stop de culoare roșie, a căror intensitate luminoasă este net superioară celeia a luminilor de poziție din spate. Aceeași dispoziție se aplică oricărei remorci, care este ultimul vehicul al unui ansamblu de vehicule; totuși nici o lumină stop nu este obligator pentru micile remorci, ale căror dimensiuni permit ca luminile stop ale vehiculului tractor să rămîină vizibile.

32. Sub rezerva posibilității ca Părțile Contractante care conform paragrafului 2 al art. 54 al Convenției au făcut o declarație prin care motoretele sînt asimilate motocicletelor, să scutească motoretele de toate aceste obligații sau de o parte din ele:

a) orice motocicletă cu două roți, cu sau fără ataș trebuie să fie înzestrată cu lumină de întîlnire (fază mică), care să corespundă dispozițiilor referitoare la culoare și la vizibilitate, fixate la paragraful 22 de mai sus;

- b) orice motocicletă cu sau fără ataș, care poate depăși pe drum drept viteza de 40 km/oră trebuie să fie înzestrată, în plus față de faza mică, cu cel puțin o lumină de drum (fază mare), care să corespundă dispozițiilor referitoare la culoare și vizibilitate, fixate la paragraful 21 de mai sus. Dacă această motocicletă este înzestrată cu mai multe lumini de drum, acestea trebuie să fie situate cât mai aproape unele de altele;
- c) o motocicletă cu sau fără ataș trebuie să fie echipată cel mult cu o lumină de întâlnire și cel mult cu două lumini de drum.

33. Orice motocicletă cu sau fără ataș poate fi prevăzută în față cu una sau mai multe lumini de poziție, care să corespundă condițiilor de culoare și vizibilitate, fixate la paragraful 23 de mai sus. Dacă această motocicletă comportă în față două lumini de poziție, acestea trebuie să fie situate cât mai aproape una de alta. O motocicletă fără ataș nu trebuie să fie înzestrată în față cu mai mult de două lumini de poziție.

34. Orice motocicletă fără ataș trebuie să fie prevăzută în spate cu o lumină de poziție, care să corespundă condițiilor de culoare și vizibilitate, fixate la paragraful 24 a) de mai sus.

35. Orice motocicletă fără ataș trebuie să fie prevăzută în spate cu un catadioptru, care să corespundă condițiilor referitoare la culoare și la vizibilitate, fixate la paragraful 27 de mai sus.

36. Orice motocicletă cu sau fără ataș trebuie să fie înzestrată cu o lumină stop care să corespundă dispozițiilor paragrafului 31 de mai sus sub rezerva posibilității ca Părțile Contractante care conform paragrafului 2 al art. 54 al Convenției vor face o declarație prin care să asimileze motoarele motocicletelor să scutească de această obligație motoarele fără ataș.

37. Fără a aduce prejudicii dispozițiilor referitoare la luminile și dispozitivele necesare motocicletelor fără ataș, orice ataș atașat unei motociclete trebuie să fie prevăzut, în față cu o lumină de poziție, care să corespundă condițiilor referitoare la culoare și vizibilitate, fixate la paragraful 23 de mai sus, iar în spate cu o lumină de poziție, care să corespundă condițiilor referitoare la culoare și vizibilitate, fixate la paragraful 24 a) de mai sus și cu un catadioptru care satisface condițiile de culoare și de vizibilitate, fixate la paragraful 27 de mai sus. Legăturile electrice trebuie să permită ca luminile de poziție din față și din spatele atașului să se aprindă în același timp cu luminile de poziție din spatele motocicletei. În orice caz un ataș nu trebuie să fie înzestrat cu lumină de drum și nici cu lumină de întâlnire.

38. Automobilele cu trei roți, simetrice în raport cu planul longitudinal median al vehiculului, asimilate motocicletelor, în ceea ce privește aplicarea alineatului n) al art. 1 al Convenției, trebuie să fie prevăzute cu dispozitivele prescrise la art. 21, 22, 23, 24 a), 27 și 31 de mai sus. Totuși, atunci când lățimea unui astfel de vehicul nu trece 1,30 m, sînt suficiente doar cîte o fază mare și o fază mică.

Prescripțiile referitoare la distanța suprafețelor luminoase în raport cu lățimea exterioară a vehiculului nu sînt aplicabile în acest caz.

39. Orice automobil, cu excepția acelor a căror conducător poate semnaliza cu brațul schimbările de direcție vizibile pentru ceilalți utilizatori ai drumului, trebuie să fie înzestrat cu semnalizatoare (indicatoare) de direcție, cu poziție fixă și cu lumină intermitentă, galbenă, dispuse în număr par pe vehicul și vizibile noaptea și ziua pentru ceilalți utilizatori ai drumului, interesați în mișcarea vehiculului. Frecvența intermitentă luminii trebuie să fie de 90 pe minut cu o toleranță de :30.

40. Dacă farurile de ceață sînt instalate pe un automobil, cu excepția motocicletelor cu sau fără ataș, ele trebuie să fie albe sau galben selectiv, în număr de două și plasate în așa fel ca nici un punct din zona lor luminoasă să nu se găsească deasupra punctului cel mai înalt al zonei luminoase a fazei mici și ca, de fiecare parte punctul zonei luminate, cel mai îndepărtat de planul longitudinal median al vehiculului, să nu fie mai departe de 0,40 m de extremitatea lățimii interioare a vehiculului.

41. Nici un semnalizator de mers înapoi nu trebuie să orbească sau să jeneze pe ceilalți utilizatori ai drumului - dacă un semnalizator de mers înapoi este instalat pe automobil, el trebuie să emită o lumină albă, galben auto sau galben selectiv. Comanda de aprindere a acestui semnalizator trebuie să fie astfel concepută ca el să nu se poată aprinde decît atunci cînd dispozitivul de mers înapoi este declanșat.

42. Nici o lumină de pe vehicul sau de pe remorcă, cu excepția altora care indică direcția, nu trebuie să fie intermitentă, cu excepția acelor care sînt utilizate, conform legislației naționale a Părților Contractante, pentru a semnaliza vehiculele sau ansamblurile de vehicule care nu sînt obligate să respecte regulile generale de circulație sau a căror prezență pe drum impune celorlalți utilizatori ai drumului precauții suplimentare, în special vehiculele prioritare, convoaiele de vehicule, vehiculele de dimensiuni excepționale și vehiculele sau mașinile utilizate la construcția sau întreținerea drumurilor. Totuși Părțile Contractante pot autoriza sau prescrie ca anumite semnalizatoare, cu excepția celor care emit o culoare roșie, să funcționeze intermitent, total sau parțial, pentru a semnaliza pericolul deosebit pe care-l constituie pentru moment vehiculul.

43. Pentru aplicarea dispozițiilor prezentei anexe se va considera:

- a) ca o singură lumină, orice combinație de două sau mai multe lumini, identice sau nu, dar având aceeași funcție și aceeași culoare, ale căror proiecții ale conurilor luminoase pe planul vertical, perpendicular pe planul longitudinal median al vehiculului, ocupă mai puțin de 50% din suprafața celui mai mic dreptunghi circumscris proiecțiilor semnelor iluminate, amintite mai sus;
- b) ca două sau ca un număr par de lumini, o singură zonă iluminată, având forma unei benzi, atunci când aceasta este situată simetric în raport cu planul longitudinal median al vehiculului și când ea se extinde pînă la cel puțin 0,40 m de extremitatea lățimii, exterioare a întregului vehicul, fiecare parte a acestuia avînd o lungime minimă de 0,80 m. Iluminatul acestei zone trebuie să fie asigurat de cel puțin două surse luminoase, situate cît mai aproape posibil de extremitățile sale. Zona iluminată poate fi constituită dintr-un ansamblu de elemente juxtapuse pentru ca proiecțiile diverselor zone iluminate pe un plan vertical care este perpendicular pe planul longitudinal median al vehiculului să ocupe cel puțin 50% din suprafața celui mai mic dreptunghi circumscris proiecțiilor zonelor iluminate, amintite mai sus.

44. Pe același vehicul, semnalizatoarele luminoase care au aceeași funcție sînt orientate în aceeași direcție și trebuie să fie de aceeași culoare. Semnalizatoarele și catadioptrile care sînt în număr par trebuie să fie plasate în plan simetric în raport cu planul longitudinal medial al vehiculului, cu excepția vehiculelor a căror formă exterioară este asimetrică. Semnalizatoarele fiecărei perechi trebuie să fie cam de aceeași intensitate.

45. Semnalizatoarele de natură diferită și, sub rezerva dispozițiilor celorlalte paragrafe ale prezentului capitol, alte semnalizatoare și catadioptrile pot fi grupate și încorporate în cadrul aceluiași dispozitiv, cu condiția ca fiecare din aceste semnalizatoare și catadioptrile să răspundă dispozițiilor prezentei anexe, dispoziții care li se aplică.

Capitolul III ALTE PRESCRIPȚII

Dispozitivul de direcție

46. Fiecare automobil trebuie să fie prevăzut cu un dispozitiv de direcție robust, care să permită conducătorului să schimbe cu ușurință, rapiditate și siguranță direcția vehiculului său.

Oglinda retrovizoare

47. Orice automobil, cu excepția motocicletelor cu sau fără ataș, trebuie să fie prevăzut cu unul sau mai multe oglinzi retrovizoare; numărul, dimensiunile și modul de dispunere a acestor oglinzi trebuie să permită conducătorului să vadă drumul și circulația în spatele vehiculului său.

Avertizorul sonor

48. Orice automobil trebuie să fie prevăzut cu cel puțin un avertizor sonor, care să aibă o capacitate suficientă. Sunetul emis de el trebuie să fie continuu, uniform și nestrident. Vehiculele prioritare și vehiculele serviciilor publice de transport al călătorilor pot avea avertizori sonori suplimentari, care nu sînt supuși acestor exigente.

Ștergătorul de parbriz

49. Orice automobil, înzestrat cu un parbriz care are astfel de dimensiuni și forme încît conducătorul nu poate să vadă de la locul lui drumul din față, decît prin elementele transparente ale acestui parbriz, trebuie să fie prevăzut cu cel puțin un ștergător de parbriz, eficace și solid, așezat într-o poziție potrivită și care să nu necesite intervenția constantă a conducătorului.

Dispozitivul de spălare a parbrizului

50. Fiecare automobil este supus obligației de a fi prevăzut cu cel puțin un ștergător de parbriz, care este prevăzut și el cu un dispozitiv de spălare a parbrizului.

Parbrizul și geamurile

51. La toate automobilele și la toate remorcile:

- a) substanțele transparente, care constituie elementele exterioare ale vehiculului, inclusiv parbrizul, sau elementele unui perete interior despărțitor, trebuie să fie concepute în așa fel ca în caz de spargere, pericolul unor leziuni corporale să fie redus cît mai mult posibil;

- b) geamurile parbrizului trebuie să fie făcute dintr-o substanță a cărei transparență să nu se modifice și să fie în așa fel concepute încât ele să nu provoace nici o deformare pronunțată a obiectelor văzute prin ele și ca în caz de spargere conducătorul să poată vedea încă drumul.

Dispozitivul de mers înapoi

52. Orice automobil trebuie să fie înzestrat cu un dispozitiv de mers înapoi care poate fi manevrat de la locul de conducere. Totuși acest dispozitiv nu este obligatoriu pentru motocicletele și vehiculele cu trei roți simetrice în raport cu planul longitudinal median al vehiculului, decît dacă greutatea lor maximă, autorizată, depășește 400 kg.

Toba de eșapament

53. Orice motor termic de propulsie al unui automobil trebuie să fie prevăzut cu un dispozitiv de eșapament făcut eficace; acest dispozitiv trebuie să nu poată fi făcut inopinant de către conducătorul așezat la locul său de conducere.

Cauciucurile

54. Roțile automobilelor și ale remorcilor trebuie să fie prevăzute cu cauciucuri pneumatice și starea acestora trebuie să fie bună, pentru ca securitatea să fie asigurată, incluzînd aici aderențe, chiar și pe o șosea udă. Totuși prezenta dispoziție nu trebuie să împiedice Părțile Contractante de a autoriza utilizarea dispozitivelor care ar da rezultate cel puțin echivalente acelor care sînt obținute cu cauciucurile pneumatice.

Indicatorul de viteză

55. Orice automobil, care poate depăși viteza de 40 km/oră, trebuie să fie prevăzut cu un indicator de viteză, oricare Parte Contractantă putînd, totuși, să scutească de această obligație anumite categorii de motocicletele și alte vehicule mai ușoare.

Dispozitivul de semnalizare de la bordul automobilelor

56. Dispozitivul vizat la paragraful 5 al art. 23 și la paragraful 6 al anexei 1 a Convenției, trebuie să fie:
- a) fie un panou care să fie format dintr-un triunghi echilateral, care să aibă latura de cel puțin 0,40 m, cu marginile roții de cel puțin 0,05 m lățime și cu fondul de o culoare deschisă; marginile roții trebuie să fie iluminate prin transparență sau să fie prevăzute cu o bandă reflectorizantă; panoul trebuie să poată fi plasat în poziție verticală stabilă;
 - b) fie un alt dispozitiv, la fel de eficace.

Dispozitivul antifurt

57. Orice automobil trebuie să fie prevăzut cu un dispozitiv antifurt, care să permită, din momentul în care vehiculul este staționat, blocarea unuia din organele principale ale vehiculului.

Dispozitivul de atașare al remorcilor ușoare

58. Cu excepția semiremorcilor, remorcile care nu sînt prevăzute cu frînă automată, vizate la paragraful 16 al prezentei anexe, trebuie să fie înzestrate, în plus față de dispozitivul de cuplare, cu unul suplimentar (lanț, cablu etc.) care, în caz de rupere a dispozitivului inițial să poată împiedica timona (proțapul) să cadă și să poată asigura o anumită conducere a remorcii.

Dispoziții generale

59. a) Pe cît posibil, părțile mecanice și echipamentele automobilelor nu trebuie să comporte riscuri de incendiu sau de explozie, ele nu trebuie să producă în cantități excesive gaze nocive, fum, mirosuri și zgomote.
- b) Pe cît posibil, dispozitivul de aprindere la înaltă tensiune a motorului automobilelor nu trebuie să dea naștere în cantități excesive la paraziți radioelectrice deosebit de incomozi.
 - c) Orice automobil trebuie să fie construit în așa fel ca atît în față, cît și spre dreapta și stînga, cîmpul de vizibilitate al conducătorului să fie suficient pentru a-i permite să conducă în deplină siguranță.

- d) Pe cât posibil, automobilele și remorcile trebuie să fie construite și înzestrate în așa fel încât să reducă, pentru ocupanții lor și pentru ceilalți utilizatori ai drumului, pericolul în caz de accident. În mod deosebit, el nu trebuie să aibă nici în interior și nici în exterior ornamente sau obiecte care, prezentînd proeminențe, ar putea constitui un pericol pentru conducători, pentru călători și pentru ceilalți utilizatori ai drumului.

Capitolul IV DEROGĂRI

60. Pe plan național Părțile Contractante pot face derogări de la dispozițiile prezentei anexe, în următoarele cazuri:

- a) pentru automobilele și remorcile a căror viteză prin construcție, nu poate trece de 25 km/oră sau pentru care legislația națională limitează viteza la 25 km/oră;
- b) pentru vehiculele pentru infirmi, adică micile automobile, concepute special și construite - nu numai adaptate - pentru utilizarea lor de către o singură persoană, atinsă de o infirmitate sau de o incapacitate fizică, nefiind utilizat normal decît doar de această persoană.
- c) pentru vehiculele destinate experiențelor și care au ca scop realizarea progresului și îmbunătățirea securității;
- d) pentru vehiculele de o formă și un tip deosebit sau care sînt utilizate în scopuri deosebite, în condiții speciale.

61. Părțile Contractante mai pot deroga de la dispozițiile prezentei anexe vehiculele pe care le înmatriculează ele și care se pot angaja în circulație internațională:

- a) autorizînd culoarea galben-auto pentru semnalizatoarele de poziții vizate la paragrafele 23 și 30 ale prezentei anexe și pentru catadioptrile vizate la paragraful 29 al prezentei anexe;
- b) autorizînd culoarea roșie pentru acele semnalizatoare indicatoare de direcție, vizate la paragraful 39 al prezentei anexe și care sînt plasate în spatele vehiculului;
- c) autorizînd culoarea roșie pentru acele semnalizatoare, vizate în ultima frază a paragrafului 42 al prezentei anexe, care sînt plasate în spatele vehiculului;
- d) în ceea ce privește poziția semnalizatoarelor pe vehiculele care au utilizare specială și a căror formă exterioară nu permite respectarea acestor dispoziții fără a recurge la dispozitivele de montare care riscă să fie deteriorate sau smulse cu ușurință;
- e) autorizînd prezența unui număr impar, mai mare de două semnalizatoare pe automobilele pe care le înmatriculează;
- f) în ceea ce privește remorcile care servesc la transportul unor încărcături lungi (trunchiuri de arbori, țevi etc.) și care în mers nu sînt atașate la vehiculul tractor ci sînt legate de acesta prin încărcătura lor.

Anexa VI

Permisul național de conducere

1. Permisul național de conducere este o filă de format A7 (74 x 105 mm), sau o filă pliabilă de acest format și dublă (148 x 105 mm), sau triplă (222 x 105 mm) a amintitului format. El are culoare roză.

2. Permisul este imprimat în limba sau limbile prescrise de autoritatea care emite sau care însărcinată cu emiterea; totuși, el poartă, în franceză, titlul: "Permis de conduire", însoțit sau nu de titlul scris în celelalte limbi.

3. Indicațiile scrise cu mîna sau dactilografiate pe permis sînt fie cu caractere latine sau cursive, denumite și engleze, fie repetate în acest fel.

4. Două din paginile permisului sînt conform paginilor model nr. 1 și 2, alăturate. Cu condiția ca nici conținutul rubricilor A, B, C, D și E, ținînd seama de paragraful 4 al art. 41 al prezentei Convenții, nici literele de referință, nici esențialul rubricilor referitoare la identitatea titularului permisului să nu fie modificate, prezenta dispoziție va fi considerată ca rămînînd satisfăcătoare, chiar dacă, prin comparație cu aceste modele, au fost aduse modificări de detaliu, în special, permisele naționale de conducere conforme modelului anexei 9 a Convenției referitoare la circulația rutieră, realizată la Geneva, la 19 septembrie 1949, vor fi considerate ca satisfăcînd dispozițiile prezentei anexe.

5. Legislația națională este aceea care trebuie să determine dacă pagina model nr. 3 trebuie sau nu să facă parte din permis și dacă permisul trebuie sau nu să conțină indicații suplimentare, în cazul în care este prevăzut un loc liber pentru înscrierea schimbării domiciliului el va fi stabilit în partea de sus de pe dosul paginii 3 a permisului; cu excepția permisului conform modelului anexei 9 a Convenției din 1949.

PAGINĂ
MODEL Nr.1 | PERMIS DE CONDUCERE 1 |

1. Numele 2	
2. Prenume 3.....	
3. Data 4 și locul 5 nașterii	
4. Domiciliu.....	
.....	
Semnătura titularului 6	Fotografie 35x45 mm
.....	
5. Eliberat de	
6. la.....(data).....	
7. Valabil pînă la 7.....	
Nr.....	
.....	
Semnătura 8	

PAGINĂ | 2 |
MODEL Nr.2 |

Categoriile de vehicule pentru care este valabil permisul: 9	
A. Motociclete	
B. Automobile, cu excepția motocicletelor, a căror greutate maximă autorizată nu depășește 3.500 kg și al căror număr de locuri, cu excepția locului conducătorului, nu trece de 8. 9	
C. Automobile afectate transportului de mărfuri și a căror greutate maximă autorizată depășește 3.500 kg. 9	
D. Automobile afectate transportului persoanelor și care au peste 8 locuri în afara locului conducătorului. 9	
E. Ansamblul de vehicule al căror autotractor intră în categoria sau categoriile B, C sau D, pentru care conducătorul are permis, dar care nu intră în categoria sau categoriile acestuia.	
10	
11	

PAGINĂ
MODEL Nr.3|

Valabil pînă la:	Prelungit pînă la:
.....9
Eliberat de (data).....
Valabil pînă la:	Prelungit pînă la:
.....9
Eliberat de (data).....

Valabil pînă la:	Prelungit pînă la:9
Eliberat de (data).....
Valabil pînă la:	Prelungit pînă la:9
Eliberat de (data).....
Valabil pînă la:	Prelungit pînă la:9
Eliberat de (data).....
Prelungit pînă la:	Valabil pînă la: 10

1 La modelele pliabile în două (în cazul în care ele sînt îndoite în așa fel ca prima pagină să nu fie o pagină model) și la modelele pliabile în trei, această indicație poate figura pe prima pagină.

2 Se va indica aici numele sau semnătura distinctivă a statului, așa cum este el definit conform anexei Nr. 3 a prezentei Convenții. Observația 1 de mai sus se aplică și acestor rubrici.

3 În acest spațiu poate fi înscris numele soțului sau al tatălui.

4 Dacă data nașterii nu este cunoscută, se va indica vîrsta aproximativă avută la data eliberării permisului.

5 Nu se indică nimic, dacă locul nașterii nu este cunoscut.

6 În lipsa semnăturii - "amprenta degetului mare". Semnătura sau amprenta degetului mare, ca și spațiul afectat acestora, poate să lipsească.

7 Această rubrică este facultativă pe permisele care cuprind o pagină model Nr.3.

8 Semnătura și (sau) sigiliul autorității care eliberează permisul sau a asociației însărcinate cu eliberarea lui. Pe modelele pliabile în două (dacă ele sînt pliate în așa fel încît prima pagină să nu fie o pagină model) și pe modelele pliabile în trei, sigiliul autorității poate fi pus pe prima pagină.

9 Sigiliul autorității care eliberează permisul și eventual data cînd se aplică sigiliul. Acest sigiliu va fi pus pe coloana din dreapta a paginii model Nr. 2 în fața cazurilor referitoare la definițiile categoriilor de vehicule pentru care este valabil permisul și numai în fața acestor cazuri; aceleași poziții se aplică și mențiunilor înscrise în coloana din dreapta a paginii model Nr. 3, referitoare la reînnoirile acordate.

Părțile contractante pot, în loc să aplice sigiliile autorității în coloana din dreapta a paginii model Nr. 2, să înscrie în noua rubrică 8 "categorii" pe pagina model Nr.1 litera sau literele care corespund categoriei sau categoriilor pentru care este valabil permisul și un asterisc pentru fiecare categorie pentru care permisul nu este valabil (de exemplu "*" categoria A "****").

10 Spațiu rezervat pentru alte categorii de vehicule, definite de legislația națională.

11 Spațiu rezervat observațiilor pe care autoritățile competente ale statului care eliberează permisul le-ar dori, după caz, să fie consemnate pe el, incluzînd aici și condițiile care restrîng utilizarea sa, de exemplu: "purtatul unor ochelari corectivi", "valabil doar pentru conducerea vehiculului nr. ...", "sub rezerva amenajării vehiculului pentru conducerea lui de către o persoană fără un picior". În cazul prevăzut la cel de al doilea alineat al punctului 9 de mai sus, aceste observații suplimentare vor figura de preferință pe pagina model Nr.1.

Celelalte observații pot fi consemnate pe celelalte pagini, care nu sînt pagini model.

Anexa VII

Permisul internațional de conducere

1. Permisul este un livret de format A6 (148 x 105 mm). Coperta sa este gri, iar paginile sale interioare sînt albe.

2. Fața și dosul primei foi sînt conforme paginilor modelelor Nr. 1 și 2, alăturate; ele sînt imprimate în limba națională sau în cel puțin una din limbile naționale ale statului care-l eliberează. La sfîrșitul pag-

inilor interioare, două pagini juxtapuse sînt conforme modelului nr.3, alăturat și sînt imprimate în limba franceză. Paginile interioare care preced aceste două pagini reproduc și mai multe limbi, dintre care obligatorii sînt engleza, spaniola și rusa, prima din aceste două pagini.

3. Indicațiile, scrise cu mîna sau dactilografiate, înscrise pe permis vor fi cu caractere latine sau cu cursive, numite și engleze.

4. Părțile Contractante care vor elibera sau vor autoriza eliberarea permiselor de conducere internaționale ale căror coperti sînt imprimate într-o limbă care nu este engleza, spaniola, franceza sau rusa, vor comunica Secretarului general al O.N.U. traducerea în această limbă a textului modelului 3, alăturat.

PAGINĂ MODEL Nr. 1

(fața primei foi, care servește drept copertă)

1.....

**CIRCULAȚIA AUTOMOBILISTĂ INTERNAȚIONALĂ
PERMIS INTERNAȚIONAL DE CONDUCERE**

Nr.

Convenția referitoare la 2

Valabil pînă la 2

Eliberat de 3

la.....

data

Numărul permisului național de conducere.....

4

1. Denumirea statului care a eliberat permisul, semnul lui distinctiv, stabilit în anexa 3.
2. Trei ani din momentul eliberării și data expirării termenului de valabilitate a permisului național de conducere, în funcție de termenul care va fi primul.
3. Semnătura autorității sau asociației care l-a eliberat.
4. Sigiliul autorității sau asociației care l-a eliberat.

PAGINĂ MODEL Nr. 2

(verso primei foi)

Prezentul permis nu este valabil pentru circulația pe teritoriul

1

.....

El este valabil pe teritoriile tuturor celorlalte Părți Contractante.
Categoriile de vehicule pentru conducerea cărora el este valabil sînt însemnate la sfîrșitul carnetului.

2

Prezentul permis nu afectează cu nimic obligația titularului său de a se conforma în orice stat circulă, legilor și regulamentelor referitoare la stabilirea sau exercitarea unei profesii. În mod deosebit, permisul încetează de a mai fi valabil într-un stat, dacă titularul său își stabilește domiciliul în acel stat.

1. Se va înscrie aici numele Părții Contractante pe teritoriul căreia titularul domiciliază.
2. Loc rezervat înscrierii facultative a listei cu statele care sînt Părți Contractante.

MODEL Nr. 3
Pagina stîngă

INDICAȚII REFERITOARE LA CONDUCĂTOR

Nume1
 Prenume 12
 Locul nașterii 23
 Data nașterii 34
 Domiciliul5

CATEGORIILE DE VEHICULE
PENTRU CARE ESTE VALABIL PERMISUL 4

Motociclete

Automobile, cu excepția motocicletelor, a căror greutate maximă nu depășește 3.500 kg și al căror număr de locuri (jos), în afara locului conducătorului, nu trece de 8.

Automobile afectate transportului de mărfuri și a căror greutate maximă autorizată depășește 3.500 kg.

Automobile afectate transportului persoanelor, avînd peste 8 locuri, în afara locului conducătorului.

Ansamblu de vehicule al căror autotractor intră în categoriile B, C sau D, pentru care conducătorul are carnet, dar nu intră și ele în această categorie sau în aceste categorii.

CONDIȚII DE UTILIZARE 5

1. În acest loc poate fi înscrise numele tatălui sau al soțului.
2. Nu se indică nimic dacă locul nașterii nu este cunoscut.
3. Dacă data nașterii nu se cunoaște, se va indica vîrsta aproximativă avută la data eliberării carnetului.
4. Sigiliul autorității sau al asociației care eliberează permisul.
Acest sigiliu nu va fi pus în fața categoriilor A, B, C, D și E, decît dacă titularul are dreptul să conducă vehiculele categoriei în cauză.
5. De exemplu, "Portul unor ochelari de corecție", "Valabil doar pentru conducerea autvehiculului Nr. ...", "Sub rezerva amenajării vehiculului pentru conducerea de către o persoană fără un picior".

MODEL Nr. 3
Pagina dreaptă

1.....
 2.....
 3.....
 4.....
 5.....

.....
A 4 |
.....
B 4 |
.....
C 4 | Fotografia
.....
D 4 |
.....
E 4 | 4
.....
Semnătura titularului 6.....

RESTRIȚII

Titularul nu are dreptul să conducă pe teritoriul7
pînă la.....
La data.....
Titularul nu are dreptul să conducă pe8
teritoriul7
pînă la.....
La8

6 În lipsă, amprenta degetului mare.
7 Numele statului.
8 Semnătura și sigiliul autorității care a anulat valabilitatea permisului pe teritoriul ei. În cazul în care spațiul prevăzut pe prezenta pagină pentru restricții va fi utilizat tot, restricțiile suplimentare vor fi înscrise pe verso.

CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA CRIMINALITĂȚII TRANȘNĂȚIONALE ORGANIZATE

din 15.11.2000*
(extras)

15

Articolul 1. Obiect

Obiectul prezentei Convenții este promovarea cooperării în scopul prevenirii și combaterii mai eficiente a criminalității transnaționale organizate.

Articolul 2. Terminologie

În sensul prezentei Convenții:

- a) expresia "*grup infracțional organizat*" desemnează un grup structurat alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă și acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia ori mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta Convenție, pentru a obține, direct ori indirect, un avantaj financiar sau un alt avantaj material;
- b) expresia "*infracțiune gravă*" înseamnă un act care constituie o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate al cărei maximum nu trebuie să fie mai mic de 4 ani sau de o pedeapsă mai grea;
- c) expresia "*grup structurat*" desemnează un grup care nu s-a constituit la întâmplare pentru a comite neapărat o infracțiune și care nu deține neapărat un anumit rol de continuitate sau de structură elaborată pentru membrii săi;
- d) termenul "*bunuri*" înseamnă orice fel de bunuri, corporale sau incorporale, mobile ori imobile, tangibile sau intangibile, precum și actele juridice ori documentele care atestă proprietatea asupra acestor bunuri sau alte drepturi referitoare la ele;
- e) expresia "*produs al crimei*" se referă la orice bun care provine direct sau indirect din săvârșirea unei infracțiuni ori care este obținut direct sau indirect prin săvârșirea ei;
- f) termenii "*blocare*" sau "*sechestr*" se referă la interdicția temporară a transferului, conversiei, dispoziției ori circulației de bunuri sau la faptul de a fi asumat temporar paza ori controlul de bunuri pe baza deciziei unei instanțe sau a unei alte autorități competente;
- g) termenul "*confiscare*" înseamnă deposedarea permanentă de bunuri, pe baza deciziei unei instanțe sau a unei alte autorități competente;
- h) expresia "*infracțiune principală*" înseamnă orice infracțiune în urma căreia rezultă un produs susceptibil de a deveni obiectul unei infracțiuni prevăzute de art.6 al prezentei Convenții;
- i) expresia "*livrare supravegheată*" se referă la metoda care constă în permiterea trecerii pe teritoriul unuia sau mai multor state a unor expedieri ilicite ori suspecte de a fi ilicite, cu știrea și sub controlul autorităților competente ale acestor state, în vederea anchetării unei infracțiuni și identificării persoanelor implicate în săvârșirea ei;
- j) expresia "*organizație regională de integrare economică*" se referă la orice organizație constituită de state suverane dintr-o regiune dată, căreia statele membre i-au transferat competențe în ceea ce privește problemele reglementate de prezenta Convenție și care a fost împuternicită în forma convenită, conform procedurilor sale interne, pentru a semna, ratifica, accepta, aproba Convenția menționată sau a adera la aceasta; referirile la Statele Părți din prezenta Convenție sînt aplicabile acestor organizații în limita competenței lor.

Articolul 3. Sfera de aplicare

- 1) Prezenta Convenție se aplică, în afară de o dispoziție contrară, anchetelor și urmărilor privind:
 - a) infracțiunile prevăzute la art.5, 6, 8 și 23 din prezenta Convenție; și
 - b) infracțiunile grave, cum sînt cele prevăzute la art.2 din prezenta Convenție, în cazul în care aceste infracțiuni sînt de natură transnațională, implicînd un grup infracțional organizat.
- 2) În scopurile paragrafului 1 al prezentului articol, o infracțiune este de natură transnațională dacă:
 - a) este săvârșită în mai mult de un stat;

* Adoptată la New York la 15 noiembrie 2000. Ratificată prin Legea R. Moldova nr. 15-XV din 17 februarie 2005. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, vol. 35, p.333.

- b) este săvârșită într-un stat, dar o parte substanțială a pregătirii, planificării, conducerii sale sau a controlului său are loc într-un alt stat;
- c) este săvârșită într-un stat, dar implică un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în mai mult de un stat; sau
- d) este săvârșită într-un stat, dar are efecte substanțiale într-un alt stat.

Articolul 4. Protecția suveranității

1) Statele Părți își execută obligațiile în baza prezentei Convenții, într-un mod compatibil cu principiile egalității suverane și al integrității teritoriale a statelor și cu cel al neintervenției în afacerile interne ale altor state.

2) Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu abilitază un Stat Parte să exercite pe teritoriul unui alt stat o competență și funcțiuni care sînt rezervate exclusiv autorităților acestui stat de către dreptul său intern.

Articolul 5. Incriminarea participării la un grup infracțional organizat

1) Fiecare Stat Parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, dacă a fost săvârșită cu intenție:

- a) unuia sau altuia dintre actele următoare sau ambelor, ca infracțiuni distincte de cele care implică o tentativă de activitate infracțională ori consumarea acesteia:
 - i) faptei de a se înțelege cu una sau mai multe persoane în vederea săvârșirii unei infracțiuni grave cu un scop legat direct ori indirect de obținerea unui avantaj financiar sau a altui avantaj material și, cînd dreptul intern o cere, implicînd un act săvârșit de unul dintre participanți în baza acestei înțelegeri ori implicînd un grup infracțional organizat;
 - ii) participării active a unei persoane care are cunoștința fie de scopul și de activitatea infracțională generală a unui grup infracțional organizat, fie de intenția sa de a săvârși infracțiunile în cauză:
 - activităților infracționale ale grupului infracțional organizat;
 - altor activități ale grupului infracțional organizat, cînd această persoană știe că participarea sa va contribui la realizarea scopului infracțional sus-menționat;
- b) faptei de a organiza, a conduce, a facilita, a încuraja sau a favoriza prin ajutor ori sfaturi săvârșirea unei infracțiuni grave implicînd un grup infracțional organizat.

2) Cunoașterea, intenția, scopul, motivarea sau înțelegerea prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol pot fi deduse din circumstanțele de fapt obiective.

3) Statele Părți al căror drept intern subordonează stabilirea infracțiunilor prevăzute la lit.a) i) a paragrafului 1 al prezentului articol implicării unui grup infracțional organizat veghează ca dreptul lor intern să prevadă toate infracțiunile grave implicînd grupuri infracționale organizate. Aceste State Părți, precum și Statele Părți al căror drept intern subordonează stabilirea infracțiunilor prevăzute la lit.a) i) a paragrafului 1 al prezentului articol săvârșirii unui act în baza înțelegerii aduc această informație la cunoștința Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite în momentul în care ele semnează prezenta Convenție sau depun instrumentele lor de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

Articolul 6. Incriminarea spălării produsului infracțiunii

1) Fiecare Stat Parte adoptă, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, cînd actul a fost săvârșit cu intenție:

- a) i) schimbării sau transferului de bunuri despre care cel care le desfășoară știe că sînt produsul infracțiunii, în scopul de a ascunde ori de a deghiza originea ilicită a bunurilor respective sau de a ajuta orice persoană care este implicată în săvârșirea infracțiunii principale să se sustragă consecințelor juridice ale actelor sale;
- ii) disimulării sau deghizării naturii veritabile, a originii, a amplasării, a dispunerii, a schimbării ori a proprietății de bunuri sau a altor drepturi referitoare la acestea al căror autor știe că sînt produsul infracțiunii;
- b) și, sub rezerva conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic:
 - i) achiziției, deținerii sau utilizării de bunuri despre care cel care le achiziționează, le deține ori le utilizează știe, în momentul în care le primește, că sînt produsul infracțiunii;
 - ii) participării la una dintre infracțiunile prevăzute conform prezentului articol sau la orice altă asociere, înțelegere, tentativă ori complicitate prin furnizarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea săvârșirii ei.

- 2) În scopurile aplicării paragrafului 1 al prezentului articol:
- a) fiecare Stat Parte se străduiește să aplice paragraful 1 al prezentului articol celei mai largi sfere de infracțiuni principale;
 - b) fiecare Stat Parte include în infracțiunile principale toate infracțiunile grave, cum sînt cele prevăzute la art.2 al prezentei Convenții și infracțiunile prevăzute la art.5, 8 și 23. Fiind vorba de Statele Părți a căror legislație conține o listă de infracțiuni principale specifice, ele includ în această listă minimum o categorie completă de infracțiuni legate de grupurile infracționale organizate;
 - c) în scopurile lit.b), infracțiunile principale includ infracțiunile săvîrșite în interiorul și în exteriorul teritoriului ce ține de competența Statului Parte în cauză. Totuși, o infracțiune săvîrșită în exteriorul teritoriului ce ține de competența unui Stat Parte nu constituie o infracțiune principală decît atunci cînd actul corespondent este o infracțiune în baza dreptului intern al statului în care el a fost săvîrșit și ar constitui o infracțiune în baza dreptului intern al Statului Parte care aplică prezentul articol, dacă el a fost săvîrșit pe teritoriul său;
 - d) fiecare Stat Parte remite Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite o copie a legilor sale care dau efect prezentului articol, precum și o copie a oricărei modificări ulterioare aduse acestor legi sau o descriere a acestor legi și a modificărilor ulterioare;
 - e) în cazul în care principiile fundamentale ale dreptului intern al unui Stat Parte o cer, se poate dispune ca infracțiunile enumerate la paragraful 1 al prezentului articol să nu se aplice persoanelor care au săvîrșit infracțiunea principală;
 - f) cunoașterea, intenția sau motivarea, ca elemente constitutive ale unei infracțiuni prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, pot fi deduse din circumstanțele de fapte obiective.

Articolul 7. Măsuri de luptă împotriva spălării banilor

1) Fiecare Stat Parte:

- a) instituie un regim intern complet de reglementare și de control al băncilor și instituțiilor financiare nebancale, precum și, în caz de nevoie, al altor organisme supuse în mod deosebit riscului spălării banilor, în limitele competenței sale, în scopul prevenirii și descoperirii tuturor formelor de spălare a banilor, regim care pune accentul pe exigențele în materie de identificare a clienților, de înregistrare a operațiunilor și de declarare a operațiunilor suspecte;
- b) se asigură, fără a se aduce atingere dispozițiilor art.18 și 27 ale prezentei Convenții, că autoritățile administrative, de reglementare, de descoperire și de reprimare și altele, însărcinate cu lupta împotriva spălării banilor (inclusiv, cînd dreptul său intern prevede, autoritățile judiciare), sînt în măsură să coopereze și să schimbe informații la nivel național și internațional, în condițiile definite de dreptul său intern și, în acest scop, are în vedere crearea unui serviciu de informație financiară care va îndeplini rolul de centru național de colectare, analiză și difuzare a informațiilor privind eventuale operațiuni de spălare a banilor.

2) Statele Părți au în vedere îndeplinirea unor măsuri realizabile de descoperire și de supraveghere a circulației transfrontaliere de numerar și de titluri negociabile corespunzătoare, sub rezerva garanțiilor permițînd asigurarea unei folosiri corecte a informațiilor și fără să se împiedice în nici un fel circulația capitalurilor licite. Se poate îndeosebi institui obligația pentru particulari și întreprinderi de a semnala transferurile transfrontaliere ale unor cantități importante de monedă și titluri negociabile corespunzătoare.

3) În cazul cînd se instituie un regim intern de reglementare și de control conform prevederilor prezentului articol și fără a se aduce atingere oricărui alt articol al prezentei Convenții, Statele Părți sînt invitate să ia ca linii directoare inițiativele pertinente luate de organizațiile regionale, interregionale și multilaterale pentru lupta împotriva spălării banilor.

4) Statele Părți se străduiesc să dezvolte și să promoveze cooperarea mondială, regională, subregională și bilaterală între autoritățile judiciare, serviciile de descoperire și de represiune și autoritățile de reglementare financiară, în vederea luptei împotriva spălării banilor.

Articolul 8. Incriminarea corupției

1) Fiecare Stat Parte adoptă măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul cînd actele au fost săvîrșite cu intenție:

- a) faptei de a promite, a oferi sau a acorda unui agent public, direct ori indirect, un avantaj necuvenit, pentru el însuși sau pentru o altă persoană ori entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale oficiale;
- b) faptei unui agent public de a solicita sau de a accepta, direct ori indirect, un avantaj necuvenit, pentru el însuși sau pentru o altă persoană ori entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale oficiale.

2) Fiecare Stat Parte ia în considerare adoptarea de măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune faptei prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol care implică un agent public străin sau un funcționar internațional. De asemenea, fiecare Stat Parte are în vedere să atribuie caracterul de infracțiune altor forme de corupție.

3) Fiecare Stat Parte adoptă, de asemenea, măsurile necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune faptei de a se face complice la o infracțiune prevăzută de prezentul articol.

4) În scopurile paragrafului 1 al prezentului articol și al art.9, termenul "agent public" înseamnă un agent public sau o persoană care asigură un serviciu public, așa cum acest termen este definit în dreptul intern și aplicat în dreptul penal al Statului Parte în care persoana în cauză exercită această funcție.

Articolul 9. Măsuri împotriva corupției

1) În afara măsurilor menționate la art.8 al prezentei Convenții, fiecare Stat Parte, după cum este necesar și în conformitate cu sistemul său juridic, adoptă măsuri eficiente de ordin legislativ, administrativ sau altele pentru a promova integritatea și a preveni, a descoperi și a pedepsi corupția agenților publici.

2) Fiecare Stat Parte ia măsuri pentru a se asigura că autoritățile sale acționează în mod eficient în materie de prevenire, descoperire și reprimare a corupției agenților publici, inclusiv acordându-le o independență suficientă pentru a împiedica orice influență nepotrivită asupra acțiunilor lor.

Articolul 10. Responsabilitatea persoanelor juridice

1) Fiecare Stat Parte adoptă măsurile necesare, conform principiilor sale juridice, pentru stabilirea răspunderii persoanelor juridice care participă la infracțiuni grave implicând un grup infracțional organizat și care săvârșesc infracțiunile prevăzute de art.5, 6, 8 și 23 ale prezentei Convenții.

2) Sub rezerva principiilor juridice ale Statului Parte, răspunderea persoanelor juridice poate fi penală, civilă sau administrativă.

3) Această responsabilitate nu exclude răspunderea penală a persoanelor fizice care au comis infracțiunile.

4) Fiecare Stat Parte veghează îndeosebi ca persoanele juridice care răspund conform prezentului articol să facă obiectul unor sancțiuni eficiente, proporționale și de descurajare de natură penală sau nepenală, inclusiv sancțiuni bănești.

Articolul 11. Urmăriri judiciare, judecată și sancțiuni

1) Fiecare Stat Parte face ca săvârșirea unei infracțiuni prevăzute la art.5, 6, 8 și 23 ale prezentei Convenții să fie pasibilă de sancțiuni care țin seama de gravitatea acestei infracțiuni.

2) Fiecare Stat Parte se străduiește să facă în așa fel încât orice putere judiciară discreționară conferită de dreptul său intern și aferentă urmărilor judiciare pornite împotriva indivizilor pentru infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție să fie exercitată în scopul optimizării eficacității măsurilor de descoperire și de reprimare a acestor infracțiuni, ținând seama în modul cuvenit de necesitatea de a exercita un efect de descurajare în ceea ce privește săvârșirea lor.

3) Referitor la infracțiunile prevăzute de art.5, 6, 8 și 23 ale prezentei Convenții, fiecare Stat Parte ia măsurile corespunzătoare conform dreptului său intern și ținând seama în modul cuvenit de dreptul la apărare, pentru a face în așa fel încât condițiile cărora le sînt subordonate deciziile de punere în libertate în așteptarea judecării sau a procedurii de apel să țină seama de necesitatea de a se asigura prezența apărătorului în timpul procedurii penale ulterioare.

4) Fiecare Stat Parte se asigură că instanțele judecătorești sau alte autorități competente țin seama de gravitatea infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție atunci cînd examinează eventualitatea unei liberări anticipate sau condiționate de persoane recunoscute ca vinovate pentru aceste infracțiuni.

5) Dacă este cazul, fiecare Stat Parte stabilește, în cadrul dreptului său intern, o perioadă de prescripție prelungită în cursul căreia pot fi pornite urmăriri pentru una dintre infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție, această perioadă fiind mai lungă atunci cînd autorul prezumat al infracțiunii s-a sustras justiției.

6) Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu aduce atingere principiului conform căruia definirea infracțiunilor stabilite conform acesteia și a mijloacelor juridice de apărare aplicabile, precum și alte principii juridice care guvernează legalitatea incriminărilor țin exclusiv de dreptul intern al unui Stat Parte și potrivit căruia infracțiunile respective sînt urmărite și pedepsite conform dreptului acestui Stat Parte.

Articolul 12. Confiscare și sechestr

1) Statele Părți adoptă, în măsura posibilităților, în cadrul sistemelor lor juridice naționale, măsurile necesare pentru a permite confiscarea:

- a) produsului infracțiunii provenit din infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție sau a bunurilor a căror valoare corespunde celei a produsului;
 - b) bunurilor, materialelor și a altor instrumente folosite sau destinate să fie folosite pentru infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție.
- 2) Statele Părți adoptă măsurile necesare pentru a permite identificarea, localizarea, blocarea sau sechestrarea a tot ce este menționat la paragraful 1 al prezentului articol, în scopul eventualei confiscări.
- 3) Dacă produsul infracțiunii a fost transformat sau convertit, în parte sau în totalitate, în alte bunuri, acestea din urmă pot face obiectul măsurilor prevăzute în prezentul articol în locul și în schimbul acestui produs.
- 4) Dacă produsul infracțiunii a fost amestecat cu bunuri achiziționate în mod legal, aceste bunuri, fără prejudicierea competențelor de blocare sau de sechestrare, pot fi confiscate pînă la concurența valorii estimate a produsului cu care a fost amestecat.
- 5) Veniturile sau alte avantaje obținute din produsul infracțiunii, bunuri în care produsul a fost transformat sau convertit ori bunuri cu care a fost amestecat pot, de asemenea, face obiectul măsurilor prevăzute în prezentul articol, în același mod și în aceeași măsură ca produsul infracțiunii.
- 6) În scopurile prezentului articol și al art.13, fiecare Stat Parte împuternicește instanțele judecătorești sau alte autorități competente să ordone prezentarea ori sechestrarea de documente bancare, financiare sau comerciale. Statele Părți nu pot invoca secretul bancar pentru a refuza să dea efect dispozițiilor prezentului paragraf.
- 7) Statele Părți pot avea în vedere să ceară ca autorul unei infracțiuni să stabilească originea licită a produsului prezumat al infracțiunii sau a altor bunuri care pot face obiectul unei confiscări, în măsura în care această exigență este conformă principiilor dreptului lor intern și naturii procedurii judiciare și a altor proceduri.
- 8) Interpretarea dispozițiilor prezentului articol nu trebuie în nici un caz să aducă atingere drepturilor terților de bună-credință.
- 9) Nici o dispoziție a prezentului articol nu aduce atingere principiului conform căruia măsurile care sînt prevăzute în acesta sînt definite și executate conform dreptului intern al fiecărui Stat Parte și potrivit dispozițiilor acestui drept.

Articolul 14. Dispunerea de produsul infracțiunii sau de bunurile confiscate

- 1) Un Stat Parte care confiscă produsul infracțiunii sau bunuri în aplicarea art.12 sau a paragrafului 1 al art.13 al prezentei Convenții dispune de acestea conform dreptului său intern și procedurilor sale administrative.
- 2) În cazul cînd Statele Părți acționează la cererea unui alt Stat Parte în aplicarea art.3 al prezentei Convenții, ele trebuie, în măsura în care dreptul lor intern le permite și dacă li s-a adresat o cerere, să aibă în vedere cu titlu prioritar restituirea produsului infracțiunii sau a bunurilor confiscate Statului Parte solicitant, cu scopul ca acesta din urmă să poată indemniza victimele infracțiunii ori să restituie acest produs al infracțiunii sau aceste bunuri proprietarilor lor legitimi.
- 3) În cazul cînd un Stat Parte acționează la cererea unui alt Stat Parte în aplicarea art.12 și 13 ale prezentei Convenții, el poate avea în vedere în mod special să încheie acorduri sau aranjamente care să prevadă:
- a) să depună valoarea acestui produs sau a acestor bunuri ori fondurile provenind din vînzarea lor sau o parte a acestora în contul stabilit în aplicarea lit.c) a paragrafului 2 al art.30 al prezentei Convenții și la organisme interguvernamentale specializate în lupta împotriva criminalității organizate;
 - b) să împartă cu alte State Părți, sistematic ori de la caz la caz, acest produs sau aceste bunuri ori fondurile provenind din vînzarea lor, conform dreptului său intern sau procedurilor sale administrative.

Articolul 15. Competența

- 1) Fiecare Stat Parte adoptă măsurile necesare pentru a-și stabili competența în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de art.5, 6, 8 și 23 ale prezentei Convenții în cazurile următoare:
- a) cînd infracțiunea este săvîrșită pe teritoriul său; sau
 - b) cînd infracțiunea este săvîrșită la bordul unei nave care poartă pavilionul său sau la bordul unei aeronave înmatriculate conform dreptului său intern în momentul în care infracțiunea respectivă a fost săvîrșită.

- 2) Sub rezerva art.4 al prezentei Convenții, un Stat Parte poate, de asemenea, să își stabilească competența în ceea ce privește una dintre aceste infracțiuni în cazurile următoare:
 - a) când infracțiunea este săvârșită împotriva unuia dintre naționali săi;
 - b) când infracțiunea este săvârșită de unul dintre naționali săi sau de o persoană apatridă care își are reședința pe teritoriul său; sau
 - c) în cazul în care infracțiunea este:
 - i) una dintre cele stabilite conform paragrafului 1 al art.5 al prezentei Convenții și este săvârșită în afara teritoriului său, în vederea săvârșirii pe teritoriul său a unei infracțiuni mai grave;
 - ii) una dintre cele stabilite conform lit.b) ii) a paragrafului 1 al art.6 al prezentei Convenții și este săvârșită în afara teritoriului său, în vederea săvârșirii pe teritoriul său a unei infracțiuni prevăzute la lit.a) i) sau ii) sau b) i) ale paragrafului 1 al art.6 al prezentei Convenții.
- 3) În scopurile paragrafului 10 al art.16 al prezentei Convenții, fiecare Stat Parte adoptă măsurile necesare pentru a-și stabili competența în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție când autorul prezumat se află pe teritoriul său și nu este extrădat pentru singurul motiv că este naționalul său.
- 4) Fiecare Stat Parte poate, de asemenea, să adopte măsurile necesare pentru a stabili competența sa în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție când autorul prezumat se află pe teritoriul său și pe care nu îl extrădează.
- 5) Dacă un Stat Parte care își exercită competența în baza paragrafului 1 sau 2 al prezentului articol a fost avizat ori a aflat în orice alt mod că unul sau mai multe alte State Părți instrumentează o anchetă ori au pornit urmăriri sau o procedură judiciară privind același act, autoritățile competente ale acestor State Părți se consultă, pentru a-și coordona acțiunile.
- 6) Fără a aduce atingere normelor de drept internațional general, prezenta Convenție nu exclude exercitarea oricărei competențe penale stabilite de un Stat Parte conform dreptului său intern.

Articolul 16. Extrădarea

- 1) Prezentul articol se aplică infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție sau în cazurile în care un grup infracțional organizat este implicat într-o infracțiune prevăzută la lit. a) sau b) a paragrafului 1 al art.3, iar persoana care face obiectul cererii de extrădare se află în Statul Parte solicitat, cu condiția ca infracțiunea pentru care se solicită extrădarea să fie pedepsită de dreptul intern al Statului Parte solicitant și al Statului Parte solicitat.
- 2) Dacă cererea de extrădare se referă la mai multe infracțiuni grave distincte, din care unele nu sînt prevăzute de prezentul articol, Statul Parte solicitat poate aplica de asemenea acest articol acestor ultime infracțiuni.
- 3) Fiecare dintre infracțiunile cărora li se aplică prezentul articol este de plin drept inclusă în orice tratat de extrădare în vigoare între Statele Părți ca infracțiune al cărei autor poate fi extrădat. Statele Părți se angajează să includă aceste infracțiuni ca infracțiuni al căror autor poate fi extrădat conform oricărui tratat de extrădare pe care îl vor încheia între ele.
- 4) Dacă un Stat Parte care subordonează extrădarea existenței unui tratat primește o cerere de extrădare de la un Stat Parte cu care el nu a încheiat un astfel de tratat, el poate considera prezenta Convenție ca bază legală a extrădării pentru infracțiunile cărora li se aplică prezentul articol.
- 5) Statele Părți care subordonează extrădarea existenței unui tratat:
 - a) în momentul depunerii instrumentelor lor de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare la prezenta Convenție comunică Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite dacă ele consideră prezenta Convenție ca bază legală pentru a coopera în materie de extrădare cu alte State Părți; și
 - b) dacă ele nu consideră prezenta Convenție ca bază legală pentru a coopera în materie de extrădare, se obligă, dacă este cazul, să încheie tratate de extrădare cu alte State Părți în scopul aplicării prezentului articol.
- 6) Statele Părți care nu subordonează extrădarea existenței unui tratat recunosc între ele infracțiuni-ilor cărora li se aplică prezentul articol caracterul de infracțiune al cărei autor poate fi extrădat.
- 7) Extrădarea este subordonată condițiilor prevăzute de dreptul intern al Statului Parte solicitat sau de tratatele de extrădare aplicabile, inclusiv, îndeosebi, condițiilor privind pedeapsa minimă prevăzută pentru a extrăda și motivelor pentru care Statul Parte poate refuza extrădarea.
- 8) Statele Părți se străduiesc, sub rezerva dreptului lor intern, să accelereze procedurile de extrădare și să simplifice exigențele în materie de probe în ceea ce privește infracțiunile cărora li se aplică prezentul articol.

9) Sub rezerva dispozițiilor din dreptul său intern și a tratatelor de extrădare pe care le-a încheiat, Statul Parte solicitat poate, la cererea Statului Parte solicitant și dacă consideră că există circumstanțe justificative și urgență, să pună în stare de deținere o persoană aflată pe teritoriul său, a cărei extrădare este cerută, sau să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura prezența sa cu ocazia procedurii de extrădare.

10) Un Stat Parte pe teritoriul căruia se află autorul prezumtiv al infracțiunii, dacă nu extrădează această persoană pentru infracțiunea căreia i se aplică prezentul articol pentru singurul motiv că este unul dintre naționali săi, este obligat, la cererea Statului Parte care solicită extrădarea, de a supune cauza fără întârziere excesivă autorităților sale competente în scopul urmăririi. Autoritățile respective decid și conduc urmărirea în același mod ca și pentru orice altă infracțiune gravă, în baza dreptului intern al acestui Stat Parte. Statele Părți interesate cooperează între ele, în special în materie de procedură și probe, cu scopul de a asigura eficiența urmăririlor.

11) Când un Stat Parte, în baza dreptului său intern, nu este autorizat să extrădeze sau să predea într-o altă formă pe unul dintre naționali săi decât dacă este apoi trimis în acest Stat Parte pentru a executa pedeapsa pronunțată la terminarea procesului sau a procedurii care se află la originea cererii de extrădare sau de predare și când acest Stat Parte și Statul Parte solicitant se înțeleg asupra acestei opțiuni și a altor condiții pe care le pot considera corespunzătoare, această extrădare sau predare condiționată este suficientă în scopurile executării obligației menționate la paragraful 10 al prezentului articol.

12) Dacă extrădarea, cerută în scopul executării unei pedepse, este refuzată deoarece persoana care face obiectul acestei cereri este un național al Statului Parte solicitat, acesta, dacă dreptul său intern îi permite, în conformitate cu prevederile acestui drept și la cererea Statului Parte solicitant, ia în considerare să dispună el însuși executarea pedepsei care a fost pronunțată conform dreptului intern al Statului Parte solicitant sau a restului care a rămas de executat.

13) Oricărei persoane care face obiectul unei urmăririi pentru una dintre infracțiunile căreia i se aplică prezentul articol i se garantează un tratament echitabil în toate stadiile procedurii, inclusiv folosirea tuturor drepturilor și a tuturor garanțiilor prevăzute de dreptul intern al Statului Parte pe teritoriul căruia se află.

14) Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu trebuie interpretată în sensul creării unei obligații pentru Statul Parte solicitat de a extrăda dacă are motive serioase să considere că cererea a fost prezentată în scopul urmăririi sau pedepsirii unei persoane din cauza sexului, rasei, religiei, naționalității, originii etnice ori a opiniilor sale politice sau că dând curs acestei cereri s-ar cauza un prejudiciu acestei persoane pentru unul dintre aceste motive.

15) De asemenea, Statele Părți nu pot refuza o cerere de extrădare pentru singurul motiv că infracțiunea este considerată având legătură cu probleme fiscale.

16) Înainte de a refuza extrădarea, Statul Parte solicitat consultă, în caz de nevoie, Statul Parte solicitant cu scopul de a-i oferi toate posibilitățile de a-și prezenta opiniile și de a da informații în sprijinul afirmațiilor sale.

17) Statele Părți se străduiesc să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale și multilaterale pentru a permite extrădarea sau pentru a-i crește eficacitatea.

Articolul 17. Transferul persoanelor condamnate

Statele Părți pot lua în considerare încheierea de acorduri sau aranjamente bilaterale ori multilaterale referitoare la transferul pe teritoriul lor de persoane condamnate la pedepse cu închisoarea sau la alte pedepse privative de libertate ca urmare a infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție, cu scopul ca acestea să își poată executa acolo restul pedepsei.

Articolul 19. Anchete comune

Statele Părți au în vedere să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale în baza cărora, pentru cauzele care fac obiectul anchetelor, urmăririlor sau procedurii judiciare în unul sau mai multe state, autoritățile competente respective pot stabili instanțe de anchetă comune. În absența unor asemenea acorduri sau aranjamente, pot fi hotărâte anchete comune de la caz la caz. Statele Părți interesate veghează ca suveranitatea Statului Parte pe teritoriul căruia se desfășoară ancheta să fie pe deplin respectată.

Articolul 20. Tehnici de anchete speciale

1) Dacă principiile fundamentale ale sistemului său juridic național permit, fiecare Stat Parte, ținând seama de posibilitățile sale și conform condițiilor prevăzute de dreptul său intern, ia măsurile necesare

re pentru a permite să se recurgă în mod corespunzător la livrările supravegheate și, cînd consideră potrivit, la alte tehnici de anchete speciale, cum sînt supravegherea electronică sau alte forme de supraveghere și operațiunile de infiltrare, de către autoritățile sale competente pe teritoriul său în vederea combaterii eficiente a criminalității organizate.

2) În scopurile anchetelor asupra infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție, Statele Părți sînt încurajate să încheie, dacă este necesar, acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale corespunzătoare pentru recurgerea la tehnici de anchete speciale în cadrul cooperării internaționale. Aceste acorduri sau aranjamente sînt încheiate și aplicate cu respectarea deplină a principiului egalității suverane a statelor și sînt puse în aplicare cu respectarea strictă a dispozițiilor pe care le conțin.

3) În absența acordurilor sau aranjamentelor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol, deciziile de a se recurge la tehnici de anchete speciale la nivel internațional sînt luate de la caz la caz și pot, dacă este necesar, să țină seama de înțelegeri și aranjamente financiare în ceea ce privește exercitarea competenței lor de Statele Părți interesate.

4) Livrările supravegheate la care s-a hotărît să se recurgă la nivel internațional pot include, cu consimțămîntul Statelor Părți respective, metode de interceptare a mărfurilor și de autorizare a urmăririi dirijării lor, fără modificare sau după sustragerea ori înlocuirea în întregime sau în parte a acestora.

Articolul 21. Transferul procedurilor penale

Statele Părți au în vedere posibilitatea de a-și transfera reciproc procedurile referitoare la urmărirea unei infracțiuni prevăzute de prezenta Convenție în cazurile în care acest transfer este considerat necesar în interesul unei bune administrări a justiției și, în special, cînd cauza privește mai multe jurisdicții, în vederea centralizării urmăririlor.

Articolul 22. Stabilirea antecedentelor judiciare

Fiecare Stat Parte poate adopta măsuri legislative sau alte măsuri necesare pentru a ține seama, în condițiile și în scopurile pe care le consideră corespunzătoare, de orice condamnare al cărei autor prezumat al unei infracțiuni ar fi făcut anterior obiectul într-un alt stat, în scopul folosirii acestei informații în cadrul unei proceduri penale referitoare la o infracțiune prevăzută de prezenta Convenție.

Articolul 23. Incriminarea împiedicării bune funcționări a justiției

Fiecare Stat Parte adoptă măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune cînd actele au fost săvîrșite cu intenție:

- a) faptei de a recurge la forța fizică, la amenințări sau la intimidare ori de a promite, a oferi sau a acorda un avantaj necuvenit pentru obținerea unei mărturii mincinoase ori a împiedica o mărturie sau prezentarea de elemente de probă într-o procedură referitoare la săvîrșirea de infracțiuni prevăzute de prezenta Convenție;
- b) faptei de a recurge la forță fizică, la amenințări sau intimidare pentru a împiedica un agent al justiției ori un agent al serviciilor de descoperire și de reprimare de a-și exercita îndatoririle funcției lui la săvîrșirea de infracțiuni prevăzute de prezenta Convenție. Nici o prevedere a prezentului alineat nu aduce atingere dreptului Statelor Părți de a dispune de o legislație destinată să protejeze alte categorii de agenți publici.

Articolul 24. Protecția martorilor

1) Fiecare Stat Parte ia, în limita mijloacelor sale, măsuri corespunzătoare pentru a asigura o protecție eficace împotriva eventualelor acte de represalii sau de intimidare a martorilor care, în cadrul procedurii penale, depun mărturie privind infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție și, în caz de nevoie, a părinților lor și a altor persoane apropiate.

2) Măsurile avute în vedere la paragraful 1 al prezentului articol pot consta mai ales, fără prejudicierea drepturilor pîrîtului, inclusiv dreptul la o procedură normală, în:

- a) stabilirea, pentru protecția fizică a acestor persoane, a unor proceduri privind îndeosebi, după nevoie și în măsura posibilităților, de a li se oferi un nou domiciliu și de a li se permite, în caz de nevoie, ca informațiile privind identitatea lor și locul unde se află să nu fie dezvăluite sau ca dezvăluirea lor să fie limitată;
- b) prevederea unor reguli de probațiune care să permită martorilor să depună într-un mod care să le garanteze securitatea, în special să fie autorizați să depună mărturie recurgînd la tehnici de comunicare cum sînt legăturile video sau alte mijloace adecvate.

3) Statele Părți au în vedere să încheie aranjamente cu alte state în vederea stabilirii unui nou domiciliu persoanelor menționate la paragraful 1 al prezentului articol.

4) Dispozițiile prezentului articol se aplică de asemenea victimelor, când acestea sînt martori.

Articolul 25. Acordarea de asistență și protecție victimelor

1) Fiecare Stat Parte ia, în limita mijloacelor sale, măsuri corespunzătoare pentru a da asistență și a acorda protecție victimelor infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție, îndeosebi în caz de amenințare cu represalii sau de intimidare.

2) Fiecare Stat Parte stabilește proceduri corespunzătoare pentru a permite victimelor unor infracțiuni prevăzute de prezenta Convenție să obțină reparații.

3) Fiecare Stat Parte, sub rezerva dreptului său intern, face în așa fel încît opiniile și preocupările victimelor să fie prezentate și să fie luate în considerare în stadiile corespunzătoare ale procedurii penale începute împotriva autorilor unor infracțiuni, într-un mod care să nu aducă prejudicii drepturilor apărării.

Articolul 26. Măsuri destinate să întărească cooperarea cu serviciile de investigații și de reprimare

1) Fiecare Stat Parte ia măsuri corespunzătoare pentru a încuraja persoanele care participă sau au participat la grupuri infracționale organizate:

a) să furnizeze informații utile autorităților competente în scopurile anchetei și culegerii de probe asupra unor chestiuni cum sînt:

- i) identitatea, natura, alcătuirea, structura sau activitățile grupurilor infracționale organizate ori locul unde se află ele;
- ii) legăturile, inclusiv la nivel internațional, cu alte grupuri infracționale organizate;
- iii) infracțiunile pe care grupurile infracționale organizate le-au săvîrșit sau ar putea să le săvîrșească;

b) să acorde un ajutor efectiv și concret autorităților competente, care ar putea contribui la privarea grupurilor infracționale organizate de resursele lor sau de produsul infracțiunii.

2) Fiecare Stat Parte are în vedere să prevadă posibilitatea, în cazurile corespunzătoare, de atenuare a pedepsei de care este pasibil un învinuit care cooperează într-un mod substanțial la anchetă sau la urmărirea referitoare la o infracțiune prevăzută de prezenta Convenție.

3) Fiecare Stat Parte are în vedere să prevadă posibilitatea, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, acordării de imunitate de urmărire unei persoane care cooperează în mod substanțial la anchetă sau la urmărirea referitoare la o infracțiune prevăzută de prezenta Convenție.

4) Protecția persoanelor este asigurată conform prevederilor art.24 al prezentei Convenții.

5) Când o persoană la care se referă paragraful 1 al prezentului articol și care se află într-un Stat Parte poate contribui la cooperarea substanțială cu autoritățile competente ale unui alt Stat Parte, Statele Părți respective pot avea în vedere încheierea unor acorduri sau aranjamente, conform dreptului lor intern, privind o eventuală acordare de către celălalt Stat Parte a tratamentului prevăzut la paragrafele 2 și 3 ale prezentului articol.

Articolul 27. Cooperarea între serviciile de investigații și de reprimare

1) Statele Părți cooperează strîns, conform sistemelor lor juridice și administrative, în vederea întăririi eficacității descoperirii și reprimării infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție. În special, fiecare Stat Parte adoptă măsuri eficiente pentru:

a) întărirea sau, dacă este necesar, stabilirea de căi de comunicație între autoritățile sale, organismele și serviciile competente pentru a facilita schimbul sigur și rapid de informații privind toate aspectele infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție, inclusiv, dacă Statele Părți respective socotesc potrivit, legăturile cu alte activități infracționale;

b) cooperarea cu alte State Părți, în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție, în conducerea anchetei, referitor la punctele următoare:

- i) identitatea și activitățile persoanelor bănuite de implicare în aceste infracțiuni, locul unde se află ele sau locul unde se află alte persoane în cauză;
- ii) circulația produsului infracțiunii sau a bunurilor provenind din săvîrșirea de infracțiuni;
- iii) circulația bunurilor, a materialelor sau a altor instrumente folosite ori destinate a fi folosite în săvîrșirea acestor infracțiuni;

- c) transmiterea, cînd este cazul, a pieselor și cantităților de substanțe necesare în scopurile analizei sau anchetei;
- d) facilitarea unei coordonări eficiente între autoritățile, organismele și serviciile competente și favorizarea schimbului de personal și de experți, inclusiv, sub rezerva existenței de acorduri sau de aranjamente bilaterale între Statele Părți respective, detașarea de agenți de legătură;
- e) schimbul de informații cu alte State Părți privind mijloacele și procedeele specifice folosite de grupurile infracționale organizate, inclusiv, dacă este cazul, în legătură cu itinerarele și mijloacele de transport, precum și asupra folosirii de identități false, de documente modificate sau falsificate sau a altor mijloace de ascundere a activităților lor;
- f) schimbul de informații și coordonarea măsurilor administrative și a altora luate, după cum se decide, pentru a descoperi cît mai repede infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție.

2) În scopul aplicării prezentei Convenții, Statele Părți au în vedere să încheie acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale care să prevadă o cooperare directă între serviciile lor de investigații și de reprimare și, cînd există deja astfel de acorduri sau aranjamente, să le modifice. În absența unor asemenea acorduri sau aranjamente între Statele Părți respective, acestea din urmă se pot baza pe prezenta Convenție pentru stabilirea unei cooperări în materie de descoperire și de reprimare privind infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție. De fiecare dată cînd este cazul, Statele Părți utilizează pe deplin acordurile sau aranjamentele, inclusiv organizațiile internaționale sau regionale, pentru a întări cooperarea între serviciile de investigații și de reprimare.

3) Statele Părți se străduiesc să coopereze, în măsura mijloacelor lor, pentru a face față criminalității transnaționale organizate comise cu mijloace moderne.

Articolul 28. Culegere, schimb și analiză de informații asupra criminalității organizate

1) Fiecare Stat Parte are în vedere să analizeze, prin consultare cu cercurile științifice și universitare, tendințele criminalității organizate pe teritoriul său, circumstanțele în care operează, precum și grupurile profesionale și tehnicile implicate.

2) Statele Părți au în vedere să dezvolte capacitățile lor de analiză a activităților infracționale organizate și a le asocia între ele și prin intermediul organismelor internaționale și regionale. În acest scop, definiții, norme și metode comune ar trebui să fie elaborate și aplicate după cum se cuvine.

3) Fiecare Stat Parte are în vedere să aplice politicile sale și măsurile concrete luate pentru combaterea criminalității organizate și să evalueze punerea lor în aplicare și eficiența lor.

Articolul 29. Formare și asistență tehnică

1) Fiecare Stat Parte stabilește, dezvoltă sau îmbunătățește, în măsura necesităților, programele de formare specifice pentru personalul serviciilor sale de investigații și de reprimare, inclusiv pentru procurori, judecătorii de instrucție și agenții de vamă, precum și pentru alte categorii de personal însărcinate să prevină, să descopere și să reprime infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție. Aceste programe pot să prevadă detașări și schimburi de personal. Ele se referă îndeosebi, în măsura în care dreptul intern permite, la punctele următoare:

- a) metode folosite pentru a preveni, a descoperi și a combate infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție;
- b) itinerarele urmate și tehnicile folosite de persoanele suspectate de implicare în infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție, inclusiv în statele de tranzit, și măsurile de luptă adecvate;
- c) supravegherea circulației produselor de contrabandă;
- d) descoperirea și supravegherea circulației produsului infracțiunii, bunurilor, materialelor sau altor instrumente și metode de transfer, de disimulare sau de deghizare a acestui produs, a acestor bunuri materiale sau a altor instrumente, precum și metodele de luptă împotriva spălării banilor și împotriva infracțiunilor financiare;
- e) strîngerea elementelor de probă;
- f) tehnici de control în zonele și porturile libere;
- g) materiale și tehnici moderne de descoperire și de reprimare, inclusiv supravegherea electronică, livrările supravegheate și operațiunile de infiltrație;
- h) metode utilizate pentru combaterea criminalității transnaționale organizate săvîrșite cu ajutorul calculatoarelor, rețelelor de telecomunicații sau al altor tehnici moderne; și
- i) metode folosite pentru protecția victimelor și martorilor.

2) Statele Părți cooperează pentru planificarea și executarea programelor de cercetare și de formare concepute pentru schimbul de cunoștințe specializate în domeniile prevăzute la paragraful 1 al

prezentului articol și, în acest scop, organizează, dacă este cazul, conferințe și seminarii regionale și internaționale pentru a favoriza cooperarea și stimularea schimburilor de opinii asupra problemelor comune, inclusiv problemele și necesitățile speciale ale statelor de tranzit.

3) Statele Părți încurajează activitățile de formare și de asistență tehnică de natură să faciliteze extrădarea și asistența judiciară. Aceste activități de formare și de asistență tehnică pot include o formare lingvistică, detașări și schimburi între personalul autorităților centrale sau al organismelor având responsabilități în domeniile respective.

4) În cazul când există acorduri sau aranjamente bilaterale și multilaterale în vigoare, Statele Părți întăresc, în măsura în care este necesar, măsurile luate pentru optimizarea activităților operaționale și de formare în cadrul organizațiilor internaționale și regionale și în cadrul altor acorduri sau aranjamente bilaterale și multilaterale în materie.

Articolul 30. Alte măsuri: aplicarea Convenției pentru dezvoltarea economică și asistența tehnică

1) Statele Părți iau măsuri de natură să asigure cea mai bună aplicare posibilă a prezentei Convenții prin cooperarea internațională, ținând seama de efectele negative ale criminalității organizate asupra societății în general și asupra dezvoltării durabile în special.

2) Statele Părți fac eforturi concrete, în măsura posibilităților și în coordonare unele cu altele, precum și cu organizațiile regionale și internaționale:

- a) pentru dezvoltarea cooperării lor la diferite niveluri cu țările în curs de dezvoltare, în vederea întăririi capacității acestora în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale organizate;
- b) pentru creșterea asistenței financiare și materiale acordate țărilor în curs de dezvoltare, în scopul sprijinirii eforturilor pe care acestea le fac pentru a lupta eficient împotriva criminalității transnaționale organizate și pentru a le ajuta să aplice cu succes prezenta Convenție;
- c) pentru a acorda asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare și țărilor cu economie în tranziție, cu scopul de a le ajuta să răspundă necesităților în vederea aplicării prezentei Convenții. În acest sens, Statele Părți se străduiesc să depună voluntar contribuții adecvate și regulate într-un cont stabilit în acest scop în cadrul unui mecanism de finanțare a Organizației Națiunilor Unite. Statele Părți pot, de asemenea, să aibă în vedere în special, conform dreptului lor intern și dispozițiilor prezentei Convenții, să depună în contul sus-menționat o cotă-parte din fondurile sau din valoarea produsului infracțiunii sau a bunurilor confiscate în aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții;
- d) pentru a încuraja și a convinge alte state și instituții financiare, după caz, să se asocieze eforturilor făcute conform prezentului articol, mai ales oferind țărilor în curs de dezvoltare mai multe programe de formare și material modern în scopul de a le ajuta să atingă obiectivele prezentei Convenții.

3) În măsura posibilităților, aceste măsuri sînt luate fără prejudicierea angajamentelor existente în materie de asistență străină sau a altor aranjamente de cooperare financiară la nivel bilateral, regional sau internațional.

4) Statele Părți pot încheia acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale privind asistența materială și logistică, ținând seama de aranjamentele financiare necesare pentru a asigura eficiența mijloacelor de cooperare internațională prevăzute de prezenta Convenție și pentru a preveni, a descoperi și a combate criminalitatea transnațională organizată.

Articolul 31. Prevenția

1) Statele Părți se străduiesc să elaboreze și să evalueze proiectele naționale, precum și să pună în practică și să promoveze cele mai bune practici și politici pentru prevenirea criminalității transnaționale organizate.

2) Conform principiilor fundamentale ale dreptului lor intern, Statele Părți se străduiesc să reducă, prin măsuri legislative, administrative sau alte măsuri potrivite, posibilitățile actuale sau viitoare ale grupurilor infracționale organizate de a participa la activitatea pieței ilicite utilizînd produsul infracțiunii. Aceste măsuri ar trebui să fie axate pe:

- a) întărirea cooperării între serviciile de investigații și de reprimare sau între procurori și entitățile private interesate, mai ales în industrie;
- b) promovarea elaborării de norme și proceduri care să apere integritatea entităților publice și entităților private interesate, precum și a codurilor de deontologie pentru profesiunile respective, îndeosebi cele de jurist, notar, consilier fiscal și contabil;

- c) prevenirea folosirii improprie de către grupurile infracționale organizate a procedurilor de cerere de ofertă organizate de autoritățile publice, precum și subvențiile și licențele acordate de autoritățile publice pentru o activitate comercială;
 - d) prevenirea folosirii improprie de către grupurile infracționale organizate a persoanelor juridice; aceste măsuri ar putea include:
 - i) stabilirea de registre publice ale persoanelor juridice și fizice implicate în înființarea, gestionarea și finanțarea persoanelor juridice;
 - ii) posibilitatea de a decădea din dreptul de a conduce persoane juridice pe teritoriul lor, pe o perioadă rezonabilă, persoanelor recunoscute ca vinovate de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de prezenta Convenție, prin decizii judiciare sau prin orice mijloace adecvate;
 - iii) stabilirea de registre naționale ale persoanelor decăzute din dreptul de a conduce persoane juridice; și
 - iv) schimbul de informații conținute în registrele menționate la pct.i) și iii) ale prezentului alineat cu autoritățile competente ale altor State Părți.
- 3) Statele Părți se străduiesc să promoveze reintegrarea în societate a persoanelor recunoscute ca vinovate de infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție.
- 4) Statele Părți se străduiesc să evalueze periodic instrumentele juridice și practicile administrative pertinente pentru a determina dacă ele conțin lacune permițând grupurilor infracționale organizate să le folosească într-un mod necorespunzător.
- 5) Statele Părți se străduiesc să sensibilizeze mai mult publicul asupra existenței, cauzelor și gravității criminalității transnaționale organizate și a amenințării pe care o reprezintă. Ele pot să o facă, după cum se cuvine, prin intermediul mass-media și adoptând măsuri destinate să promoveze participarea publicului la activitățile de prevenire și de combatere.
- 6) Fiecare Stat Parte comunică Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite numele și adresa autorității sau autorităților susceptibile de a ajuta alte State Părți să ia măsuri de prevenire a criminalității transnaționale organizate.
- 7) Statele Părți colaborează, după caz, între ele și cu organizațiile regionale și internaționale competente în vederea promovării și luării măsurilor prevăzute în prezentul articol. Cu acest titlu, ele participă la proiecte internaționale pentru prevenirea criminalității transnaționale organizate, de exemplu acționând asupra factorilor care marginalizează grupurile sociale, vulnerabile la acțiunea acestei criminalități.

**PROTOCOL PRIVIND PREVENIREA, REPRIMAREA
ȘI PEDEPSIREA TRAFICULUI DE PERSOANE, ÎN SPECIAL
AL FEMEILOR ȘI COPIILOR, ADIȚIONAL LA CONVENȚIA
NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA CRIMINALITĂȚII
TRANȘAȚIONALE ORGANIZATE**
din 15.11.2000*
(extras)

Preambul

Statele Părți la prezentul Protocol,

declarînd că o acțiune eficace vizînd prevenirea și combaterea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, cere din partea țărilor de origine, de tranzit și de destinație o apropiere globală și internațională cuprinzînd măsuri destinate prevenirii traficului, o acțiune vizînd pedepsirea traficanților și protecția victimelor acestui trafic, în special prin respectarea drepturilor lor fundamentale internaționale recunoscute,

ținînd cont de faptul că, în ciuda existenței unor diferite instrumente internaționale care cuprind reguli și dispoziții practice vizînd lupta împotriva exploatării persoanelor, în special a femeilor și a copiilor, nu există nici un instrument universal care să se refere la toate aspectele traficului de persoane,

îngrijorate de faptul că, în lipsa unui astfel de instrument, persoanele vulnerabile în fața acestui trafic nu vor fi protejate suficient,

conform Rezoluției 53/111 a Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite din 9 decembrie 1998, în care Adunarea generală a decis să creeze un comitet interguvernamental special cu conținut nelimitat, însărcinat cu elaborarea unei convenții internaționale generale împotriva criminalității transnaționale organizate și cu examinarea, dacă este cazul, a elaborării unui instrument internațional de luptă împotriva traficului femeilor și al copiilor,

convînse că faptul de a asocia Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate un instrument internațional vizînd prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și al copiilor, va ajuta la prevenirea și combaterea acestui tip de criminalitate,

au convenit cele ce urmează:

I. DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Relația cu Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate

1) Prezentul Protocol completează Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate. Acesta este interpretat împreună cu convenția.

2) Dispozițiile convenției se aplică *mutatis mutandis* prezentului Protocol, excepție făcînd dispozițiile contrare ale Protocolului menționat.

3) Infrancțiunile stabilite în conformitate cu art.5 din prezentul Protocol sînt considerate infracțiuni stabilite în conformitate cu convenția.

Articolul 2. Obiect

Prezentul Protocol are ca obiect:

- a) prevenirea și combaterea traficului de persoane, acordînd o atenție specială femeilor și copiilor;
- b) protecția și ajutorarea victimelor unui astfel de trafic, respectînd pe deplin drepturile lor fundamentale; și
- c) promovarea cooperării între Statele Părți în vederea atingerii acestor obiective.

* Adoptat la New York la 15 noiembrie 2000. Ratificat prin Legea nr. 17-XV din 17 februarie 2005. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005. Publicat în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, vol. 35, p.399.

Articolul 3. Terminologie

În termenii prezentului Protocol:

- a) expresia *“trafic de persoane”* indică recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe;
- b) *consimțământul unei victime a traficului de persoane* pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la lit.a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul din oricare dintre mijloacele enunțate la lit.a) a fost folosit;
- c) *recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea* unui copil în scopul exploatării este considerată trafic de persoane, chiar dacă aceștia nu fac apel la nici unul dintre mijloacele menționate la lit.a) din prezentul articol;
- d) termenul *“copii”* indică orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

Articolul 4. Domeniu de aplicare

Prezentul Protocol se aplică, exceptând dispozițiile contrare, pentru prevenirea, anchetele și urmărirea privind infracțiunile stabilite conform art.5 al acestuia, atunci când aceste infracțiuni sînt de natură transnațională și dacă este implicat un grup infracțional, ca și pentru protecția victimelor acestor infracțiuni.

Articolul 5. Incriminare

- 1) Fiecare Stat Parte adoptă măsurile legislative și altele necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune actelor menționate la art.3 din prezentul Protocol, atunci când au fost comise intenționat.
- 2) Fiecare Stat Parte adoptă, de asemenea, măsurile legislative și altele necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune:
 - a) sub rezerva conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic, faptului de a încerca comiterea unei infracțiuni stabilite conform alineatului 1 din prezentul articol;
 - b) faptului de a fi complice la o infracțiune stabilită conform alineatului 1 al prezentului articol; și
 - c) faptului de a organiza comiterea unei infracțiuni stabilite conform alineatului 1 din prezentul articol sau de a da instrucțiuni altor persoane pentru ca acestea să o comită.

II. PROTECȚIA VICTIMELOR TRAFICULUI DE PERSOANE

Articolul 6. Asistența și protecția acordate victimelor traficului de persoane

- 1) Atunci când are loc și în măsura în care dreptul său intern o permite, fiecare Stat Parte protejează viața privată și identitatea victimelor traficului de persoane, nefăcînd publice procedurile juridice referitoare la acestea.
- 2) Fiecare Stat Parte se asigură că sistemul său juridic sau administrativ prevede măsuri care permit furnizarea către victimele traficului de persoane, atunci când este cazul:
 - a) a informațiilor asupra procedurilor juridice și administrative aplicabile;
 - b) a unei asistențe pentru a face astfel încît părerile și preocupările lor să fie prezentate și luate în considerare în stadiile corespunzătoare ale procedurii penale angajate împotriva autorilor infracțiunilor, astfel încît să nu aducă prejudicii drepturilor apărării.
- 3) Fiecare Stat Parte va implementa măsuri în vederea asigurării restabilirii psihice, psihologice și sociale a victimelor traficului de persoane, inclusiv, dacă este cazul, în cooperare cu organizații guvernamentale, cu alte organizații competente și alte elemente ale societății civile și, în special, să le furnizeze:
 - a) un adăpost convenabil;
 - b) sfaturi și informații privind drepturile pe care legea le recunoaște, într-o limbă pe care o pot înțelege;
 - c) asistență medicală, psihologică și materială; și
 - d) posibilități de angajare, educație și formare.

4) Fiecare Stat Parte ține cont, atunci când aplică dispozițiile prezentului articol, de vîrsta, sexul și nevoile specifice ale victimelor traficului de persoane, în special de nevoile specifice ale copiilor, și anume un adăpost, educație și îngrijire convenabilă.

5) Fiecare Stat Parte depune eforturi pentru a asigura siguranța psihică a victimelor traficului de persoane când acestea se găsesc pe teritoriul său.

6) Fiecare Stat Parte se asigură că sistemul său juridic prevede măsuri care să ofere victimelor traficului de persoane posibilitatea de a obține repararea prejudiciului suportat.

Articolul 7. Statutul victimelor traficului de persoane în statele destinate

1) Pentru a lua măsuri conform art.6 din prezentul Protocol, fiecare Stat Parte intenționează să adopte măsuri legislative sau alte măsuri corespunzătoare care să permită victimelor traficului de persoane să rămînă pe teritoriul său, cu titlu temporar sau permanent, atunci când este cazul.

2) Atunci când aplică dispoziția de la alineatul 1 din prezentul articol, fiecare Stat Parte trebuie să țină cont de factorii umanitari și personali.

Articolul 8. Repatrierea victimelor traficului de persoane

1) Statul parte de care aparține o victimă a traficului de persoane sau în care aceasta avea dreptul de a locui cu titlu permanent în momentul intrării sale pe teritoriul statului parte de primire facilitează și acceptă, ținînd neapărat seama de siguranța acestei persoane, întoarcerea acesteia fără întîrziere nejustificată sau nechibzuită.

2) Atunci când un Stat Parte trimite o victimă a traficului de persoane într-un Stat Parte de care această persoană aparține sau în care avea dreptul de a locui cu titlu permanent în momentul intrării sale pe teritoriul Statului Parte de primire, această întoarcere este asigurată ținînd neapărat cont de siguranța persoanei, precum și de starea oricărei proceduri judiciare legate de faptul că aceasta este o victimă a traficului, și de preferat se face voluntar.

3) La cererea unui Stat Parte de primire, un Stat Parte solicitat verifică, fără întîrziere nejustificată, dacă victima unui trafic de persoane îi aparține sau avea dreptul de a locui cu titlu permanent pe teritoriul său în momentul intrării sale pe teritoriul Statului Parte de primire.

4) În scopul facilitării întoarcerii unei victime a traficului de persoane care nu posedă documentele necesare, Statul Parte de care aparține această persoană ori în care avea dreptul de a locui cu titlu permanent în momentul intrării sale pe teritoriul Statului Parte de primire acceptă să elibereze, la cererea Statului Parte de primire, documentele de călătorie sau orice altă autorizație necesară pentru a permite acelei persoane a se îndrepta și a fi readmisă pe teritoriul său.

5) Dispozițiile prezentului articol sînt înțelese fără prejudicierea oricărui drept acordat victimei prin orice lege internă a Statului Parte de primire.

6) Dispozițiile prezentului articol sînt înțelese fără prejudicierea oricărui acord sau aranjament bilateral ori multilateral aplicabil susținînd, în totalitate sau în parte, întoarcerea victimelor traficului de persoane.

III. PREVENIRE, COOPERARE ȘI ALTE MĂSURI

Articolul 9. Prevenirea traficului de persoane

1) Statele Părți stabilesc politici, programe și alte măsuri de ansamblu pentru:

- a) prevenirea și combaterea traficului de persoane; și
- b) protecția victimelor traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor, împotriva unei noi acțiuni ale cărei victime ar putea fi.

2) Statele Părți depun eforturi pentru a lua măsuri, precum cercetări, campanii de informare și campanii prin mass-media, precum și inițiative sociale și economice, în scopul prevenirii și combaterii traficului de persoane.

3) Politicile, programele și alte măsuri stabilite conform prezentului articol includ, după cum este necesar, o cooperare cu organizațiile neguvernamentale, cu alte organizații competente și cu alte elemente ale societății civile.

4) Statele Părți iau sau întăresc măsurile, pe calea unei cooperări bilaterale sau multilaterale, pentru remedierea factorilor care fac persoanele, în special femeile și copiii, vulnerabile în fața traficului, precum sărăcia, subdezvoltarea și inegalitatea șanselor.

5) Statele Părți adoptă sau întăresc măsurile legislative ori altele, precum măsuri de ordin educativ, social sau cultural, pe calea unei cooperări bilaterale ori multilaterale, pentru a descuraja cererea care favorizează orice formă de exploatare a persoanelor, în special a femeilor și a copiilor, care are ca scop traficul.

Articolul 10. Schimb de informații și formare

1) Serviciile de detectare, reprimare, imigrare sau alte servicii competente ale Statelor Părți cooperează între ele, după cum este necesar, făcând schimb, conform dreptului intern al acestor state, de informații care le permit să stabilească:

- a) dacă persoanele care trec sau încearcă să treacă o frontieră internațională cu documente de călătorie aparținând unor alte persoane ori fără documente de călătorie sînt autori sau victime ale traficului de persoane;
- b) tipurile de documente de călătorie pe care persoanele le-au folosit sau au încercat să le folosească pentru trecerea unei frontiere internaționale în scopul traficului de persoane; și
- c) mijloacele și metodele folosite de grupurile infracționale organizate pentru traficul de persoane, inclusiv recrutarea și transportul victimelor, itinerariile și legăturile între persoanele și grupurile care se ocupă de acest trafic, precum și măsurile care permit descoperirea acestora.

2) Statele Părți asigură sau întăresc formarea agenților serviciilor de detectare, reprimare, imigrare și a altor servicii competente pentru prevenirea traficului de persoane. Această formare ar trebui să pună accentul pe metodele folosite pentru prevenirea unui astfel de trafic, trimiterea în judecată a traficantilor și respectarea drepturilor victimelor, mai ales protejarea acestora împotriva traficantilor. Aceasta ar trebui să țină cont, în egală măsură, de necesitatea de a lua în considerare drepturile ființei umane și problemele specifice ale femeilor și ale copiilor și să favorizeze cooperarea cu organizațiile neguvernamentale, cu alte organizații competente și cu alte elemente ale societății civile.

3) Un Stat Parte care primește informații se conformează oricărei cereri din partea Statului Parte care le-a comunicat, supunînd folosirea acestora la restricții.

Articolul 11. Măsuri la frontieră

1) Fără să aducă atingere angajamentelor internaționale referitoare la libera circulație a persoanelor, Statele Părți întăresc, în măsura în care este posibil, controalele la frontieră necesare pentru prevenirea și descoperirea traficului de persoane.

2) Fiecare Stat Parte adoptă măsurile legislative sau altele corespunzătoare pentru prevenirea, pe cît este posibil, a folosirii mijloacelor de transport exploatate de transportatorii comerciali pentru comiterea infracțiunilor stabilite conform art.5 al prezentului Protocol.

3) Atunci cînd este cazul și fără a aduce atingere convențiilor internaționale aplicabile, aceste măsuri constau mai ales în prevederea obligației pentru transportatorii comerciali, inclusiv orice companie de transport sau orice proprietar sau exploatator al oricărui mijloc de transport, de a verifica dacă toți pasagerii sînt în posesia documentelor de călătorie cerute pentru intrarea în statul de primire.

4) Fiecare Stat Parte ia măsurile necesare, conform dreptului său intern, pentru a prevedea sancționarea cazurilor de încălcare a obligației prevăzute la paragraful 3 al prezentului articol.

5) Fiecare Stat Parte intenționează să ia măsuri care să permită, conform dreptului său intern, refuzarea intrării persoanelor implicate în comiterea infracțiunilor stabilite conform prezentului articol sau anularea vizei acestora.

6) Fără să aducă atingere art.27 al convenției, Statele Părți intenționează să întărească cooperarea între serviciile lor de control la frontieră, stabilind și menținînd căi de comunicare directă.

Articolul 12. Securitatea și controlul documentelor

Fiecare Stat Parte ia măsurile necesare, în funcție de mijloacele disponibile:

- a) pentru a face astfel încît documentele de călătorie sau de identitate pe care le eliberează să fie de o astfel de calitate încît să nu poată fi folosite cu ușurință în mod impropriu, să fie falsificate ori modificate, reproduse sau eliberate în mod ilicit; și
- b) pentru a asigura integritatea și securitatea documentelor de călătorie sau de identitate eliberate de acesta ori în numele său și pentru a împiedica faptul de a fi create, eliberate și folosite în mod ilicit.

Articolul 13. Legitimitatea și valabilitatea documentelor

La cererea unui Stat Parte, un alt Stat Parte verifică, conform dreptului său intern și într-un termen rezonabil, legitimitatea și valabilitatea documentelor de călătorie sau de identitate eliberate ori considerate că au fost eliberate în numele său și despre care se bănuiește că sînt utilizate pentru traficul de persoane.

PROTOCOLUL ÎMPOTRIVA PRODUCERII ILICITE ȘI TRAFICULUI CU ARME DE FOC, CU PĂRȚI COMPONENTE ȘI CU MUNIȚIE, ADITȚIONAL LA CONVENȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSNAȚIONALE*

I. DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

1. Prezentul Protocol completează Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale. Protocolul se comentează împreună cu Convenția.

2. Prevederile Convenției se aplică mutatis mutandis la prezentul Protocol, doar dacă în acestea nu este prevăzut altceva.

3. Infracțiunile, recunoscute în conformitate cu articolul 5 al prezentului Protocol, vor fi considerate a fi infracțiuni recunoscute în baza Convenției.

Articolul 2. Scopul

Scopul prezentului Protocol este de a contribui la dezvoltarea, facilitarea și consolidarea cooperării între Statele-membre pentru prevenirea și stoparea producerii și comercializării armelor de foc, componentelor și muniției, precum și pentru combaterea acestui fenomen.

Articolul 3. Termeni

În contextul prezentului Protocol:

- a) "armă de foc" înseamnă orice armă portabilă cu țeavă care produce o împușcătură, ce este menită sau poate fi ușor readaptată, pentru a produce împușcătura sau pentru a accelera glonțul sau proiectilul din contul energiei substanțelor explozibile, excluzând armele vechi și modelele acestora. Armele vechi și modelele acestora se stabilesc în conformitate cu legile interne ale statului. Însă în categoria arme de foc vechi, nicidecum nu pot fi incluse arme de foc produse după 1899;
- b) "părțile și piesele componente" sînt orice elemente și piese de schimb, special prevăzute pentru armele de foc, care sînt necesare pentru funcționarea lor, inclusiv: țeava, carcasa, tocul, trăgaciul sau cilindrul, osia, mecanismul de protecție, precum și orice dispozitive prevăzute sau adaptate pentru reducerea zgomotului produs de împușcătură;
- c) "muniții" sînt componente care includ cartușe, capsule, alice, gloanțe sau proiectile folosite cu arma de foc, cu condiția că aceste componente sînt permise în statul-membru corespunzător;
- d) "fabricare ilegală" este fabricarea sau asamblarea armelor de foc, a componentelor și pieselor acesteia precum și a muniției:
 - i) din componente și piese comercializate ilegal;
 - ii) fără licența corespunzătoare sau fără permisiunea organelor competente a statului-membru, pe teritoriul căruia are loc fabricarea sau asamblarea; sau
 - iii) fără marcajul corespunzător al armei de foc, conform articolului 8 al prezentului Protocol, în timpul fabricării; eliberarea licențelor și permisiunilor de fabricare a pieselor și componentelor se efectuează conform legislației interne a statelor;
- e) "comercializarea ilegală" este importul/exportul, procurarea, vînzarea, livrarea, transportarea sau transmiterea armelor de foc, pieselor și componentelor, precum și a muniției din sau prin teritoriul unui stat-membru în teritoriul altui stat-membru, dacă oricare dintre statele-membre interesate nu dau acordul la asemenea tranzacție conform prevederilor acestui Protocol și dacă arma de foc nu este marcată în conformitate cu articolul 8 al prezentului Protocol;
- f) "evidența" este controlul și înregistrarea sistematică a armelor de foc, și cînd e posibil, a pieselor și componentelor acesteia, precum și a muniției, la fiecare etapă de transportare începînd cu producător pînă la cumpărător, pentru a ajuta organele competente ale statelor-membre să identifice, investigheze și analizeze producerea și traficul ilegal.

Articolul 5. Criminalizarea

1. Fiecare stat-membru adoptă legile și măsurile, pe care le consideră necesare pentru recunoașterea în calitate de infracțiuni penale a următoarelor activități, atunci cînd sînt întreprinse intenționat:

* Adoptat la New York la 31 mai 2001. Aderat de către Republica Moldova prin Legea de aderare nr. 224-XVI din 13 octombrie 2005. În vigoare pentru Republica Moldova la 30 martie 2006.

- a) Producerea ilegală a armelor de foc, pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției;
 - b) Comercializarea ilegală a armelor de foc, pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției;
 - c) Falsificarea sau îndepărtarea ilegală, distrugerea sau modificarea marcajului armelor de foc, conform prevederilor articolului 8 al prezentului Protocol.
2. Oricare stat-membru adoptă legile și măsurile, pe care le consideră necesare pentru recunoașterea în calitate de infracțiuni penale a următoarelor activități:
- a) Cu condiția respectării principiilor de bază ale sistemului juridic – tentativa sau complicitatea la comiterea infracțiunilor prevăzute în punctul 1 al prezentului articol; și
 - b) Organizarea, conducerea, contribuția, complicitatea, instigarea la sau sfătuirea în cazul comiterii infracțiunilor prevăzute în punctul 1 al prezentului articol.

Articolul 6. Confiscarea, arestarea și înstrăinarea

1. Fără a încălca prevederile articolului 12 al Convenției, statelor-membre adoptă, în limitele maxime prevăzute de sistemul juridic intern, măsurile necesare pentru a asigura posibilitatea confiscării armelor de foc, pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției, care au fost fabricate sau comercializate ilegal. Statele-membre adoptă, în cadrul sistemului juridic intern, măsurile necesare pentru prevenirea producerii sau comercializării armelor de foc, pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției și transmiterea lor persoanelor neautorizate, prin arestarea sau distrugerea acelor arme de foc, pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției, cu excepția cazurilor când înstrăinarea a fost oficial permisă, cu condiția ca acea armă de foc să fie marcată corespunzător și ca înstrăinarea să fie însoțită de documente oficiale.

II. PREVENIREA PRIVIND PRODUCEREA ȘI COMERCIALIZAREA ILEGALĂ DE ARME DE FOC, PIESE ȘI COMPONENTE, PRECUM ȘI MUNIȚIE

Articolul 7. Documente

Fiecare stat-membru garantează păstrarea, în decurs de cel puțin 10 ani, informația despre armele de foc și, în unele cazuri când este posibil, despre piesele și componentele acestora, precum și despre muniție, care a fost produsă și comercializată ilegal, informație care este necesară pentru urmărirea și identificarea acelor arme de foc și, în unele cazuri când este rezonabil și posibil, a pieselor și componentelor acestora, precum și a muniției care a fost produsă și comercializată ilegal și pentru prevenirea și depistarea acestor activități. Această informație va cuprinde următoarele:

- a) Marcajul corespunzător, prevăzut în articolul 8 al prezentului Protocol;
- b) În cazurile ce țin de tranzacții internaționale cu arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și muniție – date eliberării și termenului de expirare a licențelor și permiselor, informație despre statul în care s-a exportat sau importat, statele de tranzit, și când este posibil, cumpărătorul final, precum și despre cantitatea obiectelor.

Articolul 8. Marcajul armelor de foc

1. Pentru identificarea și urmărirea armelor de foc, statele-membre întreprind următoarele:

- a) În procesul producerii oricărei arme de foc, insistă asupra aplicării unui marcaj corespunzător, care indică datele despre producător, țara sau locul producerii și numărul de serie, sau folosește orice altă modalitate de marcare alternativă unică și comodă care constă din simboluri geometrice simple în combinație cu cifre și/sau un cod din cifre și litere care ar permite tuturor statelor-membre să identifice rapid statul unde a fost produsă arma;
- b) Insistă asupra existenței marcajelor simple pe orice armă de foc importată, care să permită identificarea statului importului și dacă este posibil, anul importării, ceea ce permite organelor competente ale aceluși stat să urmărească acea armă de foc, precum și existența marcajului unic, în cazul în care arma de foc nu are un astfel de marcaj. Cerințele stabilite în acest punct, nu se vor aplica importului temporar de arme de foc care sînt destinate pentru folosință în scopuri legale ce pot fi verificate;

Asigură în timpul transmiterii armelor de foc din rezervele de stat pentru folosință permanentă în scopuri civile, existența marcajului unic corespunzător, care permite tuturor statelor-membre să identifice statul care a transmis arma de foc.

2. Statele-membre vor încuraja uzinele-fabricatoare de arme de foc să ia măsuri pentru a face imposibilă distrugerea sau modificarea marcajului.

Articolul 9. Scoaterea din circulație a armelor de foc

Statul-membru care nu recunoaște armele scoase din circulație în calitate de arme de foc, conform legislației interne, întreprinde toate măsurile necesare, inclusiv determinarea în cazurile corespunzătoare a componentei concrete a crimei, pentru prevenirea utilizării ilegale a armelor scoase din circulație, conform următoarelor principii:

- a) toate componentele principale ale armei scoase din circulație trebuie să fie distruse și aduse la o stare în care să fie imposibilă utilizarea, extragerea sau schimbarea pieselor, modificarea ce ar permite folosirea lor ulterioară;
- b) trebuie să fie prevăzute măsuri pentru a asigura controlul scoaterii din circulație a armelor de către organele competente, pentru a asigura modificarea armelor de foc în așa mod încât utilizarea lor ulterioară să fie imposibilă;
- c) controlul de către organul competent trebuie să fie însoțit de eliberarea unui certificat sau a unui înscris care confirmă scoaterea din circulație a armei de foc sau aplicarea unui marcaj ușor de observat pe arma de foc.

Articolul 10. Cerințe generale față de sistemele de eliberare a licențelor și permiselor de export-import și tranzit

1. Fiecare stat-membru stabilește sau adoptă un sistem eficient de eliberare a licențelor și permiselor de export-import, precum și de măsuri cu privire la tranzitul internațional, cu scopul transmiterii armelor de foc, pieselor și componentelor, precum și a muniției.

2. Pentru acordarea licențelor și permiselor de export pentru transportul loturilor de arme de foc, piese și componente, precum și muniție, fiecare dintre statele-membre verifică următoarele:

- a) Dacă statele importatoare au acordat licențe și permisiuni de import; și
- b) Că fără a încălca înțelegerile și acordurile între două sau mai multe părți, care apără interesele statelor fără ieșire la mare – statele de tranzit, înainte de expedierea încărcăturii, au trimis cel puțin o notificare în scris precum că nu au obiecții împotriva tranzitului.

3. Licența sau permisul de export-import și documentele de însoțire trebuie să conțină cel puțin informații despre locul și data eliberării, precum și data expirării licenței.

Articolul 11

În scopul depistării, prevenirii și combaterii furturilor, pierderilor sau scăpării, precum și a producerii și comercializării ilegale de arme de foc, piese și componente, precum și muniție fiecare stat-membru adoptă măsuri corespunzătoare pentru:

- a) Garantarea integrității și siguranței armelor de foc, pieselor și componentelor, precum și a muniției, în timpul fabricării, importului, exportului și tranzitului pe teritoriul lui; și
- b) Sporirea controlului asupra importului, exportului și tranzitului, ce include, când este necesar, măsuri de control vamal, precum și de cooperare transfrontalieră eficientă între organele de poliție și organele de control vamal.

Articolul 14. Pregătirea cadrelor și asistență tehnică

Statele-membre cooperează între ele, și în cazuri de necesitate, cu organizațiile internaționale pentru a asigura statelor-membre, la solicitarea lor, asistență în pregătirea cadrelor și asistență tehnică, necesară pentru consolidarea capacităților de prevenire și stopare a fabricării și comercializării ilegale de arme de foc, piese, componente, și muniție și de luptă cu aceste fenomene, inclusiv asistență tehnică, financiară, materială în soluționarea problemelor menționate în articolele 29 și 30 ale Convenției.

Articolul 15. Brokeri și operații de brokeraj vamal

1. În scopul prevenirii și combaterii fabricării și comercializării armelor de foc, pieselor și componentelor, precum și a muniției, statele-membre, care încă nu au întreprins asemenea măsuri, analizează posibilitatea creării unui sistem de reglementare a activității de brokeraj vamal. Acest sistem poate prevedea adoptarea uneia sau a mai multor măsuri, de exemplu:

- a) Stabilirea cerințelor cu privire la înregistrarea brokerilor care activează pe teritoriul lor;
- b) Stabilirea cerințelor cu privire la acordarea licențelor și permiselor pentru efectuarea operațiunilor de brokeraj vamal; sau
- c) Stabilirea cerințelor cu privire la indicarea numelor sau denumirilor brokerilor care participă la tranzacție, precum și a datelor privind licențele și permisele de import sau export și privind documentele de însoțire.

CONVENȚIA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND SUPRIMAREA TERORISMULUI CU BOMBE din 12.01.1998* (extras)

Statele-părți la prezenta Convenție,
luînd în considerație scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite referitor la menținerea păcii și securității internaționale și promovarea unor relații de prietenie și colaborare între state,
fiind îngrijorați de escaladarea terorismului internațional în toate formele și manifestările lui,
avînd în vedere Declarația cu ocazia celei de-a 50-a aniversare a Organizației Națiunilor Unite din 24 octombrie 1995,
avînd în vedere, de asemenea, Declarația privind măsurile de eliminare a terorismului internațional, anexată la rezoluția Adunării Generale 49/60 din 9 decembrie 1994, prin care, în special, "statele-membre ale Organizației Națiunilor Unite reafirmă în mod solemn condamnarea neechivocă a tuturor actelor, metodelor și practicilor teroriste ca fiind criminale și nejustificate, indiferent de locul și persoana care le-a comis, inclusiv și a acelor acte care pun în pericol relațiile de prietenie între state și națiuni și care amenință integritatea teritorială și securitatea statelor",
notînd faptul că Declarația a recomandat statelor "să revizuiască de urgență domeniul prevederilor legale utilizate în practica internațională care se referă la prevenirea, reprimarea și eliminarea terorismului în toate formele și manifestările lui, cu scopul de a asigura un cadru legislativ cuprinzător care s-ar referi la toate aspectele ce țin de acest domeniu",
avînd în vedere rezoluția Adunării Generale 51/210 din 17 decembrie 1996 și Declarația, anexată la aceasta, care completează Declarația privind măsurile de eliminare a terorismului internațional din 1994,
notînd că atacurile teroriste săvîrșite prin utilizarea explozivelor sau a altor mijloace letale capătă o răspîndire din ce în ce mai largă,
notînd, de asemenea, faptul că în prevederile multilaterale existente ale dreptului internațional nu se examinează adecvat aceste atacuri,
fiind convinse de urgenta necesitate a extinderii cooperării internaționale între state în scopul elaborării și adoptării unor măsuri efective și practice pentru prevenirea unor atare acte teroriste, urmărirea penală și pedepsirea vinovaților,
considerînd că comunitatea internațională este profund îngrijorată de comiterea unor astfel de acte,
notînd că activitatea forțelor militare ale statelor este reglementată de normele dreptului internațional, care nu se conțin în prezenta Convenție, iar excluderea anumitor acțiuni din domeniul de aplicare a prezentei Convenții nu eliberează de răspundere pentru săvîrșirea acțiunilor ilegale, nu le face legale și nu împiedică tragerea la răspundere în temeiul altor legi,
au convenit în privința celor ce urmează:

Articolul 1

În scopul prezentei Convenții:

- 1) "*Obiect de stat sau guvernamental*" semnifică orice obiect permanent sau temporar sau mijloc de transport, care este folosit sau ocupat de reprezentanții statului, membrii Guvernului, organului legislativ sau judiciar, sau de persoane oficiale ori funcționari ai unei autorități publice sau oricărui alt organ ori instituții statale, sau de funcționarii sau persoanele oficiale ale unei organizații interguvernamentale în legătură cu executarea obligațiilor de serviciu.
- 2) "*Obiect de infrastructură*" semnifică orice obiect aflat în proprietate publică sau privată care oferă sau distribuie servicii publicului, așa ca: apă, energie, canalizare, petrol sau comunicații.
- 3) "*Mijloace explozive sau letale*" semnifică:
 - a) o armă sau un dispozitiv exploziv sau incendiar destinat sau capabil de a cauza moartea sau serioase prejudicii fizice sau materiale; sau
 - b) o armă sau un dispozitiv destinat sau capabil de a cauza moartea, serioase prejudicii fizice sau materiale prin difuzarea, răspîndirea sau acțiunea substanțelor chimice toxice, agenților biologici sau a toxinelor, sau a altor substanțe asemănătoare, sau a radiației, sau a substanțelor radioactive.

* Adoptată la New York la 12 ianuarie 1998. Aderat de către Republica Moldova prin Legea nr. 1239-XV din 18 iulie 2002. În vigoare pentru Republica Moldova din 9 noiembrie 2002. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, vol. 35, p.199

4) *“Forțele militare ale unui stat”* semnifică forțele militare ale statului care sînt organizate, antrenate și echipate în conformitate cu prevederile legislației interne în vederea realizării scopului primar al apărării și securității naționale; la fel și persoanele care acționează în susținerea acestor forțe armate ce se află în responsabilitatea, sub controlul și comanda lor oficială.

5) *“Local de utilizare publică”* semnifică acele părți ale oricărei clădiri, părți de teren, stradă, canal navigabil sau oricare altă așezare care este accesibilă sau deschisă pentru public, fie permanent, fie periodic sau ocazional, și include orice local comercial, de afaceri, cultural, istoric, educațional, religios, guvernamental, de recreație sau oricare alt local similar care este accesibil sau deschis pentru public.

6) *“Sistem de transport public”* semnifică orice obiecte, mijloace de transport și elemente auxiliare, aflate în proprietate publică sau privată, care sînt utilizate în sau pentru prestarea serviciilor publice de transportare a persoanelor sau încărcăturilor.

Articolul 2

1) Se consideră că o persoană comite o infracțiune reglementată de prezenta Convenție dacă această persoană aduce, plasează, pune în acțiune sau detonează intenționat și ilegal un mijloc exploziv sau letal într-un local de utilizare publică, în limitele unui obiect de stat sau guvernamental, unui sistem de transport public sau unui obiect de infrastructură:

- a) cu intenția de a cauza moartea sau prejudicii fizice; sau
- b) cu intenția de a cauza distrugeri de mari proporții în astfel de localuri, obiecte sau sisteme, cînd astfel de distrugeri provoacă sau pot provoca pierderi economice majore.

2) O persoană de asemenea comite o crimă dacă această persoană încearcă să comită o infracțiune prevăzută de paragraful 1 al prezentului articol.

3) O persoană de asemenea comite o crimă dacă ea:

- a) participă în calitate de complice la comiterea uneia din infracțiunile prevăzute de paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol; sau
- b) organizează sau dirijează alte persoane în scopul comiterii unei din infracțiuni prevăzute de paragrafele 1 și 2 ale acestui articol; sau
- c) contribuie într-un fel sau altul la comiterea uneia sau mai multor infracțiuni prevăzute de paragraful 1 și 2 ale prezentului articol de către un grup de persoane care acționează cu un scop comun; contribuția de acest tip trebuie să fie intenționată, fie cu scopul de a susține activitatea sau scopul criminal al grupului, fie cu cunoașterea intenției grupului de a comite infracțiunea sau infracțiunile respective.

Articolul 3

Prezenta Convenție nu se aplică în cazurile dacă infracțiunea este comisă pe teritoriul unui singur stat, bănuitul și victimele sînt cetățeni ai acestui stat, bănuitul este găsit pe teritoriul aceluiași stat și nici un stat nu are temeieri de a-și exercita jurisdicția în baza paragrafelor 1 și 2 ale articolului 6 din prezenta Convenție, fapt ce nu exclude aplicarea față de aceste cazuri în condiții respective a prevederilor articolelor 10 și 15.

Articolul 4

Fiecare stat-parte la prezenta Convenție întreprinde astfel de măsuri care pot fi necesare pentru:

- a) recunoașterea conform legislației interne drept infracțiuni penale a faptelor indicate în articolul 2 din prezenta Convenție;
- b) stabilirea pentru comiterea acestor infracțiuni a pedepsei respective adecvate gravității infracțiunilor comise.

Articolul 5

Fiecare stat-parte la prezenta Convenție întreprinde astfel de măsuri care pot fi necesare, inclusiv și în domeniul legislației interne, pentru a se asigura că faptele criminale, ce țin de domeniul de reglementare al prezentei Convenții, în special cele comise cu intenție sau destinate pentru provocarea unei stări de teroare a publicului, unui grup de persoane sau unor persoane particulare, să nu fie justificate prin nici o considerație de ordin politic, filozofic, ideologic, rasial, etnic, religios sau de altă natură și să fie pedepsite adecvat gravității lor.

Articolul 6

1) Fiecare stat-parte la prezenta Convenție întreprinde astfel de măsuri care pot fi necesare pentru stabilirea jurisdicției lui asupra infracțiunilor prevăzute de articolul 2, dacă:

- a) infracțiunea a fost comisă pe teritoriul acestui stat; sau
- b) infracțiunea a fost comisă la bordul unui vas care navighează sub pavilionul acestui stat sau la bordul unei nave aeriene înregistrate în conformitate cu prevederile legislației interne a acestui stat la momentul comiterii infracțiunii; sau
- c) infracțiunea a fost comisă de către un cetățean al acestui stat.

2) Fiecare stat-parte este în drept să-și stabilească jurisdicția asupra oricărei din infracțiunile menționate, dacă:

- a) infracțiunea a fost comisă împotriva unui cetățean al acestui stat; sau
- b) infracțiunea a fost comisă împotriva unui obiect de stat sau guvernamental al acestui stat aflat peste hotare, inclusiv ambasade sau alte localuri cu destinație diplomatică sau consulară ale acestui stat; sau
- c) infracțiunea a fost comisă de un apatrid care domiciliază obișnuit pe teritoriul acestui stat; sau
- d) infracțiunea a fost comisă cu scopul de a obliga acest stat să comită sau să se abțină de la comiterea unor acte; sau
- e) infracțiunea a fost comisă la bordul unei nave aeriene utilizate de guvernul acestui stat.

3) După ratificarea, aprobarea sau aderarea la prezenta Convenție, fiecare stat-parte anunță Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite despre stabilirea jurisdicției în temeiul legislației interne în conformitate cu paragraful 2 al prezentului articol, în cazul intervenirii oricăror schimbări, statul-parte respectiv anunță imediat Secretarul General.

4) Fiecare stat-parte aplică astfel de măsuri care sînt necesare pentru stabilirea jurisdicției sale asupra infracțiunilor indicate în articolul 2 în situația cînd bănuitul se află pe teritoriul acestui stat și acest stat nu extrădează persoana respectivă unui alt stat-parte care au stabilit jurisdicțiile sale în corespundere cu paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol.

5) Prezenta Convenție nu exclude exercitarea jurisdicției penale stabilite de statul parte în conformitate cu legislația internă.

Articolul 7

1) Statul-parte, primind informații că o persoană care a comis sau este bănuită de comiterea unei infracțiuni prevăzute de articolul 2, poate să se aplece pe teritoriul său, aplică astfel de măsuri care sînt necesare în conformitate cu legislația internă pentru investigarea faptelor indicate în această informație.

2) Dacă circumstanțele o cer, statul-parte, pe teritoriul căruia se află infractorul sau bănuitul, aplică măsuri corespunzătoare în conformitate cu legislația internă pentru asigurarea prezenței lui în scopul efectuării urmăririi penale sau extrădării.

3) Orice persoană față de care vor fi aplicate măsuri prevăzute de paragraful 2 al prezentului articol este în drept:

- a) fără întârziere să obțină legătura cu cel mai apropiat reprezentant al statului al cărui cetățean este sau care în alt mod este împuternicit să apere drepturile acestei persoane, sau, dacă această persoană este un apatrid, cu reprezentantul statului pe teritoriul căruia persoana domiciliază în mod obișnuit;
- b) să fie vizitată de reprezentantul acestui stat;
- c) să fie informată despre drepturile sale în conformitate cu punctele a) și b).

4) Drepturile, menționate la paragraful 3 al prezentului articol, sînt exercitate în conformitate cu legislația statului, pe teritoriul căruia se află infractorul sau bănuitul, iar legislația menționată trebuie să asigure posibilitatea de a atinge deplin scopurile, pentru care sînt destinate drepturile prevăzute în paragraful 3.

5) Prevederile paragrafelor 3 și 4 ale prezentului articol nu aduc prejudiciu dreptului oricărui stat-parte, care pretinde la jurisdicție în conformitate cu paragraful 1 punctul c) sau paragraful 2 punctul c) din articolul 6, de a solicita Comitetul Internațional al Crucii Roșii să obțină legătura sau să viziteze bănuitul.

6) Dacă în conformitate cu prezentul articol statul-parte a arestat persoana, el trebuie să anunțe direct sau prin intermediul Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite statele-părți care și-au stabilit jurisdicția în conformitate cu paragrafele 1 și 2 ale articolului 6, și, dacă consideră necesar, alte state-părți interesate de faptul că persoana dată se află sub arest și de circumstanțele care au cauzat arestarea ei. Statul care realizează investigația, menționată în paragraful 1 al prezentului articol, informează prompt statele-părți menționate despre concluziile sale și indică dacă intenționează să-și exercite jurisdicția.

Articolul 8

1) Dacă statul-parte, pe teritoriul căruia se află bănuitul, în cazurile pentru care se aplică articolul 6, nu extrădează această persoană, el este obligat, fără nici o excepție, și necățind la faptul dacă infracțiunea a fost sau nu comisă pe teritoriul acestui stat, să transmită fără întârziere neîntemeiată dosarul autorităților competente în scopul efectuării urmăririi penale în conformitate cu legislația internă. Autoritățile competente vor adopta decizia în același mod ca și în cazul unor alte infracțiuni grave reglementate de legislația internă a acestui stat.

2) În toate cazurile când legislația internă a statului-parte îi permite să extrădeze sau în alt mod să predea un cetățean al său numai cu condiția că această persoană va fi întoarsă în acest stat pentru executarea sentinței emise în rezultatul judecării sau examinării cauzei în instanța de judecată pentru care a fost extrădată sau predată persoana, și acest stat și statul care solicită extrădarea persoanei sînt de acord cu această opțiune și alte prevederi, pe care ele vor considera potrivite, o astfel de extrădare sau predare condiționată va fi suficientă pentru executarea obligației, prevăzute de paragraful 1 al prezentului articol.

Articolul 9

1) Infracțiunile indicate în articolul 2 urmează a fi incluse drept infracțiuni ce servesc temei pentru extrădare în orice acord de extrădare încheiat între statele-părți pînă la intrarea în vigoare a prezentei Convenții. Statele-părți se obligă să includă astfel de infracțiuni drept infracțiuni ce servesc temei pentru extrădare în orice acord de extrădare care urmează să fie semnate între ele.

2) În cazul în care un stat-parte, care înaintează drept condiție de extrădare existența unui acord, primește o cerere de extrădare din partea unui alt stat-parte cu care nu este semnat un acord de extrădare, atunci statul solicitat poate, la dorință, să considere prezenta Convenție drept bază legală pentru extrădare în legătură cu infracțiunile indicate în articolul 2. Extrădarea este efectuată și cu respectarea altor condiții prevăzute de legislația statului solicitat.

3) Statele-părți, care nu înaintează drept condiție de extrădare existența unui acord de extrădare, vor recunoaște între ele infracțiunile indicate în articolul 2 drept infracțiuni ce servesc temei pentru extrădare cu respectarea condițiilor prevăzute de legislația statului solicitat.

4) În caz de necesitate infracțiunile indicate în articolul 2 sînt examinate de către statele-părți pentru extrădare ca infracțiuni comise nu doar în locurile comiterii lor, dar și pe teritoriile statelor care și-au stabilit jurisdicția în corespundere cu prevederile paragrafelor 1 și 2 ale articolului 6.

5) Prevederile acordurilor de extrădare, încheiate între statele-părți în legătură cu infracțiunile indicate în articolul 2, sînt recunoscute modificate de către statele-părți în măsura în care ele contravin prezentei Convenții.

Articolul 10

1) Statele-părți își acordă asistență reciprocă maximă în materie de investigație, urmărire penală sau extrădare efectuate în legătură cu infracțiunile indicate în articolul 2, inclusiv asistență în obținerea probelor, aflate la dispoziția lor, necesare pentru efectuarea urmăririi.

2) Statele-părți își onorează obligațiile prevăzute de paragraful 1 al prezentului articol în conformitate cu orice tratate sau înțelegeri în materie de asistență juridică reciprocă încheiate. Dacă astfel de tratate sau înțelegeri nu au fost încheiate, statele-părți își acordă asistență în conformitate cu legislația lor internă.

Articolul 11

Nici o infracțiune din cele care sînt indicate în articolul 2 nu va fi examinată, în scop de extrădare sau asistență juridică reciprocă, drept infracțiune politică, infracțiune legată de o infracțiune politică sau infracțiune inspirată din motive politice. În consecință, cererea de extrădare sau de acordare a asistenței juridice reciproce nu poate fi refuzată doar din motivul că ea se referă la o infracțiune politică, infracțiune legată de o infracțiune politică sau infracțiune inspirată din motive politice.

Articolul 12

Nici una din prevederile prezentei Convenții nu va fi interpretată drept o obligație de extrădare a persoanei sau de acordare a asistenței juridice reciproce, dacă statul solicitat consideră, din motive rezonabile, că cererea de extrădare pentru infracțiunile indicate în articolul 2 sau de acordare a asistenței juridice reciproce pentru astfel de infracțiuni urmărește scopul de a persecuta sau a pedepsi o

persoană din cauza rasei, convingerilor religioase, naționalității, originii etnice sau opiniilor politice ale acestei persoane, sau dacă acceptarea acestei cereri va aduce prejudiciu statutului acestei persoane din oricare din aceste motive.

Articolul 13

1) Persoana, care se află sub arest sau execută pedeapsa de privațiune de libertate conform unei sentințe pe teritoriul unui stat-parte, și care trebuie să fie prezentă pe teritoriul unui alt stat pentru depunerea mărturiilor, identificarea ei sau acordarea altei asistențe în obținerea probelor pentru investigarea sau urmărirea penală a infracțiunilor în conformitate cu prezenta Convenție, poate fi transferată dacă sînt respectate următoarele condiții:

- a) această persoană își oferă benevol consimțămîntul în baza informației depline; și
- b) autoritățile competente ale ambelor state își exprimă acordul în condiții pe care ambele state vor considera cele mai convenabile.

2) În scopurile prezentului articol:

- a) statul, în care este transferată persoana, este în drept și are obligația să dețină această persoană sub arest, cu excepția cazurilor cînd statul din care a fost transferată persoana a solicitat sau a sancționat altfel;
- b) statul, în care este transferată persoana, fără întîrziere își onorează obligația de a reîntoarce această persoană statului din care ea a fost transferată, în corespundere cu înțelegerea prealabilă sau după cum au căzut de acord autoritățile competente ale ambelor state;
- c) statul, în care este transferată persoana, nu va cere de la statul din care ea a fost transferată să inițieze procedura de extrădare pentru a restitui persoana respectivă;
- d) termenul de aflare sub arest pe teritoriul statului din care a fost transferată persoana va fi inclus în termenul de executare a sentinței pe teritoriul statului în care ea a fost transferată.

3) Fără consimțămîntul statului din care în conformitate cu prezentul articol urmează a fi transferată o persoană, această persoană, indiferent de cetățenie, nu va fi persecutată sau deținută sub arest și nu va fi supusă unei alte restricții față de libertatea sa pe teritoriul statului în care este transferată această persoană în legătură cu acțiunile sau sentințele emise pînă la plecarea sa de pe teritoriul statului din care ea a fost transferată.

Articolul 14

Oricărei persoane arestate sau față de care sînt întreprinse alte măsuri sau se efectuează urmărirea penală în conformitate cu prezenta Convenție i se garantează atitudine corectă, inclusiv toate drepturile și garanțiile stipulate de legislația internă a statului pe teritoriul căruia se află persoana respectivă și prevederile dreptului internațional aplicabil, inclusiv prevederile referitor la drepturile omului.

Articolul 15

Statele-părți cooperează pentru prevenirea infracțiunilor indicate în articolul 2, și în special prin:

- a) efectuarea oricăror măsuri posibile, inclusiv, în caz de necesitate, măsuri legislative pentru prevenirea și contracararea pregătirii pentru comiterea acestor infracțiuni pe sau în afara teritoriului lor, inclusiv prin măsuri de prohibiție pe teritoriul acestor state a activității ilegale a persoanelor, grupurilor de persoane și a organizațiilor, care încurajează, instigă, organizează, finanțează intenționat sau sînt antrenate în comiterea infracțiunilor indicate în articolul 2;
- b) schimbul de informații veridice și verificate, în conformitate cu prevederile legislației interne, și coordonarea măsurilor administrative și de altă natură, aplicabile, cînd sînt necesare, în scopul contracarării infracțiunilor indicate în articolul 2;
- c) efectuarea, dacă este oportun, a cercetărilor și elaborarea metodelor de detectare a explozivelor sau a altor substanțe periculoase care pot cauza moartea sau leziuni corporale; efectuarea consultațiilor privitor la elaborarea standardelor în producerea substanțelor explozive în scopul identificării originii lor în cadrul investigației realizate după explozii; schimbul de informații referitor la măsurile preventive, cooperare și schimb de tehnologii, echipament și materiale adiacente.

**CONVENȚIA INTERNAȚIONALĂ
ÎMPOTRIVA LUĂRII DE OSTATICI**
din 18.12.1999*
(extras)

Statele părți la prezenta Convenție,
avînd în vedere scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite privind menținerea păcii și securității

internaționale și dezvoltarea relațiilor amicale și a cooperării între state,
recunoscînd îndeosebi că fiecare are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale

așa cum s-a prevăzut în Declarația universală a drepturilor omului și în Pactul internațional referitor la
drepturile civile și politice,
reafirmînd principiul egalității în drepturi a popoarelor și dreptul lor de a dispune de propria lor soartă

consacrat în Carta Națiunilor Unite și în Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind
relațiile amicale și cooperarea între state conform Cartei Națiunilor Unite, precum și în celelalte rezoluții
pertinente ale Adunării Generale,
considerînd că luarea de ostatici este un delict care preocupă în mod serios comunitatea internațio-

nală și că, în conformitate cu dispozițiile prezentei Convenții, oricine comite un act de luare de ostatici
trebuie să fie urmărit sau extrădat,
convinse de necesitatea urgentă a dezvoltării unei cooperări internaționale între state în ceea ce

privește elaborarea și adoptarea de măsuri eficace menite să prevină, să reprime și să pedepsească
toate actele de luare de ostatici ca manifestări ale terorismului internațional,
au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

1) Comite infracțiunea de luare de ostatici în sensul prezentei Convenții oricine sechestrează o persoană (în cele ce urmează denumită ostatic) sau o deține și o amenință că o va omorî, o va răni sau că va continua să o dețină pentru a constrînge o parte terță și anume un stat, o organizație internațională interguvernamentală, o persoană fizică sau morală ori un grup de persoane, să îndeplinească un act oarecare sau să se abțină de la un asemenea act, ca o condiție explicită sau implicită a punerii în libertate a ostaticului.

2) Comite, de asemenea, o infracțiune în sensul prezentei Convenții, oricine:

- a) încearcă să comită un act de luare de ostatici; sau
- b) devine complicele unei persoane care comite sau încearcă să comită un act de luare de ostatici.

Articolul 2

Orice stat parte sancționează infracțiunile prevăzute la art.1 cu pedepse adecvate care iau în considerare natura gravă a acestor infracțiuni.

Articolul 3

1) Statul parte pe teritoriul căruia ostaticul este deținut de autorul infracțiunii ia toate măsurile pe care le consideră potrivite pentru ameliorarea soartei ostaticului, îndeosebi pentru a asigura eliberarea sa și, la nevoie, a-i înlăsa plecarea după punerea lui în libertate.

2) Dacă un obiect deținut de autorul infracțiunii ca urmare a luării de ostatici ajunge să fie deținut de un stat parte, acesta îl restituie, îndată ce este posibil, după caz, ostaticului sau părții terțe vizate la art.1, ori autorităților lor respective.

Articolul 4

Statele părți colaborează la prevenirea infracțiunilor prevăzute la art.1, îndeosebi:

- a) luînd toate măsurile posibile spre a se preveni pregătirea, pe teritoriile lor respective, a acestor infracțiuni destinate a fi comise în cuprinsul sau în afara teritoriului lor, inclusiv măsuri tinzînd să interzică pe teritoriul lor activitățile ilegale ale indivizilor, grupurilor și organizațiilor care încurajează, ațîță, organizează sau comit acte de luare de ostatici;

* Adoptată la New York la 18 decembrie 1999. Aderat prin Legea R. Moldova nr. 1243-XV din 18 iulie 2002. În vigoare pentru Republica Moldova din 09 noiembrie 2002. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, vol 35, p. 299.

b) făcînd schimb de informații și coordonînd măsurile administrative și altele ce urmează a fi luate, dacă este cazul, pentru a se preveni săvîrșirea acestor infracțiuni.

Articolul 5

1) Orice stat parte ia măsurile necesare pentru a-și stabili competența de a judeca infracțiunile prevăzute la art.1, care sînt comise:

- a) pe teritoriul său sau la bordul unei nave sau al unei aeronave înmatriculate în acel stat;
- b) de către unul dintre resortisanții săi, sau, dacă acel stat consideră indicat, de către apatrizii care au reședința obișnuită pe teritoriul său;
- c) pentru a-l constrînge să îndeplinească un act oarecare sau să se abțină de la un asemenea act; sau
- d) împotriva unui ostatic care este resortisantul aceluia stat, cînd acesta consideră indicat.

2) De asemenea, orice stat parte ia măsurile necesare pentru a-și stabili competența de a judeca infracțiunile prevăzute la art.1 în cazul în care autorul prezumat al infracțiunii se află pe teritoriul său și dacă statul nu-l extrădează unuia dintre statele vizate la paragraful 1 al prezentului articol.

3) Prezenta Convenție nu exclude o competență penală exercitată în virtutea legislației interne.

Articolul 6

1) Dacă apreciază că circumstanțele justifică acest lucru, orice stat parte pe teritoriul căruia se află autorul prezumat al infracțiunii asigură, în conformitate cu legislația sa, detențiunea acestei persoane sau ia orice alte măsuri necesare pentru a se asigura de persoana autorului prezumat, în perioada de timp necesară angajării urmăririi penale sau a unei proceduri de extrădare. Acest stat parte va trebui să procedeze imediat la o anchetă preliminară în vederea stabilirii faptelor.

2) Determinarea sau celelalte măsuri vizate la paragraful 1 al prezentului articol sînt notificate fără întîrziere direct sau prin intermediul secretarului general al Organizației Națiunilor Unite:

- a) statului unde a fost comisă infracțiunea;
- b) statului care a făcut obiectul constrîngerii sau tentativei de constrîngere;
- c) statului a cărui naționalitate o are persoana fizică sau morală care a făcut obiectul constrîngerii sau al tentativei de constrîngere;
- d) statului a cărui naționalitate o are ostaticul sau pe teritoriul căruia acesta își are reședința obișnuită;
- e) statului a cărui naționalitate o are autorul prezumat al infracțiunii sau, dacă acesta este apatrid, statului pe teritoriul căruia își are reședința;
- f) organizației internaționale interguvernamentale care a făcut obiectul constrîngerii sau al tentativei de constrîngere;
- g) tuturor celorlalte state interesate.

3) Orice persoană față de care sînt luate măsurile vizate la paragraful 1 al prezentului articol este în drept:

- a) să comunice fără întîrziere cu reprezentantul competent cel mai apropiat al statului a cărui naționalitate o are sau care este abilitat în alt mod să stabilească această comunicare sau, dacă este vorba de o persoană apatridă, al statului pe teritoriul căruia această persoană își are reședința obișnuită;
- b) să primească vizita unui reprezentant al acestui stat.

4) Drepturile menționate în paragraful 3 al prezentului articol trebuie să fie exercitate în cadrul legilor și regulamentelor statului pe teritoriul căruia se află autorul prezumat al infracțiunii, înțelegîndu-se totuși că aceste legi și regulamente trebuie să permită realizarea deplină a scopurilor pentru care drepturile sînt acordate în virtutea paragrafului 3 al prezentului articol.

5) Dispozițiile paragrafelor 3 și 4 ale prezentului articol nu aduc atingere dreptului oricărui stat parte, care și-a stabilit competența în conformitate cu paragraful 1 b) al art.5, de a invita Comitetul Internațional al Crucii Roșii să comunice cu autorul prezumat al infracțiunii și să-i facă vizită.

6) Statul care procedează la ancheta preliminară menționată în paragraful 1 al prezentului articol comunică în mod rapid concluziile anchetei statelor sau organizației menționate în paragraful 2 al prezentului articol și le indică dacă înțelege să-și exercite competența.

Articolul 7

Statul parte în care a fost angajată o acțiune penală împotriva autorului prezumat al infracțiunii comunică, în conformitate cu legile sale, rezultatul definitiv al acesteia Secretarului General al Organizației

Națiunilor Unite, care informează despre aceasta celelalte state interesate și organizațiile internaționale interguvernamentale interesate.

Articolul 8

1) Statul parte pe teritoriul căruia este descoperit autorul prezumat al infracțiunii, dacă nu-l extrădează, supune problema, fără vreo excepție și indiferent dacă infracțiunea a fost sau nu comisă pe teritoriul său, autorităților sale competente pentru exercitarea acțiunii penale potrivit unei proceduri conforme legislației acestui stat. Aceste autorități iau decizia în aceleași condiții ca pentru orice infracțiune de drept comun de natură gravă, potrivit legilor acestui stat.

2) Orice persoană contra căreia a fost angajată o procedură pentru una dintre infracțiunile prevăzute la art.1 se bucură de gradația unui tratament echitabil în toate stadiile procedurii, inclusiv de folosința tuturor drepturilor și garanțiilor prevăzute de legea statului pe teritoriul căruia ea se află.

Articolul 9

1) Nu se va admite o cerere de extrădare supusă în virtutea prezentei Convenții cu privire la un autor prezumat al infracțiunii, dacă statul parte solicitat are motive substanțiale să creadă:

- a) că cererea de extrădare referitoare la o infracțiune prevăzută la art.1 a fost prezentată în scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pentru motive privind rasa, religia, naționalitatea, originea etnică sau opiniile sale politice, sau
- b) că poziția acestei persoane riscă să sufere un prejudiciu:
 - i) pentru unul din motivele vizate în alin.a) al prezentului paragraf, sau
 - ii) pentru motivul că autoritățile competente ale statului care are calitatea de a exercita drepturile de protecție nu pot comunica cu ea.

2) Referitor la infracțiunile definite în prezenta Convenție, dispozițiile tuturor tratatelor și aranjamentelor de extrădare aplicabile între statele părți sînt modificate între aceste state părți în măsura în care ele sînt incompatibile cu prezenta Convenție.

Articolul 10

1) Infracțiunile prevăzute la art.1 sînt de drept considerate cazuri de extrădare în orice tratat de extrădare încheiat între statele părți. Statele părți se angajează să includă aceste infracțiuni drept cazuri de extrădare în orice tratat de extrădare ce s-ar încheia între ele.

2) Dacă un stat parte care condiționează extrădarea de existența unui tratat este sesizat cu o cerere de extrădare de către un alt stat parte cu care nu este legat printr-un tratat de extrădare, statul solicitat are latitudinea de a considera că prezenta Convenție constituie baza juridică a extrădării în ceea ce privește infracțiunile prevăzute la art.1. Extrădarea este subordonată celorlalte condiții prevăzute de dreptul statului solicitat.

3) Statele părți care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat recunosc infracțiunile prevăzute la art.1 drept caz de extrădare între ele în condițiile prevăzute de dreptul statului solicitat.

4) Între statele părți, infracțiunile prevăzute la art.1 sînt considerate pentru scopurile extrădării ca fiind comise atît la locul săvîrșirii lor, cît și pe teritoriul statelor obligate să-și stabilească competența în virtutea paragrafului 1 al art.5.

Articolul 11

1) Statele părți își acordă întrajutorarea juridică cea mai largă cu putința în orice procedură penală referitoare la infracțiunile prevăzute la art.1, inclusiv în ceea ce privește comunicarea tuturor elementelor de probă de care dispun și care sînt necesare pentru scopurile procedurii.

2) Dispozițiile paragrafului 1 al prezentului articol nu afectează obligațiile referitoare la întrajutorarea judiciară stipulate în orice alt tratat.

Articolul 12

În măsura în care Convențiile de la Geneva din 1949 pentru protecția victimelor de război sau protocoalelor adiționale la aceste Convenții sînt aplicabile unui act de luare de ostatici anumit și în măsura în care statele părți la prezenta Convenție sînt ținute, în virtutea acelor Convenții, să urmărească sau să predea pe autorul luării de ostatici, prezenta Convenție nu se aplică unui act de luare de ostatici săvîrșit în cursul unor conflicte armate în sensul Convențiilor de la Geneva din 1949 și protocoalelor aferente,

inclusiv al conflictelor armate vizate în paragraful 4 din art.1 al Protocolului 1 din 1977 în care popoarele luptă contra dominației coloniale și ocupației străine și contra regimurilor rasiste, în exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de soarta lor, consacrat în Carta Națiunilor Unite și în Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile amicale și cooperarea între state conform Cartei Națiunilor Unite.

Articolul 13

Prezenta Convenție nu este aplicabilă când infracțiunea este comisă pe teritoriul unui singur stat, când ostacul și autorul prezumat al infracțiunii au naționalitatea acestui stat și autorul prezumat al infracțiunii este descoperit pe teritoriul acestui stat.

CONVENȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA TUTUROR PERSOANELOR CONTRA DISPARIȚIILOR FORȚATE*

(extras)

Partea întâi

Articolul 1

1. Nimeni nu poate fi supus dispariției forțate.
2. Nici un fel de împrejurări excepționale, oricare ar fi ele, fie stare de război sau pericol de război, instabilitate politică internă sau orice altă situație, nu pot servi ca motiv al dispariției forțate.

Articolul 2

În contextul prezentei Convenții, dispariția forțată este considerată arestul, reținerea, răpirea sau privarea de libertate în orice altă formă de către reprezentanții statului sau de către persoanele sau grupurile de persoane, care acționează cu permisiunea, susținerea sau cu acordul statului, cu refuzul ulterior de a recunoaște faptul privării de libertate sau tănuirea datelor despre soarta sau locul aflării persoanei dispărute, în consecință, această persoană fiind lăsată fără protecție din partea legii.

Articolul 3

Fiecare stat-membru ia măsurile necesare pentru anchetarea acțiunilor, prevăzute în articolul 2, care sînt îndeplinite de către persoane sau grupuri de persoane, care acționează fără permisiunea, suportul sau acordul statului, și pentru tragerea la răspundere a persoanelor responsabile pentru aceasta.

Fiecare stat-membru ia măsurile necesare pentru a asigura că dispariția forțată este calificată, în legile sale penale, ca infracțiune.

Articolul 5

Practica larg răspîndită sau sistematică de dispariții forțate este o crimă împotriva umanității, după cum este determinată în legile internaționale aplicabile și determină consecințele care sînt menționate în astfel de legi internaționale aplicabile.

Articolul 6

1. Fiecare stat-membru ia măsurile necesare cu scopul de a trage la răspundere penală cel puțin:
 - a) orice persoană, care comite un act de dispariție forțată, ordonă comiterea unui astfel de act, instigă sau determină la comiterea unui astfel de act, încearcă să-l comită, este complicele lui sau participă la un astfel de act;
 - b) șeful, care:
 - i) a știut, că subordonații, care se aflau sub puterea și controlul său efectiv, comiteau sau aveau de gînd să comită crima de dispariție forțată, sau conștient a ignorat informația care indica în mod clar acest fapt;
 - ii) a purtat răspunderea reală și îndeplinea controlul activității, de care a fost legată crima de dispariție forțată; și care
 - iii) nu a întreprins toate măsurile necesare și raționale în limita împuternicirilor sale pentru prevenirea sau stoparea comiterii actului de dispariție forțată sau pentru transmiterea unor astfel de cazuri organelor competente pentru cercetare și anchetă penală.
 - c) subpunctul (b) de mai sus se aplică fără încălcarea normelor existente mai severe cu privire la răspunderea, prevăzută în dreptul internațional pentru comandantul militar sau persoana care, de facto, îndeplinește funcțiile comandantului militar.
2. Nici un ordin sau dispoziție, care parvin de la un organ de stat, civil, militar sau alt organ, nu pot servi drept motiv pentru crima de dispariție forțată.
 1. Fiecare stat-membru, pe teritoriul căruia se află persoana, suspectată de comiterea crimei de dispariție forțată, asigură deținerea persoanei date sau ia alte măsuri legale, necesare pentru asigurarea prezenței ei, dacă după analiza informației care se află la dispoziția sa, va considera, că circumstanțele determină o astfel de necesitate.

* Adoptată la New York la 20 decembrie 2006. Semnată de Republica Moldova la 06 februarie 2007

2. Statul-membru, care a luat măsurile prevăzute în punctul 1 al prezentei convenții, efectuează imediat ancheta preliminară sau ancheta pentru determinarea faptelor.
3. Orice persoană, care este deținută pentru îndeplinirea punctului 1 a articolului prezent, poate lua imediat legătura cu cel mai apropiat reprezentant împuternicit al statului, al cărui cetățean este, sau, dacă este vorba de apatrizi, cu reprezentantul statului său de reședință.

Articolul 12

1. Fiecare stat-membru garantează oricărei persoane, care confirmă, că aceasta sau altă persoană a fost victimă a dispariției forțate, dreptul de a prezenta faptele respective organelor competente, care vor analiza această informație operativ și imparțial și în caz de necesitate vor efectua urgent o anchetă minuțioasă și imparțială. În caz de necesitate se iau măsurile necesare pentru acordarea protecției persoanei reclamante, martorilor, rudelor persoanei dispărute și protectorului ei și a persoanelor, care participă la anchetă, de orice forme de tratament nelegitim sau orice intimidare, determinate de depunerea plîngerii sau depunerea mărturiei.

2. În toate cazurile, cînd există motive de a presupune, că a avut loc o dispariție forțată o oricărei persoane, organele, despre care se menționează în punctul 1 al prezentului articol, efectuează ancheta chiar și în absența plîngerii oficiale.

3. Fiecare stat-membru asigură, ca organele, despre care se menționează în punctul 1 al prezentului articol:

- a) să dețină împuternicirile necesare și resursele pentru efectuarea eficientă a anchetei, inclusiv accesul la documentație și altă informație, care se referă la anchetă;
- b) să aibă acces, după necesitate, cu permisiunea prealabilă a instanței de judecată, oferită cît mai operativ posibil, la orice instituție de detenție și orice altă instituție, dacă există motive raționale de a presupune, că acolo se află persoana dispărută.

4. Fiecare stat – membru ia măsurile necesare pentru prevenirea și pedepsirea acțiunilor, care împiedică efectuarea anchetei. În special, acesta asigură, că persoanele, care sînt suspectate de comiterea crimei de dispariție forțată, nu pot influența desfășurarea anchetei cu ajutorul presiunilor, intimidărilor sau urmăririlor reclamantului, martorilor, rudelor persoanei dispărute și apărătorului lor, și nici a persoanelor, care participă la anchetă.

Articolul 17

1. Nimeni nu trebuie să fie deținut în secret.

2. Fără încălcarea altor obligații internaționale ale statului-membru, care se referă la privațiunea de libertate, fiecare stat-membru în legislația internă:

- a) determină condițiile, în care se pot da ordine cu privire la privarea de libertate;
- b) desemnează organele, împuternicite să dea ordine cu privire la privarea de libertate;
- c) garantează, ca orice persoană, privată de libertate, să fie deținută doar în locuri de detenție oficial recunoscute și care pot fi controlate;
- d) garantează, ca fiecărei persoane, private de libertate, să i se permită contactul cu familia sa, avocatul sau orice altă persoană la alegerea sa și întîlnirile cu ei exclusiv în baza prevederilor legii, iar dacă este vorba despre un cetățean străin - contactul cu organele consulare în conformitate cu normele aplicabile ale dreptului internațional;
- e) garantează accesul la locurile de detenție a oricăror organe competente și instituții, împuternicite de lege, și după necesitate, la prezentarea permisiunii instanței de judecată;
- f) garantează fiecărei persoane, private de libertate, și - în caz suspectare de săvîrșirea crimei de dispariție forțată - oricărei alte persoane, care are interes legal, de exemplu rudelor persoanei private de libertate, reprezentanților sau avocatului acesteia, dacă persoana privată de libertate nu are posibilitatea de a face aceasta independent, sau în orice alte împrejurări, dreptul la adresarea la instanța de judecată, pentru ca aceasta să poată prezenta urgent hotărîrea referitor la legalitatea privațiunii de libertate și să dea ordinul de eliberare, dacă privațiunea de libertate este ilegală.

3. Fiecare stat-membru asigură întocmirea și actualizarea sistematică a unui sau mai multor registre oficiale și/sau dosare oficiale ale persoanelor, private de libertate, care la cerere, se pun operativ la dispoziția oricărui organ de judecată sau oricărui alt organ competent sau instituție, împuternicită de legislația statului membru în cauză sau de alte acorduri internaționale corespunzătoare, la care statul este parte. Aceste registre sau dosare trebuie să conțină cel puțin informație despre:

- a) datele despre identitatea persoanei, private de libertate;

- b) data, timpul și locul privării de libertate a persoanei și organul, care a efectuat reținerea persoanei;
- c) organul, care a luat decizia despre privarea de libertate, și motivele privării de libertate;
- d) organul, care asigură controlul detenției;
- e) locul detenției, data și timpul plasării persoanei în locul de detenție și organul, care răspunde de locul detenției;
- f) informațiile, care se referă la starea de sănătate a persoanei private de libertate;
- g) în caz de deces în timpul detenției - împrejurările și cauzele decesului și locul aflării osemintelor persoanei decedate;
- h) data și timpul eliberării sau transferului în alt loc de detenție, locul destinației și organul, care răspunde de un astfel de transfer.

Articolul 18

1. Luând în considerație articolele 19 și 20, fiecare stat-membru garantează oricărei persoane, care are un interes legal față de această informație, de exemplu rudelor persoanei private de libertate, reprezentanților sau avocatului acesteia, cel puțin accesul la următoarele informații:

- a) organul, care a luat hotărârea despre privarea de libertate;
- b) data, timpul și locul privării de libertate și sosirea la locul detenției;
- c) organul, care efectuează controlul detenției persoanei;
- d) locul aflării persoanei private de libertate, inclusiv, în cazul transferului în alt loc de detenție, locul destinației și organul, care răspunde de transfer;
- e) data, timpul și locul eliberării;
- f) informațiile, referitoare la starea de sănătate a persoanei private de libertate;
- g) în caz de deces în timpul detenției — împrejurările și cauzele decesului și locul aflării osemintelor persoanei decedate.

2. În caz de necesitate se iau măsurile corespunzătoare pentru asigurarea protecției persoanelor, despre care se vorbește în punctul 1 al prezentului articol, și a persoanelor, care participă la anchetă, împotriva oricărei forme de tratament dur, oricărei forme de intimidare și pedeapsă, din cauza solicitării informației, referitoare la persona privată de libertate.

Articolul 19

1. Datele personale, inclusiv datele genetice și medicale, care se colectează și/sau se transmit în procesul căutării persoanei dispărute, nu pot fi folosite sau oferite în alte scopuri, în afară de scopurile căutării persoanei dispărute. Aceasta nu se aplică la utilizarea acestor informații în activități procesuale – penale, care se referă la crima de dispariție forțată, sau la exercitarea dreptului de obținere a despăgubirilor.

2. Colectarea, prelucrarea, utilizarea și păstrarea datelor personale, inclusiv a datelor medicale sau genetice, nu trebuie să ducă la sau să aibă drept consecință încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a demnității umane.

Articolul 22

Fără încălcarea articolului 6, fiecare stat – membru ia măsurile necesare pentru prevenirea și pedepsirea următoarelor fapte:

- a) reținerea în utilizarea sau împiedicarea folosirii mijloacelor de protecție juridică, prevăzute în subpunctul (f) al punctului 2 al articolului 17 și punctul 2 al articolului 20;
- b) neîndeplinirea obligațiunii de înregistrare a tuturor persoanelor private de libertate, și de înregistrare a oricărei informații, despre inexactitatea știa sau trebuia să știe persoana împuternicită, responsabilă de gestiunea registrului oficial;
- c) refuzul de a oferi informație despre privarea de libertate a unei persoane sau oferirea informațiilor incorecte, deși există teme legal pentru primirea acestor informații.

Articolul 24

1. În contextul prezentei Convenții victima este considerată orice persoană dispărută și orice persoană fizică, căreia i-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit, ca rezultat al dispariției forțate.

2. Fiecare victimă are dreptul să știe adevărul despre împrejurările dispariției forțate, despre desfășurarea și rezultatele anchetei și despre soarta persoanei dispărute. Fiecare stat – membru ia măsurile necesare în acest scop.

3. Fiecare stat – membru ia toate măsurile necesare pentru căutarea, stabilirea locului aflării și eliberării persoanelor dispărute, iar în cazul decesului — determinarea aflării, asigurarea respectului și întoarcerea osemintelor persoanei.

4. Fiecare stat-membru asigură în sistemul său legislativ, pentru victima dispariției forțate, dreptul de a obține rapid, reparația adecvată și corectă a prejudiciilor cauzate și compensațiile adecvate.

5. Dreptul la reparația prejudiciilor, prevăzute în punctul 4 al prezentului articol, care cuprinde reparația prejudiciilor morale și materiale, și în anumite cazuri, alte forme de despăgubire ca:

- a) restaurarea;
- b) reabilitarea;
- c) satisfacerea, inclusiv restabilirea demnității și bunului nume;
- d) garanția nerepetării.

6. Fără încălcarea obligațiilor de a efectua ancheta pînă la clarificarea deplină a sorții persoanei dispărute, fiecare stat-membru ia măsurile necesare, care se referă la statutul de drept al persoanelor dispărute și rudelor lor, soarta cărora nu este cunoscută, în particular, în acele domenii cum sînt protecția socială, aspectele financiare, dreptul familiei și dreptul la proprietate.

7. Fiecare stat-membru asigură dreptul la crearea organizațiilor și asociațiilor, care contribuie la determinarea împrejurărilor disparițiilor forțate și a soartei persoanelor dispărute, acordarea ajutorului victimelor disparițiilor forțate, și dreptul la libera participare în activitatea acestor organizații și asociații.

Articolul 25

1. Fiecare stat-membru ia măsurile necesare pentru prevenirea și sancționarea penală:

- a) a răpirii ilegale a copiilor, care au fost supuși dispariției forțate, a copiilor al căror tată, mamă sau reprezentant juridic au fost supuși dispariției forțate, sau copiilor, care s-au născut în timpul aflării în detenție a mamei lor, care a fost victimă a dispariției forțate;
- b) falsificarea, tănuirea sau distrugerea documentelor, care confirmă adevărata identitate a copiilor, despre care se vorbește în sub-punctul (a) de mai sus.

2. Fiecare stat-membru ia măsurile necesare pentru căutarea și stabilirea identității copiilor, despre care se vorbește în sub-punctul (a) al punctului 1 al prezentului articol, și pentru întoarcerea în familia de origine în conformitate cu procedurile de drept și acordurile internaționale aplicabile.

3. Statele-membre oferă asistență reciprocă în căutarea și stabilirea identității copiilor, despre care se vorbește în sub-punctul (a) al punctului 1 al prezentului articol, și determinarea locului aflării lor.

4. Ținînd cont de necesitatea de a garanta respectarea interesului major al copiilor, despre care este vorba în sub-punctul (a) al punctului 1 al prezentului articol, și dreptul acestora la păstrarea și restabilirea identității lor, inclusiv cetățeniei, numelui și legăturilor de familie, recunoscute de lege, în acele state-membre, care recunosc sistemul de adopție sau alt sistem de transmitere al copiilor sub tutelă, trebuie să existe proceduri legislative, care permit revizuirea procedurii de adopție sau transmitere al copiilor sub tutelă, și în caz de necesitate anularea oricărui act de adopție sau transmitere sub tutelă, care a avut loc în rezultatul dispariției forțate.

5. În orice împrejurări, sau mai ales în cazurile, care se referă la prezentul articol, se acordă atenție prioritară necesității de a asigura respectarea intereselor majore ale copilului, și copilul, capabil să acționeze conștient, are dreptul la libera exprimare a opiniei care în măsura convenită se ia în considerație ținîndu-se cont de vîrsta și gradul de maturitate al copilului.

Sesiunea cincizeci și cinci
Rezoluția adoptată de către Asamblăea Generală
DECLARAȚIA DE LA VIENA PRIVIND CRIMINALITATEA
ȘI JUSTIȚIA: SOLUȚII LA PROVOCĂRILE SECOLULUI XXI
(extras)

Asamblăea Generală,

reamintind, că în rezoluția 54/125 din 17 decembrie 1999 solicita celui de-al zecelea Congres al Organizației Națiunilor Unite, privind prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor, să prezinte prin Comisia pentru Prevenirea Criminalității și Justiție Penală precum și prin Consiliului Economic și Social al ONU, declarația sa către Asamblăea secolului, pentru a fi analizată și luată o hotărâre și a rugat Comisia să acorde interes sporit pe parcursul sesiunii a noua recomandărilor Congresului al zecelea, cu scopul de a prezenta, prin Consiliul Economic și Social, recomandări cu privire la măsurile ulterioare necesare, pentru a fi adoptate la cea de-a cincizeci și cincea sesiunea a Asamblăii Generale,

aprobă, Declarația de la Viena privind criminalitatea și justiția: soluții la provocările secolului XXI, adoptată de către statele-membre ale Organizației Națiunilor Unite și de către alte state care au participat la nivelul înalt al acestei etape a Congresului al zecelea al Națiunilor Unite privind prevenirea criminalității și tratament infractorilor¹, așa cum se găsește în anexa prezentei Rezoluții.

Ședința plenară Nr. 81,
4 decembrie 2000

Anexă

Noi, Statele-membre ale Organizației Națiunilor Unite,

5. Subliniem responsabilitatea fiecărui stat de a introduce și de a susține un sistem etic, eficient și corect de justiție penală. Noi susținem eforturile de acordare a asistenței statelor pentru sporirea potențialului, inclusiv în ce privește pregătirea cadrelor și acordare de asistență tehnică precum și în elaborarea legislației, regulilor și în acumularea de cunoștințe speciale și experiență, în vederea contribuirii la implementarea Convenției și a protocoalelor ei.

6. Ținând cont de scopurile Convenției și protocoalelor ei, noi tindem către:

a) Includerea componentei de prevenire a criminalității în strategiile naționale și internaționale de dezvoltare;

8. Ne asumăm responsabilitatea de a consolida colaborarea internațională în scopul creării condițiilor de combatere a crimei organizate, de creștere și dezvoltare durabilă, precum și de eradicare a sărăciei și șomajului.

9. Ne angajăm să elaborăm metode mai eficiente de cooperare în scopul combaterii fenomenului de trafic de ființe umane, în special traficul de femei și copii, precum și a migrației ilegale.

10. Ne asumăm responsabilitatea de a consolida cooperarea internațională și asistență juridică reciprocă în scopul combaterii producerii și comercializării ilegale de arme de foc.

Ne angajăm în continuare să întreprindem mai activ acțiuni internaționale împotriva corupției, bazându-ne pe Declarația Organizației Națiunilor Unite privind lupta împotriva corupției și mitei în tranzacțiile comerciale internaționale.³

17. Confirmăm, că lupta împotriva "spălării" de bani și a crimelor economice este elementul de bază al strategiei de combatere a crimei organizate.

18. Noi hotărâm să elaborăm recomandări cu privire la programe orientate pe acțiuni concrete în privința prevenirii infracțiunilor comise cu utilizarea computerelor și lupta cu astfel de infracțiuni.

19. Menționăm că actele de violență și de terorism reprezintă în continuare motiv de îngrijorare.

20. De asemenea menționăm că există în continuare discriminare rasială, xenofobie și alte forme de intoleranță.

21. Confirmăm hotărârea noastră de a combate violența cauzată de intoleranța în bază de pe apartenență etnică.

22. Recunoaștem importanța practică a acordurilor-tip de cooperare internațională în probleme de drept și justiție.

23. Noi, recunoaștem în continuare cu profundă îngrijorare că minorii, aflați în situații critice, deseori sînt supuși riscului de a deveni infractori sau devin ușor membri ai grupărilor criminale, precum și ai grupărilor care au legături cu grupurile transnaționale de crimă organizată, și ne angajăm să întreprindem măsuri pentru prevenirea acestui fenomen în creștere și să includem cînd este necesar, prevederi cu privire la administrarea justiției în cazul minorilor, în planurile naționale de dezvoltare și în strategiile internaționale de dezvoltare, și să ținem cont de problemele legate de administrarea justiției asupra minorilor în politica noastră de finanțare a cooperării în scopuri de dezvoltare.

26. Ne angajăm să acordăm atenție prioritară prevenirii creșterii numărului de persoane arestate și a persoanelor aflate în detenție preventivă, în dependență de circumstanțe, prin aplicarea unor măsuri fiabile și eficiente alternative la privațiunea de libertate.

27. Noi hotărîm să adoptăm, atunci cînd este necesar, planuri de acțiuni naționale, regionale și internaționale în scopul susținerii victimelor infracțiunilor.

28. Noi chemăm la elaborarea de politici, proceduri și programe de justiție restaurativă, bazate pe respectarea drepturilor, necesităților și intereselor victimelor, infractorilor, comunităților și a tuturor părților.

DECLARAȚIA PRIVIND CONTROLUL ABUZULUI ȘI AL TRAFICULUI DE DROGURI (extras)

*Asambleea Generală,
ședința plenară Nr. 101, din 14 decembrie, 1984*

Anexă

Statele-membre trebuie să utilizeze actele legislative contra producerii ilegale de droguri, cererii ilegale de substanțe narcotice precum și circulația ilegală a acestora și să ia măsuri suplimentare pentru lupta cu noile forme ale acestei crime rușinoase și oribile.

Statele-membre se angajează să-și activeze eforturile și să-și coordoneze strategiile îndreptate către lupta cu eradicarea problemei complicate a operațiunilor ilegale cu droguri și a abuzului de substanțe narcotice, prin intermediul programelor care prevăd alternative economice, sociale și culturale.

DECLARAȚIA PRIVIND DREPTUL TUTUROR PERSOANELOR DE A NU FI SUBIECT AL TORTURII SAU AL ALTOR FORME DE TRATAMENT SAU PEDEAPSĂ CRUDE, INUMANE SAU DEGRADANTE

9 decembrie 1975

(extras)

Anexă

Articolul 1

1. În contextul prezentei Declarații-tortură înseamnă orice acțiune, prin intermediul căreia

2. persoanei intenționat i se cauzează o durere puternică sau suferință, fizică sau psihică, de către o persoană oficială sau la îndemnarea unei astfel de persoane, cu scopul de a obține de la ea sau de la o persoană terță informație sau mărturisire, de a pedepsi persoana pentru acțiunile, pe care le-a săvârșit, sau de săvârșirea cărora este bănuită, sau de a speria acea persoană sau alte persoane. În această definiție nu se include durerea sau suferința provocate doar de privațiunea legală de libertate, din cauza stării, proprie acesteia, sau ca urmare a acesteia, în măsura compatibilă cu Regulile Minime de tratament a deținuților.

3. Tortura reprezintă o formă gravă și premeditată de pedeapsă și tratament crud, inuman sau degradant.

Articolul 2

Orice acțiune care implică tortură sau alte forme dure, inumane sau degradante de tratament și pedeapsă reprezintă o înjosire a demnității umane și trebuie pedepsită ca o încălcare a Regulamentului Organizației Națiunilor Unite și o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, proclamate în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Articolul 3

Nici un stat nu poate să permită sau să aibă o atitudine tolerantă față de tortură sau alte forme dure, inumane sau degradante de tratament sau pedeapsă. Circumstanțele excepționale cum sînt, starea de război sau pericol de război, instabilitate politică internă sau orice altă stare excepțională, nu pot servi drept motiv pentru tortură sau alte forme dure, inumane sau degradante de tratament sau pedeapsă.

Articolul 4

Fiecare Stat trebuie, să întreprindă în conformitate cu prevederile acestei Declarații, măsuri eficiente pentru a nu permite tortura și alte forme dure, inumane sau degradante de tratament și pedeapsă în sfera jurisdicției sale.

Articolul 5

Pregătirea personalului, care urmărește respectarea legii și pregătirea altor persoane oficiale, care pot purta răspundere pentru persoanele, private de libertate, trebuie să asigure o astfel de situație, în care să fie respectată în totalitate interdicția torturii sau altor forme dure, inumane sau degradante de tratament și pedepse. Această interdicție trebuie, pe măsura necesității, să fie inclusă în astfel de reguli generale sau regulamente, care se referă la obligațiunile și funcțiile persoanelor, care pot avea de a face cu reținerea a astfel de persoane și îngrijirea lor.

Rezoluția, Adoptată de Adunarea Generală

DECLARAȚIA PRIVIND DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE
INDIVIZILOR, GRUPURILOR ȘI ORGANIZAȚIILOR CIVILE
DE A PROMOVA ȘI PROTEJA DREPTURILE UNIVERSALE
RECUNOSCUTE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI

9 decembrie 1998

(extras)

Anexă

Articolul 9

1. În procesul de exercitare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, *inclusiv* promovarea și apărarea drepturilor omului, menționate în prezenta Declarație, *fiecare* om, individual și împreună cu alții, are dreptul să se folosească de mijloace eficiente de apărare legală și să fie apărat în caz de încălcare a acestor drepturi.

2. În acest scop fiecare om, drepturile sau libertățile căruia se presupune că sînt încălcate, are dreptul personal sau printr-un reprezentant legal împuternicit, să depună *plîngere* la un organ independent, imparțial, competent judecătoresc sau la alt organ, constituit în baza legii, să conteze pe analiza acestei plîngeri la timp de către acest organ în cadrul *unui proces public și să primească* de la un astfel de organ, *în conformitate cu legea*, decizia, care prevede măsurile de soluționare a situației, *inclusiv orice fel de despăgubire* care i se cuvine, în cazul încălcării *drepturilor și libertăților acestei persoane*, precum și dreptul la executarea forțată a acestei decizii sau adoptarea *fără reținere neîntemeiată* a acesteia.

3. În același scop *fiecare om*, individual sau împreună cu alții are dreptul, în particular:

- a) În legătură cu încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în rezultatul politicii și acțiunilor unor persoane responsabile și organe de stat, să depună *plîngeri sau alte* adresări corespunzătoare în organele judiciare competente naționale, organele administrative și legislative sau orice alt organ competent, prevăzut de sistemul legislativ al statului, care să ia o decizie în privința acestei plîngeri *fără reținere neîntemeiată*;
- b) Să fie prezent la audieri deschise, dezbateri și procese de judecată cu scopul de a-și forma o opinie cu privire la conformitatea acestora cu legislația națională și respectarea obligațiilor internaționale;
- c) Să propună și să ofere asistență juridică calificată și profesională sau alte consultații corespunzătoare și asistență în apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

4. În acest scop și în conformitate cu documentele internaționale și procedurile aplicabile, fiecare om are dreptul, individual sau împreună cu alții, la accesul fără obstacole la organele internaționale, care au o competență generală sau specifică să primească și să analizeze reclamațiile în sfera drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și să mențină legătura cu acestea.

5. Statul efectuează o anchetă imediată sau asigură efectuarea anchetei de fiecare dată, cînd există motive plauzibile de a constata, că pe orice teritoriu, care se află sub jurisdicția sa, a avut loc o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Articolul 14

1. Statul este responsabil de aprobarea măsurilor legislative, judiciare, administrative sau a altor măsuri corespunzătoare, cu scopul de a contribui la înțelegerea de către toate persoanele care se află sub jurisdicția sa, a drepturilor lor sociale, culturale, politice, economice și de cetățean .

Asambleea Generală
PRINCIPIILE ETICII MEDICALE

18 decembrie 1982

(extras)

Anexă

Principiile eticii medicale, ce se referă la rolul angajaților din serviciile de protecție a sănătății, în mod special al medicilor, în procesul de protejare a deținuților sau persoanelor reținute, împotriva torturii sau a altor forme crude, inumane și degradante de tratament și pedeapsă.

Principiul 2

Lucrătorii medicali, în special medicii, comit o încălcare gravă a eticii medicale, precum și o infracțiune, conform actelor internaționale în vigoare, dacă ei întreprind acțiuni active sau pasive, care constituie participarea sau complicitatea la tortură și alte forme crude, inumane și degradante de tratament și pedeapsă, precum și instigarea la astfel de acțiuni sau încercarea de a săvârși asemenea fapte.

Principiul 3

Lucrătorii medicali, în special medicii, încalcă principiile eticii medicale, dacă sînt implicați în relații profesionale de orice alt tip cu deținuții sau cu persoanele reținute, al căror scop nu este controlul medical, menținerea sau ameliorarea bunăstării fizice și psihice.

Principiul 4

Lucrătorii medicali, în special, medicii încalcă principiile eticii medicale, în condițiile în care ei:

- Își folosesc cunoștințele și experiența pentru a ajuta la efectuarea interogatoriului deținuților sau persoanelor reținute în așa mod, încît aceasta poate avea un efect negativ asupra sănătății fizice sau psihice sau asupra stării acestor deținuți sau persoane reținute și nu corespunde documentelor internaționale;
- Confirmă sau participă la confirmarea faptului că starea sănătății deținuților sau persoanelor reținute permite ca aceștia să fie tratați sau pedepsiți într-un mod care poate influența negativ bunăstarea fizică sau psihică, și nu corespunde tratatelor internaționale în vigoare, sau participă în orice mod posibil la procesul de aplicare a unui asemenea comportament sau pedeapsă, ce nu corespunde actelor internaționale.

Principiul 5

Participarea lucrătorilor medicali, în special a medicilor, în orice procedură cu scop de calmare aplicată deținuțului sau persoanei reținute, este o încălcare directă a eticii medicale, doar dacă necesitatea acesteia nu este determinată de criterii pur medicale, și această procedură nu este indispensabilă pentru protejarea bunăstării fizice și psihice, pentru propria securitate a deținuțului sau persoanei reținute, a altor deținuți sau persoane reținute sau a personalului de pază, precum și dacă aceasta nu prezintă un pericol pentru bunăstarea psihică și fizică a acestuia.

Principiul 6

Nu este permisă nici o abatere de la principiile menționate mai sus, indiferent de natura argumentelor, inclusiv situațiile excepționale.

Rezoluția Adoptată de Adunarea Generală
[conform raportului Comitetului al Treilea (A/52/635)]

MĂSURI PRACTICE ÎN DOMENIUL PREVENIRII CRIMINALITĂȚII
ȘI JUSTIȚIEI PENALE ÎN SCOPUL ELIMINĂRII VIOLENȚEI
ÎMPOTRIVA FEMEILOR

12 decembrie 1997

(extras)

Anexă

26

Strategii-tip și măsuri practice pentru eliminarea violenței împotriva femeilor în domeniul prevenirii criminalității și a justiției penale

III. ORGANELE DE POLIȚIE

8. Statelor membre li se recomandă insistent în cadrul sistemelor lor legislative:
- a) să asigure executarea imediată a prevederilor aplicabile ale legilor, deciziilor, codurilor și procedurilor, care se referă la violența împotriva femeilor, în așa fel încât toate actele criminale de violență față de femei să fie considerate ca atare în cadrul sistemului de justiție penală și să fie luate măsurile necesare în această privință;
 - b) să elaboreze metode de anchetare, care nu umilesc demnitatea femeilor victime ale violențelor, și reduc la minimum gradul de invadare a vieții lor private, asigurând în același timp respectarea standardelor de colectare a celor mai bune dovezi;
 - c) să asigure, că în cadrul procedurilor poliției, inclusiv cu privire la deciziile despre arestarea, reținerea și condițiile oricărei forme de eliberare a persoanei, care a comis crima se ia în considerare securitatea ale victimei și a altor persoane, ce au legături familiale, sociale sau de alt tip cu aceasta, și ca aceste proceduri să contribuie la prevenirea noilor acte de violență;
 - d) să împuternicească organele de poliție să întreprindă măsuri operative în legătură cu cazurile de violență împotriva femeilor;
 - e) să asigure îndeplinirea de către organele de poliție a responsabilităților lor în conformitate cu legea și codurile de conduită, și posibilitatea tragerii la răspundere a organelor de poliție pentru orice încălcare a acestor norme;
 - f) să încurajeze angajarea femeilor în serviciile de poliție, inclusiv în departamentele operative.

DECLARAȚIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE OMULUI ÎN CAZUL PERSOANELOR CARE NU SÎNT CETĂȚENI AI ȚĂRII ÎN CARE LOCUIESC

a 116-a ședință plenară,

13 decembrie 1985

(extras)

1. Care legalizează pătrunderea ilegală a străinilor în stat și prezența lor în stat; nici o prevedere nu trebuie să se interpreteze o restricție a dreptului oricărui stat de a adopta legi și drepturi, care se referă la intrarea străinilor și condițiile șederii lor, sau să stabilească diferențe dintre cetățenii acestuia și cetățenii străini. Însă astfel de legi și drepturi trebuie să fie compatibile cu obligațiile internaționale de drept, asumate de către acest stat, inclusiv obligațiile în domeniul drepturilor omului.

2. Prezenta Declarație nu trebuie să împiedice exercitarea drepturilor, acordate în conformitate cu legislația internă, și drepturilor pe care statul este obligat, în conformitate cu dreptul internațional, să le acorde străinilor, chiar dacă în Prezenta Declarație astfel de drepturi nu sînt recunoscute sau sînt recunoscute într-o măsură mai mică.

Articolul 3

Fiecare stat trebuie să publice legislația sa națională sau regulile cu privire la străini.

Articolul 4

Străinii sînt obligați să respecte legile statului, în care ei locuiesc sau se află, și să respecte obiceiurile și tradițiile poporului acestui stat.

Articolul 5

1. Străinii beneficiază de următoarele drepturi, în conformitate cu legislația internă și luînd în considerație obligațiile internaționale corespunzătoare ale statelor, în care se află:

- a) dreptul la viață și la inviolabilitatea personală; nici un străin nu poate fi supus arestării arbitrare sau reținerii sub arest; nici un străin nu trebuie să fie lipsit de libertate decît conform procedurilor care sînt stabilite de lege;
- b) dreptul de a fi protejați împotriva amestecului arbitrar sau ilegal în viața personală și de familie și referitor la locuință sau corespondență;
- c) dreptul la egalitate în fața instanțelor de judecată, tribunalelor și tuturor organelor și instituțiilor, care administrează justiția, și, la necesitate dreptul la ajutorul gratuit al translatorului în cazul proceselor penale, și atunci cînd aceasta este prevăzut de lege, în caz de alte procese;
- d) dreptul la alegerea soțului/soției, la căsnicie, la crearea familiei;
- e) dreptul la libertatea gândirii, părerii, conștiinței și religiei; dreptul la practicarea religiei sau a convingerilor sale, ținînd cont de restricțiile care sînt prevăzute de lege și care sînt necesare pentru protecția securității naționale, ordinii, sănătății sau moralei sau a drepturilor și libertăților fundamentale ale altora;
- f) dreptul la păstrarea propriei limbi, a culturii și tradițiilor;
- g) dreptul la transferul veniturilor, economiilor sau alte mijloace personale bănești peste hotare respectînd regulile interne cu privire la tranzacțiile valutare.

2. Ținîndu-se cont de restricțiile care sînt prevăzute de lege și care sînt necesare într-o societate democrată pentru protecția securității statale, securității naționale, a ordinii publice, sănătății și moralei populației sau drepturilor și libertăților altor persoane și care sînt compatibile cu alte drepturi, recunoscute în documentele internaționale corespunzătoare, și care sînt expuse în prezenta Declarație, străinii beneficiază de următoarele drepturi:

- a) dreptul să părăsească țara;
- b) dreptul la libera exprimare a opiniei ;
- c) dreptul la întrunirile pașnice;
- d) dreptul de a deține proprietate, individual cît și împreună cu alte persoane, ținînd cont de legislația internă.

3. Ținînd cont de restricțiile, menționate în punctul 2, străinii, care se află legal pe teritoriul statului, beneficiază de dreptul la libera deplasare sau libertatea alegerii locului de trai în limitele statului.

4. Ținând cont de legislația națională și prezența permisiunii corespunzătoare, soției și minorilor sau copiilor ce se află la întreținerea străinului care locuiește legal teritoriul statului, li se permite să-l însoțească pe străin, să vină la el în oșpeție și să rămână cu el.

Articolul 6

Nici un străin nu trebuie să fie supus torturilor, tratamentului sau pedepsei dure, inumane sau degradante, și în special, nici un străin nu trebuie să fie supus experiențelor științifice sau medicale fără acordul lui liber.

Articolul 7

Străinul, care se află legal pe teritoriul statului, poate fi extrădat de pe teritoriul acestui stat doar în scopul executării deciziei, emise în conformitate cu legea și dacă considerentele imperative de securitate națională nu solicită altceva, are dreptul la prezentarea dovezilor contra extrădării sale, la revizuirea cazului său de către organele competente sau de persoana sau persoanele, desemnate în mod special de organul competent, și dreptul de a se prezenta în acest scop în fața acestor organe, persoană sau persoane. Se interzice extrădarea individuală sau colectivă a străinilor pe baza apartenenței rasiale, culorii pielii, religiei, culturii, provenienței familiale, naționale sau etnice.

Articolul 8

1. Străinii, care locuiesc legal pe teritoriul statului beneficiază, în conformitate cu legile naționale, de următoarele drepturi cu condiția îndeplinirii obligațiilor sale, indicate în articolul 4:

- a) dreptul la condiții de muncă, care corespund cerințelor de securitate și igienă, dreptul la un salariu echitabil și remunerarea echitabilă a muncii, fără vreo diferență, în particular femeilor trebuie să li se garanteze condiții de muncă nu mai rele decât cele, de care beneficiază bărbații, cu o remunerare egală pentru o muncă egală;
- b) dreptul de a deveni membru al asociațiilor profesionale și al altor organizații sau asociații la alegerea sa și de a participa la activitatea acestora. Exercitarea dreptului indicat nu poate fi supusă nici unor restricții, în afara celor care sînt prevăzute de lege și care sînt necesare într-o societate democratică în interesele securității de stat sau ordinii publice sau pentru apărarea drepturilor și libertăților altor persoane;
- c) dreptul la ocrotirea sănătății, asistență medicală, asigurare socială, deservire socială, educație și odihnă cu condiția, că îndeplinesc cerințele conform regulilor respective și că aceasta nu este o povară prea mare pentru resursele statului.

2. Cu scopul protecției drepturilor străinilor, care desfășoară o activitate legală remunerată în țara în care se află, astfel de drepturi pot fi determinate de guvernele corespunzătoare în convenții multilaterale sau bilaterale.

Articolul 9

Nici un străin nu poate fi privat arbitrar de proprietatea sa obținută prin mijloace legale.

Articolul 10

Oricărui străin trebuie să i se ofere libertatea de a lua legătura în orice moment cu consulatul sau reprezentanța diplomatică a statului, al cărui cetățean este, sau, în absența acestora, cu consulatul sau reprezentanța diplomatică altui stat, care are însărcinarea să apere interesele statului, al cărui cetățean este, în statul de reședință.

DECLARAȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND CRIMINALITATEA ȘI SECURITATEA PUBLICĂ

12 decembrie 1996

(extras)

Anexă

Articolul 3

Statele – membre adoptă măsuri de prevenire a susținerii și activităților organizațiilor criminale pe teritoriul lor. Statele-membre prevăd în cea mai mare măsură posibilă o procedură eficientă de extrădare sau urmărire a persoanelor, care participă la crime transnaționale periculoase, pentru ca aceste persoane să nu-și poată găsi nici un adăpost sigur.

Articolul 7

Statele – membre iau măsuri în cadrul jurisdicției lor naționale pentru consolidarea propriilor capacități de a depista și interzice trecerea hotarelor de către persoanele, care participă la comiterea crimelor transnaționale periculoase, și mijloacele de înlăptuire a acestor crime și iau următoarele măsuri concrete eficiente pentru apărarea hotarelor lor:

- a) aprobarea măsurilor eficiente de control al substanțelor explozive și de luptă contra comerțului ilegal al infractorilor cu anumite materiale și componente ale acestora, care sînt special predestinate pentru producerea armamentului nuclear, biologic sau chimic, și reducerea riscului, care apare în rezultatul acestui comerț ilegal, prin aderarea la toate acordurile internaționale existente, care se referă la armele de distrugere în masă, și prin executarea deplină a prevederilor acestora;
- b) consolidarea evidenței eliberării pașapoartelor și creșterea nivelului de protecție împotriva falsificării și a imitațiilor;
- c) asigurarea mai severă a respectării normelor cu privire la combaterea comerțului transnațional ilegal de arme de foc cu scopul prevenirii folosirii armelor de foc în activitatea criminală și reducerea posibilității de apariție a conflictelor periculoase;
- d) coordonarea măsurilor întreprinse și schimbul de informație în scopul combaterii transportului de contrabandă a imigranților ilegali peste hotarele naționale.

Asambléa Generală

DECLARAȚIA PRIVIND PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE JUSTIȚIEI CU PRIVIRE LA VICTIMELE CRIMELOR ȘI VICTIMELE ABUZULUI DIN PARTEA PUTERII (extras)

29 noiembrie 1985

Anexă

1. Prin termenul "victimă", se înțeleg persoanele cărora, individual sau în grup, le-au fost cauzate prejudicii, care includ vătămări corporale sau daune morale, suferințe emoționale, daune financiare sau lezarea semnificativă a drepturilor lor de bază, în rezultatul acțiunii sau a lipsei de acțiune, care încalcă legea în vigoare a statelor-membre, inclusiv și legile ce interzic abuzul de putere.

2. În conformitate cu prezenta Declarație, o anumită persoană poate fi considerată "victimă" indiferent dacă a fost sau nu identificat, arestat, transmis judecății sau judecat infractorul și indiferent de relațiile de rubedenie dintre victimă și infractor. Termenul "victimă" include, în cazurile corespunzătoare, rudele apropiate sau persoanele întreținute de victimă, precum și persoanele cărora le-a fost cauzat prejudiciu în încercarea de a ajuta victimele aflate în situații critice sau în încercarea de a preveni victimizarea.

3. Prevederile acestei Declarații, se aplică tuturor persoanelor fără nici o diferență, indiferent de rasă, culoarea pielii, sex, vîrstă, limbă, religie, naționalitate, afiliere politică sau de altă natură, convingeri sau practici culturale, statut social, material, familial, apartenență etnică și socială și incapacitate de muncă.

4. Victimele trebuie tratate cu înțelegere și demnitatea acestora trebuie să fie respectată. Victimele au dreptul la acces la mecanismele justiției și compensarea rapidă a prejudiciului cauzat, conform legislației naționale.

5. Atunci cînd este necesar trebuie de creat și consolidat mecanismele juridice și administrative pentru a asigura victimelor posibilitatea de a primi compensații prin proceduri oficiale sau neoficiale, care ar fi operative, corecte, accesibile și necostisitoare. Victimele care vor să primească compensații prin aceste mecanisme, trebuie să fie informate despre drepturile lor.

6. Trebuie să se contribuie prin următoarele metode la elaborarea unor procedurilor judiciare și administrative care să satisfacă într-o măsură mai mare necesitățile victimelor:

- a) Informarea victimelor despre rolul, mărimea, termenii și mersul procedurii de judecată și despre rezultatele analizei cazului de către instanță, în special în cazul infracțiunilor grave, dar și în cazurile cînd acestea au solicitat astfel de informații;
- b) Garantarea posibilităților de expunere și analiză a opiniilor și dorințelor victimelor la etapele corespunzătoare ale procedurii de judecată în cazurile cînd interesele lor sînt în joc, fără daune pentru acuzați și conform legislației naționale;
- c) Acordarea asistenței corespunzătoare victimelor pe tot parcursul procedurii de judecată;
- d) Luarea măsurilor pentru reducerea la minim a incomodităților victimelor, pentru protecția vieții persoanelor a acestora, atunci cînd este necesar, și garantarea siguranței acestora, precum și a familiilor lor și a martorilor ce depun mărturie în favoarea lor și protecția împotriva amenințărilor și răzbunării;
- e) Prevenirea întîrzierilor nejustificate în cercetarea cazurilor și executarea hotărîrilor sau deciziilor de compensație a victimelor.

7. Atunci cînd este necesar se recomandă utilizarea mecanismelor neoficiale de soluționare a conflictelor, inclusiv medierea, arbitrajul sau instanțele de drept comun, cu scopul de a contribui la împăcarea și la acordarea recompensei victimelor.

Reparație a daunelor

7. În circumstanțele corespunzătoare infractorii sau părțile terțe care sînt responsabile pentru comportamentul acestora, trebuie să ofere victimelor, familiilor acestora sau persoanelor întreținute de victimă o reparație corectă a daunelor.

Compensația

12. În cazul în care compensația nu poate fi obținută integral de la infractor sau din alte surse, statele trebuie să ia măsuri pentru oferirea compensațiilor materiale:

- a) victimelor, cărora în rezultatul infracțiunilor grave le-au fost cauzate vătămări corporale grave sau le-a fost afectată sănătatea fizică și psihică;
- b) familiilor, în special persoanelor întreținute de către victimele, care au decedat în rezultatul victimizării sau au cu disabilități fizice și psihice.

13. Este necesar de a contribui la formarea, consolidarea și extinderea fondurilor naționale de compensații pentru victime. Dacă este necesar, în acest scop pot fi stabilite alte fonduri, inclusiv în cazurile când statul, cetățean al căruia este victima, nu poate oferi compensație victimei pentru prejudiciile cauzate.

Asistența socială

14. Victimelor trebuie să le fie acordată asistența materială, medicală, psihologică și socială necesară prin canale guvernamentale, voluntare, comunitare sau locale.

15. Victimele trebuie să fie informate despre existența serviciilor medicale și sociale precum și despre existența altor forme de asistență și să le fie garantată posibilitatea de a folosi aceste servicii.

16. Lucrătorii poliției, sistemului judiciar, ai serviciilor sociale și de ocrotire a sănătății și alți lucrători ai serviciilor relevante trebuie să fie le fie oferită instruirea care să le permită să înțeleagă necesitățile victimelor și principiile de bază de acordare a asistenței operative corespunzătoare.

17. În timpul acordării serviciilor și asistenței victimelor, trebuie de acordat atenție persoanelor care au necesități speciale, determinate de caracterul prejudiciului cauzat sau de factorii menționați în punctul 3.

Victimele abuzului de putere

18. Prin termenul "victimă", se înțeleg persoanele cărora, individual sau în grup, le-au fost cauzate prejudicii, care includ vătămări corporale sau daune morale, suferințe emoționale, daune financiare sau lezarea semnificativă a drepturilor lor de bază, în rezultatul acțiunii sau a lipsei de acțiune, care încă nu se consideră o încălcare a legilor penale naționale, dar care sînt încălcări a normelor internaționale cu privire la drepturile omului.

CODUL DE CONDUITĂ A PERSOANELOR RESPONSABILE DE MENȚINEREA ORDINII DE DREPT*

(extras)

Articolul 1

Persoanele responsabile pentru menținerea ordinii de drept îndeplinesc în permanență obligațiile ce le sînt atribuite prin lege, servind societatea și apărînd toate persoanele împotriva acțiunilor ilicite în conformitate cu gradul înalt de responsabilitate, impus de profesia lor.

Comentarii:

- a) Termenul „persoanele responsabile pentru menținerea ordinii de drept” include toate persoanele desemnate sau alese, implicate în aplicarea legii, care au drepturi de poliție, mai ales drepturi de a reține persoanelor care au încălcat legea.
- b) În acele țări, unde atribuțiile poliției sînt exercitate de reprezentanții autorităților militare în uniformă sau în îmbrăcăminte civilă sau de către forțele de securitate de stat, determinarea termenului “persoanele responsabile pentru menținerea ordinii de drept” se referă la colaboratorii acestor servicii.
- c) Se are în vedere, că serviciul în favoarea societății include, în special, oferirea serviciilor și ajutorului acelor membri ai societății care din motive personale, economice, sociale sau alte motive excepționale au nevoie de ajutor imediat.
- d) Se are în vedere, că această prevedere nu numai că include toate acțiunile cu caracter violent, de jaf sau de daună, dar se referă și la toate formele de interdicții stabilite în conformitate cu legile penale. Aceasta se referă de asemenea la comportamentul persoanelor, incapabile să poarte răspundere penală.

Articolul 2

La îndeplinirea obligațiilor sale, persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept, respectă și protejează demnitatea umană și mențin și susțin și apără drepturile omului ale tuturor persoanelor.

Comentarii:

- a) Drepturile omului indicate sînt determinate și protejate de legile naționale și internaționale. La documentele internaționale corespunzătoare, se referă Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, Declarația despre Protecția tuturor Persoanelor Împotriva Torturii și a altor Forme de Tratament și Pedepse Inumane și Degradante, Declarația Națiunilor Unite privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială, Convenția Internațională pentru Prevenirea și Pedepsirea Crimei de Genocid, Regulile minime privind tratamentul deținuților și Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare.
- b) În comentariile naționale la această anexă trebuie să se indice prevederile regionale sau naționale, care stabilesc și protejează aceste drepturi.

Articolul 3

Persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept pot aplica forța numai în caz de extremă necesitate și în acea măsură care este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor lor.

Comentariu:

- a) În această prevedere se subliniază, că aplicarea forței de către persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept trebuie să poarte un caracter excepțional, cu toate că aceasta presupune că persoanele responsabile de menținere a ordinii de drept pot fi împuternicite să folosească forța, care este necesară în anumite împrejurări, cu scopul de a preveni crimele sau cînd infractorii sau la reținerea suspectilor în baza legii, sau la oferirea ajutorului pentru astfel de reținere nu trebuie folosită forța, care întrece limitele necesare pentru acest scop.
- b) Legislația națională, de regulă, limitează aplicarea forței de către persoanele responsabile de menținerea ordinii în conformitate cu principiul proporționalității. Acesta trebuie înțeles în felul următor, că în timpul interpretării acestei prevederi trebuie să se respecte aceste principii naționale de proporționalitate. Această prevedere în nici un caz nu se interpretează într-un astfel de mod de parcă ea oferă permisiunea de a utiliza astfel de forță, care este neproporțională obiectivului legal care trebuie obținut.

* Adoptat la 106-a Ședință Plenară a Asambleii Generale, 17 decembrie 1979.

c) Utilizarea armelor de foc se consideră măsură excepțională. Trebuie să se depună toate eforturile pentru a evita utilizarea armelor de foc, mai ales împotriva copiilor. De regulă armele de foc nu trebuie să se folosească, cu excepția cazurilor când suspectul opune rezistență armată sau pune în alt mod în pericol viața altor oameni și când alte măsuri cu caracter mai puțin excepțional, nu sînt suficiente pentru examinarea sau reținerea potențialului infractor.

Organele competente trebuie să fie informate despre fiecare caz de utilizare a armelor de foc.

Articolul 4

Informațiile confidențiale, obținute de către persoanele responsabile de menținerea ordinii, se păstrează în secret, cu excepția cazurilor când îndeplinirea obligațiilor sau cererea instanței de judecată determină necesitatea divulgării acestei informații.

Comentariu:

Datorită caracterului obligațiilor lor persoanele responsabile de menținerea ordinii au acces la informație, care se poate referi la viața personală a altor persoane sau care poate dăuna intereselor acestor persoane și mai ales reputației lor. O atenție deosebită trebuie acordată păstrării și utilizării acestor informații, care pot fi divulgate doar în scopul îndeplinirii obligațiilor sau în scopuri de judecată. Orice divulgare a acestui tip de informații în alte scopuri este totalmente ilegală.

Articolul 5

Nici o persoană responsabilă de menținerea ordinii nu poate întreprinde, instiga la sau tolera o acțiune, care constituie tortură sau alte forme de tratament sau pedeapsă dure, inumane sau degradante și nici o persoană responsabilă de menținerea ordinii nu poate invoca deciziile superiorilor sau astfel de circumstanțe excepționale cum sînt starea de război, amenințarea securității naționale, instabilitatea politică internă sau orice altă stare excepțională pentru a motiva torturile sau alte forme de tratament sau pedeapsă dure, inumane sau degradante.

Comentariu:

- a) Această interdicție rezultă din Declarația adoptată de Adunarea Generală cu privire la protecția tuturor persoanelor împotriva torturii și a oricăror forme de tratament sau pedeapsă inumane, dure sau degradante conform căreia:
[astfel de acțiune constituie] o jignire a demnității umane și se condamnă ca o încălcare a obiectivelor Statutului Organizației Națiunilor Unite și încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, proclamate de Declarația Universală a Drepturilor Omului și a altor documente internaționale, referitoare la drepturile omului].
- b) Declarația definește tortura în felul următor:
“tortura înseamnă orice acțiune, prin intermediul căreia persoanei intenționat i se cauzează o durere puternică sau suferință, fizică sau psihică, de către o persoană oficială sau la îndemnarea unei astfel de persoane, cu scopul de a obține de la ea sau de la o persoană terță informație sau mărturisire, de a pedepsi persoana pentru acțiunile, pe care le-a săvîrșit, sau de săvîrșirea cărora este bănuită, sau de a speria acea persoană sau alte persoane. În această definiție nu se include durerea sau suferința provocate doar de privațiunea legală de libertate, din cauza stării, proprie acesteia, sau ca urmare a acesteia, în măsura compatibilă cu Regulile Minime de tratament a deținuților”.
- c) Expresia “forme de tratament și pedeapsă dure, inumane sau degradante” nu a fost definită de Adunarea Generală, însă aceasta trebuie interpretată în așa mod încît să ofere o protecție cît mai eficientă împotriva abuzurilor fizice cît și psihologice.

Articolul 6

Persoanele responsabile de menținerea ordinii asigură protecția totală a sănătății persoanelor reținute către acestea și în special, iau măsuri urgente de asigurare a ajutorului medical în caz de necesitate.

Comentariu:

- a) “Ajutorul medical” prin care se subînțeleg serviciile acordate de orice personal medical, inclusiv de către medicii-practicieni, care au legitimație corespunzătoare, și personalul medical auxiliar, este acordat în caz de necesitate sau la solicitare.
- b) Din cauză că personalul medical este implicat de obicei în activitățile de menținere a ordinii, persoanele responsabile de menținerea ordinii trebuie să țină cont de acest fapt, atunci cînd

recomandă oferirea ajutorului medical corespunzător persoanei reținute prin intermediul sau cu consultarea personalului medical care nu participă în activitatea de menținere a ordinii.

- c) Se înțelege că persoanele responsabile de menținerea ordinii asigură oferirea ajutorului medical victimelor infracțiunilor sau accidentelor care se întâmplă în timpul infracțiunilor.

Articolul 7

Persoanele responsabile de menținerea ordinii nu efectuează nici un fel de acte de corupție.

Ele de asemenea, acționează la timp pentru a împiedica asemenea acte și luptă împotriva acestora.

Comentariu

- a) Orice act de corupție, ca și orice alt abuz de putere este incompatibil cu statutul profesional al persoanei responsabile de menținerea ordinii. Pentru orice persoană care menține ordinea de drept, care a comis un act de corupție, legea trebuie aplicată în măsură deplină, deoarece guvernele nu pot aștepta de la cetățeni respectarea de către ei a ordinii de drept, dacă ei nu pot sau nu doresc să asigure respectarea legii de către persoanele responsabile în cadrul instituțiilor lor.
- b) Cu toate că termenul corupție trebuie să fie definit în corespundere cu legea națională, trebuie de înțeles că acesta cuprinde întreprinderea și neîntreprinderea anumitor acțiuni în timpul îndeplinirii obligațiilor sau din cauza acestor obligații în rezultatul primirii sau solicitării unor daruri, promisiuni sau stimulii sau obținerea ilegală a acestora de fiecare dată, când are loc o astfel de acțiune sau lipsă de acțiune.
- c) Expresia „Act de corupție” menționată mai sus, trebuie de înțeles că include încercarea de a mitui.

Articolul 8

Persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept respectă legea și prezentului Cod. Folosind toate posibilitățile sale, ei de asemenea previn și împiedică oricare încălcări ale acestora.

Persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept care au temei să considere că a avut sau va avea loc încălcarea prezentului Cod, relatează despre lucrurile întâmplate instanțelor superioare, și în caz de necesitate, altor instanțe corespunzătoare sau organe, care au împuternicirea de a urmări sau controla organele de drept.

Comentariu

- a) Prezentul Cod se respectă în toate cazurile, când el este inclus în legislația sau practica națională. Dacă legislația sau practica prevede niște norme mai severe, decât prevederile prezentului Cod, atunci se respectă cele dintâi.
- b) Prezentul articol este direcționat către păstrarea echilibrului dintre necesitatea disciplinei interne în instituția, de care depinde în mare măsură securitatea societății, pe de o parte și necesitatea luptei cu încălcarea drepturilor fundamentale ale omului, pe de altă parte. Persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept informează organele corespunzătoare despre încălcări și întreprind alte acțiuni legale, în afara acestor organe doar în acel caz, când nu există alte posibilități sau sînt ineficiente. Se înțelege că persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept nu se supun măsurilor de administrative de pedeapsă sau de alt tip din cauză că au relatat despre încălcarea prezentului Cod sau despre posibilitatea acesteia.
- c) Expresia „Instanțele corespunzătoare sau organe care au împuterniciri de urmărire sau control legal, include orice instituție sau organ, care există pe baza dreptului național atît în cadrul instituției de menținere a ordinii de drept cît și independent de aceasta, cu împuterniciri statutare, obișnuite sau alt fel de împuterniciri de a analiza plîngerile și reclamațiile, care apar în legătură cu încălcările în sfera de activitate a prezentului Cod.
- d) Într-un șir de țări sursele de informare în masă se pot considera instituții, care îndeplinesc funcții de analiză a plîngerilor, similare celor descrise în sub-punctul c) mai sus. De aceea persoanele responsabile de menținerea ordinii de drept pot motivat, în calitate de măsură de ultimă instanță și în conformitate cu legea țărilor lor să atragă atenția societății prin sursele de informare în masă.
- e) Persoanele responsabile de menținere a ordinii de drept care respectă prevederile prezentului Cod, merită respect, susținere deplină și colaborare din partea societății și a instituțiilor de menținere a ordinii de drept în care lucrează și din parte persoanelor implicate în menținerea ordinii.

EUROPENE

CONVENȚIA EUROPEANĂ DE EXTRĂDARE*

(extras)

Articolul 1. Obligația de a extrăda

Părțile contractante se angajează să-și predea reciproc, potrivit regulilor și sub condiții determinate prin articolele următoare, persoanele care sînt urmărite pentru o infracțiune sau căutate în vederea executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță de către autoritățile judiciare ale părții solicitante.

Articolul 2. Fapte care dau loc la extrădare

1. Vor da loc la extrădare faptele pedepsite de legile părții solicitante și ale părții solicitate cu o pedeapsă privativă de libertate sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate de cel puțin un an sau cu o pedeapsă mai severă.

Cînd pe teritoriul părții solicitante a intervenit o condamnare la o pedeapsă ori cînd s-a aplicat o măsură de siguranță, sancțiunea pronunțată va trebui să fie de o durată de cel puțin 4 luni.

2. Dacă cererea de extrădare vizează mai multe fapte distincte, pedepsite fiecare de legea părții solicitante și a părții solicitate cu o pedeapsă privativă de libertate sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate, dar dintre care unele nu îndeplinesc condiția privind durata pedepsei, partea contractantă solicitată va avea facultatea să acorde extrădarea și pentru acestea din urmă.

3. Orice parte contractantă, a cărei legislație nu autorizează extrădarea pentru anumite infracțiuni vizate la paragraful 1 al prezentului articol, va putea, în ceea ce o privește, să excludă aceste infracțiuni din cîmpul de aplicare a Convenției.

Articolul 3. Infracțiuni politice

1. Extrădarea nu se va acorda, dacă infracțiunea pentru care este cerută este considerată de partea solicitată ca infracțiune politică sau ca faptă conexă unei asemenea infracțiuni.

2. Aceeași regulă se va aplica, dacă partea solicitată are motive temeinice de a crede că cererea de extrădare motivată printr-o infracțiune de drept comun a fost prezentată în vederea urmăririi sau pedepșirii unei persoane pentru considerente de rasă, de religie, de naționalitate sau de opinii politice ori că situația acestei persoane riscă să fie agravată pentru unul sau altul dintre aceste motive.

3. În aplicarea prezentei Convenții, atentatul la viața unui șef de stat sau a unui membru al familiei sale nu va fi considerat ca infracțiune politică.

4. Aplicarea prezentului articol nu va afecta obligațiile pe care părțile le vor fi asumat sau le vor asuma potrivit oricărei alte convenții internaționale cu caracter multilateral.

Articolul 4. Infracțiuni militare

Extrădarea motivată de infracțiuni militare care nu constituie infracțiune de drept comun este exclusă din cîmpul de aplicare a prezentei Convenții.

Articolul 5. Infracțiuni fiscale

În materie de taxe și impozite, de vamă și de schimb valutar, extrădarea se va acorda, în condițiile prevăzute de prezenta Convenție, numai dacă s-a hotărît astfel între părțile contractante pentru fiecare infracțiune sau categorie de infracțiuni.

Articolul 6. Extrădarea naționalilor

1. a) Orice parte contractantă are dreptul să refuze extrădarea resortisanților săi.

b) Fiecare parte contractantă va putea, printr-o declarație făcută odată cu semnarea sau cu depunerea instrumentului său de ratificare sau de aderare să definească, în ceea ce o privește, termenul de *resortisant* în înțelesul prezentei Convenții.

* Adoptată la 13 decembrie 1957. Intrată în vigoare la 28 aprilie 1960. Semnată de Republica Moldova la 2 mai 1996. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1183-XIII din 14 mai 1997. Intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 31 decembrie 1997. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, Chișinău, 1998, vol. 1, p. 318.

- c) Calitatea de resortisant se va aprecia la data hotărîrii asupra extrădării. Totuși, dacă această calitate nu este recunoscută decît între data hotărîrii și data avută în vedere pentru predare, partea solicitată va putea, de asemenea, să se prevaleze de dispoziția alin. a) al prezentului paragraf.

2. Dacă partea solicitată nu-și extrădează propriul resortisant, ea va trebui, la cererea părții solicitante, să supună cauza autorităților competente, astfel încît să se poată exercita urmărirea judiciară, dacă este cazul. În acest scop, dosarele, informațiile și obiectele privind infracțiunea se vor transmite gratuit pe calea prevăzută la paragraful 1 al art. 12. Partea solicitantă va fi informată despre rezultatul cererii sale.

Articolul 7. Locul săvîrșirii infracțiunii

1. Partea solicitată va putea refuza să extrădeze persoana reclamată pentru o infracțiune care, potrivit legislației sale, a fost săvîrșită în totul sau în parte pe teritoriul său, ori într-un loc asimilat teritoriului său.

2. Cînd infracțiunea, motivînd cererea de extrădare, a fost comisă în afara teritoriului părții solicitante, extrădarea nu va putea fi refuzată decît dacă legislația părții solicitate nu autorizează urmărirea unei infracțiuni de același fel, săvîrșită în afara teritoriului său ori nu autorizează extrădarea pentru infracțiunea formînd obiectul cererii.

Articolul 8. Urmăriți în curs pentru aceleași fapte

O parte solicitată va putea refuza să extrădeze o persoană reclamată, dacă această persoană se află și sub urmărirea sa pentru fapta sau faptele în legătură cu care se cere extrădarea.

Articolul 9. Non bis in idem

Extrădarea nu se va acorda cînd persoana reclamată a fost judecată definitiv de către autoritățile competente ale părții solicitate pentru fapta sau faptele pentru care extrădarea este cerută. Extrădarea va putea fi refuzată, dacă autoritățile competente ale părții solicitate au hotărît să nu întreprindă urmărirea sau să pună capăt urmărilor pe care le-au exercitat pentru aceeași faptă sau aceleași fapte.

Articolul 10. Prescripția

Extrădarea nu se va acorda, dacă prescripția acțiunii sau a pedepsei este împlinită potrivit legislației fie a părții solicitante, fie a părții solicitate.

Articolul 11. Pedepsa capitală

Dacă fapta pentru care se cere extrădarea este pedepsită cu pedeapsa capitală de către legea părții solicitante și dacă, în atare caz, această pedeapsă nu este prevăzută de legislația părții solicitate, sau în mod normal aici nu este executată, extrădarea nu va putea să fie acordată decît cu condiția ca partea solicitantă să dea asigurări considerate ca îndestulătoare de către partea solicitată că pedeapsa capitală nu se va executa.

Articolul 12. Cererea și actele ajutătoare

1. Cererea se va formula în scris și va fi prezentată pe cale diplomatică. Asupra altei căi se va putea conveni prin înțelegere directă între două sau mai multe părți.

2. Se vor prezenta, în sprijinul cererii:

- a) originalul sau copia autentică fie de pe o hotărîre de condamnare executorie, fie de pe un mandat de arestare sau de pe orice alt act avînd putere egală, eliberat în formele prescrise de legea părții solicitante;
- b) o expunere a faptelor pentru care se cere extrădarea. Data și locul săvîrșirii lor, calificarea lor legală și referirile la dispozițiile legale ce le sînt aplicabile se vor indica în modul cel mai exact posibil; și
- c) o copie de pe dispozițiile legale aplicabile sau, dacă aceasta nu este cu putință, o declarație asupra dreptului aplicabil, precum și semnamentele cele mai precis posibile ale persoanei reclamate și orice alte informații de natură a determina identitatea și naționalitatea sa.

Articolul 13. Informații suplimentare

Dacă informațiile comunicate de partea solicitantă se dovedesc insuficiente pentru a permite părții solicitate să pronunțe o hotărîre în aplicarea prezentei Convenții, această din urmă parte va cere împlinirea informațiilor necesare și va putea fixa un termen pentru obținerea acestor informații.

Articolul 14. Regula specialității

1. Persoana care va fi predată nu va fi nici urmărită, nici judecată, nici deținută în vederea executării unei pedepse sau măsuri de siguranță, nici supusă oricărei alte restricții a libertății sale individuale, pentru orice fapt anterior predării, altul decât cel care a motivat extrădarea, în afară de cazurile următoare:

- a) când partea care a predat-o consimte. O cerere va fi prezentată în acest scop, însoțită de actele prevăzute la art. 12 și de un proces-verbal judiciar consemnând declarațiile extrădatului. Acest consimțământ se va da atunci când infracțiunea pentru care este cerut atrage ea însăși obligația de extrădare potrivit prezentei Convenții;
- b) când, avînd posibilitatea să o facă, persoana extrădată nu a părăsit în cele 45 de zile următoare eliberării sale definitive teritoriul părții căreia îi fusese predată ori dacă s-a înapoiat acolo după ce l-a părăsit.

2. Totuși partea solicitantă va putea lua măsurile necesare în vederea, pe de o parte, a unei eventuale trimiteri a persoanei de pe teritoriul său, iar pe de altă parte, a întreruperii prescripției potrivit legislației sale, inclusiv recurgerea la o procedură în lipsă.

3. Când calificarea dată faptei incriminate va fi modificată în cursul procedurii, persoana extrădată nu va fi urmărită sau judecată decât în măsura în care elementele constitutive ale infracțiunii recalificate ar îngădui extrădarea.

Articolul 15. Reextrădarea către un al treilea stat

În afara cazului prevăzut la paragraful 1 lit. b) al art. 14, consimțământul părții solicitate va fi necesar spre a îngădui părții solicitante să predea unei alte părți sau unui stat terț persoana care i-a fost predată și care ar fi căutată de cealaltă parte sau de statul terț pentru infracțiuni anterioare predării. Partea solicitată va putea cere prezentarea actelor prevăzute la paragraful 1 al art. 12.

Articolul 16. Arestarea provizorie

1. În caz de urgență, autoritățile competente ale părții solicitate vor putea cere arestarea provizorie a persoanei căutate; autoritățile competente ale părții solicitate vor statua asupra acestei cereri potrivit legii acestei părți.

2. Cererea de arestare provizorie va indica existența unuia dintre documentele prevăzute la paragraful 2 lit. a) al art. 12 și va face cunoscută intenția de a trimite o cerere de extrădare; ea va menționa infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă, precum și, în măsura posibilului, semnalmentele persoanei căutate.

3. Cererea de arestare provizorie se va transmite autorităților competente ale părții solicitate fie pe cale diplomatică, fie direct prin poștă sau telegraf, fie prin Organizația Internațională de Poliție Criminală (Interpol), fie prin orice alt mijloc, lăsînd o urmă scrisă sau încuviințată de partea solicitată. Autoritatea solicitantă va fi informată neîntîrziat despre urmarea dată cererii sale.

4. Arestarea provizorie va putea înceta dacă, în termen de 18 zile de la arestare, partea solicitată nu a fost sesizată prin cererea de extrădare și documentele menționate la art. 12; ea nu va trebui, în nici un caz, să depășească 40 de zile de la arestare. Totuși punerea în libertate provizorie este posibilă oricînd, partea solicitată avînd însă de luat orice măsură pe care o va aprecia necesară spre a evita fuga persoanei reclamate.

5. Punerea în libertate nu va fi opusă unei noi arestări și extrădării, dacă cererea de extrădare este primită ulterior.

Articolul 17. Concurs de cereri

Dacă extrădarea este cerută în concurs de către mai multe state, fie pentru aceeași faptă, fie pentru fapte diferite, partea solicitată va statua, ținînd seama de toate împrejurările și în mod deosebit de gravitatea și de locul săvîrșirii infracțiunilor, de datele respective ale cererilor, de naționalitatea persoanei reclamate și de posibilitatea unei extrădări ulterioare către alt stat.

Articolul 18. Predarea extrădatului

1. Partea solicitată va face cunoscută părții solicitante, pe calea prevăzută la paragraful 1 al art. 12, hotărîrea sa asupra extrădării.

2. Orice respingere totală sau parțială va fi motivată.

3. În caz de acceptare, partea solicitantă va fi informată despre locul și data predării, precum și asupra duratei detenției executate în vederea extrădării de către persoana reclamată.

4. Sub rezerva cazului prevăzut la paragraful 5 al prezentului articol, dacă persoana reclamată nu a fost preluată la data fixată, ea va putea fi pusă în libertate la expirarea unui termen de 15 zile socotit de la această dată și va fi, în orice caz, pusă în libertate la expirarea unui termen de 30 de zile; partea solicitată va putea refuza să o extrădeze pentru aceeași faptă.

5. În caz de forță majoră care împiedică predarea sau primirea persoanei de extrădat, partea interesată va informa despre aceasta pe cealaltă parte; ambele părți se vor pune de acord asupra unei noi date de predare, iar dispozițiile paragrafului 4 al prezentului articol vor fi aplicabile.

Articolul 19. Predarea amînată sau condițională

1. Partea solicitată va putea, după ce va fi statuat asupra cererii de extrădare, să amîne predarea persoanei cerute, pentru a putea fi urmărită de ea însăși, sau, dacă persoana a fost deja condamnată, să poată executa, pe teritoriul său, o pedeapsă aplicabilă pentru un alt fapt decît acelea pentru care este cerută extrădarea.

2. În loc de a amîna predarea, partea solicitată va putea preda temporar părții solicitante persoana cerută, în condiții ce vor fi determinate de comun acord între părți.

Articolul 20. Remiterea de obiecte

1. La cererea părții solicitante, partea solicitată va reține și va remite, în măsura permisă de legislația sa, obiectele:

- a) care pot fi folosite ca elemente doveditoare, sau
- b) care, provenind din infracțiune, au fost găsite în momentul arestării în posesia persoanei reclamate sau au fost descoperite ulterior.

2. Remiterea obiectelor vizate la paragraful 1 al prezentului articol se va efectua chiar în cazul în care extrădarea, care a fost deja admisă, nu ar putea avea loc ca urmare a morții sau evadării persoanei reclamate.

3. Cînd numitele obiecte vor fi susceptibile de reținere sau de confiscare pe teritoriul părții solicitate, aceasta din urmă va putea, în vederea unei proceduri penale în curs, să le păstreze temporar sau să le remită sub condiția restituirii.

4. sînt totuși rezervate drepturile pe care partea solicitată sau terții le-ar fi dobîndit asupra acestor obiecte. Dacă asemenea drepturi există, obiectele se vor restitui la terminarea procesului, cît mai curînd cu putință și fără cheltuieli, părții solicitate.

Articolul 21. Tranzitul

1. Tranzitul prin teritoriul uneia dintre părțile contractante se va încuviința la cerere, adresată pe calea prevăzută la paragraful 1 al art. 12, cu condiția să nu fie vorba despre vreo infracțiune considerată de partea solicitată pentru tranzit ca avînd un caracter politic ori pur militar, ținînd seama de art. 3 și 4 ale prezentei Convenții.

2. Tranzitul unui resortisant, în înțelesul art. 6, al țării solicitate pentru tranzit, va putea fi refuzat.

3. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 4 din prezentul articol, prezentarea documentelor prevăzute la paragraful 2 al art. 12 va fi necesară.

4. În cazul în care va fi folosită calea aeriană, se va face aplicarea următoarelor dispoziții:

- a) cînd nu va fi prevăzută o aterizare, partea solicitantă va înștiința partea peste al cărei teritoriu se va zbura și va atesta existența unuia dintre documentele prevăzute la paragraful 2 lit. a) al art. 12.

În caz de aterizare forțată, această notificare va produce efectele cererii de arestare provizorie prevăzute la art. 16, iar partea solicitantă va adresa o cerere formală de tranzit.

- b) cînd va fi prevăzută o aterizare, partea solicitantă va adresa o cerere formală de tranzit.

5. Totuși o parte va putea declara, odată cu semnarea prezentei Convenții sau la depunerea instrumentului său de ratificare sau de aderare, că nu va încuviința tranzitul unei persoane decît în aceleași condiții cu cele ale extrădării sau cu unele dintre ele. În aceste cazuri, se va putea aplica regula reciprocității.

6. Tranzitul persoanei extrădate nu se va efectua prin traversarea unui teritoriu unde ar fi motive să se creadă că viața sau libertatea sa ar putea fi amenințate pentru motive legate de rasa, religia, naționalitatea sau opiniile sale politice.

Articolul 22. Procedura

În afara unor dispoziții contrare ale prezentei Convenții, legea părții solicitate este singura aplicabilă procedurii de extrădare, precum și celei a arestării provizorii.

Articolul 23. Limbile folosite

Documentele de prezentat vor fi redactate fie în limba părții solicitante, fie în cea a părții solicitate. Aceasta din urmă va putea cere o traducere în una dintre limbile oficiale ale Consiliului European, la alegerea ei.

Articolul 24. Cheltuieli

1. Cheltuielile ocazionate de extrădare pe teritoriul părții solicitate vor fi în sarcina acestei părți.
2. Cheltuielile ocazionate de tranzit prin teritoriul părții solicitate pentru tranzit vor fi în sarcina părții solicitante.
3. În caz de extrădare, provenind de pe un teritoriu nemetropolitan al părții solicitate, cheltuielile ocazionate de transportul între acest teritoriu și teritoriul metropolitan al părții solicitante vor fi în sarcina acesteia din urmă. Aceași regulă se va aplica pentru cheltuielile ocazionate de transport între teritoriul nemetropolitan al părții solicitate și teritoriul metropolitan al acesteia.

Articolul 25. Definirea măsurilor de siguranță

În înțelesul prezentei Convenții, termenul *măsuri de siguranță* desemnează orice măsuri privative de libertate care au fost dispuse complementar sau în substituirea unei pedepse, prin hotărâre a unei jurisdicții penale.

PROTOCOL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA EUROPEANĂ DE EXTRĂDARE* (extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol,
Văzînd dispozițiile Convenției europene de extradare, deschisă spre semnare la Paris la 13 decembrie 1957, denumită în continuare *Convenția*, îndeosebi art. 3 și 9 ale acesteia,
Considerînd că este oportun să se completeze aceste articole în vederea întăririi protecției comunității umane și a persoanelor,
Au convenit după cum urmează:

Titlul I

Articolul 1

Pentru aplicarea prevederilor art. 3 al Convenției, nu vor fi considerate infracțiuni politice:

- a) crimele împotriva umanității prevăzute de Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid, adoptată la 9 decembrie 1948 de Adunarea generală a Națiunilor Unite;
- b) infracțiunile prevăzute la art. 50 al Convenției de la Geneva din 1949 pentru îmbunătățirea soartei răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie, la art. 51 al Convenției de la Geneva din 1949 pentru îmbunătățirea soartei răniților, bolnavilor și naufragaților forțelor armate maritime, la art. 130 al Convenției de la Geneva din 1949 cu privire la tratamentul prizonierilor de război și la art. 147 al Convenției de la Geneva din 1949 cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război;
- c) orice violări analoge ale legilor războiului, în vigoare la data intrării în vigoare a prezentului Protocol și a cutumelor războiului existente în acel moment care nu sînt deja prevăzute prin dispozițiile sus-menționate ale convențiilor de la Geneva.

Titlul II

Articolul 2

Articolul 9 al Convenției se completează prin textul următor, articolul 9 original al Convenției alcătuind paragraful 1, iar dispozițiile de mai jos, paragrafele 2, 3 și 4;

2. Extradarea unei persoane care a format obiectul unei judecări definitive într-un stat terț, parte contractantă la Convenție, pentru fapta sau faptele în vederea cărora cererea este prezentată, nu se va acorda:

- a) cînd menționata judecată a pronunțat achitarea sa;
 - b) cînd pedeapsa privativă de libertate sau altă măsură aplicată:
 - (i) a fost executată integral;
 - (ii) a format obiectul unei grațieri sau amnistii, purtînd asupra totalității sale sau asupra părții neexecutate;
 - c) cînd judecătorul a constatat vinovăția autorului infracțiunii fără să pronunțe vreo sancțiune.
3. Totuși, în cazurile prevăzute la paragraful 2, extradarea va putea fi acordată:
- a) dacă fapta care a dat loc judecării a fost comisă împotriva unei persoane, instituții sau bun avînd caracter public în statul solicitant;
 - b) dacă persoana care a format obiectul judecării avea ea însăși un caracter public în statul solicitant;
 - c) dacă fapta care a dat loc judecării a fost comisă în totul sau în parte pe teritoriul statului solicitant sau într-un loc asimilat teritoriului său.

4. Dispozițiile paragrafelor 2 și 3 nu împiedică aplicarea dispozițiilor naționale mai largi, cu privire la efectul non *bis in idem* legat de hotărîrile judiciare pronunțate în străinătate”.

* Adoptat la Strasbourg la 15 octombrie 1975. A intrat în vigoare la 20 august 1979. Semnat de Republica Moldova la 26 iunie 1998. Ratificat de Republica Moldova prin Legea de ratificare nr. 268-XIV din 21 iunie 2001. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 25 septembrie 2001.

AL DOILEA PROTOCOL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA EUROPEANĂ DE EXTRĂDARE* (extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol,
Dornice să înlesnească aplicarea, în materie de infracțiuni fiscale, a Convenției europene de extră-
dare, deschisă spre semnare la Paris la 13 decembrie 1957, denumită în continuare *Convenție*,
Considerînd, de asemenea, că este oportună completarea Convenției în anumite privințe,
Au convenit după cum urmează:

Titlul I

Articolul 1

Paragraful 2 al articolului 2 al Convenției se completează prin următoarea dispoziție:
„Această facultate va fi deopotrivă aplicabilă unor fapte care nu sînt pasibile decît de o sancțiune de
natură pecuniară”.

Titlul II

Articolul 2

Articolul 5 al Convenției se înlocuiește prin următoarele dispoziții:

„Infracțiuni fiscale

1. În materie de taxe și impozite, de vamă și de schimb valutar, extrădarea va fi acordată între părțile contractante conform dispozițiilor Convenției, pentru fapte la care corespund, potrivit legii părții solicitate, infracțiuni de aceeași natură.

2. Extrădarea nu va putea fi refuzată pentru motivul că legislația părții solicitate nu impune același tip de taxe sau impozite sau nu cuprinde același tip de reglementare în materie de taxe și impozite, de vamă și de schimb valutar cu legislația părții solicitante”.

Titlul III

Articolul 3

Convenția se completează cu următoarele dispoziții:

„Judecarea în lipsă

1. Cînd o parte contractantă cere unei alte părți contractante extrădarea unei persoane în vederea executării unei pedepse sau măsuri de siguranță pronunțate printr-o hotărîre dată în lipsă împotriva sa, partea solicitată poate refuza extrădarea în acest scop, dacă, după părerea sa, procedura de judecată nu a satisfăcut minimul de drepturi de apărare recunoscute oricărei alte persoane învinuite de o infracțiune. Totuși extrădarea se va acorda, dacă partea solicitantă dă asigurări apreciate ca suficiente spre a garanta persoanei a cărei extrădare este cerută dreptul la o nouă procedură de judecată care să-i salvgardeze drepturile la apărare. Această hotărîre îndreptățește partea solicitantă fie să execute judecata în cauză, dacă cel condamnat nu se împotrivește, fie să urmărească pe extrădat, în caz contrar.

2. Cînd partea solicitată comunică persoanei a cărei extrădare este cerută hotărîrea dată în lipsă împotriva sa, partea solicitantă nu va considera această comunicare ca o notificare atrăgînd efecte față de procedura penală în acest stat”.

* Adoptat la Strasbourg în 17 martie 1978. Ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 270-XV din 21 iunie 2001. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 25 septembrie 2001.

Titlul IV

Articolul 4

Convenția se completează cu următoarele dispoziții:

„Amnistie

Extrădarea nu se va admite pentru o infracțiune acoperită de amnistie în statul solicitat, dacă acesta avea competența să urmărească această infracțiune potrivit propriei sale legi penale”.

Titlul V

Articolul 5

Paragraful 1 al articolului 12 al Convenției este înlocuit prin următoarele dispoziții:

„Cererea va fi formulată în scris și adresată de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate; totuși calea diplomatică nu se exclude. O altă cale va putea fi convenită prin înțelegere directă între două sau mai multe părți”.

CONVENȚIA EUROPEANĂ DE ASISTENȚĂ JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ*

(extras)

PREAMBUL

*Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strînse între membrii săi,
Convinse că adoptarea unor reguli comune în domeniul asistenței judiciare în materie penală este de natură să atingă acest obiectiv,
Considerînd că asistența judiciară este o materie conexă celei a extrădării, care a făcut deja obiectul unei Convenții din data de 13 decembrie 1957,
Au convenit după cum urmează:*

Titlul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

1. Părțile contractante se angajează să-și acorde reciproc, potrivit dispozițiilor prezentei Convenții, asistența judiciară cea mai amplă cu putință în orice procedură privitoare la infracțiuni a căror reprimare este, în momentul solicitării asistenței, de competența autorităților judiciare ale părții solicitante.

2. Prezenta Convenție nu se aplică nici executării hotărîrilor de arestare și de condamnare, nici infracțiunilor militare care nu constituie infracțiuni de drept comun.

Articolul 2

Asistența judiciară va putea fi refuzată:

- dacă cererea se referă la infracțiuni considerate de partea solicitată fie infracțiuni politice, fie infracțiuni conexe la infracțiuni politice, fie infracțiuni fiscale;
- dacă partea solicitată consideră că îndeplinirea cererii este de natură să aducă atingere suveranității, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale ale țării sale.

Titlul II COMISIILE ROGATORII

Articolul 3

1. Partea solicitată va urmări îndeplinirea, în formele prevăzute de legislația sa, a comisiilor rogatorii referitoare la o cauză penală, care îi vor fi adresate de către autoritățile judiciare ale părții solicitante și care au ca obiect îndeplinirea actelor de urmărire sau comunicarea mijloacelor materiale de probă, a dosarelor sau a documentelor.

2. Dacă partea solicitantă dorește ca martorii sau experții să depună sub jurămînt, ea va cere aceasta în mod expres, iar partea solicitată îi va da curs, dacă legea din țara sa nu se opune.

3. Partea solicitată va putea să transmită numai copii sau fotocopii certificate pentru conformitate de pe dosarele sau documentele cerute. Totuși, dacă partea solicitantă cere în mod expres comunicarea originalelor, se va da curs, în măsura posibilului, acestei cereri.

Articolul 4

Dacă partea solicitantă o cere în mod expres, partea solicitată o va informa despre data și locul îndeplinirii comisiei rogatorii. Autoritățile și persoanele în cauză vor putea să asiste la îndeplinirea cererii, dacă partea solicitantă consimte la aceasta.

* Adoptată la Strasbourg la 20 aprilie 1959. A intrat în vigoare la 12 iunie 1962. Ratificată prin Hotărîrea Parlamentului al R. Moldova nr. 1332-XIII din 26 septembrie 1997. Hotărîrea de ratificare a fost publicată în Monitorul oficial al R. Moldova, nr. 71 din 30 septembrie 1997. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, vol. 14, Chișinău, 1999, p. 71-82.

Articolul 5

1. Orice parte contractantă, în momentul semnării prezentei Convenții sau al depunerii instrumentului său de ratificare sau de aderare, va putea, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să-și rezerve dreptul de a supune îndeplinirea comisiilor rogatorii privitoare la percheziții sau la sechestre de obiecte uneia sau mai multora dintre următoarele condiții:

- a) infracțiunea care motivează comisia rogatorie trebuie să fie sancționată potrivit legii părții solicitante și a părții solicitate;
- b) infracțiunea care motivează comisia rogatorie trebuie să fie susceptibilă de a da loc la extrădare în țara solicitată;
- c) îndeplinirea comisiei rogatorii trebuie să fie compatibilă cu legea părții solicitate.

2. Dacă o parte contractantă va fi făcut o declarație conform paragrafului 1 al prezentului articol, orice altă parte va putea aplica regula reciprocității.

Articolul 6

1. Partea solicitată va putea amâna remiterea obiectelor, a dosarelor sau a documentelor a căror comunicare este cerută, dacă acestea îi sînt necesare pentru o procedură penală în curs.

2. Obiectele și originalele dosarelor și ale documentelor, comunicate în îndeplinirea unei comisii rogatorii, vor fi restituite cît mai curînd posibil de către partea solicitantă părții solicitate, în afară de cazul în care aceasta din urmă nu renunță la ele.

Titlul III COMUNICAREA ACTELOR DE PROCEDURĂ ȘI A HOTĂRÎRII JUDICIARE. ÎNFĂȚIȘAREA MARTORILOR, EXPERȚILOR ȘI A PERSOANELOR URMĂRITE

Articolul 7

1. Partea solicitată va proceda la comunicarea actelor de procedură și a hotărîrilor judiciare, care îi vor fi transmise în acest scop de către partea solicitantă. Această comunicare va putea fi efectuată prin simpla transmitere a actului sau a hotărîrii, destinatarului. Dacă partea solicitantă o cere în mod expres, partea solicitată va efectua comunicarea într-una dintre formele prevăzute de legislația sa pentru înmînări analoage sau într-o formă specială compatibilă cu această legislație.

2. Dovada comunicării se va face printr-o recipisă datată și semnată de destinatar sau printr-o declarație a părții solicitate, constatînd faptul, forma și data comunicării. Unul sau ambele documente vor fi transmise imediat părții solicitante. La cererea acesteia din urmă, partea solicitată va preciza dacă comunicarea a fost făcută în conformitate cu legea sa. În cazul în care comunicarea nu s-a putut face, partea solicitată va face cunoscut imediat motivul părții solicitante.

3. Orice parte contractantă, în momentul semnării prezentei Convenții sau al depunerii instrumentului său de ratificare sau de aderare, va putea cere, prin declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, ca citația pentru înfățișare, destinată unei persoane urmărite care se găsește pe teritoriul său, să fie transmisă autorităților sale într-un anumit termen, înainte de data fixată pentru înfățișare. Acest termen va fi precizat în sus-menționata declarație și nu va putea depăși 50 de zile. Se va ține seama de acest termen la fixarea datei înfățișării și la transmiterea citației.

Articolul 8

Martorul sau expertul care nu a răspuns citației de înfățișare a cărei comunicare a fost cerută nu va putea fi supus, chiar dacă citația va cuprinde un ordin categoric, nici unei sancțiuni sau măsuri de constrîngere, în afară de cazul în care el se va duce din proprie inițiativă pe teritoriul părții solicitante și dacă va fi din nou citat aici în mod legal.

Articolul 9

Indemnizațiile convenite și cheltuielile de transport și de ședere, rambursabile martorului sau expertului de către partea solicitantă, vor fi calculate de la locul lor de reședință și le vor fi acordate la niveluri cel puțin egale cu cele prevăzute de tarifele și regulamentele în vigoare în țara în care audierea trebuie să aibă loc.

Articolul 10

1. Dacă partea solicitantă apreciază că înfățișarea personală a unui martor sau expert în fața autorităților ei judiciare este în mod deosebit necesară, ea va face mențiune despre aceasta în cererea de înmînare a citației, iar partea solicitată va invita acest martor sau expert să se înfățișeze. Partea solicitată va face cunoscut părții solicitante răspunsul martorului sau al expertului.

2. În cazul prevăzut la paragraful 1 al acestui articol, în cerere sau în citație va trebui să se menționeze cuantumul aproximativ al indemnizațiilor plătibile, precum și al cheltuielilor de călătorie și de ședere rambursabile. 3. Dacă i se prezintă o cerere în acest sens, partea solicitată va putea subscrie un avans martorului sau expertului. Acesta se va menționa în citație și va fi rambursat de către partea solicitantă.

Articolul 11

1. Orice persoană deținută, a cărei înfățișare personală în calitate de martor sau pentru confruntare este cerută de partea solicitantă, va fi transferată temporar pe teritoriul unde va avea loc audierea, sub condiția înapoierii sale în termenul indicat de către partea solicitată și sub rezerva dispozițiilor art. 12, în măsura în care acestea pot fi aplicate. Transferarea va putea fi refuzată:

- a) dacă persoana deținută nu consimte;
- b) dacă prezența sa este necesară într-un proces penal în curs pe teritoriul părții solicitate;
- c) dacă transferarea sa este susceptibilă să îi prelungească detenția; sau
- d) dacă alte considerații imperioase se opun transferării sale pe teritoriul părții solicitante.

2. În cazul prevăzut în paragraful precedent și sub rezerva dispozițiilor art. 2, tranzitul pe teritoriul unui stat terț, parte la prezenta Convenție, al persoanei deținute va fi acordat la cererea adresată de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate pentru tranzit, însoțită de toate documentele necesare. Orice parte contractantă va putea să refuze acordarea tranzitului resortisanților săi.

3. Persoana transferată va trebui să rămână în detenție pe teritoriul părții solicitante și, dacă este cazul, pe teritoriul părții solicitate pentru tranzit, în afară de cazul în care partea solicitată pentru transferare nu cere punerea acesteia în libertate.

Articolul 12

1. Nici un martor sau expert, oricare ar fi naționalitatea sa, care, ca urmare a unei citații, se va înfățișa în fața autorităților judiciare ale părții solicitante, nu va putea fi nici urmărit, nici deținut, nici supus vreunei alte restricții a libertății sale individuale pe teritoriul acestei părți pentru fapte sau condamnări anterioare plecării sale de pe teritoriul părții solicitate.

2. Nici o persoană, oricare ar fi naționalitatea ei, citată în fața autorităților judiciare ale părții solicitante pentru a răspunde acolo de fapte pentru care ea se află sub urmărire penală, nu va putea fi acolo nici urmărită, nici deținută, nici supusă vreunei alte restricții a libertății sale individuale pentru fapte sau condamnări anterioare plecării sale de pe teritoriul părții solicitate și care nu sînt menționate în citație.

3. Imunitatea prevăzută de prezentul articol va înceta, dacă martorul, expertul sau persoana urmărită, avînd posibilitatea să părăsească teritoriul părții solicitante timp de 15 zile consecutive, după ce prezența sa nu mai era cerută de autoritățile judiciare, va rămîne totuși pe acest teritoriu sau se va reîntoarce aici după ce îl va fi părăsit.

Titlul IV CAZIERUL JUDICIAR

Articolul 13

1. Partea solicitată va comunica, în măsura în care autoritățile ei judiciare vor putea ele însele să le obțină într-un asemenea caz, extrasele de pe cazierul judiciar și orice date referitoare la acesta, care îi vor fi cerute de autoritățile judiciare ale unei părți contractante pentru o cauză penală. 2. În alte cazuri decît cele prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol se va da curs unei asemenea cereri în condițiile prevăzute de legislație, de alte reglementări sau de practica părții solicitate.

Titlul V PROCEDURA

Articolul 14

1. Cererile de asistență vor trebui să conțină următoarele indicații:
 - a) autoritatea de la care emană cererea;
 - b) obiectul și motivul cererii;
 - c) în măsura posibilului, identitatea și naționalitatea persoanei în cauză; și
 - d) numele și adresa destinatarului, dacă este cazul.
2. Comisiile rogatorii prevăzute la art. 3–5 vor menționa în plus inculparea și vor cuprinde o prezentare sumară a faptelor.

Articolul 15

1. Comisiile rogatorii prevăzute la art. 3–5, precum și cererile prevăzute la art. 11 vor fi adresate de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate și vor fi înapoiate pe aceeași cale.
2. În caz de urgență, numitele comisii rogatorii vor putea fi adresate de autoritățile judiciare ale părții solicitante direct autorităților judiciare ale părții solicitate. Ele vor fi trimise înapoi, însoțite de documentele referitoare la îndeplinirea lor pe calea prevăzută la paragraful 1 al prezentului articol.
3. Cererile prevăzute la paragraful 1 al art. 13 vor putea fi adresate de către autoritățile judiciare direct serviciului competent al părții solicitate, iar răspunsurile vor putea fi trimise înapoi direct de către acest serviciu. Cererile prevăzute la paragraful 2 al art. 13 vor fi adresate de către Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate.
4. Cererile de asistență judiciară, altele decât cele prevăzute la paragrafele 1 și 3 ale prezentului articol, și mai ales cererile de investigații preliminare urmăririi penale vor putea face obiectul unor comunicări directe între autorități judiciare.
5. În cazurile în care transmiterea directă este permisă de prezenta Convenție, aceasta se va putea efectua prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale (Interpol).
6. Orice parte contractantă, în momentul semnării prezentei Convenții sau al depunerii instrumentului său de ratificare sau de aderare, va putea, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, fie să facă cunoscut că toate cererile de asistență judiciară sau anumite asemenea cereri trebuie să fie adresate pe altă cale decât cea prevăzută în prezentul articol, fie să ceară, în cazul prevăzut la paragraful 2 al acestui articol, ca, în același timp, să fie transmisă o copie de pe comisia rogatorie ministerului său de justiție.
7. Prevederile prezentului articol nu vor putea aduce atingere dispozițiilor acordurilor sau înțelegerilor bilaterale în vigoare dintre părțile contractante, potrivit cărora este prevăzută transmiterea directă a cererilor de asistență judiciară între autoritățile părților.

Articolul 16

1. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 al prezentului articol, traducerea cererii și a documentelor anexate nu va fi solicitată.
2. Fiecare parte contractantă, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare sau de aderare, va putea, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să-și rezerve dreptul de a pretinde ca cererile și documentele anexe care îi sînt adresate să fie însoțite fie de o traducere în propria sa limbă, fie de o traducere în una dintre limbile oficiale ale Consiliului Europei sau în limba pe care o va indica. Celelalte părți vor putea aplica regula reciprocității.
3. Prezentul articol nu va aduce atingere dispozițiilor referitoare la traducerea cererilor și a documentelor anexe conținute de acordurile ori înțelegerile în vigoare sau care se vor încheia între două sau mai multe părți contractante.

Articolul 17

1. Actele și documentele transmise în aplicarea prezentei Convenții vor fi scutite de orice formalități de legalizare.

Articolul 18

Dacă autoritatea sesizată cu o cerere de asistență judiciară este necompetentă pentru a-i da curs, ea o va transmite din oficiu autorității competente din țara sa și, în cazul în care cererea a fost adresată pe cale directă, ea va informa despre aceasta, pe aceeași cale, partea solicitantă.

Articolul 19

Orice refuz de asistență judiciară va fi motivat.

Articolul 20

Sub paragraful dispozițiilor art. 10 paragraful 3, cererile de asistență judiciară nu vor avea drept urmare rambursarea nici unei cheltuieli, cu excepția celor ocazionate de intervenția experților pe teritoriul părții solicitate și de transferul persoanelor deținute, efectuate în aplicarea prevederilor art. 11.

Titlul VI DENUNȚUL ÎN SCOPUL URMĂRIII

Articolul 21

1. Orice denunț adresat de o parte contractantă în scopul urmăririi în fața tribunalelor unei alte părți va face obiectul comunicărilor între ministerele de justiție. În pofida acestor dispoziții, părțile contractante vor putea uza de posibilitatea prevăzută la paragraful 6 al art. 15.

2. Partea solicitată va face cunoscută urmarea dată acestui denunț și va transmite, dacă este cazul, o copie de pe hotărârea intervenită.

3. Dispozițiile art. 16 vor fi aplicate în cazul denunțurilor prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol.

Titlul VII SCHIMB DE INFORMAȚII DIN CAZIERUL JUDICIAR

Articolul 22

Fiecare parte contractantă va da părții interesate informații despre condamnările penale și despre măsurile ulterioare care se referă la cetățenii acestei părți și care au făcut obiectul unei mențiuni în cazierul judiciar. Ministerele de justiție își vor comunica aceste informații cel puțin o dată pe an. Dacă persoana în cauză este considerată ca resortisant al două sau mai multor părți contractante, informațiile vor fi comunicate fiecărei părți interesate, în afara cazului în care această persoană are naționalitatea părții pe teritoriul căreia a fost condamnată.

PROTOCOL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA EUROPEANĂ DE ASISTENȚĂ JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ* (extras)

(Strasbourg, 17 martie 1978)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol, Dornice să faciliteze aplicarea în materie de infracțiuni fiscale a Convenției europene de asistență judiciară în materie penală deschisă pentru semnare la Strasbourg la 20 aprilie 1959 (denumită în continuare "Convenția");
Considerînd de asemenea că este de dorit completarea numitei Convenții și în alte privințe.
Au convenit după cum urmează:

Titlul I

Articolul 1

Părțile Contractante nu vor exercita dreptul prevăzut la articolul 2.a din Convenție de a refuza asistența judiciară pentru singurul motiv că cererea se referă la o infracțiune pe care Partea solicitată o consideră ca o infracțiune fiscală.

Articolul 2

1. În cazul în care o Parte Contractantă și-a rezervat facultatea de a supune îndeplinirea comisiilor rogatorii în scopul de percheziție sau sechestru de bunuri condiției ca infracțiunea motivînd comisia rogatorie să fie sancționabilă după legea Părții solicitante și a Părții solicitate, această condiție va fi îndeplinită în ceea ce privește infracțiunile fiscale dacă infracțiunea este sancționabilă după legea Părții solicitante și corespunde unei infracțiuni de aceeași natură după legea Părții solicitante.
2. Cererea nu va putea fi refuzată pentru motivul că legislația Părții solicitate nu impune același tip de taxe sau impozite, sau nu conține același tip de reglementare în materie de taxe și impozite, de vamă și de schimb valutar ca legislația Părții solicitante.

Titlul II

Articolul 3

Convenția se va aplica de asemenea:

- a. notificării actelor privind executarea unei pedepse, plata unei amenzi sau plata cheltuielilor de procedură;
- b. măsurile referitoare la suspendarea pronunțării unei pedepse sau a executării, sale la liberarea condiționată, la amînarea începerii executării pedepsei sau la întreruperea executării sale.

Titlul III

Articolul 4

Articolul 22 din Convenție se completează cu textul următor, articolul 22 original al Convenției constituind paragraful 1, iar dispozițiile de mai jos paragraful 2:

2. În plus, orice Parte Contractantă care a dat informațiile de mai sus va comunica Părții interesate, la cererea acesteia, în cazuri speciale, copie de pe hotărîrile și măsurile respective, precum și orice altă informație referitoare la acestea, pentru a-i permite să examineze dacă ele necesită măsuri pe plan intern. Această comunicare se va face între Ministerele de Justiție interesate".

* Adoptat la 17 martie 1978. A intrat în vigoare la 12 aprilie 1982. Semnat de Republica Moldova la 26 iunie 1998. Ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 150 din 17 mai 2001. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 25 septembrie 2001.

AL DOILEA PROTOCOL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA EUROPEANĂ DE ASISTENȚĂ JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Strasbourg, 8 noiembrie 2001

(extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol, dat fiind angajamentele lor în temeiul Statutului Consiliului Europei, dorind să contribuie la protecția drepturilor omului, la apărarea statului de drept și la susținerea edificiului democratic al societății, considerînd că este de dorit în acest sens să li se întărească capacitatea individuală și colectivă de reacție împotriva criminalității, decise să îmbunătățească și să completeze în anumite privințe Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, încheiată la Strasbourg la 20 aprilie 1959 (denumită în continuare convenție), precum și Protocolul său adițional, încheiat la Strasbourg la 17 martie 1978, ținînd cont de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, precum și de Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, adoptată la Strasbourg la 28 ianuarie 1981, au convenit după cum urmează:

6

Capitolul 1

Articolul 1. Domeniul de aplicare

Articolul 1 din convenție este înlocuit cu dispozițiile următoare:

“1. Părțile se angajează să-și acorde reciproc, conform dispozițiilor prezentei convenții și în cele mai scurte termene, asistența judiciară cea mai amplă cu putință în orice procedură privitoare la infracțiuni a căror reprimare este, în momentul solicitării asistenței, de competența autorităților judiciare ale părții solicitante.

2. Prezenta convenție nu se aplică nici executării hotărîrilor de arestare și de condamnare, nici infracțiunilor militare care nu constituie infracțiuni de drept comun.

3. Asistența judiciară va putea fi, de asemenea, acordată în proceduri privitoare la fapte ce sînt pasibile de pedeapsă, conform dreptului național al părții solicitante sau al părții solicitate, cu titlu de infracțiuni, urmărite de autoritățile administrative a căror hotărîre poate da loc la un recurs în fața unei instanțe competente, în special în materie penală.

4. Asistența judiciară nu va fi refuzată pentru simplul motiv că faptele respective pot angaja răspunderea unei persoane juridice în partea solicitantă”.

Articolul 2. Prezența autorităților părții solicitante

Articolul 4 din convenție este completat cu textul următor, articolul 4 devenind paragraful 1 și dispozițiile următoare, paragraful 2:

“2. Cererile referitoare la prezența acestor autorități sau persoane în cauză nu pot fi refuzate cînd o asemenea prezență tinde la executarea cererii de asistență de o manieră care răspunde mai bine nevoilor părții solicitante și în acest fel permite evitarea unor cereri de asistență suplimentare”.

Articolul 3. Transferarea temporară a persoanelor deținute pe teritoriul părții solicitante

Articolul 11 din convenție este înlocuit cu dispozițiile următoare:

“1. Orice persoană deținută, a cărei înfățișare personală pentru urmărire, cu excepția prezentării sale pentru judecată, este cerută de partea solicitantă, va fi transferată temporar pe teritoriul său, sub condiția înapoierii sale în termenul indicat de partea solicitată și sub rezerva dispozițiilor Articolul 12 din prezenta convenție, în măsura în care acestea pot fi aplicate.

Transferarea va putea fi refuzată:

- a) dacă persoana deținută nu consimte;
- b) dacă prezența sa este necesară într-un proces penal în curs pe teritoriul părții solicitate;
- c) dacă transferarea sa este susceptibilă să îi prelungească detenția; sau
- d) dacă alte considerații imperioase se opun transferării sale pe teritoriul părții solicitante.

2. Sub rezerva dispozițiilor Articolul 2 din prezenta convenție, într-un caz prevăzut la paragraful 1, tranzitul persoanei deținute pe teritoriul unui stat terț va fi acordat la cererea, însoțită de toate documentele

necesare, adresată de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate pentru tranzit. Orice parte va putea să refuze acordarea tranzitului resortisanților săi.

3. Persoana transferată va trebui să rămână în detenție pe teritoriul părții solicitante și, dacă este cazul, pe teritoriul părții solicitate pentru tranzit, în afară de cazul în care partea solicitată pentru transferare nu cere punerea acesteia în libertate”.

Articolul 4. Căi de comunicare

Articolul 15 din convenție este înlocuit cu dispozițiile următoare:

“1. Cererile de asistență judiciară, precum și orice informație promptă vor fi adresate în scris de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate și vor fi înapoiate pe aceeași cale. Totuși, ele pot fi adresate direct de autoritatea judiciară a părții solicitante autorității judiciare a părții solicitate și înapoiate pe aceeași cale.

2. Cererile prevăzute la Articolul 11 din prezenta convenție, precum și cele prevăzute la Articolul 13 din cel de-al doilea protocol adițional la prezenta convenție vor fi adresate în toate cazurile de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate și înapoiate pe aceeași cale.

3. Cererile de asistență judiciară referitoare la procedurile prevăzute la paragraful 3 al Articolul 1 din prezenta convenție pot fi, de asemenea, adresate direct de către autoritatea administrativă sau judiciară a părții solicitante autorității administrative sau judiciare a părții solicitate, după caz, și înapoiate pe aceeași cale.

4. Cererile de asistență judiciară formulate în temeiul Articolul 18 sau 19 al celui de-al doilea protocol adițional la prezenta convenție pot fi, de asemenea, adresate de către autoritatea competentă a părții solicitante autorității competente a părții solicitate.

5. Cererile prevăzute la paragraful 1 al Articolul 13 din prezenta convenție vor putea fi adresate de către autoritățile judiciare direct serviciului competent al părții solicitate și răspunsurile vor putea fi trimise înapoi direct de către acest serviciu. Cererile prevăzute la paragraful 2 al Articolul 13 din prezenta convenție vor fi adresate de către Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate.

6. Cererile privind copiile sentințelor și măsurile prevăzute la Articolul 4 din protocolul adițional la prezenta convenție pot fi adresate direct autorităților competente. Orice stat contractant va putea, în orice moment, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să indice autoritățile pe care le consideră competente, potrivit scopului prezentului paragraf.

7. În caz de urgență și atunci când transmiterea directă este permisă de prezenta convenție, aceasta se va putea efectua prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale (Interpol).

8. Orice parte va putea, în orice moment, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să își rezerve dreptul de a supune executarea cererilor de asistență judiciară sau a unora dintre ele uneia sau mai multor dintre condițiile următoare:

- a) o copie a cererii trebuie să fie adresată autorității centrale astfel desemnate;
- b) cererea, cu excepția cazului când este urgentă, trebuie să fie adresată autorității centrale astfel desemnate;
- c) în cazul transmiterii directe pentru motiv de urgență, o copie să fie comunicată în același timp Ministerului Justiției al acesteia;
- d) anumite cereri sau toate cererile de asistență judiciară trebuie să îi fie adresate pe o altă cale decât cea prevăzută de prezentul articol.

9. Cererile de asistență judiciară sau orice altă comunicare în temeiul prezentei convenții sau al protoalelor sale pot fi transmise prin intermediul mijloacelor electronice de comunicație sau prin orice alt mijloc de telecomunicație, cu condiția ca partea solicitantă să fie pregătită să producă în orice moment, la cerere, o urmă scrisă a expedierii, precum și originalul. Totuși, orice stat contractant poate, în orice moment, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să indice condițiile în care este pregătit să accepte și să răspundă cererilor primite pe cale electronică sau prin orice alt mijloc de telecomunicație.

10. Prezentul articol nu va aduce atingere dispozițiilor acordurilor sau convențiilor bilaterale în vigoare între părți, care prevăd transmiterea directă a cererilor de asistență judiciară între autoritățile părților”.

Articolul 5. Cheltuieli

Articolul 20 din convenție este înlocuit cu dispozițiile următoare:

“1. Părțile nu își cer reciproc rambursarea cheltuielilor ce decurg din aplicarea prezentei convenții sau a protocoalelor sale, cu excepția:

- a) cheltuielilor ocazionate de intervenția experților pe teritoriul părții solicitate;
- b) cheltuielilor ocazionate de transferarea persoanelor deținute, efectuată în temeiul Articolul 13 sau 14 al celui de-al doilea protocol adițional la prezenta convenție sau al Articolul 11 din prezenta convenție;
- c) cheltuielilor importante sau extraordinare.

2. Totuși, costul stabilirii legăturii video sau telefonice, costurile legate de punerea la dispoziție a legăturii video sau telefonice pe teritoriul părții solicitate, plata interpreților pe care îi pune la dispoziție și indemnizațiile plătite martorilor, precum și cheltuielile lor de deplasare în partea solicitată sînt rambursate de către partea solicitantă părții solicitate, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

3. Părțile se consultă pentru stabilirea condițiilor de plată a cheltuielilor ce ar putea fi cerute în temeiul dispozițiilor paragrafului 1 c) al prezentului articol.

4. Dispozițiile prezentului articol se aplică fără prejudicierea aplicării dispozițiilor Articolul 10 paragraful 3 din prezenta convenție”.

Articolul 6. Autorități judiciare

Articolul 24 din convenție este înlocuit cu dispozițiile următoare:

“Orice stat, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, va indica ce autorități vor fi considerate ca fiind autorități judiciare, potrivit scopului prezentei convenții. Ulterior va putea, în orice moment și în același mod, să schimbe termenii declarației sale”.

Capitolul 2

Articolul 7. Amînarea executării cererilor

1. Partea solicitată poate amîna răspunsul la o cerere, dacă faptul de a da curs acesteia riscă să aibă o incidență negativă asupra unei anchete, urmăriri sau oricărei alte proceduri conexe conduse de autoritățile sale.

2. Înainte de a refuza asistența sau de a o amîna, partea solicitată examinează, eventual după consultarea părții solicitante, dacă o poate executa parțial sau sub rezerva condițiilor pe care le consideră necesare.

3. Orice decizie de amînare a cererii va fi motivată. Partea solicitată informează totodată partea solicitantă despre motivele care fac imposibilă satisfacerea cererii de asistență sau care sînt susceptibile să o întîrzie în mod semnificativ.

Articolul 8. Procedura

Independent de dispozițiile Articolul 3 din convenție, atunci cînd cererea prevede o formalitate sau o procedură dată pe care o impune legislația părții solicitante, chiar dacă formalitatea sau procedura cerută nu este familiară părții solicitate, această parte dă curs cererii în măsura în care aceasta nu este contrară principiilor sale fundamentale de drept, cu excepția dispozițiilor contrare ale prezentului protocol.

Articolul 9. Audierea prin videoconferință

1. Dacă o persoană care se află pe teritoriul unei părți trebuie să fie audiată ca martor sau ca expert de către autoritățile judiciare ale altei părți, aceasta din urmă poate cere, dacă este inoportun sau imposibil pentru persoana care urmează a fi audiată să compară personal pe teritoriul său, ca audierea să aibă loc prin videoconferință, conform paragrafelor 2 - 7.

2. Partea solicitată consimte la audierea prin videoconferință, cu condiția ca recurgerea la această metodă să nu fie contrară principiilor sale fundamentale de drept și cu condiția ca aceasta să dispună de mijloacele tehnice ce permit efectuarea audierii. Dacă partea solicitată nu dispune de mijloacele tehnice care să permită videoconferința, partea solicitantă poate pune la dispoziție părții solicitate aceste mijloace, cu acordul acesteia din urmă.

3. Cererile de audiere prin videoconferință conțin, pe lângă informațiile indicate la Articolul 14 din convenție, motivul pentru care nu este oportun sau nu este posibil ca martorul sau expertul să fie prezent personal la audiere, denumirea autorității judiciare și numele persoanelor care vor efectua audierea.

4. Autoritatea judiciară a părții solicitate citează în vederea comparării persoana respectivă, conform prevederilor legislației sale.

5. Regulile următoare se aplică la audierea prin videoconferință:

- a) audierea are loc în prezența unei autorități judiciare a părții solicitate, asistată, dacă este necesar, de un interpret; această autoritate este, de asemenea, responsabilă cu identificarea persoanei audiate și cu respectarea principiilor fundamentale de drept ale părții solicitate. Dacă autoritatea judiciară a părții solicitate consideră că principiile fundamentale de drept ale părții solicitate nu sînt respectate în timpul audierii, aceasta ia imediat măsurile necesare pentru a veghea ca această audiere să se desfășoare conform principiilor menționate;
- b) autoritățile competente ale părții solicitante și ale părții solicitate convin, eventual, asupra măsurilor referitoare la protecția persoanei care urmează a fi audiată;
- c) audierea este efectuată direct de către autoritatea judiciară a părții solicitante sau sub conducerea ei, conform dreptului său intern;
- d) la cererea părții solicitante sau a persoanei ce urmează a fi audiată, partea solicitată veghează ca această persoană să fie, dacă este necesar, asistată de un interpret;
- e) persoana care urmează a fi audiată poate invoca dreptul de a nu depune mărturie, care îi va fi recunoscut fie de legea părții solicitate, fie de legea părții solicitante.

6. Fără a aduce atingere oricărei măsuri convenite în ceea ce privește protecția persoanelor, autoritatea judiciară a părții solicitate întocmește la sfîrșitul audierii un proces-verbal în care se consemnează data și locul audierii, identitatea persoanei audiate, identitățile și calitățile oricăror alte persoane ale părții solicitante care au participat la audiere, informații privind depunerea jurămîntului și condițiile tehnice în care audierea s-a desfășurat. Acest document este transmis de către autoritatea competentă a părții solicitate autorității competente a părții solicitante.

7. Fiecare parte ia măsurile necesare pentru ca, atunci cînd martorii sau experții sînt audiați pe teritoriul său, conform prezentului articol, și refuză să depună mărturie atunci cînd sînt obligați să o facă sau cînd depun mărturii false, dreptul său național să se aplice așa cum s-ar aplica dacă audierea ar avea loc în cadrul unei proceduri naționale.

8. Părțile pot, dacă doresc, să aplice și dispozițiile prezentului articol, atunci cînd este cazul și cu acordul autorităților judiciare competente, la audierile prin videoconferință la care participă persoana urmărită penal sau suspectul. În acest caz, decizia de a ține videoconferința și modul în care se desfășoară trebuie să facă obiectul unui acord între părțile respective și să fie conforme cu dreptul lor național și cu instrumentele internaționale în materie. Audierile la care participă persoana urmărită penal sau suspectul nu pot avea loc decît dacă acestea consimt.

9. Orice stat contractant poate, în orice moment, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului European, să declare că nu înțelege să se prevaleze de dreptul, prevăzut de paragraful 8, de a aplica și dispozițiile prezentului articol la audierile prin videoconferință la care participă persoana urmărită penal sau suspectul.

Articolul 10. Audierea prin conferință telefonică

1. Dacă o persoană care se află pe teritoriul unei părți trebuie să fie audiată ca martor sau expert de către autoritățile judiciare ale altei părți, aceasta din urmă poate cere, atunci cînd dreptul său național prevede, ajutorul primei părți pentru ca audierea să poată avea loc prin conferință telefonică, conform dispozițiilor paragrafelor 2 - 6.

2. O audiere nu poate avea loc prin conferință telefonică decît dacă martorul sau expertul acceptă ca audierea să se efectueze prin acest mijloc.

3. Partea solicitată consimte la audierea prin conferință telefonică, dacă recurgerea la această metodă nu este contrară principiilor sale fundamentale de drept.

4. Cererile de audiere prin conferință telefonică conțin, pe lângă informațiile prevăzute la Articolul 14 din convenție, denumirea autorității judiciare și a persoanelor care vor proceda la audiere, precum și o declarație conform căreia martorul sau expertul este dispus să ia parte la o audiere prin conferință telefonică.

5. Modalitățile practice de audiere sînt hotărîte de comun acord de către părțile respective. Atunci cînd acceptă aceste modalități, partea solicitată se angajează:

- a) să notifice martorului sau expertului respectiv ora și locul audierii;
- b) să vegheze la identificarea martorului sau expertului;

c) să verifice dacă martorul sau expertul acceptă audierea prin conferință telefonică.

6. Statul solicitat își poate exprima consimțământul, sub rezerva aplicării, în tot sau în parte, a dispozițiilor adecvate ale Articolul 9 paragrafele 5 și 7.

Articolul 11. Transmiterea spontană de informații

1. Fără a aduce atingere propriilor investigații sau proceduri, autoritățile competente ale unei părți pot, fără cerere prealabilă, să transmită autorităților competente ale altei părți informații obținute în cadrul propriei lor anchete, atunci când apreciază că aceste informații ar putea ajuta partea destinatară să inițieze sau să încheie investigațiile ori procedurile sau atunci când aceste informații ar putea conduce la formularea de către această parte a unei cereri în temeiul convenției sau al protocoalelor sale.

2. Partea care furnizează informația poate, conform dreptului său național, să supună anumitor condiții utilizarea sa de către partea destinatară.

3. Partea destinatară este obligată să respecte aceste condiții.

4. Totuși, orice stat contractant poate, în orice moment, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că își rezervă dreptul de a nu se supune condițiilor impuse, în temeiul dispozițiilor paragrafului 2, de către partea care furnizează informația, cu excepția cazului în care a fost înștiințată în prealabil despre natura informației ce va fi furnizată și a acceptat ca aceasta din urmă să îi fie transmisă.

Articolul 12. Restituirea

1. Partea solicitată poate, la cererea părții solicitante și fără a aduce atingere drepturilor terților de bună-credință, să pună la dispoziție părții solicitante obiectele obținute prin mijloace ilicite, în vederea restituirii proprietarului lor legitim.

2. În cadrul aplicării Articolul 3 și 6 din convenție, partea solicitată poate renunța, fie înainte, fie după predarea lor părții solicitante, la trimiterea obiectelor care au fost predate părții solicitante, dacă acest lucru poate facilita restituirea acestor obiecte proprietarului lor legitim. Dreptul terților de bună-credință nu sînt afectate.

3. În cazul în care partea solicitată renunță la trimiterea obiectelor înainte de predarea lor părții solicitante, ea nu va exercita nici un drept de gaj sau alt drept de recurs ce decurge din legislația fiscală sau vamală asupra acestor obiecte.

4. O renunțare efectuată conform paragrafului 2 nu afectează dreptul părții solicitate de a percepe de la proprietarul legitim taxe sau drepturi vamale.

Articolul 13. Transferul temporar al persoanelor deținute, pe teritoriul părții solicitate

1. În caz de acord între autoritățile competente ale părților respective, o parte care a cerut o măsură de anchetă ce ar putea impune prezența unei persoane deținute pe teritoriul său poate transfera temporar această persoană pe teritoriul părții unde ancheta trebuie să aibă loc.

2. Acordul prevede modalitățile de transfer temporar al persoanei și termenul pînă la care trebuie să fie trimisă pe teritoriul părții solicitante.

3. Dacă se cere ca persoana respectivă să consimtă la transferul ei, o declarație de consimțământ sau o copie a acesteia este pusă fără întârziere la dispoziție părții solicitate.

4. Persoana transferată va trebui să rămînă în detenție pe teritoriul părții solicitate și, eventual, pe teritoriul părții de tranzit, cu condiția ca partea solicitantă a transferului să nu ceară punerea sa în libertate.

5. Perioada de detenție pe teritoriul părții solicitate este dedusă din durata detenției pe care trebuie sau va trebui să o efectueze persoana respectivă pe teritoriul părții solicitante.

6. Articolul 11 paragraful 2 și Articolul 12 din convenție se aplică prin analogie.

7. Fiecare stat contractant poate, în orice moment, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că, pentru realizarea acordului prevăzut de paragraful 1, va fi cerut consimțământul prevăzut de paragraful 3 sau că acesta va fi cerut în anumite condiții precizate în declarație.

Articolul 14. Înfățișarea personală a persoanelor condamnate și transferate

Dispozițiile Articolul 11 și 12 din convenție se aplică prin analogie și persoanelor deținute pe teritoriul părții solicitate, în urma transferării lor în vederea executării unei pedepse pronunțate pe teritoriul părții

solicitante, atunci cînd înfățișarea personală în scopul revizuirii judecătii este cerută de către partea solicitantă.

Articolul 15. Limba actelor de procedură și a hotărîrilor judiciare

1. Dispozițiile prezentului articol se aplică oricărei cereri de predare formulate în temeiul Articolul 7 din convenție sau al Articolul 3 din protocolul său adițional.

2. Actele de procedură și hotărîrile judiciare sînt întotdeauna predate în limba sau în limbile în care au fost întocmite.

3. Independent de dispozițiile Articolul 16 din convenție, dacă autoritatea de la care emană documentele știe sau are motive să considere că destinatarul nu cunoaște decît o altă limbă, documentele, sau cel puțin fragmentele cele mai importante ale acestora, trebuie să fie însoțite de o traducere în această limbă.

4. Independent de dispozițiile Articolul 16 din convenție, actele de procedură și hotărîrile judiciare trebuie să fie însoțite, pentru autoritățile părții solicitate, de un scurt sumar al conținutului lor, tradus în limba sau în una dintre limbile acestei părți.

Articolul 16. Remiterea pe cale poștală

1. Autoritățile judiciare competente ale oricărei părți pot trimite direct, pe cale poștală, acte de procedură și hotărîri judiciare persoanelor care se află pe teritoriul unei alte părți.

2. Actele de procedură și hotărîrile judiciare sînt însoțite de o notă care indică faptul că destinatarul poate obține de la autoritatea menționată în notă informații asupra drepturilor și obligațiilor privind remiterea obiectelor. Dispozițiile paragrafului 3 al Articolului 15 din prezentul protocol se aplică la această notă.

3. Dispozițiile Articolelor 8, 9 și 12 din convenție se aplică prin analogie remiterii pe cale poștală.

4. Dispozițiile paragrafelor 1, 2 și 3 ale articolului 15 din prezentul protocol se aplică și remiterii pe cale poștală.

Articolul 17. Supravegherea transfrontalieră

1. Agenții uneia dintre părți care, în cadrul unei anchete judiciare, supraveghează în țara lor o persoană ce se presupune că a participat la săvîrșirea unei fapte pasibile de pedeapsă, care dă loc la extrădare, sau o persoană față de care sînt motive serioase să se creadă că poate duce la identificarea sau localizarea persoanei sus-menționate sînt autorizați să continue această supraveghere pe teritoriul unei alte părți, atunci cînd aceasta a autorizat supravegherea transfrontalieră pe baza unei cereri de asistență judiciară prezentate în prealabil. Autorizarea poate fi supusă unor condiții.

La cerere, supravegherea va fi încredințată agenților părții pe teritoriul căreia se efectuează.

Cererea de asistență judiciară menționată la paragraful 1 trebuie să fie adresată unei autorități desemnate de fiecare dintre părți și care este competentă să acorde sau să transmită autorizarea cerută.

2. Atunci cînd, din considerente de urgență, autorizarea prealabilă a celeilalte părți nu poate fi cerută, agenții observatori care acționează în cadrul anchetei judiciare sînt autorizați să continue dincolo de frontieră supravegherea unei persoane bănuite că a comis fapte pasibile de pedeapsă și enumerate la paragraful 6, în condițiile următoare:

- a) trecerea frontierei va fi comunicată imediat în timpul supravegherii autorității părții desemnate conform paragrafului 4, pe teritoriul căreia continuă supravegherea;
- b) o cerere de asistență judiciară prezentată conform paragrafului 1 și care expune motivele ce justifică trecerea frontierei, fără autorizație prealabilă, va fi transmisă fără întîrziere.

Supravegherea va fi încetată imediat de partea pe teritoriul căreia are loc o cere, ca urmare a comunicării prevăzute la pct. a) sau a cererii prevăzute la pct. b) ori dacă autorizația nu este obținută la 5 ore după trecerea frontierei.

3. Supravegherea prevăzută la paragrafele 1 și 2 nu se poate desfășura decît în condițiile generale următoare:

- a) agenții observatori trebuie să respecte dispozițiile prezentului articol și dreptul părții pe teritoriul căreia operează; ei trebuie să se supună ordinelor autorităților locale competente;
- b) sub rezerva situațiilor prevăzute la paragraful 2, pe timpul supravegherii agenții au asupra lor un document care să ateste că le-a fost acordată permisiunea;
- c) agenții observatori trebuie să fie în măsură să justifice în orice clipă calitatea lor oficială;

- d) agenții observatori pot purta armă de serviciu în timpul supravegherii, în afara deciziei contrare exprese a părții solicitate; utilizarea ei este interzisă, cu excepția cazului de legitimă apărare;
- e) pătrunderea în domiciliul unei persoane și în alte locuri inaccesibile publicului este interzisă;
- f) agenții observatori nu pot nici reține, nici aresta persoana supravegheată;
- g) orice operațiune va face obiectul unui raport către autoritățile părții pe teritoriul căreia s-a desfășurat; înfățișarea agenților observatori poate fi cerută;
- h) autoritățile părții căreia îi aparțin agenții observatori, la cererea autorităților părții pe teritoriul căreia are loc supravegherea, contribuie la desfășurarea în bune condiții a anchetei ce urmează operațiunii la care au participat, inclusiv la procedurile judiciare.

4. Orice parte, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului European, va indica, pe de o parte, ce agenți și, pe de altă parte, ce autorități desemnează pentru aplicarea paragrafelor 1 și 2. Ulterior, orice parte poate, în orice moment și în același mod, să schimbe elementele declarației sale.

5. Părțile pot, în plan bilateral, să extindă domeniul de aplicare al prezentului articol și să adopte dispoziții suplimentare pentru executarea acestuia.

6. Supravegherea, așa cum este prevăzută la paragraful 2, nu poate avea loc decât pentru una dintre următoarele fapte pasibile de pedeapsă:

- asasinat;
- omor;
- viol;
- incendiere voluntară;
- falsificarea de monede;
- furt și tănuire în formă calificată;
- delapidare;
- răpire și luare de ostatici;
- trafic de ființe umane;
- trafic ilegal de stupefiante și substanțe psihotrope;
- infracțiuni referitoare la regimul legal în materie de arme și muniții;
- distrugere prin materii explozive;
- transport ilegal de deșeuri toxice și dăunătoare;
- trafic de migranți;
- abuz sexual asupra copiilor.

Articolul 18. Livrări supravegheate

1. Fiecare parte se obligă ca, la cererea unei alte părți, să autorizeze livrările supravegheate pe teritoriul său, în cadrul anchetelor penale referitoare la infracțiuni care pot da loc la extrădare.

2. Decizia de a recurge la livrările supravegheate este luată în fiecare caz de către autoritățile competente ale părții solicitate, cu respectarea dreptului național al acestei părți.

3. Livrările supravegheate se desfășoară potrivit procedurilor prevăzute de partea solicitată. Dreptul de a acționa, de a conduce și de a controla operațiunea aparține autorităților competente ale părții solicitate.

4. Orice parte, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului European, va indica autoritățile pe care le desemnează ca fiind competente pentru aplicarea prezentului articol. Ulterior, orice parte poate, în orice moment și în același mod, să schimbe elementele declarației sale.

Articolul 19. Anchete sub acoperire

1. Partea solicitantă și partea solicitată pot conveni să își acorde asistență reciprocă pentru desfășurarea de anchete penale de către agenți sub acoperire sau sub o identitate fictivă.

2. Autoritățile competente ale părții solicitate decid, în fiecare caz, ce răspuns să dea cererii, ținând cont de legea și de procedurile naționale. Cele două părți convin, potrivit legilor și procedurilor lor naționale, asupra duratei anchetei sub acoperire, modalităților sale concrete și statutului juridic al agenților implicați.

3. Anchetele sub acoperire sînt efectuate conform legii și procedurilor naționale ale părții pe teritoriul căreia se desfășoară. Părțile implicate cooperează pentru a asigura pregătirea și conducerea și pentru a lua hotărîri privind securitatea agenților sub acoperire sau sub identitate fictivă.

4. Orice parte, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, va indica autoritățile pe care le desemnează ca fiind competente pentru aplicarea paragrafului 2. Ulterior, orice parte poate, în orice moment și în același mod, să schimbe elementele declarației sale.

Articolul 20. Echipe comune de anchetă

1. Autoritățile competente ale celor două părți pot, de comun acord, să constituie o echipă comună de anchetă, cu un obiectiv precis și cu o durată limitată care poate fi prelungită cu acordul tuturor părților, pentru efectuarea anchetelor penale în una sau mai multe dintre părțile care formează echipa. Componența echipei este decisă de comun acord.

O echipă comună de anchetă poate fi creată mai ales când:

- a) în cadrul unei proceduri conduse de o parte în vederea descoperirii unor infracțiuni se impune efectuarea unor anchete dificile și care implică mobilizarea unor importante mijloace, care privesc și alte părți;
- b) mai multe părți efectuează anchete privind infracțiuni care, avînd în vedere faptele care se află la originea acestora, necesită o acțiune coordonată și concertată în părțile în cauză.

Cererea de formare a unei echipe comune de anchetă poate fi formulată de orice parte implicată. Echipa este formată în una dintre părțile în care ancheta trebuie să fie efectuată.

2. În afara indicațiilor prevăzute de dispozițiile adecvate ale Articolului 14 din convenție, cererile de formare a unei echipe comune de anchetă cuprind propuneri referitoare la componența echipei.

3. Echipa comună de anchetă intervine pe teritoriul părților care o formează în condițiile generale următoare:

- a) conducătorul echipei este un reprezentant al autorității competente - participant la anchetele penale - a părții pe teritoriul căreia intervine echipa. Conducătorul echipei acționează în limitele competențelor ce îi revin conform dreptului său național;
- b) echipa își desfășoară operațiunile în conformitate cu dreptul părții pe teritoriul căreia intervine. Membrii echipei și membrii detașați ai echipei își execută sarcinile sub responsabilitatea persoanei prevăzute la pct. a), ținînd cont de condițiile stabilite de propriile lor autorități în acordul referitor la formarea echipei;
- c) partea pe teritoriul căreia intervine echipa creează condițiile organizatorice necesare pentru a-i permite să acționeze.

4. Conform prezentului articol, membrii echipei comune de anchetă care provin din partea pe teritoriul căreia intervine echipa au calitatea de "membri", în timp ce membrii care provin din alte părți decît cea pe teritoriul căreia intervine echipa au calitatea de "membri detașați".

5. Membrii detașați pe lîngă echipa comună de anchetă sînt abilitați să fie prezenți atunci cînd sînt efectuate acte procedurale în partea de intervenție. Totuși, conducătorul echipei, din motive speciale, poate decide altfel, în conformitate cu dreptul părții pe teritoriul căreia intervine echipa.

6. Membrii detașați ai echipei comune de anchetă pot primi, conform dreptului părții de intervenție, de la responsabilul de echipă sarcina de a efectua anumite acte procedurale, cu consimțămîntul autorităților competente ale părții de intervenție și ale părții care a procedat la detașare.

7. Atunci cînd echipa comună de anchetă urmează să efectueze acte procedurale în una dintre părțile care au format-o, membrii detașați pe lîngă echipă de către acea parte pot cere autorităților lor competente să efectueze actele respective. Aceste acte sînt analizate de partea respectivă conform condițiilor care s-ar aplica dacă ar fi cerute în cadrul unei anchete naționale.

8. Atunci cînd echipa comună de anchetă are nevoie de ajutorul unei alte părți decît cele care au format-o sau al unui stat terț, cererea de asistență poate fi adresată de către autoritățile competente ale statului de intervenție omologilor lor din celălalt stat implicat, conform instrumentelor sau acordurilor potrivite.

9. Un membru detașat pe lîngă echipa comună de anchetă poate, conform dreptului său național și în limitele competențelor sale, să furnizeze echipei informațiile care sînt la dispoziția părții care l-a detașat, în scopul derulării anchetelor penale efectuate de echipă.

10. Informațiile obținute în mod obișnuit de un membru sau de un membru detașat în cadrul participării la o echipă comună de anchetă și care nu pot fi obținute în alt mod de către autoritățile competente ale părților implicate pot fi utilizate în scopurile următoare:

- a) în scopul pentru care a fost creată echipa;
- b) pentru a descoperi, a cerceta sau a urmări alte infracțiuni, sub rezerva consimțămîntului prealabil al părții unde a fost obținută informația. Consimțămîntul nu poate fi refuzat decît în cazul în

care o asemenea utilizare ar reprezenta un pericol pentru anchetele penale conduse de partea respectivă sau pentru care această parte ar putea refuza ajutorul;

- c) pentru a preveni un pericol iminent și serios pentru securitatea publică și cu respectarea dispozițiilor pct. b), dacă ulterior este începută o anchetă penală;
- d) în alte scopuri, cu condiția ca acest lucru să fie convenit de către părțile care au format echipa.

11. Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere altor dispoziții sau acorduri existente referitoare la formarea sau la intervenția echipelor comune de anchetă.

12. În măsura în care dreptul părților implicate sau dispozițiile oricărui instrument juridic aplicabil între ele o permit, pot fi încheiate acorduri pentru ca alte persoane decât reprezentanții autorităților competente ale părților care formează echipa comună de anchetă să ia parte la activitățile echipei. Drepturile conferite membrilor și membrilor detașați pe lângă echipă în temeiul prezentului articol nu se aplică acestor persoane, cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute explicit în acord.

Articolul 21. Răspunderea penală a funcționarilor

În cursul operațiunilor prevăzute la Articolul 17, 18, 19 și 20 din prezentul protocol, funcționarii unei părți, alta decât partea de intervenție, sînt asimilați agenților acesteia în ceea ce privește infracțiunile ale căror victime ar putea fi sau pe care le-ar comite, cu excepția altor înțelegeri între părți.

Articolul 22. Răspunderea civilă a funcționarilor

1. Atunci cînd, conform Articolul 17, 18, 19 și 20 din prezentul protocol, funcționarii unei părți se află în misiune pe teritoriul altei părți, prima parte este răspunzătoare de daunele pe care le produc în timpul desfășurării misiunii, conform dreptului părții pe teritoriul căreia aceștia acționează.

2. Partea pe teritoriul căreia sînt produse pagubele prevăzute la paragraful 1 își asumă responsabilitatea reparării acestor daune în condițiile aplicabile daunelor cauzate de propriii agenți.

3. Partea ai cărei funcționari au produs daune oricui pe teritoriul unei alte părți rambursează integral acesteia din urmă sumele pe care le-a plătit victimelor sau celor în drept.

4. Fără a aduce atingere exercitării drepturilor sale față de terți și cu excepția dispozițiilor paragrafului 3, fiecare parte va renunța, în cazul prevăzut de paragraful 1, să ceară unei alte părți restituirea sumei pagubelor pe care le-a suportat.

5. Dispozițiile prezentului articol se aplică cu condiția ca părțile să nu fi convenit altfel.

Articolul 23. Protecția martorilor

Atunci cînd o parte formulează o cerere de asistență în temeiul convenției sau al unuia dintre protocoalele sale privind un martor care riscă să fie expus unei intimidări sau care are nevoie de protecție, autoritățile competente ale părții solicitante și cele ale părții solicitate fac tot posibilul pentru a stabili împreună măsurile privind protecția persoanei respective, conform dreptului lor național.

Articolul 24. Măsuri provizorii

1. La cererea părții solicitante, partea solicitată, în conformitate cu legea sa națională, poate dispune măsuri provizorii în vederea conservării mijloacelor de probă, menținerii unei situații existente sau protejării intereselor juridice amenințate.

2. Partea solicitată poate satisface o cerere parțial sau sub rezerva condițiilor, mai ales prin limitarea duratei măsurilor luate.

Articolul 25. Confidențialitatea

Partea solicitantă poate cere părții solicitate să vegheze ca cererea și conținutul ei să rămîna confidențiale, cu excepția cazului în care acest lucru nu este compatibil cu satisfacerea cererii. Dacă partea solicitată nu poate respecta imperativul confidențialității, ea informează fără întârziere despre acest lucru partea solicitantă.

Articolul 26. Protecția datelor

1. Datele cu caracter personal transmise de o parte altei părți ca urmare a satisfacerii unei cereri formulate în temeiul convenției sau al unuia dintre protocoale nu pot fi utilizate de către partea căreia îi sînt transmise:

- a) decît în scopurile procedurale cărora li se aplică convenția sau unul dintre protocoalele sale;
- b) decît în scopuri privind alte proceduri judiciare sau administrative legate direct de procedurile prevăzute la pct. a);
- c) decît în scopul prevenirii unui pericol imediat și serios pentru securitatea publică.

2. Aceste date pot fi totuși utilizate pentru orice alt scop, după consimțămîntul prealabil fie al părții care a transmis datele, fie al persoanei respective.

3. Orice parte poate refuza să transmită datele obținute ca urmare a satisfacerii unei cereri formulate în baza convenției sau a unuia dintre protocoalele sale, atunci cînd:

- aceste date sînt protejate de legea sa națională; și
- partea căreia trebuia să îi fie transmise datele nu este obligată prin Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, adoptată la Strasbourg la 28 ianuarie 1981, numai dacă această ultimă parte se angajează să acorde datelor aceeași protecție ce le-a fost acordată de către prima parte.

4. Orice parte care transmite datele obținute ca urmare a satisfacerii unei cereri formulate în baza convenției sau a unuia dintre protocoalele sale poate cere părții căreia îi sînt transmise datele să o informeze asupra folosirii acestora.

5. Orice parte poate, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să ceară ca, în cadrul procedurilor pentru care ar fi putut refuza sau limita transmiterea ori utilizarea de date cu caracter personal conform dispozițiilor convenției sau ale unuia dintre protocoalele sale, datele cu caracter personal pe care le transmite unei alte părți să nu fie utilizate de aceasta din urmă în scopurile prevăzute de paragraful 1 decît cu acordul său prealabil.

Articolul 27. Autorități administrative

Orice parte va putea, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să indice ce autorități sînt considerate autorități administrative în înțelesul Articolul 1 paragraful 3 din convenție.

CONVENȚIA EUROPEANĂ CU PRIVIRE LA SUPRAVEGHEREA CONDAMNAȚILOR CONDIȚIONALI SAU INFRACTORILOR LIBERAȚI CONDIȚIONAL* (extras)

Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare la aceasta,
Luînd în considerație că scopul Consiliului Europei este de a obține o unitate mai mare între membrii săi;
Fiind aprobată decizia de a întreprinde acțiuni comune de combatere a infracțiunii;
Avînd în vedere, în acest scop, că ele sînt obligate de a asigura în teritoriul Părților Contractante, fie reabilitarea socială a infractorilor cu sentința suspendată, sau a celor eliberați condițional de către instanțele lor, sau executarea sentinței cînd condițiile impuse nu sînt îndeplinite,
Au convenit după cum urmează:

Partea I PRINCIPII DE BAZĂ

Articolul 1

1. Părțile contractante se obligă să acorde unei alteia, în condițiile definite mai jos, ajutor reciproc necesar pentru reabilitarea socială a infractorilor despre care va fi menționat în Articolul 2. Acest ajutor constă în supravegherea în vederea facilitării bunei conduite și readaptării la viața socială a acestor infractori și de a supraveghea comportamentul lor, dacă apare necesitatea, fie pentru a pronunța sentința sau de a executa sentința deja pronunțată.

2. Părțile contractante, în condițiile definite mai jos și în conformitate cu următoarele prevederi, trebuie să execute acest ordin de detenție sau altă pedeapsă care implică privarea de libertate care ar fi putut impusă față de infractor, aplicarea căreia a fost suspendată.

Articolul 2

1. Potrivit prezentei Convenții, termenul „infractor” trebuie să reprezinte persoana, care, pe teritoriul uneia din Părțile contractante:

- a. a fost recunoscută vinovată de instanță și eliberată condiționat fără pronunțarea sentinței;
- b. a fost suspendată sentința implicînd privarea de libertate, sau executarea căreia a fost suspendată condițional, total sau parțial, fie în timpul sentinței sau în rezultat.

2. În articolele ce urmează, termenul „sentință” trebuie să fie considerat ca incluzînd toate deciziile judiciare aprobate în conformitate cu sub-punctele a. și b. ale paragrafului 1 mai sus.

Articolul 3

Deciziile menționate în Articolul 2 trebuie să fie finale și să aibă putere executivă.

Articolul 4

Infracțiunea pe care se bazează orice solicitare potrivit Articolului 5 trebuie să fie pasibilă de pedeapsă conform legislației atât a Statului solicitant, cât și a celui solicitat.

Articolul 5

1. Statul care a pronunțat sentința poate solicita statului în care infractorul își are reședința:
 - a. să efectueze supravegherea doar în conformitate cu Partea II;
 - b. să efectueze supravegherea și dacă e necesar să execute sentința, în conformitate cu Părțile II și III;

* A fost adoptat la 30 noiembrie 1964. A intrat în vigoare la 22 august 1975. Traducere neoficială Mariana Izvoareanu, Institutul de Reforme Penale.

- c. să-și asume responsabilitatea deplină pentru aplicarea sentinței, în conformitate cu prevederile Părții IV;
2. Statul solicitat trebuie să acționeze la o astfel de solicitare, conform condițiilor definite în prezenta Convenție.
3. Dacă Statul solicitant a înaintat una din solicitările menționate în paragraful 1 mai sus, și Statul solicitat consideră de preferință, în anumite cazuri, să adopte o altă direcție stipulată în acel paragraf, Statul solicitat poate refuza să satisfacă acea solicitare, declarând în același timp, dorința sa de a urma altă direcție pe care o va indica.

Articolul 6

Supravegherea, executarea sau aplicarea completă a sentinței, după cum e definită în Articolul precedent, trebuie să fie efectuată, la solicitarea Statului în care a fost pronunțată sentința, de Statul pe teritoriul căruia infractorul își are reședința.

Articolul 7

Supravegherea, executarea sau aplicarea completă va fi refuzată:

- a. dacă solicitarea este considerată de Statul solicitat că poate prejudicia suveranitatea, securitatea, principiile fundamentale ale sistemului de drept sau alte interese esențiale;
- b. dacă solicitarea se referă la o sentință pentru infracțiunea care a fost judecată în final în Statul solicitat.
- c. dacă acțiunea pentru care a fost pronunțată sentința este considerată de Statul solicitat fie o infracțiune politică sau o infracțiune legată de politică, sau o infracțiune pur militară;
- d. dacă pedeapsa impusă nu poate fi solicitată din cauza expirării timpului, conform legislației Statului solicitant sau a Statului solicitat;
- e. dacă infractorul a fost amnistiat sau grațiat atât în Statul solicitant, cât și în Statul solicitat;
2. Supravegherea, executarea sau aplicarea completă poate fi refuzată:
 - a. dacă autoritățile competente în Statul solicitat au decis să nu intenteze proces sau să întrerupă procesul deja început, în legătură cu aceeași acțiune;
 - b. dacă acțiunea pentru care a fost pronunțată sentința reprezintă și subiectul procesului în Statul solicitat;
 - c. dacă sentința la care se referă solicitarea a fost pronunțată în *absentia*;
 - d. în măsura în care Statul solicitat consideră că sentința nu se conformează cu principiile de aplicare a dreptului penal, în special dacă datorită vârstei infractorul nu a putut fi condamnat în Statul solicitat.
3. În cazul infracțiunilor fiscale, supravegherea sau executarea trebuie efectuată, în conformitate cu prevederile prezentei Convenții, numai dacă Părțile contractante au luat această decizie în privința a astfel de infracțiuni sau categorii de infracțiuni.

Articolul 8

Statul solicitant sau solicitat trebuie să se informeze reciproc pe măsura necesității despre toate circumstanțele care pot afecta măsurile de supraveghere sau executare pe teritoriul Statului solicitat.

Articolul 9

Statul solicitat trebuie să informeze Statul solicitant fără întârziere despre acțiunile întreprinse în legătură cu solicitarea.

În cazul refuzului total sau parțial, trebuie să comunice motivele refuzului.

Partea II SUPRAVEGHEREA

Articolul 10

Statul solicitant trebuie să informeze Statul solicitat despre condițiile impuse infractorului și despre orice măsuri de supraveghere pe care trebuie să le îndeplinească în perioada de probațiune.

Articolul 11

1. La respectarea solicitării de supraveghere, Statul solicitat, dacă e cazul, trebuie să adapteze măsurile de supraveghere prescrise în conformitate cu legile sale.

2. În nici un caz măsurile de supraveghere aplicate de Statul solicitat, ce țin atît de natura sau de durata lor, nu trebuie să fie mai aspre decît cele prescrise de Statul solicitant.

Articolul 12

Dacă statul solicitat e de acord să efectueze supravegherea, trebuie să acționeze astfel:

1. trebuie să comunice statului solicitant fără întîrziere răspunsul la solicitarea sa;
2. trebuie să contacteze autoritățile sau organele responsabile din teritoriul său de supravegherea și ajutorarea infractorilor;
3. trebuie să informeze statul solicitant despre toate măsurile întreprinse și despre implementarea lor.

Articolul 13

Dacă infractorul este supus revocării suspendării condiționate a sentinței menționate în Articolul 2, fie din cauza urmării sau acuzării pentru o nouă infracțiune, sau din cauză că nu a respectat condițiile prescrise, Statul solicitat trebuie fără întîrziere să furnizeze informația necesară Statului solicitant în mod automat.

Articolul 14

Dacă perioada de supraveghere expiră, Statul solicitat, la solicitarea Statului solicitant trebuie să prezinte toată informația necesară ultimului.

Articolul 15

Statul solicitant trebuie de sine stătător să aibă competența de a judeca, în baza informației și comentariilor furnizate de statul solicitat, dacă infractorul a satisfăcut sau nu condițiile impuse lui, și, pe baza acestor constatări, să întreprindă mai departe acțiuni prevăzute de legislația sa.

Despre decizia sa trebuie să informeze statul solicitat.

Partea III EXECUTAREA SENTINȚELOR

Articolul 16

După revocarea suspendării condiționate a sentinței de către statul solicitant, și la solicitarea statului, statul solicitat trebuie să fie competent de a executa sentința respectivă.

Articolul 17

Executarea în statul solicitat trebuie să aibă loc în conformitate cu legea Statului respectiv, după verificarea autenticității solicitării pentru executare și a respectării condițiilor prezentei Convenții.

Articolul 18

Statul solicitat trebuie să transmită la timpul potrivit statului solicitant documentul ce certifică executarea sentinței.

Articolul 19

Statul solicitat, dacă e cazul, trebuie să înlocuiască pedeapsa impusă în statul solicitant cu pedeapsa sau măsura stipulată în legislația sa prevăzută pentru aceeași infracțiune. Natura acestei pedepse sau măsuri trebuie să corespundă cît mai mult posibil cu sentința care urmează a fi executată. Nu trebuie să depășească maximum de pedeapsă prevăzută în legislația statului solicitat, sau să fie mai lungă sau mai aspră decît cea impusă de statul solicitant.

Articolul 20

Statul solicitant nu poate întreprinde măsurile de executare solicitate de sine stătător, dacă statul solicitat nu dorește sau nu poate să le întreprindă.

Articolul 21

Statul solicitat e competent de a elibera infractorul condiționat. Dreptul la grațiere poate fi executat și de statul solicitant și de statul solicitat.

Partea IV RENUNȚAREA LA STATUL SOLICITAT

Articolul 22

Statul solicitant trebuie să comunice statului solicitat sentința pentru care ea solicită aplicarea completă.

Articolul 23

1. Statul solicitat trebuie să adapteze la legislația sa penală pedeapsa sau măsura prescrisă ca și cum sentința a fost pronunțată pentru aceeași infracțiune comisă pe teritoriul său.

2. Pedeapsa impusă de statul solicitat nu poate fi mai aspră decât cea pronunțată în statul solicitant.

Articolul 24

Statul solicitat trebuie să asigure aplicarea completă a sentinței adoptate ca și cum ar fi fost pronunțată de instanța sa.

Articolul 25

Acceptarea de către statul solicitat a solicitării în conformitate cu Partea IV trebuie să anuleze dreptul statului solicitant de a executa sentința.

Partea V PREVEDERI COMUNE

Articolul 26

1. Toate solicitările în conformitate cu Articolul 5 trebuie să fie expediate în formă scrisă, în care trebuie să se indice:

- a. autoritatea emitentă;
- b. scopul;
- c. identitatea infractorului și locul de reședință în statul solicitat;

2. Solicitățile pentru supraveghere trebuie însoțite de original sau o copie de confirmare a constatărilor instanței cu descrierea motivelor care confirmă supravegherea și cu specificarea măsurilor impuse infractorului. De asemenea trebuie să adeverească natura de executare a sentinței și măsurile de supraveghere care urmează a fi aplicate. Dacă e posibil, ele trebuie să conțină circumstanțele infracțiunii care au cauzat sentința de supraveghere, timpul și locul și destinația legală, dacă e cazul, durata sentinței de executare. Trebuie să prezinte toate detaliile despre natura și durata măsurilor de supraveghere solicitate, și să includă o referire la prevederile legale de aplicare împreună cu informația necesară cu privire la personalitatea infractorului și a comportamentului în statul solicitant și după pronunțarea ordinului de supraveghere.

3. Solicitățile pentru executare trebuie să fie însoțite de original, sau o copie de confirmare a deciziei de a revoca suspendarea condiționată a pronunțării sau executării sentinței, precum și a deciziei de impunere a sentinței care trebuie executată. Natura executării ambelor decizii trebuie să fie confirmată potrivit legii Statului în care ele au fost pronunțate.

Dacă sentința care urmează a fi executată a fost înlocuită cu una pronunțată anterior și nu conține relatarea faptelor cauzei, trebuie anexată o copie de confirmare a sentinței care conține aceste relații.

4. Solicitarea pentru aplicarea completă a sentinței trebuie însoțită de documentele menționate în paragraful 2 mai sus.

Articolul 27

1. Solicitățile trebuie să fie expediate de Ministerul Justiției a statului solicitant către statul solicitat, iar răspunsul trebuie expediat prin aceleași canale.

2. Orice comunicări necesare conform prevederilor Convenției trebuie efectuate fie prin canalele menționate în paragraful 1 al acestui articol, fie direct între autoritățile Părților Contractante.

3. În caz excepțional, comunicările menționate în paragraful 2 al acestui articol pot fi efectuate prin intermediul Organizației Poliției Criminale Internaționale (Interpol).

4. Orice Parte contractantă, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, poate da un preaviz despre intențiile sale de a adopta noi reguli în legătură cu comunicările menționate în paragrafele 1 și 2 ale acestui articol.

Articolul 28

Dacă statul solicitat consideră că informația furnizată de statul solicitant este inadecvată de a putea aplica prezenta Convenție, trebuie să solicite informație suplimentară necesară.

Poate stabili data-limită pentru primirea acestei informații.

Articolul 29

1. Potrivit prevederilor paragrafului 2 al acestui articol, nu trebuie solicitate variantele traduse ale solicitărilor, sau a documentelor anexate sau a altor documente referitor la aplicarea prezentei Convenții.

2. Orice Parte contractantă, la semnarea prezentei Convenții sau depunerea instrumentelor sale de ratificare, acceptare sau aprobare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei poate rezerva dreptul de a solicita ca solicitările și documentele anexate să fie însoțite de traduceri în limba sa, sau în una din limbile oficiale ale Consiliului Europei, sau într-o limbă pe care o va indica. Cealaltă Parte contractantă poate solicita același lucru.

3. Prezentul articol trebuie să nu fie în prejudiciu nici pentru o prevedere ce ține de traducerea solicitărilor și documentelor anexate care pot fi incluse în acordurile sau măsurile în vigoare sau care pot fi încheiate între două sau mai multe Părți contractante.

Articolul 30

Documentele expediate pentru aplicarea prezentei Convenții nu necesită autentificare.

Articolul 31

Statul solicitat trebuie să dețină puterea de a colecta, la solicitarea statului solicitant, cheltuielile pentru efectuarea urmăririi și de judecată suportate de Stat.

În cazul colectării acestor cheltuieli, trebuie să aibă obligațiunea de a rambursa statului solicitant numai onorariile experților.

Articolul 32

Supravegherea și executarea cheltuielilor suportate de statul solicitat nu trebuie rambursate.

CONVENȚIA EUROPEANĂ ASUPRA TRANSFERĂRII PERSOANELOR CONDAMNATE* (extras)

Articolul 1. Definiții

În înțelesul prezentei Convenții, expresiile:

- a) *condamnare* desemnează orice pedeapsă sau măsură privativă de libertate, pronunțată de către un judecător pentru o durată limitată sau nedeterminată în temeiul unei infracțiuni penale;
- b) *hotărîre* desemnează o hotărîre judecătorească prin care se pronunță o condamnare;
- c) *statul de condamnare* desemnează statul unde a fost condamnată persoana care poate fi transferată sau care deja a fost transferată;
- d) *statul de executare* desemnează statul către care condamnatul poate fi transferat sau a fost deja transferat, în vederea executării condamnării sale.

Articolul 2. Principii generale

1. Părțile se angajează să-și acorde reciproc, în condițiile prevăzute prin prezenta Convenție, cooperarea cea mai largă posibil în materia transferării persoanelor condamnate.

2. O persoană condamnată pe teritoriul unei părți poate, în conformitate cu dispozițiile prezentei Convenții, să fie transferată pe teritoriul altei părți, pentru a executa aici condamnarea care i-a fost aplicată. În acest scop, ea își poate exprima, fie pe lângă statul de condamnare, fie pe lângă statul de executare, dorința de a fi transferată în temeiul prezentei Convenții.

3. Transferarea poate fi cerută fie de către statul de condamnare, fie de către statul de executare.

Articolul 3. Condițiile transferării

1. O transferare nu poate avea loc în termenii prezentei Convenții decît în condițiile următoare:

- a) condamnatul trebuie să fie resortisant al statului de executare;
- b) hotărîrea trebuie să fie definitivă;
- c) durata condamnării pe care cel condamnat o mai are încă de executat trebuie să fie de cel puțin 6 luni la data primirii cererii de transferare sau să fie nedeterminată;
- d) transferul este consimțit de către persoana condamnată sau, dacă în raport cu vîrsta sau cu starea fizică ori mintală a acesteia unul dintre cele două state consideră necesar, de către reprezentantul persoanei;
- e) acțiunile sau omisiunile care au dat naștere condamnării trebuie să constituie o infracțiune penală în raport cu dreptul statului de executare sau ar trebui să constituie o astfel de infracțiune, dacă ar fi survenit pe teritoriul său; și
- f) statul de condamnare și statul de executare trebuie să se pună de acord asupra acestei transferări.

2. În cazuri excepționale, unele părți pot conveni o transferare chiar dacă durata condamnării pe care cel condamnat o are încă de executat este inferioară celei prevăzute la paragraful 1 c).

3. Orice stat poate, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, să indice, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, că înțelege să excludă aplicarea vreuneia dintre procedurile prevăzute la art. 9 paragraful 1 a) și b) în relațiile sale cu celelalte părți.

4. Orice stat poate, în orice moment, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să definească, în ceea ce-l privește, termenul *resortisant* în înțelesul prezentei Convenții.

Articolul 4. Obligația de a furniza informații

1. Orice condamnat căruia i se pot aplica prevederile prezentei Convenții trebuie să fie informat de către statul de condamnare despre conținutul exact al prezentei Convenții.

* Adoptată la Strasbourg la 21 martie 1983. A intrat în vigoare la 01 iunie 1985. Semnată de Republica Moldova la 6 mai 1997. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 69-XV din 11 martie 2004. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 01 septembrie 2004. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, vol. 35, p. 61.

2. Dacă condamnatul și-a exprimat, pe lângă statul de condamnare, dorința de a fi transferat în temeiul prezentei Convenții, acest stat trebuie să informeze despre aceasta statul de executare cât mai curând posibil, după rămânerea definitivă a hotărârii.

3. Informațiile trebuie să cuprindă:

- a) numele, data și locul nașterii condamnatului;
- b) dacă este cazul, adresa sa în statul de executare;
- c) o prezentare a faptelor care au atras condamnarea;
- d) natura, durata și data începerii executării condamnării.

4. Dacă condamnatul și-a exprimat, pe lângă statul de executare, dorința de a fi transferat în temeiul prezentei Convenții, statul de condamnare comunică acestui stat, la cererea sa, informațiile prevăzute la paragraful 3 de mai sus.

5. Condamnatul trebuie să fie informat în scris despre orice demers întreprins de către statul de condamnare sau de către statul de executare în aplicarea paragrafelor precedente, ca și despre orice hotărâre luată de către vreunul dintre cele două state cu privire la o cerere de transferare.

Articolul 5. Cereri și răspunsuri

1. Cererile de transferare și răspunsurile trebuie formulate în scris.

2. Aceste cereri trebuie să fie adresate de către Ministerul de Justiție al statului solicitant Ministerului de Justiție al statului solicitat. Răspunsurile trebuie comunicate pe aceleași căi.

3. Orice parte poate, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să indice faptul că ea va utiliza alte căi de comunicare.

4. Statul solicitat trebuie să informeze statul solicitant, în cel mai scurt timp, despre hotărârea sa de a accepta sau de a refuza transferarea cerută.

Articolul 6. Înscrisurile ajutoare

1. Statul de executare trebuie, la cererea statului de condamnare, să furnizeze acestuia din urmă:

- a) un document sau o declarație care să indice că persoana condamnată este resortisant al aceluiași stat;
- b) o copie de pe dispozițiile legale ale statului de executare din care să rezulte că acțiunile sau omisiunile care au dat loc condamnării în statul de condamnare constituie o infracțiune penală în raport cu dreptul statului de executare sau ar constitui o astfel de infracțiune, dacă ele ar surveni pe teritoriul său;
- c) o declarație conținând informațiile prevăzute la art. 9 paragraful 2.

2. Dacă se cere o transferare, statul de condamnare trebuie să furnizeze statului de executare următoarele documente, cu excepția cazului în care unul sau celălalt dintre cele două state ar fi indicat deja că el nu și-ar da acordul la transferare:

- a) o copie, certificată pentru conformitate, de pe hotărâre și de pe dispozițiile legale aplicabile;
- b) indicarea duratei condamnării deja executate, inclusiv informații asupra oricărei detenții provizorii, reduceri a pedepsei sau altui act privind executarea condamnării;
- c) o declarație constatând în consimțământul la transferare, așa cum se prevede în art. 3 paragraful 1 d);
- d) de fiecare dată când va fi cazul, orice raport medical sau social despre condamnat, orice informație asupra tratamentului său în statul de condamnare și orice recomandare pentru continuarea tratamentului său în statul de executare.

3. Statul de condamnare și statul de executare pot, atât unul cât și celălalt, să solicite primirea oricăruia dintre documentele sau declarațiile prevăzute la paragrafele 1 și 2 de mai sus, înainte de a face o cerere de transferare sau de a lua hotărârea de acceptare sau de refuzare a transferării.

Articolul 7. Consimțământ și verificare

1. Statul de condamnare va proceda în așa fel încât persoana care trebuie să-și dea consimțământul la transferare în temeiul art. 3 paragraful 1 d) să o facă de bunăvoie și în deplină cunoștință de consecințele juridice care decurg din aceasta. Procedura de urmat cu privire la aceasta va fi guvernată de legea statului de condamnare.

2. Statul de condamnare trebuie să dea statului de executare posibilitatea să verifice, prin intermediul unui consul sau al altui funcționar desemnat de acord cu statul de executare, că acest consimțământ a fost dat în condițiile prevăzute în paragraful precedent.

Articolul 8. Consecințele transferării pentru statul de condamnare

1. Preluarea în sarcină a condamnatului de către autoritățile statului de executare are drept efect suspendarea executării condamnării în statul de condamnare.
2. Statul de condamnare nu mai poate executa condamnarea atunci când statul de executare consideră executarea condamnării ca fiind terminată.

Articolul 9. Consecințele transferării pentru statul de executare

1. Autoritățile competente ale statului de executare sînt datoare:
 - a) fie să continue executarea condamnării imediat sau în baza unei hotărîri judiciare sau administrative, în condițiile enunțate la art. 10;
 - b) fie să schimbe condamnarea, printr-o hotărîre a acestui stat, dată într-o procedură judiciară sau administrativă, înlocuind astfel sancțiunea aplicată în statul de condamnare printr-o sancțiune prevăzută de legislația statului de executare pentru aceeași infracțiune, în condițiile enunțate la art. 11.
2. Statul de executare trebuie, dacă cererea i-a fost făcută, să indice statului de condamnare, înainte de transferarea persoanei condamnate, care anume dintre aceste proceduri o va urma.
3. Executarea condamnării este guvernată de legea statului de executare și acest stat este singurul competent pentru a lua toate hotărîrile corespunzătoare.
4. Orice stat al cărui drept intern împiedică să fie folosită vreuna dintre procedurile prevăzute la paragraful 1 pentru a se executa măsurile al căror obiect îl formează, pe teritoriul unei alte părți, persoane care, ținînd seama de starea lor mintală, au fost declarate penalmente iresponsabile pentru săvîrșirea unei infracțiuni, și care este dispus să ia în sarcină aceste persoane în vederea continuării tratamentului lor, poate, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să indice procedurile pe care înțelege să le urmeze în aceste cazuri.

Articolul 10. Continuarea executării

1. În caz de continuare a executării, statul de executare este legat de natura juridică și durata sancțiunii așa cum rezultă ele din condamnare.
2. Totuși, dacă natura sau durata acestei sancțiuni este incompatibilă cu legislația statului de executare, sau dacă legislația acestui stat o impune, statul de executare poate, prin hotărîre judiciară sau administrativă, să adapteze această sancțiune la pedeapsa ori măsura prevăzută de propria sa lege pentru infracțiuni de aceeași natură. Această pedeapsă sau măsură corespunde, atît cît este posibil, în ceea ce privește natura sa, celei aplicate prin condamnarea de executat. Ea nu poate să agraveze prin natura sau durata sa sancțiunea pronunțată în statul de condamnare, nici să depășească maximum prevăzut prin legea statului de executare.

Articolul 11. Schimbarea condamnării

1. În cazul schimbării condamnării, se aplică procedura prevăzută de legislația statului de executare. Din momentul schimbării, autoritatea competentă:
 - a) va fi legată de constatarea faptelor în măsura în care aceasta figurează în mod explicit sau implicit în hotărîrea pronunțată în statul de condamnare;
 - b) nu va putea schimba o sancțiune privativă de libertate printr-o sancțiune pecuniară;
 - c) va deduce integral din pedeapsă perioada de privațiune de libertate deja executată de către condamnat;
și
 - d) nu va agrava situația penală a condamnatului și nu va fi ținută de limita inferioară a sancțiunii eventual prevăzute de legislația statului de condamnare pentru infracțiunea sau infracțiunile săvîrșite.
2. Atunci cînd procedura de schimbare are loc după transferarea persoanei condamnate, statul de executare va menține acea persoană în detenție sau va lua alte măsuri în scopul de a asigura prezența ei în statul de executare pînă la finalizarea acestei proceduri.

Articolul 12. Grațierea, amnistia, comutarea

Fiecare parte poate acorda grațierea, amnistia sau comutarea pedepsei în conformitate cu Constituția sa sau cu celelalte reglementări juridice ale sale.

Articolul 13. Revizuirea hotărîrii

Numai statul de condamnare are dreptul de a statua asupra oricărei forme de recurs vizînd revizuirea hotărîrii.

Articolul 14. Încetarea executării

Statul de executare trebuie să pună capăt executării condamnării de îndată ce a fost informat de către statul de condamnare despre orice hotărîre sau măsură care are ca efect înlăturarea caracterului executoriu al condamnării.

Articolul 15. Informații privind executarea

Statul de executare va furniza informații statului de condamnare în ce privește executarea condamnării:

- a) atunci cînd consideră încheiată executarea condamnării;
- b) în cazul în care condamnatul evadează înainte ca executarea condamnării să fi luat sfîrșit; sau
- c) dacă statul de condamnare îi solicită un raport special.

Articolul 16. Tranzitul

1. O parte trebuie, în conformitate cu propria sa legislație, să consimtă la o cerere de tranzit al unui condamnat pe teritoriul său, dacă cererea a fost formulată de către o altă parte care ea însăși s-a înțeles cu o altă parte sau cu un stat terț asupra transferării unui condamnat spre sau dinspre teritoriul său.

2. O parte poate refuza să acorde tranzitul:

- a) dacă condamnatul este unul dintre resortisanții săi; sau
- b) dacă infracțiunea care a dat loc la condamnare nu constituie infracțiune conform legislației sale.

3. Cererile de tranzit și răspunsurile trebuie comunicate pe căile menționate prin dispozițiile art. 5 paragrafele 2 și 3.

4. O parte poate consimți la o cerere de tranzit al unui condamnat pe teritoriul său, formulată de către un stat tert, dacă acesta din urmă a convenit cu o altă parte asupra transferării spre sau dinspre teritoriul său.

5. Partea căreia îi este cerută tranzitarea poate menține condamnatul în detenție pe perioada strict necesară tranzitării teritoriului ei.

6. Partea solicitată să acorde tranzitul poate fi invitată să dea asigurarea că persoana condamnată nu va fi nici urmărită, nici deținută, sub rezerva aplicării paragrafului precedent, nici supusă vreunei alte restricții a libertății sale individuale pe teritoriul statului de tranzit, pentru fapte sau condamnări anterioare plecării sale de pe teritoriul statului de condamnare.

7. Nici o cerere de tranzit nu este necesară, dacă se folosește calea aeriană pe deasupra teritoriului unei părți și nu este prevăzută nici o aterizare. Cu toate acestea, fiecare stat poate, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, să pretindă a-i fi notificată orice tranzitare pe deasupra teritoriului său.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PRIVIND TRANSFERUL DE PROCEDURI ÎN MATERIE PENALĂ*

(extras)

Titlul I DEFINIȚII

Articolul 1

În sensul prezentei Convenții, termenul:

- a) *infracțiune* se referă la acele fapte care constituie infracțiuni, precum și la cele care sînt vizate de dispozițiile legale menționate în anexa nr. 3 la prezenta Convenție, cu condiția ca, atunci cînd infracțiunea este de competența unei autorități administrative, persoana interesată să aibă posibilitatea de a aduce cazul respectiv în fața unei instanțe judecătorești;
- b) *sanctiune* se referă la orice pedeapsă sau altă măsură ocazionată de/sau pronunțată pentru o încălcare a prevederilor legale menționate în anexa nr. 3.

Titlul II COMPETENȚA

Articolul 2

1. În vederea aplicării prezentei Convenții, orice stat contractant va avea competența de a efectua urmărirea, conform propriilor legi penale, a oricărei infracțiuni căreia i se aplică legea penală a unui alt stat contractant.

2. Competența recunoscută unui stat contractant exclusiv în temeiul paragrafului 1 din acest articol poate fi exercitată numai în urma unei cereri de urmărire formulate de către un alt stat contractant.

Articolul 3

Orice stat contractant competent, în temeiul propriilor legi, de a urmări o infracțiune poate, în vederea aplicării prezentei Convenții, să renunțe la angajarea procedurii de urmărire în justiție sau să o abandoneze pentru o persoană suspectă care este sau va fi urmărită pentru aceeași infracțiune de către un alt stat contractant. Ținînd seama de dispozițiile art. 21 paragraful 2, orice decizie de renunțare la procedură este provizorie atît timp cît n-a intervenit o hotărîre definitivă în celălalt stat contractant.

Articolul 4

Statul solicitat încetează urmărirea bazată în exclusivitate pe dispozițiile art. 2 atunci cînd, după cunoștința sa, dreptul de pedeapsă se întinde, conform legii statului solicitant, pentru o altă cauză decît prescripția, situație în care se face aplicarea prevederilor art. 10 lit. c), ale art. 11 lit. f) și g), ale art. 22, 23 și 26.

Articolul 5

Dispozițiile titlului III din prezenta Convenție nu limitează competența conferită statului solicitat de către legislația sa internă în materie de urmărire.

Titlul III TRANSMITEREA URMĂRIII

Secțiunea 1 CEREREA DE URMĂRIRE

* Adoptată la Strasbourg la 15 mai 1972. A intrat în vigoare la 30 martie 1978. Ratificată de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea convenției europene privind transferul de proceduri în materie penală, nr. 320-XVI din 03 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 181 din 24 noiembrie 2006.

Articolul 6

1. În cazul în care o persoană este suspectată de a fi comis o infracțiune conform legii unui stat contractant, acel stat poate solicita unui alt stat contractant să înceapă urmărirea în cazurile și conform condițiilor prevăzute de prezenta Convenție.

2. Dacă, conform prevederilor acestei Convenții, un stat contractant poate solicita unui alt stat contractant să înceapă urmărirea, autoritățile competente ale primului stat vor lua în considerare această posibilitate.

Articolul 7

1. Urmărirea nu poate fi exercitată în statul solicitat decât atunci când fapta în legătură cu care s-a solicitat începerea urmăririi ar fi infracțiune în cazul comiterii pe teritoriul acestui stat și când autorul ar fi pasibil de o condamnare și în baza legilor acestui stat.

2. Dacă infracțiunea a fost comisă de o persoană investită cu o funcție publică în statul solicitant sau cu privire la o persoană investită cu o funcție publică la o instituție ori la un bun care are caracter public în acest stat, aceasta va fi considerată în statul solicitat ca și cum ar fi fost comisă de o persoană investită cu o funcție în acest stat sau cu privire la o persoană, instituție ori bun corespunzând, în acest din urmă stat, aceluia ce face obiectul infracțiunii.

Articolul 8

1. Un stat contractant poate solicita unui alt stat contractant să înceapă urmărirea în unul sau mai multe dintre cazurile următoare:

- a) dacă acuzatul are reședința obișnuită în statul solicitat;
- b) dacă acuzatul este cetățean al statului solicitat sau dacă acest stat este statul său de origine;
- c) dacă acuzatul execută sau urmează să execute o pedeapsă privativă de libertate în statul solicitat;
- d) când acuzatul face obiectul, în statul solicitat, al unei urmăririi judiciare pentru aceeași infracțiune sau pentru alte infracțiuni;
- e) dacă se consideră că transferul urmăririi este justificat prin interesul de a descoperi adevărul și, mai ales, dacă elementele de probă cele mai importante se găsesc în statul solicitat;
- f) dacă se consideră că executarea unei eventuale condamnări în statul solicitat este susceptibilă să amelioreze posibilitățile de reintegrare socială a condamnatului;
- g) dacă se consideră că prezența acuzatului la audieri nu poate fi asigurată în statul solicitat;
- h) dacă statul solicitant consideră că nu este în măsură să execute o eventuală condamnare, chiar atunci când are calea extrădării, și că statul solicitat este în măsură să o facă.

2. În cazul în care acuzatul a fost condamnat efectiv într-un stat contractant, acest stat nu poate solicita transferul urmăririi pentru unul sau mai multe dintre cazurile menționate la paragraful 1 al acestui articol decât atunci când nu poate executa condamnarea respectivă, chiar avînd calea extrădării, și atunci când celălalt stat contractant nu acceptă principiul executării unei hotărîri date în străinătate sau refuză executarea unei astfel de hotărîri.

Articolul 9

1. Autoritățile competente din statul solicitat vor examina cererea pentru transferul urmăririi, care le-a fost adresată în aplicarea articolelor precedente. Acestea vor decide, în conformitate cu propria legislație, cum vor acționa în continuare.

2. Atunci când legea statului solicitat prevede pedepsirea infracțiunii de către o autoritate administrativă, acest stat va informa, cît mai curînd posibil, statul solicitant, cu excepția cazului în care statul solicitat a făcut o declarație conform paragrafului 3 al acestui articol.

3. Orice stat contractant poate, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare ori de aderare sau în orice alt moment, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să facă cunoscute condițiile în care legea sa națională permite pedepsirea anumitor infracțiuni de către o autoritate administrativă. O asemenea declarație înlocuiește înștiințarea prevăzută la paragraful 2 al acestui articol.

Articolul 10

Statul solicitat nu va da curs cererii:

- a) dacă aceasta nu este conformă cu dispozițiile art. 6 paragraful 1 și ale art. 7 paragraful 1;
- b) dacă exercitarea urmăririi este contrară dispozițiilor art. 35;
- c) dacă, la data menționată pe cerere, prescripția acțiunii publice este împlinită în statul solicitant, conform legislației sale.

Articolul 11

Fără a prejudicia dispozițiile art. 10, statul solicitat nu poate refuza complet sau parțial acceptarea cererii, decît în unul sau mai multe dintre cazurile următoare:

- a) dacă consideră că motivul pe care se bazează cererea, în aplicarea art. 8, nu este justificat;
- b) dacă acuzatul nu are reședința obișnuită în statul solicitat;
- c) dacă acuzatul nu este cetățean al statului solicitat și nu avea reședința sa obișnuită pe teritoriul acestui stat în momentul comiterii infracțiunii;
- d) dacă consideră că infracțiunea în legătură cu care se solicită urmărirea are un caracter politic sau este o infracțiune pur militară ori pur fiscală;
- e) dacă estimează că există motive serioase să creadă că cererea de urmărire este determinată de considerente de rasă, naționalitate sau opinii politice;
- f) dacă propria sa lege este deja aplicată faptei și dacă, conform acestei legi, acțiunea publică este prescrisă la momentul primirii cererii; în acest caz, nu se va putea face aplicarea prevederilor art. 26 paragraful 2;
- g) dacă competența sa se bazează exclusiv pe prevederile art. 2 și dacă, în momentul primirii cererii respective, acțiunea publică este prescrisă conform legii proprii, luîndu-se în considerare prelungirea cu 6 luni a termenului de prescripție prevăzut la art. 23;
- h) dacă fapta s-a comis în afara teritoriului statului solicitant;
- i) dacă urmărirea este contrară angajamentelor internaționale ale statului solicitat;
- j) dacă urmărirea este contrară principiilor fundamentale ale ordinii juridice din statul solicitat;
- k) dacă statul solicitant a încălcat o regulă de procedură prevăzută în această Convenție.

Articolul 12

1. Statul solicitat revocă acceptarea cererii dacă, ulterior acestei acceptări, se descoperă un motiv pentru a nu se da curs cererii, conform art. 10.

2. Statul solicitat poate să își revoce acceptarea cererii:

- a) dacă ar fi evident că prezența acuzatului nu poate fi asigurată pentru audiere în acest stat sau dacă o eventuală condamnare nu poate fi executată în statul respectiv;
- b) dacă unul dintre motivele de refuz prevăzute la art. 11 este descoperit înainte de începerea judecării cazului de către o instanță; sau
- c) în alte cazuri, dacă statul solicitant este de acord.

Secțiunea a 2-a PROCEDURA DE TRANSFER

Articolul 13

1. Cererile prevăzute în această Convenție sînt făcute în scris. Acestea sînt adresate, ca și toate comunicările necesare aplicării prezentei Convenții, fie de către Ministerul Justiției din statul solicitat, fie, conform unor acorduri speciale, direct de către autoritățile statului solicitant către cele ale statului solicitat și returnate pe aceeași cale.

2. În cazuri urgente, cererile și comunicările necesare vor putea fi trimise prin Organizația Internațională a Poliției Criminale (INTERPOL).

3. Orice stat contractant va putea, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului European, să facă cunoscută intenția sa de a deroga de la regulile de transfer cele menționate în paragraful 1 al acestui articol.

Articolul 14

Dacă un stat contractant consideră informațiile furnizate de către un alt stat contractant insuficiente pentru a-i permite să aplice prezenta Convenție, cere completarea informațiilor necesare. El poate fixa un termen pentru primirea informațiilor.

Articolul 15

1. Cererea de urmărire este însoțită de originalul sau de o copie certificată a dosarului penal, precum și de toate documentele utile. Totuși, dacă acuzatul se află în arest preventiv, în temeiul prevederilor secțiunii a 5-a, și dacă statul solicitant nu este în măsură să anexeze documentele la cererea de urmărire, acestea pot fi trimise ulterior.

2. Statul solicitant informează în scris statul solicitat în legătură cu toate actele de procedură sau cu măsurile relative la acțiunea publică luate în statul solicitant după transmiterea cererii. Această notificare este însoțită de orice documente utile.

Articolul 16

1. Statul solicitat informează, fără întârziere, statul solicitant despre decizia sa asupra cererii de urmărire.

2. Statul solicitat trebuie să informeze statul solicitant despre abandonarea urmăririi sau referitor la decizia luată în urma desfășurării procedurii. O copie certificată de pe orice hotărâre scrisă trebuie să fie transmisă statului solicitant.

Articolul 17

Dacă competența statului solicitat se bazează exclusiv pe prevederile art. 2, acest stat trebuie să anunțe acuzatul despre cererea de urmărire, cu scopul de a-i permite acestuia să își expună argumentele înainte ca acest stat să ia o hotărâre în legătură cu cererea respectivă.

Articolul 18

1. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 al acestui articol, traducerea documentelor referitoare la aplicarea prezentei Convenții nu este necesară.

2. Orice stat contractant poate, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare ori de aderare, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să își rezerve dreptul de a solicita ca documentele sus-menționate, cu excepția copiei de pe hotărârea scrisă la care s-a făcut referire la art. 16 paragraful 2, să îi fie adresate însoțite de o traducere. Celelalte state contractante vor trebui să trimită traducerile respective fie în limba națională a statului destinat, fie în una dintre limbile oficiale ale Consiliului Europei, după cum va indica statul destinat. Totuși o asemenea indicație nu este obligatorie. Celelalte state contractante pot aplica regula reciprocității.

3. Acest articol nu aduce atingere dispozițiilor referitoare la traducerea cererilor și a documentelor anexate, conținute în acordurile sau aranjamentele în vigoare ori care urmează să fie încheiate între două sau mai multe state contractante.

Articolul 19

Documentele transmise în vederea aplicării acestei Convenții sînt scutite de toate formalitățile de legalizare.

Articolul 20

Fiecare dintre statele contractante renunță să reclame rambursarea cheltuielilor rezultate din aplicarea acestei Convenții. 506

Secțiunea a 3-a EFECTELE CERERII DE URMĂRIRE ÎN STATUL SOLICITANT

Articolul 21

1. Cînd statul solicitant a prezentat cererea de urmărire nu mai poate să îl urmărească pe acuzat pentru fapta care a motivat această cerere sau să mai execute o hotărâre pe care a pronunțat-o anterior acesteia. Totuși, pînă la notificarea deciziei statului solicitat asupra cererii de urmărire, statul solicitant își păstrează dreptul de a proceda la toate actele de urmărire, cu excepția celor care au drept efect sesizarea instanței judecătorești sau, eventual, a autorității administrative competente pentru a se pronunța asupra infracțiunii.

2. Statul solicitant își reia dreptul de urmărire și de executare:

- a) dacă statul solicitat îl informează despre decizia sa de a nu da curs cererii, în cazurile prevăzute la art. 10;
- b) dacă statul solicitat îl informează că refuză acceptarea cererii, în cazurile prevăzute la art. 11;
- c) dacă statul solicitat îl informează că revocă acceptarea cererii, în cazurile prevăzute la art. 12;
- d) dacă statul solicitat îl informează despre hotărîrea sa de a nu începe urmărirea sau de a o întreprinde;
- e) dacă își retrage cererea înainte ca statul solicitat să îl informeze referitor la hotărîrea sa de a da curs cererii respective.

Articolul 22

În statul solicitant cererea de urmărire făcută conform prezentei secțiuni are drept efect prelungirea cu 6 luni a termenului de prescripție a acțiunii publice.

Secțiunea a 4-a EFECTELE CERERII DE URMĂRIRE ÎN STATUL SOLICITAT

Articolul 23

Dacă competența statului solicitat se bazează exclusiv pe prevederile art. 2, termenul de prescripție a acțiunii publice în acest stat se prelungește cu 6 luni.

Articolul 24

1. Dacă urmărirea este subordonată unei plîngerii în cele două state, plîngerea depusă în statul solicitant are aceeași valoare ca și cea din statul solicitat.

2. Dacă plîngerea este necesară doar în statul solicitat, acest stat poate începe urmărirea chiar și în absența plîngerii, dacă persoana îndreptățită să o formuleze nu se opune în termen de o lună de la data primirii înștiințării prin care autoritatea competentă o informează despre acest drept.

Articolul 25

În statul solicitat sancțiunea aplicabilă infracțiunii este cea prevăzută de legea acestui stat, cu excepția cazului în care legea respectivă prevede altfel. Cînd competența statului solicitat se bazează exclusiv pe prevederile art. 2, sancțiunea pronunțată în acest stat nu poate fi mai severă decît cea prevăzută de legea statului solicitant.

Articolul 26

1. Orice act în scopul urmăririi, îndeplinit în statul solicitant conform legilor și reglementărilor sale în vigoare, are aceeași valoare în statul solicitat ca și cum ar fi fost îndeplinit de către autoritățile acestui stat, fără ca această asimilare să poată avea efectul de a-i da acestui act o forță probantă superioară aceluia pe care o are în statul solicitant.

2. Orice act întrerupător de prescripție, valabil întocmit în statul solicitant, are aceleași efecte în statul solicitat și invers.

Secțiunea a 5-a MĂSURILE PROVIZORII ÎN STATUL SOLICITAT

Articolul 27

1. Cînd statul solicitant își anunță intenția de a transmite o cerere de urmărire și dacă competența statului solicitat se bazează exclusiv pe prevederile art. 2, statul solicitat poate, în urma cererii statului solicitant, să treacă, în temeiul prezentei Convenții, la arestarea preventivă a învinutului, dacă:

- a) legea statului solicitat autorizează detenția preventivă pentru infracțiunea respectivă;
- b) există motive să se creadă că învinutul va dispărea sau va crea un pericol de distrugere a probelor.

2. Cererea de arestare preventivă va menționa existența unui mandat de arestare sau a oricărui alt act de aceeași forță, emis în formele prescrise de legea statului solicitant; va mai menționa pentru ce fel de infracțiune se solicită urmărirea penală, când și unde infracțiunea respectivă a fost comisă, precum și descrierea cât mai precisă a învinutului. Trebuie să conțină, de asemenea, o expunere succintă a circumstanțelor comiterii faptei.

3. Cererea de arest preventiv este trimisă direct de către autoritățile statului solicitant, menționate la art. 13, autorităților corespondente din statul solicitat, fie prin poștă sau telegraf, fie prin orice alt mijloc scris sau care a fost acceptat de către statul solicitat. Statul solicitant este informat, fără întârziere, în legătură cu rezultatul cererii sale.

Articolul 28

După primirea cererii de urmărire, însoțită de documentele prevăzute la art. 15 paragraful 1, statul solicitat are competența de a aplica toate măsurile provizorii, inclusiv arestarea preventivă a învinutului și sechestrul de bunuri, a căror aplicare ar fi permisă de legea sa, dacă infracțiunea pentru care este cerută urmărirea ar fi fost comisă pe teritoriul său.

Articolul 29

1. Măsurile provizorii menționate la art. 27 și 28 sînt reglementate de prevederile acestei Convenții și de legea statului solicitat. Legea acestui stat sau Convenția determină și condițiile în care aceste măsuri pot înceta.

2. Aceste măsuri pot înceta în toate cazurile menționate la art. 21 paragraful 2.

3. O persoană deținută trebuie să fie eliberată în cazul în care a fost arestată în temeiul art. 27, iar statul solicitat nu a primit cererea de urmărire în termen de 18 zile de la data arestării.

4. O persoană deținută trebuie să fie eliberată în cazul în care a fost arestată în temeiul art. 27, iar documentele care însoțesc cererea de urmărire nu au fost primite de către statul solicitat într-un termen de 15 zile de la primirea cererii de urmărire.

5. Perioada de detenție, aplicată exclusiv în temeiul art. 27, nu va fi în nici un caz mai mare de 40 de zile.

Titlul IV PLURALITATEA DE PROCEDURI PENALE

Articolul 30

1. Orice stat contractant care, înainte de începerea sau în cursul urmăririi pentru o infracțiune pe care nu o apreciază ca avînd caracter politic sau militar, are cunoștință de existența într-un alt stat contractant a unei proceduri de urmărire în curs, împotriva aceleiași persoane, pentru aceleași fapte, examinează dacă poate fie să renunțe la propria urmărire, fie să o suspende, fie să o transmită celui alt stat.

2. În cazul în care consideră oportun ca în stadiul respectiv să nu renunțe la propria urmărire sau să nu o suspende, anunță celălalt stat contractant despre aceasta în timp util și, în orice caz, înainte de pronunțarea hotărîrii în fond.

Articolul 31

1. În situația descrisă la art. 30 paragraful 2, statele interesate se străduiesc să facă tot ceea ce este posibil să determine, după aprecierea în fiecare caz de speță a circumstanțelor menționate la art. 8, căruia dintre ele îi incumbă grija continuării unei urmăriri unice. În timpul acestei proceduri de consultări statele interesate amîină pronunțarea hotărîrii în fond, fără să fie totuși obligate să prelungească aceas-tă amîinare mai mult de 30 de zile de la expedierea înștiințării prevăzute la art. 30 paragraful 2.

2. Prevederile paragrafului 1 nu se impun:

- a) statului care a expediat înștiințarea prevăzută la art. 30 paragraful 2, atunci cînd dezbaterile principale în fond au fost declarate deschise în prezența învinutului, înainte de expedierea înștiințării;
- b) statului căruia i se adresează înștiințarea, atunci cînd aceste dezbateri au fost declarate deschise, în prezența învinutului, înainte de primirea înștiințării.

Articolul 32

În interesul descoperirii adevărului și aplicării unei sancțiuni adecvate, statele interesate examinează dacă este oportun ca o urmărire unică să fie intentată de unul dintre ele și, în caz afirmativ, se străduiesc să determine care dintre ele va intenta urmărirea atunci când:

- a) mai multe fapte distincte, care constituie toate infracțiuni după legea penală a fiecăruia dintre aceste state, sînt atribuite fie unei singure persoane, fie mai multor persoane care au acționat împreună;
- b) o faptă unică, care constituie infracțiune după legea penală a fiecăruia dintre aceste state, este atribuită mai multor persoane care au acționat împreună.

Articolul 33

Orice hotărîre pronunțată în aplicarea prevederilor art. 31 paragraful 1 și ale art. 32 produce între statele interesate toate efectele unui transfer de urmărire prevăzut de această Convenție. Statul care renunță la propria sa urmărire este considerat ca și cum ar fi transferat urmărirea sa celui alt stat.

Articolul 34

Transferul urmăririi penale menționate în secțiunea 2 din titlul III se aplică prin acelea dintre prevederile sale care sînt compatibile cu prezentul titlu.

Titlul V NE BIS IN IDEM

Articolul 35

1. O persoană care a făcut obiectul unei hotărîri penale definitive și executorii nu poate, pentru aceeași faptă, să fie urmărită, condamnată sau supusă executării unei sancțiuni în alt stat contractant:

- a) cînd aceasta a fost achitată;
- b) cînd sancțiunea impusă:
 - (i) a fost executată în întregime sau este în curs de executare;
 - (ii) a fost grațiată sau amnistiată în totalitate sau pentru partea din sancțiunea neexecutată;
 - (iii) nu mai poate fi executată datorită prescripției;
- c) dacă instanța a constatat culpabilitatea autorului infracțiunii, fără să pronunțe sancțiunea.

2. Totuși un stat contractant nu este obligat, cu excepția cazului cînd el însuși a solicitat urmărirea, să recunoască efectul *ne bis in idem*, dacă fapta care a dat loc judecării a fost comisă împotriva unei persoane, instituții sau unui bun ce are un caracter public în acest stat, sau dacă persoana judecată avea ea însăși un caracter public în acest stat.

3. În plus, un stat contractant în care a fost comisă fapta respectivă sau este considerată ca fiind comisă conform legii acestui stat nu este obligat să recunoască efectul *ne bis in idem* decît atunci cînd statul însuși a solicitat urmărirea.

Articolul 36

Dacă o nouă urmărire este intentată împotriva unei persoane judecate pentru aceeași faptă în alt stat contractant, atunci orice perioadă privativă de libertate, efectuată în executarea hotărîrii respective, trebuie să fie dedusă din pedeapsa care va fi, eventual, pronunțată.

Articolul 37

Acest titlu nu va împiedica aplicarea dispozițiilor naționale mai favorabile, care se referă la efectul *ne bis in idem* aferent hotărîrilor judecătorești pronunțate în străinătate.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU PREVENIREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE SAU DEGRADANTE*

(extras)

(Strasbourg, 26 noiembrie 1987)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,
Având în vedere dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamen-
tale,

Reamintind că în înțelesul art. 3 al aceleiași Convenții “nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedep-
selor sau tratamentelor inumane sau degradante”,

Constatînd că persoanele care se consideră victime ale încălcării prevederilor art. 3 se pot prevala
de mecanismul prevăzut de această Convenție,

Convînse că protecția persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor sau tra-
tamentelor inumane sau degradante ar putea fi întărită printr-un mecanism extrajudiciar, cu caracter
preventiv, bazat pe vizite,

Au convenit asupra celor ce urmează:

Capitolul I

Articolul 1

Se instituie un Comitet european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inuma-
ne sau degradante (denumit în continuare *Comitetul*). Prin intermediul vizitelor, Comitetul examinează
tratamentul persoanelor private de libertate în vederea întăririi, dacă este cazul, a protecției lor împotri-
va torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Articolul 2

Fiecare parte autorizează vizitarea, conform prezentei Convenții, a oricărui loc, aflat sub jurisdicția
sa, în care persoanele sînt private de libertate de către o autoritate publică.

Articolul 3

Comitetul și autoritățile naționale competente ale părții interesate cooperează în vederea aplicării
prezentei Convenții.

Capitolul III

Articolul 7

1. Comitetul organizează vizitarea locurilor vizate în art. 2. În afara vizitelor periodice, Comitetul
poate organiza orice altă vizită care i se pare a fi cerută de circumstanțe.

2. Vizitele sînt efectuate, ca regulă generală, de către cel puțin doi membri ai Comitetului. Acesta din
urmă poate, dacă apreciază ca necesar, să fie asistat de experți și interpreți.

Articolul 8

1. Comitetul notifică guvernului părții interesate intenția sa de a efectua o vizită. Ca urmare a unei
asemenea notificări, Comitetul are dreptul să viziteze în orice moment locurile vizate la art. 2.

2. Partea trebuie să acorde Comitetului următoarele facilități pentru îndeplinirea sarcinilor sale:

- a) accesul în teritoriul său și dreptul de a se deplasa în interiorul acestuia fără restricții;
- b) orice informație asupra locurilor în care se găsesc persoanele private de libertate;
- c) posibilitatea de a se deplasa potrivit voinței sale spre orice loc în care se găsesc persoane private
de libertate, inclusiv dreptul de a se deplasa fără piedici în interiorul acestor locuri;

* Adoptată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987. A intrat în vigoare la 01 februarie 1989. Ratificată de Republica Moldova
prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1238-XIII din 09 iulie 1997. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 01 februarie 1998.
Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, Chișinău 1998, vol. 1, p. 331.

- d) orice altă informație de care dispune partea și care este necesară Comitetului pentru îndeplinirea însărcinării sale. În obținerea acestei informații, Comitetul va ține seama de regulile de drept și deontologice aplicabile la nivel național.
3. Comitetul se poate întreține, fără martori, cu persoane private de libertate.
4. Comitetul poate intra în contact în mod liber cu orice persoană pe care o apreciază ca fiind capabilă să-i furnizeze informații utile.
5. Dacă este cazul, Comitetul comunică pe loc observațiile sale autorităților competente ale părții interesate.

Articolul 9

1. În circumstanțe excepționale, autoritățile competente ale părții interesate pot face cunoscute Comitetului obiecțiile lor față de momentul avut în vedere de Comitet pentru efectuarea vizitei sau față de locul ales de Comitet cu intenția de a-l vizita. Asemenea obiecții nu pot fi făcute decât din motive de apărare națională sau de siguranță publică, sau datorită unor tulburări grave în locurile în care persoanele sînt private de libertate, stării de sănătate a unei persoane sau unui interogatoriu urgent, într-o anchetă în curs, în legătură cu o infracțiune penală gravă.

2. Ca urmare a unor asemenea obiecții, Comitetul și partea se consultă imediat în scopul de a clarifica situația și pentru a ajunge la un acord asupra măsurilor care să permită Comitetului să-și exercite funcțiile cît mai repede posibil. Aceste măsuri pot cuprinde transferarea într-un alt loc a oricărei persoane pe care Comitetul intenționează să o viziteze. Așteptînd ca vizita să poată avea loc, partea furnizează Comitetului informații cu privire la orice persoană vizată.

Articolul 10

1. După fiecare vizită, Comitetul întocmește un raport cu privire la faptele constatate cu ocazia acesteia, ținînd seama de toate observațiile prezentate eventual de către partea interesată. El transmite părții raportul său, care conține recomandările pe care le apreciază ca necesare. Comitetul se poate consulta cu partea în intenția de a-i sugera, dacă este cazul, ameliorări în ceea ce privește protecția persoanelor private de libertate.

2. Dacă partea nu cooperează sau refuză să îmbunătățească situația în sensul recomandărilor Comitetului, acesta poate să decidă, cu majoritatea de două treimi din membri săi, după ce partea va fi avut posibilitatea să se explice, formularea unei declarații publice în această privință.

Articolul 11

1. Informațiile culese de Comitet cu ocazia efectuării unei vizite, raportul său și consultările cu partea interesată sînt confidențiale.

2. Comitetul publică raportul său, ca și orice comentariu al părții interesate, dacă aceasta o solicită.

3. Totuși, nici o dată cu caracter personal nu poate fi făcută publică fără consimțămîntul expres al persoanei vizitate.

Articolul 12

Anual Comitetul înaintează Comitetului Miniștrilor, ținînd seama de regulile de confidențialitate prevăzute la art. 11, un raport general referitor la activitățile sale, care este transmis Adunării Consultative și făcut public.

Articolul 13

Membrii Comitetului, experții și celelalte persoane care îl asistă sînt supuși, pe durata mandatului lor și după expirarea acestuia, obligației de a păstra secrete faptele sau informațiile despre care au luat cunoștință în îndeplinirea funcțiilor lor.

Articolul 14

1. Numele persoanelor care asistă comitetul sînt indicate în notificarea făcută în temeiul art. 8 paragraful 1.

2. Experții activează în baza instrucțiunilor și sub responsabilitatea Comitetului. Ei trebuie să posedă o competență și o experiență proprii în domeniile ce țin de prezenta Convenție și au aceleași obligații de independență, imparțialitate și disponibilitate ca și membrii Comitetului.

3. În mod excepțional o parte poate declara că un expert sau o altă persoană care asistă Comitetul nu poate fi admisă să participe la vizitarea unui loc aflat sub jurisdicția sa.

Capitolul IV

Articolul 15

Fiecare parte comunică Comitetului numele și adresa autorităților competente să primească notificările adresate guvernului său, ca și cele ale oricărui agent de legătură pe care ea îl poate desemna.

Articolul 16

Comitetul, membrii săi și experții menționați la art. 7 paragraful 2, se bucură de privilegiile și imunitățile prevăzute în anexa la prezenta Convenție.

Articolul 17

1. Prezenta Convenție nu aduce atingere dispozițiilor de drept intern sau acordurilor internaționale care asigură o mai mare protecție persoanelor private de libertate.

2. Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu poate fi interpretată ca o limitare sau ca o derogare de la competențele organelor Convenției europene a drepturilor omului sau de la obligațiile asumate de către părți în virtutea acestei Convenții.

3. Comitetul nu va vizita locurile pe care reprezentanții sau delegații puterilor protectoare sau ai Comitetului internațional al Crucii Roșii le vizitează efectiv și regulat în baza Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 și a Protocoalelor lor adiționale din 8 iunie 1977.

Anexă

Privilegiu și imunități

Articolul 16

1. În înțelesul prezentei anexe, referirile la membrii Comitetului includ experții menționați la art. 7 paragraful 2.

2. Membrii Comitetului beneficiază, în timpul exercitării funcțiilor lor, ca și în timpul călătoriilor întreprinse în exercitarea funcțiilor lor de următoarele privilegii și imunități:

a) imunitatea de arestare sau de detenție și de reținere a bagajelor lor personale și imunitatea de orice jurisdicție în ceea ce privește actele îndeplinite de ei în calitatea lor oficială, inclusiv cuvântul și înscrisurile lor;

b) exceptarea de la orice măsuri restrictive referitoare la libertatea lor de mișcare: ieșirea din și reîntoarcerea în țara lor de rezidență și intrarea în și ieșirea din țara în care își exercită funcțiile, ca și de la orice formalități de înregistrare a străinilor în țările vizitate sau traversate în exercitarea funcțiilor lor.

3. În cursul călătoriilor efectuate în exercitarea funcțiilor lor, membrilor Comitetului le sînt acordate, în materie vamală și de control al schimburilor valutare:

a) de către guvernul propriu, aceleași înlesniri ca acelea recunoscute înalților funcționari care se deplasează în străinătate în misiune oficială temporară.

4. Documentele și actele Comitetului sînt inviolabile, în măsura în care privesc activitatea Comitetului.

Correspondența oficială și alte comunicări oficiale ale Comitetului nu pot fi reținute sau cenzurate.

5. Pentru a asigura membrilor Comitetului o libertate completă a cuvîntului și o deplină independență în îndeplinirea funcțiilor lor, imunitatea de jurisdicție în ceea ce privește cuvîntul sau înscrisurile sau actele emanînd de la ei în îndeplinirea funcțiilor lor va continua să le fie acordată chiar după ce mandatul acestor persoane va lua sfîrșit.

6. Privilegiile și imunitățile sînt acordate membrilor Comitetului nu în beneficiul lor personal, ci în scopul de a asigura exercitarea funcțiilor lor în deplină independență. Comitetul este singurul care are calitatea de a pronunța ridicarea imunităților; el are nu numai dreptul, dar și îndatorirea de a ridica imunitatea unuia dintre membrii săi, în toate cazurile în care, după părerea sa, imunitatea ar împiedica realizarea justiției și în care imunitatea poate fi ridicată fără a prejudicia scopul pentru care este acordată.

PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU PREVENIREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE SAU DEGRADANTE*

(extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol la Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, semnată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987 (denumită în continuare *Convenția*).

Considerînd că este oportun să se permită statelor nemembre ale Consiliului Europei să adere la Convenție, la invitația Comitetului Miniștrilor,

Au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 2

Articolul 12 al Convenției se citește după cum urmează: „Anual, Comitetul înaintează Comitetului Miniștrilor, ținînd seama de regulile de confidențialitate prevăzute la art. 11, un raport general referitor la activitățile sale, care este transmis Adunării Consultative, cît și oricărui stat nemembru al Consiliului Europei parte la Convenție, și făcut public“.

* Adoptat la Strasbourg în 04 noiembrie 1993. Semnat de Republica Moldova la 2 octombrie 1997. Ratificat de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1238-XIII din 09 iulie 1997. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 01 martie 2002.

CONVENȚIA PENALĂ PRIVIND CORUPȚIA*

(extras)

(Strasbourg, 27 ianuarie 1999)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte state semnatare ale prezentei Convenții,
Considerînd că scopul Consiliului Europei îl constituie realizarea unei unități mai strînse între membrii săi,

Recunoscînd importanța consolidării cooperării cu celelalte state semnatare ale prezentei Convenții,

Fiind convinse de necesitatea continuării, în mod prioritar, a unei politici penale comune în vederea protecției societății împotriva corupției, inclusiv prin adoptarea unei legislații potrivite și a unor măsuri preventive adecvate,

Subliniind că, corupția constituie o amenințare la adresa principiilor statului de drept, democrației și drepturilor omului, subminează principiile bunei administrări, echității și justiției sociale, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și periclitează stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentul moral al societății;

Fiind convinse că eficacitatea luptei împotriva corupției necesită o cooperare penală internațională intensivă, rapidă și adaptată în materie penală;

Apreciind dezvoltarea recentă, care contribuie la ameliorarea conștientizării și cooperării la nivel internațional în lupta împotriva corupției, inclusiv prin acțiunile întreprinse de către Națiunile Unite, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizația Mondială a Comerțului, Organizația Statelor Americane, OCDE și Uniunea Europeană;

Ținînd cont de Programul de acțiune împotriva corupției, adoptat de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei în noiembrie 1996, care rezultă din recomandările celei de-a 19-a Conferințe a miniștrilor europeni ai justiției (La Valetta, 1994);

Menționînd în acest context importanța participării statelor nemembre la activitățile împotriva corupției ale Consiliului Europei și apreciind contribuția lor prețioasă la aplicarea Programului de acțiune împotriva corupției;

Menționînd în plus că Rezoluția nr. 1 adoptată de către miniștrii europeni ai justiției în cadrul celei de-a 21-a Conferințe (Praga, 1997) apelează la punerea rapidă în aplicare a Programului de acțiune împotriva corupției și recomandă, în special, elaborarea unei convenții penale privind corupția, care să prevadă incriminarea coordonată a infracțiunilor de corupție, o cooperare intensă în urmărirea unor astfel de infracțiuni și un mecanism eficient de supraveghere deschis în mod egal statelor membre și statelor nemembre;

Cunoscînd că șefii de stat și de guvern ai Consiliului Europei au decis, în cadrul celui de-al 2-lea Summit care s-a desfășurat la Strasbourg în 10 și 11 octombrie 1997, să caute răspunsuri comune împotriva provocărilor apărute ca urmare a extinderii corupției și au adoptat un Plan de acțiune care, vizînd să promoveze cooperarea în lupta împotriva corupției, incluzînd legăturile sale cu crima organizată și spălarea banilor, împuternicește în special Comitetul Miniștrilor să finalizeze rapid lucrările de elaborare a instrumentelor juridice internaționale, conform Programului de acțiune împotriva corupției;

Considerînd pe lîngă aceasta că Rezoluția (97) 24 referitoare la cele 20 de principii directe în lupta împotriva corupției, adoptată la 6 noiembrie 1997 de către Comitetul Miniștrilor cu ocazia celei de-a 101-a sesiuni, subliniază necesitatea finalizării rapide a elaborării instrumentelor juridice internaționale, în aplicarea Programului de acțiune împotriva corupției,

Avînd în vedere adoptarea în cadrul celei de-a 102-a sesiuni a Comitetului Miniștrilor, la 4 mai 1998, a Rezoluției (98) 7 cu privire la autorizarea creării Acordului parțial lărgit care stabilește "Grupul de state împotriva corupției – GRECO", instituție care are ca scop ameliorarea capacității membrilor săi de a lupta împotriva corupției prin supravegherea punerii în aplicare a angajamentelor lor în acest domeniu,

Au convenit asupra celor ce urmează:

* Adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999. A intrat în vigoare la 01 iunie 2002. Semnat de Republica Moldova la 24 iunie 1999. Ratificat de Republica Moldova prin Legea de ratificare nr. 428-XV din 30 octombrie 2003. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 01 mai 2004.

Capitolul I TERMINOLOGIE

Articolul 1. Terminologie

Pentru scopul prezentei Convenții:

- a) expresia “agent public” este interpretată cu referire la definiția de “funcționar”, “ofițer public”, “primar”, “ministru” sau “judecător” din dreptul național al statului în care persoana în cauză exercită această funcție așa cum este ea aplicată în dreptul său penal;
- b) termenul “judecător” care figurează în alineatul a mai sus-menționat cuprinde membrii procuraturii și persoanele care exercită funcții judiciare;
- c) în cazul urmărilor care implică un agent public al altui stat, statul care realizează urmărirea nu poate aplica definiția de agent public decât în măsura în care această definiție este compatibilă cu dreptul său național;
- d) “persoana juridică” cuprinde orice entitate care are acest statut în virtutea dreptului național aplicabil, excepție făcând statele sau alte entități publice în exercițiul prerogativelor lor de putere publică și de organizații internaționale publice.

Capitolul II MĂSURI CARE POT FI LUATE LA NIVEL NAȚIONAL

Articolul 2. Corupția activă a agenților publici naționali

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală conform dreptului său intern, în cazul când actul a fost comis intenționat, faptul de a propune, oferi sau de a da, direct sau indirect, orice avantaj necuvenit unuia dintre agenții săi publici, pentru el însuși sau pentru altcineva, pentru ca el să efectueze sau să se abțină de la efectuarea unui act în exercițiul funcțiilor lui.

Articolul 3. Corupția pasivă a agenților publici naționali

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, în cazul când actul a fost comis intenționat, faptul unuia dintre agenții săi publici de a solicita sau primi, direct sau indirect, orice avantaj necuvenit pentru el însuși sau pentru oricine altcineva, sau de a accepta o ofertă sau o promisiune a unui avantaj pentru a efectua sau a se abține de la efectuarea unui act în exercițiul funcțiilor lui.

Articolul 4. Corupția membrilor adunărilor publice naționale

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele vizate în articolele 2 și 3 atunci când ele implică orice persoană membră a oricărei adunări publice naționale care exercită puteri legislative sau administrative.

Articolul 5. Corupția agenților publici străini

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele vizate în articolele 2 și 3, atunci când ele implică un agent public al oricărui alt stat.

Articolul 6. Corupția membrilor adunărilor publice străine

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele vizate în articolul 2 și 3, atunci când ele implică orice persoană membră a oricărei adunări publice care exercită puteri legislative sau administrative a oricărui alt stat.

Articolul 7. Corupția activă în sectorul privat

Fiecare parte adoptă măsurile legislative sau alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, în cazul când actul a fost comis intențio-

nat, în cadrul unei activități comerciale, faptul de a promite, de a oferi sau de a da, direct sau indirect, orice avantaj necuvenit oricărei persoane care conduce sau lucrează în cadrul unei entități din sectorul privat, pentru ea însăși sau pentru altcineva, pentru ca persoana să efectueze sau să se abțină de la efectuarea unui act, încălcând îndatoririle sale.

Articolul 8. Corupția pasivă în sectorul privat

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, atunci când actul a fost comis intenționat, în cadrul unei activități comerciale, acțiunea oricărei persoane care conduce sau lucrează în cadrul unei entități din sectorul privat de a solicita sau primi, direct sau prin intermediul unui terț, un avantaj necuvenit sau de a accepta oferirea sau promisiunea unui asemenea avantaj, pentru ea însăși sau pentru oricine altcineva, pentru ca persoana să efectueze sau să se abțină de la efectuarea unui act, încălcând îndatoririle sale.

Articolul 9. Corupția funcționarilor internaționali

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală, în conformitate cu dreptul său intern, actele menționate în articolele 2 și 3, atunci când ele implică orice persoană care are calitatea de funcționar sau agent contractual, în sensul statutului agenților oricărei organizații publice internaționale sau supranaționale la care partea este membră, cât și orice persoană, fie ea detașată sau nu la o astfel de organizație, care exercită funcții ce corespund celor îndeplinite de astfel de funcționari sau agenți.

Articolul 10. Corupția membrilor adunărilor parlamentare internaționale

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele vizate în articolul 4, atunci când ele implică orice persoană membră a unei adunări parlamentare a unei organizații internaționale sau supranaționale la care partea este membră.

Articolul 11. Corupția judecătorilor și agenților curților internaționale

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele menționate în articolele 2 și 3, atunci când ele implică orice persoană care exercită funcții judiciare în cadrul unei curți internaționale a cărei competență este acceptată de către parte sau, orice funcționar din grefa unei astfel de curți.

Articolul 12. Traficul de influență

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, atunci când actul a fost comis intenționat, faptul de a propune, de a oferi sau de a da, direct sau indirect, orice avantaj necuvenit ca remunerare oricui afirmă sau confirmă că este capabil să exercite o influență asupra luării deciziei de către oricare persoană vizată în articolele 2, de la 4 la 6 și de la 9 la 11, fie că avantajul necuvenit este pentru el însuși sau pentru altcineva, cât și faptul de a solicita, de a primi sau de a accepta oferta sau promisiunea sub formă de remunerare pentru așa-numita influență, indiferent că influența este sau nu exercitată sau că influența presupusă produce sau nu rezultatul scontat.

Articolul 13. Spălarea banilor rezultați din delictele de corupție

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, actele menționate în Convenția Consiliului European cu privire la spălarea, depistarea, sechestrarea și confiscarea produselor crimei (STE nr. 141), art. 6, paragraful 1 și 2, în condițiile prevăzute de ea, atunci când infracțiunea principală este constituită din una din infracțiunile stabilite în virtutea articolelor de la 2 la 12 ale prezentei Convenții, în măsura în care partea nu a formulat rezerve sau declarații cu privire la aceste infracțiuni sau nu consideră aceste infracțiuni ca infracțiuni grave în raport cu legislația referitoare la spălarea banilor.

Articolul 14. Infracțiunile contabile

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune pasibilă de sancțiuni penale sau alte tipuri de sancțiuni, în conformitate cu dreptul său intern, atunci când ele sînt comise intenționat, actele sau omisiunile următoare, destinate să comită disimulat sau deghizat infracțiuni vizate în articolele de la 2 la 12, în măsura în care partea nu a formulat rezervele sau declarațiile:

- de a stabili sau de a utiliza o factură sau oricare alt document sau înscris contabil care conține informații false sau incomplete;
- de a omite, în mod ilicit, contabilizarea unei plăți.

Articolul 15. Actele de participare

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili drept infracțiune penală în conformitate cu dreptul său intern, orice act de complicitate la una dintre infracțiunile penale stabilite în virtutea prezentei Convenții.

Articolul 16. Imunitatea

Dispozițiile prezentei Convenții nu aduc prejudicii dispozițiilor nici unui tratat, protocol sau statut și nici textelor lor de aplicare, în ceea ce privește ridicarea imunității.

Articolul 17. Jurisdicția

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a-și stabili jurisdicția față de o infracțiune penală stabilită în virtutea articolelor de la 2 la 14 ale prezentei Convenții, atunci când:

- infracțiunea este comisă în întregime sau parțial pe teritoriul său;
- autorul infracțiunii este unul din cetățenii săi, unul dintre agenții săi publici sau unul dintre membrii adunărilor publice naționale;
- infracțiunea implică unul dintre agenții săi publici sau dintre membrii adunărilor sale publice naționale sau orice persoană vizată în articolele de la 9 la 11, care este în același timp unul din cetățenii săi.

La momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, fiecare stat poate adresa Secretarului General al Consiliului Europei o declarație, prin care să precizeze că el își asumă dreptul să nu aplice, sau să nu aplice decît în cazuri sau condiții specifice, regulile de jurisdicție definite în paragrafele 1 b) și c) ale prezentului articol sau în oarecare parte a acestor paragrafe.

Atunci cînd o parte a folosit posibilitatea de rezervă prevăzută în paragraful 2 al prezentului articol, ea adoptă măsurile necesare pentru a-și stabili jurisdicția față de infracțiunile penale, stabilite în virtutea prezentei Convenții, în cazul cînd autorul presupus al infracțiunii este prezent pe teritoriul său și nu poate fi extrădat către o altă parte numai pe baza naționalității sale, după o cerere de extrădare.

Prezenta Convenție nu exclude exercitarea de către o parte a oricărei jurisdicții penale stabilite în conformitate cu dreptul său intern.

Articolul 18. Răspunderea persoanelor juridice

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a se asigura că persoanele juridice pot fi făcute responsabile pentru infracțiunile de corupție activă, de trafic de influență și pentru spălarea banilor stabilite în virtutea prezentei Convenții, atunci cînd ele sînt comise în beneficiul lor de către orice persoană fizică, care activează fie individual, fie în calitate de membru al unui organ al persoanei juridice, care exercită o funcție de răspundere în cadrul ei, în baza:

- unei puteri de reprezentare a persoanei juridice; sau
- unei autorități pentru a lua decizii în numele persoanei juridice; sau
- unei autorități pentru a exercita un control în cadrul persoanei juridice;
- cît și pentru participarea unei astfel de persoane fizice în calitate de complice sau de instigatoare la comiterea infracțiunilor menționate mai sus.

Făcînd abstracție de cazurile deja prevăzute în paragraful 1, fiecare parte ia măsurile necesare pentru a se asigura că o persoană juridică poate fi trasă la răspundere atunci cînd lipsa de supraveghere sau de control din partea unei persoane fizice vizate în paragraful 1 a făcut posibilă comiterea infracțiunilor.

nilor menționate în paragraful 1 în contul așa-numitei persoane juridice de către o persoană fizică aflată sub autoritatea sa.

Răspunderea persoanei juridice în virtutea paragrafului 1 și 2 nu exclude urmărirea penală împotriva persoanelor fizice autoare, instigatoare sau complice la infracțiunile menționate în paragraful 1.

Articolul 19. Sancțiuni și măsuri

Ținând cont de gravitatea infracțiunilor penale stabilite în virtutea prezentei Convenții, fiecare parte prevede, referitor la infracțiunile stabilite conform articolelor de la 2 la 14, sancțiuni și măsuri eficiente, proporționale și de prevenire, incluzând, în cazurile când ele sînt comise de către persoane fizice, sancțiuni privative de libertate care pot duce la extradare.

Fiecare parte se asigură că în caz de responsabilitate stabilită în virtutea articolului 18, paragrafele 1 și 2, persoanele juridice să fie pasibile de sancțiuni eficiente, proporționale și de prevenire de natură penală sau nepenală, inclusiv de sancțiuni pecuniare.

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare care să-i permită confiscarea sau alt mod de privare de instrumente și produse ale infracțiunilor penale stabilite în virtutea prezentei Convenții, sau de bunuri a căror valoare corespunde acestor produse.

Articolul 20. Autorități specializate

Fiecare parte adoptă măsurile care se dovedesc necesare pentru ca persoanele sau entitățile să se specializeze în lupta împotriva corupției. Ele vor dispune de independența necesară, în cadrul principiilor fundamentale ale sistemului juridic al părții, pentru a putea exercita funcțiunile lor eficient și liber de orice presiune ilicită. Părțile supraveghează ca personalul așa-numitor entități să dispună de o pregătire și de resurse financiare adaptate funcțiilor pe care le exercită.

Articolul 21. Cooperarea între autoritățile naționale

Fiecare parte adoptă măsurile corespunzătoare care se dovedesc necesare pentru a se asigura că autoritățile publice precum și orice agent public cooperează, în conformitate cu dreptul național, cu autoritățile responsabile de cercetarea și urmărirea infracțiunilor penale: informînd autoritățile în cauză, la inițiativa lor proprie, atunci când există motive rezonabile pentru a considera că una din infracțiunile penale stabilite în virtutea articolelor de la 2 la 14 a fost comisă; sau furnizînd, la cerere, autorităților în cauză toate informațiile necesare.

Articolul 22. Protecția colaboratorilor justiției și a martorilor

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a asigura o protecție eficientă și convenabilă:

- persoanelor care furnizează informații referitoare la infracțiunile penale stabilite în virtutea articolelor de la 2 la 14 sau care colaborează într-un alt mod cu autoritățile responsabile cu cercetarea sau urmărirea;
- martorilor care fac o depozitie referitoare la astfel de infracțiuni.

Articolul 23. Măsuri care vizează facilitarea strîngerii dovezilor și a confiscării produselor

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri, inclusiv cele care permit utilizarea tehnicilor speciale de investigare conform legislației naționale, care se dovedesc necesare pentru a facilita strîngerea dovezilor cu privire la infracțiunile penale stabilite în virtutea articolelor de la 2 la 14 și pentru a le permite să identifice, să cerceteze, să înghețe și să sechestreze instrumentele și produsele corupției sau a bunurilor a căror valoare corespunde acestor produse, susceptibile de a face obiectul măsurilor stipulate în paragraful 3 al articolului 19 al prezentei Convenții.

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi tribunalelor sale sau altor autorități competente, dreptul de a ordona comunicarea sau sechestrarea dosarelor bancare, financiare sau comerciale pentru a pune în aplicare măsurile vizate în paragraful 1 al prezentului articol.

Secretul bancar nu constituie un obstacol pentru măsurile definite în paragraful 1 și 2 al prezentului articol.

Capitolul III MONITORIZAREA APLICĂRII

Articolul 24. Monitorizarea

Grupul de state împotriva corupției (GRECO) asigură punerea în aplicare a prezentei Convenții de către părți.

Capitolul IV COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 25. Principiile generale și măsurile de cooperare internațională

Părțile cooperează unele cu altele, în conformitate cu dispozițiile instrumentelor internaționale adecvate privind cooperarea internațională în materie penală sau cu aranjamentele stabilite pe baza legislațiilor identice sau reciproce și a dreptului lor național, într-o măsură cât mai larg posibilă, în scopul cercetărilor și procedurilor referitoare la infracțiunile penale stabilite în conformitate cu prezenta Convenție.

În cazul când nici un instrument internațional sau un aranjament dintre cele vizate în paragraful 1 de mai sus nu este în vigoare între părți, se aplică articolele de la 26 la 31 ale prezentului capitol.

Articolele de la 23 la 31 ale prezentului capitol se aplică, de asemenea, atunci când ele sînt mai favorabile decît dispozițiile instrumentelor internaționale sau aranjamentelor vizate în paragraful 1 de mai sus.

Articolul 26. Asistența reciprocă

Părțile își acordă asistența reciprocă cea mai largă posibilă pentru a examina fără întîrziere cererile parvenite din partea autorităților care sînt abilitate, în virtutea legilor lor naționale să ancheteze sau să urmărească infracțiunile penale stabilite în concordanță cu prezenta Convenție.

Asistența reciprocă, în sensul paragrafului 1 al prezentului articol, poate fi refuzată dacă partea reclamată consideră că satisfacerea cererii ar aduce atingere intereselor sale fundamentale, suveranității naționale, securității naționale sau ordinii publice.

Părțile nu ar putea invoca secretul bancar pentru a justifica refuzul lor de cooperare în virtutea prezentului capitol. Atunci cînd dreptul său intern o cere, o parte poate solicita ca o cerere de cooperare care ar implica ridicarea secretului bancar să fie autorizată fie de către un judecător, fie de către o altă autoritate judiciară, inclusiv procuratura, aceste autorități acționînd în materie de infracțiuni penale.

Articolul 27. Extradarea

Infracțiunile penale stabilite în concordanță cu prezenta Convenție sînt considerate incluse în orice tratat de extradare în vigoare între părți drept infracțiuni ce permit extradarea. Părțile se angajează să includă aceste infracțiuni ce permit extradarea în orice tratat de extradare pe care ele îl vor încheia.

Dacă o parte care condiționează extradarea de existența unui tratat primește o cerere de extradare de la o parte cu care ea nu a încheiat un asemenea tratat, ea poate considera prezenta Convenție ca bază legală de extradare pentru toate infracțiunile stabilite conform prezentei Convenții.

Părțile care nu condiționează extradarea de existența unui tratat recunosc infracțiunile stabilite în conformitate cu prezenta Convenție drept infracțiuni ce permit extradarea.

Extradarea este condiționată de prevederile dreptului intern al părții reclamate sau de tratatele de extradare aplicabile, inclusiv de motivele pentru care partea reclamată poate refuza extradarea.

Dacă extradarea cerută pe motivul unei infracțiuni stabilite conform prezentei Convenții este refuzată numai pe baza naționalității persoanei care constituie obiectul cererii sau pentru că partea reclamată se consideră competentă în speță, partea reclamată prezintă procesul autorităților sale competente în scopul de urmărire, cu condiția ca alte dispoziții să fi fost convenite cu partea reclamantă și să o informeze în timp util de rezultatul definitiv.

Articolul 28. Informațiile spontane

Fără a prejudicia propriile sale investigații sau proceduri, o parte poate, fără cerere prealabilă, să comunice unei alte părți informații factologice atunci cînd ea consideră că divulgarea așa-numitor informații ar fi susceptibilă să ajute părții beneficiare să înceapă sau să efectueze investigații sau urmăriri

referitoare la infracțiunile stabilite în virtutea prezentei Convenții sau ar fi susceptibilă să înainteze o plîngere din partea acestei părți în sensul prezentului capitol.

Articolul 29. Autoritatea centrală

Părțile desemnează o autoritate centrală sau, în caz de necesitate, mai multe autorități centrale împuternicite să expedieze cererile formulate în virtutea prezentului capitol, să le răspundă, să le execute sau să le transmită autorităților de competență cărora ține executarea lor.

Fiecare parte comunică Secretarului General al Consiliului Europei denumirea și adresa autorităților desemnate pentru aplicarea paragrafului 1 al prezentului articol, la momentul semnării sau la momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

Articolul 30. Comunicarea directă

Autoritățile centrale comunică direct între ele.

În caz de urgență, cererile de ajutor judiciar reciproc sau comunicările cu privire la acesta pot fi trimise direct de către autoritățile judiciare ale părții reclamante, inclusiv procuratura, autorităților părții reclamate. În astfel de cazuri, o copie trebuie să fie trimisă simultan autorității centrale a părții reclamate prin intermediul autorității centrale a părții reclamante.

Orice cerere sau comunicare formulată în aplicarea paragrafelor 1 și 2 ale prezentului articol poate fi prezentată prin intermediul Organizației internaționale a poliției criminale (Interpol).

În cazul cînd o cerere este prezentată în virtutea paragrafului 2 al prezentului articol iar autoritatea sesizată nu este competentă să-i dea curs, ea o transmite autorității competente din țara sa și informează direct partea reclamantă.

Autoritatea competentă a părții reclamante poate transmite direct autorității competente a părții reclamate cererile sau comunicările prezentate în virtutea paragrafului 2 al prezentului capitol, care nu implică măsuri coercitive.

Fiecare stat poate, la momentul semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare să informeze Secretarul General al Consiliului Europei că, pentru eficiență, cererile formulate în aplicarea acestui capitol trebuie să fie adresate autorității sale centrale.

Articolul 31. Informarea

Partea reclamată informează fără întârziere partea reclamantă de acțiunea întreprinsă ca urmare a cererii formulate în virtutea prezentului capitol și de rezultatul definitiv al acțiunii. Partea reclamată informează, de asemenea, fără întârziere partea reclamantă de orice circumstanțe care fac imposibilă executarea măsurilor solicitate sau care riscă să o întîrzie în mod considerabil.

PROTOCOLUL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA DE DREPT PENAL ASUPRA CORUPȚIEI*

Strasbourg, 15.V.2003

(extras)

Statele membre ale Consiliului Europei și alte state semnatare ale prezentului document,
Luînd în considerare faptul că este de dorit să se suplimenteze **Convenția** de Drept Penal asupra Corupției (ETS no. 173, numită în cele ce urmează „**Convenția**”) pentru a preveni și lupta împotriva corupției;

Luînd de asemenea în considerare că prezentul Protocol va permite implementarea mai extinsă a Programului de acțiune împotriva Corupției din 1996,

Au fost de acord asupra următoarelor:

Capitolul I FOLOSIREA TERMENILOR

Articolul 1. Folosirea termenilor

În scopul acestui Protocol:

1. Termenul de „arbitru” va fi înțeles prin referire la legea națională a statelor părți la acest Protocol, dar în orice caz va include persoana care în virtutea unui acord de arbitraj este chemată să ofere o hotărîre imperativă într-un litigiu ce îi este supus de către părțile la acel acord.

2. Termenul de „acord de arbitraj” semnifică un acord recunoscut de legea națională prin care părțile cad de acord să supună un litigiu spre rezolvare de către un arbitru.

3. Termenul de „jurat” va fi înțeles prin referire la legea națională a statelor părți la acest Protocol dar în orice caz va include o persoană care va acționa ca membru al unui organ colegial care are responsabilitatea de a decide asupra vinovăției unei persoane acuzate în cadrul unui proces.

4. În cazul procedurilor care implică un arbitru sau jurat străin, statul ce efectuează urmărirea **penală** poate aplica definiția de arbitru sau jurat doar în măsura în care definiția este compatibilă cu legea sa națională.

Capitolul II MĂSURILE CE TREBUIE LUATE LA NIVEL NAȚIONAL

Articolul 2. Darea de mită arbitrilor naționali

Fiecare parte va adopta o astfel de legislație și măsuri care sînt necesare pentru a stabili drept infracțiuni în virtutea legii interne, atunci cînd se comite intenționat, promisiunea, oferirea sau darea de către orice persoană, direct sau indirect, a unui avantaj necuvenit unui arbitru care își exercită funcțiile în virtutea legii naționale de arbitraj a Părții, pentru sine sau pentru altcineva, în scopul de a acționa sau de a se abține să acționeze pentru a-și exercita funcția.

Articolul 3. Primirea de mită de către arbitrii naționali

Fiecare Parte va adopta o astfel de legislație și măsuri care sînt necesare pentru a stabili drept infracțiuni în virtutea legii interne, atunci cînd sînt comise intenționat, solicitarea sau primirea de către un arbitru în exercițiul funcției sale prevăzute de legea națională asupra arbitrajului Părții, direct sau indirect, a oricărui avantaj necuvenit pentru sine sau pentru altcineva, sau acceptarea ofertei sau promisiunii de un astfel de avantaj, pentru a acționa sau a se abține să acționeze în exercitarea funcției sale.

Articolul 4. Mituirea arbitrilor străini

Fiecare parte va adopta o astfel de legislație și alte măsuri care sînt necesare pentru a stabili drept infracțiuni în virtutea legii interne, conduita la care s-a făcut referire în Articolele 2 și 3, atunci cînd este implicat un arbitru în exercițiul funcției sale în virtutea legii de arbitrare a oricărui alt stat.

* Ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 157-XVI din 06 iulie 2007.

Articolul 5. Mituirea juraților naționali

Fiecare Parte va adopta o astfel de legislație și măsuri care sînt necesare pentru a stabili drept infracțiuni prin legea internă, a conduitei la care se face referire în articolele 2 și 3, atunci cînd este implicată orice persoană care acționează ca jurat în cadrul sistemului său judiciar.

Articolul 6. Mituirea juraților străini

Fiecare Parte va adopta o astfel de legislație și alte măsuri care sînt necesare pentru a stabili drept infracțiuni conform legii interne, conduita la care se face referire în Articolele 2 și 3, atunci cînd este implicată orice persoană care acționează ca jurat în cadrul sistemului judiciar din orice alt stat.

Capitolul III MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII PREVEDERILOR FINALE

Articolul 7. Monitorizarea implementării

Grupul de State împotriva Corupției (GRECO) va monitoriza implementarea **Protocolului** de către Părți.

CONVENȚIA CIVILĂ PRIVIND CORUPȚIA* (Strasbourg, 4 noiembrie 1999)

(extras)

Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei, celelalte state și Comunitatea Europeană, semnatare ale prezentei Convenții,

Considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi;

Conștient de importanța întăririi cooperării internaționale în lupta împotriva corupției;

Subliniind faptul că, corupția reprezintă o gravă amenințare pentru supremația legii, democrație și drepturile omului, echitate și dreptate socială, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol funcționarea corectă și cinstită a economiei de piață;

Recunoscînd consecințele negative ale corupției asupra individului, întreprinderilor și statelor, precum și asupra instituțiilor internaționale;

Convînse de importanța pentru dreptul civil de a contribui la lupta împotriva corupției, în special permițînd persoanelor care au suferit un prejudiciu să obțină o reparație echitabilă;

Amintind concluziile și rezoluțiile celei de a 19-a (Malta, 1994), a 21-a (Republica Cehă, 1997) și a 22-a (Moldova, 1999) Conferință a miniștrilor europeni ai justiției;

Ținînd seama de Programul de acțiune împotriva corupției adoptat de Comitetul Miniștrilor în noiembrie 1996;

Ținînd, de asemenea, seama de studiul de fezabilitate privind elaborarea unei convenții asupra acțiunilor civile pentru compensarea prejudiciilor rezultînd din fapte de corupție, aprobat de Comitetul Miniștrilor în februarie 1997;

Avînd în vedere Rezoluția (97) 24 privind cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției, adoptată de Comitetul Miniștrilor în noiembrie 1997, la cea de a 101-a sesiune a sa, Rezoluția (98) 7 referitoare la autorizația de a realiza Acordul parțial și extins care înființează "Grupul statelor împotriva corupției – GRECO" adoptată de Comitetul Miniștrilor în mai 1998, la cea de a 102-a sesiune a sa și Rezoluția (99) 5 care instituie GRECO, adoptată la 1 mai 1999;

Amintind Declarația finală și Planul de acțiune adoptate de șefii de stat și de guvern ai Consiliului Europei cu prilejul celui de al 2-lea Summit de la Strasbourg, în octombrie 1997;

Am convenit asupra celor ce urmează:

Capitolul I

MĂSURI DE ÎNTEPRINS LA NIVEL NAȚIONAL

Articolul 1. Scopul

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern recursuri eficiente în favoarea persoanelor care au suferit prejudicii rezultînd dintr-un act de corupție, pentru a le permite să-și apere drepturile și interesele, inclusiv posibilitatea de a obține despăgubiri.

Articolul 2. Definiția corupției

Pentru scopul prezentei Convenții, prin "corupție" se înțelege faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct sau indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit sau promisiunea unui asemenea avantaj necuvenit care afectează exercitarea normală a unei funcții sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau al avantajului necuvenit sau al promisiunii unui asemenea avantaj necuvenit.

Articolul 3. Indemnizația pentru pagube

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern ca persoanele care au suferit un prejudiciu rezultînd dintr-un act de corupție să aibă dreptul să inițieze o acțiune în vederea obținerii reparației integrale a acestui prejudiciu.

* Adoptată la Strasbourg la 04 noiembrie 1999. Semnată de Republica Moldova la 04 noiembrie 1999. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 542-XV din 19 decembrie 2003. A intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 01 iulie 2004.

Această reparație se poate referi la daunele patrimoniale deja suferite, nerealizarea profitului și prejudiciile extra-patrimoniale.

Articolul 4. Responsabilitatea

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern ca următoarele condiții să fie întrunite pentru ca prejudiciul să poată fi compensat:

- i pîrîtul a comis sau autorizat actul de corupție sau a omis să ia măsuri rezonabile pentru a preveni actul de corupție;
- ii reclamantul a suferit un prejudiciu; și
- iii există o relație de cauzalitate între actul de corupție și prejudiciu.

Fiecare parte va prevedea în legislația sa internă că dacă mai mulți pîrîți sînt responsabili de prejudiciile rezultînd din același act de corupție, ei sînt responsabili de acestea în mod solidar și individual.

Articolul 5. Responsabilitatea statului

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern proceduri adecvate care să permită persoanelor care au suferit o daună rezultînd dintr-un act de corupție comis de unul din agenții săi publici în exercițiul funcțiilor sale să ceară să fie compensați de către stat sau, în cazul în care partea nu este un stat, de autoritățile competente ale acestei părți.

Articolul 6. Neglijența concurentă

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern că, compensația prejudiciului poate fi redusă sau suprimată ținînd seama de împrejurări, dacă reclamantul a contribuit, din vina sa, la producerea prejudiciului sau la agravarea sa.

Articolul 7. Termenele

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern că acțiunea de reparație a prejudiciului se prescrie la expirarea unui termen de minimum trei ani începînd din ziua în care persoana care a suferit un prejudiciu avea cunoștința sau ar fi trebuit în mod rezonabil să aibă cunoștința de prejudiciu sau de actul de corupție și de identitatea persoanei responsabile. Totuși, această acțiune nu va mai putea fi inițiată după expirarea unui termen de cel puțin zece ani, începînd de la data la care a fost comis actul de corupție.

Dreptul părților care guvernează suspendarea sau întreruperea termenelor se aplică, dacă este cazul, termenelor prescrise în paragraful 1.

Articolul 8. Validitatea contractelor

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern că orice contract sau orice clauză a unui contract al cărui obiect este un act de corupție să fie nul și neavenit.

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern că orice parte la un contract al cărui consimțămînt a fost viciat de un act de corupție poate solicita tribunalului anularea acestui contract, fără a-și prejudicia dreptul de a cere despăgubiri.

Articolul 9. Protecția salariaților

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern o protecție adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate față de salariații care, de bună credință și pe baza unor suspiciuni rezonabile, denunță fapte de corupție persoanelor sau autorităților responsabile.

Articolul 10. Bilanțul contabil și auditul

Fiecare parte va lua măsurile necesare în dreptul său intern pentru ca bilanțurile anuale ale firmelor să fie stabilite cu claritate și să dea o imagine fidelă a situației financiare a firmei.

Pentru a preveni comiterea de acte de corupție, fiecare parte va prevedea în dreptul său intern ca persoanele însărcinate cu controlul conturilor să se asigure că bilanțurile anuale prezintă o imagine fidelă a situației financiare a firmei.

Articolul 11. Obținerea de probe

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern proceduri eficiente pentru dobândirea de probe în cadrul unei proceduri civile consecutive unui act de corupție.

Articolul 12. Măsuri conservatoare

Fiecare parte va prevedea în dreptul său intern măsurile judiciare conservatoare necesare prezervării drepturilor și intereselor părților în timpul procedurilor civile consecutive unui act de corupție.

Capitolul II

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI MONITORIZAREA PUNERII ÎN APLICARE

Articolul 13. Cooperarea internațională

Părțile vor coopera în mod eficiente în problemele referitoare la procedurile civile în materie de corupție, în special în ceea ce privește notificarea actelor, obținerea de probe în străinătate, competența, recunoașterea și executarea deciziilor din străinătate și cheltuielile, conform prevederilor instrumentelor internaționale pertinente privind cooperarea internațională în probleme civile și comerciale la care ele sînt părți, precum și în conformitate cu prevederile legislației lor interne.

Articolul 14. Monitorizarea

Grupul de state împotriva corupției (GRECO) asigură monitorizarea punerii în aplicare a prezentei Convenții de către părți.

CODUL EUROPEAN DE ETICĂ AL POLIȚIEI

**Recomandarea Rec (2001)10
adoptată de Comitetul Miniștrilor
al Consiliului Europei,
19 septembrie 2001**

și

Expunerea motivelor

Direcția Generală I – Afaceri Juridice

(Traducere neoficială)

Consiliul Europei

Comitetul Miniștrilor

15

**RECOMANDAREA REC (2001)10 A COMITETULUI MINIȘTRILOR STATELOR MEMBRE
PRIVIND CODUL EUROPEAN DE ETICĂ AL POLIȚIEI**

*(Adoptată de către Comitetul Miniștrilor
la data de 19 septembrie 2001,
în cadrul a celei de-a 765-a reuniune a delegaților miniștrilor)*

Comitetul Miniștrilor, conform articolului 15b al statutului Consiliului Europei.

Reamintind că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi;
Conștient că unul dintre obiectivele Consiliului Europei este deopotrivă favorizarea Statului de Drept,
care este la baza unei democrații adevărate;

Considerînd că sistemul de justiție penală joacă un rol determinant în protejarea Statului de drept și
că poliția are un rol esențial în cadrul acestui sistem;

Conștient de necesitatea, comună tuturor Statelor membre, de a duce o luptă eficace contra crimi-
nalității, la nivel național, cît și pe plan internațional;

Considerînd că activitățile poliției sînt întreprinse într-o largă măsură, în raport strîns. cu populația și
că eficiența lor depinde de susținerea acesteia din urmă;

Recunoscînd că majoritatea serviciilor de poliție europene - în afara faptului că veghează la respec-
tarea legilor - joacă un rol social și asigură un anumit număr de servicii în cadrul societății;

Convins că încrederea populației în poliție este în mod riguros legată de atitudinea și comportamen-
tul poliției vis-a-vis de populație și, în particular, de respectul demnității umane, libertăților și drepturi-
lor fundamentale ale persoanei, care sînt consacrate îndeosebi în Convenția Europeană a Drepturilor
Omului.

Considerînd că principiile formulate în Codul de conduită al Națiunilor Unite pentru cei responsabili
de aplicarea legilor și Rezoluției Adunării parlamentare a Consiliului Europei referitoare la Declarația
despre poliție.

Păstrînd în memorie principiile și regulile enunțate în textele referitoare la poliție - în spiritul dreptului
penal, civil și public și al drepturilor omului, astfel adoptate de Comitetul de Miniștri, precum și în deci-
ziile și hotărîrile Curții europene pentru Drepturile Omului și în principiile adoptate de Comitetul pentru
prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Recunoscînd diversitatea structurilor de poliție și a mijloacelor de organizare ale acțiunii poliției în
Europa;

Considerînd necesitatea de definire a orientărilor și principiilor europene comune, în cadrul obiecti-
velor generale, funcționării și reponsabilității poliției, în scopul asigurării securității și respectării dreptu-
rilor persoanei în societățile democratice funcționînd pe baza principiului preeminenței dreptului;

Recomandă guvernelor Statelor membre de a se inspira, în legislația și practicile interne ale acesto-
ra și în codurile lor de conduită în materie de poliție, din principiile enunțate în "Codul european de etică
al poliției", ce figurează în anexa prezentei Recomandări, în vederea aplicării lor progresive și asigurării
unei difuzări cît mai ample a acestui text.

Definirea câmpului de aplicare

Prezentul cod se aplică forțelor sau serviciilor de poliție publice tradiționale sau altor organe autorizate și/sau controlate de puterile publice, al căror prim obiectiv constă în a asigura menținerea ordinii într-o societate civilă și care sînt autorizate prin Stat să aplice forța și/sau puteri speciale, pentru a atinge acest obiectiv.

I. OBIECTIVELE POLIȚIEI

1. Principalele scopuri ale poliției constă, într-o societate democratică condusă de principiul preeminenței dreptului, în următoarele sarcini:

- de a asigura menținerea liniștii publice, respectul legii și ordinii în cadrul societății;
- de a proteja și respecta libertățile și drepturile fundamentale ale individului care sînt consacrate, îndeosebi, de către Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- de a preveni și de a combate criminalitatea;
- de a depista criminalitatea;
- de a oferi asistență și servicii populației.

II. BAZELE JURIDICE ALE POLIȚIEI

2. Poliția este un organ public, care trebuie instituit prin lege.

3. Operațiunile poliției trebuie să fie întotdeauna îndeplinite conform dreptului intern și normelor internaționale acceptate de țări.

4. Legislația de organizare a poliției trebuie să fie accesibilă cetățenilor și suficient de clară și precisă; în cazul contrar aceasta trebuie completată prin regulamente de asemenea accesibile cetățenilor și clare.

5. Personalul poliției este supus aceleiași legislații ca și cetățenii obișnuiți, singurele excepții de la acest principiu nu pot fi justificate, decît în vederea asigurării unei bune desfășurări a sarcinilor poliției, într-o societate democratică.

III. POLIȚIA ȘI SISTEMUL DE JUSTIȚIE PENALĂ

6. O distincție netă trebuie stabilită între rolul poliției și cel al sistemului judiciar, al parchetului și al sistemului penitenciar; poliția nu trebuie să aibă nici o putere de control asupra acestor organe.

7. Poliția trebuie să respecte, cu strictețe, independența și imparțialitatea judecătorilor; poliția nu trebuie, nici să ridice obiecții față de hotărârile judecătorești sau deciziile judiciare legitime, nici să împiedice executarea lor.

8. Poliția nu trebuie, în principiu, să exercite funcțiuni judiciare. Orice delegare de putere judiciară trebuie să fie limitată și prevăzută prin lege. Trebuie ca întotdeauna să fie posibilă contestarea în fața unui organ judiciar a tuturor actelor, deciziilor sau omisiunilor poliției privind drepturile indivizilor.

9. Este cazul să se asigure o cooperare funcțională și corespunzătoare, între poliție și ministerul public. În țările unde poliția se află sub autoritatea ministerului public sau judecătorilor de instrucție, ea trebuie să primească instrucțiuni clare, atît în privința priorităților care determină politica anchetelor criminale și desfășurarea diferitelor anchete criminale. Poliția trebuie să informeze judecătorii de instrucție sau ministerul public, de modul în care instrucțiunile lor sînt aplicate și, mai ales trebuie să îi țină la curent cu evoluția cazurilor penale.

10. Poliția trebuie să respecte rolul avocaților apărării în procesele de justiție penală și, dacă este necesar, să contribuie la asigurarea dreptului efectiv de a avea acces la asistență juridică, în mod deosebit, pentru persoanele private de libertate.

11. Poliția nu trebuie să se substituie personalului penitenciar, cu excepția cazurilor de urgență.

IV. ORGANIZAREA STRUCTURILOR POLIȚIEI

A. Generalități

12. Poliția trebuie să fie organizată, în așa fel încît, membrii săi să beneficieze de respectul populației, atît ca profesioniști însărcinați cu aplicarea legii, cît și ca prestatori de servicii.

13. Serviciile de poliție trebuie să-și exercite misiunile de poliție, într-o societate civilă sub responsabilitatea autorităților civile.

14. Poliția și personalul în uniformă trebuie în mod normal să fie recunoscuți cu ușurință.

15. Serviciul de poliție trebuie să beneficieze de o independență operațională suficientă, vis-a-vis de alte organe ale Statului; în îndeplinirea sarcinilor de poliție care-i revin și de care trebuie să fie pe deplin responsabil.

16. Cadrele poliției trebuie să fie, la toate nivelele ierarhice, personal responsabile de actele lor, de neglijențele sau de ordinele date subordonaților lor.

17. Organizarea poliției trebuie să cuprindă o rețea de comandă clar definită. Trebuie să fie posibilă, în toate cazurile determinarea superiorului responsabil de actele de neglijență ale unui membru din personalul de poliție.

18. Poliția trebuie să fie organizată astfel încât, să promoveze bunele raporturi între poliție și populație și, eventual, o cooperare efectivă cu celelalte organisme, asociații locale, organizații nonguvernamentale și alți reprezentanți ai populației, cuprinzând grupurile etnice minoritare.

19. Serviciile de poliție trebuie să fie pregătite să furnizeze cetățenilor informații obiective despre activitățile lor, fără însă, a dezvălui informații confidențiale. Trebuie elaborate liniile directoare profesionale, care guvernează raporturile cu mass-media.

20. Organizarea serviciilor de poliție trebuie să cuprindă măsuri eficiente, pentru a garanta integritatea personalului de poliție și comportamentul adecvat al acestuia, în executarea misiunilor, și în special, respectarea libertăților și drepturilor fundamentale ale persoanei, în mod particular, prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

21. Măsuri eficiente pentru prevenirea și lupta împotriva corupției trebuie aplicate la toate nivelele serviciilor de poliție.

B. Calificative, recrutări și fidelitatea personalului de poliție

22. Personalul de poliție, oricare ar fi nivelul la care se angajează, trebuie să fie recrutat pe baza competenței și experienței personale, care trebuie adaptate obiectivelor poliției.

23. Personalul de poliție ar trebui să fie în măsură să dea dovadă de discernământ, de deschidere intelectuală, de maturitate, de simț justițiar, de capacități de comunicare și, dacă este cazul, de aptitudini de conducere și organizare. Ei trebuie să aibă și o bună putere de înțelegere a problemelor sociale, culturale și comunitare.

24. Persoanele care au fost recunoscute vinovate de infracțiuni grave nu trebuie să aibă funcții în poliție.

25. Procedurile de recrutare trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii și să se facă conform unui examen obligatoriu al candidaturilor. Trebuie, în plus, aplicat o politică prin care să se recruteze bărbați și femei, reprezentând diverse categorii ale societății, printre care grupurile etnice minoritare, obiectivul ultim fiind ca personalul de poliție să reflecte societatea în serviciul căreia se găsește.

C. Formarea personalului de poliție

26. Formarea personalului de poliție care trebuie să se bazeze pe principiile fundamentale, cum ar fi democrația, Statul de drept și protecția drepturilor omului trebuie să se realizeze în funcție de obiectivele poliției.

27. Formarea generală a personalului de poliție trebuie să fie cât mai deschisă posibil, pentru societate.

28. Formarea generală inițială ar trebui, de preferință, să fie urmată de perioade regulate de formare continuă și de formare specializată, și dacă este cazul, de formare pentru sarcini speciale și de gestiune.

29. O formare practică privind aplicarea forței și limitele sale referitoare la principiile stabilite în materie de drepturi ale omului și, mai ales a Convenției europene a drepturilor omului și a jurisprudenței corespondente trebuie integrată în formarea polițiștilor la toate nivelele.

30. Formarea personalului de poliție trebuie să integreze pe deplin necesitatea de a combate rasismul și xenofobia.

D. Drepturile personalului din poliție

31. Personalul din poliție trebuie, în reguli generale, să beneficieze de aceleași drepturi civile și politice, ca și ceilalți cetățeni. Restricțiile privind aceste drepturi nu sînt posibile, decît dacă ele sînt necesare în exercitarea funcțiunilor poliției, într-o societate democratică, în conformitate cu legea și cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

32. Personalul de poliție trebuie să beneficieze, în calitate de funcționari, de o gamă de drepturi sociale și economice, cât mai mare posibil. Trebuie să beneficieze, în special de dreptul sindical sau de a participa în instanțe, de dreptul de percepere a unei remunerații corespunzătoare, de dreptul la o acoperire socială și de măsuri specifice de protecție a sănătății și securității, ținând cont de caracterul particular al muncii poliției.

33. Orice măsură disciplinară luată împotriva unui membru al poliției trebuie să fie supusă controlului unui organ independent sau tribunalului.

34. Autoritatea publică trebuie să susțină personalul de poliție, pus în cauză într-un mod nejustificat, în exercitarea funcțiilor sale.

V. PRINCIPII DIRECTOARE VIZÎND ACȚIUNEA/INTERVENȚIA POLIȚIEI

A. Principii directoare vizînd acțiunea/intervenția poliției: principii generale

35. Poliția și toate intervențiile poliției trebuie să respecte dreptul oricărei persoane la viață.

36. Poliția nu trebuie să aplice, să încurajeze sau să tolereze acte de tortură, tratamente sau pedepse inumane sau degradante, în orice circumstanță s-ar afla.

37. Poliția nu poate recurge la forță decît în caz de necesitate absolută, și numai în măsura necesară atingerii unui obiectiv legitim.

38. Poliția trebuie să verifice, în mod sistematic, legalitatea operațiunilor pe care și le-a propus să le execute.

39. Personalul de poliție trebuie să execute ordinele date în mod regulamentar de superiori, dar au datoria de a se abține de la executarea celor care sînt evident ilegale și de a face raport privind acest subiect, fara a se teme de eventuale sancțiuni în astfel de situații.

40. Poliția trebuie să-și îndeplinească misiunile, într-o manieră echitabilă, inspirîndu-se, în special, din principiul de imparțialitate și de nediscriminare.

41. Poliția nu trebuie să lezeze dreptul fiecărui la viața sa privată, decît în caz de necesitate absolută și numai în măsura necesară pentru realizarea obiectivului legitim.

42. Adunarea, stocarea și utilizarea datelor personale de către poliție trebuie să fie în conformitate cu principiile internaționale privind protecția datelor și, în special, să se limiteze la ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor legale, legitime și specifice.

43. În îndeplinirea misiunii sale, poliția trebuie întotdeauna să vegheze la spiritul drepturilor fundamentale ale fiecăruia, cît și la libertatea de gîndire, de conștiință, de religie, de exprimare, de reuniune pacifistă, de circulație și dreptul asupra bunurilor sale.

44. Personalul de poliție trebuie să acționeze cu integritate și respect față de populație, ținînd în mod special cont de situația indivizilor care fac parte din grupuri vulnerabile.

45. Personalul de poliție trebuie în mod normal, în timpul intervențiilor lor, să fie în măsură să ateste calitatea sa de membru al poliției și identitatea sa profesională.

46. Personalul de poliție trebuie să se opună tuturor formelor de corupție din poliție. Trebuie să-și informeze superiorii și celelalte organe competente, de toate cazurile de corupție din poliție.

B. Principii directoare vizînd acțiunea/intervenția poliției: situații specifice

1. Anchete de poliție

47. Anchetele de poliție trebuie, cel puțin, să fie fondate pe supoziții rezonabile ca a fost sau va fi comisă o infracțiune.

48. Poliția trebuie să respecte principiile, conform cărora, oricine este acuzat de un delict penal trebuie presupus a fi nevinovat, pînă ce acesta va fi găsit vinovat de un tribunal și trebuie să beneficieze de anumite drepturi, în special de acela de a fi informat, în cel mai scurt timp, de acuzația formulată împotriva sa și de a pregăti apărarea sa, fie personal, fie prin intermediul unui avocat ales de el.

49. Anchetele polițienești trebuie să fie obiective și echitabile. Ele trebuie să țină cont de nevoile specifice ale persoanelor, cum ar fi copiii, adolescenții, femeile, membrii ai minorităților cuprinzînd minoritățile etnice sau persoanele vulnerabile, și să se adapteze în consecință.

50. Se vor stabili, ținînd cont de principiile enunțate în articolul 48 de mai sus, liniile directoare cu privire la conduita interogatoriilor de poliție. În special, este vorba de a se asigura că aceste interogatorii să se desfășoare într-un mod echitabil, aceasta însemnînd că cei interesați să fie informați de motivele interogatoriului și de alte fapte pertinente. Conținutul interogatoriilor de poliție trebuie să fie, în mod sistematic, consemnat.

51. Poliția trebuie să fie conștientă de necesitățile specifice martorilor și trebuie să respecte anumite reguli, inclusiv protecția și asistența care le pot fi asigurate în timpul anchetei, mai ales când există riscul de intimidare a martorilor.

52. Poliția trebuie să asigure victimelor criminalității susținerea, asistența și informarea de care acestea au nevoie, fără discriminare.

53. Poliția ar trebui să fie în măsură să ofere servicii de interpretare/traducere necesare pe toată durata anchetei de poliție.

2. Arestarea/Privarea de libertate de către poliție

54. Privarea de libertate trebuie să fie pe cât posibil limitată și aplicată, ținând cont de demnitatea de vulnerabilitatea și de necesitățile individuale ale fiecărei persoane deținute. Plasările în detenție trebuie să fie, în mod sistematic, consemnate într-un registru.

55. Poliția trebuie, în măsura în care este posibil conform legii naționale, să informeze rapid orice persoană privată de libertatea sa asupra motivelor acestei privațiuni și asupra acuzațiilor ce i se aduc și totodată, să o informeze fără întârziere despre procedura aplicabilă în cazul său.

56. Poliția trebuie să garanteze securitatea persoanelor deținute, să vegheze la starea lor de sănătate, să le asigure condițiile satisfăcătoare de igienă și o alimentație adecvată. Celulele de poliție prevăzute în acest scop trebuie să aibă dimensiuni rezonabile, să dispună de iluminat și ventilație corespunzătoare și să fie dotate, astfel încât, să permită odihna.

57. Persoanele private de libertate de către poliție trebuie să aibă dreptul ca mandatul lor de reținere să fie notificat unei terțe persoane, aleasă de ele, să beneficieze de un avocat și să poată fi examinată de un medic, în măsura în care este posibil și în conformitate cu opțiunea lor.

59. Poliția trebuie, pe cât posibil, să separe persoanele reținute în incintele poliției suspectate de fi comis infracțiuni penale de persoanele reținute din alt motiv. În mod normal, bărbații trebuie separați de femei, cât și persoanele majore de persoanele minore, private de libertate.

VI. RESPONSABILITATEA ȘI CONTROLUL POLIȚIEI

59. Poliția trebuie să fie responsabilă în fața Statului, cetățenilor și reprezentanților acestora. Ea trebuie să reprezinte obiectul unui control extern, eficient.

60. Controlul poliției de către Stat trebuie repartizat între puterile legislative, executive și judiciare.

61. Puterile publice trebuie să aplice procedurile efective și imparțiale de recurs împotriva poliției.

62. Ar trebui să se încurajeze crearea unor mecanisme care să determine responsabilitatea poliției și care se bazează pe comunicare și comprehensiune mutuală între populație și poliție.

63. Statele membre, supervizate de organele în drept, trebuie să elaboreze coduri de deontologie ale poliției, care se bazează pe principiile enunțate în prezenta Recomandare.

VII. CERCETAREA ȘI COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

64. Statele membre trebuie să favorizeze și să încurajeze activitățile de cercetare în privința poliției, efectuate de poliția însăși sau de instituțiile din exterior.

65. Ar trebui să se promoveze cooperarea internațională în privința problemelor de etică a poliției și aspectelor acțiunilor sale, privitoare la drepturile omului.

66. Mijloacele de promovare a principiilor enunțate în prezenta Recomandare și aplicarea lor ar trebui să constituie obiectul unei atente examinări din partea Consiliului Europei.

EXPUNEREA MOTIVELOR RECOMANDAREA REC (2001)10 A COMITETULUI MINIȘTRILOR PRIVIND CODUL EUROPEAN DE ETICĂ AL POLIȚIEI

I. INTRODUCERE

I.1. Coduri de etică ale poliției

O bună parte din ceea ce se scrie a propos de poliție, constă în descrierea manierei sale de acțiune, în diverse situații. Există tendința de a nu trata, cu excepția procedului moralizator, chestiunea de a ști cum "ar trebui" să acționeze polițiștii, ceea ce ar presupune o formulare clară a valorilor și normelor

așteptate de la poliție, într-o societate modernă, democratică. Dispozițiile “Codului european de etică al poliției” pun într-un mod precis, bazele unui anumit cadru și acest text nu poate fi mai oportun. Numeroase țări europene încep, actualmente, cu reorganizarea poliției lor, în scopul de a promova și consolida valorile democratice. Ele se preocupă, de asemenea, de asigurarea normelor comune, în materie de poliție, dincolo de granițele naționale, atât pentru a satisface așteptările europenilor care, din ce în ce mai mobili, își doresc să se poată baza pe un tratament uniform, echitabil și previzibil din partea poliției, cât și pe consolidarea capacităților lor de cooperare și deci de eficacitate, în lupta împotriva criminalității internaționale. Dispozițiile Codului sînt formulate în spiritul obiectivului Consiliului Europei, care urmărește realizarea unei unități cît mai mare între membrii săi.

Este suficient să se reflecteze, o clipă, la rolul poliției într-o democrație, pentru a se putea evalua relevanța unui cod de etică pentru poliție. Cetățenii țărilor democratice au organizat statele, în maniera de a se garanta o libertate maximă privind respectarea legalității. De asemenea sistemele de justiție penală au fost dezvoltate în scopul garantării libertății individuale și securității. În societățile democratice, guvernate de principiul legalității, poliția îndeplinește funcțiile tradiționale de prevenire, de luptă și de detectare a criminalității, de ocrotire a liniștii publice, de respectare a legii și ordinii publice și de protejare a drepturilor fundamentale ale individului. Mai mult, în cadrul acestor societăți, poliția asigură diverse servicii cu caracter social, care sprijină celelalte activități. Pentru a duce aceste misiuni la bun sfîrșit, ea beneficiază de o largă capacitate de inițiativă. În statele democratice, poliția contribuie la menținerea valorilor democrației și ea însăși este penetrată de aceste valori. În general, publicul acceptă și chiar aprobă exercitarea autorității legale a poliției atîta timp cît aceasta este percepută ca îndeplinindu-și misiunile într-un mod etic acceptabil și are obiective valabile și democratice. Cînd aceste condiții sînt îndeplinite, poliția este îndreptățită să se aștepte ca publicul să aibă încredere și să-i ofere ajutor și sprijin în exercitarea funcțiilor menționate. Această concepție, privind exercitarea atribuțiilor poliției în democrații, reprezintă punctul central al viziunii Consiliul Europei.

Chiar dacă un cod de etică polițienească nu este decît prima etapă al acestui întreg proces, care tinde să aplice norme comune în domeniul activității de poliție, în absența acestuia, un astfel de proces are puține șanse de reușită. Proiectînd bazele normelor de etică, un cod de deontologie polițienească este îndreptățit să faciliteze identificarea problemelor etice, permițînd o mai bună capacitate de înțelegere, o analiză mai aprofundată și o soluționare fără efort. El incită, de altfel, la punerea unor probleme privind valorile pe care le respectă poliția, atît în privința organizării, cît și în privința aplicării adecvate a acestora.

Noțiunile fundamentale pentru poliție, cum ar fi cele de loialitate, de imparțialitate, de discreție și de profesionalism, nu pot decît să beneficieze de abordarea comună din punct de vedere al semnificației și deci al înțelegerii pe care o poate permite un cod.

Acesta poate, în plus, să ajute la formularea normelor personale de comportament, bazîndu-se pe sentimentul mîndriei că aparține unei structuri de poliție. Acest aspect este important, în mod particular, pentru tinerii angajați, care trebuie să cunoască de la început valorile fundamentale care definesc și conduc munca lor. Această precizare a noilor angajați reaminteste importanța codurilor de comportament în formarea polițiștilor. În absența unor astfel de referințe obiective în materie de norme și valori, sarcina personalului de instruire este mult mai dificilă. Originea și autoritatea normelor trebuie explicate și apărute, cu riscul ca ele să rămînă locale și să reprezinte un singur formator, adăugînd că un cod de deontologie polițienească este prețios la toate nivelele de formare.

Cum s-a menționat mai sus, serviciile de poliție sînt considerabil sprijinite în acțiunea lor, chiar dacă beneficiază de aprobarea și colaborarea strînsă a publicului. Este vital pentru acesta din urmă, să fie asigurate, într-o manieră responsabilă, serviciile pentru exercitarea cărora, poliția este investită cu o autoritate considerabilă și cu o capacitate de inițiativă, asigurîndu-i acesteia monopolul unei coerciții legitime. De aceea, publicul are nevoie de garanții. Un cod de etică polițienească, beneficiind de o largă publicitate, poate, punînd în lumină normele, finalitățile și valorile, care sînt cele ale poliției, să contribuie la consolidarea încrederii publicului și la îmbunătățirea relațiilor și cooperării sale cu poliția. Aceleași norme, delimitînd clar gama și cîmpul de acțiune încredințate poliției, contribuie la protejarea acesteia de întrebări nejustificate, inutile, insistente și mai ales, la limitarea riscurilor unor încalcări în serviciu”.

Un cod de etică poate, în plus, să fie un instrument de reglare la nivelul organizării interne a poliției. Aceasta este una dintre caracteristicile remarcabile ale “Codului european de etică al poliției”. În definirea normelor valorilor și cadrului etic minim, acesta poate îndeplini o funcție de reglementare, prin cel puțin 4 mijloace, menținînd astfel un control de calitate al personalului poliției (cuprinzînd și civili); ușurînd exercitarea actului de comandă, gestiunea și supervizarea; responsabilizînd cadrele structurii; elaborînd norme pentru reglementarea delicatelor conflicte interne.

În ceea ce privește posibila influență asupra practicii polițienești, un cod de etică al poliției recomandă cea mai bună practică pentru forțele de ordine și constituie o versiune specifică a principiilor de conduită cotidiene, inspirate din bunul simț. Cuvîntul “etic” poate avea mai multe semnificații, cea mai acceptată, fiind cea definită de Aristotel. Este vorba despre disciplina critică, care are drept obiect conduita și convingerile etice cotidiene. Acesta nu este sensul dorit în titlul “Codul european de etică al poliției”. Societățile moderne și polițiile lor sînt organizate conform unui principiu dublu de diviziune a muncii și de cooperare. Oamenii sînt ocupați cu un număr mare de activități specializate. Dacă viața lor cotidiană se bazează pe reguli comune de conduită, au, în același timp, nevoie de cunoștințe și orientări specifice în cadrul exercitării meseriei și atribuțiilor lor. Aceasta se datorează faptului că munca lor implică aspectele particulare ale comportamentului uman, care dezvăluie dilemele etice cu care ei sînt confrunțați într-un mod constant și că ei trebuie să le rezolve, dată fiind profesia lor. Este, mai ales, cazul acelor care lucrează în serviciile publice, căci publicul încredințează bunăstarea sa profesioniștilor. În acest context, cuvîntul, “etic” trimite la acest ansamblu de valori, principii și exigențe, care permit reglementarea exercitării unei profesii. Este important de remarcat că “etica”, luată în acest sens, reprezintă o tentativă de adaptare a eticii cotidiene nevoilor și dilemelor unei structuri publice. În acest sens, este “etica” utilizată în “Codul european de etică al poliției”.

Obiectivul poliției – respectarea Statului de drept - este de a acoperi două sarcini distincte, dar unite între ele: aceea de a supraveghea la aplicarea legilor fundamentale ale Statului, asigurînd o situație generată de liniște publică și sarcina comună, de a se limita strict la puterile ce îi sînt conferite, abținîndu-se de la orice act arbitrar și respectînd libertățile și drepturile individuale ale cetățenilor.

Respectarea statului de drept nu implică nu numai preocuparea pentru ceea ce s-a făcut, ci și mai ales maniera în care se face. În exercitarea atribuțiilor sale, poliția trebuie să respecte dreptul subiectiv, inclusiv libertățile și drepturile omului și de să evite de a acționa într-o manieră arbitrară sau ilegală. Aceasta este fundamental pentru un stat de drept și, deci, pentru semnificația și obiectivul misiunii poliției, în democrație.

Statul de drept presupune înainte de toate, că cei care fac, interpretează și aplică legea se supun acestei legi. În alți termeni, poliția trebuie să depindă de legile pe care le aplică. Prin aceasta se recunoaște poliția unui stat cu adevărat democratic: ea se supune aceleiași legi pe care s-a angajat să o apere. Rolul poliției în apărarea și ocrotirea preeminenței dreptului este atît de important, că deseori se poate astfel aprecia stadiul unei democrații, observînd comportamentul poliției.

Codul european de etică al poliției are drept scop furnizarea unui ansamblu de principii și linii directoare pentru obiectivele, atribuțiile și controlul poliției în societățile democratice, în care se respectă statul de drept și este într-o mare măsură, influențat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Codul caută să formuleze recomandări specifice și să definească necesitățile poliției și măsurile indicate pentru a-i permite să-și conducă misiunea exigentă și delicată de prevenire și detectare a criminalității, de păstrare a legalității și ordinii într-o societate civilă, democratică. Chiar dacă Recomandarea este destinată în primul rînd guvernelor, principiile directoare sînt redactate astfel încît să poată de asemenea servi drept sursă de inspirație celor care se ocupă de chestiuni de tip polițist, la un nivel mai concret.

I.2. Istoricul “Codului european de etică al poliției”

Consiliul Europei s-a interesat foarte devreme de probleme privind poliția. Aceasta, într-adevăr, joacă un rol atît de important în legătură cu protecția valorilor fundamentale ale Consiliului Europei (democrație pluralistă, Statul de drept și drepturile omului), deoarece Consiliul Europei oferă un forum, adaptat dezbaterilor privind rolul poliției într-o societate democratică.

Curtea europeană a Drepturilor Omului a stabilit o jurisprudență considerabilă. Pe de altă parte, Comitetul european pentru prevenirea torturii (CPT), pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante a elaborat principii directoare importante pentru poliție. Carta socială europeană și jurisprudența sa cuprind principii referitoare la drepturile sociale și economice ale personalului de poliție. Comisia Europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI) a elaborat în domeniul său de competență, principii în atenția poliției. În schimb, Comisia europeană pentru democrație (Comisia de la Veneția) a adoptat texte despre aspectele constituționale ale poliției. Grupul de State împotriva corupției (GRECO) are drept sarcină evaluarea administrațiilor naționale, printre care poliția, sub aspectul corupției.

Poliția trebuie, deopotrivă, să răspundă așteptărilor autorităților locale și regionale, din punct de vedere al problemelor de insecuritate urbană. Poliția și relațiile interetnice constituie o altă problemă, ce reține atenția. Consiliul Europei a desfășurat activități destinate să sensibilizeze poliția privind aspectele muncii sale care vizează drepturile omului. Activitățile au permis practicienilor polițiști și specialiștilor în drepturile omului, reprezentanților statelor și organizațiilor nonguvernamentale să se aplece, împreună, asupra problemelor drepturilor omului, în contextul profesional al poliției. Printre rezultatele concrete ale

acestei munci, poate fi menționată formarea personalului de poliție în materie de drepturile omului și un mare număr de documente, manuale, în legătură cu poliția și drepturile omului. Aceste activități au permis să se înțeleagă mai bine, în serviciile de poliție naționale, necesitatea unei puternice conștientizări a drepturilor omului, la toate nivelele poliției.

“Declarația privind poliția” adoptată de către Adunarea parlamentară a Consiliului Europei în 1979 a marcat o primă tentativă de stabilire a normelor etice pentru poliție. Ea a fost, în numeroase State membre, o sursă de inspirație în căutarea răspunsurilor la chestiuni privind opțiunile politice. Desi împărțind punctul de vedere al Adunării asupra necesității pentru societățile democratice, de a aplica norme etice deosebit de exigente pentru poliție. Comitetul de Miniștri nu a susținut, în masă, Declarația care, de fapt, nu s-a transformat într-un instrument juridic al Consiliului Europei.

Tradiționala activitate normativă interguvernamentală a Consiliului Europei, aflată sub autoritatea Comitetului de Miniștri s-a axat pe poliție în cadrul politicii în materie de justiție penală, drept penal și criminologie (procedura penală, prevenirea criminalității, protecția victimelor și martorilor, delincvența juvenilă, crima organizată, corupția, minister public, detenția etc.) cât și de drept public (integritate personală și protecția datelor). Instrumente juridice - convenții și recomandări - care interesează poliția au fost elaborate în acest cadru.

Pornind din 1989, Europa Centrală și Orientală a cunoscut mișcări, care au determinat Consiliul Europei să intensifice considerabil activitățile sale referitoare la poliție. În cadrul programelor destinate să susțină reformele juridice cât și reforma administrației publice - incluzând și poliția - un mare număr de activități (seminarii, sesiuni de informare și difuzare de expertize de natură juridică) au fost desfășurate în jurul temelor, cum ar fi “rolul poliției într-o societate democratică”, “etica poliției” și “poliția și Statul de drept”.

În contextul reformei poliției, a fost, din nou pusă în evidență necesitatea unui cadru paneuropean pentru poliție. Comitetul de Miniștri a creat, prin urmare, Comitetul de experți privind etica poliției și problemele legate de sarcinile poliției (PC-PO) sub conducerea Comitetului European pentru Probleme Criminale (CDPC).

Mandatul Comitetului PC-PO a fost adoptat de CDPC în cea de-a 47-a sesiune plenară, în 1998 și confirmat de Comitetul de Miniștri în cea de-a 64-a reuniune a Delegaților, în septembrie 1998.

Acest mandat cuprinde:

“Poliția joacă un rol important în sistemul de justiție penală. Puține instrumente internaționale se aplică poliției, contrar altor corpuri profesionale din acest sistem. Numeroase State europene își reorganizează, actualmente, poliția, reorganizare care constituie parte deloc negliabilă a procesului de promovare și consolidare a ideilor și valorilor democratice, din societate. Deontologia poliției a devenit deci un aspect important în diferite State membre ale Consiliului Europei.

Comitetul de experți va trebui să realizeze un studiu privind deontologia poliției, în sens larg, ținând cont de următoarele chestiuni:

- *rolul poliției într-o societate democratică și locul său în sistemul de justiție penală;*
- *misiunile poliției într-un Stat de Drept - prevenirea criminalității, descoperirea infracțiunilor etc;*
- *controlul poliției.*

Comitetul de experți se va apleca, mai ales asupra aspectelor deontologiei poliției, având trăsăturile unor anumite situații, care se regăsesc periodic, în activitatea poliției, cum ar fi interogarea suspectilor și alte investigații de procedură penală, utilizarea forței, libertatea nelimitată a poliției etc. Vor fi, de asemenea, tratate aspectele deontologice ale gestiunii poliției, în general, și includerea lor în programele de formare. În acest sens, va trebui să se țină cont de diferențele existente între codurile de deontologie, codurile de conduită profesională și codurile de disciplină. În executarea acestei misiuni, Comitetul va trebui să fie în spiritul Convenției europene a Drepturilor Omului și Convenției Europene pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, ca și a Rezoluției 690 (1979) a Adunării parlamentare referitoare la Declarația privind poliția. Ar trebui să țină cont de lucrările Comitetului de experți pentru parteneriat în prevenirea criminalității (PC-PA) cât și a altor activități pertinente ale Consiliului Europei.

Această sarcină ar trebui să se finalizeze cu un raport și/sau o recomandare despre deontologia poliției, care ar putea servi drept cadru orientativ Statelor membre, care vizează o reformă a poliției sau elaborarea unui cod național de deontologie al poliției”.

Comitetul a fost alcătuit din experți delegați din următoarele țări: Austria, Belgia, Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Franța, Grecia, Italia, Lituania, Moldova, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Spania, ex-Republica iugoslavă a Macedoniei, Turcia, Regatul Unit. Acesta cuprindea experți veniți din ministerele de interne, ministerele de justiție, poliție, Ministerul Public și autoritate judiciară. Comitetul a fost prezidat de dl. Karsten Petersen, director adjunct al poliției din Danemarca. Doi experți

- dl. Amadeu Recasens i Brunet (director al Școlii de Poliție din Catalonia și profesor la Universitatea din Barcelona, Spania) și dl Neil Richards (director al Programului de dezvoltare, pentru șefii de poliție, Național Police Training, Bramshill, Regatul Unit) au fost desemnați pentru a asista Comitetul Secretariatului a fost asigurat de Direcția generală a afacerilor juridice, DGI, a Consiliului Europei.

Comisia europeană, OICP - Interpol, Asociația școlilor europene de poliție (the Association of European Police Colleges - AEPC) și Centrul internațional de cercetări și studii sociologice, penale și penitenciare (Intercenter) au avut statut de observator pe lângă Comitet. Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), Consiliul European al Sindicatelor de Poliție (CESP), Asociația Europeană a femeilor din poliție (the European Network of Police Women - ENP), Federația europeană a Personalului din Serviciile publice (EUROFEDOP), Federația internațională a Funcționarilor superiori din Poliție (FIFSP), Asociația internațională de Poliție (AIP) și Uniunea Internațională a Sindicatelor de Poliție (UISP) au fost consultate în faza finală a lucrărilor.

Comitetul s-a axat pe instrumente juridice (convenții și recomandări ale Consiliului Europei și altor organizații internaționale) cât și, pe principiile stabilite de Curtea europeană a Drepturilor Omului și de alte organe ale Consiliului Europei Comitetul a organizat audieri cu reprezentanții Comitetului European pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) și Comitetul European ale Drepturilor sociale. Comitetul a fost, de altfel, informat de proiectele și activitățile ce au legătură cu poliția, desfășurate în cadrul diverselor Direcții generale ale Consiliului Europei. Lucrările Comitetului au fost prezentate și aprobate în timpul celui de al 12-lea Colocviu de criminologie organizat de Consiliul Europei, în noiembrie 1999, pe tema “puterile și responsabilitățile poliției într-o societate democratică”, cât și în cadrul Conferinței la nivel înalt, care a reunit miniștrii europeni de interne, în iunie 2000.

Comitetul a organizat șase reuniuni plenare și trei reuniuni ale grupului de lucru, între decembrie 1998 și martie 2001. La cererea Adunării Parlamentare, Comitetul Miniștrilor și-a dat acordul, pentru ca un pre-proiect de recomandare să fie înaintat Adunării parlamentare, pentru avizare. Avizul Adunării a fost luat în considerare de Comitet, în cea de a 6-a reuniune.

Textul proiectului de recomandare “Codul european de etică al poliției” și expunerea motivelor care l-au însoțit au fost stabilite în cea de-a 6-a reuniune a Comitetului, în martie 2001 și supuse pentru aprobare și transmitere Comitetului Miniștrilor, în a 50-a sesiune plenară a Comitetului european pentru probleme criminale (CDPC), în iunie 2001.

II. PREAMBULUL RECOMANDĂRII

Comitetul Miniștrilor, conform articolului 15b al statutului Consiliului Europei.

Reamintind că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi;

Conștient că unul dintre obiectivele Consiliului Europei este deopotrivă favorizarea Statului de Drept, care este la baza unei democrații adevărate;

Considerând că sistemul de justiție penală joacă un rol determinant în protejarea Statului de drept și că poliția are un rol esențial în cadrul acestui sistem;

Conștient de necesitatea, comună tuturor Statelor membre, de a duce o luptă efecace contra criminalității, la nivel național, cât și pe plan internațional;

Considerând că activitățile poliției sînt întreprinse într-o largă măsură, în raport strîns cu populația și că eficiența lor depinde de susținerea acesteia din urmă;

Recunoscînd că majoritatea serviciilor de poliție europene - în afara faptului ca veghează la respectarea legilor - joacă un rol social și asigură un anumit număr de servicii în cadrul societății;

Convins că încrederea populației în poliție este în mod riguros legată de atitudinea și comportamentul poliției vis-a-vis de populație și, în particular, de respectul demnității umane, libertăților și drepturilor fundamentale ale persoanei, care sînt consacrate îndeosebi în Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Considerând că principiile formulate în Codul de conduită al Națiunilor Unite pentru cei responsabili de aplicarea legilor și Rezoluției Adunării parlamentare a Consiliului Europei referitoare la Declarația despre poliție.

Păstrînd în memorie principiile și regulile enunțate în textele referitoare la poliție - în spiritul dreptului penal, civil și public și al drepturilor omului, astfel adoptate de Comitetul de Miniștri, precum și în deciziile și hotărârile Curții europene pentru Drepturile Omului și în principiile adoptate de Comitetul pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Recunoscînd diversitatea structurilor de poliție și a mijloacelor de organizare ale acțiunii poliției în Europa;

Considerînd necesitatea de definire a orientărilor și principiilor europene comune, în cadrul obiectivelor generale, funcționării și reponsabilității poliției, în scopul asigurării securității și respectării drepturilor persoanei în societățile democratice funcționînd pe baza principiului preeminenței dreptului;

Recomandă guvernelor Statelor membre de a se inspira, în legislația și practicile interne ale acestora și în codurile lor de conduită în materie de poliție, din principiile enunțate în "Codul european de etică al poliției", ce figurează în anexa prezentei Recomandări, în vederea aplicării lor progresive și asigurării unei difuzări cît mai ample a acestui text.

III. COMENTARIU

De la crearea sa, Consiliul Europei lucrează la stabilirea și promovarea principiilor comune în legislațiile, practicile și sistemele Statelor membre. Sistemul de justiție penală a fost una dintre prioritățile în această privință, dat fiind că lupta împotriva criminalității necesită aplicarea directă, concretă a principiilor care se află la baza existenței Consiliului Europei și pe care are drept misiune să le apere, cum ar fi preeminența dreptului, democrația și drepturile omului.

În plus, eficacitatea ripostei la criminalitate depinde, în mare măsură, de armonizarea în cadrul unei politici europene coerente și concertate. Această condiție devine din ce în ce mai imperativă dat fiind existența fenomenelor ca de exemplu criminalitatea organizată și corupția care, deseori, au dimensiuni internaționale și față de care sistemele naționale riscă să apară insuficiente.

În mod tradițional, elaborarea normelor comune ce se aplică organelor represive, cum ar fi poliția, nu a cunoscut aceeași evoluție observabilă ca și în cazul, de exemplu, al componentei judiciare din justiția penală sau domeniul de aplicare a pedepselor. Adoptarea recentă a Recomandării Rec (2000)19 a Consiliului Europei, privind rolul Ministerului public în sistemul de justiție penală, cît și prezenta recomandare exprimă, totodată, o nouă tendință în acest domeniu. De asemenea, faptul de a recunoaște poliția ca pe o componentă a sistemului de justiție penală, ceea ce alătură justiția afacerilor interne, este de natură să ofere o bază solidă unei armonizări mai vaste a normelor aplicabile poliției.

Într-o Europă în care frontierele se estompează, este inevitabil să nu se ia în considerare poliția și puterile sale într-o perspectivă internațională. Discuția este purtată într-o mare măsură în legătură cu eficacitatea poliției, în lupta contra formelor de delincvență care depășesc, din ce în ce mai mult, frontierele naționale, ca de exemplu criminalitatea organizată și corupția. Reflectarea nu se limitează doar la această perspectivă. Într-o societate democratică, puterile poliției sînt limitate, în limita a ceea ce este acceptabil din punct de vedere al libertăților și drepturilor fundamentale ale individului, precum sînt enunțate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Trebuie, deci, găsit un echilibru adecvat între aceste interese și aici intră în joc etica internațională a poliției.

Relația dintre poliție și public este un element-cheie într-o democrație. În acest tip de societate, poliția este responsabilă nu doar în fața Statului, ci și vis-a-vis de populație, iar eficacitatea sa depinde, în mare măsură, de susținerea celei din urmă. În acest sens, funcția socială și calitatea de serviciu public al poliției sînt importante, de asemenea, pentru funcția sa represivă.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența sa au furnizat o bază pentru redactarea prezentei Recomandări care, pe de altă parte, cuprinde principiile Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT). Această redactare a fost, de asemenea, influențată, pentru părțile corespondente, de considerente și principii generale ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) și de Carta Socială europeană și jurisprudența sa. Alte texte internaționale, în mod particular, printre cele aplicabile poliției, cum ar fi Codul de conduită al Națiunilor Unite pentru persoanele responsabile de aplicarea legilor și Rezoluția 690 (1979) a Adunării parlamentare a Consiliului Europei referitoare la Declarația privind Poliția au făcut nu numai obiectul unui studiu aprofundat ci și a constituit o sursă prețioasă pentru elaborarea prezentei Recomandări.

Printre altele, se menționează și alte texte ale Consiliului Europei, care oferă orientări în domeniile privind prezenta Recomandare și au fost studiate cu cea mai mare atenție:

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (STE Nr.157);

- Rezoluția (78)62 privind delincvența juvenilă și transformarea socială;
- Recomandarea R(79)17 referitoare la protecția copiilor împotriva maltratării;
- Recomandarea R(80)11 referitoare la detenția provizorie;
- Recomandarea R(83)7 despre participarea publicului la politica privind criminalitatea;
- Recomandarea R(85)4 despre poziția victimei în cadrul dreptului penal și procedurii penale;
- Recomandarea R(87)15 vizînd reglementarea utilizării de date cu caracter personal în sectorul poliției;
- Recomandarea R(87)19 despre organizarea prevenirii criminalității;

- Recomandarea R(88)6 despre reacțiile sociale față de comportamentul delincvent al tinerilor proveniți din familii de imigranți;
- Recomandarea R(96)8 despre politica criminalității într-o Europă în transformare;
- Recomandarea R(97)13 despre intimidarea martorilor și drepturile la apărare;
- Rezoluția (97)24 asupra celor 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției;
- Recomandarea R(99)19 despre medierea în domeniul penal;
- Recomandarea R(2000)10 despre codurile de conduită pentru agenții publici;
- Recomandarea Rec(2000)19 despre rolul ministerului public în sistemul de justiție penală;
- Recomandarea Rec(2000)20 despre rolul intervenției psiho-sociale precoce în prevenirea comportamentelor de tip criminal;
- Recomandarea Rec(2000)21 despre libertatea de exercițiu a profesiei de avocat;
- Recomandări de politică generală a ECRI - Comisia europeană contra rasismului și intoleranței.

Ar trebui menționat, că s-a ținut cont de mai multe texte (instrumente și manuale etc.) elaborate în cadrul Consiliului Europei, referitoare la probleme de poliție, chiar și la “poliția și drepturile omului”, “etica poliției”, mass-media, rasismul și intoleranța, egalitatea și minoritățile.

Prezenta Recomandare a fost redactată pornind de la constatarea că maniera în care sînt dirijate misiunile poliției diferă în mare măsură între statele membre. Aceasta este vizibilă în mod special la nivelul statutului și a organizării forțelor/serviciilor precum și a metodelor lor. În același timp, se observă mari similitudini, mai ales în privința obiectivelor poliției și a problemelor cărora ea trebuie să le facă față în activitatea sa cotidiană. Pentru a se ține cont de această stare de lucruri, Recomandarea conține principii directe considerate fundamentale într-o democrație stabilă, atât pentru eficacitatea poliției, cât și pentru acceptarea sa de către public.

Stabilirea normelor comune a venit la momentul oportun. În toată Europa s-a trecut la reforma poliției și, în particular, în democrațiile mai recente, aceste reforme se înscriu într-un proces general, al cărui obiectiv global este consolidarea principiilor democratice, a preeminenței dreptului și protecției drepturilor omului în administrarea publică.

Prezentul ansamblu de principii directe poate servi drept orientare și sursă de inspirație pentru reforma sistemelor de poliție. Este clar, în orice caz, că o marjă rezonabilă de apreciere trebuie lăsată Statelor membre, avînd în vedere, trecutul lor diferite și nivelurile inegale de dezvoltare. Prezenta Recomandare furnizează o bază solidă pentru urmărirea efortului în ceea ce privește poliția și Consiliul Europei situează această problemă la rang de prioritățile.

Definirea cîmpului de aplicare

“Prezentul cod se aplică forțelor sau serviciilor de poliție publice tradiționale sau altor organe autorizate și/sau controlate de puterile publice, al căror prim obiectiv constă în a asigura menținerea ordinii într-o societate civilă și care sînt autorizate prin Stat să aplice forța și/sau puteri speciale, pentru a atinge acest obiectiv”.

Comentariu

Definirea cîmpului de aplicare al Codului din primele rînduri ale Recomandării urmărește aplicabilitatea sa. Definiția propusă este foarte amplă, pentru ca Codul să poată fi utilizat de un număr mare de sisteme de poliție și să țină cont de extrema diversitate a sistemelor de poliție existente în Europa și, în particular, de diferențele constatate la nivelul dezvoltării și al structurilor organizaționale. Definiția reținută în acest paragraf permite aplicarea Codului forțelor sau serviciilor de poliție “tradiționale” din toate Statele membre (este de notat că această definiție nu trebuie să fie confundată cu scopurile poliției preconizate în articolul întii al Codului).

Din motivele citate deasupra, definiția cîmpului de aplicare al Codului nu conține decît caracteristicile principale ale misiunii încredințate tuturor organelor de poliție existente în Europa, mai precis puterea de a utiliza forța pentru a menține ordinea într-o societate civilă, misiune care este alcătuită în general de menținerea ordinii și prevenirea și depistarea criminalității. Această definiție, în calitate de cel mai mic denominator comun pentru aplicabilitatea Codului, dispensează necesitatea de a descrie în detaliu diferitele tipuri de servicii ale poliției. Astfel, prezentul Cod se aplică tuturor organelor însărcinate cu exercițiul de tip polițist în societatea civilă. Codul este aplicabil oricărui tip de organizare a poliției, centralizată sau ancorată la nivel local, bazîndu-se pe structuri civile sau militare, purtînd numele de servicii sau de forțe responsabilă în fața puterii centrale, puterilor regionale sau locale sau în fața unui public larg.

Chiar dacă intenția ar fi de a da Codului o deschidere cît mai amplă, anumite tipuri de servicii ale poliției sînt excluse din cîmpul de aplicare. Referirea la poliția “tradițională” trebuie să fie considerată ca

și cum s-ar opune polițiilor “de tip special”, care vizează alte scopuri în afara menținerii ordinii în societatea civilă. Printre polițiile care se situează în afara câmpului de aplicare a Codului, poate fi citată poliția militară în exercitarea funcțiilor militare și secrete, de asemenea “poliția penitenciară”, care în țările în care există nu își exercită funcțiunile decât în penitenciare.

Este important de menționat că Recomandarea nu se aplică agențiilor private de securitate.

I. OBIECTIVELE POLIȚIEI

1. *Principalele scopuri ale poliției constau, într-o societate democratică condusă de principiul preeminenței dreptului, în următoarele sarcini:*

- de a asigura menținerea liniștii publice, respectul legii și ordinii în cadrul societății;
- de a proteja și respecta libertățile și drepturile fundamentale ale individului care sînt consacrate, îndeosebi, de către Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- de a preveni și de a combate criminalitatea;
- de a depista criminalitatea;
- de a oferi asistență și servicii populației.

Comentariu

În acest articol sînt enunțate cele mai importante obiective ale poliției, într-o societate democratică condusă de principiul preeminenței dreptului.

Menținerea liniștii într-o societate și vegherea la *respectarea legii* sînt, în mod tradițional, obiectivele generale ale poliției, prima sa responsabilitate, deseori calificată drept misiune “de ordine publică”. Această noțiune foarte amplă acoperă o serie de activități ale poliției, printre care se vor menționa siguranța și securitatea persoanelor (fizice cît și juridice) și bunurilor (private cît și publice) și aplicarea legii între Stat și particulari, și în raporturile între indivizi.

Respectarea *libertăților și drepturilor fundamentale ale persoanei*, așa cum sînt stipulate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ca obiectiv al poliției, este, probabil, caracteristica cea mai semnificativă a unei poliții care se află în serviciul unei societăți patronate de drept. Acest obiectiv implică nu numai o obligație distinctă de a apăra aceste drepturi dar și existența unor limite ale acțiunii poliției în urmărirea altor obiective.

Formula “în special de către Convenția Europeană a Drepturilor Omului” a fost reținută pentru a indica o referire precisă la un instrument special, fără a nega importanța altor texte pertinente în materie de drepturi ale omului.

Acțiunea de “*prevenire a criminalității*” este privită diferit, potrivit Statelor membre, dar de obicei, ea este considerată ca aparținînd responsabilității generale a Statului. Prevenirea criminalității este deseori divizată în prevenirea socială și prevenirea situațională, două forme de prevenire care se referă la poliție.

Precum reiese din Recomandarea n° R(83)7 a Consiliului Europei privind participarea publicului la politica privind criminalitatea, cît și din Recomandarea nr. R(87)19 despre organizarea prevenirii criminalității, prevenirea criminalității solicită, pentru a fi eficace, participarea întregii comunități, a întregii societăți. De cîțiva ani, se vorbește deseori de “parteneriat” în domeniul de prevenire al criminalității, ceea ce demonstrează că nu este vorba de o sarcină rezervată exclusiv poliției. În acest domeniu se impune coordonarea eforturilor poliției și altor organe, dar și ale populației. Chiar dacă responsabilitatea politicii de prevenire a criminalității nu aparține în final, în cea mai mare parte a Statelor membre, poliției, ea constituie unul dintre principalele obiective ale acesteia, ceea ce, într-o societate democratică condusă de principiul preeminenței dreptului, oferă anumite garanții împotriva tuturor abuzurilor față de indivizi.

Depistarea criminalității, în toate Statele, reprezintă unul dintre obiectivele clasice principale ale poliției. Chiar dacă depistarea criminalității nu reprezintă deseori decît o parte relativ redusă a ansamblului misiunilor poliției, aceasta constituie unul din elementele esențiale ale activităților sale. Populația așteaptă multe din partea poliției în acest domeniu. Printre altele, eficacitatea acestei depistări are ea însăși un efect preventiv și este deci indispensabilă pentru promovarea încrederii populației în justiția penală.

Depistarea criminalității este organizată conform diferitelor modalități specifice Statelor. În cîteva dintre acestea, depinde de poliția generală, în timp ce în altele, este încredințată serviciilor speciale și poliției judiciare. Independența poliției vis-a-vis de autoritățile care exercită urmărirea în justiție (Ministerul Public) este foarte variată de la o țară la alta. Problemele, cu care poliția se confruntă în munca sa de depistare a criminalității, sînt aceleași în întreaga Europă. Prezentul Cod nu pune sub semnul întrebării locul central al luptei împotriva criminalității în cadrul misiunii poliției, ci subliniază necesitatea de

conciliere, atît cît se poate face, eficacitatea poliției și respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei, ceea ce este destul de delicat, cînd este vorba de combaterea criminalității. Principiul prezumției de inocență și garanțiile pe care le prezintă au, bineînțeles, o importanță deosebită pentru persoanele suspectate de infracțiuni. În plus, respectarea drepturilor individuale în cazul depistării criminalității se extinde și la drepturile altor persoane, cum ar fi victimele și martorii, față de care poliția are de asemenea responsabilități. Garanțiile în materie de depistare a criminalității sînt tratate la Capitolul V.2.

“Asistența (sprijinul)” populației este un alt aspect al activității majorității organelor de poliție, dar această sarcină este mai mult sau mai puțin dezvoltată. Includerea unei funcții de “serviciu” printre obiectivele poliției este puțin diferită, în sensul că ea modifică rolul poliției, care încetînd să mai fie o “forță” utilizată în societate, devine atunci un organ în “serviciul” acesteia din urmă. De cîtiva ani, în Europa a apărut o tendință netă de integrare a poliției în societatea civilă și de a o apropia de populație. Acest scop este atins prin dezvoltarea “poliției comunitare” în mai multe State membre. Unul dintre principalele mijloace utilizate constă în conferirea unui statut de organ de serviciu public și nu de simplu organ însărcinat cu aplicarea legii. Dacă se dorește ca această transformare să nu fie de ordin pur lingvistic, este necesară introducerea unor categorii de “servicii” în cadrul acțiunii poliției, printre obiectivele unei poliții democratice moderne. Asistența asigurată de poliție, privește în general, situații concrete în care ea ar fi trebuit să intervină, cum ar fi de exemplu a veni în ajutorul tuturor persoanelor care se află în pericol, sau a asista persoane pentru a intra în contact cu alte autorități sau servicii sociale, aspectul “serviciu” fiind tot mai vag și, deci, mai dificil de definit. El nu trebuie confundat cu anumite sarcini administrative încredințate poliției (eliberarea pașapoartelor). În manieră generală, funcția poliției, ca organ de serviciu public, este legată de rolul său de salvare a populației și accesibilitatea poliției este unul dintre aspectele fundamentale și importante, în acest sens. Funcția de serviciu a poliției este mult mai legată de starea de spirit a acesteia din urmă, în privința populației decît de faptul că i se încredințează sarcini de serviciu, în plus față de sarcinile obișnuite. Este clar că poliția nu poate să-și asume responsabilități prea dificile, în materie de servicii prestate către populație. Statele membre ar trebui să elaboreze linii directoare aplicabile atribuțiilor poliției în acest domeniu și maniera în care sînt îndeplinite.

II. BAZELE JURIDICE ALE POLIȚIEI

2. *Poliția este un organ public, care trebuie instituit prin lege.*

3. *Operațiunile poliției trebuie să fie întotdeauna îndeplinite conform dreptului intern și normelor internaționale acceptate de țări.*

4. *Legislația de organizare a poliției trebuie să fie accesibilă cetățenilor și suficient de clară și precisă; în cazul contrar aceasta trebuie completată prin regulamente de asemenea accesibile cetățenilor și clare.*

5. *Personalul poliției este supus aceleiași legislații ca și cetățenii obișnuiți, singurele excepții de la acest principiu nu pot fi justificate, decît în vederea asigurării unei bune desfășurări a sarcinilor poliției, într-o societate democrată.*

Comentariu

Această secțiune stabilește pentru poliție în calitate de instituție, cît și pentru acțiunile sale, un cadru juridic în conformitate cu principiul preeminenței dreptului. Ea conține, de asemeni, cîteva regulamente juridice fundamentale, din care, cîteva sînt deduse din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și din jurisprudența aferentă acesteia. Articolele 2-5 recapitulează anumite principii ce se află la baza noțiunii de preeminență a dreptului pentru poliție.

Articolul 2 subliniază că, în calitate de instituție, poliția este un organ public. Cu alte cuvinte, puterile publice, în ultimă instanță Statul, nu pot să se sustragă responsabilităților în materie de poliție și elementul care are drept sarcină, respectarea regulamentelor de poliție, nu poate fi transformat într-un organ privat. Funcțiile/puterile poliției pot însă să fie delegate organelor private.

Articolul 2 menționează, în plus, că organele de poliție trebuie instituite prin lege. Aceasta înseamnă că poliția este fondată prin Constituție și prin legislație obișnuită, totuși, aceasta nu exclude regulamentele expuse în textele de ordine regulamentară, cum ar fi decretele puterii executive sau în cadrul instrucțiunilor de serviciu, dacă aceste decrete sau instrucțiuni sînt adoptate în virtutea unei însărcinări de puteri corespunzătoare Constituției și legilor.

Articolul 3 anunță principiile care trebuie să conducă, în toate circumstanțele, operațiunile de poliție; ele trebuie să fie regulamentare, în privința, atît a dreptului intern, cît și a normelor internaționale aplicabile. Referitor la acestea din urmă, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și instrumentele conexe au o importanță deosebită.

Articolul 4 definește două principii generale suplimentare în legătură cu “noțiunea de preeminență a dreptului”, la care s-a referit Curtea europeană a drepturilor omului, în mai multe cazuri. Pentru a putea apăra drepturile sale de puterile poliției, cetățeanul trebuie să cunoască regulamentele juridice aplicabile. Aceasta presupune, în primul rând, ca aceste regulamente să fie accesibile publicului și în al 2-lea rând, ca regulamentul, fie el o normă legislativă sau regulamentară, să fie formulat într-un mod suficient de precis. Aceste două imperative sînt necesare, pentru ca cetățeanul să poată întui consecințele pe care le poate implica un regulament dat. Sigur, consecințele nu pot fi niciodată prevăzute cu o certitudine absolută, în plus, legile și regulamentele trebuie să se adapteze evoluției situațiilor. Acesta este motivul pentru care Recomandarea nu merge mai departe de Curtea europeană a drepturilor omului și vorbește despre “o legislație suficient de clară”. Un echilibru între gradul de precizie al unui regulament privind poliția și suplețea sa trebuie stabilit, cînd este vorba de reglementarea organizării poliției sau a modului de executare a operațiilor sale. Nu ar trebui supraestimată importanța acestor principii în cazul exercițiului puterii publice în privința persoanelor private. De aceea, acestea sînt enunțate în Recomandare.

Un principiu esențial al Statului de drept, care figurează la articolul 5, dorește ca legea să se aplice, la fel, tuturor cetățenilor, chiar și celor care, cum ar fi personalul de poliție, sînt însărcinați să-l aplice. Excepțiile de la acest principiu nu sînt acceptate, decît în condițiile în care sînt indispensabile pentru buna executare a sarcinilor poliției.

Acest articol menționează că, în afara anumitor cazuri particulare, personalul de poliție este supus dreptului comun și procedurilor și sancțiunilor juridice obișnuite. Sancțiunile interne cu caracter disciplinar se află în afara cîmpului de aplicare a acestui articol. Curtea europeană a drepturilor omului a stabilit o jurisprudență privind diferența între problemele disciplinare și problemele penale. Nu este permis ca un Stat să califice drept disciplinară o problemă care, în dreptul internațional, trebuie să fie considerată ca fiind de natură penală și, de aceea, să nu respecte garanțiile de procedură prevăzute în articolul 6 al Convenției drepturilor omului.

III. POLIȚIA ȘI SISTEMUL DE JUSTIȚIE PENALĂ

6. O distincție netă trebuie stabilită între rolul poliției și cel al sistemului judiciar, al parchetului și al sistemului penitenciar; poliția nu trebuie să aibă nici o putere de control asupra acestor organe.

Comentariu

Cum a fost indicat în prefață, poliția este unul dintre cele patru elemente ale sistemului de justiție penală (poliție, parchet, tribunale și sisteme penitenciare). Chiar dacă acest model de sistem penal consideră fiecare element ca fiind independent, trebuie recunoscut că acest sistem trebuie să admită un anumit număr de mecanisme corectoare pentru a face ca sistemul și fiecare din elementele sale să funcționeze în conformitate cu legea și într-o manieră eficientă. Acest model de sistem de justiție penală, face să treacă fiecare caz de la un element la altul și justifică procesul de justiție penală, pretinde ca aceste elemente să fie pînă la un anumit punct, independente și autonome, unele în raport cu altele. Un astfel de sistem pare că trebuie să furnizeze garanții justițiabililor.

Acest articol subliniază importanța separării rolului poliției de cel al celorlalte elemente din sistemul de justiție penală. Poliția, care este “prima verigă din lanț” nu ar trebui să aibă nici o putere de control asupra altor organe din sistem.

7. Poliția trebuie să respecte, cu strictețe, independența și imparțialitatea judecătorilor; poliția nu trebuie, nici să ridice obiecții față de hotărîrile judecătorești sau deciziile judiciare legitime, nici să împiedice executarea lor.

Comentariu

Acest articol se referă la integritatea sistemului de justiție penală. Independența și imparțialitatea puterii judiciare reprezintă una din pietrele de temelie ale unei societăți conduse de principiul preeminenței dreptului. Ca element al sistemului de justiție penală, poliția se află în raport strîns cu puterea judiciară și nu trebuie niciodată să acționeze într-o manieră susceptibilă de a aduce prejudicii sau care ar putea să aducă prejudicii imparțialității acesteia. Pe de altă parte, puterea judiciară trebuie să respecte poliția, ca pe un organ profesional distinct și nu poate să se amestece în organizarea sa profesională.

Poliția este subordonată puterii judiciare, în privința deciziilor judiciare, pe care trebuie să le respecte, în mod scrupulos și deseori să le execute, dacă sînt legitime. Legitimitatea sau legalitatea este hotărîtă, prin referire atît la dreptul intern, cît și la dreptul internațional (referitor la drepturile omului) (a se vedea de asemenea articolul 3).

A doua parte a acestui articol ar trebui, în mod normal, să susțină că poliția trebuie să respecte toate hotărîrile judecătorești și deciziile tribunalelor și chiar de a face tot ce este necesar pentru executarea lor.

În orice caz, maniera în care este redactat articolul oferă posibilitatea poliției de a nu juca un rol de “executor orb” în situațiile, în care este clar, că imperativele justiției, într-o societate democratică, nu sînt respectate. Din articolele 3 și 37 rezultă că poliția trebuie, totdeauna, să verifice legalitatea acțiunilor sale.

Acest articol nu aduce prejudicii drepturilor și libertăților personalului de poliție, în calitate de cetățeni.

*8. Poliția nu trebuie, în principiu, să exercite funcțiuni judiciare. Orice delegare de putere judiciară trebuie să fie limitată și prevăzută prin lege. Trebuie ca întotdeauna să fie posibilă **contestarea** în fața unui organ judiciar a tuturor actelor, deciziilor sau omisiunilor poliției privind drepturile indivizilor.*

Comentariu

Ca excepție la regulamentul principal de separare strictă a puterilor între executiv și judiciar, poliția poate, în anumite situații, să fie împuternicită cu puteri judiciare. Recomandarea precizează că poliția nu trebuie să poată exercita puteri judiciare, decît în măsură limitată, de regulă generală numai în cazul infracțiunilor minore (faptele sînt simple, autorul infracțiunii își recunoaște vina și sancțiunile sînt limitate, deseori standardizate). Este esențial, ca deciziile luate de poliție în cadrul unei delegări de competențe judiciare să poată fi mereu contestate în fața unui tribunal și ca delincventul să fie informat. Această dispoziție își are originea în articolul 6 a Convenției Europene a Drepturilor Omului, care prevede ca audierea oricărei persoane să se facă, în mod echitabil, de un tribunal. Prezentul articol prevede posibilitatea de **contestare** a oricărei decizii a poliției în fața autorităților judiciare.

9. Este cazul să se asigure o cooperare funcțională și corespunzătoare, între poliție și ministerul public. În țările unde poliția se află sub autoritatea ministerului public sau judecătorilor de instrucție, ea trebuie să primească instrucțiuni clare, atît în privința priorităților care determină politica anchetelor criminale și desfășurarea diferitelor anchete criminale. Poliția trebuie să informeze judecătorii de instrucție sau ministerul public, de modul în care instrucțiunile lor sînt aplicate și, mai ales, trebuie să îi țină la curent cu evoluția cazurilor penale.

Comentariu

Acest articol evocă principiile enunțate în Recomandarea Rec (2000)19 a Consiliului Europei, privind rolul ministerului public în sistemul de justiție penală și legăturile între ministerul public și poliție. Dat fiind că țările Europei nu aplică același sistem, această Recomandare stabilește o distincție între Statele membre unde poliția este independentă de parchet și acelea în care se află sub autoritatea acestuia. Făcînd abstracție de sistemul în vigoare, această Recomandare atribuie Ministerului Public o dublă misiune generală vis-a-vis de poliție, de a ști să verifice legalitatea anchetelor de poliție și de a se asigura că drepturile omului sînt respectate. Ea subliniază, pe de altă parte, necesitatea unei colaborări corespunzătoare și eficiente între Ministerul Public și poliție.

În țările unde poliția se află sub autoritatea Ministerului Public, Recomandarea sus-numită precizează la punctul 22 că “Statul ia toate măsurile pentru ca Ministerul Public să poată:

- a) să dea instrucțiuni utile serviciilor de poliție, pentru o aplicare efectivă a priorităților de politică penală, fiind vorba, în mod deosebit, de elucidarea cazurilor, a modului de cercetare a probelor, a mijloacelor specifice, de durata anchetelor, a informării Ministerului Public etc.;
- b) în cazul pluralității serviciilor, să încredințeze ancheta individuală serviciului de poliție, pe care îl consideră adecvat;
- c) să treacă la evaluările și controalele necesare pentru respectarea instrucțiunilor și legii;
- d) să sancționeze, dacă este cazul, eventualele încălcări ale legii”.

Articolul 9 al prezentei Recomandări reproduce regulile, de mai sus, cu privire la poliție și la raporturile acesteia cu Ministerul Public. Statele trebuie să vegheze la cooperarea funcțională și corespunzătoare între poliție și Ministerul Public, de asemenea, în optica poliției. În mod deosebit, ei trebuie să ia măsuri, astfel încît poliția să primească de la Ministerul Public, instrucțiuni clare și precise. Aceste măsuri pot lua forma unor directive enunțate pe cale legislativă sau regulamentară și să fie însoțite de o echipă comună care asociază poliția cu Ministerul Public. Pe de altă parte, cooperarea obligă poliția să informeze, autoritatea superioară în materie de instrucție, de progresele înregistrate în aplicarea politicii adoptate și, în mod particular, de evoluția fiecărui caz. Obligația de a da socoteală Ministerului Public/judecătorului de instrucție ar trebui să constituie obiectul unei reglementări amănunțite și solicită, totodată, o organizare.

10. Poliția trebuie să respecte rolul avocaților apărării în procesele de justiție penală și, dacă este necesar, să contribuie la asigurarea dreptului efectiv de a avea acces la asistență juridică, în mod deosebit, pentru persoanele private de libertate.

Comentariu

Unul dintre principiile fundamentale, într-o societate în care se respectă preeminența dreptului este de a asigura fiecăruia un acces egal la drept și justiție. În general, aceasta implică garantarea unei asistențe juridice efective tuturor persoanelor, a căror drepturi și interese personale sînt amenințate, a se vedea Recomandarea Rec (2000)21, privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat. Mai mult, articolul 6 al Convenției europene a Drepturilor Omului prevede, în mod expres, că orice persoană acuzată de o infracțiune penală, are dreptul de a se apăra, ea însăși sau de a beneficia de asistența unui apărător pe care l-a ales ea însăși (a se vedea articolul 47 al prezentei Recomandări).

Articolul 10 subliniază faptul că poliția trebuie să respecte rolul de apărare al avocaților în procesul de justiție penală. Printre altele, aceasta presupune ca poliția să nu se amestece, pe nedrept, în munca lor și nici să-i supună unei forme de intimidare sau de tracasare. Mai mult, poliția nu trebuie să asocieze apărătorii cu clienții lor. Colaborarea poliției în privința dreptului delincvenților la consiliere este, în mod special, necesară cînd persoana în cauză este privată de libertate poliție.

11. Poliția nu trebuie să se substituie personalului penitenciar, cu excepția cazurilor de urgență.

Comentariu

Acest articol, care completează articolul 6, a fost introdus pentru a pune în lumină diferența radicală între funcțiile poliției, care, în exercitarea competenței sale judiciare, se ocupă de procedura prealabilă procesului și funcțiile privind tratamentul delincvenților recunoscuți vinovați, care fac obiectul unei condamnări. Astfel reiese, cu claritate, din normele Consiliului Europei ce se aplică administrării și gestionării sistemelor penitenciare și de probare în justiție, precum și Regulamentele penitenciare europene (Rec No R (87)3) și Recomandarea privind personalul însărcinat cu aplicarea sancțiunilor și măsurilor (Rec. No R(97)12; ca agentul de probațiune și personalul penitenciar exercita funcțiuni complet diferite de acelea ale poliției, mai ales în cadrul depistării criminalității.

În consecință, calificativele, procedurile de recrutare și pregătirea sînt foarte diferite. Prezentul articol determină apariția unui principiu important, cel al separării puterilor în cadrul sistemului de justiție penală, înainte și după condamnare, fără însă a înlătura posibilitatea de a chema poliția în situații de urgență.

(În anumite țări, personalul penitenciar este denumit, "poliție penitenciară". Cum a fost indicat în comentariul despre "Definirea cîmpului de aplicare al Codului", această Recomandare nu se aplică acestei categorii de personal).

IV. ORGANIZAREA STRUCTURILOR POLIȚIEI

IV.1. Generalități

12. Poliția trebuie să fie organizată, în așa fel încît, membrii săi să beneficieze de respectul populației, atît ca profesioniști însărcinați cu aplicarea legii, cît și ca prestatori de servicii.

Comentariu

Acest articol stipulează un principiu care este esențial în identificarea unei organizații de poliție dintr-o societate democratică bazată pe principiul preeminenței dreptului. În acest tip de societate, acordul populației ("a se bucura de respectul publicului") este cea mai bună garanție pentru succesul activității poliției. Este deci, crucial pentru poliție, să instaureze o înțelegere mutuală și o cooperare cu populația. Aceasta este valabilă pentru majoritatea atribuțiilor cu care este însărcinată poliția.

Organizarea serviciilor ar trebui să fie structurată astfel încît, să fie promovată încrederea între poliție și populație. Un element important în această privință constă în instituirea unui nivel ridicat de profesionalism printre membrii săi. Se poate de asemenea prevedea transformarea acestei instituții într-un organ "transparent" de serviciu public. În acest fel, populația poate considera poliția ca pe un serviciu la dispoziția sa și nu ca pe o forță care i-a fost impusă.

13. Serviciile de poliție trebuie să-și exercite misiunile de poliție, într-o societate civilă sub responsabilitatea autorităților civile.

Comentariu

Trebuie reamintit, că doar atribuțiile poliției, exercitate în cadrul societății civile sînt în cîmpul de aplicare a prezentului Cod. Funcțiunea judiciară a poliției – poliția ca element al sistemului de justiție penală - și funcția sa de garant al ordinii publice, cît și funcția de serviciu public, care urmăresc integrarea în societatea civilă, sînt, totodată, elemente care o diferentiază de funcțiuni și obiective militare. Mai mult, bazele juridice ale poliției și funcțiunile pe care ea trebuie să le exercite într-o societate condusă de principiul preeminenței dreptului, bazata pe respectarea drepturilor civile și politice ale individului sînt diferite, de asemenea, de cele ale personalului militar. Se remarcă anumite similitudini între funcțiile

și sarcinile polițienești și militare, dar caracteristicile poliției, mai sus descrise, sînt atît de importante într-un stat de drept, cã ar trebui susținute prin orice mijloace. Cadrul organizațional este unul dintre mijloacele aplicate în acest scop. Un serviciu de poliție care susține valorile civile are toate șansele sã fie cel mai bun în practicarea unui profesionalism de tip polițist adaptat cerințelor societãții civile.

Structura organizaționalã - civilã sau militarã - a poliției diferã mult, potrivit țãrilor europene. În Europa de vest și de nord, poliția este în esență civilã. În mai multe țãri din Europa centralã și orientãlã, poliția este organizatã dupã o structurã militarã, în timp ce în zona meridionalã a continentului cele 2 modele existã, chiar coexistã în anumite țãri. Procesul care tinde sã punã poliția în serviciul colectivității a început în mai multe State membre. Reforma organizaționalã este deseori o componentã a acestui proces. În Europa centralã și orientãlã, aceastã reformã se înscrie într-un proces mai general de tranziție spre un sistem democratic, spre statul de drept. Totuși, aceastã tendință este observabilã în anumite pãrți ale Europei, în care existã solide tradiții democratice.

În stadiul actual de lucruri, respectînd istoria și tradițiile Statelor membre, prezentul articol subliniazã numai cã exercitarea misiunilor de poliție în societatea civilã, asigurate de serviciile civile sau militare, trebuie sã se afle sub responsabilitatea autoritãților civile.

14. Poliția și personalul în uniformã trebuie în mod normal sã fie recunoscuți cu ușurință.

Comentariu

Acest articol enunță un principiu de o importanță crucialã pentru poliția tradiționalã într-o societate democraticã guvernata de drept; publicul trebuie sã poatã recunoaște lesne posturile de poliție și poliția în uniformã. Aceasta este valabilã pentru echipamentele utilizate (vehicule etc.). Acest articol aratã cã, doar cu excepția unor motive, precum ar fi executarea adecvatã a funcțiunilor poliției, aceasta ar trebui sã poarte semne distinctive, recunoscute prin comparație cu alte organe. Aceasta face parte din exigența generalã de deschidere și de transparență a poliției, dar servește totodatã la ușurarea intervenției poliției, în caz de urgență (vezi articolul 40).

15. Serviciul de poliție trebuie sã beneficieze de o independență operaționalã suficientã, vis-a-vis de alte organe ale Statului; în îndeplinirea sarcinilor de poliție care-i revin și de care trebuie sã fie pe deplin responsabil.

Comentariu

Poliția aparține puterii executive. Ea nu poate fi în totalitate, independentã de executiv, de la care ea primește instrucțiuni. Cu toate acestea, în executarea sarcinilor ce-i revin, poliția trebuie sã respecte legea și este dotatã în plus, cu o mare capacitate de inițiativã. În exercitarea puterilor sale, poliția nu trebuie sã primeascã nici o instrucțiune de naturã politicã. Independența operaționalã trebuie aplicatã întregii instituții. Ea reprezintã un aspect important al preeminenței dreptului, în mãsura în care ea garanteazã ca poliția realizeazã operațiunile conform legii, în condițiile în care este necesarã respectarea legii, aceasta este conceputã într-un mod imparțial și profesional. Independența operaționalã pretinde ca poliția sã fie, pe deplin, responsabilã de acțiunile sau neglijențele sale (a se vedea secțiunea VI).

16. Cadrele poliției trebuie sã fie, la toate nivelele ierarhice, personal responsabile de actele lor, de neglijențele sau de ordinele date subordonaților lor.

Comentariu

Într-o societate guvernatã de principiul preeminenței dreptului, legea se aplicã, în mod egal, tuturor cetățenilor. Aceasta înseamnã, concret cã efectivele de poliție, în aceeași calitate ca și ceilalți cetățeni, trebuie sã fie, personal responsabil de actele lor. Mai mult, membrii ierarhici trebuie sã fie pe deplin, responsabili de ordinele date subordonaților lor, în virtutea autorității cu care au fost investiți.

17. Organizarea poliției trebuie sã cuprindã o rețea de comandã clar definitã. Trebuie sã fie posibilã, în toate cazurile determinarea superiorului responsabil de actele de neglijență ale unui membru din personalul de poliție.

Comentariu

Acest articol, care completeazã articolul 14, se referã la responsabilitatea ordinelor date în cadrul poliției. Faptul, ca tot personalul de poliție sã fie responsabil de actele sale nu împiedicã superiorii ierarhici sã fie responsabili de a fi dat un anumit ordin. Superiorul poate fi responsabil în același timp cu agentul "de execuție" sau, separat în cazul în care acesta a executat ordinul, "de bunã credință" (a se vedea articolul 38). O rețea de comandã permite determinarea, într-un mod eficace, a persoanei responsabile, în ultimã instanță, de o anumitã acțiune a poliției.

18. Poliția trebuie sã fie organizatã astfel încît, sã promoveze bunele raporturi între poliție și populație și, eventual, o cooperare efectivã cu celelalte organisme, asociații locale, organizații nonguvernamentale și alți reprezentanți ai populației, cuprinzînd grupurile etnice minoritare.

Comentariu

Acest articol recomandă Statelor membre să-și organizeze poliția într-o perspectivă de integrare a acesteia în societate. Eficacitatea muncii poliției are de câștigat de la instaurarea relațiilor continue, la diferite niveluri, cu celelalte organe publice și în particular, între poliție și marele public, acesta fiind deseori reprezentat de asociațiile sau organizațiile cu caracter neguvernamental.

Recomandarea nu tratează problema de a ști cum se concretizează acest principiu. Europa oferă numeroase modele de cooperare între poliție și celelalte organizații și de instaurare a raporturilor mai strânse între poliție și populație. Descentralizarea organizării poliției este, în general, considerată ca o modalitate importantă, în acest caz. Totuși, acest aspect este strâns legat de gradul de dezvoltare al democrației locale, în țările considerate. "Poliția în serviciul comunității" (community policing) este o idee ce a luat naștere în Regatul Unit, unde era vorba de asocierea întregii comunități, în particular, pentru prevenirea criminalității, dar și pentru depistarea acesteia. Acest model a fost preluat de numeroase țări europene.

Insecuritatea din marile orașe ale Europei este un exemplu de fenomen având aspecte multiple, deseori legate de probleme, cum ar fi sărăcia și delincvența juvenilă, care nu poate fi eficient combătută printr-o singură intervenție a poliției, înșă necesitând intervenția unor numeroși factori.

19. Serviciile de poliție trebuie să fie pregătite să furnizeze cetățenilor informații obiective despre activitățile lor, fără însă, a dezvălui informații confidențiale. Trebuie elaborate liniile directe profesionale, care guvernează raporturile cu mass-media.

Comentariu

Poliția ar trebui să fie, pe cât este posibil, transparentă pentru public. Ea trebuie să fie pregătită să furnizeze informații despre activitățile sale, dacă vrea să-și câștige încrederea populației. În același timp, poliția trebuie să respecte confidențialitatea anumitor informații, din anumite motive: integritatea persoanelor, instrucție penală, principiul prezumției de nevinovăție, din motive de securitate sau altele. Cu siguranță, chiar dacă aceste situații fac obiectul unei reglementări adecvate în cea mai mare parte a Statelor, poliția va dispune totdeauna de o marjă de apreciere, pentru a pune în balanță cele două categorii de interese. Pe de altă parte, comunicarea între poliție și mass-media poate fi dificilă și poliția nu poate fi totdeauna bine pregătită. Îi este deci recomandat elaborarea unor directive destinate să guverneze raporturile sale cu mass-media. În anumite State membre, raporturile cu mass-media sînt în responsabilitatea serviciilor, special însărcinate cu aceste contacte. Acestea ar trebui să fie, mereu, plasate sub semnul obiectivității.

20. Organizarea serviciilor de poliție trebuie să cuprindă măsuri eficace, pentru a garanta integritatea personalului de poliție și comportamentul adecvat al acestuia, în executarea misiunilor, și în special, respectarea libertăților și drepturilor fundamentale ale persoanei, în mod particular, prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Comentariu

Scopul acestui articol este de a dezvolta la personalul de poliție o formă de cultură bazată pe conștiința responsabilității lor, în apărarea libertăților și drepturilor fundamentale ale persoanei și de a asigura integritatea profesională prin intermediul unor măsuri de transparență interne. Există diferite mijloace pentru a ajunge la această soluție. Stilul de conducere și de gestiune joacă un rol important în crearea unui "ethos" al acestei structuri profesionale care pastrează drepturile individuale și principiul de nediscriminare împreună în cadrul organizației și în raporturile acesteia cu publicul. Totodată se poate instaura o comunicare deschisă între personal (comunicare pe orizontală și pe verticală), fixa norme (coduri deontologice) și exercita un control. Este clar că recrutarea și formarea joacă un rol major în această privință. (problema transparenței și a responsabilității vis-a-vis de exterior este tratată la capitolul VI).

21. Măsuri eficiente pentru prevenirea și lupta împotriva corupției trebuie aplicate la toate nivelele serviciilor de poliție.

Comentariu

Nu există o definiție internațională comună pentru corupție. Conținutul acestei noțiuni variază de la o țară la alta. Convenția penală despre corupție, adoptată de Consiliul Europei în 1999 nu furnizează o definiție uniformă pentru corupție; ea și-a propus, totodată, elaborarea unor norme comune aplicabile anumitor delikte din această categorie (corupție activă și pasivă).

Expresia "corupția poliției" acoperă deseori uneltiri diverse, cum ar fi venalitatea, fabricarea sau distrugerea probelor, favoritismul sau nepotismul. Toate aceste uneltiri au în comun ca determină necesitatea folosirii abuzive a puterilor legate de atribuțiile polițistului. Mai mult, trebuie recunoscut că această corupție trebuie considerată ca reprezentînd o amenințare constantă pentru integritatea poliției și buna sa funcționare în cadrul legalității, în toate Statele membre.

Prezentul articol are drept scop să amintească Statelor membre importanța luării de măsuri interne eficiente pentru a lupta împotriva corupției, în cadrul organizațiilor de poliție. În acest sens, ar putea fi vorba despre definirea acțiunilor calificabile de corupție, de studiul cauzelor corupției din poliție și de a crea structuri organizaționale și mecanisme de control pentru a lupta împotriva acestui fenomen.

Trebuie notat că fenomenul de corupție nu figurează demult printre prioritățile internaționale. Statele membre consideră că aceasta constituie o adevărată amenințare pentru democrație, pentru preeminența dreptului și pentru apărarea drepturilor omului, ceea ce a condus Consiliul Europei, care este principala instituție europeană ce lucrează pentru apărarea acestor drepturi, la elaborarea unei serii de instrumente de luptă împotriva corupției: Rezoluția (97)24 cu privire la cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției și Recomandările despre statutul agenților publici (no R(2000)10), aplicate poliției, cât și Convenția penală despre corupție (STE No 173) și Convenția civilă despre corupție (STE No 174) adoptată în 1999. În plus, Grupul Statelor împotriva corupției (GRECO) a fost înființat în 1998 pentru urmărirea acestor probleme de corupție, în Statele membre. Consiliul Europei pune în aplicare și alte programe, al căror obiectiv general este combaterea corupției, mai ales din cadrul poliției, și la care Statele membre pot participa.

IV.2 Calificative, recrutări și fidelitatea personalului de poliție

22. Personalul de poliție, oricare ar fi nivelul la care se angajează, trebuie să fie recrutat pe baza competenței și experienței personale, care trebuie adaptate obiectivelor poliției.

Comentariu

Procesul de selecție a candidaților în posturi de polițist nu trebuie să se bazeze decât pe criterii obiective. Acest articol tratează calificativele personale, care pot fi împărțite în două categorii; competența și experiența. Prima categorie cuprinde capacitățile și aptitudinile personale ale candidatului, dintre care, câteva sînt descrise în articolul 23. A doua categorie - experiența personală - acoperă deodată instrucția, formarea și experiența vieții, deci, experiența profesională deja acumulată. Aceste calificative personale trebuie să corespundă obiectivelor poliției, vezi Articolul 1. Aceleași principii de bază ar trebui aplicat tuturor gradelor, chiar în cazul în care competența cerută poate fi diferită. Ar trebui evitată numirea funcționarilor de poliție din rațiuni politice, fiind vorba, în particular, de posturile operaționale.

23. Personalul de poliție ar trebui să fie în măsură să dea dovadă de discernămint, de deschidere intelectuală, de maturitate, de simț justițiar, de capacități de comunicare și, dacă este cazul, de aptitudini de conducere și organizare. Ei trebuie să aibă și o bună putere de înțelegere a problemelor sociale, culturale și comunitare.

Comentariu

Exemplele de competențe personale ilustrate aici sînt importante pentru personalul operațional din serviciile de poliție, într-o democrație. Această listă nu este exhaustivă. Este vorba în ultima analiză de a se putea baza pe personalul de poliție, cunoscînd bine societatea, în serviciul căreia se află și al cărei comportament este adaptat misiunilor lor, conform obiectivelor poliției.

24. Persoanele care au fost recunoscute vinovate de infracțiuni grave nu trebuie să aibă funcții în poliție.

Comentariu

Acest articol definește o normă minimală aplicabilă personalului de poliție care urmează să fie recrutat sau este deja recrutat. Aparține, totuși, Statelor membre sarcina de a decide "gradul de toleranță" care se poate acorda infracțiunilor, care nu fac parte din categoria crimelor grave. În plus, exigența unei condamnări trebuie interpretată ca o normă minimală, ceea ce nu împiedică ca recruții și personalul să fie declarați inapți pentru ocuparea unui post din poliție sau să execute funcțiuni de acest gen, din motiv ca exista mari prezumții de acțiuni infracționale la adresa lor.

25. Procedurile de recrutare trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii și să se facă conform unui examen obligatoriu al candidaturilor. Trebuie, în plus, aplicat o politică prin care să se recruteze bărbați și femei, reprezentînd diverse categorii ale societății, printre care grupurile etnice minoritare, obiectivul ultim fiind ca personalul de poliție să reflecte societatea în serviciul căreia se găsește.

Comentariu

Pentru a fi benefice poliției, procedurile de recrutare trebuie să fie aplicate într-un mod obiectiv și nediscriminatoriu. Articolul 22 și comentariul său descriu anumite metode de utilizare pentru a reuși. Recrutarea nediscriminatorie din poliție este susținută de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Protocolul sau nr. 12 și de Carta socială europeană. Jurisprudența care se raportează la aceste două

instrumente este, în general, concentrată asupra următoarelor caracteristici: sex, opinii politice, religie, rasă și origine națională și etnică.

Mențiunea de “examenul candidaturilor” subliniază că autoritatea însărcinată cu recrutarea trebuie să adopte ex officio un demers de “investigare” activă pentru a se informa despre antecedentele candidaților. Această exigență este mai dificil de satisfăcut în țările unde administrația publică și, mai ales sistemul de justiție penală, este insuficient dezvoltat și/sau în țările atinse de catastrofe sau de război, decât în țările, în care registrele publice, și mai ales cazierile judiciare sînt actualizate și ușor accesibile.

Este evident că femeile sînt insuficient reprezentate în poliție, în toate Statele membre și, în mod deosebit, în gradele și posturile de încadrare superioare. Este valabil și pentru grupurile minoritare, printre care minoritățile etnice din toate Statele membre.

Se poate înțelege că raporturile între public și poliție să fie îmbunătățite, dacă aceasta reflectă diversitatea societății. Acest lucru întărește eficacitatea poliției și promovează susținerea populației. Eforturi trebuie deci întreprinse în acest scop.

A doua frază a articolului menționează că politica de recrutare trebuie să încurajeze o reprezentare fidelă a societății, în cadrul poliției. Această politică trebuie transmisă publicului și pusă în practică într-un ritm rezonabil, respectînd principiile enunțate în articolul 22.

IV.3. Formarea personalului de poliție

26. Formarea personalului de poliție care trebuie să se bazeze pe principiile fundamentale, cum ar fi democrația, Statul de drept și protecția drepturilor omului trebuie să se realizeze în funcție de obiectivele poliției.

Comentariu

Poliția, care joacă un rol esențial de protecție a societății, în serviciul căreia se află, ar trebui, de preferință, să promoveze aceleași valori fundamentale ca și Statul democratic, însuși. Este deci esențial să se evidențieze valorile democratice din cadrul poliției și formarea este unul dintre mijloacele cele mai importante pentru a insufla aceste valori fiecărui membru. Prezentul articol vizează să alinieze formarea poliției în jurul valorilor fundamentale ale tuturor Statelor membre din Consiliul Europei.

Aspectele activității poliției, care se referă la drepturile omului, cît și la dimensiunea etică a acesteia, trebuie, de preferință, să fie prezentată în contextul problemelor concrete, astfel încît să se înțeleagă limpede principiile fundamentale din cadrul raporturilor de lucru cotidiene. Statele membre acordă o atenție deosebită formării în domeniul drepturilor omului, dar mai este mult de făcut pentru evoluția acestei dimensiuni în formarea poliției, fiind vorba, în particular, de punerea la punct a metodelor și materialelor de formare. Consiliul Europei este foarte activ în acest domeniu și multe instrucțiuni, care cuprind directive practice referitoare la drepturile omului în formarea poliției, au fost elaborate de către experți.

27. Formarea generală a personalului de poliție trebuie să fie cît mai deschisă posibil, pentru societate.

Comentariu

Principiul deschiderii și transparenței serviciului de poliție trebuie, de asemenea să se reflecte în formarea personalului său. Un serviciu de poliție însărcinat să îndeplinească misiunile cu sprijinul populației trebuie să vegheze ca personalul său să fie format într-un mediu cît mai apropiat de realitățile sociale, fie prin cadrul material (loc și echipament) sau prin aspectul intelectual al formării.

Ar putea fi necesară, pentru anumite tipuri de formare specializate, instruirea personalului de poliție în locuri închise sau izolate. Totuși, formarea generală de tip polițist trebuie în măsura în care este posibil să fie realizată în condiții “normale”. Deschiderea implică ca o formare exterioară, care permite intervenția altor instituții în afara poliției, să poată fi oferită în plus de formarea internă.

Deschiderea poliției spre societate favorizează, în același timp, dinamica formării. În particular, pentru formarea de tip activ, axată, pe analiza problemelor, eficacitatea exercițiului presupune o reproducere fidelă a situațiilor sociale concrete.

28. Formarea generală inițială ar trebui, de preferință, să fie urmată de perioade regulate de formare continuă și de formare specializată, și dacă este cazul, de formare pentru sarcini speciale și de gestiune.

Comentariu

Acest articol formulează principiul, conform căruia, personalul de poliție trebuie, într-o manieră generală, să primească în primul rînd o formare generală urmată, dacă este nevoie, de o formare mult mai specializată. Acest sistem va permite să se dispună de un personal familiarizat cu aceleași valori fundamentale pentru exercitarea funcțiilor de poliție și în măsură să îndeplinească sarcini multiple.

Alegerea unei politici de formare inițială generală pentru personalul de poliție nu înseamnă că acest personal nu ar avea nevoie, de asemenea, de o formare specializată în funcție de sarcinile și responsabilitățile specifice afectării sau gradului. Acest articol subliniază că este important să se completeze formarea inițială printr-o instruire continuă, distribuită la intervale regulate.

Formarea personalului de poliție este strâns legată de sistemul de recrutare al poliției. În anumite State, acest personal este recrutat, în principiu, cu un grad inferior (modelul Regatului Unit), în timp ce în altele, personalul cu grade inferioare și personalul de încadrare poate fi recrutat conform a 2 proceduri diferite (Europa continentală), recrutarea din această ultimă categorie, presupunând deseori, deținerea unei diplome universitare. Principiile enunțate în acest articol se aplică celor două tipuri de sisteme.

29. O formare practică privind aplicarea forței și limitele sale referitoare la principiile stabilite în materie de drepturi ale omului și, mai ales a Convenției europene a drepturilor omului și a jurisprudenței corespondente trebuie integrată în formarea polițiștilor la toate nivelele.

Comentariu

Aspectele concrete de recurgere la forță, în particular, în privința individului sau a grupurilor de indivizi au o importanță atât de crucială pentru poliție, într-o societate bazată pe principiul dreptului, ca a fost subliniată într-un articol separat. O formare practică trebuie să fie cât mai aproape de realitate.

30. Formarea personalului de poliție trebuie să integreze pe deplin necesitatea de a combate rasismul și xenofobia.

Comentariu

Acest articol atrage atenția asupra problemelor legate de rasism și xenofobie, care afectează multe din Statele europene și este un important factor de insecuritate urbană. Formarea personalului din poliție ar trebui să lupte, de fiecare dată când este necesar, orice atitudine rasistă și xenofobă, și să siblineze de asemenea importanța unei acțiuni eficiente a poliției împotriva crimelor ce se bazează pe ura rasială și care vizează minoritățile etnice.

IV.4. Drepturile personalului din poliție

31. Personalul din poliție trebuie, în reguli generale, să beneficieze de aceleași drepturi civile și politice, ca și ceilalți cetățeni. Restricțiile privind aceste drepturi nu sînt posibile, decît dacă ele sînt necesare în exercitarea funcțiunilor poliției, într-o societate democrată, în conformitate cu legea și cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Comentariu

Articolele prezentei secțiuni se bazează pe principiul general conform căruia, într-o societate democrată poliția trebuie, în cea mai mare măsură, să se bucure de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni. Acesta este un element important al Statului de drept și al integrării poliției într-o societate, în serviciul căreia se află.

Drepturile (civile și politice) garantate prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului se aplică, pe deplin, în Statele membre, tuturor cetățenilor, incluzînd și personalul de poliție. Cîteva din aceste drepturi au un caracter "absolut", pe cînd altele pot, în anumite circumstanțe, să constituie obiectul unor restricții. În acest sens, se va raporta la bogata jurisprudență a Curții europene a drepturilor omului.

Prezentul articol subliniază că Statele membre nu trebuie să-și priveze personalul de poliție de nici unul dintre drepturile lor civile și politice, cu excepția cazurilor în care există argumente legitime direct legate de necesitatea de a asigura buna executare a sarcinilor de poliție într-o societate democrată, guvernată de principiul preeminenței dreptului.

32. Personalul de poliție trebuie să beneficieze, în calitate de funcționari, de o gamă de drepturi sociale și economice, cît mai mare posibil. Trebuie să beneficieze, în special de dreptul sindical sau de a participa în instanțe, de dreptul de percepere a unei remunerații corespunzătoare, de dreptul la o acoperire socială și de măsuri specifice de protecție a sănătății și securității, ținînd cont de caracterul particular al muncii poliției.

Comentariu

Acest articol se referă la drepturile sociale și economice, ce sînt garantate prin Carta socială europeană, instrument care completează Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Personalul de poliție are statutul de funcționar în numeroase State membre. Cum acest statut nu-l are în toate Statele membre, este indicat ca acest personal să beneficieze, în măsura în care este posibil, de drepturi sociale și economice recunoscute funcționarilor. Aceste drepturi pot fi limitate, din motive

care țin de caracterul particular al activității de poliție. În acest articol sînt enunțate anumite drepturi sociale și economice esențiale, fără să se întocmească lista exhaustivă.

Carta socială europeană (articolul 5) oferă o interpretare specială pentru dreptul de “a-și crea un sindicat” în cazul poliției, lăsînd în acest sens o marjă de apreciere Statelor membre.

Totusi, conform jurisprudenței referitoare la Cartă, chiar dacă nu poate fi vorba de acordarea dreptului nelimitat de a se organiza în sindicate, nu se poate interzice funcționarilor din poliție, fără a încălca Carta, să-și creeze propriile organizații reprezentative. Dreptul intern poate prevedea organizații alcătuite doar din polițiști, aceasta fiind cazul unor State membre. Insa, interdicția totală a dreptului la grevă pentru poliție nu este în contradictoriu cu Carta și jurisprudența corespunzătoare și prezenta Recomandare nu merge mai departe.

Drepturile la o *remunerare corespunzătoare și la o acoperire socială și măsurile specifice de protejare a sănătății și securității* au fost subliniate în Recomandare, pentru a lua în calcul caracterul particular al activității poliției. Se referă, de exemplu, la sarcinile imprevizibile pe care personalul de poliție le pot îndeplini zilnic, cu riscurile și pericolele inerente muncii lor și programelor neregulate. Mai mult, recunoașterea acestor drepturi este indispensabilă pentru atragerea candidaților. Acest aspect este extrem de important, avînd în vedere necesitatea de recrutare și de menținere a personalului de poliție foarte calificat. Pe de altă parte, un proces de salarizare atractiv este mult mai susceptibil de a îndepărta personalul de anumite intrigi nedorite, ca de exemplu corupția.

33. Orice măsură disciplinară luată împotriva unui membru al poliției trebuie să fie supusă controlului unui organ independent sau tribunalului.

Comentariu

În general, sancțiunile disciplinare împotriva membrilor poliției nu depind decît de aceasta și deseori sînt ușoare. Totuși, acestea pot fi grele și este uneori dificil de a face distincție între aspectul penal și aspectul disciplinar al unui caz. În plus, procedurile și sancțiunile penale pot fi urmate de măsuri disciplinare.

Posibilitatea de a contesta o decizie disciplinară în fața unui organ independent, de preferință un tribunal, are două avantaje principale: ea reprezintă, pe de o parte, o garanție contra despotismului pentru personalul de poliție și pe de altă parte, ea deschide poliția spre societate (transparență), dat fiind că audiențele și pronunțarea sentințelor sau deciziilor de justiție sînt în general publice.

Există un alt aspect, mai “legal” al problemei: dacă măsurile disciplinare ar fi supuse controlului unui tribunal, dreptul la un proces echitabil stabilit prin articolul 6 al Convenției europene a drepturilor omului și care se aplică în anumite circumstanțe cazurilor disciplinare, ar fi totdeauna garantat.

34. Autoritatea publică trebuie să susțină personalul de poliție, pus în cauză într-un mod nejustificat, în exercitarea funcțiilor sale.

Comentariu

Personalul de poliție, datorită atribuțiilor deosebite și contactelor strînse cu publicul face uneori obiectul unor acuzații, în privința comportamentului profesional. Dacă aceste acuzații se demonstrează a fi lipsite de fundament (ca urmare a anchetelor/procedurilor imparțiale), acest personal trebuie să poată beneficia de susținerea autorităților lor, mai ales, în materie de asistență personală (Sistemul de reclamații sînt tratate la capitolul VI). Acest articol nu exclude ca susținerea personalului de poliție să fie necesară în alte situații, cum ar fi în cadrul procedurilor interne împotriva personalului.

V. PRINCIPII DIRECTOARE VIZÎND ACȚIUNEA/INTERVENȚIA POLIȚIEI

Comentariu

Această parte a Recomandării privește, într-o mare măsură, principiile directoare aplicabile exercitării sarcinilor cotidiene, de către personalul de poliție. În timpul lucrărilor pregătitoare, s-a făcut referire uneori la “etica internă”, fiind vorba de această parte a textului, în opoziție cu “etica generală a poliției” care ar corespunde secțiunilor privind aspectul general al poliției într-o societate democrată, locul său în cadrul sistemului de justiție penală, organizarea structurilor sale etc.

Principiile directoare sînt divizate în două părți, cele care tratează principiile generale ale exercițiului poliției într-o societate democrată, principii care se aplică aproape în toate situațiile și principiile aplicabile situațiilor specifice, care ridică probleme pe planul eticii și drepturilor omului în toate Statele membre.

V.1. Principii directoare vizînd acțiunea/intervenția poliției: principii generale

35. Poliția și toate intervențiile poliției trebuie să respecte dreptul oricărei persoane la viață.

Comentariu

Acest articol - care se bazează pe Articolul 2 al Convenției Europene a Drepturilor Omului - stipulează că poliția și intervențiile sale nu pot să cauzeze moartea intenționat. Dacă se face referire la articolul 2 al Convenției, Protocolului Nr. 6 la aceeași Convenție, privind abolirea pedepsei cu moartea, ar trebui exclus faptul ca poliția să fie folosită pentru a executa o pedeapsă capitală.

Pe de altă parte, intervențiile poliției pot provoca moartea datorită utilizării forței, ceea ce nu este contrar obligației de a respecta dreptul la viață, cu condiția ca anumite condiții să fie reunite.

Articolul 2 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, care interzice provocarea morții, în mod intenționat, pretinde ca dreptul fiecăruia la viață să fie protejat, prin lege.

Al doilea paragraf al articolului 2 este astfel redactat:

"Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol, în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;*
- b) pentru a efectua o arestare legală sau pentru a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;*
- c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție".*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (de exemplu, cazul "McCann", Curtea Europeană a Drepturilor Omului, seria A Nr. 324-A) a concluzionat că aceste excepții privesc situațiile în care este permisă recurgerea la forță, ceea ce poate provoca moartea în manieră neintenționată. Recurgerea la forță trebuie să fie absolut necesară pentru realizarea unuia dintre obiectivele enunțate la alineatele a, b, și c. Prin "absolut necesar", trebuie înțeles, conform Curții Europene a Drepturilor Omului, în particular, că forța trebuie riguros proporționată în îndeplinirea scopurilor menționate (a, b și c).

În acest sens formarea personalului de poliție are o deosebită importanță.

36. Poliția nu trebuie să aplice, să încurajeze sau să tolereze acte de tortură, tratamente sau pedepse inumane sau degradante, în orice circumstanță s-ar afla.

Comentariu

Interzicerea torturii, tratamentului sau pedepsei inumane sau degradante enunțate în acest articol, se întemeiază pe articolul 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Curtea europeană a drepturilor omului afirmă, cu claritate, și în mod sistematic că articolul 3 al Convenției europene formulează una dintre valorile fundamentale ale societății democratice și că această interdicție este absolută. Astfel, nu este admis în nici o circumstanță și sub nici un motiv ca poliția să aplice, să încurajeze sau să tolereze vre o formă de tortură. Folosirea cuvântului "a tolera" obligă poliția să facă tot ce-i stă în putință, pentru a se opune unei asemenea tratament, această obligație decurge, de altfel din obiectivele generale ale poliției (vezi Articolul 1 și 38).

În afara faptului că tortura și pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante sînt grave atente la demnitatea umană și constituie o violare a drepturilor omului, aceste măsuri, atîta timp cît sînt utilizate pentru obținerea mărturiilor sau informațiilor de acest tip, pot și par să nu ajungă decît să smulgă informații eronate persoanelor supuse torturii sau metodelor similare. Nu poate deci exista nici un argument rațional pentru a justifica recurgerea la aceste metode într-un Stat guvernat de principiul preeminenței dreptului.

Este clar că suferințele fizice și mentale sînt de asemenea vizate de această interdicție. Pentru analize mai detaliate a tipurilor de comportament care pot fi definite ca acte de tortură sau tratamente inumane sau degradante, se poate vedea jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cît și principiile elaborate de Comitetul European pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT). Activitățile acestor organe reprezintă pentru poliție o sursă abundentă de orientari, care trebuie să guverneze acțiunea poliției și să fie utilizată în formarea personalului de poliție.

Se poate spune, că un serviciu de poliție care practică tortura sau aplică tratamente inumane sau degradante, nu are nici o șansă de a cîștiga respectul sau încrederea populației.

37. Poliția nu poate recurge la forță decît în caz de necesitate absolută, și numai în măsura necesară atingerii unui obiectiv legitim.

Comentariu

Acest articol se referă la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cu privire la articolul 2 al Convenției Europene a Drepturilor Omului (vezi comentariul referitor la articolul 34). Totuși, se remarcă că prezentul articol se aplică tuturor tipurilor de situații în care poliția este autorizată să recurgă la forță.

Principiul fundamental este ca operațiunile poliției, inclusiv recurgerea la forță, trebuie, totdeauna, să aibă o bază juridică (articolul 3). Recurgerea arbitrară la forță nu poate fi în nici un caz acceptată. Mai mult, prezentul articol indică faptul de a recurge la forță de către poliție, trebuie considerat ca o măsură

excepțională și că, dacă se recurge, folosirea forței să nu depășească ceea ce este absolut necesar. Altfel spus, forța utilizată trebuie să fie proporționată cu obiectivul legitim de atins, prin acest mijloc. Trebuie deci să se găsească un echilibru just între recurgerea la forță și situațiile în care este folosită. Concret, aceasta înseamnă de exemplu că nu va fi utilizată forța psihică dacă nu este absolut indispensabilă, că armele nu vor fi folosite decât în caz de necesitate absolută și că dacă utilizarea armelor distrugătoare este considerată necesară, această utilizare este limitată la strictul necesar; se vor trage focuri de armă cu titlu de avertisment înainte de a trage pentru a răni și nu se vor provoca răni mai grave decât este necesar.

Dreptul intern și regulamentele naționale ar trebui, în mod normal, să cuprindă dispoziții cu privire la utilizarea forței, bazate pe principiul de *“necesitate și de proporționalitate”*. Totuși, intervenția concretă într-o situație dată este mai dificilă, deoarece recurgerea la forță cu respectarea principiilor menționate, reprezintă o sarcină dificilă pentru poliție și scoate în lumină necesitatea ca acest personal să fie într-o bună condiție fizică și bine echipat, dar și dotat cu o competență solidă, în materie de psihologie. Nu ar trebui supraestimată importanța recrutării și formării, din acest punct de vedere (a se vedea de asemenea articolele 23 și 29).

38. Poliția trebuie să verifice, în mod sistematic, legalitatea operațiunilor pe care și le-a propus să le execute.

Comentariu

Este imperativ pentru poliție, într-o societate guvernată de principiul preeminenței dreptului, să execute doar operațiuni legale. Este prevăzut în articolul 3 că legalitatea acestor operațiuni nu este evaluată doar prin prisma dreptului intern, dar și prin aceea a normelor internaționale, în materie de drepturi ale omului.

În virtutea prezentului articol, poliția trebuie să verifice, din oficiu, legalitatea intervențiilor sale, înainte și în timpul acestora. Acest principiu se aplică poliției, în calitate de instituții cît și indivizilor care o alcătuiesc. Un sistem de control și de evaluare cît și o formare pentru ca această verificare să devină sistematică sînt necesare.

39. Personalul de poliție trebuie să execute ordinele date în mod regulamentar de superiori, dar au datoria de a se abține de la executarea celor care sînt evident ilegale și de a face raport privind acest subiect, fără a se teme de eventuale sancțiuni în astfel de situații.

Comentariu

Dat fiind că personalul de poliție, conform articolului 16, trebuie să fie responsabil de actele sale, acesta trebuie să aibă posibilitatea de a refuza executarea ordinelor ilegale (contrare legii). Expresia *“evident ilegale”* a fost reținută pentru evitarea riscului de nesupunere, în situațiile în care, legalitatea unui ordin nu este foarte clară.

Respectînd organizarea ierarhică a serviciilor de poliție, prezentul articol intenționează să evite ca aceste structuri să *“acopere”* responsabilitatea individuală, în caz de activități ilegale și de încălcări flagrante ale dreptului omului. *“Independența operațională”* a poliției vis-a-vis de celelalte organe ale Statului (art.15) merge în același sens. Datoria privind ordinele ilegale trebuie să conducă la obligația de a face raport despre acest subiect. Raportul privind ordinele ilegale nu trebuie să aibă consecințe negative sau să sancționeze personalul de poliție în cauză.

40. Poliția trebuie să-și îndeplinească misiunile, într-o manieră echitabilă, inspirîndu-se, în special, din principiul de imparțialitate și de nediscriminare.

Comentariu

Expresia de *“echitate”* corespunde unei calități generale și nelimitate, care înglobează, printre altele, principiile de imparțialitate și de nediscriminare. Poliția se comportă *“cu echitate”*, atunci cînd respectă, pe deplin, pozițiile și drepturile oricărei persoane de care se ocupă în cadrul misiunilor sale. Preocuparea pentru echitate trebuie să cuprindă toate aspectele activității de poliție, dar are o importanță deosebită în raporturile sale cu publicul.

Imparțialitatea obligă poliția, de exemplu, să dovedească integritate și să evite să participe la un litigiu, care face obiectul unei anchete. În cazul unei infracțiuni, poliția nu trebuie să se pronunțe în problema culpabilității (a se vedea art.47). În plus, imparțialitatea presupune ca personalul de poliție să se abțină de la toate activitățile exterioare poliției, care l-ar împiedica să-și îndeplinească imparțial misiunile, sau să dea populației impresia că astfel este situația.

Principiul general de nediscriminare și de egalitate este un element fundamental al dreptului internațional privind drepturile omului. După adoptarea protocolului Nr.12 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, acest instrument interzice, de acum înainte, discriminarea. Cîmpul de protecție împotriva

nediscriminării cuprinde drepturile garantate prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului, drepturile individuale garantate, în mod direct, prin dreptul intern sau prin intermediul obligațiilor puterilor publice, actele autorităților pentru exercitarea puterilor discreționare sau a tuturor celorlalte acte întreprinse de un astfel de organ, printre care poliția.

Prezentul articol nu enumeră motivele particulare de discriminare. Intenția nu este totuși de a se abate de la lista nonexhaustivă, care figurează în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la care s-ar putea adăuga noi motive. Motivele de discriminare sînt, mai ales, sexul, rasa, culoarea pielii, limba, religia, opiniile politice sau toate celelalte opinii, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate etnică, starea materială, obîrșia sau alte situații, incapacitatea fizică sau mentală, orientarea sexuală sau vîrsta.

În sfîrșit, trebuie remarcat că în anumite situații, un tratament inegal care să corespundă unui obiectiv și care să fie rezonabil justificat, conform Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudenței căreia îi corespunde, nu constituie o discriminare.

41. Poliția nu trebuie să lezeze dreptul fiecăruia la viața sa privată, decît în caz de necesitate absolută și numai în măsura necesară pentru realizarea obiectivului legitim.

Comentariu

Dreptul fiecăruia la "respectarea vieții sale private" acoperă drepturile garantate prin articolul 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului: respectarea vieții private și familiale, a domiciliului și corespondenței. Operațiunile de poliție, incluzînd și eventualele atentate cu privire la viața privată trebuie totdeauna să aibă un fundament juridic (articolul 3). Orice amestec arbitrar la acest drept este inacceptabil. Mai mult, după cum stipulează prezentul articol, orice amestec în sfera privată trebuie considerat ca o măsură excepțională care, chiar dacă este justificată, nu trebuie să depășească ceea ce este absolut necesar.

42. Adunarea, stocarea și utilizarea datelor personale de către poliție trebuie să fie în conformitate cu principiile internaționale privind protecția datelor și, în special, să se limiteze la ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor legale, legitime și specifice.

Comentariu

Utilizarea noilor tehnologii de informație facilitează enorm operațiunile executate de poliție, împotriva diverselor forme de criminalitate. Înregistrarea și analiza datelor personale, în special, permit poliției să verifice și, deci, să descopere rețele a căror existență, fără aceste mijloace, ar rămîne ascunsă. Totuși, utilizarea neregulamentară a datelor personale poate constitui o violare a dreptului interesatilor la respectul vieții private. Pentru evitarea tuturor abuzurilor cu ocazia adunării, stocării și utilizării datelor personale, aceste activități ale poliției trebuie să fie ghidate de principiile referitoare la protecția datelor. În acest sens, principiile enunțate în prezentul articol trebuie luate în considerare la lumina Recomandării Nr. R (87)15 a Consiliului Europei, ce vizează utilizarea de date cu caracter personal în sectorul poliției.

43. În îndeplinirea misiunii sale, poliția trebuie întotdeauna să vegheze la spiritul drepturilor fundamentale ale fiecăruia, cît și la libertatea de gîndire, de conștiință, de religie, de exprimare, de reuniune pacifistă, de circulație și dreptul asupra bunurilor sale.

Comentariu

Drepturile menționate în prezentul articol reiau drepturile garantate prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului (articolul 9, 10 și 11 ale Convenției, articolul 1 al Protocolului nr. 1 și articolul 2 al Protocolului nr.4 la aceeași Convenție), a căror respectare este esențială pentru buna funcționare a unei societăți democratice deschise, dar la care nu se referă nici un alt punct din Recomandare.

Poliția joacă un rol esențial în protejarea acestor drepturi - fără de care democrația nu ar fi decît o noțiune golită de tot conținutul concret - fie, în mod direct, prin ocrotirea organizării democratice, fie indirect, prin responsabilitatea generală pe care și-o asumă pentru a menține Statul de drept.

44. Personalul de poliție trebuie să acționeze cu integritate și respect față de populație, ținînd în mod special cont de situația indivizilor care face parte din grupuri vulnerabile.

Comentariu

Populația judecă, într-o mare măsură, un serviciu de poliție, după modul în care acționează personalul său. Un comportament corect din partea fiecărui funcționar de poliție are o deosebită importanță pentru credibilitatea poliției. Pentru a cîștiga respectul populației, nu este suficient să se acționeze în conformitate cu legea. Trebuie aplicată legea cu integritate și respectînd populația, să se facă dovada, "de bun simț" în aplicarea legii și nu trebuie niciodată pierdută din vedere noțiunea de "serviciu public", care este o dimensiune indispensabilă pentru activitatea poliției.

Personalul de poliție acționează cu integritate și respect față de populație când demonstrează a fi profesional, imparțial, onest, conștiincios, echitabil, neutru din punct de vedere politic și politicos. În plus, poliția trebuie să înțeleagă că populația este alcătuită din indivizi, cu nevoi și urgențe proprii. Grupurile vulnerabile trebuie, în mod special, să atragă atenția poliției.

45. Personalul de poliție trebuie în mod normal, în timpul intervențiilor lor, să fie în măsură să ateste calitatea sa de membru al poliției și identitatea sa profesională.

Comentariu

Acest articol este strâns legat de articolul 14 și conține două obiective principale. În primul rând, personalul de intervenție al poliției trebuie să fie mereu în măsură să-și justifice apartenența la poliție. Prin urmare, trebuie să fie în măsură să se identifice cu un membru individual al poliției (identitatea profesională). Această hotărâre conform căreia polițiștii trebuie să-și facă cunoscută identitatea profesională a poliției înainte, în timpul și după o intervenție, este strâns legată de responsabilitatea personală a poliției pentru acțiunile sau greșelile sale (art.16). În absența unei posibilități de identificare a polițistului, responsabilitatea personală, din punctul de vedere al publicului, nu este decât o soluție fără sens. Este clar că aplicarea acestei reguli trebuie să pună în balanță, de la caz la caz, interesul public și securitatea personalului de poliție. Este de subliniat, faptul că identificarea unui membru al poliției nu implică, neapărat, descoperirea numelui acestuia.

46. Personalul de poliție trebuie să se opună tuturor formelor de corupție din poliție. Trebuie să-și informeze superiorii și celelalte organe competente, de toate cazurile de corupție din poliție.

Comentariu

Prezentul articol, care se referă la comportamentul poliției, completează art. 21, care tratează structurile organizaționale de luptă împotriva corupției. Acesta impune obligația funcționarilor de poliție să se abțină de la orice comportament individual corupt și să-i descurajeze pe colegii lor. Funcționarii de poliție trebuie să-și îndeplinească misiunile lor în conformitate cu legea și într-o manieră onestă și imparțială, și nu trebuie să permită ca interesele particulare să interfereze cu obligațiile profesionale. De aceea, trebuie să fie atenți la orice conflict (sau risc de conflict) de interese și să facă tot ce este necesar pentru evitarea acestor situații. Ei trebuie să semnaleze superiorilor sau celorlalte autorități competente orice caz de corupție din rândurile poliției de care au cunoștință.

Trebuie menționat, că Recomandarea Nr R(2000) 10 a Consiliului Europei privind codurile de conduită ale agenților publici (elaborată de "Grupul multidisciplinar privind corupția, GMC) se aplică poliției și personalului său.

V.2. Principii directoare vizînd acțiunea/intervenția poliției: situații specifice

V.2.1. Anchete de poliție

47. Anchetele de poliție trebuie, cel puțin, să fie fondate pe supoziții rezonabile că a fost sau va comisi o infracțiune.

Comentariu

Pentru a evita orice investigație arbitrară, trebuie ca deschiderea unei anchete să fie realizată, numai dacă sînt îndeplinite condițiile minime. Trebuie să aibă cel puțin o supoziție rezonabilă (și legitimă) privind o infracțiune și că această supoziție să fie justificată de anumite criterii obiective.

48. Poliția trebuie să respecte principiile, conform cărora, oricine este acuzat de un delict penal trebuie presupus a fi nevinovat, pînă ce acesta va fi găsit vinovat de un tribunal și trebuie să beneficieze de anumite drepturi, în special de acela de a fi informat, în cel mai scurt timp, de acuzația formulată împotriva sa și de a pregăti apărarea sa, fie personal, fie prin intermediul unui avocat ales de el.

Comentariu

Principiul prezumției de nevinovăție, enunțat în articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, reprezintă unul dintre drepturile individuale mai importante, în procesul justiției penale. Poliția, care este deseori "prima verigă a lanțului" în acest proces, are o responsabilitate destul de dificilă, deoarece ea trebuie să ancheteze un caz în mod obiectiv și, chiar dacă elementele de probă acumulate împotriva celui în cauză par covîrșitoare, este necesară respectarea prezumției de nevinovăție. Problema se complică, dacă este vorba de relațiile poliției cu publicul și, în special, cu mass-media (vezi de asemeni art.19).

Este, de asemenea, foarte important ca poliția să aibă în vedere și lista celorlalte drepturi minime ale persoanelor acuzate de o infracțiune penală și care se regăsesc în articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Într-adevăr, aceste drepturi trebuie garantate de la începutul procesului de justiție penală, adică, deseori, în timpul anchetei de poliție.

49. Anchetele polițienești trebuie să fie obiective și echitabile. Ele trebuie să țină cont de nevoile specifice ale persoanelor, cum ar fi copiii, adolescenții, femeile, membrii ai minorităților cuprinzând minoritățile etnice sau persoanele vulnerabile, și să se adapteze în consecință.

Comentariu

Poliția ar trebui să-și realizeze întotdeauna misiunile și îndeosebi anchetele, cu obiectivitate și echitate. Această obiectivitate presupune ca poliția să realizeze o anchetă în manieră imparțială, aceasta însemnând ca ea să-și fondeze ancheta pe baza tuturor faptelor, circumstanțelor și elementelor valabile care confirmă sau nu bănuielele sale. Obiectivitatea este totodată un criteriu de echitate, care presupune ca desfășurarea anchetei, inclusiv a metodelor utilizate, să fie în măsură să creeze un climat propice unei proceduri "juste", respectând drepturile fundamentale ale individului.

Cerința de echitate pe care trebuie să o satisfacă anchetele de poliție înseamnă că trebuie să se ia în calcul dreptul individului de a participa pe deplin la procedura de anchetă. De exemplu, procedura trebuie adaptată capacităților psihice și intelectuale, dar și diferențelor culturale ale celor implicati. Este cazul particular al anchetelor, în care sînt implicați copii, adolescenți, femei și persoane aparținînd minorităților, de asemenea minorităților etnice. Ancheta trebuie aprofundată și totodată se impune reducerea la minimum al nedreptăților suportate de cei în cauză. Aplicînd aceste măsuri se poate garanta "exercițiul echitabil al poliției", care se află la baza unui "proces echitabil".

50. Se vor stabili, ținînd cont de principiile enunțate în articolul 48 de mai sus, liniile directoare cu privire la conduita interogatoriilor de poliție. În special, este vorba de a se asigura că aceste interogatorii să se desfășoare într-un mod echitabil, aceasta însemnînd ca cei interesați să fie informați de motivele interogatoriului și de alte fapte pertinente. Conținutul interogatoriilor de poliție trebuie să fie, în mod sistematic, consemnat.

Comentariu

Acest articol, care se aplică, într-o manieră generală, interogatorilor de poliție, are la origine o declarație formulată de Comitetul european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, în strînsă legătură cu interogatoriile conduse în perioada de detenție și consemnată în al doilea raport general (1992).

"...Comitetul consideră că ar trebui să existe reguli sau directive clare referitoare la modul în care se impune a fi conduse interogatoriile de poliție. Aceste reguli, printre altele, ar trebui să se raporteze la următoarele probleme: informarea persoanei deținute despre identitatea persoanelor prezente la interogatoriu (numele și/sau număr matricol); durata maximă autorizată a unui interogatoriu; perioada de pauză între două interogatorii și pauzele din timpul unui interogatoriu; incintele în care se pot desfășura interogatoriile; problema de a ști dacă se poate cere persoanei deținute să stea în picioare în timpul interogatoriului; interogarea persoanelor drogate, alcoolice etc. Ar trebui să se pretindă că mențiunea, în mod sistematic, a orei la care a început interogatoriul și a orei la care s-a terminat, să fie consemnată, orice solicitare a persoanei deținută în timpul interogatoriului și identitatea persoanelor prezente la fiecare interogatoriu.

Comitetul adaugă că înregistrarea electronică a interogatorilor de poliție este o altă garanție necesară împotriva tratamentelor dure aplicate deținuților (în afara faptului că aceasta prezintă avantaje importante pentru poliție)".

Prezentul articol se aplică tuturor interogatorilor de poliție, în care persoanele interogate sînt sau nu reținuți.

51. Poliția trebuie să fie conștientă de necesitățile specifice martorilor și trebuie să respecte anumite reguli, inclusiv protecția și asistența care le pot fi asigurate în timpul anchetei, mai ales cînd există riscul de intimidare a martorilor.

Comentariu

Poliția trebuie să acționeze cu pricepere în timpul primelor stadii ale anchetei, în special, în privința contactelor cu persoanele implicate în infracțiuni. Este important de a se li se asigura martorilor o protecție care să le garanteze acestora securitatea, condiție de care depinde, în plus, mărturia lor și, în consecință, rezultatul anchetei. Dacă martorilor le este teamă de consecințele pe care le pot avea mărturiilor lor, tehnicile de anchetă trebuie să fie suficient de flexibile pentru a fi luate în considerație.

Problema de intimidare a martorilor devine acută mai ales în situațiile de terorism, criminalitate organizată, infracțiuni legate de droguri și violență în familie. Este și mai dificil de colaborat cu martorii, care sînt, în același timp, victimele infracțiunilor în cauză.

Prezentul articol demonstrează cît de important este ca poliția să fie conștientă de necesitățile martorilor care se află în situații diferite și să le asigure acestora protecția. Aceasta presupune, nu doar, o formare specială a personalului de poliție, ci și indicații referitoare la modalitățile conform cărora poliția trebuie să lucreze cu martorii. În acest sens, ne vom referi la activitatea considerabilă a Consiliului Europei în ceea ce privește protecția martorilor și victimelor (Recomandările Nr.R (85)4 privind violența în familie, Nr.R(85)11 privind poziția victimei în cadrul dreptului penal și procedurii penale, Nr.R(87)21 privind asistența victimelor și prevenirea victimizării, Nr. R(91)11 privind exploatarea sexuală, pornografia, prostituția și traficul de copii și tineri, Nr.R(96)8 privind politica criminală dintr-o Europă în transformare și Nr. R(97)13 privind intimidarea martorilor și dreptul la apărare).

52. Poliția trebuie să asigure victimelor criminalității susținerea, asistența și informarea de care acestea au nevoie, fără discriminare.

Comentariu

Prezentul articol recapitulează sarcinile poliției în privința asistenței și informației oferite victimelor criminalității, precum enunțate în recomandarea Nr.R(85)11 despre poziția victimelor în cadrul dreptului penal și procedurii penale. În plus, acest articol obligă poliția să asigure victimelor suportul de care acestea au nevoie, ceea ce presupune ca membrii săi să aibă voința și mijloacele necesare asigurării acestui suport, fie în mod direct, fie prin intermediul altor structuri și organizații.

53. Poliția ar trebui să fie în măsură să ofere servicii de interpretare/traducere necesare pe toată durata anchetei de poliție.

Comentariu

Prezentul articol completează articolul 5.2 al Convenției europene a Drepturilor Omului, care garantează oricărei persoane reținute dreptul de a fi informată, într-o limbă pe care aceasta o înțelege, despre motivele arestării sale și despre toate acuzațiile ce i se aduc.

V.2.2. Arestarea/Privarea de libertate de către poliție

54. Privarea de libertate trebuie să fie pe cît posibil limitată și aplicată, ținînd cont de demnitatea de vulnerabilitatea și de necesitățile individuale ale fiecărei persoane deținute. Plasările în detenție trebuie să fie, în mod sistematic, consemnate într-un registru.

Comentariu

Privarea de libertate trebuie să fie considerată ca o măsură excepțională la care ar trebui să se apeleze doar în caz de necesitate absolută și care trebuie să fie limitată în timp. Ca și în cazul celorlalte operațiuni ale poliției, această măsură trebuie să se situeze întotdeauna în cadrul legal. Articolul insistă asupra faptului că, în orice caz de arestare/privare de libertate, necesitățile individuale ale celui interesat trebuie să fie, pe deplin, luate în considerare.

Conform declarației Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante ce figurează în al doilea raport general (1992), trebuie întocmit detaliat un registru de arestare pentru orice persoană arestată/deținută.

“Comitetul consideră că garanțiile fundamentale acordate persoanelor reținute ar trebui consolidate (și munca funcționarilor de poliție foarte probabil ușurată), dacă s-ar institui un registru unic și complet de arestare pentru fiecare persoană deținută, în care să fie menționate toate aspectele arestării și măsurile care au fost aplicate (data privării de libertate și motivele acestei măsuri; momentul în care aceste drepturi i-au fost notificate; semne de răniri, maladii mentale etc.; data la care o rudă apropiată/consulatul și avocatul au fost contactați și data vizitei lor; momentul în care persoana deținută a fost hrănită; datele interogatorilor; data transferului sau eliberării etc.). În anumite cazuri (de exemplu, obiectele personale, notificarea drepturilor sale și momentul în care au fost prevalate sau la care a renunțat) ar trebui să se obțină semnătura persoanei deținute și, dacă este cazul, explicarea absenței semnăturii. Mai mult, avocatul persoanei deținute ar trebui să poată consulta acest registru de arestare.

55. Poliția trebuie, în măsura în care este posibil conform legii naționale, să informeze rapid orice persoană privată de libertatea sa asupra motivelor acestei privațiuni și asupra acuzațiilor ce i se aduc și totodată, să o informeze fără întârziere despre procedura aplicabilă în cazul său.

Comentariu

Prezentul articol atrage atenția asupra dreptului garantat prin articolul 5.2 al Convenției Europene a Drepturilor Omului (care menționează că “orice persoană arestată trebuie să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, despre motivele arestării sale și despre întreaga acuzație ce i se aduce”) și asupra declarației Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante repertoriote în al doilea raport general (1992), conform căruia persoanele reținute trebuie să fie formal informate despre totalitatea drepturilor lor” (inclusiv cele care se află în articolul 56). Prezentul articol adaugă că persoanele private de libertate trebuie să fie informate despre procedura aplicabilă cazului lor. Expresia “în măsura în care este posibil conform legii naționale” este utilizată pentru a se ține cont de faptul că această informație este uneori dată de alte autorități decât poliția (de exemplu, Ministerul Public).

56. Poliția trebuie să garanteze securitatea persoanelor reținute, să vegheze la starea lor de sănătate, să le asigure condițiile satisfăcătoare de igienă și o alimentație adecvată. Celulele de poliție prevăzute în acest scop trebuie să aibă dimensiuni rezonabile, să dispună de iluminare și ventilație corespunzătoare și să fie dotate, astfel încât, să permită odihna.

Comentariu

În virtutea prezentului articol, poliția este pe deplin responsabilă de condițiile materiale în care trăiesc persoanele private de libertate, reținute în incintele poliției. Astfel poliția trebuie să vegheze, în mod activ, asupra securității persoanelor reținute. Aceasta își asumă deplina responsabilitate pentru protecția deținuților împotriva oricărui pericol, ce vine din exterior și în interiorul locului de detenție, inclusiv, împotriva răului pe care deținuții și l-ar putea face lor însuși. Se poate, de exemplu, realiza izolarea deținuților periculoși. Pe de altă parte, poliția trebuie, în măsura posibilului, să prevină deteriorarea stării de sănătate – mentală cât și fizică – a persoanelor private de libertate și să le asigure acestora asistența medicală, în caz de necesitate. Aceasta se poate traduce prin necesitatea de a urma instrucțiunile medicilor sau ale personalului medical competent. Poliția trebuie, totodată, să asigure condiții de igienă corespunzătoare inclusiv în privința instalațiilor sanitare și să ofere deținuților o alimentație adecvată.

Celulele de poliție trebuie să aibă dimensiuni rezonabile în funcție de numărul persoanelor reținute. În plus, trebuie să dispună de “un iluminat adecvat”, lumina zilei completând, dacă este posibil, lumina artificială. Prin “ventilarea adecvată” trebuie înțeles o instalație care să permită reciclarea aerului la o temperatură corectă. Mobilier suficient pentru odihnă (patul, scaune) trebuie oferit tuturor persoanelor reținute (se face trimitere la normele complementare stabilite de Comitetul european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante).

57. Persoanele private de libertate de către poliție trebuie să aibă dreptul ca mandatul lor de reținere să fie notificat unei terțe persoane, aleasa de ele, să beneficieze de un avocat și să poată fi examinată de un medic, în măsura în care este posibil și în conformitate cu opțiunea lor.

Comentariu

Prezentul articol se bazează pe cele trei drepturi ale persoanelor private de libertate de către poliție stabilite de Comitetul european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante:

“Comitetul acordă o importanță deosebită celor trei drepturi ale persoanelor reținute: dreptul ca o terță persoană, la alegerea lor, să vadă mandatul de arestare, (membru de familie, prieten, consulat), dreptul de a beneficia de un avocat și dreptul de a solicita să fie examinat de un medic ales de el (în plus față de orice examen medical efectuat de un medic solicitat de autoritățile de poliție). Aceste drepturi sînt, conform opiniei Comitetului, trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente ce pot fi aplicate deținuților, chiar de la începutul privării de libertate, oricare ar fi modalitatea în care aceasta este descrisă de sistemul juridic în cauză (arestări)” (al doilea raport general al Comitetului, 1992).

59. Poliția trebuie, pe cît posibil, să separe persoanele reținute în incintele poliției suspectate de fi comis infracțiuni penale de persoanele reținute din alt motiv. În mod normal bărbații trebuie separați de femei, cît și persoanele majore de persoanele minore, private de libertate.

Comentariu

Pentru respectarea demnității și integrității celor în cauză, poliția trebuie să facă tot ce poate pentru a se evita plasarea persoanelor suspectate de infracțiuni în aceleași încăperi cu alte categorii de persoane private de libertate. Acest regulament este în conformitate cu principiile stabilite de Comitetul european pentru prevenirea torturilor și pedepselor sau tratamentelor inumane. Alte motive de separare se referă la sex și vîrstă, considerații de ordin personal și de decență.

VI. RESPONSABILITATEA ȘI CONTROLUL POLIȚIEI

59. *Poliția trebuie să fie responsabilă în fața Statului, cetățenilor și reprezentanților acestora. Ea trebuie să reprezinte obiectul unui control extern, eficient.*

Comentariu

Poliția trebuie să fie responsabilă (prin intermediul organelor centrale, regionale sau locale) în fața Statului de care a fost împuternicită și de la care și-a primit misiunea. De aceea, Statele membre au instituit organe însărcinate cu supervizarea poliției. Totuși, într-o societate democratică deschisă, controlul exercitat de Stat asupra poliției trebuie să fie completat de responsabilitatea poliției pentru acțiunilor sale în fața populației, adică în fața cetățenilor și reprezentanților lor. Responsabilitatea poliției vis-a-vis de public este de o importanță capitală pentru relația dintre poliție și populație.

Există numeroase modalități ca poliția să fie răspunzătoare în fața publicului. Poate fi vorba despre o responsabilitate directă sau prin intermediul organelor reprezentative ale populației. Într-o manieră generală, deschiderea și transparența poliției sînt, totuși, condiții indispensabile pentru eficiența oricărui sistem de răspundere/control. Procedurile de recurs, dialogul și cooperarea, ca modalități de creștere a responsabilității, sînt tratate în articolele 59-62.

60. *Controlul poliției de către Stat trebuie repartizat între puterile legislativă, executivă și judiciară.*

Comentariu

Pentru ca poliția să întreprindă un control cît mai eficient, aceasta trebuie să răspundă în fața diverselor puteri independente din Statul democratic, adică puterile legislative, executive și judiciare.

Conform unui model simplificat, puterea legislativă (Parlament) exercită un control apriori, adoptînd legile care reglementează activitatea poliției și puterilor sale. Cîteodată, puterea legislativă realizează un control aposteriori prin intermediul "comisiei pentru afaceri interne și judiciare" sau a "mediatorilor parlamentari", care pot deschide anchete fie de drept, fie datorită unor reclamații ale publicului motivate de cazurile de prevaricațiune.

Puterea executivă (Guvernul, autoritățile centrale, regionale sau locale) față de care poliția trebuie să răspundă de actele sale în toate Statele, exercită un control direct asupra poliției, deoarece poliția depinde de aceasta. Poliția primește credite bugetare, a căror sumă totală este stabilită de Guvern (și uneori aprobată de Parlament). Acesta decide, în plus, direcțiile care privesc atît prioritățile generale ale activității poliției, cît și regulamentele detaliate ce guvernează aceste activități. Este important de subliniat, că poliția trebuie să beneficieze de o independență operațională vis-a-vis de executiv, în exercitarea funcțiilor sale, specifice (vezi art.15).

Puterile judiciare (incluzînd în acest context parchetul și tribunalele) îi revine sarcina de a controla, în permanență, modalitatea în care poliția se achită de atribuțiile sale, în calitatea sa de componentă a sistemului de justiție penală.

Puterea judiciară (tribunalele) exercită, în același timp, asupra poliției un control aposteriori, prin intermediul procedurilor civile și penale demarate atît de organele Statului, cît și de cetățeni.

Cel mai important lucru este să se vegheze asupra acestor trei puteri ca să participe, în mod echilibrat, la controlul poliției.

61. *Puterile publice trebuie să aplice procedurile efective și imparțiale de recurs împotriva poliției.*

Comentariu

Reclamațiile ce vizează poliția trebuie să constituie obiectul unei anchete imparțiale.

"Poliția anchetînd poliția" este o operațiune care în general provoacă dubii în privința imparțialității acesteia. Statul trebuie să aplice sisteme care nu sînt doar imparțiale, dar sînt și vizibile, capabile să cîștige încrederea publicului. În ultimă instanță, ar trebui să fie posibilă prezentarea acestor reclamații în fața unui tribunal.

62. *Ar trebui să se încurajeze crearea unor mecanisme care să determine responsabilitatea poliției și care se bazează pe comunicare și comprehensiune mutuală între populație și poliție.*

Comentariu

Prezentul articol atrage atenția asupra posibilităților de dezvoltare a relațiilor dintre populație și poliție, prin intermediul mecanismelor care prin apropierea poliției de populației ar putea contribui la ameliorarea comprehensiunii mutuale. Ar trebui deci să fie privilegiată aplicarea mecanismelor care permit reglementarea diferendelor între populație și poliție. Se poate reflecta de asemenea, asupra unor structuri de mediere sau de recurs, care oferă populației și poliției mijloace de reglementare a diferendelor, în cadrul contactelor și negocierilor neoficiale dintre părți. Astfel de mecanisme ar trebui, de preferință, să fie independente de poliție.

Mai mult, Statele membre ar trebui să intenționeze să consolideze structurile existente sau să creeze altele noi, pentru a asigura *responsabilitatea poliției*, în situațiile în care aceasta beneficiază de o largă

capacitate de inițiativă față de individ, de exemplu, când recurge la forță, când persoanele sînt private de libertate, când interoghează suspecți și când recurge la anumite măsuri de anchetă.

Transparența și controlul public în aceste situații, ca accesul publicului la celule de poliție reprezintă un exemplu de măsuri benefice, atât pentru populație, cît și pentru poliție, în sensul în care ea permite populației să-și exercite o anumită supraveghere și să contribuie la combaterea acuzațiilor nefondate aduse poliției.

63. Statele membre, supervizate de organele în drept, trebuie să elaboreze coduri de deontologie ale poliției, care se bazează pe principiile enunțate în prezenta Recomandare.

Comentariu

Statele membre sînt încurajate să elaboreze coduri de deontologie ce se bazează pe valorile etice, ce sînt sursă de inspirație pentru prezenta recomandare. Chiar dacă ar putea fi dificil de stabilit o distincție între codurile de deontologie și codurile de conduită, aceste coduri trebuie să fie distinse de instrumentele disciplinare, care au mai degrabă drept obiectiv definirea a ceea ce reprezintă o lipsă în regulamentul de comportament profesional și consecințele interne ale unei astfel de lipsă.

Codurile de deontologie ar trebui să fie supervizate de organele în drept corespunzătoare. Este de competența Statelor membre de a încredința această sarcină organelor existente sau noilor organe create în acest scop. Aceste organe ar trebui să fie independente de poliție, să-și desfășoare activitatea într-o manieră transparentă vis-a-vis de populație și să cunoască bine tot ceea ce privește poliția. Mediatorul este un exemplu de instituție de acest gen.

VII. CERCETAREA ȘI COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

64. Statele membre trebuie să favorizeze și să încurajeze activitățile de cercetare în privința poliției, efectuate de poliția însăși sau de instituțiile din exterior.

Comentariu

Poliția este o instituție importantă a Statului democratic, guvernat de principiul preeminenței dreptului. Ea reprezintă un element esențial al sistemului de justiție penală și al organului responsabil cu menținerea ordinii publice. Poliția este însărcinată cu puteri specifice, dar în același timp, trebuie să fie integrată în societate, în serviciul căreia își desfășoară activitatea.

Un astfel de organ, care își modifică mereu forma, merită să facă obiectul cercetării și studiului. Ar trebui completate studiile făcute de poliție prin activități de cercetare privind poliția, realizate de instituții independente. Instituirea legăturilor strînse între perfecționarea poliției și universități reprezintă un exemplu concret, în acest sens.

65. Ar trebui să se promoveze cooperarea internațională în privința problemelor de etică a poliției și aspectelor acțiunilor sale, privitoare la drepturile omului.

Comentariu

Valorile și principiile exprimate în Recomandare trebuie să-și găsească o aplicare concretă prin intermediul legislației, regulamentelor și formării de specialitate. În plus, poliția ar trebui să se apropie mai mult de aceste valori. Trebuie, de asemenea, stimulată cooperarea internațională între polițiile europene, atât la nivelul statelor cît și a organizațiilor internaționale, ca de exemplu, OIPC-INTERPOL, EUROPOL și CEPOL.

Datorită competențelor și experienței în materie de valori democratice, de etică, de drepturi ale omului și de Stat de drept, Consiliul Europei poate să faciliteze o astfel de cooperare.

66. Mijloacele de promovare a principiilor enunțate în prezenta Recomandare și aplicarea lor ar trebui să constituie obiectul unei atente examinări din partea Consiliului Europei.

Comentariu

Adoptarea "Codului european de etică al poliției" reprezintă o etapă importantă în promovarea principiilor Consiliului Europei privind poliția în Statele membre. În același timp, este important ca aplicarea acestor principii conținute în acest Cod, să fie activ încurajată, după adoptarea acestuia.

În primul rînd, codul este un text de bază care ar trebui să fie completat de alte instrumente juridice ale Consiliului Europei, abordînd în profunzime anumite subiecte, bine precizate.

Prin urmare, existența unor structuri interguvernamentale din cadrul Consiliului Europei ar putea constitui o bază utilă pentru urmărirea problemelor legate de poliția din Statele membre. Poliția este, în toate Statele membre, strîns legată de sistemele de justiție penală și activitățile sale sînt, de asemenea, în legătură cu dreptul și cu menținerea ordinii, cu prevenirea criminalității și lupta împotriva delincvenței, iar activitățile sale ar trebui examinate într-un astfel de context. "Le savoir – faire" și experiența acumulată în materie de etică a poliției, de justiție penală, de drepturi fundamentale ale persoanei și de preeminența dreptului ar putea fi păstrate în cadrul Consiliului Europei.

CONVENȚIA CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND CRIMINALITATEA INFORMATICĂ*

(extras)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte state semnatare ale prezentei convenții, Considerînd că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni cît mai strînse între membrii săi,

Recunoscînd importanța promovării cooperării cu celelalte state părți la prezenta convenție,

Convinse de necesitatea de a urmări, cu prioritate, aplicarea unei politici penale comune, destinată să protejeze societatea împotriva criminalității informatice, în special prin adoptarea unei legislații adecvate, precum și prin îmbunătățirea cooperării internaționale,

Conștiente de profundele schimbări determinate de digitalizarea, convergența și globalizarea continuă a rețelelor de calculatoare,

Preocupate de riscul că rețelele de calculatoare și informația electronică ar putea fi utilizate și pentru comiterea de infracțiuni și că probele privind asemenea infracțiuni ar putea fi stocate și transmise prin intermediul acestor rețele,

Recunoscînd necesitatea cooperării între state și industria privată în lupta împotriva criminalității informatice, precum și nevoia de a proteja interesele legitime în utilizarea și dezvoltarea tehnologiilor informației,

Considerînd că lupta eficientă purtată împotriva criminalității informatice impune o cooperare internațională intensificată, rapidă și eficace în materie penală,

Convinse că prezenta convenție este necesară pentru a preveni actele îndreptate împotriva confidențialității, integrității și disponibilității sistemelor informatice, a rețelelor și a datelor, precum și a utilizării frauduloase a unor asemenea sisteme, rețele și date, prin asigurarea incriminării unor asemenea conduite, așa cum sînt ele descrise în prezenta convenție, și prin adoptarea unor măsuri suficiente pentru a permite combaterea eficace a acestor infracțiuni, menite să faciliteze descoperirea, investigarea și urmărirea penală a acestora atît la nivel național, cît și internațional, precum și prin prevederea unor dispoziții materiale necesare asigurării unei cooperări internaționale rapide și sigure,

Conștiente de necesitatea garantării unui echilibru adecvat între interesele acțiunii represive și respectarea drepturilor fundamentale ale omului, consacrate prin Convenția Consiliului Europei pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950), Pactul internațional privind drepturile civile și politice al Națiunilor Unite (1966), precum și prin alte tratate internaționale aplicabile în materia drepturilor omului, care reafirmă dreptul fiecăruia la opinie, libertatea de expresie, precum și libertatea de a căuta, de a obține și de a comunica informații și idei de orice natură, fără a ține seama de frontiere, precum și drepturile privind respectarea intimității și a vieții private,

Conștiente, de asemenea, de dreptul la protecția datelor personale, conferit, de exemplu, prin Convenția Consiliului Europei pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (1981),

Luînd în considerare Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului (1989) și Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor (1999),

Ținînd seama de convențiile în vigoare ale Consiliului Europei privind cooperarea în materie penală, precum și de celelalte tratate similare încheiate între statele membre ale Consiliului Europei și alte state și subliniind că prezenta convenție are ca scop completarea acestora, în vederea creșterii eficienței anchetelor și procedurilor penale avînd ca obiect infracțiunile în legătură cu sistemele și datele informatice, precum și de a permite colectarea probelor electronice ale unei infracțiuni,

Salutînd recentele inițiative destinate să îmbunătățească înțelegerea și cooperarea internațională în scopul combaterii criminalității în spațiul informatic, în special acțiunile întreprinse de Națiunile Unite, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Uniunea Europeană și de Grupul celor 8,

Reamintind recomandările Comitetului Miniștrilor nr. R (85) 10 privind aplicarea în practică a Convenției europene de asistență judiciară în materie penală, referitoare la comisiile rogatorii pentru supravegherea telecomunicațiilor, nr. R (88) 2 privind măsurile vizînd combaterea pirateriei în domeniul

* A fost adoptată la 23 noiembrie 2001. A intrat în vigoare la 01 iunie 2004. Semnată de Republica Moldova la 23 noiembrie 2001.

drepturilor de autor și al drepturilor conexe, nr. R (87) 15 vizînd reglementarea utilizării datelor cu caracter personal în sectorul poliției, nr. R (95) 4 privind protecția datelor cu caracter personal în domeniul serviciilor de telecomunicații, cu referire specială la serviciile de telefonie și nr. R (89) 9 referitoare la criminalitatea în legătură cu utilizarea calculatorului, care indică structurilor legiuitoare naționale principiile directoare pentru definirea anumitor infracțiuni, precum și nr. R (95) 13 privind problemele de procedură penală în legătură cu tehnologia informației,

Ținînd seama de Rezoluția nr. 1, adoptată de miniștrii europeni de justiție cu ocazia celei de-a XXI-a conferințe a lor (Praga, 10 – 11 iunie 1997), care recomandă Comitetului Miniștrilor să sprijine activitățile privind combaterea criminalității informatice, desfășurate de Comitetul European pentru problemele criminalității, în scopul de a asigura apropierea între legislațiile penale naționale și de a permite utilizarea unor mijloace eficiente de investigare a infracțiunilor informatice, precum și de Rezoluția nr. 3, adoptată la cea de-a XXIII-a Conferință a miniștrilor europeni de justiție (Londra, 8 – 9 iunie 2000), care încurajează părțile participante la negocieri să își continue eforturile pentru găsirea unor soluții care să permită unui număr cît mai mare de state să devină parte la convenție și recunoaște necesitatea de a dispune de un mecanism rapid și eficient de cooperare internațională care să țină seama de exigențele specifice luptei împotriva criminalității informatice,

Ținînd seama, de asemenea, de planul de acțiune adoptat de șefii de stat și de guvern din Consiliul Europei cu ocazia celei de-a doua întâlniri a lor la nivel înalt (Strasbourg, 10 – 11 octombrie 1997), în scopul de a găsi răspunsuri comune, bazate pe normele și valorile Consiliului Europei, la dezvoltarea noilor tehnologii ale informației,

Au convenit următoarele:

Capitolul I TERMINOLOGIE

Articolul 1. Definiții

În sensul prezentei convenții:

- a) expresia *sistem informatic* desemnează orice dispozitiv izolat sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în legătură, care asigură ori dintre care unul sau mai multe elemente asigură, prin executarea unui program, prelucrarea automată a datelor;
- b) expresia *date informatice* desemnează orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic;
- c) expresia *furnizor de servicii* desemnează:
 - (i) orice entitate publică sau privată care oferă utilizatorilor serviciilor sale posibilitatea de a comunica prin intermediul unui sistem informatic; și
 - (ii) orice altă entitate care prelucrează sau stochează date informatice pentru acest serviciu de comunicații sau pentru utilizatorii săi;
- d) *datele referitoare la trafic* desemnează orice date avînd legătură cu o comunicare transmisă printr-un sistem informatic, produse de acest sistem în calitate de element al lanțului de comunicare, indicînd originea, destinația, itinerarul, ora, data, mărimea, durata sau tipul de serviciu subiacent.

Capitolul II MĂSURI CARE TREBUIE LUATE LA NIVEL NAȚIONAL

Secțiunea 1 DREPT PENAL MATERIAL

Titlul 1 INFRAȚIUNI ÎMPOTRIVA CONFIDENȚIALITĂȚII, INTEGRITĂȚII ȘI DISPONIBILITĂȚII DATELOR ȘI SISTEMELOR INFORMATICE

Articolul 2. Accesarea ilegală

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri considerate necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, accesarea intenționată și fără drept a ansamblului ori a unei

părți a unui sistem informatic. O parte poate condiționa o astfel de incriminare de comiterea încălcării respective prin violarea măsurilor de securitate, cu intenția de a obține date informatice ori cu altă intenție delictuală, sau de legătura dintre încălcarea respectivă și un sistem informatic conectat la alt sistem informatic.

Articolul 3. Interceptarea ilegală

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri considerate necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, interceptarea intenționată și fără drept, efectuată prin mijloace tehnice, a transmisiilor de date informatice care nu sînt publice, destinate, provenite sau aflate în interiorul unui sistem informatic, inclusiv a emisiilor electromagnetice provenind de la un sistem informatic care transportă asemenea date. O parte poate condiționa o astfel de incriminare de comiterea încălcării respective cu intenție delictuală sau de legătura dintre încălcarea respectivă și un sistem informatic conectat la alt sistem informatic.

Articolul 4. Afectarea integrității datelor

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri considerate necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, fapta comisă intenționat și fără drept de a distruge, șterge, deteriora, modifica sau elimina date informatice.

2. O parte va putea să își rezerve dreptul de a condiționa incriminarea comportamentului descris la paragraful 1 de producerea unor daune grave.

Articolul 5. Afectarea integrității sistemului

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care sînt necesare pentru a incrimina ca infracțiune, în conformitate cu dreptul intern, afectarea gravă, intenționată și fără drept a funcționării unui sistem informatic, prin introducerea, transmiterea, periclitatea, ștergerea, deteriorarea, alterarea sau suprimarea datelor informatice.

Articolul 6. Abuzurile asupra dispozitivelor

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a incrimina ca infracțiuni, conform dreptului său intern, atunci cînd se comit în mod intenționat și fără drept:

- a) producerea, vînzarea, obținerea pentru utilizare, importarea, difuzarea sau alte forme de punere la dispoziție:
 - (i) a unui dispozitiv, inclusiv un program informatic, conceput special sau adaptat pentru a permite comiterea uneia dintre infracțiunile stabilite în conformitate cu art. 2 – 5;
 - (ii) a unei parole, a unui cod de acces sau a unor date informatice similare care să permită accesarea în tot sau în parte a unui sistem informatic, cu intenția ca acestea să fie utilizate în vederea comiterii uneia dintre infracțiunile vizate la art. 2–5; și
- b) posesia unui element vizat la subparagrafele a) (i) sau a) (ii) sus-menționate, cu intenția de a fi utilizat în vederea comiterii uneia dintre infracțiunile vizate la art. 2–5. O parte va putea solicita, în conformitate cu dreptul intern, ca un anumit număr dintre aceste elemente să fie deținute pentru a fi atrasă răspunderea penală.

2. Presentul articol nu va fi interpretat în sensul impunerii unei răspunderi penale atunci cînd producerea, vînzarea, obținerea pentru utilizare, importarea, difuzarea sau alte forme de punere la dispoziție, menționate la paragraful 1 din prezentul articol, nu au ca scop comiterea unei infracțiuni stabilite în conformitate cu art. 2 – 5, cum ar fi situația testării sau protecției autorizate a unui sistem informatic.

3. Fiecare parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica paragraful 1 al prezentului articol, cu condiția ca această rezervă să nu privească vînzarea, distribuția sau orice altă formă de punere la dispoziție a elementelor menționate la paragraful 1 subparagraful a) (ii) din prezentul articol.

Titlul 2 INFRAȚIUNI INFORMATICE

Articolul 7. Falsificarea informatică

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, introducerea, alterarea, ștergerea sau suprimarea

intenționată și fără drept a datelor informatice, din care să rezulte date neautentice, cu intenția ca acestea să fie luate în considerare sau utilizate în scopuri legale ca și cum ar fi autentice, chiar dacă sînt sau nu sînt în mod direct lizibile și inteligibile. O parte va putea condiționa răspunderea penală de existența unei intenții frauduloase sau a unei alte intenții delictuale.

Articolul 8. Frauda informatică

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, fapta intenționată și fără drept de a cauza un prejudiciu patrimonial unei alte persoane:

- a) prin orice introducere, alterare, ștergere sau suprimare a datelor informatice;
- b) prin orice formă care aduce atingere funcționării unui sistem informatic, cu intenția frauduloasă sau delictuală de a obține fără drept un beneficiu economic pentru el însuși sau pentru altă persoană.

Titlul 3

INFRAȚIUNI REFERITOARE LA CONȚINUT

Articolul 9. Infracțiuni referitoare la pornografia infantilă

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, următoarele comportamente, atunci cînd acestea sînt comise în mod intenționat și fără drept:

- a) producerea de materiale pornografice avînd ca subiect copii, în vederea difuzării acestora prin intermediul unui sistem informatic;
- b) oferirea sau punerea la dispoziție de materiale pornografice avînd ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;
- c) difuzarea sau transmiterea de materiale pornografice avînd ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;
- d) fapta de a-și procura sau de a procura pentru alte persoane materiale pornografice avînd ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;
- e) posesia de materiale pornografice avînd ca subiect copii, într-un sistem informatic sau într-un mijloc de stocare de date informatice.

2. În sensul paragrafului 1 sus-menționat, termenul *materiale pornografice avînd ca subiect copii* desemnează orice material pornografic care reprezintă într-un mod vizual:

- a) un minor care se dedă unui comportament sexual explicit;
- b) o persoană majoră, prezentată ca o persoană minoră, care se dedă unui comportament sexual explicit;
- c) imagini realiste reprezentînd un minor care se dedă unui comportament sexual explicit.

3. În sensul paragrafului 2 sus-menționat, termenul *minor* desemnează orice persoană în vîrstă de mai puțin de 18 ani. Totuși, o parte poate solicita o limită de vîrstă inferioară, care trebuie să fie de cel puțin 16 ani.

4. O parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica, în totalitate sau parțial, paragraful 1 subparagrafele d) și e) și paragraful 2 subparagrafele b) și c).

Titlul 4

INFRAȚIUNI REFERITOARE LA ATINGERILE ADUSE PROPRIETĂȚII INTELECTUALE ȘI DREPTURILOR CONEXE

Articolul 10. Infracțiuni referitoare la atingerile aduse proprietății intelectuale și drepturilor conexe

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, atingerile aduse proprietății intelectuale, definite de legislația acestei părți, în conformitate cu obligațiile pe care le-a subscris în aplicarea Actului de la Paris din 24 iulie 1971 care revizuește Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice, a Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală și a Tratatului OMPI

privind proprietatea intelectuală, cu excepția oricărui drept moral conferit de aceste convenții, atunci când astfel de acte sînt comise deliberat, la scară comercială și prin intermediul unui sistem informatic.

2. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, atingerile aduse drepturilor conexe definite de legislația acestei părți în conformitate cu obligațiile pe care le-a subscris în aplicarea Convenției internaționale pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune (Convenția de la Roma), a Acordului privind aspecte comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală și a Tratatului OMPI privind interpretările și fonogramele, cu excepția oricărui drept moral conferit de aceste convenții, atunci când astfel de acte sînt comise deliberat, la scară comercială și prin intermediul unui sistem informatic.

3. O parte va putea, în circumstanțe bine delimitate, să își rezerve dreptul de a nu impune răspunderea penală în baza paragrafelor 1 și 2 ale prezentului articol, cu condiția ca alte recursuri eficiente să fie disponibile și cu condiția ca o astfel de rezervă să nu aducă atingere obligațiilor internaționale care incumbă acestei părți în aplicarea instrumentelor internaționale menționate la paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol.

Titlul 5

ALTE FORME DE RĂSPUNDERE ȘI DE SANȚIONARE

Articolul 11. Tentativa și complicitatea

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, orice complicitate intenționată la comiterea uneia dintre infracțiunile stabilite în aplicarea art. 2 – 10, săvîrșite cu intenție.

2. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, orice tentativă săvîrșită cu intenția comiterii uneia dintre infracțiunile stabilite în aplicarea art. 3 – 5, art. 7, 8 și a art. 9 paragraful 1 subparagrafele a) și c).

3. Fiecare parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica, în totalitate sau parțial, paragraful 2 al prezentului articol.

Articolul 12. Răspunderea persoanelor juridice

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca persoanele juridice să poată fi trase la răspundere pentru infracțiunile stabilite în aplicarea prezentei convenții, atunci când acestea sînt comise pe cont propriu de către orice persoană fizică care acționează fie individual, fie în calitate de membru al unui organ al persoanei juridice, care exercită o funcție de conducere în cadrul acesteia, avînd la bază:

- a) o calitate de reprezentare a persoanei juridice;
- b) puterea de luare a deciziilor în numele persoanei juridice;
- c) puterea de a exercita controlul în cadrul persoanei juridice.

2. Cu excepția cazurilor deja prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, fiecare parte va adopta măsurile care se dovedesc necesare pentru a se asigura că o persoană juridică poate fi trasă la răspundere atunci când absența supravegherii sau a controlului din partea persoanei fizice menționate la paragraful 1 a permis comiterea infracțiunilor stabilite în aplicarea prezentei convenții pentru numita persoană juridică de către o persoană fizică care acționează sub autoritatea acesteia.

3. În funcție de principiile juridice ale părții, răspunderea unei persoane juridice poate fi penală, civilă sau administrativă.

4. Această răspundere va fi stabilită fără a prejudicia răspunderea penală a persoanelor fizice care au comis infracțiunea.

Articolul 13. Sancțiuni și măsuri

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca infracțiunilor stabilite în aplicarea art. 2 – 11 să li se poată aplica sancțiuni efective, proporționale și convingătoare, care cuprind pedepse privative de libertate.

2. Fiecare parte va veghea ca toate persoanele juridice trase la răspundere în aplicarea art. 12 să facă obiectul sancțiunilor sau măsurilor penale ori nepenale efective, proporționale și convingătoare, care cuprind sancțiuni pecuniare.

Secțiunea a 2-a DREPT PROCEDURAL

Titlul 1 DISPOZIȚII COMUNE

Articolul 14. Aria de aplicare a măsurilor procedurale

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili prerogativele și procedurile prevăzute în prezenta secțiune, în scopul desfășurării anchetelor sau procedurilor penale specifice.

2. Cu excepția dispoziției contrare care figurează la art. 21, fiecare parte va aplica prerogativele și procedurile menționate la paragraful 1 al prezentului articol:

- a) infracțiunilor stabilite în conformitate cu art. 2 – 11;
- b) tuturor celorlalte infracțiuni comise prin intermediul unui sistem informatic; și c) strîngerii dovezilor electronice referitoare la orice infracțiune.

3. a) Fiecare parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica măsurile menționate la art. 20 decît infracțiunilor sau categoriilor de infracțiuni specificate în rezervă, astfel încît sfera acestor infracțiuni sau categorii de infracțiuni să nu fie mai redusă decît cea a infracțiunilor cărora aceasta le aplică măsurile menționate la art. 21. Fiecare parte va avea în vedere să limiteze o astfel de rezervă încît să permită cea mai largă aplicare posibilă a măsurii menționate la art. 20.

b) În cazul în care o parte, din cauza restricțiilor impuse de legislația sa în vigoare la momentul adoptării prezentei convenții, nu va fi în măsură să aplice măsurile vizate la art. 20 și 21 comunicațiilor transmise într-un sistem informatic al unui furnizor de servicii:

- (i) care este folosit în beneficiul unui grup închis de utilizatori; și
- (ii) care nu utilizează rețelele publice de telecomunicații și care nu este conectat la un alt sistem informatic, public sau privat, această parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica aceste măsuri pentru astfel de comunicații. Fiecare parte va avea în vedere să limiteze o astfel de rezervă încît să permită cea mai largă aplicare posibilă a măsurilor menționate la art. 20 și 21.

Articolul 15. Condiții și măsuri de protecție

1. Fiecare parte va veghea ca stabilirea, realizarea și aplicarea prerogativelor și a procedurilor prevăzute în prezenta secțiune să fie supuse condițiilor și măsurilor de protecție prevăzute în dreptul său intern, care trebuie să asigure o protecție adecvată a drepturilor și a libertăților omului, în special a drepturilor stabilite în conformitate cu obligațiile pe care aceasta le-a subscris în aplicarea Convenției Consiliului Europei pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950), a Pactului internațional privind drepturile civile și politice al Națiunilor Unite (1966), precum și a altor instrumente internaționale aplicabile privind drepturile omului, și care trebuie să integreze principiul proporționalității.

2. Ținînd cont de natura procedurii sau a prerogativelor acordate, aceste condiții și măsuri de protecție vor include, între altele, atunci cînd situația o impune, o supervizare judiciară sau alte forme de supervizare independentă a motivelor care justifică aplicarea, precum și limitarea ariei de aplicare și a duratei prerogativelor sau procedurii în cauză.

3. În măsura în care acest lucru este în conformitate cu interesul public, în special cu buna administrare a justiției, fiecare parte va examina efectul prerogativelor și al procedurilor în această secțiune privind drepturile, responsabilitățile și interesele legitime ale terților.

Titlul 2 CONSERVAREA RAPIDĂ A DATELOR INFORMATICE STOCATE

Articolul 16. Conservarea rapidă a datelor informatice stocate

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a permite autorităților sale competente să ordone sau să impună într-un alt mod conservarea rapidă a datelor informatice menționate, inclusiv a datelor referitoare la trafic, stocate prin intermediul unui sistem informatic, cu precădere atunci cînd există motive de a crede că acestea sînt în mod special susceptibile de pierdere sau de modificare.

2. În cazul în care o parte va aplica prevederile paragrafului anterior, prin intermediul unui ordin adresat unei persoane de a păstra date stocate, precum cele menționate care se găsesc în posesia sau sub controlul său, această parte va adopta măsurile legislative, precum și măsurile care se dovedesc necesare pentru a obliga această persoană să păstreze și să protejeze integritatea datelor pentru atît timp cît este necesar, cel mult 90 de zile, în scopul de a permite autorităților competente să obțină dezvăluirea acestora. O parte poate prevedea ca ordinul să fie ulterior reînnoit.

3. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a obliga persoana care veghează asupra datelor sau o altă persoană însărcinată să le păstreze să păstreze confidențialitatea cu privire la aplicarea numitelor proceduri pe durata prevăzută în dreptul său intern.

4. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

Articolul 17. Conservarea și dezvăluirea parțială rapidă a datelor referitoare la trafic

1. În scopul de a asigura conservarea datelor referitoare la trafic, în aplicarea art. 16, fiecare parte va adopta măsurile legislative, precum și măsurile care se dovedesc necesare:

- a) pentru a veghea ca păstrarea rapidă a datelor referitoare la trafic să fie posibilă, indiferent dacă în transmiterea comunicației au fost implicați unul sau mai mulți furnizori de servicii; și
- b) pentru a asigura dezvăluirea rapidă către autoritatea competentă a părții sau către o persoană desemnată de această autoritate a unei cantități de date referitoare la trafic, suficientă pentru a permite părții identificarea furnizorilor de servicii și a canalului prin intermediul căruia comunicația a fost transmisă.

2. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

Titlul 3

ORDINUL DE PUNERE LA DISPOZIȚIE A DATELOR

Articolul 18. Ordinul de punere la dispoziție a datelor

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente dreptul de a ordona:

- a) unei persoane prezente pe teritoriul său să comunice datele informatice menționate, aflate în posesia sau sub controlul său, care sînt stocate într-un sistem informatic ori pe un suport de stocare informatic; și
- b) unui furnizor de servicii care oferă prestații pe teritoriul părții să comunice datele din posesia sau de sub controlul său referitoare la abonați și la astfel de servicii.

2. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

3. În sensul prezentului articol, expresia *date referitoare la abonați* va desemna orice informație, sub formă de date informatice sau sub orice altă formă, deținută de un furnizor de servicii, referitoare la abonații acestor servicii, altele decît datele referitoare la trafic sau conținut, și care permit stabilirea:

- a) tipului de serviciu de comunicații utilizat, dispozițiilor tehnice luate în această privință și perioadei serviciului;
- b) identității, adresei poștale sau geografice, numărului de telefon al abonatului și oricărui alt număr de contact, precum și a datelor referitoare la facturare și plată, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii; c) oricărei alte informații referitoare la locul în care se găsesc echipamentele de comunicație, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii.

Titlul 4

PERCHEZIȚIA ȘI SECHESTRAREA DATELOR INFORMATICE STOCATE

Articolul 19. Percheziția și sechestrarea datelor informatice stocate

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente dreptul de a percheziționa sau de a accesa într-un mod similar:

- a) un sistem informatic sau o parte a acestuia, precum și datele informatice care sînt stocate în acesta; și
- b) un suport de stocare informatic care permite stocarea datelor informatice pe teritoriul său.

2. În cazul în care autoritățile părții vor percheziționa sau vor accesa într-un mod similar un sistem informatic specific ori o parte din acesta, în conformitate cu paragraful 1 subparagraful a), și vor avea motive de a considera că datele urmărite sînt stocate într-un alt sistem informatic sau într-o parte a acestuia situat pe teritoriul său și că aceste date sînt în mod legal accesibile de la sistemul inițial ori sînt disponibile pentru acest sistem inițial, fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca numitele autorități să fie în măsură de a extinde rapid percheziția sau accesarea într-un mod similar a celuilalt sistem.

3. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente dreptul de a sechestra sau de a obține într-un mod similar datele informatice pentru care accesarea a fost realizată în aplicarea paragrafelor 1 sau 2. Aceste măsuri includ următoarele prerogative:

- a) sechestrarea sau obținerea într-un mod similar a unui sistem informatic ori a unei părți din acesta sau a unui suport de stocare informatic;
- b) realizarea și conservarea unei copii a acestor date informatice;
- c) menținerea integrității datelor informatice relevante stocate;
- d) suprimarea accesării sau îndepărtarea acestor date informatice din sistemul informatic accesat.

4. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente dreptul de a ordona oricărei persoane care cunoaște funcționarea sistemului informatic sau măsurile aplicate pentru protecția datelor informatice să pună la dispoziție toate informațiile considerate necesare pentru a permite aplicarea măsurilor vizate la paragrafele 1 și 2.

5. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

Titlul 5

COLECTAREA ÎN TIMP REAL A DATELOR INFORMATICE

Articolul 20. Colectarea în timp real a datelor referitoare la trafic

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente următoarele drepturi:

- a) de a culege sau de a înregistra prin aplicarea mijloacelor tehnice care există pe teritoriul său; și
- b) de a obliga un furnizor de servicii, în limita capacităților sale tehnice existente, la:
 - (i) strîngerea sau înregistrarea prin aplicarea mijloacelor tehnice care există pe teritoriul său; sau la
 - (ii) acordarea concursului și asistenței sale autorităților competente, pentru culegerea sau înregistrarea, în timp real, a datelor referitoare la trafic, asociate comunicațiilor respective, transmise pe teritoriul său prin intermediul unui sistem informatic.

2. În cazul în care o parte, datorită principiilor stabilite de legislația internă, nu va putea adopta măsurile enunțate la paragraful 1 subparagraful a), aceasta va putea, în schimb, adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a asigura strîngerea sau înregistrarea în timp real a datelor referitoare la trafic, asociate comunicațiilor respective, transmise pe teritoriul său prin aplicarea mijloacelor tehnice existente pe acest teritoriu.

3. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a obliga un furnizor de servicii să păstreze confidențialitatea faptului că a fost exercitată oricare dintre prerogativele prevăzute în prezentul articol, precum și orice informație în legătură cu acest subiect.

4. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

Articolul 21. Interceptarea datelor referitoare la conținut

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi autorităților sale competente, cu privire la o serie de infracțiuni grave care să fie definite în legislația internă, următoarele drepturi:

- a) de a culege sau de a înregistra prin aplicarea mijloacelor tehnice care există pe teritoriul său; și
- b) de a obliga un furnizor de servicii, în limita capacităților sale tehnice, la:
 - (i) strîngerea sau înregistrarea prin aplicarea mijloacelor tehnice care există pe teritoriul său; sau la
 - (ii) acordarea sprijinului și asistenței sale autorităților competente, pentru colectarea sau înregistrarea, în timp real, a datelor referitoare la conținut, asociate comunicațiilor respective, transmise pe teritoriul său prin intermediul unui sistem informatic.

2. În cazul în care o parte, datorită principiilor stabilite de legislația internă, nu va putea adopta măsurile enunțate la paragraful 1 subparagraful a), aceasta va putea, în schimb, adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a asigura strângerea sau înregistrarea în timp real a datelor referitoare la conținutul comunicațiilor respective, transmise pe teritoriul său prin aplicarea mijloacelor tehnice existente pe acest teritoriu.

3. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a obliga un furnizor de servicii să păstreze confidențialitatea faptului că oricare dintre prerogativele prevăzute în prezentul articol a fost exercitată, precum și orice informație în legătură cu acest subiect.

4. Prerogativelor și procedurilor menționate în prezentul articol li se aplică prevederile art. 14 și 15.

Secțiunea a 3-a Competența

Articolul 22. Competența

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a stabili competența sa cu privire la orice infracțiune învinuită în conformitate cu art. 2 – 11, atunci când infracțiunea este comisă:

- a) pe teritoriul său; sau
- b) la bordul unui vas sub pavilionul acestei părți; sau
- c) la bordul unei aeronave înmatriculate în conformitate cu legislația acestei părți; sau
- d) de către unul dintre cetățenii săi, dacă infracțiunea poate atrage răspunderea penală în locul în care aceasta a fost comisă sau dacă infracțiunea nu este de competența teritorială a nici unui stat.

2. Fiecare parte își va putea rezerva dreptul de a nu aplica sau de a aplica doar în cazuri ori în condiții specifice regulile de competență definite la paragraful 1 subparagrafele b) – d) al prezentului articol sau în orice parte a acestui paragraf.

3. Fiecare parte va adopta măsurile care se dovedesc necesare pentru a stabili competența sa cu privire la orice infracțiune menționată la art. 24 paragraful 1, în cazul în care autorul prezumat al infracțiunii este prezent pe teritoriul său și nu poate fi extrădat spre o altă parte decât în baza naționalității sale, în urma unei cereri de extrădare.

4. Prezenta convenție nu va exclude nici o competență penală exercitată de o parte în conformitate cu dreptul său intern.

5. În cazul în care mai multe părți își revendică jurisdicția cu privire la o infracțiune stabilită în conformitate cu prezenta convenție, părțile implicate se vor pune de acord, atunci când acest lucru este oportun, în scopul de a determina partea cea mai potrivită pentru a exercita urmărirea.

Capitolul III COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea 1 PRINCIPII GENERALE

Titlul 1 PRINCIPII GENERALE REFERITOARE LA COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 23. Principii generale referitoare la cooperarea internațională

Părțile vor coopera între ele, în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol și în aplicarea instrumentelor internaționale relevante cu privire la cooperarea internațională în materie penală, a acordurilor încheiate pe baza legislațiilor uniforme sau reciproce și a dreptului lor intern, în cea mai largă măsură posibilă, în scopul investigărilor sau al aplicării procedurilor privind infracțiunile în legătură cu sisteme și date informatice sau pentru a culege dovezile unei infracțiuni în format electronic.

Titlul 2 PRINCIPII REFERITOARE LA EXTRĂDARE

Articolul 24. Extrădarea

1. a) Prezentul articol se va aplica extrădării între părți pentru infracțiunile stabilite în conformitate cu art. 2 – 11, cu condiția ca acestea să poată fi sancționate, potrivit legislațiilor ambelor părți implicate, printr-o pedeapsă privativă de libertate, al cărei maxim special este de cel puțin un an, sau printr-o pedeapsă mai severă.

b) În cazul în care se va impune o pedeapsă minimă diferită, în baza unui tratat de extrădare aplicabil între două sau mai multe părți, inclusiv Convenția europeană de extrădare (STE nr. 24), sau a unui acord care are la bază legislații uniforme sau reciproce, se va aplica pedeapsa minimă prevăzută prin acest tratat ori aranjament.

2. Infracțiunile descrise la paragraful 1 vor fi considerate incluse în categoria infracțiunilor care pot atrage extrădarea în orice tratat de extrădare care există între părți. Părțile se vor angaja să includă astfel de infracțiuni ca infracțiuni care pot atrage extrădarea în orice tratat de extrădare care va fi încheiat între părți.

3. Dacă o parte care condiționează extrădarea de existența unui tratat primește o cerere de extrădare de la altă parte cu care nu a încheiat un tratat de extrădare, aceasta va putea considera prezenta convenție drept bază juridică pentru extrădarea cu privire la orice infracțiune menționată la paragraful 1 al prezentului articol.

4. Părțile care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat vor recunoaște infracțiunile menționate la paragraful 1 al prezentului articol ca infracțiuni care pot atrage extrădarea între acestea.

5. Extrădarea va fi supusă condițiilor prevăzute de dreptul intern al părții solicitate sau de tratatele de extrădare în vigoare, inclusiv în ceea ce privește motivele pentru care partea solicitată poate refuza extrădarea.

6. Dacă extrădarea pentru o infracțiune menționată la paragraful 1 al prezentului articol va fi refuzată doar pe motivul cetățeniei persoanei sau pentru că partea solicitată consideră că este competentă cu privire la această infracțiune, partea solicitată va supune cauza, la cererea părții solicitante, autorităților sale competente, în scopul urmăririi, și va raporta în timp util, la încheierea cauzei, părții solicitante. Autoritățile în cauză vor decide și vor desfășura ancheta și procedura în același mod ca pentru orice altă infracțiune de natură comparabilă, în conformitate cu legislația acestei părți.

7. a) Fiecare parte va comunica secretarului general al Consiliului Europei, în momentul semnării ori depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, numele și adresa fiecărei autorități responsabile de trimiterea ori de primirea unei cereri de extrădare sau de arestare provizorie, în absența unui tratat.

b) Secretarul general al Consiliului Europei va realiza și va actualiza un registru al autorităților astfel desemnate de către părți. Fiecare parte va trebui să se asigure de faptul că datele care figurează în registru sînt corecte în orice moment.

Titlul 3 PRINCIPII GENERALE REFERITOARE LA ASISTENȚA MUTUALĂ

Articolul 25. Principii generale referitoare la asistența mutuală

1. Părțile își vor acorda asistență mutuală într-o măsură cât mai largă posibil, în scopul investigărilor sau al aplicării procedurilor privind infracțiunile în legătură cu sisteme și date informatice sau pentru a culege dovezile unei infracțiuni în format electronic.

2. De asemenea, fiecare parte va adopta măsurile legislative, precum și măsurile care se dovedesc necesare pentru a-și îndeplini obligațiile stabilite în cuprinsul art. 27 – 35.

3. În caz de urgență fiecare parte va putea formula o cerere de asistență mutuală sau comunicările care se raportează acesteia prin mijloace rapide de comunicare, precum faxul sau poșta electronică, cu condiția ca aceste mijloace să ofere condiții suficiente de securitate și de autentificare (inclusiv folosirea codării, atunci cînd este necesar), cu o confirmare oficială ulterioară dacă partea solicitată va revendica acest lucru. Partea solicitată va accepta cererea și va răspunde prin oricare dintre mijloacele sale rapide de comunicare.

4. Cu excepția unei dispoziții contrare expres prevăzute în prezentul capitol, asistența mutuală va fi supusă condițiilor fixate de dreptul intern al părții solicitate sau de tratatele de asistență mutuală apli-

cabile, inclusiv în ceea ce privește motivele pe baza cărora partea solicitată poate refuza cooperarea. Partea solicitată nu își va exercita dreptul de a refuza asistența mutuală privind infracțiunile vizate la art. 2 – 11 doar din motivul că cererea vizează o infracțiune pe care aceasta o consideră de natură fiscală.

5. În cazul în care, în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, părții solicitate îi este permis să condiționeze asistența mutuală de existența dublei incriminări, această condiție va fi considerată îndeplinită dacă fapta care constituie infracțiunea pentru care asistența mutuală este solicitată este calificată drept infracțiune de dreptul său intern, indiferent dacă dreptul intern include sau nu infracțiunea în cadrul aceleiași categorii de infracțiuni ori dacă o definește sau nu prin aceeași terminologie ca dreptul părții solicitante.

Articolul 26. Informarea spontană

1. O parte va putea, în limitele dreptului său intern și în absența unei cereri prealabile, să comunice unei alte părți informații obținute în cadrul propriilor anchete, în cazul în care consideră că acest lucru ar putea ajuta partea destinatară la începerea sau finalizarea cu succes a anchetelor ori a procedurilor având ca obiect infracțiuni stabilite în conformitate cu prezenta convenție sau în cazul în care aceste informații ar putea conduce la o cerere de cooperare formulată de această parte în virtutea prezentului capitol.

2. Înainte de a comunica astfel de informații, partea care le furnizează va putea solicita ca acestea să rămână confidențiale sau să nu fie utilizate decât în anumite condiții. Dacă partea destinatară nu va putea îndeplini această cerință, va informa cealaltă parte, care va stabili în acest caz dacă informațiile în cauză ar trebui totuși furnizate. Dacă partea destinatară va accepta informațiile cu condițiile prescise, partea destinatară va fi legată de acestea din urmă.

Titlul 4

PROCEDURILE REFERITOARE LA CERERILE DE ASISTENȚĂ MUTUALĂ ÎN ABSENȚA ACORDURILOR INTERNAȚIONALE APLICABILE

Articolul 27. Procedurile referitoare la cererile de asistență mutuală în absența acordurilor internaționale aplicabile

1. În absența unui tratat de asistență mutuală ori a unui acord care are la bază legislații uniforme sau reciproce în vigoare între partea solicitantă și partea solicitată, se vor aplica dispozițiile paragrafelor 2 – 9 din prezentul articol. Acestea nu se vor aplica atunci când există un tratat, un acord sau o legislație de acest tip, în afară de cazul în care părțile implicate nu convin să aplice în locul lor totul sau o parte din restul acestui articol.

2. a) Fiecare parte va desemna una sau mai multe autorități centrale însărcinate să trimită cererile de asistență mutuală sau să răspundă, să le execute ori să le transmită autorităților competente pentru executarea lor.

b) Autoritățile centrale vor comunica direct una cu cealaltă.

c) Fiecare parte, în momentul semnării sau depunerii instrumentelor sale de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, va comunica secretarului general al Consiliului Europei numele și adresele autorităților desemnate în aplicarea prezentului paragraf.

d) Secretarul general al Consiliului Europei va stabili și va actualiza un registru al autorităților centrale desemnate de către părți. Fiecare parte va veghea în permanență asupra exactitudinii datelor care figurează în registru.

3. Cererile de asistență mutuală adresate în baza prezentului articol vor fi executate în conformitate cu procedura menționată de partea solicitantă, cu excepția cazului în care aceasta este incompatibilă cu legislația părții solicitate.

4. Pe lângă condițiile sau motivele de refuz prevăzute la art. 25 paragraful 4, asistența mutuală va putea fi refuzată de partea solicitată, dacă:

a) cererea vizează o infracțiune pe care partea solicitată o consideră de natură politică ori legată de o infracțiune de natură politică; sau

b) partea solicitată va considera că faptul de a da curs cererii ar risca să aducă atingere suveranității, securității, ordinii sale publice sau altor interese esențiale.

5. Partea solicitată va putea suspenda executarea cererii dacă aceasta ar risca să aducă prejudicii anchetelor sau procedurilor desfășurate de autoritățile sale.

6. Înainte de a refuza sau de a suspenda cooperarea, partea solicitată va examina, ulterior consultării părții solicitante, dacă poate da curs parțial cererii ori cu rezerva condițiilor pe care le consideră necesare.

7. Partea solicitată va informa rapid partea solicitantă asupra răspunsului pe care intenționează să îl dea cererii de asistență mutuală. Aceasta va trebui să motiveze eventualul său refuz sau eventuala întârziere a cererii. De asemenea, partea solicitată va informa partea solicitantă asupra oricărui motiv care ar face imposibilă executarea cererii de asistență mutuală sau care ar fi susceptibil de a o întârzia în mod semnificativ.

8. Partea solicitantă va putea cere ca partea solicitată să păstreze confidențialitatea faptului că a fost formulată o cerere în baza prezentului capitol, precum și a obiectului acesteia, cu excepția măsurilor necesare executării cererii în cauză. Dacă partea solicitată nu va putea da curs acestei cereri de confidențialitate, aceasta va trebui să informeze rapid partea solicitantă, care va trebui în acest caz să determine dacă cererea trebuie totuși executată.

9. a) În caz de urgență, cererile de asistență mutuală sau comunicările care se raportează acestora vor putea fi transmise direct de către autoritățile judiciare ale părții solicitante autorităților similare ale părții solicitate. Într-un asemenea caz, o copie va fi adresată simultan autorităților centrale ale părții solicitate prin intermediul autorităților centrale a părții solicitante.

b) Orice cerere sau comunicare formulată în baza prezentului paragraf va putea fi avansată prin intermediul Organizației Internaționale de Poliție Criminală (Interpol).

c) În cazul în care o cerere a fost formulată în aplicarea subparagrafului a) al prezentului paragraf și în cazul în care autoritatea nu va fi competentă pentru a o analiza, aceasta o va transmite autorității naționale competente și va informa direct partea solicitantă.

d) Cererile sau comunicările efectuate în aplicarea prezentului paragraf, care nu presupun măsuri coercitive, vor putea fi direct transmise de către autoritățile competente ale părții solicitante la autoritățile competente ale părții solicitate.

e) Fiecare parte îl va putea informa pe secretarul general al Consiliului European, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, că, pentru motive de eficiență, cererile formulate în baza acestui paragraf vor trebui adresate autorităților sale centrale.

Articolul 28. Confidențialitatea și restricția de utilizare

1. În absența unui tratat de asistență mutuală sau a unui aranjament care să aibă la bază legislații uniforme ori reciproce în vigoare între partea solicitantă și partea solicitată, se vor aplica dispozițiile prezentului articol. Acestea nu se vor aplica în cazul în care există un tratat, un aranjament sau o legislație de acest tip, cu excepția cazului în care părțile implicate decid să aplice în locul acestora totul sau o parte din acest articol.

2. Partea solicitată va putea condiționa comunicarea de informații sau de materiale, reprezentând răspunsul la cerere, de:

a) păstrarea confidențialității acestora, în cazul în care cererea de asistență mutuală nu ar putea fi respectată în absența acestei condiții; sau

b) neutilizarea acestora pentru alte anchete sau proceduri decât cele indicate în cerere.

3. Dacă partea solicitantă nu va putea îndeplini una dintre condițiile enunțate la paragraful 2, aceasta va informa rapid partea solicitată, care va determina în acest caz dacă informația trebuie totuși furnizată. Dacă partea solicitantă va accepta această condiție, aceasta va fi legată de condiția menționată.

4. Orice parte care va furniza informații sau materiale ce se supun uneia dintre condițiile enunțate la paragraful 2 va putea solicita celeilalte părți să-i ofere explicații în legătură cu această condiție privind utilizarea acestor informații sau a acestui material.

Secțiunea a 2-a DISPOZIȚII SPECIALE

Titlul 1

ASISTENȚA MUTUALĂ ÎN MATERIE DE MĂSURI PROVIZORII

Articolul 29. Conservarea rapidă a datelor informatice stocate

1. O parte va putea solicita unei alte părți să ordone sau să impună printr-un alt mijloc conservarea rapidă a datelor stocate prin intermediul unui sistem informatic care se găsește pe teritoriul acestei alte

părți și la adresa cărora partea solicitantă are intenția de a formula o cerere de asistență mutuală în vederea percheziției ori accesării printr-un mijloc similar, sechestrului sau obținerii printr-un mijloc similar ori divulgării datelor în cauză.

2. O cerere de conservare formulată în aplicarea paragrafului 1 va trebui să precizeze:

- a) autoritatea care solicită conservarea;
- b) infracțiunea care va face obiectul anchetei sau procedurilor penale, precum și o scurtă expunere a faptelor care au legătură cu aceasta;
- c) datele informatice stocate care vor trebui conservate și natura legăturii lor cu infracțiunea;
- d) toate informațiile disponibile care vor permite identificarea posesorului datelor informatice stocate sau locația sistemului informatic;
- e) necesitatea măsurii conservării; și
- f) faptul că partea are intenția de a formula o cerere de asistență mutuală în vederea percheziției ori accesării printr-un mijloc similar, sechestrului sau obținerii printr-un mijloc similar, ori divulgării datelor informatice în cauză.

3. După primirea cererii unei alte părți, partea solicitată va trebui să ia toate măsurile care se impun pentru a proceda fără întârziere la conservarea datelor menționate, în conformitate cu dreptul său intern. Pentru a putea răspunde unei astfel de solicitări, dubla incriminare nu va fi solicitată ca o condiție prealabilă a conservării.

4. O parte care va solicita dubla incriminare ca o condiție pentru a răspunde unei cereri de asistență mutuală în vederea percheziției ori accesării printr-un mijloc similar, sechestrului sau obținerii printr-un mijloc similar ori divulgării datelor stocate, va putea, pentru alte infracțiuni decât cele stabilite în conformitate cu art. 2 – 11 să-și rezerve dreptul de a refuza cererea de conservare în baza prezentului articol, în cazul în care aceasta va avea motive de a considera că, în momentul divulgării, condiția dublei incriminări nu va putea fi îndeplinită.

5. Pe de altă parte, o cerere de conservare va putea fi refuzată doar dacă:

- a) cererea vizează o infracțiune pe care partea solicitată o consideră ca fiind de natură politică ori legată de o infracțiune politică; sau
- b) partea solicitată consideră că faptul de a da curs cererii ar risca de a aduce atingere suveranității sale, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale.

6. În cazul în care partea solicitată va considera că simpla conservare nu va fi suficientă pentru garantarea disponibilității viitoare a datelor, va compromite confidențialitatea anchetei părții solicitante sau o va afecta într-un alt mod, aceasta va informa rapid partea solicitantă, care va decide în acel caz dacă cererea va trebui totuși executată.

7. Orice conservare efectuată ca răspuns la o cerere menționată la paragraful 1 va fi valabilă pentru o perioadă de cel puțin 60 de zile, în scopul de a permite părții solicitante de a formula o cerere în vederea percheziției ori accesării printr-un mijloc similar, sechestrului sau obținerii printr-un mijloc similar ori divulgării datelor. După primirea unei astfel de cereri, datele vor trebui în continuare conservate în așteptarea adoptării unei decizii referitoare la cerere.

Articolul 30. Dezvăluirea rapidă a datelor conservate

1. În cazul în care, în timpul executării unei cereri de conservare a datelor referitoare la trafic în legătură cu o comunicare specifică formulată în aplicarea art. 29, partea solicitată va descoperi că un furnizor de servicii a participat într-un alt stat la transmiterea acestei comunicări, aceasta va dezvălui rapid părții solicitante o cantitate suficientă de date referitoare la trafic, pentru identificarea acestui furnizor de servicii și a canalului prin care comunicarea a fost transmisă.

2. Dezvăluirea datelor referitoare la trafic în aplicarea paragrafului 1 va putea fi refuzată doar dacă:

- a) cererea vizează o infracțiune pe care partea solicitată o consideră de natură politică ori legată de o infracțiune de natură politică; sau
- b) partea solicitată consideră că faptul de a da curs cererii ar risca să aducă atingere suveranității sale, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale.

Titlul 2

ASISTENȚA MUTUALĂ PRIVIND PREROGATIVELE DE INVESTIGARE

Articolul 31. Asistența mutuală privind accesarea datelor stocate

1. O parte va putea solicita unei alte părți să percheziționeze sau să acceseze într-un mod similar, să sechestreze sau să obțină într-un mod similar, să dezvăluie date stocate prin intermediul unui sistem

informatic care se găsește pe teritoriul acestei alte părți, inclusiv date conservate în conformitate cu art. 29.

2. Partea solicitată va răspunde cererii cu aplicarea instrumentelor internaționale, a aranjamentelor și a legislațiilor menționate la art. 23 și conformându-se dispozițiilor relevante ale prezentului capitol.

3. Cererea va trebui satisfăcută cât mai repede posibil, dacă:

- a) există motive de a considera că datele concludente sînt expuse în mod special riscurilor de pierdere ori de modificare; sau
- b) instrumentele, aranjamentele și legislațiile vizate la paragraful 2 prevăd o cooperare rapidă.

Articolul 32. Accesarea transfrontalieră a datelor stocate, cu consimțămînt sau în cazul în care acestea sînt accesibile publicului

O parte va putea, fără autorizația unei alte părți:

- a) să acceseze date informatice stocate accesibile publicului (sursă deschisă), oricare ar fi localizarea geografică a acestor date; sau
- b) să acceseze ori să primească prin intermediul unui sistem informatic situat pe teritoriul său date informatice stocate situate într-un alt stat, dacă partea va obține consimțămîntul persoanei legal autorizate să-i dezvăluie aceste date prin intermediul acestui sistem informatic.

Articolul 33. Asistența mutuală pentru strîngerea în timp real a datelor referitoare la trafic

1. Părțile își vor acorda asistență mutuală pentru strîngerea în timp real a datelor referitoare la trafic, asociate comunicărilor menționate pe teritoriul acestora, transmise prin intermediul unui sistem informatic. Cu rezerva dispozițiilor paragrafului 2, asistența mutuală este guvernată de condițiile și procedurile prevăzute în dreptul intern.

2. Fiecare parte va acorda această asistență mutuală cel puțin cu privire la infracțiunile pentru care strîngerea în timp real a datelor privitoare la trafic ar fi disponibilă într-o cauză internă echivalentă.

Articolul 34. Asistența mutuală în domeniul interceptării datelor referitoare la conținut

Părțile își vor acorda asistență mutuală, în măsura permisă de tratatele și legislația internă aplicabile, pentru strîngerea sau înregistrarea în timp real a datelor referitoare la conținutul comunicațiilor specifice, transmise prin intermediul unui sistem informatic.

Titlul 3 REȚEAUA 24/7

Articolul 35. Rețeaua 24/7

1. Fiecare parte va desemna un punct de contact disponibil 24 de ore din 24, 7 zile din 7, în scopul asigurării unei asistențe imediate pentru investigațiile referitoare la infracțiunile privind sisteme sau date informatice, sau pentru a strînge dovezile unei infracțiuni în format electronic. Această asistență va cuprinde facilitarea sau, dacă dreptul și practica internă o permit, aplicarea directă a următoarelor măsuri:

- a) asistența tehnică;
- b) conservarea datelor, în conformitate cu art. 29 și 30;
- c) strîngerea dovezilor, furnizarea de informații cu caracter juridic și localizarea suspectilor.

2. a) Punctul de contact al unei părți va avea mijloacele de a corespunde cu punctul de contact al unei alte părți potrivit unei proceduri accelerate.

- b) Dacă punctul de contact desemnat de către o parte nu va depinde de autoritatea sau de autoritățile acestei părți responsabile de asistența mutuală internațională sau de extrădare, punctul de contact va veghea să poată acționa în coordonare cu această sau aceste autorități, potrivit unei proceduri accelerate.

3. Fiecare parte va întreprinde măsurile necesare pentru a dispune de un personal specializat și echipat corespunzător pentru facilitarea funcționării rețelei.

CONVENȚIA PRIVIND SPĂLAREA BANILOR, DEPISTAREA, SECHESTRAREA ȘI CONFISCAREA VENITURILOR PROVENITE DIN ACTIVITATEA INFRAȚIONALĂ*

din 08.11.1990

extras

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei și alte State semnatare ale prezentei Convenții, considerînd că, scopul Consiliului Europei este de a realiza o legătură mai strînsă între membrii săi, convingîși de necesitatea de a urma o politică penală comună care ar tinde spre protecția societății, considerînd că, lupta contra criminalității grave, care devine din ce în ce mai mult o problemă internațională, cere folosirea metodelor moderne și eficiente la nivel internațional, estimînd că, una din aceste metode este privirea delicventului de veniturile provenite din activitatea infracțională, considerînd că, în vederea atingerii acestui obiectiv ar trebui de instituit un sistem satisfăcător de cooperare internațională, au convenit asupra celor ce urmează:

Capitolul I TERMINOLOGIE

Articolul 1. Terminologie

În sensul prezentei Convenții, expresia:

- a) "venituri provenite din activitatea infracțională" desemnează orice avantaj economic provenit din infracțiuni penale. Acest avantaj poate consta în orice bun, după cum acesta este definit în alineatul b al articolului prezent;
- b) "bun" desemnează un bun de orice natură, fie corporal sau incorporal, mobil sau imobil, precum și actele juridice sau documentele care atestă un titlu sau un drept asupra bunului;
- c) "instrumente" desemnează orice obiecte folosite sau destinate spre a fi folosite în orice mod, integral sau în parte, pentru comiterea unei sau a mai multor infracțiuni penale;
- d) "confiscare" desemnează o pedeapsă sau o măsură ordonată de o instanță judiciară, în urma unei proceduri referitoare la una sau mai multe infracțiuni penale, pedeapsă sau măsură care duce la privirea permanentă de acest bun;
- e) "infracțiune principală" desemnează orice infracțiune penală în urma căreia veniturile provenite din activitatea infracțională sînt generate, fiind susceptibile de a deveni obiect al unei infracțiuni conform articolului 6 al prezentei Convenții.

Capitolul II MĂSURI CE URMEAZĂ A FI LUATE LA NIVEL NAȚIONAL

Articolul 2. Măsurile de confiscare

1) Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru a permite confiscarea instrumentelor și a veniturilor provenite din activitatea infracțională sau a bunurilor, valoarea cărora corespunde acestor venituri.

2) Fiecare Parte poate, în momentul semnării sau a depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că alineatul 1 al prezentului articol nu se va aplica decît infracțiunilor sau categoriilor de infracțiuni precizate în declarație.

* A fost adoptată la Strasbourg la 08 noiembrie 1990. Ratificată prin Legea R. Moldova nr.914-XV din 15 martie 2002. În vigoare pentru Republica Moldova din 01 septembrie 2002. Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, vol. 35, p. 107

Articolul 3. Măsuri de investigație și măsuri provizorii

Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru a permite identificarea și cercetarea bunurilor supuse confiscării conform articolului 2, alineatul 1, și prevenirea oricărei operații, transfer sau înstrăinare a acestor bunuri.

Articolul 4. Competențe și tehnici speciale de investigație

1) Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru a abilita instanțele judiciare sau alte autorități competente să ordone comunicarea sau sechestrarea dosarelor bancare, financiare sau comerciale în vederea aplicării măsurilor vizate în articolele 2 și 3. Nici o Parte nu va invoca secretul bancar pentru a refuza aplicarea prezentului articol.

2) Fiecare Parte preconizează adoptarea măsurilor legislative și a altora, considerate necesare pentru a permite utilizarea tehnicilor speciale de investigație, care ar facilita identificarea și cercetarea veniturilor provenite din activitatea infracțională, precum și culegerea probelor pertinente. Printre aceste tehnici putem cita ordonanțele de supraveghere a conturilor bancare, urmărirea, interceptarea telecomunicațiilor, accesul la sistemele informaționale și ordonanțele de eliberare a documentelor determinate.

Articolul 5. Recursuri juridice

Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru ca persoanele afectate de măsurile prevăzute în articolele 2 și 3 să dispună de căi de recurs efective în vederea protecției drepturilor sale.

Articolul 6. Infracțiuni de spălare

1) Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune penală conform dreptului intern, atunci, când actul a fost comis la:

- a) convertirea sau transferul bunurilor în cazul în care persoana care le livrează știe că bunurile constituie venituri provenite din activitatea infracțională, în scopul de a ascunde sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta persoanele implicate în comiterea infracțiunii principale de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acte;
- b) tănuirea sau deghizarea naturii, originii, amplasării, dispunerii, deplasării sau a proprietății reale a bunurilor, sau drepturilor relative, despre care autorul știe că constituie venituri provenite din activitatea infracțională; și, sub rezerva principiilor constituționale și a conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic;
- c) achiziționarea, deținerea sau utilizarea bunurilor, despre care cel care le achiziționează, deține sau utilizează știe, în momentul în care le recepționează, că constituie venituri provenite din activitatea infracțională;
- d) participarea la una din infracțiunile, stabilite conform prezentului articol sau la orice asociere, înțelegere, tentativă sau complicitate prin acordarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea comiterii sale.

2) În vederea implementării sau aplicării alineatului 1 al prezentului articol:

- a) faptul că, infracțiunea principală ține sau nu de competența jurisdicției penale a Părții, nu se ia în considerație;
- b) poate fi prevăzut faptul că, infracțiunile enunțate în acest alineat, nu se aplică autorilor infracțiunii principale;
- c) cunoașterea, intenția sau motivarea, necesare în calitate de elemente ale uneia din infracțiunile enunțate în acest alineat pot fi calificate ca circumstanțe factuale obiective.

3) Fiecare Parte poate adopta măsurile, pe care le estimează necesare, pentru a conferi, în virtutea dreptului său intern, caracterul de infracțiuni penale totalității sau unei părți a actelor evocate în alineatul 1, în unul sau în toate cazurile următoare, atunci când autorul:

- a) ar fi trebuit să presupună că bunul constituie un venit provenit din activitatea infracțională;
- b) a acționat în scop lucrativ;
- c) a acționat în vederea facilitării continuării activității criminale.

4) Fiecare Parte poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, prin declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că alineatul 1 al prezentului articol se aplică în exclusivitate infracțiunilor principale sau categoriilor de infracțiuni principale precizate în această declarație.

Capitolul II COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea 1 PRINCIPII DE COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

Articolul 7. Principii generale și măsuri de cooperare internațională

1) Părțile cooperează între ele, pe cât de larg este posibil, în scopul efectuării investigațiilor și a procedurilor vizînd confiscarea instrumentelor și a produselor provenite din activitatea infracțională.

2) Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și altele, considerate necesare pentru a-i permite de a răspunde, conform condițiilor prevăzute în acest capitol, cererilor:

- a) de confiscare a bunurilor particulare, consistînd în venituri provenite din activitatea infracțională sau a instrumentelor, precum și confiscarea veniturilor constînd în obligația de a plăti o sumă de bani corespunzătoare valorii veniturilor;
- b) de asistență în scopul investigațiilor și a măsurilor provizorii avînd ca scop una din formele de confiscare menționate în punctul a.).

Secțiunea a 2-a ASISTENȚĂ ÎN SCOPUL INVESTIGAȚIILOR

Articolul 8. Obligația de asistență

Părțile își acordă, la cerere, asistența cea mai largă posibilă în vederea identificării și a depistării instrumentelor, veniturilor provenite din activitatea infracțională și a altor bunuri susceptibile de confiscare. Această asistență constă în întreprinderea măsurilor ce țin de culegerea și ținerea în siguranță a elementelor de probă cu privire la existența bunurilor sus-menționate, precum și amplasarea, deplasarea, natura, statutul juridic sau valoarea lor.

Articolul 9. Executarea asistenței

Asistența prevăzută de articolul 8 este executată conform dreptului intern al Părții solicitate și în virtutea acestuia, precum și conform procedurilor precizate în cerere, în măsura în care acestea nu sînt incompatibile cu dreptul intern.

Articolul 10. Transmiterea spontană a informațiilor

Fără a prejudicia propriile investigații și proceduri, și în lipsa unei cereri prealabile, o Parte poate să transmită unei alte Părți informații cu privire la instrumentele și veniturile provenite din activitatea infracțională, în cazul cînd estimează că comunicarea acestor informații ar putea ajuta Partea destinatară să angajeze sau să ducă la bun sfîrșit investigațiile sau procedurile, sau în cazul în care informațiile ar putea ajunge la o cerere formulată de această Parte, în virtutea capitolului prezent.

Secțiunea a 3-a MĂSURI PROVIZORII

Articolul 11. Obligația de a ordona măsuri provizorii

1) O Parte întreprinde, la cererea altei Părți, care a pornit o procedură penală sau o acțiune de confiscare, măsuri provizorii care se impun, așa ca sechestrarea, în vederea prevenirii oricărei operații, transfer sau înstrăinare a bunului care, în continuare, ar putea constitui obiectul unei cereri de confiscare sau care ar permite înaintarea unei astfel de cereri.

2) O Parte care a primit o cerere de confiscare în conformitate cu articolul 13 adoptă, dacă cererea este în fapt, măsurile menționate în paragraful 1 al prezentului articol, relative la orice bun care constituie obiectul cererii sau care ar putea permite satisfacerea unei astfel de cereri.

Articolul 12. Executarea măsurilor provizorii

1) Măsurile provizorii, vizate în articolul 11, sînt executate în conformitate cu dreptul intern al Părții solicitate și în virtutea acestuia, precum și conform procedurilor precizate în cerere, în măsura în care acestea nu sînt incompatibile cu dreptul intern.

2) Înainte de a suspenda orice măsură provizorie, întreprinsă în virtutea prezentului articol, Partea solicitată acordă, dacă este posibil, Părții solicitante, facultatea de a-și expune argumentele în favoarea menținerii măsurii.

Secțiunea a 4-a CONFISCAREA

Articolul 13. Obligația de confiscare

1) Partea care a primit de la o altă Parte o cerere de confiscare cu privire la instrumentele sau la veniturile provenite din activitatea infracțională, situate pe teritoriul său, trebuie:

- a) să execute hotărîrea de confiscare, emanînd de la o instanță judiciară a Părții solicitante, în ceea ce privește aceste instrumente sau venituri; sau
- b) să prezinte această cerere autorităților sale competente în vederea obținerii unei hotărîri de confiscare și, dacă aceasta este acordată, de a o executa.

2) În vederea aplicării alineatului 1.b) al prezentului articol, fiecare Parte are, în caz de necesitate, competențe pentru a porni o procedură de confiscare în virtutea dreptului său intern.

3) Dispozițiile alineatului 1 al articolului prezent se aplică și pentru confiscarea, care consistă în obligația de a plăti o sumă de bani corespunzătoare valorii veniturilor provenite din activitatea infracțională, în cazul în care bunurile supuse confiscării se află pe teritoriul Părții solicitate. În asemenea cazuri și în lipsa plății, procedînd la confiscare conform alineatului 1, Partea solicitată își recuperează creanța de la orice bun disponibil în acest scop.

Atunci cînd cererea de confiscare vizează un bun determinat, Părțile pot conveni ca Partea solicitată să procedeze la confiscare sub forma unei obligații de a plăti o sumă de bani corespunzătoare valorii bunului.

Articolul 14. Executarea confiscării

1) Procedurile care permit de a obține și executa confiscarea în virtutea articolului 13 sînt reglementate de legea Părții solicitate.

2) Partea solicitată este legată prin constatarea faptelor în măsura în care, acestea sînt expuse într-o sentință sau hotărîre judiciară a Părții solicitante, sau în măsura în care, aceasta se fondează implicit pe ele.

3) Fiecare Parte poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că, alineatul 2 al articolului prezent nu se va aplica decît sub rezerva principiilor sale constituționale și a conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic.

4) Atunci cînd confiscarea consistă în obligația de a plăti o sumă de bani, autoritatea competentă a Părții solicitate convertește suma în valuta țării sale la rata de schimb în vigoare în momentul cînd este luată hotărîrea de executare a confiscării.

5) În cazul vizat de articolul 13, alineat 1 a), Partea solicitantă are dreptul exclusiv de a lua o hotărîre față de orice cerere de revizuire a hotărîrii de confiscare.

Articolul 15. Bunuri confiscate

Partea solicitată dispune, conform dreptului său intern, de toate bunurile confiscate de ea, cu excepția cazului în care Părțile interesate au convenit altfel.

Articolul 16. Dreptul de a executa și suma maximă de confiscare

1) Cererea de executare, elaborată conform articolului 13, nu aduce atingere dreptului Părții solicitante, în partea ce ține de executarea de către aceasta a hotărîrii de confiscare.

2) Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu va fi interpretată ca permițînd ca valoarea totală a bunurilor confiscate să fie superioară sumei fixate în hotărîrea de confiscare. Atunci cînd o Parte constată că aceasta ar putea să se producă, Părțile implicate procedează la consultări în scopul evitării unei astfel de consecințe.

Articolul 17. Constrângerea fizică

Partea solicitată nu poate pronunța o hotărâre de constrângere fizică, nici întreprinde oricare altă măsură restrictivă de libertate, în urma unei cereri prezentate în virtutea articolului 13, în cazul în care Partea solicitantă a precizat acest fapt în cerere.

Secțiunea a 5-a REFUZUL ȘI AMÂNAREA COOPERĂRII

Articolul 18. Motivele de refuz

1) Cooperarea în virtutea capitolului prezent poate fi refuzată în cazul în care:

- a) măsura solicitată ar fi contrarie principiilor fundamentate ale ordinii juridice a Părții solicitate; sau
- b) executarea cererii riscă de a aduce atingere suveranității, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale ale Părții solicitate; sau
- c) partea solicitată estimează că importanța cauzei la care se referă cererea nu justifică luarea măsurii solicitate; sau
- d) infracțiunea la care se referă cererea este o infracțiune politică sau fiscală; sau
- e) partea solicitată consideră că măsura solicitată ar fi împotriva principiului *ne bis in idem*;
- f) infracțiunea la care se referă cererea nu ar constitui o infracțiune conform dreptului Părții solicitate, dacă ar fi fost comisă pe teritoriul ce relevă de jurisdicția sa. Cu toate acestea, acest motiv de refuz se aplică cooperării prevăzute în secțiunea 2 în cazul în care asistența solicitată implică măsuri coercitive.

2) Cooperarea prevăzută în secțiunea 2, în cazul în care asistența solicitată implică măsuri coercitive, și cea prevăzută în secțiunea 3 a capitolului prezent, pot fi, de asemenea, refuzate în cazul când măsurile solicitate nu ar putea fi luate în virtutea dreptului intern a Părții reclamante în scopuri de investigații sau de proceduri dacă era vorba de un caz intern analog.

3) Când legislația Părții reclamante cere, cooperarea prevăzută în secțiunea 2, în măsura în care ajutorul reciproc solicitat implică măsuri coercitive, și cea prevăzută în secțiunea 3 a prezentului capitol pot fi de asemenea refuzate în cazul când măsurile solicitate sau orice alte măsuri care au efecte similare nu ar fi autorizate de către legislația Părții reclamante, sau, în ceea ce privește autoritățile competente ale Părții reclamante, dacă cererea nu este autorizată nici de către un judecător, nici de o altă autoritate judiciară, inclusiv Procuratura, aceste autorități acționând în materie de infracțiuni penale.

4) Cooperarea prevăzută în secțiunea 4 a prezentului capitol poate fi de asemenea refuzată dacă:

- a) legislația Părții reclamante nu prevede confiscarea pentru tipul de infracțiune la care se referă cererea; sau
- b) fără prejudiciul obligațiunii ce ține de domeniul articolului 13, paragraful 3, ea ar fi în contradicție cu principiile dreptului intern ale Părții reclamante în ceea ce privește posibilitățile de confiscare relative la legăturile între o infracțiune și:
 - i) un avantaj economic care ar putea fi asimilat produsului său; sau
 - ii) bunuri care ar putea fi asimilate instrumentelor sale; sau
- c) în virtutea legislației Părții reclamante, decizia de confiscare nu mai poate să fi pronunțată sau executată din motiv de prescripție; sau
- d) cererea nu se referă la o condamnare anterioară, nici la o decizie cu caracter judiciar, nici la o declarație care figurează într-o astfel de decizie, declarații conform cărora una sau mai multe infracțiuni au fost comise, și care sînt la originea deciziei sau cererii de confiscare; sau
- e) fie că confiscarea nu este executorie în Partea reclamantă, fie că ea este susceptibilă căilor de recurs ordinar; sau
- f) cererea se raportează la o decizie de confiscare emisă în lipsa persoanei vizate în decizie și dacă, conform Părții reclamante, procedura pornită de către Partea reclamantă și care a dus la adoptarea acestei decizii, nu îndeplinește drepturile minime de apărare recunoscute pentru orice persoană acuzată de o infracțiune.

5) În scopurile paragrafului 4 f. al prezentului articol, o decizie nu poate fi considerată ca fiind emisă în absența acuzatului:

- a) dacă ea a fost confirmată sau pronunțată după împotrivirea celui interesat; sau

b) dacă ea a fost emisă în ordine de apel, cu condiția ca apelul să fie introdus de către persoana interesată.

6) Examinînd, pentru necesitățile paragrafului 4 f. al prezentului articol, dacă drepturile minime ale apărării au fost respectate, partea reclamată va ține cont de faptul că cel interesat a căutat premeditat să se sustragă sau că această persoană, după ce a avut posibilitatea de a introduce un recurs contra deciziei pronunțate în absența sa, a ales calea de a nu introduce un asemenea recurs. Aceeași procedură va fi respectată în cazul în care partea interesată, fiind legal citată, a ales calea de a nu se prezenta în judecată, sau de a cere amînarea cauzei.

7) Nici o Parte nu va invoca secretul bancar pentru a justifica refuzul de la cooperarea prevăzută în prezentul capitol. În cazul în care dreptul intern o cere, o Parte poate solicita ca cererea de cooperare, care implică ca suspendarea secretului bancar să fie autorizată, fie de un judecător, fie de o altă autoritate judiciară, inclusiv ministerul public, aceste autorități acționînd în materie de infracțiuni penale.

8) Fără a prejudicia motivul de refuz prevăzut în alineatul 1. a) al prezentului articol:

- a) faptul că persoana care constituie obiectul unei investigații sau al unei hotărîri de confiscare, pronunțată de autoritățile Părții solicitante, este o persoană juridică, nu va fi invocat de Partea solicitată ca un obstacol de cooperare în virtutea prezentului capitol;
- b) faptul că persoana fizică față de care a fost pronunțată o hotărîre de confiscare a veniturilor provenite din activitatea infracțională a decedat ulterior și faptul că persoana juridică față de care a fost pronunțată o hotărîre de confiscare a veniturilor provenite din activitatea infracțională a fost dizolvată ulterior, nu vor fi invocate ca obstacole pentru acordarea asistenței prevăzute în articolul 13, alineat 1. a).

Articolul 19. Amînarea

Partea solicitată poate suspenda executarea măsurilor vizate de cerere, în cazul în care acestea riscă să prejudicieze investigațiile sau procedurile efectuate de autorități.

Articolul 20. Acceptarea parțială sau condiționată a cererii

Înainte de a refuza sau de a accepta cooperarea în virtutea prezentului capitol, Partea solicitată examinează, dacă e cazul, în urma consultărilor cu Partea solicitantă, condițiile pe care le consideră necesare și de care ar putea beneficia parțial sau formulînd anumite rezerve.

Secțiunea a 6-a NOTIFICAREA ȘI PROTECȚIA DREPTURILOR TERȚILOR

Articolul 21. Notificarea documentelor

1) Părțile își acordă reciproc asistența cea mai largă posibilă în vederea notificării actelor judiciare persoanelor implicate în măsurile provizorii și de confiscare.

2) Dispoziția prezentului articol nu creează obstacole pentru:

- a) facultatea de a adresa acte judiciare prin intermediul poștei direct persoanelor care se află în străinătate;
- b) capacitatea agenților ministeriali, funcționarilor sau a altor persoane competente ale Părții de origine, de a proceda la semnarea sau notificarea actelor judiciare direct de către autoritățile consulare ale acestei Părți sau de către agenții ministeriali, funcționarii sau alte persoane ale Părții de destinație, cu excepția cazului în care Partea de destinație face o declarație contrară Secretarului General al Consiliului Europei, la momentul semnării sau ale depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.

3) În cadrul procedurii de notificare de acte judiciare în străinătate a persoanelor implicate în măsurile provizorii sau hotărîrile de confiscare ordonate de Partea de origine, aceasta informează persoanele menționate despre recursurile în justiție oferite de legislația sa.

Articolul 22. Recunoașterea hotărîrilor străine

1) Sesizată cu o cerere de cooperare în conformitate cu secțiunile 3 și 4, Partea solicitată recunoaște orice hotărîre judiciară pronunțată pe teritoriul Părții solicitante în ceea ce privește drepturile revendicate de terți.

2) Recunoașterea poate fi refuzată:

- a) dacă terții nu au avut posibilitate suficientă de a-și revendica drepturile; sau
- b) dacă hotărîrea este incompatibilă cu o hotărîre deja pronunțată pe teritoriul Părții în cauză; sau
- c) dacă ea este incompatibilă cu ordinea publică a Părții solicitate; sau
- d) dacă hotărîrea a fost pronunțată contrar dispozițiilor în materie de competență exclusivă, prevăzute de dreptul Părții solicitate.

Secțiunea a 7-a PROCEDURA ȘI ALTE REGULI GENERALE

Articolul 22. Autoritatea centrală

1) Părțile desemnează o autoritate centrală, sau, în caz de necesitate, mai multe autorități responsabile pentru trimiterea cererilor formulate în virtutea prezentului capitol, pentru a răspunde la ele, pentru a le executa și a le transmite autorităților competente de a le executa.

2) Fiecare Parte comunică Secretarului General al Consiliului Europei, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau adeziune, denumirea și adresa autorităților desemnate în virtutea alineatului 1 al prezentului articol.

Articolul 24. Corespondența directă

1) Autoritățile centrale comunică direct între ele.

2) În caz de urgență, cererile și comunicările prevăzute de prezentul capitol pot fi expediate prin intermediul autorităților judiciare, inclusiv ministerul public al Părții solicitante unor autorități omoloage. În acest caz, o copie urmează a fi expediată simultan autorității centrale a Părții solicitate prin intermediul autorității centrale a Părții solicitante.

3) Fiecare cerere sau comunicare, formulată în virtutea alineatelor 1 și 2 ale prezentului articol poate fi prezentată prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale (Interpol).

4) În cazul în care o cerere este prezentată în virtutea alineatului 2 al articolului prezent și atunci când autoritatea sesizată nu este competentă pentru a-i da curs, aceasta urmează a fi transmisă autorității competente a țării sale, informînd direct Partea solicitantă.

5) Cererile sau comunicările, prezentate în virtutea secțiunii 2 a prezentului capitol, care nu implică măsuri coercitive, pot fi transmise direct prin intermediul autorității competente a Părții solicitante - autorității competente a Părții solicitate.

Articolul 25. Forma cererilor și limbile de redactare

1) Toate cererile prevăzute de prezentul capitol sînt elaborate în scris. Este admisă recurgerea la mijloace moderne de telecomunicații, așa ca telecopierea.

2) Sub rezerva dispozițiilor alineatului 3 al prezentului articol, traducerea cererilor sau a pieselor anexate nu va fi cerută.

3) Fiecare Parte poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau adeziune, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să-și rezerve facultatea de a solicita ca cererile și piesele anexate să fie însoțite de o traducere în limba proprie sau în una din limbile oficiale ale Consiliului Europei, sau în una din limbile pe care le va indica. Fiecare Parte poate, cu această ocazie, să declare că este dispusă să accepte traduceri în orice altă limbă pe care o va indica. Celelalte Părți pot aplica regula reciprocității.

Articolul 26. Legalizarea

Documentele transmise în virtutea prezentului capitol sînt scutite de orice formalități de legalizare.

Articolul 27. Conținutul cererii

1) Fiecare cerere de cooperare prevăzută de prezentul capitol trebuie să precizeze:

- a) autoritatea de la care emană și autoritatea responsabilă de efectuarea investigațiilor și procedurilor;
- b) obiectul și motivul cererii;
- c) cauza, inclusiv faptele pertinente (data, locul și circumstanțele infracțiunii), la care se referă investigațiile sau procedurile, cu excepția cererii de notificare;

- d) în măsura în care cooperarea implică măsuri coercitive:
 - i) textul dispozițiilor legale sau, în cazul în care aceasta nu este posibil, conținutul legii pertinente aplicabile; și
 - ii) indicarea, în baza căreia, măsura solicitată sau orice altă măsură cu efecte analoage ar putea fi întreprinsă pe teritoriul Părții solicitante în virtutea propriei sale legislații;
 - e) dacă este necesar, și în măsura posibilităților:
 - i) datele cu privire la persoanele implicate, inclusiv numele, data și locul nașterii, cetățenia și locul lor de aflare, și atunci când este vorba despre o persoană juridică, sediul său; și
 - ii) bunurile pentru care cooperarea este solicitată, amplasarea lor, legăturile sale cu persoanele implicate, orice altă legătură cu infracțiunea, precum și orice informație ce ține de interesele altuia, aferentă la aceste bunuri; și
 - f) orice procedură deosebită solicitată de Partea solicitantă.
- 2) În cazul în care o cerere de efectuare a măsurilor provizorii, prezentată în virtutea secțiunii 3, vizează sechestrarea unui bun care ar putea constitui obiectul unei hotărâri de confiscare considerînd în obligația de a plăti o sumă de bani, în această cerere urmează a se indica suma maximală de recuperare a acestui bun.
- 3) Pe lângă indicațiile menționate în alineatul 1, fiecare cerere formulată în virtutea secțiunii 4 urmează să conțină:
- a) în cazul articolului 13, alineatul 1.a):
 - i) o copie certificată conform hotărârii de confiscare pronunțată de instanța judiciară a Părții solicitante și expunerea de motive a hotărârii, dacă acestea nu sînt indicate în hotărîre;
 - ii) o atestare a autorității competente a Părții solicitante, conform căreia hotărîrea de confiscare este executorie și nu este susceptibilă căilor de recurs ordinare;
 - iii) informații cu privire la măsura în care hotărîrea urmează a fi executată; și
 - iv) informații cu privire la necesitatea de a întreprinde măsuri provizorii;
 - b) în cazul articolului 13, alineatul 1. b), o expunere a faptelor invocate de Partea solicitantă care ar fi suficientă pentru a permite Părții solicitate de a obține o hotărîre în virtutea dreptului său intern;
 - c) în cazul în care terții au avut posibilitatea de a-și revendica drepturile, documentele care atestă faptul că au avut această posibilitate.

Articolul 28. Viciile cererilor

- 1) În cazul în care cererea nu este conformă dispozițiilor prezentului capitol, sau atunci când informațiile furnizate nu sînt suficiente pentru a permite Părții solicitate de a lua o hotărîre asupra cererii, această Parte poate cere Părții solicitante modificarea cererii sau completarea acesteia cu informații suplimentare.
- 2) Partea solicitată poate fixa un termen pentru obținerea acestor modificări sau informații.
- 3) În perioada necesară pentru obținerea modificărilor sau informațiilor cerute cu privire la cererea prezentată, în virtutea secțiunii 4 a prezentului capitol, Partea solicitată poate ordona orice măsură prevăzută în secțiunile 2 și 3 ale prezentului capitol.

Articolul 29. Concurs de cereri

- 1) În cazul în care o Parte solicitată primește mai mult de o cerere, prezentate în virtutea secțiunilor 3 și 4 ale prezentului capitol cu privire la aceeași persoană sau la aceleași bunuri, concursul de cereri nu va constitui un obstacol pentru Partea solicitată de a trata cererile care implică întreprinderea măsurilor provizorii.
- 2) În cazul unui concurs de cereri, prezentate în virtutea prezentului capitol, Partea solicitată va recurge la consultări cu Părțile solicitante.

Articolul 30. Obligația de motivare

Partea solicitată trebuie să motiveze fiecare hotărîre de refuz, amînare sau supunere unor anumite condiții a cooperării, solicitate în virtutea prezentului capitol.

Articolul 31. Informare

- 1) Partea solicitată informează fără termen Partea solicitantă:
 - a) despre cursul dat cererii formulate în virtutea prezentului capitol;
 - b) despre rezultatul definitiv al cursului dat cererii;
 - c) despre orice hotărîre de refuz, amînare sau supunere unor condiții, integral sau parțial, a cooperării prevăzute în prezentul capitol;

- d) despre circumstanțele care fac imposibilă executarea măsurilor solicitate sau care riscă de a întârzia considerabil executarea sa; și
 - e) în cazul în care se întreprind măsuri provizorii conform cererii, formulate în virtutea secțiunii 2 sau 3 a prezentului capitol, despre dispozițiile dreptului intern care ar implica automat ridicarea măsurii.
- 2) Partea solicitantă informează fără termen Partea solicitată:
- a) despre orice revizuire, hotărâre sau alt fapt prin care se înlătură integral sau parțial caracterul executoriu al hotărârii de confiscare;
 - b) despre orice schimbare, de fapt sau de drept, care implică un caracter nejustificat oricărei acțiuni întreprinse în virtutea prezentului capitol.
- 3) În cazul în care, o Parte cere confiscarea bunurilor situate pe teritoriul mai multor Părți, ea informează toate Părțile interesate de executarea hotărârii prin aceeași hotărâre de executare.

Articolul 32. Utilizare restrânsă

1) Partea solicitată poate subordona executarea unei cereri, cu condiția ca informațiile sau elementele de probă obținute să nu fi fost, fără consimțământul său prealabil, utilizate sau transmise de autoritățile Părții solicitante în scopuri de investigații sau proceduri altele decât cele precizate în cerere.

2) Fiecare Parte poate, în momentul semnării sau a depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, prin declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că informațiile sau elementele de probă furnizate în virtutea prezentului capitol nu vor putea, fără consimțământul său prealabil, să fie utilizate sau transmise de autoritățile Părții solicitante în scopuri de investigații sau proceduri altele decât cele precizate în cerere.

Articolul 33. Confidențialitate

1) Partea solicitantă poate cere Părții solicitate, ca aceasta să păstreze confidențiale cererea și conținutul său, revelându-le doar în măsura necesară pentru a executa cererea. În cazul în care Partea solicitată nu se poate conforma acestei condiții de confidențialitate, ea urmează să informeze Partea solicitantă cât mai curînd posibil.

2) Partea solicitantă trebuie, în cazul în care cererea îi este adresată și cu condiția că aceasta nu este contrară principiilor fundamentale ale dreptului intern, să păstreze confidențiale mijloacele de probă și informațiile comunicate de Partea solicitată, revelându-le doar în măsura necesară investigațiilor sau procedurilor expuse în cerere.

3) Sub rezerva dispozițiilor dreptului său intern, Partea care a recepționat o transmitere spontană de informații în virtutea articolului 10, urmează să se conformeze oricărei condiții de confidențialitate cerută de Partea care transmite informația. În cazul în care Partea nu se poate conforma unei asemenea condiții, ea urmează să informeze Partea care transmite informația în termenii cei mai scurți posibili.

Articolul 34. Cheltuieli

Cheltuielile ordinare prevăzute pentru executarea unei cereri sînt în sarcina Părții solicitate. În cazul în care se cer cheltuieli importante sau extraordinare pentru a da curs cererii, Părțile negociază fixarea condițiilor în care aceasta va fi executată, precum și modalitatea de plată a cheltuielilor.

Articolul 35. Pagube și interese

1) În cazul înaintării de către o persoană a unei acțiuni de despăgubire, rezultată dintr-un act sau omitere ce ține de cooperarea prevăzută în acest capitol, Părțile interesate, dacă este cazul, angajează consultări asupra unei eventuale repartizări a indemnizațiilor prevăzute.

2) Partea care constituie obiectul unei cereri de despăgubire urmează să informeze fără termen altă Parte, în cazul în care aceasta poate avea un interes de cauză.

CONVENȚIA EUROPEANĂ CU PRIVIRE LA CONTROLUL ACHIZIȚIONĂRII ȘI DEȚINERII ARMELOR DE FOC DE CĂTRE PARTICULARI*

din 28.06.1978

(extras)

Strasbourg, 28 iunie 1978

18

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei convenții, considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi, luînd în considerare amenințarea pe care o constituie folosirea crescîndă a armelor de foc în scopuri criminale; conștiente de faptul că, adesea, aceste arme de foc sînt achiziționate în străinătate, dornice de a institui pe plan internațional metode eficace de control al circulației armelor de foc peste frontiere, conștiente de necesitatea de a evita măsuri de natură să îngreădească comerțul internațional licit sau care s-ar concretiza în controale, la frontiere, impracticabile sau excesiv de costisitoare, în contradicție cu obiectivele moderne ale libertății de circulație a bunurilor și persoanelor, au convenit următoarele:

Capitolul I DEFINIȚII ȘI DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. În scopurile prezentei convenții:

- a) termenul armă de foc are sensul care îi este atribuit în anexa nr. I la prezenta convenție;
- b) termenul persoană desemnează și o persoană juridică stabilită pe teritoriul unei părți contractante;
- c) termenul armurier desemnează o persoană a cărei activitate profesională constă, în totalitate sau în parte, în fabricarea, vînzarea cumpărarea, schimbul sau închirierea armelor de foc;
- d) termenul rezident desemnează o persoană avînd reședința obișnuită pe teritoriul unei părți contractante, în sensul Regulii nr.9 din anexa la Rezoluția (72) 1 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei.

Articolul 2

Părțile contractante se angajează să-și acorde reciproc asistență prin intermediul autorităților administrative corespunzătoare, în vederea reprimării traficului ilicit cu arme de foc și pentru căutarea și descoperirea armelor de foc transferate de pe teritoriul unui stat pe teritoriul altui stat.

Articolul 3

Fiecare parte contractantă este liberă să adopte legi și regulamente referitoare la armele de foc, cu condiția ca aceste legi și regulamente să nu fie incompatibile cu dispozițiile prezentei convenții.

Articolul 4.

Prezenta convenție nu se aplică tranzacțiilor cu arme de foc în care toate părțile sînt state sau acționează în numele statului.

Capitolul II NOTIFICAREA TRANZACȚIILOR

Articolul 5

1. Dacă o armă de foc care se află pe teritoriul unei părți contractante este vîndută, transferată sau cedată, cu orice titlu, unei persoane rezidente pe teritoriul unei alte părți contractante, prima parte contractantă va transmite o notificare celei de-a doua, conform modalităților prevăzute la art.8 și 9.

* A fost adoptată la Strasbourg la 28 iunie 1978. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 1578-XV din 20 decembrie 2002. Intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 01 iulie 2003. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 2006, vol. 38, p. 71.

2. Pentru aplicarea dispozițiilor paragrafului 1 al prezentului articol, fiecare parte contractantă va lua măsurile necesare, astfel încât fiecare persoană, care vinde, transferă sau cedează, cu orice titlu, o armă de foc ce se află pe teritoriul său, să furnizeze autorităților competente ale acestei părți contractante informații referitoare la tranzacție.

Articolul 6

Dacă o armă de foc care se află pe teritoriul unei părți contractante este transferată, în mod permanent și fără modificări de posesie, pe teritoriul unei alte părți contractante, prima parte contractantă va notifica acest fapt celei de-a doua, conform modalităților prevăzute la art.8 și 9.

Articolul 7

Notificările la care se referă art.5 și 6 vor fi comunicate și părților contractante pe teritoriul cărora tranzitează o armă de foc, în cazul în care statul de proveniență a acestei arme consideră utilă o asemenea informare.

Articolul 8

1. Notificările la care se referă art.5, 6 și 7 vor fi făcute cât mai repede posibil. Părțile contractante se vor strădui ca notificarea să precedă tranzacția sau transferul respectiv. Dacă nu se reușește acest lucru, notificarea va fi făcută cât mai curînd după efectuarea tranzacției sau a transferului.

2. Notificările la care se referă art.5, 6 și 7 vor preciza, îndeosebi:

- a) identitatea, numărul de pașaport sau al documentului de identitate și adresa persoanei căreia îi este vîndută, transferată sau cedată arma în cauză, cu orice titlu, sau ale persoanei care transferă, de o manieră permanentă, o armă de foc pe teritoriul unei alte părți contractante, fără modificări ale posesiei;
- b) tipul, marca și caracteristicile armei de foc respective, precum și numărul său sau orice alt semn distinctiv.

Articolul 9

1. Notificările la care se referă art. 5, 6 și 7 vor fi făcute între autoritățile naționale care sînt desemnate de către părțile contractante.

2. Dacă va fi cazul, notificările pot fi transmise prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale (Interpol).

3. Fiecare stat va indica, în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, autoritatea căreia trebuie să îi fie adresate notificările. El va notifica fără întîrziere secretarului general al Consiliului Europei orice modificare ulterioară a identității autorității respective.

Capitolul III AUTORIZAREA DUBLĂ

Articolul 10

1. Fiecare parte contractantă va lua măsuri corespunzătoare pentru a garanta că nici o armă de foc care se găsește pe teritoriul său nu va fi vîndută, transferată sau cedată, cu orice titlu, unei alte persoane care nu este rezidentă și care nu a obținut în prealabil autorizarea din partea autorităților competente ale sus-numitei părți contractante.

2. Această autorizare nu este acordată decît în cazul în care autoritățile competente sus-menționate s-au asigurat, mai întîi, că autoritățile părții contractante pe teritoriul căreia rezidează i-au acordat persoanei respective o autorizație referitoare la tranzacția în cauză.

3. Dacă această persoană dobîndește posesia unei arme de foc pe teritoriul unei părți contractante în care se efectuează tranzacția, autorizația la care se referă paragraful 1 nu va fi acordată decît potrivit modalităților și condițiilor în care o autorizație va fi acordată pentru o tranzacție între rezidenți ai părții contractante respective. Dacă arma de foc va fi exportată imediat, autoritățile la care se referă paragraful 1 sînt obligate doar să se asigure că autoritățile părții contractante în care rezidează persoana au autorizat această tranzacție, în mod special, sau asemenea tranzacții, în general.

4. Autorizațiile la care se referă paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol pot fi înlocuite cu un permis internațional.

Articolul 11

Fiecare stat, în momentul depunerii instrumentului său de ratificare de acceptare, de aprobare sau de aderare, va preciza care dintre autoritățile sale este competentă să acorde autorizațiile la care se referă paragraful 2 al art. 10. El va notifica, fără întârziere, secretarului general al Consiliului Europei orice modificare ulterioară a identității acestei autorități.

Anexa nr.1

A. În scopurile prezentei convenții, termenul armă de foc desemnează:

1. fiecare obiect care: (i) este conceput sau adaptat, pentru a servi ca armă prin care un plumb, un glonț ori un alt proiectil sau o substanță nocivă gazoasă, lichidă ori în altă stare poate fi descărcată cu ajutorul unei presiuni explozive, gazoase sau atmosferice sau prin intermediul altor agenți propulsori; și (ii) corespunde uneia dintre descrierile specifice următoare, fiind înțeles că alin. a)- f) inclusiv și h) nu cuprind decât obiectele cu propulsie explozivă:

- a) arme automate;
- b) arme scurte semiautomate sau cu repetiție ori cu un singur foc;
- c) arme lungi semiautomate sau cu repetiție cu cel puțin o țeavă ghintuită;
- d) arme lungi cu un foc, cu cel puțin o țeavă ghintuită;
- e) arme lungi semiautomate sau cu repetiție, doar cu țeavă (țevi) lisă (lise);
- f) lansator de rachete portative;
- g) orice armă sau alt instrument astfel conceput încît să cauzeze un pericol pentru viața sau sănătatea persoanelor, prin proiectarea substanțelor stupefiante, toxice și corosive;
- h) lansator de flăcări destinat atacului sau apărării;
- i) arme lungi cu un foc, doar cu țeavă (țevi) lisă (lise);
- j) arme lungi cu propulsare cu gaz;
- k) arme scurte cu propulsare cu gaz;
- l) arme lungi cu propulsare cu aer comprimat;
- m) arme scurte cu propulsare cu aer comprimat;
- n) arme care trag proiectile propulsate doar printr-un resort, cu condiția să fie exclus din acest paragraf 1 fiecare obiect care ar fi altfel inclus aici, dar care:
 - (i) a fost făcut definitiv impropriu utilizării;
 - (ii) nu este supus, în țara de proveniență, controlului datorită puterii sale reduse;
 - (iii) este conceput în scopuri de alarmă, de semnalizare, de salvare de sacrificare de animale, de vânătoare sau de pescuit cu harpon ori destinat unor scopuri industriale sau tehnice, cu condiția ca acesta să nu poată fi folosit decât în aceste scopuri precise;
 - (iv) nu este supus, în țara de proveniență, unui control datorită vechimii sale;

2. mecanismul de propulsare, camera, butoiușul sau țeava fiecărui obiect inclus în paragraful 1 de mai sus;

3. fiecare muniție expres destinată a fi descărcată printr-un obiect cuprins în alin. a) - f) inclusiv, i), j), k) sau n) din paragraful 1 de mai sus și orice substanță sau materie expres destinată a fi descărcată printr-un instrument cuprins în alin. g) al paragrafului 1 de mai sus;

4. telescoapele far sau telescoapele cu amplificator electronic pentru lumină infraroșie sau lumină reziduală, cu condiția să fie destinate montării pe un obiect inclus în paragraful 1 de mai sus;

5. un amortizor destinat de a fi montat pe un obiect cuprins în paragraful 1 de mai sus;

6. orice grenadă, bombă sau alt proiectil ce conține un dispozitiv exploziv sau incendiar.

B. În scopurile prezentei anexe:

- a) armă automată desemnează o armă care poate trage rafale de fiecare dată cînd este acționat trăgaciul;
- b) armă semiautomată desemnează o armă care trage un proiectil de fiecare dată cînd este acționat trăgaciul;
- c) armă cu repetiție desemnează o armă la care, pe lîngă trăgaci, trebuie să fie manipulat un mecanism de fiecare dată cînd se folosește arma;

- d) armă cu foc desemnează o armă a cărei țeavă sau ale cărei țevi trebuie să fie încărcate înaintea fiecărui foc;
- e) armă scurtă desemnează o armă a cărei țeavă nu depășește 30 cm sau a cărei lungime totală nu depășește 60 cm;
- f) armă lungă desemnează o armă a cărei țeavă depășește 30 cm sau a cărei lungime totală depășește 60 cm.

Fiecare stat poate declara că își rezervă dreptul:

- a) de a nu aplica dispozițiile cap. II al prezentei convenții, în privința unuia sau mai multor obiecte incluse în alin. i) - n), inclusiv ale paragrafului 1 sau în paragrafele 2, 3, 4, 5 sau 6 ale anexei nr. I din prezenta convenție;
- b) de a nu aplica dispozițiile cap. III al prezentei convenții;
- c) de a nu aplica dispozițiile cap. III al prezentei convenții, în privința unuia sau mai multor obiecte cuprinse în alin. i) - n), inclusiv ale paragrafului 1 sau în paragrafele 2, 3, 4, 5 sau 6 ale anexei nr. I la prezenta convenție;
- d) de a nu aplica dispozițiile cap. III al prezentei convenții la tranzacțiile între armurierii rezidenți pe teritoriile a două părți contractante.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU REPRIMAREA INFRAȚIUNILOR RUTIERE* (extras)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,
Luînd în considerare sporirea circulației vehiculelor între statele europene și pericolul pe care îl constituie încălcarea regulilor care asigură securitatea participanților la traficul rutier,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este acela de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi,
Convînse de necesitatea cooperării lor în scopul de a spori eficiența reprimării infrațciunilor rutiere comise pe teritoriul lor,
Au convenit următoarele:

19

Titlul I PRINCIPII FUNDAMENTALE

Articolul 1

1. În cazul în care o persoană care locuiește în mod obișnuit pe teritoriul unei părți contractante va comite o infrațciune rutieră pe teritoriul unei alte părți contractante, statul pe teritoriul căruia s-a comis infrațciunea va putea sau, dacă legea sa internă o impune, va trebui să solicite statului de reședință să efectueze urmărirea, dacă nu o va face el însuși sau dacă, efectuînd-o el însuși, va aprecia că este imposibil să o continue pînă la decizia definitivă sau executarea integrală a sancțiunii.

2. Atunci cînd o hotărîre judecătorească sau o decizie administrativă, devenită executorie după ce autorul infrațciunii și-a susținut apărarea, a fost pronunțată în statul comiterii infrațciunii, acest stat va putea solicita statului de reședință să procedeze la executarea acestei hotărîri sau a acelei decizii.

3. Statul de reședință va da curs cererii de efectuare a urmării sau de executare în condițiile stabilite mai jos. Totuși executarea deciziilor luate în lipsă nu va fi obligatorie.

Articolul 2

1. Infrațciunea rutieră care va reprezenta motivul cererii de urmărire sau de executare prevăzută în art. 1 va trebui să fie pedepsită atît de legea statului în care a fost comisă infrațciunea, cît și de legea statului de reședință.

2. În scopurile efectuării urmării sau executării hotărîrii va fi aplicabil dreptul statului de reședință, cu precizarea că se va ține seama numai de regulile de circulație în vigoare de la locul comiterii infrațciunii.

Titlul II URMĂRIREA ÎN STATUL DE REȘEDINȚĂ

Articolul 3

La solicitarea statului în care a fost comisă infrațciunea, autoritățile statului de reședință vor fi competente pentru efectuarea urmării infrațciunilor rutiere comise pe teritoriul statului solicitant.

Articolul 4

Autoritățile competente ale statului de reședință vor examina cererea de urmărire care le-a fost adresată în conformitate cu art. 1 și 2. Ele vor determina, potrivit propriei lor legislații, modul de soluționare a cererii.

Articolul 5

1. Dacă statul în care a fost comisă infrațciunea va adresa cererea de urmărire prevăzută la art. 1, el nu va mai putea să-l urmărească pe autorul infrațciunii și nici să execute o decizie pronunțată împotriva acestuia din urmă.

* Adoptată la Strasbourg la 30 noiembrie 1964. A intrat în vigoare la 18 iulie 1972.

2. El va putea relua urmărirea sau executarea:

- a) dacă statul de reședință nu face cunoscut statului în care s-a comis infracțiunea că el nu a luat măsuri pentru executarea cererii;
- b) dacă, pentru motive de care a luat cunoștință ulterior cererii, va notifica statului de reședință retragerea cererii sale înainte de începerea dezbaterilor judiciare în primă instanță sau înaintea pronunțării unei decizii administrative în statul de reședință.

Articolul 6

1. Cererea de urmărire va menționa data la care această procedură a fost solicitată de autoritatea competentă.

În statul în care s-a comis infracțiunea, prescripția dreptului la acțiune va fi întreruptă la această dată. Termenul acestei prescripții va reîncepe să curgă în întregime, începînd cu data notificării prin care se precizează că nu se va da curs cererii sau că se retrage cererea prevăzută la art. 5 paragraful 2 alin. a) și b) și cel mai târziu în termen de 6 luni de la data cererii de urmărire.

2. Termenul de prescripție a dreptului la acțiune în statul de reședință va curge de la data primirii cererii de urmărire.

Dacă în acest stat este necesară o plîngere a victimei pentru exercitarea urmăririi, termenul pentru depunerea acestei plîngeri va începe să curgă de la data primirii cererii de urmărire.

Articolul 7

Documentele întocmite de autoritățile judiciare și administrative ale statului în care s-a comis infracțiunea vor avea aceeași valoare juridică în statul de reședință ca și cele întocmite de autoritățile acestui din urmă stat și invers.

Titlul III EXECUTAREA ÎN STATUL DE REȘEDINȚĂ

Articolul 8

Autoritățile statului de reședință vor fi competente să execute, la cererea statului în care s-a comis infracțiunea, deciziile prevăzute la art. 1 paragraful 2. Executarea deciziilor va avea loc conform legii statului de reședință, după verificarea autenticității cererii și a conformității sale cu condițiile fixate prin prezenta Convenție. Statul de reședință va fi competent în materie de eliberare condiționată. Dreptul de grațiere va putea fi exercitat atît de statul de reședință, cît și de cel în care a fost comisă infracțiunea.

Articolul 9

1. Executarea hotărîrii nu va avea loc în statul de reședință:

- a) dacă autorul infracțiunii face obiectul unei decizii definitive în acest stat pentru aceleași fapte;
- b) dacă prescripția pedepsei este împlinită potrivit legii statului unde s-a comis infracțiunea sau legii statului de reședință;
- c) dacă autorul infracțiunii beneficiază de amnistie sau de grațiere în statul de reședință sau în statul în care s-a comis infracțiunea.

2. Statul de reședință va putea refuza punerea în executare a hotărîrii:

- a) dacă autoritățile competente ale acestui stat au decis să nu efectueze urmărirea sau să pună capăt urmăririi pe care ele au efectuat-o pentru aceleași fapte;
- b) dacă faptele care au determinat condamnarea fac obiectul urmăririi în acest stat;
- c) în măsura în care acest stat consideră această executare de natură a aduce atingere principiilor fundamentale ale ordinii sale juridice sau ca fiind incompatibilă cu principiile care guvernează aplicarea dreptului său penal, în special dacă, datorită vârstei sale, autorul infracțiunii n-ar putea fi condamnat în acest stat.

Articolul 10

Cînd cererea prevăzută la art. 1 paragraful 2 va avea ca obiect executarea unei pedepse, alta decît amenda, statul de reședință va înlocui, dacă va fi cazul, pedeapsa dată în statul în care s-a comis infracțiunea cu pedeapsa prevăzută de legea statului de reședință pentru o infracțiune analogă.

Această pedeapsă va corespunde, în măsura posibilului, în privința naturii sale, celei stabilite prin decizia ce urmează a fi executată. Ea nu va putea depăși nici maximum prevăzut de legea statului de reședință și nici nu va putea agrava prin natura sau durata sa pedeapsa pronunțată în statul în care a fost comisă infracțiunea.

Stabilind sancțiunea, autoritățile competente ale statului de reședință vor putea lua în considerare în aceeași măsură și modalitățile obișnuite de executare a pedepsei în acest stat.

Articolul 11

Cînd cererea de executare va avea ca obiect plata unei amenzi, statul de reședință va proceda la încasarea acesteia în condițiile prevăzute de legea sa, pînă la concurența maximumului stabilit de această lege pentru o infracțiune analoagă sau, în lipsa maximumului legal, pînă la concurența sumei impuse în mod obișnuit ca amendă în statul de reședință pentru o asemenea infracțiune.

Articolul 12

În caz de neplată a amenzii, statul de reședință va aplica, la cererea statului în care s-a comis infracțiunea, măsurile de constrîngere sau de înlocuire prevăzute de legislația sa.

Statul de reședință nu va putea executa o măsură de constrîngere sau de înlocuire stabilită printr-o decizie pronunțată în statul în care s-a comis infracțiunea și care presupune o privare de libertate decît dacă statul în care s-a comis infracțiunea o cere în mod expres.

Articolul 13

Statul în care s-a comis infracțiunea nu va mai putea aplica niciuna dintre măsurile de executare solicitate, exceptînd cazurile în care i-a fost notificat un refuz sau o imposibilitate de executare a hotărîrii de către statul de reședință.

Titlul IV DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 14

1. Cererile prevăzute la art. 1 din prezenta Convenție vor fi formulate în scris.

2. Cererea de urmărire va fi însoțită de original sau de o copie autentificată de pe toate procesele-verbale, de pe schițe, fotografii și de pe alte documente ce privesc instrucțiunea, ca și de o copie de pe dispozițiile legale aplicabile în speță în statul în care s-a comis infracțiunea. Copiile de pe cazierul judiciar, dispozițiile legale referitoare la prescripție, actele care au întrerupt-o ca și prezentarea faptelor care au întrerupt prescripția vor fi, de asemenea, anexate.

3. Cererea de executare va fi însoțită de originalul sau de o copie autentificată de pe decizia al cărei caracter executoriu va fi certificat în formele prevăzute prin legea statului în care s-a comis infracțiunea. Dacă decizia ce urmează a fi executată înlocuiește o alta, fără a reproduce expunerea faptelor, va fi anexată o copie autentificată de pe decizia care conține această expunere a faptelor.

Articolul 15

1. Cererea va fi adresată de către ministerul justiției al statului în care s-a comis infracțiunea ministerului justiției al statului de reședință. Răspunsul va fi trimis pe aceeași cale.

2. Comunicările necesare aplicării prezentei Convenții vor fi transmise fie prin modalitatea indicată la paragraful 1 al prezentului articol, fie direct între autoritățile părților contractante.

3. În caz de urgență, comunicările menționate la paragraful 2 al prezentului articol vor putea fi transmise prin intermediul Organizației Internaționale de Poliție Criminală (INTERPOL).

4. Fiecare parte contractantă va putea, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să facă cunoscut că intenționează să facă derogare de la regulile de transmitere prevăzute la paragrafele 1 și 2 ale prezentului articol.

Articolul 16

Dacă statul de reședință apreciază că informațiile furnizate de către statul în care s-a comis infracțiunea sînt insuficiente pentru a-i permite aplicarea prezentei Convenții, acest stat va solicita completarea informațiilor necesare. El va putea fixa un termen pentru obținerea acestor informații.

Articolul 17

Părțile contractante vor extinde asistența judiciară, pe care și-o acordă în materie penală, asupra măsurilor necesare executării prezentei Convenții, în special în ceea ce privește transmiterea actelor întocmite de autoritatea administrativă și notificarea unui ordin de plată, această ultimă măsură nefiind considerată ca o măsură de executare.

Articolul 18

Statul de reședință va informa fără întârziere statul în care a fost comisă infracțiunea în legătură cu modul de soluționare a cererii de urmărire sau de executare. El îi va întocmi, în ambele cazuri, un document certificând executarea pedepsei și, în plus, în cazul urmăririi, o copie autentificată de pe decizia definitivă.

Articolul 19

1. Traducerea cererilor de urmărire și executare și a pieselor anexate, ca și cea a oricăror altor documente referitoare la aplicarea prezentei Convenții, sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 al prezentului articol, nu va fi solicitată.

2. Fiecare parte contractantă va putea, la data semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, acceptare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, să-și rezerve dreptul de a solicita ca cererile și piesele anexe să-i fie adresate însoțite fie de o traducere în propria limbă, fie de o traducere într-una dintre limbile oficiale ale Consiliului Europei sau într-una dintre limbile pe care le va indica. Celelalte părți contractante vor putea invoca lipsa de reciprocitate.

3. Prezentul articol nu aduce atingere dispozițiilor referitoare la traducerea cererilor și a pieselor anexe, conținute în acordurile sau în angajamentele în vigoare ori care vor interveni între două sau mai multe părți contractante.

Articolul 20

Piese și documentele transmise în aplicarea prezentei Convenții vor fi scutite de orice formalitate de legalizare.

Articolul 21

Sumele încasate ca amenzi în baza cererilor de urmărire sau executare vor deveni proprietatea statului de reședință, care va dispune de ele după cum va voi.

Articolul 22

Statul de reședință va fi competent să încaseze, la cererea statului în care s-a comis infracțiunea, sumele reprezentând cheltuielile de urmărire și de judecată suportate de acest stat. Dacă va încasa aceste sume, acest stat nu va fi obligat să restituie statului în care s-a comis infracțiunea decât onorariile experților.

Articolul 23

Cheltuielile de urmărire și de executare, suportate de statul de reședință, nu vor fi restituite.

Anexa nr. I

Fondul comun al infracțiunilor rutiere

1. Uciderea involuntară sau vătămările involuntare, cauzate în domeniul circulației rutiere.
2. Părăsirea locului accidentului, adică încălcarea obligațiilor ce revin conducătorilor auto ca urmare a unui accident de circulație.
3. Conducerea unui vehicul de către o persoană:
 - a) în stare de ebrietate sau sub influența alcoolului;
 - b) sub influența stupefiantelor sau a produselor având efecte analoage;
 - c) inaptă, ca urmare a unei oboseli excesive.
4. Conducerea unui vehicul cu motor, fără asigurare în ceea ce privește responsabilitatea civilă pentru pagubele cauzate terților ca urmare a folosirii acestui vehicul.

5. Refuzul de a se supune ordinului unui agent al autorității privind circulația rutieră.
6. Nerespectarea regulilor privind:
 - a) viteza vehiculelor;
 - b) poziția vehiculelor în mișcare și sensul deplasării lor, întâlnirea cu vehicule din sens opus, depășirea, schimbarea de direcție și trecerea pasajelor de nivel;
 - c) prioritatea de trecere;
 - d) prioritatea de trafic pentru anumite vehicule, cum ar fi cele ale pompierilor, ambulanțele, vehiculele de poliție;
 - e) nerespectarea semnalelor și marcajelor rutiere, în special a semnelui „Stop“;
 - f) staționarea și oprirea vehiculelor;
 - g) accesul vehiculelor sau al anumitor categorii de vehicule pe unele căi rutiere, în special datorită greutateii sau dimensiunilor lor;
 - h) echipamentul de securitate al vehiculelor și al încărcăturii lor;
 - i) semnalizarea vehiculelor și a încărcăturii lor;
 - j) sistemul de lumină al vehiculelor și folosirea farurilor;
 - k) încărcătura și capacitatea vehiculelor;
 - l) înmatricularea vehiculelor, plăcile de înmatriculare și semnul distinctiv al țării de înmatriculare.
7. Conducere fără permis de circulație valabil.

Anexa nr. II

1. Orice parte contractantă poate să declare că își rezervă dreptul de a face cunoscut:
 - a) că ea nu acceptă titlul III sau că ea îl acceptă numai în privința anumitor categorii de pedepse sau măsuri de executare;
 - b) că ea nu acceptă art. 6 sau că ea nu acceptă decât anumite dispoziții ale acestui articol.
2. Orice parte contractantă poate să declare că, pentru motive de ordin constituțional, nu poate primi cereri de urmărire decât în cazurile prevăzute în legislația sa internă.

CONVENȚIA EUROPEANĂ CU PRIVIRE LA EFECTELE INTERNATIONALE ALE INTERZICERII EXERCITĂRII DREPTULUI DE A CONDUCE UN VEHICUL CU MOTOR* (extras)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,
Avînd în vedere numărul considerabil de accidente de circulație și gravitatea consecințelor acestora,
Considerînd combaterea infracțiunilor rutiere prin mijloace adecvate ca fiind de cea mai mare importanță pentru securitatea circulației,
Considerînd că, în afara altor măsuri cu caracter preventiv sau represiv, interzicerea exercitării dreptului de a conduce constituie, în acest scop, un mijloc eficient,
Considerînd că sporirea circulației internaționale justifică intensificarea eforturilor în vederea armonizării legislațiilor naționale și pentru a asigura ca deciziile de interzicere a dreptului de a conduce să producă efecte în afara statului în care au fost pronunțate,
Avînd în vedere că această cooperare a fost deja preconizată în Rezoluția (71) 28 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei referitoare la interzicerea exercitării dreptului de a conduce un vehicul cu motor,
Reafirmînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi,
Au convenit următoarele:

Titlul I DEFINIȚII

Articolul 1

Potrivit prezentei Convenții:

- a) expresia *interzicerea dreptului de a conduce*, denumită în continuare, prescurtat, *interdicția*, desemnează orice măsură definitivă care are ca scop restrîngerea dreptului de a conduce a conducătorului care a comis o infracțiune rutieră. Această măsură poate consta atît într-o pedeapsă principală sau accesorie, cît și într-o măsură de siguranță și poate fi luată atît de o autoritate judiciară, cît și de o autoritate administrativă;
- b) expresia *infracțiune rutieră* desemnează orice infracțiune prevăzută în lista intitulată *Fond comun de infracțiuni rutiere*, anexată la prezenta Convenție.

Titlul II EFECTELE INTERDICȚIEI

Articolul 2

Partea contractantă care a pronunțat interdicția va informa despre aceasta, fără întîrziere, partea contractantă care a eliberat permisul de conducere, ca și pe aceea pe teritoriul căreia autorul infracțiunii locuiește în mod obișnuit.

Articolul 3

Partea contractantă care a fost informată despre o asemenea decizie poate pronunța, în conformitate cu legislația sa, interdicția pe care ar fi pronunțat-o și ea, dacă faptele și împrejurările care au motivat intervenția celeilalte părți contractante ar fi avut loc pe propriul său teritoriu.

Articolul 4

Dacă i se va cere, partea contractantă căreia i-a fost făcută notificarea va trebui să facă cunoscut modul în care a dat curs solicitării.

* Adoptată la Bruxelles în 03 iunie 1976. A intrat în vigoare la 28 aprilie 1983.

Articolul 5

Prezenta Convenție nu limitează dreptul părților contractante de a aplica măsurile prevăzute de legislația lor.

Titlul III PROCEDURĂ

Articolul 6

1. Părțile contractante vor face cunoscut, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, autoritățile abilitate să transmită și să primească notificările prevăzute la art. 2, ca și orice altă comunicare care ar putea rezulta din aplicarea prezentei Convenții.

2. Aceste notificări trebuie să fie însoțite de o copie certificată de pe decizia prin care s-a pronunțat interdicția, împreună cu o expunere a faptelor.

3. Dacă partea contractantă căreia i-a fost făcută notificarea apreciază că informațiile furnizate sînt insuficiente pentru a-i permite aplicarea prezentei Convenții, ea va solicita completarea informațiilor necesare și, eventual, o copie conformă de pe dosarul de procedură.

Anexă

FONDUL COMUN AL INFRAȚIUNILOR RUTIERE

1. Uciderea involuntară sau vătămările involuntare cauzate în domeniul circulației rutiere.

2. Părăsirea locului accidentului, adică încălcarea obligațiilor ce revin, conducătorilor auto ca urmare a unui accident de circulație.

3. Conducerea unui vehicul de către o persoană:

- a) în stare de ebrietate sau sub influența alcoolului;
- b) sub influența stupefiantelor sau a produselor avînd efecte analoage;
- c) inaptă ca urmare a unei oboseli excesive.

4. Conducerea unui vehicul cu motor fără asigurare în privința responsabilității civile pentru pagube cauzate terților, ca urmare a folosirii acestui vehicul.

5. Refuzul de a se supune ordinului unui agent al autorității privind circulația rutieră.

6. Nerespectarea regulilor privind:

- a) viteza vehiculelor;
- b) poziția vehiculelor în mișcare și sensul deplasării lor, întîlnirea cu vehicule din sens opus, depășirea, schimbarea de direcție și trecerea pasajelor de nivel;
- c) prioritatea de trecere;
- d) prioritatea de trafic pentru anumite vehicule, cum ar fi cele ale pompierilor, ambulanțele, vehiculele de poliție;
- e) nerespectarea semnalelor și a marcajelor rutiere, în special a semnului „Stop“;
- f) staționarea și oprirea vehiculelor;
- g) accesul vehiculelor sau al anumitor categorii de vehicule pe unele căi rutiere, în special datorită greutateii sau dimensiunilor lor;
- h) echipamentul de securitate al vehiculelor și al încărcăturii lor;
- i) semnalizarea vehiculelor și a încărcăturii lor;
- j) sistemul de lumină al vehiculelor și folosirea farurilor;
- k) încărcătura și capacitatea vehiculelor;
- l) înmatricularea vehiculelor, plăcile de înmatriculare și semnul distinctiv al țării de înmatriculare.

7. Conducerea fără permis de circulație valabil.

CONVENȚIA PENTRU PROTECȚIA PERSOANELOR REFERITOR LA PRELUCRAREA AUTOMATIZATĂ A DATELOR CU CARACTER PERSONAL* (extras)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,

Considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi, respectînd în mod special preeminența dreptului, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale omului;

Considerînd că este de dorit de a extinde protecția drepturilor și a libertăților fundamentale ale fiecăruia, în special a dreptului respectării vieții private, luînd în considerație intensificarea procesului de circulație transfrontieră a datelor cu caracter personal, care constituie obiectul prelucrării automatizate;

Reafirmînd, în același timp, angajamentul Părților în favoarea libertății informației fără a ține cont de frontiere;

Recunoscînd necesitatea concilierii valorilor fundamentale ale respectării vieții private și ale circulației libere a informației între popoare,

Au convenit asupra următoarelor:

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și scopul

Scopul prezentei Convenții este de a garanta, pe teritoriul fiecărei Părți, tuturor persoanelor fizice indiferent de naționalitate sau reședință, respectarea drepturilor și libertăților lor fundamentale, și în mod special a dreptului la viața privată, în legătură cu prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (protecția datelor).

Articolul 2. Definițiile

În scopul prezentei Convenții:

- a. "date cu caracter personal" - desemnează: orice informație referitoare la o persoană fizică, identificată sau identificabilă ("persoana respectivă");
- b. "fișier automatizat" – desemnează: orice ansamblu de informații, care constituie obiectul unei prelucrări automatizate;
- c. "prelucrarea automatizată" – semnifică operațiunile consecutive efectuate în întregime sau parțial cu ajutorul procedurilor automatizate: înregistrarea datelor, supunerea acestor date operațiilor logice și/sau aritmetice, modificarea lor, nimicirea (ștergerea), extragerea sau difuzarea lor;
- d. "administratorul fișierului" – desemnează: persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, serviciul sau oricare alt organ competent, conform legislației naționale, pentru a decide finalitatea fișierului prelucrat, tipuri de date cu caracter personal care trebuie înregistrate și operațiunile cărora pot fi supuse.

Articolul 3. Domeniul de aplicare

1. Părțile se obligă să aplice prezenta Convenție la fișiere și la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal în sectoarele public și privat.

2. Orice Stat poate, din momentul semnării ori depozitării instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare, aderare sau din orice alt moment ulterior, să aducă la cunoștință printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei:

- a. că el nu va aplica prezenta Convenției la unele categorii de fișiere automatizate de date cu caracter personal, a căror listă va fi depusă. Cu toate acestea el nu trebuie să includă în această

* A fost adoptată la Strasbourg la 28 ianuarie 1981. A intrat în vigoare la 01 octombrie 1985. Semnată de Republica Moldova la 04 mai 1998. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 483-XIV din 02 iulie 1999.

listă tipurile de fișiere automatizate supuse dispozițiilor de protecție a datelor conform legislației interne. Prin urmare, el va trebui să completeze această listă printr-o nouă declarație atunci când categoriile suplimentare de fișiere automatizate de date cu caracter personal vor fi supuse propriului regim de protecție a datelor;

- b. că el va aplica prezenta Convenție și pentru informațiile aferente grupurilor, asociațiilor, fundațiilor, societăților, corporațiilor sau oricărei alte organizații care întrunește direct sau indirect persoane fizice, avînd sau nu personalitate juridică;
- c. că el va aplica prezenta Convenție și pentru fișierele de date cu caracter personal, care nu constituie obiectul de prelucrare automatizată.

3. Orice Stat care a extins domeniul de aplicare al prezentei Convenții prin una din declarațiile vizate în alineatul 2 (b) sau (c) ale acestui articol, poate să indice în această declarație că extinderile nu se vor aplica decît pentru unele categorii de fișiere cu caracter personal, lista cărora va fi depusă.

4. Orice Parte care, conform declarației prevăzute în alineatul 2 (a) al acestui articol, a exclus unele categorii de fișiere automatizate de date cu caracter personal, nu poate cere aplicarea prezentei Convenții pentru aceste categorii de fișiere unei Părți care nu le-a exclus.

5. De asemenea, o Parte, care n-a recurs la una din extinderile prevăzute de alineatele 2 (b) și (c) ale acestui articol, nu poate aplica prezenta Convenție asupra acestor puncte în ceea ce privește altă Parte care a recurs la astfel de extinderi.

6. Cît privește Statul care a formulat declarațiile prevăzute de alineatul 2 al prezentului articol, ele vor intra în acțiune în momentul intrării în vigoare a Convenției, dacă acest Stat le-a făcut din momentul semnării sau depozitării instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare sau trei luni mai tîrziu din momentul primirii lor de către Secretarul General al Consiliului European, dacă ele (declarațiile) au fost formulate ulterior. Aceste declarații vor putea fi retrase în întregime sau parțial printr-o notificare adresată Secretarului General al Consiliului European. Retragerea intră în vigoare după trei luni din momentul primirii notificării.

Capitolul II

PRINCIPIILE DE BAZĂ PENTRU PROTECȚIA DATELOR

Articolul 4. Angajamentele Părților

1. Fiecare Parte adoptă în legislația sa măsurile necesare asigurării funcționării principiilor de bază pentru protecția datelor enumerate în prezentul capitol.

2. Aceste măsuri trebuie să fie adoptate cel tîrziu în momentul intrării în vigoare a prezentei Convenții în privința aceluia Stat.

Articolul 5. Caracteristica datelor

Datele cu caracter personal care constituie obiectul prelucrării automatizate sînt:

- a. obținute și prelucrate în mod corect și legal;
- b. înregistrate pentru scopuri determinate și legitime și nu pot fi utilizate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri;
- c. adecvate, pertinente și non excesive scopurilor pentru care au fost înregistrate;
- d. exacte și dacă este necesar, actualizate;
- e. păstrate sub o formă ce permite identificarea persoanelor respective pentru un termen nu mai mare decît cel necesar scopurilor pentru care au fost înregistrate datele.

Articolul 6. Categoriile particulare de date

Datele cu caracter personal referitoare la originea rasială, opiniile politice, convingerile religioase și alte convingeri, cît și datele cu caracter personal referitoare la sănătate sau la viața sexuală pot fi prelucrate în mod automat numai dacă dreptul intern prevede garanțiile necesare. Aceste prevederi se referă și la datele cu caracter personal privind condamnările penale.

Articolul 7. Securitatea datelor

Măsuri potrivite de securitate sînt luate pentru protejarea datelor cu caracter personal înregistrate în fișierele automatizate contra distrugerii accidentale sau neautorizate, sau pierderii accidentale cît și contra accesului, modificării sau difuzării neautorizate.

Articolul 8. Garanțiile suplimentare pentru persoanele vizate

Orice persoană trebuie să aibă posibilitatea:

- a. de a cunoaște atât existența fișierului automatizat de date cu caracter personal, finalitățile sale principale, cât și identitatea, și reședința permanentă sau sediul principal al proprietarului fișierului;
- b. de a obține într-un termen rezonabil și fără amânare sau cheltuieli excesive atât confirmarea existenței sau inexistenței, în fișierul automatizat, a datelor cu caracter personal ce o vizează, precum și comunicarea acestor informații într-o formă inteligibilă;
- c. de a obține, în caz de necesitate, rectificarea sau ștergerea acestor date în cazul când pe parcursul prelucrării lor au fost încălcate dispozițiile dreptului intern care asigură efectul principiilor de bază enumerate în articolele 5 și 6 ale prezentei Convenții;
- d. de a face recurs în cazul când nu i se răspunde la o cerere de confirmare sau, în caz de necesitate, de comunicare, de rectificare sau de ștergere a datelor, prevăzute de alineatele "b" și "c" ale prezentului articol.

Articolul 9. Excepțiile și restricțiile

1. Nu se admite nici o excepție de la prevederile articolelor 5, 6 și 8 ale prezentei Convenții, decât în limitele definite de prezentul articol.

2. Este posibilă derogarea de la dispozițiile articolelor 5, 6 și 8 ale prezentei Convenții în cazul când o astfel de derogare, prevăzută de legislația Părții, constituie o măsură necesară într-o societate democratică:

- a) pentru apărarea securității Statului, siguranței publice, în interesul sistemului monetar al Statului sau represiunea infracțiunilor penale;
- b) pentru protecția persoanei vizate și a drepturilor și libertăților altora.

3. Restricțiile în exercitarea drepturilor vizate în alineatele "b", "c" și "d" ale articolului 8 pot fi prevăzute de lege referitor la fișierele automatizate ale datelor cu caracter personal utilizate în scopuri statistice ori cercetări științifice, evident, atunci când se încalcă drepturile la viața privată a persoanelor vizate.

Articolul 10. Sancțiunile și recursurile

Fiecare Parte se obligă să stabilească sancțiuni și recursuri adecvate vizând încălcările dispozițiilor dreptului intern care fac efective principiile de bază pentru protejarea datelor enumerate în prezentul capitol.

Articolul 11. Protecția suplimentară

Nici una din dispozițiile prezentului capitol nu va fi interpretată drept o limitare sau o încălcare a dreptului fiecărei Părți de a acorda persoanelor vizate o protecție mai mare decât cea prevăzută de prezenta Convenție.

Articolul 14. Asistența pentru persoanele vizate cu reședința permanentă în străinătate

1. Fiecare Parte acordă asistență oricărei persoane cu reședința în străinătate pentru ca această persoană să-și exercite drepturile prevăzute de legislația sa internă, asigurând efectul principiilor enumerate în articolul 8 al prezentei Convenții.

2. Dacă o astfel de persoană are reședință pe teritoriul altei Părți, ea trebuie să aibă posibilitatea de a-și prezenta cererea prin intermediul unei autorități numite de această Parte.

3. Cererea de asistență trebuie să conțină toate indicațiile necesare, mai ales privitor la:

- a) Numele, adresa și toate celelalte elemente necesare pentru identificarea solicitantului;
- b) Fișierul automatizat de date cu caracter personal la care se referă cererea sau administratorul fișierului;
- c) Scopul cererii.

Articolul 15. Garanțiile privitor la asistența prestată de autoritățile desemnate

1. O autoritate desemnată de o Parte, care a primit informații de la o autoritate desemnată de altă Parte, fie conform unei cereri de asistență, fie că răspunde la o cerere de asistență formulată de ea însăși nu va putea utiliza aceste informații în alte scopuri decât cele indicate în cererea de asistență.

2. Fiecare Parte va supraveghea ca persoanele care aparțin sau acționează în numele autorității desemnate să respecte secretul sau confidențialitatea acestei informații.

3. Nici într-un caz o autoritate desemnată nu va fi autorizată să formuleze, conform articolului 14, alineatul 2, o cerere de asistență în numele unei persoane cu reședința în străinătate, din propria inițiativă și fără consimțământul acestei persoane.

Articolul 16. Respingerea cererilor de asistență

O autoritate desemnată, care a primit o cerere de asistență conform articolelor 13 sau 14 ale prezentei Convenții nu poate refuza să o execute decât dacă:

- a) cererea este incompatibilă cu atribuțiile în domeniul protecției datelor a autorităților împuternicite să răspundă;
- b) cererea nu corespunde dispozițiilor prezentei Convenții;
- c) executarea cererii va fi incompatibilă cu suveranitatea, securitatea sau ordinea publică a Părții care a desemnat autoritatea, sau cu drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor subordonate jurisdicției acestei Părți.

Articolul 17. Cheltuielile și procedurile de asistență

1. Ajutorul reciproc pe care Părțile și-l acordă conform articolului 13, cât și asistența acordată persoanelor în străinătate conform articolului 14 nu va implica achitarea cheltuielilor și taxelor, cu excepția celor aferente experților și translatorilor. Aceste cheltuieli și taxe vor fi pe seama Părții care a numit autoritatea ce a depus cererea de asistență.

2. Persoana implicată nu poate fi obligată să plătească, în legătură cu demersurile întreprinse de sine stătător pe teritoriul altei Părți, alte cheltuieli și taxe decât cele cerute de la persoanele care au reședința pe teritoriul acestei Părți.

3. Alte modalități referitoare la asistența vizînd în mod special formele și procedurile cît și limbile vor fi stabilite direct între Părțile respective.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU REPRIMAREA TERORISMULUI* (extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este să realizeze o uniune mai strînsă între membrii săi,
Conștiente de neliniștea crescîndă cauzată de înmulțirea actelor de terorism,
Dorind să ia măsuri eficiente pentru ca autorii unor astfel de acte să nu scape de urmărire și de pedeapsă,
Convînse că extrădarea este un mijloc deosebit de eficient pentru a ajunge la acest rezultat,
Au convenit după cum urmează:

Articolul 1

Pentru cerințele extrădării între statele contractante, nici o infracțiune menționată mai jos nu va fi considerată ca o infracțiune politică, ca o infracțiune conexă la o infracțiune politică sau ca o infracțiune inspirată de scopuri politice:

- a) infracțiunile cuprinse în cîmpul de aplicare a Convenției pentru reprimarea capturării ilicite de aeronave, semnată la Haga la 16 decembrie 1970;
- b) infracțiunile cuprinse în cîmpul de aplicare a Convenției pentru reprimarea de acte ilicite îndreptate contra siguranței aviației civile, semnată la Montreal la 23 septembrie 1971;
- c) infracțiunile grave constînd într-un atac împotriva vieții, integrității corporale sau libertății persoanelor care se bucură de protecție internațională, inclusiv a agenților diplomatici;
- d) infracțiunile care au ca obiect răpirea, luarea ca ostatici sau sechestrarea ilegală;
- e) infracțiunile care au ca obiect folosirea de bombe, grenade, rachete, arme de foc automate ori scrisori sau colete-bombă, în măsura în care această folosire prezintă un pericol pentru persoane;
- f) tentativa la săvîrșirea infracțiunilor precitate ori participarea în calitate de coautor sau de complice al unei persoane care săvîrșește ori încearcă să săvîrșască o astfel de infracțiune.

Articolul 2

1. Pentru cerințele extrădării între statele contractante, un stat contractant poate să nu considere ca infracțiune politică sau ca infracțiune conexă la o asemenea infracțiune ori ca infracțiune inspirată de mobiluri politice orice act grav de violență la care nu se referă art. 1 și care este îndreptat contra vieții, integrității corporale sau libertății persoanelor.

2. Se va proceda tot astfel în ceea ce privește orice act grav îndreptat contra bunurilor, altul decît cele la care se referă art. 1, dacă acesta a cauzat un pericol colectiv pentru persoane.

3. Se va proceda tot astfel în ceea ce privește tentativa la săvîrșirea uneia dintre infracțiunile precitate ori participarea în calitate de coautor sau de complice al unei persoane care săvîrșește ori încearcă să săvîrșască o astfel de infracțiune.

Articolul 3

Dispozițiile tuturor tratatelor și acordurilor de extrădare aplicabile între statele contractante, inclusiv Convenția europeană de extrădare, se modifică, în privința relațiilor dintre statele contractante, în măsura în care sînt incompatibile cu prezenta Convenție.

Articolul 4

Pentru cerințele prezentei Convenții și în măsura în care vreuna dintre infracțiunile la care se referă art. 1 sau 2 nu figurează pe lista cazurilor de extrădare într-un tratat sau într-o convenție de extrădare în vigoare între statele contractante, aceasta se consideră ca fiind inclusă pe listă.

* A fost adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1977. A intrat în vigoare la 04 august 1978. Semnată de Republica Moldova la 4 mai 1998. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 456-XIV din 18 iunie 1999. Intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 24 decembrie 1999. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 2001, vol. 28, p. 74.

Articolul 5

Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu trebuie să fie interpretată ca implicând o obligație de extrădare, dacă statul solicitat are temeiuri serioase să creadă că cererea de extrădare, motivată printr-o infracțiune la care se referă art. 1 sau 2, a fost făcută în scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pentru considerente de rasă, religie, naționalitate sau opinii politice ori că situația acestei persoane riscă să fie agravată datorită uneia sau alteia dintre aceste considerente.

Articolul 6

1. Orice stat contractant ia măsurile necesare pentru a-și stabili competența de a urmări vreuna dintre infracțiunile la care se referă art. 1, în cazul în care autorul bănuțit de infracțiune se găsește pe teritoriul său și dacă statul nu îl extrădează după ce a primit o cerere de extrădare de la un stat contractant a cărui competență de urmărire se întemeiază pe o regulă de competență care există deopotrivă în legislația statului solicitat.

2. Prezenta Convenție nu exclude nici o competență exercitată în conformitate cu legile naționale.

Articolul 7

Un stat contractant pe al cărui teritoriu a fost descoperit autorul bănuțit de vreuna dintre infracțiunile la care se referă art. 1 și care a primit o cerere de extrădare în condițiile menționate la paragraful 1 al art. 6, dacă nu îl extrădează pe autorul bănuțit de infracțiune, supune cauza fără nici o excepție și fără întârziere nejustificată autorităților sale competente să exercite acțiunea penală. Aceste autorități hotărăsc în aceleași condiții ca și pentru orice infracțiune cu caracter grav potrivit legilor acestui stat.

Articolul 8

1. Statele contractante își acordă întrajutorarea judiciară cea mai largă posibilă în materie penală în orice procedură referitoare la infracțiunile vizate la art. 1 sau 2. În toate cazurile, legea aplicabilă în ceea ce privește asistența mutuală în materie penală este aceea a statului solicitat. Totuși, întrajutorarea judiciară nu va putea fi refuzată pentru singurul motiv că se referă la o infracțiune politică sau la o infracțiune conexasă, la o asemenea infracțiune ori la o infracțiune inspirată de mobiluri politice.

2. Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu trebuie să fie interpretată ca implicând o obligație de acordare a întrajutorării judiciare, dacă statul solicitat are temeiuri serioase să creadă că cererea de asistență, motivată printr-o infracțiune la care se referă art. 1 sau 2, a fost prezentată în scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pentru considerente de rasă, religie, naționalitate sau opinii politice ori că situația acestei persoane riscă să fie agravată datorită unuia sau altuia dintre aceste considerente.

3. Dispozițiile tuturor tratatelor și acordurilor de asistență judiciară în materie penală, aplicabile între statele contractante, inclusiv Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, se modifică, în privința relațiilor dintre statele contractante, în măsura în care sînt incompatibile cu prezenta Convenție.

Articolul 9

1. Comitetul European pentru Problemele Criminale al Consiliului Europei urmărește executarea prevederilor prezentei Convenții.

2. El înlesnește, dacă este necesar, reglementarea amiabilă a oricărei dificultăți care s-ar ivi în executarea Convenției.

CONVENȚIE PRIVIND PREVENIREA TERORISMULUI* din 16/05/2005

(extras)

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte state semnatare ale prezentei convenții, *considerînd* că scopul Consiliului Europei este de a realiza o unitate mai mare între membrii săi, *recunoscînd* interesul de a intensifica cooperarea cu celelalte state părți la prezenta convenție, din dorința de a lua măsuri eficiente pentru prevenirea terorismului și pentru a face față în special provocării publice la comiterea de infracțiuni de terorism, precum și recrutării și antrenării pentru terorism, *conștiente* de îngrijorarea profundă determinată de creșterea infracțiunilor de terorism și a amenințării pe care o reprezintă terorismul,

avînd cunoștință de situația precară cu care se confruntă persoanele care suferă din cauza terorismului și reafirmînd, în acest context, profunda lor solidaritate cu victimele terorismului și cu familiile acestora,

reafirmînd faptul că infracțiunile de terorism și infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, indiferent de autorii lor, nu sînt în niciun caz justificate prin considerații de natură politică, filozofică, ideologică, rasială, etnică, religioasă sau de orice altă natură similară și amintind obligația tuturor părților de a preveni asemenea infracțiuni și, dacă acestea nu au putut fi prevenite, de a le cerceta și de a se asigura că sînt sancționate cu pedepse care țin cont de gravitatea lor,

amintind necesitatea de a considera lupta împotriva terorismului și reafirmînd faptul că toate măsurile luate pentru prevenirea sau reprimarea infracțiunilor de terorism trebuie să respecte statul de drept și valorile democratice, drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și alte prevederi ale dreptului internațional și inclusiv ale dreptului internațional umanitar, atunci cînd acesta este aplicabil,

recunoscînd că prezenta convenție nu afectează principiile stabilite privind libertatea de expresie și libertatea de asociere,

amintind că actele de terorism, prin natura sau contextul acestora, sînt menite să intimideze grav o populație ori să forțeze un guvern sau o organizație internațională să efectueze ori să se abțină de la efectuarea unui anumit act sau să destabilizeze grav ori să distrugă structurile fundamentale politice, constituționale, economice sau sociale ale unei țări ori ale unei organizații internaționale,

au convenit următoarele:

Articolul 1. Terminologie

1. În sensul prezentei convenții, prin infracțiune de terorism se înțelege oricare dintre infracțiunile care intră în sfera de aplicare a unuia dintre tratatele enumerate în anexa la prezenta convenție, așa cum sînt ele definite în respectivele tratate.

2. Odată cu depunerea instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare, un stat care nu este parte la un tratat enumerat în anexă poate declara că, la aplicarea prezentei convenții privitor la respectivul stat contractant, se va considera că acel tratat nu figurează în anexă. Declarația își pierde efectele de îndată ce tratatul intră în vigoare pentru statul care a dat-o, acesta notificîndu-l pe secretarul general al Consiliului Europei cu privire la intrarea în vigoare.

Articolul 2. Obiectiv

Obiectivul prezentei convenții este de a intensifica eforturile părților pentru prevenirea terorismului și a efectelor sale negative asupra deplinei respectări a drepturilor omului și în special a dreptului la viață, atît prin intermediul unor măsuri ce trebuie luate la nivel național, cît și în cadrul cooperării internaționale, ținîndu-se cont de tratatele sau acordurile bilaterale și multilaterale existente între statele contractante.

Articolul 3. Politici naționale de prevenire

1. Fiecare parte va lua măsurile adecvate, îndeosebi în domeniul pregătirii autorităților care au competență în ceea ce privește aplicarea legii și altor organe, precum și în domeniile educației, culturii, informației, mass-media și conștientizării publicului, în vederea prevenirii infracțiunilor de terorism și

* Semnată de Președintele Republicii Moldova la 16 mai 2005. Traducere neoficială.

a efectelor negative ale acestora, cu respectarea drepturilor omului și a obligațiilor prevăzute, după caz, de **Convenția** europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de **Pactul** internațional privitor la drepturile civile și politice și a altor obligații ce țin de dreptul internațional.

2. Fiecare parte ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea și dezvoltarea cooperării între autoritățile sale naționale în vederea prevenirii infracțiunilor de terorism și a efectelor negative ale acestora, între altele prin:

- a) schimbul de informații;
- b) întărirea protecției fizice a persoanelor și infrastructurilor;
- c) îmbunătățirea planurilor de pregătire și coordonare pentru situațiile de criză.

3. Fiecare parte promovează toleranța prin încurajarea dialogului interreligios și intercultural cu implicarea, dacă este necesar, a organizațiilor neguvernamentale și a altor elemente ale societății civile în vederea prevenirii tensiunilor care ar putea contribui la comiterea de infracțiuni de terorism.

4. Fiecare parte se străduiește să sensibilizeze publicul cu privire la existența, la cauzele, gravitatea și amenințarea reprezentate de infracțiunile de terorism și de infracțiunile prevăzute de prezenta convenție și ia în considerare încurajarea publicului de a furniza autorităților competente ajutor factic și specific ce poate contribui la prevenirea infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție.

Articolul 4. Cooperarea internațională în materie de prevenire

Părțile își acordă asistență și sprijin, după caz, și ținând cont în mod corespunzător de posibilitățile fiecăreia, în vederea îmbunătățirii capacității lor de a preveni comiterea infracțiunilor de terorism, inclusiv prin schimbul de informații și bune practici, precum și prin pregătire și alte eforturi comune cu caracter preventiv.

Articolul 5. Provocarea publică de a comite o infracțiune de terorism

1. În sensul prezentei convenții, provocarea publică de a comite o infracțiune de terorism înseamnă distribuirea sau punerea la dispoziție în alt mod a unui mesaj către public, cu intenția de a instiga la comiterea unei infracțiuni de terorism, dacă acest comportament, direct sau indirect, creează un pericol ca una sau mai multe dintre aceste infracțiuni să fie comise.

2. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern, provocarea la comiterea unei infracțiuni de terorism, așa cum a fost definită la paragraful 1, atunci când a fost comisă cu intenție.

Articolul 6. Recrutarea pentru terorism

1. În sensul prezentei convenții, recrutarea pentru terorism înseamnă solicitarea ca o altă persoană să comită o infracțiune de terorism sau să participe la comiterea unei infracțiuni de terorism ori să se alăture unei asociații sau unui grup, cu scopul de a contribui la comiterea uneia ori mai multor infracțiuni de terorism de către acea asociație sau acel grup.

2. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern, recrutarea pentru terorism, așa cum a fost definită la paragraful 1, atunci când a fost comisă cu intenție.

Articolul 7. Pregătirea pentru terorism

1. În sensul prezentei convenții, pregătirea pentru terorism înseamnă furnizarea de instrucțiuni cu privire la fabricarea sau folosirea explozibililor, a armelor de foc ori a altor arme sau substanțe nocive ori periculoase sau cu privire la alte metode ori tehnici specifice, cu scopul de a comite o infracțiune de terorism sau de a contribui la comiterea acesteia, având cunoștință de faptul că pregătirea efectuată este menită să servească acestui scop.

2. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern, pregătirea pentru terorism, așa cum a fost definită la paragraful 1, atunci când a fost comisă cu intenție.

Articolul 8. Lipsa relevanței consumării infracțiunii de terorism

Pentru ca un act să constituie infracțiune, în sensul art. 5-7, nu este necesar ca o infracțiune de terorism să se fi consumat.

Articolul 9. Infracțiuni conexe

1. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern:

- a) participarea în calitate de complice la comiterea unei infracțiuni prevăzute la art. 5-7;
- b) organizarea comiterii unei infracțiuni în sensul art. 5-7 sau faptul de a ordona altor persoane să o comită;
- c) participarea la comiterea uneia sau mai multora dintre infracțiunile prevăzute la art. 5-7 de către un grup de persoane care acționează într-un scop comun. Această contribuție trebuie să fie intenționată și trebuie:
 - (i) să fie menită să faciliteze activitatea criminală a grupului sau să servească scopului criminal al grupului, dacă această activitate ori acest scop implică comiterea unei infracțiuni prevăzute la art. 5-7; sau
 - (ii) să fie făcută știindu-se că grupul intenționează să comită o infracțiune prevăzută la art. 5-7.

2. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, în cadrul și în conformitate cu dreptul său intern, tentativa de comitere a unei infracțiuni prevăzute la art. 6 și 7.

Articolul 10. Răspunderea persoanelor juridice

1. Fiecare parte adoptă măsurile necesare, conform principiilor sale juridice, pentru stabilirea răspunderii persoanelor juridice pentru participarea la infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9.

2. Sub rezerva principiilor juridice ale fiecărui stat contractant, răspunderea persoanelor juridice poate fi penală, civilă sau administrativă.

3. Această răspundere nu aduce atingere răspunderii penale a persoanelor fizice care au comis infracțiunile.

Articolul 11. Sancțiuni și măsuri

1. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru ca infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 să fie pedepsite cu pedepse efective, proporționale și descurajatoare.

2. Orice condamnare definitivă anterioară, pronunțată într-un stat străin pentru infracțiunile prevăzute de prezenta convenție, poate, în măsura permisă de dreptul intern, să fie luată în considerare la pronunțarea hotărârii în conformitate cu dreptul intern.

3. Fiecare parte veghează ca persoanele juridice găsite responsabile conform art. 10 să facă obiectul unor sancțiuni efective, proporționale și descurajatoare, de natură penală sau nu, și inclusiv unor sancțiuni pecuniare.

Articolul 12. Condiții și garanții

1. Fiecare parte trebuie să se asigure că stabilirea, implementarea și incriminarea faptelor prevăzute la art. 5-7 și 9 se realizează cu respectarea obligațiilor în materia drepturilor omului, în special a dreptului la libertatea de exprimare, libertatea de asociere și libertatea religioasă, așa cum sînt ele prevăzute, după caz, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în Pactul internațional privind drepturile civile și politice, și a altor obligații ce decurg din dreptul internațional.

2. Stabilirea, implementarea și incriminarea faptelor prevăzute la art. 5-7 și 9 trebuie să respecte principiul proporționalității, în ceea ce privește scopurile legitime urmărite și necesitatea acestora într-o societate democratică, și trebuie să excludă orice formă de arbitrar, de tratament discriminatoriu sau rasist.

Articolul 13. Protecția, despăgubirea și sprijinirea victimelor terorismului

Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a proteja și sprijini victimele terorismului comis pe teritoriul propriu. Aceste măsuri pot include, prin intermediul schemelor naționale adecvate și sub rezerva prevederilor din legislația internă, printre altele, asistență financiară și despăgubire pentru victimele terorismului și pentru rudele lor apropiate.

Articolul 14. Jurisdicția

1. Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru stabilirea jurisdicției sale asupra infracțiunilor prevăzute în prezenta convenție:

- a) cînd infracțiunea este comisă pe teritoriul acelei părți;
- b) cînd infracțiunea este comisă la bordul unei nave sub pavilionul acelei părți sau la bordul unei aeronave înmatriculate în acea parte;
- c) cînd infracțiunea este comisă de către un cetățean al acelei părți.

2. Fiecare parte își poate, de asemenea, stabili competența asupra infracțiunilor prevăzute în prezenta convenție și cînd:

- a) infracțiunea avea drept scop sau a avut ca rezultat comiterea unei infracțiuni la care se referă art. 1 pe teritoriul său ori împotriva unui cetățean al său;
- b) infracțiunea avea drept scop sau a avut ca rezultat comiterea unei infracțiuni la care se referă art. 1 împotriva unei instalații publice aparținînd acelei părți, care se află în străinătate, inclusiv sediile sale diplomatice sau consulare;
- c) infracțiunea avea drept scop sau a avut ca rezultat comiterea unei infracțiuni la care se referă art. 1, în încercarea de a forța acea parte să efectueze orice act sau să se abțină de la efectuarea acestuia;
- d) infracțiunea este comisă de un apatrid cu reședința obișnuită pe teritoriul acelei părți;
- e) infracțiunea este comisă la bordul unei aeronave exploatate de guvernul acelei părți.

3. Fiecare parte ia măsurile necesare pentru a-și stabili jurisdicția asupra infracțiunilor prevăzute de prezenta convenție în cazul în care presupusul făptuitor se află pe teritoriul său și nu îl extrădează pe acesta unei părți a cărei jurisdicție se bazează pe o regulă de competență care există și în legislația părții solicitate.

4. Prezenta convenție nu exclude nicio jurisdicție exercitată conform legilor naționale.

5. Dacă mai multe părți își declară competența asupra unei infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, părțile implicate se consultă reciproc, dacă este oportun, în vederea stabilirii părții care are cea mai potrivită competență de urmărire.

Articolul 15. Obligația de a cerceta

1. Dacă are informații că este posibil ca autorul sau persoana presupusă a fi săvîrșit infracțiunile prevăzute de prezenta convenție se află pe teritoriul său, respectiva parte ia măsurile necesare, conform dreptului său intern, în vederea cercetării faptelor cu privire la care a fost informată.

2. Dacă există circumstanțe care să justifice acest lucru, partea pe teritoriul căreia se găsește infractorul sau presupusul infractor ia măsurile corespunzătoare, prevăzute de legislația internă, pentru a se informa cu privire la prezența acestuia în vederea urmăririi sau extrădării.

3. Orice persoană față de care se iau măsurile prevăzute la paragraful 2 are dreptul:

- a) de a comunica neîntîrziat cu cel mai apropiat reprezentant competent al părții al cărei cetățean este sau care este abilitată în alt mod să îi protejeze drepturile ori, dacă este apatrid, al părții pe al cărei teritoriu își are reședința obișnuită;
- b) de a primi vizita unui reprezentant al acestei părți;
- c) de a fi informată cu privire la drepturile sale prevăzute la lit. a) și b).

4. Drepturile menționate la paragraful 3 se exercită în conformitate cu legile și reglementările părții pe al cărei teritoriu se află infractorul sau presupusul infractor, sub rezerva că legile și reglementările trebuie să permită deplina realizare a scopurilor pentru care aceste drepturi au fost acordate în conformitate cu paragraful 3.

5. Dispozițiile paragrafelor 3 și 4 nu afectează dreptul oricărei părți care își declară jurisdicția, conform art. 14 paragraful 1 lit. b) și paragraful 2, de a invita Comitetul Internațional al Crucii Roșii să comunice cu presupusul infractor și să îl viziteze.

Articolul 16. Inaplicabilitatea convenției

Prezenta convenție nu se aplică atunci cînd infracțiunile menționate la art. 5-7 și 9 sînt comise pe teritoriul unei singure părți, iar presupusul autor este cetățean al acelei părți și se află pe teritoriul acelei părți, și nicio altă parte nu are motiv, conform art. 14 paragraful 1 sau 2, să exercite jurisdicția, în acele cazuri aplicîndu-se totuși prevederile art. 17 și art. 20-22, dacă este cazul.

Articolul 17. Cooperarea internațională în materie penală

1. Părțile își acordă cea mai largă asistență pentru efectuarea urmăririi penale sau îndeplinirea procedurilor penale ori de extrădare referitoare la infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9, inclusiv asistență pentru obținerea probelor de care acestea dispun și care sînt necesare pentru îndeplinirea procedurilor respective.

2. Părțile îndeplinesc obligațiile prevăzute la paragraful 1 în conformitate cu orice tratate sau acorduri privitoare la asistența juridică reciprocă existentă între ele. În lipsa unor asemenea tratate sau acorduri, părțile își acordă asistență în conformitate cu dreptul lor intern.

3. Părțile cooperează în cea mai mare măsură posibilă, conform dreptului aplicabil, tratatelor, acordurilor și aranjamentelor părții solicitate, în ceea ce privește urmărirea sau procedurile penale care au ca obiect infracțiunile pentru care persoanele juridice pot fi trase la răspundere pe teritoriul părții solicitate, conform art. 10.

4. Fiecare parte poate examina oportunitatea înființării unor mecanisme suplimentare pentru a face schimb, cu celelalte părți, de informații sau probe necesare pentru stabilirea răspunderii penale, civile ori administrative, conform art. 10.

Articolul 18. Extrădarea sau urmărirea

1. În cazurile în care este competentă conform art. 14, partea pe teritoriul căreia se află presupusul făptuitor este obligată, dacă nu extrădează acea persoană, să aducă fără întârziere cauza în fața autorităților competente în vederea urmăririi prin intermediul unei proceduri conforme cu legile acelei părți, fără excepție și indiferent dacă infracțiunea a fost comisă pe teritoriul său. Aceste autorități se pronunță în aceleași condiții ca și pentru orice altă infracțiune gravă, potrivit legilor părților respective.

2. Ori de câte ori legislația internă a unei părți îi permite să extrădeze sau să predea pe unul dintre cetățenii săi, cu condiția ca persoana să fie înapoiată acelei părți în vederea executării pedepsei impuse în urma procesului ori procedurii pentru care s-a solicitat extrădarea sau predarea, și această parte și partea care a cerut extrădarea persoanei convin asupra acestei posibilități și asupra altor condiții pe care le consideră adecvate, această extrădare sau predare condiționată este suficientă pentru a stinge obligația prevăzută la paragraful 1.

Articolul 19. Extrădarea

1. Infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 se consideră ca fiind incluse drept infracțiuni care dau loc la extrădare în orice tratat privind extrădarea, existent între oricare dintre părți înainte de intrarea în vigoare a prezentei convenții. Părțile se angajează să includă aceste infracțiuni drept infracțiuni care dau loc la extrădare în orice tratat de extrădare încheiat ulterior între ele.

2. Dacă o parte care condiționează extrădarea de existența unui tratat primește o cerere de extrădare de la o altă parte cu care nu a încheiat niciun tratat privind extrădarea, partea solicitată poate alege să considere prezenta convenție drept temei juridic pentru extrădare în ceea ce privește infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9. Extrădarea se supune celorlalte condiții prevăzute de legislația părții solicitate.

3. Părțile care nu condiționează extrădarea de existența unui tratat recunosc infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 ca fiind infracțiuni care dau loc la extrădare între ele, sub rezerva condițiilor prevăzute de legea părții solicitate.

4. Dacă este necesar, infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 sînt considerate, în scopul extrădării între părți, ca și cînd ar fi fost comise nu numai în locul unde au fost comise, ci și pe teritoriul părților care și-au stabilit competența conform art. 14.

5. Dispozițiile tuturor tratatelor și acordurilor de extrădare încheiate între părți cu privire la infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 se consideră modificate între părți în măsura în care sînt incompatibile cu prezenta convenție.

Articolul 20. Excluderea clauzei de excepție politică

1. Niciuna dintre infracțiunile prevăzute la art. 5-7 și 9 nu va fi considerată, în scopul extrădării sau asistenței judiciare reciproce, drept infracțiune politică ori drept infracțiune conexă cu o infracțiune politică sau drept o infracțiune inspirată de rațiuni politice. În mod corespunzător, o cerere de extrădare sau de asistență judiciară reciprocă care are ca obiect o asemenea infracțiune nu poate fi refuzată numai pe motiv că are ca obiect o infracțiune politică ori o infracțiune conexă cu o infracțiune politică sau o infracțiune inspirată de rațiuni politice.

2. Fără a prejudicia aplicarea art. 19-23 din **Convenția** privind dreptul tratatelor, adoptată la Viena la 23 mai 1969, asupra celorlalte articole ale prezentei convenții, orice stat sau Comunitatea Europeană poate, la momentul semnării ori al depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare sau de aprobare a prezentei convenții, să declare că nu va aplica acest articol referitor la extrădare pentru orice infracțiune prevăzută în prezenta convenție. Partea se angajează să aplice această rezervă de la caz la caz, printr-o decizie motivată corespunzător.

3. Orice parte își poate retrage total sau parțial o rezervă formulată în conformitate cu paragraful 2 prin intermediul unei declarații adresate secretarului general al Consiliului Europei, care va începe să aibă efect de la data primirii sale.

4. O parte care a formulat o rezervă conform paragrafului 2 nu poate pretinde aplicarea paragrafului 1 de către nicio altă parte; aceasta poate totuși, dacă rezerva sa este parțială sau condiționată, să pretindă aplicarea aceluși articol în măsura în care l-a acceptat partea însăși.

5. Rezerva este valabilă pe o perioadă de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei convenții în ceea ce privește partea respectivă. Totuși, rezerva poate fi înnoită pentru perioade de aceeași durată.

6. Cu 12 luni înainte de data expirării rezervei, secretarul general al Consiliului Europei notifică partea interesată cu privire la expirare. Nu mai târziu de 3 luni înainte de expirare, partea notifică secretarului general al Consiliului Europei că își menține, modifică sau retrage rezerva. Dacă o parte notifică secretarului general al Consiliului Europei că își menține rezerva, va furniza și o explicație a motivelor care justifică continuarea rezervei. În lipsa notificării de către partea interesată, secretarul general al Consiliului Europei informează acea parte că rezerva sa se consideră prelungită automat pe o perioadă de 6 luni. Omiterea părții interesate de a-și notifica intenția de menținere sau de modificare a rezervei înainte de expirarea acelei perioade duce la perimarea rezervei.

7. Dacă o parte nu extrădează o persoană în baza aplicării acestei rezerve, după primirea unei cereri de la o altă parte, aceasta aduce cauza fără întârziere și fără excepții în fața autorităților competente, în vederea urmăririi, în afară de situația în care partea solicitantă și solicitată convin să procedeze altfel. Autoritățile competente, în vederea urmăririi pe teritoriul părții solicitate, se pronunță în aceleași condiții ca și pentru orice altă infracțiune gravă, potrivit legilor părții respective. Partea solicitată comunică neîntârziat rezultatul final al procedurii către partea solicitată și către secretarul general al Consiliului Europei, care îl comunică Conferinței consultative a părților, prevăzută la art. 30.

8. Decizia de a refuza cererea de extrădare în baza acestei rezerve se înaintează cât mai curând părții solicitante. Dacă nu se pronunță nicio hotărâre judecătorească în primă instanță într-un termen rezonabil pe teritoriul părții solicitate, conform paragrafului 7, partea solicitantă poate comunica acest lucru secretarului general al Consiliului Europei, care supune chestiunea Conferinței consultative a părților, prevăzută la art. 30. Această conferință examinează chestiunea și emite o opinie asupra conformității refuzului cu prezenta convenție și o depune la Comitetul de Miniștri în vederea emiterii unei declarații asupra acesteia. Când își îndeplinește funcțiile prevăzute de prezentul paragraf, Comitetul de Miniștri se reunește în formula limitată la statele părți.

Articolul 21. Clauza de discriminare

1. Niciuna dintre dispozițiile prezentei convenții nu va fi interpretată ca impunând obligația de a extrăda sau de a acorda asistență judiciară reciprocă, dacă partea solicitată are motive substanțiale să creadă că cererea de extrădare avînd ca obiect o infracțiune dintre cele prevăzute la art. 5-7 și 9 sau de asistență judiciară reciprocă cu privire la asemenea infracțiuni a fost formulată cu scopul de a urmări ori de a pedepsi o persoană pe motive de rasă, religie, naționalitate, etnie sau opinie politică ori că, dacă dă curs acestei cereri, situația persoanei respective ar fi prejudiciată pentru oricare dintre aceste motive.

2. Niciuna dintre dispozițiile prezentei convenții nu va fi interpretată ca impunând obligația de a extrăda dacă persoana care face obiectul cererii de extrădare riscă să fie supusă torturii sau unor tratamente ori pedepse inumane sau degradante.

3. Niciuna dintre dispozițiile prezentei convenții nu va fi interpretată ca impunând obligația de a extrăda dacă persoana care face obiectul cererii de extrădare riscă pedeapsa cu moartea sau, cînd legea părții solicitate nu permite închisoarea pe viață, închisoarea pe viață fără posibilitatea liberării condiționate, cu excepția cazului în care tratatele de extrădare aplicabile prevăd că partea solicitată este obligată să extrădeze dacă partea solicitantă oferă asigurări considerate suficiente de partea solicitantă că nu se va aplica pedeapsa cu moartea sau, dacă aceasta este aplicată, că ea nu se va executa ori că persoana respectivă nu va executa închisoare pe viață fără posibilitatea liberării condiționate.

Articolul 22. Informarea spontană

1. Fără a afecta propriile cercetări sau proceduri, autoritățile competente ale unei părți pot transmite, fără cerere prealabilă, autorităților competente ale unei alte părți informații obținute în cadrul propriilor cercetări, cînd consideră că dezvăluirea acestor informații ar putea ajuta partea destinatară să inițieze sau să efectueze urmărirea ori procedurile penale sau ar putea duce la formularea de către acea parte a unei cereri în baza prezentei convenții.

2. Partea care furnizează informațiile poate impune, conform dreptului său intern, condiții pentru folosirea acestora de către partea destinată.
3. Partea destinată trebuie să se supună acestor condiții.
4. Totuși, orice parte poate, în orice moment, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că își rezervă dreptul de a nu se supune condițiilor impuse de partea furnizoare, conform paragrafului 2, decât dacă primește o notificare prealabilă privind natura informațiilor ce vor fi furnizate și este de acord cu transmiterea lor.

ANEXĂ la convenție

1. **Convenția** de la Haga din 16 decembrie 1970 privind reprimarea capturării ilicite de aeronave;
2. **Convenția** privind reprimarea actelor ilicite îndreptate împotriva securității aviației civile, încheiată la Montreal la 23 septembrie 1971;
3. **Convenția** cu privire la prevenirea și reprimarea infracțiunilor comise contra persoanelor ce se bucură de protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici, adoptată la New York la 14 decembrie 1973;
4. **Convenția** internațională împotriva luării de ostateci, adoptată la New York la 17 decembrie 1979;
5. **Convenția** privind protecția fizică a materialelor nucleare, adoptată la Viena la 3 martie 1980;
6. **Protocolul** asupra reprimării actelor ilicite de violență în aeroporturi servind aviației civile internaționale, încheiat la Montreal la 24 februarie 1988;
7. **Convenția** pentru reprimarea actelor ilicite îndreptate împotriva securității navigației maritime, încheiată la Roma la 10 martie 1988;
8. **Protocolul** pentru reprimarea actelor ilicite îndreptate împotriva securității platformelor fixe situate pe platoul continental, încheiat la Roma la 10 martie 1988;
9. **Convenția** internațională pentru reprimarea atentatelor teroriste cu explozivi, adoptată la New York la 15 decembrie 1997;
10. **Convenția** internațională privind reprimarea finanțării terorismului, adoptată la New York la 9 decembrie 1999.

CONVENȚIE A CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND SPĂLAREA, DESCOPERIREA, SECHESTRAREA ȘI CONFISCAREA PRODUSELOR INFRAȚIUNII ȘI FINANȚAREA TERORISMULUI* (extras)

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte țări semnatare,
considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o mai mare unitate între membrii săi, convinse de necesitatea de a aplica o politică penală comună urmărind protecția societății,
considerînd că lupta contra criminalității grave, devenind o problemă internațională tot mai mare, impune folosirea unor metode moderne și eficiente la nivel internațional,
considerînd că una dintre aceste metode constă în privarea delicvenților de produsele infracțiunii și instrumente similare,
apreciînd că pentru atingerea acestui obiectiv este necesar un sistem de cooperare internațională bine pus la punct, ținînd cont de Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii (ETS nr.141), denumită în cele ce urmează Convenția din 1990,
ținînd cont și de Rezoluția 1373 (2001) privind amenințările la adresa păcii și securității internaționale, cauzate de acte de terorism, adoptată de Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite la 28 septembrie 2001, și, în special, paragraful 3.d din această rezoluție,
ținînd cont de Convenția Internațională pentru reprimarea finanțării terorismului, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 9 decembrie 1999, în special art.2 și 4, care obligă statele semnatare să considere activitățile de finanțare a terorismului ca fapte penale, convinse de necesitatea de a lua măsuri imediate pentru a ratifica și a implementa pe deplin Convenția Internațională pentru reprimarea finanțării terorismului, amintită mai sus,
au convenit următoarele:

Capitolul I TERMINOLOGIE

Articolul 1. Terminologie

În sensul prezentei convenții, expresia:

- a) produs se referă la orice avantaj economic, derivat din sau obținut, direct sau indirect, din infracțiuni. Aceasta poate consta în orice bun astfel cum este definit la subparagraful b);
- b) bun înseamnă un bun de orice natură, corporal sau necorporal, mobil sau imobil, precum și acte juridice sau documente atestînd un titlu ori un drept cu privire la un bun;
- c) instrument se referă la orice bunuri folosite sau destinate a fi folosite, în orice mod, în totalitate ori în parte pentru a comite una sau mai multe infracțiuni;
- d) confiscare se referă la o măsură dispusă de o instanță judecătorească ca urmare a unei proceduri referitoare la una sau mai multe infracțiuni, măsură care are ca rezultat privarea permanentă de acel bun;
- e) infracțiunea predicat se referă la orice infracțiune în urma căreia produsele sînt rezultate și susceptibile de a deveni obiectul unei infracțiuni prevăzute la art.9;
- f) unitate de informații financiare, denumită în continuare UIF, reprezintă un organism național, central, responsabil de primirea (și, în măsura în care se permite, solicitarea) analiza și transmiterea de informații cu specific financiar către autoritățile competente, informații:
 - (i) privind produsele susceptibile de a deveni surse potențiale de finanțare a terorismului; sau
 - (ii) necesare conform legislației naționale sau normelor în vigoare, pentru a combate spălarea banilor și finanțarea terorismului;
- g) blocarea sau punerea sub sechestrul înseamnă interzicerea temporară a transferului, distrugerii conversiei, înstrăinării ori deplasării bunurilor sau luarea în custodie temporară ori preluarea controlului asupra bunurilor în baza unei hotărîri emise de o instanță sau de altă autoritate competentă;
- h) finanțarea terorismului se referă la infracțiunile prevăzute la art.2 din Convenția pentru reprimarea finanțării terorismului, menționată mai sus.

* Adoptată la Varșovia la 16 mai 2005. Semnată de Republica Moldova la 16 mai 2005. Ratificată de Republica Moldova prin Legea de ratificare nr. 165-XVI din 13 iulie 2007. Traducere neoficială din limba engleză

Capitolul II FINANȚAREA TERORISMULUI

Articolul 2. Aplicarea prezentei convenții în ceea ce privește finanțarea terorismului

1. Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a permite aplicarea prevederilor prevăzute în cap. III, IV și V.

2. În special, fiecare parte la prezenta convenție se va asigura că sînt posibile percheziționarea, urmărirea, identificarea, blocarea, punerea sub sechestru și confiscarea bunurilor de origine licită și ilicită, folosite ori destinate a fi folosite în orice mod, în totalitate sau în parte, pentru finanțarea terorismului, sau produselor rezultate din această infracțiune și va asigura o cît mai bună cooperare în acest scop.

Capitolul III MĂSURI CE POT FI LUATE LA NIVEL NAȚIONAL

Secțiunea 1 PREVEDERI GENERALE

Articolul 3. Măsuri de confiscare

1. Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a-i permite să confirme instrumente și produse sau bunuri a căror valoare corespunde acestor produse și bunuri supuse spălării.

2. Cu condiția ca paragraful 1 să se aplice în cazul spălării banilor și al categoriilor de infracțiuni prevăzute în anexa la prezenta convenție, fiecare parte poate, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că paragraful 1 se aplică:

- a) doar în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru această infracțiune este închisoarea al cărei maxim depășește un an. Cu toate acestea, fiecare parte poate face o declarație cu privire la această prevedere referitoare la confiscarea produselor rezultate din infracțiuni fiscale, cu unicul scop de a putea confisca astfel de produse, atît la nivel național, cît și prin cooperare internațională, conform legislației naționale și internaționale privind recuperarea taxelor/datoriilor; și/sau
- b) doar pentru o listă de infracțiuni specificate.

3. Părțile pot institui prevederi pentru confiscarea obligatorie în cazul infracțiunilor care fac obiectul regimului confiscării. Părțile pot include în special infracțiunile de spălare de bani, trafic de droguri, trafic de persoane și orice altă infracțiune gravă.

4. Fiecare parte adoptă acele măsuri legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca, în cazul unei infracțiuni grave sau al infracțiunilor astfel cum sînt prevăzute în legislația națională, să oblige făptuitorul să dovedească originea produselor sau a bunurilor susceptibile de confiscare, în măsura în care această obligație este conformă cu principiile legislației interne.

Articolul 4. Măsuri de investigare și măsuri provizorii

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a permite identificarea, urmărirea, blocarea sau punerea imediată sub sechestru a bunurilor care fac obiectul confiscării conform art. 3, pentru a facilita îndeosebi aplicarea unei măsuri ulterioare de confiscare.

Articolul 5. Blocarea, sechestrarea și confiscarea

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a se asigura că măsurile privind blocarea, punerea sub sechestru și confiscarea includ, de asemenea:

- a) bunurile în care au fost transformate sau convertite produsele;
- b) bunurile obținute licit, în cazul în care produsele au fost amestecate, în totalitate sau în parte, cu astfel de bunuri, pînă la valoarea estimată a produselor;
- c) cîștigurile sau alte beneficii derivate din produse, din bunuri în care au fost transformate sau convertite produsele rezultate din infracțiune sau din bunuri cu care produsele infracțiunii au fost amestecate, pînă la valoarea estimată a produselor, în același mod și în aceeași măsură ca produsele.

Articolul 6. Administrarea bunurilor blocate sau sechestrate

Fiecare parte va adopta măsurile legislative sau alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a asigura administrarea corespunzătoare a bunurilor blocate sau sechestrate, în conformitate cu art. 4 și 5.

Articolul 7. Competențe și tehnici de investigare

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a împuternici instanțele sau alte autorități competente să dispună prezentarea registrelor bancare, financiare sau comerciale ori punerea acestora sub sechestru pentru îndeplinirea măsurilor prevăzute la art. 3, 4 și 5. O parte nu poate refuza să acționeze potrivit prevederilor prezentului articol invocând secretul bancar.

2. Fără a aduce atingere paragrafului 1, fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare, care să îi permită:

- a) să stabilească dacă o persoană fizică sau juridică este proprietarul ori beneficiarul unuia sau al mai multor conturi, de orice natură, la orice bancă situată pe teritoriul statului respectiv, caz în care urmează să obțină toate datele conturilor identificate;
- b) să obțină datele conturilor bancare precizate și ale operațiunilor bancare care au fost efectuate pe o anumită perioadă prin unul sau mai multe conturi bancare specificate; și
- c) să monitorizeze într-o anumită perioadă operațiunile bancare efectuate prin unul sau mai multe conturi bancare specificate; și
- d) să se asigure că băncile nu divulgă clienților în cauză sau unei terțe părți că s-au solicitat ori că s-au obținut informații în baza subparagrafului a), b) sau c) ori că o anchetă este în curs de derulare. Părțile vor lua în considerare extinderea acestei prevederi și asupra conturilor deținute în instituții financiare sau de credit nebancale.

3. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare, care să permită folosirea tehnicilor speciale de investigare pentru a facilita identificarea și urmărirea produselor și strângerea probelor privind aceste produse, cum ar fi, spre exemplu, observarea, interceptarea telecomunicațiilor, accesul la sistemele informatice și ordinul de a prezenta anumite documente.

Articolul 8. Recursuri judiciare

Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a se asigura că persoanele interesate, afectate de măsurile prevăzute la art. 3,4 și 5 și de celelalte prevederi în materie din prezenta secțiune, dispun de posibilitatea de a avea acces efectiv la justiție pentru a-și apăra drepturile.

Articolul 9. Infrațiuni de spălare a banilor

1. Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune, conform dreptului său intern, atunci când sînt comise cu intenție, următoarelor fapte:

- a) transformarea sau transferul bunurilor, cunoscînd că aceste bunuri constituie produse, în scopul de a disimula sau a ascunde originea ilicită a acestor bunuri ori de a ajuta orice persoană implicată în comiterea unei infracțiuni predicat să se sustragă de la consecințele juridice ale faptelor sale;
- b) disimularea sau ascunderea naturii, originii, amplasării, dispunerii, circulației ori a proprietății reale a bunurilor sau a drepturilor relative la acestea, despre care autorul știe că acestea constituie produse; și, sub rezerva principiilor sale constituționale și a conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic;
- c) achiziționarea, deținerea sau folosirea bunurilor despre care cel care le achiziționează, le deține sau le folosește știe, în momentul dobîndirii lor, că acestea constituie produse;
- d) participarea, asocierea, conspirarea pentru a comite una dintre infracțiunile prevăzute în prezentul articol, precum și tentativa, complicitatea, instigarea, facilitarea și consilierea privind comiterea oricăreia dintre infracțiunile specificate în prezentul articol.

2. În scopul punerii în practică sau al aplicării paragrafului 1:

- a) nu are relevanță faptul că infracțiunea predicat ține sau nu ține de jurisdicția penală a părții;
- b) se poate prevedea că infracțiunile enunțate în acest paragraf nu se aplică persoanelor care au săvîrșit infracțiunea predicat;

- c) cunoașterea, intenția sau scopul, ca element al uneia dintre infracțiunile prevăzute în acest paragraf, se poate deduce din circumstanțele obiective ale faptei;
3. Fiecare parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi, în baza dreptului său intern, caracterul de infracțiune tuturor sau unora dintre faptele prevăzute la paragraful 1, în unul sau în ambele cazuri prezentate mai jos, când infractorul:
 - a) a suspectat faptul că bunurile reprezentau produse;
 - b) trebuia să presupună că bunurile constituiau produse.
4. Cu condiția ca paragraful 1 să se aplice în cazul infracțiunilor predicat prevăzute în anexa la prezenta convenție, fiecare parte din Comunitatea Europeană poate, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului European, să declare că paragraful 1 se aplică:
 - a) doar în măsura în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea predicat este mai mare de un an sau pentru acele state care au un minim general pentru infracțiuni în sistemul juridic propriu, în măsura în care infracțiunea este sancționată cu privarea de libertate sau cu un ordin de reținere pentru un minim mai mare de 6 luni; și/sau
 - b) doar în cazul unor infracțiuni predicat precizate; și/sau
 - c) în cazul unei categorii de infracțiuni grave conform legislației naționale a părții la prezenta convenție.
5. Fiecare parte se va asigura că o condamnare anterioară sau simultană pentru o infracțiune predicat nu este o condiție pentru o condamnare pentru spălare de bani.
6. Fiecare parte se va asigura că este posibilă condamnarea pentru spălare de bani, conform prezentului articol, acolo unde se dovedește faptul că bunurile ce fac obiectul paragrafului 1 subparagraful a) sau b) provin dintr-o infracțiune predicat fără a fi necesar să se stabilească exact care infracțiune.
7. Fiecare parte se va asigura că infracțiunile predicat de spălare de bani acoperă și activități desfășurate într-un alt stat și care constituie o infracțiune în statul respectiv și ar fi constituit o infracțiune predicat dacă ar fi avut loc pe teritoriul statului respectiv. Fiecare parte poate stabili că singura condiție este ca fapta să fi constituit o infracțiune predicat dacă ar fi avut loc pe teritoriul propriului stat.

Articolul 10. Răspunderea persoanelor juridice

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a se asigura că persoanele juridice pot fi trase la răspundere pentru infracțiunile de spălare de bani, stabilite în conformitate cu prezenta convenție, comise în interesul lor de orice persoană fizică ce acționează fie în nume propriu, fie ca parte a unui organ al persoanei juridice, care deține o funcție de conducere în cadrul persoanei juridice, în baza:
 - a) unei împuterniciri de reprezentare a persoanei juridice, sau
 - b) unei atribuții de a lua decizii în numele persoanei juridice; sau
 - c) unei atribuții de a exercita un control în cadrul persoanei juridice respective, precum și în cazul implicării unei astfel de persoane fizice în calitate de complice sau instigator la infracțiunile menționate mai sus.
2. În afară de cazurile prevăzute la paragraful 1, fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a se asigura că o persoană juridică poate fi trasă la răspundere în cazul în care lipsa de supraveghere și control de către o persoană fizică prevăzută în paragraful 1 a făcut posibilă comiterea faptelor penale, menționate la paragraful 1, în avantajul persoanelor juridice respective, de către o persoană fizică subordonată persoanei juridice respective.
3. Răspunderea unei persoane juridice în conformitate cu prezentul articol nu va exclude procedurile judiciare penale împotriva persoanelor fizice care sînt autori, instigatori sau complici la comiterea faptelor penale menționate în paragraful 1.
4. Fiecare parte se va asigura că persoanele juridice răspunzătoare conform prezentului articol vor face obiectul unor sancțiuni penale sau de altă natură, efective, proporționate și descurajatoare, inclusiv sancțiuni pecuniare.

Articolul 11. Hotărârile anterioare

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare ce vor permite luarea în considerare, atunci cînd se stabilește o pedeapsă, a hotărîrilor definitive pronunțate într-o altă parte la prezenta convenție împotriva unei persoane fizice sau juridice, privind infracțiuni definite conform prezentei convenții.

Secțiunea a 2-a UNITATEA DE INFORMAȚII FINANCIARE ȘI PREVENIREA

Articolul 12. Unitatea de informații financiare (UIF)

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a înființa UIF conform prevederilor prezentei convenții.

2. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura accesul UIF, în mod direct și prompt, la informații financiare, cu caracter administrativ și privind aplicarea legii, ce îi sînt necesare pentru îndeplinirea corespunzătoare a funcțiilor sale, inclusiv analiza rapoartelor privind tranzacții suspecte.

Articolul 13. Măsuri menite să împiedice activitățile de spălare de bani

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru instituirea unui regim intern complex de reglementări și de supraveghere sau monitorizare pentru a împiedica spălarea banilor și va lua în considerare standardele internaționale în domeniu, în special recomandările adoptate de Forțele de acțiune în domeniul financiar privind spălarea banilor (FATF).

2. În această privință, fiecare va adopta acele măsuri legislative sau de altă natură ce vor fi necesare pentru:

- a) a solicita persoanelor fizice și juridice implicate în activități ce pot fi folosite în scopul spălării de bani și privind aceste activități:
 - (i) să identifice și să verifice identitatea clienților acestora și, unde este cazul, a beneficiarilor finali ai acestora și conduita în cadrul relațiilor de afaceri, ținîndu-se cont de o abordare bazată pe risc;
 - (ii) să raporteze suspiciuni privind activități de spălare de bani ce fac obiectul măsurilor de siguranță;
 - (iii) să ia măsuri secundare, cum ar fi crearea unei baze de date privind identitatea clienților și tranzacțiile, instruirea personalului și stabilirea politicii și procedurilor interne, dacă este cazul, adaptate la dimensiunea și natura activității desfășurate;
- b) a interzice persoanelor menționate în subparagraful a) să divulge faptul că a fost transmis un raport privind o tranzacție suspectă sau informații ce au legătură cu aceasta ori că este în curs de derulare o anchetă împotriva activității de spălare de bani;
- c) a se asigura că persoanele menționate în subparagraful a) fac obiectul unui sistem eficient de monitorizare și, unde este cazul, de supervizare, cu scopul de a se asigura respectarea de către aceste persoane a condițiilor privind combaterea spălării banilor, acolo unde este cazul, în funcție de riscurile implicate.

3. În această privință, fiecare parte la prezenta convenție va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru depistarea transporturilor importante de bani gheață peste graniță.

Articolul 14. Amînarea tranzacțiilor interne suspecte

Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a permite UIF sau oricărei alte autorități ori instituții competente să acționeze rapid, acolo unde există suspiciuni că o tranzacție are legătură cu spălarea de bani, pentru a suspenda sau a refuza aprobarea derulării tranzacției cu scopul de a analiza tranzacția și a confirma suspiciunea. Fiecare stat poate restrînge astfel de acțiuni la cazurile în care a fost prezentat un raport privind existența unei tranzacții suspecte. Durata maximă a suspendării sau a amînării derulării tranzacției se supune prevederilor legislației interne în domeniu.

Capitolul IV COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea 1 PRINCIPIILE COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

Articolul 15. Principiile generale și măsurile privind cooperarea internațională

1. Părțile vor coopera cît mai mult posibil în vederea derulării anchetelor și a procedurilor judiciare ce au ca scop confiscarea instrumentelor și a produselor.

2. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare ce îi vor permite respectarea condițiilor din prezentul capitol privind cereri:

- a) de confiscare a anumitor bunuri ce reprezintă produse sau instrumente, precum și de confiscare a produselor constând în cererea de a plăti o sumă de bani reprezentând contravaloarea produselor;
- b) de asistență în scopul cercetării și luării măsurilor provizorii privind oricare dintre formele de confiscare menționate la subparagraful a).

3. Asistența în vederea derulării anchetei și măsurile provizorii solicitate conform paragrafului 2 subparagraful b) vor fi realizate în conformitate cu legislația internă a părții la prezenta convenție. Acolo unde solicitarea privind una dintre aceste măsuri specifică formalități sau proceduri necesare conform legislației părții solicitante, chiar dacă necunoscute statului căruia i se adresează solicitarea, acesta din urmă va da curs solicitării în măsura în care acțiunea solicitată nu contravine principiilor sale legale fundamentale.

4. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a se asigura că solicitările venite din partea altor state de identificare, urmărire, blocare sau punere sub sechestru a produselor și instrumentelor au aceeași prioritate ca și solicitările adresate în cadrul procedurilor interne.

Secțiunea a 2-a **ASISTENȚA ÎN FAZA CERCETĂRII PENALE**

Articolul 16. Obligația de a acorda asistență

Părțile își vor acorda, la cerere, asistența reciprocă cea mai largă pentru identificarea și urmărirea instrumentelor, produselor și altor bunuri ce pot face obiectul confiscării. Asistența va include orice măsuri de furnizare de probe privind existența, situarea sau deplasarea, natura, statutul juridic sau valoarea bunurilor amintite.

Articolul 17. Cereri de informații privind conturi bancare

1. Fiecare parte, conform prevederilor prezentului articol, va lua măsurile necesare pentru a stabili, ca răspuns la solicitarea unui alt stat, dacă o persoană fizică sau juridică ce face obiectul unei anchete deține ori are sub control unul sau mai multe conturi, oricare ar fi natura acestora, la orice bancă situată pe teritoriul său și, dacă este așa, va furniza detaliile conturilor respective.

2. Obligația stipulată în prezentul articol se aplică doar în măsura în care informațiile se află în posesia băncii la care este deschis contul.

3. În afară de condițiile precizate în art. 37, în cererea sa, partea solicitantă:

- a) va declara de ce consideră că informațiile solicitate ar putea fi de o importanță deosebită în ancheta privind infracțiunea respectivă;
- b) va justifica de ce crede că banca din statul căruia i se adresează solicitarea deține contul respectiv și va preciza, pe cât posibil, care sînt băncile și/sau conturile; și
- c) va include informațiile suplimentare disponibile care pot facilita soluționarea cererii.

4. Statul căruia i se adresează solicitarea poate condiționa soluționarea cererii de îndeplinire a celor și condiții ca și în cazul solicitărilor de percheziție sau punere sub sechestru.

5. Fiecare stat sau Comunitatea Europeană, la momentul semnării sau odată cu depunerea documentelor de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, poate, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului European, să declare că prezentul articol se aplică doar categoriilor de infracțiuni precizate în lista cuprinsă în anexa la prezenta convenție.

6. Părțile pot extinde aceste prevederi la conturile deținute în instituții financiare nebancale. Astfel de extinderi pot fi operate cu respectarea principiului reciprocității.

Articolul 18. Solicități de informații privind tranzacțiile bancare

2. La cererea unei alte părți, partea căreia i se adresează solicitarea va furniza detaliile conturilor specificate și ale operațiunilor bancare ce au fost realizate pe parcursul unei perioade specificate în unul sau mai multe conturi precizate în solicitare, inclusiv detaliile privind orice cont de la care se trimit sau în care se primesc fonduri.

3. Obligația prevăzută în prezentul articol se aplică doar în măsura în care informațiile solicitate se află în posesia băncii la care este deschis contul.

4. În afară de condițiile stipulate în art. 37, partea care adresează solicitarea va preciza în cererea sa de ce consideră că informațiile solicitate sînt relevante pentru ancheta penală privind infracțiunea respectivă.

5. Partea căreia i se adresează solicitarea poate condiționa soluționarea cererii de îndeplinire a aceluiași condiții ca și în cazul solicitărilor de percheziție sau punere sub sechestru.

6. Părțile pot extinde aceste prevederi la conturile deținute în instituții financiare nebancale. Astfel de extinderi pot fi operate cu respectarea principiului reciprocității.

Articolul 19. Cereri de monitorizare a tranzacțiilor bancare

1. Fiecare parte se va asigura că, la solicitarea unei alte părți, poate monitoriza, pe o perioadă precizată, operațiunile bancare realizate prin unul sau mai multe conturi precizate în cerere și poate comunica părții solicitante rezultatele monitorizării.

2. În afară de condițiile stipulate în art. 37, partea care adresează solicitarea va preciza în cererea sa de ce consideră că informațiile solicitate sînt relevante pentru ancheta penală privind infracțiunea respectivă.

3. Decizia de monitorizare se va lua în fiecare caz în parte de autoritățile competente aparținînd statului căruia i se adresează solicitarea, cu respectarea legislației naționale a statului respectiv.

4. Detaliile practice privind monitorizarea vor fi stabilite de autoritățile competente aparținînd celor două state - cel solicitant și cel căruia i se adresează solicitarea.

5. Părțile pot extinde aceste prevederi la conturile deținute în instituții financiare nebancale.

Articolul 20. Transmiterea spontană de informații

Fără a prejudicia propriile sale cercetări sau proceduri, o parte poate, fără cerere prealabilă, să transmită, unei alte părți, informații despre instrumente și produse, cînd apreciază că prin comunicarea acestor informații ar putea ajuta partea destinatară să inițieze sau să ducă la bun sfîrșit cercetări ori proceduri sau cînd aceste informații ar putea conduce la formularea unei cereri de către această parte în baza prezentului articol.

Secțiunea a 3-a MĂSURI PROVIZORII

Articolul 21. Obligația de a lua măsuri provizorii

1. La solicitarea unei alte părți care a inițiat proceduri penale sau proceduri în vederea confiscării, o parte va lua măsuri provizorii necesare, cum ar fi blocarea sau punerea sub sechestru, pentru a împiedica manipularea, transferul sau înstrăinarea bunurilor care, într-o etapă ulterioară, pot face obiectul unor cereri de confiscare sau care ar permite satisfacerea cererii.

2. O parte care a primit o cerere de confiscare conform art. 23, dacă i se va solicita, va lua măsurile menționate la paragraful 1, cu privire la orice bunuri ce fac obiectul unei cereri sau care ar permite satisfacerea cererii.

Articolul 22. Executarea măsurilor provizorii

1. După adoptarea măsurilor provizorii solicitate conform paragrafului 1 al art.21, partea solicitantă va furniza cît mai rapid posibil părții căreia îi adresează solicitarea orice informații care ar putea pune în dubiu sau ar putea modifica măsurile provizorii. Partea solicitantă va furniza, de asemenea, fără întîrziere, toate informațiile complementare cerute de partea căreia i se adresează solicitarea și care sînt necesare pentru implementarea și continuarea măsurilor provizorii.

2. Înainte de ridicarea oricărei măsuri provizorii adoptate în conformitate cu prezentul articol, partea căreia îi este adresată solicitarea va da ocazia părții solicitante, acolo unde este posibil, să prezinte motivele pentru menținerea măsurii respective.

Secțiunea a 4-a CONFISCAREA

Articolul 23. Obligația de a nu confisca

1. O parte care a primit o solicitare de confiscare din partea unei alte părți privind instrumente sau produse aflate pe teritoriul său trebuie:

- a) să execute o hotărîre de confiscare luată de o instanță aparținînd unei părți solicitante, cu privire la astfel de instrumente ori produse; sau
- b) să prezinte solicitarea autorităților sale competente cu scopul de a obține o hotărîre de confiscare și, dacă aceasta este acordată, să o execute.

2. În scopul aplicării paragrafului 1 subparagraful b), orice parte va avea, oricînd acest lucru este necesar, competența de a iniția proceduri de confiscare în conformitate cu propria legislație.

3. Prevederile paragrafului 1 se aplică și în cazul confiscărilor ce constau în obligația de a plăti o sumă de bani egală cu valoarea produselor, dacă bunurile asupra cărora se aplică măsura de confiscare se găsesc pe teritoriul statului căruia i se adresează solicitarea. În astfel de cazuri, cînd se aplică măsura confiscării conform paragrafului 1, partea căreia i se adresează solicitarea va exercita, dacă nu se face plata, măsura de confiscare asupra oricăror bunuri disponibile.

4. Dacă o cerere de confiscare privește anumite bunuri, părțile pot conveni ca partea căreia i se adresează solicitarea să aplice măsura de confiscare sub forma unei obligații la plata unei sume de bani corespunzătoare valorii bunurilor.

5. Părțile vor coopera cît mai mult posibil, conform legislației interne, cu acele părți care solicită executarea măsurilor echivalente confiscării ce conduc la privarea de bunuri, care nu constituie sancțiuni penale, atît timp cît astfel de măsuri sînt dispuse de o autoritate juridică aparținînd statului solicitant, vizavi de fapta penală, cu condiția să se fi stabilit că bunurile constituie produse sau alte bunuri în sensul art.5.

Articolul 24. Executarea măsurii de confiscare

1. Procedurile de obținere și aplicare a confiscării conform art.23 vor fi reglementate de legislația părții căreia i se adresează solicitarea.

2. Partea căreia i se adresează solicitarea trebuie să țină cont de probele privind faptele în măsura în care acestea sînt precizate într-o sentință sau într-o hotărîre judecătorească a statului solicitant ori în măsura în care sentințele sau hotărîrile respective sînt întemeiate pe ele.

3. Fiecare stat sau Comunitatea Europeană poate, la momentul semnării sau odată cu depunerea documentelor de ratificare, de acceptare sau de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că paragraful 2 se aplică doar cu respectarea principiilor constituționale proprii și a conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic.

4. Dacă măsura confiscării constă în obligația de a plăti o sumă de bani, autoritatea competentă a părții căreia i se adresează solicitarea va converti în moneda statului respectiv la rata de schimb a zilei cînd a fost pronunțată hotărîrea de executare a măsurii de confiscare.

5. În cazul art. 23 paragraful 1 subparagraful a), doar partea solicitantă are dreptul de a decide privind aplicarea revizuirii hotărîrii de confiscare.

Articolul 25. Bunuri confiscate

1. Bunurile confiscate de o parte conform art.23 și 24 vor fi la dispoziția părții respective în conformitate cu legislația internă și procedurile administrative.

2. Atunci cînd răspund unei solicitări făcute de o altă parte conform art. 23 și 24, în măsura în care legislația internă permite și dacă li se solicită, părțile vor acorda prioritate returnării bunurilor confiscate părții solicitante, astfel încît să poată compensa victimele infracțiunii sau să restituie bunurile proprietarilor lor de drept.

3. Atunci cînd acționează la cerea făcută de o altă parte în conformitate cu art. 23 și 24, o parte poate acorda o atenție deosebită încheierii de acorduri privind dispunerea în comun cu alte părți, în mod regulat sau de la caz la caz, de aceleași bunuri, în conformitate cu legislația internă și procedurile administrative.

Articolul 26. Dreptul de executare și valoarea maximă a bunurilor supuse confiscării

1. O cerere de confiscare prezentată conform art.23 și 24 nu afectează dreptul părții solicitante de a aplica ea însăși hotărîrea de confiscare.

2. Nici o dispoziție a prezentei convenții nu va fi interpretată astfel încît să permită ca valoarea totală a confiscării să depășească valoarea sumei de bani specificate în hotărîrea de confiscare. Dacă o parte constată o astfel de situație, părțile interesate vor începe consultări pentru evitarea unei astfel de situații.

Articolul 27. Privarea de libertate

Partea solicitată nu poate dispune privarea de libertate și nici nu poate lua vreo măsură restrictivă de libertate ca urmare a cererii prezentate în baza art. 23, dacă partea solicitantă a precizat aceasta în cerere.

Secțiunea a 5-a REFUZUL ȘI AMÎNAREA COOPERĂRII

Articolul 28. Motivele refuzului

1. Cooperarea conform prezentului capitol poate fi refuzată dacă:

- a) măsura solicitată contravine principiilor fundamentale ale sistemului juridic al părții căreia îi este adresată solicitarea; sau
- b) executarea cererii riscă să aducă prejudicii suveranității, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale ale părții căreia îi este adresată solicitarea; sau
- c) în opinia părții căreia îi este adresată solicitarea, importanța cazului nu justifică luarea acțiunii solicitate; sau
- d) infracțiunea la care face referire solicitarea este o infracțiune de natură fiscală, cu excepția finanțării terorismului; sau
- e) infracțiunea la care face referire solicitarea are legătură cu o infracțiune de ordin politic, excepție făcând finanțarea terorismului; sau
- f) partea căreia îi este adresată solicitarea consideră că întreprinderea acțiunii solicitate ar contraveni principiului ne bis in idem; sau
- g) infracțiunea la care face referire cererea nu constituie o infracțiune conform legislației părții căreia îi este adresată solicitarea, dacă este comisă în jurisdicția acesteia. Totuși acest motiv de refuz se aplică, în cazul cooperării conform secțiunii a 2-a, doar în măsura în care asistența solicitată presupune măsuri coercitive. Acolo unde este necesară respectarea principiului dublei incriminări pentru cooperarea conform prezentului capitol, această condiție va fi considerată ca fiind satisfăcută indiferent dacă ambele părți încadrează juridic similar fapta sau o denumesc cu aceeași terminologie cu condiția ca ambele părți să incrimineze fapta ce stă la baza infracțiunii.

2. Cooperarea conform secțiunii a 2-a, în măsura în care asistența solicitată implică acțiuni coercitive, și conform secțiunii a 3-a din prezentul capitol poate fi de asemenea refuzată dacă măsurile solicitate nu ar fi putut fi luate conform legislației părții căreia îi este adresată solicitarea în scopul derulării anchetelor și procedurilor legale, dacă ar fi fost vorba de un caz similar intern.

3. Acolo unde legislația părții căreia îi este adresată solicitarea cere acest lucru, cooperarea conform secțiunii a 2-a, în măsura în care asistența solicitată implică acțiuni coercitive, și conform secțiunii a 3-a din prezentul articol poate fi refuzată dacă măsurile solicitate sau orice alte măsuri cu efect similar nu sînt permise de legislația părții solicitante sau, în ceea ce privește autoritățile competente din statul solicitant, dacă solicitarea nu este autorizată nici de judecător, nici de o altă autoritate juridică, inclusiv de procurori, oricare dintre aceste autorități acționînd cu privire la fapte penale.

4. Cooperarea conform secțiunii a 4-a din prezentul capitol poate fi de asemenea refuzată dacă:

- a) conform legislației părții solicitate, măsura de confiscare nu este prevăzută pentru tipul de infracțiune la care face referire cererea; sau
- b) fără a aduce atingere obligației impuse conform art.23 paragraful 3, ar fi contrar principiilor legislației interne a părții căreia îi este adresată solicitarea, cu privire la limitele confiscării în ceea ce privește relația dintre o infracțiune și:
 - (i) un avantaj economic ce poate fi considerat drept produs; sau
 - (ii) bunuri ce pot fi considerate drept instrumente; sau
- c) conform legii părții căreia îi este adresată solicitarea, hotărîrea de confiscare nu mai poate fi pronunțată sau executată, deoarece s-a prescris; sau
- d) fără a aduce atingere art. 23 paragraful 5, cererea nu face referire la o condamnare anterioară sau la o decizie de natură juridică ori la o declarație într-o astfel de decizie, conform căreia o infracțiune sau mai multe infracțiuni au fost comise, în baza căreia a fost dispusă ori este solicitată confiscarea; sau
- e) confiscarea fie nu se poate aplica în partea solicitantă, fie că face încă obiectul instrumentelor obișnuite de apel; sau
- f) cererea are legătură cu o hotărîre de confiscare rezultată dintr-o hotărîre pronunțată în absența persoanei împotriva căreia hotărîrea a fost emisă și, în opinia părții căreia i se adresează solicitarea, procedurile derulate de partea solicitantă, ce au condus la o astfel de decizie nu au respectat drepturile minime la apărare recunoscute fiecărei persoane împotriva căreia se aduce o acuzație penală.

5. În scopul paragrafului 4 subparagraful f), nu se consideră că o hotărîre a fost pronunțată în absență dacă:

- a) a fost confirmată sau pronunțată după manifestarea opiniei contrare a părții interesate; sau

b) a fost pronunțată în apel, cu condiția ca apelul să fi fost făcut de către persoana interesată.

6. Atunci când se examinează, în sensul paragrafului 4 subparagraful f), dacă dreptul minim la apărare a fost respectat, partea solicitată va ține seama de faptul că persoana interesată a încercat în mod deliberat să se sustragă justiției sau că această persoană, avînd posibilitatea de a recurge la o cale de atac împotriva hotărîrii judecătorești pronunțate în absența sa, nu s-a folosit de această posibilitate. La fel se va proceda atunci când persoana interesată nu s-a prezentat și nici nu a cerut amînarea judecătîii, deși a fost legal citată.

7. O parte nu va putea invoca secretul bancar pentru a justifica refuzul de a coopera astfel cum prevede acest capitol. Atunci când dreptul său intern prevede, o parte poate pretinde ca o cerere de cooperare care ar implica ridicarea secretului bancar să fie autorizată fie de către judecător, fie de către o altă autoritate judiciară, inclusiv de Ministerul Public, aceleași autorități acționînd în materia infracțiunilor.

8. Fără prejudicierea motivului de refuz prevăzut la paragraful 1 subparagraful a):

- a) faptul că persoana care face obiectul unei cercetări sau al unei hotărîri de confiscare dispuse de autoritățile părții solicitante este o persoană juridică nu poate fi invocat de partea solicitată ca un obstacol în calea oricărei colaborări în baza prezentului capitol;
- b) faptul că persoana fizică împotriva căreia a fost luată o hotărîre de confiscare a produselor a decedat ulterior sau faptul că o persoană juridică împotriva căreia a fost luată o hotărîre de confiscare a produselor a fost dizolvată ulterior nu va putea fi invocat ca obstacol în vederea acordării asistenței prevăzute la art. 23 paragraful 1, subparagraful a);
- c) faptul că persoana anchetată sau care face obiectul unui ordin de confiscare emis de autoritățile părții solicitante este menționată atît ca autorul faptei penale, cît și al activității de spălare de bani, în conformitate cu art.9 paragraful 2 subparagraful b), nu va putea fi invocat de partea căreia i se adresează solicitarea ca un obstacol în calea cooperării conform prezentului capitol.

Articolul 29. Amînarea

Partea solicitată poate decide amînarea executării măsurilor solicitate printr-o cerere, dacă acestea riscă să aducă prejudicii cercetărilor sau procedurilor inițiate de autoritățile sale.

Articolul 30. Soluționarea parțială sau condiționată a unei cereri

Înainte de a refuza sau de a amîna cooperarea în baza prezentului capitol, partea solicitată examinează, dacă este cazul după consultarea părții solicitante, dacă poate accepta cererea parțial sau sub rezerva unor condiții pe care le consideră necesare.

Secțiunea a 6-a NOTIFICAREA ȘI PROTEJAREA DREPTURILOR TERȚELOR PĂRȚI

Articolul 31. Notificarea documentelor

1. Părțile își vor acorda reciproc sprijinul cel mai larg posibil pentru notificarea actelor judiciare cu privire la persoanele afectate de măsurile provizorii și de confiscare.

2. Nici o dispoziție a prezentului articol nu vizează să împiedice:

- b) posibilitatea de a adresa acte judiciare pe canale poștale direct persoanelor care se află în străinătate;
- c) posibilitatea ca persoanele oficiale din cadrul ministerelor, funcționarii sau alte persoane competente din partea de unde sînt transmise documentele să procedeze la notificarea și semnarea actelor judiciare direct prin intermediul autorităților consulare ale acestei părți sau prin grija oficialilor ministeriali, funcționarilor ori altor persoane competente ale părții de destinație.

Excepțînd cazul cînd partea de destinație face o declarație contrară, adresată secretarului general al Consiliului Europei, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

3. Cu ocazia notificării în străinătate a actelor judiciare referitoare la persoane față de care s-au luat măsuri provizorii sau hotărîri de confiscare ordonate în partea de origine, această parte va informa persoanele în cauză cu privire la căile de atac în justiție prevăzute de legislația sa.

Articolul 32. Recunoașterea hotărîrilor străine

2. Sesizată cu o cerere de cooperare conform secțiunilor a 3-a și a 4-a din prezentul capitol, partea solicitată va recunoaște orice hotărîre judiciară luată în țara solicitantă în ceea ce privește drepturile revendicate de către terți.

3. Recunoașterea va putea fi refuzată:

- a) dacă terții nu au avut posibilitatea suficientă de a-și valorifica drepturile; sau
- b) dacă hotărîrea este incompatibilă cu o hotărîre deja luată în partea solicitată în aceeași problemă; sau
- c) dacă este incompatibilă cu ordinea publică din partea solicitată; sau
- d) dacă hotărîrea a fost luată contrar dispozițiilor în materie de competență exclusivă prevăzută de dreptul părții solicitate.

Secțiunea a 7-a REGULI DE PROCEDURĂ ȘI ALTE REGULI GENERALE

Articolul 33. Autoritatea centrală

1. Părțile vor desemna o autoritate centrală sau, dacă este necesar, mai multe autorități, însărcinate să trimită cereri formulate în baza prezentului capitol, să răspundă la acestea, să le execute sau să le transmită autorităților care au competența de a le executa.

2. Fiecare parte va comunica secretarului general al Consiliului European, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, denumirea și adresa autorităților desemnate în aplicarea paragrafului 1.

Articolul 34. Comunicarea directă

1. Autoritățile centrale vor comunica direct între ele.

2. În caz de urgență, cererile și comunicările prevăzute în prezentul capitol pot fi transmise direct de către autoritățile judiciare, inclusiv de către Ministerul Public, ale părții solicitante către autoritățile corespunzătoare ale părții solicitate. Într-un astfel de caz o copie trebuie trimisă simultan autorităților centrale a părții solicitate prin intermediul autorității centrale a părții solicitante.

3. Orice cerere sau comunicare formulată în aplicarea paragrafelor 1 și 2 poate fi prezentată prin intermediul Organizației Internaționale a Poliției Criminale (INTERPOL).

4. Dacă o cerere este prezentată în baza paragrafului 2 și dacă autoritatea sesizată nu este competentă pentru a-i da curs, aceasta o va transmite autorității competente din țara sa și va informa direct partea solicitantă despre această situație.

5. Cererile sau comunicările prezentate în baza dispozițiilor secțiunii a 2-a din prezentul capitol, care nu implică măsuri coercitive, vor putea fi transmise direct de către autoritatea competentă a părții solicitante către autoritatea competentă a părții solicitate.

6. Proiectele de cerere și comunicări prevăzute de prezentul capitol pot fi trimise direct de autoritățile judiciare ale părții solicitante autorităților competente din statul căruia i se adresează solicitarea, înainte de o cerere oficială, pentru a se asigura soluționarea acesteia în mod eficient la primire și pentru a se asigura că cererea cuprinde suficiente informații și documente ajutătoare pentru a îndeplini condițiile legislației părții căreia i se adresează solicitarea.

Articolul 35. Tipurile cererilor și limbile folosite

1. Toate cererile prevăzute de prezentul capitol vor fi prezentate în scris. Ele pot fi transmise electronic sau prin orice alt mijloc de telecomunicații, cu condiția ca partea solicitantă să fie pregătită să prezinte, la cerere, un exemplar scris al unei astfel de comunicări și originalul. Totuși, fiecare parte poate oricând, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului European, să arate condițiile în care este gata să accepte și să dea curs cererilor primite pe cale electronică sau prin orice alte instrumente de comunicare.

2. În conformitate cu prevederile paragrafului 3, nu sînt necesare traducerile cererilor sau ale documentelor anexate.

3. La momentul semnării sau odată cu depunerea documentelor de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, orice stat din Comunitatea Europeană poate comunica secretarului general al Consiliului European o declarație prin care specifică faptul că își rezervă dreptul de a cere ca solicitările ce îi sînt prezentate și documentele asociate lor să fie însoțite de o traducere în limba țării respective sau în una dintre limbile oficiale ale Consiliului European ori în una dintre limbile indicate. Cu aceeași ocazie, acesta poate declara că este de acord să accepte traduceri în orice altă limbă pe care o va preciza. Celelalte părți pot aplica regula reciprocității.

Articolul 36. Legalizarea

Documentele transmise conform prevederilor prezentului capitol vor fi scutite de orice formalități de legalizare.

Articolul 37. Conținutul cererii

1. Orice cerere de cooperare prevăzută de prezentul capitol trebuie să precizeze:

- a) autoritatea de la care emană și autoritatea însărcinată să pună în aplicare cercetările sau procedurile;
- b) obiectul și motivul cererii;
- c) cauza, inclusiv faptele pertinente (cum ar fi: data, locul și circumstanțele infracțiunii) la care se referă cercetările sau procedurile, exceptând cazul cererii de notificare;
- d) în măsura în care cooperarea implică măsuri coercitive:
 - (i) textul dispozițiilor legale sau, dacă nu este posibil, o prezentare a legii aplicabile; și
 - (ii) o indicație conform căreia măsura solicitată sau orice altă măsură având efecte similare ar putea fi luată pe teritoriul părții solicitante în virtutea propriei legislații;
- e) dacă este necesar și în măsura posibilului:
 - (i) detalii privind persoana sau persoanele avute în vedere, incluzând numele, data și locul nașterii, cetățenia și locul unde se află, iar dacă este vorba despre o persoană juridică, sediul acesteia; și
 - (ii) bunurile în legătură cu care se solicită cooperarea, amplasarea acestora, legăturile cu persoana sau persoanele în cauză, orice legătură cu infracțiunea, precum și orice informație cu privire la interesele altei persoane cu privire la aceste bunuri; și
- f) orice procedură specială pe care partea solicitantă o solicită.

2. Atunci când o cerere privind o măsură provizorie conform secțiunii a 3-a din prezentul capitol vizează punerea sub sechestru a unui bun care ar putea face obiectul unei hotărâri de confiscare constând în obligația de a plăti o sumă de bani, această cerere trebuie, de asemenea, să indice suma maximă care se dorește a fi recuperată la acest bun.

3. Pe lângă indicațiile menționate la paragraful 1, orice cerere formulată în aplicarea secțiunii a 4-a din prezentul capitol trebuie să conțină:

- a) în cazul art. 23 paragraful 1 subparagraful a):
 - (i) o copie certificată potrivit legii de pe hotărârea de confiscare dată de tribunali părții solicitante și precizarea motivelor care stau la baza hotărârii, dacă nu sînt indicate în hotărârea însăși;
 - (ii) o atestare din partea autorității competente a părții solicitante, conform căreia hotărârea de confiscare este executorie și nu este supusă căilor ordinare de atac;
 - (iii) informații privind măsura în care hotărârea trebuie să fie executată; și
 - (iv) informații cu privire la necesitatea de a lua măsuri provizorii;
- b) în cazul art. 23 paragraful 1 subparagraful b), o expunere a faptelor, invocată de partea solicitantă, care să fie suficientă pentru a permite părții solicitate să obțină o decizie în baza dreptului său intern;
- c) atunci când terții au avut posibilitatea de a-și revendica drepturi, documente care să dovedească faptul că ei au avut această posibilitate.

Articolul 38. Vicii ale cererilor

1. Dacă cererea nu este conformă dispozițiilor prezentului capitol sau dacă informațiile nu sînt suficiente pentru a permite părții solicitate să ia o decizie cu privire la cerere, această parte poate solicita părții solicitante să își modifice cererea sau să o completeze cu informații suplimentare.

2. Partea solicitată poate fixa un termen pentru obținerea acestor modificări sau informații.

3. În perioada în care așteaptă obținerea modificărilor sau a informațiilor solicitate cu privire la o cerere prezentată în aplicarea secțiunii a 4-a din prezentul capitol, partea solicitată poate dispune orice măsură avută în vedere în secțiunile a 2-a și a 3-a din prezentul capitol.

Articolul 39. Concursul de cereri

1. Atunci când o parte solicitată primește mai mult decît o cerere, prezentată în baza secțiunilor a 3-a și a 4-a din prezentul articol, cu privire la aceeași persoană sau la aceleași bunuri, concursul de cereri nu împiedică partea solicitată să examineze cererile pentru care trebuie luate măsuri provizorii.

2. În cazul unui concurs de cereri prezentate în baza secțiunii a 4-a din prezentul capitol, partea solicitată va avea în vedere să consulte părțile solicitante.

Articolul 40. Obligația de motivare

Partea solicitată trebuie să motiveze orice hotărîre de refuz, de amînare sau de condiționare a oricărei cooperări solicitate în baza prezentului articol.

Articolul 41. Informarea

Partea solicitată informează fără întîrziere partea solicitantă:

- a) despre măsurile luate imediat în baza unei cereri formulate în temeiul prezentului capitol;
- b) despre rezultatul final al măsurilor luate ca urmare a cererii;
- c) despre o hotărîre de refuz, de amînare sau de condiționare, totală ori parțială, în orice cooperare prevăzută de prezentul capitol;
- d) despre orice împrejurări care fac imposibilă executarea măsurilor solicitate sau care sînt de natură să o întîrzie în mod considerabil; și
- e) în cazul măsurilor provizorii adoptate pe baza unei cereri formulate în aplicarea a 2-a și a 3-a din prezentul capitol, despre dispozițiile dreptului său intern care automat ar atrage ridicarea măsurii.

2. Partea solicitantă informează fără întîrziere partea solicitată:

- a) despre orice revizuire, decizie sau alt fapt care înlătură total sau parțial caracterul executoriu al hotărîrii de confiscare;
- b) despre orice schimbare, în fapt sau în drept, care ar face de acum înainte nejustificată orice acțiune întreprinsă în baza prezentului articol.

3. Cînd o parte solicită confiscarea bunurilor în mai multe părți, în baza aceleiași hotărîri de confiscare, ea va informa toate părțile în cauză cu privire la executarea hotărîrii.

Articolul 42. Utilizarea restrînsă

1. Partea solicitată poate condiționa executarea unei cereri de faptul că informațiile sau elementele de probă obținute să nu fie, fără consimțămîntul său prealabil, utilizate sau transmise de către autoritățile părții solicitante în scopul altor cercetări sau proceduri decît al celor precizate în cerere.

2. Fiecare stat sau Comunitatea Europeană poate, la momentul semnării sau odată cu depunerea documentelor de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că, fără consimțămîntul său prealabil, informațiile și probele furnizate de statul respectiv conform prevederilor prezentului capitol nu pot fi utilizate sau transmise de către autoritățile părții solicitante în alte anchete sau proceduri decît cele specificate în cerere.

Articolul 43. Confidențialitatea

1. Partea solicitantă poate cere părții solicitate să păstreze confidențialitatea asupra cererii și conținutului acesteia, cu excepția măsurilor necesare pentru executarea acesteia. Dacă partea solicitată nu se poate conforma acestei condiții de confidențialitate, va trebui să informeze partea solicitantă în cel mai scurt termen posibil.

2. Partea solicitantă trebuie, dacă i se cere, cu condiția ca cererea să nu fie contrară principiilor fundamentale ale dreptului său intern, să păstreze confidențialitatea asupra tuturor mijloacelor de probă și informațiilor comunicate de partea solicitată, mai puțin, în măsura în care dezvăluirea lor este necesară cercetărilor sau procedurii descrise în cerere.

3. Sub rezerva dispozițiilor dreptului său intern, o parte care a primit spontan informații în baza art. 10 trebuie să se conformeze oricărei condiții de confidențialitate solicitate de partea care transmite informația. Dacă cealaltă parte nu se poate conforma unei asemenea condiții, ea trebuie să informeze despre aceasta partea care transmite informația în cel mai scurt termen.

Articolul 44. Cheltuieli

Cheltuielile obișnuite necesare pentru executarea unei cereri sînt în sarcina părții solicitate. Atunci cînd cheltuielile importante sau extraordinare se dovedesc necesare pentru a da curs unei cereri, părțile se pun de acord pentru a stabili condițiile în care cererea se va executa, precum și cu privire la modalitatea în care cheltuielile vor fi suportate.

Articolul 45. Daune-interese

1. Atunci cînd o acțiune privind responsabilitatea în materie de daune rezultînd dintr-un act sau dintr-o omisiune în legătură cu cooperarea prevăzută în prezentul capitol a fost inițiată de către o persoană, părțile implicate se vor consulta dacă este cazul, asupra repartizării eventuale a reparațiilor datorate.

2. O parte căreia îi este adresată o cerere de despăgubire va informa fără întârziere cealaltă parte pentru a stabili dacă aceasta poate avea un interes în acest caz.

Capitolul V COOPERAREA ÎNTRE UIF

Articolul 46. Cooperarea între UIF

1. Părțile se vor asigura că UIF definite în prezenta convenție vor coopera în scopul combaterii spălării banilor, pentru a aduna și a analiza sau, dacă este cazul, pentru a cerceta în cadrul UIF informații relevante privind orice fapte ce pot indica activități de spălare de bani, în conformitate cu competențele lor la nivel național.

2. În scopul paragrafului 1, fiecare parte se va asigura că UIF fac schimb, în mod spontan sau la cerere, fie în conformitate cu prezenta convenție, fie în conformitate cu memorandumuri de înțelegere existente sau viitoare compatibile cu prezenta convenție, de orice informații accesibile ce pot fi relevante în procesarea ori analiza informațiilor sau, dacă este cazul, ce pot fi utile în investigații derulate de UIF privind tranzacțiile financiare ce au legătură cu spălarea de bani și persoanelor fizice și juridice implicate.

3. Fiecare parte se va asigura că îndeplinirea funcțiilor UIF nu va fi afectată de statutul lor intern, indiferent dacă acestea sînt unități administrative, de aplicare a legii sau autorități juridice.

4. Fiecare cerere înaintată conform prezentului articol va fi însoțită de o scurtă prezentare a faptelor cunoscute UIF solicitate. UIF va specifica în cererea sa cum vor fi utilizate informațiilor solicitate.

5. Cînd se formulează o cerere conform prezentului articol, UIF solicitată va furniza toate informațiile relevante, inclusiv informații de natură financiară disponibile și date privind aplicarea legii, solicitate în cerere, fără a fi necesară o scrisoare oficială de cerere conform convențiilor sau acordurilor în vigoare între părți.

6. UIF poate refuza să divulge informații ce pot pune în pericol o anchetă penală aflată în derulare în statul solicitat sau, în situații excepționale, atunci cînd divulgarea informațiilor ar fi disproporționată față de interesele legitime ale persoanei fizice sau juridice ori ale părții implicate sau ar contraveni principiilor fundamentale ale legislației naționale a părții solicitate. Orice astfel de refuz va fi explicat corespunzător UIF care solicită informațiile.

7. Informațiile sau documentele obținute conform prezentului articol vor fi utilizate doar în scopurile precizate în paragraful 1. Informațiile furnizate de o UIF omoloagă nu vor fi transmise unei terțe țări și nici nu vor fi utilizate de UIF beneficiară.

8. La transmiterea de informații și documente conform prezentului articol, UIF care transmite informațiile poate impune restricții și condiții privind utilizarea informațiilor în alte scopuri decît cele specificate în paragraful 7. UIF beneficiară va respecta orice astfel de restricții sau condiții.

9. Atunci cînd o parte dorește să utilizeze informațiile transmise sau documentele pentru anchete penale ori urmăriri penale în scopurile specificate în paragraful 7, UIF furnizoare de informații nu poate refuza să accepte o astfel de utilizare, cu excepția cazului în care se supune restricțiilor impuse de legislația națională sau condițiilor prevăzute la paragraful 6. Orice refuz va fi în mod corespunzător justificat.

10. UIF vor lua toate măsurile necesare, inclusiv măsurile de securitate, pentru a se asigura că informațiile furnizate conform prezentului articol nu sînt accesibile și altor autorități, agenții sau departamente.

11. Informațiile prezentate vor fi protejate în conformitate cu Convenția Consiliului Europei din 28 ianuarie 1981 privind protejarea persoanelor vizavi de prelucrarea automată a datelor personale (ETS nr. 108) și ținîndu-se cont de Recomandarea nr. R(87)15 din 15 septembrie 1987 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei ce reglementează utilizarea datelor personale în poliție, prin cel puțin aceleași reguli de confidențialitate și protecție a datelor personale ca regulile ce se aplică în conformitate cu legislația națională aplicabilă în cazul UIF solicitante.

12. UIF care transmite informațiile se poate interesa privind utilizarea informațiilor furnizate, iar UIF beneficiară va oferi răspunsurile cuvenite, ori de cîte ori este cazul.

Articolul 47. Cooperarea internațională în vederea aminării tranzacțiilor suspecte

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare ce vor permite inițierea rapidă a unor acțiuni de către UIF, la cererea unei UIF străine, pentru suspendarea sau neacordarea accep-

tului pentru derularea unei tranzacții pe perioadele și în condițiile prevăzute de legislația internă pentru amânarea tranzacțiilor.

2. Acțiunea prevăzută la paragraful 1 va fi întreprinsă atunci când UIF solicitată este convinsă, după prezentarea justificărilor de către UIF solicitantă, că:

- a) tranzacția are legătură cu activități de spălare de bani; și
- b) tranzacția ar fi fost suspendată sau acceptul pentru derularea ei nu ar fi fost acordat dacă tranzacția ar fi făcut obiectul unui raport privind o tranzacție internă suspectă.

Capitolul VI

MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI SOLUȚIONARE A DIFERENDELOR

Articolul 48. Mecanismul de monitorizare și soluționare a diferendelor

1. Conferința părților (COP) va răspunde de aplicarea în continuare a prezentei convenții. COP;

- a) va monitoriza implementarea adecvată a prezentei convenții de către părți;
- b) la cererea unei părți, va exprima o opinie privind orice chestiune legată de interpretarea și aplicarea prezentei convenții.

2. COP va îndeplini funcțiile prevăzute la paragraful 1 a), utilizând orice informații publice ale Comisiei de experți pentru evaluarea măsurilor împotriva spălării banilor (Moneyval, pentru țările Moneyval) și orice rapoarte publice FATF (pentru țările FATF), completate cu autoevaluări periodice, după caz. Procedura de monitorizare va acoperi domeniile vizate de prezenta convenție.

3. Dacă COP decide că are nevoie de mai multe informații în exercitarea funcțiilor sale, va lua legătură cu partea implicată, profitând pe procedura și mecanismul Moneyval, dacă acest lucru este cerut de COP. Partea respectivă va informa apoi COP. În baza acestei informații COP va decide dacă să deruleze sau nu o evaluare mai detaliată a poziției părții implicate. Acest lucru poate, dar nu implică în mod necesar efectuarea vizitei unei echipe de evaluare în țara respectivă.

4. În cazul unui diferend între părți cu privire la interpretarea sau aplicarea prezentei convenții, acestea se vor strădui să ajungă la o reglementare a diferendului prin negociere sau orice altă metodă pașnică aleasă de părți, inclusiv prin prezentarea diferendului la COP, în fața unei instanțe de arbitraj ale cărei decizii vor fi obligatorii pentru părți sau în fața Curții Internaționale de Justiție, conform acordului comun al părților implicate.

5. COP va adopta propriile reguli de procedură.

6. Secretarul general al Consiliului Europei va reuni COP în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei convenții. După aceea, vor avea loc întruniri periodice ale COP conform regulilor de procedură adoptate de COP.

Anexe

- a) Participarea la un grup criminal organizat
- b) Terorismul, inclusiv finanțarea terorismului
- c) Traficul de persoane și migrația ilegală
- d) Exploatarea sexuală, inclusiv exploatarea sexuală a minorilor
- e) Traficul ilicit de droguri și substanțe psihotrope
- f) Traficul ilicit cu arme
- g) Traficul ilicit cu bunuri furate și alte bunuri
- h) Corupția și darea de mită
- i) Înșelăciunea
- j) Contrafacerea de monedă
- k) Contrafacerea de produse
- l) Infrațiuni împotriva mediului înconjurător
- m) Omorul, vătămarea corporală gravă
- n) Răpirea, reținerea ilegală și luarea de ostatici
- o) Tîlhăria sau furtul
- p) Contrabanda
- q) Șantajul
- r) Falsificarea
- s) Pirateria
- t) Restricționarea comerțului și manipularea pieței

PROTOCOLUL DE AMENDARE A CONVENȚIEI EUROPENE
PENTRU REPRIMAREA TERORISMULUI*
din 15.05.2003
(extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale acestui Protocol,

Ținînd cont de Declarația Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din 12 septembrie 2001 și decizia sa din 12 septembrie 2001 cu privire la lupta contra terorismului internațional, și Declarația de la Vilnius asupra cooperării regionale și consolidarea stabilității democratice în Marea Europă, adoptată de către Comitetul de Miniștri la cea de-a 110-a sesiune a sa din Vilnius, din 3 mai 2002;

Avînd în vedere Recomandarea 1550 (2002) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la lupta contra terorismului și respectarea drepturilor omului;

Ținînd cont de Rezoluția A/RES/51/210 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite cu privire la măsurile referitoare la eliminarea terorismului internațional și declarația anexată, care completează declarația din 1994 cu privire la măsurile referitoare la eliminarea terorismului internațional, precum și rezoluția sa A/RES/49/60 cu privire la măsurile referitoare la eliminarea terorismului internațional și declarația anexată cu privire la măsurile referitoare la eliminarea terorismului internațional;

Dorînd să consolideze lupta împotriva terorismului respectînd drepturile omului și luînd în considerație Liniile directoare cu privire la drepturile omului și lupta contra terorismului, adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 11 iulie 2002;

Considerînd că, în acest scop, ar fi oportun de a amenda Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului (STE nr.90), deschisă pentru semnarea la Strasbourg la 27 ianuarie 1977, de acum înainte numită "Convenție";

Considerînd că ar fi bine de reactualizat lista convențiilor internaționale enumerate în Articolul 1 al Convenției și de a prevedea o procedură simplificată pentru reînnoirea ei ulterioară după necesitate;

Considerînd că consolidarea monitorizării implementării Convenției ar fi binevenită;

Considerînd că o revizuire a regimului rezervelor ar fi binevenită;

Considerînd că ar fi bine de a deschide Convenția spre semnare tuturor Statelor interesate;

Au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

1. Paragraful introductiv al articolului 1 al Convenției devine paragraful 1 al acestui articol. În subparagraful b al acestui paragraf termenul "semnată" este înlocuit prin termenul "încheiată", iar subparagrafele c, d, e și f ale acestui paragraf sînt înlocuite respectiv prin:

"c) infracțiunile care cad sub incidența Convenției cu privire la prevenirea și represiunea infracțiunilor contra persoanelor ce se bucură de protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici, adoptată la New York la 14 decembrie 1973;

d) infracțiunile care cad sub incidența Convenției internaționale contra deținerii de ostatici, adoptată la New York la 17 decembrie 1979;

e) infracțiunile care cad sub incidența Convenției cu privire la protecția fizică a materialelor nucleare, adoptată la Viena, la 3 martie 1980;

f) infracțiunile care cad sub incidența aplicării Protocolului pentru reprimarea actelor ilicite de violență în aeroporturile care deserveșc aviația civilă internațională, întocmit la 27 februarie 1988;

2. Paragraful 1 al articolului 1 al Convenției este completat cu următoarele patru subparagrafe:

"g) infracțiunile care cad sub incidența Convenției pentru reprimarea actelor ilicite împotriva securității navigației maritime, întocmit la Roma la 10 martie 1988;

h) infracțiunile care cad sub incidența Protocolului pentru reprimarea actelor ilicite împotriva securității platformelor fixe situate în platoul continental, întocmit la Roma, la 10 martie 1988;

i) infracțiunile care cad sub incidența Convenției internaționale pentru reprimarea atentatelor explozive teroriste, adoptată la New York, la 15 decembrie 1997;

j) infracțiunile care cad sub incidența Convenției internaționale pentru reprimarea finanțării terorismului, adoptată la New York la 9 decembrie 1999".

* Ratificat prin Legea nr.13-XV din 06 februarie 2004

3. Textul articolului 1 al Convenției este completat cu următoarele paragrafe:

“2. În măsura în care acestea nu sînt prevăzute în convențiile enunțate la paragraful 1, același lucru se va aplica, în egală măsură, în scopul extrădării între statele părți, nu doar față de comiterea acestor infracțiuni în calitate de autor material principal, dar și față de:

- a) tentativa de a comite una din aceste infracțiuni principale;
- b) complicitatea la una din aceste infracțiuni principale sau la tentativa de a comite una din infracțiunile principale;
- c) organizarea sau ordonarea unor altor persoane de a comite sau de a atenta la comiterea uneia dintre aceste infracțiuni principale”.

Articolul 2

Paragraful 3 al articolului 2 din Convenție este înlocuit prin următorii termeni:

“3. Aceleași reguli se aplică față de:

- a) tentativa de comitere a uneia dintre aceste infracțiuni principale;
- b) complicitatea la una din aceste infracțiuni principale sau tentativa de comitere a uneia din aceste infracțiuni principale;
- c) organizarea sau ordonarea unor altor persoane de a comite sau de a atenta la comiterea uneia dintre aceste infracțiuni principale.

Articolul 3

1. Textul articolului 4 al Convenției devine paragraful 1 al acestui articol și este completat cu o frază nouă la finele acestui paragraf, cu următorul conținut: “Statele părți se angajează să considere aceste infracțiuni drept cazuri de extrădare în toate tratatele de extrădare încheiate între ele”.

2. Textul articolului 4 al Convenției este completat cu următorul paragraf:

“2. În cazul în care un stat parte care condiționează extrădarea existenței unui tratat este sesizat printr-o cerere de extrădare de către un alt stat contractant cu care nu are încheiat un tratat de extrădare, statul contractant sesizat poate alege de a considera această Convenție ca constituind bază juridică pentru extrădare în ceea ce privește infracțiunile prevăzute în articolele 1 și 2”.

Articolul 4

1. Textul articolului 5 al Convenției devine paragraful 1 al acestui articol.

2. Textul articolului 5 al Convenției este completat cu următoarele paragrafe:

“2. Nici o prevedere a prezentei Convenții nu trebuie interpretată ca implicînd o obligațiune de extrădare pentru statul sesizat, dacă persoana care a făcut obiectul cererii de extrădare riscă să fie expusă torturii.

3. Nici o prevedere a prezentei Convenții nu poate fi interpretată ca implicînd o obligațiune de extrădare pentru statul sesizat, dacă persoana care face obiectul cererii de extrădare riscă să fie expusă pedepsei cu moartea sau, dacă legea statului sesizat nu permite pedeapsa privativă de libertate pe viață, la pedeapsa privativă de libertate pe viață fără posibilitatea de eliberare, cu excepția cazului dacă statul sesizat are obligația de extrădare în conformitate cu tratate de extrădare aplicabile, dacă statul solicitant oferă garanții considerate ca fiind suficiente de către statul sesizat cu privire la faptul că pedeapsa capitală nu va fi pronunțată, sau că persoana în cauză nu va fi supusă unei pedepse privative de libertate sau unei pedepse privative de libertate fără posibilitate de eliberare”.

Articolul 5

Este introdus un nou articol după articolul 8 al Convenției a cărei conținut este următorul:

“Articolul 9

Statele părți pot încheia între ele acorduri bilaterale sau multilaterale pentru a completa dispozițiile prezentei Convenții sau pentru a facilita aplicarea principiilor conținute în aceasta”.

Articolul 6

1. Articolul 9 al Convenției devine articolul 10.

2. Conținutul paragrafului 1 al noului articol 10 este modificat în modul următor:

“Comitetul european pentru problemele criminale (CDPC) este responsabil pentru supravegherea aplicării Convenției. CDPC-ul:

- a) trebuie să fie continuu informat despre aplicarea Convenției;
 - b) face propuneri în vederea facilitării sau ameliorării aplicării Convenției;
 - c) înaintează recomandări Comitetului de Miniștri cu privire la propunerile de amendamente și formulează avize cu privire la orice propunere de amendament prezentată de către un stat parte conform articolelor 12 și 13;
 - d) exprimă, la cererea unui stat contractant, o opinie asupra oricărei întrebări referitoare la aplicarea Convenției;
 - e) facilitează soluționarea amiabilă a oricăror dificultăți care rezultă din executarea Convenției;
 - f) prezintă recomandări Comitetului de Miniștri cu privire la invitația statelor nemembre de a adera la Convenție în conformitate cu prevederile articolului 14, paragraful 3;
 - g) prezintă anual Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei un raport cu privire la implementarea acestui articol în scopul aplicării Convenției”.
2. Paragraful 2 al noului articol 10 este omis.

Articolul 7

1. Articolul 10 al Convenției devine articolul 11.

2. În prima frază a paragrafului 1 al noului articol 11 termenii “în cadrul paragrafului 2 al articolului 9” sînt înlocuiți prin termenii “nici prin articolul 10.e și nici prin negociere”. În cea de-a doua frază a acestui paragraf, termenii “cei doi arbitri vor desemna un al treilea arbitru” sînt înlocuiți prin termenii “arbitrii vor desemna un alt arbitru președinte al tribunalului”. Următoarele fraze ale acestui paragraf sînt omise.

3. Paragraful 2 al noului articol 11 devine paragraful 6 al acestui articol. Fraza “În cazul în care majoritatea nu este atinsă, votul președintelui este decisiv” este adăugată după fraza a doua, iar în ultima frază termenii “sentința sa” sînt înlocuite prin termenii “sentința tribunalului”.

4. Textul noului articol 11 este completat cu următoarele paragrafe:

“2. În cazul în care părțile la litigiu sînt membre ale Consiliului Europei și dacă, în termen de trei luni de la cererea de arbitraj, una din Părți nu a nominalizat un arbitru în conformitate cu prevederile paragrafului 1 al acestui articol, arbitrul este nominalizat de către Președintele Curții Europene pentru Drepturile Omului la cererea celeilalte Părți.

3. În cazul în care una din părțile la litigiu nu este membru al Consiliului Europei și dacă, în termen de trei luni de la cererea de arbitraj, una din Părți nu a nominalizat un arbitru în conformitate cu prevederile paragrafului 1 al acestui articol, arbitrul este nominalizat de către Președintele Curții Internaționale de Justiție la cererea celeilalte Părți.

4. În cazurile prevăzute în paragrafele 2 și 3 ale acestui articol, dacă Președintele Curții respective este resortisantul unei părți la litigiu, desemnarea arbitrului revine Vice-Președintelui Curții, iar dacă Vice-Președintele este resortisantul unei Părți la litigiu - celui mai în vîrstă judecător al Curții care nu este resortisantul nici al uneia din părțile la litigiu.

5. Procedurile prevăzute în paragrafele 2 sau 3 și 4 se aplică, mutatis mutandis, în cazul în care arbitrii nu cad de acord asupra alegerii președintelui în conformitate cu prevederile paragrafului 1 al prezentului articol”.

Articolul 8

După noul articol 11 se introduce un nou articol cu următorul conținut:

“Articolul 12

1. Statele contractante sau Comitetul de Miniștri pot propune amendamente prezentei Convenții. Secretarul General al Consiliului Europei va comunica aceste propuneri de amendamente statelor contractante.

2. După consultarea Statelor contractante care nu sînt membre și, dacă este nevoie, a CDPC, Comitetul de Miniștri poate adopta amendamentul. Decizia se va lua cu majoritatea prevăzută de articolul 20.d al Statutului Consiliului Europei. Textul amendamentelor adoptat se transmite pentru acceptare statelor contractante prin intermediul Secretarului General al Consiliului Europei.

3. Orice amendament adoptat în conformitate cu paragraful precedent intră în vigoare în a treizecea zi după ce toate Părțile vor notifica Secretarului General despre acceptarea acestora”.

Articolul 9

După articolul 12, se introduce un nou articol cu următorul conținut:

“Articolul 13

1. În scopul actualizării listei tratatelor menționate în paragraful 1 al articolului 1, amendamentele pot fi propuse de către orice stat contractant sau de către Comitetul de Miniștri. Propunerile de amendamente se pot referi numai la tratatele încheiate în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în special cele cu privire la terorismul internațional și care au intrat deja în vigoare. Secretarul General al Consiliului Europei le va comunica statelor contractante.

2. După consultarea statelor care nu sînt membre și, dacă este nevoie, a CDPC, Comitetul de Miniștri poate adopta un amendament propus prin majoritatea prevăzută de articolul 20.d al Statutului Consiliului Europei. Acest amendament va intra în vigoare după expirarea perioadei de un an de la data la care a fost transmis statelor contractante. Pe parcursul acestei perioade, orice stat contractant poate notifica Secretarului General orice obiecție privind intrarea în vigoare a amendamentului.

3. Dacă o treime din Statele contractante notifică Secretarului General al Consiliului Europei obiecții privind intrarea în vigoare a amendamentului, acesta nu va intra în vigoare.

4. Dacă mai puțin de o treime din Statele contractante notifică careva obiecții, amendamentul va intra în vigoare pentru Statele care nu au formulat obiecții.

5. Dacă amendamentul intră în vigoare în conformitate cu paragraful 2 al prezentului articol și dacă un stat contractant a formulat o obiecție față de acest amendament, acesta va intra în vigoare pentru acest Stat în prima zi a lunii următoare datei la care el a notificat Secretarul General al Consiliului Europei despre acceptarea sa”.

Articolul 10

1. Articolul 11 al Convenției devine articolul 14.

2. În prima frază a paragrafului 1 al noului articol 14 termenii “și statelor cu statut de observator” se vor adăuga după termenii “statelor membre”, a doua frază va avea următorul conținut “Ea va face obiectul ratificării, acceptării, aprobării sau aderării”, iar în fraza a treia termenii “de aprobare” se vor înlocui cu termenii “de aprobare sau aderare.”

3. Textul noului articol 14 se completează cu următorul paragraf:

“3. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, după consultarea CDPC, poate invita orice Stat membru al Consiliului Europei, altul decît cel vizat în paragraful 1 al prezentului articol, să adere la prezenta Convenție. Decizia este luată prin majoritatea prevăzută de articolul 20.d al Statutului Consiliului Europei și prin unanimitatea statelor contractante care participă la Comitetul de Miniștri”.

4. Paragraful 3 al noului articol 14 devine paragraful 4 al acestui articol, iar termenii “sau îl va aproba” se vor înlocui prin termenii “îl va aproba sau va adera la acesta”, iar termenii “de aprobare” se vor înlocui prin termenii “de aprobare sau de aderare”.

Articolul 11

1. Articolul 12 al Convenției devine articolul 15.

2. În prima frază a paragrafului 1 al noului articol 15 termenii “de aprobare” se vor înlocui prin termenii “de aprobare sau de aderare”.

3. În prima frază a paragrafului 2 al noului articol 15, termenii “de aprobare” sînt înlocuiți prin termenii “de aprobare sau de aderare”.

Articolul 12

1. Rezervele la Convenție formulate înaintea deschiderii pentru semnare a prezentului Protocol nu se aplică Convenției modificate prin prezentul Protocol.

2. Articolul 13 al Convenției devine articolul 16.

3. În prima frază a primului paragraf al noului articol 16, termenii “Parte la Convenție la (data deschiderii semnării Protocolului Adițional al Convenției)” se vor adăuga înaintea termenului “poate”, iar termenii “al Protocolului Adițional al Convenției” se vor adăuga după termenul “aprobare”. A doua frază, care urmează, se va adăuga după termenii “scopuri politice”: “Statul contractant se angajează să aplice această rezervă de la caz la caz în baza unei decizii adecvat motivate și să ia în considerație, în timpul evaluării caracterului infracțiunii, particularitățile privind gravitatea, incluzînd:”. Partea rămasă din prima frază se va omite, cu excepția sub-paragrafelor a, b și c.

4. Textul noului articol 16 este completat cu următorul paragraf:

“2. La aplicarea paragrafului 1 al prezentului articol, Statul contractant va indica infracțiunile la care va aplica rezerva sa”.

5. Paragraful 2 al noului articol 16 devine paragraful 3 al acestui articol. În prima frază a acestui paragraf, termenul “contractant” se va adăuga după termenul “stat”, iar termenul “precedent” se înlocuiește prin termenul “1”.

6. Paragraful 3 al noului articol 16 devine paragraful 4 al acestui articol. În prima frază a acestui paragraf termenul “contractant” este adăugat după termenului “stat”.

7. Textul noului articol 16 este completat cu următoarele paragrafe:

“5. Rezervele formulate în virtutea paragrafului 1 al prezentului articol sînt valabile pentru o perioadă de 3 ani începînd cu prima zi a intrării în vigoare a Convenției modificate pentru statul în cauză. Totuși, aceste rezerve pot fi reînnoite pentru o perioadă de aceeași durată.

6. Douăsprezece luni înainte de data de expirare, Secretarul General al Consiliului Europei informează statul contractant în cauză despre această expirare. Cu trei luni înainte de expirare, statul contractant notifică Secretarului General intenția sa de a menține, de a modifica sau de a retrage rezerva. Atunci cînd un stat contractant notifică Secretarului General al Consiliului Europei că își menține rezerva, el furnizează explicații cu privire la motivele care justifică această menținere. În absența notificării din partea statului contractant, Secretarul General al Consiliului Europei informează acest stat contractant că rezerva sa este prelungită automat pentru o perioadă de 6 luni. Dacă statul contractant nu notifică decizia sa de menținere sau de modificare a rezervelor sale înainte de expirarea acestei perioade, rezerva devine nulă.

7. De fiecare dată cînd un stat contractant decide să nu extrădeze o persoană în virtutea aplicării rezervei formulate în conformitate cu prevederile paragrafului 1 al prezentului articol, după ce a primit cererea de extrădare din partea altui stat contractant, trebuie să înainteze cazul, fără nici o excepție și fără întîrziere nejustificată, autorităților sale competente pentru urmărire penală, cu excepția dacă statul solicitant și statul solicitat nu au convenit altfel. Autoritățile competente, în vederea urmăririi în statul solicitat, adoptă deciziile lor în aceleași condiții ca pentru orice infracțiune cu caracter grav în conformitate cu prevederile legii acestui stat. Statul solicitat comunică fără întîrziere nejustificată rezultatul final al urmăririi statului solicitant și Secretarului General al Consiliului Europei care, îl comunică la Conferința prevăzută în Articolul 17.

8. Decizia de refuzare a cererii de extrădare, în virtutea rezervei formulate în conformitate cu prevederile paragrafului 1 al prezentului articol, este comunicată imediat statului solicitant. Dacă nici o decizie judiciară de fond nu este luată în statul solicitat în baza prevederilor paragrafului 7 al prezentului articol în termeni rezonabili statul solicitant poate să informeze despre aceasta Secretarul General al Consiliului Europei, care prezintă această întrebare în cadrul Conferinței prevăzute în articolul 17. Această Conferință examinează problema și emite un aviz cu privire la conformitatea respingerii dispozițiilor Convenției și îl prezintă Comitetului de Miniștri pentru ca acesta să adopte o declarație în domeniu. Cînd își exercită funcțiile în conformitate cu prevederile acestui paragraf, Comitetul de Miniștri se reunește în componență restrînsă la statele contractante”.

Articolul 13

Un nou articol este adăugat după noul articol 16 cu următorul conținut:

“Articolul 17

1. Fără a afecta aplicarea articolului 10, o Conferință a statelor contractante contra terorismului (de acum înainte denumită “COSTER”) va supraveghea asigurarea:

- a) aplicării și funcționării efective a prezentei Convenții, incluzînd și identificarea oricărei probleme la care se referă, în strînsă legătură cu CDPC;
- b) examinării rezervelor formulate în conformitate cu prevederile articolului 16 și, în special, a procedurii prevăzute în articolul 16, paragraful 8;
- c) schimbului de informații asupra evoluțiilor juridice și politice semnificative în domeniul luptei contra terorismului;
- d) examinării, la cererea Comitetului de Miniștri, a măsurilor adoptate în cadrul Consiliului Europei în domeniul luptei contra terorismului și, dacă este cazul, elaborării propunerilor de măsuri suplimentare necesare în vederea ameliorării cooperării internaționale în domeniul luptei contra terorismului, și aceasta prin consultare cu CDPC, deoarece aceste măsuri privesc nemijlocit cooperarea în domeniul penal;
- e) elaborării avizelor în domeniul luptei contra terorismului și executării mandatelor acordate de către Comitetul de Miniștri.

2. COSTER este compus din cîte un expert numit de către fiecare stat contractant. Ea se reunește în sesiune ordinară o dată pe an și în sesiune extraordinară la cererea Secretarului General al Consiliului Europei sau la cererea a cel puțin o treime din statele contractante.

3. COSTER adoptă Regulamentul său interior. Cheltuielile în legătură cu participarea statelor contractante care sînt membri ai Consiliului Europei sînt suportate de către Consiliul Europei. Secretariatul Consiliului Europei asistă COSTER în exercitarea funcțiilor care rezultă din acest articol.

4. CDCP este periodic informat despre activitatea COSTER”.

Articolul 14

Articolul 14 al Convenției devine articolul 18.

Articolul 15

Articolul 15 al Convenției este omis.

Articolul 16

1. Articolul 16 al Convenției devine articolul 19.

2. În fraza introductivă a noului articol 19 termenii “statelor membre” sînt înlocuiți prin termenii “statelor contractante”.

3. În paragraful b al noului articol 19 termenii “de aprobare” sînt înlocuiți prin termenii “de aprobare sau de aderare”.

4. În paragraful c) al noului articol 19 cifra “11” devine “14”.

5. În paragraful d) a noului articol 19 cifra “12” devine “15”.

6. Paragrafele e) și f) ale noului articol 19 sînt omise.

7. Paragraful g) al noului articol 19 devine paragraful e) al acestui articol și cifra “14” devine “18”.

8. Paragraful h) al noului articol 19 este omis.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PRIVIND VALOAREA INTERNĂȚIONALĂ A HOTĂRÎRILOR REPRESIVE* (extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,
Considerînd că lupta împotriva criminalității, ale cărei efecte se manifestă din ce în ce mai mult dincolo de frontierele unei țări, impune pe plan internațional folosirea unor mijloace moderne și eficiente,
Convinse de necesitatea de a se urma o politică penală comună tinzînd la protejarea societății,
Conștiente de necesitatea de a respecta demnitatea umană și de a favoriza reabilitarea delincvenților,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o mai strînsă uniune între membrii săi,
Au convenit după cum urmează:

Titlul I DEFINIȚII

Articolul 1

În înțelesul prezentei Convenții, expresia:

- a) *hotărîre represivă europeană* desemnează orice hotărîre definitivă pronunțată de o jurisdicție represivă a unui stat contractant, ca urmare a unei acțiuni penale;
- b) *infrațiune* cuprinde, în afară de faptele constituind infracțiuni penale, pe cele care sînt vizate de dispozițiile legale menționate în anexa nr. 2, cu condiția ca, dacă aceste dispoziții dau competență unei autorități administrative, cel interesat să aibă posibilitatea de a aduce cauza în fața unei instanțe jurisdicționale;
- c) *condamnare* înseamnă pronunțarea unei sancțiuni;
- d) *sancțiune* desemnează orice pedeapsă și măsură aplicate unei persoane ca urmare a unei infracțiuni și pronunțate în mod expres printr-o hotărîre represivă europeană sau printr-o ordonanță penală;
- e) *decădere* desemnează orice privare sau suspendare a unui drept, orice interdicție sau incapacitate;
- f) *hotărîre în lipsă* desemnează orice hotărîre considerată astfel potrivit paragrafului 2 al art. 21;
- g) *ordonanță penală* desemnează oricare dintre hotărîrile pronunțate într-un alt stat contractant, menționate în anexa nr. 3.

Titlul II EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR REPRESIVE EUROPENE

Secțiunea 1 DISPOZIȚII GENERALE

- (a) Condiții generale de executare

Articolul 2

Prezentul titlu este aplicabil:

- a) sancțiunilor privative de libertate;
- b) amenzilor sau confiscărilor;
- c) decăderilor.

Articolul 3

1. În cazurile și în condițiile prevăzute în prezenta Convenție fiecare stat contractant are competența să procedeze la executarea unei sancțiuni pronunțate într-unul din celelalte state contractante și care este executorie în acel stat.

2. Această competență nu poate fi exercitată decît ca urmare a unei cereri de executare, prezentată de celălalt stat contractant.

* Adoptată la Haga la 28 mai 1970. A intrat în vigoare 26 iulie 1974. Semnată de Republica Moldova la 27 iunie 2001. Ratificată de Republica Moldova prin Legea de ratificare nr. 19-XVI din 20 februarie 2006. Intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 21 septembrie 2006.

Articolul 4

1. O sancțiune nu poate fi pusă în executare de către un alt stat contractant decât dacă, potrivit legii acestuia, fapta pentru care s-a pronunțat sancțiunea ar fi constituit, în cazul în care a fost săvârșită în acest stat, o infracțiune și autorul ar fi fost sancționabil.

2. Dacă prin condamnare sînt reprimite mai multe infracțiuni dintre care unele nu întrunesc condițiile prevăzute la paragraful 1, statul de condamnare indică partea din sancțiune aplicabilă infracțiunilor care întrunesc aceste condiții.

Articolul 5

Statul de condamnare nu poate cere executarea unei sancțiuni unui alt stat contractant decât dacă una sau mai multe dintre următoarele condiții sînt îndeplinite:

- a) dacă condamnatul are reședința sa obișnuită în celălalt stat;
- b) dacă executarea sancțiunii în celălalt stat este susceptibilă să amelioreze posibilitățile de reintegrare socială a condamnatului;
- c) dacă este vorba de o sancțiune privativă de libertate care ar putea fi executată în celălalt stat, în continuarea unei alte sancțiuni privative de libertate pe care condamnatul o execută sau urmează să o execute în acest stat;
- d) dacă celălalt stat este statul de origine al condamnatului și s-a declarat deja că este gata să preia executarea acestei sancțiuni;
- e) dacă apreciază că nu este în măsură să asigure el însuși executarea sancțiunii, chiar recurgînd la extradare, iar celălalt stat are această posibilitate.

Articolul 6

Executarea cerută în condițiile stabilite prin dispozițiile precedente nu poate fi refuzată în întregime sau în parte decât în unul dintre următoarele cazuri:

- a) dacă executarea ar fi contrară principiilor fundamentale ale ordinii de drept a statului solicitat;
- b) dacă statul solicitat consideră că infracțiunea reprimată prin condamnare îmbracă un caracter politic sau este vorba de o infracțiune pur militară;
- c) dacă statul solicitat consideră că există motive serioase de a se crede că respectiva condamnare a fost provocată sau agravată din considerente de rasă, religie, cetățenie sau opinie politică;
- d) dacă executarea este contrară angajamentelor internaționale ale statului solicitat;
- e) dacă fapta constituie obiect de urmărire în statul solicitat sau dacă acesta hotărăște să înceapă urmărirea;
- f) dacă autoritățile competente ale statului solicitat au hotărît să nu înceapă urmărirea sau să înceteze urmărirea pe care au exercitat-o pentru aceeași faptă;
- g) dacă fapta a fost săvârșită în afara teritoriului statului solicitat;
- h) dacă statul solicitat nu este în măsură să pună în executare sancțiunea;
- i) dacă cererea este întemeiată pe art. 5 lit. e) și nici una dintre celelalte condiții prevăzute de acest articol nu este îndeplinită;
- j) dacă statul solicitat consideră că statul solicitant este în măsură să asigure el însuși executarea sancțiunii;
- k) dacă, din cauza vârstei sale în momentul săvîrșirii faptei, condamnatul nu ar putea fi urmărit în statul solicitat;
- l) dacă sancțiunea este prescrisă potrivit legii statului solicitat;
- m) în măsura în care prin hotărîre se pronunță o decădere.

Articolul 7

Nu se poate da curs unei cereri de executare dacă aceasta contravine principiilor recunoscute prin dispozițiile titlului III – secțiunea 1.

- (b) Efecte ale transmiterii executării

Articolul 8

Pentru aplicarea prevederilor lit. c) a art. 6 și a rezervei menționate în anexa nr. 1, actele de întrerupere sau de suspendare a prescripției, îndeplinite în mod valabil de autoritățile statului de condamnare, sînt considerate în statul solicitat ca producînd același efect în ceea ce privește aprecierea prescripției potrivit dreptului stat.

Articolul 9

1. Condamnatul deținut în statul solicitant, care va fi predat statului solicitat în scopul executării pedepsei, nu va fi nici urmărit, nici judecat, nici deținut în vederea executării unei pedepse sau măsuri de siguranță, nici supus vreunei alte restricții a libertății sale individuale pentru vreo faptă anterioară predării, alta decât cea care a motivat condamnarea de executat, în afara următoarelor cazuri:

- a) când statul care l-a predat consimte la aceasta. În acest scop se va prezenta o cerere, însoțită de toate actele utile și de un proces-verbal judiciar în care se consemnează orice declarație făcută de condamnat. Acest consimțământ va fi dat atunci când infracțiunea pentru care este cerut ar putea da loc la extrădare potrivit legii statului solicitant al executării sau când extrădarea nu ar fi exclusă decât motivat de cuantumul pedepsei;
- b) când, avînd posibilitatea să o facă, condamnatul nu a părăsit, în cele 45 de zile următoare eliberării sale definitive, teritoriul statului căruia i-a fost predat sau dacă s-a înapoiat acolo după ce l-a părăsit.

2. Totuși statul solicitat pentru executare va putea lua măsurile necesare în vederea, pe de o parte, a unei eventuale retrimiteri din teritoriul său, pe de altă parte, a întreruperii prescripției potrivit legislației sale, inclusiv recursul la o procedură în lipsă.

Articolul 10

1. Executarea este guvernată de legea statului solicitat și numai acest stat este competent să ia toate hotărârile corespunzătoare, îndeosebi în ceea ce privește eliberarea condiționată.

2. Numai statul solicitant are dreptul să statueze asupra oricărei forme de recurs vizînd revizuirea condamnării.

3. Oricare dintre cele două state poate să exercite dreptul de amnistie sau de grațiere.

Articolul 11

1. De îndată ce statul de condamnare a prezentat cererea de executare, el nu mai poate pune în executare sancțiunea care formează obiectul cererii. Totuși statul de condamnare poate pune în executare o sancțiune privativă de libertate atunci când condamnatul se află deja deținut pe teritoriul acestui stat, în momentul prezentării cererii.

2. Statul solicitant își recapătă dreptul de executare:

- a) dacă își retrage cererea mai înainte ca statul solicitat să îl fi informat despre intenția sa de a da curs cererii;
- b) dacă statul solicitat îl informează despre refuzul său de a da curs cererii;
- c) dacă statul solicitat renunță în mod expres la dreptul său de executare. Renunțarea nu poate avea loc decât dacă cele două state interesate consimt la aceasta sau dacă executarea nu mai este posibilă în statul solicitat. Ea este, în acest din urmă caz, obligatorie, dacă statul solicitant a cerut-o.

Articolul 12

1. Autoritățile competente ale statului solicitat trebuie să pună capăt executării de îndată ce au cunoștință despre o grațiere, amnistie, o cale de atac vizînd revizuirea sau despre orice altă hotărîre avînd ca efect înlăturarea caracterului executoriu al sancțiunii. Se procedează tot astfel în cazul executării unei amenzi, când condamnatul a plătit-o autorității competente a statului solicitant.

2. Statul solicitant informează, fără întârziere, statul solicitat despre orice hotărîre sau orice alt act de procedură intervenit pe teritoriul său, care, potrivit paragrafului precedent, pun capăt dreptului de executare.

(c) Dispoziții diverse

Articolul 13

1. Tranzitul pe teritoriul unui stat contractant al unei persoane care este deținută și trebuie să fie transferată spre un stat contractant terț, în temeiul prezentei Convenții, se acordă la cererea statului unde această persoană este deținută. Statul de tranzit poate pretinde să primească orice document relevant, înainte de a lua o hotărîre asupra cererii. Persoana transferată trebuie să rămînă în detenție pe teritoriul statului de tranzit, în afară de cazul în care statul de unde persoana este transferată nu cere punerea acesteia în libertate.

2. În afara cazurilor în care transferul este cerut potrivit art. 34, oricare stat contractant poate refuza să acorde tranzitul:

- a) pentru unul dintre motivele prevăzute la art. 6 lit. b) și c);
- b) dacă persoana în cauză este unul dintre resortisanții săi.

3. În cazul în care se folosește calea aeriană, se face aplicarea următoarelor dispoziții:

- a) atunci când nici o aterizare nu este prevăzută, statul de unde persoana urmează să fie transferată poate înștiința statul peste al cărui teritoriu se va zbura că persoana în cauză este transferată în aplicarea prezentei Convenții. În caz de aterizare forțată această notificare produce efectele cererii de arestare provizorie menționate la art. 32 paragraful 2 și trebuie să se facă o cerere formală de tranzit corespunzătoare;
- b) când se prevede o aterizare, se va face o cerere formală de tranzit.

Articolul 14

Statele contractante renunță să pretindă unul de la celălalt rambursarea cheltuielilor rezultând din aplicarea prezentei Convenții.

Secțiunea a 2-a CERERI DE EXECUTARE

Articolul 15

1. Cererile prevăzute prin prezenta Convenție se fac în scris. Ele sînt adresate, ca toate comunicările necesare aplicării prezentei Convenții, fie de către Ministerul Justiției al statului solicitat, fie, în temeiul unui acord între statele contractante interesate, direct prin autoritățile statului solicitant către autoritățile statului solicitat și retrimise pe aceeași cale.

2. În caz de urgență, cererile și comunicările vor putea fi transmise prin intermediul Organizației Internaționale de Poliție Criminală (INTERPOL).

3. Orice stat contractant va putea, prin declarație adresată Secretarului general al Consiliului European, să facă cunoscut că înțelege să deroge de la regulile de transmitere enunțate la paragraful 1 al prezentului articol.

Articolul 16

Cererea de executare este însoțită de original sau de o copie certificată conformă hotărîrii a cărei executare se cere, precum și de toate documentele folositoare. Originalul sau o copie certificată conformă întregului dosar penal sau a unei părți a acestuia se va transmite statului solicitat, la cererea acestuia. Caracterul executoriu al sancțiunii se certifică de autoritatea competentă a statului solicitant.

Articolul 17

Dacă statul solicitat consideră că informațiile comunicate de statul solicitant sînt insuficiente pentru a-i permite să aplice prezenta Convenție, el va cere completarea informațiilor necesare. El poate fixa un termen pentru obținerea acestor informații.

Articolul 18

1. Autoritățile statului solicitat vor informa, fără întârziere, pe cele ale statului solicitant despre urmarea care a fost dată cererii de executare.

2. Dacă este cazul, autoritățile statului solicitat remit celor ale statului solicitant un document certifi-cînd că sancțiunea a fost executată.

Articolul 19

1. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 al prezentului articol, nu poate fi pretinsă traducerea cererilor și pieselor-anexe.

2. Orice stat contractant poate, în momentul semnării sau depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare sau de aderare, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului European, să își rezerve facultatea de a pretinde ca cererile și actele anexate să îi fie adresate însoțite fie de o traducere în propria sa limbă, fie de o traducere în oricare dintre limbile oficiale ale Consiliului European sau în acea limbă pe care el o va indica. Celelalte state pot aplica regula reciprocității.

3. Presentul articol nu aduce atingere dispozițiilor referitoare la traducerea cererilor și pieselor anexate la acordurile sau aranjamentele în vigoare ori care urmează să intervină între două sau mai multe state contractante.

Articolul 20

Piese și documentele transmise în aplicarea prezentei Convenții sînt scutite de legalizare.

Secțiunea a 3-a HOTĂRÎRI ÎN LIPSĂ ȘI ORDONAȚE PENALE

Articolul 21

1. Sub rezerva dispozițiilor contrare cuprinse în prezenta Convenție, executarea hotărîrilor pronunțate în lipsă și a ordonanțelor penale este supusă aceluiași reguli ca pentru celelalte hotărîri.

2. Sub rezerva prevederilor paragrafului 3, se consideră *hotărîre lipsă*, în înțelesul prezentei Convenții, orice hotărîre pronunțată de o jurisdicție represivă a unui stat contractant ca urmare a unei acțiuni penale, atunci cînd condamnatul nu s-a înfățișat personal în ședință.

3. Fără a aduce atingere prevederilor art. 25 paragraful 2, ale art. 26 paragraful 2 și ale art. 29, se consideră contradictorie:

- a) orice hotărîre în lipsă și orice ordonanță penală, confirmate sau pronunțate ca urmare a opoziției condamnatului în statul de condamnare;
- b) orice hotărîre dată în lipsă, în apel, cu condiția ca apelul împotriva hotărîrii primei instanțe să fi fost introdus de către condamnat.

Articolul 22

Hotărîrea dată în lipsă și ordonanța penală, care nu au făcut încă obiectul unei opoziții sau al unei alte căi de atac, pot fi trimise statului solicitat de îndată ce sînt pronunțate, spre notificare și eventuală executare.

Articolul 23

1. Dacă statul solicitat consideră că este cazul să dea urmare cererii de executare a unei hotărîri în lipsă sau a unei ordonanțe penale, el va lua măsuri să i se notifice condamnatului personal hotărîrea pronunțată în statul solicitant.

2. În activul de notificare trimis condamnatului se va pune în vedere acestuia că:

- a) o cerere de executare a fost prezentată potrivit prezentei Convenții;
- b) singura cale de atac care îi este accesibilă este opoziția prevăzută la art. 24;
- c) declararea opoziției urmează a fi făcută la autoritatea ce îi este desemnată și că această declarație este supusă, pentru a fi primită, condițiilor cerute de art. 24, precum și că poate cere să fie judecat de către autoritățile statului de condamnare;
- d) pentru realizarea scopului acestei Convenții, în lipsa oricărei opoziții în cadrul termenului prevăzut, hotărîrea va fi considerată că a fost pronunțată cu audierea acuzatului.

3. O copie de pe actul de notificare va fi adresată fără întârziere autorității care a cerut executarea.

Articolul 24

1. De îndată ce hotărîrea a fost notificată potrivit prevederilor art. 23, singura cale de atac deschisă condamnatului este opoziția. Această opoziție este supusă, la alegerea condamnatului, fie jurisdicției competente a statului solicitant, fie celei a statului solicitat. Dacă condamnatul nu își exprimă opțiunea, opoziția este supusă jurisdicției competente a statului solicitat.

2. În ambele cazuri prevăzute la paragraful precedent opoziția este primită, dacă este făcută prin declarație adresată autorității competente a statului solicitat, în termen de 30 de zile din ziua notificării. Termenul se calculează potrivit prevederilor în materie existente în legea statului solicitat. Autoritatea competentă a acestui stat înștiințează de îndată autoritatea care a făcut cererea de executare.

Articolul 25

1. Dacă opoziția se judecă în statul solicitant, condamnatul este citat să se prezinte în acest stat la ședința fixată pentru o nouă examinare a pricinii. Această citație i se va notifica personal cu cel puțin

21 de zile înainte de această nouă examinare. Acest termen poate fi redus, cu consimțământul condamnatului. Noua examinare va avea loc în fața judecătorului competent al statului solicitant și potrivit procedurii acestui stat.

2. Dacă condamnatul nu se prezintă în persoană sau nu este reprezentat potrivit legii statului solicitant, judecătorul declară opoziția fără valoare, iar hotărîrea sa este comunicată autorității competente a statului solicitat. La fel, cînd judecătorul declară opoziția inadmisibilă. Și într-un caz și în celălalt, pentru realizarea scopului acestei Convenții, hotărîrea pronunțată în lipsă sau ordonanța penală se va considera că a fost pronunțată cu audierea acuzatului.

3. Dacă condamnatul se prezintă în persoană sau este reprezentat potrivit legii statului solicitant și dacă opoziția este admisibilă, cererea de executare se consideră fără valoare.

Articolul 26

1. Dacă opoziția se judecă în statul solicitat, condamnatul va fi citat să se prezinte în acest stat la ședința fixată pentru o nouă examinare a cauzei. Această citație i se va notifica personal cu cel puțin 21 de zile înainte de această nouă examinare. Acest termen poate fi redus cu consimțământul condamnatului. Noua examinare are loc în fața judecătorului competent al statului solicitat și potrivit procedurii acestui stat.

2. Dacă condamnatul nu se prezintă în persoană sau nu este reprezentat potrivit legii statului solicitat, judecătorul declară opoziția neavenită. În acest caz, pentru realizarea scopului prezentei Convenții și atunci cînd judecătorul declară opoziția inadmisibilă, hotărîrea pronunțată în lipsă sau ordonanța penală se consideră că a fost pronunțată cu audierea acuzatului.

3. Dacă condamnatul se prezintă în persoană sau este reprezentat potrivit legii statului solicitat și dacă opoziția este admisibilă, fapta se judecă ca și cînd ar fi fost săvîrșită în acest stat. Totuși nu se poate proceda la examinare, dacă prescripția acțiunii ar fi împlinită. Hotărîrea pronunțată în statul solicitant se consideră fără valoare.

4. Orice act în vederea urmăririi sau instrucției, îndeplinit în statul de condamnare potrivit legilor și regulamentelor acolo în vigoare, are aceeași valoare în statul solicitat ca și cînd ar fi fost îndeplinit de către autoritățile acestui stat, fără ca această asimilare să poată avea ca efect să confere actului respectiv o forță probantă mai mare decît cea pe care o are în statul solicitant.

Articolul 27

Pentru introducerea opoziției și pentru procedura ce urmează cel condamnat în lipsă sau prin ordonanță penală are dreptul să i se asigure, din oficiu, un apărător în cazurile și condițiile prevăzute de legea statului solicitat și, dacă este cazul, a statului solicitant.

Articolul 28

Hotărîrile judecătorești pronunțate în temeiul art. 26 paragraful 3 și executarea lor sînt supuse aplicării exclusive a legii statului solicitat.

Articolul 29

Dacă condamnatul în lipsă sau prin ordonanță penală nu face opoziție, hotărîrea se consideră contradictorie pentru aplicarea în întregime a prezentei Convenții.

Articolul 30

Dispozițiile legilor naționale privitoare la restituirea în întregime sînt aplicabile atunci cînd, pentru rațiuni independente de voința sa, condamnatul a omis să respecte termenele prevăzute la art. 24, 25 și 26 sau să se prezinte la ședința fixată pentru noua examinare a cauzei.

Secțiunea a 4-a MĂSURI PROVIZORII

Articolul 31

Dacă persoana judecată este prezentă în statul solicitant, după ce a fost primită notificarea acceptării cererii acestui stat în vederea executării unei hotărîri implicînd o privare de libertate, acest stat poate, dacă consideră necesar pentru a asigura executarea, să aresteze această persoană în scopul de a o transfera potrivit dispozițiilor art. 43.

Articolul 32

1. Când statul solicitant a cerut executarea, statul solicitat poate proceda la arestarea condamnatului:
 - a) dacă legea statului solicitat autorizează detenția preventivă pentru acea infracțiune; și
 - b) dacă există pericol de fugă sau, în cazul unei condamnări în lipsă, pericol de ascundere sau de alterare a probelor.
2. Când statul solicitant își anunță intenția de a cere executarea, statul solicitat poate, la cererea statului solicitant, să procedeze la arestarea condamnatului, în măsura în care condițiile menționate la lit. a) și b) ale paragrafului precedent sînt îndeplinite. Această cerere trebuie să menționeze infracțiunea care a atras condamnarea, data și locul unde aceasta a fost săvîrșită, precum și semnalmentele, cît mai precise posibil, ale condamnatului. Cererea trebuie, de asemenea, să cuprindă o expunere succintă a faptelor pe care se sprijină condamnarea.

Articolul 33

1. Detenția este reglementată de legea statului solicitat care determină, de asemenea, condițiile în care persoana arestată poate fi pusă în libertate.
2. Detenția ia sfîrșit în orice caz:
 - a) dacă durata sa este egală cu cea a sancțiunii privative de libertate pronunțate;
 - b) dacă s-a procedat la arestare în aplicarea prevederilor art. 32 paragraful 2 și dacă statul solicitat nu a primit în termen de 18 zile, începînd cu data arestării, cererea însoțită de documentele prevăzute la art. 16.

Articolul 34

1. Persoana deținută în statul solicitat în temeiul art. 32 și citată să se înfățișeze în ședința tribunalului competent al statului solicitant, conform prevederilor art. 25, ca urmare a opoziției pe care a făcut-o, va fi transferată, în acest scop, pe teritoriul acestui din urmă stat.
2. Detenția persoanei transferate nu va fi menținută de statul solicitant în cazurile prevăzute la art. 33 paragraful 2 lit. a) sau dacă statul solicitant nu cere executarea noii condamnări. Persoana transferată este retrimisă în cel mai scurt termen în statul solicitat, în afară de cazul în care nu este pusă în libertate.

Articolul 35

1. O persoană citată înaintea unui tribunal competent al statului solicitant, ca urmare a opoziției pe care a făcut-o, nu va fi nici urmărită, nici judecată, nici deținută în vederea executării unei pedepse sau măsuri de siguranță, nici supusă oricărei alte restricții a libertății sale individuale pentru vreo faptă anterioară plecării sale de pe teritoriul statului solicitat și nemenționată în citație, în afară de cazul în care această persoană consimte în mod expres, în scris. În cazul prevăzut la art. 34 paragraful 1, o copie de pe declarația de consimțămînt se va transmite statului de unde persoana a fost transferată.
2. Efectele prevăzute la paragraful precedent încetează atunci cînd persoana citată, avînd posibilitatea să o facă, nu a părăsit teritoriul statului solicitant în termen de 15 zile de la data hotărîrii care s-a pronunțat în urma ședinței la care s-a înfățișat sau dacă s-a reîntors, fără să fi fost din nou citată, după ce a părăsit teritoriul.

Articolul 36

1. Când statul solicitant a cerut executarea unei confiscări, statul solicitat poate proceda la sechestrul provizoriu, dacă legea sa prevede sechestrul pentru asemenea fapte.
2. Sechestrul este guvernat de legea statului solicitat, iar aceasta determină, de asemenea, condițiile în care sechestrul poate fi ridicat.

Secțiunea a 5-a EXECUTAREA SANCȚIUNILOR

(a) Clauze generale

Articolul 37

Executarea unei sancțiuni pronunțate în statul solicitant nu poate avea loc în statul solicitat decît în temeiul unei hotărîri a judecătorului acestui stat. Oricare stat contractant poate totuși să abiliteze alte

autorități pentru a lua asemenea hotărâri numai în cazul executării unei amenzi sau a unei confiscări și dacă împotriva acestor hotărâri este prevăzută o cale de atac judiciară.

Articolul 38

Cauza este adusă înaintea judecătorului sau autorității desemnate în temeiul art. 37, dacă statul solicitat consideră că este cazul să dea curs cererii de executare.

Articolul 39

1. Înainte de a lua o hotărâre asupra cererii de executare, judecătorul va da condamnatului posibilitatea de a-și prezenta punctul de vedere. Dacă condamnatul cere, el este ascultat fie prin comisie rogatorie, fie personal, înaintea judecătorului. Audierea în persoană este dispusă ca urmare a cererii exprese a condamnatului.

2. Totuși judecătorul poate, dacă condamnatul care a cerut să se înfățișeze personal este deținut în statul solicitant, să se pronunțe în lipsa acestuia asupra acceptării cererii de executare. În acest caz hotărârea privind substituirea sancțiunii, prevăzută la art. 44, se amână pînă ce condamnatul, ca urmare a transferului său în statul solicitat, va avea posibilitatea să compare în fața judecătorului.

Articolul 40

1. Judecătorul sesizat cu pricina sau, în cazurile prevăzute la art. 37, autoritatea desemnată în temeiul aceluiași articol, se va asigura că:

- a) sancțiunea a cărei executare se cere a fost aplicată printr-o hotărâre represivă europeană;
- b) sînt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 4;
- c) nu este îndeplinită condiția prevăzută la art. 6 lit. a) sau aceasta nu se opune executării;
- d) executarea nu este în contradicție cu art. 7;
- e) în cazul unei condamnări în lipsă sau a unei ordonanțe penale, condițiile menționate la secțiunea a 3-a a acestui titlu sînt îndeplinite.

2. Orice stat contractant este liber să împuternicească judecătorul sau autoritatea desemnată în temeiul art. 37 cu examinarea altor condiții de executare prevăzute prin prezenta Convenție.

Articolul 41

Trebuie să se prevadă o cale de atac împotriva hotărîrilor judecătorești pronunțate în temeiul prezentei secțiuni, în vederea executării cerute, sau împotriva celor pronunțate într-o cale de atac împotriva unei decizii a autorității administrative desemnate în temeiul art. 37.

Articolul 42

Statul solicitat este legat de constatarea faptelor, în măsura în care acestea sînt expuse în hotărîre sau în măsura în care aceasta se întemeiază implicit pe ele.

(b) Clauze specifice executării sancțiunilor privative de libertate

Articolul 43

Dacă condamnatul este deținut în statul solicitant, el trebuie, în afara unor dispoziții contrare ale legii acestui stat, să fie transferat în statul solicitat de îndată ce statul solicitant a fost informat despre acceptarea cererii de executare.

Articolul 44

1. Cînd cererea de executare este primită, judecătorul va substitui sancțiunii privative de libertate pronunțate de statul solicitant o sancțiune prevăzută de propria sa lege pentru aceeași faptă. Această sancțiune poate, în limitele indicate la paragraful 2, să fie de altă natură sau durată decît cea pronunțată în statul solicitant. Dacă această din urmă sancțiune este mai mică decît minimul pe care legea statului

solicitat îl îngăduie a fi pronunțat, judecătorul nu va fi legat de acest minim și va aplica o sancțiune corespunzătoare sancțiunii pronunțate în statul solicitant.

2. Când stabilește sancțiunea, judecătorul nu poate agrava situația penală a condamnatului rezultată din hotărîrea pronunțată în statul solicitant.

3. Orice parte a sancțiunii pronunțată în statul solicitant și orice perioadă de detenție provizorie, executată de condamnat după condamnare, se deduc integral. Tot astfel se va proceda în ceea ce privește perioada de deținere preventivă executată de condamnat în statul solicitant, înainte de condamnarea sa, în măsura în care această obligație decurge din legea acestui stat.

4. Orice stat contractant poate, în orice moment, să depună pe lângă Secretarul general al Consiliului Europei o declarație care îi conferă, în temeiul prezentei Convenții, dreptul de a executa o sancțiune privativă de libertate de aceeași natură cu cea pronunțată în statul solicitant, chiar dacă durata acesteia depășește maximul prevăzut în legea sa națională pentru o sancțiune de această natură. Totuși această regulă nu se poate aplica decît în cazurile în care legea națională a acestui stat permite să se pronunțe, pentru aceeași faptă, o sancțiune care are cel puțin aceeași durată cu cea pronunțată în statul solicitant, dar care este de o natură mai severă. Sancțiunea aplicată potrivit prezentului paragraf poate, dacă durata și finalitatea sa o cer, să fie executată într-un stabiliment penitenciar destinat executării unor sancțiuni de altă natură.

(c) Clauze specifice executării amenzilor sau confiscărilor

Articolul 45

1. Când cererea de executare a unei amenzi sau a confiscării unei sume de bani este admisă, judecătorul sau autoritatea desemnată în temeiul art. 37 schimbă cuantumul acesteia în unitățile monetare ale statului solicitat, aplicînd paritatea de schimb în vigoare în momentul în care s-a pronunțat hotărîrea. El determină astfel cuantumul amenzii sau al sumei de confiscat, fără să poată totuși depăși maximul fixat prin legea acestui stat pentru o astfel de faptă.

2. Totuși judecătorul sau autoritatea desemnată în temeiul art. 37 este liber să mențină, pînă la nivelul cuantumului pronunțat în statul solicitant, condamnarea la amendă sau la confiscare, cînd această sancțiune nu este prevăzută pentru aceeași faptă prin legea statului solicitat, dar aceasta îngăduie pronunțarea unor sancțiuni mai grave. Tot astfel se procedează cînd sancțiunea pronunțată de statul solicitant depășește cuantumul prevăzut prin legea statului solicitat pentru aceeași faptă, dar această lege îngăduie să se pronunțe sancțiuni mai grave.

3. Toate înlesnirile de plată în legătură fie cu termenul, fie cu eşalonarea vărsămintelor, acordate de statul solicitant, vor fi respectate de statul solicitat.

Articolul 46

1. Când cererea de executare vizează confiscarea unui obiect determinat, judecătorul sau autoritatea desemnată în temeiul art. 37 nu poate dispune confiscarea acestui obiect decît în cazul în care aceasta este permisă de legea statului solicitat, pentru aceeași faptă.

2. Totuși judecătorul sau autoritatea desemnată în temeiul art. 37 este liber să mențină confiscarea pronunțată în statul solicitant atunci cînd această sancțiune nu este prevăzută în legea statului solicitat pentru aceeași faptă, dar această lege permite să se pronunțe sancțiuni mai grave.

Articolul 47

1. Cele rezultate din executarea amenzilor și confiscărilor revin tezaurului statului solicitat, fără a fi prejudiciate drepturile terților.

2. Obiectele confiscate care prezintă un interes deosebit pot fi remise, la cererea sa, statului solicitant.

Articolul 48

Cînd executarea unei amenzi se dovedește imposibilă, poate fi aplicată o sancțiune substitutivă privativă de libertate de către un judecător al statului solicitat, dacă legea ambelor state o prevede într-un asemenea caz, în afară de situația în care statul solicitant nu și-a limitat, în mod expres, cererea sa de executare numai la amendă. Dacă judecătorul hotărăște să impună o sancțiune substitutivă privativă de libertate, se aplică regulile următoare:

- a) Cînd schimbarea amenzii într-o sancțiune privativă de libertate este deja prevăzută în condamnarea pronunțată în statul solicitant sau direct în legea acestui stat, judecătorul statului solicitat îi va stabili felul și durata după regulile prevăzute în legea sa. Dacă sancțiunea privativă de libertate, deja hotărîită în statul solicitant, este sub minimul pe care legea statului solicitat îi permite a fi pronunțat, judecătorul nu va fi legat de acest minim și va aplica o sancțiune corespunzătoare sancțiunii aplicate în statul solicitant;
- b) În celelalte cazuri judecătorul statului solicitat procedează la transformare potrivit propriei sale legi, respectînd limitele prevăzute de legea statului solicitant.
- (c) Clauze specifice executării decăderilor

Articolul 49

1. Cînd o cerere de executare a unei decăderi este formulată, aceasta nu poate avea efect cu privire la decăderea pronunțată în statul solicitant, decît dacă legea statului solicitat permite să se pronunțe decăderea pentru asemenea infracțiune.

2. Judecătorul sesizat cu respectiva cauză apreciază oportunitatea executării decăderii pe teritoriul țării sale.

Articolul 50

1. Dacă judecătorul dispune executarea decăderii, el îi determină durata, în limitele prescrise prin propria sa legislație, fără a putea depăși pe acelea care sînt fixate prin hotărîre represivă pronunțată în statul solicitant.

2. Judecătorul poate limita decăderea la o parte a drepturilor a căror privire sau suspendare este pronunțată.

Articolul 51

Prevederile art. 11 nu sînt aplicabile decăderilor.

Articolul 52

Statul solicitat are dreptul să îl repună pe condamnat în drepturile din care a fost decăzut, în temeiul unei hotărîri date în aplicarea prevederilor prezentei secțiuni.

Titlul III

EFECTELE INTERNAȚIONALE ALE HOTĂRÎRILOR REPRESIVE EUROPENE

Secțiunea 1 NE BIS IN IDEM

Articolul 53

1. O persoană care a făcut obiectul unei hotărîri represive europene nu poate, pentru aceeași faptă, să fie urmărită, condamnată sau supusă executării unei sancțiuni în alt stat contractant:

- a) cînd a fost achitată;
- b) cînd sancțiunea aplicată:
 - (i) a fost în întregime executată ori este în curs de executare; sau
 - (ii) a făcut obiectul unei grațieri ori amnistii purtînd asupra totalității sancțiunii sau părții neexecutate a acesteia; sau
 - (iii) nu mai poate fi executată din cauza prescripției;
- c) cînd judecătorul a constatat vinovăția autorului infracțiunii fără să pronunțe vreo sancțiune.

2. Totuși un stat contractant nu este obligat, în afară de cazul în care nu a cerut el însuși urmărirea, să recunoască efectul *ne bis in idem*, dacă fapta care a dat loc hotărîrii a fost săvîrșită împotriva unei persoane, unei instituții, unui bun care are statut public în acest stat sau dacă persoana care a format obiectul judecății avea ea însăși un statut public în acest stat.

3. În afară de acestea, orice stat contractant în care fapta a fost săvîrșită sau este considerată ca atare potrivit legii acestui stat nu este obligat să recunoască efectul *ne bis in idem*, dacă nu a cerut el însuși urmărirea.

Articolul 54

Dacă începe o nouă urmărire împotriva unei persoane judecate pentru aceeași faptă într-un alt stat contractant, orice perioadă privativă de libertate suferită în executarea hotărârii trebuie redusă din sancțiunea care va fi eventual pronunțată.

Articolul 55

Prezenta secțiune nu împiedică aplicarea dispozițiilor naționale mai largi privind efectul *ne bis in idem* asupra hotărârilor judecătorești pronunțate în străinătate.

Secțiunea a 2-a LUAREA ÎN CONSIDERARE

Articolul 56

Orice stat contractant ia măsurile legislative pe care le consideră potrivite pentru a permite instanțelor sale ca, la pronunțarea unei hotărâri, să ia în considerare orice hotărâre represivă europeană, pronunțată în contradictoriu anterior pentru o altă infracțiune, în scopul de a se adăuga acestei hotărâri, în totalitate sau în parte, efectele pe care legea să le prevadă pentru hotărârile pronunțate pe teritoriul său. El determină condițiile în care această hotărâre este luată în considerare.

Articolul 57

Orice stat contractant ia măsurile legislative pe care le consideră potrivite pentru a permite luarea în considerare a oricărei hotărâri represive europene contradictorii, în scopul de a face aplicabile, în totalitate sau în parte, decăderile prevăzute prin legea sa pentru hotărârile pronunțate pe teritoriul său. El determină condițiile în care această hotărâre este luată în considerare.

ACORD CU PRIVIRE LA TRANSFERUL CORPURILOR PERSOANELOR DECEDATE DIN 26.10.1973*

(extras)

Statele membre ale Consiliului European, semnatare ale prezentului Acord, considerînd necesar de a simplifica formalitățile relative transferului internațional al corpurilor persoanelor decedate,

ținînd cont de faptul că transferul corpului unei persoane decedate nu creează nici un risc pe plan sanitar, chiar dacă decesul este datorat unei maladii transmisibile, atunci cînd sînt întreprinse măsurile adecvate, și în special etanșarea sicriului, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

1. Părțile Contractante vor aplica, în relațiile dintre ele, dispozițiile prezentului Acord.

2. În sensul prezentului Acord, prin transferul corpurilor înțelegem transportarea internațională a corpurilor persoanelor decedate din Statul de plecare spre Statul de destinație; Statul de plecare este cel unde începe transferul sau, în cazul unui corp deshumat, cel unde a avut loc înhumarea; Statul de destinație este cel unde corpul va fi înhumat sau incinerat după transportare.

3. Prezentul Acord nu se aplică transportului internațional de rămășițe pămîntești.

Articolul 2

1. Dispozițiile prezentului Acord constituie condițiile maxime cerute pentru expedierea corpului unei persoane decedate, precum și pentru tranzitarea sau admiterea acestuia pe teritoriul uneia din Părțile Contractante.

2. Părțile Contractante sînt libere de a acorda facilități mai mari prin aplicarea fie a acordurilor bilaterale, fie a deciziilor luate de comun acord față de anumite cazuri, în special cînd este vorba de transfer între regiunile frontaliere.

Pentru aplicarea acordurilor și a deciziilor luate față de anumite cazuri, este cerut consimțămîntul tuturor Statelor interesate.

Articolul 3

1. Fiecare corp al unei persoane decedate va fi însoțit pe parcursul transferului internațional, de un document special numit "permis mortuar", eliberat de autoritatea competentă a Statului de plecare.

2. Permisul trebuie să conțină minimumul de date formulate în modelul anexat la prezentul Acord; el urmează a fi redactat în limba sau în una din limbile oficiale ale Statului în care este eliberat și în una din limbile oficiale ale Consiliului European.

Articolul 4

Cu excepția documentelor prevăzute de convențiile și acordurile internaționale cu privire la transport, în general, sau de viitoarele convenții sau aranjamente cu privire la transferul corpurilor persoanelor decedate, nici Statul de destinație, nici Statul de tranzit nu vor cere alte documente decît permisul mortuar.

Articolul 5

Permisul este eliberat de autoritatea competentă vizată în Articolul 8 al prezentului Acord, după ce aceasta s-a asigurat că:

- a) formalitățile medicale, sanitare, administrative și legale cerute pentru transferul corpurilor persoanelor decedate și, dacă este cazul, pentru înhumare și deshumare, în vigoare pentru Statul de plecare, au fost îndeplinite;
- b) corpul este plasat într-un sicriu, caracteristicile căruia sînt conforme celor definite în Articolele 6 și 7 ale prezentului Acord;
- c) sicriul nu conține decît corpul persoanei menționate în permis și a obiectelor personale destinate a fi înhumate sau incinerate cu corpul.

* Adoptat la Strasbourg la 26 octombrie 1973. În vigoare pentru Republica Moldova din 14 martie 2003. Ratificat prin Legea R. Moldova nr. 1451-XV din 08 noiembrie 2002. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 2006, vol. 35, p. 25.

Articolul 6

1. Sicriul trebuie să fie etanșat; el trebuie să conțină de asemenea o materie absorbantă. În cazul când autoritățile competente ale Statului de plecare estimează necesar, sicriul trebuie să fie dotat cu un aparat de epurare destinat să uniformizeze presiunea interioară și exterioară. Sicriul urmează a fi constituit:

- i) fie dintr-un sicriu exterior în lemn, lățimea pereților căruia nu va fi inferioară la 20 mm și un sicriu interior în zinc bine sudat sau în orice altă materie autodistructibilă;
- ii) fie dintr-un singur sicriu în lemn, lățimea pereților căruia nu va fi inferioară la 30 mm, dublat în interior cu o foaie de zinc sau orice altă materie autodistructibilă.

2. Dacă decesul a survenit în urma unei maladii contagioase, corpul va fi învelit într-un giulgiu îmbibat cu o soluție antiseptică.

3. Fără a prejudicia dispozițiile alineatelor 1 și 2 ale prezentului Articol, sicriul trebuie să fie dotat, atunci când transferul este efectuat pe cale aeriană, cu un aparat de epurare sau, în lipsa acestuia, să se prezinte garanțiile de rezistență recunoscute ca suficiente de către autoritatea competentă a Statului de plecare.

Articolul 7

Atunci când sicriul este transportat ca fraht ordinar, el urmează a fi plasat într-un ambalaj care nu are aparența unui sicriu, pe care urmează a se indica să fie deplasat cu precauție.

Anexă

Permis mortuar

Acest permis este eliberat în conformitate cu dispozițiile Acordului cu privire la transferul corpurilor persoanelor decedate, în special cu Articolele 3 și 5¹.

El autorizează transferul corpului:

Numele și prenumele persoanei decedate

.

decedat(ă) la în

A se indica cauza decesului (dacă este posibil)² și³

.

la vârsta de ani

Data și locul nașterii (dacă este posibil)

Corpul urmează a fi transportat

. (mijlocul de transport)

din (locul de pornire)

prin (itinerarul)

în (destinația)

Transferul acestui corp este autorizat și toate autoritățile Statelor pe teritoriul cărora se va efectua transportarea sînt invitate de a-i acorda trecere liberă.

Întocmit la, în

Semnătura autorității

competente

Ștampila oficială a autorității

competente

¹ Textul Articolelor 3 și 5 ale Acordului va figura pe partea verso a permisului.

² A se indica cauza decesului, fie în limbile franceză sau engleză, fie utilizînd codul cifrat al O.M.S. al clasificării internaționale a maladiilor.

³ Atunci cînd cauza decesului nu este indicată din motive ce țin de secretul profesional, aceasta se menționează într-un certificat plasat în plic sigilat, care va însoți corpul în perioada transportării și va fi prezentat autorității competente a Statului de destinație. Plicul sigilat, care va conține o indicație exterioară în vederea identificării, va fi bine fixat de permis. În caz contrar, în permis se va indica dacă persoana a decedat de moarte naturală sau de maladie contagioasă. Dacă nu este cazul, se vor indica circumstanțele decesului sau natura maladii contagioase.

ACORD DE COOPERARE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea INFRAȚIONALITĂȚII TRANSFRONTALIERE* din 26.05.1999 (extras)

28

Guvernele semnatare ale Acordului, denumite în continuare Părți, în dorința de a lărgi și diversifica relațiile de cooperare în cadrul programului Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul Europei; luând în considerare importanța legăturilor comerciale între Părți și a celor cu alte țări și dorind să contribuie la dezvoltarea armonioasă a acestor legături; recunoscând interesul lor reciproc în ceea ce privește combaterea infraționalității transfrontaliere și dezvoltarea unei mai strânse cooperări regionale în aplicarea legislației; fiind convinse că infraționalitatea existentă la frontierele Părților reprezintă o amenințare serioasă pentru suveranitatea acestora și pentru comerțul legal, aceasta putând fi combătută în mod eficient prin cooperarea între autoritățile cu atribuții legale specifice; fiind de părere că, pentru a realiza acest obiectiv, ar trebui să existe un angajament de dezvoltare a cooperării în cel mai înalt grad între autoritățile cu atribuții legale specifice; considerând că infraționalitatea transfrontalieră prejudiază interesele economice, fiscale și comerciale ale respectivelor țări; având în vedere acordurile, înțelegerile sau tratatele existente privind asistența reciprocă, precum și alte acorduri internaționale cu privire la aplicarea legii, deja acceptate de Părți; au convenit următoarele:

Articolul 1

Definiții

În sensul prezentului Acord:

- a) autorități cu atribuții în aplicarea legii privind infraționalitatea transfrontalieră și vamală înseamnă autorități naționale competente desemnate de Părți; această desemnare va fi confirmată la Secretariatul SĒCI și va putea fi modificată printr-o notificare adresată Secretariatului;
- b) infraționalitate transfrontalieră înseamnă toate încălcările sau tentativele de încălcare a legislației și reglementărilor naționale în scopul organizării, dirijării, sprijinirii sau facilitării infraționalității internaționale;
- c) legi vamale înseamnă legile și reglementările aplicate de administrațiile vamale la importul, exportul și tranzitul sau circulația mărfurilor, în corelație cu drepturile, comisioanele și alte taxe vamale, sau cu măsurile prohibitive, restricțiile și alte controale similare referitoare la mișcarea bunurilor aflate sub control care traversează frontierele naționale;
- d) informații înseamnă date sub orice formă, documente, evidențe și rapoarte ori copii legalizate sau autentificate ale acestora;
- e) persoană înseamnă orice persoană fizică sau juridică;
- f) date personale înseamnă toate informațiile referitoare la o persoană fizică, identificată sau identificabilă;
- g) bunuri înseamnă bunurile de orice fel și documentele sau instrumentele juridice, care menționează dreptul la/sau interesul pentru aceste bunuri;
- h) măsuri provizorii înseamnă:
 - (i) interzicerea temporară a schimbării naturii bunurilor, a efectuării actelor de dispoziție asupra bunurilor, a deplasării sau transferului bunurilor, sau
 - (ii) preluarea temporară a custodiei sau a controlului asupra bunurilor pe baza unei dispoziții emise de un tribunal, o autoritate competentă sau prin alte mijloace juridice ori administrative;
- i) pierderea unui drept înseamnă privarea folosinței ori a posesiei de bunuri în baza unei dispoziții a unui tribunal sau a unei autorități competente, incluzând și confiscarea în cazurile în care se poate aplica;
- j) autoritatea solicitantă înseamnă autoritatea descrisă în articolul 1 a), care cere asistență în conformitate cu articolul 8 punctul 1);
- k) autoritatea solicitată înseamnă autoritatea descrisă în articolul 1 a), căreia i se cere asistență în conformitate cu articolul 8 punctul 1).

Articolul 2

Domeniul de aplicare a Acordului

*Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 670-XIV din 11 noiembrie 99. În vigoare pentru Republica Moldova din 01 februarie 2000. Adoptat la București, la 26 mai 1999. Publicat în ediția oficială „Tratate internaționale”, 2001, vol. 27, p. 91.

1. Părțile, prin autoritățile desemnate, își vor acorda asistență reciprocă în conformitate cu prevederile prezentului Acord în ceea ce privește prevenirea, descoperirea, investigarea, aducerea în fața justiției și sancționarea infracționalității transfrontaliere.

2. Prezentul Acord nu va fi interpretat ca putând să prejudicieze sau să afecteze aplicarea Tratatului Uniunii Europene, a Acordului Schengen, din 14 iunie 1985 și a Convenției pentru aplicarea Acordului Schengen, din 19 iunie 1990, a acordurilor internaționale, acordurilor de asistență reciprocă și altor acorduri internaționale privind aplicarea legii, acceptate deja de Părți; sau a oricărei asistențe reciproce privind aplicarea unei legi, acord, înțelegeri, sau tratat în vigoare între oricare dintre Părțile acestui Acord, sau care ar putea fi încheiat ulterior de acestea.

3. Fiecare Parte va satisface cererile de asistență în sensul prezentului Acord în conformitate cu prevederile legale ale statului său.

4. În scopul eficientizării prevenirii, descoperirii, investigării și aducerii în fața justiției a infracțiunilor transfrontaliere, în calitate de membri activi ai OIPC - Interpol în probleme specifice activității poliției și al Organizației Mondiale a Vămirilor în probleme vamale, țările participante la SECI vor face schimb de informații și analize în condiții de parteneriat cu autoritățile lor cu atribuții în aplicarea legii și cu Secretariatul General Interpol și Organizația Mondială a Vămirilor.

Articolul 3

Formele asistenței speciale

1. La cerere sau din proprie inițiativă, o Parte va furniza asistență unei alte Părți sub formă de informații cu privire la fenomenul de infracționalității transfrontaliere.

2. La cerere, o Parte va furniza asistență în formă de informații apte să asigure punerea în aplicare a legislației și a reglementărilor naționale de evaluare exactă a drepturilor vamale și a taxelor impuse de către Părți.

3. La cerere sau din proprie inițiativă, o Parte poate oferi asistență sub formă de informații, care includ, dar nu se limitează la:

- a) metode și tehnici de control ale pasagerilor și mărfurilor;
- b) aplicarea cu succes a mijloacelor și tehnicilor de contracarare a fraudelor;
- c) acțiuni ce ar putea fi folositoare în lupta contra fraudelor;
- d) noi metode folosite în comiterea infracțiunilor.

4. Părțile vor coopera pentru:

- a) facilitarea unei coordonări eficiente;
- b) stabilirea și menținerea canalelor de comunicare pentru a facilita asigurarea și schimbul rapid de informații;
- c) asigurarea reciprocă, după caz, a oricărui alt tip de asistență tehnică, prin schimb de cunoștințe profesionale, științifice și tehnice;
- d) evaluarea și testarea noilor echipamente sau proceduri;
- e) orice alte probleme administrative generale, care pot necesita din când în când acțiuni comune.
- f) punerea în practică a metodelor de livrări controlate, în conformitate cu legislația națională a Părților interesate.

5. La cerere, Părțile se vor informa reciproc asupra efectuării legale a importului pe teritoriul uneia din Părți, a mărfurilor exportate din teritoriul celeilalte Părți. Dacă se solicită, informațiile vor conține procedura vamală aplicată pentru vămuirea bunurilor.

6. La cerere, Partea solicitată va acorda, în măsura în care este abilitată și în limita resurselor disponibile, și în conformitate cu legislația națională, informații referitoare la:

- a) persoane cunoscute sau suspectate de autoritatea solicitantă de a fi comis infracțiuni transfrontaliere, în special persoanele care intră pe și ies de pe teritoriul său;
- b) bunurile aflate în curs de transport sau depozitate, identificate de autoritatea solicitantă ca făcând obiectul unei activități de trafic clandestin cu destinația în teritoriul său; și
- c) mijloacele de transport suspectate de a fi fost folosite la comiterea unor fraude pe teritoriul Părții solicitante.

7. La cerere sau din proprie inițiativă, Părțile își vor furniza reciproc informații cu privire la activitățile ce pot duce la apariția infracționalității transfrontaliere. În cazuri care pot cauza daune substanțiale economiei, sănătății publice, securității publice sau a oricăror alte interese vitale ale celeilalte Părți, o Parte va putea furniza aceste informații în măsura posibilităților, fără cerere specială.

8. În conformitate cu legislația națională, Părțile își vor acorda asistență prin punerea în practică a măsurilor provizorii și a procedurilor legale referitoare la bunuri, venituri și/sau mijloace ale infracționalității transfrontaliere supuse acestor măsuri provizorii.

9. Părțile pot, cu condiția respectării legislației naționale:

- a) să dispună de bunurile, veniturile și mijloacele confiscate ca urmare a activității de asistență oferite prin prezentul Acord, în ce privește controlul bunurilor, veniturilor și mijloacelor respective;
- b) să transfere bunurile, veniturile sau mijloacele confiscate sau veniturile rezultate din vânzarea lor către cealaltă Parte, în condițiile stabilite de comun acord.

Articolul 4

Confidențialitatea informațiilor și protecția datelor personale

1. Informațiilor obținute potrivit prezentului Acord li se va asigura, de către autoritatea solicitantă, un grad de confidențialitate similar cu cel care este acordat de legea statului său aceluiași tip de informații la care acesta are acces.

2. Fără a aduce prejudicii prevederilor Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automatizată a datelor (Consiliul European, ETS 108, Strasbourg, 28 ianuarie 1981), datele personale primite ca urmare a aplicării acestui Acord vor fi protejate la un nivel care este cel puțin echivalent cu cel prevăzut de legea statului Părții furnizoare.

3. Informațiile obținute în conformitate cu prezentul Acord vor fi folosite numai în scopurile menționate în Acord. Atunci când autoritatea solicitantă cere folosirea unor astfel de informații pentru alte scopuri inclusiv difuzarea lor către un terț, va trebui să obțină consimțământul scris al autorității solicitate, care a furnizat informația. Folosirea informațiilor va fi realizată în condițiile stabilite de autoritatea solicitată.

4. În cazul în care Partea solicitată nu indică altfel, prevederea paragrafului 3) nu va împiedica folosirea informațiilor în procedurile judiciare sau administrative instituite ca urmare a comiterii unei infracțiuni transfrontaliere. Părțile pot folosi în evidențele lor, în rapoarte și mărturii, ca și în procedurile judiciare, drept probe, informațiile obținute și documentele consultate în conformitate cu prevederile prezentului Acord. Autoritatea competentă, care a furnizat informația, va fi notificată în scris, înaintea acestei folosiri.

Articolul 5

Răspunderea și protecția legală pentru prelucrarea neautorizată sau incorectă a datelor

1. Fiecare Parte va fi responsabilă, în conformitate cu legislația statului său, pentru daunele provocate unei persoane ca rezultat al unei erori legale sau de fapt în datele transmise la Centrul SECI.

2. Numai statul Părții pe teritoriul căruia a avut loc evenimentul care, a dat naștere la o daună, poate constitui subiectul unei acțiuni de compensare intentate de Partea lezată, care va solicita aceasta instanței în jurisdicția căreia se află, în conformitate cu legislația națională a statului SECI implicat.

3. O Parte nu poate invoca faptul că o altă Parte a transmis date inexacte în scopul de a evita răspunderea care îi revine în conformitate cu legislația sa națională cu privire la o Parte lezată. Dacă aceste erori legale sau de fapt au avut loc ca rezultat al transmiterii eronate a unor date sau ca urmare a nerespectării obligațiilor prevăzute în acest Acord din Partea uneia sau a mai multor Părți sau ca rezultat al unei transmiteri neautorizate sau incorecte, cealaltă Parte implicată va trebui să plătească, la cerere, sumele plătite drept compensație, dacă datele nu au fost utilizate de Partea pe teritoriul statului căruia a fost provocată dauna ca urmare a încălcării acestui Acord.

Articolul 6

Dosare și documente

1. Autoritatea solicitată va furniza, la cerere, copii autentificate în mod corespunzător ale dosarelor, documentelor și altor materiale referitoare la infracțiunile transfrontaliere.

2. În cazul în care autoritatea solicitantă nu cere în mod expres originale sau copii autentificate, autoritatea solicitată poate transmite informații computerizate sub orice formă. Autoritatea solicitată va furniza, în același timp, toate informațiile relevante pentru interpretarea sau folosirea informațiilor computerizate.

3. Cu acordul autorității solicitate, persoane oficiale desemnate de autoritatea solicitantă pot examina, la sediul autorității solicitate, informațiile relevante într-un caz de infracțiune transfrontalieră și pot face copii ale acestora sau pot extrage informații din ele.

Articolul 7

Martori și experți

1. O persoană oficială reprezentând autoritatea solicitată poate fi autorizată să compare, în limitele autorizării acordate, ca martor sau expert în proceduri juridice sau administrative inițiate pe teritoriul

statului Părții solicitante, în probleme referitoare la prezentul Acord și să prezinte dosare, documente sau alte materiale ori copii ale acestora. Solicitarea de a compărea trebuie să specifice în ce problemă și în virtutea cărui titlu sau calitate să compare persoana oficială drept martor sau expert.

2. Partea solicitantă este datoare să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea securității persoanelor oficiale pe durata șederii lor pe teritoriul statului său, conform paragrafului 1) al acestui articol. Cheltuielile zilnice și de transport ale persoanelor oficiale vor fi suportate de Partea solicitantă.

Articolul 8

Comunicarea cererilor

1. Cererile în conformitate cu prezentul Acord se întocmesc în scris, direct de către autoritățile desemnate în limba engleză sau în altă limbă acceptată de autoritățile Părții solicitate. Informațiile necesare pentru executarea cererilor se vor anexa la acestea. În situații urgente pot fi făcute și acceptate și cereri verbale, dar ele vor fi confirmate în scris, în maximum 48 de ore. Fiecare Parte va desemna un punct național unic de contact inițial, care va transmite și va primi cererile și va difuza detaliile de contact prin Secretariatul Centrului SECI.

2. Cererile vor cuprinde următoarele informații:

- a) denumirea autorităților desemnate și a persoanelor, care fac cererea;
- b) natura problemei sau a procedurilor, inclusiv legile, reglementările și alte prevederi legale implicate;
- c) o descriere sumară a faptelor și a infracțiunilor transfrontaliere efectuate;
- d) tipul de asistență avută în vedere;
- e) motivul cererii și modul de utilizare a informației;
- f) numele și adresele persoanelor implicate, scrise în conformitate cu documentele lor de identitate națională sau internațională, dacă sînt cunoscute.

Articolul 9

Executarea cererilor

1. Autoritatea solicitată va lua toate măsurile posibile pentru a soluționa cererea și se va strădui să asigure orice măsură necesară în acest scop.

2. În cazul în care autoritatea solicitată nu are competență în rezolvarea cererii, ea va lua măsuri de a obține soluționarea sa ca și cînd ar acționa pe cont propriu și în conformitate cu legislația statului său și va aviza în acest sens autoritatea solicitantă.

3. Autoritatea solicitată va efectua sau, dacă este posibil și în conformitate cu legislația națională, va permite autorității solicitante să efectueze inspecții, verificări, audieri sau măsuri investigative, inclusiv audierea experților, martorilor și a persoanelor suspectate de a fi comis o infracțiune transfrontalieră, dacă acestea sînt necesare în vederea soluționării cererii.

4. Pentru a facilita acțiuni concertate și la cerere, autoritatea solicitantă va fi informată în prealabil despre data și locul oricărei acțiuni ce se va întreprinde pentru soluționarea unei cereri.

5. La cerere, autoritatea solicitată va autoriza, dacă este posibil și în conformitate cu legislația statului său, într-o măsură cît mai mare, ca persoanele oficiale ale Părții solicitante să fie prezente pe teritoriul statului Părții solicitate, pentru a asista la soluționarea unei cereri.

6. Autoritatea solicitată va respecta cererea de urmare a unei anumite proceduri cu condiția ca aceasta să nu fie interzisă de legislația statului Părții solicitate.

Articolul 10

Cazuri de excepție

1. În cazul în care autoritatea solicitată consideră că acordarea asistenței încalcă suveranitatea, securitatea, ordinea publică a statului său sau alt interes național important, sau dacă încalcă legislația și reglementările naționale, asistența poate fi refuzată sau retrasă sau poate fi acordată în anumite condiții.

2. Dacă autoritatea solicitantă nu va putea satisface o cerere similară înaintată de autoritatea solicitată, ea va atrage atenția asupra acestui fapt în cererea sa. Îndeplinirea cererii va fi lăsată la latitudinea autorității solicitate.

3. Autoritatea solicitată poate amîna acordarea de asistență în cazul în care acesta se interferează cu o investigație, urmărire sau procedură în curs. În acest caz, autoritatea solicitată se va consulta cu autoritatea solicitantă pentru a stabili dacă asistența se poate acorda în termenele și condițiile impuse de autoritatea solicitată.

4. În cazul în care nu se poate de curs cererii, autoritatea solicitantă va fi anunțată imediat, precizându-se motivele care au stat la baza amînării sau refuzului cererii. Autoritățile solicitante îi vor fi furnizate datele despre împrejurările care ar putea fi relevante pentru urmărirea ulterioară a cazului.

Articolul 11

Cheltuieli

1. Părțile vor renunța, de regulă, la toate pretențiile de rambursare a cheltuielilor ocazionate de punerea în aplicare a prezentului Acord, exceptînd cheltuielile pentru martori și onorariile pentru experți, precum și cheltuielile pentru traducători și interpreți, dacă aceștia nu sînt salariați guvernamentali.

2. Dacă pentru soluționarea unei cereri apar cheltuieli substanțiale sau extraordinare, autoritățile se vor consulta pentru stabilirea termenilor și condițiilor, în care se va rezolva cererea de asistență, precum și modul în care vor fi suportate cheltuielile.

Articolul 12

Implementarea Acordului

1. Pentru aplicarea prezentului Acord se constituie un Comitet Comun de Cooperare avînd sediul la București, format din reprezentanți ai autorităților desemnate de către Părți, în comitet fiecare Parte avînd un singur vot. Un reprezentant al OIPC - Interpol și al Organizației Mondiale a Vămilor va servi drept consilier permanent pe lîngă Comitetul Comun de Cooperare. Comitetul Comun de Cooperare se va întruni cel puțin o dată pe an într-un un loc și la o dată stabilite de comun acord.

2. Interalia, Comitetul Comun de Cooperare va:

- a) asigura corecta aplicare a prezentului Acord;
- b) examina toate problemele ce decurg din aplicarea lui;
- c) lua măsurile necesare în vederea cooperării în conformitate cu domeniul de aplicare a prezentului Acord;
- d) schimba, puncte de vedere de interes comun privind cooperarea, inclusiv măsurile viitoare și resursele pentru acestea;
- e) recomanda soluții pentru realizarea obiectivelor Acordului.

3. Comitetul Comun de Cooperare, care este organul instituțional suprem al Centrului SECI, va adopta prin consens propriul regulament interior.

4. Comitetul Comun de Cooperare se va consulta cu alte instituții internaționale, cum sînt Comisia Economică pentru Europa, Oficiul ONU pentru Controlul Stupefiantelor și Prevenirea Infracționalității, Organizația Mondială a Vămilor, Interpol și Europol în scopul funcționării eficiente a Acordului și a Centrului SECI.

Articolul 13

Centrul Regional al Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul Europei - SECI pentru combaterea infracționalității transfrontaliere (Centrul SECI)

1. Centrul SECI se va înființa și va avea sediul la București, România.

2. Centrul SECI va funcționa conform unei Carte de organizare și funcționare a Centrului SECI de combatere a infracționalității transfrontaliere, care urmează să fie adoptată de către Părți cît mai curînd posibil ca parte integrantă a prezentului Acord.

3. Activitatea Centrului SECI va fi coordonată de Comitetul Comun de Cooperare.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PRIVIND VIOLENȚA ȘI IEȘIRILE NECONTROLATE ALE SPECTATORILOR CU OCAZIA MANIFESTĂRILOR SPORTIVE, ÎN SPECIAL LA MECIURILE DE FOTBAL*

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte state participante la Convenția culturală europeană, semnatare ale prezentei Convenții,

Considerînd că obiectivul Consiliului Europei este de a realiza o mai strînsă legătură între membrii săi,

Preocupate de violența și de ieșirile necontrolate ale spectatorilor în timpul manifestărilor sportive, în special cu ocazia meciurilor de fotbal, și de consecințele care decurg din aceasta,

Conștiente de faptul că această problemă amenință principiile consacrate prin Hotărîrea (76) 41 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei, cunoscută drept Carta europeană a sportului pentru toți,

Subliniind importanta contribuție adusă de sport, în general, la buna înțelegere internațională și, în special, datorită frecvenței lor, de meciurile de fotbal organizate între echipele naționale și locale ale statelor europene,

Considerînd că atît autoritățile publice, cît și organizațiile sportive independente au responsabilități distincte și totuși complementare în lupta împotriva violenței și manifestărilor nesportive ale spectatorilor,

Ținînd seama și de faptul că și organizațiile sportive au responsabilități în ceea ce privește securitatea și, ca atare, ele trebuie să asigure buna desfășurare a manifestărilor pe care le organizează; considerînd, de asemenea, că, în vederea realizării acestui scop, aceste autorități și organizații trebuie să-și unească eforturile la toate nivelurile corespunzătoare,

Considerînd că violența reprezintă un fenomen social actual, de mare amploare, ale cărui origini sînt, în esență, străine de sport și că sportul este adesea terenul unor explozii de violență,

Hotărîte să coopereze și să întreprindă acțiuni comune în scopul prevenirii și stăpînirii violenței și impulsivității spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive,

Au convenit cele ce urmează:

Articolul 1. Scopul Convenției

1. În vederea prevenirii și stăpînirii violenței și ieșirilor nesportive ale spectatorilor cu ocazia meciurilor de fotbal, părțile se angajează ca, în limitele prevederilor lor constituționale respective, să ia toate măsurile necesare pentru a da curs dispozițiilor prezentei Convenții.

2. Părțile extind aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții și asupra altor sporturi și manifestări sportive, susceptibile să genereze violențe sau ieșiri necontrolate din partea spectatorilor, luînd în considerare exigențele specifice ridicate de aceste manifestări.

Articolul 2. Coordonarea pe plan intern

Părțile vor coordona politica și acțiunile întreprinse de ministerele lor și de alte organisme împotriva violenței și ieșirilor necontrolate ale spectatorilor, prin stabilirea, atunci cînd este cazul, a unor organe coordonatoare.

Articolul 3. Măsuri

1. Părțile se angajează să asigure elaborarea și aplicarea măsurilor destinate să prevină și să controleze violența și ieșirile impulsive ale spectatorilor, în special:

- a) asigurîndu-se că au fost mobilizate suficiente servicii de ordine pentru a face față manifestărilor de violență și ieșirilor necontrolate atît pe stadioane, cît și în imediata lor apropiere, precum și de-a lungul arterelor de circulație folosite de spectatori;
- b) facilitînd o strînsă cooperare și un schimb de informații adecvat între forțele de poliție din diferite localități interesate sau care pot fi interesate;
- c) aplicînd sau, la nevoie, adoptînd o legislație care să prevadă că persoanele recunoscute drept vinovate de acte de violență sau de ieșire impulsivă trebuie să suporte pedepse sau, dacă este cazul măsuri administrative corespunzătoare.

2. Părțile se angajează să încurajeze organizarea responsabilă și buna comportare a cluburilor de suporteri, precum și numirea în cadrul lor a unor agenți însărcinați să faciliteze controlul și informarea spectatorilor cu ocazia meciurilor și să însoțească grupurile de suporteri care se deplasează la meciuri jucate peste hotare.

* Adoptată la Strasbourg la 19 august 1985. A intrat în vigoare la 01 noiembrie 1985.

3. În măsura în care este posibil, în colaborare cu cluburile și agențiile de voiaj, părțile susțin și coordonează deplasarea organizată de la locul de origine a suporterilor, în scopul împiedicării deplasării la meciuri a persoanelor considerate turbulente.

4. În cazul în care exploziile de violență și ieșirile necontrolate ale spectatorilor sînt previzibile, părțile vor avea grijă, dacă este necesar, prin introducerea unei legislații adecvate conținînd sancțiuni sau alte măsuri potrivite, ca organizațiile sportive, precum și, dacă este cazul, proprietarii stadioanelor și autoritățile publice, în baza competențelor stabilite de legislația internă, să dea dispoziții concrete în vecinătatea stadioanelor și în interiorul lor, cu scopul de a preveni sau de a stăpîni această violență sau aceste manifestări necontrolate, și în special:

- a) să procedeze astfel încît proiectarea și structura stadioanelor să garanteze securitatea spectatorilor, să nu favorizeze violența în rîndurile acestora, să permită un control eficient al mulțimii, să fie prevăzute cu bariere sau împrejmuiri adecvate și să permită intervenția serviciilor de prim ajutor și a forțelor de ordine;
- b) să separe cu eficiență grupurile de suporterii rivali, rezervînd tribune speciale grupurilor de suporterii vizitatori, atunci cînd intrarea acestora este permisă;
- c) să asigure această separare prin controlul riguros al vînzării билетelor și prin luarea unor măsuri preventive speciale înainte de începerea meciului;
- d) să fie excluse de pe stadioane și de la meciuri sau, în măsura în care juridic este posibil, să fie interzis accesul în cadrul acestora al tuturor persoanelor cunoscute ca turbulente sau potențial turbulente, precum și al tuturor persoanelor aflate sub influența alcoolului sau a drogurilor;
- e) să doteze stadioanele cu un sistem eficient de comunicare cu publicul, avîndu-se grijă ca acest sistem să fie bine folosit; să difuzeze programe ale meciurilor și prospecte, astfel încît spectatorii să fie invitați să respecte ordinea și să aibă o comportare corectă;
- f) să interzică introducerea băuturilor alcoolice pe stadioane, să restrîngă și, eventual, să interzică orice distribuție a băuturilor alcoolizate în incinta stadioanelor și să se asigure că toate băuturile disponibile sînt îmbuteliate în recipiente nepericuloase;
- g) să asigure controale avînd ca scop împiedicarea spectatorilor de a introduce în incinta stadioanelor obiecte care pot conduce la producerea actelor de violență (focuri de artificii sau alte obiecte similare);
- h) să se asigure că, înainte de meciurile, agenții de legătură colaborează cu autoritățile interesate în ceea ce privește dispozițiile care trebuie adoptate în vederea controlului asupra mulțimii, astfel încît, printr-o acțiune organizată în comun, să fie aplicate regulamentele corespunzătoare.

5. Conștiente fiind de importanța mijloacelor de comunicare în masă, părțile vor lua măsuri în timpul manifestărilor sportive, promovînd idealul sportiv prin campanii educative și prin alte mijloace, susținînd noțiunea de fair play, în special în rîndul tinerilor, tocmai pentru a favoriza respectul mutual atît în rîndul spectatorilor, cît și în rîndul sportivilor și pentru a încuraja o participare mai activă în sport.

Articolul 4. Cooperarea internațională

1. Părțile vor coopera strîns în ceea ce privește problematica Convenției și vor încuraja o cooperare similară între autoritățile sportive naționale interesate, atunci cînd aceasta este una corespunzătoare.

2. Înaintea meciurilor sau turneele internaționale dintre cluburi sau echipe reprezentative, părțile interesate își invită autoritățile competente, în special organizațiile sportive, să identifice meciurile cu ocazia cărora s-ar putea produce acte de violență sau ar putea avea loc ieșiri necontrolate din partea spectatorilor.

Dacă se identifică un asemenea tip de meci, autoritățile competente ale țării gazdă iau măsurile necesare în vederea unei organizări comune. Această organizare comună se va iniția imediat ce este posibil, ea trebuind să aibă loc cu cel puțin două săptămîni înainte de data meciului, incluzînd dispozițiile, măsurile preventive care trebuie luate înainte, în timpul și după meciul respectiv și, dacă este cazul, măsuri complementare celor prevăzute de prezenta Convenție.

Articolul 5. Identificarea și tratamentul la care sînt supuși contravenienței

1. Respectînd procedurile legale existente și izvorîte din principiul independenței autorității judecătorești, părțile au grijă să se asigure că spectatorii care comit acte de violență sau alte acte condamnabile sînt identificați și sancționați conform legii.

2. Dacă este nevoie, îndeosebi în cazul spectatorilor vizitatori, în conformitate cu acordurile internaționale în vigoare, părțile se preocupă:

- a) să transmită procedurile intentate persoanelor arestate ca urmare a unor acte de violență sau a altor acte condamnabile, comise cu ocazia manifestărilor sportive, în țara de reședință a acestor persoane;
- b) să ceară extrădarea persoanelor bănuite de acte de violență sau de alte acte condamnabile, comisie cu ocazia manifestărilor sportive;

- c) să transfere persoanele care se fac vinovate de violență sau de alte acte condamnabile, cu ocazia manifestărilor sportive, în țara indicată pentru executarea pedepsei.

Articolul 6. Măsuri suplimentare

1. Părțile se angajează să coopereze strâns cu propriile organizații sportive naționale și cu cluburile competente și, eventual, cu proprietarii stadioanelor, în ceea ce privește dispozițiile legate de planificarea și executarea unor modificări în structura materială a stadioanelor sau de alte schimbări necesare, inclusiv intrarea și ieșirea de pe stadioane, în scopul ameliorării securității și al prevenirii violenței.

2. Pe cât posibil, părțile se angajează să promoveze un sistem de stabilire a unor criterii de alegere a stadioanelor, care să țină seama de securitatea spectatorilor și de prevenirea violenței în rândurile acestora, în special atunci când sînt avute în vedere stadioane destinate meciurilor ce atrag un număr mare de spectatori.

3. Părțile se angajează să-și încurajeze organizațiile sportive naționale în revizuirea permanentă a regulamentelor lor, cu scopul de a ține sub control factorii ce pot genera explozii de violență din partea sportivilor sau a spectatorilor.

Articolul 7. Comunicarea informațiilor

Fiecare parte transmite Secretarului general al Consiliului Europei, într-una dintre limbile oficiale ale Consiliului Europei, toate informațiile necesare privind legislația și celelalte măsuri pe care aceasta le-a luat pentru a se conforma dispozițiilor prezentei Convenții, indiferent dacă aceste măsuri privesc fotbalul sau alte sporturi.

Articolul 8. Comitetul permanent

1. În conformitate cu scopurile prezentei Convenții, s-a constituit un comitet permanent.

2. În cadrul comitetului permanent fiecare parte poate fi reprezentată printr-unul sau mai mulți delegați. Fiecare parte are drept de vot.

3. Orice stat membru al Consiliului Europei sau parte a Convenției culturale europene, care nu este parte în prezenta Convenție, poate fi reprezentat în comitet de către un observator.

4. În unanimitate, Comitetul permanent poate invita orice stat nembrum al Consiliului Europei, care nu este parte în Convenție, și orice organizație sportivă interesată să-și trimită un observator la una sau mai multe dintre ședințele sale.

5. Comitetul permanent este convocat de Secretarul general al Consiliului Europei. Prima ședință a acestuia se va ține în termen de un an, cu începere de la data intrării în vigoare a Convenției. În continuare, Comitetul permanent se reunește cel puțin o dată pe an. În plus, Comitetul permanent se reunește ori de câte ori majoritatea părților cere acest lucru.

6. Majoritatea părților constituie formularul necesar în vederea reunirii Comitetului permanent.

7. Sub rezerva dispozițiilor prezentei Convenții, Comitetul permanent își stabilește regulamentul interior și îl adoptă prin consens.

Articolul 9

1. Comitetul permanent este însărcinat să urmărească aplicarea prezentei Convenții. În mod special acesta poate:

- a) să revadă permanent dispozițiile prezentei Convenții și să analizeze modificările care ar putea fi necesare;
- b) să angajeze consultații cu organizațiile sportive interesate;
- c) să facă recomandări părților privind măsurile ce trebuie luate pentru aplicarea prezentei Convenții;
- d) să indice măsurile convenabile pentru a putea asigura informarea publicului cu privire la lucrările întreprinse în cadrul prezentei Convenții;
- e) să adreseze Comitetului Miniștrilor recomandările referitoare la invitarea statelor nemembre ale Consiliului Europei de a adera la prezenta Convenție;
- f) să formuleze orice propunere vizînd creșterea eficienței prezentei Convenții.

2. În vederea îndeplinirii misiunii sale, Comitetul permanent poate, din proprie inițiativă, să prevadă reuniuni ale grupelor de experți.

Articolul 10

În urma fiecăreia dintre întrîlnirile sale, Comitetul permanent transmite Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei un raport asupra lucrărilor și funcționării Convenției.

CONVENȚIA CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND LUPTA ÎMPOTRIVA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE*

PREAMBUL

Statele membre ale Consiliului Europei și celelalte State semnatare ale prezentei Convenții,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi,
Considerînd că traficul de ființe umane constituie o violare a drepturilor omului și o atingere adusă demnității și integrității ființei umane,

Considerînd că traficul de ființe umane poate conduce la o situație de sclavie pentru victime,
Considerînd că respectarea drepturilor victimelor, protecția acestora, precum și lupta împotriva traficului de ființe umane trebuie să reprezinte obiective primordiale,

Considerînd că orice acțiune sau inițiativă în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane trebuie să fie nediscriminatorie și să ia în considerare egalitatea între femei și bărbați, precum și o abordare bazată pe drepturile copilului;

Reamintind declarațiile Miniștrilor Afacerilor Externe ai Statelor Membre de la cea de-a 112-a (14 și 15 mai 2003) și 114-a (12 și 13 mai 2004) Sesiune a Comitetului de Miniștri, făcînd apel la o acțiune întărită a Consiliului Europei în domeniul traficului de ființe umane;

Avînd în vedere Convenția Europeană privind Protecția Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului (1950) și protocoalele sale;

Avînd în vedere următoarele recomandări ale Comitetului de Miniștri către Statele Consiliului Europei: Recomandarea nr. R (91) privind exploatarea sexuală, pornografia, prostituția, precum și traficul de copii și de tineri adulți; Recomandarea nr. (97) 13 privind intimidarea martorilor și drepturile apărării; Recomandarea nr. R (2000) 11 privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale; Recomandarea Rec (2001) 16 privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale; Recomandarea Rec (2002) 5 privind protecția femeilor împotriva violenței;

Avînd în vedere următoarele recomandări ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei: Recomandarea 1325 (1997) privind traficul de femei și prostituția forțată în Statele membre ale Consiliului Europei; Recomandarea 1450 (2000) privind violența împotriva femeilor în Europa; Recomandarea 1545 (2002) privind campania împotriva traficului de femei; Recomandarea 1610 (2003) privind migrația în legătură cu traficul de femei și prostituție; Recomandarea 1611 (2003) privind traficul de organe în Europa; Recomandarea 1663 (2004) privind sclavia domestică: aservirea, persoane au pair și soții cumpărate prin corespondență;

Avînd în vedere Decizia – Cadru a Consiliului Uniunii Europene din 19 iulie 2002 privind lupta împotriva traficului de ființe umane; Decizia - Cadru a Consiliului Uniunii Europene din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale și Directiva Consiliului Uniunii Europene din 29 aprilie 2004 privind titlul de ședere eliberat cetățenilor statelor terțe care sînt victime ale traficului de ființe umane sau au făcut obiectul unei acțiuni de facilitare a migrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente;

Ținînd cont de Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și de Protocolul la aceasta privind prevenirea, reprimarea și sancționarea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, în scopul consolidării protecției asigurate de aceste instrumente și dezvoltării normelor enunțate de ele;

Ținînd cont de celelalte instrumente juridice internaționale relevante în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane;

Ținînd cont de necesitatea de a elabora un instrument juridic internațional global care să se concentreze pe drepturile fundamentale ale victimelor traficului și să stabilească un mecanism de monitorizare specific,

Au convenit următoarele:

Capitolul I

OBIECTIVE, DOMENIU DE APLICARE, PRINCIPIUL NEDESCRIMINĂRII ȘI DEFINIȚII

Articolul I. Obiectivele Convenției

1. Obiectivele prezentei Convenții sînt:

a) prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, garantînd egalitatea între femei și bărbați;

* Adoptată la Varșovia la 16 mai 2005. Ratificată de Republica Moldova prin Legea de ratificare nr. 67-XVI din 30 martie 2006

- b) protecția drepturilor fundamentale ale victimelor traficului, realizarea unui cadru complet de protecție și asistență a victimelor și martorilor, garantând egalitatea între femei și bărbați, precum și asigurarea de anchete și urmăriri eficiente;
 - c) promovarea cooperării internaționale în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane.
2. Pentru a asigura o aplicare eficientă a dispozițiilor sale de către Părți, prezenta Convenție stabilește un mecanism specific de monitorizare.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Prezenta Convenție se aplică tuturor formelor de trafic de ființe umane, celor naționale sau transnaționale, cu sau fără legătură cu criminalitatea organizată.

Articolul 3. Principiul nediscriminării

Aplicarea prevederilor prezentei Convenții de către Părți, în special cele privind măsurile de protecție și promovare a drepturilor victimelor, trebuie asigurată fără nici o discriminare bazată pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, locul nașterii sau orice altă situație.

Articolul 4. Definiții

Pentru scopurile acestei Convenții:

- (a) Expresia "trafic de ființe umane" desemnează recrutarea, transportul, transferul, *cazarea* sau primirea persoanelor, prin amenințarea cu sau utilizarea forței sau altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate, sau prin oferirea sau acceptarea de plăți sau avantaje pentru obținerea consimțământului unei persoane având autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării. Exploatarea cuprinde, cel puțin, exploatarea prostituției celorlalți sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile similare acesteia, aservirea sau prelevarea de organe;
- (b) Consimțământul unei victime a "traficului de ființe umane" la exploatarea enunțată la alineatul (a) al prezentului articol, nu prezintă relevanță atunci când a fost utilizat unul dintre mijloacele enunțate la alineatul (a);
- (c) Recrutarea, transportul, transferul, *cazarea* sau primirea unui copil în scopul exploatării sînt considerate "trafic de ființe umane", chiar dacă nu implică nici unul dintre mijloacele enunțate la alineatul (a) al prezentului articol;
- (d) Termenul "copil" desemnează orice persoană cu vîrsta mai mică de optsprezece ani;
- (e) Termenul "victimă" desemnează orice persoană fizică care este supusă traficului de ființe umane așa cum acesta este definit în prezentul Articol.

Capitolul II PREVENIREA, COOPERAREA ȘI ALTE MĂSURI

Articolul 5. Prevenirea traficului de ființe umane

1. Fiecare Parte va lua măsuri pentru stabilirea și întărirea coordonării pe plan național între diferitele organisme cu atribuții în prevenirea și lupta împotriva traficului de ființe umane.

2. Fiecare Parte va stabili și/sau va susține politici și programe eficiente în vederea prevenirii traficului de ființe umane, prin mijloace cum ar fi: cercetări, campanii de informare, sensibilizare și educare, inițiative sociale și economice și programe de pregătire, destinate în special persoanelor vulnerabile la trafic și profesioniștilor implicați în combaterea traficului de ființe umane.

3. Fiecare Parte va promova o abordare bazată pe drepturile fundamentale ale omului și va recurge la o abordare integrată a egalității între bărbați și femei, precum și la o abordare axată pe respectarea copiilor, în dezvoltarea, aplicarea și evaluarea tuturor politicilor și programelor menționate la paragraful 2.

4. Fiecare Parte va lua măsurile corespunzătoare care sînt necesare pentru a asigura legalitatea migrațiilor, în special prin transmiterea, prin intermediul serviciilor implicate, de informații exacte privind condițiile care permit intrarea și șederea legală pe teritoriul acesteia.

5. Fiecare Parte va lua măsuri specifice în scopul reducerii vulnerabilității copiilor față de trafic, în special prin crearea unui mediu protector pentru aceștia.

6. Măsurile stabilite în conformitate cu prezentul articol vor implica, unde este cazul, organizațiile neguvernamentale, alte organizații competente și reprezentanți ai societății civile angajați în prevenirea traficului de ființe umane, protecția sau asistarea victimelor.

Articolul 6. Măsurile pentru descurajarea cererii

Pentru a descuraja cererea care favorizează toate formele de exploatare a persoanelor, în special a femeilor și copiilor, care conduc la trafic, fiecare Parte va adopta sau întări măsuri legislative, administrative, educative, sociale, culturale sau altele, inclusiv:

- (a) cercetări privind cele mai bune practici, metode și strategii;
- (b) măsuri de sensibilizare a opiniei publice asupra răspunderii și rolului important al mass-media și al societății civile pentru identificarea cererii drept una dintre cauzele de bază ale traficului de ființe umane;
- (c) campanii de informare pentru grupuri țintă, care să implice, în mod corespunzător, printre altele, autoritățile publice și factorii de decizie politici;
- (d) măsuri preventive, incluzând programe educative destinate fetelor și băieților pe perioada școlarii acestora, care să sublinieze caracterul inacceptabil al discriminării bazate pe sex și consecințele ei negative, importanța egalității între femei și bărbați, precum și demnitatea și integritatea fiecărei ființe umane.

Articolul 7. Măsuri privind frontiera

1. Fără a aduce prejudicii angajamentelor internaționale privind libera circulație a persoanelor, Părțile vor întări, în măsura posibilului, controalele la frontieră necesare pentru prevenirea și descoperirea traficului de ființe umane.

2. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru prevenirea, în măsura posibilului, a utilizării mijloacelor de transport de către transportatorii comerciali pentru comiterea infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta Convenție.

3. Când este cazul, și fără a prejudicia convențiile internaționale aplicabile, aceste măsuri vor prevedea obligația transportatorilor comerciali, inclusiv a oricărei companii de transport, proprietarului sau operatorului oricărui mijloc de transport, de a verifica faptul că toți pasagerii sînt în posesia documentelor de călătorie solicitate pentru intrarea în Statul de destinație.

4. Fiecare Parte va lua măsurile necesare, în conformitate cu dreptul intern, pentru a prevedea sancțiuni pentru nerespectarea obligației enunțate la paragraful 3 al prezentului articol.

5. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a permite, în conformitate cu dreptul său intern, refuzarea intrării sau revocarea vizei persoanelor implicate în comiterea infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta Convenție.

6. Părțile vor întări cooperarea între serviciile de control la frontieră, în special prin stabilirea și menținerea căilor de comunicare directe.

Articolul 8. Securitatea și controlul documentelor

Fiecare Parte va adopta măsurile necesare:

- (a) pentru a se asigura că documentele de călătorie sau identitate pe care le eliberează sînt de o calitate care nu permite cu ușurință folosirea improprie, falsificarea, modificarea, reproducerea sau emiterea ilegală a acestora; și
- (b) pentru asigurarea integrității și securității documentelor de călătorie sau identitate eliberate de către aceasta sau în numele său și pentru împiedicarea creării și eliberării ilegale a acestora.

Articolul 9. Legitimitatea și valabilitatea documentelor

La cererea celeilalte Părți, Statul va verifica, în conformitate cu dreptul intern și într-un termen rezonabil, legitimitatea și valabilitatea documentelor de călătorie sau identitate eliberate sau presupuse că ar fi fost emise în numele său și care sînt suspectate de a fi utilizate pentru traficul cu ființe umane.

Capitolul III

MĂSURI PENTRU PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR VICTIMELOR, CU GARANTAREA EGALITĂȚII ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Articolul 10. Identificarea victimelor

1. Fiecare Parte se va asigura că autoritățile sale competente dispun de persoane pregătite și calificate în prevenirea și lupta împotriva traficului de ființe umane și în identificarea și sprijinirea victimelor, în special a copiilor, precum și că autoritățile competente implicate colaborează între ele și cu organizațiile de asistență relevante, pentru a permite identificarea victimelor printr-o procedură care să aibă în vedere situația specială a femeilor și copiilor victime și, atunci când este cazul, eliberarea de permise de ședere în condițiile articolului 14 al prezentei Convenții.

2. Fiecare Parte va lua măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru identificarea victimelor, atunci când este cazul, în colaborare cu alte Părți și organizații de asistență. Fiecare Parte se va asigura că, dacă autoritățile competente consideră că există motive temenice pentru a crede că o persoană a fost victimă a traficului de persoane, aceasta să nu fie îndepărtată de pe teritoriul său pînă la finalizarea, de către autoritățile competente, a procedurii de identificare în calitate de victimă a infracțiunii prevăzute la articolul 18 al prezentei Convenții și că aceasta va beneficia de asistența prevăzută la articolul 12, paragrafele 1 și 2.

3. În caz de incertitudine asupra vârstei victimei și când există motive de a crede că victima este copil, pe perioada de verificare a vârstei, se prezumă că aceasta este copil și i se acordă măsuri de protecție specifice.

4. Din momentul în care un copil neînsoțit este identificat ca victimă, fiecare Parte:

- (a) va prevedea reprezentarea sa prin intermediul tutelei de către organizații sau autorități însărcinate să acționeze în conformitate cu interesul superior al copilului;
- (b) va lua măsurile necesare pentru stabilirea identității și naționalității sale;
- (c) va depune toate eforturile pentru identificarea familiei atunci când este în interesul superior al copilului.

Articolul 11. Protecția vieții private

1. Fiecare Parte va proteja viața privată și identitatea victimelor. Datele cu caracter personal în legătură cu acestea vor fi înregistrate și utilizate în condițiile prevederilor Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la procesarea automatizată a datelor cu caracter personal (Seria Tratatelor Europene nr. 108).

2. În special, fiecare Parte va adopta măsuri pentru a se asigura că identitatea sau elementele care permit identificarea unui copil victimă a traficului să nu fie făcute publice prin mass-media sau prin alte mijloace, în afară de circumstanțe excepționale care să permită găsirea membrilor familiei copilului sau a asigura bunăstarea și protecția acestuia.

3. Cu respectarea articolului 10 din Convenția Europeană privind Protecția Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului așa cum este interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, fiecare Parte va avea în vedere adoptarea de măsuri pentru a încuraja mass-media să apere viața privată și identitatea victimelor, prin auto-reglementare sau prin intermediul măsurilor de reglementare sau de co-reglementare.

Articolul 12. Asistența victimelor

1. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a asista victimele în reabilitarea fizică, psihologică și socială. O astfel de asistență va include cel puțin:

- (a) condiții de viață care să poată asigura subzistența lor, prin măsuri precum cazare corespunzătoare și sigură, asistența psihologică și materială;
- (b) accesul la îngrijiri medicale de urgență;
- (c) servicii de traducere și interpretare, dacă este cazul;
- (d) consiliere și informații privind, în special, drepturile prevăzute de lege pentru ei și serviciile ce le sînt puse la dispoziție, într-o limbă pe care acestea o pot înțelege;
- (e) asistență care să permită ca drepturile și interesele lor să fie prezentate și luate în considerare în etapele procedurii penale desfășurate împotriva autorilor de infracțiuni;
- (f) accesul la educație pentru copii.

2. Fiecare Parte va lua în considerare necesitățile în domeniul securității și protecției victimelor.

3. În plus, fiecare Parte va asigura asistența medicală necesară sau orice alt tip de asistență victimelor care au reședința legală pe teritoriul său și care nu dispun de resurse adecvate și au nevoie de ele.

4. Fiecare Parte va adopta regulile prin care victimelor cu reședința legală pe teritoriul său le este permis accesul la piața de muncă, la pregătire profesională și la învățământ.

5. Dacă este cazul și în condițiile prevăzute în dreptul intern, fiecare Parte va lua măsuri pentru a coopera cu organizațiile neguvernamentale, alte organizații competente sau reprezentanți ai societății civile care oferă asistență victimelor.

6. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a se asigura că asistența acordată unei victime nu este condiționată de dorința acesteia de a fi martor.

7. Pentru aplicarea dispozițiilor prevăzute în prezentul articol, fiecare Parte se va asigura că serviciile sînt furnizate cu acordul și cu informarea victimelor, luînd în considerare nevoile specifice ale persoanelor vulnerabile și drepturile copiilor privind cazarea, educația și îngrijirile medicale potrivite.

Articolul 13. Termenul de recuperare și de reflecție

1. Fiecare Parte va prevedea în dreptul intern un termen de recuperare și de reflecție de cel puțin 30 de zile, atunci cînd există motive temeinice de a crede că persoana în cauză este o victimă. Acest termen trebuie să aibă o durată suficientă pentru a permite persoanei în cauză să se recupereze, să evite influența traficanților și / sau să ia o decizie în cunoștință de cauză privind cooperarea cu autoritățile competente. Pe durata acestui termen nici o măsură de expulzare nu va putea fi pusă în aplicare în privința sa. Această prevedere nu afectează activitățile realizate de către autoritățile competente în fiecare dintre etapele procedurii naționale relevante, în special pe durata anchetei și urmării penale. Pe durata acestui termen, Părțile vor acorda persoanei în cauză dreptul de ședere pe teritoriul lor.

2. Pe durata acestui termen, persoanele vizate la paragraful 1 al prezentului articol au dreptul de a beneficia de măsurile prevăzute la articolul 12, paragrafele 1 și 2.

3. Părțile nu sînt obligate să respecte acest termen pentru motive de ordine publică sau dacă se descoperă că statutul de victimă a fost invocat în mod nejustificat.

Articolul 14. Permisul de ședere

1. Fiecare Parte va elibera victimelor un permis de ședere reînnoibil fie într-una din următoarele ipoteze, fie în ambele:

(a) autoritatea competentă consideră că șederea lor este necesară datorită situației lor personale;

(b) autoritatea competentă consideră că șederea lor este necesară datorită cooperării cu autoritățile competente în cadrul unei anchete sau proceduri penale.

2. Atunci cînd legislația o impune, permisul de ședere al victimelor copii va fi eliberat în conformitate cu interesul superior al acestora și, dacă este cazul, prelungit în aceleași condiții.

3. Neprelungirea sau retragerea unui permis de ședere este supusă condițiilor prevăzute în dreptul intern al Părții.

4. Dacă o victimă depune o cerere pentru un permis de ședere de altă categorie, Partea în cauză va lua în considerare faptul că victima a beneficiat sau beneficiază de un permis de ședere obținut în baza paragrafului 1.

5. Avînd în vedere obligațiile Părților prevăzute la articolul 40 al prezentei Convenții, fiecare Parte se va asigura că acordarea unui permis, potrivit prezentei dispoziții, nu va afecta dreptul de a solicita și beneficia de azil.

Articolul 15. Compensații și recurs

1. Fiecare Parte va garanta victimelor, de la primul contact cu autoritățile competente, accesul la informații privind procedurile judiciare și administrative relevante într-o limbă pe care acestea o pot înțelege.

2. Fiecare Parte va prevedea în dreptul intern dreptul de a fi asistat de un apărător și dreptul la asistență juridică gratuită pentru victime, în condițiile prevăzute de dreptul intern.

3. Fiecare Parte va prevedea în dreptul intern dreptul victimelor de a fi compensate de către autorii infracțiunilor.

4. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura garantarea compensării victimelor, în condițiile prevăzute de dreptul intern, de exemplu prin stabilirea unui fond pentru compensarea victimelor sau a altor măsuri ori programe destinate asistenței și integrării sociale a victimelor care ar putea fi finanțate prin sumele provenite din aplicarea măsurilor prevăzute la articolul 23.

Articolul 16. Repatrierea și returnarea victimelor

1. Partea al cărei cetățean este victima sau în care aceasta avea dreptul de ședere cu titlu permanent în momentul intrării pe teritoriul Părții primitoare, va facilita și va accepta, ținând cont de drepturile, securitatea și demnitatea persoanei, returnarea acesteia fără întârziere nejustificată sau neîntemeiată.

2. Atunci când o Parte returnează o victimă în alt Stat, această returnare va fi efectuată ținând cont de drepturile, securitatea și demnitatea persoanei, precum și de stadiul oricărei proceduri judiciare legate de faptul este victimă și va fi, de preferință, voluntară.

3. La cererea Părții primitoare, Partea solicitată va verifica dacă persoana este cetățeanul său sau dacă avea drept de ședere cu titlu permanent pe teritoriul ei în momentul intrării pe teritoriul Părții primitoare.

4. Pentru a facilita returnarea unei victime care nu posedă documentele adecvate, Partea al cărei cetățean este această persoană sau în care aceasta avea drept de ședere cu titlu permanent în momentul intrării pe teritoriul Părții primitoare va accepta să elibereze, la cererea Părții primitoare, documentele de călătorie sau orice altă autorizație necesară pentru a permite persoanei să intre sau să fie readmisă pe teritoriul său.

5. Fiecare Parte va lua măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a stabili programe de repatriere cu participarea instituțiilor naționale sau internaționale și a organizațiilor neguvernamentale implicate. Aceste programe vor avea ca scop evitarea revictimizării. Fiecare Parte va depune toate eforturile pentru a favoriza reintegrarea victimelor în societatea Statului de întoarcere, inclusiv reintegrarea în sistemul educativ și piața de muncă, în special prin dobândirea și perfecționarea competențelor profesionale, în ceea ce privește copiii, aceste programe ar trebui să includă exercitarea dreptului la educație, precum și măsurile destinate să le asigure îngrijirea sau primirea adecvată de către familia lor sau structurile de protecție corespunzătoare.

6. Fiecare Parte va lua măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru punerea la dispoziția victimelor, după caz în colaborare cu orice Parte implicată, a informațiilor privind structurile care le pot asista în țara unde aceste victime sînt returnate sau repatriate, cum ar fi autoritățile de aplicare a legii, organizațiile nonguvernamentale, juriștii în măsură de a-i consilia și organismele de asistență socială.

7. Copiii victime nu vor fi repatriați într-un Stat dacă, urmare unei evaluări privind riscul și securitatea, există indicii că returnarea nu este în interesul superior al copilului.

Articolul 17. Egalitatea între femei și bărbați

Atunci când va aplica măsurile prevăzute în prezentul capitol, fiecare Parte va urmări promovarea egalității între femei și bărbați și va adopta o abordare de integrare a egalității de gen în dezvoltarea, aplicarea și evaluarea acestor măsuri.

Capitolul IV DREPTUL PENAL MATERIAL

Articolul 18. Incriminarea traficului de ființe umane

Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a califica drept infracțiune faptele enunțate la articolul 4 al acestei Convenții, dacă au fost comise cu intenție.

Articolul 19. Incriminarea utilizării serviciilor unei victime

Fiecare Parte va evalua posibilitatea adoptării unor măsuri legislative și altor măsuri necesare pentru a califica drept infracțiune, în conformitate cu dreptul intern, utilizarea serviciilor care fac obiectul exploatării prevăzute la articolul 4 paragraful a al prezentei Convenții, avînd cunoștință de faptul că persoana în cauză este victimă a traficului de ființe umane.

Articolul 20. Incriminarea faptelor privind documentele de călătorie sau de identitate

Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a califica drept infracțiune următoarele fapte, atunci când acestea au fost comise cu intenție în scopul de a permite traficul de ființe umane:

- (i) confecționarea unui document de călătorie sau identitate falsificat; (ii) procurarea sau furnizarea unui astfel de document;

(iii) reținerea, sustragerea, ascunderea, deteriorarea sau distrugerea unui document de călătorie sau de identitate al unei alte persoane.

Articolul 21. Tentativa și complicitatea

1. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a califica drept infracțiune orice formă de complicitate comisă intenționat pentru săvârșirea uneia din infracțiunile stabilite în conformitate cu articolele 18 și 20 ale prezentei Convenții.

2. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a califica drept infracțiune orice formă de tentativă intenționată de comitere a uneia dintre infracțiunile stabilite în conformitate cu articolele 18 și 20, paragraful a, ale prezentei Convenții.

Articolul 22. Răspunderea persoanelor juridice

1. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru asigurarea tragerii la răspundere a persoanelor juridice pentru infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție, atunci când sînt comise în numele sau în interesul lor de orice persoană fizică, care acționează fie individual, fie în calitate de membru al unui organ al persoanei juridice, care exercită o funcție de conducere în cadrul acesteia, în baza:

- a) unei puteri de reprezentare a persoanei juridice;
- b) unei autorități de a decide în numele persoanei juridice;
- c) unei autorități de a exercita controlul în cadrul persoanei juridice.

2. Cu excepția cazurilor deja prevăzute la paragraful I, fiecare Parte va lua măsurile necesare pentru asigurarea tragerii la răspundere a persoanei juridice, atunci cînd absența supravegherii sau controlului din partea persoanei fizice prevăzute la paragraful I a făcut posibilă comiterea unei infracțiuni stabilite în conformitate cu prezenta Convenție, în numele sau în interesul persoanei juridice, de către o persoană fizică care se află sub autoritatea acesteia.

3. În funcție de principiile juridice ale Părții, răspunderea persoanei juridice poate fi penală, civilă sau administrativă.

4. Această răspundere va fi stabilită fără a afecta răspunderea penală a persoanelor fizice care au comis infracțiunea.

Articolul 23. Sancțiuni și măsuri

1. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a institui sancțiuni efective, proporționale și preventive pentru infracțiunile stabilite în aplicarea articolelor 18 la 21. Acestea vor cuprinde, pentru infracțiunile stabilite conform articolului 18 comise de persoane fizice, sancțiuni privative de libertate care pot conduce la extrădare.

2. Fiecare Parte va veghea ca persoanele juridice responsabile potrivit articolului 22 să facă obiectul sancțiunilor sau măsurilor penale ori de altă natură, efective, proporționale și preventive, inclusiv al sancțiunilor pecuniare.

3. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a-i permite confiscarea sau privarea de mijloacele sau produsele infracțiunilor stabilite în baza articolelor 18 și 20, paragraful a, din prezenta Convenție, sau a bunurilor a căror valoare corespunde acestor produse.

4. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a permite închiderea temporară sau definitivă a oricărui local utilizate pentru comiterea traficului de ființe umane, fără a încălca drepturile terților de bună credință, sau pentru a interzice autorului acestei infracțiuni, cu titlu temporar sau definitiv, desfășurarea activității cu ocazia căreia infracțiunea a fost comisă.

Articolul 24. Circumstanțe agravante

Fiecare Parte va lua măsurile necesare ca următoarele împrejurări să fie considerate circumstanțe agravante în determinarea sancțiunii aplicate infracțiunilor stabilite conform articolului 18 din prezenta Convenție:

- a) infracțiunea a pus în pericol viața victimei în mod deliberat sau prin neglijență gravă;
- b) infracțiunea a fost comisă împotriva unui copil;
- c) infracțiunea a fost comisă de către un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu;
- d) infracțiunea a fost comisă în cadrul unei rețele de crimă organizată.

Articolul 25. Condamnări anterioare

Fiecare Parte va adopta măsurile legislative, precum și de altă natură, pentru a prevedea posibilitatea de a lua în considerare cu ocazia individualizării pedepsei condamnările definitive pronunțate pe teritoriul altei Părți pentru infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție.

Articolul 26. Dispoziția de nesancționare

Fiecare Parte va prevedea, potrivit principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, posibilitatea de a nu impune sancțiuni victimelor pentru că acestea au luat parte la activități ilegale atunci când au fost constrânse.

Capitolul V INVESTIGĂRI, URMĂRIRI ȘI DREPT PROCEDURAL

Articolul 27. Plângeri *ex parte* și *ex officio*

1. Fiecare Parte se va asigura că investigațiile sau urmările pentru infracțiunile stabilite conform prezentei Convenții nu necesită depunerea unei declarații sau plângerea unei victime, cel puțin atunci când infracțiunea a fost comisă, total sau parțial, pe teritoriul său.

2. Fiecare Parte va veghea ca victimele unei infracțiuni comise pe teritoriul unei Părți, alta decât cea în care acestea au reședința, să poată depune plângere la autoritățile competente ale Statului lor de reședință. Autoritatea competentă la care a fost depusă plângerea, în măsura în care plângerea nu este de competența sa, o va transmite fără întârziere autorității competente a Părții pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Această plângere va fi soluționată potrivit dreptului intern al Părții unde infracțiunea a fost comisă.

3. Fiecare Parte va asigura, prin măsuri legislative sau de altă natură și cu respectarea condițiilor prevăzute de dreptul său intern, pentru grupurile, fundațiile, asociațiile sau organizațiile nonguvernamentale care au ca obiectiv lupta împotriva traficului de ființe umane sau protecția drepturilor omului, posibilitatea de a asista și/sau de a sprijini victima care consimte în acest sens pe durata procedurilor penale privind infracțiunea stabilită conform articolului 18 din prezenta Convenție.

Articolul 28. Protecția victimelor, martorilor și persoanelor care colaborează cu autoritățile judiciare

1. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru asigurarea unei protecții efective și adecvate față de posibilele represalii sau intimidări, mai ales pe durata investigațiilor și a urmărilor împotriva autorilor și după finalizarea acestora:

- (a) pentru victime;
- (b) atunci când este necesar, pentru persoanele care furnizează informații privind infracțiunile stabilite în baza articolului 18 din prezenta Convenție sau care colaborează într-un alt mod cu autoritățile însărcinate cu investigarea și urmărirea;
- (c) pentru martorii care depun mărturie privind infracțiunile stabilite în baza articolului 18 din prezenta Convenție;
- (d) dacă este necesar, pentru membrii familiei persoanelor vizate la alineatele (a) și (c).

2. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura și oferi diverse tipuri de protecție. Asemenea măsuri pot include protecția fizică, atribuirea unui nou loc de reședință, schimbarea identității și sprijinul pentru obținerea unui loc de muncă.

3. Orice copil victimă va beneficia de măsurile de protecție speciale ținând cont de interesul superior al acestuia.

4. Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare, pentru a asigura, dacă este necesar, protecția adecvată față de posibilele represalii sau intimidări, mai ales pe durata investigațiilor și a urmărilor împotriva autorilor și după finalizarea acestora, pentru membrii grupurilor, fundațiilor, asociațiilor sau organizațiilor neguvernamentale care desfășoară una sau mai multe din activitățile enunțate la articolul 27, paragraful 3.5. Fiecare Parte va avea în vedere încheierea de acorduri sau înțelegeri cu alte state pentru aplicarea prezentului articol.

Articolul 29. Autoritățile specializate și structurile de coordonare

1. Fiecare Parte va adopta măsurile necesare pentru specializarea unor persoane sau structuri în lupta împotriva traficului de ființe umane și în protecția victimelor. Aceste persoane sau structuri vor

dispune de independența necesară, în conformitate cu principiile fundamentale ale sistemului juridic ale acestei Părți, pentru a fi în măsură să-și îndeplinească atribuțiile cu eficiență și nu vor fi supuse presiunilor ilegale. Persoanele menționate sau personalul structurilor menționate trebuie să dispună de pregătire și de resurse financiare adaptate atribuțiilor pe care le îndeplinesc.

2. Fiecare Parte va adopta măsurile necesare pentru asigurarea coordonării politicii și a activității serviciilor administrației sale și a altor organisme publice care luptă împotriva traficului de ființe umane, dacă este necesar, prin înființarea unor structuri de coordonare.

3. Fiecare Parte va asigura sau întări formarea funcționarilor responsabili cu prevenirea și lupta împotriva traficului de ființe umane, inclusiv formarea în domeniul drepturilor omului. Pregătirea va putea fi adaptată la diferitele servicii și va fi axată, după caz, pe metodele utilizate pentru împiedicarea traficului, urmărirea autorilor și protecția drepturilor victimelor, inclusiv protecția victimelor față de traficanți.

4. Fiecare Parte va avea în vedere numirea unor Raportori Naționali sau a unor alte mecanisme cu atribuții de monitorizare a activităților de luptă împotriva traficului de ființe umane desfășurate de instituțiile Statului și cu îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația națională.

Articolul 30. Procedurile judiciare

În conformitate cu Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, în special articolul 6, fiecare Parte va adopta acele măsuri legislative sau alte măsuri necesare pentru a garanta în cursul procedurilor judiciare:

- a) protecția vieții private a victimelor, și dacă este cazul, a identității acestora;
- b) siguranța victimelor și protecția împotriva intimidării,

În conformitate cu condițiile prevăzute de dreptul intern și, în cazul victimelor copii, printr-o grijă specială acordată nevoilor copiilor și prin asigurarea dreptului lor la măsuri speciale de protecție.

Articolul 31. Jurisdicția

1. Fiecare Parte va adopta acele măsuri legislative sau alte măsuri necesare pentru stabilirea jurisdicției sale asupra infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta Convenție, când infracțiunea este comisă:

- a) pe teritoriul său; sau
- b) la bordul unei nave sub pavilionul acestei Părți; sau
- c) la bordul unei aeronave înmatriculate în conformitate cu dreptul acestei Părți; sau
- d) de către unul dintre cetățenii săi sau de către un apatrid care are reședința pe teritoriul său, dacă infracțiunea este pedepsită conform dreptului penal aplicabil acolo unde a fost comisă sau dacă infracțiunea este comisă în afara jurisdicției teritoriale a oricărui Stat;
- e) împotriva unuia dintre cetățenii săi.

2. Fiecare Parte poate, la momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că își rezervă dreptul de a nu aplica sau de a aplica numai în cazuri sau condiții specifice, regulile de jurisdicție stipulate în paragraful 1 (d) și (e) al acestui articol sau al oricărei părți a acestora.

3. Fiecare Parte va adopta măsurile necesare pentru stabilirea jurisdicției sale asupra infracțiunilor la care se face referire în prezenta Convenție, în cazurile în care presupusul autor este prezent pe teritoriul său și nu poate fi extrădat către o altă Parte doar pe baza cetățeniei acestuia, în urma unei cereri de extrădare.

4. Când mai multe Părți invocă jurisdicția asupra unei presupuse infracțiuni stabilite în conformitate cu prezenta Convenție, Părțile implicate se vor consulta, dacă este cazul, pentru a determina jurisdicția corespunzătoare pentru urmărirea infracțiunii.

5. Fără a aduce atingere normelor generale de drept internațional, prezenta Convenție nu exclude nici o jurisdicție penală exercitată de o Parte în conformitate cu dreptul intern.

Capitolul VI

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI COOPERAREA CU SOCIETATEA CIVILĂ

Articolul 32. Principii generale și măsuri de cooperare internațională

Părțile vor coopera între ele, în conformitate cu prevederile prezentei Convenții și prin aplicarea instrumentelor regionale și internaționale relevante, aranjamentelor agreate în baza legilor interne unice sau reciproce și a dreptului lor intern, în cea mai largă măsură posibilă, în scopul:

- prevenirii și combaterii traficului de ființe umane;
- protejării și acordării de asistență victimelor;
- investigării sau desfășurării procedurilor privind infracțiunile stabilite în conformitate cu prezenta Convenție.

Articolul 33. Măsurile privind persoanele dispărute sau aflate în pericol

1. Dacă o Parte, pe baza informațiilor de care dispune, are motive temeinice să creadă că viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane la care se referă articolul 28 paragraful I, se află în pericol iminent direct pe teritoriul unei alte Părți, într-o asemenea situație de urgență, Partea care are informațiile le va transmite, fără întârziere, către cealaltă Parte pentru a lua măsurile de protecție corespunzătoare.

2. Părțile la prezenta Convenție pot decide să-și întărească cooperarea în ceea ce privește căutarea persoanelor dispărute, în special a copiilor dispăruți, dacă informațiile disponibile le determină să creadă că acestea/aceștia sînt victime ale traficului de ființe umane, în acest scop, Părțile pot încheia între ele tratate bilaterale sau multilaterale.

Articolul 34. Informații

1. Partea solicitată va informa de îndată Partea solicitantă asupra rezultatului final al acțiunii întreprinse în baza prezentului capitol. De asemenea, Partea solicitată va informa de îndată Partea solicitantă asupra oricăror circumstanțe care fac imposibilă îndeplinirea acțiunii respective sau care o pot întârzi în mod semnificativ.

2. O Parte poate, cu respectarea dreptului său intern, fără o solicitare prealabilă, să comunice celeilalte Părți informațiile obținute în cadrul propriilor investigații, cînd consideră că dezvăluirea unor asemenea informații poate ajuta Partea destinatară în inițierea și desfășurarea investigațiilor și procedurilor judiciare privind infracțiunile stabilite în conformitate cu prezenta Convenție sau pot conduce la o solicitare de cooperare formulată de această Parte în baza prezentului capitol.

3. Înaintea comunicării unor asemenea informații, Partea care le oferă poate solicita păstrarea confidențialității acestora sau utilizarea lor cu anumite condiții. Dacă Partea destinatară nu poate respecta o asemenea solicitare, va informa cealaltă Parte, care va trebui să decidă atunci ce informații pot fi totuși furnizate. Dacă Partea primitoare acceptă informațiile cu condițiile prevăzute, atunci va fi obligată să le respecte.

4. Toate informațiile solicitate cu privire la Articolele 13, 14 și 16 și care sînt necesare pentru acordarea drepturilor prevăzute de aceste Articole, vor fi transmise fără întârziere la solicitarea Părții interesate cu respectarea Articolului 11 din prezenta Convenție.

Articolul 35. Cooperarea cu societatea civilă

Fiecare Parte va încuraja autoritățile statului și oficialii publici să coopereze cu organizațiile neguvernamentale, cu alte organizații relevante și cu membrii societății civile, în stabilirea unor parteneriate strategice pentru îndeplinirea obiectivelor prezentei Convenții.

Capitolul VII MECANISMUL DE MONITORIZARE

Articolul 36. Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane

1. Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (denumit în continuare „GRETA”), va monitoriza aplicarea prezentei Convenții de către Părți.

2. GRETA va fi compus din minim 10 membri și maxim 15 membri, luînd în considerare menținerea echilibrului geografic și de gen, precum și expertiza multidisciplinară. Aceștia vor fi aleși de Comitetul Părților pentru un mandat de 4 ani, reînnoibil o singură dată, dintre cetățenii Statelor Părți la prezenta Convenție.

3. Alegerea membrilor GRETA va fi bazată pe următoarele principii:

- (a) aceștia vor fi selectați dintre persoanele cu un înalt profil moral, cu o competență recunoscută în domeniul drepturilor omului, asistării și protecției victimelor și luptei împotriva traficului de ființe umane sau care au experiență profesională în domeniile acoperite de prezenta Convenție;

- (b) aceștia își vor desfășura activitatea în nume individual, vor fi independenți și imparțiali în exercitarea funcțiilor lor și vor fi disponibili să își îndeplinească sarcinile într-o manieră eficientă;
- (c) nu vor exista doi membri GRETA cu cetățenia aceluiași Stat;
- (d) aceștia vor reprezenta principalele sisteme de drept.

4. Procedura de alegere a membrilor GRETA va fi decisă de Comitetul de Miniștri, după consultarea și obținerea acordului unanim al Părților la prezenta Convenție, în termen de un an de la intrarea în vigoare a Convenției. GRETA va adopta propriile reguli de procedură.

Articolul 37. Comitetul Părților

1. Comitetul Părților va fi compus din reprezentanții Statelor Părți la prezenta Convenție în cadrul Comitetului de Miniștri al Consiliului European și din reprezentanții Părților la Convenție, care nu sînt membri ai Consiliului European.

2. Comitetul Părților va fi convocat de Secretarul General al Consiliului European. Prima reuniune va fi organizată în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții pentru a alege membrii GRETA. Comitetul Părților se va reuni ulterior ori de cîte ori o treime din Părți, Președintele GRETA sau Secretarul General solicită aceasta.

3. Comitetul Părților va adopta propriile reguli de procedură.

Articolul 38. Procedura

1. Procedura de evaluare va privi Părțile la Convenție și va fi împărțită în runde, a căror durată este stabilită de GRETA. La începutul fiecărei runde, GRETA va selecta prevederile specifice pe care se va baza procedura de evaluare.

2. GRETA va stabili cele mai potrivite mijloace pentru desfășurarea acestei evaluări. GRETA poate în special să adopte un chestionar pentru fiecare rundă de evaluare, care poate servi ca bază pentru evaluarea aplicării de către Părți a prezentei Convenții. Un asemenea chestionar va fi adresat tuturor Părților. Părțile vor răspunde la chestionar, precum și la alte solicitări de informații formulate de GRETA.

3. GRETA poate solicita informații de la societatea civilă.

4. GRETA poate organiza în subsidiar, vizite de țară în cooperare cu autoritățile naționale și cu „persoana de contact” stabilită de acestea din urmă, și, dacă este necesar, cu sprijinul experților naționali independenți, în timpul acestor vizite, GRETA va fi asistată de specialiști în domenii specifice.

5. GRETA va pregăti un proiect de raport, conținînd analiza sa asupra aplicării prevederilor pe care se bazează evaluarea, precum și sugestiile și propunerile sale privind modul în care Partea în cauză poate soluționa problemele identificate. Proiectul de raport va fi transmis pentru comentarii către Partea care este evaluată. Comentariile acesteia vor fi luate în considerare de GRETA la redactarea raportului său.

6. Pe această bază, GRETA va adopta raportul și concluziile sale privind măsurile adoptate de Partea în cauză pentru aplicarea prevederilor prezentei Convenții. Acest raport și concluziile vor fi transmise Părții în cauză și Comitetului Părților. Raportul și concluziile GRETA vor fi făcute publice de la adoptarea lor, împreună cu eventualele comentarii ale Părții implicate.

7. Fără a aduce atingere procedurii stabilite în alineatele 1-6 ale acestui articol, Comitetul Părților poate adopta, pe baza raportului și concluziilor GRETA, recomandări adresate acestei Părți (a) privind măsurile care trebuie luate pentru aplicarea concluziilor GRETA, stabilind, dacă este necesar, o dată pentru transmiterea de informații privind aplicarea acestora, și (b) în scopul promovării cooperării cu acea Parte pentru o aplicare corespunzătoare a prezentei Convenții.

Capitolul VIII

RELAȚIA CU ALTE INSTRUMENTE INTERNAȚIONALE

Articolul 39. Relația cu Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate

Prezenta Convenție nu va afecta drepturile și obligațiile care rezultă din prevederile Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, și are ca scop întărirea protecției acordate de acesta și dezvoltarea standardelor prevăzute de acesta.

Articolul 40. Relația cu alte instrumente internaționale

1. Prezenta Convenție nu va afecta drepturile și obligațiile rezultând din alte instrumente internaționale la care Părțile la prezenta Convenție sînt părți sau vor deveni părți și care conțin prevederi în domenii acoperite de prezenta Convenție și care asigură o mai mare protecție și asistență pentru victimele traficului.

2. Părțile la prezenta Convenție pot încheia între ele acorduri bilaterale sau multilaterale în domenii acoperite de prezenta Convenție, în scopul suplimentării și întăririi prevederilor sale sau pentru a facilita aplicarea principiilor consacrate prin aceasta.

3. Părțile care sînt membre ale Uniunii Europene vor aplica, în relațiile lor reciproce, regulile comunitare și ale Uniunii Europene în măsura în care există reguli comunitare sau ale Uniunii Europene guvernînd un aspect particular și aplicabile unui caz specific, fără a aduce atingere obiectivului și domeniului de aplicare a prezentei Convenții și fără a afecta aplicarea sa integrală în relațiile cu alte Părți.

4. Nici o dispoziție în prezenta Convenție nu va afecta drepturile, obligațiile și responsabilitățile Statelor și indivizilor decurgînd din dreptul internațional, inclusiv dreptul internațional umanitar și dreptul internațional al drepturilor omului și, în special, unde este cazul, Convenția din 1951 și Protocolul din 1967 privind statutul refugiaților, precum și principiul nereturnării prevăzute de acestea.

Capitolul IX MODIFICAREA CONVENȚIEI

Articolul 41. Amendamente

1. Orice propunere pentru modificarea prezentei Convenții, prezentată de o Parte, va fi comunicată Secretarului General la Consiliul Europei și înaintată de acesta Statelor membre ale Consiliului Europei, oricărui Stat semnatar, oricărui Stat Parte, Comunității Europene, oricărui Stat invitat să semneze această Convenție în conformitate cu prevederile articolului 42 și oricărui Stat invitat să adere la această Convenție în conformitate cu articolul 43.

2. Orice amendament propus de o Parte va fi comunicat către GRETA, care va prezenta Comitetului de Miniștri avizul său asupra modificării propuse.

3. Comitetul de Miniștri va analiza amendamentul propus și avizul prezentat de GRETA și, după consultarea Statelor Părți la prezenta Convenție și obținerea acordului lor unanim, poate adopta amendamentul.

4. Textul oricărui amendament adoptat de Comitetul de Miniștri în conformitate cu alineatul 3 al acestui Articol va fi înaintat Părților în vederea acceptării.

5. Orice amendament adoptat în conformitate cu alineatul 3 al acestui articol va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării perioadei de o lună de la data la care toate Părțile au informat Secretarul General că 1-au acceptat.

Capitolul X CLAUZE FINALE

Articolul 42. Semnarea și intrarea în vigoare

1. Prezenta Convenție va fi deschisă spre semnare pentru Statele membre ale Consiliului Europei, Statele ne-membre care au participat la elaborarea sa și Comunitatea Europeană.

2. Prezenta Convenție este supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Secretarul General al Consiliului Europei.

3. Prezenta Convenție va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data la care 10 Semnatari, incluzînd cel puțin 8 State membre ale Consiliului Europei, și-au exprimat consimțămîntul de a fi legați de Convenție, în conformitate cu prevederile alineatului precedent.

4. Dacă orice Stat menționat în alineatul 1 sau Comunitatea Europeană, își exprimă ulterior consimțămîntul să fie legate de Convenție, aceasta va intra în vigoare în ceea ce îi privește în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare sau aprobare.

Articolul 43. Aderarea la Convenție

1. După intrarea în vigoare a prezentei Convenții, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, după consultarea Părților la această Convenție și obținerea acordului lor unanim, poate invita orice Stat ne-membru al Consiliului Europei, care nu a participat la elaborarea Convenției, să adere la prezenta Convenție, printr-o decizie luată cu majoritatea prevăzută de Articolul 20 d. din Statutul Consiliului Europei și cu votul unanim al reprezentanților Statelor Contractante care au dreptul să fie reprezentate în Comitetul de Miniștri.

2. Pentru orice Stat care aderă, Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de aderare la Secretarul General al Consiliului Europei.

Articolul 44. Aplicare teritorială

1. Orice Stat sau Comunitatea Europeană poate, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, să precizeze teritoriul sau teritoriile pe care se va aplica prezenta Convenție.

2. Orice Parte poate, la o dată ulterioară, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să extindă aplicarea prezentei Convenții la orice alt teritoriu precizat în declarație, pentru ale cărui relații internaționale este responsabil sau pentru care este autorizat să asume obligații. Cu privire la un asemenea teritoriu, Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data primirii unei asemenea declarații de către Secretarul General.

3. Orice declarație formulată în temeiul celor două alineate precedente poate fi retrasă, cu privire la orice teritoriu menționat într-o asemenea declarație, printr-o notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei. Retragerea va avea efect în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la primirea unei asemenea notificări de către Secretarul General.

Articolul 45. Rezerve

Nici o rezervă nu poate fi formulată cu privire la oricare prevedere a prezentei Convenții, cu excepția rezervei prevăzute de Articolul 31 alineatul 2.

Articolul 46. Denunțarea

1. Orice Parte poate, în orice moment, să denunțe prezenta Convenție printr-o notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei.

2. O asemenea denunțare va avea efect din prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data primirii notificării de către Secretarul General.

Articolul 47. Notificări

Secretarul General al Consiliului Europei va notifica Statelor membre ale Consiliului Europei, oricărui Stat semnatar, oricărui Stat Parte, Comunității Europene oricărui Stat invitat să semneze prezenta Convenție în conformitate cu prevederile Articolului 42 și oricărui Stat invitat să adere la prezenta Convenție în conformitate cu prevederile Articolului 43:

- a) orice semnătură;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare;
- c) orice dată de intrare în vigoare a prezentei Convenții în conformitate cu Articolele 42 și 43;
- d) orice amendament adoptat în conformitate cu Articolul 41 și data la care un asemenea amendament intră în vigoare;
- e) orice denunțare formulată în temeiul prevederilor Articolului 46;
- f) orice alt act, notificare sau comunicare privind prezenta Convenție;
- g) orice rezervă formulată în baza Articolului 45.

Drept pentru care, subsemnații, care au fost împuterniciți în acest scop, au semnat prezenta Convenție.

Încheiată la Varșovia la 16 mai 2005, în limbile engleză și franceză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depozitat în arhivele Consiliului Europei. Secretarul General al Consiliului Europei va transmite copii certificate fiecărui Stat membru al Consiliului Europei, Statelor ne-membre care au participat la elaborarea prezentei Convenții, Comunității Europene și oricărui Stat invitat să adere la prezenta Convenție.

CONVENȚIE PRIVIND DESPĂGUBIREA VICTIMELOR INFRACTIUNILOR VIOLENTE* (extras)

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale acestui document,
Considerînd că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni cît mai strînse între membrii săi,
Avînd în vedere că din motive de echitate și solidaritate socială este necesar să fie rezolvată situația victimelor infracțiunilor intenționate, săvîrșite cu violență, care au suferit vătămări corporale sau deteriorarea sănătății, și a persoanelor care se aflau în întreținerea celor care au decedat ca urmare a unor astfel de infracțiuni,

Considerînd că este necesară introducerea sau dezvoltarea unei scheme de despăgubire a acestor victime de către statul pe teritoriul căruia au fost comise astfel de infracțiuni, în special în cazurile în care infractorul este necunoscut sau nu dispune de resursele necesare,

Ținînd cont de faptul că este necesară stabilirea unui minimum de prevederi legale în acest domeniu,
Avînd în vedere Rezoluția nr. (77) 27 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind despăgubirea victimelor infracțiunilor,

Au convenit următoarele:

Partea I PRINCIPII FUNDAMENTALE

Articolul 1

Părțile se angajează să întreprindă demersurile necesare pentru aplicarea principiilor enunțate de partea I a prezentei convenții.

Articolul 2

1. În cazul în care despăgubirea nu poate fi integral asigurată prin alte surse, statul trebuie să își aducă contribuția la despăgubirea:

- a) persoanelor care au suferit vătămări corporale grave sau deteriorarea sănătății, ca rezultat direct al unei infracțiuni intenționate săvîrșite cu violență;
- b) persoanelor care se aflau în întreținerea celor care au murit în urma unei asemenea infracțiuni.

2. Despăgubirea se acordă în cazurile de mai sus, chiar dacă infractorul nu poate fi urmărit sau pedepsit.

Articolul 3

Despăgubirea va fi acordată de statul pe teritoriul căruia a fost comisă infracțiunea:

- a) cetățenilor statelor părți la prezenta convenție;
- b) cetățenilor tuturor statelor membre ale Consiliului Europei care sînt rezidenți permanenți în statul pe al cărui teritoriu a fost comisă infracțiunea.

Articolul 4

Despăgubirea va acoperi, după caz, cel puțin următoarele elemente ale prejudiciului: pierderea veniturilor, cheltuielile **privind** îngrijirile medicale și spitalizarea, cheltuielile de înmormîntare și, pentru persoanele aflate în întreținerea victimei, pierderea întreținerii.

Articolul 5

Regimul acordării despăgubirii, dacă este nevoie, poate stabili pentru unul sau pentru toate elementele despăgubirii o limită maximă și una minimă pentru acordarea despăgubirii.

Articolul 6

Regimul acordării despăgubirii poate stabili o perioadă în care pot fi depuse cererile de despăgubire.

* Adoptată la 24 noiembrie 1983. A intrat în vigoare din 01 februarie 1988.

Articolul 7

Despăgubirea poate fi redusă sau refuzată, ținând cont de situația financiară a solicitantului.

Articolul 8

1. Despăgubirea poate fi redusă sau refuzată, avînd în vedere comportamentul victimei sau al solicitantului anterior, în timpul sau ulterior infracțiunii sau în funcție de vătămarea produsă.

2. Despăgubirea poate fi redusă sau refuzată dacă victima sau solicitantul au fost implicați în criminalitatea organizată sau sînt membri ai unei organizații care desfășoară infracțiuni **violente**.

3. Despăgubirea se poate reduce sau refuza în cazul în care o astfel de reparație, totală sau parțială, ar fi contrară ideii de justiție sau ordinii publice.

Articolul 9

În vederea evitării dublei despăgubiri statul sau autoritatea competentă poate deduce din despăgubirea acordată ori poate solicita persoanei despăgubite să returneze o parte sau toată despăgubirea, primită ca urmare a vătămării ori a decesului, de la infractor sau de la asigurările sociale, sau a unei asigurări provenite din orice altă sursă.

Articolul 10

Statul sau autoritatea competentă se poate subroga în drepturile persoanei despăgubite pentru despăgubirea plătită.

Articolul 11

Fiecare parte va întreprinde demersurile necesare pentru a se asigura că informațiile **privind** regimul acordării compensării sînt disponibile eventualilor solicitanți.

Partea a II-a COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 12

Sub rezerva aplicării acordurilor bilaterale sau multilaterale **privind** asistența judiciară reciprocă, încheiate între statele contractante, autoritățile competente ale fiecărei părți vor acorda, la cererea autorităților corespunzătoare ale altei părți, maximum de asistență posibilă în legătură cu chestiunile tratate în prezenta convenție. În acest scop, fiecare stat contractant va desemna o autoritate centrală care să se ocupe de primirea cererilor de asistență și de a le da curs, precum și de a-l informa despre acestea pe Secretarul General al Consiliului Europei la momentul depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.

Articolul 13

1. Comitetul European **privind** Problemele Penale (CDPC) al Consiliului Europei va fi ținut la curent în legătură cu aplicarea prezentei convenții.

2. În acest scop, fiecare parte va transmite Secretarului General al Consiliului Europei orice informații pertinente asupra prevederilor sale legislative sau din regulamente referitoare la chestiunile tratate în prezenta convenție.

CONVENȚIA EUROPEANĂ REFERITOARE LA STATUTUL JURIDIC AL LUCRĂTORULUI MIGRANT*

Strasbourg, 24.XI.1977

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții;

Considerînd ca scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strînsă între membrii săi, în vederea apărării și promovării, în spiritul respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, a idealurilor și principiilor care sînt patrimoniul lor comun, și de a favoriza progresul lor economic și social;

Considerînd că este necesară reglementarea situației juridice a lucrătorilor migranți, cetățeni ai statelor membre ale Consiliului Europei, cu scopul de a le asigura, în măsura în care este posibil, un tratament care să nu fie mai puțin favorabil decît cel de care beneficiază lucrătorii, cetățeni ai statului de primire, pentru toate aspectele legate de condițiile de viață și de muncă;

Hotărîte să faciliteze promovarea socială și bunăstarea lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora;

Afirmînd că drepturile și prerogativele pe care le acordă reciproc propriilor cetățeni sînt recunoscute ca urmare a strînsei asocieri ce unește, prin Statut, statele membre ale Consiliului Europei;

Au convenit asupra celor ce urmează:

Capitolul I

Articolul I. Definiție

1. În sensul prezentei Convenții, expresia „lucrător migrant” desemnează cetățeanul unei Părți contractante care a fost autorizat de către o altă Parte contractantă să își stabilească reședința pe teritoriul său pentru a se încadra într-o muncă salariată.

2. Prezenta Convenție nu se va aplica:

- a) lucrătorilor frontaliери;
- b) artiștilor, inclusiv artiștilor de varietăți și animatorilor de spectacole, și sportivilor, angajați pentru o perioadă de scurtă durată, și persoanelor care exercită o profesie liberală;
- c) marinarilor;
- d) stagiatarilor;
- e) sezonierilor; lucrătorii migranți sezonieri sînt cei care, fiind cetățeni ai unei Părți contractante, prestează o muncă salariată pe teritoriul altei Părți contractante într-o activitate ce depinde de ritmul anotimpurilor, pe baza unui contract cu durată determinată sau într-o muncă determinată;
- f) lucrătorilor, cetățeni ai unei Părți contractante, care prestează o muncă determinată pe teritoriul altei Părți contractante, în contul unei întreprinderi ce își are sediul social în afara teritoriului acestei Părți contractante.

Capitolul II

Articolul 2. Forme de recrutare

1. Recrutarea viitorilor lucrători migranți se poate realiza fie printr-o cerere nominală, fie printr-o cerere nenominală, iar în acest din urmă caz trebuie să se efectueze prin intermediul organului oficial al statului de origine dacă un astfel de organ există și, după caz, prin intermediul organului oficial al statului de primire.

2. Cheltuielile administrative de recrutare, introducere și plasament, atunci cînd sînt efectuate printr-un organ oficial, nu trebuie să fie suportate de viitorul lucrător migrant.

Articolul 3. Examenul medical și profesional

1. Recrutarea viitorilor lucrători migranți poate fi precedată de un examen medical și unul profesional/vocațional.

* Semnată la 11 iulie 2002. Ratificat prin Legea de ratificare nr. 20-XVI din 10 februarie 2006. În vigoare pentru Republica Moldova din 01 octombrie 2006.

2. Examenul medical și examenul profesional își propun să stabilească dacă viitorul lucrător migrant întrunește condițiile de sănătate și aptitudinile tehnice necesare pentru locul de muncă oferit și dacă starea sa de sănătate nu constituie un pericol pentru sănătatea publică.

3. Modalitățile de rambursare a cheltuielilor aferente examenului medical și profesional vor fi reglementate, după caz, prin acordurile bilaterale, astfel încât aceste cheltuieli să nu fie suportate de viitorul lucrător migrant.

4. Un lucrător migrant cărui îi este făcută o ofertă nominală de muncă nu i se va putea cere, cu excepția unor cazuri justificate pe motiv de fraudă, să se supună unui examen profesional, decât la cererea patronului.

Articolul 4. Dreptul de ieșire. Dreptul de admisie. Formalități administrative

1. Orice Parte contractantă va garanta lucrătorului migrant următoarele drepturi:

- dreptul de ieșire de pe teritoriul Părții contractante al cărei cetățean este;
- dreptul de admisie pe teritoriul uneia dintre Părțile contractante pentru a se încadra într-o muncă salariată atunci când, obținând documentele cerute, lucrătorul migrant a primit o autorizație prealabilă în acest scop.

2. Aceste drepturi vor face obiectul restricțiilor prescrise de legislație și care sînt necesare pentru protecția siguranței statului, ordinii publice, sănătății publice sau bunelor moravuri.

3. Documentele necesare lucrătorului migrant pentru emigrare și pentru imigrare vor fi eliberate, în cel mai scurt timp, gratuit sau contra unei sume care nu va depăși costul lor administrativ.

Articolul 5. Formalitățile și procedura privind contractul de muncă

Oricărui lucrător migrant care a obținut un loc de muncă i se va pune la dispoziție, înaintea plecării către statul de primire, un contract de muncă sau o ofertă precisă de muncă, care vor putea fi redactate în una sau mai multe dintre limbile utilizate în statul de origine și în una sau mai multe dintre limbile utilizate în statul de primire. Utilizarea a cel puțin unei limbi a statului de origine și unei limbi a statului de primire va fi obligatorie în cazul recrutării de către un organ oficial sau de către o agenție de plasare recunoscută oficial.

Articolul 6. Informare

1. Părțile contractante vor face schimb de informații între ele și vor furniza candidaților la emigrare informații adecvate privind stabilirea reședinței, condițiile și posibilitățile de reîntregire a familiei, natura locului de muncă, posibilitățile de încheiere a unui nou contract de muncă după ce primul a expirat, calificarea cerută, condițiile de muncă și de viață (inclusiv costul vieții), salarizarea, securitatea socială, locuința, hrana, transferul economiilor, călătoria, precum și reținerile din salariu cu titlu de contribuții de protecție și securitate socială, impozite, taxe și alte obligații. De asemenea, pot fi furnizate informații privind condițiile culturale și religioase din statul de primire.

2. În cazul recrutării prin intermediul unui organ oficial al statului de primire, aceste informații vor fi furnizate viitorului muncitor migrant, înaintea plecării sale, într-o limbă pe care o poate înțelege, pentru a-i permite să ia o decizie în deplină cunoștință de cauză. După caz, traducerea acestor informații într-o limbă pe care viitorul muncitor migrant o poate înțelege va fi asigurată, ca regulă generală, de statul de origine.

3. Orice Parte contractantă se angajează să ia măsuri adecvate pentru a preveni propaganda înșelătoare cu privire la emigrare și imigrare.

Articolul 7. Călătoria

1. Fiecare Parte contractantă se angajează ca, în cazul unei recrutări colective oficiale, cheltuielile de călătorie către statul de primire să nu fie suportate niciodată de lucrătorul migrant. Modalitățile de plată vor fi stabilite prin acordurile bilaterale, care vor putea să prevadă și extinderea măsurilor mai sus menționate la familii și la lucrătorii recrutați individual.

2. În cazul lucrătorilor migranți și al familiilor acestora care tranzitează teritoriul unei Părți contractante pentru a ajunge în statul de primire, sau cu ocazia întoarcerii acestora în statul de origine, autoritatea competentă a statului de tranzit va lua toate măsurile în vederea grăbirii trecerii și evitării întârzierilor și dificultăților administrative.

3. Fiecare Parte contractantă va acorda scutire de tarife și taxe de import la intrarea în statul de primire, la întoarcerea definitivă în statul de origine, precum și în cursul tranzitului:

- a) pentru efectele personale și bunurile mobile aparținând lucrătorilor migranți și membrilor lor de familie care fac parte din gospodăria acestora;
- b) într-o măsură rezonabilă, pentru uneltele manuale și echipamentul portativ necesare lucrătorilor migranți pentru exercitarea meseriei lor.

Scutirile menționate mai sus vor fi acordate în conformitate cu modalitățile prevăzute de dispozițiile legislative sau normative în vigoare în statele respective.

Capitolul III

Articolul 8. Permisul de muncă

1. Orice Parte contractantă care admite un lucrător migrant să ocupe un loc de muncă salarizat îi va elibera sau îi va reînnoi acestuia (cu excepția cazului în care este scutit de această cerință) un permis de muncă, în condițiile prevăzute de propria legislație.

2. Cu toate acestea, un permis de muncă eliberat pentru prima dată nu va putea, ca regulă generală, să lege lucrătorul de același patron sau de aceeași localitate pentru o perioadă mai mare de un an.

3. În caz de reînnoire a permisului de muncă al lucrătorului migrant, acest permis ar trebui să aibă, ca regulă generală, o durată de cel puțin un an, în măsura în care situația și evoluția pieței muncii o permit.

Articolul 9. Permisul de ședere

1. Orice Parte contractantă va elibera, în măsura în care legislația națională o impune, permise de ședere pentru lucrătorii migranți care au fost autorizați să ocupe un loc de muncă salarizat pe teritoriul lor, în conformitate cu condițiile prevăzute în prezenta Convenție.

2. Permisul de ședere va fi eliberat în condițiile prevăzute de legislația națională și, după caz, reînnoit pentru o durată egală, ca regula generală, cu cea a permisului de muncă. Atunci când durata permisului de muncă este nedeterminată, permisul de ședere va fi eliberat și, după caz, reînnoit, în principiu, pentru o perioadă de cel puțin un an. Acesta va fi eliberat și reînnoit gratuit sau contra unei sume reprezentând doar costurile administrative.

3. Dispozițiile prezentului articol se vor aplica și membrilor de familie ai lucrătorului migrant autorizați să i se alăture, în conformitate cu articolul 12 al prezentei Convenții.

4. Dacă lucrătorul migrant nu mai ocupă un loc de muncă, fie în urma unei incapacități temporare de muncă ca urmare a unei boli sau a unui accident, fie că se află în situație de șomaj involuntar, constatat în mod corespunzător de autoritățile competente, i se va permite, în scopul aplicării dispozițiilor articolului 25 din prezenta Convenție, să rămână pe teritoriul statului de primire o perioadă care nu ar trebui să fie mai mică de cinci luni.

Cu toate acestea, nici o Parte contractantă nu va fi obligată, în cazul prevăzut la alineatul de mai sus, să îi permită lucrătorului migrant să rămână pentru o perioadă care depășește durata de plată a alocației de șomaj.

5. Permisul de ședere, eliberat în conformitate cu dispozițiile paragrafelor 1-3 din prezentul articol, va putea fi retras:

- a) din motive de securitate națională, ordine publică sau bune moravuri;
- b) dacă titularul refuză, după ce a fost informat în mod corespunzător despre consecințele unui asemenea refuz, să se conformeze măsurilor prescrise de o autoritate publică medicală în ceea ce îl privește, în scopul protejării sănătății publice;
- c) dacă o condiție esențială pentru eliberarea sau valabilitatea sa nu este îndeplinită.

Fiecare Parte contractantă se angajează însă să asigure lucrătorilor migranți, a căror permise de ședere au fost retrase, dreptul efectiv de recurs pe lângă o autoritate judiciară sau administrativă, în conformitate cu procedura prevăzută de propria legislație.

Articolul 10. Primirea

1. La sosirea în statul de primire, lucrătorii migranți și membrii lor de familie vor primi toate informațiile și recomandările corespunzătoare, precum și toată asistența necesară, în vederea instalării și adaptării lor.

2. În acest scop, lucrătorii migranți și membrii lor de familie vor beneficia de sprijinul și asistența serviciilor sociale și organismelor de utilitate publică ale statului de primire, precum și de ajutorul furnizat de autoritățile consulare ale statului lor de origine. De asemenea, lucrătorii migranți vor beneficia, la fel ca și lucrătorii naționali, de sprijinul și asistența serviciului de ocupare a forței de muncă. Orice Parte contractantă se va strădui totuși să asigure, atunci când situația o impune, servicii sociale specializate, pentru a facilita sau coordona primirea lucrătorilor migranți și a familiilor acestora.

3. Orice Parte contractantă se angajează să asigure lucrătorilor migranți și membrilor lor de familie libertatea de a practica religia ce corespunde confesiunii lor; aceasta le va facilita, în măsura mijloacelor eventual disponibile, practicarea acestei religii.

Articolul 11. Recuperarea sumelor datorate cu titlu de obligație de întreținere

1. Condiția de lucrător migrant nu trebuie să devină un obstacol în recuperarea sumelor datorate cu titlu de obligație de întreținere persoanelor rămase în statul de origine și care decurg din relațiile de familie, de rudenie, de căsătorie sau de alianță, inclusiv obligația de întreținere în privința unui copil nelegitim.

2. Orice Parte contractantă va lua măsurile necesare pentru a asigura recuperarea sumelor datorate cu titlu de obligație de întreținere, utilizând în acest scop, în măsura în care este posibil, forma adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.

3. În măsura în care este posibil, orice Parte contractantă va lua măsuri în vederea desemnării unei autorități unice, naționale sau regionale, însărcinată să primească și să expedieze cererile de pensii alimentare datorate cu titlu de obligație de întreținere, potrivit condițiilor prevăzute la paragraful I de mai sus.

4. Prezentul articol nu va aduce atingere dispozițiilor convențiilor bilaterale sau multilaterale încheiate sau care urmează să fie încheiate.

Articolul 12. Reîntregirea familiei

1. Soția unui lucrător migrant/soțul unei lucrătoare migrante care își desfășoară activitatea profesională în mod legal pe teritoriul unei Părți contractante și copiii săi necăsătoriți, atât timp cât sînt considerați minori de legislația pertinentă a statului de primire, care se află în întreținerea lor, vor fi autorizați, în condiții similare celor prevăzute în Convenție pentru admisia lucrătorilor migranți și potrivit procedurii prevăzute pentru această admisie de legislație sau de acordurile internaționale, să se alăture lucrătorului migrant pe teritoriul unei Părți contractante, cu condiția ca acesta din urmă să dispună pentru familia sa de o locuință considerată normală pentru lucrătorii naționali din regiunea unde este angajat. Orice Parte contractantă va putea condiționa acordarea autorizației prevăzute mai sus de o perioadă de așteptare ce nu va putea să depășească douăsprezece luni.

2. Orice stat poate, în orice moment, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, care va produce efecte la o lună de la primirea sa, să subordoneze, în plus, reîntregirea familiei prevăzută la paragraful I de mai sus condiției ca lucrătorul migrant să dispună de resurse stabile și suficiente pentru satisfacerea nevoilor familiei sale.

3. Orice stat poate, în orice moment, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, care va produce efecte la o lună de la primirea sa, să deroge temporar de la obligația de eliberare a autorizației prevăzute la paragraful I de mai sus, pentru una sau mai multe părți ale teritoriului sau, pe care le va desemna în declarație, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu obligațiile care decurg din alte instrumente internaționale. Declarația va indica motivele speciale ce justifică derogarea în privința capacității de primire.

Orice stat care se prevalează de această posibilitate de derogare îl va ține la curent pe Secretarul general al Consiliului Europei cu privire la măsurile luate și va asigura publicarea acestor măsuri în cel mai scurt timp. Acesta trebuie, de asemenea, să îl informeze pe Secretarul general asupra datei la care aceste măsuri încetează să mai fie în vigoare și de la care dispozițiile Convenției beneficiază din nou de o aplicare deplină.

În principiu, declarația nu va afecta cererile de reîntregire a familiei prezentate autorităților competente de către lucrătorii migranți stabiliți deja în partea respectivă de teritoriu înainte ca declarația să fie adresată Secretarului general.

Articolul 13. Locuința

1. Orice Parte contractantă va aplica, în privința accesului la locuințe și a chiriilor, un tratament care nu este mai puțin favorabil decît cel pe care îl aplică propriilor cetățeni, în cazul în care acest domeniu este reglementat prin legile și actele sale normative.

2. Orice Parte contractantă va urmări ca serviciile naționale competente să efectueze controale, în cazurile adecvate, în colaborare cu autoritățile consulare interesate care acționează în cadrul jurisdicției lor, pentru a se asigura ca normele de salubritate a locuințelor sînt respectate atît pentru lucrătorii migranți cît și pentru propriii săi cetățeni.

3. Orice Parte contractantă se angajează să îi protejeze pe lucrătorii migranți, în conformitate cu legile și reglementările proprii, împotriva exploatării în materie de chirie.

4. Orice Parte contractantă va asigura, prin mijloacele aflate la dispoziția serviciilor naționale competente, ca locuința lucrătorului migrant să fie convenabilă.

Articolul 14. Pregătirea inițială. Pregătirea școlară, profesională și lingvistică. Recalificarea profesională

1. Lucrătorii migranți și membrii familiilor acestora admiși în mod oficial pe teritoriul unei Părți contractante vor beneficia, cu același titlu și în aceleași condiții ca lucrătorii naționali, de învățămînt general și profesional precum și de pregătire și recalificare profesională și vor avea acces la învățămîntul superior în conformitate cu dispozițiile care reglementează, de o manieră generală, accesul la diferitele instituții din statul de primire.

2. Pentru a favoriza accesul la școlile de învățămînt general și profesional, precum și la centrele de formare profesională, statul de primire va facilita învățarea, de către lucrătorii migranți și familiile acestora, a limbii sau, dacă sînt mai multe, a uneia dintre limbile sale.

3. Pentru aplicarea paragrafelor 1 și 2 de mai sus, dreptul de acordare a burselor va reveni fiecărei Părți contractante, care se va strădui să asigure, în acest domeniu, copiilor lucrătorilor migranți care locuiesc împreună cu familiile lor în statul de primire - în conformitate cu dispozițiile articolului 12 al prezentei Convenții - aceleași facilități ca și cetățenilor statului de primire.

4. Calificările anterioare ale lucrătorului, precum și diplomele și titlurile profesionale dobîndite în statul de origine, vor fi recunoscute de către Părțile contractante potrivit modalităților stabilite prin acordurile bilaterale sau multilaterale.

5. Părțile contractante respective se vor strădui, printr-o strînsă cooperare, să asigure ca pregătirea și recalificarea profesională, în sensul prezentului articol, vor ține cont, pe cît posibil, de necesitățile lucrătorilor migranți, în perspectiva întoarcerii în statul lor de origine.

Articolul 15. Învățarea limbii materne a lucrătorului migrant

Părțile contractante respective vor acționa, de comun acord, în vederea organizării, pentru copiii lucrătorilor migranți, în măsura în care este posibil, a unor cursuri speciale de învățare a limbii materne a lucrătorului migrant pentru a facilita, printre altele, întoarcerea lor în statul de origine.

Articolul 16. Condiții de muncă

1. În materie de condiții de muncă, lucrătorii migranți autorizați să exercite o activitate profesională vor beneficia de un tratament nu mai puțin favorabil decît cel care se aplică lucrătorilor naționali, potrivit dispozițiilor legislative sau normative, contractelor colective de muncă sau uzanțelor.

2. Nu se poate deroga, prin contract individual de muncă, de la principiul egalității de tratament prevăzut la paragraful precedent.

Articolul 17. Transferul economiilor

1. Orice Parte contractantă va permite, potrivit unor modalități stabilite prin legislația proprie, transferul unei părți sau al totalității cîștigurilor și economiilor lucrătorilor migranți pe care aceștia doresc să le transfere.

Această dispoziție se va aplica și transferului sumelor datorate de lucrătorii migranți cu titlu de obligație de întreținere. Transferul sumelor datorate de lucrătorii migranți cu titlu de obligație de întreținere nu va putea fi, în nici un caz, stînjenit sau împiedicat.

2. Orice Parte contractantă va permite, în baza unor convenții bilaterale sau prin orice alt mijloc, transferul sumelor datorate lucrătorilor migranți atunci cînd aceștia părăsesc teritoriul statului de primire.

Articolul 18. Securitatea socială

1. Orice Parte contractantă se angajează să asigure pe teritoriul sau, lucrătorilor migranți și membrilor familiilor acestora, egalitatea de tratament cu propriii cetățeni în materie de securitate socială, sub rezerva condițiilor cerute de legislația națională și de acordurile bilaterale și multilaterale încheiate sau ce urmează să fie încheiate între Părțile contractante respective.

2. De asemenea, Părțile contractante se vor strădui să garanteze lucrătorilor migranți și membrilor familiilor acestora păstrarea drepturilor câștigate sau în curs de dobândire precum și acordarea beneficiilor convenite în străinătate, prin intermediul acordurilor bilaterale și multilaterale.

Articolul 19. Asistența socială și medicală

Orice Parte contractantă se angajează să acorde pe teritoriul său lucrătorilor migranți și membrilor lor de familie, prezenți în mod legal pe teritoriul său, asistența socială și medicală în aceleași condiții ca și pentru propriii cetățeni, în conformitate cu obligațiile pe care și le asumă în baza acordurilor internaționale și în special a Convenției europene de asistență socială și medicală din 1953.

Articolul 20. Accidente de muncă și boli profesionale. Igiena muncii

1. În ceea ce privește prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale precum și igiena muncii, lucrătorii migranți vor beneficia de aceleași drepturi și de aceeași protecție ca și lucrătorii naționali, în conformitate cu legile acelei Părți contractante și cu contractele colective de muncă și ținând cont de situația lor specială.

2. Lucrătorul migrant care a suferit un accident de muncă sau a contractat o boală profesională pe teritoriul statului de primire va beneficia de readaptare profesională în aceleași condiții ca și lucrătorii naționali.

Articolul 21. Inspekția condițiilor de muncă

Orice Parte contractantă va inspecta sau va organiza inspekția condițiilor de muncă ale lucrătorilor migranți în același mod ca și pentru lucrătorii naționali. Această inspekție va fi efectuată de organismele și instituțiile competente ale statului de primire și de orice altă instanța autorizată de statul de primire.

Articolul 22. Decesul

Orice Parte contractantă va urmări ca, prin legile proprii sau, după caz, prin acordurile bilaterale, să fie luate măsuri în vederea furnizării oricărui ajutor sau oricărei asistențe necesare pentru transportul în statul de origine a corpurilor lucrătorilor migranți decedați în urma unui accident de muncă.

Articolul 23. Impozitarea veniturilor din muncă

1. În materie de venituri și fără a aduce atingere dispozițiilor privind dubla impunere conținute în acordurile deja încheiate sau care vor putea fi încheiate între Părțile contractante, lucrătorii migranți nu vor fi obligați, pe teritoriul unei Părți contractante, la plata unor tarife, taxe, impozite sau contribuții, indiferent de denumirea acestora, mai ridicate sau mai oneroase decât cele care sînt cerute propriilor cetățeni care se află într-o situație similară. Aceștia vor beneficia în special de reduceri sau scutiri de impozite sau de taxe și de degrevări la bază, inclusiv de deduceri pentru cheltuielile familiale.

2. Părțile contractante vor stabili între ele, prin acordurile bilaterale sau multilaterale privind dubla impunere, măsurile care ar putea fi luate pentru evitarea dublei impuneri a câștigurilor lucrătorilor migranți.

Articolul 24. Încetarea contractului de muncă și concedierea

1. La încetarea unui contract de muncă cu durată determinată, la sfîrșitul perioadei convenite, și în caz de desfacere anticipată a unui astfel de contract sau de reziliere a unui contract de muncă cu durată nedeterminată, lucrătorul migrant va beneficia de un tratament nu mai puțin favorabil decât cel de care beneficiază lucrătorii naționali în baza dispozițiilor legislației sau contractelor colective de muncă.

2. Lucrătorul migrant va beneficia, în caz de concediere individuală sau colectivă, de regimul aplicabil lucrătorilor naționali în baza legislației sau a contractelor colective de muncă, în special în ceea ce privește forma și durata preavizului de concediere, indemnizațiile legale sau convenționale și cele la care ar fi avut, eventual, dreptul în cazul desfacerii abuzive a contractului său de muncă.

Articolul 25 Reîncadrarea în muncă

1. Dacă lucrătorul migrant își pierde locul de muncă dintr-un motiv care nu îi poate fi imputat, în special în caz de șomaj sau de boală de lungă durată, autoritatea competentă a statului de primire va facilita reîncadrarea sa în muncă potrivit dispozițiilor legislative sau normative în vigoare în statul respectiv.

2. În acest scop, statul de primire va favoriza măsurile necesare pentru asigurarea, pe cât posibil, a recalificării și readaptării profesionale a lucrătorului migrant în cauză, cu condiția ca acesta să își manifeste intenția de a continua să fie încadrat în muncă în statul de primire.

Articolul 26. Dreptul de acces la autoritățile judiciare și administrative ale statului de primire

1. Orice Parte contractantă va acorda lucrătorilor migranți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor cetățeni pentru acțiunile în justiție. Lucrătorii migranți vor avea dreptul, în aceleași condiții ca și propriii cetățeni, la deplina protecție legală și judiciară a persoanei și bunurilor, a drepturilor și intereselor; ei vor avea în special dreptul, în aceleași condiții ca și propriii cetățeni, de a recurge la autoritățile judiciare și administrative competente, în conformitate cu legislația statului de primire, și de a obține asistența oricărei persoane pe care o aleg agreată de legile statului respectiv, în special în litiigiile cu propriul patron, cu membrii propriei familii sau cu terțe persoane. Regulile de drept internațional privat în vigoare în statul de primire nu vor fi afectate de acest articol.

2. Orice Parte contractantă va acorda lucrătorilor migranți asistența judiciară în aceleași condiții ca și propriilor cetățeni și, în cazul procedurilor civilă sau penală, posibilitatea de a obține asistența unui interpret, dacă lucrătorul migrant nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată în instanță.

Articolul 27. Recurgerea la serviciile de ocupare a forței de muncă

Orice Parte contractantă va recunoaște lucrătorilor migranți și membrilor familiilor acestora care se afla în mod oficial pe teritoriul său dreptul de a apela la serviciile de ocupare a forței de muncă, în aceleași condiții ca și lucrătorii naționali și în conformitate cu dispozițiile legislative și normative, precum și cu practicile administrative, inclusiv în ceea ce privește condițiile de admisie, în vigoare în acel stat.

Articolul 28. Exercițarea dreptului sindical

Orice Parte contractantă va recunoaște lucrătorilor migranți libertatea dreptul de a se organiza pentru protecția intereselor lor economice și sociale, în condițiile prevăzute de legislația națională pentru propriii săi cetățeni.

Articolul 29. Participarea la viața întreprinderii

Orice Parte contractantă va facilita, în măsura în care este posibil, participarea lucrătorilor migranți la viața întreprinderii, în aceleași condiții ca și lucrătorii naționali.

Capitolul IV

Articolul 30. Întoarcerea

1. Orice Parte contractantă va adopta, pe cât posibil, dispoziții adecvate în vederea acordării de asistență lucrătorilor migranți și membrilor familiilor acestora cu ocazia întoarcerii lor definitive în statul de origine, în special cele menționate la articolul 7, paragrafele 2 și 3, din prezenta Convenție. Acordarea unei asistențe financiare va rămâne la latitudinea fiecăreia dintre Părțile contractante.

2. Pentru ca lucrătorii migranți să poată lua cunoștință înainte de întoarcerea lor de condițiile în care se vor putea reinstala în statul lor de origine, acest stat va comunica statului de primire, care le va pune, la cerere, la dispoziția celor interesați, informații ce privesc în special:

- posibilitățile și condițiile de angajare din statul lor de origine;
- ajutorul financiar acordat în vederea reintegrării economice;
- păstrarea drepturilor câștigate în străinătate în materie de securitate socială;
- demersurile ce trebuie efectuate pentru căutarea unei locuințe;
- echivalarea certificatelor sau diplomelor profesionale obținute în străinătate și, după caz, examenele necesare pentru validarea lor;
- echivalarea titlurilor de studii obținute în străinătate pentru a permite integrarea școlară a copiilor lucrătorilor migranți, fără repetarea anilor de studiu.

Capitolul V

Articolul 31. Menținerea drepturilor câștigate

Nici una dintre dispozițiile prezentei Convenții nu va putea fi interpretată ca justificând un tratament mai puțin favorabil decât cel care rezultă pentru un lucrător migrant din legislația națională a statului de primire și din acordurile bilaterale și multilaterale la care acest stat este Parte contractantă.

Articolul 32. Relațiile între prezenta Convenție și dreptul intern al Părților contractante sau acordurile internaționale

Dispozițiile prezentei Convenții nu vor aduce atingere dispozițiilor care sînt sau vor intra în vigoare și care sînt sau vor fi mai favorabile pentru persoanele protejate de prezenta Convenție în conformitate cu dreptul intern și cu tratatele, convențiile, acordurile sau aranjamentele bilaterale ori multilaterale, precum și cu măsurile luate pentru aplicarea acestora.

Articolul 33. Aplicarea Convenției

1. În anul următor intrării în vigoare a prezentei Convenții, se va constitui un Comitet cu caracter consultativ.

2. Fiecare Parte contractantă va desemna un reprezentant în acest comitet consultativ. Orice alt stat membru al Consiliului Europei va putea să fie reprezentat în cadrul acestuia de către un observator cu vot consultativ.

3. Comitetul consultativ va examina orice propunere care îi va fi prezentată de una dintre Părțile contractante în vederea facilitării sau îmbunătățirii condițiilor de aplicare a Convenției precum și orice propunere ce urmărește modificarea acesteia.

4. Opiniile și recomandările comitetului consultativ vor fi adoptate cu majoritatea membrilor comitetului; propunerile vizînd modificarea Convenției vor fi totuși adoptate cu unanimitatea membrilor comitetului.

5. Opiniile, recomandările și propunerile comitetului consultativ menționate mai sus vor fi adresate Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei care va decide asupra acțiunii ce urmează a fi întreprinse.

6. Comitetul consultativ va fi convocat de Secretarul general al Consiliului Europei și se va reuni, în general, cel puțin o dată la 2 ani, dar și atunci cînd Comitetul de Miniștri sau cel puțin două Părți contractante vor lua inițiativa în această privință; comitetul se va reuni și la cererea unei Părți contractante atunci cînd vor fi aplicate dispozițiile paragrafului 3 al articolului 12.

7. Comitetul consultativ va întocmi periodic, pentru Comitetul de Miniștri, un raport conținînd informații referitoare la stadiul legislației și reglementarilor în vigoare pe teritoriul Părților cu privire la domeniile prevăzute în prezenta Convenție.

Capitolul VI

Articolul 34. Semnare. Ratificare. Intrare în vigoare

1. Prezenta Convenție este deschisă spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei. Aceasta va fi supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Secretarul General al Consiliului Europei.

2. Convenția va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni ce urmează după data depunerii celui de-al cincilea instrument de ratificare, acceptare sau aprobare.

3. Pentru orice stat semnatar care o va ratifica, accepta sau aproba ulterior, aceasta va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni ce urmează după depunerea instrumentului sau de ratificare, acceptare sau aprobare.

Articolul 35. Cîmp de aplicare teritorial

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului sau de ratificare, acceptare sau aprobare sau în orice alt moment ulterior, să extindă aplicarea prezentei Convenții, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, la toate sau la unul ori mai multe dintre teritoriile cărora le asigură relațiile internaționale sau în numele cărora este autorizat să își asume angajamente.

2. Orice declarație făcută în baza paragrafului precedent va putea fi retrasă în privința oricărui teritoriu desemnat în această declarație. Această retragere va produce efecte la șase luni de la primirea declarației de retragere de către Secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 36. Rezerve

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului de ratificare, acceptare sau aprobare, să formuleze una sau mai multe rezerve care nu vor putea fi legate de mai mult de nouă articole din capitolele II-IV, altele decât articolele 4, 8, 9, 12, 16, 17, 20, 25, 26.

2. Orice stat poate să retragă, în orice moment, în întregime sau în parte, o rezervă pe care a formulat-o în baza paragrafului precedent, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, care va produce efecte de la data primirii sale.

Articolul 37. Denunțarea Convenției

1. Orice Parte contractantă poate să denunțe prezenta Convenție printr-o notificare adresată Secretarului general al Consiliului Europei, care va produce efecte după expirarea unei perioade de șase luni de la data primirii sale.

2. Nici o denunțare nu poate fi făcută înaintea expirării unei perioade de cinci ani de la intrarea în vigoare a Convenției pentru Partea contractantă în cauză.

3. Orice Parte contractantă care încetează să mai fie membru al Consiliului Europei încetează să mai fie parte la prezenta Convenție după șase luni de la data la care și-a pierdut calitatea de stat membru.

Articolul 38. Notificări

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statele membre ale Consiliului asupra:

- a) Oricărei semnături;
- b) Depunerii oricărui instrument de ratificare, acceptare sau aprobare;
- c) Oricărei notificări primite în conformitate cu dispozițiile paragrafelor 2 și 3 ale articolului 12;
- d) Oricărei date de intrare în vigoare a prezentei Convenții, în conformitate cu articolul 34;
- e) Oricărei declarații primite în conformitate cu dispozițiile articolului 35;
- f) Oricărei rezerve formulate în conformitate cu dispozițiile paragrafului I al articolului 36;
- g) Retragerii oricărei rezerve efectuate în conformitate cu dispozițiile paragrafului 2 al articolului 36;
- h) Oricărei notificări primite în conformitate cu dispozițiile articolului 37 și data la care denunțarea va produce efecte.

Drept pentru care, subsemnații, autorizați corespunzător în acest scop, au semnat prezenta Convenție.

Încheiată la Strasbourg, la 24 noiembrie 1977, în limbile franceză și engleză, ambele texte avînd autoritate egală, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica copii certificate conform fiecăruia dintre statele semnatare.

RECOMANDAREA NR. R 22 (99)
A COMITETULUI DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE
CU PRIVIRE LA SUPRAAGLOMERAREA ÎNCHISORILOR
ȘI INFLAȚIA POPULAȚIEI ÎNCHISORILOR
(Adoptată de către Comitetul de miniștri pe 30 septembrie 1999
la cea de-a 681-a adunare a reprezentanților miniștrilor)

33

Comitetul de miniștri, în conformitate cu termenii articolului 15.b al Statutului Consiliului Europei,
Considerînd că supraaglomerarea închisorilor și o creștere a populației închisorilor reprezintă o provocare majoră pentru conducerile închisorilor și pentru sistemul justiției penale ca întreg, atît în termenii drepturilor omului cît și ai conducerii eficiente a instituțiilor penale;

Considerînd că rezolvarea eficientă a situației populației închisorilor este legată de aspecte ca situația infracțională generală, prioritățile controlării infracționalității, gama de pedepse disponibile prevăzute de legislație, severitatea sentințelor pronunțate, frecvența folosirii sancțiunilor și măsurilor comunitare, folosirea detențiunii în așteptarea judecării, eficacitatea agențiilor de justiție penală și, nu în ultimul rînd, atitudinea publicului față de infracționalitate și pedepse;

Afirmînd că măsurile concepute pentru combaterea supraaglomerării închisorilor și reducerea populației închisorilor trebuie integrate într-o politică rațională și coerentă privind infracționalitatea îndreptată spre prevenirea infracționalității și a comportamentului infracțional, adoptarea unei legislații eficiente, protejarea siguranței publice, individualizarea sancțiunilor și măsurilor și reintegrarea socială a infractorilor;

Considerînd că aceste măsuri trebuie să respecte principiile de bază ale statelor democratice guvernate de statul de drept și supuse scopului fundamental al garantării drepturilor omului, în conformitate cu Convenția europeană pentru drepturile omului și cu jurisprudența organelor împuternicite să o aplice;

Recunoscînd că aceste măsuri necesită implicarea conducătorilor politici și administrativi, a judecătorilor, procurorilor și a publicului larg, ca și furnizarea informațiilor referitoare la funcțiile pedepsirii, la eficacitatea relativă a sancțiunilor și măsurilor privative și neprivative de libertate și la realitățile din închisori;

Ținînd cont de Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane ori degradante;

Recunoscînd importanța Recomandării nr. R 11 (80) referitoare la detențiunea în așteptarea judecării, a Recomandării nr. R 3 (87) referitoare la Normele europene privind închisorile, a Recomandării nr. R 18 (87) referitoare la simplificarea justiției penale, a Recomandării nr. R 16 (92) referitoare la Normele europene privind sancțiunile și măsurile comunitare și a Recomandării nr. R 17 (92) referitoare la consecvența în pronunțarea sentințelor,

Recomandă guvernelor statelor membre:

- să adopte toate măsurile necesare, atunci își cînd revizuiesc legislația și practica în legătură cu supraaglomerarea închisorilor și cu inflația populației închisorilor, pentru a aplica principiile cuprinse în Anexa acestei Recomandări;
- să încurajeze difuzarea cît mai largă posibil a Recomandării și a raportului privind supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, elaborat de comitetul European pentru probleme penale.

Anexa Recomandării nr. R 22 (99)

I. PRINCIPII DE BAZĂ

1. Privarea de libertate trebuie considerată o sancțiune sau măsură extremă și, de aceea, trebuie impusă numai cînd, din cauza gravității infracțiunii, orice altă sancțiune sau măsură ar fi evident inadecvată.

2. Extinderea capacității închisorilor trebuie să fie o măsură mai curînd excepțională, deoarece în general este puțin probabil să ofere o soluție durabilă pentru problema supraaglomerării. Țările în care capacitatea închisorilor poate fi suficientă în termeni generali, dar nu este adaptată la nevoile locale, trebuie să încerce să obțină o distribuire mai rațională a capacității închisorilor.

3. Trebuie prevăzut un set corespunzător de sancțiuni și măsuri comunitare, posibil gradate în funcție de severitate; procurorii și judecătorii trebuie determinați să le folosească cît mai mult posibil.

4. Statele membre trebuie să analizeze posibilitatea depenalizării anumitor tipuri de infracțiuni sau a reclasificării acestora astfel încât să nu atragă pedepse privative de libertate.

5. Pentru a concepe o strategie coerentă împotriva supraaglomerării închisorilor și a inflației populației închisorilor trebuie efectuată o analiză detaliată a principalilor factori care contribuie la acestea, avînd în vedere în primul rînd aspecte ca tipurile de infracțiuni care impun pedepse cu închisoarea pe termen lung, prioritățile controlării infracționalității, atitudinea și preocupările publicului și practicile de pronunțare a sentinței existente.

II. PROBLEMA INSTITUȚIILOR DE DETENȚIUNE INSUFICIENTE

6. Pentru a evita supraaglomerarea excesivă trebuie stabilită capacitatea maximă a instituțiilor penale.

7. Cînd apar condițiile supraaglomerării, o importanță deosebită trebuie acordată în special principiilor demnității umane, angajamentului administrației închisorii de a aplica un tratament uman și pozitiv, recunoașterii rolului angajaților și abordărilor manageriale moderne, eficiente. În conformitate cu Normele europene privind închisorile, trebuie acordată o atenție specială spațiului disponibil pentru prizonieri, igienei și condițiilor sanitare, asigurării hranei suficiente și corespunzător preparate și prezentate, îngrijirii sănătății prizonierilor și posibilității de a beneficia de activități în aer liber.

8. Pentru a contracara consecințele negative ale supraaglomerării închisorilor, trebuie facilitată în măsura posibilului contactele deținuților cu familiile lor și folosit la maximum sprijinul oferit de comunitate.

9. Trebuie folosite pe cît posibil modalități specifice de aplicare a sentințelor privative de libertate, cum ar fi semilibertatea, regimul deschis, permisiunea de a părăsi închisoarea, și plasamentele externe, pentru a contribui la tratarea și restabilirea prizonierilor, la menținerea legăturilor acestora cu familia și comunitatea și la reducerea tensiunii în instituțiile penale.

III. MĂSURI REFERITOARE LA ETAPA ANTERIOARĂ JUDECĂRII. EVITAREA PROCEDURILOR PENALE – REDUCEREA RECURGERII LA DETENȚIUNEA ÎN AȘTEPTAREA JUDECĂRII

10. Trebuie luate măsurile necesare în scopul implementării principiilor prevăzute în recomandarea nr. 18 (87) privind simplificarea justiției penale; aceasta implică mai ales ca statele membre, ținînd cont de propriile principii constituționale sau tradiții juridice, să recurgă la principiul urmăririi discreționare (sau la măsuri care au același scop) și să folosească proceduri simplificate și înțelegeri în afara tribunalului ca alternative la urmărire în cazurile în care acest lucru este posibil, pentru a evita procedurile penale.

11. Aplicarea detențiunii în așteptarea judecării și durata acesteia trebuie reduse la un minimum compatibil cu interesele justiției. În acest scop, statele membre trebuie să asigure că legislația și practica lor sînt conforme cu prevederile pertinente ale Convenției europene pentru drepturile omului și cu jurisprudența organelor sale de control și să urmeze principiile prevăzute în Recomandarea nr. R. 11 (80) privind detențiunea în așteptarea judecării, mai ales în ceea ce privește temeiul în care poate fi dispusă detențiunea în așteptarea judecării.

12. Trebuie folosite în cea mai mare măsură posibil alternativele la detențiunea în așteptarea judecării, cum ar fi condiția ca infractorul suspectat să locuiască la o adresă specificată, restricția de a părăsi un loc sau de a intra într-un anumit loc fără autorizație, prevederea cauțiunii sau supravegherii și asistării de către o agenție specificată de autoritatea judecătorească. În legătură cu aceasta, trebuie să se acorde atenție posibilităților de a verifica respectarea condiției de a rămîne într-un loc specificat prin dispozitive de supraveghere electronică.

13. Pentru a sprijini folosirea umană și eficientă a detențiunii în așteptarea judecării, trebuie alocate resursele umane și financiare corespunzătoare și dezvoltate mijloace procedurale și tehnici manageriale adecvate, în funcție de necesități.

IV. MĂSURI REFERITOARE LA ETAPA JUDECĂRII. SISTEMUL SANȚIUNILOR/MĂSURILOR – TERMENUL SENTINȚEI

14. Trebuie depuse eforturi pentru reducerea recurgerii la sentințe privative de libertate, care împovărează sistemul penitenciar, și substituirea sentințelor privative de libertate scurte cu sancțiuni și măsuri comunitare.

15. În stabilirea sancțiunilor și măsurilor comunitare care pot fi folosite în locul privării de libertate, trebuie acordată atenție următoarelor:

- suspendarea aplicării unei condamnări la închisoare cu condiții impuse,
- eliberarea condiționată ca sancțiune independentă impusă fără pronunțarea unei condamnări la închisoare,
- supravegherea sporită,
- muncă în folosul comunității (de ex. muncă neplătită prestată în folosul comunității),
- prin de tratament pentru anumite categorii de infractori;
- medierea victimă-infractor/compensarea victimei;
- limitarea liberei circulații, de exemplu prin ordin de interdicție sau monitorizare electronică.

16. Sancțiunile și măsurile comunitare trebuie impuse numai în conformitate cu garanțiile și condițiile prevăzute în Normele europene privind sancțiunile și măsurile comunitare.

17. Trebuie introduse în legislație și practică combinații de sancțiuni și măsuri privative și neprivative de libertate, cum ar fi sentințele privative de libertate nesuspendate, urmate de muncă în folosul comunității, supraveghere (sporită) în cadrul comunității, arestul la domiciliu monitorizat electronic sau, în anumite cazuri, obligația de a urma un tratament.

Condamnarea și rolul procurorilor și al judecătorilor

18. În aplicarea legii procurorii și judecătorii trebuie să țină cont de resursele disponibile, mai ales în ceea ce privește capacitatea închisorilor. Astfel, trebuie acordată atenție evaluării impactului pe care structurile de condamnare existente și politicile concepute îl au asupra dezvoltării populației închisorilor.

19. Procurorii și judecătorii trebuie să se implice în procesul de concepere a politicilor penale referitoare la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, în scopul de a obține colaborarea acestora și de a evita practici de condamnare contraproductive.

20. Trebuie stabilite de către legislator sau alte autorități competente argumente pentru condamnare, în scopul, inter alia, reducerii folosirii privării de libertate, extinderii folosirii sancțiunilor și măsurilor comunitare și folosirii unor metode de diversiune cum ar fi medierea sau compensarea victimei.

21. O atenție specială trebuie acordată rolului pe care circumstanțele agravante și cele atenuante, ca și condamnările anterioare, îl joacă în stabilirea sentinței corespunzătoare.

V. MĂSURI REFERITOARE LA ETAPA ULTERIOARĂ JUDECĂRII. IMPLEMENTAREA SANCTIUNILOR ȘI MĂSURILOR COMUNITARE – APLICAREA SENTINTELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE

22. Pentru a face din sancțiunile și măsurile comunitare alternative credibile la pedeapsa cu închisoarea pe termen scurt, trebuie asigurată implementarea efectivă a acestora, mai ales prin:

- asigurarea infrastructurii pentru executarea și monitorizarea unor astfel de sancțiuni comunitare, și pentru a da procurorilor și judecătorilor încredere în eficacitatea lor;
- dezvoltarea și folosirea unor tehnici sigure de anticipare și evaluare a riscurilor ca și a unor strategii de supraveghere, în scopul identificării riscului ca infractorul să recidiveze și al garantării siguranței și protecției publicului.

23. Trebuie promovată dezvoltarea măsurilor care reduc durata condamnării executate, preferându-se măsurile individualizate, cum ar fi eliberarea condiționată înainte de termen (pentru bună purtare), celor colective de rezolvare a supraaglomerării închisorilor (amnistii, grațieri colective).

24. Eliberarea pentru bună purtare trebuie considerată una dintre cele mai eficiente și constructive măsuri, care nu numai că reduc durata detențiunii, dar și contribuie substanțial la reintegrarea infractorului în comunitate.

25. Pentru a promova și extinde folosirea eliberării pentru bună purtare, trebuie create cele mai bune condiții pentru sprijinirea, asistarea și supravegherea infractorului în cadrul comunității, nu în ultimul rând pentru a determina autoritățile judecătorești sau administrative competente să considere această măsură drept o opțiune valoroasă și responsabilă.

26. Trebuie concepute și implementate programe eficiente pentru tratarea în timpul detențiunii și pentru supravegherea și tratarea după eliberare, astfel încât să se faciliteze restabilirea infractorilor, să se reducă recidivismul, să se asigure securitatea și protecția publicului, iar judecătorii și procurorii să aibă credința că măsurile concepute pentru reducerea duratei condamnării care trebuie executată și sancțiunile și măsurile comunitare reprezintă opțiuni constructive și responsabile.

RECOMANDAREA NR. R (92) 16 A COMITETULUI DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE REFERITOARE LA REGULILE EUROPENE ASUPRA SANCTIUNILOR APLICATE ÎN COMUNITATE

(adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992,
cu ocazia celei de a 482-a reuniune a Delegațiilor de Miniștri)

Comitetul de Miniștri, în virtutea articolului 15 b din Statutul Consiliului Europei;
Considerînd că este în interesul Statelor Membre, în Consiliul Europei, să stabilească principii comune în materie penală, cu scopul de a întări cooperarea internațională în acest domeniu;
Constatînd dezvoltarea considerabilă în Statele Membre a recurgerii la sancțiunile și măsurile penale a căror aplicare are loc în comunitate;
Considerînd că aceste sancțiuni și măsuri constituie mijloace importante de luptă împotriva criminalității și că ele evită efectele negative ale închisorii;
Considerînd interesul pentru crearea, impunerea și executarea acestor sancțiuni și măsuri;
Recomandă guvernelor Statelor Membre să se inspire în legislația și practica lor internă din principiile reținute în textul Regulilor europene asupra sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, așa cum figurează în Anexa la prezenta Recomandare, cu scopul de a le pune în aplicare în mod progresiv și de a-i da acestui text cea mai largă difuzare posibilă.

PREAMBUL

Prezentele reguli au ca scop:

- a) să stabilească un ansamblu de norme care permit legiuitorului național și practicienilor de referință autorizați cu decizia ca organele însărcinate cu executarea să asigure o aplicare justă și eficace a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate. Această aplicare trebuie să vizeze menținerea unui echilibru necesar și de dorit, pe de o parte, între exigențele apărării societății în dublul său aspect de protecție a ordinii publice și de aplicare a normelor vizînd să repare prejudiciul cauzat victimelor, și, pe de altă parte, indispensabila luare în considerare a nevoilor delincventului în condițiile inserției sociale;
- b) să furnizeze Statelor Membre criterii de bază destinate să îmbine crearea și recuperarea cu sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate garanții împotriva riscurilor de stingere a drepturilor fundamentale ale persoanei umane cărora li se aplică ele. De asemenea, este necesar să se vegheze la aceea că aplicarea acestor sancțiuni și măsuri să nu ajungă la vreun abuz, care s-ar traduce de exemplu printr-o folosire în detrimentul anumitor grupuri sociale. De asemenea, avantajele și dezavantajele sociale, ca și riscurile potențiale care rezultă din astfel de sancțiuni și măsuri, trebuie să fie examinate cu grijă. Și simplul fapt că trebuie urmărit scopul de substituire a închisorii nu ar putea justifica recurgerea la vreun tip de măsură sau vreo modalitate de executare;
- c) să propună personalului însărcinat cu executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate și tuturor celor care în comunitate sînt implicați în aceste reguli de conduită clare pentru a se asigura că această executare corespunde condițiilor și obligațiilor impuse și în consecință să confere o întregă credibilitate sancțiunilor și măsurilor. Ceea ce înseamnă că executarea trebuie să fie concepută într-o manieră rigidă sau formalizată. Din contra, ea trebuie condusă într-o constantă individualizare, adică de corespondență între faptele comise, răspunsul penal și aptitudinile delincventului și faptul de a ne putea referi la o reglementare stabilită la nivel internațional ar trebui să favorizeze schimbul de experiență, în special în domeniul metodelor de muncă.

Nu trebuie să insistăm asupra faptului că sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate, ca și cele prevăzute în cadrul acestor reguli, prezintă o reală utilitate, atît pentru delincvent, cît și pentru comunitate, deoarece delincventul continuă să-și exercite opțiunile mai degrabă și să-și asume responsabilitățile sociale. Executarea sancțiunilor penale în sînul comunității oferă o mai bună protecție societății, decît desfășurarea unui proces pe termen lung salvînd de la sine și interesele victimei.

De asemenea, pronunțarea și executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, trebuie să fie conduse de aceste considerațiuni, ca și de obiectivul esențial de a-l considera pe delincvent drept o ființă umană responsabilă și respectabilă.

Concepute ca o paralelă la Regulile Penitenciare Europene din 1987, prezentele Reguli nu ar putea să fie considerate ca niște reguli tip. Ele formează mai degrabă un corpus de exigențe susceptibile de a fi în comun admise și observate; și nu putea exista o aplicare mai satisfăcătoare a sancțiunilor sau a măsurilor aplicate în comunitate fără să se respecte aceste exigențe.

Prin experiența sa și viziunea de ansamblu a situației din Statele Membre, Consiliul Europei este în măsură să vegheze ca aceste Reguli să-i orienteze și să-i ajute pe cei care publică dispozițiile legale naționale și pe cei care le aplică în fiecare țară.

Dispozițiile prezentelor Reguli se aplică la sancțiunile sau măsurile astfel definite în glosar, a căror executare se exercită în comunitate, inclusiv măsurile constând într-o modalitate de executare a unei pedepse cu închisoarea în afara unei instituții penitenciare. Sînt excluse totuși aici măsurile specifice privind minorii.

Partea I PRINCIPIILE FUNDAMENTALE

Regula 1

Prezentele reguli trebuie aplicate de o manieră imparțială.

Regula 2

Definițiile termenilor conținuți în glosarul care figurează în Anexă trebuie considerate ca făcînd parte integrantă din prezentele reguli.

Capitolul I CADRUL LEGAL

Regula 3

Definirea, adoptarea și aplicarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie prevăzute de dispozițiile legale.

Regula 4

Condițiile și obligațiile sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, care sînt fixate de către autoritatea de decizie, trebuie să fie definite de dispozițiile legale clare și explicite, ca și consecințele care pot rezulta din nerespectarea acestor condiții și obligații.

Regula 5

Nici o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate nu trebuie să fie de o durată nedeterminată.

Durata sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie fixate de autoritatea însărcinată să ia decizia în limitele prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Regula 6

Natura și durata sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie de asemenea să fie proporțională cu gravitatea infracțiunii pentru care un delincvent a fost condamnat sau o persoană este inculpată, decît să se țină seama de situația personală.

Regula 7

Autoritățile însărcinate cu punerea în aplicare a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie prevăzute în dispoziții legale.

Obligațiile și responsabilitățile autorităților de execuție trebuie de asemenea să fie prevăzute prin dispoziții legale.

Regula 8

Trebuie să fie prevăzută prin dispoziții legale puterea autorităților însărcinate să pună în aplicare, să decidă unele metode de executare, să delege în cazul prerogativelor lor cu privire la executarea unei treimi sau mai mult din pedeapsă, să încheie acorduri cu delincventul, cu alte autorități sau terțe persoane, în vederea acestei executări.

Regula 9

Arestarea și recurgerea la închisoare în timpul executării unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate atunci când delinquentul nu respectă condițiile sau obligațiile impuse, trebuie să fie prevăzute de dispozițiile legale.

Regula 10

În legislația privind schimbarea automată cu închisoarea a unei sancțiuni sau măsuri aplicată în comunitate nu trebuie să existe dispoziții în caz de nerespectare a condițiilor sau a obligațiilor impuse de această sancțiune sau măsură.

Regula 11

Controlul ordonat și extern al activității autorității însărcinate cu executarea ar trebui să fie prevăzut prin dispoziții legale. Acest control trebuie să fie efectuat de persoane calificate și experimentate.

Capitolul II GARANȚIILE JUDICIARE ȘI PROCEDURILE DE RECURS

Regula 12

Decizia referitoare la impunerea sau la revocarea unei sancțiuni sau a unei măsuri de prezentare aplicată în comunitate trebuie să fie luată de o autoritate judiciară.

Regula 13

Delinquentul trebuie să aibă dreptul să exercite un recurs în fața unei autorități de decizie superioară împotriva deciziei care i-a impus sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate, aceasta modificând sau revocând o astfel de sancțiune sau măsură.

Regula 14

Orice decizie referitoare la punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să permită delinquentului să facă apel la autoritatea judiciară din momentul în care acesta dorește să se plîngă că o restricție a libertății sale ori că această decizie este ilegală sau contrară conținutului sancțiunii sau măsurii impuse.

Regula 15

O procedură de recurs trebuie să fie pusă la dispoziția unui delincent care dorește să se plîngă la o decizie referitoare la punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, decizie dată de autoritatea însărcinată cu această executare sau să se plîngă de omiterea luării unei astfel de hotărîri.

Regula 16

Procedura privind depunerea recursului va fi simplă. Recursul va trebui examinat rapid și împărțit în cele mai bune perioade.

Regula 17

Autoritatea sau organul însărcinat să trateze recursul va trebui să obțină orice informație necesară pentru a-i permite să ia o decizie. În această privință, va trebui să fie examinată cu grijă oportunitatea de a-l asculta în persoană pe cel care a făcut plîngerea, în special dacă acesta din urmă o cere.

Regula 18

Decizia motivată a autorităților sau a organului însărcinat cu tratarea recursului trebuie comunicată în scris atît celui care a făcut plîngerea, cît și autorității însărcinate cu executarea.

Regula 19

Nu i se poate refuza delincventului să fie asistat de o persoană aleasă de el sau, dacă este cazul, de un apărător pus din oficiu, dacă o astfel de asistență este prevăzută în legislație în momentul în care el dorește să-și exercite dreptul de recurs împotriva unei decizii referitoare la impunerea, modificarea sau la revocarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, sau împotriva unei decizii referitoare la executarea unei astfel de sancțiuni sau măsuri.

Capitolul III RESPECTAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE

Regula 20

Nu va trebui să existe discriminare în impunerea și executarea sancțiunilor sau măsurilor aplicate în comunitate pentru motive de rasă, de culoare, de origine etnică, de naționalitate, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau orice altă opinie, de situație economică, socială sau altă situație, de condiția fizică sau mentală.

Regula 21

Nici o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate care restrânge drepturile civile sau politice ale delincventului nu trebuie să fie creată sau impusă dacă aceasta este contrară normelor acceptate de comunitatea internațională cu privire la drepturile omului și a libertății fundamentale. Aceste drepturi nu ar putea să fie restrânse cu ocazia punerii în aplicare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitate într-o măsură mai mare decât atât cât decurge în mod normal din decizia care impune această măsură sau sancțiune.

Regula 22

Natura sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate și maniera în care ele sînt puse în aplicare, trebuie să fie de acord cu toate drepturile umane ale delincventului, garantate pe plan internațional.

Regula 23

Natura, conținutul și metodele de executare a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate nu trebuie să pună în pericol viața privată sau demnitatea delincvenților sau a familiei lor, nici să conducă la hărțuire.

De asemenea, ele nu trebuie să ducă la atingerea respectului față de sine-însuși, a legăturilor familiare și cu comunitatea și a capacității delincvenților de fi parte integrantă a societății. Vor trebui adoptate garanții pentru a-i proteja de orice insultă și de orice curiozitate sau publicitate inoportune.

Regula 24

Toate instrucțiunile luate de autoritatea de executare și în particular cele legate de exigențele privind controlul trebuie să fie practice, precise și limitate la ceea ce este necesar executării efective a sancțiunii sau a măsurii.

Regula 25

O sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate nu trebuie să conțină un tratament sau o tehnică medicală sau psihologică neconformă cu normele etice recunoscute pe plan internațional.

Regula 26

Natura, conținutul și metodele de executare ale unei sancțiuni sau ale unei măsuri aplicate în comunitate nu trebuie să producă daune fizice sau mentale.

Regula 27

Sancțiunile și măsurile aplicate vor trebui să fie executate într-o manieră care nu le agravează caracterul aflictiv.

Regula 28

Dreptul de a beneficia de sistemul existent de protecție socială nu trebuie să fie limitat prin impunerea sau executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Regula 29

Deoarece există dispoziții care le permit organizațiilor sau persoanelor individuale din comunitate să furnizeze prin intermediul remunerăției un ajutor autorității de executare sub forma activității corespunzătoare de luare în custodie, autoritatea de executare este cea căreia îi revine responsabilitatea de a veghea ca serviciile propuse să fie conforme cu exigențele prezentelor Reguli. Ea trebuie să determine măsurile care trebuie luate atunci când se consideră că ajutorul astfel furnizat nu corespunde acestor exigențe.

Autoritatea de executare trebuie de asemenea să decidă măsurile care trebuie luate atunci când activitățile de luare în custodie relevă faptul că delincventul nu a îndeplinit o condiție sau o obligație dată în grijă, sau mai mult o instruire dobândită pentru punerea în aplicare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitatea care i-a fost impusă.

Capitolul IV COOPERAREA DELINCVENTULUI ȘI CONSIMȚĂMÎNTUL

Regula 30

Impunerea și executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să urmărească scopul de a dezvolta la delincvent sensul responsabilităților sale față de societate și în special față de victimă sau de victime.

Regula 31

O sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate nu trebuie să fie impusă decât dacă sîntem siguri de condițiile sau de obligațiile care-i pot fi atribuite delincventului și de voința sa de a coopera și de a le respecta.

Regula 32

Toate condițiile sau obligațiile pe care trebuie să le observe un delincvent care face obiectul unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să fie determinate ținînd cont atît de nevoile sale individuale care au legătură cu executarea, posibilitățile și drepturile sale, cît și de responsabilitățile sale sociale.

Regula 33

Independent de documentul care formulează sancțiunea sau măsura aplicată în comunitate, delincventul trebuie, înainte de a începe executarea, să fie informat, dacă este cazul în scris, într-o manieră clară și în limba pe care o înțelege, despre natura acestei sancțiuni sau măsuri și despre scopul urmărit ca și despre condițiile sau obligațiile care trebuie respectate.

Regula 34

Dat fiind faptul că punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să fie concepută în maniera de a obține cooperarea unui delincvent și de a-i face să înțeleagă sancțiunea ca pe o reacție echilibrată și rezonabilă la infracțiunea comisă, el trebuind în aceeași măsură să participe la procesul de luare de decizii în materie de executare.

Regula 35

Unei persoane inculpate ar trebui să-i fi cerut consimțămîntul pentru impunerea oricărei măsuri aplicate în comunitate înaintea procesului sau în locul unei decizii asupra sancțiunii.

Regula 36

Atunci cînd este necesar consimțămîntul delincventului, acesta trebuie dat într-o manieră clară și explicită.

Un astfel de consimțământ nu ar putea avea drept consecință privarea lui de vreunul din drepturile sale fundamentale.

Partea a II-a RESURSE UMANE ȘI FINANCIARE

Capitolul V PERSONAL PROFESIONAL

Regula 37

Pentru recrutarea, selectarea și promovarea personalului profesional însărcinat cu executarea, nimic nu poate face obiectul unei discriminări fondată pe rasă, sex, limbă, religie, opinii politice sau altele ca: originea națională, etnică sau socială, bunurile, nașterea sau cu totul alt motiv. Recrutarea și selectarea ar trebui să țină cont de acțiunile specifice întreprinse în favoarea unor categorii particulare de persoane, ca și de diversitatea delincvențelor care trebuie luați în îngrijire.

Regula 38

Personalul însărcinat cu executarea va trebui să fie în număr suficient pentru a-și asuma efectiv multiplele sarcini care îi revin. Va trebui să aibă calitățile de caracter și calificările profesionale necesare executării funcțiilor sale.

Unele norme și politici vor trebui definite pentru ca numărul și calitatea personalului să corespundă cantității de muncă și calificărilor și experienței profesionale specifice dobândite.

Regula 39

Personalul însărcinat cu executarea va trebui să primească o pregătire adecvată și să dispună de o informare care să-i permită să aibă o percepție realistă a câmpului său special de activitate, a activităților sale concrete și a exigențelor deontologice ale muncii sale. Calificarea sa profesională va trebui să fie cu regularitate îmbunătățită și dezvoltată prin cursuri de perfecționare, analize și evaluări ale muncii sale.

Regula 40

Personalul profesional trebuie să fie numit în funcție de condițiile juridice, financiare și de lucru care garantează continuitatea acțiunii sale, permit dezvoltarea simțului responsabilităților sale și îi asigură un statut de funcționare egal cu cel al altui personal profesional care exercită funcții comparabile.

Regula 41

Personalul profesional va trebui să fie răspunzător față de autoritatea de executare prevăzută de lege.

Această autoritate trebuie să definească obligațiile, drepturile și responsabilitățile personalului său, și să ia toate dispozițiile pentru a-i controla activitatea și evalua eficacitatea.

Capitolul VI RESURSE FINANCIARE

Regula 42

Autoritățile de executare vor trebui să dispună de resurse financiare adecvate luate din fondurile publice. Terțe persoane pot aduce o contribuție financiară sau orice altă contribuție, dar autoritatea de executare nu va trebui să depindă niciodată financiar de acestea.

Regula 43

În cazul în care autoritățile de executare dispun de contribuția financiară a terțelor persoane, unele reguli vor trebui să definească procedurile care trebuie urmate, persoanele investite cu responsabilități specifice în acest domeniu și modalitățile de control al utilizării fondurilor.

Capitolul VII IMPLICAREA ȘI PARTICIPAREA COMUNITĂȚII

Regula 44

Informațiile corespunzătoare asupra naturii și conținutului sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, cât și asupra modalităților de execuție, trebuie să fie difuzate astfel încât publicul, în special persoanele private, organismele, serviciile publice și private interesate de executarea acestor sancțiuni sau măsuri, să le poată înțelege temeiul și să le considere ca răspunsuri adecvate și credibile pentru comportamentele delincvente.

Regula 45

Intervenția autorităților însărcinate cu executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie înlocuită de toate resursele utile din comunitate cu scopul de a le procura acestor autorități unele mijloace adaptate pentru a răspunde nevoilor delincvenților și pentru a le menține drepturile.

În acest ultim scop, va trebui de asemenea, să recurgem cel mai curând posibil la participarea organizațiilor și persoanelor individuale din comunitate.

Regula 46

Participarea comunitară trebuie utilizată cu scopul de a permite delincvenților să dezvolte legături reale cu comunitatea, de a-i face conștienți de interesul pe care comunitatea li-l arată și de a lărgi posibilitățile de contacte și de sprijin.

Regula 47

Participarea comunitară trebuie să se manifeste sub forma unui acord încheiat cu autoritatea de executare, precizând îndeosebi natura și modalitățile sarcinilor ce trebuie îndeplinite.

Regula 48

Rolul de luare în grijă nu poate fi exercitat de organizațiile comunitare și de persoanele individuale din comunitate, decât dacă este prevăzut de dispozițiile legale definite de autoritățile responsabile cu impunerea sau executarea sancțiunilor sau măsurilor aplicate în comunitate,

Regula 49

Recurgerea la persoane individuale din comunitate nu trebuie să fie considerată ca un substituit al muncii pe care ar trebui s-o efectueze personalul profesional.

Regula 50

Autoritățile de execuție trebuie să definească normele și procedurile de selectare a persoanelor individuale din comunitate și informațiile privind sarcinile, responsabilitățile lor limitele competenței lor, persoanele cărora trebuie să le dea socoteală și orice alte elemente utile.

Regula 51

Persoanele individuale din comunitate trebuie să fie ghidate, în măsura posibilului, de personalul profesional și puse să-și asume sarcinile care corespund capacității și posibilităților lor. Va trebui asigurată o pregătire adaptată în caz de nevoie.

Regula 52

Organizațiile comunitare și persoanele individuale din comunitate țin cont de exigențele secretului profesional.

Regula 53

În exercitarea funcțiilor lor, persoanele individuale din comunitate trebuie să fie acoperite de o asigurare împotriva accidentelor și pagubelor provocate de terțe persoane, ca și în materie de responsabilitate civică. Cheltuielile muncii lor trebuie să fie remunerate.

Regula 54

Organizațiile comunitare și persoanele individuale din comunitate trebuie să fie ascultate în privința problemelor de ordin general, ca și asupra problemelor care se bazează pe cazuri individuale și să dispună în același timp de toate informațiile.

Partea a III-a GESTIUNEA SANȚIUNILOR ȘI A MĂSURILOR

Capitolul VIII CONDIȚII DE PUNERE ÎN APLICARE

Regula 55

Executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate va trebui concepută astfel încât ele să aibă cea mai mare semnificație posibilă pentru delincvent și ca ele să contribuie la dezvoltarea personală și socială necesară delincventului cu scopul de a permite inserția sa socială. Metodele de îngrijire și control vor trebui să urmărească aceste obiective.

Regula 56

Orice aviz comunicat tribunalului sau ministerului public privind pregătirea, impunerea sau punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate nu poate fi furnizat decât de către personalul profesional sau de către o organizație prevăzută de lege, sau prin intermediul personalului profesional.

Regula 57

Autoritatea de execuție trebuie să se asigure că informația privind drepturile celor care fac obiectul sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate este pusă la dispoziția lor, ca și un ajutor pentru exercitarea acestor drepturi. Personalul profesional, organizațiile comunitare și participanții individuali trebuie să fie informați despre aceste dispoziții.

Regula 58

Delincventul trebuie să aibă dreptul să facă observații verbale sau scrise înaintea oricărei decizii privind executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Autoritatea de executare trebuie să-i garanteze delincventului în caz de conflict sau de criză, posibilitatea de a intra în contact într-un răstimp minim cu un membru al personalului profesional care exercită o funcție de răspundere.

Regula 59

Autoritatea de execuție trebuie să strângă și să examineze cu grijă plîngerile formulate de delincvent, privind executarea sancțiunii sau a măsurii al cărei obiect este. Ea trebuie de asemenea, să examineze cu foarte mare atenție cererea delincventului care tinde să schimbe persoana care exercită luarea în grijă sau orice altă persoană care exercită o responsabilitate în privința ei.

Regula 60

Autoritatea de execuție întocmește un dosar individual pentru fiecare delincvent. Acest dosar trebuie ținut la zi, îndeosebi cu scopul de a permite întocmirea oricărui raport util în vederea observării de către delincvent a condițiilor sau obligațiilor pe care le incumbă cu titlu de sancțiune sau de măsură.

Regula 61

Informațiile conținute în dosarul individual nu vor trebui să cuprindă decât aspectele care interesează sancțiunea sau măsura pronunțată și punerea ei în aplicare. Ele vor trebui să fie cât se poate de obiective și viabile.

Regula 62

Delincventul sau persoana care acționează în numele său trebuie să aibă acces la dosarul individual cu condiția să nu existe o atingere a vieții private a aproapelui. Delincventul va trebui să aibă dreptul de a contesta conținutul dosarului obiectul contestației va trebui pus la dosar.

Regula 63

Persoana care are în grijă un delincvent ar trebui în mod normal să-l informeze despre conținutul dosarului și al rapoartelor pe care le-a redactat acesta și să-i explice sensul lor.

Regula 64

Informațiile care figurează în dosarul individual nu vor fi divulgate decât persoanelor care au dreptul să ajungă la ele. Informațiile astfel comunicate se vor limita la ceea ce este necesar autorității care le cere pentru a se achita de sarcina sa.

Regula 65

Odată ce executarea sancțiunii sau a măsurii a luat sfârșit, dosarele pe care le posedă autoritatea de execuție trebuie să fie distruse sau arhivate conform unei reglementări care să prevadă garanții în ceea ce privește divulgarea conținutului unor terțe persoane. Nu se va putea întâmpla astfel înainte ca efectele juridice ale sancțiunii să fie epuizate, nici după depășirea perioadei de timp definită de legislația în vigoare.

Regula 66

Natura și volumul informațiilor despre delincvenți furnizate organismelor care le asigură plasarea lor profesională sau care la furnizează un ajutor pe planurile personal și social, vor fi definite în cadrul acțiunii duse cu delincventul și limitarea la acest obiect. De aici vor fi îndeosebi excluse, în afară de acordul formal și informat al delincventului, orice informație asupra delincventului și asupra antecedentelor sale, ca și orice informație susceptibilă de a-i fi socialmente nefavorabilă sau de a constitui o ingerință în viața sa privată.

Regula 67

Sarcinile încredințate delincvenților care efectuează o muncă pentru comunitate nu trebuie să fie lipsite de interes, ci să fie socialmente utile și semnificative, și trebuie să le permită dezvoltarea pe cât posibil a aptitudinilor lor; aceste lucrări nu trebuie să fie executate într-un scop lucrativ.

Regula 68

Condițiile de lucru și de muncă ale delincvenților care efectuează lucrări pentru comunitate vor trebui să fie conforme cu legislația muncii în materie de sănătate și securitate. Delincvenții vor trebui asigurați împotriva accidentelor și pagubelor care rezultă din executarea sancțiunilor, ca și în materie de responsabilitate civică.

Regula 69

Cheltuielile de executare nu trebuie, în principiu, suportată de către infractor.

Capitolul IX METODE DE LUCRU

Regula 70

Executarea de sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate trebuie să se bazeze pe gestionarea de programe individualizate și pe dezvoltarea de relații corespunzătoare de muncă între delincvent, persoana care-l are în grijă, precum și celelalte organizații comunitare sau persoane individuale din comunitate.

Regula 71

Metodele de lucru puse în aplicare pentru a executa sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate vor fi adaptate fiecărui caz în particular. Autoritățile și personalul de executare vor dispune în acest scop de o latitudine suficientă pentru ca să se întâmple astfel, fără a se produce grave inegalități de tratament.

Regula 72

Atunci când este identificată o nevoie individuală necesară executării sancțiunii sau măsurii trebuie furnizat un ajutor personal, social sau material la nivelul calității recunoscute.

Regula 73

Instrucțiunile pe cale le poate lua autoritatea însărcinată cu executarea deciziei care impune sancțiunea sau măsura, trebuie să fie practice și precise. Ele nu trebuie să-i impună delincventului exigențe mai mari decât cele care rezultă din această decizie.

Regula 74

Activitățile de control vor fi exercitate doar în limitele în care ele sînt necesare pentru o strictă executare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitate și bazate pe principiul intervenției minime. Ele vor fi proporționate în funcție de această sancțiune sau măsură și limitate la scopurile care îi sînt atribuite.

Regula 75

Autoritățile de execuție trebuie să recurgă la metode de lucru făcînd apel la tehnicile profesionale recunoscute. Aceste metode trebuie să fie actualizate ținînd cont de dezvoltarea cercetării, a muncii sociale precum și a tuturor celorlalte domenii de activitate similară.

Capitolul X

DESFĂȘURAREA SANȚIUNILOR SAU MĂSURILOR ȘI CONSECINȚELE NEEEXECUTĂRII

Regula 76

La începutul punerii în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, delincventul trebuie să-și poată explica conținutul măsurii și ceea ce se așteaptă de la el. El trebuie să fie informat, de asemenea, despre consecințele nerespectării condițiilor și obligațiilor enunțate în decizie și a regulilor în aplicarea cărora va putea fi trimis în fața autorității de decizie, ținîndu-se cont de neexecutarea sau executarea neadecvată a sancțiunii sau a măsurii.

Regula 77

Autoritatea de execuție trebuie să definească clar procedurile pe care personalul său trebuie să le aplice față de deținut cît și în fața autorității de decizie, în caz de nerespectare sau de executare neadecvată de către deținut a condițiilor sau a obligațiilor care îi sînt impuse.

Regula 78

Lipsurile minore în instrucțiunile date de autoritatea de execuție sau în condițiile sau obligațiile care nu antrenează recurgerea la procedura de revocare a sancțiunii sau a măsurii, trebuie să fie reglate rapid în cadrul puterii discreționare sau, dacă este necesar, printr-o procedură administrativă.

Regula 79

Orice discuție în cadrul unei proceduri administrative privind lipsurile minore trebuie să-i lase delincventului posibilitatea de a face comentarii. Conținutul acestei discuții sau a oricărei alte măsuri de investigație trebuie să figureze în dosarul individual și să fie comunicat neîntîrziat și limpede delincventului.

Regula 80

Orice nerespectare semnificativă cu privire la condițiile sau obligațiile fixate printr-o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate trebuie neîntârziat să fie semnalată în scris autorității de decizie de către autoritatea de execuție.

Regula 81

Orice raport scris asupra abaterii de la condițiile sau obligațiile sancțiunii sau a măsurii va trebui să conțină informații obiective și detaliate asupra manierei în care a avut loc abaterea și circumstanțele în care s-a produs ea.

Regula 82

Nu poate fi statuat de autoritatea de decizie asupra modificării sau revocării parțiale sau totale a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate decât după o examinare detaliată a faptelor raportate de autoritatea de execuție.

Regula 83

Înainte de a statua asupra modificării sau revocării parțiale sau totale a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, autoritatea de decizie va trebui să se asigure că delincventul va avea ocazia să examineze documentele pe care se bazează cererea de modificare sau revocare și să facă cunoscute observațiile asupra violenței pretinse de orice condiție sau obligație impusă.

Regula 84

Nerespectarea condițiilor sau obligațiilor fixate de sancțiune sau măsură aplicată în comunitate care se poate traduce conform legislației în vigoare prin modificarea sau revocarea parțială sau totală a sancțiunii sau a măsurii, nu trebuie să constituie în sine o infracțiune.

Regula 85

Atunci când este examinată revocarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, va trebui să se țină cont de maniera și măsura în care condițiile și obligațiile fixate de această sancțiune sau măsură au fost respectate de delincvent.

Regula 86

Decizia de revocare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate nu trebuie să ajungă în mod necesar să impună o pedeapsă cu închisoarea.

Regula 87

Orice condiție sau obligație fixată de o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate ar trebui să poată fi modificată de autoritatea de decizie în cadrul legislației în vigoare, în funcție de progresele făcute de delincvent.

Regula 88

Autoritatea de decizie ar trebui să poată pune capăt, înainte de termen, unei sancțiuni sau măsuri aplicată în comunitate, atunci când s-a stabilit că delincventul a respectat condițiile și obligațiile fixate, și din momentul în care nu se mai dovedește necesară menținerea lor pentru a se atinge scopul acestei sancțiuni sau măsuri.

Capitolul XI CERCETAREA ȘI EVALUAREA FUNCȚIONĂRII SANCTIUNILOR ȘI MĂSURILOR APLICATE ÎN COMUNITATE

Regula 89

Cercetarea asupra sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie încurajată. Aceste sancțiuni și măsuri ar trebui să fie evaluate cu regularitate.

Regula 90

Evaluarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate ar trebui să cuprindă, chiar dacă fără să se limiteze la aceasta, un bilanț obiectiv al măsurii în care utilitatea lor:

- răspunde așteptărilor autorităților care definesc dispozițiile legale, autorităților judiciare, autorităților de decizie, autorităților de executare și cele ale comunității, ținându-se cont de finalitățile afectate acestor sancțiuni și măsuri;
- contribuie la scăderea procentelor de încarcerare;
- permite să răspundă nevoilor delincvenților în raport cu infracțiunea;
- este pozitivă în termeni de rentabilitate;
- contribuie la scăderea delincvenței.

Anexă - Glosar

1. Sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate

Noțiunea de *sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate* se referă la sancțiuni și măsuri care mențin delincventul în comunitate și implică o anumită restricție a libertății sale prin impunerea de condiții și/sau obligații și care sînt puse în practică de organismele prevăzute de dispozițiile legale.

Această noțiune desemnează sancțiunile decise de către un tribunal sau de către un judecător, și măsurile luate înaintea deciziei care impune sancționarea sau în locul unei astfel de decizii, ca și cele care constau într-o modalitate de executare a unei pedepse cu închisoare în afara unui așezămînt penitenciar.

Chiar dacă sancțiunile pecuniare nu sînt vizate de această definiție, orice altă activitate de luare în grijă sau de control întreprinsă pentru a asigura executarea lor intră în cadrul Regulilor.

2. Dispozițiile legale

Prin *dispozițiile legale*, trebuie să înțelegem atît legea votată în parlament, cît și decretele (sau ordonanțele) luate și publicate de guvern pentru aplicarea legii.

3. Autoritatea judiciară

În cadrul prezentelor reguli, termenul de *autoritate judiciară* desemnează un tribunal, un judecător sau un procuror.

4. Autoritatea de decizie

Termenul de *autoritate de decizie* desemnează orice autoritate judiciară abilitată prin dispozițiile legale în vigoare să impună sau să revoce o sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate, sau să modifice condițiile și obligațiile, ca și orice organism abilitat în acest mod.

Noțiunea de autoritate de decizie este mai amplă decît cea de autoritate judiciară.

5. Autoritate de execuție

Prin *autoritate de execuție* se înțelege orice organism abilitat și responsabil în primul rînd de executarea, de punerea în practică a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate. În numeroase țări, este vorba de serviciul de probațiune care îndeplinește acest rol.

6. Execuție sau executare și aplicare

Prin *execuție* înțelegem aspectele practice ale muncii autorității de execuție pentru a se asigura că o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate este bine efectuată.

Prin *aplicare* se înțelege în același timp impunerea și executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Al doilea termen are un sens mai global decît primul.

7. Condiții și obligații

Prin *condiții și obligații* se înțeleg toate exigențele care sînt parte integrantă a sancțiunii sau măsurii impuse de autoritatea de decizie.

8. Recurs

Termenul de *recurs* desemnează atât apelul în fața unei autorități judiciare, cât și depunerea unei plîngerii în fața unei autorități administrative.

9. Luarea în grijă

Termenul de *luare în grijă* privește atât activitățile de exercitare de către o autoritate de execuție sau de către o delegație a acesteia în scopul de a-l menține pe delincvent în comunitate, cât și activitățile care vizează să asigure că delincventul îndeplinește toate obligațiile sau condițiile impuse.

10. Control

Termenul de *control* desemnează activitățile care constau numai în verificarea faptului că toate condițiile și obligațiile impuse sînt îndeplinite, ca și activitățile care constau în asigurarea respectării lor prin recurs sau prin amenințare de recurs la procedurile aplicabile în caz de nerespectare.

Noțiunea de control este mai restrînsă decît cea de luare în grijă.

11. Delincvent

Doar din preocuparea pentru conciziune, termenul de *delincvent* trebuie să fie înțeles ca aplicîndu-se atât unei persoane inculpate, cât și unei persoane condamnate.

12. Participare comunitară

Termenul de *participare comunitară* îmbracă toate formele de ajutor, remunerat sau nu, exercitat în timp, parțial sau intermitent și propusă autorității de executare de către organizațiile publice sau private și de persoane individuale din comunitate.

13. Gen

Din preocuparea pentru conciziune, doar genul masculin este utilizat în Reguli. Genul feminin trebuie să fie subînțeles cu ocazia folosirii genului masculin.

14. Timpurile verbelor

Dispozițiile din Reguli care privesc exigențele esențiale sînt formulate prin folosirea verbelor *va trebui/vor trebui* și *trebuie/trebuie* (pentru plural). În mod contrar, interdicțiile esențiale sînt exprimate prin utilizarea formei negative a acestor verbe.

Dispozițiile care se referă la ceea ce este de dorit, dar nu absolut esențial, sînt exprimate prin întrebîntarea modului condițional *ar trebui/ar trebui* (pentru plural). Ceea ce am dori doar să interzicem este exprimat prin forma negativă a acestui timp.

RECOMANDAREA N. 11(85) A COMITETULUI DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA POZIȚIA VICTIMEI ÎN DREPTUL PENAL ȘI ÎN PROCEDURA PENALĂ

35

Comitetul de Miniștri, în virtutea art. 15 b al Statutului Consiliului Europei,

Considerînd că obiectivele sistemului justiției penale sînt formulate de obicei și mai întîi de toate, în sensul relațiilor dintre stat și delicvent;

Considerînd că în consecință, funcționarea sistemului are uneori tendința să mărească în loc să micșoreze problemele victimei;

Considerînd că una din funcțiile fundamentale ale justiției ar trebui să fie cea de a răspunde necesităților victimei și de a proteja interesele ei;

Considerînd de asemenea că este important de a crește încrederea victimei în justiția penală și de a încuraja cooperarea ei mai ales în calitate de martor;

Considerînd că în aceste scopuri este necesar de a ține cont mai mult, în cadrul procesului penal, de prejudiciile fizice, psihologice, materiale și sociale suportate de victimă și de a examina cererile ei pentru a satisface necesitățile ei în aceste domenii;

Considerînd că, în măsura în care aceste interese nu vin în conflict cu alte scopuri ale dreptului și procesului penal, cum ar consolidarea regulilor sociale de reintegrare a delicventului, ba chiar pot contribui la atingerea obiectivelor date și pot facilita împăcarea victimei și a delicventului;

Considerînd că necesitățile și interesele victimei ar trebui să fie luate mai mult în considerație la toate etapele procesului de justiție penală;

Ținînd cont de Convenția europeană cu privire la despăgubirea victimelor infracțiunilor violente,

I. Recomandă guvernelor statelor membre să revizuiască legislația și practica lor cu respectarea următoarelor linii directoare:

A. La etapa în care e implicată poliția

1. Colaboratorii de poliție ar trebui să aibă o pregătire specială în vederea comportamentului față de victimă într-un mod inteligibil, constructiv și care să nu sperie.

2. Poliția ar trebui să informeze victima despre posibilitățile ei de a obține asistență, sfaturi practice și juridice, repararea prejudiciului de către delicvent și despăgubirea ei de către Stat.

3. Victima ar trebui să aibă posibilitatea să obțină informații despre soarta anchetei polițienești.

4. În orice informație (raport) prezentată organelor de urmărire, poliția ar trebui să constate clar și complet lezările și prejudiciile suportate de victimă.

B. La etapa urmăririi

5. Nici o decizie discreționară cu privire la urmărire nu ar trebui luată fără aprecierea adecvată a chestiunii cu privire la repararea prejudiciului suportat de victimă, inclusiv orice efort serios depus de către delicvent în acest sens.

6. Victima ar trebui să fie informată despre decizia definitivă cu privire la urmărire, numai dacă ea singură nu indică că nu dorește să aibă această informație.

7. Victima ar trebui să aibă dreptul de a cere revederea de către o autoritate competentă decizia de clasare sau de dreptul de a înainta acțiune prin citație directă.

C. Ascultarea victimei

8. La toate etapele procesului, ascultarea victimei ar trebui să se facă cu respectarea situației ei personale, a drepturilor și a demnității ei. În măsura posibilităților și în cazurile adecvate, copiii și bolnavii sau persoanele bolnave mintal ar trebui să fie ascultate în prezența părinților sau tutorei lor, sau oricărei alte persoane care poate să-l asiste.

D. Ședințele

9. Victima ar trebui să fie informată:

- despre data și locul ședinței în care se va examina infracțiunea de pe urma căreia aceasta a avut de suferit;
- despre posibilitatea de a obține restituirea și repararea în cadrul procesului penal, de a beneficia de asistență sau consultație juridică;
- despre condițiile în care ea ar putea lua cunoștință de decizia pronunțată.

10. Tribunalul penal ar trebui să poată dispune repararea prejudiciului de către delicvent în favoarea victimei. În acest sens, limitările jurisdicționale actuale, alte restricții și piedici de ordin tehnic care nu permit realizarea acestei posibilități într-un mod general, ar trebui înlăturate;

11. Repararea ar trebui să constituie fie o pedeapsă, fie să înlocuiască o pedeapsă, fie să fie dispusă în același timp cu pedeapsa și acest lucru trebuie să fie prevăzut de lege.

12. Toate informațiile utile despre leziunile și daunele suportate de victimă ar trebui prezentate instanței pentru ca ea să poată, atunci când fixează tipul și quantumul pedepsei, să țină cont de:

- necesitatea de a repara prejudiciul suportat de victimă;
- orice act de reparare sau de restituire efectuat de către delicvent sau orice efort sincer în acest sens;

13. Când instanța poate adăuga condiții de ordin pecuniar la pronunțarea amînării, suspendării pedepsei, deciziei de fixare a termenului de probă sau orice altă măsură, o mare importanță printre a ceste condiții ar trebui acordată reparării de către delicvent a prejudiciului suportat de victimă;

E. La etapa executării

14. Dacă repararea este dispusă cu titlu de sancțiune penală, ea ar trebui să fie percepută cu respectarea modalităților de încasare a amenzilor și trebuie să aibă prioritate asupra tuturor sancțiunilor de ordin pecuniar aplicate delicventului. Altfel, victima ar trebui ajutată pe cât posibil în realizarea acestei operațiuni de percepere;

F. Protecția vieții private

15. Politicile de informare și de relații cu publicul în cadrul anchetei și examinării infracțiunilor în instanța de judecată ar trebui să țină cont de regulile cu privire la necesitatea protejării victimei de orice publicitate care ar aduce atingere vieții sale private sau demnității ei. Dacă tipul infracțiunii, statutul particular, situația și securitatea personală a victimei impun o protecție specială, procesul penal înainte de judecare trebuie să fie închis sau divulgarea datelor personale ale victimei să constituie obiectul unor restricții potrivite;

G. Protecția specială victimei

16. Când pare a exista necesitatea, mai ales în cazurile de crimă organizată, victima și familia ei ar trebui să fie protejate eficient de amenințările și riscul de răzbunare din partea delicventului;

II. Recomandă statelor membre:

1. De a examina avantajele pe care prezintă sistemul medierii și împăcării;
2. De a promova și încuraja cercetării în domeniul eficacității dispozițiilor cu privire la victimă.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

RECOMANDAREA NR. R. 19 (99) A COMITETULUI DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA MEDIERE ÎN CAZURI PENALE

**(Adoptată de Comitetul de Miniștri pe 15 septembrie 1999 la cea de-a 69-a întâlnire
a reprezentanților miniștrilor) în conformitate cu termenii articolului 15.b al Statutului
Consiliului Europei**

36

Comitetul de Miniștri,

Ținând cont de progresele înregistrate de Statele membre în folosirea medierii în cazuri penale ca pe o opțiune flexibilă, cuprinzătoare, utilă, participativă, complementară sau alternativă procedurilor penale tradiționale;

Luînd în considerare necesitatea de a promova participarea personală activă a victimei și a infractorului și a altor persoane care pot fi afectate ca părți, ca și implicarea comunității la procedurile penale;

Recunoscînd interesul legitim al victimelor de a avea un cuvînt de spus în rezolvarea consecințelor victimizării lor, de a comunica cu infractorul și de a obține scuze și compensații;

Luînd în considerare importanța de a stimula simțul de răspundere al infractorilor și de a le oferi posibilitatea practică de a se îndrepta, care poate ajuta la reintegrarea și reabilitarea lor;

Recunoscînd că medierea poate spori conștiința rolului important al fiecărei persoane și al comunității în prevenirea și rezolvarea infracțiunilor și a conflictelor asociate acestora, încurajînd astfel efecte penale mai constructive și mai puțin represive;

Recunoscînd că medierea presupune abilități speciale și necesită coduri de practică și pregătire acreditate;

Luînd în considerare contribuția potențial substanțială a organizațiilor nonguvernamentale și a comunităților locale în domeniul medierii în cazuri penale și necesitatea de a combina și coordona eforturile inițiativelor publice și private;

Respectînd condițiile Convenției cu privire la protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

Ținând cont de Convenția Europeană cu privire la exercitarea drepturilor copiilor, ca și de Recomandările nr. R 11 (85) privind poziția victimei în cadrul dreptului și procedurii penale, nr. R 18 (87) privind simplificarea justiției penale, nr. R 21 (87) privind asistența acordată victimelor și prevenirea victimizării, nr. R 20 (87) privind reacțiile sociale la delincvența juvenilă, nr. R 6 (88) privind reacțiile sociale la delincvența juvenilă în rîndul tinerilor proveniți din familii de emigranți, nr. R 16 (92) privind Normele Europene referitoare la sancțiuni și măsuri comunitare, nr. R 12 (95) privind administrarea justiției penale și nr. R 1 (98) privind medierea familiei.

Recomandă guvernelor statelor membre să țină cont de principiile prezentate în anexa acestei Recomandări în aplicarea medierii în cazuri penale și să facă cunoscut pe cît posibil acest text.

Anexa Recomandării nr. R 19 (99) L

DEFINIȚIE

Aceste directive se aplică oricărui proces prin care victimei și infractorului li se dă posibilitatea, în cazul în care consimt liber, să participe activ la rezolvarea problemelor apărute în urma infracțiunii cu ajutorul unei terțe părți imparțiale (mediator).

Medierea în cazuri penale trebuie folosită numai dacă părțile consimt liber.

Părțile vor fi libere să-și retragă consimțămîntul oricînd pe parcursul medierii.

1. Discuțiile din cadrul medierii sînt confidențiale și nu pot fi folosite ulterior, cu excepția situațiilor cînd există acordul părților.

2. Medierea în cazuri penale trebuie să fie un serviciu general disponibil.

3. Medierea în cazuri penale trebuie să fie disponibilă în toate etapele procesului justiției penale.

4. Serviciilor de mediere trebuie să li se acorde suficientă autonomie în cadrul sistemului justiției penale.

III. BAZELE LEGALE

6. Legislația trebuie să faciliteze medierea în cazurile penale.

7. Trebuie să existe directive care definesc folosirea medierii în cazuri penale. Acestea trebuie să se adreseze în mod special condițiilor pentru trimiterea cazurilor către serviciile de mediere și rezolvarea cazurilor după mediere.

8. În cazul medierii trebuie aplicate garanții procedurale fundamentale; în mod special, părțile trebuie să aibă dreptul la asistență juridică și, atunci când este cazul, la traducere/interpretare. În plus, minorii trebuie să aibă dreptul la asistență parentală.

IV. FUNCȚIONAREA JUSTIȚIEI PENALE ÎN RELAȚIE CU MEDIEREA

9. Decizia de a deferi un caz penal medierii, ca și evaluarea rezultatelor unei proceduri de mediere, trebuie luată de autoritățile justiției penale.

10. Înainte de a aproba medierea, părțile trebuie să fie bine informate în legătură cu drepturile pe care le au, cu natura procesului de mediere și cu posibilele consecințe ale deciziei lor.

11. Nici victima nici infractorul nu trebuie convinse prin mijloace incorecte să accepte medierea.

12. Reglementările speciale și garanțiile legale care se aplică în cazul participării minorilor la proceduri legale se vor aplica și în cazul participării acestora la medierea în cazuri penale.

13. Medierea nu va continua dacă oricare dintre părțile principale implicate nu este capabilă să înțeleagă semnificația procesului.

14. În mod normal, elementele de bază ale cazului trebuie recunoscute de ambele părți, ca punct de pornire al medierii. Participarea la mediere nu trebuie folosită ca dovadă a recunoașterii vinovăției în procedurile penale ulterioare.

15. Neconcordanțele evidente în ceea ce privește factori ca vârsta, maturitatea sau capacitatea intelectuală a părților trebuie luate în considerare înainte de a trimite cazul spre mediere.

16. Hotărîrea de a trimite un caz penal la mediere trebuie însoțită de o limită de timp rezonabilă în care autoritățile competente ale justiției penale trebuie informate în legătură cu specificul procedurii de mediere.

17. Achitările bazate pe acorduri mediate trebuie să aibă același statut ca și hotărîrile sau sentințele judecătorești și trebuie să excludă urmărirea în justiție pentru aceleași fapte (*ne bis in idem*).

18. Când un caz este trimis înapoi autorităților justiției penale fără încheierea unui acord între părți sau după ce punerea în aplicare a unui astfel de acord a eșuat, trebuie luată fără întârziere o hotărîre privind continuarea acțiunii.

V. FUNCȚIONAREA SERVICIILOR DE MEDIERE

V. 1. Standarde

19. Serviciile de mediere trebuie reglementate prin standarde recunoscute.

20. Serviciile de mediere trebuie să aibă suficientă autonomie în îndeplinirea îndatoririlor pe care le au. Trebuie stabilite standarde privind competența și norme etice, ca și proceduri de selectare, pregătire și evaluare a mediatorilor.

21. Serviciile de mediere trebuie monitorizate de un organism competent.

V.2. Calificarea și pregătirea mediatorilor

22. Mediatorii trebuie recrutați din toate sectoarele sociale și, în general, trebuie să cunoască bine culturile și comunitățile locale.

23. Mediatorii trebuie să fie capabili să dea dovadă de judecată solidă și abilitățile interpersonale necesare medierii.

24. Înainte de a prelua activitățile de mediere, mediatorii trebuie să urmeze o pregătire inițială și una multidisciplinară. Pregătirea lor trebuie să vizeze dobîndirea unui înalt nivel al competenței, ținînd cont de abilitățile de a rezolva conflicte, de condițiile speciale ale muncii cu victimele și infractorii și de cunoașterea sistemului justiției penale.

V. 3. Rezolvarea cazurilor individuale

25. Înainte de începerea procesului de mediere, mediatorul trebuie să fie informat despre toate elementele semnificative ale cazului și trebuie să i se înmîneze documentele necesare de către autoritățile competente ale justiției penale.

26. Procesul de mediere trebuie să se desfășoare într-o manieră imparțială, pe baza elementelor cazului și a nevoilor și dorințelor părților. Mediatorul trebuie să respecte întotdeauna demnitatea părților și să asigure că părțile se comportă respectuos una cu alta.

27. Mediatorul este responsabil de asigurarea unui mediu sigur și confortabil pentru mediere. Mediatorul trebuie să fie sensibil la vulnerabilitatea părților.

28. Medierea trebuie să se desfășoare eficient, dar într-un ritm accesibil părților.

29. Medierea trebuie să se desfășoare *in camera*.

30. În ciuda principiului confidențialității, mediatorul trebuie să încredințeze autorităților competente sau persoanelor implicate orice informație privind infracțiuni grave iminente, care poate apărea în cursul procesului de mediere.

V.4. Rezultatul medierii

31. Acordurile trebuie încheiate în mod voluntar de către părți. Ele trebuie să conțină numai obligații rezonabile și proporționale.

32. Mediatorul trebuie să raporteze autorităților justiției penale măsurile luate și rezultatul medierii. Raportul mediatorului nu va dezvălui conținutul sesiunilor de mediere, nici nu va exprima vreo judecată privind comportamentul părților pe parcursul medierii.

VI. PROMOVAREA CONTINUĂ A MEDIERII

33. Trebuie să existe o consultare constantă între autoritățile justiției penale și serviciile de mediere pentru dezvoltarea unei înțelegeri comune.

34. Statele Membre trebuie să promoveze cercetarea și evaluarea medierii în cazurile penale.

RECOMANDAREA REC (2003) 14 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE PRIVIND INTEROPERABILITATEA
SISTEMELOR INFORMATICE ÎN SECTORUL JUSTIȚIEI

(Adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 9 septembrie 2003 la cea de-a 851-a
reuniune a delegaților miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, în virtutea Articolului 15.b din Statutul Consiliului European,
Luînd în considerare faptul că obiectivul Consiliului European este de a atinge o mai mare unitate între membrii săi,

Hotărît să îmbunătățească calitatea serviciului public oferit cetățenilor și mediului de afaceri, în sectorul justiției,

Afirmînd că un sistem de justiție eficient este esențial pentru a consolida democrația și domnia legii, acesta sporind încrederea publică în autoritatea statală, în special în capacitatea sa de a lupta împotriva infracțiunilor și de a rezolva conflicte legale,

Recunoscînd că tehnologia informației a devenit indispensabilă pentru funcționarea eficientă a sistemului de justiție, în special avînd în vedere volumul crescînd de activitate al instanțelor și al altor organizații din sectorul justiției,

Recunoscînd că funcționarea eficientă a sectorului justiției în epoca informaticii necesită recunoaștere legală și folosirea extinsă a schimburilor electronice de date între diferite organizații,

Cunoscînd faptul că cerințele constituționale, legale și administrative și tradițiile atrag existența unei mari diversități de sisteme informatice în sectorul de justiție al statelor membre,

Cunoscînd complexitatea crescîndă a sistemelor informatice din sectorul justiției,

Realizînd că schimbul electronic de date eficient și sigur între diferite organizații din sectorul justiției în aceste condiții necesită interoperabilitatea sistemelor informatice,

Recunoscînd potențialul interoperabilității pentru facilitarea cooperării legale transfrontaliere pentru a se adapta la necesitatea practică crescîndă de cooperare mai strînsă între țări în sectorul justiției,

Cunoscînd diferitele probleme de interoperabilitate ale sistemelor informatice din sectorul justiției, care rezultă din deficiențe administrative, de management sau tehnice,

Recunoscînd necesitatea de a îmbunătăți interoperabilitatea sistemelor informatice din sectorul justiției prin aplicarea documentului interoperabil, standardele de comunicare și abordările integrate proiectelor de tehnologie a informației,

Recunoscînd faptul că introducerea interoperabilității în sectorul justiției necesită de asemenea modificări adecvate ale legii respective și ale proceselor de lucru și pregătirea adecvată a personalului,

Cunoscînd faptul că soluțiile de interoperabilitate pentru sectorul justiției ar trebui să fie adaptate la cerințele specifice ale statelor membre,

Recunoscînd existența diferitelor necesități de interoperabilitate ale statelor membre, rezultînd din diferențele privind dezvoltarea tehnologiei informației în sectorul justiției,

Reamintind că modificările proceselor de lucru ale organizațiilor din sectorul justiției, introduse de interoperabilitate nu ar trebui să afecteze garanțiile constituționale ale independenței sistemului judiciar în procesul administrării justiției,

Cunoscînd faptul că procesarea datelor în condițiile interoperabilității prezintă atît avantaje cît și riscuri cu privire la securitatea informațiilor și protecția elementelor private în sectorul justiției,

Luînd în considerare Recomandarea Rec (2001) 2 privind crearea și recrearea sistemelor instanțelor și sistemelor de informații legale într-o manieră eficientă din punct de vedere al costului, Recomandarea Rec (2001) 3 privind citarea și alte servicii legale pentru cetățeni prin folosirea noilor tehnologii și Recomandarea Rec (2002) 2 privind accesul la documente oficiale,

Recomandă ca guvernele statelor membre:

1. să implementeze principiile și liniile directoare stabilite în această recomandare în legile și practica lor internă,

2. să aducă aceste principii și linii directoare în atenția persoanelor și instituțiilor responsabile pentru tehnologia informației și interoperabilitatea din sectorul justiției.

I. PREVEDERI GENERALE

1. Definiții

În scopul acestei recomandări:

- „organizații din sectorul justiției” vor include instanțele, parchetele și alte instituții publice și private, cum ar fi poliția, sistemele penitenciare, registrele publice, autoritățile de stare civilă, avocații, notarii ca și alți actori publici sau privați care fac schimb de date și informații în procesul de administrare al justiției,
- „sisteme informatice” vor însemna sistemele de tehnologia informației folosite de organizațiile din sectorul justiției pentru procesarea electronică a datelor, pentru stocare și schimb, cum ar fi sistemele de management de caz și baze de date,
- „interoperabilitate” va reprezenta schimburi eficiente și sigure de date și informații între sistemele informatice ale organizațiilor din sectorul justiției.

2. Obiectiv

Obiectivul acestei recomandări este de a facilita interoperabilitatea sistemelor de informații prin stabilirea principiilor și liniilor directoare pentru statele membre privind etapele și măsurile ce trebuie luate la nivelul politicii de tehnologie a informației, a creării procesului și arhitecturii tehnice a datelor și informațiilor din sectorul justiției.

II. ELEMENTE DE POLITICĂ

3. Strategia de interoperabilitate

3.1. Statele membre ar trebui să asigure ca proiectele de tehnologie a informației din sectorul justiției să ia în considerare necesitatea de a asigura interoperabilitatea sistemelor de informații între diferitele organizații din sectorul justiției.

3.2. O strategie de tehnologie a informației pentru sectorul justiției ar trebui să ia în considerare, între altele, următoarele:

- informatizarea sistemului judiciar pas cu pas;
- stabilirea infrastructurii de comunicare, inclusiv posibilități de poștă electronică;
- dezvoltarea unei strategii de integrare pentru a permite comunicarea de la sistem la sistem;
- armonizarea informației la nivelul necesar;
- stabilirea unui sistem integrat pentru colectarea datelor și analiză statistică;
- introducerea unui sistem de management comun al informațiilor;
- stabilirea registrelor comune de informații interne;
- dezvoltarea unui software standard pentru bazele de date.

3.3. Proiectele de tehnologie a informației din sectorul justiției ar trebui, așadar, să fie implementate în cadrul programelor coordonate, care permit să fie efectuate acțiuni consecvente în diferite domenii interconectate și între diferiți actori, asigurând astfel coordonarea și finanțarea adecvată.

3.4. Introducerea interoperabilității în sectorul justiției ar trebui să se bazeze pe considerații le gate de costuri. Nivelul necesar al interoperabilității în fiecare caz în parte ar trebui să fie stabilit având în vedere costurile implicate și beneficiile dorite.

4. Securitatea non-tehnică și protecția datelor personale

4.1. Statele membre ar trebui să implementeze interoperabilitatea sistemelor de informații în sectorul justiției, luând în considerare necesitatea de a asigura securitatea informației și protecția datelor personale după cum este prevăzut în standardele internaționale aplicabile și în legea internă.

4.2. Statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a stabili rolurile și responsabilitățile personalului organizațiilor din sectorul justiției privind folosirea aplicațiilor de tehnologie a informației. Organizațiile din sectorul justiției ar trebui să asigure, în special, că își informează personalul cu privire la legislația relevantă și la regulile ce se aplică astfel ca datele și informațiile să fie folosite în interiorul sectorului de justiție.

4.3. Statele membre ar trebui să prevadă instituirea unor puncte de audit sau de control în poziții relevante pentru cursul automat al informațiilor și documentelor înăuntrul și între organizațiile din sectorul justiției.

5. Resursele umane

5.1. În introducerea tehnologiei informației, organizațiile din sectorul justiției ar trebui să implice resursele umane necesare pentru a lua hotărâri corecte privind sistemele și serviciile propuse.

5.2. Organizațiile din sectorul justiției ar trebui să aibă personal calificat responsabil de sistemele de informații ale acestora pentru a asigura respectarea integrității, disponibilității, stocării și identificării documentelor electronice și ale datelor procesate de către organizațiile respective.

5.3. Statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a promova pregătirea avocaților și a altui personal din organizațiile din sectorul de justiție, în chestiuni legate de aplicarea tehnologiei informației. Ar trebui create stimulente pentru personalul din sectorul justiției pentru a-i încuraja să folosească aplicațiile tehnologiei informației în activitatea lor zilnică.

6. Interoperabilitatea între sectorul public și cel privat

6.1. Statele membre ar trebui să promoveze metode de schimb electronic între sistemele informatice ale sectorului public de justiție și cele ale organizațiilor din sectorul privat al justiției cum ar fi avocații și alți actori. Astfel de schimburi de date pot fi efectuate doar în conformitate cu legea națională și internațională.

6.2. Statele membre ar trebui, în același timp, să ia în considerare și să implementeze precauții adecvate pentru a asigura securitatea informațiilor și protecția datelor personale. Ar trebui instituite sisteme de responsabilitate pentru a putea controla modul în care sînt folosite informațiile ce fac obiectul unei protecții speciale.

III. REDEFINIREA CREĂRII PROCESULUI

7. Schimbările proceselor de lucru

7.1. Pentru a obține maximum de beneficii din introducerea tehnologiei informației, statele membre ar trebui să conecteze introducerea tehnologiei informatice moderne în sectorul justiției cu schimbările organizaționale ale proceselor de lucru ale organizațiilor din sectorul justiției.

7.2. Statele membre ar trebui să aibă o abordare deschisă privind modernizarea legilor și reglementărilor atunci cînd acestea obligă la folosirea oportunităților disponibile datorită noii tehnologii informatice și în special interoperabilității.

7.3. Introducerea interoperabilității în sectorul justiției ar trebui să fie totuși un proces controlat. Statele membre ar trebui să se asigure că organizațiile din sectorul justiției identifică, documentează și descriu procesele lor de lucru și monitorizează și controlează modificările aduse de interoperabilitate.

8. Seriile de procese interorganizaționale

8.1. Statele membre ar trebui să aplice soluțiile de interoperabilitate tuturor domeniilor relevante în care cooperarea interinstituțională a organizațiilor individuale din sectorul justiției este vitală, cum ar fi sistemele de justiție penală și civilă.

8.2. Sistemele de management al cauzelor ale organizațiilor din sistemul justiției ar trebui să fie, în special, pregătite pentru trimiterea și primirea de informații din alte sisteme externe de management al cauzelor și să ofere suport în procesul de luare a deciziilor prin oferirea accesului la o gamă completă de baze de date relevante.

8.3. Statele membre ar trebui să faciliteze interoperabilitatea diferitelor baze de date prin introducerea unor astfel de măsuri de unificare cum ar fi coduri unice de identificare și definiții uniforme ale datelor.

IV. ARHITECTURA TEHNICĂ ȘI INFORMAȚIONALĂ

9. Standardele de comunicare și de documentare

9.1. Statele membre ar trebui să adopte o abordare integrată în ceea ce privește introducerea standardelor de documentare și de comunicare în sectorul justiției pentru a permite ca datele să fie adunate într-o modalitate agreată și structurată.

9.2. Interoperabilitatea poate fi totuși obținută și prin folosirea a mai mult de un standard de date, pentru că adoptarea unui singur standard ar putea să nu fie întotdeauna posibilă. În această privință,

statele membre ar trebui să urmeze dezvoltarea standardelor *de facto* ale pieței principale decât să încerce să creeze standarde distincte pentru sectorul justiției.

9.3. În special, statele membre ar trebui să acorde atenție dezvoltării limbajelor de mark-up ca standarde noi de documentare și comunicarea în sectorul justiției.

10. Securitatea tehnică

10.1. Organizațiile din sectorul justiției ar trebui să instituie proceduri pentru a monitoriza și controla expunerile potențiale la risc care decurg din folosirea incorectă sau defectarea sistemelor informatice. Aceste proceduri ar trebui să includă linii directe de securitate care asigură controlul accesului la diferite nivele ale sistemelor informatice.

10.2. Statele membre ar trebui, acolo unde este cazul, să promoveze aplicarea criptografiei în sectorul justiției pentru a răspunde unor riscuri inerente în mediul digital pentru a securiza comunicările electronice între diferite organizații din sectorul justiției.

10.3. Statele membre ar trebui de asemenea, să implementeze pe scară largă Infrastructura Publică Cheie în privința organizațiilor din sectorul public pentru a asigura integritatea mesajului și nerespingerea ca și confidențialitatea prin capacitatea de a autentifica destinatarul sau expeditorul mesajului și verificarea semnăturilor electronice cu certificatele electronice emise de intermediari de încredere.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA NR. R 11 (80) A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA DETENȚIUNEA
ÎN AȘTEPTAREA JUDECĂRII**

**(adoptată de către comitetul de miniștri pe 27 iunie 1980 la cea de-a 31-a adunare
a reprezentanților miniștrilor)**

Comitetul de miniștri, în conformitate cu termenii articolului 15.b al Statutului Consiliului Europei,
Ținând cont de Rezoluția 11 (65) cu privire la cercetarea în stare de arest și de Rezoluția 5 (73) cu
privire la normele standard minime pentru tratamentul aplicat prizonierilor;

Considerînd că este de dorit ca recomandările cuprinse în aceste rezoluții să fie adaptate la progre-
sele actuale din domeniul politicii penale și al procedurii penale;

Considerînd că este de dorit, din motive umanitare și sociale, reducerea aplicării detențiunii în aștep-
tarea judecării la un minimum compatibil cu interesele justiției;

Considerînd că este de dorit stabilirea, la nivel european, a anumitor standarde care să se aplice
persoanelor care așteaptă judecarea;

Recunoscînd cît de importantă este asigurarea resurselor necesare pentru a garanta că fiecare
persoană acuzată de o infracțiune este adusă în fața instanței cît se poate de repede;

Ținînd cont de prevederile pertinente ale Convenției pentru protecția drepturilor și libertăților funda-
mentale ale omului, semnată la Roma, pe 4 noiembrie 1950, și de jurisprudența Comisiei Europene și
a Curții pentru drepturile omului legată de aceasta;

Ținînd cont de Rezoluția nr. 1 adoptată la Conferința miniștrilor europeni ai justiției, la Viena, în mai 1974,
Recomandă guvernelor statelor membre să asigure ca legislația și practica lor în cazuri care implică
detențiunea în așteptarea procesului să se călăuzească după următoarele principii.

I. PRINCIPII GENERALE

1. Fiind considerată nevinovată pînă i se dovedește vinovăția, nici o persoană acuzată de o infrac-
țiune nu va fi plasată în detențiune în așteptarea judecării decît dacă circumstanțele o impun cu nece-
sitate. Detențiunea în așteptarea judecării va fi considerată o măsură excepțională și nu va fi niciodată
obligatorie, nici nu va fi folosită în scopuri punitive.

II. PRINCIPII APLICABILE HOTĂRÎRILOR PRIVIND DETENȚIUNEA ÎN AȘTEPTAREA JUDECĂRII

2. O persoană acuzată de o infracțiune și privată de libertate va fi adusă prompt înaintea unui ju-
decător sau a altei persoane autorizate prin lege să exercite competență judecătorească (denumită în
continuare „autoritatea judecătorească”).

Atunci cînd persoana implicată este adusă înaintea autorității judecătorești, hotărîrea privind deten-
țiunea va fi luată fără întîrziere.

3. Detențiunea în așteptarea judecării poate fi dispusă numai dacă există suspiciuni întemeiate că
persoana respectivă a comis infracțiunea de care este acuzată și dacă există motive întemeiate pentru
a crede că există unul sau mai multe dintre următoarele:

- pericolul de a fugi;
- pericolul de a împiedica cursul justiției;
- pericolul de a comite o infracțiune gravă.

4. Chiar atunci cînd nu poate fi demonstrată existența unuia dintre pericolele mai sus menționate,
detențiunea în așteptarea judecării poate fi totuși justificată, în mod excepțional, în anumite cazuri de
infracțiuni deosebit de grave.

5. Atunci cînd analizează dacă trebuie dispusă detențiunea în așteptarea judecării, autoritatea judecă-
torească va ține cont de circumstanțele cazului individual și mai ales de factori cum sînt cei de mai jos:

- natura și gravitatea infracțiunii,
- importanța dovezilor că persoana respectivă a comis infracțiunea,
- pedeapsa care poate fi impusă în eventualitatea condamnării,
- caracterul, antecedentele și situația personală și socială ale persoanei respective și, mai ales,
legăturile sale cu comunitatea,

- comportamentul persoanei respective, mai ales modul în care și-a îndeplinit orice obligație care i-a fost impusă în cursul procedurilor penale anterioare.

6. Trebuie acordată atenție dezvoltării serviciilor destinate să îmbunătățească informațiile puse la dispoziția autorității judecătorești despre situația personală și socială ale persoanei respective.

7. Detențiunea în așteptarea judecării nu va fi dispusă dacă privarea de libertate ar fi disproporționată în raport cu natura infracțiunii și cu pedeapsa presupusă de aceasta.

8. Dacă se dispune detențiunea, procesul verbal va indica în mod cât mai exact conținutul acuzației și motivele în baza cărora a fost luată hotărârea. Aceasta trebuie comunicată prompt persoanei implicate, care va primi o copie după aceasta.

9. Oricând poate fi dispusă detențiunea în așteptarea judecării, în conformitate cu principiile mai sus menționate, autoritatea judecătorească va analiza dacă poate fi evitată folosirea detențiunii prin impunerea unor măsuri alternative cum sînt obiectivele amintite în principiul 15.

10. Persoana implicată va fi îndreptățită să fie legal reprezentată înaintea autorității judecătorești în orice situație sau cînd se pune sau este posibil să se pună problema detențiunii în așteptarea judecării.

Dacă se dispune detențiunea în așteptarea judecării, i se va acorda cît mai curînd posibil dreptul la asistență juridică, dacă nu și-o permite.

11. Orice persoană împotriva căreia se dispune detențiunea în așteptarea judecării va avea dreptul să facă apel împotriva hotărîrii și să solicite eliberarea.

12. Persoana împotriva căreia se dispune detențiunea în așteptarea judecării va fi informată despre drepturile sale, mai ales despre dreptul de a fi reprezentată legal, dreptul de a cere asistență juridică și dreptul de a face apel și de a solicita eliberarea.

13. Detențiunea în așteptarea judecării nu se va prelungi mai mult decît este necesar în lumina obiectivelor stabilite în principiul 3, nici nu va fi continuată dacă perioada petrecută în detențiune în așteptarea judecării ar fi disproporționată față de sentința care poate fi pronunțată în cazul condamnării.

14. Detențiunea în așteptarea judecării va fi revizuită la intervale rezonabil de scurte, fixate prin lege sau de autoritatea judecătorească. În această revizuire se va ține cont de detaliile apărute după ce persoana respectivă a fost plasată în detențiune.

III. PRINCIPII APLICABILE MĂSURILOR ALTERNATIVE

15. Cînd examinează dacă poate fi evitată detențiunea în așteptarea judecării, autoritatea judecătorească va lua în considerare toate măsurile alternative disponibile, care pot include următoarele:

- promisiunea persoanei respective să se prezinte înaintea autorității judecătorești cum și cînd i se cere și să nu împiedice cursul justiției,
- obligația de a locui la o adresă specificată (de ex. acasă, cămin, o instituție specializată pentru minori etc.) în condițiile impuse de autoritatea judecătorească,
- restricția de a părăsi sau a merge într-un loc sau district specificat fără autorizație,
- ordinul de a raporta periodic anumitor autorități (de ex. curții, poliției etc.),
- predarea pașaportului sau a altor acte de identitate,
- prevederea cauțiunii sau a altor forme de garanție pentru persoana respectivă, ținînd cont de mijloacele sale materiale,
- prevederea unei garanții,
- supravegherea și asistența asigurate de o agenție numită de autoritatea judecătorească.

Astfel de măsuri vor fi anunțate în scris și vor fi clar explicate persoanei implicate, care va fi avertizată că poate fi arestată dacă nu le respectă.

Persoana căreia îi sînt impuse măsuri alternative va beneficia, dacă acea măsură o impune, de aceleași garanții care sînt acordate prin prezenta recomandare unei persoane aflate în detențiune în așteptarea judecării.

IV. PRINCIPII APLICABILE ANCHETEI ȘI PROCESULUI

16. Anchetarea acuzațiilor aduse persoanei deținute în așteptarea judecării și procedurile de pînă la judecare vor fi întotdeauna efectuate într-un termen cît mai scurt cu putință pentru a reduce la minimum perioada arestării. Se vor face toate eforturile posibile în acest sens.

În efectuarea anchetei și în aducerea persoanei respective în fața instanței, autoritățile implicate vor acorda prioritate persoanelor reținute.

17. Perioada petrecută în detențiune în așteptarea judecării va fi dedusă din termenul condamnării.

18. Se va acorda atenție constituirii sau dezvoltării unei scheme de compensare a persoanelor care au petrecut o perioadă în detențiune în așteptarea judecării și nu au fost condamnate.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei

**RECOMANDAREA REC (2003)20 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
A STATELOR MEMBRE CU PRIVIRE LA NOILE MODALITĂȚI
DE TRATARE A DELICVENȚEI JUVENILE
ȘI ROLUL JUSTIȚIEI JUVENILE**

(adoptată de Comitetul de Miniștri la 24 septembrie 2003)

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu articolul 15. b al Regulamentului Consiliului Europei, *Considerînd* că delicvența juvenilă este percepută ca o chestiune de urgență în mai multe state din Europa,

Fiind conștienți de faptul că deși rata delicvenței juvenile rămîne a fi mai mult sau mai puțin constantă, caracterul și gravitatea delicvenței juvenile necesită noi abordări și căi de intervenție,

Luînd în considerație faptul că sistemul tradițional de justiție penală nu este capabil, izolat să ofere soluții adecvate privind tratamentul delicvenților juvenili, în virtutea faptului că nevoile sociale și educaționale ale acestora diferă de cele ale adulților;

Fiind convinși că reacțiile la delicvența juvenilă trebuie să poată caracter un multidisciplinar și multistructural care să vizeze varietatea de factori care joacă un anumit rol la diferite nivele ale societății: individual, cel al familiei, al societății și al comunității;

Luînd în considerație faptul că majoratul juridic nu coincide în mod imperios cu majoratul personalității, în așa fel încît infractorii adulți necesită alt tip de intervenție diferit de cel aplicabil în cazul minorilor;

Mai mult ca atît, în virtutea faptului că unele categorii de infractori minori așa ca membrii minorităților etnice, femeile tinere și cei care comit infracțiuni în grup pot avea nevoie de programe speciale de intervenție,

Ținînd cont, inter alia de Recomandarea Nr. R (87) 20 privind reacțiile sociale la delicvența juvenilă, Recomandarea Nr. R (88) 6 privind reacțiile sociale la delicvența juvenilă a minorilor care provin din familiile de emigranți, Recomandarea Nr. R (2000) 20 privind rolul intervenției psihologice la etapa inițială în scopul prevenirii criminalității;

Luînd în considerație rezultatele Forului al 10-lea privind infractorii juvenili și politicile penale (1991);

Respectînd de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, Convenția Europeană privind Exercițarea Drepturilor Copilului, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, Regulile Standard Minime de Înfăptuire a Justiției Juvenile (regulile de la Beijing), principiile ONU pentru prevenirea delicvenței juvenile (principiile Riyadh) și Regulile Națiunilor Unite pentru protecția Minorilor aflați în detenție,

Recomandă guvernelor Statelor Membre:

- Să se ghideze în legislația, politica și practica sa de principiile și măsurile prevăzute de prezenta recomandare;
- Să aducă prezenta recomandare precum și memorandumul explicativ în atenția tuturor structurilor pertinente, mijloacelor mas media și publicului; și
- Să recunoască necesitatea normelor Europene separate și distincte privitor la sancțiunile și măsurile comunitare precum și normele europene penitenciare pentru minori.

I. DEFINIȚIA

În scopul prezentei recomandări:

- „minor, juvenil” înseamnă persoana care a atins vîrsta de răspundere penală dar nu și majoratul; totuși prezenta recomandare se poate extinde asupra celor care în viitorul apropiat vor atinge sau au atins această vîrstă;
- „delicvență” semnifică faptele care se încadrează în sfera dreptului penal. În unele state aceasta se extinde asupra comportamentului antisocial și/sau deviat care face parte din sfera administrativă și civilă;
- „sistemul de justiție juvenilă” este definit ca o componentă formală a definiției mai largi care cuprinde toate infracțiunile comise de minori. Suplimentar, instanțelor de judecată care examinează cauzele minorilor, sistemul cuprinde structurile oficiale așa ca poliția, procuratura, avocatura, serviciul de probațiune și instituțiile penale. Sistemul activează în cooperare cu autoritățile relevante domeniul sănătății, învățămîntului, de asistență socială și organele nonguvernamentale din sfera protecției victimelor și martorilor.

II. O ABORDARE MAI STRATEGICĂ

1. Obiectivul de bază al justiției juvenile a măsurilor conexe de abordare a justiției juvenile trebuie să fie:
 - i. de a preveni comiterea și recidiva faptelor de natură penală; și
 - ii. de a (re)socializa și a (re)integra infractorii, și
 - iii. de a se preocupa de necesitățile și interesele victimelor.
2. Sistemul de justiție juvenilă trebuie privit ca un component al unei strategii mai largi de prevenire a delincvenței juvenile care ține cont de contextul larg al familiei, școlii, vecinătății și grupului de cunoștințe în interiorul căruia are loc comiterea faptei.
3. Resursele trebuie să vizeze în special infracțiunile grave, violente care persistă precum și a celor care sînt legate de consumul de alcool și droguri.
4. Este necesară elaborarea măsurilor mai adecvate și mai eficiente în scopul prevenirii comiterii și recidivei infracțiunilor comise de membrii minorităților etnice, grupurilor de minori, femeilor tinere și de persoane care nu au atins vîrsta de la care pot fi atrași la răspundere penală.
5. Intervenția în cazul infractorilor minori trebuie pe cît este posibil să se bazeze pe dovezi de ordin științific care dă răspuns cînd acestea sînt aplicabile, în privința cui și în ce condiții.
6. În scopul prevenirii discriminării, autoritățile publice trebuie să elaboreze declarații referitoare la eventualele consecințe ale politicilor și practicilor noi asupra membrilor tineri ai minorităților etnice.

III. REACȚII NOI

7. Este necesară continuarea extinderii spectrului de alternative susceptibile să substituie condamnarea formală. Acestea trebuie să facă parte din procedura ordinară, să respecte principiul proporționalității, să reflecte interesele minorului și să fie aplicabile în cauzele în care responsabilitatea este liber acceptată.
8. În vederea contracarării infracțiunilor grave, violente și comise persistent de minori, statele membre trebuie să elaboreze o gamă largă de sancțiuni și măsuri de natură comunitară care ar fi novatorii, eficiente (dar proporționale). Acestea trebuie direct să vizeze comportamentul infracțional dar și necesitățile făptuitorului. Măsurile comunitare trebuie să-i implice pe părinții sau tutorii minorului (cu excepția cazurilor în care acest lucru nu este productiv) iar ori de cîte ori este posibil și adecvat se cere de a media și de a recupera și de a compensa prejudiciul cauzat victimei.
9. Învinuirea trebuie să reflecte vîrsta și nivelul de maturitate a persoanei, să se ralieze la etapa de dezvoltare a infractorului, iar măsurile cu caracter penal să se aplice în mod ascendent dar în pas cu creșterea nivelului individual de răspundere.
10. Părinții (sau tutorii și curatorii) trebuie încurajați să fie conștienți și să accepte responsabilitatea care o au în legătură cu comportamentul infracțional al copiilor lor minori. Se cere ca aceștia să ia parte la ședințele din cadrul instanței de judecată (cu excepția cazurilor în care acest lucru nu este productiv) iar ori de cîte ori este posibil este necesar de a le oferi ajutor, susținere și îndrumări. Părinților și tutorilor trebuie să li se ceară să frecventeze cursuri de instruire și consultare, pentru a asigura ca copilul să meargă la școală astfel ajutînd structurile oficiale să implementeze sancțiunile și măsurile comunitare.
11. Reflectînd tranziția mai îndelungată spre maturitate trebuie să fie posibil pentru tinerii pînă la vîrsta de 21 de ani să fie tratați într-o manieră comparabilă cu cea utilizată în cazul minorilor de vîrstă mai fragedă, primii fiind supuși aceluiași intervenții, atunci cînd judecătorul este de părerea că ei nu sînt suficienți de maturi pentru a fi atrași la răspundere deplină pentru acțiunile comise, similar adulților.
12. În scopul facilitării accesului acestora pe piața forței de muncă este necesar de a depune eforturi în vederea asigurării ca persoanele tinere pînă la vîrsta de 21 de ani care au comis infracțiuni să fie scutiți de obligația de a dezvălui antecedentele penale potențialilor angajatori, cu excepția cazului cînd natura viitoareii munci presupune aceasta în mod obligatoriu.
13. Statele trebuie să elaboreze instrumentele de evaluare a riscului pe care în prezintă persoanele în sensul recidivei, pentru ca natura, intensitatea și durata intervențiilor să fie proporțională riscului comiterii repetate a infracțiunilor în viitor, dar să fie conforme și necesitățile infractorului, evitînd atitudinea neglijentă față de principiul proporționalității. În caz de necesitate, autoritățile trebuie încurajate să ofere informație dar întotdeauna în conformitate cu legislația care protejează confidențialitatea informațiilor.
14. Fiecare etapă procesual penală trebuie să se încadreze în limite stricte pentru a evita tergiversarea și pentru a asigura o reacție cît mai rapid posibilă față de infracțiunile comise de minori. În tot cazul, măsurile menite să grăbească înfăptuirea justiției și să mărească eficiența acesteia trebuie să fie echilibrate cu noțiunea de termen rezonabil al procesului.
15. În cazul în care minorii se află în arestul poliției, se va lua în considerație statutul lor de minor, vîrsta, gradul de vulnerabilitate și de maturitate. Ei trebuie informați despre drepturile și garanțiilor lor

în mod prompt și într-o manieră foarte accesibilă. La interogatoriile poliției, minorii trebuie să fie însoțiți de părinte-tutore sau de un alt adult potrivit. Minorilor trebuie să li se garanteze accesul la avocat și la medic. Minorii nu trebuie deținuți în arestul poliției mai mult de 48 ore în total iar în cazul infractorilor de vîrstă foarte fragedă se va urmări reducerea chiar și acestui termen. Detenția minorilor în arestul poliției trebuie supravegheată de autoritățile pertinente.

16. Totuși, în ultimă instanță, în cazul minorilor bănuți de comiterea infracțiunii, detenția provizorie nu trebuie să fie mai mare decît 6 luni înainte de judecată. Acest termen poate fi prelungit numai dacă judecătorul care nu este implicat în anchetarea cazului cere prelungirea procedurii dacă aceasta este pe deplin justificat de circumstanțe excepționale.

17. Ori de cîte este posibil, în cazul bănuților minori se vor aplica alternative la detenție așa ca plasarea minorului la rude și stimularea familiilor sau centrelor de plasament să ia minorul. Privarea de libertate nu trebuie să fie niciodată utilizată în calitate de pedeapsă iminentă, ca formă de intimidare sau să servească drept substitut al protecției copilului sau al măsurilor de sănătate mintală.

18. Ținînd cont de factorul preventiv pe care detenția îl joacă în cazul minorilor bănuți, instanțele de judecată trebuie să efectueze o analiză a tuturor riscurilor inerente, în baza informațiilor depline și confirmate referitoare la personalitatea și circumstanțele sociale ale minorului respectiv.

19. Pregătirea de eliberare a minorilor privați de libertate trebuie să înceapă din prima zi de ispășire a termenului de pedeapsă. O evaluare deplină a riscurilor și a necesităților trebuie să constituie un prim pas spre planul de reintegrare care îi pregătește pe infractori într-o manieră coordonată cu necesităților lor care țin de educație, angajarea în cîmpul muncii, venituri, sănătate, loc de trai, supraveghere, familie și mediu social.

20. Este necesar de a aborda larg momentul reintegrării, prin intermediul concediilor, instituțiilor de tip deschis, eliberarea în bază pe permis și unități de plasament. Resursele vor trebuie investite în măsurile de reabilitare după eliberare care în toate cazurile vor fi planificate și implementate în strînsă cooperare cu autoritățile din exterior.

IV. IMPLEMENTAREA

21. Reacția la delinvența juvenilă poartă un caracter planificat, coordonat și realizat de parteneriatele locale care cuprind autoritățile publice cheie: poliția, probațiunea, serviciile de asistență socială pentru tineri, autoritățile judiciare, de amplasare în muncă, de învățămînt, de educație, sănătate și de asigurare cu spațiu locativ precum și sectorul de voluntariat și cel privat. Asemenea parteneriate trebuie să-și ia răspunderea pentru realizarea scopului clar definit și anume:

- oferirea instruirii inițiale și continue;
- planificarea, finanțarea și prestarea serviciilor;
- stabilirea standardelor și monitorizarea realizării lor;
- împărtășirea informației (în conformitate cu cerințele juridice privitoare la protecția informației și secretul profesional ținînd cont de atribuțiile specifice ale structurilor respective); și
- evaluarea eficienței și distribuția informației referitoare la cele mai reușite practici.

V. DREPTURI ȘI GARANȚII

22. Toate reacțiile și procedurile consfințite în prezenta recomandare trebuie integrate în contextul de drepturi și garanții prevăzute de instrumentele internaționale relevante în domeniu.

VI. MONITORIZAREA, EVALUAREA ȘI RĂSPÎNDIREA INFORMAȚIEI

23. În vederea sporirii fundamentului de cunoștințe care se referă la politica de intervenție este necesară alocarea fondurilor în vederea efectuării unei evaluări a potențialelor măsuri de intervenție și pentru distribuția acestor informații practicienilor din domeniu.

24. În scopul prevenirii discriminării din motive etnice în cadrul sistemului de justiție juvenilă și identificarea cazurilor în care sînt imperioase intervențiile de ordin cultural specific este necesar de a obține informații și de a petrece studii privitoare la tratamentul special al minorităților etnice care se va lua în considerație la fiecare etapă a sistemului de justiție juvenilă.

25. În vederea contracarării atitudinii negative este necesar de a informa opinia publică și de a cîștiga creditul de încredere a societății prin elaborarea strategiilor informaționale privitoare la delinvența juvenilă și referitor la eficiența sistemului de justiție juvenilă, prin intermediul unui spectru larg de mijloace așa ca televiziunea, rețeaua Internet. Realizarea acestui scop se va petrece fără a dezvălui date cu caracter personal sau alte informații care pot ajuta identificarea unui infractor sau a unei victime concrete.

RECOMANDAREA NR. R (86) 12 A COMITETULUI DE MINIȘTRI AL STATELOR MEMBRE PRIVIND MĂSURILE DE PREVENIRE ȘI REDUCERE A VOLUMULUI EXCESIV DE ACTIVITATE AL INSTANȚELOR

(Adoptată de Comitetul de Miniștri la data 16 septembrie 1986
la cea de-a 399-a reuniune a Adjuncților Miniștrilor)

40

Comitetul de Miniștri, în virtutea prevederilor Articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,
Avînd în vedere numărul crescînd de cazuri aduse în fața instanțelor, ceea ce e posibil să interfereze
cu dreptul fiecăruia de a fi audiat într-un timp rezonabil conform Articolului 6.1 al Convenției Europene
asupra Drepturilor Omului;

Luînd în considerare, mai mult decît atît, numărul ridicat de atribuții non-juridice efectuate de judecători care, în anumite țări au tendința de a crește;

Convinși de interesul de a limita numărul de atribuții non-juridice efectuate de judecători ca și reducerea volumului excesiv de activitate pentru a îmbunătăți administrarea justiției;

Convinși, de asemenea de interesul în a asigura o distribuție echilibrată a cazurilor între instanțe și folosirea cea mai bună a resurselor umane ale acestora;

Invită guvernele statelor membre, în afara alocării sistemului judiciar a mijloacelor necesare pentru a se ocupa eficient de numărul crescînd al procedurilor instanțelor și al atribuțiilor non-judiciare, să ia în considerare posibilitatea de a urma unul sau mai multe dintre următoarele obiective ca parte a politicii lor judiciare:

I. Încurajarea, atunci cînd este cazul, a încheierii amicale a litigiilor, fie în afara sistemului judiciar fie înainte sau în timpul procedurilor judiciare:

În acest scop, ar putea fi luate în considerare următoarele măsuri:

- a. prevederea, însoțită de stimulentele adecvate, a procedurilor de conciliere pentru rezolvarea litigiilor înainte sau în afara procedurilor judiciare;
- b. încredințarea judecătorului, ca una dintre atribuțiile sale principale, a responsabilității de a căuta rezolvarea amiabilă a litigiilor în toate chestiunile adecvate, la începutul sau în orice stadiu adecvat al procedurilor legale;
- c. transformarea într-o datorie etică a avocaților sau invitarea organelor competente de a recunoaște ca atare faptul că avocații ar trebui să încerce concilierea cu cealaltă parte înainte de a recurge la proceduri legale sau înainte de orice stadiu adecvat al unor astfel de proceduri.

II. A nu mai adăuga ci a reduce gradual atribuțiile non-juridice încredințate judecătorilor prin atribuirea acestor îndatoriri altor persoane sau organe.

Anexa la această recomandare conține exemple de atribuții non-juridice care în anumite state sînt în prezent efectuate de judecători și de care ar putea fi aceștia eliberați, luînd în considerare împrejurările specifice ale fiecărei țări.

III. Furnizarea de organe care, aflate în afara sistemului judiciar, vor fi la dispoziția părților pentru rezolvarea litigiilor privind pretenții minore și în anumite domenii specifice ale dreptului.

IV. Efectuarea etapelor, prin metode și în cazuri adecvate, pentru a face arbitrajul mai accesibil și mai eficient ca măsură de substituție pentru procedurile judiciare.

V. Generalizarea, dacă nu există deja, a ședințelor de judecată cu un singur judecător la judecătorii în toate cazurile adecvate.

VI. Revizuirea la intervale regulate a competenței diferitelor instanțe în privința cantității și naturii pretențiilor, pentru a asigura o distribuție echilibrată a volumului de activitate.

VII. Evaluarea impactului posibil a asigurării legale asupra creșterii numărului de cauze aduse în instanță și adoptarea de măsuri adecvate, dacă s-ar stabili faptul că asigurarea legală încurajează înaintarea de cereri nefondate.

Anexă la Recomandarea No. R (86) 12

Exemple de atribuții non-juridice de care judecătorii din anumite state ar putea fi eliberați în conformitate cu împrejurările specifice din fiecare țară

Oficierea de căsătorii

Stabilirea de acorduri privind proprietatea familială

- Renunțarea la publicarea anunțurilor de căsătorie
- Autorizarea unui soț de a-l reprezenta pe celălalt: înlocuirea consimțământului soțului împiedicat să își exprime consimțământul
- Schimbarea numelui de familie sau a prenumelui
- Recunoașterea paternității
- Administrarea proprietății celor ce le lipsește capacitatea legală
- Desemnarea unui reprezentant legal pentru adulții lipsiți de capacitate legală și pentru persoanele absente
- Aprobarea achiziționării de proprietate de către persoanele legale
- Supervizarea registrelor contabile ale comercianților
- Registrelor comerciale:
 - Comercianți
 - Companii
 - Mărci
 - Vehicule
 - Bărci, nave, și aeronave
- Acordarea de licențe pentru exercitarea de activități comerciale
- Intervenția judiciară în alegeri și referendumuri în alte modalități decât cele prevăzute de constituție
- Numirea unui judecător ca președinte sau membru în comisii în care prezența sa este cerută pentru a consolida imparțialitatea comisiei
- Colectarea de taxe și datorii vamale
- Colectarea de taxe judiciare
- Operarea ca notar public
- Măsuri relative la patrimoniul persoanelor decedate
- Documente și înregistrări de stare civilă
- Registrul funciar (controlul asupra înregistrării transferului de proprietate, a taxelor asupra bunurilor imobiliare...)
- Numirea de arbitri atunci când această numire este cerută de lege.

RECOMANDAREA (2000) 19 A COMITETULUI DE MINIȘTRI AL STATELOR MEMBRE PRIVIND ROLUL URMĂRIIRII PENALE ÎN SISTEMUL DE JUSTIȚIE PENALĂ

(Adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 6 octombrie 2000
la cea de-a 724-a reuniune a delegaților Miniștrilor)

41

Comitetul de Miniștri, în virtutea articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,
Reamintind că scopul Consiliului Europei este de a atinge o unitate mai mare între membrii săi,
Amintind că scopul Consiliului Europei este de asemenea de a promova domnia legii; ceea ce constituie baza tuturor democrațiilor veritabile;

Luînd în considerare că sistemul de justiție penală joacă un rol-cheie în protejarea domniei legii;

Fiînd conștienți de nevoia comună a tuturor statelor membre de a urgenta lupta împotriva infracțiunilor atât la nivel național cât și internațional;

Luînd în considerare că, în acest scop, eficiența nu numai sistemului de justiție penal național ci de asemenea cooperarea internațională pe probleme penale ar trebui sporită, în timp ce sînt protejate principiile consfințite în Convenția pentru protejarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;

Fiînd conștienți de faptul că acuzarea publică joacă de asemenea un rol-cheie în sistemul de justiție penal ca și în cooperarea internațională pe probleme penale;

Fiînd convinși că, în acest scop, ar trebui încurajată definirea principiilor comune pentru acuzarea publică în statele membre;

Luînd în considerare toate principiile și regulile prevăzute în textele privind probleme penale adoptate de Comitetul de Miniștri,

Recomandă ca guvernele statelor membre să își fundamenteze legislația și practica privitoare la rolul acuzării publice în sistemul de justiție penală pe următoarele principii:

Funcțiile procurorului public

1. „Procurorii publici” reprezintă autorități publice care, în numele societății și al interesului public, asigură aplicarea legii atunci cînd încălcarea acesteia atrage o sancțiune penală, luînd în considerare atât drepturile individului cât și eficacitatea necesară sistemului de justiție penală.

2. În toate sistemele de justiție penală. Procurorii publici:

- decid dacă să inițieze sau să continue urmărirea penală;
- să aducă urmărirea în fața instanței;
- pot face apel sau să urmeze un apel privind toate sau unele din deciziile instanței.

3. În anumite sisteme de justiție penală, procurorii publici, de asemenea:

- implementează politica națională privind infracțiunile în timp ce o adaptează, atunci cînd este cazul, la circumstanțele regionale și locale;
- conduc, direcționează sau supraveghează investigațiile;
- se asigură că victimele sînt asistate eficient;
- decid asupra alternativelor la urmărirea penală;
- supraveghează executarea hotărîrilor instanței;
- etc.

Garanțiile oferite Procurorilor publici pentru îndeplinirea funcțiilor lor

4. Statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a garanta că procurorii publici sînt capabili să își îndeplinească îndatoririle și responsabilitățile profesionale în virtutea condițiilor adecvate legale și organizaționale ca și a condițiilor adecvate în ceea ce privește mijloacele, în special mijloacele bugetare la dispoziția lor. Astfel de condiții ar trebui stabilite în cooperare strînsă cu reprezentanții procurorilor publici.

5. Statele ar trebui să ia măsuri astfel încît:

- a. recrutarea, promovarea și transferul procurorilor publici să fie efectuate conform unor proceduri corecte și imparțiale care îndeplinesc garanțiile împotriva oricărei abordări care favorizează interesele unor grupuri specifice, și exclud discriminarea pe orice motiv de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau de altfel, origine socială sau națională, asociere cu o minoritate națională, proprietate, naștere sau alt statut;
- b. Cariera procurorilor publici, promovarea și mobilitatea lor sînt guvernate de criterii obiective și cunoscute, cum ar fi competența și experiența;

- c. Mobilitatea procurorilor publici este guvernată de asemenea de necesitățile serviciului;
- d. Procurorii publici au condiții rezonabile de serviciu cum ar fi remunerația, durata a serviciului și pensie corespondente cu rolul lor crucial, ca și o vîrstă de pensionare adecvată și aceste condiții fiind guvernate de lege;
- e. Procedurile disciplinare împotriva procurorilor publici sînt guvernate de lege și ar trebui să garanteze o evaluare și o decizie corectă și obiectivă care ar trebui să facă obiectul unei revizui independente și imparțiale;
- f. Procurorii publici au acces la o procedură satisfăcătoare de plîngere, inclusiv atunci cînd este adecvat accesul la tribunal, dacă statutul lor legal este afectat;
- g. Procurorii publici, împreună cu familiile lor, sînt protejați fizic atunci cînd este amenințată securitatea lor personală ca rezultat al îndeplinirii adecvate a funcțiilor lor.

6. Statele ar trebui de asemenea să ia măsuri pentru a se asigura că procurorii publici au un drept efectiv la libertatea de exprimare, credință, asociere sau adunare. În special, ei ar trebui să aibă dreptul să ia parte la discuții publice pe chestiuni de drept, administrarea justiției și promovarea și protecția drepturilor omului și să se alătore sau să formeze organizații locale, naționale sau internaționale și să participe la întrunirile acestora în calitate particulară, fără a suferi dezavantaje profesionale din cauza acțiunii lor legale sau a calității de membru al unei organizații legale. Drepturile menționate mai sus pot fi limitate doar atunci cînd aceasta este prevăzută de lege și este necesară păstrarea poziției constituționale* a procurorilor publici. În cazul în care drepturile menționate mai sus sînt încălcate, ar trebui să fie disponibilă o reparație eficientă.

7. Pregătirea este atît o datorie cît și un drept al tuturor procurorilor publici, înainte de numirea lor cît și în mod permanent. Statele ar trebui astfel să ia măsuri eficiente pentru a asigura că procurorii publici au o educație și o pregătire adecvate, atît înainte cat și după numirea în funcție. În special, procurorii publici ar trebui să cunoască:

- a. principiile și îndatoririle etice ale funcției lor;
- b. protecția constituțională și legală a suspectilor, victimelor și martorilor;
- c. drepturile omului și libertățile după cum au fost stabilite în Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, în special drepturile stabilite în Articolul 5 și 6 din această Convenție;
- d. principiile și practicile organizării activității, management și resurse umane în context juridic;
- e. mecanismele și materialele care contribuie la consecvența în activitatea lor.

Mai mult decît atît, statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a oferi pregătire suplimentară pe chestiuni specifice sau în domenii specifice, avînd în vedere condițiile prezente, luînd în considerare în special tipurile și dezvoltarea infracționalității, ca și cooperarea internațională pe probleme penale.

8. Pentru a răspunde mai bine formelor în dezvoltarea ale infracționalității, în special ale crimei organizate, specializarea ar trebui privită ca o prioritate, în ceea ce privește organizarea procurorilor publici, ca și în ceea ce privește pregătirea și cariera lor. Ar trebui de asemenea dezvoltată recurgerea la o echipă de specialiști, inclusiv echipe multi-disciplinare menite să asiste procurorii publici în desfășurarea activităților lor.

9. În ceea ce privește organizarea și funcționarea internă a Procurorilor Publici, în special atribuirea și reatribuirea cazurilor, aceasta ar trebui să îndeplinească cerințele de imparțialitate și independență și să maximizeze funcționarea adecvată a sistemului de justiție penală, în special nivelul de calificare legală și de specializare pentru fiecare domeniu.

10. Toți procurorii publici au dreptul de a solicita ca ordinele ce le sînt adresate să fie exprimate în scris. Atunci cînd acesta consideră că un ordin este ilegal sau împotriva conștiinței sale, ar trebui să fie disponibilă o procedură internă care să ducă la o eventuală înlocuire a sa.

Relația dintre procurorii publici și puterea executivă și legislativă

11. Statele ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a asigura că procurorii publici își pot efectua îndatoririle și responsabilitățile profesionale fără intervenție nejustificată sau expunere la responsabilitate civilă, penală sau de alt tip. Totuși, procurorii publici trebuie să dea socoteală în mod periodic și public pentru activitățile lor și în special pentru modul în care au fost efectuate prioritățile.

12. Procurorii publici nu ar trebui să interfereze cu competența puterilor legislative și executive.

13. Atunci cînd procurorul face parte din sau este subordonat guvernului, statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a garanta că:

* Cuvîntul constituțional este folosit aici cu referire la scopurile stabilite legal și puterile procurorului public, nu la Constituția vreunui stat.

- a. natura și întinderea puterilor guvernului față de urmărirea penală sînt stabilite de lege;
- b. guvernul își exercită puterile într-un mod transparent și în conformitate cu tratatele internaționale, legislația națională și principiile generale de drept;
- c. atunci cînd guvernul dă ordine de natură generală, astfel de ordine trebuie exprimate în scris și publicate într-un mod adecvat;
- d. atunci cînd guvernul are puterea de a da ordine în privința urmării penale a unui caz, astfel de ordine trebuie să poarte garanții adecvate de respectare a transparenței și echității în conformitate cu legea internă, guvernul avînd datoria, de exemplu:
 - de a solicita înainte avizul în scris de la procurorul public respectiv sau de la organul care se ocupă de urmărirea penală;
 - să explice ordinele sale scrise, mai ales atunci cînd acestea nu urmează avizul procurorului public și să le transmită prin intermediul canalelor ierarhice;
 - să urmărească ca, înainte de proces, avizul și ordinele să facă parte din dosar astfel ca cealaltă parte să le ia la cunoștință și să le comenteze;
- e. procurorul public să fie liber să supună instanței argumentele legale la alegerea sa, chiar și atunci cînd au îndatorirea să reflecte în scris ordinele primite;
- f. ordinele de a nu porni urmărirea penală într-un anumit caz, ar trebui să fie în principiu interzise. Dacă nu este cazul, astfel de ordine trebuie să fie excepționale și să facă obiectul cerințelor din paragrafele d. și e. de mai sus și al unui control specific în vederea garantării transparenței.

14. În țările în care urmărirea penală este independentă de guvern, statul ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a garanta că natura și întinderea independenței procurorului public să fie stabilite de lege.

15. Pentru a promova corectitudinea și eficacitatea politicii infracționale, procurorii publici ar trebui să coopereze cu agențiile și instituțiile guvernamentale în măsura în care acesta se conformează legii.

16. Procurorii publici ar trebui, în orice caz să aibă posibilitatea de a efectua urmărirea penală fără a fi obstructionați, împotriva funcționarilor publici pentru infracțiuni comise de aceștia, în special corupție, folosirea nelegitimă a puterii, grave încălcări ale drepturilor omului și alte infracțiuni recunoscute de dreptul internațional.

Relația dintre procurorii publici și judecători

17. Statele ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a se asigura că statutul legal, competența și rolul procedural al procurorului public sînt stabilite de lege astfel încît să nu poată exista vreo îndoială legitimă privind independența și imparțialitatea judecătorului. În special, statele ar trebui să garanteze că o persoană nu poate să desfășoare în același timp îndatorirea de procuror public și pe cea de judecător.

18. Totuși, dacă sistemul legal o permite, statele ar trebui să ia măsuri pentru a face posibil ca această persoană să desfășoare în mod succesiv funcția de procuror public cu cea de judecător și invers. Astfel de schimbări ale funcției sînt posibile doar la cererea expresă a persoanei respective și cu respectarea garanțiilor.

19. Procurorii publici trebuie să respecte strict independența și imparțialitatea judecătorilor; în special ei nu se vor îndoii de deciziile judecătorești și nici nu vor împiedica executarea acestora, cu excepția cazului în care își exercită dreptul de apel sau invocă o altă procedură declaratorie.

20. Procurorii publici trebuie să fie obiectivi și corecți pe durata procedurilor în instanță. Ei ar trebui să se asigure că instanța deține toate faptele relevante și argumentele legale necesare pentru administrarea corectă a justiției.

Relația dintre procurorii publici și poliție

21. În general, procurorii publici ar trebui să cerceteze legalitatea investigațiilor poliției cel mai tîrziu atunci cînd decid dacă să înceapă sau să continue o urmărirea penală. În această privință, procurorii publici vor monitoriza de asemenea respectarea drepturilor omului de către poliție.

22. În țările în care poliția se află sub autoritatea procurorului public sau atunci cînd investigațiile poliției sînt fie conduse fie supervizate de procurorul public, statul ar trebui să ia măsuri eficiente pentru a garanta ca procurorul public să poată:

- a. să dea ordine în mod adecvat poliției în vederea implementării eficiente a priorităților politicii infracționale, mai ales în ceea ce privește a decide care categorii de cazuri ar trebui să fie prelucrate primele, metodele folosite pentru a căuta dovezi, personalul folosit, durata investigațiilor, informațiile să fie oferite procurorului public etc.

- b. acolo unde sînt disponibile diferite agenții de poliție, să fie alocate cazuri individuale agenției care este cea mai în măsură să se ocupe de acestea;
- c. să fie efectuate evaluări și controale în măsura în care este necesar pentru a monitoriza conformarea cu ordinele și cu legea;
- d. sancționarea sau promovarea sancționării, dacă este posibil, a eventualelor încălcări.

23. Statele în care poliția este independentă de procurorii publici, ar trebui să ia măsuri eficiente pentru a garanta că există o cooperare adecvată și operativă între procurorii publici și poliție.

Îndatoririle procurorului public față de indivizi

24. În efectuarea îndatoririlor lor, procurorii publici ar trebui, în special:

- a. să își exercite funcțiile în mod corect, imparțial și obiectiv;
- b. să respecte și să protejeze drepturile omului, astfel cum au fost prevăzute în Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;
- c. să încerce să asigure ca sistemul de justiție penală să funcționeze cît mai rapid posibil.

25. Procurorii publici ar trebui să se abțină de la discriminare de orice fel cum ar fi sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau de alt fel, origine socială sau națională, asocierea cu o minoritate națională, proprietate, naștere, sănătate, handicapuri sau alt statut.

26. Procurorii publici ar trebui să asigure egalitatea în fața legii, și să fie conștienți de toate circumstanțele relevante, inclusiv cele ce îl afectează pe suspect, indiferent dacă acestea sînt în avantajul sau dezavantajul acestuia.

27. Procurorii publici nu ar trebui să înceapă sau să continue urmărirea penală atunci cînd investigațiile imparțiale dovedesc acuzația nefondată.

28. Procurorii publici nu ar trebui să aducă dovezi împotriva suspectilor, știind sau crezînd în mod fundamentat că acestea au fost obținute prin recurgerea la metode contrare legii. În caz de îndoială, procurorii publici ar trebui să întrebe instanța cu privire la admisibilitatea unor astfel de dovezi.

29. Procurorii Publici ar trebui să ocrotească principiul egalității armelor, în special dezvăluind celorlalte părți, cu excepția cazului în care este prevăzut diferit de lege, orice informație pe care o posedă și care poate afecta corectitudinea procedurilor.

30. Procurorii publici ar trebui să păstreze confidențiale informațiile obținute de la terți, în special atunci cînd prezumția de nevinovăție este pusă la îndoială, cu excepția cazului în care divulgarea este necesară în interesul justiției sau este prevăzută de lege.

31. Atunci cînd procurorii publici sînt îndreptățiți să ia măsuri care cauzează o interferență în drepturile și libertățile fundamentale ale suspectului, trebuie să fie posibil un control judiciar privind aceste măsuri.

32. Procurorii publici ar trebui să țină seama de interesele martorilor, în special să ia și să promoveze măsuri pentru protejarea vieții lor, a siguranței și intimității, sau să aibă grijă să fie luate aceste măsuri.

33. Procurorii publici ar trebui să țină seama de punctele de vedere și de preocupările victimelor atunci cînd sînt afectate interesele lor personale și să ia sau să promoveze acțiuni pentru a se asigura că victimele sînt informate cu privire la drepturile lor și în ceea ce privește evoluția procedurii.

34. Părțile interesate cu statut recunoscut sau identificabil, în special victimele, ar trebui să poată ataca deciziile procurorilor publici de a u pune sub urmărire penală; un astfel de atac poate fi efectuat, în urma unei revizuirii ierarhice, printr-o revizuire judiciară sau prin autorizarea părților de a angaja urmărire privată.

35. Statele ar trebui să asigure că în desfășurarea sarcinilor lor, procurorii publici trebuie să se conformeze „codurilor de conduită”. Încălcările acestor coduri pot duce la sancțiuni adecvate în conformitate cu paragraful 5 de mai sus. Performanța procurorilor publici ar trebui să facă obiectul revizuirii interne regulate.

36. a. În vederea promovării unei activități corecte, consecvente și eficiente a procurorilor publici, statele ar trebui să:

- să acorde considerație principală metodelor ierarhice de organizare, fără a permite acestor metode organizaționale să ducă la structuri birocratice ineficiente sau obstructionare;
- să definească direcțiile generale pentru implementarea politicii infracționale;
- să definească principiile și criteriile generale ce trebuie folosite prin referire, împotriva cărora ar trebui luate deciziile în cazuri individuale, pentru a se proteja împotriva deciziilor arbitrare.

b. Metodele de organizare, direcțiile, principiile și criteriile de mai sus ar trebui decise de parlament sau de guvern sau, dacă legea națională consfințește independența procurorilor publici, de reprezentanții acestora.

- c. Publicul trebuie informat despre organizarea, direcțiile, principiile și criteriile de mai sus; acestea vor fi comunicate oricărei persoane la cerere.

Cooperarea internațională

37. În ciuda rolului care ar putea aparține altor organe în chestiuni legate de cooperarea judiciară internațională, contactele directe între procurorii publici din diferite țări ar trebui sporite, în cadrul acorurilor internaționale acolo unde acestea există sau pe baza unor aranjamente practice.

38. Ar trebui efectuate anumite acțiuni în numeroase domenii pentru a spori contactele directe între procurorii publici în contextul cooperării judiciare internaționale. Astfel de acțiuni ar trebui să constea în principal în:

- a. Diseminarea documentării;
- b. Alcătuirea unei liste de contacte și adrese cu numele persoanelor de contact relevante din diferitele autorități ale procurorilor, în privința domeniilor de specializare, arii de responsabilitate etc.;
- c. Stabilirea de contacte personale regulate între procurorii publici din diferite țări, în special prin organizarea întâlnirilor regulate între Procurorii Generali;
- d. Organizarea de sesiuni de formare profesională și de sporire a conștiinței;
- e. Inițierea și dezvoltarea funcției de ofițer de legătură stabilit în altă țară;
- f. Pregătirea în limbi străine;
- g. Dezvoltarea folosirii transmițerii electronice de date;
- h. Organizarea de seminarii de lucru cu alte state, pe probleme ce privesc ajutorul reciproc și chestiuni comune privind infracțiunile.

39. Pentru a îmbunătăți raționalizarea și a atinge coordonarea procedurilor de asistență reciprocă, ar trebui făcute eforturi pentru a promova:

- a. între procurorii publici în general, conștiința necesității de participare activă la cooperarea internațională și
- b. specializarea unor procurori publici în domeniul cooperării internaționale,

În acest sens, statele ar trebui să întreprindă măsuri pentru a asigura că procurorii publici ai statului solicitant, acolo unde acesta este responsabil de cooperarea internațională, poate adresa solicitări de asistență reciprocă, direct autorității celui alt stat care este competent să efectueze acțiunea solicitată, și al cărui autoritate poate înapoia direct dovezile obținute.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA NR. R (87) 18 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA SIMPLIFICAREA
JUSTIȚIEI PENALE***

**(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 17 septembrie 1987,
la cea de-a 410-a întrunire a prim-miniștrilor)**

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15.b al Statutului Consiliului Europei,
Reamintind că scopul Consiliului Europei constă în obținerea unei unități mai mari între membrii săi;
Luînd în considerație că acțiunile comune de a accelera și simplifica activitatea sistemului de justiție penală trebuie să se efectueze conform cerințelor definite în special în art. 5 și 6 ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului;

Referindu-se la creșterea numărului de cauze penale remise în instanțe, și în special cele cu pedepse mici, și la problemele cauzate de lungimea proceselor penale;

Avînd în vedere că tergiversarea în examinarea infracțiunilor plasează dreptul penal într-o lumină nefavorabilă și afectează buna administrare a justiției;

Ținînd cont că tergiversările în administrarea justiției penale poate fi remediată, nu numai prin alocarea anumitor resurse și căile de utilizare a lor, dar și printr-o definiție clară a priorităților pentru realizarea politicii infracționale, cu referire atât la formă, cât și la substanță, prin:

- recurgere la principiul urmăririi discreționare;
- aplicarea următoarelor măsuri în examinarea infracțiunilor mici și în masă;
- așa-numitele proceduri sumare;
- examinări în afara instanței de către autoritățile competente în probleme penale și alte autorități de intervenție, ca o alternativă posibilă de urmărire,
- așa-numitele proceduri simplificate;
- simplificarea procedurilor legale ordinare.

Referindu-se la concluziile întrunirii Miniștrilor de Justiție Europeni la Montreux din 10 septembrie 1981,

1. cînd a fost adoptată prezenta recomandare, Reprezentantul Republicii Federative Germania, în conformitate cu art. 10.2.c al Regulamentului de Procedură pentru întrunirea Vice-Miniștrilor, a rezervat dreptul Guvernului său de a corespunde sau nu paragrafelor II.a.3 și II.a.4 ale recomandării.

Recomandă guvernelor statelor membre, la revizuirea principiilor constituționale sau tradițiilor legale, să întreprindă măsurile necesare pentru a aplica principiile definite mai jos:

I. URMĂRIREA DISCREȚIONARĂ

a. Principiul urmăririi discreționare

1. Trebuie introdus principiul urmăririi discreționare sau aplicarea sa să se extindă pretutindeni unde permite dezvoltarea istorică și constituția statelor membre; în caz contrar, trebuie întocmite măsuri în acest scop.

2. Puterea de a amîna sau înceta procesele din motive discreționare trebuie să aibă temeiuri legale.

3. Decizia de a amîna urmărirea, conform acestui principiu, se ia doar în cazul în care organele de urmărire au suficiente probe de vinovăție.

4. Acest principiu trebuie exercitat pe bază generală, cum ar fi interesul public.

5. Organele competente, la exercitarea puterii sale, trebuie să se conducă, în conformitate cu legea națională, în mod special, de principiul egalității tuturor cetățenilor în fața legii și individualizării justiției penale, și în special de:

- gravitatea, natura, circumstanțele și consecințele infracțiunii;
- personalitatea infractorului;
- sentința posibilă a instanței;
- efectele acuzării asupra infractorului; și
- poziția victimei.

* Traducere neoficială Mariana Izvoeanu, Institutul de Reforme Penale.

6. Amînarea sau încetarea proceselor se face simplu, printr-o avertizare, sau prin îndeplinirea de către bănuît a anumitor condiții, cum ar fi regulile de conduită, plățirea banilor, compensarea victimei sau probațiunea.

7. Infractorul trebuie să-și dea acordul său dacă se preconizează amînarea condiționată sau încetarea condiționată a proceselor. În lipsa unui astfel de consimțămînt, organele de urmărire sînt obligate să dea în judecată infractorul în cazul în care renunță la acuzare din alte motive.

În caz de neaplicare a măsurii sau de neîndeplinire a condiției prevăzute în paragraful 6 poate fi considerată drept ajungerea la un consimțămînt.

Trebuie descrise regulile care asigură că acordul a fost dat liber și nesupus constrîngerii.

8. În general, amînarea sau încetarea proceselor poate fi temporară, așteptand expirarea perioadei statutare de urmărire, sau finale.

9. În cazul încetării condiționate, încetarea trebuie să fie finală odată ce persoana și-a îndeplinit obligațiunile.

Decizia nu trebuie să fie tratată drept echivalentă cu acuzarea și să urmeze regulile obișnuite în legătură cu, *interalia*, înscrierea în dosarul penal numai dacă infractorul și-a recunoscut vina sa.

10. Dacă e posibil, decizia de amînare sau de încetare a proceselor, trebuie aduse la cunoștința reclamantului.

11. Victima trebuie să obțină despăgubire pentru prejudiciul cauzat de comiterea infracțiunii în instanță civilă sau penală.

12. Informarea bănuîtului nu e necesară dacă se ia decizia de a nu mai efectua urmărirea.

b. Măsurile ce au același scop ca și urmărirea discreționară

Statele, care, ținînd cont de dezvoltarea lor istorică și de constituție, aplică principiul urmăririi mandatare trebuie să introducă sau să extindă utilizarea măsurilor, care deși diferă de urmărirea discreționară, totuși are același scop ca și ultimul, și mai întîi de toate;

- i) numărul cauzelor în care pornirea urmăririi depinde de condiții trebuie extins; în particular, dacă nu predomină interesul public, solicitarea sau acordul victimei poate constitui o condiție pentru pornirea urmăririi;
- ii) legea trebuie să dea posibilitate judecătorilor de a suspenda procedurile condiționate sau să le finiseze în cazurile și procesele identice celor practicate de organele de urmărire conform sistemului de urmărire discreționară.

II. PROCEDURILE SUMARE, EXAMINĂRILE ÎN AFARA INSTANȚEI ȘI PROCEDURILE SIMPLIFICATE

a. Decriminalizarea procedurilor sumare pentru infracțiuni minore

1. Sistemele legale care fac deosebire între infracțiunile administrative și penale, trebuie să ia măsuri pentru decriminalizarea infracțiunilor, în special a infracțiunilor în masă în domeniul traficului rutier, dreptului fiscal și vamal, cu condiția că sînt minore.

2. La examinarea acestor infracțiuni, unde elementul factual predomină asupra celui moral (intenția de comitere a infracțiunii), toate statele trebuie să utilizeze procedurile sumare sau cele scrise, fără a apela, în primul rînd, la serviciile judecătorului.

3. Nu trebuie aplicată nici o măsură fizică de constrîngere – în special detenția în arest preventiv.

4. Sancțiunile aplicate astfel trebuie să fie în principal de natură bănească și rata lor, determinată prin lege, în mod normal trebuie să fie fixă și plătită deodată. Sancțiunea care prevede vreo restricție sau privare de drepturi, cu excepția privării de libertate, poate fi impusă în cazuri prevăzute de lege.

5. Astfel de sancțiuni bănești pot fi colectate imediat de către ofițerul care examinează infracțiunea, sau în consecință, că bănuîtul să fie informat de către organele administrative sau legale competente, în cazul în care pot fi utilizate metode de prelucrare automată a informației pentru colectare, în vederea numărului enorm de cauze spre examinare.

6. Această procedură, care trebuie considerată drept propunere, trebuie să fie supusă unei accepțiuni expres sau tacite, plata amenzii sau în caz contrar dacă corespunde sancțiunii să fie echivalentă cu înțelegerea.

În cazul unei accepțiuni tacite, procedura de înștiințare trebuie în mod neechivoc să protejeze drepturile destinatarului.

7. Acceptarea sau aprobarea acestei propuneri trebuie să înceteze orice urmărire în privința aceluiași fapt (ne bis in idem).

8. Aceste proceduri nu trebuie să încalce dreptul bănuțului ca cauza sa să fie prezentată în fața organului de drept.

b. Examinările în afara instanței

1. În lumina cerințelor constituționale, statele membre trebuie să revizuiască legislația lor în ceea ce privește examinările în afara instanței pentru a permite organelor competente în problemele penale să intervină la această etapă să promoveze posibilitatea examinărilor în afara instanței, în special pentru infracțiuni minore în baza următoarelor principii:

2. Legea trebuie să descrie condițiile pe care le pot înainta autoritățile infractorului, mai ales:

- i) plata sumei bănești statului sau instituției publice sau de caritate;
- ii) restituirea bunurilor sau avantajelor obținute prin comiterea infracțiunii;
- iii) compensarea respectivă victimei infracțiunii fie înainte de examinare sau în cadrul ei.

3. Competența organelor responsabile de înaintare a acestor propuneri și categoriile de infracțiuni trebuie să fie determinat de lege. Autoritatea trebuie să poată, pentru beneficiul infractorului, să revizuiască propunerea sa, după ce a examinat posibilele obiecții ale infractorului.

4. Autoritățile trebuie să specifice circumstanțele la care au recurs la examinarea în afara instanței și trebuie să întocmească puncte de reper și tabele ale sumelor achitate pentru examinările în afara instanței pentru a garanta, cât de mult posibil, principiul egalității în fața legii. În acest scop, este utilă publicarea acestor circumstanțe, repere și tabele ale sumelor achitate.

5. Infractorul care nu dorește să accepte propunerea unei examinări în afara instanței trebuie întotdeauna să aibă libertatea de a refuza sau ignora oferta.

6. Acceptarea examinării în afara instanței din partea infractorului și îndeplinirea de către el a condițiilor face ca renunțarea la dreptul de pornire a urmăririi să fie definitivă.

7. Autoritățile trebuie să publice un raport anual cu privire la faptul cum și-au exercitat puterea sa la examinările în afara instanței, fără divulgarea identității infractorilor.

c. Procedurile simplificate în cazurile minore datorită circumstanțelor cauzei

1. În cazul infracțiunilor care sînt minore datorită circumstanțelor cauzei, în care faptele cauzei sînt bine constatate și se cunoaște cu certitudine că persoana învinuită a comis infracțiunea, se poate recurge la procedurile simplificate, care reprezintă o procedură în scris efectuată de autoritatea de drept, care fără a recurge la etapele de audiere, duc la luarea deciziilor echivalente cu sentințele, cum ar fi procedura de decizie penală.

2. Decizia penală trebuie să conțină elementele necesare pentru ca acuzatul să fie informat convenit despre consecințele în caz de acceptare. Trebuie să i se comunice într-o manieră clară și definită, oferindu-i persoanei în cauză timp suficient de a primi consultație juridică la dorința sa.

3. Sancțiunile aplicate prin procedura deciziei penale trebuie să se limiteze la sancțiuni bănești și pierderea drepturilor, cu excepția sentinței cu închisoarea.

4. Acordul acuzatului la decizia penală poate fi în mod expres sau tacit și trebuie singură să facă decizia echivalentă cu sentința pronunțată ca de obicei cu toate consecințele legale (aplicarea principiului *ne bis in idem*, posibilitatea executării, înregistrării în dosarul penal).

5. Opunerea acuzatului împotriva deciziei penale, care trebuie argumentată, trebuie *ipso facto* să anuleze decizia și să recurgă la procedura ordinară fără interzicerea aplicării *reformatio in peius*.

6. Indiferent de decizia penală, la fel e posibilă efectuarea audierilor, în cadrul cărora infractorul solicită aplicarea pedepsei alternative, avînd în vedere că procurorul nu are obiecții împotriva acestei proceduri și judecătorul consideră de cuviință de a satisface solicitarea.

III. SIMPLIFICAREA PROCEDURILOR LEGALE ORDINARE

a. Investigările legale prezentențiale și în cadrul audierilor în instanță

1. Investigările efectuate de organele de drept înainte de remiterea cauzei în instanță, constituie, dacă ele există, o garanție pentru acuzat, dar nu trebuie să fie universală sau obligatorie.

2. Astfel de investigații preliminare de către autoritățile de drept trebuie să se limiteze la cazurile care pot fi utile pentru finalizarea cauzei și constatării, în cele din urmă, a vinovăției sau nevinovăției bănuților.

3. Dacă investigația preliminară va fi utilă, aceasta decide autoritatea de drept, ținând cont de anchetele poliției, gravitatea și complexitatea cauzei, și dacă faptele sînt sau nu contestate de acuzat.

4. În cazul unei investigații preliminare, ea trebuie să fie efectuată în conformitate cu procedura care exclude toate formalitățile inutile, și în special, să evite necesitatea unei audieri formale a martorului în cauzele în care acuzatul nu contestă faptele.

5. Dacă autoritatea legală respectivă nu consideră necesară efectuarea investigației preliminare, cauza trebuie imediat expeditată în instanță.

6. În sistemele care prevăd investigarea legală, posibilitatea de a nu o efectua trebuie să fie însoțită de mijloace de protecție la 3 nivele:

- la etapa de anchetare la poliție, unde autoritatea legală conduce și controlează activitățile poliției sau unde drepturile bănuțului sînt respectate mai bine;
- la etapa în care bănuții sînt cercetați în stare de arest preventiv pînă la finisarea anchetelor poliției înainte de apariția lor în instanță, astfel de acțiuni fiind supravegheate în toate cazurile de unul sau mai mulți judecători independenți.
- la etapa audierii în instanță, banca trebuie să poată efectua investigații concludente în cadrul acestor audieri pentru a determina validitatea acuzării prezentate înainte de ea, dacă se consideră utilă, poate incredința organul de drept independent sarcina de efectuare suplimentară a cercetărilor;

7. Dacă aceasta permite tradițiile constituționale și legale, trebuie introdusă procedura „pledoariei vinovatului”, în care infractorul apare în fața instanței la etapa începătoare a proceselor pentru a declara public dacă acceptă sau neagă acușările aduse împotriva lui, sau proceduri similare. În aceste cazuri, instanța de judecată trebuie să decidă, fără procesul de investigare sau o parte a sa și să porceadă imediat la examinarea personalității infractorului, aplicarea sentinței și, dacă e cazul, să decidă problema compensării.

8. i) Procedura de „pledoarie a vinovatului” trebuie să aibă loc în instanță în ședință publică.

ii) Infractorul trebuie să dea răspuns pozitiv la acușarea împotriva sa.

iii) Înainte de a pronunța sentința infractorul conform procedurii „pledoariei vinovatului”, judecătorul are posibilitatea de a asculta ambele părți ale cauzei.

9. Dacă procesul de investigare în cadrul ședinței instanței se reține, cu toată dorința acuzatului de a-și recunoaște vina, e interzis de a întreprinde acești pași absoluți necesari pentru constatarea faptelor, ținînd cont de procedura prin care deja a trecut înainte de judecată. În special, audierea martorilor care au depus anterior mărturii în fața autorității legale trebuie să fie evitată pe cît de posibil.

b. Procedura în instanța de judecată

1. Legea fiecărui stat membru trebuie să încurajeze unirea împreună a procedurilor penale în care este implicat unul și același acuzat, indiferent de locul comiterii infracțiunii, pentru a evita deciziile succesive de diferite instanțe.

2. Procedura care trebuie urmată la ședințele de judecată trebuie să excludă toate formalitățile care nu sînt necesare. În special, trebuie să fie posibil de a declara procedurile nule în bază procedurală numai în circumstanțe strict definite, în cazul nerespectării cerințelor procedurale ar fi putut cauza prejudiciu real intereselor apărării sau acușării.

3. Statele membre trebuie să permită instanțele de judecată, cel puțin să examineze infracțiuni mici și cu referință la pedepsele care pot fi impuse, să audieze și să decidă în absența acuzatului, cu condiția că ultimul a fost informat în modul convenit despre data audierii și dreptul său de a fi reprezentat legal sau nu.

c. Înregistrările de judecată și repartizarea simplificată a deciziilor judiciare

1. Decizia instanței de judecată trebuie luată în limite stricte de timp dacă inculpatul a fost reținut sau arestat pentru cazul respectiv.

2. Dacă procesele sînt înregistrate pe bandă magnetică, sau dacă nu atestă noi fapte care nu sînt nici în dosar, înregistrările scrise de la judecată trebuie să fie limitate la minimum și să consistă doar dintr-o înregistrare sumară.

3. Dacă aceasta prevede constituția, și dacă decizia instanței de judecată examinează cauze care nu sînt grave, sau dacă părțile convin la aceasta, instanța trebuie să fie scutită de obligațiunea de a pronunța decizia în scris și doar poate înregistra constatările sale în dosar.

4. Dacă, în alte cazuri, este necesară decizia a fi făcută în scris, ea trebuie să menționeze doar informația solicitată de părți și utilă curții de apel, sau informația pentru autoritățile străine care pot fi

chemate să execute decizia, anume motivele, decizia de vinovăție, și, dacă se aplică, pedeapsa și compensarea pentru părțile prejudiciate. Cît despre procedura de investigare, faptele și dezbaterile judiciare ale părților, sentința trebuie să se refere numai la punctele din dosar, concluziile în scris să fie înmîinate părților, sumarul în scris sau caseta cu înregistrarea proceselor.

5. Dacă sînt prevăzute reguli ce stipulează citirea, *in extenso*, a sentințelor în cadrul audierilor publice, acestea trebuie să prevadă, spre exemplu, permiterea instanței de judecată – și, dacă ședința e ținută de jurați, unul din ei, chiar și în lipsa judecătorului care nu prezidă – să dea citire în glas doar a deciziei cu privire la vinovăție, pedeapsă sau compensare.

6. Anunțarea deciziei în scris, precum și a proceselor-verbale, trebuie să fie făcute pe căi de proceduri simple, rapide, inclusiv poștă, dacă e necesar prin solicitarea acuzatului, la încheierea procesului legal, să indice adresa oficială la care vor fi expediate toate comunicările și notificările pînă la sfîrșitul judecării.

d. Compoziția și specializarea instanțelor de judecată

1. În principiu general, instanța de judecată trebuie să fie compusă după cum prevăd tradițiile constituționale și legale ale statelor membre, și să fie determinată din gravitatea, natura, tehnicitatea și complexitatea infracțiunii.

2. Dacă ședințele sînt audiate de judecători profesionali, numărul lor trebuie să fie minim, cu un singur judecător, dacă aceasta permite gravitatea cauzei.

3. Dacă e prevăzut juriu, acesta e posibil doar pentru o anumită categorie de infracțiuni grave.

Procesul trebuie să fie organizat în așa mod încît să permită ușurarea sarcinii juriului, judecătorul explicîndu-le cît mai clar la începutul deliberărilor problema deciziei și legea ce ține de cauza prezentată lor.

4. Dacă e constatată vinovăția de către juriu sau jurați profesionali, sau de către judecători laici împreună cu judecătorii profesionali, decizia trebuie să fie luată de o majoritate simplă sau calificată, fără obligația de a păstra unanimitatea.

5. Cauzele ca cele care implică infracțiuni economice, în care prezentarea probelor este o problemă foarte complicată din punct de vedere tehnic, oficialitățile și judecătorii trebuie să dispună de o instruire, cunoștințe și experiență adecvată.

6. Dacă constituția prevede astfel, aceste cazuri, dacă e cazul, trebuie să fie examinate de către autoritățile de urmărire și investigare, și dacă e posibil, de către instanță, fie create sau organizate în scopul de a confrunta anumite dificultăți create prin natura lor inerentă sau complexă.

7. Autoritățile responsabile de efectuarea urmăririi, investigării și judecării cauzelor, trebuie să dispună de asistența experților în domeniu, cum ar fi: psihologi sociali, în domeniul medicinei, psihiatriei, contabilității, economiei, finanțelor și medicinei legale în număr suficient pentru a înfrunta creșterea tehnică a infracțiunilor și colectarea probelor.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA NR. R (95) 12 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA MANAGEMENTUL
JUSTIȚIEI PENALE***

**(Adoptat de către Comitetul de Miniștri la 11 septembrie 1995
la cea de-a 543-a întrunire a prim-miniștrilor)**

43

Comitetul de Miniștri, conform prevederilor art. 15.b al Statutului Consiliului Europei,
Luînd în considerație că justiția penală echitabilă și eficientă prezintă o premisă pentru orice societate democrată bazată pe regula de drept;

Ținînd cont că în ultimii ani sistemele de justiție penală din întreaga Europă s-au confruntat cu o sporire a numărului și deseori a caracterului complex al cazurilor, tergiversări neîndreptățite, restricții bugetare și așteptări sporite de la populație și personal;

Făcînd reamintire că strategiile de infracțiune, cum ar fi: descriminalizarea, depenalizarea sau diversiunea, medierea și simplificarea procedurii penale poate contribui la rezolvarea acestor dificultăți;

Luînd în considerație, că anumite principii manageriale, strategii și tehnici, stipulate în raportul cu privire la managementul justiției penale elaborat de Comisia Europeană pe Probleme de Infracțiune, poate contribui în mod semnificativ la asigurarea eficientă și efectivă a justiției penale;

Accentuînd că orice acțiune întreprinsă în vederea sporirii eficienței și eficacității justiției penale trebuie să ia în considerație cerințele stipulate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în special drepturile acuzatului, protecția juridică a părților și interdependența judiciară;

Reamintind Recomandarea nr. R (87) 18 cu privire la simplificarea justiției penale și Recomandarea nr. R (94) 12 cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor,

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să se conducă, la revizuirea legislației lor și practicii, de principiile, strategiile și tehnicile de management incluse în anexa la recomandarea în cauză.

2. să aducă recomandarea și raportul cu privire la managementul justiției penale elaborat de Comisia Europeană pe Probleme de Infracțiune la atenția autorităților competente și să-i invite de a lua în considerație textele în cauză la analiza funcționării organizării justiției penale și la modificările în cauză.

Anexă la Recomandarea nr. R (95) 12

I. STABILIREA OBIECTIVELOR

1. Principiile, strategiile și tehnicile de management pot contribui în mod semnificativ la funcționarea eficientă și efectivă a justiției penale. În acest scop, agențiile responsabile trebuie să stabilească obiective pentru managementul sarcinii de muncă, finanțare, infrastructură, resurse umane și căi de comunicații.

2. Realizarea unei justiții penale mai eficiente și efective va fi facilitată într-o mare măsură dacă obiectivele diferitelor agenții vor fi coordonate într-un cadru mai vast de control al infracțiunilor și strategiilor de justiție penală.

II. MANAGEMENTUL SARCINII DE MUNCĂ

3. Procedurile regulate și continue de monitorizare trebuie efectuate în locul destinat pentru evaluarea funcționării agențiilor de justiție penală, evaluarea eficienței și eficacității lor și promovarea unor modificări utile. Progresul în această direcție trebuie atins fie prin dezvoltarea funcției de consultare internă, fie prin recurgerea la consultanți externi.

4. Managementul justiției penale nu întotdeauna și pretutindeni poate fi aplicat conform aceluiași regulament, datorită evoluției circumstanțelor. Din acest motiv, sarcina de muncă și planificarea resurselor trebuie să ia în considerație indicii demografici, sociali, economici și alte condiții și schimbări.

5. Criteriile pentru managementul sarcinii de muncă eficiente și pentru soluționarea adecvată a diferitelor categorii de cauze trebuie bine definite. Acestea trebuie dezvoltate în colaborare cu organele

* Traducere neoficială Mariana Izvoareanu, Institutul de Reforme Penale.

legale și cele responsabile în acest domeniu. Trebuie acordat sprijin corespunzător agențiilor în conformitate cu aceste standarde.

6. În această privință, trebuie dezvoltată selectarea tehnicilor pentru a da posibilitate judecătorilor și procurorilor, chiar de la prima etapă a procedurii, să soluționeze cauzele într-o manieră diferită.

7. Pentru a utiliza mai eficient resursele umane, judecătorii și procurorii trebuie să fie eliberați de sarcinile care pot fi efectuate de alți agenți, inclusiv personalul administrativ, a căror muncă va fi astfel mai încărcată.

III. MANAGEMENTUL INFRASTRUCTURII

8. Inventarierea sistematică a activelor existente, evaluarea necesităților și planificarea pe termen lung trebuie să stea la baza deciziilor cu privire la investirea în noi clădiri, poziția lor geografică, reînnoirea clădirilor vechi, și menținerea construcției. De asemenea, trebuie de luat în considerație necesitățile și așteptările diferiților beneficiari profesionali și neprofesionali ai justiției penale.

9. Trebuie de pus accentul pe mobilizarea oricărei resurse fizice ascunse sau neutilizate și pe obținerea eventualelor economii de scară. Aceasta, spre exemplu, poate implica reprogramarea unor audieri pentru perioadele în care există timp liber, cu concentrarea mai multor agenții într-o direcție, sau reorganizarea proiectului construcțiilor existente.

IV. MANAGEMENTUL RESURSELOR UMANE

10. Introducerea principiilor, strategiilor și tehnicilor manageriale, trebuie să țină cont de cultura și condițiile deosebite care aparțin mediului legal, și trebuie întreprinse pentru convingere mai degrabă decât pentru impunere.

11. Înregistrările profesionale sistematice (calificări, training etc.) trebuie efectuate pentru a facilita un bun management al resurselor umane și între sarcinile care trebuie întreprinse și indivizi. Aceste înregistrări, păstrate de agențiile competente, trebuie să fie accesibile pentru personalul la care se referă.

12. Programele de training inițiale și de calificare la locul de muncă pentru judecători și procurori trebuie să țină cont de principiile și practicile managementului modern în contextul legal.

13. Planificarea dezvoltării carierei trebuie urmată activ, *inter alia*, prin specializare suplimentară, gradul și funcția de disociere dacă e cazul, și prin crearea altor posibilități pentru personal de a dezvolta noi aptitudini și expertiză. Condițiile de muncă trebuie supuse unei examinări speciale, în special când sînt îndeosebi dificile.

V. MANAGEMENTUL INFORMAȚIEI ȘI CĂILOR DE COMUNICAȚIE

14. Trebuie introduse sisteme mai sigure și mai eficiente pentru colectarea, păstrare, utilizare și răspîndire a informației. Ele trebuie să protejeze în modul necesar informația personală.

15. Tehnologia informațională trebuie adaptată la activitatea și cerințele agențiilor justiției penale implicate și la utilizatorii informației. Ultimii trebuie să fie consultați referitor la cerințele față de ei în această problemă.

16. La managementul justiției penale, accentul trebuie pus pe căile de informare internă în cadrul fiecărei agenții ale justiției penale.

17. Agențiile de justiție penală trebuie să-și ia angajamentul de a răspîndi informația. Diferitele nivele ale administrării justiției penale (central, regional și local), autoritățile legale și alte agenții implicate în controlul infracțiunilor trebuie să accelereze procesul de răspîndire a informației și să primească mai operativ rezultatele cauzelor cu care se preocupă.

18. Un accent mai puternic trebuie pus pe dezvoltarea unor relații publice mai bune, în special de a face față anumitor necesități și probleme ale beneficiarilor justiției penale, mass-media, sectorul voluntar (e.g. asociații ale victimelor), cetățeni și instituțiile democratice (parlament, autoritățile locale).

Consiliul European
Comitetul de Miniștri

RECOMANDAREA NR. R (97) 12 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA PERSONALUL
RESPONSABIL PENTRU IMPLEMENTAREA SANCTIUNILOR
ȘI MĂSURILOR*

(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 10 septembrie 1997,
la cea de-a 600-a întrunire a prim-miniștrilor)

44

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15.b al Statutului Consiliului European,

Cu referire la interesele Consiliului European de a stabili principii comune în politica penală pentru controlul infracțiunilor și căile de tratare a bănuțiilor și condamnaților care au efect numai în cazul respectării drepturilor omului;

Recunoscînd importanța Rezoluției (66) 26 cu privire la statutul, recrutarea și instruirea colaboratorilor instituțiilor penitenciare, și Rezoluția (68) 24 cu privire la statutul, selectarea și instruirea gradelor de personal la conducere din instituțiile penale deopotrivă cu necesitatea de informare de a ține cont de modificările în practica penală, administrativă și profesională efectuate după adoptarea lor, și care au fost definite *inter alia* în Recomandarea nr. R (87) 3 cu privire la Regulamentul Penitenciar European;

Recunoscînd necesitatea de a stabili și principii pentru recrutarea, selectarea, instruirea și statutul personalului responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare care sînt definite în Recomandarea nr. R (92) 16 cu privire la Regulamentul European privind Sancțiunile și Măsurile Comunitare;

Luînd în considerație că implementarea satisfăcătoare a sancțiunilor și măsurilor de arest preventiv necesită utilizarea unui personal de înaltă competență, calificare și responsabilitate în ceea ce privește realizarea prevederilor sancțiunilor și măsurilor;

Recunoscînd că realizarea anumitor prevederi ale sancțiunilor comunitare și de arest preventiv tot mai mult necesită o colaborare strînsă între personalul responsabil de implementarea lor în cadrul acestor două sectoare, și, prin urmare posibilitățile mobilității personalului merită a fi luate în considerație;

Ținînd cont de faptul că este de dorit ca personalul să fie recrutat și selectat cu calificări și calități de personalitate și caracter care corespund diferitelor sarcini;

Afirmînd că le trebuie acordate posibilități considerabile de a-și dezvolta continuu cunoștințele și capacitățile pentru a-și îndeplini sarcinile și de a confrunta noi probleme cu competență și cu o imaginație inovativă, dar realistă;

Avînd în vedere că colaborarea între personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor va fi facilitată, dacă ei își exercită activitatea lor în baza cunoștințelor împărtășite cu privire la scopul și metodele de lucru;

Luînd în considerație, totuși, că recrutarea, selectarea și dezvoltarea profesională a personalului de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare și de arest preventiv trebuie efectuate în conformitate cu principiile care se referă la o abordare uniformizată a activității lor.

Luînd în considerație importanța faptului că personalul trebuie să dispună de un statut corespunzător funcțiilor lor de bază pe care le exercită din partea societății, și trebuie să aibă condiții de lucru care corespund calificărilor lor și care țin cont de natura dăunătoare a activității lor;

Afirmînd importanța de a explica baza etică a activității efectuate de personalul responsabil de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare și de arest;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- să se conducă de principiile cu privire la recrutarea, selectarea, instruirea, condițiile de muncă și mobilitate a personalului responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor definite în Anexa I la prezenta Recomandare;
- să întreprindă măsuri adecvate de furnizare a reperelor etice naționale pentru personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor fie prin întocmirea acestor repere în corespundere cu Reperetele Europene definite în Anexa II la prezenta Recomandare, fie prin adaptarea, dacă e necesar, a reperelor etice naționale existente în conformitate cu Reperetele Europene;
- să încurajeze ce mai largă posibilă răspîndire a Recomandării și a Memorandului Explicativ.

* Traducere neoficială Mariana Izvoareanu, Institutul de Reforme Penale.

PRINCIPII DE RECRUTARE, SELECTARE, INSTRUIRE, CONDIȚII DE MUNCĂ ȘI MOBILITATE A PERSONALULUI RESPONSABIL DE IMPLEMENTAREA SANȚIUNILOR ȘI MĂSURILOR*

I. PRINCIPII GENERALE

1. Trebuie definită o politică explicativă a personalului responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor într-un document formal sau documente acoperind toate aspectele de recrutare și selectare, instruire, statut, responsabilitățile de supraveghere, condițiile de lucru și mobilitate. Această politică trebuie să accentueze natura etică a responsabilităților colective și individuale și în special aderarea națională la instrumentele drepturilor omului.

Trebuie formulată în consultație cu personalul și/sau reprezentanții profesionali. Trebuie rezervate resurse financiare adecvate în bugetul serviciilor pentru realizarea acestei politici.

2. În măsura în care politica personalului este influențată de modificările de implementarea sancțiunilor și măsurilor, și în general, de dezvoltările administrative, profesionale și sociale, principiile politicii trebuie revizuite, și dacă e cazul, modificată.

3. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să fie în număr suficient pentru a realiza în mod efectiv diferitele sarcini care le revin. Ei trebuie să posede calități ca personalitate și caracter, precum și calificări profesionale necesare pentru exercitarea funcției lor.

II. RECRUTAREA ȘI SELECTAREA

4. Principiile referitoare la recrutare și selectare trebuie să fie revizuite în vederea aplicării lor pe larg nu numai pentru recrutare și selectare pentru intrarea inițială la nivel de bază, dar și pentru recrutarea și selectarea pentru alte posturi în cadrul sau între serviciile penitenciare și de probațiune.

5. Pentru a contribui la luarea deciziilor cu privire la acceptare sau respingere, trebuie utilizate descrierile funcțiilor în procedura de recrutare. Descrierea funcțiilor trebuie să conțină clar și concret scopurile, sarcinile și responsabilitățile care urmează a fi întreprinse în activitate. Condițiile de angajare, inclusiv unele posibilități de promovare, la fel trebuie să fie clar definite.

6. Pentru a atrage candidații potriviți, necesitățile de recrutare și calificările necesare trebuie să fie publicate în presă.

7. Pe lângă nivelul necesar de studii, caracter și experiență de calificare, candidații trebuie să posede și o personalitate flexibilă și stabilă, să fie motivați evident pentru funcția solicitată, să posede calitățile necesare de formare a relațiilor între oameni și să fie doriți de a învăța.

8. Procedurile de recrutare și selectare trebuie să fie explicite, clare, în mod scrupulos rezonabile și non-discriminatorii. Organul responsabil de decizie a acceptării sau respingerii trebuie să consistă din persoane cu un nivel de experiență respectiv, care trebuie să lucreze cu imparțialitate.

9. Oricare ar fi instrumentele utilizate de evaluare a caracteristicilor personalității, trebuie de asigurat ca instrumentele de evaluare să fie drepte și validate.

10. Recrutarea și selectarea personalului trebuie efectuat ținând cont de dorința de a asigura o reprezentare adecvată a reprezentanților personalului masculin și feminin și minoritățile etnice pentru a face față necesităților bănușilor sau infractorilor.

11. Recrutarea și selectarea pentru funcții mai înalte trebuie să se bazeze pe experiența profesională practică deopotrivă cu potențialul de conducere. În interesul dezvoltării serviciului sau serviciilor efective, recrutarea și selectarea pentru funcții mai înalte trebuie să se bazeze pe necesitatea de a acorda oportunități de carieră, precum și să dezvolte noi abordări și anumite aptitudini. În cazul recrutării externe, este important în primul rând ca experiența și capacitățile oricărei persoane recrutate și selectate să fie corespunzătoare.

12. Dacă personalul este angajat pe bază de contract sau reprezintă o parte a serviciului guvernamental responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor, recrutarea și selectarea lui trebuie să asigure ca calitățile personale și calificările formale să corespundă în întregime sarcinilor și responsabilităților.

13. Pentru a evita irosirea forțelor de muncă prin nemulțumire care duce la demisionarea timpurie, și a stabili o bază dură pentru instruirea ulterioară, trebuie organizate pregătirile pentru a orienta recruții la intrare și să le acorde o percepere realistă a activității lor.

III. INSTRUIREA

14. Toate instruirile personalului trebuie să țină cont de sarcinile întreprinse de serviciul/le de implementare a sancțiunilor și măsurilor atât timp cât se referă la scop, conținut și metode. Serviciile responsabile de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să asigure că personalul primește instruirea necesară, inclusiv cunoștințe despre instrumentele internaționale relevante.

15. Dacă nu a fost organizată instruirea profesională înainte de recrutare, serviciul/le responsabil/le de implementare a sancțiunilor și măsurilor trebuie să organizeze astfel de instruirii sau să asigure organizarea lor.

16. Scopul instruirii inițiale constă în adaptarea noului recrut la sarcinile care urmează a fi îndeplinite prin împărțirea capacităților profesionale și ideea mediului de activitate, în special cunoștințe despre problemele legate de criminalitate și contextul lor social.

Instruirea de asemenea trebuie să împărtășească cunoștințe ale valorilor esențiale ale profesiei și să dea posibilitate noului recrut să-și găsească locul său în serviciul/le de implementare a măsurilor și sancțiunilor.

17. Programele de instruire inițială trebuie să combine aspecte teoretice și practice care se referă la sarcinile și funcțiile individului și organizarea și funcționarea serviciului/lor. În consecință durata instruirii trebuie să fie suficient de lungă.

Aceste programe trebuie să includă, *inter alia*, teme privind respectarea și interpretarea comportamentului, comunicarea și alte capacități de relații umane. Ele trebuie să fie modificate ținând cont de dezvoltările privind scopurile și metodele serviciului/lor de implementare a sancțiunilor și măsurilor, în special acele care de schimbare a funcțiilor particulare, și orice dezvoltări externe care se referă direct la aceste probleme.

18. Metodele de instruire inițială trebuie să utilizeze proceduri efective de studiere. Dacă e cazul, trebuie implicați profesori care nu au legătură cu serviciul/le de implementare a sancțiunilor și măsurilor.

19. Procesul de instruire inițială trebuie să includă verificarea cunoștințelor acumulate și să permită evaluarea celor instruiți. Trebuie prevăzute căi de asigurare a evaluării juste în cadrul instruirii, precum și la concluzii.

20. Instruirea continuă trebuie să permită personalului de a-și îmbunătăți în continuu cunoștințele și să promoveze profesionalismul. Această instruire trebuie de obicei să ducă la calificare recunoscută la nivel național într-un anumit subiect sau subiecte.

De regulă, astfel de instruirii trebuie organizate în consultație cu persoanele responsabile. Instruirea continuă trebuie să fie obligatorie când noile dezvoltări creează cerințe noi și esențiale într-un serviciu și inițiate înainte de implementarea acestor schimbări. Trebuie să fie obligatorie de asemenea când acesta se cere de anumite aspecte ale sarcinii.

Pe cât de posibil, aceste instruirii trebuie să facă accesibilă experiența internațională când aceasta e privită ca o metodă de dezvoltare personală individuală în continuare sau din anumite scopuri ale serviciului.

21. Trebuie planificat conținutul instruirii continue pe cât de posibil ținând cont de necesitățile legate de activitate de către personal. Trebuie întocmite proceduri care permit exprimarea acestor necesități în consultație cu personalul.

22. Dacă se consideră că anumite forme de instruire continuă sînt foarte importante pentru promovare, serviciul/le responsabile de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să depună eforturi de a organiza astfel de instruirii pentru persoanele interesate.

23. La organizarea instruirilor, trebuie implicați specialiști care nu au legătură cu serviciul/le de implementare a sancțiunilor și măsurilor. Aceste instruirii trebuie organizate în colaborare cu organele specializate din afara serviciului/lor respectiv/e.

24. Trebuie programate orele de lucru pentru a permite personalului să urmeze sesiunile de instruire continuă în cadrul orelor de lucru. Aceasta însă nu trebuie să împiedice obținerea unor cunoștințe în timpul liber.

25. Pentru a asigura o înaltă calitate a serviciului, instruirea continuă trebuie să conțină programe întreprinse în comun de diferite categorii ale personalului, indiferent de grad, pentru a îmbunătăți colaborarea între aceste categorii în cadrul serviciului/lor responsabile de implementarea sancțiunilor și măsurilor. Programele trebuie, totuși, să familiarizeze personalul cu activitatea efectuată în echipele multidisciplinare.

26. Managementul instruirii trebuie să ofere programe pentru personal cu un număr mare de conținut și metode în vederea dezvoltării capacității pentru administrație și conducerea echipelor, și, dacă e cazul, mobilizarea resurselor externe. Delegarea responsabilității trebuie să aibă un loc separat printre temele variate de studiu.

Managementul instruirii potrivit naturii responsabilităților stabilite trebuie să fie obligatorie atât pentru cei cu funcții mai înalte de conducere, cât și pentru cei care își exercită direct responsabilitatea managerială pentru unitățile de muncă.

27. Trebuie efectuate evaluări sistematice de instruire pentru a măsura eficacitatea instruirii atât în contextul celor studiate, precum și metodele aplicarea în practică a cunoștințelor acumulate la locul de muncă. Aceste evaluări trebuie să ducă la adaptările necesare fie la programe de instruire sau la condițiile de aplicare a rezultatelor instruirii.

28. Deoarece alegerea personalului instruit e strict dependent de timpul instruirii care trebuie organizat, trebuie încurajată o diversitate vastă de alegere. Ei trebuie să posede atitudini profesionale, experiență însoțită de aspecte teoretice și practice, o capacitate excelentă de a analiza conduita umană și abilitatea de a asculta pe alții.

29. Personalul care va instrui trebuie să fie recrutat conform procedurilor care permit a asigura în mod obiectiv că ei posedă un grad înalt de calități umane și profesionale necesare pentru exercitarea funcțiilor lor. Ei trebuie să primească orice instruire necesară pentru exercitarea acestor funcții dacă e cazul.

30. Dacă personalul care va instrui este ales din rîndul personalului serviciului responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor, funcția și sarcinile lor trebuie să fie clar definite. Dacă e necesar, pentru a menține cunoștințele și experiența lor practică la zi ei trebuie să se reîntoarcă la lucrul lor în domeniu. Orice perioadă semnificativă petrecută la desemnarea temporară de a executa activități de instruire trebuie considerată pentru carieră.

31. Deoarece instruirea personalului de toate gradele este considerată o realizare importantă în obținerea eficacității, trebuie prevăzută o parte adecvată din buget pentru a acoperi cheltuielile de instruire a serviciului/lor de implementare a sancțiunilor și măsurilor.

Orice schimbare substanțială în politica privind implementarea sancțiunilor și măsurilor care prezintă consecințe pentru instruirea personalului, trebuie să fie însoțită de o evaluare a cheltuielilor bugetare corespunzătoare. În special, în cazul cînd sînt întocmite anumite proiecte pentru bînuși sau acuzați care necesită a lua în considerație necesitatea unei instruirii suplimentare a personalului implicat.

32. Descentralizarea activităților de instruire întotdeauna trebuie să fie însoțită de alocarea bugetului individual pentru autoritățile descentralizate care instruiesc.

33. Membrii personalului care exercită o anumită funcție, fie că sînt angajați pe o unitate sau pe jumătate de unitate, trebuie să aibă posibilitatea la intrarea în serviciul de implementare a sancțiunilor și măsurilor, să urmeze instruirea, în scopul facilitării adaptării lor la noul mediu de exercitare a funcțiilor lor.

Dacă apare necesitatea, aceste categorii de personal trebuie să urmeze orice formă de instruire suplimentară necesară pentru exercitarea adecvată a sarcinilor sale.

IV. CONDIȚII DE MUNCĂ ȘI RESPONSABILITĂȚI DE SUPRAVEGHERE

34. Eficacitatea implică ca personalul să conștientizeze principiile fundamentale care reprezintă cadrul activității lor. În acest scop, trebuie publicată o declarație strategică și modernizată în modul necesar care să definească scopul, principiile, valorile și metodele generale ale serviciului/lor respectiv.

35. Pregătirea unei astfel de declarații strategice trebuie să fie efectuată în consultație largă cu personalul pentru a asigura interesul și implicarea.

36. Declarația strategică trebuie să acopere toate activitățile serviciului/lor responsabil de sancțiunile și măsurile comunitare și de arest și să accentueze importanța colaborării și înțelegerea reciprocă. Dacă serviciul/le responsabile de sancțiunile și măsurile comunitare și de arest sînt administrate separat trebuie întocmite două documente pentru a asigura că nu există contradicții în principiile și valorile care definesc activitatea întreprinsă de fiecare serviciu.

37. La declarația strategică trebuie să fie anexată un plan de realizare a anumitor obiective.

Aceste obiective trebuie să fie realiste și realizabile. Opiniile profesionale ale personalului trebuie luate în considerație la stabilirea obiectivelor.

38. Metodele de realizare a obiectivelor trebuie să prevadă implicarea creativității profesionale și sensul responsabilității personalului la orice nivel de organizare. În acest scop, managementul la orice nivel trebuie să afirme, mențină și să dezvolte identitatea și capacitățile profesionale ale tuturor membrilor personalului.

39. Identitatea profesională are la bază ideea și aplicarea etică a organului cunoștințelor specializate și dezvoltate și capacităților de muncă. O diversitate de posibilități de studiere trebuie oferite zilnic personalului de toate gradele și categoriile pentru a le permite să țină piept noilor dezvoltări în domeniul activității lor. În special, trebuie oferite oportunități pentru personalul de probațiune de a studia problemele activității penitenciare și eforturile întreprins de a le depăși. Personalul penitenciar trebuie să dispună de oportunități similare pentru a studia despre activitatea de probațiune.

40. Condițiile de muncă și de remunerare trebuie să permită recrutarea unui personal efectiv, și să dea posibilitate membrilor săi să-și exercite corect funcțiile lor și să dezvolte responsabilități de conștientizare și profesionale.

41. Trebuie depuse eforturi pentru a asigura că activitatea personalului de implementare a sancțiunilor și măsurilor se bucură de recunoaștere socială pe care o merită.

42. Managementul la orice nivel trebuie să tindă să prevină condițiile de muncă care pot duce la apariția simptomelor de stres în rândul personalului prin organizarea adecvată a siguranței fizice, ore de lucru rezonabile, libera luare a deciziilor, comunicarea deschisă și un climat psihologic suportat în fiecare unitate de lucru.

43. Dacă personalul a fost expus unor incidente traumatice în cadrul exercitării funcției lor, lor le trebuie acordată asistență urgentă în formă de sesiuni urmate, dacă e necesar, de consiliere personală și alte măsuri necesare de lungă durată.

44. Trebuie instituite politici de bunăstare a personalului pentru a acorda ajutor personalului în problemele personale și intime care pot afecta activitatea lor. Informație completă cu privire la natura ajutorului oferit.

45. Informația realistă despre posibilitățile de promovare trebuie să fie oferită personalului.

Deciziile de promovare trebuie să accentueze competența, adică, posedarea aptitudinilor necesare în exercitarea anumitei activități. La evaluarea acestora, procedurile de selectare trebuie să țină cont de experiența de muncă, efortul de muncă și calitatea profesională a activității exercitate, inclusiv capacitatea de a colabora cu, și să asigure colaborarea cu alții.

Stabilirea performanței regulate și frecvente trebuie să fie supusă discuției cu individul în cauză pentru a ajuta personalul de a dezvolta potențialul lor deplin și să pregătească posibila promovare.

46. Promovarea nu trebuie să fie unica formă de recunoaștere a competenței. Trebuie căutate alte forme de recunoaștere a ei și aplicate după caz.

47. Cercetările activității personalului trebuie încurajate. Astfel de cercetări trebuie să determine *inter alia* în ce măsură activitatea serviciului în cauză poate fi îmbunătățită în mod esențial prin forme mai bune de recrutare, selectare, instruire a personalului, activitatea organizației, stimulări și sprijin profesional.

V. MOBILITATEA

48. Pentru a spori munca efectivă în cadrul și între penitenciar și serviciile de probațiune, trebuie încurajată posibilitatea pentru acei care activează în unul din aceste servicii să urmeze instruirea în celălalt serviciu. O astfel de instruire trebuie să aibă loc cu acordul individului în cauză, trebuie să fie reglementată și nu trebuie să ducă la vreo schimbare în statutul formal al membrului personalului.

49. Pentru a îmbunătăți activitatea serviciului/lor de implementare a sancțiunilor și măsurilor, trebuie să fie posibilă instruirea suplimentară temporară a personalului de probațiune de preluare a activității penitenciare și a personalului penitenciar de a prelua activitatea de probațiune. Durata perioadei de instruire, care nu trebuie să ducă la schimbarea permanentă în rândul angajaților, trebuie să fie stabilită în lumina scopului prevăzut.

50. Instruirea temporară trebuie să depindă de posedarea anumitor calificări de către persoana în cauză. Limitele bugetare nu trebuie să accepte instruirea persoanelor care nu au calificările necesare. Trebuie făcute pregătirile necesare pentru selectarea persoanelor adecvate.

Orice forme necesare de instruire sau pregătire trebuie să fie prevăzute înainte de organizarea instruirii.

51. Schimbul permanent al membrilor personalului de la activitatea penitenciară la serviciul de probațiune și viceversa trebuie revăzut ținând cont de candidatura pentru acest post și să fie supus condițiilor naționale.

Anexă II la Recomandarea nr. R (97) 12

REPERE EUROPENE PENTRU REPERELE ETICE NAȚIONALE PENTRU PERSONALUL RESPONSABIL DE IMPLEMENTAREA SANȚIUNILOR ȘI MĂSURILOR

I. OBLIGAȚIUNILE ETICE ÎN GENERAL

1. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să-și exercite în mod loial și conștient sarcinile care le revin conform instrumentelor legale aplicate de Stat.

Tot aceasta trebuie să se aplice în ceea ce privește corespunderea cu politicile, practicile și instrucțiunile serviciului/lor responsabile de implementarea sancțiunilor și măsurilor la exercitarea acestor sarcini, pînă cînd nu încalcă instrumentele legale aplicate.

2. Serviciul/le responsabil/e de implementarea sancțiunilor și măsurilor au obligația de a explica personalului obligațiunile etice implicate în implementarea sancțiunilor și măsurilor astfel încît munca la orice nivel de organizare să se bazeze pe prevederi etice de apărare. Serviciul/le în cauză trebuie să prevină sau, dacă e cazul, să rezolve dubiile care apar la personal despre politicile, practicile sau instrucțiunile lor, prin instituirea unor proceduri adecvate și repere.

3. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie de sine stătător să elaboreze, atît la serviciu, cît și în afara orelor, în conformitate cu politicile, principii și instrucțiuni ale serviciului/lor respective, să nu aibă efect invers asupra exercitării sarcinilor sale și să nu submineze credibilitatea serviciului/lor. Personalul trebuie să informeze imediat conducătorul despre orice acțiune care poate avea consecințe pentru serviciu.

4. Personalul trebuie să se abțină de la aceasta, dacă poate ridica dubii referitor la faptul că banii sau alte resurse acordate pentru serviciu sînt utilizați cu alt scop. În cazul oricărui dubiu, trebuie căutate repere de către individ și date de serviciu.

5. Dacă informația referitoare la bănuț sau condamnat trebuie expediată autorității împuternicite de a o primi, personalul are obligațiunea etică să asigure că această informație este obiectivă, onestă și completă, în special dacă informația se referă la activitatea ilegală a infractorului.

6. Spiritul de colaborare și sprijin reciproc trebuie să predomină în relațiile dintre colegi, pentru a promova un mediu de activitate care este sănătos și sigur din punct de vedere fizic și psihologic atît pentru personal, cît și pentru bănuț sau condamnați. Personalul trebuie să ofere asistența sa colegilor care au nevoie de acest ajutor în cadrul exercitării sarcinii lor, în special cu referire la izbucnirea violenței sau altui incident stresant.

7. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să respecte drepturile colegilor lor, indiferent de rasă, origine etnică sau națională, culoare, limbă, religie, vîrstă, gen, înclinație sexuală sau stare fizică sau psihică. În nici un fel de circumstanțe nu trebuie să participe în vreo formă de hărțuire sau discriminare, sau chiar să încerce să scuze o astfel de comportament.

8. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să dea dovadă de respectare a divergențelor în opinie, pentru a evita ofensarea cuiva și să asigure respectul față de toți. Ei nu trebuie să critice colegii față de bănuț sau condamnați sau orice membru al familiei sau cunoscuților.

9. Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să-și îndeplinească datoriile onest și deschis față de alți oameni sau organe care colaborează cu serviciul/le responsabile de implementarea sancțiunilor și măsurilor și cu publicul, pentru a stimula confidența în serviciu și a membrilor săi.

10. Serviciul/le responsabil/e de implementare a sancțiunilor și măsurilor au obligația etică de a asigura ca membrii personalului să fie informați pe deplin despre natura contactului pe care îl pot avea cu presa ce ține de legislația națională respectivă cu privire la libertatea exprimării și orice politică sau instrucțiune bazată pe ea. Cînd personalul face declarații presei trebuie să acționeze în mod loial în conformitate cu această legislație, politică sau instrucțiuni. Asupra acestor cazuri ei trebuie să dea dovadă de onestitate, obiectivitate și franchețe.

II. OBLIGAȚIUNILE ETICE ALE BĂNUȚILOR ȘI CONDAMNAȚILOR

11. Toată activitatea ce ține de implementarea sancțiunilor și măsurilor trebuie să se bazeze pe respectarea meritului ființei umane și drepturilor bănuțului și condamnatului conferite de instrumentele legale naționale sau internaționale. Respectul față de bănuț sau condamnat trebuie să implice familia sa și rudele.

12. În munca sa cu bănuții sau condamnații tot personalul trebuie să promoveze în mod loial prevederile sancțiunii sau măsurii în conformitate cu politica și practica serviciului/lor responsabil/e de implementarea sancțiunilor și măsurilor.

13. Personalul trebuie să evite aplicarea violenței sau oricare altă formă de maltratare fizică sau psihică asupra bănuțului sau condamnatului la acuzarea lor și să facă tot posibilul de a asigura că acest comportament nu este aplicat de alții.

14. Personalul trebuie să evite discriminarea în implementarea sancțiunilor și măsurilor și să facă tot posibilul de a preveni discriminarea de alte persoane sau organe.

15. Personalul trebuie să evite orice comportament care provoacă bănuții sau condamnații la acuzarea lor. Din contra, personalul trebuie să stimuleze un comportament pozitiv la bănuții și condamnați prin oferirea unui exemplu constructiv în atitudine, cuvinte și acțiuni.

16. Personalul care lucrează direct cu bănuții sau condamnații au obligațiunea etică de a le comunica obligațiunile și drepturile lor potrivit sancțiunilor și măsurilor aplicate, precum și formele de ajutor care poate fi acordat pentru a avea un comportament supus legii.

17. Informația cu privire la bănuții sau condamnați și situația lor, precum și familiile lor trebuie să fie ținută cu respect, și tratată potrivit prevederilor legislative sau administrative cu privire la confidențialitate. Personalul trebuie să urmeze în mod loial instrucțiunile conținute aici.

18. Personalul nu trebuie să accepte mită sau să se implice în activități coruptive cu bănuitul sau condamnatul sau familiile lor în nici un caz și să mențină relații profesionale cu bănuții sau condamnații și familiile lor. Ei trebuie să solicite ajutor ori de câte ori ei au dubii despre corectitudinea relațiilor lor cu infractori sau familiile lor. Membrii personalului cu responsabilități de supraveghere nu trebuie să ezite de a acționa adecvat în ceea ce privește orice relații dubioase ale subalternului cu infractorii și familiile lor.

TERMINOLOGIA

1. Termenul „sancțiuni și măsuri” reprezintă atât sancțiuni și măsuri de arest, cât și comunitare.

Sancțiunile și măsurile comunitare, definite în Recomandarea nr. R (92) 16 sînt considerate acelea care mențin infractorul în comunitate și implică unele restricții de libertate prin impunerea condițiilor și/sau obligațiilor, și care sînt implementate de organele desemnate prin lege în acest scop.

„Măsuri” sînt acele forme de acțiune aplicate în legătură cu infracțiunea, înainte de, în loc de, aplicarea sancțiunii, precum și metodele de executare a pedepsei privative de libertate în afara instituției penitenciare.

2. „Personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor” reprezintă personalul serviciului/lor care au responsabilitatea operațională sau managerială de implementare a sancțiunilor și măsurilor, definite anterior (de obicei personalul penitenciar și personalul de probațiune).

3. În text se face referire la „Bănuții” deoarece serviciul/le responsabil/e de implementare a sancțiunilor și măsurilor poartă răspundere măsurile aplicate în fața instanței. Ca exemplu pot servi, arestul preventiv, prezența unui reprezentant al persoanei în fața instanței sau, conform anumitor condiții și măsuri de siguranță, angajamentul de planificare a tratamentului.

4. Deoarece Anexa II definește percepții etice obligatorii și nu reguli, „trebuie” (în limba franceză, formele verbului „devoir”) au fost utilizate pentru formele verbale. Aceasta s-a făcut pentru a implica că percepțiile au scopul de a exercita forța etică obligatorie.

**RECOMANDAREA REC (2000) 22 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA STIMULAREA
IMPLEMENTĂRII REGULAMENTULUI EUROPEAN PRIVIND
SANCTIUNILE ȘI MĂSURILE COMUNITARE***
**(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 29 noiembrie 2000
la cea de-a 731-a întrunire a prim-miniștrilor)**

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Punînd accentul pe importanța în continuare a creării, impunerii și implementării sancțiunilor și măsurilor comunitare bazate pe principiile menționate în Recomandarea nr. R (92) 16 cu privire la Regulamentul European al sancțiunilor și măsurilor comunitare;

Ținînd cont de rezultatele anchetei efectuate de Comisia Europeană pe Probleme de Infrațiune în implementarea Regulamentului European și, în special, dificultățile întâlnite de statele membre;

Recunoscînd necesitatea modificării Regulamentului 5 al Regulamentului European în lumina rezultatelor anchetei și dezvoltarea practicii de supraveghere a inculpaților;

Fiind conștienți de faptul că o dată cu expirarea timpului apar noi posibilități pentru o utilizare mai efectivă și mai vastă a sancțiunilor și măsurilor comunitare;

Recunoscînd în continuare că dezvoltările esențiale și schimbarea practicii în domeniul sancțiunilor și măsurilor comunitare și problemele depistate de către statele membre necesită explicări și interpretări suplimentare a cîtorva prevederi conținute în Regulamentul European;

Accentuînd că recursul la sancțiunile și măsurile comunitare, și implementarea lor, întotdeauna trebuie să se conducă de respectarea protecției legale fundamentale, după cum e stipulat în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, și de principiile cuprinse în Regulamentul European;

Recunoscînd relevanța prezentei Recomandări cu Recomandările: nr. R (92) 17 cu privire la consecvența acuzării, nr. R (97) 12 cu privire la personalul responsabil pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor, nr. R (99) 19 cu privire la medierea în problemele penale și nr. R (99) 22 cu privire la suprapopularea penitenciarelor și inflația populației în penitenciare;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- să se conducă în legislația și practicile sale în ceea ce privește durata sancțiunilor și măsurilor comunitare de textul revizuit al Regulamentului 5 al Recomandării nr. R (92) 16 cu privire la Regulamentul European privind sancțiunile și măsurile comunitare, descrise în anexa 1 a prezentei Recomandări;
- să se conducă la revizuirea legislației, politicii și practicii lor ce ține de crearea, impunerea și implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, de principiile definite în Anexa II a prezentei Recomandări, în vederea utilizării mai eficiente a sancțiunilor și măsurilor comunitare;
- să asigure cea mai vastă posibilă răspîndire a Recomandării și a raportului cu privire la utilizarea mai eficientă a sancțiunilor și măsurilor comunitare elaborate de Comisia Europeană pe Probleme de Infrațiune, acordînd o atenție deosebită asupra interpretărilor și explicărilor suplimentare a anumitor Regulamente Europene, expuse în par. 129-168 al raportului sus-menționat.

Anexa 1 la Recomandarea Rec(2000) 22

**MODIFICAREA REGULAMENTULUI 5 AL REGULAMENTULUI EUROPEAN
CU PRIVIRE LA SANCTIUNILE ȘI MĂSURILE COMUNITARE**

În mod normal, sancțiunile și măsurile comunitare trebuie să aibă o durată nelimitată.

În caz excepțional, sancțiunile și măsurile comunitare nelimitate pot fi aplicate față de infractorii care, datorită unei infrațiuni anterioare grave sau infrațiunii curente, și a caracteristicii personale deosebite, evident manifestă o amenințare serioasă pentru viața, sănătatea și siguranța comunității. Prevederile legislative trebuie întocmite cu revederea în mod regulat a aplicării unei astfel de sancțiuni sau măsuri nelimitate de către organul executiv independent și prevăzut de lege.

Durata sancțiunilor și măsurilor comunitare trebuie stabilită de autoritatea împuternicită de a lua decizii în limitele și conform condițiilor stipulate în lege.

* Traducere neoficială Mariana Izvoeanu, Institutul de Reforme Penale.

PRINCIPII CĂLĂUZITOARE PENTRU UTILIZAREA MAI EFICIENTĂ A SANCTIUNILOR ȘI MĂSURILOR COMUNITARE

Legislația

1. Urmează a stabili un număr suficient de sancțiuni și măsuri comunitare potrivite și variate, cum ar fi:
 - alternative la detenția prezentențială, cu ar fi obligațiunea infractorului de a avea loc stabil de trai, de a fi supravegheat și însoțit de agenție specificată de autoritățile legale;
 - probațiunea ca sancțiune independentă aplicată fără pronunțarea pedepsei cu închisoarea;
 - suspendarea executării pedepsei cu închisoarea cu condițiile aplicate;
 - munca în beneficiul comunității;
 - compensarea/remunerarea/medierea victimă/infractor;
 - ordine de tratament pentru infractorii care fac abuz de alcool și droguri și acei care suferă de boli psihice care se reflectă asupra comportamentului lor penal;
 - supravegherea intensă a anumitor categorii de infractori;
 - restricții la libertatea mișcării, cum ar fi: ordine de interdicție de a ieși din casă sau monitorizare electronică aplicate în conformitate cu Regulamentul 23 și 55 ale Regulamentului European;
 - eliberarea condiționată din penitenciar urmată de supravegherea post-liberare.
2. Pentru a promova utilizarea sancțiunilor și măsurilor fără aplicarea arestului preventiv, și în special, în cazul când sînt adoptate noi legi, legislatorul trebuie să țină cont de indicarea sancțiunii și măsurii fără aplicarea arestului preventiv decît a aplicării pedepsei cu închisoarea ca sancțiune de referință pentru anumiți infractori.
3. Trebuie de ținut cont și de revizuirea și reducerea prevederilor formale care împiedică aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare față de infractorii periculoși și recidivi.
4. Urmează a introduce noi sancțiuni și măsuri comunitare ca metode de probă.
5. Orice experiență întreprinsă trebuie efectuată în spiritul Regulamentului European, și să fie monitorizat și evaluat cu o atenție cît mai mare. Experimentarea trebuie efectuată în conformitate cu standardele etice ale comunității internaționale.

Practica de acuzare

6. Trebuie stabilite argumentări, dacă aceasta se permite de principiile constituționale și tradițiile legale, și revizuite periodic de legislator sau alte autorități competente, în vederea, *inter alia*, reducerii aplicării pedepsei cu închisoarea, răspîndind aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare și asigurînd compensarea victimelor.
7. Autoritățile legale trebuie să se implice în procesul de întocmire și revizuire a politicilor cu privire la aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, și trebuie să se informeze despre rezultatele lor, pentru a asigura răspîndirea ideii în comunitatea de drept despre natura sa.
8. O atenție deosebită trebuie acordată asupra definirii factorilor atenuanți care vor da posibilitate autorităților legale de a evita aplicarea pedepsei cu închisoarea și aplicarea în loc a sancțiunilor și măsurilor comunitare.

Cerințele de bază pentru implementarea eficientă a sancțiunilor și măsurilor comunitare

9. Trebuie create servicii adecvate pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, oferite resurse suficiente și dezvoltate ca fiind necesare în vederea păstrării confidenței autorităților legale în aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, asigurînd protecția comunitară, și îmbunătățirea situației sociale și personale a infractorilor.
10. Serviciile de implementare trebuie să dispună de colaboratori înalt calificați profesional, recrutați, instruiți și utilizați în conformitate cu principiile expuse în Recomandarea nr. R (97) 12 cu privire la personalul responsabil de implementarea sancțiunilor și măsurilor dacă e necesar de atins scopul sancțiunilor și măsurilor comunitare.
11. Activitatea serviciilor de implementare trebuie să se bazeze pe declarație politică clară care să descrie activitatea, scopul și valorile de bază ale ei. Această declarație trebuie să cuprindă astfel de probleme cum ar fi: obligațiunile și drepturile infractorului, intervenții și programe eficiente pentru

plasarea infractorilor, interesele legitime ale victimei, responsabilitatea organizatorică de protecție comunitară, și colaborarea cu personalul penitenciarului, agenții și organizații înrudite, și indivizi din comunitate.

12. La declarația politică trebuie anexate planurile și practicile serviciului întocmite în vederea sensibilizării opiniei publice a diferitelor organizații și indivizi implicați în procesul de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare ce țin de importanța de a lucra asupra scopului comun și împărtășirii ideii comune a metodelor efective.

13. Trebuie de atras atenție asupra creării prevederii legislative pentru revizuirea regulată și independentă a activității autorităților de implementare de către persoană cu experiență reglementat de Regulamentul European.

Sporirea credibilității sancțiunilor și măsurilor comunitare (cu autoritățile legale, agențiile complementare, populația de rînd și politicieni)

14. Trebuie asigurată cea mai vastă răspîndire posibilă a Recomandării nr. R (92) 16 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, în limba națională respectivă.

15. Liderii politici și administrativi și populația de rînd trebuie să primească informație periodică despre beneficiul economic și social care rezultă din recurgerea redusă la pedeapsa cu închisoarea și recurgerea sporită la sancțiunile și măsurile comunitare. Trebuie să existe o politică a relațiilor publice ce se referă la căile de comunicare locale. Informația trebuie să pună accentul pe faptul că sancțiunile și măsurile comunitare pot implica supravegherea eficientă și controlul asupra infractorilor.

16. Autoritățile de drept și personalul serviciilor de implementare trebuie să creeze canale de comunicare care să informeze regulat aspectele practice de recomandare și implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare.

17. Deoarece reintegrarea socială reprezintă scopul principal de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare, serviciile trebuie să colaboreze activ cu comunitățile locale, spre exemplu; prin implicarea persoanelor din comunitate în supravegherea infractorilor sau prin colaborarea în scheme de prevenire a infracțiunilor la nivel local.

18. Introducerea noilor sancțiuni și măsuri comunitare în legislație și practică trebuie să fie însoțite de campanii de relații cu publicul în vederea obținerii sprijinului din partea populației.

Stabilirea programelor și intervențiilor eficiente

19. Criteriile eficacității trebuie să fie expuse astfel încît să facă posibilă evaluarea din diferite perspective a costurilor și veniturilor programelor și intervențiilor în scopul sporirii calității rezultatelor. Trebuie stabilite standarde și indici performanți pentru executarea programelor și intervențiilor.

20. Programele și intervențiile trebuie structurate în conformitate cu cunoștințele ce rezultă din cercetări în domeniu și furnizate de personal specializat.

21. Programele și intervențiile pentru reintegrarea infractorilor trebuie să se bazeze pe o varietate de metode. În cadrul întocmirii programelor și intervențiilor, în contextul sancțiunilor și măsurilor comunitare, o atenție deosebită trebuie acordată impactului lor asupra infractorilor, în special ce ține de:

- aptitudini de bază (e.g. știință de carte și de numărare de bază, rezolvarea problemelor de ordin general, relațiile personale și familiare, conduita prosocială);
- situația școlară și de muncă;
- posibila utilizare a drogurilor, alcoolului medicamentelor și
- acomodarea la comunitate.

22. La repartizarea infractorilor la anumite programe și intervenții trebuie de condus după anumite criterii, cum ar fi: capacitatea lor de a reacționa la intervenție, pericolozitatea lor presupusă pentru populație și/sau personalul responsabil pentru programe sau intervenție, și factorii sociali sau personali care sînt legați de eventuala repetare a infracțiunii. În acest scop, instrumentele sigure de evaluare care contribuie la asemenea repartizare trebuie să fie dezvoltată și utilizată. Informația despre aceste proceduri trebuie să fie accesibilă autorităților/persoanelor interesate.

23. O atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării programelor și intervențiilor pentru infractorii care au recidivat infracțiuni grave sau care pot recidiva. În lumina cercetărilor recente, astfel de programe și intervenții trebuie să utilizeze, în special, metodele de conduită cognitivă, e.g. învățînd infractorii de a cugeta asupra implicărilor comportamentului lor criminal, sporirea conștiinței de sine și auto-controlului, recunoașterea și evitarea situațiilor care precedă fapte criminale, și acordarea de posibilități de a practica comportamentul prosocial.

Cercetarea în domeniul sancțiunilor și măsurilor comunitare

24. Trebuie făcută o investiție adecvată în evaluarea rezultatelor programelor și intervențiilor utilizate în procesul de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare.

25. Cercetarea trebuie să depisteze atât factori care duc ca infractorii să nu mai comită infracțiuni, precum și factori care să ducă la aceasta.

26. Cercetările în domeniul efectelor sancțiunilor și măsurilor comunitare nu trebuie să se limiteze la simpla înregistrare a condamnărilor post-supraveghere, dar trebuie să utilizeze criterii mai sensibile. Aceste cercetări trebuie să examineze, spre exemplu, frecvența și gravitatea recidivei deopotrivă cu indicii personali și sociali de acomodare în comunitate, și opiniile infractorilor asupra implementării sancțiunilor și măsurilor comunitare.

27. În cea mai mare măsură posibilă cercetarea trebuie să facă posibilă comparația între eficacitatea diferitelor programe.

28. Statistica trebuie să fie dezvoltată încât să descrie în mod de rutină măsura utilizării rezultatelor sancțiunilor și măsurilor comunitare.

29. Evaluările cantitative și calitative a sarcinii de lucru a personalului în legătură cu diferite sarcini întreprinse în procesul de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare trebuie efectuate periodic în vederea atingerii unor nivele înalte de eficiență, sănătății morale și psihice a personalului.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA REC (2003) 13 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA FURNIZAREA
INFORMAȚIEI PRIN COMUNICAȚII DE MASĂ REFERITOR
LA PROCEDURILE PENALE**

**(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 10 iulie 2003,
la cea de-a 848-a întrunire a prim-miniștrilor)**

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15 b. al Statutului Consiliului Europei,

Luînd în considerație că scopul Consiliului Europei este de a atinge o unitate mai mare între membrii săi în scopul siguranței și ținînd seama de idealurile și principiile care reprezintă patrimoniul lor comun;

Reamintind angajamentul statelor membre față de dreptul fundamental la libera exprimare și informare, stipulat în art. 10 al Convenției pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului (în continuare „Convenția”), care constituie una din principalele fondări ale societății democratice și una din condițiile de bază pentru progresul său și pentru dezvoltarea fiecărui individ;

Făcînd referință la faptul că comunicația în masă are dreptul de a informa publicul conform dreptului de a primi informație, inclusiv informația referitor la problemele publice, conform art. 10 al Convenției, și au dreptul profesional de a o face;

Reamintind că dreptul la prezumția nevinovăției, la un proces echitabil și la respectarea vieții personale și familiare conform art. 6 și 8 al Convenției constituie cerințe fundamentale care trebuie respectate în orice societate democrată.

Accentuînd importanța comunicațiilor de masă în informarea publicului despre procesele penale, făcînd funcționarea de intimidare a dreptului penal vizibil, precum și în asigurarea scrutinului public de funcționarea a sistemului de justiție penală.

Avînd în vedere interesele conflictuale posibile prevăzute de art. 6, 8 și 10 ale Convenției și necesitatea balansării acestor drepturi în lumina faptelor din fiecare caz separat, cu referire la rolul de supraveghere a Curții Europene pentru Drepturile Omului în asigurarea respectării obligațiilor prevăzute de Convenție;

Reamintind, în continuare, dreptul comunicațiilor de masă și al ziariștilor la crearea asociațiilor profesionale, stipulat de dreptul la libera asociere prevăzut de art. 11 al Convenției, care reprezintă baza autoreglementării în domeniul comunicării;

Fiind conștienți de multele inițiative ale comunicațiilor de masă și ale ziariștilor în Europa de a promova exerciții responsabile de ziaristică, fie prin autoreglementare, fie prin colaborarea cu statul prin intermediul cadrelor de coreglementare;

Doritoare de a intensifica controversa de informare cu privire la protecția drepturilor și intereselor la risc, în contextul relatării în masă despre procesele penale, și de a dezvolta practica bună în întreaga Europă în cadrul asigurării accesului comunicațiilor de masă la procesele penale;

Reamintind Rezoluția (74) 26 cu privire la individul în relația cu presa, Recomandarea nr. R (85) 11 cu privire la poziția victimei în cadrul legii și procedurii penale, Recomandarea nr. R (97) 13 cu privire la intimidarea martorului și drepturile la apărare, și Recomandarea nr. R (97) 21 cu privire la informare și promovarea culturii toleranței;

Accentuînd importanța protecției surselor informaționale ale ziariștilor în contextul procedurii penale, în conformitate cu Recomandarea nr. R (2000) 7 cu privire la dreptul ziariștilor de a nu divulga sursele lor de informare;

Ținînd cont de Rezoluția nr. 2 cu privire la libertatea ziaristică și drepturile omului adoptată la cea de-a 4-a Conferință Europeană Ministerială cu privire la Politica Informării în Masă (Praga, decembrie 1994), precum și de Declarația cu privire la politica de informare pentru ziua de mîine adoptată la cea de-a 6-a Conferință Europeană Ministerială cu privire la Politica de Informare în Masă (Cracova, iunie 2000);

Reamintind că prezenta recomandare nu are scopul de a limita standardele în vigoare în statele membre, în vederea protecției liberei exprimări,

Recomandă, în cazul recunoașterii diversității sistemelor legale naționale cu privire la procedura penală, guvernelor statelor membre:

1. să ia sau să execute, după caz, toate măsurile pe care le consideră necesare în vederea implementării principiilor anexate la prezenta recomandare, în limitele prevederilor prevăzute de constituție,
2. să răspîndească pe larg recomandarea și principiile anexate la ea, dacă e cazul, însoțită de traducere, și

3. să le aducă personal la atenția autorităților legale și serviciilor de poliție, precum și să le facă accesibile pentru reprezentanții organizațiilor de avocați și profesionalilor din sfera comunicațiilor.

Anexă la Recomandarea Rec(2003) 13

PRINCIPII CU PRIVIRE LA FURNIZAREA INFORMAȚIEI PRIN INTERMEDIUL COMUNICĂRII ÎN MASĂ ÎN LEGĂTURĂ CU PROCESULE PENALE

Principiul 1. Informarea publicului prin comunicare în masă

Publicul trebuie să aibă posibilitatea de a primi informație despre activitățile autorităților legale și serviciilor de poliție prin intermediul comunicării în masă. Cu toate acestea, ziariștii trebuie să poată să raporteze și să comenteze liber despre funcționarea sistemului de justiție penală, cu condiția restricțiilor prevăzute, conform următoarelor principii.

Principiul 2. Prezumția nevinovăției

La principiul prezumției nevinovăției se referă o parte întreagă a dreptului la un proces echitabil. În consecință, opiniile și informațiile referitor la procesele penale continue trebuie să fie comunicate sau răspândite doar prin intermediul presei în cazul în care aceasta nu prejudiciază prezumția nevinovăției a bănuțitului sau acuzatului.

Principiul 3. Exactitatea informației

Autoritățile legale și serviciile de poliție trebuie să furnizeze presei doar informație verificată sau informație care sînt bazate pe presupuneri întemeiate. În ultimul caz, aceasta trebuie clar indicat presei.

Principiul 4. Accesul la informație

În cazul în care ziariștii au obținut pe cale legală informație în contextul proceselor continue de la autoritățile legale sau serviciile de poliție, aceste autorități și servicii trebuie să facă această informație accesibilă, fără discriminare, pentru toți ziariștii care fac sau au făcut o asemenea solicitare.

Principiul 5. Căi de furnizare a informației pentru presă

În cazul în care autoritățile legale și serviciile de poliție au decis personal să furnizeze informație presei în contextul proceselor penale continue, această informație trebuie furnizată de bază non-discriminatorie și, dacă e posibil, prin comunicate de presă, conferințe de presă de către ofițerii autorizați sau mijloace autorizate similare.

Principiul 6. Informare regulată în cadrul proceselor penale

În contextul proceselor penale de interes public sau alte proceduri penale care au atras o atenție deosebită a publicului, autoritățile legale și serviciile de poliție trebuie să informeze presa despre acțiunile lor esențiale, atît timp cît aceasta nu prejudiciază secretului investigațiilor și cercetărilor poliției sau tergiversează sau împiedică rezultatele proceselor. În cazurile proceselor penale de lungă durată, această informație trebuie furnizată regulat.

Principiul 7. Interzicerea publicării informației

Autoritățile legale și serviciile de poliție nu trebuie să publice informație despre procesele penale continue în scopuri comerciale altele decît cele în conformitate cu legea în vigoare.

Principiul 8. Protecția confidențialității în contextul proceselor penale continue

Furnizarea informației despre bănuții, acuzați sau persoanele condamnate sau alte părți în procesele penale trebuie să fie respectată de dreptul la protecția confidențialității în conformitate cu art. 8 al Convenției. O protecție separată trebuie acordată părților care sînt minori sau altor persoane vulnerabile, precum și victimelor, martorilor și familiilor bănuțitilor, acuzaților și condamnaților. În toate cazurile, trebuie de ținut cont în special de efectul dăunător pe care îl poate avea divulgarea informației despre identificarea lor asupra persoanelor enumerate în prezentul Principiu.

Principiul 9. Dreptul la corecție sau dreptul la replică

Fără vreun prejudiciu la folosirea altor mijloace, oricine care a fost subiectul relatărilor de presă incorecte sau defăimătoare în contextul proceselor penale au dreptul la corecție sau replică, după caz, împotriva mijlocului de comunicare. Dreptul la corecție trebuie să fie accesibil în legătură cu comunicatul de presă care conține informație greșită care a fost furnizată de autoritățile legale sau serviciile de poliție.

Principiul 10. Prevenirea influenței prejudiciabile

În contextul proceselor penale, în special acele în care sînt implicați jurați sau judecători laici, autoritățile legale sau serviciile de poliție trebuie să se abțină de la furnizarea în public a informației care poate avea riscul prejudicierii substanțiale a unui proces echitabil.

Principiul 11. Publicarea prezentențială prejudiciabilă

În cazul în care acuzatul poate dovedi că furnizarea informației poate duce în rezultat, sau a rezultat în încălcarea dreptului lui/ei la un proces echitabil, el/ea trebuie să dispună de un remediu legal eficient.

Principiul 12. Admiterea ziariștilor

Ziariștii trebuie să fie admiși în ședințele de judecată și pronunțarea sentințelor în public fără discriminare și fără cerințe de acreditare prealabile. Ei nu trebuie excluși din ședințele de judecată, numai dacă și pînă cînd publicul este exclus în conformitate cu art. 6 al Convenției.

Principiul 13. Accesul ziariștilor în sălile de judecată

Autoritățile competente trebuie, numai în cazul în care nu se aplică în practică, să admită în sălile de judecată un număr suficient de locuri pentru ziariști în conformitate cu solicitarea, fără excluderea prezenței publicului ca atare.

Principiul 14. Reportaje în direct și înregistrări în sălile de judecată

Reportajul în direct sau înregistrările de către presă în sălile de judecată nu sînt admise, numai în cazul în care și pînă cînd sînt permise de lege sau de autoritățile legale competente.

Aceste reportaje trebuie să fie autorizate numai dacă nu prezintă riscul de influență asupra victimelor, martorilor, părților la procesele penale, jurați sau judecători.

Principiul 15. Sprijinul reportajelor de presă

Declarațiile audierilor programate, condamnările sau acușările și alte informații ce țin de relatările legale trebuie să fie accesibile pentru ziariști printr-o simplă solicitare la timp de la autoritățile competente, numai dacă nu se aplică în practică. Ziariștilor trebuie să li se permită, pe bază non-discriminatorie, să facă sau să primească copii ale sentințelor pronunțate public.

Ei trebuie să aibă posibilitatea de a răspîndi sau comunica aceste sentințe publicului.

Principiu 16. Protecția martorilor

Identitatea martorilor nu trebuie divulgată, numai în cazul în care martorul și-a dat acordul în prealabil, identificarea martorului reprezintă un interes public, sau declarațiile au fost făcute deja public. Identitatea martorilor nu trebuie divulgată niciodată dacă aceasta pune în primejdie viața și securitatea lor. O atenție deosebită trebuie acordată programelor de protecție a martorilor, în special în procesele penale împotriva crimei organizate sau infracțiunilor familiare.

Principiul 17. Relatările în presă cu privire la executarea sentințelor judecătorești

Ziariștilor trebuie să li se permită să intre în contact cu persoanele care își execută pedeapsa în penitenciare, atît timp cît aceasta nu prejudiciază administrarea justiției echitabile, drepturile deținuților și ofițerilor din penitenciare sau securitatea penitenciară.

Principiul 18. Relatările de presă după executarea pedepsei

Pentru a nu prejudicia reintegrarea socială a persoanelor care și-au executat pedeapsa, dreptul la protecția confidențialității prevăzut de art. 8 al Convenției trebuie să includă dreptul la protecția identității

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA REC (2003) 21 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA PARTENERIATUL ÎN
PREVENIREA INFRAȚIUNII***

**(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 24 septembrie 2003,
la cea de-a 853-a întrunire a prim-miniștrilor)**

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Luînd în considerație că scopul Consiliului Europei constă în atingerea unei unități mai mari între membrii săi, în scopul ocrotirii și promovării idealurilor și principiilor care reprezintă patrimoniul lor comun;

Recunoscînd că utilizarea numai a justiției penale tradiționale și a măsurilor de executare a legii nu s-a dovedit a fi suficient de efectivă în reducerea numărului și impactului problemelor infracționale contemporane, și apariția unor noi forme infracționale în Europa în general;

Avînd în vedere că această situație infracțională și preocuparea tot mai sporită de problemele infracționale contribuie la sentimentul de insecuritate retrăit de mulți oameni în Europa, care în cazuri extreme poate fi asociat cu pierderea încrederii în autoritățile politice, lege și instituțiile responsabile de executarea ei, și care, ulterior, poate ridica lipsă de toleranță, eliminare și xenofobie;

De asemenea, *ținînd* cont de faptul că cercetările au demonstrat, că în cadrul abordărilor tradiționale, dezvoltarea și implementarea strategiilor de prevenire a infracțiunii cu implicarea societății și a autorităților locale sînt potențial eficiente și costisitoare;

Reamintind Declarația Finală a celui de-al Doilea Summit al Conducătorilor de State și Guverne ale Consiliului Europei, în Strasbourg din 10 și 11 octombrie 1997, în cadrul căruia „(este acordat) sprijin deplin Consiliului Europei în vederea intensificării contribuției sale la coeziunea, stabilitatea și securitatea în Europa”;

Luînd în considerație Recomandarea nr. R (83) 7 cu privire la participarea în politica infracțională, Recomandarea nr. R (87) 19 cu privire la organizarea prevenirii infracțiunii; Recomandarea nr. R (96) 8 cu privire la politica infracțională în Europa în timpul de schimbare și Recomandarea Rec (2000) 20 cu privire la rolul intervenției psiho-sociale timpurii în prevenirea criminalității

Avînd în vedere Recomandarea CLRAE 36 (1997) cu privire la infracțiune și lipsa de securitate în orașe, precum și Recomandarea 80 (2000) cu privire la infracțiune și lipsa de securitate urbană în Europa: rolul autorităților locale;

Ținînd cont de Recomandarea Întrunirii Parlamentare 1531 (2001) cu privire la securitate și prevenirea infracțiunii în orașe: crearea unui organ observator European;

Reamintind Declarația de la Viena cu privire la Infracțiune și Justiție la cel de-al 10-lea Congres al Națiunilor Unite cu genericul „Prevenirea Infracțiunii și Tratatamentul Infracților” din aprilie 2000;

Avînd în vedere rezultatele activității Forumului European pentru Siguranță în Orașe și mai ales Naples Manifesto cu privire la Siguranță și Democrație din decembrie 2000;

Reamintind concluziile întrunirii Consiliului Europei în Tampere cu referire la crearea unei zone de libere, securitate și justiție (1999), precum și crearea unei Rețele de Prevenire a Infracțiunii Europene (2001);

Ținînd cont de Reperele Națiunilor Unite pentru Prevenirea Infracțiunii (2002) și rolul central al parteneriatelor recunoscute în acest scop;

Luînd în considerație experiența acumulată într-un număr impunător de țări, care pe parcursul ultimului deceniu au dezvoltat și implementat pe scară mică și largă programe și proiecte de prevenire a infracțiunii;

Considerînd prin urmare că abordarea efectivă de prevenire pentru reducerea infracțiunii și dauna asociată trebuie să implice stabilirea relațiilor de parteneriat între actorii-cheie respectivi la toate nivelele – național, regional și local – pentru a aborda în timp scurt, mediu și lung cauzele și posibilitățile infracțiunii, să reducă riscurile pentru potențialele victime și prin urmare să contribuie la calitatea vieții prin sporirea siguranței în societate,

Recomandă guvernelor statelor membre:

* Traducere neoficială Mariana Izvoareanu, Institutul de Reforme Penale.

1. să recunoască că responsabilitatea pentru prevenirea infracțiunii trebuie să fie răspândită pe larg în societate, și abordările de parteneriat constituie mijloace practice de împărțire a responsabilității și împărțirea diferitelor resurse;

2. să asigure ca cadrul legal să fie adecvat și să permită, dar nu să constrângă parteneriatul, și să revizuiască noua legislație și regulamentele propuse care au impact asupra parteneriatului în prevenirea infracțiunii;

3. să creeze o idee mai amplă între politicieni, administratori, practicieni, business-ul privat, public și presă a cauzelor și efectelor diverse ale infracțiunii; a numărului de activități pentru revenirea infracțiunii bazate pe responsabilitatea și interesele împărțite printre diferiți oameni și agenții; și a abordării parteneriatului ca mijloc de unire a acestor responsabilități cu implementarea sau sprijinul acestor acțiuni;

4. la examinarea separării puterilor și responsabilităților în societate, să asigure că pregătirile pentru parteneriat sînt în mod convenit sprijinite de consultații, participarea cetățenilor și răspundere democrată sau profesională cum ar fi cecurile și bilanțurile împotriva abuzului; și că schimbul de informație între membrii diferitor relații de parteneriat corespunde cu protecția drepturilor omului, inclusiv protecția informației personale;

5. să identifice unele politici și practici publice care în mod specific sînt adecvate pentru activitatea de parteneriat în prevenirea infracțiunii și agențiile și instituțiile responsabile de aceasta (spre exemplu; sistemul de executare a legii și cel de justiției penale, bunăstare socială, încadrarea în cîmpul muncii, ocrotirea sănătății, învățămîntul, cultura și planul orășenesc);

6. în particular să exploreze scopul, și să specifice limitele constituționale și practice, pentru implicarea în parteneriatele în prevenirea infracțiunii în cadrul sistemului de justiție formal (penal, ș.a.);

7. să exploreze scopul, și limitele, pentru implicarea sectorului privat în parteneriate locale și naționale, fie ca organizații umbrelă sau companii individuale;

8. să stabilească hotarele între ce este adecvat și ce nu este adecvat pentru inițiativele colective care implică cetățeni de creare a formei de „control social”, pentru a evita vigilența și excluderea socială;

9. să întreprindă acțiuni pentru a crea și stimula parteneriatele la diferite nivele (internațional, național, regional și local), să asigure că ele sînt bine proiectate, în conformitate cu constituția, moderne și contribuie la prevenirea infracțiunii în mod eficient și acceptabil;

10. să recunoască, în primul rînd, necesitatea implicării autorităților locale și societății locale în activitățile de prevenire a infracțiunii, dacă e prevăzut de constituție, ca inițiatori și participanți;

11. să sprijine alocarea de resurse suficiente, pentru a crea și menține relațiile de parteneriat, precum și de a spori eficacitatea și efectul lor; să dezvolte cadre financiare adecvate și regulamente pentru a permite schimbul de resurse, cu cecuri și bilanțuri respective;

12. să prezică efectele noii tehnologii și schimbului social-economic referitor la dezvoltarea infracțiunii și în același timp să recunoască impactul potențial pozitiv sau negativ asupra prevenirii infracțiunii și parteneriatului, și să acționeze respectiv;

13. să recunoască, că opinia, filozofia și retorica noțiunii de parteneriat trebuie să corespundă pregătirilor practice dacă scopul este de a obține și sprijini caștig adevărat în prevenirea infracțiunii;

14. să supravegheze motivarea, educația și instruirea personalului, și mobilizarea și imputernicirea responsabilității sociale în instituțiile private și publice, participanți voluntari și cetățeni de rînd;

15. să acumuleze și să facă accesibile cunoștințele și informația de încredere și valabilă și să faciliteze schimbul expertizei practice și experienței între actori în domeniul parteneriatelor în prevenirea infracțiunii cu respectarea confidenței profesionale și a informației;

16. să promoveze studiul științific și evaluarea abordării parteneriatelor în prevenirea infracțiunii în termeni de operațiune, rezultate și legitimitate;

17. să încurajeze dezvoltarea unei baze de cunoștințe sistematice și de rigoare a parteneriatului; să împărtășească, răspîndească și să aplice cunoștințele la nivel național și internațional; să sprijine abordarea bazată pe probe, inovativă, evoluționară și de îmbunătățire, care poate adapta schimbările în problemele infracționale, condițiile sociale și legislație;

Consideră, că în conformitate cu prezenta recomandare, trebuie utilizare următoarele definiții:

- „parteneriat” reprezintă metoda de sporire a performanței în realizarea unui scop comun, prin asumarea responsabilității comune și prin schimbul de resurse între diferiți agenți publici sau privați, colectivi sau individuali. Partenerii vor acționa împreună fără pierderea identității profesionale separate, fără umbrirea inacceptabilă sau ilegală a puterilor și intereselor lor, și fără pierderea responsabilității;
- „prevenirea infracțiunii” reprezintă intervenția în cazuri penale și probleme înrudite, pentru a reduce riscul apariției lor, evoluției și gravității de pe urma consecințelor potențiale;

- „siguranța socială” reprezintă situația, în care oamenii, în mod individual sau colectiv, sînt liberi față de numărul real și perceput al riscurilor de pe urma infracțiunii și conduita respectivă, sînt suficient de apți de a înfrunta riscurile pe care totuși le retrăiesc, sau dacă nu le pot înfrunta fără ajutorul cuiva, sînt protejați suficient de consecințele acestor riscuri astfel încît pot duce o viață normală culturală, socială și economică, să-și aplice aptitudinile și să se bucure de bunăstare și de primirea serviciilor adecvate;
 - „parteneri” se consideră agenții fie individuali sau colectivi, care pot interveni împreună, direct sau indirect, în cazurile de infracțiuni și problemele înrudite, sau care pot facilita aceste intervenții;
- Și încurajează guvernele statelor membre de a se conduce de următoarele repere în implementarea recomandărilor de mai sus:

REPERE

I. CREAREA UNUI MEDIU FAVORABIL PENTRU PARTENERIAT

1. La nivel național, guvernele trebuie să-și asume obligațiunea de a coordona inițiativele lor în dezvoltare și implementarea politicilor și strategiilor de prevenire a infracțiunii și siguranța socială (spre exemplu, prin crearea consiliilor naționale de prevenire a infracțiunii, adoptînd programe de prevenire a infracțiunii etc.).

2. Guvernele trebuie de asemenea să faciliteze coordonarea echivalentă de către autoritățile politice la nivel regional și local.

3. Crearea și menținerea parteneriatelor trebuie să fie promovată ca un mijloc important de obținere a acestei coordonări, prin schimbul de competențe și o definire clară a responsabilităților.

4. Necesitatea sprijinului politic pentru parteneriate trebuie să fie totuși, recunoscută, care urmează a fi reflectată în eforturile de creare și menținere a condițiilor în mediul politic, legal și/sau structural.

5. Coordonarea eforturilor și inițiativelor politice, precum și planificarea strategică, constituie o cerință care nu este limitată la începutul parteneriatului, trebuie să fie efectuată pe bază continuă pentru a permite dezvoltarea soluțiilor problemelor care apar și chiar în unele cazuri de anticipare a lor.

6. Necesitatea trebuie recunoscută pentru a balansa schimbul instituțional, legal și financiar în corespundere cu stabilitatea termenului mediu solicitat de parteneriate în mediul lor de activitate de a se crea și a menține o bună executare; aceasta e în primul rînd important dacă sarcina parteneriatelor sînt de lungă durată.

7. Trebuie de recunoscut pe larg că pregătirile de parteneriat implică inovarea, tendința creativă și o oarecare asumare a riscului, și că orice cadru legislativ trebuie să permită mai degrabă de cît să restrîngă, adaptarea la circumstanțe locale și condițiile de schimb și pentru îmbunătățire.

8. Stabilirea parteneriatelor pot fi sprijinite la nivel practic prin metode ce includ dezvoltarea modelelor de coduri practice, protocoale de acorduri și contracte pentru executarea anumitor inițiative, și dacă e posibil, desemnarea unor coordonatori remunerați.

9. Este necesar de a dezvolta rețele mai largi de instituții și indivizi interesați în prevenirea infracțiunii, din care pot reieși pregătiri de parteneriat mai vaste.

10. Mediul care duce la succesul parteneriatului presupune o legătură strînsă între organele legislative. Bunele practici deocamdată accentuează crearea unui cadru legal și/sau structural (spre exemplu, consilii de prevenire a infracțiunii, contracte de colaborare și acțiuni comune, crearea grupurilor de lucru mixte etc.).

11. Autoritățile la nivele respective (de obicei național sau regional) trebuie să dezvolte scheme de sprijin, inclusiv finanțarea activităților, crearea organelor de experți sau centre informaționale a bunilor practici, facilități și programe de instruire, și evaluarea practicilor și parteneriatelor și activitatea lor.

12. Este important de a ține cont de diversitatea conceptului „societate” și varietatea de metode care se referă la infracțiune și la prevenirea acesteia.

13. Pentru a menține viabilitatea parteneriatelor este important de a căuta dezvoltări viitoare naționale și internaționale care pot afecta abordarea parteneriatului în general, precum și parteneriatele individuale.

II. INIȚIEREA RELAȚIILOR DE PARTENERIAT

14. Trebuie ținut cont de ciclul de dezvoltare a relațiilor de parteneriat, de la inițiere la posibila finisare.

15. Relațiile de parteneriat se pot întruni prin diferite mijloace, și să înceapă la diferite etape ale ciclului de identificare și soluționare a problemelor infracționale.

16. La inițierea unei relații de parteneriat este necesar de a identifica clar natura infracțiunii și probleme care urmează a fi soluționate și de a determina dacă există metodele adecvate de prevenire sau dacă pot fi dezvoltate; și apoi să se considere dacă:

- unica agenție de parteneriat existentă (dacă e posibil de reglare) își poate asuma responsabilitatea de a soluționa problema;
- e nevoie de o nouă agenție; sau
- e nevoie de un nou parteneriat.

17. Proliferarea parteneriatelor similare poate fi inutilă, uneori chiar și dăunătoare. Dacă sînt identificate coincidențe între parteneriate, trebuie întreprinse acțiuni de a rezolva aceasta pe căi constructive.

18. Criteriile de alegere a creării partenerilor potențiali trebuie să se refere la scopul parteneriatului și să includă.

- Competența lor și resursele mai ample, inclusiv dacă e cazul, capacitatea de conducere;
- accesul la informație;
- acoperirea pe care o prezintă la fața locului (adică, dacă acoperă timpul corect și mărimea teritoriului);
- caracterul acceptabil/legitim pentru efectuarea rolului său, inclusiv anumită independență;
- pregătirea lor de a colabora în baza unui bilanț adecvat al puterii economice sau organizatorice și expertiză între parteneri;
- un bilanț adecvat între independență și implicare, fie în lumea politică sau sectorul privat;
- coinciderea scopurilor parteneriatelor cu responsabilitățile existente;
- dispunerea de motivare suficientă profesională, sau personală de asumarea responsabilității; potențialul lor de a explora noi metode de activitate atît la faza începătoare, cît și pe parcursul existenței parteneriatului;

19. Parteneriatele trebuie de asemenea să ia în considerație implicările limitate sau ad-hoc ale altor indivizi și organizații care pot sprijini activitățile lor, spre exemplu prin sponsorizarea anumitor evenimente sau schimbul de experiență și consiliere.

20. Trebuie de recunoscut că parteneriatul eficient necesită existența în primul rînd a încrederii între parteneri, sau dezvoltarea sa, care poate dura în timp și necesită anumite eforturi (Aceasta constituie un motiv pentru care o politică de creare a parteneriatelor de scurtă durată pot fi mai puțin eficiente decît una singură, de lungă durată, deși probabil mai flexibilă). Compromisul trebuie să implice parteneriatele de lungă durată în combinație cu parteneriatele flexibile „satelit”.

21. Trebuie de recunoscut că numărul parteneriatelor alternative sînt posibile la nivel local, regional și național, și că diferite pregătiri pot face față anumitor probleme infracționale și diferitor circumstanțe. O mărime și un tip nu pot face față tuturor problemelor.

22. Baza organizatorică a parteneriatelor trebuie să fie determinată dup cum urmează (lista, cu toate acestea, nu trebuie să sugereze o succesiune fixă, sau o anumită ordine de importanță):

- analiza inițială a problemelor infracționale trebuie să fie efectuată cît mai riguros posibil;
- pe baza acestei analize, trebuie analizate atît acțiunile strategice, cît și cele imediate;
- trebuie ajunse la scopuri comune de reducere a problemelor infracționale, și să fie definite criterii de succes adecvate (pentru monitorizarea activității parteneriatului și pentru evaluarea rezultatelor);
- în circumstanțe adecvate trebuie analizate unele tipuri de intervenții de prevenire care intră în sarcina parteneriatului; deși în alte cazuri, partenerii pot decide asupra abordărilor de prevenire potrivite numai cînd sînt în vigoare.
- problema ridicării fondurilor pentru costurile curente (pentru ambele cheltuieli cum ar fi localul și pentru implementarea acțiunii de prevenire) trebuie examinată cu atenție deoarece experiența a demonstrat că parteneriatele au petrecut prea mult timp pentru căutarea suportului financiar;
- trebuie examinată finanțarea oricărei evaluări independente;
- trebuie examinată durata existenței parteneriatului – scurtă, medie sau lungă;
- scopurile inițial trebuie să includă acele scopuri care sînt realizabile rapid și ușor pentru a da dovadă de acțiune și succes, atît la inspirarea și motivarea partenerilor, cît și la generarea sprijinului extern.
- trebuie creat un cadru de proceduri funcționale, inclusiv cele care conțin schimbul de informație și cunoștințele în cadrul și în afara relațiilor de parteneriat, precum și procesul de luare a deciziilor și soluționarea posibilelor conflicte între parteneri. Totuși, în principiu general, trebuie adoptată o

poziție adecvată cu referire la faptul dacă parteneriatul trebuie să identifice problemele interne în prealabil și să pregătească proceduri respective, sau dacă trebuie doar să soluționeze probleme care apar:

- trebuie obținută o definiție clară și delimitare a competențelor individuale ale partenerilor (și orice încercare a rolului trebuie să fi evitată), și evaluate necesitățile de instruire inițială;
- trebuie întocmite/adoptate standarde etice;
- trebuie definită terminologia obișnuită de lucru;
- trebuie discutate așteptările reciproce între parteneri;
- trebuie obținută responsabilitatea organizațiilor partenerere;
- trebuie convenită repartizarea rezonabilă și adecvată a forțelor partenerilor (finanțare, numărul membrilor și timpul, utilizarea localului etc.) și, dacă e cazul, trebuie stabilite proceduri de soluționare a plîngerilor;
- trebuie întocmită structura parteneriatului, inclusiv ținînd cont de veniturile pregătirii la cele două nivele, cum ar fi grupurile operative și de planificare, desemnarea coordonatorilor remunerați, și un bilanț mai general între membrii salariați și voluntari, și între agențiile membre finanțate în mod diferit;
- numărul partenerilor trebuie să corespundă scopului parteneriatelor și considerentelor practice de colaborare (prea mulți parteneri pot fi inutili fără anumite pregătiri de facilitare a colaborării);
- trebuie dezvoltate reguli de bază în colaborarea cu presa, și întocmită și implementată o strategie de lansare a presei.

III. ACTIVITATEA ȘI MENȚINEREA PARTENERIATELOR

23. Trebuie depuse eforturi pentru a menține, și a monitoriza în acest mod, toate condițiile benefice create conform „inițiativei” menționate anterior.

24. Trebuie adoptate practici de bună supraveghere cu privire la revizuirea, monitorizarea și atingerea scopurilor, metodelor, planurilor de acțiune etc.

25. Trebuie întreprinși pași pentru a asigura fluctuația minimă (sau optimă) a indivizilor în rolul parteneriatelor, pentru a spori eficiența (prin rezervarea schimbului de cunoștințe comune) și a menține încrederea.

26. Membrii parteneriatelor trebuie instruiți în continuu pentru a asigura competența și a facilita adaptarea la schimbările considerabile în activitățile parteneriatelor și ale organizații.

27. Există o necesitate sporită de a respecta și supraveghea afît dimensiunile politice cît și profesionale ale abordării parteneriatelor de prevenire a infracțiunii, în încercarea de a stabili un hotar clar între ele, spre exemplu, prin întocmirea regulilor etice și a cadrelor.

28. Trebuie ajuns la un acord asupra principiilor pentru stabilirea priorităților de către parteneriate, și mecanismele administrative și democratice ale lor.

29. Schimbul convenit de informație între membrii anumitor parteneriate trebuie să fie facilitat prin dezvoltarea protocoalelor de protejare a informației, intimitate și legislația drepturilor omului, și în special obligațiunile profesionale ale partenerilor individuali, și anume cu referire la respectarea confidenței profesionale.

30. Este nevoie de efectuat un scrutin regulat al valorii adăugate pentru pregătirile parteneriatului, în special în condiții de schimbare. Trebuie dezvoltate de asemenea mecanisme de efectuare a acestor revizui și de acționare conform celor depistate, în consultație cu toți acționarii, adică partenerii și alte persoane afectate de activitățile parteneriatului.

IV. COMUNICAREA ÎNTRE PARTENERIATE ȘI SOCIETATEA PE LARG

31. Comunicarea între parteneriate și organizațiile membre trebuie să fie supravegheată în mod activ, atât pentru a menține sprijinul colegilor cît și de a transmite noi perspective și idei organizațiilor membrei mai mari și grupurilor profesionale respective.

32. Partenerii trebuie să colaboreze cu presa și publicul în general pentru a asigura acceptarea în continuare a parteneriatelor și activitățile lor specifice, în particular, să raporteze progresul în implementarea, prezentarea rezultatelor și rezultatele evaluărilor externe.

33. Partenerii trebuie să țină cont la utilizarea comunicațiilor pe căi tradiționale și noi de comunicarea internă, cu acționarii și cu publicul în general.

34. Organizațiile naționale trebuie să preia conducerea la stabilirea unor standarde clare de asigurare a calității pentru conținutul paginilor web, în special cu referire la informația sigură despre experiențele parteneriatului.

35. Autoritățile administrative și politice trebuie să fie ținute la curent cu activitatea parteneriatelor pentru a asigura sprijinul lor în continuare.

36. Fiecare partener trebuie să stabilească comunicări orizontale cu alte parteneriate pentru a face schimb de informații și idei.

V. ÎNCHEIEREA RELAȚIILOR DE PARTENERIAT

37. Relațiile de parteneriat vor fi încheiate din câteva motive, spre exemplu:

- a fost atins scopul pentru care ele au fost create;
 - situația infracțională și problemele infracționale s-au schimbat în dependență de scopul parteneriatelor existente de a organiza și prezenta soluții;
 - efectul costisitor și eficacitatea parteneriatelor este foarte scăzut și nu poate fi ameliorat.
38. La încheierea sau înainte de încheiere trebuie elaborată o strategie de ieșire, care prevede:
- asumarea sau transmiterea responsabilităților morale sau legale, obligațiilor și angajamentelor, inclusiv clienților și personalului;
 - lichidarea sau transmiterea proprietății altor active inclusiv resursele materiale și informația;
 - rezervarea și/sau transmiterea cunoștințelor și experienței;
 - supravegherea presei.

VI. METODOLOGIA, EVALUAREA ȘI ESTIMAREA

39. Trebuie sprijinite cercetările științifice regulate cu privire la parteneriate și proiectele de parteneriat și finanțate atât la nivel național cât și la nivel internațional.

40. Se recomandă ca să fie create sau încurajate rețele naționale și internaționale de prevenire a infracțiunii prin colaborarea cu parteneriatele, pentru a supraveghea comunicarea și schimbul de informație, să instruiască personalul și să promoveze cercetările.

41. Trebuie dezvoltate tehnici pentru parteneri pentru a colabora în vederea evaluării impactului infracțional și a evaluării riscului infracțional, sau supravegherii noilor probleme infracționale și oportunităților pentru prevenirea lor, precum și tendințelor relevante de natură mai amplă.

42. Trebuie dezvoltat un cadru adecvat metodologic și conceptual pentru evaluarea parteneriatelor și activității lor, și în special, pentru deosebirea între activitatea parteneriatului și activitatea anumitor proiecte efectuate de alte organizații, pe care parteneriatele le sprijină sau inițiază.

43. Trebuie dezvoltate metode pentru evaluarea costurilor/veniturilor proiectelor și parteneriatelor, și adoptate abordări standarde pentru a permite evaluarea comparativă între diferite tipuri de activitate.

44. Trebuie atins un bilanț adecvat între autoevaluarea internă și monitorizarea administrativă de către parteneriate, și evaluarea externă, independentă.

45. Orice evaluare trebuie să corespundă scopului: prin urmare trebuie determinat nivelul adecvat de sofisticare, cost, efort și timpul pentru fiecare scop aparte.

46. Evaluarea costului și efortului trebuie să fie determinată de risc, și costul de acționare potrivit concluziilor greșite. Finanțatorii evaluărilor trebuie, totuși, să țină cont de sporirea standardului evaluării lor conform cerințelor imediate locale în circumstanțele unde rezultatele se consideră că contribuie la cunoștințe colective ale buneii practici.

47. Trebuie colectate în mod sistematic diferite tipuri de cunoștințe care rezultă din evaluări, estimate pentru calitate științifică, sintetizate și introduse în învățământ, ghiduri de instruire și pentru perfecționarea membrilor parteneriatelor.

Aceste cunoștințe trebuie făcute accesibile cât mai pe larg posibil pe bază de non-profit sau gratis. Dacă supravegherea parteneriatelor sau anumite scheme de prevenire a infracțiunii este efectuată în bază de contract sau comercială, sînt necesare anumite condiții de a face această informație accesibilă și de a o promova între contractori.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**RECOMANDAREA REC (2003) 22 A COMITETULUI
DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE
LA LIBERAREA CONDIȚIONATĂ***

**(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 24 septembrie 2003,
la cea de-a 853-a întrunire a prim-miniștrilor)**

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15 b. al Statutului Consiliului Europei,

Luînd în considerație că interesul statelor membre ale Consiliului Europei este stabilit pe principii comune cu privire la executarea sancțiunilor de arest pentru a consolida colaborarea internațională în acest domeniu;

Recunoscînd că eliberarea condiționată prezintă una din cele mai eficiente căi de prevenire a recidivei și promovare a plasării, reintegrării planificate, asistenței și supravegherii deținutului în comunitate;

Luînd în considerație că urmează a fi utilizată conform metodelor adaptate circumstanțelor individuale și în corespundere cu principiul justiției și echității;

Ținînd cont că costurile financiare de executare a pedepsei cu închisoarea reprezintă o povară grea pentru societate și că cercetările au demonstrat că detenția deseori are efecte inverse și nu sporește efectul de reabilitare a inculpaților;

Ținînd seama, în continuare, că este de dorit de a reduce durata sentinței cu închisoarea cît mai mult posibil și că liberarea condiționată înainte de executarea pedepsei totale constituie un mijloc important pînă la sfîrșit;

Recunoscînd că măsurile de liberare condiționată necesită sprijinul liderilor politici, oficialităților administrative, procurorilor publici, avocaților și publicului, care, prin urmare, solicită o explicație minuțioasă a motivelor de adaptare a pedepselor cu închisoarea;

Luînd în considerație că legislația și practica liberării condiționate trebuie să corespundă principiilor fundamentale ale statelor democratice guvernate de regula de drept, ale căror obiectiv primar este de a garanta drepturile omului în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența organelor împuternicite cu aplicarea ei;

Reținînd Convenția Europeană cu privire la Supravegherea Infracților sancționați condiționat sau liberați condiționat (ETS nr. 51);

Recunoscînd importanța:

- Rezoluției (65) 1 cu privire la pedeapsa suspendată; probațiune și alte alternative la închisoare;
- Rezoluția (70) 1 cu privire la organizarea practică a măsurilor de supraveghere și îngrijire a infracților sancționați condiționat sau liberați condiționat;
- Rezoluția (76) 2 cu privire la tratamentul deținuților pe termen lung;
- Rezoluția (76) 10 cu privire la anumite măsuri alternative de închisoare;
- Recomandarea nr. R (82) 16 cu privire la părăsirea închisorii;
- Recomandarea nr. R (87) 3 cu privire la Regulamentul Penitenciar European;
- Recomandarea nr. R (89) 12 cu privire la educația în penitenciare;
- Recomandarea nr. R (92) 16 cu privire la Regulile Europene privind sancțiunile și măsurile comunitare;
- Recomandarea nr. (92) 17 cu privire la consistența sancționării;
- Recomandarea nr. (97) 12 cu privire la personalul responsabil pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor;
- Recomandarea nr. R (99) 22 cu privire la suprapopularea penitenciară și inflația populației în penitenciare;
- Recomandarea Rec (2000) 22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare,

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să introducă liberarea condiționată în legislația lor dacă aceasta încă nu e prevăzută;
2. să se conducă în legislația, politica și practica lor cu privire la liberarea condiționată de principiile enumerate în anexa la prezenta recomandare;
3. să asigure ca prezenta recomandare cu privire la liberarea condiționată și memorandumul ei explicativ să fie răspîndite cît mai pe larg posibil.

* Traducere neoficială Mariana Izvoareanu, Institutul de Reforme Penale.

I. DEFINIȚIA LIBERĂRII CONDIȚIONATE

1. Potrivit prezentei recomandări, liberarea condiționată reprezintă liberarea devreme a deținuților sancționați conform condițiilor individualizate de post-eliberare. Amnistia și grațierea nu sînt incluse în această definiție.

2. Liberarea condiționată reprezintă o măsură comunitară. Introducerea ei în legislație și aplicarea la cazuri individuale sînt expuse în Regulamentul European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare definite în Recomandarea nr. R (92) 16, precum și în Recomandarea Rec (2000) 22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare.

II. PRINCIPII GENERALE

3. Liberarea condiționată are ca scop asistența deținuților de a trece de la viața penitenciară la viața supusă legilor în comunitate prin condițiile post-eliberare și supraveghere care promovează și contribuie la siguranța publică și reducerea infracțiunilor în comunitate.

4.a. Pentru a reduce efectele dăunătoare ale închisorii și a promova reintegrarea deținuților conform condițiilor care urmăresc a garanta siguranța comunității din afară, legea trebuie să facă accesibilă liberarea condiționată pentru toți deținuții condamnați, inclusiv deținuții pe viață.

4.b. Dacă pedeapsa cu închisoarea este pe un termen scurt, încît nu este posibilă liberarea condiționată, trebuie căutate alte căi de a atinge acest scop.

5. La începutul executării pedepsei, deținuții trebuie să cunoască atît cînd vor putea fi eliberați datorită executării perioadei minime a pedepsei (definită în termeni absoluți și/sau cu referință la o parte a sentinței), cît și criteriile aplicate de determinare dacă ei urmează a fi eliberați („sistemul liberării discreționare”) sau cînd vor fi împuterniciți de a elibera datorită executării unei perioade fixe definită în termeni absoluți și/sau cu referință la o parte a sentinței („sistemul liberării mandatate”).

6. Perioada minimală sau fixată nu trebuie să fie într-atît de lungă încît să nu poată fi executată prevederea liberării condiționate.

7. Trebuie luată în considerație economisirea resurselor care pot fi făcute prin aplicarea sistemului liberării mandatate cu privire la sentințele în care evaluarea individualizată negativă va face doar o mică diferență în data eliberării.

8. Pentru a reduce riscul recidivei din partea deținuților eliberați condiționat, trebuie să fie posibilă impunerea față de ei a condițiilor individualizate, cum ar fi:

- plata compensațiilor sau de reparare pentru victime;
- tratamentul contra utilizării de droguri și alcool sau alte condiții de tratament asociate de comiterea infracțiunii;
- munca sau urmarea altor activități profesionale aprobate, spre exemplu, educația sau instruirea profesională;
- participarea în programe de dezvoltare personală; interzicerea de a locui, sau vizita anumite locuri.

9. În principiu, liberarea condiționată trebuie de asemenea să fie însoțită de supraveghere, care constă în măsuri de ajutor și control. Natura, durata și intensitatea supravegherii trebuie adaptate la fiecare caz individual. Adaptările trebuie să fie posibile pe întreaga perioadă a liberării condiționate.

10. Condițiile sau măsurile de supraveghere trebuie să fie aplicate pentru o perioadă care nu depășește partea termenului pedepsei cu închisoarea care nu a fost executată.

11. Condițiile și măsurile de supraveghere a duratei nelimitate trebuie aplicată doar cînd e absolut necesar pentru protecția societății și în conformitate cu siguranța definită în Regula 5 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare expuse în Recomandarea Rec (2000) 22.

III. PREGĂTIREA PENTRU LIBERAREA CONDIȚIONATĂ

12. Pregătirea pentru liberarea condiționată trebuie organizată în strînsă colaborare cu personalul respectiv care activează în penitenciar și acei implicați în supravegherea posteliberare, și să fie decisă înainte de sfîrșitul perioadei minime sau fixate.

13. Serviciile penitenciare trebuie să asigure ca deținuții să poată participa în programele de pre-eliberare respective, și să fie încurajați de a participa la cursuri educative și de instruire de pregătire a lor pentru viața în comunitate. Modalitățile specifice pentru executarea sentinței cu închisoarea cum ar fi:

semilibertatea, regimuri deschise sau reintegrarea în afara instituției, trebuie utilizate cât mai mult posibil în vederea pregătirii reintegrării deținuților în comunitate.

14. Pregătirea pentru liberarea condiționată de asemenea trebuie să includă posibilitatea de menținere, stabilire și restabilire a legăturilor deținuților cu familiile lor și cu rudele apropiate, și a contactelor cu serviciile, organizațiile și asociațiile voluntare care pot contribui la adaptarea deținuților condiționați la viața în comunitate. În acest scop, trebuie prevăzute diferite forme de părăsire a închisorii.

15. Aprecierea timpurie a condițiilor respective de post-eliberare trebuie încurajată. Condițiile posibile, ajutorul care poate fi acordat, obligațiunile de control și consecințele posibile de nereușită trebuie explicate minuțios și discutate cu deținuții.

IV. ASIGURAREA LIBERĂRII CONDIȚIONATE

Sistemul de liberare discreționar

16. Perioada minimală pe care deținuții urmează să o execute de a fi aleși pentru liberarea condiționată trebuie fixată în conformitate cu legea.

17. Autoritățile relevante trebuie să inițieze procedura necesară pentru ca decizia de liberare condiționată să fie aplicată de îndată ce deținutul a executat perioada minimală a sentinței.

18. Criteriile pe care trebuie să le îndeplinească deținuții pentru a fi liberați condiționat trebuie să fie explicite și clare. Trebuie să fie de asemenea realiste în sensul că trebuie să țină cont de personalitatea deținutului și condițiile sociale și economice, precum și de accesibilitatea programelor de reintegrare.

19. Lipsa posibilităților pentru lucrul asupra eliberării nu trebuie să constituie motiv de refuz sau amânare a liberării condiționate. Trebuie depuse eforturi de găsire a altor forme de ocupație. Absența locului stabil de trai nu trebuie să constituie motiv pentru refuz sau amânarea liberării condiționate și în astfel de cazuri trebuie aranjat locul temporar de trai.

20. Criteriile de asigurare a liberării condiționate trebuie aplicate pentru a garanta liberarea condiționată tuturor deținuților care sînt considerați că fac față nivelului minim de siguranță pentru a deveni cetățeni supuși legii. Trebuie să fie de datoria autorităților de a demonstra că deținutul nu a îndeplinit criteriile.

21. Dacă autoritatea legislativă decide să nu aplice liberarea condiționată, ea trebuie să stabilească o dată pentru a revedea întrebarea. În orice caz, deținuții trebuie să poată reapela la autoritatea legislativă de îndată ce situația lor s-a schimbat în avantajul lor în mod substanțial.

Sistemul liberării mandatare

22. Perioada pe care deținuții trebuie să o execute pentru a putea fi aleși pentru liberare trebuie să fie stabilită de lege.

23. Doar în cazuri excepționale definite de lege liberarea poate fi amînată.

24. Decizia de amînare a liberării trebuie să stabilească o nouă dată pentru liberare.

V. IMPUNEREA CONDIȚIILOR

25. La examinarea condițiilor care urmează a fi impuse și dacă e necesară supravegherea, autoritatea legislativă trebuie să aibă la dispoziție raporturi, inclusiv declarații verbale, de la personalul care activează în penitenciar și care cunosc deținuții și condițiile personale. Profesioniștii implicați în supravegherea post-eliberare sau alte persoane care sînt la curent cu condițiile sociale ale deținuților la fel trebuie să prezinte informație.

26. Autoritatea legislativă trebuie să asigure că deținuții înțeleg impunerea condițiilor, ajutorul care poate fi acordat, obligațiunile de control și consecințele posibile de nereușită de a corespunde condițiilor.

VI. IMPLEMENTAREA LIBERĂRII CONDIȚIONATE

27. Dacă implementarea liberării condiționate trebuie amînată, deținuții care sînt în așteptarea liberării trebuie să fie menținuți în condiții cât mai aproape posibil de cele de care se vor bucura la libertate.

28. Implementarea liberării condiționate și măsurile de supraveghere țin de responsabilitatea autorității de implementare în conformitate cu Regula 7, 8 și 11 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare.

29. Implementarea trebuie organizată și realizată în conformitate cu Regulile 37 și 75 ale Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, și cu cerințele de bază pentru eficacitate expuse în prevederile respective ale principiilor 9-13 ale Recomandării Rec (2000)22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare.

VII. NERESPECTAREA CONDIȚIILOR IMPUSE

30. De nerespectarea condițiilor impuse se va preocupa autoritatea de implementare prin metode de consiliere sau avertizare. Orice încălcare semnificativă va fi raportată imediat autorității care decide eventuala revocare. Această autoritate, trebuie, totuși, să țină cont, de faptul dacă consilierea sau avertizarea, condițiile mai stricte sau revocarea temporară va constitui o pedeapsă suficientă.

31. În general, nerespectarea condițiilor impuse va fi soluționată în conformitate cu Regula 85 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, precum și potrivit prevederilor relevante ale Capitolului X al Regulamentului.

VIII. PROTECȚIA PROCEDURALĂ

32. Deciziile de acordare, amânare sau revocare a liberării condiționate, precum și impunerea sau modificarea condițiilor și măsurilor anexate la ele, urmează a fi luate de către autoritățile stabilite de lege, în conformitate cu procedurile prevăzute de următoarele măsuri de protecție.

- a. condamnații au dreptul de a fi audiați personal și de a fi ajutați conform legii;
- b. autoritatea legislativă trebuie să revizuiască cu atenție orice elemente, inclusiv declarații, prezentate de condamnați în favoarea cauzei sale;
- c. condamnații trebuie să aibă acces la dosarele lor;
- d. deciziile trebuie să conțină motivele de bază și să fie aduse la cunoștință în scris;

33. Condamnații trebuie să aibă posibilitate de a înainta plîngerii într-o instanță legislativă superioară independentă stabilită de lege împotriva deciziilor precum și împotriva nerespectării garanțiilor procedurale.

34. Procedurile de plîngere trebuie să fie accesibile în ceea ce privește implementarea liberării condiționate.

35. Toate procedurile de plîngere trebuie să se efectueze în corespundere cu garanțiile expuse în Regulile de la 13 la 9 ale Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare.

36. Nimic din paragrafele 32-35 nu trebuie să limiteze sau să se abată de la orice drept care poate fi garantat în această privință de către Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

IX. METODE DE FACILITARE PENTRU LUAREA DECIZIILOR

37. Utilizarea și dezvoltarea riscului de încredere și instrumentele de evaluare a necesităților care, în legătură cu alte metode, contribuie la luarea deciziilor trebuie încurajate.

38. Trebuie organizate sesiuni de informare și/sau programe de instruire pentru legiuitori, cu contribuția specialiștilor de drept și științe sociale, și toți cei implicați în reintegrarea deținuților eliberați condiționat.

39. Trebuie întreprinse măsuri de asigurare a gradului rezonabil de consecvență în luarea deciziilor.

X. INFORMAȚIA ȘI CONSULTAȚIA CU PRIVIRE LA LIBERAREA CONDIȚIONATĂ

40. Politicienii, autoritățile legale, autoritățile legislative și de implementare, lideri sociali, asociații de acordare a ajutorului victimei și deținuților, precum și lectori universitari și cercetători interesați în subiect trebuie să primească informație și consultație cu privire la funcționarea liberării condiționate, și introducerea noii legislații sau practici în acest domeniu.

41. Autoritățile legislative trebuie să primească informație despre numărul deținuților eliberați condiționat cu succes sau invers, precum și despre circumstanțele succesului sau nereușitei.

42. Trebuie organizate campanii de informare în masă sau altele de a informa publicul în masă despre funcționarea noilor evoluții în aplicarea liberării condiționate și rolul ei în cadrul sistemului de justiție penală. Această informație trebuie să fie accesibilă cât mai urgent în cazul oricăror eșecuri dramatice sau de publicare care au loc în perioada de eliberare condiționată a deținutului. În timp ce aceste eveni-

mente vor obține interesul mass-mediei, scopul și efectele pozitive ale liberării condiționate la fel trebuie să fie evidențiate.

XI. STUDIUL ȘI STATISTICA

43. Pentru a obține cunoștințe mai ample despre justetea sistemului existent de liberare condiționată și evoluția sa ulterioară, trebuie efectuate evaluări și statistici pentru a obține date despre funcționarea acestor sisteme și eficacitatea lor în atingerea scopurilor de bază a liberării condiționate.

44. Pe lângă evaluările recomandate mai sus, trebuie încurajate și studiile în domeniul funcționării sistemelor de liberare condiționată. Astfel de studii trebuie să includă opiniile, atitudinile și percepțiile asupra liberării condiționate a autorităților legale și legislative, autorităților de implementare, victimelor, membrilor din comunitate și deținuților. Alte aspecte care de asemenea trebuie luate în vedere constau în faptul dacă liberarea condiționată ține de bani, dacă produce reducerea ratei de recidivă, măsura în care deținuții liberați condiționat se acomodează în mod satisfăcător la viața în comunitate și influența evoluției schemei de eliberare condiționată asupra aplicării sancțiunilor și măsurilor, și executarea sentințelor. Natura programelor de pregătire trebuie să fie supusă unui scrutin de studiu.

45. Statistica trebuie să conțină astfel de probleme ca: numărul deținuților liberați condiționat, durata sentinței și infracțiunile comise, perioada termenului executat înainte de liberarea condiționată, numărul revocațiilor, rata acuzărilor repetate și antecedentele penale și socio-demografice ale deținuților liberați condiționat.

Consiliul European
Comitetul de Miniștri

RECOMANDAREA REC (2006) 13 A COMITETULUI DE MINIȘTRI
CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA CERCETAREA
ÎN STARE DE AREST PREVENTIV, CONDIȚIILE DE
DESFĂȘURARE ȘI MĂSURI DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA
ABUZULUI*

(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2006,
la cea de-a 974-a întrunire a prim-miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15.b al Statutului Consiliului European,
Luînd în considerație importanța fundamentală a prezumției nevinovăției și dreptul la libertatea persoanei;

Fiind conștienți de dauna ireversibilă pe care o poate cauza cercetarea persoanelor în stare de arest preventiv care în rezultat au fost găsite nevinovate sau scoase de sub acuzare și de impactul dăunător pe care îl poate avea arestul preventiv asupra relațiilor de familie;

Luînd în considerație consecințele financiare ale cercetării în stare de arest preventiv pentru stat, indivizii afectați și economia în general;

Ținînd cont de numărul considerabil al persoanelor cercetate în stare de arest preventiv și problemele de suprapopulare a penitenciarelor;

Referindu-se la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, raporturile Comisiei Europene pentru Prevenirea Torturii și Tratatului sau Pedepselor Inumane sau Degradante și opiniile tratatului organelor Națiunilor Unite pentru Drepturilor Omului;

Luînd în considerație Recomandarea Rec(2006)2 a Comitetului de Miniștri cu privire la Regulamentul Penitenciar European și Recomandarea nr. R (99) 22 a Comitetului de Miniștri cu privire la inflația populației din penitenciare;

Ținînd cont de necesitatea asigurării că cercetarea în stare de arest preventiv este întotdeauna excepțională și justificată;

Reținînd drepturile și libertățile fundamentale ale omului ale tuturor persoanelor private de libertate și necesitatea deosebită de a asigura că persoanele cercetate în stare de arest preventiv nu doar că nu pot să se apere de sine stătător și să-și mențină relațiile familiale, dar și că sînt ținuți în condiții care nu corespund statutului legal, care se bazează pe prezumția nevinovăției;

Considerînd importantă anexarea la dezvoltarea normelor internaționale cu privire la circumstanțele de justificare a arestului preventiv, a procedurilor prin care este aplicat sau continuat, și a condițiilor în care sînt ținute persoanele cercetate în stare de arest preventiv, precum și a mecanismelor pentru implementarea eficientă a acestor norme;

Recomandă guvernelor statelor membre să răspîndească și să se conducă în legislația și practica sa de principii definite în anexa la prezenta recomandare care înlocuiește Rezoluția (65) 11 cu privire la arestul preventiv și Recomandarea nr. R (80) 11 a Comitetului de Miniștri statelor membre cu privire la arestul preventiv prezentțial.

Anexă la Recomandarea Rec (2006) 13

**REGULI DE APLICARE A ARESTULUI PREVENTIV, CONDIȚIILE
DE DESFĂȘURARE ȘI MĂSURI DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA ABUZULUI**

Preambul

Prezentele reguli au scopul de a:

- a. stabili limite stricte în cadrul aplicării arestului preventiv;
- b. încuraja aplicarea măsurilor alternative dacă e posibil;
- c. solicita de la autoritățile legale aplicarea arestului preventiv și a măsurilor alternative;
- d. asigura că persoanele sub arest preventiv sînt ținute în condiții și supuse unui regim corespunzător statutului lor legal, bazat pe prezumția nevinovăției;

* Traducere neoficială Mariana Izvoreanu, Institutul de Reforme Penale.

- e. solicita/oferi condiții favorabile și management adecvat pentru ținerea persoanelor sub arest preventiv;
- f. asigura crearea protecției eficiente împotriva eventualelor încălcări ale regulilor.

Prezentele reguli reflectă drepturile și libertățile fundamentale ale omului pentru toate persoanele, dar în special interzicerea torturii și tratamentului inuman sau degradant, dreptul la un proces echitabil și drepturile la libertate și securitate și la respectarea vieții private și de familie.

Prezentele reguli se aplică față de toate persoanele bănuite de comiterea infracțiunilor, care includ anumite cerințe pentru minori și alte persoane vulnerabile.

I. DEFINIȚII ȘI PRINCIPII GENERALE

Definiții

1. [1] „Arestul preventiv” reprezintă orice perioadă de detenție a infractorului bănuțit cu ordinul autorității legale și care precede acuzarea. De asemenea, reprezintă orice perioadă de detenție prevăzută de regulamentul cu privire la colaborarea legală internațională și extrădarea, în conformitate cu anumite cerințe. Nu presupune privarea inițială de libertate de către poliției sau ofițerul de executare legal (sau oricare altă persoană autorizată) în scopul interogării.

[2] „Arestul preventiv” mai include orice perioadă de detenție ulterior acuzării în timpul căreia persoanele care așteaptă pronunțarea sentinței sau confirmarea acuzării sau sentinței sînt tratați în continuare ca persoane neacuzate.

[3] „Deținuții sub arest preventiv” sînt persoanele care au fost arestați preventiv și încă care nu-și execută pedeapsa cu închisoarea sau sînt deținuți sub orice altă formă.

2. [1] „Măsurile alternative” de arestare preventivă pot include, spre exemplu: obligațiunea de a apărea în fața autorității de drept după cum și cînd e nevoie, de a nu interveni în cadrul justiției și în angajarea în activități particulare, inclusiv implicarea în profesie; obligațiunea de a raporta zilnic sau periodic autorității legale, poliția sau altă autoritate; obligațiunea de a accepta supravegherea de către o agenție desemnată de autoritatea legală; obligațiunea de a fi supus monitorizării electronice; obligațiunea de a locui pe o anumită adresă, cu sau fără condiția de precizare a orelor de petrecere acolo; obligațiunea de a nu părăsi sau intra în anumite locuri sau sectoare fără autorizare; obligațiunea de a nu se întîlni cu anumite persoane fără autorizare; obligațiunea de a preda actele de identitate sau alte documente de identitate; și obligațiunea de a prezenta sau asigura forme financiare sau alte forme de garanții cu referire la perioada prezentențială.

[2] În cazul în care se practică, măsurile alternative trebuie să fie aplicate în statul în care infractorul bănuțit de fapt locuiește, dacă crima a fost comisă în alt stat.

Principii generale

3. [1] În ceea ce privește ambele prezumții, cea a nevinovăției și cea a libertății, arestul preventiv al persoanelor bănuite de comiterea infracțiunii trebuie să fie mai degrabă o excepție, decît o normă.

[2] Nu trebuie să existe o obligațiune ca persoanele bănuite de comiterea infracțiunii (sau anumite categorii de astfel de persoane) să fie sub arest preventiv.

[3] În cazuri separate, arestul preventiv trebuie aplicat doar în cazuri strict necesare și ca o măsură de ultimă instanță; nu trebuie aplicată ca măsură de pedeapsă.

4. Pentru a evita aplicarea inadecvată a arestului preventiv, trebuie să fie accesibile cea mai largă gamă posibilă de alternative, măsuri mai puțin restrictive ce țin de comportamentul infractorului suspectat.

5. Deținuții sub arest preventiv trebuie să fie supuși unor condiții adecvate statutului legal; care ar face posibilă absența restricțiilor altele decît cele necesare pentru administrarea justiției, securitatea instituției, siguranța deținuților și personalului și protecția drepturilor altora și în special îndeplinirea obligațiilor din Regulamentul Penitenciar European și altor reguli stipulate în Partea a III-a a prezentului text.

II. APLICAREA ARESTULUI PREVENTIV

Justificarea

6. Arestul preventiv în general trebuie aplicat doar față de persoanele bănuite de comiterea infracțiunilor care se sancționează cu închisoarea.

7. Persoana poate fi pusă sub arest preventiv în cazul în care sînt satisfăcute toate din cele 4 condiții:

- a. există dovezi întemeiate că el sau ea au comis infracțiune; și
- b. există motive importante că, în caz de eliberare, el sau ea fie că (i) se vor ascunde, sau (ii) vor comite o infracțiune gravă, sau (iii) vor interveni în cadrul justiției, sau (iv) vor prezenta o amenințare serioasă pentru ordinea publică; și
- c. nu există nici o posibilitate de a aplica măsurile alternative pentru a evita cele menționate în punctul b.; și
- d. acesta e un pas în cadrul procesului de justiție penală.

8. [1] Pentru a stabili dacă motivele expuse în Regula 7b. există, sau continuă să existe, precum și dacă ele pot fi în mod satisfăcător soluționate prin aplicarea măsurilor alternative, trebuie aplicate criteriile obiective de către autoritățile de drept responsabile pentru determinarea dacă infractorii bănuți trebuie să fie puși sub arest preventiv sau, dacă acesta deja e aplicat, dacă acest arest trebuie să fie prelungit.

[2] Sarcina stabilirii existenței unui risc substanțial și al imposibilității de a-l soluționa, trebuie să aparțină organelor de urmărire și al judecătorului de instrucție.

9. [1] Stabilirea oricărui risc trebuie să se bazeze pe circumstanțe individuale ale cauzei, dar o atenție deosebită trebuie acordată:

- a. naturii și gravității infracțiunii;
- b. pedeapsa care urmează a fi aplicată în cadrul acuzării;
- c. vîrsta, starea sănătății, caracterul antecedentele și circumstanțele personale și sociale ale persoanei în cauză, și în special relațiile de comunitate al ei/lui; și
- d. comportarea persoanei în cauză, în special cum el sau ea și-au îndeplinit obligațiunile care au putut fi aplicate față de el sau ea în cadrul proceselor penale anterioare.

[2] faptul că persoana în cauză nu este cetățean, sau nu are nici o legătură cu statul în care a fost comisă fapta presupusă, nu trebuie să decida de sine stătător că există riscul zborului.

10. Dacă e posibilă aplicarea arestului preventiv trebuie evitat în cazul infractorilor bănuți care au la întreținere minori.

11. La deciderea dacă arestul preventiv trebuie aplicat în continuare, trebuie să se țină cont de probe particulare, care cîndva au aplicat astfel de măsuri, care par adecvate, sau aplicarea măsurilor alternative par a fi inadecvate, pot fi considerate mai puțin relevante odată cu scurgerea timpului.

12. Încălcarea măsurilor alternative poate fi supusă aplicării sancțiunii, dar nu trebuie să justifice în mod automat punerea cuiva sub arest preventiv. În astfel de cazuri, înlocuirea măsurilor alternative cu aplicarea arestului preventiv necesită o anumită motivare.

Autorizarea legală

13. Responsabilitatea punerii cuiva sub arest preventiv, cu autorizarea aplicării în continuare sau cu aplicarea măsurilor alternative, trebuie să fie făcută de autoritatea legală.

14. [1] După privarea inițială de libertate a lui sau a ei de către ofițerul de executare legal (sau de oricare altă persoană autorizată), cineva bănuț de comiterea infracțiunii trebuie adus direct în fața autorității de drept în scopul constatării dacă privarea de libertate este sau nu justificată, dacă necesită sau nu prelungire sau dacă infractorul bănuț trebuie sau nu pus sub arest preventiv sau supus măsurilor alternative.

[2] Intervalul dintre privarea inițială de libertate și apariția în fața unei astfel de autorități trebuie să fie de preferință nu mai mare de 48 ore și în majoritatea cazurilor poate fi suficient un interval mult mai scurt.

15. Existența unor cazuri excepționale în conformitate cu art. 15 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului nu trebuie să prevadă un interval mai lung de 7 zile între privarea inițială de libertate și apariția în fața autorității de drept în vederea arestului preventiv numai dacă e absolut imposibil de a efectua ședința.

16. Autoritatea legală responsabilă pentru arestul preventiv sau autorizarea aplicării lui în continuare, precum și aplicarea măsurilor alternative, trebuie să audieze și să determine cauza fără tergiversare.

17. [1] Existența

Existența unei justificări continue pentru punerea cuiva sub arest preventiv trebuie să fie revizuită periodic de către autoritatea legală, care trebuie să decidă eliberarea infractorului bănuț în cazul în care se constată că nu sînt îndeplinite una sau mai multe condiții ale Regulii 6 și 7 a, b, c și d.

[2] Intervalul dintre revizuirii trebuie în mod normal să nu fie mai lungă de o lună, numai dacă persoana în cauză are dreptul să înainteze și a fost examinată cerere de eliberare.

[3] Responsabilitatea pentru asigurarea că astfel de revizui se petrec, trebuie să aparțină autorităților de urmărire sau autorităților legale de investigare, și în cazul neaplicării din partea autorităților de urmărire și celor de investigare, de aplicare a arestului preventiv în continuare, orice persoană supusă unor astfel de măsuri trebuie să fie imediat eliberată.

18. Orice persoană sub arest preventiv, precum și oricine supus prelungirii arestului preventiv sau măsurilor alternative, are dreptul de a face apel împotriva acestei reguli, și trebuie să fie informat despre acest drept când se aplică această regulă.

19. [1] Deținutul sub arest preventiv are un drept separat la recuzarea urgentă în fața tribunalului cu condiția caracterului legal al detenției sale.

[2] Acest drept poate fi satisfăcut prin revizuirea periodică a arestului preventiv când aceasta permite de a ridica toate problemele ce țin de această chestiune.

20. Existența unor cazuri excepționale în conformitate cu art. 15 al Convenției Europene a Drepturilor Omului nu trebuie să afecteze dreptul deținutului sub arest preventiv de a recuza legalitatea detenției sale.

21. [1] Orice regulă a autorității de drept de a pune pe cineva sub arest preventiv, de a prelungi ținerea sub arest sau de a aplica măsuri alternative trebuie să fie argumentată și persoanei afectate trebuie să-i fie înmînată o copie cu aceste argumente.

[2] Doar în cazuri excepționale argumentele pot să nu fie aduse la cunoștință în aceeași zi odată cu aplicarea regulii.

Durata

22. [1] Arestul preventiv trebuie să fie prelungit atît timp cît sînt îndeplinite condițiile din Regulile 6 și 7.

[2] În orice caz durata arestului nu trebuie să depășească, nici să nu corespundă cu pedeapsa aplicată pentru infracțiunea comisă.

[3] În nici un caz arestul preventiv nu trebuie să încalce dreptul persoanei deținute de a fi audiat în termeni rezonabili.

23. Orice specificare a perioadei maxime de arest preventiv nu trebuie să împiedice revizuirea la intervale regulate a necesității de prelungire în anumite circumstanțe.

24. [1] organul de urmărire sau autoritatea legală de investigare sînt responsabile de a acționa cu cuviință la efectuarea unei investigații și de a asigura că existența faptelor care dovedesc aplicarea arestului preventiv este ținută sub o revizuire continuă.

[2] Trebuie acordată prioritate cazurilor în care sînt implicate persoane sub arest preventiv.

Asistența avocatului, prezența persoanei în cauză și a interpretului

25. [1] Intenția de a efectua urmărirea în stare de arest și cauzele efectuării acesteia vor fi imediat comunicate persoanei în cauză în limba înțeleasă de ea.

[2] Persoana cercetată în stare de arest are dreptul de a fi asistată de un judecător la procesele de cercetare și de a avea o posibilitate adecvată de a se consulta cu avocatul său în vederea pregătirii apărării sale. Persoana în cauză trebuie să fie informat despre aceste drepturi în timp scurt în limba pe care o înțelege.

[3] Asistența juridică trebuie să fie acordată contra cheltuielilor publice în cazul în care persoana cercetată în stare de arest nu-și poate permite aceasta.

[4] Dacă există vreun caz excepțional în conformitate cu art. 15 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului aceasta nu trebuie să afecteze în mod normal accesul la consultația cu avocatul în cadrul procedurilor de cercetare.

26. Persoana cercetată în stare de arest și avocatul său trebuie să aibă acces la documentația referitor la această decizie la timp.

27. [1] Dacă persoana e cetățean al altui stat și este cercetată în stare de arest, consulul acestei țări trebuie să fie informat la timp, pentru a-i oferi posibilitate persoanei în cauză de a obține asistență și consultație din partea sa.

[2] Acest drept, dacă e posibil, trebuie să se extindă și asupra persoanelor cu dublă cetățenie, adică a țării în care este cercetat în stare de arest și al altei țări.

28. Persoana cercetată în stare de arest are dreptul de a apărea la procesele de cercetare.

Conform anumitor condiții această obligațiune poate fi satisfăcută prin utilizarea mijloacelor video adecvate.

29. Servicii adecvate de traducere înaintea autorității legale care cercetează persoana în stare de arest trebuie să fie efectuate din cheltuielile publice, în cazul în care persoana în cauză nu înțelege limba utilizată de fapt în aceste procese.

30. Persoanele care apar la procesele de cercetare au posibilitatea de a se spăla, iar în cazul deținuților de gen masculin, să se radă.

31. Regulile expuse mai sus în această secțiune se aplică și pentru persoanele care urmează să fie cercetate în stare de arest.

Informarea familiilor

32. [1] Persoana cercetată în stare de arest (sau cercetarea va urma) au dreptul de a de a-și anunța membrii familiei la timp, despre data și locul proceselor de cercetare, numai în cazul în care nu există riscul de a prejudicia administrarea justiției sau securitatea națională.

[2] Decizia în orice caz de a contacta membrii familiei aparține persoanelor cercetate în stare de arest (sau care va fi prelungită) numai dacă el sau ea nu are competența legală de a lua o astfel de decizie sau dacă există alte motive serioase.

Deciderea arestului pre-sentențial din sentință

33. [1] Perioada cercetării în stare de arest pre-sentențială, trebuie să fie decisă din durata pedepsei cu închisoarea impusă în rezultat.

[2] Orice perioadă a arestului preventiv trebuie de luat în considerație la stabilirea pedepsei impuse dacă este prevăzută alta decât pedeapsa cu închisoarea.

[3] Natura și durata măsurilor alternative impuse anterior la fel trebuie să fie luate în considerație la stabilirea sentinței.

Compensarea

34. [1] Trebuie de ținut cont de acordarea compensației persoanelor cercetate în stare de arest care în rezultat nu au fost acuzate de comiterea infracțiunii în legătură cu care au fost arestate preventiv; această compensare trebuie să acopere pierderea venitului, oportunităților și dauna morală.

[2] Nu se prevede compensare dacă s-a dovedit că persoana în stare de arest, prin comportamentul său, a contribuit activ la faptul de a fi bănuțit întemeiat în comiterea infracțiunii sau a împiedicat în mod intenționat efectuarea investigațiilor de infracțiune.

III. CONDIȚIILE DE CERCETARE ÎN STARE DE AREST

Principii generale

35. Condițiile de cercetare în stare de arest, potrivit Regulilor expuse mai jos, trebuie să fie reglementate de Regulamentul Penitenciar European.

Părăsirea instituției de detenție

36. [1] Deținutul cercetat în stare de arest va părăsi instituția de detenție pentru investigarea ulterioară numai atunci când va fi autorizarea judecătorului sau procurorului sau cu acordul expres al persoanei deținute și pentru o perioadă scurtă.

[2] La reîntoarcerea în instituția de detenție deținutul va fi supus, la solicitarea sa, examinării fizice detaliate de către medic, sau, în cazuri excepționale, de o infirmieră calificată cât mai curând posibil.

Continuarea tratamentului medical

37. [1] Trebuie de făcut pregătiri pentru a da posibilitate deținutului de a continua tratamentul necesar medical sau stomatologic pe care îl urmau înainte de a fi arestați, dacă aceasta se decide de către doctorul sau stomatologul instituției de detenție, dacă e posibil cu doctorul sau stomatologul persoanei deținute.

[2] Deținuții în stare de arest au posibilitatea de a se consulta și a fi tratați de medicul sau stomatologul lor personal dacă aceasta se cere de necesitatea medicală sau stomatologică.

[3] Trebuie de motivat dacă deținutul refuză de a se consulta cu medicul sau stomatologul său.

[4] Aceste costuri nu trebuie să fie achitate de către administrația instituției de detenție.

Corespondența

38. În mod normal, nu trebuie să existe vreo restricție a numărului de scrisori expediate și primite de către deținuți.

Votarea

39. Deținuții în stare de arest preventiv pot vota la alegerile publice și referendumuri care au loc în perioada de detenție a persoanei.

Educația

40. Arestul preventiv nu trebuie să întrerupă învățămîntul minorilor sau tinerilor sau să intervină în procesul de învățămînt mai avansat.

Disciplina și pedeapsa

41. Nici o pedeapsă disciplinară impusă asupra deținutului nu trebuie să afecteze durata arestului preventiv sau să intervină în pregătirea pentru apărarea sa.

42. Pedeapsa cu regimul celular nu trebuie să afecteze accesul la avocat și trebuie să permită minimum contact cu familia în afară. Nu trebuie să afecteze condițiile de detenție a persoanei sub arest preventiv în ceea ce privește condițiile de dormit, exercițiile fizice, igiena, accesul de a citi materiale și la reprezentanți religioși.

Personalul

43. Personalul care activează în instituțiile de detenție trebuie selectați și instruiți astfel încît să poarte deplină responsabilitate de starea și necesitățile particulare a deținuților în stare de arest preventiv.

Procedurile de plîngere

44. [1] Deținuții în stare de arest trebuie să aibă acces liber la înaintarea plîngerilor, atît în interiorul, cît și în afara instituției de detenție, și să aibă acces confidențial la autoritatea cuvenită împuternicită cu examinarea plîngerilor.

[2] Aceste căi de acces sînt suplimentare la orice drept de intentare a proceselor legale.

[3] Plîngerile vor fi examinate cît mai curînd posibil.

**Consiliul Europei
Comitetul de Miniștri**

**REZOLUȚIA (97) 24 PRIVIND CELE DOUĂZECI DE PRINCIPII
DIRECTOARE PENTRU LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI**

**(Adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 6 noiembrie 1997
la cea de-a zecea sesiune a Comitetului de Miniștri)**

Comitetul de Miniștri,

Luînd în considerare declarația adoptată la cel de-al Doilea Summit al Șefilor de Stat și de Guvernămînt, care

A avut loc la Strasbourg pe 10 și 11 Octombrie 1997 și ca urmare a Planului de Acțiune și în special Secțiunea III, paragraful 2 „Lupta împotriva corupției și crimei organizate”;

Fiind conștienți de faptul că corupția reprezintă o amenințare serioasă la adresa principiilor și valorilor fundamentale ale Consiliului Europei, subminează încrederea cetățenilor în democrație, erodează Domnia legii, constituie o negare a drepturilor omului și împiedică dezvoltarea economică și socială;

Convinși de faptul că lupta împotriva corupției trebuie să fie multidisciplinară și, în această privință

Luînd în considerare Programul de acțiune împotriva Corupției ca și rezoluțiile adoptate de către Miniștrii de Justiție Europeni la Conferințele 19 și 20 susținute la Valletta și respectiv la Praga;

În urma primirii proiectului de 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției, elaborate de către Grupul Multidisciplinar asupra Corupției (GMC);

A decis categoric să lupte împotriva corupției prin unificarea eforturilor țărilor noastre,

**AGREEAZĂ ADOPTAREA CELOR 20 DE PRINCIPII DIRECTOARE PENTRU LUPTA
ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI, DUPĂ CUM SÎNT DETALIAȚE MAI JOS:**

1. să adopte măsuri eficiente pentru prevenirea corupției și, în această privință să crească conștiința publică și să promoveze comportamentul etic;

2. să asigure incriminarea coordonată a corupției naționale și internaționale;

3. să asigure că cei responsabili de prevenirea, investigarea, cercetarea și judecarea infracțiunilor de corupție se bucură de independența și autonomia adecvate funcțiilor lor, nu sînt supuși influențelor neadecvate și dispun de metode eficiente pentru strîngerea de dovezi, protejarea persoanelor care ajută autoritățile în combaterea corupției și păstrarea confidențialității investigațiilor;

4. să furnizeze măsuri adecvate pentru confiscarea și privarea de produsele infracțiunilor de corupție;

5. să ofere măsurile adecvate pentru a împiedica persoanele din cadrul juridic să fie folosite pentru a acoperi infracțiunile de corupție;

6. să limiteze imunitatea de investigare, urmărire și judecare a infracțiunilor de corupție la gradul normal într-o societate democratică;

7. să promoveze specializarea persoanelor sau organelor responsabile de lupta împotriva corupției și să le ofere mijloacele necesare și pregătirea pentru a-și îndeplini atribuțiile;

8. să se asigure ca legislația fiscală și autoritățile responsabile de implementarea acesteia să contribuie la combaterea corupției într-un mod efectiv și coordonat, în special, prin refuzul deducerii taxelor în virtutea legii sau în practică, pentru mită sau alte cheltuieli legate de infracțiunile de corupție;

9. să asigure ca organizarea, funcționarea și procesele de luare a deciziilor din administrația publică să aibă în vedere necesitatea de a combate corupția, în special prin asigurarea transparenței conform cu necesitatea de a asigura eficacitatea;

10. să asigure ca reglementările legate de drepturile și îndatoririle funcționarilor publici să ia în considerare cerințele luptei împotriva corupției și să ofere măsuri disciplinare adecvate și eficiente; să promoveze specificări mai precise privind comportamentul adecvat al funcționarilor publici, prin metode potrivite, cum ar fi coduri de conduită;

11. să asigure ca să fie aplicate procedurile adecvate de audit în activitățile administrației publice și în sectorul public;

12. să susțină faptul că procedurile de audit pot avea un rol în împiedicarea și detectarea corupției în afara administrației publice;

13. să asigure ca sistemul de responsabilitate publică să ia în considerare consecințele conduitei corupte a funcționarilor publici;

14. să adopte proceduri adecvate și transparente pentru achizițiile publice care promovează competiția corectă și îi înlătură pe cei corupți;
15. să încurajeze adoptarea, prin reprezentanții aleși, a codurilor de conduită și să promoveze regulile privitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale care înlătură corupția;
16. să asigure ca mijloacele de informare în masă au libertatea de a primi și a oferi informații privind chestiuni de corupție, care să facă doar obiectul limitărilor și restricțiilor necesare într-o societate democratică;
17. să asigure ca dreptul civil să ia în considerare necesitatea de a lupta împotriva corupției și în special să ofere remedii eficiente pentru aceia ale căror drepturi și interese au fost afectate de corupție;
18. să încurajeze cercetarea asupra corupției;
19. să asigure ca în fiecare domeniu al luptei împotriva corupției să fie luate în considerare legăturile posibile cu crima organizată și cu spălarea de bani;
20. să dezvolte cooperarea internațională la cel mai extins nivel în toate domeniile de luptă împotriva corupției.

Și,

PENTRU A PROMOVA UN PROCES DINAMIC PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA EFICIENTĂ A CORUPȚIEI, COMITETUL DE MINIȘTRI

1. invită autoritățile naționale să aplice aceste Principii în legislațiile interne și în practică;
2. dispune Grupului Multidisciplinar privind Corupția (GMC) să finalizeze rapid elaborarea instrumentelor legale internaționale potrivit Programului de Acțiune împotriva Corupției;
3. dispune Grupului Multidisciplinar privind Corupția (GMC) să înainteze fără întârziere un proiect de text care să propună instituirea unui mecanism adecvat și eficient, sub auspiciile Consiliului Europei, pentru monitorizarea respectării acestor Principii și implementarea instrumentelor legale internaționale ce urmează a fi adoptate.

REZOLUȚIA (99) 5 INSTITUIND „GRUPUL DE STATE
ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI – GRECO” *

Reprezentanții la Comitetul de Miniștri ai Belgiei, Bulgariei, Ciprului, Estoniei, Finlandei, Franței, Germaniei, Greciei, Islandei, Irlandei, Lituaniei, Luxemburgului, României, Slovaciei, Sloveniei, Spaniei, Suediei,

Convinși de faptul că corupția reprezintă o amenințare majoră la adresa domniei legii, a democrației, a drepturilor omului, corectitudinii și justiției sociale, că împiedică stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentele morale ale societății;

Conștienți de necesitatea de a promova cooperarea între state în lupta împotriva corupției, inclusiv legăturile sale cu crima organizată și cu spălarea de bani;

Subliniind faptul că o strategie de succes pentru a combate corupția necesită un angajament ferm al statelor pentru a-și uni eforturile, a împărtăși experiența și a adopta acțiuni comune;

Recunoscând faptul că creșterea conștiinței publice și promovarea valorilor etice reprezintă metode eficiente de prevenire a corupției;

Luînd în considerare recomandările celei de-a 19-a Conferințe a Miniștrilor de Justiție Europeni (Malta 1994);

Luînd în considerare Programul de Acțiune împotriva Corupției, adoptat de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în 1996 și lucrările efectuate de Grupul Multidisciplinar asupra Corupției (GMC) în conformitate cu acesta;

Luînd în considerare rezultatele Proiectului comun între Comisia Europeană (Programul Phare) și Consiliul Europei privind lupta împotriva corupției și crimei organizate în statele aflate în tranziție (Proiectul Caracatița);

Avînd în vedere Rezoluția nr. 1 privind legăturile între corupție și crima organizată, adoptată la cea de-a 21-a Conferință a Miniștrilor de Justiție Europeni (Praga 1997);

Avînd în vedere Declarația Finală adoptată la Cel de-al Doilea Summit al Șefilor de Stat și de Guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei (Strasbourg, 10-11 Octombrie 1997) prin care Șefii de stat și de guvern au decis să caute răspunsuri comune la provocările impuse de creșterea corupției și crimei organizate;

În conformitate cu Planul de Acțiune adoptat la Cel de-al Doilea Summit al Șefilor de Stat și de Guvern ale statelor membre ale Consiliului Europei (Strasbourg, 10-11 Octombrie 1997) la care șefii de stat și de guvern, în vederea promovării cooperării în lupta împotriva corupției, inclusiv a legăturilor sale cu crima organizată și cu spălarea de bani, a dispus Comitetului de Miniștri, *inter alia*, să adopte principii directoare pentru a fi aplicate în dezvoltarea legislației interne și a practicii și să stabilească fără întârziere un mecanism adecvat și eficient pentru monitorizarea respectării principiilor directoare și a implementării altor instrumente internaționale ce vor fi adoptate ca urmare a Programului de Acțiune împotriva Corupției;

Avînd în vedere cele 20 de Principii Directoare pentru Lupta împotriva Corupției, adoptate de Comitetul de Miniștri la cea de-a 101-a întrunire la data de 6 noiembrie 1997 (numite în continuare „Principiile Directoare”);

Convinși de faptul că instituirea GRECO, unde Statele membre și statele care nu sînt membre ale Consiliului Europei participă pe picior de egalitate, va aduce o contribuție semnificativă la promovarea unui proces dinamic pentru prevenirea efectivă și combaterea corupției;

Convinși de faptul că prin metode de evaluare reciprocă și presiune a semenilor, GRECO va fi capabilă să monitorizeze într-un mod flexibil și eficient respectarea Principiilor Directoare și implementarea instrumentelor internaționale adoptate de Consiliul Europei pentru lupta împotriva corupției;

Convinși de faptul că capacitatea de membru cu drepturi depline al GRECO ar trebui așadar rezervată celor ce participă fără restricții la procedurile de evaluare reciprocă și acceptă să fie evaluate prin intermediul acestora;

Avînd în vedere Rezoluția (98) 7 adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 5 mai 1998, cu ocazia celei de-a 102-a sesiune la nivel ministerial, care a autorizat adoptarea prezentului acord;

* Adoptată la data de 01 mai 1999.

PRIN PREZENTUL DOCUMENT,

Hotărâsc să instituie Grupul de state împotriva corupției (GRECO) prin intermediul acestui Acord Parțial Extins, guvernat de Statutul atașat acestuia;
 Agreează ca GRECO să fie instituit pentru o perioadă inițială de trei ani;
 Agreează să revizuiască funcționarea GRECO la finalul perioadei inițiale de trei ani;
 Exprimă dorința ca Statele membre ale Consiliului Europei să devină membre ale GRECO în viitorul apropiat.

Anexă la Rezoluția (99) 5

STATUTUL GRUPULUI DE STATE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI (GRECO)

Articolul 1 – Obiectivul GRECO

Obiectivul Grupului de State împotriva Corupției (numit în continuare GRECO) este de a îmbunătăți capacitatea membrilor săi de a lupta împotriva corupției prin urmărirea, prin intermediul unui proces dinamic de evaluare reciprocă și presiune a semenilor, conformarea cu deciziile în acest domeniu.

Articolul 2 – Funcțiile GRECO

În scopul de a atinge obiectivul prevăzut în Articolul 1, GRECO:

- A va monitoriza respectarea Principiilor Directoare pentru Lupta împotriva Corupției astfel cum au fost adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la data de 6 Noiembrie 1997;
- B va monitoriza implementarea instrumentelor legale internaționale ce urmează a fi adoptate ca urmare a Programului de Acțiune împotriva Corupției, în conformitate cu prevederile conținute în aceste instrumente;

Articolul 3 – Sediul

Sediul GRECO va fi la Strasbourg.

Articolul 4 – Procedura pentru a deveni membru GRECO

1. Orice stat membru al Consiliului Europei, altul decât cele menționate în Rezoluția de instituire a GRECO, se poate alătura GRECO în orice moment prin notificarea Secretatului General al Consiliului Europei.

2. Orice stat care nu este membru și a participat la elaborarea acestui Acord Parțial Extins⁷ se poate alătura GRECO în orice moment printr-o notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei. Notificarea trebuie să fie însoțită de o declarație care să menționeze faptul că statele care nu sînt membre înțeleg să aplice Principiile Directoare pentru Lupta împotriva Corupției, adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la data de 6 noiembrie 1997.

3. Statele care devin Parte la instrumentele legale internaționale adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei ca urmare a Programului de acțiune împotriva Corupției care determină obligația de a fi membri ai GRECO vor deveni membri ai acestui organ ipso facto în conformitate cu prevederile incluse în aceste instrumente.

4. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în alcătuirea sa restrînsă la statele membre ale Acordului Parțial Extins, în urma consultărilor cu statele non-membre care au participat deja, poate invita state non-membre, altele decât cele acoperite de paragraful (2) de mai sus, să se alătore GRECO. Statele non-membre care au primit o astfel de invitație vor notifica Secretarului General intenția de a se alătura GRECO, însoțită de o declarație menționînd că înțelege să aplice Principiile Directoare pentru Lupta împotriva Corupției.

Articolul 5 – Participarea la Comunitatea Europeană

Comunitatea Europeană poate fi invitată de Comitetul de Miniștri să participe la lucrările GRECO. Modalitățile de participare vor fi determinate în rezoluția prin care se invită la participare.

⁷ Aceste state sînt următoarele: Belarus (10), Canada (11), Sfîntul Scaun (10), Japonia (10), Mexico (10) și Statele Unite ale Americii (11). Bosnia și Herțegovina au participat de două ori la întrunirile GMC.

Articolul 6 – Alcătuirea GRECO

1. Fiecare membru va numi o delegație la GRECO care va consta în maxim doi reprezentanți. Un reprezentant va fi numit ca șef al delegației.
2. Bugetul Acordului Parțial Extins va suporta cheltuielile de transport și trai ale unuia dintre reprezentanții delegației.
3. Reprezentanții numiți de GRECO se vor bucura de privilegiile și imunitățile aplicabile conform Articolului 2 al Protocolului la Acordul General de Privilegii și Imunități al Consiliului Europei.

Articolul 7 – Alți reprezentanți

1. Comisia Europeană privind Cooperarea Legală (CECL) și Comisia Europeană privind Problemele Infrațiunilor (CEPI) vor numi fiecare câte un reprezentant la GRECO.
2. Comitetul de Miniștri poate invita alte organe ale Consiliului Europei pentru a numi un reprezentant la GRECO în urma consultării celui din urmă.
3. Comisia Statutară, instituită conform Articolului 18 de mai jos, va numi un reprezentant la GRECO.
4. Reprezentanții numiți în virtutea paragrafelor 1 – 3 de mai sus vor participa la reuniunile plenare ale GRECO fără a avea drept de vot. Cheltuielile lor de transport și trai nu vor fi suportate de bugetul Acordului Parțial Extins.

Articolul 8 – Funcționarea GRECO

1. GRECO va lua deciziile necesare funcționării sale. În special acesta va:
 - i. adopta rapoartele de evaluare în conformitate cu Articolul 15;
 - ii. aproba proiectul programului anual de activități și va supune, în conformitate cu Reglementările Financiare, propuneri către Secretarul General al Consiliului Europei cu privire la elaborarea proiectului anual de buget, înainte de transmiterea sa către Comisia Statutară constituită conform Articolului 18 de mai jos;
 - iii. aproba raportul său anual de activitate, inclusiv contabilitatea sa anuală, înainte de a fi supus Comisiei Statutare și Comitetului de Miniștri;
2. GRECO va susține cel puțin două reuniuni plenare pe an și poate decide instituirea de sesiuni de lucru oricând este necesar și în conformitate cu Regulile sale de Procedură.
3. GRECO va publica în fiecare an raportul său anual de activitate inclusiv contabilitatea anuală, odată ce au fost aprobate de organele relevante în virtutea Articolului 18 de mai jos;
4. GRECO își va stabili propriile Reguli de Procedură. Orice stat al Comunității Europene, atunci când devine membru al GRECO va fi considerat că a acceptat Statutul și Regulile de Procedură ale GRECO.
5. GRECO își va susține reuniunile în ședințe închise.
6. Membrii GRECO care participă la evaluarea reciprocă vor avea dreptul de vot. Fiecare dintre ei vor avea dreptul la un vot. Totuși, în afară de cazul în care Comisia Statutară decide altfel, un membru care nu a plătit în întregime sau o parte substanțială a contribuției sale obligatorii la bugetul acordului Parțial Extins pentru o perioadă de 2 ani, nu va lua parte la procesul de luare a deciziilor.
7. Deciziile GRECO vor fi luate prin votul a două treimi* și al majorității celor cu drept de vot. Totuși, deciziile procedurale vor fi luate prin majoritatea voturilor exprimate.
8. GRECO își va alege Președintele și vice-președintele dintre reprezentanții membrilor cu drept de vot.

Articolul 9 – Biroul

1. Se va constitui un Birou compus din Președinte și Vice-președinte menționat în Articolul 8 paragraful 8 de mai sus și din alte cinci persoane alese de GRECO, dintre reprezentanții membrilor cu drept de vot care sînt, pe cît posibil, parte la cel puțin unul dintre instrumentele legale internaționale adoptate în virtutea Programului de acțiune împotriva corupției.
2. Biroul va îndeplini următoarele funcții:
 - pregătirea proiectului preliminar de program anual al activităților și proiectul de raport anual de activitate;
 - efectuarea de propuneri către GRECO privind proiectul preliminar de buget;
 - organizarea de vizite în țară pe baza deciziilor adoptate de GRECO;

* Doar voturile pentru sau împotriva vor fi luate în considerare la numărarea voturilor (articolul 10 paragraful 5 din Regulile de Procedură ale Adjuncților Miniștrilor).

- efectuarea de propuneri către GRECO privind alcătuirea echipelor ad hoc de evaluare;
 - pregătirea calendarului pentru reuniunile GRECO inclusiv cele la care se vor discuta rapoartele de evaluare;
 - efectuarea de propuneri către GRECO cu privire la prevederile ce urmează a fi selectate pentru procedurile de evaluare în virtutea Articolului 10 paragraful 3 de mai jos;
 - efectuarea de propuneri către GRECO privind numirea de experți și consultanți științifici.
3. Biroul va efectua orice alte atribuții ce îi sînt desemnate de GRECO.
4. Biroul își va exercita funcțiile în virtutea supravegherii de către GRECO.

Articolul 10 – Procedura de evaluare

1. GRECO va efectua procedurile de evaluare cu privire la fiecare membru în virtutea Articolului 2.
2. Evaluarea va fi divizată în două runde. O rundă de evaluare reprezintă o perioadă stabilită de GRECO, în timpul căreia va fi efectuată o procedură de evaluare pentru a stabili conformarea membrilor cu anumite prevederi incluse în Principiile Directoare și în alte instrumente legale internaționale adoptate în virtutea Programului de Acțiune împotriva Corupției.
3. La începutul fiecărei runde GRECO va selecta prevederile specifice pe care se va baza procedura de evaluare.
4. Fiecare membru va identifica maxim 5 experți care vor putea desfășura atribuțiile stabilite în Articolele 12-14.
5. Fiecare membru se va sigura că autoritățile sale cooperează, pe deplin, în cadrul procedurii de evaluare, în limitele legislației naționale.

Articolul 11 – Chestionarul

1. GRECO va adopta un chestionar pentru fiecare rundă de evaluare, care va fi adresat tuturor membrilor vizați de evaluare.
2. Chestionarul va furniza cadrul de lucru pentru procedura de evaluare.
3. Membrii își vor adresa răspunsurile Secretariatului în limitele de timp fixate de GRECO.

Articolul 12 – Echipele de evaluare

1. GRECO va numi, dintre experții la care se face referire în paragraful 4 al Articolului 10, o echipă pentru evaluarea fiecărui membru (numită în continuare „echipa”). Atunci cînd evaluarea privește implementarea unuia dintre instrumentele legale internaționale adoptate în virtutea Programului de Acțiune împotriva Corupției, GRECO va numi echipe compuse exclusiv din experți propuși de membrii care sînt parte la instrumentele cu pricina.
2. Echipa va examina răspunsurile la chestionar și poate solicita, dacă este necesar, informații suplimentare de la membrii ce sînt evaluați, ce trebuie înaintate oral sau în scris.
3. Bugetul Acordului Parțial Extins va suporta cheltuielile de transport și de trai ale experților care participă în cadrul echipelor.

Articolul 13 – Vizitele țărilor

1. GRECO poate dispune echipelor să viziteze un membru, în scopul de a căuta informații suplimentare cu privire la lege sau practică, acestea fiind de folos pentru evaluare.
2. GRECO va oferi o notificare de minim două luni membrului respectiv cu privire la intenția sa de a desfășura vizita.
3. Vizita va fi efectuată în conformitate cu programul elaborat de membrul respectiv, luînd în considerare dorințele exprimate de echipă.
4. Membrii echipei se vor bucura de privilegiile și imunitățile aplicabile în virtutea Articolului 2 al Protocolului La Acordul General de Privilegii și Imunități al Consiliului Europei.
5. Bugetul Acordului Parțial Extins va suporta cheltuielile de transport și trai necesare pentru desfășurarea vizitelor de țară.

Articolul 14 – Rapoartele de evaluare

1. Pe baza informațiilor adunate, echipa va pregăti un proiect de raport preliminar de evaluare privind statutul legii și al practicii în legătură cu prevederile selectate pentru runda de evaluare.

2. Proiectul preliminar de raport va fi transmis membrului supus evaluării, în scopul comentării sale. Aceste comentarii vor fi luate în considerare de echipă atunci când finalizează proiectul de raport.
3. Proiectul de raport va fi supus către GRECO.

Articolul 15 – Discutarea și adoptarea rapoartelor

1. GRECO va dezbate în Plenară proiectul de raport supus de către echipă.
2. Membrul supus evaluării va avea dreptul să facă observații oral sau în scris către Plenară.
3. La închiderea dezbaterii, GRECO va adopta, cu sau fără amendamente, raportul privind membrul ce a fost supus evaluării.
4. Toți membrii vor putea participa la votul ce duce la adoptarea rapoartelor de evaluare legate de aplicarea Principiilor Directoare. Doar membrii care sînt parte la un instrument legal internațional adoptat în virtutea Programului de Acțiune împotriva Corupției vor avea dreptul să participe la votul ce duce la adoptarea rapoartelor de evaluare privind implementarea instrumentului respectiv.
5. Rapoartele de evaluare vor fi confidențiale. Cu excepția cazului în care se decide altfel, accesul la aceste rapoarte va fi restricționat la membrii echipei care au efectuat evaluarea, în afară de membrii GRECO, Comisia Statutară și Secretariatul acestor organe.
6. Raportul GRECO poate conține recomandări adresate membrului supus evaluării pentru a-și îmbunătăți legile interne și practicile de combatere a corupției. GRECO va invita membrul respectiv să elaboreze un raport privind măsurile luate pentru a urma aceste recomandări.

Articolul 16 – Declarații Publice

1. Comisia Statutară poate emite o declarație publică atunci cînd consideră că membrul rămîne pasiv sau nu acționează suficient în legătură cu recomandările ce i-au fost adresate legate de aplicarea Principiilor Directoare.
2. Comisia Statutară, în alcătuirea restrînsă a membrilor care sînt parte la instrumentele respective, poate emite o declarație publică atunci cînd consideră că un membru rămîne pasiv sau nu acționează suficient în legătură cu recomandările ce i-au fost adresate legate de implementarea unui instrument adoptat în virtutea Programului de Acțiune împotriva Corupției.
3. Comisia Statutară va informa membrul respectiv și îi va oferi oportunitatea de a formula alte comentarii înainte de a confirma decizia de a emite o declarație publică la care s-a făcut referire în paragrafele 1 și/sau 2 de mai sus.

Articolul 17 – Resursele financiare ale GRECO

1. Bugetul GRECO va fi finanțat prin contribuția anuală obligatorie a membrilor săi;
2. GRECO poate primi contribuții voluntare suplimentare de la membrii săi;
3. GRECO poate de asemenea să primească contribuții voluntare de la instituțiile internaționale interesate;
4. Resursele financiare prevăzute în paragraful 3 de mai sus vor face obiectul autorizării Comisiei Statutare înainte de acceptarea lor.
5. Bunurile GRECO vor fi achiziționate și posedate în numele Consiliului Europei și va beneficia ca atare de privilegiile și imunitățile aplicabile bunurilor Consiliului în virtutea acordurilor existente.

Articolul 18 – Comisia Statutară

1. Comisia Statutară va fi compusă din reprezentanții Comitetului de Miniștri ai Statelor membre ale Consiliului Europei care sînt de asemenea membri ai GRECO și din reprezentanți special desemnați în acest scop de către alți membri ai GRECO.
2. Comisia Statutară va determina în fiecare an contribuția obligatorie a membrilor la GRECO. Nivelul la care sînt calculate contribuțiile non-membrilor Consiliului Europei va fi decis de comun acord cu acesta; de regulă nivelul se va conforma cu criteriile pentru determinarea nivelului contribuțiilor la bugetul general al Consiliului Europei.
3. Comisia Statutară va adopta în fiecare an bugetul de cheltuieli al GRECO legat de implementarea programului de activități și de cheltuielile secretariatului comun.
4. Comisia Statutară va aproba în fiecare an conturile anuale al GRECO care vor fi elaborate de Secretarul General al Consiliului Europei în conformitate cu reglementările financiare ale Consiliului Europei și supuse Comisiei Statutare însoțite de raportul Comisiei de Auditori. În scopul de a elibera Secretarul General de responsabilitatea administrării anului financiar respectiv, Comisia Statutară va

transmite Comitetului de Miniștri conturile anuale, împreună cu aprobarea sa sau alte comentarii, și cu raportul elaborat de Comisia de Auditori.

5. Reglementările Financiare ale Consiliului Europei se vor aplica, *mutatis mutandis*, pentru adoptarea și administrarea bugetului.

Articolul 19 – Secretariatul

1. GRECO va fi ajutat de un Secretariat oferit de Secretarul General al Consiliului Europei.
2. Secretariatul GRECO va fi condus de un Secretar Executiv numit de Secretarul General al Consiliului Europei.

Articolul 20 - Amendamente

1. GRECO sau oricare dintre membrii săi pot propune amendamente la acest Statut către Comisia Statutară.
2. Acest Statut poate fi amendat de Comisia Statutară prin decizie unanimă. Dacă amendamentul nu a fost propus de GRECO, atunci acesta va fi consultat de Comisia Statutară.

Articolul 21 – Retragera

1. Obiect al prevederilor aplicabile instrumentelor legale internaționale menționate în Articolul 2 paragraful 2 de mai sus, orice membru se poate retrage din GRECO printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei de către Ministrul Afacerilor Externe sau un reprezentant diplomatic ce a fost împuternicit în acest scop.

2. Secretarul general va lua la cunoștință primirea acestei declarații și va informa membrul respectiv că va fi supusă Comisiei Statutare.

3. Prin analogie cu Articolul 7 al Statutului Consiliului Europei, retragera va intra în vigoare:

- la finalul anului financiar în care se face notificarea, dacă aceasta este efectuată în timpul primei noi luni ale anului financiar respectiv;
- la finalul anului financiar următor, dacă notificarea este efectuată în ultimele trei luni ale anului financiar.

5. În conformitate cu Articolul 18 al Reglementărilor Financiare ale Consiliului Europei, Comisia Statutară va examina consecințele financiare ale retragerii și va face aranjamentele adecvate.

6. Secretarul general va informa imediat membrul respectiv în legătură cu consecințele pentru acesta ale retragerii și va menține informată Comisia Statutară în legătură cu rezultatul.

**Consiliul Europei
Comitetul Miniștrilor**

**RECOMANDAREA (2002)5 A COMITETULUI MINIȘTRILOR CĂTRE
STATELE MEMBRE REFERITOARE LA PROTECȚIA FEMEILOR
ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI***

**(adoptată de Comitetul Miniștrilor la 30 aprilie 2002,
la cea de-a 794-a reuniune a Delegaților Miniștrilor)**

Comitetul Miniștrilor, în conformitate cu articolul 15.b al Statutului Consiliului Europei,
Reafirmînd că violența împotriva femeilor este rezultatul raporturilor inegale de forță între bărbați și femei și conduce la o gravă discriminare a sexului feminin atât în cadrul societății cît și în familie;

Afirmînd că violența împotriva femeilor afectează drepturile și libertățile lor fundamentale și împiedică parțial sau total exercitarea acestor drepturi;

Constatînd că violența împotriva femeilor le afectează integritatea fizică, psihică și/sau sexuală;

Constatînd cu îngrijorare că femeile sînt adesea subiectul multiplelor discriminări bazate pe genul și pe originea lor și că ele sînt, de asemenea, victime ale practicilor tradiționale sau cutumiare incompatibile cu drepturile omului și cu libertățile fundamentale ale acestora;

Considerînd că violența împotriva femeilor se opune instaurării egalității și păcii și constituie un obstacol major pentru securitatea cetățenilor și a democrației în Europa;

Estimînd că este urgent să combatem acest fenomen ce afectează toate societățile europene și care privește toți membrii acestora;

Reamintind Declarația finală adoptată la cel de-al 2-lea Summit al Consiliului Europei (Strasbourg, 1997) în care șefii de stat și de guvern ai statelor membre și-au afirmat determinarea în combaterea violenței împotriva femeilor și a tuturor formelor de exploatare sexuală a femeilor;

Avînd în vedere dispozițiile Convenției europene a drepturilor omului (1950) și jurisprudența organismelor sale care garantează, în special, dreptul la viață și dreptul de a nu fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane, dreptul la libertate și securitate precum și dreptul la un proces echitabil;

Luînd în considerare dispozițiile Cartei Sociale Europene (1961) și ale Cartei Sociale Revizuite (1996) și mai ales dispozițiile acestora privind egalitatea între femei și bărbați referitoare la ocuparea forței de muncă, precum și cele ale Protocolului adițional al Cartei sociale europene, care prevede un sistem de reclamații colective;

Reamintind următoarele recomandări ale Comitetului Miniștrilor pentru statele membre din Consiliul Europei: Recomandarea R(79)17 cu privire la protecția copiilor împotriva tratamentelor inumane, Recomandarea R(83)4 despre violența în familie, Recomandarea R(85)11 privind poziția victimei în cadrul dreptului și procedurii penale; Recomandarea R(87)21 privind asistența victimelor și prevenirea victimizării, Recomandarea R(90)2 privind măsurile sociale referitoare la violența în familie, Recomandarea R(91)11 privind exploatarea sexuală, pornografia, prostituția, precum și traficul de copii și adolescenți, Recomandarea R(93)2 privind aspectele medico-sociale ale abuzurilor față de copii, Recomandarea R(2000)11 privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale și Recomandarea R(2001)16 privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale;

Reamintind, de asemenea, declarațiile și rezoluțiile adoptate de a 3-a Conferință ministerială europeană privind egalitatea între femei și bărbați, organizată de Consiliul Europei (Roma, 1993);

Avînd în vedere Declarația Națiunilor Unite privind eliminarea violenței împotriva femeilor (1993), Convenția Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor (1979), Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei organizate transnaționale și Protocolul acestei convenții vizînd prevenirea, suprimarea și sancționarea traficului de ființe umane, în special al femeilor și copiilor (2000), Programul de acțiune adoptat la cea de-a 4-a Conferință mondială a femeilor (Pekin, 1995) și Rezoluția privind noile măsuri și inițiative pentru implementarea Declarației și Programului de acțiune Pekin, adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite (a 23-a sesiune extraordinară, New York, 9 iunie 2000);

Avînd în vedere Convenția Națiunilor Unite asupra drepturilor copiilor (1981), precum și Protocolul opțional al acesteia privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia copiilor (2000);

* În conformitate cu articolul 10.2 c al Regulamentului interior al Delegaților Miniștrilor, Suedia își rezervă dreptul de a se conforma sau nu paragrafului 54 al acestei Recomandări.

De asemenea, avînd în vedere Convenția nr. 182 a Organizației Internaționale a Muncii cu privire la interdicția și acțiunile imediate pentru eliminarea celor mai rele forme de muncă pentru copii (1999) precum și Recomandarea (R 190) privind cele mai rele forme de muncă pentru copii (1999);

Reamintind principiile elementare ale dreptului umanitar internațional și în special a 4-a Convenție de la Geneva privind protecția persoanelor civile pe timp de război (1949) și primul și al doilea Protocol adițional la aceasta;

Reamintind, de asemenea, și includerea crimelor legate de apartenența sexuală și a violențelor sexuale în statutul Curții Penale Internaționale (Roma, 17 iulie 1998);

Recomandă guvernelor statelor membre:

I. Să-și revadă legislația și politicile pentru a:

1. garanteze femeilor recunoașterea, exercitarea, protecția și dreptul de a se bucura de drepturile și libertățile fundamentale ale omului;
2. lua, dacă este cazul, măsurile necesare pentru a permite femeilor exercitarea liberă și efectivă a drepturilor lor economice și sociale;
3. vegheze ca toate măsurile pe care le adoptă să fie coordonate la nivel național și centrate pe nevoile victimelor, asociind organismele publice și organizațiile nonguvernamentale competente în elaborarea și aplicarea măsurilor necesare, în special a celor menționate în prezenta recomandare;
4. încurajeze, la toate nivelurile, acțiunile ONG-urilor care luptă împotriva violenței față de femei și pentru a stabili o cooperare activă cu aceste ONG-uri, care să includă o susținere financiară și logistică adecvată;

II. să recunoască faptul că statele au obligația de a-și exercita cu seriozitate prerogativele pentru a preveni, investiga și sancționa actele de violență, indiferent dacă aceste acte sînt săvîrșite de către state sau persoane private, și pentru a proteja victimele;

III. să recunoască faptul că violența bărbaților împotriva femeilor constituie o problemă structurală și majoră a societății, fondată pe relații de putere inegală între femei și bărbați și, în consecință, să încurajeze participarea activă a bărbaților în acțiuni ce vizează combaterea violenței împotriva femeilor;

IV. să încurajeze toate instituțiile care tratează violența împotriva femeilor (poliția, profesiile medicale și sociale) să elaboreze planuri de acțiune pe termen mediu și lung, care să prevadă activități pentru prevenirea violenței și protecția victimelor;

V. să promoveze cercetarea, culegerea de date și crearea rețelelor la nivel național și internațional;

VI. să susțină implementarea programelor de educație superioară și a centrelor de cercetare, inclusiv a celor universitare pe tema egalității între femei și bărbați și, mai ales, privind violența împotriva femeilor;

VII. să îmbunătățească interacțiunea dintre comunitatea științifică, ONG-urile ce își desfășoară activitatea în acest domeniu, legislatorul și organismele competente în materie de sănătate, educație, politică socială și poliție, pentru a concepe acțiuni coordonate împotriva violenței;

VIII. să adopte și să implementeze măsurile descrise în anexa acestei recomandări în maniera pe care ei o consideră cea mai potrivită, în lumina circumstanțelor și preferințelor naționale și să elaboreze în acest sens un plan național de acțiune pentru combaterea violenței împotriva femeilor;

IX. să informeze Consiliul Europei asupra urmărilor survenite la nivel național după aplicarea dispozițiilor prezentei recomandări.

Anexa la Recomandarea R(2002)5

Definiție

1. În sensul prezentei recomandări, termenul de "violență împotriva femeilor" trebuie înțeles ca orice act de violență care conduce sau este susceptibil să conducă în cazul femeilor la daune sau suferințe de natură fizică, sexuală sau psihologică, inclusiv amenințarea de a fi supus unor astfel de acte, constrîngerea, privarea arbitrară a libertății, atît în viața publică cît și în viața privată. Această definiție se aplică, dar nu este limitată la actele următoare:

- a. violența produsă în sînul familiei sau al căminului familial, incluzînd, mai ales, agresiunile de natură fizică sau psihică, abuzurile de natură emoțională și psihică, violul și abuzul sexual, incestul, violul între soți, partenerii obișnuiți sau ocazionali concubini, crimele comise în numele onoarei, mutilarea organelor genitale sau sexuale feminine, precum și la celelalte practici tradiționale care prejudiciază femeile, cum ar fi: căsătoriile forțate;

- b. violența produsă în comunitate, în general și mai ales violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală și intimidarea la locul de muncă, în instituții sau în alte locuri, traficul de femei în scopul exploatării sexuale sau economice, cât și turismul sexual;
- c. violența produsă sau tolerată de stat sau de oficialii acestuia;
- d. încălcarea drepturilor fundamentale ale femeilor în situația unui conflict armat, în special, luarea de ostateci, deplasarea forțată, violul sistematic, sclavia sexuală, însărcinarea forțată și traficul în scopul exploatării sexuale sau economice.

Măsuri generale privind violența împotriva femeilor

2. Este responsabilitatea și interesul statelor, care trebuie să facă din aceasta o prioritate a politicilor lor naționale, să garanteze femeilor dreptul de a nu suferi nici o violență, indiferent de natura ei sau de autor, în acest sens, statele nu vor putea invoca cutuma, religia sau tradiția pentru a se sustrage acestei obligații.

3. Statele trebuie să introducă, să dezvolte și/sau să amelioreze, după caz, politicile naționale de luptă împotriva violenței bazându-se pe:

- a. securitatea maximală și protecția victimelor;
- b. consolidarea capacității de acțiune a femeilor, victime ale violenței, prin crearea unor structuri optime de susținere și de asistență care să evite o victimizare secundară;
- c. amendarea dreptului penal și civil, inclusiv a procedurilor judiciare;
- d. sensibilizarea publicului și educarea copiilor și tinerilor;
- e. formarea specializată a profesioniștilor care se confruntă cu violența împotriva femeilor;
- f. prevenire în toate domeniile potrivite.

4. În acest cadru, va fi necesar să se creeze la nivel național, oriunde este posibil, și în cooperare, dacă este necesar, cu autoritățile regionale și/sau locale, instituții sau organisme guvernamentale care să implementeze măsuri pentru combaterea violenței împotriva femeilor și, de asemenea, pentru monitorizarea și evaluarea periodică a oricărei reforme juridice sau a oricărei noi forme de intervenție în domeniul luptei împotriva violenței, în consultare cu ONG-urile, instituțiile academice sau altele.

5. Cercetarea, colectarea de date și crearea de rețele naționale și internaționale ar trebui să se dezvolte, mai ales în următoarele domenii:

- a. elaborarea de statistici comparative pe sexe, statistici integrate și criterii comune pentru a evalua mai bine amploarea violenței împotriva femeilor;
- b. consecințele violenței asupra victimelor, pe termen mediu și lung;
- c. consecințele violenței asupra martorilor acestora, în special, în mijlocul familiei;
- d. costurile sanitare, sociale și economice ale violenței împotriva femeilor;
- e. evaluarea eficacității mecanismelor judiciare și juridice în lupta împotriva violenței față de femei;
- f. cauzele violenței împotriva femeilor, de exemplu motivele pentru care bărbații ar putea fi violenți și motivele care fac ca societatea să admită această violență;
- g. elaborarea de criterii etalon în domeniul violenței.

Informare, sensibilizare, educare și formare

Statele membre trebuie:

6. Să compileze, într-o manieră adaptată, informațiile privind diferitele forme de violență și consecințele acestora pentru victime, inclusiv datele statistice integrate, și să le difuzeze apoi marelui public, folosind toate suporturile mediatice disponibile (presa, radio, televiziunea etc.).

7. Să mobilizeze opinia publică, organizând și susținând conferințe și campanii de informare, astfel încât societatea să devină conștientă de problema în cauză și de efectele sale devastatoare pentru victimă și societate în general, și să facă posibil ca subiectul violenței împotriva femeilor să poată fi abordat deschis, fără prejudecăți sau idei preconcepute.

8. Să includă în cadrul formării de bază a membrilor poliției, personalului judiciar, personalului din sfera medicală și socială, elementele importante privitoare la tratamentul violenței domestice, precum și la alte forme de violență ce afectează femeile.

9. Să includă în programele de formare profesională a acestui personal, elemente de informare și formare pentru a le furniza acestora mijloacele necesare detectării și gestionării situațiilor de criză și îmbunătățirii modului în care victimele sînt primite, ascultate și sfătuite.

10. Să încurajeze participarea acestui personal la programe specializate de formare, integrate într-un sistem de promovare profesională.

11. Să încurajeze includerea chestiunilor referitoare la violența împotriva femeilor în formarea magistraților.

12. Să încurajeze profesiile care funcționează prin autoreglementare, cum ar fi terapeuții, să dezvolte strategii ce vizează combaterea abuzurilor sexuale care ar putea fi comise de persoane în poziții de autoritate.

13. Să organizeze campanii de sensibilizare pe tema violenței masculine împotriva femeilor, subliniind că bărbații ar trebui să-și asume responsabilitatea propriilor acte și încurajându-i să analizeze și să demonteze mecanismele violenței și să adopte un comportament diferit.

14. Să introducă sau să consolideze perspectiva egalității între femei și bărbați în toate programele de educație a drepturilor omului și să susțină programele de educație sexuală, acordând o importanță particulară egalității între sexe precum și respectului reciproc.

15. Să asigure ca băieții și fetele să primească o educație de bază care evită prejudecățile sociale și culturale, imaginile stereotipe ale rolului fiecărui sex și să includă cursuri de formare ce permit dezvoltarea personalității, acordând o atenție particulară tinerilor cu dificultăți școlare; să formeze toți membrii personalului didactic pentru a integra conceptul de educație între sexe în procesul lor de predare.

16. Să includă în programele școlare o informație specifică despre drepturile copiilor, liniile telefonice de urgență, instituțiile unde pot fi ajutați și persoane în care pot avea încredere și cărora li se pot adresa.

Media

Statele membre trebuie:

17. Să încurajeze mass-media pentru a promova o imagine a femeilor și bărbaților bazată pe respectul față de persoana umană și demnitatea umană și pentru a evita programele ce asociază violența și sexul; să țină cont, în măsura posibilului, de aceste elemente și în domeniul noilor tehnologii de informare.

18. Să încurajeze mass-media să participe la campanii de informare pentru a alerta și sensibiliza marele public asupra violenței împotriva femeilor.

19. Să încurajeze organizațiile de pregătire profesională să informeze și să alerteze profesioniștii media în ceea ce privește posibilele consecințe ale programelor care asociază violența cu sexul.

20. Să încurajeze elaborarea de coduri de conduită pentru profesioniștii media, ținând cont de problematica violenței împotriva femeilor și să încurajeze, în cadrul mandatului organizațiilor autonome de supraveghere a media, existente sau care urmează a fi create, includerea de responsabilități ce se referă la violența împotriva femeilor și la sexism.

Amenajarea teritoriului și urbanism

Statele membre trebuie:

21. Să încurajeze în cadrul politicilor de amenajare teritorială și urbanism, necesitatea de a mări securitatea femeilor și de a preveni actele de violență care ar putea fi realizate în locuri publice.

22. Să ia, în măsura posibilului, toate măsurile necesare în ce privește mai ales iluminatul public, organizarea transportului public, a serviciilor de taxi, amenajarea parcarilor și a zonelor de staționare, precum și a imobilelor de locuit.

Asistență și protecție pentru victime (primire, tratament și consiliere)

Statele membre trebuie:

23. Să asigure ca victimele să poată beneficia, fără nici o discriminare, dacă fac plîngere sau nu, de o asistență imediată și a tot cuprinzătoare furnizată într-o manieră coordonată, multidisciplinară și profesională, cuprinzând examinări făcute de medici sau de medici legiști și tratamente medicale, precum și o susținere psihologică, socială post-traumatică și o asistență juridică; aceasta trebuie oferită confidențial și gratuit și trebuie să fie permanent disponibilă.

24. Să asigure, în special, ca toate serviciile și recursurile legale prevăzute pentru victimele violenței domestice să fie furnizate femeilor imigrante, la cererea acestora.

25. Să ia toate măsurile necesare pentru a asigura ca elementele de probă din sfera medicinei legale și informațiile să fie colectate conform unui protocol și prin utilizarea unor formulare standard.

26. Să difuzeze documentele, concentrându-se mai ales asupra victimelor, cu scopul de a le informa clar și comprehensibil asupra drepturilor lor, serviciilor de care au beneficiat și acțiunilor pe care acestea le pot întreprinde, indiferent dacă înaintează o plîngere sau nu, precum și asupra posibilităților de a continua să primească o susținere psihologică, medicală și socială, precum și o asistență juridică.

27. Să promoveze cooperarea între serviciile de poliție, medicale, sociale și sistemele judiciare pentru a acționa într-o manieră coordonată; să încurajeze și să susțină înființarea unei rețele de organizații nonguvernamentale care să participe la acțiunile coordonate.

28. Să încurajeze formarea unor servicii de urgență, cum ar fi liniile de urgență anonime și gratuite pentru victimele violenței și/sau persoanele confruntate sau amenințate de situații de violență; să asigure o monitorizare regulată a apelurilor, precum și o evaluare a datelor obținute și a asistenței furnizate ca urmare a respectării regulilor referitoare la protecția datelor.

29. Să garanteze ca poliția, precum și alte servicii de anchetă să primească, să preia și să consilieze victimele, bazându-se pe respectul pentru persoana umană și demnitatea acesteia și tratând plîngerile confidențial; victimele trebuie să fie ascultate neîntârziat de persoane special pregătite și într-un cadru amenajat ce permite stabilirea unei relații de încredere între victimă și agentul de poliție și, în măsura posibilului să se asigure ca victimele violenței să aibă posibilitatea de a fi ascultate de personal feminin de poliție, dacă doresc acest lucru.

30. În cele din urmă, să mărească numărul femeilor funcționare în poliție, la toate nivelurile de responsabilitate.

31. Să garanteze un tratament comprehensiv și adaptat copiilor de către un personal specializat, la toate nivelurile (primire inițială, poliție, ministerul public, magistrați) și să facă posibil ca asistența prevăzută să răspundă necesităților copiilor.

32. Să prevadă măsurile necesare pentru susținerea psihologică și morală a copiilor victime ale violenței, prin crearea unor facilități potrivite și asigurarea unui personal instruit pentru a trata copiii; aceste servicii trebuie să fie gratuite.

33. Să ia măsurile necesare pentru a evita ca vreuna dintre victimele violenței să sufere o victimizare secundară precum și pentru a evita orice tratament care nu ține cont de specificitatea sexului acestora din partea personalului poliției, personalului medical și social însărcinat cu asistența victimelor, precum și a personalului judiciar.

Drept penal, drept civil și proceduri judiciare

Drept penal

Statele membre trebuie:

34. Să asigure ca legislația penală să prevadă că orice act de violență, în special psihic sau sexual împotriva unei persoane constituie un atentat la libertatea și integritatea psihică, psihologică și/sau sexuală a acelei persoane, nu numai o violare a moralității, onoarei sau decenței.

35. Să prevadă în legislația națională măsurile și sancțiunile potrivite care să permită o acțiune rapidă și eficace împotriva autorilor violențelor, precum și repararea pagubelor provocate femeilor victime ale violenței, în special, legislațiile naționale ar trebui:

- să penalizeze actele de violență sexuală și violul între soți, parteneri obișnuiți, ocazionali sau concubini;
- să penalizeze orice act cu caracter sexual comis asupra unei persoane care nu a consimțit, chiar dacă aceasta nu arată semne de rezistență;
- să penalizeze orice act de penetrare sexuală, indiferent de natura sa și oricare ar fi mijloacele utilizate, săvârșite împotriva unei persoane care nu a consimțit;
- să penalizeze orice abuz asupra unei stări de vulnerabilitate specială a unei sarcini, a unei incapacități de a se apăra, a unei boli, infirmități, deficiențe psihice ori mentale sau a unei stări de dependență;
- să penalizeze orice abuz de autoritate din partea autorului, mai ales dacă este vorba de un adult ce abuzează de poziția sa vis-a vis de un copil.

Drept civil

Statele membre trebuie:

36. Să asigure victimelor, în cazurile în care faptele de violență au fost deja stabilite, o justă reparare a prejudiciului material, psihologic, moral și social suferit, în funcție de gravitatea sa, precum și o indemnizație de cheltuieli făcute în timpul acțiunii în judecată.

37. Să aibă în vedere stabilirea de mecanisme financiare ce vizează compensarea victimelor.

Proceduri judiciare

Statele membre trebuie:

38. Să asigure ca toate victimele violenței să fie capabile să instituie proceduri juridice, precum și, dacă este cazul, ca organizații publice sau private de apărare a femeilor, dotate cu personalitate juridică, să acționeze fie alături de victime, fie în numele acestora.

39. Să prevadă ca o acțiune penală să poată fi angajată la cererea Ministerului Public.

40. Să încurajeze Ministerul Public (procurorii) să considere că violența împotriva femeilor și a copiilor este un factor agravant sau decisiv atunci când el decide eventualitatea de a judeca în interes public.

41. Să prevadă toate măsurile necesare pentru a ține cont, în toate stadiile de procedură, de starea psihică și psihologică a victimelor, care trebuie să poată beneficia de asistență medicală și psihologică.

42. Să aibă în vedere instaurarea unor condiții speciale de audiere a victimelor sau martorilor unei violențe pentru a evita repetiția mărturiilor și pentru a reduce efectele traumatizante ale procedurilor.

43. Să se asigure că regulile procedurii permit evitarea interogatoriile deplasate și/sau umilitoare pentru victime sau martorii violenței, ținându-se cont de traumatismele la care au fost supuși și pentru a evita alte traumatisme.

44. Dacă este cazul, să prevadă măsuri pentru a asigura protecția eficace a victimelor împotriva amenințărilor și riscurilor răzbunării.

45. Să vegheze, prin măsuri specifice, la protecția drepturilor copiilor în timpul procedurilor.

46. Să facă posibil ca minorul/ii să fie însoțit/i în timpul oricărei audiții de reprezentantul legal sau de o persoană majoră desemnată de el/ei, cu excepția unei decizii contrare motivate luate de un tribunal în numele acestei persoane.

47. Să asigure copiilor posibilitatea de a acționa în justiție prin intermediul reprezentantului lor legal, organizațiilor publice sau private, sau a unei persoane majore la alegerea acestora, acceptată de autoritățile judiciare și să beneficieze, dacă este cazul, de o asistență juridică gratuită.

48. Să prevadă, pentru crimele și delicturile de natură sexuală, ca orice amânare a ordinului de prescriere să înceapă la data la care victima împlinește vârsta majoratului.

49. Să prevadă, în situații excepționale, o exceptare de la secretul profesional pentru persoanele cărora, în exercitarea funcției, li se aduc la cunoștință, ca urmare a examinării sau încrederii acordate, unele cazuri de violență împotriva copiilor.

Programe de intervenție pentru autorii violențelor

Statele membre trebuie:

50. Să organizeze programe de intervenție care să aibă drept obiectiv încurajarea autorilor violenței în adoptarea unor comportamente lipsite de violență, permițându-le acestora să devină conștienți de actele lor și să-și recunoască responsabilitatea.

51. Să propună autorilor violenței posibilitatea de a urma un program de intervenție, nu ca o alternativă la închisoare, ci ca o măsură suplimentară destinată prevenirii violenței; participarea la acest program de intervenție trebuie să aibă loc pe bază de voluntariat.

52. Să asigure crearea de centre agregate de stat, specializate în programul de intervenții pentru bărbații violenți și centre de susținere inițiate de ONG-uri și de asociații în limita resurselor disponibile.

53. Să asigure cooperarea și coordonarea între programele de intervenție focalizate pe bărbați și cele care au ca scop protecția femeilor.

Măsuri adiționale privind violența sexuală

Banca de date genetice

Statele membre trebuie:

54. Să aibă în vedere crearea de bănci de date naționale și europene care să conțină profilul genetic al tuturor autorilor violențelor sexuale identificați sau nu, pentru a aplica o politică eficace de urmărire a infractorilor, de prevenire a recidivei și care să respecte normele fixate în acest domeniu de legislațiile naționale și de Consiliul Europei.

Măsuri adiționale privind violența în familie

Statele membre trebuie:

55. Să clasifice ca infracțiune penală toate formele de violență ce au loc în sînul familiei.

56. Să revizuiască și/sau să mărească, dacă este necesar, pedepsele prevăzute pentru loviturile și răni-le voluntare, dacă acestea sînt săvîrșite în sînul familiei, indiferent ce membru al familiei implică.

57. Să excludă ideea că adulterul poate fi reținut ca o justificare admisă a violențelor fizice săvârșite în familie.

58. Să aibă în vedere posibilitatea de a lua măsuri pentru:

- a. a permite forțelor de poliție să intre în locuința în care o persoană este în pericol pentru a aresta autorul violenței și a se asigura că el va fi dat în judecată;
- b. a permite autorităților judiciare să adopte măsuri interimare în vederea protejării victimelor, împiedicării autorului violenței de a intra în contact cu victimele, comunicării cu sau apropiării de acestea, de a locui în anumite locuri specificate sau frecventării anumitor locuri;
- c. a stabili un protocol obligatoriu de intervenție pentru ca poliția, serviciile medicale și sociale să urmeze aceleași proceduri de intervenție;
- d. a promova crearea de servicii pro-actives de protecție a victimelor care au inițiativa de a contacta victimele imediat după ce un raport este transmis serviciilor de poliție;
- e. a garanta o bună cooperare a tuturor instituțiilor implicate, precum poliția, tribunalele și serviciile de protecție a victimelor, pentru ca victima să poată folosi toate măsurile juridice și practice necesare pentru a obține ajutor și pentru a intenta o acțiune împotriva agresorului în timpul limită corespunzător și fără a intra în contact cu agresorul său;
- f. a penaliza toate infracțiunile cu măsurile impuse de către autorități pentru agresori.

59. Să aibă în vedere, acolo unde este nevoie, acordarea pentru femeile imigrante ce au fost/sînt victime ale violenței în familie, a dreptului de a avea o reședință proprie, pentru a le permite acestora să se separe de soțul agresor, fără a fi nevoite să părăsească țara pe teritoriul căreia se află.

Măsuri adiționale privind hărțuirea sexuală

Statele membre trebuie:

60. Să ia măsuri pentru a interzice orice comportament cu conotație sexuală sau orice alt comportament bazat pe sex, care afectează demnitatea femeilor la locul de muncă, incluzînd comportamentul unui superior ierarhic sau al unui coleg: orice comportament cu conotație sexuală, în care autorul utilizează o poziție de autoritate, oriunde el apare inclusiv în cazul relațiilor de vecinătate, între studenți/te și profesori, hărțuirii telefonice etc. Aceste situații constituie o violare a demnității persoanelor.

61. Să promoveze sensibilizarea, informarea și prevenirea în materie de hărțuire sexuală la locul de muncă, în legătură cu locul de muncă sau indiferent de loc, și să ia toate măsurile necesare pentru a proteja femeile și bărbații împotriva unor astfel de comportamente.

Măsuri adiționale privind mutilarea organelor genitale

Statele membre trebuie:

62. Să incrimineze orice mutilare a organelor genitale ale unei persoane de sex feminin, cu sau fără consimțămîntul acesteia; prin mutilarea organelor genitale se înțelege coaserea clitorisului, excizia, clitoriectomia, infibularea.

63. Să incrimineze orice persoană care în mod voluntar a practicat, facilitat sau favorizat orice formă de mutilare a organelor genitale ale unei persoane de sex feminin cu sau fără consimțămîntul acesteia; astfel de acte trebuie pedepsite chiar dacă au fost săvârșite numai parțial.

64. Să organizeze campanii de informare și prevenire pentru populațiile în cauză, mai ales imigranții și refugiații, campanii privind riscurile pentru sănătatea victimelor și consecințele penale pentru autori;

65. Să sensibilizeze corpul medical și, în special, medicii însărcinați cu efectuarea vizitelor medicale pre și postnatale precum și cu monitorizarea sănătății copiilor;

66. Să prevadă încheierea de sau consolidarea acordurilor bilaterale ce privesc prevenirea și interdicția mutilării organelor genitale ale unei persoane de sex feminin și acuzarea autorilor;

67. Să examineze posibilitatea de a acorda acestor femei o protecție specială ca grup amenințat datorită sexului lor.

Măsuri adiționale privind violența în situații de conflict sau post-conflict

Statele membre trebuie:

68. să incrimineze orice formă de violență împotriva femeilor și a copiilor aflați în situație de conflict, în conformitate cu dispozițiile dreptului umanitar internațional, dacă este vorba de umiliri, torturi, sclavagism sexual sau moarte urmare a acestor acte;

69. să incrimineze violul, sclavagismul sexual, sarcina și sterilizarea forțată sau oricare alte forme de violență sexuală de o gravitate comparabilă cu o violare intolerabilă a drepturilor persoanei umane, ca o crimă împotriva umanității și cînd sînt realizate în situație de conflict armat ca o crimă de război;

70. Să asigure protecția victimelor chemate ca martori în fața tribunalelor naționale și a tribunalelor penale internaționale ce judecă genocidurile, crimele împotriva umanității și crimele de război, acordându-le un permis de sejur, cel puțin pe durata procedurii.

71. Să asigure o asistență socială și juridică tuturor martorilor citați în fața tribunalelor naționale și tribunalelor penale internaționale ce judecă genociduri, crime împotriva umanității și crime de război;

72. Să aibă intenția de a acorda statutul de refugiat sau o protecție subsidiară pentru persecuțiile bazate pe apartenență sexuală și/sau să acorde statutul de rezident pentru motive umanitare femeilor ce sînt victime ale violenței în timpul unui conflict.

73. Să susțină și să finanțeze ONG-urile care consiliază și ajută victimele violenței în situații de conflict și post-conflict.

74. În situațiile post-conflict, să încurajeze luarea în calcul a problemelor specifice femeilor în procesul de reconstrucție și reînnoire politică în zonele afectate.

75. La nivel național și internațional, să procedeze în așa fel încît toate intervențiile efectuate în zonele afectate de un conflict să fie conduse de un personal cu pregătire în materia egalității între femei și bărbați.

76. Să susțină și să finanțeze programe ce vizează asistența pentru victimele conflictelor și să contribuie la eforturile de reconstrucție și de repatriere ca urmare a conflictelor prin perspectiva egalității între femei și bărbați.

Măsuri adiționale privind violența în mediul instituțional

Statele membre trebuie:

77. Să incrimineze orice formă de violență fizică, sexuală și psihologică săvîrșită sau tolerată de către stat sau de oficialii acestuia, indiferent de loc și, în special, în închisori sau în centrele de detenție, în instituțiile psihiatrice sau altele.

78. Să incrimineze orice formă de violență fizică sexuală și psihologică săvîrșită sau tolerată în contextul în care responsabilitatea statului sau a unui terț poate fi invocată, de exemplu în școli de corecție, internate, cămine de bătrîni și alte instituții.

Măsuri adiționale privind nerespectarea dreptului de liberă alegere în materia procreării

Statele membre trebuie:

79. Să interzică sterilizările sau avorturile forțate, contracepția impusă prin constrîngere sau forță și selecția prenatală în funcție de sex, și să ia toate măsurile necesare în acest scop.

Măsuri adiționale privind omorurile în numele onoare!

Statele membre trebuie:

80. Să incrimineze toate formele de violență față de femei și de copii, comise potrivit cutumei „uciderea în numele onoarei”.

81. Să ia toate măsurile necesare pentru a preveni „uciderea în numele onoarei”, în special prin campanii de informare care să vizeze grupurile de populație și profesiile în cauză, în particular, judecătorii și personalul judiciar.

82. Să incrimineze orice persoană care, în mod voluntar a participat, facilitat sau încurajat o „crimă în numele onoarei”.

83. Să susțină ONG-urile sau alte grupuri care combat aceste practici.

Măsuri adiționale privind căsătoriile precoce

Statele membre trebuie:

84. Să interzică căsătoriile forțate, făcute fără consimțămîntul persoanelor în cauză.

85. Să ia măsurile necesare pentru a preveni și împiedica practicile de vindere a copiilor.

ACORD DE COOPERARE DINTRE GUVERNELE STATELOR PARTICIPANTE LA COOPERAREA ECONOMICĂ A MĂRII NEGRE PRIVIND COMBATerea CRIMINALITĂȚII, ÎN SPECIAL A FORMELOR SALE ORGANIZATE*

din 02.10.1998

Guvernele statelor participante la Cooperarea Economică a Mării Negre (CEMN): Republica Albania, Republica Armenia, Republica Azerbaidjan, Republica Bulgaria, Georgia, Republica Elenă, Republica Moldova, România, Federația Rusă, Republica Turcia și Ucraina, denumite în continuare "Părți",

Recunoscînd faptul că, prin toate formele sale, criminalitatea națională și internațională reprezintă o amenințare serioasă la sănătatea, securitatea și bunăstarea ființelor umane și afectează în mod negativ bazele economice, culturale și politice ale societății,

Fiind profund îngrijorate de dimensiunea și de tendințele dezvoltării criminalității în general,

Observînd că există cazuri de creștere a legăturii dintre traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, terorism și crimă organizată,

Luînd în considerare prevederile documentelor Națiunilor Unite în domeniul prevenirii și controlului criminalității, în special referitoare la crima organizată, la traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, la arme și materiale radioactive, la toate actele de terorism, precum și la activitățile infracționale legate de migrație,

Luînd în considerare prevederile Declarației de la București a reuniunii la nivel înalt a statelor participante la CEMN, din 30 iunie 1995, recomandările Adunării Parlamentare a CEMN (APCEMN) 15/1996, din 12 iunie 1996, în domeniul cooperării în combaterea crimei organizate între statele membre APCEMN, ale Declarației comune a primei reuniuni a miniștrilor de interne din statele participante la CEMN, care a avut loc la Erevan, la 17 octombrie 1996, aprobată de șefii de state și de guvernele statelor participante la CEMN, la 25 octombrie 1996, la Moscova, și ale Declarației comune a celei de-a doua reuniuni a miniștrilor afacerilor interne, care a avut loc la Istanbul, la 22 octombrie 1997,

Acordînd o mare atenție cooperării internaționale în domeniul combaterii criminalității și dorind să asigure o cât mai lungă și eficientă asistență reciprocă, cu respectarea adecvată a drepturilor și libertăților omului, general recunoscute,

Subliniînd nevoia ca fiecare efort de combatere a crimei organizate să ia în considerare activitățile conexe, care se desfășoară la nivel global și regional,

Acționînd pe bazele principiilor egalității și avantajului reciproc,

Respectînd acordurile internaționale și legislațiile naționale existente în statele participante la CEMN și fără a prejudicia angajamentele lor anterioare bazate pe acorduri bilaterale și multilaterale cu state terțe,

Au convenit următoarele:

Articolul 1. Domenii de cooperare

1) Părțile vor coopera pentru prevenirea, combaterea, detectarea, descoperirea și investigarea infracțiunilor, în special a:

- actelor de terorism;
- crimei organizate;
- cultivării ilegale, producerii, fabricării și traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope;
- producerii ilegale, comerțului ilicit și utilizării de precursori și substanțe chimice esențiale pentru producerea ilegală de stupefiante și substanțe psihotrope;
- traficului ilegal de arme, inclusiv biologice, chimice și radiologice, de muniție, explozivi, materiale nucleare și radioactive, precum și de substanțe toxice;
- activităților economice internaționale ilegale și legalizării veniturilor obținute (spălarea banilor) în urma activităților ilicite, tranzacțiilor economice și bancare suspecte și abuzurilor în domeniul investițiilor;
- contrabandei;
- activităților ilicite legate de migrație, trecerea ilegală a granițelor și traficul ilegal cu ființe umane;

* Ratificat prin Hot. Parl. nr.508-XIV din 14.07.99. În vigoare pentru Republica Moldova din 23 octombrie 1999. Publicat în ediția oficială "Tratate internaționale", 2001, volumul 27, pag.104

- exploatării sexuale a femeilor și minorilor sau copiilor;
 - contrafacerii și falsificării de bancnote, cărți de credit, documente, a hîrtilor de valoare, precum și a oricărui tip de documente de identitate;
 - infracțiunilor cu violență îndreptate împotriva vieții umane și proprietății;
 - traficului ilicit cu obiecte din patrimoniul istoric și cultural, cu pietre și metale prețioase, cu proprietăți intelectuale și cu alte obiecte de valoare;
 - corupției;
 - infracțiunilor în domeniul ecologic;
 - infracțiunilor în domeniul tehnologiei de vîrf în domeniul calculatoarelor;
 - răpirii și comerțului cu organe umane;
 - infracțiunilor în domeniul maritim (frauda maritimă, pirateria etc.);
 - furtului și traficului ilegal de vehicule.
- 2) Părțile vor coopera, de asemenea, în următoarele domenii:
- educație, instruire și perfecționare a pregătirii personalului;
 - cultural, sportiv și social, prin schimburi de delegații;
 - desfășurarea cercetării științifice în scopul combaterii criminalității și al dezvoltării sistemelor de informații, a mijloacelor de comunicație și a echipamentului special;
 - alte domenii de interes reciproc, în scopul controlului criminalității, în general, al prevenirii criminalității, ca, de exemplu, depistarea persoanelor sau a bunurilor furate ori pierdute și identificarea cadavrelor.

Articolul 2. Forme de cooperare

Cooperarea între Părți poate fi realizată mai ales prin:

- schimburi de informații și experiență în domeniile de interes comun;
- schimburi de informații privind prevenirea și combaterea oricărei forme de criminalitate transnațională, în special a tuturor actelor de terorism, crimă organizată, a traficului ilegal de stupefiante și substanțe psihotrope, de arme și materiale radioactive, a infracțiunilor privind migrația, inclusiv schimburi de informații despre acele persoane și rețele ilegale care sînt implicate în infracțiunile transnaționale;
- planificarea și adoptarea de acțiuni coordonate împotriva rețelelor ilegale;
- identificarea persoanelor, care se sustrag de la urmărirea penală sau de la executarea pedepsei, precum și a celor declarate dispărute;
- schimburi de informații referitoare la noile tipuri de criminalitate, metode și forme ale prevenirii, combaterii, descoperirii și investigării acestora;
- sprijin în descoperirea tranzacțiilor economice și bancare suspecte, inclusiv a celor legate de legalizarea veniturilor obținute în urma activităților ilicite;
- schimburi de experiență privind folosirea metodelor și a mijloacelor științifice și tehnologice pentru cercetarea criminologică și criminalistică, în special în domeniile investigării, descoperirii și controlului stupefiantelor, substanțelor psihotrope și precursorilor, în concordanță cu legislația internațională;
- schimburi de informații referitoare la metodele utilizate pentru transportul, ascunderea și distribuirea stupefiantelor și substanțelor psihotrope;
- luarea măsurilor legale, administrative și de securitate la granițele lor, pentru a preveni în special contrabanda de stupefiante și substanțe psihotrope;
- schimburi de informații în legătură cu noile tipuri de stupefiante și substanțe psihotrope, care apar în traficul ilegal, cu tehnologia de producere și cu substanțele utilizate pentru producerea acestora, precum și cu noile metode de cercetare folosite la analiza și identificarea stupefiantelor și substanțelor psihotrope;
- schimburi de informații privind cazurile de legătură a traficului ilegal de stupefiante și substanțe psihotrope cu terorismul și crima organizată;
- schimburi de informații, cunoștințe și experiență în domeniul controlului de frontieră și al materialului și sprijinului tehnic al serviciilor competente de control, în scopul descoperirii documentelor de călătorie falsificate și pentru prevenirea intrării ilegale a persoanelor suspecte, implicate în acte ilicite și, în special, în acte teroriste, precum și în activitățile ilicite legate de migrație;
- schimburi de experiență de lucru, inclusiv absolvirea de cursuri de perfecționare, consultații, seminare și cursuri de pregătire;
- schimburi de date statistice, precum și de texte și prevederi ale legislației naționale, de broșuri, publicații și rezultate ale cercetării științifice în domeniile incluse în acest Acord;

- organizarea de întâlniri ale experților în domeniile lor de competență, ori de câte ori este necesar să se rezolve probleme urgente și speciale de interes comun;
- căutarea și înapoierea, în conformitate cu legislația națională, a obiectelor furate având numere sau semne specifice, inclusiv a celor de valoare culturală și istorică, a vehiculelor și armelor de foc, precum și a hîrtilor de valoare cu elemente de siguranță și a pașapoartelor (documentelor de identitate);
- schimburi de informații în legătură cu cetățenii statelor celorlalte Părți, care au fost condamnați pentru infracțiuni comise pe teritoriile statelor lor, precum și în legătură cu persoanele aflate în curs de cercetare.

Articolul 3. Livrările, controlate

Părțile vor asigura, în concordanță cu legislația lor națională și cu obligațiile internaționale, condițiile necesare desfășurării livrărilor controlate de stupefiante și substanțe psihotrope, precum și de precursori folosiți pentru producerea acestora.

Părțile vor examina posibilitatea de aplicare a metodei livrării controlate și altor obiecte supuse traficului ilicit.

Părțile se vor strădui să își armonizeze legislația și practicile pentru a fi reciproc compatibile, în măsura necesară pentru a iniția și a desfășura eficient livrările controlate.

Articolul 4. Mijloace de cooperare

Părțile vor coopera în combaterea criminalității, prin autoritățile lor competente, în conformitate cu prevederile acestui Acord, cu legislația și cu obligațiile internaționale ale statelor lor.

Părțile vor desemna autoritățile lor competente și/sau punctele de contact, prin care se asigură comunicarea directă și, dacă este necesar, vor face schimb de ofițeri de legătură.

Fiecare Parte va trimite depozitarului o listă cuprinzînd autoritățile competente și/sau punctele de contact, în termen de două luni de la data intrării în vigoare a acestui Acord. Părțile vor informa depozitarul în legătură cu orice schimbare în listele cuprinzînd autoritățile competente și/sau punctele de contact.

Articolul 5. Solicitarea de cooperare

Cooperarea în cadrul acestui Acord va fi desfășurată pe baza cererilor de cooperare trimise de autoritățile competente ale Părților interesate.

Cererile de cooperare vor fi adresate în scris, în cazuri de urgență cererile pot fi adresate verbal, dar o confirmare în scris trebuie să fie trimisă în următoarele 3 zile, utilizîndu-se, printre altele, mijloace tehnice de comunicație.

Fiecare Parte poate să respingă, total sau parțial, o solicitare de cooperare, dacă satisfacerea acesteia pune în pericol suveranitatea, securitatea, ordinea publică sau alte interese importante ale statului ori este contrară legislației naționale sau obligațiilor internaționale ale statului. Respingerea unei cereri de cooperare se comunică în scris și fără întîrziere Părții solicitante.

Autoritățile competente ale Părților vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura îndeplinirea imediată și întocmai a cererii de cooperare.

Articolul 6. Grupul de lucru

Părțile vor stabili un grup de lucru pentru a examina modalitățile de aplicare și de promovare a cooperării pe baza acestui Acord și, printre altele, pentru a face recomandări privind necesitatea încheierii de protocoale adiționale la acest Acord sau de noi acorduri internaționale, precum și necesitatea de a crea instituții comune de cooperare în domeniul combaterii criminalității.

Articolul 7. Limbile de lucru

Pentru a asigura materializarea cooperării în cadrul acestui Acord autoritățile competente ale Părților vor folosi limba engleză în timpul procedurii scrise și limbile engleză și rusă în cursul procedurii orale, cu excepția cazului în care Părțile au stabilit de comun acord altfel.

Articolul 8. Cheltuieli

Fiecare Parte va suporta în mod independent cheltuielile, care apar în cursul îndeplinirii Acordului, dacă nu este prevăzut altfel în fiecare caz particular.

Articolul 9. Aplicarea Acordului

Aplicarea prezentului Acord se va face în conformitate cu legislația statului fiecărei Părți.

Acordul nu va împiedica îndeplinirea altor obligații internaționale ale Părților.

Informațiile și documentele obținute în conformitate cu acest Acord vor fi confidențiale, dacă așa se cere, și vor fi utilizate în conformitate cu scopurile stabilite de Partea furnizoare. Documentele și informațiile obținute în cadrul acestui Acord nu vor fi transmise unei Părți terțe fără o aprobare prealabilă a Părții furnizoare.

Problemele litigioase, care pot apărea în legătură cu interpretarea sau cu aplicarea prevederilor Acordului, vor fi rezolvate prin consultări de către Părțile interesate, potrivit reglementărilor în materie ale dreptului internațional.

Articolul 10. Prevederi finale

1) Secretariatul Permanent Internațional (PERMIS) va fi depozitarul acestui Acord. Originalul acestui Acord, întocmit într-un singur exemplar, în limba engleză, va fi depus la PERMIS, care va trimite o copie certificată fiecărei Părți.

2) Acest Acord va intra în vigoare în cea de-a treizecea zi de la data, la care cel de al treilea instrument de ratificare sau de aprobare este depus la PERMIS.

3) Pentru fiecare Parte, care ratifică sau aprobă acest Acord, după depunerea celui de-al treilea instrument de ratificare sau de aprobare, Acordul va intra în vigoare în cea de-a treizecea zi după data depunerii documentului de ratificare sau de aprobare de către această Parte.

4) Orice Parte se poate retrage din prezentul Acord printr-o notificare oficială către PERMIS. Retragerea va produce efecte după 3 luni de la data primirii de către PERMIS a notificării de retragere.

5) Orice Parte poate propune un amendament la acest Acord. Un astfel de amendament va fi adoptat prin consens de toate Părțile și va intra în vigoare conform paragrafelor 2) și 3) ale prezentului articol.

Drept care, subsemnații, fiind deplin autorizați în acest sens, au semnat acest Acord.

Adoptat la Kerkyra, la 2 octombrie 1998

Semnat la Kerkyra, la 2 octombrie 1998.

ACORD DIN 31/01/1995 REFERITOR LA TRAFICUL ILICIT PE MARE, ÎN APLICAREA ARTICOLULUI 17 DIN CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE ÎMPOTRIVA TRAFICULUI ILICIT DE STUPEFIANTE ȘI SUBSTANȚE PSIHOTROPE*

Statele membre ale Consiliului Europei,

Consimțind a fi obligate prin Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, întocmită la Viena la 20 decembrie 1988, denumită în continuare Convenția de la Viena,

Considerând că scopul Consiliului Europei constă în realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi,

Fiind convinse de necesitatea de a urma o politică penală comună în scopul protejării societății,

Considerând că lupta împotriva mării criminalități, care devine din ce în ce mai mult o problemă internațională, cere o cooperare strânsă pe plan internațional,

Dorind să intensifice, în cea mai mare măsură, cooperarea lor în vederea suprimării traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope pe mare, conform dreptului internațional al mării și în respectul total al principiului libertății de navigație,

Considerând, în consecință, că dispozițiile art. 17 din Convenția de la Viena trebuie să fie completate printr-un acord regional care să le dea efect și să le întărească eficacitatea,

Au convenit următoarele:

Capitolul I DEFINIȚII

Articolul 1. Definiții

În sensul prezentului acord:

- expresia stat intervenient desemnează un stat parte care a cerut sau își propune să ceară autorizarea unei alte părți pentru a lua măsuri, în baza prezentului acord, împotriva unei nave purtând pavilionul sau semnele de înmatriculare ale celui alt stat parte;
- prin expresia competență preferențială trebuie înțeles dreptul prioritar al statului de pavilion de a-și exercita competența privitor la infracțiune, cu excluderea exercitării unei asemenea competențe care aparține unui alt stat, atunci când statul de pavilion are o competență concurentă, pentru o infracțiune relevantă, cu un alt stat;
- expresia infracțiune relevantă desemnează orice infracțiune de natura celei descrise la art. 3 paragraful 1 din Convenția de la Viena;
- termenul navă desemnează un vapor sau orice altă ambarcațiune maritimă de orice natură, inclusiv aeroglisoare și ambarcațiunile submersibile.

Capitolul II COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea 1 DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 2. Principii generale

1. Părțile vor coopera, în cea mai mare măsură posibilă, pentru suprimarea traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope pe mare, în conformitate cu dreptul internațional al mării.

2. În aplicarea prezentului acord părțile vor veghea ca acțiunile lor să optimizeze eficacitatea măsurilor coercitive de luptă împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope pe mare.

3. Orice măsură luată în conformitate cu prezentul acord va ține seama de necesitatea, prevăzută de dreptul internațional al mării, de a nu aduce atingere altor drepturi și obligații sau exercitării competenței statelor de coastă și nici de a modifica aceste drepturi, obligații sau competențe.

* Adoptat la Strasbourg la 31 ianuarie 1995. Traducere neoficială.

4. Nici o dispoziție a prezentului acord nu poate fi interpretată într-o manieră care să aducă atingere principiului non bis in idem, astfel cum este aplicat în legea internă.

5. Părțile recunosc utilitatea de a aduna și de a schimba informații asupra navelor, încărcăturii și faptelor, dacă ele consideră că acest schimb de informații ar putea ajuta o parte să suprime traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope pe mare.

6. Nici o dispoziție a prezentului acord nu afectează imunitatea de care se bucură navele de război și alte nave de stat utilizate în scopuri necomerciale.

Articolul 3. Competența

1. Fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la infracțiunile relevante, atunci când infracțiunea este comisă la bordul unei nave care arborează pavilionul său.

2. În scopul aplicării prezentului acord fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la infracțiunile relevante comise la bordul unei nave arborând pavilionul, având înmatricularea sau orice alt indiciu privind naționalitatea unei alte părți la prezentul acord. Această competență nu poate fi exercitată decât în conformitate cu prezentul acord.

3. În scopul aplicării prezentului acord fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a-și stabili competența cu privire la infracțiunile relevante comise la bordul unei nave fără naționalitate sau care este asimilată unei nave fără naționalitate, conform dreptului internațional.

4. Statul de pavilion va avea competență preferențială cu privire la orice infracțiune relevantă comisă la bordul navei sale.

5. Orice stat va putea, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare sau la o dată ulterioară, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să indice celorlalte părți la acord criteriile pe care înțelege să le aplice în exercitarea competenței sale stabilite conform paragrafului 2 al acestui articol.

6. Orice stat care nu are în serviciul său nave de război, aeronave militare sau alte nave ori aeronave utilizate în scopuri necomerciale, care l-ar îndreptăți să acționeze în calitate de stat intervenient, în conformitate cu prezentul acord, va putea, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că nu va aplica dispozițiile paragrafelor 2 și 3 ale prezentului articol. Un stat care a formulat o astfel de declarație va fi obligat să o retragă când circumstanțele care au justificat-o nu vor mai exista.

Articolul 4. Asistența pentru statul de pavilion

1. Partea care are motive rezonabile să presupună că o navă sub pavilionul său săvârșește sau este folosită pentru săvârșirea unei infracțiuni relevante poate cere celorlalte părți să o ajute în împiedicarea acestei utilizări. Părțile astfel solicitate vor acorda o astfel de asistență în limita mijloacelor de care dispun.

2. În formularea solicitării sale statul de pavilion poate, printre altele, să autorizeze partea solicitată să ia unele sau toate măsurile specificate în prezentul acord, sub rezerva oricăror condiții sau limitări ce ar putea fi impuse.

3. Când partea solicitată consimte să acționeze în baza autorizării date de statul de pavilion conform paragrafului 2, dispozițiile prezentului acord referitoare la drepturile și obligațiile statului intervenient și ale statului de pavilion se vor aplica, dacă este cazul și dacă nu sînt indicații contrare, atît părții solicitate, cît și, respectiv, părții solicitante.

Articolul 5. Navele fără naționalitate

1. Partea care are motive rezonabile să presupună că o navă fără naționalitate sau asimilată unei nave fără naționalitate în virtutea dreptului internațional săvârșește sau este folosită pentru săvârșirea unei infracțiuni relevante va informa despre aceasta celelalte părți ce par a fi direct afectate și va putea cere asistență oricărei părți pentru a suprima folosirea navei pentru un astfel de scop. Partea astfel solicitată va acorda această asistență în limita mijloacelor de care dispune.

2. Atunci cînd, în baza paragrafului 1, o parte a primit informații și acționează, apreciază măsurile adecvate în acest scop și își exercită competența cu privire la orice infracțiune relevantă comisă eventual de orice persoană la bordul navei.

3. Orice parte care a luat măsuri în baza prezentului articol va comunica, cât mai curînd posibil, părții care i-a furnizat informațiile sau care a formulat o cerere de asistență rezultatele oricărei măsuri luate în legătură cu nava sau cu orice persoană de la bordul acesteia.

Secțiunea a 2-a PROCEDURA DE AUTORIZARE

Articolul 6. Norme fundamentale în materie de autorizare

Cînd statul intervenient are motive rezonabile să presupună că o navă sub pavilionul său, avînd înmatricularea unei alte părți sau orice alt indiciu al naționalității navei, săvîrșește sau este folosită pentru săvîrșirea unei infracțiuni relevante, statul intervenient va putea cere statului de pavilion autorizarea de a opri nava și de a urca la bordul acesteia, în afara mării teritoriale a oricărei părți, și de a lua toate sau unele dintre măsurile specificate în prezentul acord. Nici o astfel de măsură nu va putea fi luată în baza acestui acord fără autorizarea statului de pavilion.

Articolul 7. Decizia asupra cererii de autorizare

Statul de pavilion va confirma imediat primirea cererii de autorizare în baza art. 6 și va comunica decizia sa asupra cererii cât mai curînd posibil și, în măsura în care este posibil, în decurs de 4 ore de la primirea cererii.

Articolul 8. Condiții

1. Dacă statul de pavilion autorizează cererea, această autorizație poate fi supusă unor condiții sau restricții. Astfel de condiții sau restricții pot să prevadă ca statul de pavilion să își dea în mod expres autorizarea înainte ca statul intervenient să ia măsuri speciale.

2. Orice stat va putea, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că, atunci cînd va acționa în calitate de stat intervenient, va putea pune drept condiție pentru intervenția sa ca persoanele avînd cetățenia sa, care sînt predate statului de pavilion în temeiul art. 15 și condamnate pentru o infracțiune relevantă, să aibă posibilitatea de a fi transferate statului intervenient în vederea executării pedepsei aplicate.

Secțiunea a 3-a REGULI PRIVIND MĂSURILE APLICABILE

Articolul 9. Măsuri autorizate

1. După ce a primit autorizarea statului de pavilion și sub rezerva, după caz, a condițiilor sau restricțiilor formulate în temeiul art. 8 paragraful 1, statul intervenient va putea lua următoarele măsuri: (i) a) să oprească nava și să urce la bordul acesteia;

b) să preia controlul efectiv al navei și al oricărei persoane aflate la bordul acesteia;

c) să ia orice măsură prevăzută la alin. (ii) al prezentului articol, considerată necesară pentru a stabili dacă o infracțiune relevantă a fost săvîrșită, și să preleveze elementele de probă referitoare la aceasta;

d) să impună navei sau oricărei persoane aflate la bordul acesteia să fie escortată pînă pe teritoriul statului intervenient și să rețină nava în scopul de a întreprinde cercetări mai detaliate;

(ii) și, după luarea controlului efectiv al navei:

a) să percheziționeze nava, precum și orice persoană sau obiect aflat la bordul acesteia, inclusiv încărcătura acesteia;

b) să deschidă sau să ceară deschiderea oricărui container, să testeze ori să ia eșantioane din tot ce se află la bordul navei;

c) să ceară oricărei persoane care se află la bordul navei să furnizeze informații în ceea ce o privește sau în legătură cu orice obiect ce se află la bordul navei;

- d) să ceară să i se prezinte documente, cărți sau registre referitoare la navă sau la orice persoană ori obiect care se găsește la bordul acesteia și să facă fotografiile sau copii ale oricărui obiect a cărui prezentare poate fi cerută de autoritățile competente;
- e) să ridice, să sigileze și să conserve orice element de probă sau material descoperit la bordul navei.

2. Orice măsură luată în temeiul paragrafului 1 al acestui articol nu va prejudicia orice drept al suspectului, existent conform legii statului intervenient, de a nu furniza elemente pentru propria incriminare.

Articolul 10. Măsuri de executare

1. Dacă în urma măsurilor luate pentru aplicarea art. 9 statul intervenient deține probe că s-a săvârșit o infracțiune relevantă, probe care, în temeiul propriei legislații, ar justifica fie arestarea persoanelor implicate, fie reținerea navei sau ambele, va putea lua măsuri în acest sens.

2. Statul intervenient va notifica fără întârziere statului de pavilion măsurile luate în aplicarea paragrafului 1.

3. Perioada de reținere a navei nu poate să depășească durata strict necesară pentru finalizarea investigațiilor privind infracțiunile relevante. Atunci când există motive rezonabile pentru a presupune că proprietarii navei sînt direct implicați în una dintre infracțiunile susmenționate, nava și încărcătura sa pot fi reținute și după terminarea anchetei. Persoanele care nu sînt bănuite a fi comis o infracțiune relevantă vor fi eliberate, iar obiectele ce nu pot servi drept probă vor fi restituite.

4. Fără a se aduce atingere dispozițiilor paragrafului anterior, statul intervenient și statul de pavilion pot să convină cu un stat terț, parte la prezentul acord, ca nava să fie escortată pînă în teritoriul acestuia din urmă; statul terț este considerat în scopurile prezentului acord stat intervenient după ce nava a atins teritoriul său.

Articolul 11. Executarea măsurilor

1. Măsurile luate în temeiul art. 9 și 10 sînt guvernate de legile statului intervenient.

2. Măsurile luate în temeiul art. 9 paragraful 1 lit. a), b) și d) nu sînt executate decît de navele de război sau de aeronave militare ori de alte nave sau aeronave ce poartă în mod vizibil un semn exterior și identificabil ca fiind în serviciul statului și legal abilitate în acest scop.

3. a) Un agent al statului intervenient nu poate fi urmărit în teritoriul statului de pavilion pentru nici o faptă comisă în exercitarea funcțiilor sale. Într-un astfel de caz el va fi pasibil de urmărire în statul intervenient, ca și cum faptele ce constituie infracțiunea ar fi fost comise pe teritoriul aflat sub jurisdicția aceluia stat.

b) în orice procedură declanșată în statul de pavilion infracțiunile săvârșite împotriva unui agent al statului intervenient în legătură cu măsurile luate în temeiul art. 9 și 10 vor fi considerate ca fiind săvârșite împotriva unui agent al statului de pavilion.

4. Comandantul unei nave abordate în aplicarea prezentului acord are dreptul să comunice cu autoritățile statului de pavilion și cu proprietarii sau cu administratorii navei pentru a le notifica abordarea sa. Totuși autoritățile statului intervenient pot să împiedice sau să amîne orice comunicare cu proprietarii sau cu administratorii navei, dacă au motive întemeiate să presupună că această comunicare riscă să obstrucționeze ancheta privind o infracțiune relevantă.

Articolul 12. Precauții în aplicarea practică

1. În aplicarea prezentului acord părțile vor ține seama în mod corespunzător de necesitatea de a nu compromite siguranța pe mare a persoanelor, a navei și a încărcăturii și de a nu aduce atingere unor interese comerciale sau juridice, în mod deosebit vor ține seama de:

- a) riscurile pe care le implică abordarea unei nave pe mare și posibilitatea de a executa această operațiune, în condițiile cele mai bune de siguranță, în următorul port de escală a navei;
- b) necesitatea de a minimaliza orice atingere a activităților comerciale legitime ale unei nave;
- c) necesitatea de a evita ca nava să fie reținută sau să fie întârziată în mod injust;
- d) necesitatea de a limita la minimum folosirea forței pentru asigurarea respectării instrucțiunilor statului intervenient.

2. Folosirea armelor de foc pe navă sau împotriva acesteia va fi semnalată cît mai curînd posibil statului de pavilion.

3. Decesul sau vătămarea unei persoane de la bordul navei va fi raportată cît mai curînd posibil statului de pavilion. Autoritățile statului intervenient vor coopera deplin cu autoritățile statului de pavilion în orice anchetă pe care acesta din urmă ar putea să o declanșeze în legătură cu decesul sau rănirea respectivă.

Secțiunea a 4-a

DISPOZIȚII PRIVITOARE LA EXERCITAREA COMPETENȚEI

Articolul 13. Proba infracțiunilor

1. Pentru a permite statului de pavilion să decidă asupra exercitării sau neexercitării competenței sale preferențiale în conformitate cu dispozițiile art. 14 statul intervenient va transmite fără întârziere statului de pavilion un rezumat al probelor strânse cu privire la infracțiunile descoperite ca urmare a măsurilor luate în temeiul art. 9. Statul de pavilion va trebui să confirme neîntârziat primirea acestuia.

2. Dacă statul intervenient descoperă elemente care îl îndreptățesc să creadă că infracțiuni nerelevante în sensul prezentului acord au putut fi comise sau că persoane care nu sînt implicate în săvîrșirea unor infracțiuni relevante se află la bordul navei, va informa despre aceasta statul de pavilion. Dacă va fi cazul, părțile în cauză se vor consulta.

3. Dispozițiile prezentului acord vor fi interpretate ca permițînd statului intervenient să ia și alte măsuri decît cele vizînd investigarea și urmărirea infracțiunilor relevante, inclusiv deținerea de persoane, numai atunci cînd:

- a) statul de pavilion își dă în mod expres consimțămîntul; sau
- b) măsurile respective privesc investigarea și urmărirea infracțiunilor săvîrșite după ce persoana a fost condusă pe teritoriul statului intervenient.

Articolul 14. Exercitarea competenței preferențiale

1. Statul de pavilion care dorește să își exercite competența preferențială o va face conform dispozițiilor următoare ale prezentului articol.

2. El va înștiința despre aceasta statul intervenient cît mai curînd posibil, dar nu mai tîrziu de 14 zile de la primirea rezumatului probelor menționat la art. 13. Dacă statul de pavilion omite să înștiințeze, se va presupune că a renunțat la dreptul său de a-și exercita competența preferențială.

3. Atunci cînd statul de pavilion a notificat statului intervenient că intenționează să își exercite competența preferențială, exercitarea competenței statului intervenient este suspendată, în afara cazurilor de predare a unor persoane, nave, încărcături și probe, conform prezentului acord.

4. Statul de pavilion va transmite imediat cazul autorităților sale competente în scopul urmăririi penale.

5. Măsurile luate de statul intervenient împotriva navelor și persoanelor de la bord pot fi considerate că au fost îndeplinite în cadrul procedurii statului de pavilion.

Articolul 15. Predarea navelor, încărcăturii, persoanelor și probelor

1. Atunci cînd statul de pavilion a notificat statului intervenient intenția sa de a-și exercita competența preferențială și dacă statul solicită acest lucru, persoanele arestate, nava, încărcătura și probele reținute trebuie să fie predate aceluia stat, conform dispozițiilor prezentului acord.

2. Cererea de predare a persoanelor arestate va trebui să fie însoțită, pentru fiecare persoană, de originalul sau de copia certificată a mandatului de arestare ori a altei decizii avînd același efect, emisă de o autoritate judiciară conform procedurii prescise de dreptul statului de pavilion.

3. Părțile se angajează să depună toate eforturile pentru ca predarea persoanelor, navelor, încărcăturilor și probelor să aibă loc cît mai urgent.

4. Nici o dispoziție a prezentului acord nu poate fi interpretată ca privînd o persoană reținută de dreptul său, în virtutea legii statului intervenient, de a ataca detenția sa în fața unei instanțe a aceluia stat, potrivit procedurilor stabilite de dreptul său intern.

5. În loc de a cere predarea persoanelor arestate sau a navei, statul de pavilion poate cere eliberarea lor imediată. Cînd această cerere a fost formulată, statul intervenient trebuie să le elibereze de îndată.

Articolul 16. Pedepsa capitală

Dacă infracțiunea pentru care statul de pavilion decide să își exercite competența preferențială conform art. 14 se pedepsește cu pedeapsa capitală conform legii acestui stat și dacă pentru aceeași infracțiune pedeapsa capitală nu este prevăzută de legislația statului intervenient sau aceasta nu este, în general, executată, predarea oricărei persoane poate să nu fie acordată decît cu condiția ca statul de pavilion să dea astfel de asigurări care să fie considerate de statul intervenient ca suficiente că pedeapsa capitală nu va fi executată.

Secțiunea a 5-a REGULI DE PROCEDURĂ ȘI ALTE DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 17. Autorități competente

1. Fiecare parte va desemna o autoritate responsabilă cu transmiterea cererilor și a răspunsurilor la cererile formulate în temeiul art. 6 și 7. În măsura în care este posibil fiecare parte va lua măsuri pentru ca această autoritate să poată primi cererile și să răspundă la ele la orice oră din zi sau din noapte.

2. Totodată părțile vor desemna o autoritate centrală responsabilă cu notificarea exercitării competenței preferențiale în temeiul art. 14 și cu orice alte comunicări sau notificări în temeiul prezentului acord.

3. Fiecare parte, în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, va comunica secretarului general al Consiliului Europei denumirea și adresa autorităților desemnate în aplicarea prezentului articol, precum și orice altă informație de natură a facilita comunicarea conform prezentului acord. Orice modificare ulterioară a denumirii, a adresei sau a altei informații privind aceste autorități va fi comunicată, de asemenea, secretarului general.

Articolul 18. Comunicarea dintre autoritățile desemnate

1. Autoritățile desemnate în temeiul art. 17 vor comunica direct între ele.

2. Atunci când, indiferent de motiv, comunicarea directă nu se poate realiza, părțile pot conveni să folosească canalele de comunicație ale O.I.P.C. - INTERPOL sau ale Consiliului de Cooperare Vamală.

Articolul 19. Forma cererii și limbile folosite

1. Orice comunicare în temeiul art. 4-16 se face în scris. Pot fi folosite și mijloacele moderne de telecomunicații, precum faxul.

2. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 3 al prezentului articol, nu se cere traducerea cererilor și nici a altor documente sau piese justificative.

3. Orice parte, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, va putea, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să își rezerve dreptul de a solicita ca cererile, celelalte documente sau piesele justificative care i-au fost trimise să fie formulate ori însoțite de o traducere în propria limbă sau în una dintre limbile oficiale ale Consiliului Europei ori în orice altă limbă pe care o va indica. Orice parte va putea, cu această ocazie, să declare că este dispusă să accepte traduceri în orice altă limbă pe care o va indica. Celelalte părți vor putea aplica regula reciprocității.

Articolul 20. Autentificarea și legalizarea

Documentele transmise în aplicarea prezentului acord sînt scutite de orice formalități de autentificare și de legalizare.

Articolul 21. Conținutul cererii

Orice cerere prezentată în temeiul art. 6 trebuie să conțină:

- a) denumirea autorității care face solicitarea și a autorității abilitate să efectueze investigații sau acte de procedură;
- b) informații amănunțite despre nava respectivă, inclusiv, în măsura în care este posibil, numele, descrierea navei, înmatricularea și celelalte elemente ce indică naționalitatea sa, precum și locul unde se află, însoțite de o cerere de confirmare că nava are naționalitatea părții solicitate;
- c) informații amănunțite despre infracțiunile în cauză, precum și motivele pe care se bazează bănuielile;
- d) măsurile ce se propune a fi luate și asigurarea că vor fi luate dacă nava poartă pavilionul statului intervenient.

Articolul 22. Informații pentru proprietarii și comandanții navelor

Fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a informa proprietarii și comandanții navelor ce poartă pavilionul său că statele părți la prezentul acord pot fi autorizate să urce la bordul navelor, în afara

apelor teritoriale ale oricăreia dintre părți, pentru scopurile menționate în prezentul acord și pentru a-i informa în special asupra obligației lor de a se conforma instrucțiunilor date de serviciile de coastă ale statului intervenient, investite cu această competență.

Articolul 23. Restrângerea folosinței

Statul de pavilion va putea subordona autorizarea prevăzută la art. 6 condiției ca informațiile sau elementele de probă obținute să nu fie folosite sau transmise de autoritățile statului intervenient în legătură cu alte investigații sau proceduri decît cele referitoare la infracțiuni relevante, fără consimțămîntul său prealabil.

Articolul 24. Confidențialitatea

Părțile interesate trebuie, cu condiția ca aceasta să nu fie contrară principiilor fundamentale ale dreptului lor intern, să păstreze confidențialitatea tuturor mijloacelor de probă și a informațiilor comunicate de o altă parte în virtutea prezentului acord, cu excepția cazului în care divulgarea lor este necesară pentru aplicarea prezentului acord sau pentru orice anchete sau proceduri.

Secțiunea a 6-a CHELTUIELI ȘI DAUNE-INTERESE

Articolul 25. Cheltuieli

1. Dacă părțile interesate nu convin altfel, cheltuielile necesare pentru executarea măsurilor prevăzute de art. 9 și 10 sînt în sarcina statului intervenient și cheltuielile necesare pentru îndeplinirea oricărei măsuri în temeiul art. 4 și 5 sînt, în mod normal, în sarcina părții care acordă asistență.

2. În cazul în care statul de pavilion și-a exercitat competența preferențială conform art. 14, acesta va suporta cheltuielile returnării navei și cheltuielile pentru transportul persoanelor suspecte și al elementelor de probă.

Articolul 26. Daune-interese

1. Dacă în cursul acțiunilor angajate în aplicarea art. 9 și 10 o persoană fizică sau juridică suferă o pierdere, o daună ori un prejudiciu ca urmare a neglijenței sau a altor fapte imputabile statului intervenient, acesta din urmă este răspunzător pentru reparații.

2. Atunci cînd acțiunea este desfășurată într-o manieră care nu poate fi justificată de dispozițiile prezentului acord, statul intervenient este răspunzător să compenseze orice pierdere, daună sau prejudiciu rezultat din acțiunea respectivă. Statul intervenient este, de asemenea, răspunzător pentru compensarea unei astfel de pierderi, daună sau prejudiciu, dacă suspiciunile se dovedesc a fi neîntemeiate și cu condiția ca nava abordată, armatorul sau echipajul să nu fi comis nici un act care să îl facă suspect.

3. Responsabilitatea pentru orice daună produsă ulterior unei acțiuni angajate în temeiul art. 4 revine statului solicitant, care poate cere compensații statului solicitat în cazul în care daunele au fost rezultatul neglijenței sau al altor fapte imputabile statului solicitat.

Capitolul III DISPOZIȚII FINALE

Articolul 27. Semnarea și intrarea în vigoare

1. Prezentul acord este deschis spre semnare pentru toate statele membre ale Consiliului European care au consimțit deja să fie legate prin Convenția de la Viena. Ele vor putea să își exprime în mod expres consimțămîntul de a fi legate prin prezentul acord:

- a) fie prin semnarea fără rezerva ratificării, acceptării sau aprobării;
- b) fie prin semnarea sub rezerva ratificării, acceptării sau aprobării, semnarea fiind urmată de ratificare, acceptare sau aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse pe lângă secretarul general al Consiliului Europei.

3. Presentul acord va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unui termen de 3 luni după data la care 3 state membre ale Consiliului Europei vor fi declarat consimțământul lor de a fi legate prin prezentul acord conform dispozițiilor paragrafului 1.

4. Pentru orice stat semnatar care își va exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin prezentul acord acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni după data la care acesta își va fi exprimat consimțământul de a fi legat prin prezentul acord conform dispozițiilor paragrafului 1.

Articolul 28. Aderarea

1. După intrarea în vigoare a prezentului acord Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei va putea, după consultarea statelor contractante la acord, să invite orice stat nemembru al Consiliului, dar care și-a exprimat consimțământul de a fi legat prin Convenția de la Viena să adere la prezentul acord, printr-o decizie luată cu majoritatea prevăzută la art. 20.d din Statutul Consiliului Europei și cu unanimitatea reprezentanților statelor contractante ce au dreptul de a desemna membri în Comitetul Miniștrilor.

2. Pentru orice stat care aderă prezentul acord va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează după expirarea unei perioade de 3 luni de la data depunerii instrumentului de aderare pe lângă secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 29. Aplicarea teritorială

1. Orice stat va putea, în momentul semnării sau cu ocazia depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, să precizeze teritoriul sau teritoriile cărora li se aplică consimțământul său de a fi legat prin prezentul acord.

2. Orice stat va putea în orice alt moment ulterior, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să extindă consimțământul său de a fi legat prin prezentul acord asupra oricărui alt teritoriu menționat în declarație. Acordul va intra în vigoare, pentru un astfel de teritoriu, în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data primirii declarației de către secretarul general.

3. Pentru orice teritoriu ce face obiectul unei declarații în temeiul paragrafelor 1 și 2 vor putea fi desemnate autorități prin aplicarea art. 17 paragrafele 1 și 2.

4. Orice declarație făcută în temeiul paragrafelor precedente va putea fi retrasă, în privința oricărui teritoriu menționat în această declarație, printr-o notificare adresată secretarului general. Retragerea va intra în vigoare din prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data primirii notificării de către secretarul general.

Articolul 30. Relația cu alte convenții și acorduri

1. Presentul acord nu afectează drepturile și obligațiile decurgând din Convenția de la Viena sau din convenții internaționale multilaterale privind probleme speciale.

2. Părțile la acord vor putea încheia între ele acorduri bilaterale sau multilaterale privitoare la problemele la care se referă prezentul acord, în scopul completării sau al consolidării dispozițiilor acestuia ori pentru a facilita aplicarea principiilor consacrate prin art. 17 din Convenția de la Viena sau prin prezentul acord.

3. Dacă două sau mai multe părți au încheiat deja un acord sau un tratat asupra unui subiect vizat de prezentul acord ori dacă au stabilit în alt mod relațiile lor în privința acestui subiect, ele vor putea aplica respectivul acord, tratat sau aranjament în locul prezentului acord, dacă astfel se facilitează cooperarea internațională.

Articolul 31. Rezerve

1. Orice stat va putea, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, să declare că se va prevala de una sau mai multe rezerve prevăzute la art. 3 paragraful 6, la art. 19 paragraful 3 și la art. 34 paragraful 5. Nici o altă rezervă nu este admisă.

2. Orice stat care a formulat o rezervă în temeiul paragrafului precedent va putea să o retragă, integral sau parțial, printr-o notificare adresată secretarului general al Consiliului Europei. Retragerea va avea efect la data primirii notificării de către secretarul general.

3. O parte care a formulat rezerve asupra unei dispoziții a prezentului acord nu poate pretinde aplicarea dispoziției respective de către o altă parte; ea va putea, dacă rezerva este parțială sau condiționată, să pretindă aplicarea dispoziției respective în măsura în care a acceptat-o.

Articolul 32. Comitetul de supraveghere

1. După intrarea în vigoare a prezentului acord Comitetul de supraveghere, compus din experți reprezentând părțile, va fi convocat, la cererea uneia dintre părțile la acord, de către secretarul general al Consiliului Europei.

2. Comitetul de supraveghere va examina modul de aplicare a prezentului acord și va propune măsurile adecvate în vederea asigurării eficacității funcționalității acestuia.

3. Comitetul de supraveghere va putea să hotărască propriile sale reguli de procedură.

4. Comitetul de supraveghere va putea decide să invite state care nu sînt părți la prezentul acord, precum și organizații sau organisme internaționale, după caz, să participe la reuniunile sale.

5. Fiecare parte va trimite secretarului general al Consiliului Europei, din 2 în 2 ani, un raport asupra aplicării prezentului acord, în forma și potrivit modalităților decise de Comitetul de supraveghere sau de către Comitetul European pentru Probleme Penale. Comitetul de supraveghere va putea decide ca informația furnizată sau raportul stabilit pe baza acestei informări să fie distribuit părților și organizațiilor ori instanțelor internaționale pe care le consideră interesate.

Articolul 33. Amendamente

1. Amendamente la prezentul acord pot fi propuse de fiecare parte și orice propunere va fi comunicată de către secretarul general al Consiliului Europei statelor membre ale Consiliului Europei și fiecărui stat nemembru care a aderat sau a fost invitat să adere la prezentul acord, conform dispozițiilor art. 28.

2. Orice amendament propus de o parte va fi comunicat Comitetului European pentru Probleme Penale, care va supune Comitetului Miniștrilor avizul său asupra amendamentului propus.

3. Comitetul Miniștrilor va examina amendamentul propus și avizul Comitetului European pentru Probleme Penale, după care va putea adopta amendamentul.

4. Textul oricărui amendament adoptat de Comitetul Miniștrilor conform paragrafului 3 al prezentului articol va fi transmis părților pentru acceptare.

5. Orice amendament adoptat conform paragrafului 3 al prezentului articol va intra în vigoare în a 30-a zi după ce toate părțile îl vor fi informat pe secretarul general că l-au acceptat.

Articolul 34. Reglementarea diferendelor

1. Comitetul European pentru Probleme Penale al Consiliului Europei va fi informat despre interpretarea și aplicarea prezentului acord.

2. În cazul unui diferend între ele asupra interpretării sau aplicării prezentului acord părțile se vor strădui să soluționeze diferendul prin negocieri sau prin alte mijloace pașnice alese de acestea, inclusiv supunerea diferendului Comitetului European pentru Probleme Penale, unui tribunal arbitrai, care va lua decizii obligatorii pentru părțile la diferend, prin mediere sau conciliere ori prin altă procedură judiciară convenită între părțile interesate.

3. Orice stat poate, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare sau la o dată ulterioară, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că pentru orice diferend asupra interpretării sau aplicării prezentului acord va recunoaște ca obligatorie, fără un acord prealabil și sub rezerva reciprocității, supunerea respectivului diferend arbitrajului, în conformitate cu procedura prevăzută în anexa la prezentul acord.

4. Orice diferend care nu a fost soluționat în temeiul paragrafelor 2 și 3 ale acestui articol va fi supus, la cererea oricăruia dintre statele părți la diferend, Curții Internaționale de Justiție, care va decide.

5. Orice stat va putea, în momentul semnării sau al depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, de aprobare ori de aderare, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să declare că nu se consideră legat prin paragraful 4 al acestui articol.

6. Orice parte care a făcut o declarație în temeiul paragrafelor 3 și 5 ale acestui articol va putea în orice moment să retragă această declarație printr-o notificare adresată secretarului general al Consiliului Europei.

Articolul 35. Denunțarea

1. Orice parte va putea în orice moment să denunțe prezentul acord printr-o notificare adresată secretarului general al Consiliului Europei.

2. Denunțarea va avea efect în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data primirii notificării de către secretarul general.

3. Totuși prezentul acord va rămâne în vigoare în privința oricărei acțiuni sau proceduri inițiate în urma unor cereri ori comunicări formulate în cursul perioadei sale de validitate față de partea care a denunțat prezentul acord.

Articolul 36. Notificări

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei sau oricărui stat care a aderat la prezentul acord, precum și secretarului general al Națiunilor Unite:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare;
- c) denumirea oricărei autorități și orice alte informații comunicate în temeiul art. 17;
- d) orice rezervă făcută în temeiul art. 31 paragraful 1;
- e) data intrării în vigoare a prezentului acord conform art. 27 și 28;
- f) orice cerere făcută în temeiul art. 32 paragraful 1, precum și data oricărei reuniuni organizate conform aceluiași paragraf;
- g) orice declarație făcută în temeiul art. 3 paragrafele 5 și 6, art. 8 paragraful 2, art. 19 paragraful 3 și art. 34 paragrafele 3 și 5; 10
- h) orice alt act, notificare sau comunicare referitoare la prezentul acord.

Drept care subsemnații, legal împuterniciți în acest scop, au semnat prezentul acord.

Întocmit la Strasbourg la 31 ianuarie 1995, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus la arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va trimite copii certificate fiecărui stat membru al Consiliului Europei și oricărui stat invitat să adere la prezentul acord.

Anexă

1. Partea la diferend care solicită un arbitraj, în aplicarea art. 34 paragraful 3, va notifica în scris celeilalte părți această cerere, precum și considerentele care o motivează.

2. Părțile interesate vor stabili un tribunal arbitral.

3. Tribunalul arbitral este format din 3 membri. Fiecare parte numește un arbitru. Ambele părți, de comun acord, desemnează președintele completului arbitral.

4. Dacă o astfel de nominalizare sau desemnare nu intervine în intervalul de 4 luni ce urmează datei la care arbitrajul a fost solicitat, sarcina nominalizării sau desemnării necesare revine secretarului general al Tribunalului Permanent de Arbitraj.

5. Dacă părțile nu convin altfel, tribunalul își va desemna propria procedură.

6. Dacă părțile nu convin altfel, tribunalul hotărăște pe baza regulilor de drept internațional aplicabile și, în absența unor astfel de reguli, pe baza principiului *ex aequo et bono*.

7. Tribunalul va hotărî cu majoritate de voturi. Deciziile sale vor fi definitive și obligatorii.

NAȚIONALE

LEGE
CU PRIVIRE LA POLIȚIE
Nr. 416-XII din 18.12.90

Veștile nr.12/321, 1990

CUPRINS

**Titlul I
PRINCIPII GENERALE**

- Articolul 1. Poliția Republicii Moldova
- Articolul 2. Sarcinile principale ale poliției
- Articolul 3. Principiile de activitate a poliției
- Articolul 4. Activitatea poliției și drepturile cetățenilor
- Articolul 5. Reglementarea legislativă a activității poliției
- Articolul 6. Antrenarea altor colaboratori ai organelor afacerilor interne și a militarilor trupelor de interne la îndeplinirea sarcinilor poliției

**Titlul II
STRUCTURA ȘI ADMINISTRAȚIA POLIȚIEI REPUBLICII MOLDOVA**

- Articolul 7. Structura poliției și starea ei de subordonare
- Articolul 8. Conlucrarea din sistemul poliției
- Articolul 9. Competența Ministerului Afacerilor Interne în sfera de activitate a poliției pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității
- Articolul 10. Sprijinul acordat de autoritățile administrației publice, de organizațiile obștești, de colectivele de muncă și de cetățeni la îndeplinirea sarcinilor poliției
- Articolul 11. Supravegherea asupra respectării legislației în activitatea poliției

**Titlul III
ATRIBUȚIILE ȘI DREPTURILE POLIȚIEI**

- Articolul 12. Atribuțiile poliției
- Articolul 13. Drepturile poliției

**Titlul IV
APLICAREA FORȚEI, MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMEI DE FOC**

- Articolul 14. Condițiile și limitele aplicării forței, mijloacelor speciale și a armei de foc
- Articolul 15. Aplicarea forței fizice
- Articolul 16. Aplicarea mijloacelor speciale
- Articolul 17. Aplicarea și folosirea armei de foc

**Titlul V
SERVICIUL ÎN CADRUL POLIȚIEI**

- Articolul 18. Colaboratorul poliției
- Articolul 19. Efectivul poliției
- Articolul 20. Satisfacerea serviciului în cadrul poliției
- Articolul 21. Concedierea din poliție
- Articolul 22. Atribuțiile colaboratorilor poliției
- Articolul 23. Drepturile colaboratorilor poliției
- Articolul 24. Retribuirea muncii colaboratorilor poliției
- Articolul 25. Stimularea colaboratorilor poliției
- Articolul 26. Responsabilitatea colaboratorului poliției
- Articolul 27. Repararea daunei cauzate de colaboratorii poliției
- Articolul 28. Pregătirea colaboratorilor poliției

Titlul VI

APĂRAREA JURIDICĂ ȘI SOCIALĂ DIN PARTEA STATULUI

- Articolul 29. Apărarea juridică a colaboratorilor poliției
- Articolul 30. Obligativitatea subordonării față de colaboratorii poliției
- Articolul 31. Inadmisibilitatea amestecului în activitatea colaboratorului poliției
- Articolul 32. Dreptul colaboratorului poliției la apărare juridică
- Articolul 33. Dreptul colaboratorului poliției la risc profesional
- Articolul 34. Asigurarea de stat și plățile de compensare în cazul morții sau mutilării colaboratorului poliției
- Articolul 35. Asigurarea colaboratorului poliției cu spațiu locativ
- Articolul 36. Asigurarea colaboratorilor poliției cu telefon și cu locuri în instituțiile preșcolare
- Articolul 37. Dreptul colaboratorilor poliției la concediu suplimentar plătit
- Articolul 38. Dreptul colaboratorului poliției la călătorie fără plată
- Articolul 39. Drepturile colaboratorilor poliției aflați în deplasare
- Articolul 40. Efectele nerespectării garanțiilor de protecție socială a colaboratorului poliției

Titlul VII

FINANȚAREA ȘI APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ A POLIȚIEI

- Articolul 41. Finanțarea poliției
 - Articolul 42. Asigurarea tehnico-materială a poliției
- Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.17-19 din 31.01.2002 pag.4
- Notă: În cuprinsul legii sintagma “organele locale ale puterii” se înlocuiește cu sintagma “autoritățile administrației publice locale”, iar sintagmele “organele de stat”, “organele puterii de stat” și “organele puterii de stat și ale administrației de stat” se înlocuiesc cu sintagma “autoritățile administrației publice” conform Legii nr.474-XIV din 25.06.99
- Notă: În tot cuprinsul legii denumirea “R.S.S. Moldova” se substituie cu denumirea “Republica Moldova”, “Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova” cu “Parlamentul”, Guvernul republicii”, “Guvernul R.S.S. Moldova” cu “Guvern”, “Ministerul Afacerilor Interne al R.S.S. Moldova” cu “Ministerul Afacerilor Interne”, “Sovietele locale de deputați ai poporului din R.S.S. Moldova” cu “organele de autoadministrare locală” conform Legii nr.78-XIII din 26.04.94

Legea Republicii Moldova cu privire la poliție determină locul, rolul și principiile de activitate ale poliției în sistemul autorităților administrației publice centrale și locale, stabilește sarcinile principale, atribuțiile, drepturile, responsabilitatea poliției, precum și modul de supraveghere asupra activității ei.

[Preambulul modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Titlul I

PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Poliția Republicii Moldova

Poliția Republicii Moldova este un organ armat de drept al autorităților publice, aflat în componența Ministerului Afacerilor Interne, chemat să apere, pe baza respectării stricte a legilor, viața, sănătatea și libertățile cetățenilor, interesele societății și ale statului de atentate criminale și de alte atacuri nelegitime.

[Art.1 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Articolul 2. Sarcinile principale ale poliției

Sarcinile principale ale poliției sînt:

- 1) apărarea vieții, sănătății, onoarei, demnității, drepturilor, libertăților, intereselor și averii cetățenilor de atentate criminale și de alte atacuri nelegitime;
- 2) prevenirea și curmarea crimelor și a altor infracțiuni;
- 3) constatarea și descoperirea infracțiunilor, urmărirea persoanelor care le-au săvîrșit;
- 4) menținerea ordinii publice și asigurarea securității publice;
- 5) acordarea de ajutor, conform condițiilor și modului stabilit de prezenta lege, cetățenilor, autorităților administrației publice, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor în vederea ocrotirii drepturilor lor și exercitării atribuțiilor lor, stabilite de lege;
- 6) efectuarea măsurilor de protecție de stat față de persoanele care acordă ajutor în procesul penal, în conformitate cu legislația în vigoare.

Antrenarea poliției la îndeplinirea sarcinilor care conform legii nu țin de atribuțiile ei se interzice. Ni-meni nu are dreptul să se amestece în activitatea poliției, ce ține de exercitarea funcțiilor ei.

[Art.2 completat prin Legea nr.240-XIV din 23.12.98]

[Art.2 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 3. Principiile de activitate a poliției

Poliția își organizează activitatea pe principiile legalității, umanismului și echității sociale, conlucrării cu cetățenii și cu colectivele de muncă, pe principiile transparenței și respectării secretului profesional.

Nu pot fi divulgate informațiile ce constituie secret de stat și de serviciu, secret comercial al organizațiilor și persoanelor, informațiile despre persoanele care au participat la depistarea, prevenirea, curmarea, cercetarea și descoperirea crimelor, la examinarea judiciară a dosarelor penale și organizarea măsurilor de protecție de stat a acestor persoane, precum și informațiile a căror divulgare ar complica descoperirea infracțiunilor ori ar contribui la săvârșirea lor.

[Art.3 modificat prin Legea nr. 240-XIV din 23.12.98]

Articolul 4. Activitatea poliției și drepturile cetățenilor

În activitatea sa, poliția mizează pe respectarea personalității cetățenilor, constituind un garant al apărării demnității, drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime.

Poliția îi apără pe cetățeni indiferent de situația lor socială, patrimonială, de apartenența națională, de rasă, de sex și vîrstă, de studii și limbă, de atitudinea față de religie, de convingerile politice și de altă natură.

Poliția asigură protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal.

[Alin.3 art.4 introdus prin Legea nr.240-XIV din 23.12.98]

Poliția nu intervine în drepturile și libertățile cetățenilor decît în cazul în care nu-și poate exercita atribuțiile.

Nici un fel de limitări ale drepturilor și libertăților cetățenilor nu sînt admise decît în temeiul și în modul stabilit de lege.

Cetățenii sînt în drept să primească de la colaboratorii de poliție explicații privind limitările drepturilor și libertăților lor.

Poliția asigură dreptul la apărare juridică și alte drepturi ale persoanelor reținute și puse sub stare de arest, comunică locul lor de aflare rudelor, administrației de la locul de lucru sau de învățatură și în caz de necesitate ia măsuri pentru a le acorda asistență medicală urgentă și pentru a înlătura pericolul ce amenință viața, sănătatea și bunurile cuiva în urma reținerii sau punerii sub stare de arest a persoanelor menționate.

Este interzis ca poliția să destăinuie informațiile ce țin de viața personală a unui cetățean și denigrează onoarea și demnitatea acestuia sau pot prejudicia interesele lui legitime, dacă executarea atribuțiilor ei nu cer contrariul.

În cazul reabilitării ulterioare a persoanei de către instanța judecătorească, de procuror sau de însuși organul de poliție, informațiile compromițătoare despre încălcarea legalității ce au fost date publicității nemijlocit de organele de poliție, trebuie infirmate de organul de poliție în modul în care au fost date publicității, în termen de o lună din ziua intrării în vigoare a hotărîrii instanței judecătorești, a procuraturii sau a organului de poliție privind reabilitarea.

Articolul 5. Reglementarea legislativă a activității poliției

Activitatea poliției este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte acte legislative ale Republicii Moldova, de hotărîrile Guvernului, de deciziile autorităților administrației publice locale și de actele normative ale Ministerului Afacerilor Interne, care nu contrazic prezenta lege.

[Alin.1 art.5 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

În activitatea sa poliția se călăuzește de acordurile internaționale interguvernamentale și interdepartamentale la care Republica Moldova este parte.

[Alin.2 art.5 în redacția Legii nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 6. Antrenarea altor colaboratori ai organelor afacerilor interne și a militarilor trupelor de interne la îndeplinirea sarcinilor poliției

Colaboratorii organelor afacerilor interne, militarii trupelor de interne, cursanții și audienții instituțiilor de învățămînt ale Ministerului Afacerilor Interne pot fi antrenați la îndeplinirea sarcinilor poliției în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne. În acest caz asupra lor se extinde statutul juridic de colaborator al poliției, stabilit de prezenta lege.

[Art.6 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Titlul II STRUCTURA ȘI ADMINISTRAȚIA POLIȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 7. Structura poliției și starea ei de subordonare

Ca organ de drept al autorităților publice poliția Republicii Moldova se divizează în poliție de stat și poliție municipală.

Poliția de stat își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, poliția municipală - pe teritoriul unității administrative respective.

Structura organizatorică și limita numerică a efectivului poliției de stat se aprobă de Guvern la propunerea ministrului afacerilor interne, iar a poliției municipale - de autoritățile administrației publice locale și de ministrul afacerilor interne la propunerea comisarului poliției raionale, șefului direcției afacerilor interne a unității teritoriale autonome cu statut special și comisarului poliției municipiului Chișinău.

Poliția de stat în activitatea sa se subordonează Ministerului Afacerilor Interne. Poliția municipală se subordonează concomitent Ministerului Afacerilor Interne și autorităților administrației publice locale.

Controlul asupra activității poliției se înfăptuiește de Ministerul Afacerilor Interne, iar asupra activității poliției municipale - și de autoritățile administrației publice locale.

[Art.7 modificat prin Legea nr.482-XV din 04.12.03, în vigoare 01.01.04]

[Art.7 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

[Art.7 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 8. Conlucrarea din sistemul poliției

[Titlul art.8 în redacția Legii nr.474-XIV din 25.06.99]

Poliția de stat și cea municipală își exercită atribuțiile în strânsă conlucrare.

[Alin.1 art.8 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Primind informații despre pregătirea ori săvârșirea unei infracțiuni grave, organul poliției municipale ia măsurile necesare pentru preîntâmpinarea, curmarea și descoperirea ei, pentru stabilirea și fixarea urmelor infracțiunii, pentru paza locului incidentului și comunică neîntârziat despre aceasta organului respectiv al poliției de stat, transmițându-i ulterior materialele de care dispune.

La organizarea descoperirii infracțiunilor și la înfăptuirea măsurilor pentru urmărirea și reținerea persoanelor care au săvârșit infracțiuni, dispozițiile persoanelor oficiale ale poliției de stat sînt obligatorii pentru colaboratorii poliției municipale.

Poliția municipală acordă sprijin poliției de stat la înfăptuirea măsurilor de investigare operativă și a altor măsuri, comunică neîntârziat despre persoanele și faptele ce prezintă interes pentru ea.

Poliția de stat acordă poliției municipale asistență metodică și consultativă, sprijin, prin forțele și mijloacele ei, pentru exercitarea atribuțiilor încredințate ei.

Articolul 9. Competența Ministerului

Afacerilor Interne în sfera de activitate a poliției pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității Ministerul Afacerilor Interne:

1) participă la elaborarea programelor de stat pentru combaterea criminalității și menținerea ordinii publice și conduce înfăptuirea acestor programe;

2) participă la elaborarea și realizarea măsurilor de protecție de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor la depistarea, prevenirea, curmarea, cercetarea și descoperirea crimelor;

3) coordonează activitatea poliției de stat și a poliției municipale;

4) dirijează forțele și mijloacele poliției la înfăptuirea acțiunilor republicane;

5) dirijează subunitățile specializate în combaterea criminalității organizate;

6) organizează activitatea poliției în direcția prevenirii, constatării, curmării, descoperirii crimelor, urmării persoanelor care le-au săvârșit, în direcția căutării persoanelor date dispărute și a altor persoane în cazurile stabilite de legislație;

7) organizează activitatea poliției judecătorești;

8) exercită conducerea generală a activității de menținere a ordinii publice, a asigurării securității publice;

9) conlucrează cu organele de drept din alte state și cu organizațiile internaționale în problemele de combatere a criminalității și de ocrotire a ordinii publice;

10) efectuează finanțarea poliției, asigurarea ei tehnico - materială și socială;

11) ia măsuri pentru perfecționarea asigurării juridice a activității poliției;

12) elaborează, în conformitate cu legislația, normele generale, condițiile și modul de satisfacere a serviciului în organele poliției, precum și normativele-tip ale statelor de personal;

13) organizează pregătirea și reciclarea cadrelor de toate rangurile, dirijează instituțiile de învățământ superior, mediu și celelalte instituții din sistemul Ministerului Afacerilor Interne;

14) stabilește normative unice pentru organizarea lucrărilor de secretariat în organele poliției;

15) formează și administrează fondurile și evidențele republicane de informație, organizează schimbul de informație cu organele de interne ale altor state;

16) organizează și asigură securitatea circulației rutiere.

Ministerul Afacerilor Interne acordă în caz de necesitate ajutor poliției municipale pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective cu forțele și mijloacele poliției de stat.

În caz de calamități naturale, catastrofe, dezordini de masă și în alte cazuri excepționale sau în timpul desfășurării unor acțiuni de ordin republican poliția municipală, prin hotărârea Ministerului Afacerilor Interne, poate fi folosită temporar în afara teritoriului unității administrativ-teritoriale respective.

[Art.9 completat prin Legea nr.1595-XV din 26.12.02, în vigoare 18.04.03]

[Art.9 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

[Art.9 completat prin Legea nr.240-XIV din 23.12.98]

[Art.9 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 10. Sprijinul acordat de autoritățile administrației publice, de organizațiile obștești, de colectivele de muncă și de cetățeni la îndeplinirea sarcinilor poliției

Autoritățile administrației publice, colectivele de muncă, asociațiile obștești, persoanele oficiale și cetățenii acordă poliției ajutor multilateral pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității.

Cetățenii Republicii Moldova pot lucra, pe baza liberului consimțământ, în calitate de colaboratori netitulari ai poliției.

Articolul 11. Supravegherea asupra respectării legislației în activitatea poliției

Supravegherea asupra respectării întocmai și uniforme a legilor în activitatea poliției este exercitată de către Procurorul General și de către procurorii din subordonare.

[Art.11 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Titlul III ATRIBUȚIILE ȘI DREPTURILE POLIȚIEI

Articolul 12. Atribuțiile poliției

Poliția este obligată:

1) să ia măsuri pentru apărarea vieții, sănătății, onoarei, demnității și averii cetățenilor în cazurile în care ei sînt amenințați de acțiuni nelegitime, de alt pericol;

2) să controleze respectarea ordinii publice pe străzi, piețe, artere rutiere, în grădini publice, la aeroporturi, gări și în alte locuri publice pentru a asigura securitatea personală și publică;

3) să înregistreze informația sosită cu privire la infracțiuni, contravenții administrative și la alte evenimente care periclitează securitatea publică, să reacționeze prompt la sesizările și comunicările despre infracțiuni; să aducă la cunoștința autorităților administrației publice respective evenimentele care i-au devenit cunoscute și care pun în pericol securitatea personală, socială și a statului și cer reacționarea lor promptă;

4) să efectueze urmărirea penală în conformitate cu legea de procedură penală în cazul infracțiunii flagrante;

5) să exercite măsurile de protecție de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor la depistarea, prevenirea, curmarea, cercetarea și descoperirea crimelor, la examinarea judiciară a dosarelor penale, în conformitate cu legislația în vigoare;

6) să ia măsuri de investigare operativă și alte măsuri necesare, prevăzute de legislație, pentru stabilirea, prevenirea, curmarea infracțiunilor, pentru indentificarea și punerea sub urmărire a persoanelor care le-au săvîrșit și a persoanelor ce se ascund de organele de urmărire penală și judecătorești, se sustrag de la executarea pedepsei penale, precum și a persoanelor date dispărute sau a altor persoane, în cazurile prevăzute de legislație;

7) să îndeplinească însărcinări și dispoziții în scris ale procurorului, hotărârile instanțelor de judecată, însărcinările date de ofițerul de urmărire penală privind înfăptuirea acțiunilor de urmărire penală;

8) să înăptuiască, în limitele competenței, expertize criminalistice; să asigure, în modul stabilit, participarea specialiștilor serviciului de criminalistică în activitatea de urmărire penală;

9) să curme contravențiile administrative, să instruiască și să examineze în măsura competenței cauze privind contravențiile administrative; 10) să identifice cauzele și condițiile la săvârșirea crimelor și a contravențiilor administrative, să ia măsuri în limitele drepturilor ei pentru înlăturarea lor; să înăptuiască o muncă de profilaxie în mediul persoanelor criminogene; să participe la educarea juridică a populației;

11) să ia măsuri urgente pentru salvarea oamenilor, pentru acordarea de ajutor la paza averii rămase fără supraveghere în cazurile de accidente, catastrofe, incendii, calamități naturale și în urma altor circumstanțe externe; să participe, în conformitate cu legea, la asigurarea regimului juridic al stării excepționale sau de război și a formelor speciale de guvernare în cazul instituirii lor pe întreg teritoriul Republicii Moldova sau în unele localități, precum și la înfăptuirea măsurilor de carantină în caz de epidemii și de epizootii;

12) să înăptuiască controlul asupra comportamentului persoanelor arestate la domiciliu, liberate provizoriu sub control judiciar sau pe cauțiune;

13) să acorde sprijin persoanelor care au ispășit pedeapsa la adaptarea lor socială;

14) să efectueze paza obiectivelor stabilite de Guvern;

15) să înăptuiască reglarea circulației rutiere și supravegherea respectării circulației, să controleze starea drumurilor, străzilor și a mijloacelor de transport;

16) să asigure respectarea regulilor de deschidere și funcționare a obiectivelor construite cu permisiune specială, a regulilor de achiziționare, păstrare și transportare a armelor, munițiilor, substanțelor și a materialelor explozive, a altor obiecte și substanțe care intră în lista stabilită de legislație;

17) să controleze respectarea de către cetățeni și persoanele oficiale a regimului de pașapoarte, avînd pentru acest scop dreptul de intrare în locuințele cetățenilor de la ora 6.00 pînă la ora 22.00;

18) să efectueze, în modul stabilit de lege, controalele necesare privind cererile depuse pentru acordarea sau retragerea cetățeniei;

19) să verifice respectarea de către cetățenii statelor străine sau de persoanele fără cetățenie a regulilor de intrare și de ieșire în Republica Moldova;

20) să acorde, în limitele posibilităților, prim ajutor persoanelor care au suferit de pe urma infracțiunilor și accidentelor, dacă starea lor prezintă pericol pentru viața, sănătatea sau averea lor sau dacă se află în stare de neputință sau într-un alt impas, precum și minorilor rămași fără supravegherea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc;

21) să păzească, pe baza contractelor, averea proprietarilor; să inspecteze subunitățile pazei întreprinderilor de stat, a instituțiilor și organizațiilor;

22) să ia măsuri urgente pentru asigurarea integrității averii fără stăpîn, a celei succesoriale și a comorilor pînă la transmiterea lor în administrarea autorităților administrației publice și a persoanelor oficiale respective;

23) să asigure integritatea documentelor, obiectelor, valorilor și a altor bunuri predate poliției, să ia măsuri pentru restituirea lor posesorilor legitimi sau pentru realizarea lor în modul stabilit;

24) să execute mandatele și deciziile instanțelor de judecată pentru punerea persoanelor în stare de arest preventiv, hotărîrile instanțelor de judecată, ale procurorilor și ofițerilor de urmărire penală pentru aducerea cu forța a persoanelor, care, fiind citate, se sustrag de la prezentarea în organele respective;

25) să asigure securitatea judecătorilor și a participanților la proces în instanțele judecătorești, iar în caz de necesitate și în afara lor, în condițiile legii;

26) să execute indicațiile președintelui ședinței de judecată privind aplicarea față de inculpat și de alte persoane a măsurilor procesuale de constrîngere prevăzute de lege;

27) să asigure paza localurilor instanțelor judecătorești;

28) să asigure aducerea la locul procesului judiciar a materialelor cauzei penale, a corpurilor delict, precum și integritatea lor;

29) să asigure ordinea publică în sediul instanțelor judecătorești;

30) să asigure aducerea în instanța judecătorească a persoanelor care se eschivează să se prezinte;

31) să acorde asistență executorilor judecătorești în procesul îndeplinirii acțiunilor executorii;

32) să contribuie la aducerea în autoritățile sau instituțiile publice respective, la rugămintea acestora, a persoanelor care se sustrag de la prezentare benevolă și care suferă de alcoolism cronic, de narcomanie sau de toxicomanie, sînt afectate de boli psihice sau venerice, în privința cărora există temeieri suficiente de a presupune că sînt contaminate de virusul imunodeficient al omului;

- 33) să escorteze și să țină sub pază persoanele reținute și deținute;
- 34) să execute hotărârile instanțelor de judecată privind arestul administrativ;
- 35) să comunice, în modul stabilit, instituțiilor de ocrotire a sănătății despre persoanele ce fac abuz de băuturi alcoolice, consumă substanțe narcotice sau toxice fără prescripțiile medicului, precum și despre persoanele în privința cărora există temeieri suficiente pentru a presupune că sînt bolnave de boli psihice, venerice sau sînt contaminate de virusul imunodeficient al omului;
- 36) să acorde, în limitele drepturilor de care dispun, ajutor deputaților, persoanelor oficiale din autoritățile administrației publice, de la întreprinderi, instituții și organizații pentru exercitarea de către ei a activității prevăzute de lege în cazul în care lor li se opune rezistență sau sînt în pericol;
- 37) să asigure securitatea personală și patrimonială a martorilor, a victimelor și a altor persoane, a căror viață, sănătate și avere sînt amenințate de pericol în legătură cu ajutorul acordat de ei organelor de ocrotire a normelor de drept pentru prevenirea și descoperirea crimelor.
- 38) să controleze permisele de conducere a autovehiculelor și a actelor tehnice la mijloacele de transport pentru identificarea persoanelor și a vehiculelor care se află în cautare;
- [Art.12 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]*
[Art.12 compl. prin Legea nr.1595-XV din 26.12.02, în vigoare 18.04.03]
[Art.12 modificat prin Legea nr.417-XV din 26.07.2001]
[Art.12 modificat prin Legea nr.1138-XIV din 13.07.2000]
[Art.12 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]
[Art.12 modificat prin Legea nr.240-XIV din 23.12.98]
[Art.12 modificat prin Legea nr.1277-XIII din 18.07.97]
[Art.12 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 13. Drepturile poliției

Poliția are dreptul:

- 1) să ceară cetățenilor și persoanelor oficiale respectarea ordinii publice și încetarea infracțiunilor, să ia măsuri de constrîngere, prevăzute de lege, față de infractori;
- 2) să controleze la cetățeni și la persoanele oficiale actele de identitate și alte documente oficiale, necesare pentru a stabili dacă ei respectă normele juridice, a căror executare e supravegheată și controlată de poliție;
- 3) să cheme la poliție cetățenii și persoanele oficiale implicate în cazurile și materialele care se află în gestiune, iar în caz de sustragere fără motive întemeiate de la înfățișare la chemare - să-i supună aducerii forțate și să-i tragă la răspunderea stabilită prin lege;
- 4) să întocmească procese-verbale privind orice contravenții administrative, să aducă la poliție sau în alte localuri de serviciu și să rețină pînă la trei ore, dacă o altă durată nu este stabilită de lege, persoanele care au săvîrșit contravenții administrative, să le supună controlului corporal, să le controleze obiectele pe care le au cu ele, să le ridice obiectele și documentele și să ia alte măsuri prevăzute de lege pentru asigurarea procedurii în cazurile privind contravențiile administrative;
- 5) să aplice, în cazurile prevăzute de lege, sancțiuni administrative sau să predea în modul stabilit de lege materialele privind contravențiile administrative spre examinare altor autorități ale administrației publice, colectivelor de muncă, asociațiilor obștești;
- 6) să rețină și să dețină în localuri special stabilite persoanele care au intrat clandestin, se află ilegal și sînt supuse expulzării de pe teritoriul Republicii Moldova, se sustrag de la executarea pedepsei penale, de la arest administrativ, de la plecare la instituțiile de reabilitare socială sau la alte instituții specializate pentru a urma tratamentul obligatoriu de alcoolism cronic, de narcomanie sau de toxicomanie, stabilit pentru ele de instanța de judecată;
- [Pct.6 completat prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]*
- 7) să rețină persoanele ce se ocupă cu vagabondajul și cu cerșitul, precum și persoanele condamnate convențional la privațiune de libertate cu atragerea lor obligatorie la muncă, persoanele eliberate convențional din locurile de reclusiune cu atragerea lor obligatorie la muncă, care au părăsit samavolnic locul de lucru;
- 8) să rețină și să dețină în instituțiile de primire provizorie, în cazurile stabilite de lege, persoanele care nu au împlinit vîrsta de 18 ani, dacă este necesară izolarea lor urgentă, precum și persoanele care urmează să fie trimise în instituții speciale de educare prin muncă;
- 9) să rețină minorii rămași fără supravegherea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc;
- 10) să rețină, în conformitate cu legislația în vigoare, persoanele bănuite sau învinuite de comiterea infracțiunii, persoanele care se ascund de urmărirea penală și de judecată, precum și persoanele față de care a fost aplicată arestarea preventivă;
- [Pct.10 în redacția Legii nr.64-XVI din 30.03.06, în vigoare 28.04.06]*
[Pct.10 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

11) să rețină pînă la 72 de ore persoanele bănuite de săvîrșirea infracțiunii sau a contravenției administrative, care intenționat se împotrivesc stabilirii identității;

[Pct.11 în redacția Legii nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

12) să expedieze la posturile medicale de dezalcoolizare, iar în cazul în care acestea lipsesc - la subunitățile de serviciu ale poliției persoanele care, aflîndu-se în stare de ebrietate în locuri publice, au pierdut capacitatea de a se mișca sau a se orienta de sine stătător, precum și care prezintă pericol pentru sine și pentru alte persoane, și să le dețină pînă la trezirea din beție;

13) să rețină militarii care au comis infracțiuni pînă la predarea lor patrulelor militare, comandantului militar, comandanților unităților militare sau comisarilor militari;

14) să rețină persoanele care au întreprins tentative de sinucidere, dacă ele nu necesită asistență medicală, pînă la stabilirea circumstanțelor cauzei;

15) să prezinte autorităților administrației publice, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor de stat și celor obștești sesizări, obligatorii pentru examinare, cu privire la lichidarea cauzelor infracțiunilor și a condițiilor care le generează;

[Pct.15 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

16) să adune și să țină evidența informațiilor, primite în cadrul activității ei legitime, despre persoanele, obiectele și faptele necesare pentru exercitarea atribuțiilor pe care le are poliția;

17) să efectueze fotografierea, înregistrarea sonoră și video, dactiloscopia și înregistrarea persoanelor ținute sub stare de arest, reținute în baza unor bănuieli de a fi săvîrșit o infracțiune, învinuite de săvîrșirea unor infracțiuni, supuse arestului administrativ, precum și a persoanelor care se împotrivesc stabilirii identității în cazul comiterii de către ele a unor delictе;

[Pct.18) abrogat prin Legea nr.1277-XIII din 18.07.97]

19) să intre în orice timp al zilei în locuințe și în alte încăperi ale cetățenilor, pe loturile de pămînt ce le aparțin, pe teritoriul și în localul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și să le cerceteze în scopul curmării infracțiunilor sau contravențiilor, urmării persoanelor suspectate de comiterea infracțiunilor sau contravențiilor, persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală și de judecată, se sustrag de la executarea pedepsei penale, de la arestul administrativ, de la tratamentul obligatoriu de alcoolism cronic, narcomanie sau toxicomanie, sau dacă în baza unor date suficiente se poate presupune că în aceste localuri a fost comisă sau se comite vreo infracțiune, precum și în caz de calamități naturale și în alte împrejurări externe care pun în pericol securitatea publică și securitatea personală a cetățenilor. Despre toate cazurile în care colaboratorii poliției sînt impuși de circumstanțe să pătrundă în locuințe și în alte încăperi ce aparțin cetățenilor judecătorul de instrucție este înștiințat despre aceasta în timp de 24 de ore;

[Pct.19 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Pct.19 completat prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]

20) să efectueze în modul stabilit de lege examinarea persoanelor pentru a stabili, dacă ele au consumat sau nu alcool, substanțe narcotice sau toxice, sau să aducă aceste persoane la instituția medicală pentru a fi examinate, dacă rezultatele examinării sînt necesare pentru confirmarea sau respingerea faptului delictului sau pentru examinarea obiectivă a cazului de infracțiune;

21) să efectueze controlul mijloacelor de transport la înfăptuirea, în conformitate cu hotărîrea șefului organului de poliție a operațiilor pentru reținerea persoanelor care au săvîrșit infracțiuni sau au evadat de sub strajă, pe sectoarele de teren unde se presupune că ele își vor face apariția, să supună, în caz de necesitate, controlului corporal conducătorii mijloacelor de transport și călătorii;

22) să efectueze controlul bagajului de mîină și al bagajului pasagerilor transportului aerian, iar în caz de necesitate, să efectueze controlul corporal al pasagerilor;

23) să limiteze temporar sau să interzică circulația transportului și a pietonilor pe străzi și pe drumuri, precum și accesul cetățenilor pe anumite porțiuni de teren și spre anumite obiecte în scopul asigurării securității publice, ocrotirii vieții, sănătății și averii cetățenilor, efectuării unor acte de procedură și de investigație operativă;

24) să supună controlului activitatea întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor în scopul asigurării securității circulației rutiere; să interzică exploatarea mijloacelor de transport, a căror stare tehnică prezintă pericol pentru securitatea circulației sau ale căror degajări de gaze de eșapament în atmosferă depășesc normele admise; să oprească mijloacele de transport și să controleze permisele de conducere ale șoferilor, foile de parcurs și documentele de trăsură respective; să efectueze controlul mijloacelor de transport, dacă se presupune că ele sînt folosite în scopuri nelegale; să limiteze sau să interzică efectuarea lucrărilor de reparație și de construcție a drumurilor, precum și alte lucrări rutiere, dacă nu se respectă cerințele asigurării securității publice;

25) să elibereze întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor și cetățenilor autorizații pentru procurarea, păstrarea, transportarea și folosirea armelor de foc; a munițiilor pentru ele, precum și să anuleze aceste autorizații, dacă cetățenii în cauză nu respectă regulile stabilite de comportare cu ele și în caz de necesitate, să sechestreze aceste obiecte; să elibereze autorizații pentru deschiderea atelierilor de reparare a armelor și a întreprinderilor pirotehnice, a poligoanelor de tragere, a standurilor, a magazinelor de desfacere a armelor de foc și a munițiilor pentru ele, să anuleze aceste autorizații dacă la obiectivele în cauză se încalcă modul stabilit de activitate a lor;

26) să sechestreze de la cetățeni și de la persoanele oficiale averea fără stăpîn, obiectele și substanțele interzise în circulația civilă sau care se află la ei fără autorizație specială, precum și documentele care au semne de falsificare și, în dependență de soluționarea chestiunii cu privire la responsabilitate, să restituie posesorului, să nimicească sau să realizeze în modul stabilit aceste obiecte sau documente;

27) să folosească liber și gratuit mijloacele de transport ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor sau cetățenilor, cu excepția celor din posesiunea misiunilor diplomatice și consulare ale statelor străine, pentru trecerea la locul calamității naturale, transportarea la instituția de tratament a cetățenilor care au nevoie de asistență medicală urgentă, pentru urmărirea și aducerea la poliție a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, precum și pentru trecerea la locul incidentului în cazul în care acest lucru nu permite amânare;

28) să folosească liber și gratuit, în scop de serviciu, mijloacele de telecomunicații ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, iar mijloacele ce aparțin cetățenilor, cu acordul acestora;

[Pct.28 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

29) să folosească gratuit mijloacele de informare în masă în scopul stabilirii circumstanțelor infracțiunilor și identificării infractorilor urmării persoanelor care se ascund de urmărire penală și de judecată, în scopul căutării persoanelor date dispărute, precum și în scopul preîntâmpinării infracțiunilor și întăririi ordinii de drept;

[Pct.29 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

30) să anunțe stabilirea și plățirea premiilor pentru ajutorul acordat de orice cetățean la descoperirea infracțiunilor și la reținerea persoanelor ce le-au săvârșit; să premieze cetățeni pentru ajutorul acordat la îndeplinirea altor sarcini ce revin poliției;

31) să îndepărteze de la conducerea mijloacelor de transport persoanele în privința cărora au apărut suspiciuni că ele se află în stare de ebrietate, au consumat substanțe narcotice sau toxice, să le controleze la fața locului sau să le trimită la expertiză, șoferii care nu au permis de conducere a mijloacelor de transport de categoria corespunzătoare ori de folosire a acestor mijloace de transport, precum și persoanele care au încălcat în mod grav regulile circulației rutiere;

32) să formeze și să folosească bănci de informații determinate de lege și de alte acte normative;

33) în modul, stabilit de lege și de alte acte normative ale Republicii Moldova, să ceară și să primească gratuit de la întreprinderi instituții, organizații și persoane particulare date necesare pentru îndeplinirea sarcinilor ce îi revin poliției;

34) în scopul sesizării, curmării și descoperirii la timp a infracțiunilor să aplice toate măsurile de procedură cu caracter de cercetare operativă, inclusiv să atragă cetățenii la colaborare în mod confidențial. Pentru descoperirea infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave să asculte convorbirile telefonice să aplice alte mijloace tehnice din dotarea poliției în conformitate cu legislația în vigoare;

[Pct.34 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Pct.34 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

35) în scopul constatării contravențiilor administrative, să utilizeze mijloace tehnice din dotare supuse controlului metrologic și certificate de organul abilitat. Modul de utilizare se stabilește de către Guvern;

[Pct.35 introdus prin Legea nr.165-XV din 04.04.03, în vigoare 25.04.03]

36) să verifice caracterul legitim al achiziționării bunurilor de stat, obștești și cooperatiste, precum și integritatea lor în locurile de producție, păstrare, transportare și de realizare în acest scop să viziteze întreprinderile, inclusiv cele cooperatiste, organizațiile și instituțiile, să efectueze cu participarea administrației cercetarea încăperilor de producție, a depozitelor și a altor încăperi de serviciu. În cazul descoperirii unor încălcări ale condițiilor de asigurare a integrității bunurilor materiale și a mijloacelor bănești, să ceară lichidarea acestor încălcări, să propună organelor ierarhic superioare măsuri respective, iar în cazul în care încălcările rămân nelichidate, să-i tragă la răspundere pe cei vinovați în conformitate cu legea;

37) să ceară persoanelor oficiale și gestionarilor, precum și persoanelor ce însoțesc mărfuri, să prezinte documentele pentru bunurile materiale și de altă natură; în caz de necesitate să verifice în prezența lor corespunderea acestor documente mărfurilor, materiilor prime, semifabricatelor, producției finite care se află în depozite, în încăperile de producție și în alte încăperi de serviciu, în mijloacele de transport;

38) să ceară întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor să prezinte documentele tehnico-normative și de evidență prin care se reglementează și se omologhează operațiile de folosire a bunurilor materiale și mijloacelor bănești;

39) de comun acord cu administrația întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor să atragă pentru consultații specialiști, menținându-se salariul mediu lunar al acestora la locul de lucru;

40) în cazul în care există date autentice ca semne ale infracțiunii să ceară persoanelor oficiale să prezinte documentele, informațiile și explicațiile necesare, să efectueze verificări, inventarieri și revizii ale activității de producție, economico-financiare a întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor; în cazurile necesare să sigileze casele și locurile de păstrare a documentelor pentru a lua măsuri de investigație operativă și alte măsuri prevăzute de lege în scopul descoperirii infracțiunilor și a persoanelor care le-au săvârșit;

41) să ia de la întreprinderi, inclusiv de la cele cooperatiste, organizații și instituții, în calitate de probe de materii prime, semifabricate, articole și să le trimită spre analiză și cercetare în laboratoarele de cercetări științifice și în alte instituții ale ministerelor și departamentelor;

42) să organizeze și să efectueze, cu ajutorul inspectoratelor de stat și al obștinii, cumpărături de control în scopul verificării modului în care se respectă prețurile stabilite, regulile de comerț și de prestare de servicii la toate întreprinderile;

43) să aplice și să ridice interdicțiile de intrare și ieșire din Republica Moldova;
[Pct.43(42) introdus prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]

44) să solicite autorităților administrației publice, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor de stat sau private și organizațiilor obștești informația privind intrarea, șederea și ieșirea din țară a cetățenilor străini sau a apatrizilor;

[Pct.44(43) introdus prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]

45) să ia decizii privind reducerea termenului de ședere și să întocmească dosare de expulzare a cetățenilor străini sau a apatrizilor.

[Pct.45(44) introdus prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]

Titlul IV

APLICAREA FORȚEI, MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMEI DE FOC

Articolul 14. Condițiile și limitele aplicării forței, mijloacelor speciale și a armei de foc

Poliția are dreptul să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc în cazurile și în modul prevăzute de prezenta lege.

Aplicarea forței, mijloacelor speciale sau a armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ele cu acordarea unui timp suficient pentru reacția de răspuns, cu excepția cazurilor în care tergiversarea aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei generează un pericol direct pentru viața și sănătatea cetățenilor și a colaboratorilor poliției, poate conduce la alte urmări grave.

Arma de foc nu se aplică contra femeilor și minorilor, persoanelor de vîrstă înaintată, precum și contra oamenilor cu evidente deficiențe fizice, cu excepția cazurilor în care ei au săvîrșit un atac armat, opun rezistență folosind arme sau au săvîrșit un atac în grup, ce amenință viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest fel nu pot fi respinse pe alte căi și cu alte mijloace.

[Alin.3 art.14 modificat prin Legea nr.263-XIV din 24.12.98]

În toate cazurile cînd aplicarea forței nu poate fi evitată, colaboratorii poliției sînt datori să se străduiască să aducă o daună cît mai mică sănătății, onoarei, demnității și bunurilor cetățenilor, de asemenea să asigure acordarea asistenței medicale victimelor.

În cazul rănirii sau decedării cetățenilor ca urmare a aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc colaboratorul poliției este dator să comunice despre aceasta șefului său direct, pentru ca acesta să-l înștiințeze pe procuror.

Depășirea de către colaboratorii poliției a atribuțiilor lor în ceea ce privește aplicarea forței, a mijloacelor speciale și a armei de foc atrage după sine răspunderea prevăzută de lege.

Articolul 15. Aplicarea forței fizice

Colaboratorii poliției aplică forța fizică, inclusiv procedee speciale de luptă, pentru curmarea infracțiunilor, pentru înfrîngerea rezistenței opuse cerințelor legale, dacă metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

Articolul 16. Aplicarea mijloacelor speciale

Colaboratorii poliției aplică cătușe, bastoane de cauciuc, mijloace de imobilizare, substanțe lacrimogene și substanțe colorante speciale, dispozitive audio-vizuale de influență psihologică, mijloace de distrugere a obstacolelor și de oprire forțată a mijloacelor de transport, tunuri de apă, mașini blindate și alte mijloace din dotarea poliției, precum și cîinii de serviciu în următoarele cazuri:

1) în timpul respingerii atacurilor asupra cetățenilor, asupra colaboratorilor poliției și a altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității;

2) în timpul eliberării ostaticilor;

3) în timpul curmării dezordinilor de masă și încălcărilor în grup a ordinii publice;

4) în timpul respingerii atacurilor asupra unor clădiri, unor încăperi, unor construcții și unor mijloace de transport, indiferent de apartenența lor, sau în timpul eliberării obiectelor deja ocupate;

5) în timpul reținerii și aducerii la poliție sau în altă încăpere de serviciu a persoanelor ce au săvîrșit infracțiuni, precum și în timpul escortării și deținerii persoanelor reținute și a persoanelor supuse arestului, persoanelor puse sub stare de arest, dacă ele nu se subordonează sau opun rezistență colaboratorilor poliției, precum și în cazul în care sînt temeieri pentru a presupune că ele pot să evadeze, să pricinuiască daune persoanelor din preajma lor sau lor înșiși;

6) în timpul curmării neîndeplinirii premeditate a cerințelor legitime ale colaboratorilor poliției și ale altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității.

Tipul mijlocului special și intensitatea aplicării lui sînt stabilite de către colaboratorul poliției cu luarea în considerare a situației ce se creează, a caracterului infracțiunii și a identității delicventului.

Nomenclatorul complet al mijloacelor speciale, precum și regulile de aplicare a lor se aprobă de Guvern.

[Alin.3 art.16 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Pentru asigurarea securității personale în timpul executării obligațiilor de serviciu lucrătorii poliției se folosesc de scuturi, căști, jilete paraglonte și de alte mijloace de protecție individuală.

Articolul 17. Aplicarea și folosirea armei de foc

Colaboratorii poliției au dreptul să dețină, să aibă asupra lor în permanență, să aplice și să folosească arme de foc.

Arma de foc este folosită ca măsură extremă de către colaboratorii poliției în următoarele cazuri:

– pentru apărarea cetățenilor și pentru autoapărare contra unor atacuri ce constituie un pericol real pentru viața sau sănătatea lor, precum și pentru prevenirea capturării prin violență a armei de foc;

– pentru respingerea unui atac în grup sau atac armat asupra colaboratorilor poliției, asupra altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, precum și pentru respingerea atacurilor de altă natură ce periclitează viața sau sănătatea lor;

– pentru eliberarea ostaticilor, dacă viața sau sănătatea lor se află în pericol;

[Subalin.3 în redacția Legii nr.263-XIV din 24.12.98]

– pentru respingerea unor atacuri în grup sau atacuri armate asupra unor obiective importante, aflate sub pază, asupra încăperilor de locuit și de menire gospodărească ale cetățenilor, asupra sediilor autorităților publice și organizațiilor obștești, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, dacă există un pericol real pentru viața sau sănătatea persoanelor care se află în ele, pentru respingerea atacurilor asupra personalului militar și de serviciu al organelor de poliție;

[Subalin.4 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

[Subalin.4 completat prin Legea nr.263-XIV din 24.12.98]

– pentru reținerea persoanei care opune rezistență armată ori care a fost surprinsă în momentul săvîrșirii unei infracțiuni grave, sau a delicventului care evadează de sub arest, precum și a unei persoane înarmate care refuză să se subordoneze cerinței legale de a depune arma, cînd este imposibilă înfrîngerea rezistenței sau reținerea delicventului pe alte căi și cu alte mijloace.

Drept atentat la securitatea personală a colaboratorului poliției, pe lîngă alte acțiuni, este calificată și apropierea infractorului de el la mai puțin de trei metri, după ce a fost somat să se oprească.

Efectuarea unei împușcături asupra țintei este considerată drept aplicare a armei.

Colaboratorii poliției pot folosi arma pentru a da un semnal de alarmă sau a solicita ajutor, pentru a neutraliza un animal ce amenință viața și sănătatea cetățenilor.

Arma poate fi folosită fără avertizare în caz de atac prin surprindere, de atac cu utilizarea tehnicii de luptă, a mijloacelor de transport, a aparatelor de zbor, a navelor fluviale, în cazul eliberării ostaticilor, evadării de sub arest cu armă sau cu ajutorul mijloacelor de transport, precum și în timpul evadării din mijloacele de transport în timpul deplasării lor.

Se interzice aplicarea și folosirea armei dacă în urma acestei acțiuni pot avea de suferit persoane străine.

În toate cazurile de aplicare și de folosire a armei de foc colaboratorul poliției este dator să ia toate măsurile posibile pentru a asigura securitatea cetățenilor, ca dauna cauzată sănătății, onoarei, demnității și bunurilor lor să fie cât mai mică, precum și pentru a acorda asistență medicală urgentă victimelor.

[Alin.8 art.17 completat prin Legea nr.263-XIV din 24.12.98]

Titlul V **SERVICIUL ÎN CADRUL POLIȚIEI**

Articolul 18. Colaboratorul poliției

Colaborator al poliției este persoana care se află în funcție în organele poliției, este investită cu împuterniciri pentru exercitarea atribuțiilor și drepturilor poliției și are un grad special.

Nomenclatorul gradelor speciale ale colaboratorilor poliției se stabilește de Parlament, iar modul de conferire a acestora - de Guvern.

Specimenul legitimației pentru persoanele cu grade speciale supreme din corpul de comandă al organelor afacerilor interne și Regulamentul cu privire la legitimația pentru persoanele cu grade speciale supreme din corpul de comandă al organelor afacerilor interne se aprobă de către Președintele Republicii Moldova.

Colaboratorii poliției au o uniformă unică, aprobată de Guvern, pe care o primesc în mod gratuit. În baza hotărârii autorităților administrației publice locale, în cadrul poliției municipale uniforma poate avea simboluri distinctive aplicate pe piept sau pe mîneacă. Colaboratorilor poliției, drept confirmare a împuternicirilor lor, li se eliberează legitimații de serviciu și insigne de model stabilit.

[Art.18 completat prin Legea nr.438-XV din 06.11.03, în vigoare 05.12.03]

[Art.18 completat prin Legea nr.291-XV din 21.06.2001]

Articolul 19. Efectivul poliției

În poliție pot fi angajați cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani.

[Alin.1 art.19 în redacția Legii nr.291-XV din 21.06.2001]

[Se declară neconstituțională modificarea introdusă prin Legea]

[nr.1162-XIV din 26.07.2000 conform Hot. Curții Constituționale nr.6 din 06.02.2001]

[Alin.1 art.19 modificat prin Legea nr.1162-XIV din 26.07.2000]

Pentru a face studii în instituțiile de învățămînt de specialitate ale Ministerului Afacerilor Interne pot fi admise persoane care au împlinit vârsta de 17 ani.

[Alin.2 art.19 în redacția Legii nr.557-XIII din 21.07.95]

La angajarea în serviciu colaboratorul poliției depune jurămînt. Textul jurămîntului și procedura depunerii lui se aprobă de Parlament.

[Alin.3 art.19 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

La încadrarea în serviciu și ulterior în fiecare an, colaboratorul de poliție este obligat să prezinte, în condițiile legii, declarație cu privire la venituri și proprietate.

[Alin. introdus prin Legea nr.136-XV din 06.05.04, în vigoare 11.06.04]

La angajarea în serviciu, colaboratorul poliției este supus înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legislația.

[Alin.4 introdus prin Legea nr.12-XV din 06.02.04, în vigoare 27.02.04]

Pentru colaboratorii nou primiți ai poliției poate fi stabilit un termen de încercare de pînă la un an.

Ocuparea posturilor în organele, instituțiile și subunitățile poliției poate fi efectuată atît pe bază de concurs, cît și prin încheierea de contracte în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.

Colaboratorii poliției se află la serviciu în poliție pînă la atingerea următoarelor limite de vîrstă:

- 1) de la polițist, soldat al serviciului intern la căpitan de poliție, căpitan al serviciului intern - 45 ani;
- 2) de la maior de poliție, maior al serviciului intern la colonel de poliție, colonel al serviciului intern - 50 ani;
- 3) general-maior de poliție, general-maior al serviciului intern - 55 ani;

4) general-locotenent de poliție, general-locotenent al serviciului intern, general-colonel de poliție, general-colonel al serviciului intern - 60 ani.

[Alin.7(6) art.19 în redacția Legii nr.291-XV din 21.06.2001]

[Alin.6 art.19 în redacția Legii nr.78-XIII din 26.04.94]

Termenul de aflare la serviciu în poliție peste limita de vîrstă poate fi prelungit, de către persoana împuternicită cu dreptul de a numi în funcție, pe o perioadă de pînă la 5 ani, la cererea personală a colaboratorului poliției, cu condiția că acesta este apt pentru serviciul militar, în baza concluziei comisiei medico-militare.

[Alin.8(7) art.19 introdus prin Legea nr.291-XV din 21.06.2001]

Persoanele supuse serviciului militar, angajate în poliție, se scot de la evidență militară în conformitate cu legislația și se includ în statele Ministerului Afacerilor Interne.

[Alin.(9)8 art.19 introdus prin Legea nr.291-XV din 21.06.2001]

Articolul 20. Satisfacerea serviciului în cadrul poliției

Angajarea, transferarea și concedierea din poliție se efectuează în conformitate cu prezenta lege. Codul muncii și alte acte legislative se aplică în măsura în care nu contravin prezentei legi.

[Alin.1 art.20 în redacția Legii nr.291-XV din 21.06.2001]

[Se declară neconstituțională completarea introdusă prin Legea]

[nr.1162-XIV din 26.07.2000 conform Hot. Curții Constituționale nr.6 din 06.02.2001]

[Alin.1 art.20 completat prin Legea nr.1162-XIV din 26.07.2000]

Pentru colaboratorii poliției se stabilește ziua de muncă nenormată, durata totală a săptămînii de lucru fiind de 40 de ore.

[Alin.2 art.20 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Colaboratorii poliției nu au drept să-și întrerupă activitatea ca măsură de soluționare a litigiilor de muncă în colectiv.

În cadrul poliției nu se admite activitatea partidelor politice și a altor asociații social-politice ale cetățenilor.

[Alin.5 exclus prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 21. Concedierea din poliție

Colaboratorul poliției poate fi concediat din serviciu din proprie inițiativă sau din inițiativa conducerii:

1) pe motive de vîrstă - la atingerea limitei de vîrstă pentru aflare la serviciu în poliție, stabilite la art.19 alin.6 din prezenta lege;

2) pe motive de boală - în cazul recunoașterii de către comisia medico-militară a inaptitudinii pentru serviciul militar pe timp de pace (se concediază cu trecerea în rezervă - dacă persoana este recunoscută aptă pentru serviciul militar de gradul doi pe timp de război; se concediază cu trecerea în retragere - dacă persoana este recunoscută inaptă pentru serviciul militar, cu radierea din evidența militară);

3) din cauza sănătății șubrede - în cazul recunoașterii acestuia, de către comisia medico-militară, drept apt pentru serviciul militar auxiliar pe timp de pace (apt pentru serviciul militar de gradul întâi pe timp de război);

4) în cazul reducerii statelor de personal - dacă nu există posibilități de a fi numit în altă funcție în legătură cu reducerea statelor, lichidarea sau reorganizarea structurală a organului respectiv al afacerilor interne;

5) la expirarea termenului serviciului prevăzut în contract - în cazul cînd cu colaboratorul poliției a fost încheiat un contract individual de muncă pe un termen stabilit;

6) pentru necorespunderea funcției - conform deciziei comisiei de atestare, prin care s-a constatat incapacitatea profesională a colaboratorului poliției, ca urmare a calificării insuficiente, a incompetenței profesionale, a lipsei studiilor respective și a altor circumstanțe, care fac imposibilă îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. În baza acestor norme, dar fără decizia comisiei de atestare, se concediază, de asemenea, persoanele ce nu au susținut termenul de încercare stabilit la angajarea în serviciu;

7) pentru încălcarea disciplinei - în cazul neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, comise în mod repetat în decursul unui an după aplicarea sancțiunii disciplinare pentru acțiuni similare, sau al comiterii sistematice a unor asemenea acțiuni, sau al săvîrșirii unei singure fapte grave, care a prejudiciat considerabil interesele publice, drepturile și interesele legitime ale cetățenilor ori persoanelor juridice, sau al prezentării la serviciu în stare de ebrietate sau al consumului de băuturi alcoolice, de stupefiante ori de substanțe toxice în timpul serviciului, sau al absentării de la serviciu fără motive întemeiate mai mult de trei ore;

- 8) pentru săvârșirea unor contravenții ce discreditează efectivul de trupă și corpul de comandă;
- 9) în baza hotărârii judecătorești;
- 10) în cazul pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- 11) în legătură cu transferul la lucru în alt minister, departament și organizație - în baza demersului respectiv, cu acordul colaboratorului poliției;
- 12) în legătură cu alegerea într-o funcție electivă în autoritățile publice;
- 13) în legătură cu restabilirea în serviciu a persoanei care a îndeplinit anterior această funcție, în situația când colaboratorul poliției a refuzat să fie numit în altă funcție;
- 14) conform cererii personale - în circumstanțe care îl împiedică să-și exercite în continuare atribuțiile de serviciu. În baza acestui punct, colaboratorul poliției poate fi concediat numai din proprie inițiativă.
[Art.21 în redacția Legii nr.291-XV din 21.06.2001]

Articolul 22. Atribuțiile colaboratorilor poliției

Colaboratorii poliției își exercită atribuțiile prevăzute de prezenta lege în limitele funcției pe care o dețin.

Fiecare colaborator al poliției, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program, în cazul în care cetățenii și persoanele oficiale se adresează cu o declarație sau cu o sesizare asupra unor cazuri ce periclitează securitatea personală sau securitatea publică, ori în cazul în care el însuși constată asemenea evenimente, este dator:

- 1) să comunice despre aceasta celui mai apropiat organ de poliție;
- 2) pînă la sosirea persoanelor oficiale împuternicite, să ia măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunii, pentru salvarea oamenilor, pentru acordarea primului ajutor persoanelor care au nevoie de el, pentru identificarea și reținerea persoanelor care au săvârșit infracțiuni, pentru depistarea martorilor oculari ai infracțiunii și pentru paza locului în care s-a produs evenimentul.

Articolul 23. Drepturile colaboratorilor poliției

Colaboratorii poliției sînt investiți cu drepturile prevăzute de prezenta lege, în limitele funcției pe care o dețin.

Orice colaborator al poliției, pentru exercitarea atribuțiilor ce-i revin în baza părții a doua a articolului 22 din prezenta lege, are dreptul:

- 1) să ceară cetățenilor și persoanelor oficiale încetarea infracțiunilor și a acțiunilor ce împiedică exercitarea împuternicirilor poliției;
- 2) să verifice actele de identitate ale cetățenilor și ale persoanelor oficiale;
- 3) să folosească nestingherit mijloacele de transport, cu excepția celor care aparțin reprezentanțelor diplomatice și consulare ale statelor străine, pentru transportarea la instituții medicale a persoanelor care au nevoie de asistență medicală urgentă, pentru urmărirea persoanelor care au săvârșit infracțiuni și pentru aducerea lor la poliție;
- 4) să folosească nestingherit mijloacele de telecomunicații ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și cetățenilor;
- 5) să rețină pînă la sosirea persoanelor oficiale ale poliției sau să aducă la poliție ori în altă încăpere de serviciu persoanele bănuite de săvârșirea infracțiunii;
- 6) la rație alimentară și echipament. În schimbul rației alimentare și al echipamentului, colaboratorul poliției poate primi o compensație bănească, conform normelor stabilite de Guvern, din bugetul de stat, din bugetele unităților administrativ-teritoriale și din mijloacele speciale;
- 7) să facă uz de alte drepturi ale poliției, necesare în acest scop.

Colaboratorul poliției, trecut în rezervă, are dreptul să poarte armă cu autorizarea conducătorului organului de poliție, să participe la descoperirea infracțiunilor, la urmărirea și la reținerea delicventului, la escortarea lui la sectorul de poliție. Dacă drept consecințe ale acestor împrejurări apar urmări nefavorabile pentru acest colaborator, atît el, membrii familiei lui, cît și apropiații lui beneficiază de garanțiile protecției sociale consfințite în prezenta lege.

[Art.23 modificat prin Legea nr.447-XVI din 28.12.2006, în vigoare 13.04.2007]

[Art.23 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 24. Retribuirea muncii colaboratorilor poliției

Retribuirea muncii colaboratorilor poliției se efectuează în modul, condițiile și mărimile prevăzute de Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Pentru munca prestată în zile de odihnă și în zile de sărbătoare, colaboratorilor poliției li se plătește o recompensă bănească în conformitate cu legislația în vigoare.

[Art.24 în redacția Legii nr.447-XVI din 28.12.2006, în vigoare 13.04.2007]

[Art.24 modificat prin Legea nr.154-XVI din 21.07.05, în vigoare 23.09.05]

[Art.24 modificat prin Legea nr.1055 din 20.12.96]

Articolul 25. Stimularea colaboratorilor poliției

Pentru îndeplinirea conștiințioasă a atribuțiilor de serviciu pentru colaboratorii poliției se stabilesc următoarele forme de stimulare: exprimarea de mulțumiri, premiarea cu cadouri de preț sau cu bani, acordarea unui concediu suplimentar cu o durată de până la zece zile, decorarea cu o insignă, conferirea înaintea de termen a gradului special și conferirea gradului special de o treaptă superioară gradului prevăzut de postul deținut, anularea înaintea de termen a sancțiunii disciplinare aplicate anterior.

Pentru bărbăția și curajul manifestate în exercitarea datoriei de serviciu și pentru alte merite colaboratorii poliției pot fi recomandați pentru decorare cu distincții de stat.

Articolul 26. Responsabilitatea colaboratorului poliției

Pentru activități nelegale colaboratorul poliției poartă răspundere în conformitate cu legislația și cu Statutul disciplinar al organelor afacerilor interne, aprobat de Guvern.

[Alin.1 art.26 modificat prin Legea nr.1162-XIV din 26.07.2000]

Plîngerile cetățenilor asupra acțiunilor colaboratorilor poliției prin care sînt lezate drepturile, libertățile și interesele lor legitime sînt examinate și soluționate de conducătorul acelei instituții de poliție în cadrul căreia activează colaboratorul poliției, dacă legislația în vigoare nu prevede un alt mod de soluționare a chestiunii. În cazul în care cetățeanul nu este de acord cu hotărîrea adoptată, el are dreptul să se adreseze instanței judecătorești.

Articolul 27. Repararea daunei cauzate de colaboratorii poliției

În cazul încălcării de către colaboratorii poliției a drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale cetățenilor, ale persoanelor oficiale, ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, poliția este datoare să ia măsuri pentru restabilirea lor și pentru repararea daunei materiale.

La dorința persoanei ale cărei drepturi, libertăți și interese legitime au fost încălcate, poliția își cere scuze personal sau în mod public.

Colaboratorii poliției, vinovați de moartea, schilodirea, cauzarea leziunilor corporale sau daunei materiale persoanelor care acordă ajutor în procesul penal față de care sînt aplicate măsurile de protecție de stat, achită sumele de asigurare care au fost plătite acestor persoane sau urmașilor lor.

[Alin.3 art.27 completat prin Legea nr.240-XIV din 23.12.98]

Articolul 28. Pregătirea colaboratorilor poliției

Colaboratorii poliției sînt pregătiți în instituții de învățămînt de specialitate ale Ministerului Afacerilor Interne, precum și în instituții de învățămînt civile pentru profilurile corespunzătoare ale serviciului în cadrul poliției Republicii Moldova.

Persoanele angajate la serviciu în poliție și numite în funcțiile pentru care se prevede conferirea de grade își fac în mod obligatoriu studiile sau urmează cursurile de reciclare în instituțiile de învățămînt ale Ministerului Afacerilor Interne Moldova.

Regulamentul instituției de învățămînt al Ministerului Afacerilor Interne se aprobă de Guvern.

Pregătirea, reciclarea și ridicarea nivelului profesional al colaboratorilor poliției se poate face și pe bază de contract în instituțiile de învățămînt ale altor state.

[Art.28 modificat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Titlul VI APĂRAREA JURIDICĂ ȘI SOCIALĂ DIN PARTEA STATULUI

Articolul 29. Apărarea juridică a colaboratorilor poliției

Colaboratorul poliției este o persoană inviolabilă și se află sub protecția statului. Persoana, onoarea și demnitatea lui sînt ocrotite de lege.

În scopul apărării drepturilor și intereselor lor colaboratorii poliției au dreptul să se adreseze instanțelor judecătorești, să se unească în sindicate.

Insultarea unui colaborator al poliției, opunerea de rezistență, amenințarea, actul de violență sau atentarea la viața lui, precum și alte acțiuni care îi împiedică să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu sau datoria de serviciu atrag după sine responsabilitatea stabilită de legislația Republicii Moldova.

Colaboratorii poliției nu poartă răspundere pentru dauna materială și fizică, cauzată infractorului în legătură cu nesubordonarea sau opunerea de rezistență a acestuia în timpul reținerii.

Articolul 30. Obligativitatea subordonării față de colaboratorii poliției

Cerințele legitime ale colaboratorului poliției sînt obligatorii pentru cetățeni și pentru persoanele oficiale.

Nesubordonarea cerințelor legitime ale colaboratorului poliției, precum și alte acțiuni care împiedică poliția să-și îndeplinească atribuțiile, atrag după sine responsabilitatea stabilită prin lege.

Cerințele colaboratorului poliției, adresate cetățenilor și persoanelor oficiale, și acțiunile întreprinse de el se consideră legitime atît timp, cît organul sau persoana oficială, împuternicite să exercite controlul asupra activității lui și asupra respectării legalității în timpul acestei activități, nu va stabili contrariul.

Articolul 31. Inadmisibilitatea amestecului în activitatea colaboratorului poliției

În exercitarea atribuțiilor ce-i revin colaboratorul poliției se subordonează numai șefului său nemijlocit și direct. Nimeni altcineva nu are dreptul să se amestece în activitatea colaboratorului poliției.

La primirea unui ordin sau a unor indicații ale șefului și ale persoanelor oficiale, ce vin în contradicție cu legea, colaboratorul poliției este dator să se călăuzească de lege.

Articolul 32. Dreptul colaboratorului poliției la apărare juridică

Colaboratorul poliției are dreptul să atace în instanța judecătorească hotărîrile persoanelor din organele poliției și din autoritățile administrației publice, adoptate asupra lui, dacă consideră că ele lezează împuternicirile și demnitatea lui personală.

Articolul 33. Dreptul colaboratorului poliției la risc profesional

Nu constituie o infracțiune acțiunea colaboratorului poliției care a fost săvîrșită într-o situație de risc profesional justificat, deși ea are semnele acțiunilor pentru care este prevăzută răspundere disciplinară, administrativă sau penală.

Riscul este considerat justificat, dacă acțiunea săvîrșită decurgea în mod obiectiv din informația asupra faptelor și circumstanțelor de care dispunea colaboratorul poliției, iar scopul legitim nu putea fi realizat prin acțiuni ce nu ar fi implicat riscul și colaboratorul poliției, care a admis riscul, a întreprins toate măsurile posibile pentru a preîntîmpina consecințele negative.

Articolul 34. Asigurarea de stat și plățile de compensare în cazul morții sau mutilării colaboratorului poliției

Toți colaboratorii poliției sînt supuși asigurării de stat obligatorii pe o sumă egală cu suma mijloacelor bănești de întreținere pe zece ani din contul mijloacelor bugetelor respective, precum și din contul mijloacelor încasate pe bază de contract de la ministere, departamente, întreprinderi, instituții și organizații.

În cazul în care colaboratorul poliției își pierde viața în exercițiul funcțiunii, familiei celui căzut sau persoanelor întreținute de el li se plătește un ajutor unic echivalent cu suma mijloacelor bănești de întreținere pe zece ani ale celui căzut și, în afară de aceasta, timp de cinci ani din ziua morții persoanelor întreținute li se plătesc lunar mijloacele lui bănești de întreținere ținîndu-se cont de indexarea salariului. La expirarea a cinci ani se stabilește pensie de urmaș în modul stabilit de legislație.

[Alin.2 art.34 completat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

În caz de mutilare a colaboratorului poliției în exercițiul funcțiunii, de invaliditate survenită în perioada satisfacerii serviciului sau cel mult după trei luni de la eliberarea din serviciu, sau după expirarea acestui termen, însă ca urmare a unei afecțiuni din perioada satisfacerii serviciului, în lipsa de temei pentru primirea pensiei de vechime în muncă el beneficiază lunar de mijloace de întreținere pînă la restabilirea capacității de muncă, însă pe parcursul a cel mult zece ani. După expirarea acestui termen lui i se stabilește pensie de invaliditate.

[Alin.3 art.34 completat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Paguba materială, cauzată colaboratorului poliției sau a unei rude apropiate a lui și determinată de activitatea lui de serviciu, se repară pe cale juridică în volum deplin din mijloacele bugetului respectiv.

Articolul 35. Asigurarea colaboratorului poliției cu spațiu locativ

Colaboratorilor poliției li se acordă de către autoritățile administrației publice locale, cel mult după trei ani de la angajarea în serviciu, iar ofițerilor - cel mult după un an de la numirea lor în funcție, spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată în conformitate cu normele stabilite de legislație.

[Alin.2,3 art.35 excluse prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.2, 3 art.35 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Se suspendă acțiunea alin.2, 3 art.35 în anul 1998 prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]

[Se suspendă în anul 1997 acțiunea art. 35 alin. 2 și 3 prin Legea nr.1127-XIII din 21.03.97]

În cazul în care colaboratorul poliției își pierde viața în exercițiul funcțiunii, pentru familia celui căzut se menține dreptul la primirea spațiului locativ în temeiurile existente la data luării lui la evidență și cel târziu la un an din ziua în care colaboratorul poliției și-a pierdut viața.

[Alin. modificat prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Alin. în redacția Legii nr.78-XIII din 26.04.94]

[Alin.5 art.35 exclus prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.5 art.35, cu excepția chiriei, pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 35 alin.5, cu excepția chiriei prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]

[Alin.5 art.35 în redacția Legii nr.1594-XIII din 27.02.98]

Poliția de stat și cea municipală își formează fondul lor locativ de serviciu în modul stabilit de Guvern.

Articolul 36. Asigurarea colaboratorilor poliției cu telefon și cu locuri în instituțiile preșcolare

Colaboratorilor serviciilor operative ale poliției li se instalează telefon la domiciliu în decurs de 6 luni din ziua depunerii cererii; altor categorii de colaboratori, stabilite de Guvern și de autoritățile administrației publice locale - cel târziu după trei ani.

Colaboratorilor poliției li se garantează dreptul la acordarea de locuri în instituții preșcolare pentru copiii lor în termen de trei luni de la data depunerii cererii.

Articolul 37. Dreptul colaboratorilor poliției la concediu suplimentar plătit

Colaboratorii poliției au dreptul la un concediu suplimentar plătit după zece ani de aflare în serviciu - cu o durată de pînă la cinci zile, după cincisprezece ani - cu o durată de pînă la zece zile, după douăzeci de ani - cu o durată de pînă la cincisprezece zile.

Articolul 38. Dreptul colaboratorului poliției la călătorie fără plată

Colaboratorii poliției au dreptul să folosească pe întreg teritoriul Republicii Moldova fără plată toate felurile de transport în comun: urban, suburban, interurban și local (cu excepția taxiului). Colaboratorii poliției din transporturi mai au dreptul la călătorie fără plată în trenuri, pe nave fluviale în limitele teritoriilor deservite.

[Se suspendă acțiunea alin.1 art.38 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Alin.1 art.38 completat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Colaboratorii poliției care folosesc în scop de serviciu mijloace de transport personale beneficiază de o compensație bănească în modul și mărimea stabilită.

[Alin.2 introdus prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]

Articolul 39. Drepturile colaboratorilor poliției aflați în deplasare

Colaboratorul poliției, aflat în deplasare de serviciu, beneficiază de dreptul de a procura peste rînd documente de călătorie la toate felurile de transport, precum și de dreptul de cazare în hotel pe baza legitimației de serviciu.

Articolul 40. Efectele nerespectării garanțiilor de protecție socială a colaboratorului poliției

În cazul nerespectării garanțiilor de protecție socială, prevăzută de prezenta lege, colaboratorul poliției are dreptul să primească recompense din mijloacele bugetului respectiv.

În cazul în care colaboratorului poliției nu i se acordă spațiu locativ în termenul stabilit și în condițiile prevăzute de legislație, în perioada de pînă la primirea locuinței, el are dreptul la compensarea din contul instituției în care activează a cheltuielilor pentru închirierea (subînchirierea) unei locuințe provizorii, în cuantumul prevăzut de contractul de închiriere (subînchiriere) a locuinței, dar care să nu depășească salariul de funcție al chiriașului.

*[Alin.2 art.40 în redacția Legii nr.934-XIV din 14.04.2000]
[Se suspendă acțiunea alin.2 art.40, cu excepția compensării]
[cheltuielilor pentru plata spațiului locativ, pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]
[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 40 alin.2, cu excepția]
[compensării cheltuielilor pentru plata spațiului locativ prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]
[Alin.3 art.40 exclus prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]
[Se suspendă acțiunea alin.3 art.40 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]
[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 40 alin.3 prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]*

Autoritățile administrației publice locale pot stabili și alte garanții de apărare juridică și socială a colaboratorilor poliției, neprevăzute în prezenta lege.

Titlul VII

FINANȚAREA ȘI APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ A POLIȚIEI

Articolul 41. Finanțarea poliției

Cheltuielile pentru întreținerea poliției de stat se acoperă de la bugetul de stat, iar cele pentru întreținerea poliției municipale - de la bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Ministerul Afacerilor Interne are dreptul să deschidă un cont trezorerial, în urma redistribuirii unei cote din venitul obținut de la prestarea de către organele afacerilor interne a serviciilor cu plată, întru asigurarea bazei tehnico-materiale centralizate a subdiviziunilor sale.

*[Art.41 în redacția Legii nr.154-XVI din 21.07.05, în vigoare 23.09.05]
[Art.41 completat prin Legea nr.69-XV din 27.02.03, în vigoare 14.03.03]
[Art.41 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]*

Articolul 42. Asigurarea tehnico-materială a poliției

Poliția se asigură cu uniformă, armament, muniții, tehnică operativă și criminalistică, tehnică de telecomunicații și mijloace speciale prin intermediul Ministerului Afacerilor Interne, din contul mijloacelor preconizate pentru întreținerea ei.

Modul și normele de asigurare tehnico-materială se stabilesc de Guvern la propunerea Ministerului Afacerilor Interne.

*[Art.42 în redacția Legii nr.154-XVI din 21.07.05, în vigoare 23.09.05]
[Art.42 completat prin Legea nr.78-XIII din 26.04.94]*

PREȘEDINTELE
REPUBLICII MOLDOVA
or. Chișinău, 18 decembrie 1990
Nr.416-XII

Mircea SNEGUR

LEGE
PRIVIND STATUTUL OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ
nr. 333-XVI din 10.11.2006

Monitorul Oficial nr.195-198/918 din 22.12.2006

CUPRINS

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

- Articolul 1.** Ofițerul de urmărire penală
- Articolul 2.** Cadrul juridic
- Articolul 3.** Principiile de activitate
- Articolul 4.** Organele administrației publice centrale în care activează ofițeri de urmărire penală

**Capitolul II
ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ**

- Articolul 5.** Atribuțiile
- Articolul 6.** Conducătorul organului de urmărire penală și atribuțiile lui
- Articolul 7.** Controlul legalității acțiunilor de urmărire penală
- Articolul 8.** Relațiile dintre procuror și ofițerul de urmărire penală
- Articolul 9.** Subordonarea ofițerului de urmărire penală
- Articolul 10.** Interzicerea imixtiunii în activitatea de urmărire penală
- Articolul 11.** Inadmisibilitatea atragerii ofițerului de urmărire penală în unele activități

**Capitolul III
DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ**

- Articolul 12.** Drepturile
- Articolul 13.** Obligațiile

**Capitolul IV
SERVICIUL ÎN ORGANELE DE URMĂRIRE PENALĂ**

- Articolul 14.** Reglementarea raporturilor de muncă
- Articolul 15.** Condițiile pentru numire în funcția de ofițer de urmărire penală
- Articolul 16.** Restricții
- Articolul 17.** Termenul de încercare
- Articolul 18.** Gradele speciale
- Articolul 19.** Jurământul
- Articolul 20.** Numirea și eliberarea din funcție
- Articolul 21.** Atestarea
- Articolul 22.** Legitimația de serviciu
- Articolul 23.** Stimularea ofițerului de urmărire penală
- Articolul 24.** Răspunderea disciplinară
- Articolul 25.** Împuternicirile privind acordarea stimulărilor și aplicarea măsurilor de sancționare
- Articolul 26.** Tragerea la răspundere penală sau administrativă
- Articolul 27.** Suspendarea din funcție
- Articolul 28.** Încetarea serviciului în organele de urmărire penală
- Articolul 29.** Perfecționarea profesională

**Capitolul V
PROTECȚIA DE STAT, ASIGURAREA MATERIALĂ ȘI GARANȚIILE SOCIALE ALE OFIȚERULUI
DE URMĂRIRE PENALĂ**

- Articolul 30.** Protecția de stat
- Articolul 31.** Asigurarea materială și garanțiile sociale

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE

Articolul 32. Îndatoririle Guvernului
Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Ofițerul de urmărire penală

(1) Ofițerul de urmărire penală este persoana cu funcție de răspundere care, în numele statului și în limitele competenței sale, efectuează nemijlocit urmărirea penală în cauze penale.

(2) Nu pot avea calitatea de ofițer de urmărire penală angajații organelor de urmărire penală abilitați cu funcții de menținere a ordinii publice, de control sau de exercitare a activității operative de investigații, care au statut de persoane investite cu funcții de constatare a infracțiunilor, stabilit prin lege.

Articolul 2. Cadrul juridic

Activitatea ofițerului de urmărire penală este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de Codul de procedură penală, de prezenta lege, de alte legi și acte normative, precum și de normele dreptului internațional.

Articolul 3. Principiile de activitate

(1) În exercitarea atribuțiilor, ofițerul de urmărire penală este independent, se supune numai legii, indicațiilor scrise ale conducătorului organului de urmărire penală, ale procurorului și hotărârilor instanței de judecată, emise în limitele competenței lor și în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Urmărirea penală în cauze penale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale Codului penal și ale Codului de procedură penală, ale altor legi, cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(3) Activitatea ofițerului de urmărire penală se bazează pe principiul legalității, egalității tuturor persoanelor în fața legii și prezumției nevinovăției.

(4) Ofițerul de urmărire penală este obligat să asigure participanților la proces deplina exercitare a drepturilor procesuale, în condițiile legii.

(5) Urmărirea penală se efectuează pe principiul egalității cetățenilor în fața legii, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială sau orice altă situație.

(6) Ofițerul de urmărire penală are obligația de a porni, în limitele competenței, urmărirea penală în cazul în care este sesizat, în modul prevăzut de legislație, că s-a săvârșit o infracțiune și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate.

(7) Ofițerul de urmărire penală apreciază probele în conformitate cu propria convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate, dobândite în modul stabilit de legislație.

Articolul 4. Organele administrației publice centrale în care activează ofițeri de urmărire penală

(1) Ofițerii de urmărire penală sînt desemnați și își desfășoară activitatea în organele de urmărire penală constituite, conform legii, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal și Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

(2) Sistemul organelor de urmărire penală include, după caz, departamente, direcții generale, direcții, secții, servicii sau birouri de urmărire penală constituite în cadrul instituțiilor menționate la alin.(1) și al subdiviziunilor teritoriale ale acestora.

(3) Constituirea, reorganizarea și lichidarea organelor de urmărire penală de toate nivelurile se efectuează, în condițiile legii, de către conducătorii instituțiilor menționate la alin.(1).

(4) Angajații unor alte subdiviziuni din instituțiile menționate la alin.(1) pot avea atribuții de ofițer de urmărire penală numai în cazul desemnării lor prin ordonanță a procurorului, la propunerea ofițerului de urmărire penală.

Capitolul II

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 5. Atribuțiile

- (1) Atribuțiile ofițerului de urmărire penală sînt stabilite în Codul de procedură penală.
- (2) În cadrul urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală ia în mod independent hotărârile prin care dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale, cu excepția cazurilor cînd legea prevede încuviințarea, autorizarea sau confirmarea de către procuror ori, după caz, de către judecătorul de instrucție.
- (3) Ofițerul de urmărire penală este responsabil de efectuarea urmăririi penale în conformitate cu prevederile legale, în termenele stabilite, în volum deplin și în mod obiectiv.
- (4) La desfășurarea urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale, în condițiile Codului de procedură penală, prin ordonanță, rezoluție sau proces-verbal. Ordonanțele ofițerului de urmărire penală emise, în condițiile legii, în cauzele penale în care efectuează urmărirea penală sînt executorii pentru toate autoritățile publice, persoanele juridice, persoanele cu funcție de răspundere și persoanele fizice.
- (5) Informația statistică și de altă natură, certificatele, documentele și copiile de pe ele solicitate de ofițerul de urmărire penală în cauzele în care efectuează urmărirea penală se prezintă gratuit.
- (6) Neîndeplinirea cerințelor ofițerului de urmărire penală care derivă din atribuțiile lui, precum și neprezentarea la citația acestuia atrag răspunderea stabilită de legislație.

Articolul 6. Conducătorul organului de urmărire penală și atribuțiile lui

- (1) În cauzele penale, atribuțiile de conducător al organului de urmărire penală le execută ofițerul de urmărire penală din Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, numit în această funcție în conformitate cu legislația.
- (2) În funcția de conducător al organului de urmărire penală poate fi numită persoana care are o vechime în muncă în funcția de ofițer de urmărire penală de cel puțin 3 ani și posedă calități profesionale și organizatorice necesare.
- (3) Atribuțiile de conducător al organului de urmărire penală nu pot fi exercitate în cumul cu atribuțiile de conducător al instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală și de conducător al subdiviziunii în care activează acest organ.
- (4) Sarcinile și atribuțiile conducătorului organului de urmărire penală în cauze penale sînt stabilite în Codul de procedură penală.
- (5) În exercitarea atribuțiilor, conducătorul organului de urmărire penală:
 - a) transmite ofițerului de urmărire penală spre soluționare sesizările și materialele referitoare la săvîrșirea infracțiunilor;
 - b) transmite ofițerului de urmărire penală spre executare cererea de comisie rogatorie, delegația privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală parvenite de la alte organe de urmărire penală;
 - c) repartizează ofițerilor de urmărire penală cauze penale pentru efectuarea urmăririi penale dacă acestea nu au fost repartizate de către procuror;
 - d) dispune, cu încuviințarea procurorului, efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală;
 - e) efectuează verificarea cauzelor penale și dă indicații cu privire la acțiunile de urmărire penală și la măsurile operative de investigație;
 - f) este în drept să participe la urmărirea penală și să o efectueze personal, revenindu-i, în acest caz, atribuțiile de ofițer de urmărire penală;
 - g) propune procurorului să retragă și să transmită cauza penală de la un ofițer de urmărire penală la altul pentru a asigura efectuarea obiectivă și completă a urmăririi penale;
 - h) înaintează procurorului demersuri cu privire la anularea unor acte juridice nelegitime ale ofițerului de urmărire penală;
 - i) efectuează și alte acțiuni prevăzute de legislație.
- (6) Indicațiile conducătorului de urmărire penală în cauze penale se dau ofițerului de urmărire penală în scris și sînt executorii.
- (7) Conducătorul organului de urmărire penală coordonează activitatea ofițerilor de urmărire penală și este responsabil de calitatea actelor procedurale ale acestora, înaintate procurorului în condițiile legii, acordă asistență metodică și ajutor practic la efectuarea urmăririi penale, contribuie la obținerea datelor și materialelor necesare, ia măsuri în vederea executării în termen a misiunilor ofițerilor de urmărire penală privind efectuarea măsurilor operative de investigație.

(8) Dacă nu este de acord cu indicațiile conducătorului organului de urmărire penală privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală are dreptul să înainteze procurorului dosarul, anexînd obiectiile sale scrise.

(9) Conducătorul organului de urmărire penală ierarhic superior este în drept să solicite organului ierarhic inferior cauzele penale pentru control.

(10) Conducătorul organului de urmărire penală ierarhic inferior este obligat să prezinte cauzele penale pentru control, aducînd faptul la cunoștință procurorului care conduce urmărirea penală.

Articolul 7. Controlul legalității acțiunilor de urmărire penală

Controlul asupra respectării dispozițiilor legale în efectuarea urmăririi penale, în conformitate cu legislația în vigoare, se exercită de judecată și de procuror.

Articolul 8. Relațiile dintre procuror și ofițerul de urmărire penală

(1) Relațiile dintre procuror și ofițerul de urmărire penală în cadrul urmăririi penale se întemeiază pe respectarea strictă a Codului de procedură penală.

(2) Dacă nu este de acord cu deciziile sau cu indicațiile procurorului privind efectuarea unor acțiuni procesuale, ofițerul de urmărire penală are dreptul să le conteste procurorului ierarhic superior.

Articolul 9. Subordonarea ofițerului de urmărire penală

(1) Ofițerul de urmărire penală se subordonează organizatoric conducătorului instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală și conducătorului de subdiviziune teritorială, în măsura în care nu afectează exercitarea atribuțiilor sale procesuale.

(2) Conducătorul instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală, conducătorul subdiviziunii teritoriale sînt obligați să întreprindă măsuri de asigurare a ofițerului de urmărire penală cu mijloace tehnico-materiale necesare activității lui operative, exercitării atribuțiilor ce îi revin, să contribuie la completarea funcțiilor de ofițeri de urmărire penală și la asigurarea perfecționării profesionale și ridicării prestigiului activității lor.

Articolul 10. Interzicerea imixtiunii în activitatea de urmărire penală

(1) Ofițerul de urmărire penală nu este obligat să dea explicații referitor la cauzele penale în care efectuează urmărirea penală și nici să le prezinte spre a se lua cunoștință de ele decît în cazul și modul prevăzute de legislație.

(2) Divulgarea datelor urmăririi penale de către ofițerul de urmărire penală sau de către persoana abilitată cu control asupra activității de urmărire penală, dacă această acțiune a cauzat daune morale sau materiale martorului, părții vătămate sau reprezentanților acestora sau dacă a prejudiciat procesul de urmărire penală, atrage răspunderea prevăzută de legislație.

(3) Imixtiunea sub orice formă în activitatea organelor de urmărire penală atrage răspunderea stabilită de legislație.

Articolul 11. Inadmisibilitatea atragerii ofițerului de urmărire penală în unele activități

Nu se admite atragerea ofițerului de urmărire penală în activități de menținere a ordinii publice, în alte activități ale instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală care nu sînt legate nemijlocit de efectuarea urmăririi penale în cauze penale decît în cazul unor situații excepționale care pun în pericol integritatea, suveranitatea, capacitatea de apărare și securitatea statului, drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor și numai la indicația scrisă a conducătorului instituției respective.

Capitolul III DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 12. Drepturile

(1) Cerințele ofițerului de urmărire penală legate de efectuarea urmăririi penale, în condițiile legii, sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice.

(2) În exercițiul funcțiunii, ofițerul de urmărire penală are dreptul:

- a) să sesizeze persoanele cu funcție de răspundere din autorități publice, întreprinderi, instituții sau organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, cu privire la luarea de măsuri pentru înlăturarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea infracțiunilor;
- b) să păstreze și să poarte armă de foc, alte mijloace de apărare din dotare;
- c) să ceară compensarea, de către instituția în care este constituit organul de urmărire penală, a tuturor cheltuielilor de deplasare în interes de serviciu.

(3) Ofițerii de urmărire penală au dreptul la întemeierea unor organizații obștești ori la afiliere la astfel de organizații pentru reprezentarea intereselor lor, perfecționare profesională și apărarea statutului lor, cu excepția cazurilor în care interdicția este stabilită direct de legislație.

(4) Ofițerul de urmărire penală dispune și de alte drepturi prevăzute de legislație.

Articolul 13. Obligațiile

(1) Ofițerul de urmărire penală este obligat:

- a) să exercite atribuțiile de serviciu în strictă conformitate cu legislația;
- b) să poarte urmărirea penală după înregistrarea sesizării despre comiterea infracțiunii și verificarea informației, în cazul prezenței indicilor infracțiunii, și, potrivit dispozițiilor din Codul de procedură penală, să efectueze acțiuni de urmărire penală în vederea descoperirii infracțiunii și fixării probelor care confirmă sau infirmă săvârșirea ei, să ia măsuri de asigurare a acțiunii civile sau a unei eventuale confiscări de bunuri dobândite ilicit;
- c) să primească plângeri sau denunțuri referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire, chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui;
- d) să explice participanților la proces penal drepturile și obligațiile lor;
- e) să examineze cererile și demersurile participanților la proces penal în condițiile stabilite în Codul de procedură penală;
- f) să ia măsurile prevăzute de legislație pentru ocrotirea vieții, sănătății, onoarei, demnității și bunurilor părții vătămate, ale martorului sau ale altor participanți la proces, ale membrilor de familie ai acestora ori ale rudelor apropiate dacă există temeiuri suficiente de a considera că pot fi ori sînt amenințate cu moartea, cu aplicarea violenței, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor ori cu alte acte ilegale;
- g) să stabilească, în cursul urmăririi penale, cauzele și condițiile săvârșirii infracțiunii;
- h) să respecte regulamentul intern, disciplina muncii, normele de conduită și ținuta vestimentară stabilită;
- i) să aibă un comportament demn în societate și să se abțină de la fapte ce ar compromite demnitatea și onoarea de ofițer de urmărire penală.

(2) Ofițerul de urmărire penală are și alte obligații prevăzute de legislație.

(3) Neîndeplinirea de către ofițerul de urmărire penală a obligațiilor sale atrage răspunderea prevăzută de legislație.

Capitolul IV SERVICIUL ÎN ORGANELE DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 14. Reglementarea raporturilor de muncă

Raporturile de muncă ale ofițerilor de urmărire penală sînt reglementate de Codul muncii, de alte acte legislative și normative care conțin norme ale dreptului muncii, precum și de actele legislative și normative care reglementează activitatea instituțiilor în cadrul cărora sînt constituite organe de urmărire penală, luîndu-se în vedere particularitățile prevăzute de prezenta lege.

Articolul 15. Condițiile pentru numire în funcția de ofițer de urmărire penală

(1) În funcția de ofițer de urmărire penală poate fi numit cetățeanul Republicii Moldova care are studii juridice superioare și cunoaște limba de stat, dispune de calitățile profesionale și morale necesare, este apt din punctul de vedere al stării de sănătate să exercite atribuțiile care îi revin.

(2) Nu poate fi numită în funcția de ofițer de urmărire penală persoana care:

- a) este cetățean al unui stat străin;
- b) a fost declarată, în modul stabilit de legislație, incapabilă sau limitată în capacitatea de exercițiu;
- c) este privată, prin hotărîre judecătorească definitivă, de dreptul de a ocupa funcții în cadrul autorităților publice;
- d) a fost trasă la răspundere penală;

- e) suferă de o maladie care, potrivit concluziei medicale, împiedică exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- f) refuză să treacă procedura privind întocmirea accesului la informația ce constituie secret de stat, dacă exercitarea atribuțiilor de serviciu este legată de folosirea unei asemenea informații.

Articolul 16. Restricții

Pe lângă restricțiile prevăzute de legislație, ofițerului de urmărire penală i se interzice:

- a) să fie membru al unor organe electivă sau organe constituite în cadrul autorităților publice;
- b) să desfășoare activitate de întreprinzător ori altă activitate remunerată sau neremunerată, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație;
- c) să fie membru al unor partide, altor organizații social-politice care urmăresc scopuri politice și să participe la activitatea acestora, să facă uz de situația de serviciu în interesul lor.

Articolul 17. Termenul de încercare

(1) Persoanei angajate pentru prima dată în serviciul organului de urmărire penală în funcția de ofițer de urmărire penală i se poate da, cu acordul ei, un termen de încercare de până la 6 luni, stabilit de conducătorul instituției în a cărei competență intră numirea în funcție. Termenul de încercare se include în vechimea în muncă în organul de urmărire penală.

(2) Persoana specificată la alin.(1) se numește în funcția de ofițer de urmărire penală - interimar și exercită, în termenul de încercare, atribuțiile de serviciu în conformitate cu Codul de procedură penală.

(3) Rezultatele încercării sînt evaluate de o comisie de atestare, creată prin ordin al conducătorului instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală. Pentru evaluarea acestor rezultate, comisia va solicita și opinia conducătorului organului procuraturii de nivelul organului de urmărire penală.

(4) Persoana care a trecut cu succes termenul de încercare este numită în funcția de ofițer de urmărire penală.

(5) Regulamentul comisiei de atestare se aprobă de conducătorul instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

Articolul 18. Gradele speciale

Ofițerilor de urmărire penală li se conferă grade speciale conform actelor normative care reglementează modul și ordinea de acordare a gradelor speciale angajaților din instituțiile în cadrul cărora sînt constituite organe de urmărire penală.

Articolul 19. Jurămîntul

(1) Persoana numită pentru prima dată în funcția de ofițer de urmărire penală depune jurămînt în conformitate cu legislația care reglementează activitatea instituției în care activează.

(2) Modalitatea de depunere a jurămîntului se stabilește de conducătorul instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

Articolul 20. Numirea și eliberarea din funcție

Ofițerul de urmărire penală este numit și eliberat din funcție de către conducătorul instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

Articolul 21. Atestarea

(1) Atestarea ofițerului de urmărire penală se face pentru constatarea corespunderii lui funcției ocupate, ridicarea nivelului de calificare și întărirea disciplinei de muncă.

(2) Ofițerul de urmărire penală este atestat în condițiile legislației care reglementează activitatea instituției respective.

Articolul 22. Legitimația de serviciu

(1) Ofițerului de urmărire penală i se eliberează legitimație de serviciu de modelul și în modul stabilite pentru angajații instituției în care activează.

(2) Legitimația de serviciu conține date despre gradul special al ofițerului de urmărire penală, despre dreptul la portarmă, despre alte drepturi și atribuții acordate prin lege.

Articolul 23. Stimularea ofițerului de urmărire penală

(1) Pentru îndeplinirea exemplară a obligațiilor de serviciu, pentru activitate îndelungată și impecabilă în organele de urmărire penală, pentru executarea unor misiuni de importanță și complexitate

deosebită, pentru alte merite în serviciu, ofițerului de urmărire penală i se acordă stimulările prevăzute de legislația muncii, precum și:

- a) grad special mai înalt;
- b) grad special ulterior mai înalt cu o treaptă decît gradul special corespunzător funcției deținute;
- c) insignă onorifică de modelul stabilit în instituția în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală;
- d) anularea, înainte de termen, a unei sancțiuni disciplinare;
- e) alte stimulări prevăzute de actele legislative sau normative care reglementează modul de stimulare a angajaților instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

(2) Pentru merite deosebite față de societate și stat, pentru succese în serviciu, ofițerul de urmărire penală poate fi propus spre decorare cu distincție de stat.

Articolul 24. Răspunderea disciplinară

(1) Pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, pentru încălcarea disciplinei de muncă și săvîrșirea unor acțiuni care dezonoarează angajatul organului de urmărire penală, ofițerului de urmărire penală i se aplică:

- a) observația;
- b) mustrarea;
- c) mustrarea aspră;
- d) retrogradarea din grad special;
- e) retragerea insignei onorifice;
- f) concedierea;
- g) alte sancțiuni disciplinare prevăzute de actele legislative sau normative care reglementează modul de sancționare disciplinară a angajaților instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

(2) Sancțiunea disciplinară se aplică în termen de o lună de la data depistării abaterii disciplinare, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data săvîrșirii ei.

(3) În cazul încălcării art.16 sau săvîrșirii unor fapte care au drept rezultat cauzarea nejustificată a unui prejudiciu în proporții mari statului, ofițerul de urmărire penală este concediat indiferent de timpul care a trecut de la încălcare sau săvîrșire.

Articolul 25. Împuternicirile privind acordarea stimulărilor și aplicarea măsurilor de sancționare

(1) Stimulările ofițerului de urmărire penală enumerate la art.23 se acordă prin ordin al conducătorului instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

(2) Sancțiunile disciplinare se aplică ofițerului de urmărire penală de către conducătorul instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală, în baza concluziei cercetării de serviciu, efectuate de organul de urmărire penală sau cu participarea lui.

(3) Ordinul privind aplicarea sancțiunii disciplinare poate fi contestat în instanță de judecată, în condițiile legislației.

(4) Stimularea ori sancționarea ofițerului de urmărire penală poate fi inițiată și de procurorul care conduce urmărirea penală, prin demers sau sesizare adresate conducătorului instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

Articolul 26. Tragerea la răspundere penală sau administrativă

(1) Urmărirea penală a ofițerului de urmărire penală se pornește și se efectuează de procuror.

(2) Pornirea urmăririi penale, precum și reținerea, controlul corporal al ofițerului de urmărire penală, controlul bunurilor care îi aparțin și al mijloacelor de transport de care se folosește pot fi efectuate doar în condițiile și cu respectarea procedurii prevăzute de Codul de procedură penală.

(3) Ofițerul de urmărire penală poartă răspundere administrativă în conformitate cu legislația, cu excepția cazurilor în care asupra lui se extinde acțiunea regulamentelor sau statutelor disciplinare ale instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală în care activează.

Articolul 27. Suspendarea din funcție

(1) Ofițerul de urmărire penală poate fi suspendat din funcție prin ordin al conducătorului instituției în care este constituit organul de urmărire penală în cazul în care:

- a) în privința lui este pornită urmărire penală, pînă la adoptarea unei hotărîri definitive privind vinovăția sau nevinovăția lui;
- b) suferă de o maladie, constatată în concluzia unei comisii medicale speciale, care nu-i permite să-și exercite atribuțiile de serviciu;
- c) este considerat dispărut fără urmă, pînă la declararea acestui fapt prin hotărîre judecătorească;
- d) a comis o abatere disciplinară gravă ori a săvîrșit acțiuni compromițătoare pentru care poate fi concediat, pînă la adoptarea unei hotărîri definitive;
- e) participă la campanie electorală în calitate de candidat pentru o funcție electivă în autoritățile publice;
- f) nu corespunde funcției, fapt constat de comisia de atestare, pînă la soluționarea problemei transferului în o altă funcție sau la eliberare din organul de urmărire penală.

(2) La confirmarea sau infirmarea temeiurilor pentru care a fost suspendat din funcție, ofițerul de urmărire penală este eliberat din organul de urmărire penală ori este repus în toate drepturile, plătindu-i-se, conform legislației, drepturile bănești de care a fost privat.

Articolul 28. Încetarea serviciului în organele de urmărire penală

(1) Serviciul ofițerului de urmărire penală în organul de urmărire penală încetează la eliberare din funcție sau la transfer în o altă funcție. Pe lîngă temeiurile prevăzute de legislația muncii și de legile speciale care reglementează activitatea instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală este eliberat din funcție la cerere, precum și la inițiativa conducătorului acestei instituții, în cazul în care:

- a) a atins limita de vîrstă de aflare în serviciu în organele de urmărire penală, iar termenul de aflare în serviciu nu a fost prelungit;
- b) a pierdut cetățenia Republicii Moldova sau deține cetățenia unui alt stat;
- c) a încălcat jurămîntul, depus în conformitate cu art.19, a comis abateri care compromit onoarea de angajat al organului de urmărire penală;
- d) a încălcat prevederile privind incompatibilitatea funcției;
- e) a divulgat date ce constituie secret de stat sau un alt secret apărut prin lege;
- f) există alte situații prevăzute de legislația care reglementează activitatea instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

(2) Limita de vîrstă de aflare în serviciu a ofițerului de urmărire penală este stabilită prin legi care reglementează activitatea instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală. Prin decizie a conducătorului instituției respective, se admite prelungirea termenului de aflare în serviciu a ofițerului de urmărire penală care a atins limita de vîrstă, perioadă în care este apt să-și exercite atribuțiile.

(3) Ordinul de eliberare din funcție a ofițerului de urmărire penală poate fi contestat în instanță de judecată, în modul stabilit de legislație.

Articolul 29. Perfecționarea profesională

(1) Ridicarea nivelului de profesionalitate este o obligație de serviciu a ofițerului de urmărire penală. Atitudinea ofițerului de urmărire penală față de studii și de perfecționarea profesională se ia în considerare la examinarea corespunderii funcției ocupate, la stimularea și promovarea lui.

(2) Nivelul înalt de pregătire profesională se asigură printr-un sistem de studii și de ridicare a calificării care include stagierea în organele de urmărire penală ierarhic superioare și pregătirea profesională în instituțiile și centrele de perfecționare specializate, în instituțiile de învățămînt superior cel puțin o dată la 4 ani.

(3) Instruirea și perfecționarea profesională continuă a ofițerului de urmărire penală au loc în instituția în care este constituit organul de urmărire penală.

Capitolul V

PROTECȚIA DE STAT, ASIGURAREA MATERIALĂ ȘI GARANȚIILE SOCIALE ALE OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 30. Protecția de stat

(1) Ofițerul de urmărire penală, membrii lui de familie, averea sa se află sub protecția statului.

(2) Prejudiciul material cauzat ofițerului de urmărire penală sau rudelor lui apropiate în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu se repară integral de la bugetul de stat cu drept de regres împotriva persoanelor culpabile.

Articolul 31. Asigurarea materială și garanțiile sociale

Salarizarea, asistența medicală, asigurarea cu pensii, acordarea de concedii, alte măsuri de asigurare materială și socială a ofițerilor de urmărire penală, a pensionarilor din rîndul lor se efectuează în volumul, mărimea, condițiile și ordinea stabilite pentru angajații instituției în cadrul căreia este constituit organul de urmărire penală.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE

Articolul 32

Guvernul, în termen de 3 luni:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI
Chișinău, 10 noiembrie 2006.
Nr.333-XVI.

Marian LUPU

LEGE
PRIVIND ACTIVITATEA OPERATIVĂ DE INVESTIGAȚII
Nr.45-XIII din 12.04.94

Monitor nr.5/133 din 30.05.1994

CUPRINS

Capitolul 1
DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Activitatea operativă de investigații
- Articolul 2. Sarcinile activității operative de investigații
- Articolul 3. Principiile activității operative de investigații
- Articolul 4. Baza juridică a activității operative de investigații
- Articolul 5. Respectarea drepturilor și libertăților persoanei în activitatea operativă de investigații

Capitolul 2
ÎNFĂPTUIREA MĂSURILOR OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

- Articolul 6. Măsurile operative de investigații
- Articolul 7. Temeiurile înfăptuirii măsurilor operative de investigații
- Articolul 8. Condițiile și modul de înfăptuire a măsurilor operative de investigații
- Articolul 9. Efectuarea controlului operativ
- Articolul 10. Utilizarea rezultatelor activității operative de investigații

Capitolul 3
OBLIGAȚIUNILE ȘI DREPTURILE ORGANELOR CARE EXERCITĂ
ACTIVITATE OPERATIVĂ DE INVESTIGAȚII

- Articolul 11. Organele care exercită activitate operativă de investigații
- Articolul 12. Obligațiunile organelor care exercită activitate operativă de investigații
- Articolul 13. Drepturile organelor care exercită activitatea operativă de investigații
- Articolul 13/1. Asigurarea informațională și documentară a activității operative de investigații
- Articolul 14. Protecția socială și juridică a persoanelor oficiale din organele care exercită activitate operativă de investigații

Capitolul 4
CONCURSUL DAT ORGANELOR CARE EXERCITĂ ACTIVITATE OPERATIVĂ DE INVESTIGAȚII

- Articolul 15. Atragerea cetățenilor la colaborare cu organele care exercită activitate operativă de investigații
- Articolul 15¹. Obligația de a acorda asistență organelor care exercită activitate operativă de investigații
- Articolul 16. Apărarea socială și juridică a persoanelor care dau concurs organelor care exercită activitate operativă de investigații

Capitolul 5
ASIGURAREA FINANCIARĂ A ACTIVITĂȚII OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

- Articolul 17. Finanțarea activității operative de investigații

Capitolul 6
CONTROLUL ACTIVITĂȚII OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

- Articolul 18. Controlul parlamentar
 - Articolul 19. Controlul exercitat de procuror și de judecătorul de instrucție
- Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.11-13 din 31.01.2003 pag.6*
Parlamentul Republicii Moldova adoptă prezenta lege.

Capitolul 1 DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Activitatea operativă de investigații

(1) Activitatea operativă de investigații, legalitatea desfășurării căreia este garantată de prezenta lege, constituie un mijloc juridic de stat de apărare a intereselor statului, a integrității lui teritoriale, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, a tuturor formelor de proprietate contra atentatelor criminale.

(2) Activitatea operativă de investigații se exercită în mod public și secret de către subdiviziunile operative ale organelor de stat, împuternicite pentru aceasta de prezenta lege, în limita competenței lor.

Articolul 2. Sarcinile activității operative de investigații

Sarcinile activității operative de investigații sînt:

- a) relevarea atentatelor criminale, prevenirea curmarea, descoperirea infracțiunilor și a persoanelor care le organizează, le comit sau le-au comis, precum și asigurarea compensării daunei cauzate de infracțiune;
- b) căutarea persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală sau de judecată sau care se sustrag de la sancțiunea penală și a celor dispăruți fără urmă;
- c) colectarea de informații despre evenimentele sau acțiunile care pun în pericol securitatea de stat, militară, economică sau ecologică a Republicii Moldova.

[Art.2 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Art.2 completat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.99]

Articolul 3. Principiile activității operative de investigații

Activitatea operativă de investigații se bazează pe principiile:

- legalității;
- respectării drepturilor și libertăților persoanei;
- oportunității și ofensivității;
- îmbinării metodelor publice și secrete;
- cooperării cu alte organe de stat;
- deideologizării și nepărtinătății.

Articolul 4. Baza juridică a activității operative de investigații

(1) Constituția, prezenta lege și alte acte normative adoptate în conformitate cu acestea constituie baza juridică a activității operative de investigații.

(2) Organele care exercită activitate operativă de investigații emit în limitele competenței lor, în corespundere cu legislația și de comun acord cu Curtea Supremă de Justiție și Procuratura Generală acte normative departamentale care reglementează organizarea, metodele și tactica efectuării măsurilor operative de investigații.

[Art.4 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Articolul 5. Respectarea drepturilor și libertăților persoanei în activitatea operativă de investigații

(1) Înfăptuirea măsurilor operative de investigații pentru realizarea scopurilor și sarcinilor neprevăzute de prezenta lege nu se admite.

(2) Persoana care consideră că acțiunile organului ce înfăptuiește măsuri operative de investigații au condus la lezarea drepturilor și libertăților sale înaintează o plîngere împotriva acestor acțiuni în organul ierarhic superior, procurorului sau judecătorului de instrucție. Plîngerea înaintată nu suspendă executarea acțiunilor atacate, dacă organul care exercită activitatea operativă de investigații nu consideră aceasta necesar.

(3) Pentru a asigura examinarea deplină și multilaterală a reclamației persoanei față de care au fost aplicate în mod neîntemeiat măsuri operative de investigații, organele care le-au exercitat sînt obligate, la cererea judecătorului de instrucție sau a procurorului, să prezinte acestuia toate actele operative de serviciu, întocmite pe tot parcursul înfăptuirii măsurilor respective contestate (atacate) în conformitate cu legislația. Datele despre persoanele care au contribuit în mod confidențial la înfăptuirea măsurilor operative de investigații se prezintă numai la cererea Procurorului General.

(4) În cazul cînd organul (persoana oficială) care exercită activitate operativă de investigații încalcă drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, organul ierarhic superior, procurorul sau judecătorul de instrucție sînt obligați să întreprindă măsuri în vederea restabilirii acestor drepturi și interese legitime, compensării daunei cauzate, în conformitate cu legislația.

(5) Activitatea operativă de investigații exercitată cu încălcarea prezentei legi atrage după sine răspunderea prevăzută de legislație.

[Art.5 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

[Art.5 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Capitolul 2

ÎNFĂPTUIREA MĂSURILOR OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

Articolul 6. Măsurile operative de investigații

(1) Măsurile operative de investigații se îndeplinesc numai în conformitate cu legislația și numai în cazul cînd pe altă cale este imposibil de a asigura realizarea sarcinilor prevăzute în articolul 2.

(2) În scopul soluționării sarcinilor prevăzute la art.2, organele care exercită activitatea operativă de investigații, respectînd regulile de conspirație, sînt în drept:

1) să îndeplinescă, cu autorizarea judecătorului de instrucție, următoarele măsuri operative de investigații:

- a) cercetarea domiciliului și instalarea în el a aparatelor audio, video, de fotografiat, de filmat etc.;
- b) supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice;
- c) interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri;
- d) controlul comunicărilor telegrafice și a altor comunicări;
- e) culegerea informației de la instituțiile de telecomunicații;

2) să îndeplinescă alte măsuri operative de investigații:

- a) chestionarea;
- b) culegerea informației;
- c) urmărirea vizuală;
- d) urmărirea și documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice moderne;
- e) colectarea mostrelor pentru cercetarea comparativă;
- f) efectuarea achizițiilor de control și a controlului livrărilor de mărfuri și producție aflate în circulație liberă sau limitată;
- g) cercetarea obiectelor și actelor;
- h) identificarea persoanei;
- i) cercetarea încăperilor, clădirilor, porțiunilor de teren și a mijloacelor de transport;
- j) cercetarea corespondenței condamnaților;
- k) ținerea convorbirilor cu aplicarea detectorului comportamentului simulat;
- l) marcarea cu substanțe chimice și alte substanțe speciale;
- m) experimentul operativ;
- n) infiltrarea operativă în organizațiile criminale a colaboratorilor titulari din subdiviziunile operative și a persoanelor care colaborează în mod confidențial cu organele care exercită activitate operativă de investigații, utilizînd acte de identitate și alte documente de acoperire;
- o) controlul transmiterii banilor sau altor valori materiale extorcate.

Măsurile operative de investigații prevăzute la pct.1) și pct.2) lit.n) și o) se efectuează exclusiv de Ministerul Afacerilor Interne, de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în condițiile legii și numai în cazurile în care aceste măsuri sînt necesare pentru asigurarea securității naționale, ordinii publice, bunăstării economice a țării, menținerea ordinii de drept și prevenirea sau descoperirea infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave, pentru ocrotirea sănătății, protejarea moralității ori pentru apărarea drepturilor și libertăților altor persoane.

(3) Lista acțiunilor enumerate la alin.(2) este exhaustivă și poate fi modificată sau completată numai prin Lege.

(4) În procesul efectuării măsurilor operative de investigații se face uz de sisteme informaționale, de aparate de înregistrare video, audio, de filmat, de fotografiat și de alte mijloace tehnice moderne.

(5) Persoanele oficiale ale organelor care exercită activitate operativă de investigații participă personal la organizarea și îndeplinirea măsurilor operative de investigații, recurgînd după caz la ajutorul persoanelor oficiale și al specialiștilor din diferite domenii de cunoștințe, precum, și al unor cetățeni care colaborează benevol, în mod public sau secret, cu organele care exercită activitate operativă de investigații.

[Art.6 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]
 [Art.6 completat prin Legea nr.197-XV din 15.05.03, în vigoare 31.05.03]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.1335-XV din 26.09.2002]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002]
 [Art.6 completat prin Legea nr.246-XV din 15.06.2001]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.263-XIV din 24.12.98]
 [Art.6 modificat prin Legea nr.98-XIV din 22.07.98]

Articolul 7. Temeiurile înfăptuirii măsurilor operative de investigații

(1) Temeiurile pentru înfăptuirea măsurilor operative de investigații sînt:

- a) circumstanțele neclare în legătură cu pornirea urmăririi penale;
- b) informațiile devenite cunoscute organelor care exercită activitate operativă de investigații:
 - privind acțiunea contrară legii în curs de pregătire, comitere sau comisă, precum și privind persoanele care o pregătesc, o comit sau au comis-o, dacă datele pentru pornirea urmăririi penale sînt insuficiente;
 - privind persoanele care se ascund de organele de urmărire penală sau de judecată ori care se eschivează de la sancțiunea penală;
 - privind persoanele dispărute fără urmă și privind depistarea cadavrelor neidentificate;
- c) însărcinările ofițerului de urmărire penală, indicațiile procurorului sau decizia instanței de judecată în cauzele penale aflate în procedura lor;
- d) interpelările organelor care exercită activitate operativă de investigații, în temeiurile indicate în prezentul articol;
- e) interpelările organizațiilor de drept internaționale și ale organelor de drept ale altor state, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Înfăptuirea măsurilor operative de investigații se va autoriza prin decizia conducătorului organului care exercită activitate operativă de investigații sau a adjunctului acestuia care se ocupă de problemele activității operative de investigații.

(3) Organele care exercită activitate operativă de investigații sînt în drept, în limitele competenței lor, să colecteze informații necesare ce caracterizează persoanele bănuite:

- a) privind accesul lor la informații ce constituie secret de stat;
- b) privind admiterea lor la muncă la obiectivele care prezintă un pericol sporit pentru viața și sănătatea oamenilor, precum și pentru mediu;
- c) privind admiterea lor la activitatea operativă de investigații sau accesul la materialele primite pe parcursul executării ei;
- d) privind stabilirea sau întreținerea cu ele a relațiilor de colaborare la pregătirea și desfășurarea măsurilor operative de investigații;
- e) în legătură cu examinarea de către Camera de Licențiere a cererii de eliberare a licenței pentru activitate particulară de detectiv și/sau de pază.

Organele care exercită activitate operativă de investigații, în limitele competenței lor, sînt, de asemenea, în drept să colecteze informații în scopul asigurării securității proprii.

[Art.7 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]
 [Art.7 modificat prin Legea nr.87-XV din 25.03.04, în vigoare 23.04.04]
 [Art.7 modificat prin Legea nr.333-XV din 24.07.03, în vigoare 19.09.03]
 [Art.7 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]
 [Art.7 în redacția Legii nr.727-XIV din 16.12.1999]

Articolul 8. Condițiile și modul de înfăptuire a măsurilor operative de investigații

(1) Înfăptuirea măsurilor operative de investigații ce violează drepturi ocrotite de lege:

- a) cercetarea domiciliului și instalarea în el a aparatelor audio, video, de fotografiat, de filmat etc.;
- b) supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice;
- c) interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri;
- d) controlul comunicărilor telegrafice și a altor comunicări;
- e) culegerea informației de la instituțiile de telecomunicații - se admite doar în scopul culegerii informațiilor despre persoanele care pregătesc, întreprind tentative de comitere, comit sau au comis infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave și numai în baza încheierii judecătorului de instrucție și a deciziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv care exercită activitate operativă de investigații. Lista categoriilor unor astfel de conducători se stabilește prin actele normative departamentale.

(2) În cazul apariției pericolului pentru viața, sănătatea, proprietatea unor persoane aparte, la cererea lor sau cu acordul lor în scris, se permite interceptarea convorbirilor prin telefonul acestora sau prin alte aparate de intercomunicații în baza hotărârii aprobate de conducătorul organului care exercită activitatea operativă de investigații cu autorizarea judecătorului de instrucție.

(3) Măsurile operative de investigații care asigură activitatea organelor de interne ale sistemului penitenciar, ale securității de stat, ale Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și ale apărării se desfășoară în modul prevăzut de prezenta lege.

(4) Controlul transmiterii banilor sau altor valori materiale extorcate se efectuează în cazul parvenirii de la o persoană concretă a declarației despre faptul extorcării, în baza deciziei motivate a unuia dintre conducătorii organului care exercită activitatea operativă de investigații, aprobată de procurorul care conduce sau efectuează urmărirea penală în cauza dată.

(5) Ordonanța motivată privind desfășurarea măsurii operative de investigații, demersul procurorului și încheierea judecătorului de instrucție, precum și materialele care au servit drept temei pentru luarea unei astfel de hotărâri se păstrează în conformitate cu legislația în vigoare.

(6) Desfășurarea măsurii operative de investigații se autorizează pentru o durată de cel mult 30 de zile. Pentru motive temeinic justificate, în aceleași condiții, acest termen poate fi prelungit. Durata totală a desfășurării măsurii operative de investigații nu poate depăși 6 luni.

[Art.8 completat prin Legea nr.388-XVI din 08.12.2006, în vigoare 29.12.2006]

[Art.8 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

[Art.8 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Art.8 modificat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002]

[Art.8 completat prin Legea nr.246-XV din 15.06.2001]

[Art.8 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.99]

[Art.8 completat prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

Articolul 9. Efectuarea controlului operativ

(1) În cazul prezenței temeiurilor prevăzute în articolul 7 organele care exercită activitatea operativă de investigații au dreptul de control operativ. Efectuarea controlului operativ este supusă înregistrării obligatorii.

(2) Controlul operativ se efectuează cu autorizația și sub supravegherea conducătorului organului ce îl efectuează. Rezultatele măsurilor operative de investigații se reflectă în actele operative de serviciu și se sistematizează.

(3) Controlul operativ se suspendă în cazul rezolvării sarcinilor concrete ale activității operative de investigații prevăzute în articolul 2 sau stabilirii circumstanțelor ce dovedesc imposibilitatea obiectivă de a realiza aceste sarcini.

[Art.9 modificat prin Legea nr.197-XV din 15.05.03, în vigoare 31.05.03]

Articolul 10. Utilizarea rezultatelor activității operative de investigații

(1) Rezultatele activității operative de investigații pot fi utilizate la pregătirea și efectuarea acțiunilor de urmărire penală și la desfășurarea măsurilor operative de investigații în scopul prevenirii curmării și descoperirii infracțiunilor, precum și în calitate de probe pentru cauzele penale.

(2) Materialele controlului operativ nu constituie temei pentru limitarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice.

(3) Informația despre forțele, mijloacele, sursele (cu excepția persoanelor care acordă sprijin organelor care exercită astfel de măsuri), metodele, planurile și rezultatele activității operative de investigații, precum și despre organizarea și tactica desfășurării măsurilor operative de investigații, care constituie secret de stat, poate fi scoasă de la secret numai în conformitate cu legislația.

[Art.10 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

[Art.10 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Art.10 completat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Capitolul 3 OBLIGAȚIUNILE ȘI DREPTURILE ORGANELOR CARE EXERCITĂ ACTIVITATE OPERATIVĂ DE INVESTIGAȚII

Articolul 11. Organele care exercită activitate operativă de investigații

(1) Activitatea operativă de investigații este exercitată de organele Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciului de Protecție

și Pază de Stat, Departamentului Controlului Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor, Departamentului instituțiilor penitenciare al Ministerului Justiției, Departamentului trupelor de grăniceri și ale Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Această listă poate fi modificată sau completată numai prin lege.

(2) Organele care exercită activitate operativă de investigații își realizează sarcinile în mod independent, în interacțiune sau cu concursul cetățenilor.

[Art.11 modificat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002]

[Art.11 completat prin Legea nr.990-XIV din 18.05.2000]

[Art.11 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

[Art.11 modificat prin Legea nr.98-XIV din 22.07.98]

[Art.11 completat prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

Articolul 12. Obligațiunile organelor care exercită activitate operativă de investigații

La realizarea sarcinilor stabilite de prezenta lege, organele împuternicite să exercite activitate operativă de investigații sînt obligate:

- a) să întreprindă în corespundere cu competența lor toate măsurile necesare pentru protecția drepturilor și libertăților omului, a tuturor formelor de proprietate, ocrotite de lege, pentru asigurarea securității publice și a statului;
- b) să exercite însărcinările în scris ale ofițerului de urmărire penală, indicațiile procurorului și hotărârile instanței judecătorești referitoare la îndeplinirea măsurilor operative de investigații pentru cauzele penale permise de ei în procedură;
- c) să acorde în baza contractelor (acordurilor) asistență juridică organelor de drept respective ale altor state;
- d) să informeze alte organe care exercită activitate operativă de investigații despre faptele de activitate ilicită, devenite cunoscute, ce țin de competența acestor organe și să le acorde ajutorul necesar;
- e) să respecte regulile de conspirație la exercitarea activității operative de investigații;
- f) să contribuie la asigurarea securității și la păstrarea bunurilor colaboratorilor, ale membrilor familiilor acestora, ale rudelor, precum și ale participanților la procesul penal, ale membrilor familiilor acestora, ale rudelor contra atentatelor criminale și altor acțiuni ilicite.

[Art.12 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

[Art.12 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

Articolul 13. Drepturile organelor care exercită activitatea operativă de investigații

(1) La realizarea sarcinilor activității operative de investigații organele împuternicite cu executarea ei au dreptul:

- a) să îndeplinească măsurile operative de investigații enumerate în articolul 6;
- b) să stabilească relații cu persoanele care și-au dat consimțământul să colaboreze în mod confidențial cu organele care exercită activitate operativă de investigații;
- c) să creeze și să utilizeze sistemele informaționale care asigură realizarea sarcinilor activității operative de investigații;
- d) să folosească, pe parcursul măsurilor operative de investigații, în baza de contract sau prin acord oral, încăperile de serviciu, bunurile întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, unităților militare, precum și locuințele, mijloacele de transport și alte bunuri ale persoanelor particulare;
- e) să confecționeze, să perfecteze și să folosească, în conformitate cu instrucțiunea coordonată cu Procurorul General și aprobată de către conducătorul ministerului sau departamentului respectiv, acte care codifică identitatea persoanelor cu funcții de răspundere, apartenența departamentală a subdiviziunilor, organizațiilor, încăperilor și mijloacelor de transport ale organelor care exercită activitate operativă de investigații, precum și a persoanelor care colaborează cu aceste organe în mod confidențial. Măsurile operative cu privire la confecționarea și perfectarea actelor menționate se efectuează numai de către subdiviziunile operative ale Ministerului Afacerilor Interne, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- f) să înființeze, în modul stabilit de legislație, întreprinderi, organizații și subdiviziuni pentru soluționarea sarcinilor prevăzute de prezenta lege.

(2) Persoanele oficiale nu au dreptul să împiedice organele indicate în prezenta lege să exercite activitate operativă de investigații în limita competenței lor.

[Art.13 modificat prin Legea nr.197-XV din 15.05.03, în vigoare 31.05.03]

[Art.13 modificat prin Legea nr.990-XIV din 18.05.2000]

[Art.13 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Articolul 13/1. Asigurarea informațională și documentară a activității operative de investigații

(1) În scopul realizării sarcinilor prevăzute de prezenta lege, organele care exercită activitatea operativă de investigații pot să utilizeze sisteme informaționale, precum și să țină dosarele de evidență operativă.

(2) Dosarele de evidență operativă se întocmesc în cazul în care sînt prezente temeiurile prevăzute la art.7 alin.(1), în scopul colectării și sistematizării datelor, verificării și aprecierii rezultatelor activității operative de investigații, precum și adoptării, în baza lor, a deciziilor corespunzătoare de către organele care exercită activitatea operativă de investigații.

(3) Întocmirea dosarului de evidență operativă nu poate servi drept temei pentru limitarea drepturilor și libertăților ocrotite de lege ale cetățenilor.

(4) Categoriile dosarelor de evidență operativă, modul de ținere și încetare a acestora sînt stabilite prin actele normative departamentale ale organelor care exercită activitatea operativă de investigații.

[Art.13/1 introdus prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

Articolul 14. Protecția socială și juridică a persoanelor oficiale din organele care exercită activitate operativă de investigații

(1) Asupra persoanelor oficiale din organele care exercită activitate operativă de investigații se extind garanțiile protecției juridice și sociale ale colaboratorilor organelor în care sînt încadrați.

(2) Nimeni nu are dreptul să intervină în acțiunile legitime ale persoanelor oficiale și ale organelor care exercită activitate operativă de investigații, cu excepția persoanelor nemijlocit împuternicite prin lege.

(3) Persoana oficială împuternicită cu exercitarea activității operative de investigații se subordonează, pe parcursul desfășurării măsurilor operative de investigații, numai conducătorului acestor măsuri.

Capitolul 4

CONCURSUL DAT ORGANELOR CARE EXERCITĂ ACTIVITATE OPERATIVĂ DE INVESTIGAȚII

Articolul 15. Atragerea cetățenilor la colaborare cu organele care exercită activitate operativă de investigații

(1) Unii cetățeni, cu acordul lor, pot fi atrași la pregătirea măsurilor operative de investigații în mod confidențial, inclusiv prin contract. Aceste persoane sînt obligate să păstreze secretul informațiilor care le-au devenit cunoscute în mersul activității operative de investigații și nu au dreptul să prezinte organelor care exercită o astfel de activitate informații vădit false.

(2) Organele care exercită activitate operativă de investigații pot încheia contracte cu persoane adulte care au capacitate de exercițiu, indiferent de cetățenie, naționalitate, sex, situație socială, oficială și patrimonială, convingeri politice și religioase, apartenența la organizații obștești.

(3) Organelor care îndeplinesc măsuri operative de investigații li se interzice a se folosi în activitatea lor de concursul confidențial, pe bază de contract, din partea deputaților, judecătorilor și procurorilor.

[Art.15 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

Articolul 15¹. Obligația de a acorda asistență organelor care exercită activitate operativă de investigații

(1) Autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de tipul de proprietate, sînt obligate să acorde asistență organelor care exercită activitate operativă de investigații la îndeplinirea atribuțiilor ce le revin conform legii.

(2) Întreprinderile, instituțiile și organizațiile prestatoare de servicii poștale și de telecomunicații, indiferent de tipul de proprietate, sînt obligate să asigure condiții tehnice necesare îndeplinirii de către organele împuternicite a măsurilor operative de investigații, precum și să întreprindă acțiuni pentru neadmiterea divulgării conținutului, metodelor și tacticii acestor măsuri.

[Art.15¹ introdus prin Legea nr.388-XVI din 08.12.2006, în vigoare 29.12.2006]

Articolul 16. Apărarea socială și juridică a persoanelor care dau concurs organelor care exercită activitate operativă de investigații

(1) Persoanele care dau concurs organelor care exercită activitate operativă de investigații se află sub protecția statului.

(2) În cazul apariției pericolului real de atentat ilicit la viața, sănătatea sau bunurile unor anumite persoane în legătură cu concursul dat organelor care exercită activitate operativă de investigații, precum și membrii familiilor și rudelor acestora, organele respective sînt obligate să întreprindă măsurile necesare în vederea prevenirii acțiunilor ilicite, identificării culpabililor și tragerii acestora la răspundere.

(3) Informația despre persoanele infiltrate în organizațiile criminale, despre colaboratorii titulari care activează acoperit ai organelor care exercită activitate operativă de investigații, precum și despre persoanele ce acordă sau au acordat acestor organe sprijin în mod confidențial, poate fi dată publicității numai cu acordul în scris al acestor persoane și numai în cazurile prevăzute de legislație.

(4) Persoanele care colaborează cu organele care exercită activitate operativă de investigații au dreptul se le dea concurs atît gratuit, cît și cu recompensă.

(5) Statul garantează persoanelor care și-au dat consimțămîntul să colaboreze, pe bază de contract, cu organele care exercită activitate operativă de investigații respectarea obligațiilor prevăzute de contract.

(6) Perioada de colaborare a cetățenilor, pe bază de contract, cu organele care exercită activitate operativă de investigații se include în vechimea de muncă drept ocupație de bază. Persoanele indicate au dreptul la asigurare cu pensii în conformitate cu legislația.

(7) În scopul asigurării securității persoanelor care colaborează, pe bază de contract, cu organele care exercită activitate operativă de investigații, a membrilor familiilor și a rudelor acestora, se permite înfăptuirea de măsuri speciale în vederea protecției lor în modul stabilit de Guvern.

(8) În cazul decedării persoanei care colaborează, pe bază de contract, cu organele care exercită activitate operativă de investigații în legătură cu participarea ei la pregătirea și înfăptuirea măsurilor operative de investigații, familiei celui decedat și persoanelor întreținute de el li se plătește din mijloacele bugetului respectiv o indemnizație unică în mărimea mijloacelor bănești de întreținere pe o perioadă de zece ani a celui căzut și, în modul prevăzut de lege, li se stabilește pensie pentru pierderea întreținătorului.

(9) În cazul rănirii, contuzionării, schilodirii sau altei traumări a persoanei care colaborează, pe bază de contract, cu organele care exercită activitate operativă de investigații, în legătură cu participarea și înfăptuirea măsurilor operative de investigații, ceea ce o lipsește de posibilitatea de a colabora în continuare, acesteia i se plătește din mijloacele bugetului respectiv o indemnizație unică în mărimea mijloacelor bănești de întreținere pe o perioadă de 5 ani și, în modul prevăzut de lege, i se stabilește pensie de invaliditate.

[Art.16 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Capitolul 5

ASIGURAREA FINANCIARĂ A ACTIVITĂȚII OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

Articolul 17. Finanțarea activității operative de investigații

(1) Ministerelor și departamentelor împuternicite cu exercitarea activității operative de investigații li se alocă în acest scop mijloace financiare din bugetul de stat.

(2) Controlul asupra cheltuirii mijloacelor financiare alocate pentru activitatea operativă de investigații se exercită de către conducătorii ministerelor respective, precum și de către un reprezentant al Ministerului Finanțelor special împuternicit.

[Art.17 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

Capitolul 6

CONTROLUL ACTIVITĂȚII OPERATIVE DE INVESTIGAȚII

[Denumirea modificată prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

Articolul 18. Controlul parlamentar

Controlul din partea Parlamentului asupra activității operative de investigații se exercită de comisiile permanente respective ale Parlamentului. Organele care exercită activitate operativă de investigații sînt obligate să prezinte acestora informații în conformitate cu legislația.

Articolul 19. Controlul exercitat de procuror și de judecătorul de instrucție

(1) Controlul asupra executării legilor de către organele care exercită activitatea operativă de investigații se efectuează de Procurorul General, adjuncții lui, procurorul unității teritoriale autonome Găgău-

zia, procurorii municipiilor, raioanelor și sectoarelor municipiului Chișinău, procurorii procuraturilor specializate, de alți procurori abilitați cu această funcție, iar în cazurile prevăzute de legislația procesuală penală, această activitate se verifică și de judecătorul de instrucție.

(2) Controlul se efectuează numai în baza plîngerilor depuse de persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de organele care exercită activitatea operativă de investigații.

(3) Procurorii și judecătorii de instrucție care efectuează controlul asupra executării legilor de către organele care exercită activitatea operativă de investigații trebuie să dispună de dreptul de acces la informațiile ce constituie secret de stat, acordat în modul stabilit de legislație.

(4) Activitatea persoanelor care au acordat sau acordă în mod confidențial sprijin organelor, care înfăptuiesc măsuri operative de investigații se află sub controlul Procurorului General sau a unui procuror, special împuternicit prin ordinul Procurorului General.

[Art.19 modificat prin Legea nr.90-XV din 25.03.04, în vigoare 30.04.04]

[Art.19 modificat prin Legea nr.482-XV din 04.12.03, în vigoare 01.01.04]

[Art.19 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

Notă: Vezi Rectificarea din Monitorul Oficial nr.35-37 din 07.03.2003 pag.19 (în art.19 alin.1 cuvintele "și procurorilor municipiilor și județelor" se înlocuiesc cu cuvintele "procurorilor municipiilor și județelor, procurorilor procuraturii anticorupție și conducerea urmării penale")

[Art.19 modif. prin Legea nr.1428-XV din 07.11.02, în vigoare 31.12.02]

[Art.19 modificat prin Legea nr.727-XIV din 16.12.1999]

PREȘEDINTELE
REPUBLICII MOLDOVA
Chișinău, 12 aprilie 1994.
Nr. 45-XIII.

Mircea SNEGUR

LEGE
PRIVIND PROTECȚIA DE STAT A PĂRȚII VĂTĂMATE,
A MARTORILOR ȘI A ALTOR PERSOANE CARE ACORDĂ
AJUTOR ÎN PROCESUL PENAL

Nr.1458-XIII din 28.01.98

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.26-27/169 din 26.03.1998

CUPRINS

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

- Articolul 1. Asigurarea protecției de stat
- Articolul 2. Persoanele pasibile de protecție de stat
- Articolul 3. Organele care asigură protecția de stat
- Articolul 4. Supravegherea exercitată de procuror asupra executării legii în procesul efectuării măsurilor de protecție de stat

**Capitolul II
MOTIVELE, TEMEIURILE ȘI MODUL DE APLICARE
A MĂSURILOR DE PROTECȚIE DE STAT**

- Articolul 5. Motivele și temeiurile aplicării măsurilor de protecție de stat
- Articolul 6. Modul de aplicare a măsurilor de protecție de stat
- Articolul 7. Anularea măsurilor de protecție de stat

**Capitolul III
MĂSURILE DE PROTECȚIE DE STAT**

- Articolul 8. Măsurile de protecție de stat
- Articolul 9. Paza personală, paza locuinței și averii
- Articolul 10. Eliberarea mijloacelor speciale de apărare individuală, de legătură și de informare privind pericolul
- Articolul 11. Plasarea temporară în locuri lipsite de pericol
- Articolul 12. Nedivulgarea datelor despre persoana protejată
- Articolul 13. Schimbarea actelor de identitate. Schimbarea exteriorului
- Articolul 14. Examinarea cauzei în ședință judiciară închisă
- Articolul 15. Asigurarea protecției de stat a persoanei protejate aflate în stare de arest sau în locuri de detenție
- Articolul 16. Protecția socială a persoanelor protejate

**Capitolul IV
DREPTURILE, OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDEREA PERSOANELOR PROTEJATE
ȘI ALE ORGANELOR CARE ASIGURĂ MĂSURILE DE PROTECȚIE DE STAT**

- Articolul 17. Reglementarea relațiilor dintre părți
- Articolul 18. Drepturile, obligațiile și răspunderea părților

**Capitolul V
DISPOZIȚII FINALE**

- Articolul 19. Acoperirea cheltuielilor legate de efectuarea măsurilor de protecție de stat privind persoanele protejate
- Articolul 20. Intrarea în vigoare
- Articolul 21. Îndatoririle Guvernului
Parlamentul adoptă prezenta lege.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Asigurarea protecției de stat

(1) Protecția de stat a persoanelor care au participat la depistarea, prevenirea, curmarea, cercetarea și descoperirea crimelor, la examinarea judiciară a dosarelor penale se asigură prin înfăptuirea de către organele de stat abilitate a măsurilor juridice, organizatorice, tehnice și de altă natură, menite să apere viața, sănătatea, averea, precum și alte drepturi și interese legitime ale persoanelor menționate și ale membrilor familiilor acestora ori ale rudelor lor apropiate, împotriva acțiunilor și atentatelor ilegale.

(2) Aplicarea procedurii de protecție de stat este considerată adecvată în cazul când se constată dependența directă a poziției persoanei, căreia urmează să i se acorde protecție de stat, de perspectiva depistării, prevenirii, curmării, cercetării și descoperirii crimelor, precum și a examinării judiciare a dosarelor penale ce țin de crima organizată.

[Alin.2 art.1 introdus prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 2. Persoanele pasibile de protecție de stat

(1) De protecție de stat, în conformitate cu prezenta lege, beneficiază:

- a) persoanele care au declarat organelor de drept despre crimele comise și au contribuit la depistarea, prevenirea, curmarea și cercetarea acestora;
- b) persoanele care, conform Codului de procedură penală, au statutul de martor și posedă informații despre comiterea unei infracțiuni, despre infractor sau despre alte circumstanțe relevante, adică date și informații care sînt necesare și hotărîtoare pentru probarea unui act infracțional și a căror dezvăluire pune în pericol viața, sănătatea și libertatea lor fizică;
- c) persoanele bănuite, învinuite, inculpații și reprezentanții lor legali în procesele penale, persoanele condamnate care au consimțit să coopereze cu organele abilitate la descoperirea, cercetarea și judecarea infracțiunilor, și în special să facă declarații în procesul penal referitor la infracțiunile comise de către alte persoane;
- d) partea vătămată - persoanele cărora le-au fost cauzate, prin infracțiune, un prejudiciu moral, fizic sau material și reprezentanții lor legali în procesele penale, precum și persoanele care sînt prezumate a fi victime ale traficului de ființe umane;
- e) soțul/soția persoanelor specificate la lit.a), b) și c) și rudele lor apropiate - părinții și copiii, înfietorii și înfiații, frații și surorile, bunicii și nepoții, iar în cazuri excepționale - și alte persoane prin intermediul cărora se fac presiuni asupra persoanelor enumerate.

(2) Persoanele enumerate la alin.(1) vor fi numite în continuare persoane protejate.

[Art.2 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

Articolul 3. Organele care asigură protecția de stat

(1) Protecția de stat a persoanelor protejate o asigură organele specializate care decid aplicarea și efectuarea măsurilor de protecție de stat.

(2) Decizia privind aplicarea măsurilor de protecție de stat, atît ordinare, cît și extraordinare, se ia de către șefii organelor în a căror structură există subdiviziuni operative speciale care înfăptuiesc protecția de stat a persoanelor protejate în temeiul unei ordonanțe (încheieri) motivate, emise de ofițerul de urmărire penală, procuror sau judecător, în a cărei procedură se află declarația (informația) despre crimă sau dosarul penal, iar după ce sentința devine definitivă - și de către organul respectiv de la locul unde persoana protejată își ispășește pedeapsa.

(3) Efectuarea măsurilor de protecție de stat privind persoanele protejate se pune în sarcina organelor afacerilor interne, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției pentru dosarele aflate în procedura acestora sau atribuite în competența lor, precum și în sarcina altor organe de stat cărora li se poate atribui, în conformitate cu legislația în vigoare, efectuarea unor asemenea măsuri. În componența organelor nominalizate, prin hotărîre a Guvernului, se creează subdiviziuni speciale.

(4) Măsurile de protecție de stat privind persoanele protejate potrivit dosarelor aflate în procedura instanțelor judecătorești sau a procuraturii se efectuează în temeiul deciziei judecătorului sau a procurorului de către organele afacerilor interne, organele teritoriale ale Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova sau ale Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției de la locul aflării persoanelor protejate.

(5) Măsurile de protecție de stat privind militarii și rudele lor apropiate se efectuează, de asemenea, și de către comandamentul unității militare respective, iar în ce privește persoanele aflate în stare de arest sau în locuri de detenție - și de către organele instituțiilor respective.

[Art.3 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

[Art.3 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Art.3 modificat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002]

[Art.3 modificat prin Legea nr.543-XV din 12.10.2001]

[Art.3 modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 4. Supravegherea exercitată de procuror asupra executării legii în procesul efectuării măsurilor de protecție de stat

Supravegherea executării legii în procesul efectuării măsurilor de protecție de stat este exercitată de către Procurorul General și procurorii subordonați acestuia.

Capitolul II MOTIVELE, TEMEIURILE ȘI MODUL DE APLICARE A MĂSURILOR DE PROTECȚIE DE STAT

Articolul 5. Motivele și temeiurile aplicării măsurilor de protecție de stat

(1) Drept motiv pentru aplicarea măsurilor de protecție de stat privind persoana protejată servește declarația acestei persoane și primirea de către organul ce asigură protecția de stat a informației operative sau a altor date despre amenințarea securității persoanei respective.

(2) Drept temei pentru aplicarea măsurilor de protecție de stat privind persoana protejată servește stabilirea datelor despre existența reală a amenințării cu moartea, a aplicării violenței, a nimicirii sau deteriorării averii ori alte acțiuni nelegitime în legătură cu acordarea de ajutor de către persoana respectivă în procesul penal.

Articolul 6. Modul de aplicare a măsurilor de protecție de stat

(1) Ofițerul de urmărire penală, procurorul sau judecătorul, primind declarația (informația) despre amenințarea securității persoanei protejate, este obligat să verifice această declarație (informație) și, în termen de 3 zile, iar în cazurile ce nu permit tăgănarea, de îndată, să ia decizia de aplicare sau de refuz de a aplica măsurile de protecție de stat privind persoana respectivă. Asupra deciziei luate de către ofițerul de urmărire penală, procuror sau judecător se emite o ordonanță (încheiere) motivată, care este executorie pentru organele ce efectuează măsurile de protecție și asistență. Refuzul de a aplica măsurile de protecție și de asistență poate fi atacat la procurorul ierarhic superior care conduce urmărirea penală sau în instanța judecătorească în conformitate cu art.313 din Codul de procedură penală.

(2) Organul specializat de protecție de stat stabilește, în funcție de circumstanțele concrete, măsurile necesare și modalitățile de realizare a acestora.

(3) În cazul în care declarația (informația) conține date despre comiterea crimei, ofițerul de urmărire penală sau procurorul ia decizia despre intentarea sau refuzul de a intenta un dosar penal ori despre înaintarea declarației (informației) la organul de drept competent, despre care fapt se comunică petiționarului.

[Art.6 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

[Art.6 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

Articolul 7. Anularea măsurilor de protecție de stat

Măsurile de protecție de stat se anulează prin ordonanța organului care înfăptuiește protecția în cazul când temeiurile aplicării lor dispar sau în cazul încălcării de către persoana protejată a condițiilor de efectuare a acestor măsuri.

[Art.7 în redacția Legii nr.126-XV din 03.05.2001]

Capitolul III MĂSURILE DE PROTECȚIE DE STAT

Articolul 8. Măsurile de protecție de stat

(1) În funcție de circumstanțele concrete, pentru asigurarea securității persoanelor protejate, pot fi aplicate următoarele măsuri de protecție de stat:

1) ordinare:

- a) paza personală, paza locuinței și averii;
- b) eliberarea mijloacelor speciale de apărare individuală, de legătură și de informare privind pericolul;
- c) plasarea temporară în locuri lipsite de pericol;
- d) tănuirea datelor despre persoana protejată;

2) extraordinare:

- a) schimbarea locului de muncă (serviciu) sau studii;
- b) strămutarea în alt loc de trai, cu atribuire obligatorie a locuinței (casă, apartament);
- c) schimbarea actelor de identitate prin schimbarea numelui, prenumelui și patronimicului; schimbarea exteriorului;
- d) examinarea cauzei în ședință judiciară închisă.

(2) În scopul asigurării măsurilor de protecție de stat, se pot efectua și măsuri operative de investigație în modul stabilit de Legea privind activitatea operativă de investigații.

(3) La aplicarea măsurilor de protecție și de asistență față de victimele traficului de ființe umane, în caz de necesitate se va acorda un răgaz de reflecție de 30 de zile. În această perioadă este interzisă punerea în executare a oricărui ordin de expulzare emis împotriva acestor persoane.

(4) Măsurile prevăzute la alin.(1) pot fi aplicate numai cu consimțământul persoanei protejate și fără a-i leza drepturile, libertățile și demnitatea personală.

[Art.8 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

[Art.8 modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 9. Paza personală, paza locuinței și averii

(1) În caz de necesitate, organele abilitate asigură paza personală, paza locuinței și averii persoanei protejate.

(2) Cu acordul persoanei protejate, locuința și averea ei pot fi echipate cu instalații de semnalizare de pază, pot fi schimbate numerele ei de telefon, numerele de înmatriculare ale mijloacelor de transport pe care le folosește.

Articolul 10. Eliberarea mijloacelor speciale de apărare individuală, de legătură și de informare privind pericolul

(1) În cazul unui pericol real pentru viața și sănătatea persoanei protejate, organul care asigură măsurile de securitate poate să elibereze persoanei respective mijloace speciale de apărare individuală, de legătură și de informare privind pericolul.

(2) Modul de eliberare a mijloacelor speciale de apărare individuală, de legătură și de informare privind pericolul se stabilește de către organul care asigură măsurile de securitate.

Articolul 11. Plasarea temporară în locuri lipsite de pericol

(1) În caz de necesitate, la cererea sau cu acordul persoanelor protejate care au atins vârsta majoratului, iar minorii - cu acordul părinților sau al altor reprezentanți legali ai lor, acestea pot fi plasate temporar în locuri lipsite de pericol, transferate temporar sau permanent la un alt loc de muncă (serviciu) sau de studii, strămutate temporar sau permanent la alt domiciliu.

(2) În caz de necesitate, persoanele identificate ca victime ale traficului de ființe umane, la cererea lor personală, vor fi cazate în centrele de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, pe o perioadă de cel mult 30 de zile. Prolungirea termenului inițial se va face în condițiile art.17 din Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

[Art.11 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

Articolul 12. Nedivulgarea datelor despre persoana protejată

Nedivulgarea datelor despre persoana protejată se asigură prin:

- a) schimbarea acestor date în declarația (informația) despre crimă, în materialele dosarului penal. Datele despre persoana protejată se păstrează separat, în modul stabilit de legislația în vigoare;
- b) prezentarea pentru identificare a persoanei care urmează să fie recunoscută fără observarea vizuală a celui ce o identifică, efectuarea în aceleași condiții a confruntării;
- c) interogarea părții vătămate, a martorului în condiții care ar asigura securitatea și anonimatul acestora;

- d) scutirea persoanei protejate de prezența în ședința judiciară dacă în alt mod nu i se poate asigura securitatea și dacă lipsa ei nu se răsfrânge asupra cercetării, sub toate aspectele, complete și obiective a circumstanțelor cauzei. În acest caz, judecătorul dă citire depozițiilor date de persoana protejată în procesul urmăririi penale și/sau reproduce înregistrarea sonoră sau video anexată la dosar.

[Art.12 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

Articolul 13. Schimbarea actelor de identitate. Schimbarea exteriorului

(1) În cazuri excepționale se poate efectua schimbarea actelor de identitate prin schimbarea numelui, prenumelui, patronimicului și a altor date despre persoana protejată, precum și schimbarea exteriorului acesteia.

[Alin.1 art.13 modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

(2) Evidența măsurilor prevăzute la alin.(1) se ține separat în subdiviziunea specială a Ministerului Afacerilor Interne în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 14. Examinarea cauzei în ședință judiciară închisă

Se permite examinarea cauzei în ședință judiciară închisă, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, în baza unei încheieri motivate a judecătorului, în cazurile când aceasta o cer interesele persoanei protejate.

Articolul 15. Asigurarea protecției de stat a persoanei protejate aflate în stare de arest sau în locuri de detenție

Protecția de stat a persoanei protejate aflate în stare de arest sau în locuri de detenție se asigură prin măsurile enumerate la art.8 alin.(1) punctul 1) lit. a), b) și d) și la punctul 2) lit.c). Suplimentar mai pot fi aplicate următoarele măsuri:

- a) strămutarea dintr-un loc de ținere sub arest sau de detenție în altul;
- b) schimbarea măsurii preventive, în modul stabilit de legislația în vigoare.

[Art.15 modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 16. Protecția socială a persoanelor protejate

(1) Viața, sănătatea și avera persoanei protejate sînt supuse asigurării de stat obligatorii din contul bugetului de stat.

(2) În cazul morții persoanei protejate, legate de acordarea de ajutor în procesul penal, familiei ei și persoanelor întreținute de aceasta li se acordă o indemnizație unică în mărime de 6 salarii medii lunare pe țară din luna anterioară morții, iar în cazul pierderii întreținătorului, în conformitate cu legislația în vigoare, se stabilește o pensie pentru pierderea întreținătorului.

(3) În caz de schilodire în legătură cu acordarea de ajutor în procesul penal, persoanei protejate i se plătește o indemnizație unică în mărime de 3 salarii medii lunare pe țară din luna anterioară schilodirii, iar în caz de pierdere a capacității de muncă, i se stabilește, de asemenea, o pensie de invaliditate în conformitate cu legislația în vigoare.

(4) Dauna materială pricinuită persoanei protejate în legătură cu ajutorul acordat în procesul penal se recuperează în conformitate cu legislația în vigoare.

(5) La stabilirea persoanelor culpabile de moartea, schilodirea, pricinuirea leziunilor corporale sau cauzarea daunei materiale persoanelor protejate, în rezultatul cărui fapt lor sau urmașilor lor li s-au plătit sumele de asigurare, organele asigurării de stat percep, prin intermediul instanțelor judecătorești, sumele de asigurare de la persoanele culpabile.

Capitolul IV

DREPTURILE, OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDEREA PERSOANELOR PROTEJATE ȘI ALE ORGANELOR CARE ASIGURĂ MĂSURILE DE PROTECȚIE DE STAT

[Cap.IV în redacția Legii nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 17. Reglementarea relațiilor dintre părți

În cazul luării deciziei privind aplicarea măsurilor de protecție de stat, între persoana protejată și organul care înfăptuiește măsurile de protecție de stat se încheie un contract, în care se stabilesc condițiile de efectuare a măsurilor de protecție, drepturile și obligațiile părților.

Articolul 18. Drepturile, obligațiile și răspunderea părților

(1) Persoana protejată are dreptul:

- a) să înainteze declarație despre aplicarea măsurilor de protecție de stat sau despre anularea acestora;
- b) să fie informată asupra măsurilor de protecție de stat ce i se aplică;
- c) să solicite de la organele care îndeplinesc măsurile de protecție de stat măsuri suplimentare de protecție sau anularea acestora;
- d) să conteste hotărârile sau acțiunile nelegitime ale organelor care îndeplinesc măsurile de protecție de stat în organul de resort ierarhic superior sau în instanța judecătorească.

(2) Persoana protejată este obligată:

- a) să colaboreze cu organele de drept la depistarea, prevenirea, curmarea, cercetarea și descoperirea crimei, precum și la examinarea judiciară a dosarului penal;
- b) să îndeplinească condițiile de efectuare a măsurilor de protecție de stat și cerințele legitime ale organelor care îndeplinesc măsurile de protecție;
- c) să aibă grijă de bunurile și documentele eliberate temporar în folosință conform legislației;
- d) să informeze imediat organele respective despre fiecare caz de amenințare a securității personale;
- e) să nu divulge datele referitoare la măsurile de protecție de stat ce i se aplică și datele despre persoanele care efectuează astfel de măsuri.

(3) Drepturile și obligațiile persoanei protejate sînt aduse la cunoștința acesteia din momentul depunerii declarației despre existența amenințării reale a securității acesteia sau din momentul aplicării măsurilor de protecție de stat la inițiativa organelor respective.

(4) Organul care adoptă decizia privind aplicarea măsurilor de protecție de stat are dreptul:

- a) să ceară de la organele și persoanele respective materialele și explicațiile necesare referitor la declarațiile despre aplicarea măsurilor de protecție de stat, fără a efectua acțiuni de urmărire penală;
- b) să ceară de la organele care îndeplinesc măsurile de protecție de stat aplicarea unor măsuri suplimentare de protecție;
- c) să anuleze, în tot sau în parte, îndeplinirea măsurilor de protecție de stat în legătură cu încălcarea de către persoana protejată a condițiilor prevăzute în contractul cu privire la protecție;
- d) să stabilească măsurile de protecție de stat, mijloacele și metodele de aplicare a acestora și, după caz, să le schimbe sau să le completeze.

(5) Organul care îndeplinește măsurile de protecție de stat este obligat:

- a) să reacționeze imediat la orice caz de amenințare a securității persoanei protejate;
- b) să asigure paza personală, paza locuinței și averii persoanei protejate în dependență de caracterul amenințării;
- c) să nu divulge informațiile despre măsurile de protecție de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal, a victimelor traficului de ființe umane, datele despre persoanele care acordă astfel de protecție, precum și despre persoanele care acordă ajutor în combaterea traficului de ființe umane;
- d) să informeze victimele traficului de ființe umane despre drepturile lor, despre autoritățile, organizațiile și instituțiile cu funcții de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și de protecție a victimelor traficului.

(6) Conducătorii și colaboratorii subdiviziunilor de toate nivelurile ale organelor care îndeplinesc măsurile de protecție de stat sînt obligați să execute prescripțiile organului care adoptă decizia privind aplicarea măsurilor de protecție de stat în ceea ce privește realizarea acestora și păstrarea confidențialității informațiilor primite.

(7) Persoana cu funcție de răspundere din organul care îndeplinește măsurile de protecție de stat a persoanei protejate, precum și persoana protejată, care s-au făcut vinovate de neluarea sau executarea inadecvată a măsurilor de protecție, de divulgarea informației despre măsurile aplicate și de nerespectarea altor cerințe ale prezentei legi, poartă răspunderea prevăzută de legislație.

[Art.18 modificat prin Legea nr.387-XVI din 08.12.2006, în vigoare 31.12.2006]

[Art.18 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

[Cap.IV în redacția Legii nr.126-XV din 03.05.2001]

Capitolul V DISPOZIȚII FINALE

[Cap.V modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

Articolul 19. Acoperirea cheltuielilor legate de efectuarea măsurilor de protecție de stat privind persoanele protejate

(1) Finanțarea și asigurarea tehnico-materială a măsurilor de protecție de stat privind persoanele protejate se efectuează din bugetul de stat în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Cheltuielile legate de aplicarea măsurilor de protecție de stat nu pot fi puse în sarcina persoanei protejate.

(3) Persoana protejată, la cerere, își poate asuma suportarea totală sau parțială a cheltuielilor legate de asigurarea măsurilor de protecție de stat prin încheierea unui contract cu organele care asigură această protecție.

Articolul 20

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.

Articolul 21

Guvernul, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege;
- c) va asigura revizuirea sau abrogarea de către ministere și departamente a actelor lor normative ce contravin prezentei legi.

[Cap.V modificat prin Legea nr.126-XV din 03.05.2001]

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI
Chișinău, 28 ianuarie 1998.
Nr. 1458-XIII.

Dumitru MOȚPAN

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA APROBAREA STATUTULUI DISCIPLINAR AL ORGANELOR AFACERILOR INTERNE

nr.2 din 04.01.96

[Denumirea în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.23-24/176 din 18.04.1996

În scopul sporirii responsabilității colaboratorilor organelor afacerilor interne pentru respectarea și executarea cu strictețe a ordinii și regulilor stabilite prin legile în vigoare, Jurământ, statutele, regulamentele și ordinele Ministerului Afacerilor Interne Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă Statutul disciplinar al organelor afacerilor interne și Regulamentul consiliilor de onoare ale efectivului de trupă și corpului de comandă ale organelor afacerilor interne (se anexează).

PRIM-MINISTRU AL REPUBLICII MOLDOVA
Chișinău, 4 ianuarie 1996
Nr.2

Andrei SANGHELI

*Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.2 din 4 ianuarie 1995*

STATUTUL DISCIPLINAR al organelor afacerilor interne

Notă: În tot textul Statutului, cuvîntul "mențiune" se substituie prin cuvîntul "stimulare" conform Hot.Guv. nr.1445 din 19.12.2006, în vigoare 29.12.2006

I. Dispoziții generale

1. Disciplina colaboratorilor¹ în organele afacerilor interne constă în respectarea și executarea strictă a ordinii, regulilor stabilite prin legile în vigoare, Jurământ, statutele, regulamentele și ordinele Ministerului Afacerilor Interne.

Drept bază a disciplinei servesc devotamentul față de interesele de stat ale Republicii Moldova, hotărîrea fiecărui colaborator de a apăra ordinea de drept, integritatea teritorială, suveranitatea și independența statului, de a-și îndeplini cu responsabilitate obligațiunile de serviciu și misiunile încredințate.

Prezentul Statut disciplinar se extinde asupra tuturor colaboratorilor organelor afacerilor interne, fără deosebire de grad sau funcție.

2. Disciplina în organele afacerilor interne obligă pe fiecare colaborator:

să respecte cu strictețe Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, să execute întocmai și în termenul oportun jurământul, prevederile statutelor, regulamentelor, instrucțiunilor, ordinelor și dispozițiilor permise;

[Subalin. în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

să suporte cu dîrzenie toate greutățile și privațiunile serviciului, pentru menținerea ordinii publice, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor de atentele criminal e și alte acțiuni ilicite, iar pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, în caz de necesitate, să nu-și cruțe nici chiar viața;

să păstreze cu strictețe secretele de stat și de serviciu, arma și munițiile din dotare, bunurile materiale și tehnica încredințată;

[Subalin. în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

să-și perfecționeze în permanență calificarea, să-și ridice nivelul de cultură profesională;

să fie onest și obiectiv;

să se stimeze reciproc;

¹ În sensul prezentului Statut, noțiunea de "colaboratori" include persoanele din efectivul de trupă și corpul de comandă, cursanții și studenții instituțiilor de învățămînt ale organelor afacerilor interne.

să respecte șefii, superiorii în funcție și grad; să le acorde ajutor în întărirea disciplinei și asigurarea ordinii regulamentare; să dea onorul și să respecte regulile de politețe;

să aibă o conduită demnă la serviciu și în afara acestuia; să fie echipat regulamentar și să aibă o ținută corectă;

să fie sobru și exigent față de sine însuși, să oprească pe cei din jur de la încălcarea ordinii de drept și să contribuie activ la menținerea prestigiului colaboratorilor organelor afacerilor interne și a demnității cetățenilor.

3. Disciplina în organele afacerilor interne se obține prin:

formarea și dezvoltarea la colaboratori a unor înalte calități morale și profesionale, a unei atitudini conștiincioase față de îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;

menținerea ordinii regulamentare;

asigurarea respectării stricte a prevederilor legilor, statutelor, regulamentelor, instrucțiunilor și ordinelor;

exigența șefilor față de subordonați, aplicarea justă a măsurilor de convingere și constrângere, îmbinarea dibace a exigenței cu grija și stima față de subordonați;

exemplul personal al șefilor și superiorilor.

4. Șeful, comisarul și comandantul (în continuare - șeful) poartă răspundere pentru starea disciplinară și ordinea regulamentară din subdiviziunea pe care o conduce.

[Alin.1 pct.4 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

Șeful este obligat:

să educe subordonații săi în spiritul devotamentului față de Patrie și popor, al întăririi continue a disciplinei de serviciu, regulilor de conviețuire socială și ordinii de drept;

să dezvolte la subordonați simțul datoriei și onoarei de colaborator al organelor afacerilor interne, precum și al răspunderii personale pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;

să-i convingă pe subordonați că ordinele se dau numai în interesul serviciului;

să-și cunoască subordonații sub toate aspectele, să se îngrijească de condițiile lor de trai, să întreprindă măsuri în vederea satisfacerii cererilor lor legitime și să le fie un permanent îndrumător;

să fie exigent și obiectiv în aprecierea subordonaților;

să fie corect în relațiile cu subordonații și să nu le înjosească demnitatea personală;

să dea ordine legale, clare și precise, să asigure condițiile necesare pentru executarea lor întocmai și la timp;

prin comportarea sa să câștige încrederea subordonaților;

să realizeze executarea cu strictețe de către subordonați a prevederilor legilor, statutelor, regulamentelor, instrucțiunilor și ordinelor, atât în cadrul serviciului, cât și în afara acestuia, și să controleze îndeplinirea lor;

să beneficieze de drepturile disciplinare în toate împrejurările;

să stimuleze subordonații pentru manifestarea actelor de eroism, inițiativă creatoare, sîrguință, rezultate foarte bune și bune, obținute în îndeplinirea sarcinilor de serviciu și să aplice sancțiuni disciplinare subordonaților care comit încălcări, dau dovadă de toleranță față de neajunsuri și nepăsare față de aplicarea prevederilor legale ale regulamentelor și instrucțiunilor de serviciu;

să acorde o atenție deosebită prevenirii faptelor de nerespectare de către subordonați a normelor legislative, disciplinei, să înlăture la timp cauzele care provoacă atare încălcări;

să utilizeze și să aplice opinia colectivă, activitatea consiliului de onoare, pentru prevenirea și combaterea încălcării disciplinei de serviciu, conformismului și automulțumirii;

să controleze modul de executare de către subordonați a pedepselor disciplinare și măsurile întreprinse pentru înlăturarea cauzelor care au condus la comiterea încălcărilor.

5. În cazul încălcării disciplinei și normelor de drept de către subordonat, șeful este obligat să-l avertizeze asupra neadmiterii unor atare acțiuni, să inițieze o anchetă de serviciu pentru examinarea multiaspectuală, completă și obiectivă a circumstanțelor încălcării, iar dacă subordonatului i se stabilește vinovăția - să-i aplice, în funcție de gravitatea delictului comis și gradul culpei, o sancțiune disciplinară ori să transmită materialele în organele procuraturii pentru examinare pe cale penală.

[Pct.5 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

6. Cu dreptul de a menționa și a aplica sancțiuni disciplinare se investesc doar șefii direcți, cu excepția cazurilor prevăzute în punctul 25 al prezentului Statut.

[Alin.1 pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

Șefi direcți sînt șefii cărora colaboratorii le sînt subordonați pe linie de serviciu, inclusiv temporar.

Cel mai apropiat șef direct al subalternului este șeful lui nemijlocit.

7. Colaboratorii din efectivul de trupă și corpul de comandă, care în relațiile de serviciu nu sînt subordonați unul altuia, pot fi superiori sau inferiori în rang. Superioritatea se determină conform gradului special.

[Pct.7 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

8. Cînd mai mulți colaboratori ai organelor afacerilor interne îndeplinesc aceeași misiune sau își fac serviciul în comun și nu sînt subordonați unul altuia, iar relațiile lor de serviciu nu au fost stabilite de șef, cel mai mare în grad special (în cazul gradelor echivalente, cel mai mare în funcție) este considerat șef și beneficiază pe timpul îndeplinirii misiunii, de for disciplinar conform gradului special sau funcției deținute; în cazul deținerii unor grade speciale și funcții echivalente, este considerat superior colaboratorul care face parte din eșalonul ierarhic superior sau din serviciul care organizează activitatea respectivă.

[Pct.8 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

9. Colaboratorul care, fiind numit prin ordin, a exercitat temporar o funcție de conducere, beneficiază de for disciplinar potrivit funcției deținute temporar.

[Pct.9 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

10. Ordinul șefului este obligatoriu pentru subalterni și urmează a fi executat fără discuție, întocmai și în termenul oportun.

Șeful poartă întreaga răspundere pentru legalitatea ordinului dat; trebuie să fie primul care să-l respecte cu strictețe, iar cel care-l primește este obligat să-l execute și să raporteze imediat după executare. Subalternul însușește nu numai litera ordinului, ci și entitatea lui. Cînd subalternul constată că nu poate executa ordinul primit, raportează imediat șefului care l-a dat.

Colaboratorul are dreptul să conteste legitimitatea ordinului primit, după executarea lui, adresîndu-se șefului superior în serviciu.

Interesele de serviciu îi obligă pe șefi să ceară ferm respectarea ordinii de drept și a disciplinei, să nu treacă cu vederea nici o încălcare comisă de subordonați; în caz de necesitate, să întreprindă măsurile de rigoare, în limita prevederilor legilor, instrucțiunilor, regulamentelor și ale prezentului Statut, inclusiv reținerea temporară a celui culpabil de încălcarea gravă a ordinii de drept și a disciplinei de serviciu și, după caz, să sesizeze organele procuraturii pentru pornirea urmăririi penale.

Șeful care nu ia măsurile necesare pentru restabilirea ordinii de drept și a disciplinei poartă răspundere conform prevederilor legislației și prezentului Statut.

[Pct.10 modificat prin Hot.Guv. nr.1110 din 11.09.03, în vigoare 26.09.03]

[Pct.10 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

11. Colaboratorii organelor afacerilor interne dau onorul conform prevederilor Statutului serviciului interior al organelor afacerilor interne.

II. Stimulările prevăzute pentru colaboratorii organelor afacerilor interne

[Denumirea cap.II în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

12. Pentru colaboratorii organelor afacerilor interne sînt prevăzute următoarele stimulări:

- mulțumire;
- premiarea cu cadouri de preț sau bani;
- acordarea unui concediu suplimentar plătit cu durata de pînă la 10 zile;
- expunerea fotografiei pe Panoul de onoare;
- ridicarea sancțiunii disciplinare;
- decorarea cu insigne ale MAI;
- conferirea gradului special următor înainte de termen;
- conferirea gradului special următor cu o treaptă mai sus decît cel prevăzut pentru funcția deținută;
- decorarea cu arme albe sau de foc;
- înregistrarea în Cartea de onoare a Ministerului Afacerilor Interne.

Pentru merite deosebite, colaboratorii organelor afacerilor interne pot fi decorați cu distincții de stat.

[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.12 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

13. În instituțiile de învățămînt ale Ministerului Afacerilor Interne, pe lîngă mențiunile specificate în pct. 12 al prezentului Statut, se aplică următoarele stimulări:

- înmînarea fotografiei personale a cursantului (studentului), fotografiat lîngă drapelul desfășurat al instituției de învățămînt;
- trimiterea unei scrisori de mulțumire părinților (rudelor);

- înscrierea numelui de familie al cursantului (studentului) pe Panoul de onoare;
- acordarea peste rînd a permisiei din reședința instituției de învățămînt pînă la 5 zile.

[Pct.13 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

III. Sancțiunile prevăzute pentru colaboratorii organelor afacerilor interne

[Denumirea cap.III în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

14. Colaboratorilor organelor afacerilor interne le pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- avertisment;
- mustrare;
- mustrare aspră;
- retrogradarea în gradul de calificare;
- retrogradare în funcție;
- retrogradare în gradul special cu o treaptă;
- avertizarea asupra corespunderii lor parțiale cu serviciul;
- concedierea din organele afacerilor interne.

[Pct.14 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.14 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

15. În instituțiile de învățămînt ale Ministerului Afacerilor Interne, pe lîngă sancțiunile disciplinare specificate, cursanților (studenților) li se aplică sancțiuni sub formă de:

- suspendarea permisiei pe o perioadă de pînă la 30 zile;
- numirea peste rînd în serviciu (cu excepția serviciului de gardă) - pînă la 5 servicii;
- exmatricularea.

[Pct.15 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

16. Colaboratorii organelor afacerilor interne decorați cu insigne ale MAI pot fi sancționați prin privarea de aceste insigne.

[Pct.16 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

17. Sancțiunile disciplinare se aplică în cazurile de neglijență și încălcare a obligațiilor de serviciu, a normelor de conviețuire socială, ordinii de drept și disciplinei de serviciu.

Colaboratorul care a săvîrșit infracțiuni poartă răspundere potrivit dispozițiilor legii penale. Pînă la stabilirea caracterului infracțional al faptei, șeful poate sancționa disciplinar colaboratorul în cauză pentru acțiuni ce constituie încălcări ale disciplinei de serviciu.

Colaboratorul sancționat disciplinar nu este absolvit de răspundere penală, dacă acțiunile lui conțin elementele constitutive ale infracțiunii.

[Pct.17 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

IV. Dreptul șefilor de a acorda stimulări și de a aplica sancțiuni disciplinare subordonaților

[Denumirea cap.IV în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

18. Șefii acordă stimulările și aplică sancțiunile disciplinare, în limitele drepturilor stabilite.

Ministrul afacerilor interne este în drept să acorde stimulările și să aplice tuturor colaboratorilor organelor afacerilor interne sancțiunile disciplinare, prevăzute de prezentul Statut, cu excepția:

- retrogradării în funcție a viceministrilor;
- retrogradării în grad și concedierii din organele afacerilor interne a persoanelor din corpul de comandă suprem.

Lista funcțiilor șefilor și a drepturilor acestora de a acorda stimulări și a aplica sancțiuni disciplinare se aprobă de către ministrul afacerilor interne.

[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.18 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

19. Dacă șeful consideră că este necesar să acorde subalternilor stimulări care îi depășesc competențele, el le solicită șefului direct ierarhic superior.

[Pct.19 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

20. Dacă șeful consideră că, în legătură cu gravitatea abaterii săvîrșite de către subordonat, drepturile disciplinare cu care este investit sînt insuficiente, el face un demers șefului superior direct, ca acesta să aplice sancțiunea cuvenită.

21. Șeful poartă răspundere pentru depășirea drepturilor de acordare a stimulărilor și aplicare a sancțiunilor disciplinare cu care este investit, pentru aplicarea unei sancțiuni disciplinare neprevăzute de prezentul Statut sau pentru încălcarea procedurii de acordare și aplicare a acestora. Stimularea

acordată sau sancțiunea disciplinară aplicată cu depășirea drepturilor sau cu încălcarea procedurii urmează să fie anulate.

[Pct.21 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

22. Șeful superior este în drept să severeze sancțiunea disciplinară aplicată, dacă va stabili că aceasta nu corespunde gravității abaterii disciplinare sau contravenției comise. Modificarea sau ridicarea sancțiunii disciplinare se efectuează în conformitate cu prevederile prezentului Statut.

Șeful superior nu are dreptul să anuleze sau să atenueze sancțiunea disciplinară aplicată de un șef inferior pe motiv că pedeapsa este prea severă, dacă acesta nu și-a depășit drepturile disciplinare. În cazul în care unui colaborator i-a fost aplicată o sancțiune disciplinară fără ca acesta să fie vinovat, șeful nemijlocit al celui care l-a sancționat pe nedrept cere anularea pedepsei.

Ministrul afacerilor interne este în drept să agraveze, să atenueze, să ridice sau să anuleze orice sancțiune disciplinară aplicată conform prevederilor prezentului Statut.

[Pct.22 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

[Pct.23,24 abrogate prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.24 modificat prin Hot.Guv. nr.1110 din 11.09.03, în vigoare 26.09.03]

[Pct.23,24 modificate prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

25. În cazul încălcării disciplinei sau comiterii altor contravenții în afara teritoriului deservit de către organul, în cadrul căruia își face serviciul colaboratorul, precum și în timpul concediului, permisiiei, delegației sau tratamentului, conducătorul organului afacerilor interne de pe teren ia măsuri pentru a curma contravenția, comunicând despre aceasta la locul de serviciu al colaboratorului care a săvârșit-o.

V. Modul de acordare a stimulărilor și de aplicare și executare a sancțiunilor disciplinare

[Denumirea cap.V în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

26. Stimulările se acordă printr-un ordin scris. Mulțumirea și ridicarea sancțiunii disciplinare verbale pot fi exprimate atât printr-un ordin scris, cât și verbal.

Despre acordarea stimulărilor colaboratorul este anunțat personal în fața formației în linie sau în cadrul adunării efectivului.

Persoanelor sancționate disciplinar stimularea li se acordă, de regulă, sub formă de ridicare a sancțiunii aplicate anterior.

[Pct.26 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

27. Sancțiunile disciplinare trebuie să fie conforme cu vinovăția colaboratorului și cu gravitatea încălcării săvârșite. La aplicarea sancțiunii disciplinare se ia în considerare caracterul, cauzele, circumstanțele și consecințele faptei săvârșite, conduita anterioară a colaboratorului, termenul aflării lui în serviciu. Sancțiunea disciplinară se aplică cu dreptate, fără părtinire și numai după constatarea faptelor. Persoanei supuse anchetei de serviciu i se vor solicita explicațiile de rigoare în scris. Refuzul de a prezenta explicațiile solicitate se consemnează într-un proces-verbal semnat de colaboratorul care efectuează ancheta de serviciu și de doi colaboratori necointeresați. Persoana, în privința căreia s-a finalizat ancheta de serviciu, va fi anunțată și i se va explica dreptul de a face cunoștință cu încheierea.

Șeful care aplică o sancțiune disciplinară trebuie să nu fie stăpînit de mînie, intenție de răzbunare; să nu insulte și să nu lezeze demnitatea celui sancționat disciplinar.

Calmul și stăpînirea de sine a șefului la aplicarea sancțiunii disciplinare contribuie la formarea convingerii celui sancționat că acțiunile întreprinse sînt în interesul lui și al serviciului. Scopul educativ al sancțiunii disciplinare se atinge nu numai prin oportunitatea ei, dar și prin modul cum este adusă la cunoștință colaboratorului.

Sancțiunile disciplinare mai aspre se aplică pentru încălcări grave sau repetate, comise în exercițiul funcției sau în grup.

[Pct.27 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.27 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

28. Pentru aceeași contravenție se aplică o singură sancțiune. Este interzisă aplicarea unei sancțiuni disciplinare întregului efectiv al subdiviziunii (sancțiuni disciplinare colective).

[Pct.28 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

29. Sancțiunile disciplinare se aplică numai după efectuarea anchetei de serviciu (cu excepția cazurilor de aplicare a sancțiunilor verbale).

[Pct.29 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

30. Dacă în perioada efectuării anchetei de serviciu se vor depista alte încălcări disciplinare, în caz de necesitate poate fi efectuată o anchetă de serviciu separată.

[Pct.30 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

31. Ancheta de serviciu se efectuează în termen de până la 30 zile. Acest termen cuprinde timpul de la data când șeful respectiv a dispus efectuarea anchetei de serviciu până la data aprobării încheierii.

În cazuri deosebite, termenul efectuării anchetei de serviciu poate fi prelungit cu cel mult 30 zile de către șeful care a dispus efectuarea anchetei de serviciu sau de altă persoană cu atribuțiile respective.

Sanctiunea disciplinară se aplică de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării colaboratorului în concediu anual de odihnă, în concediu de studii sau în concediu medical.

Termenul anchetei de serviciu sau aplicării sancțiunii disciplinare poate fi suspendat dacă vinovăția persoanei urmează a fi constatată în cadrul unor investigații efectuate de alte organe de drept, dacă persoana în cauză se află în deplasare sau în concediu, dacă există alte împrejurări ce fac imposibilă adoptarea unei concluzii definitive. Ancheta de serviciu, anterior suspendată, urmează să fie reluată, dacă au decăzut motivele și temeiurile suspendării.

Sanctiunea disciplinară nu poate fi aplicată, dacă din ziua săvârșirii încălcării a trecut mai mult de șase luni, iar pentru încălcările economico-financiare - mai mult de doi ani.

[Pct.31 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.31 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

32. Colaboratorul care a comis o încălcare disciplinară poate fi înlăturat de la îndeplinirea obligațiilor de serviciu sau din funcție cu ridicarea legitimației de serviciu și armei din dotare. Durata înlăturării din funcție nu poate depăși termenele stabilite pentru soluționarea cazului în regim disciplinar sau pe cale penală.

În perioada aflării colaboratorilor sub o anchetă de serviciu se interzice promovarea lor în funcție, conferirea gradelor speciale, gradelor de calificare și acordarea concediilor.

[Pct.32 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

33. Aplicarea sancțiunii disciplinare unui colaborator în stare de ebrietate, precum și obținerea de la el a explicațiilor de rigoare, se amână până își revine din această stare.

[Pct.33 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

34. Sancțiunile disciplinare enumerate la punctul 14 al prezentului Statut se aplică în scris, prin ordinul (dispoziția, decizia, hotărîrea) conducătorului căruia i se atribuie dreptul de angajare (confirmare sau numire în funcție) a colaboratorului respectiv. Sancțiunile disciplinare enumerate la punctul 15 al prezentului Statut pot fi aplicate și în mod verbal, cu excepția exmatriculării. Sancțiunile disciplinare sub formă de privare de insigne ale Ministerului Afacerilor Interne se aplică numai de ministrul afacerilor interne.

Ordinul de aplicare a sancțiunii disciplinare i se aduce colaboratorului la cunoștință contra semnătură în termen de 5 zile lucrătoare din data emiterii. Ordinul poate fi anunțat, de asemenea, în fața formației în linie sau în cadrul adunării efectivului. Refuzul colaboratorului de a confirma prin semnătură comunicarea ordinului se documentează conform prevederilor punctului 27 alineatul unu al prezentului Statut sau articolului 210 alineatul (2) al Codului muncii

[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.34 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

35. Sancțiunea disciplinară se execută imediat, iar în cazuri excepționale, când aceasta e cu neputință, se execută în termen de 30 zile de când a fost aplicată. După expirarea acestui termen, sancțiunea disciplinară nu se execută, dar urmează a fi luată la evidență.

Persoana, din vina căreia sancțiunea disciplinară aplicată nu a fost executată în termenul stabilit sau a fost falsificată darea de seamă despre aceasta, poartă răspundere disciplinară.

[Alin.2 pct.35 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

36. Persoana sancționată disciplinar este în drept să contesteze decizia respectivă în fața șefului superior sau în instanța de judecată în termen de 30 zile din data la care i s-a adus la cunoștință ordinul de aplicare a sancțiunii disciplinare.

În cazul contestării sancțiunii disciplinare executarea ei nu se suspendă.

[Pct.36 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

37. Sancțiunea disciplinară aplicată colaboratorului printr-un ordin scris se consideră stinsă, dacă timp de un an din ziua aplicării acesteia el nu a fost supus unei noi sancțiuni disciplinare. Sub formă de stimulare, conducătorul care a aplicat sancțiunea disciplinară sau conducătorul superior este în drept să o revoce în decursul unui an, din proprie inițiativă, la rugămintea colaboratorului sau la demersul șefului nemijlocit al acestuia, dacă persoana sancționată a dat dovadă de atitudine exemplară față de obligațiile de serviciu și a avut un comportament ireproșabil.

Sancțiunea verbală se consideră stinsă după expirarea termenului de o lună din data aplicării.

[Pct.37 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.37 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

38. Ridicarea sancțiunii disciplinare, cu excepția celei verbale, se efectuează printr-un ordin scris și se aduce personal la cunoștința colaboratorului vizat, în fața formației în linie sau în cadrul adunării efectivului.

[Pct.38 modificat prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.38 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

[Pct.39 exclus prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.39 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

[Pct.40 exclus prin Hot.Guv. nr.1445 din 19.12..2006, în vigoare 29.12.2006]

[Pct.40 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

41. Toate stimulările și sancțiunile disciplinare se iau la evidență în modul stabilit.

[Pct.41 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

VI. Înaintarea petițiilor

[Denumirea cap.VI în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

42. Colaboratorul este obligat să raporteze în instanță sau să prezinte șefului superior, inclusiv ministrului afacerilor interne, petiții despre orice caz de încălcare a legalității, abuz de serviciu sau alte încălcări, care influențează negativ asupra activității organelor afacerilor interne.

[Pct.42 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

43. Fiecare colaborator are dreptul să depună petiții despre acțiunile nelegitime sau nejustificate ale șefilor.

[Pct.43 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

44. Șeful de competență căruia nu ține soluționarea problemelor formulate în petiții, în termen de 3 zile, le expediază instanței superioare sau altui organ respectiv, informînd despre aceasta petiționarul. Se interzice expedierea petițiilor spre examinare șefilor, acțiunile cărora sînt atacate.

[Pct.44 modificat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

45. Șeful, care a admis acțiuni nelegitime față de subaltern în legătură cu înaintarea petiției, poartă răspundere disciplinară.

[Pct.45 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

46. Petițiile se soluționează conform Legii cu privire la petiționare.

[Pct.46 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

47. Pentru înaintarea intenționată a petițiilor calomnioase, colaboratorul în cauză poartă răspundere conform legislației în vigoare.

[Pct.47 în redacția Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

Anexă
la Statutul disciplinar al
organelor afacerilor interne

LISTA funcțiilor șefilor și a drepturilor lor de acordare a stimulărilor și aplicare a sancțiunilor disciplinare

[Anexa abrogată prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.2 din 4 ianuarie 1995

REGULAMENTUL consiliilor de onoare ale efectivului de trupă și corpului de comandă ale organelor afacerilor interne

[Regulamentul abrogat prin Hot. Guv. nr.841 din 16.08.2000]

LEGE
CU PRIVIRE LA TRUPELE DE CARABINIERI
(TRUPELE INTERNE) ALE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE
Nr.806-XII din 12.12.91

CUPRINS

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne
- Articolul 2. Sarcinile principale ale trupelor de carabinieri
- Articolul 3. Principiile activității trupelor de carabinieri
- Articolul 4. Structura trupelor de carabinieri și principiile conducerii lor
- Articolul 5. Dislocarea trupelor de carabinieri
- Articolul 6. Baza juridică a activității trupelor de carabinieri
- Articolul 7. Obligația persoanelor oficiale de a sprijini trupele de carabinieri în exercițiul funcțiunii
- Articolul 8. Dotarea trupelor de carabinieri

Capitolul II
CONDUCEREA TRUPELOR DE CARABINIERI

- Articolul 9. Competența ministrului afacerilor interne
- Articolul 10. Competența comandantului trupelor de carabinieri
- Articolul 11. Consiliul militar

Capitolul III
ATRIBUȚIILE ȘI DREPTURILE TRUPELOR DE CARABINIERI

- Articolul 12. Atribuțiile trupelor de carabinieri
- Articolul 13. Drepturile trupelor de carabinieri

Capitolul IV
FOLOSIREA MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMEI DE FOC

- Articolul 14. Folosirea mijloacelor speciale
- Articolul 15. Folosirea armei de foc

Capitolul V
SERVICIUL ÎN TRUPELE DE CARABINIERI

- Articolul 16. Efectivul trupelor de carabinieri
- Articolul 17. Serviciul în trupele de carabinieri
- Articolul 18. Pregătirea cadrelor pentru trupele de carabinieri
- Articolul 19. Statutul juridic al efectivului trupelor de carabinieri
- Articolul 20. Răspunderea efectivului trupelor de carabinieri

Capitolul VI
APĂRAREA JURIDICĂ ȘI SOCIALĂ A MILITARILOR TRUPELOR DE CARABINIERI

- Articolul 21. Apărarea juridică a militarilor trupelor de carabinieri
- Articolul 22. Asigurarea de stat și plățile de compensare în cazul morții violente sau mutilării militarilor trupelor de carabinieri
- Articolul 23. Asigurarea militarilor trupelor de carabinieri cu spațiu locativ
- Articolul 24. Asigurarea militarilor trupelor de carabinieri cu telefon și cu locuri pentru copii în instituțiile preșcolare
- Articolul 25. Dreptul militarilor trupelor de carabinieri la concediu suplimentar plătit

Articolul 26. Drepturile militarilor trupelor de carabinieri aflați în delegație în interes de serviciu

Articolul 27. Efectele nerespectării garanțiilor de protecția socială a militarilor trupelor de carabinieri

Capitolul VII

FINANȚAREA ȘI APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ A TRUPELOR DE CARABINIERI

Articolul 28. Finanțarea trupelor de carabinieri

Articolul 29. Aprovizionarea tehnico-materială a trupelor de carabinieri

Capitolul VIII

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA RESPECTĂRII LEGALITĂȚII ÎN TRUPELE DE CARABINIERI

Articolul 30. Controlul asupra respectării legalității în trupele de carabinieri

Articolul 31. Supravegherea respectării legalității în trupele de carabinieri

Capitolul IX

RESPECTAREA NORMELOR DE DREPT INTERNAȚIONAL

Articolul 32. Respectarea de către militarii trupelor de carabinieri a normelor de drept internațional la menținerea ordinii publice

Articolul 33. Exclus

Notă: În cuprinsul legii sintagma "organele autoadministrării locale" se înlocuiește cu sintagma "autoritățile administrației publice locale" conform Legii nr.474-XIV din 25.06.99

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne

Trupele de carabinieri (trupele interne) sînt destinate să asigure, împreună cu poliția sau independent, ordinea publică, apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, avutului proprietarului, prevenirea faptelor de încălcare a legii.

Trupele de carabinieri sînt componentă a Forțelor Armate și participă la acțiunile de apărare a țării, în condițiile legii.

Trupele de carabinieri fac parte din structura organizatorică a Ministerului Afacerilor Interne, fiind constituite într-un Departament își exercită atribuțiile sub autoritatea și controlul acestuia pe întreg teritoriul republicii.

Ministerul Afacerilor Interne poartă întreaga răspundere pentru conducerea trupelor de carabinieri, pentru organizarea executării misiunilor, pregătirea efectivului, pentru respectarea disciplinei militare și ordinii interioare, pentru asigurarea materială, tehnică, financiară și medicală a unităților.

Întreaga activitate a trupelor de carabinieri este depolitizată și se desfășoară exclusiv pe baza și în executarea legii.

[Art.1 modificat prin Legea nr.262-XV din 15.07.04, în vigoare 06.08.04]

Articolul 2. Sarcinile principale ale trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri:

- a) veghează permanent, potrivit legii, împreună cu poliția, la asigurarea măsurilor pentru menținerea ordinii de drept, apărarea drepturilor, libertăților fundamentale și intereselor legitime ale cetățenilor;
- b) sprijină organele de poliție sau activează independent în menținerea ordinii publice și în combaterea criminalității;
- c) execută misiuni de pază la penitenciare și la escortarea arestaților și condamnaților în timpul deplasării lor;

[Lit. c). Cuvintele "escortarea arestaților și condamnaților în timpul] [deplasării lor" se exclud de la 01.01.99, iar cuvintele "paza] [penitenciarelor" se exclud de la 01.01.2002 prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

d) asigură paza și apărarea unor obiective și transporturi de importanță deosebită;

e) participă la asigurarea regimului juridic stabilit pentru durata stării de urgență, de asediu și de război;

f) participă la lichidarea consecințelor avariilor sau ale situațiilor excepționale cu caracter natural, tehnogen ori ecologic.

Folosirea trupelor de carabinieri la soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de asigurarea ordinii publice, de apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a avutului proprietarului, de prevenirea faptelor de încălcare a legii se efectuează în exclusivitate în temeiul hotărârii Parlamentului, iar în situații extreme - prin decretul Președintelui Republicii Moldova.

[Art.2 modificat prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

[Art.2 modificat prin Legea nr.262-XV din 15.07.04, în vigoare 06.08.04]

[Art.2 completat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Articolul 3. Principiile activității trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri își desfășoară activitatea pe baza principiilor legalității, conducerii centralizate și unice, echității sociale, umanității și respectării drepturilor persoanei.

Articolul 4. Structura trupelor de carabinieri și principiile conducerii lor

Trupele de carabinieri sînt organizate pe principii militare și au în structura lor Comandament al trupelor, brigăzi (regimente) și batalioane teritoriale.

Structura și efectivul trupelor de carabinieri se aprobă de Președintele Republicii Moldova.

Unitățile trupelor de carabinieri, în funcție de misiunile lor, pot fi: mobil-operative, de pază la obiecte de importanță deosebită, de pază la transporturi speciale, de patrulare și santinelă.

Statele de organizare ale unităților și subunităților trupelor de carabinieri se aprobă de ministrul afacerilor interne.

Conducerea trupelor de carabinieri o exercită viceministrul afacerilor interne - comandant al Departamentului Trupelor de Carabinieri, prin intermediul comandanților de unități.

Dreptul de a da ordine unităților mobil-operative de carabinieri pentru executarea misiunilor în perioada stării de urgență îl au:

- a) ministrul afacerilor interne tuturor unităților de carabinieri;
- b) comandantul Departamentului Trupelor de Carabinieri pînă la nivel de brigadă (regiment);
- c) comandantul brigăzii (regimentului), subunității pînă la nivel de batalion;
- d) comandantul de batalion la nivel de companie.

În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, cînd există pericolul iminent al unei acțiuni care afectează securitatea națională, ordinea constituțională sau viața cetățenilor, în cazul unor calamități naturale sau catastrofe, unitățile și subunitățile de carabinieri pot fi utilizate și la inițiativa comandanților de brigăzi (regimente), batalioane, care vor raporta ulterior eșaloanelor superioare despre acțiunile întreprinse.

Batalionul este unitatea operativă de bază a trupelor de carabinieri care asigură ordinea publică în raza unui raion sau a mai multor raioane.

Batalionul are în subordonare un număr variabil de companii, plutoane și grupe de carabinieri.

Compania de carabinieri asigură ordinea publică pe teritoriul unui număr variabil de comune. Ea este comandată de un ofițer superior. Acesta are în subordine un număr variabil de plutoane. În locul de dislocare dispune de numărul necesar de ofițeri pentru conducerea și controlarea serviciului și o rezervă de militari în termen pentru necesități operative.

Plutonul de carabinieri asigură ordinea publică pe teritoriul a 3-5 comune. El este comandat de un ofițer inferior. Acesta are în subordine un număr variabil de grupe de carabinieri. În locul de dislocare dispune de o rezervă de militari în termen pentru necesități operative.

Grupele de carabinieri asigură ordinea publică pe teritoriul unei singure comune și se află în subordinea postului de poliție. Grupa de carabinieri se compune din 3-5 carabinieri și este comandată de un subofițer (sergent), care se află în subordinea operativă a inspectorului de sector al poliției.

[Art.4 modificat prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

[Art.4 modificat prin Legea nr.482-XV din 04.12.03, în vigoare 01.01.04]

[Art.4 modificat prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

Articolul 5. Dislocarea trupelor de carabinieri

Dislocarea trupelor de carabinieri se aprobă de către Președintele Republicii Moldova la propunerea ministrului afacerilor interne.

Articolul 6. Baza juridică a activității trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri se conduc în activitatea lor de Constituție, de prezenta Lege și de alte acte legislative, de decretele Președintelui Republicii Moldova, de hotărârile Guvernului, de regulamentele militare, de ordinele și dispozițiile ministrului afacerilor interne și ale comandantului Departamentului Trupelor de Carabinieri.

La îndeplinirea misiunilor de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, trupele de carabinieri se conduc și de Legea Republicii Moldova cu privire la poliție, de alte acte legislative care reglementează această activitate.

Relațiile reciproce între trupele de carabinieri și autoritățile administrației publice locale se întemeiază pe principiile prezentei Legi. Nimeni, în afara organelor de stat și persoanelor oficiale autorizate direct de legislație, nu este în drept să intervină în activitatea trupelor de carabinieri în exercițiul funcțiunii.

Articolul 7. Obligația persoanelor oficiale de a sprijini trupele de carabinieri în exercițiul funcțiunii

Conducătorii organelor de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, alte persoane oficiale sînt obligați să nu întreprindă nimic ce ar împiedica trupelor de carabinieri și să le acorde sprijin la îndeplinirea misiunii lor.

Articolul 8. Dotarea trupelor de carabinieri

Prin grija Ministerului Afacerilor Interne, trupele de carabinieri au la dispoziție: case de locuit și alte clădiri necesare unităților și subunităților militare, instituții de învățămînt militar, bază materială didactică, terenuri, poligoane, mijloace materiale și financiare, destinate instruirii și îndeplinirii atribuțiilor de serviciu.

Autoritățile administrației publice locale pun în mod gratuit la dispoziția trupelor de carabinieri:

- a) încăperi de serviciu pentru cazarea temporară a efectivului care execută serviciul de menținere a ordinii publice în localitățile din afara locurilor de dislocare permanentă, inventar tehnic și mijloace de telecomunicații;
- b) mijloace de transport pentru deplasarea efectivului la și de la locurile de executare a serviciului;
- c) terenuri și clădiri în folosință permanentă sau temporară, în conformitate cu legislația în vigoare, pentru tabere militare permanente poligoane de instrucție, depozite, instituții social-culturale, medicale și sportive, gospodării agricole auxiliare.

Trupele de carabinieri primesc cota-parte din profitul, obținut în activitatea de producție, al obiectivelor cărora le asigură pază militară.

[Art.8 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Capitolul II CONDUCEREA TRUPELOR DE CARABINIERI

Articolul 9. Competența ministrului afacerilor interne

Ministrul afacerilor interne:

- a) conduce trupele de carabinieri de pe întreg teritoriul republicii;
- b) înaintează propuneri Președintelui Republicii Moldova și Guvernului privind efectivul, structura organizatorică și dislocarea trupelor de carabinieri;
- c) prezintă propuneri privind numirea comandantului trupelor de carabinieri;
- d) numește, la propunerea comandantului trupelor de carabinieri, locțiitorii acestuia, comandanții de brigăzi (regimente), batalioane independente și centre de instrucție;
- e) emite ordine, dispoziții și instrucțiuni privind activitatea trupelor de carabinieri;
- f) în condițiile regimului juridic al stării de urgență formează, prin dispoziția Președintelui Republicii Moldova, un stat-major comun și numește comandantul localității date pentru conducerea și coordonarea acțiunilor unităților de carabinieri, antrenate la lichidarea consecințelor avariilor sau ale situațiilor excepționale cu caracter natural, tehnogen ori ecologic, și pentru asigurarea interacțiunii cu alte forțe atrase în acest scop.

[Art.9 modificat prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

Articolul 10. Competența comandantului trupelor de carabinieri

Comandantul trupelor de carabinieri este responsabil de:

- a) menținerea permanentă a gradului de mobilizare și de luptă a trupelor;
- b) îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor de serviciu, instruirea militară a trupelor;
- c) aplicarea experienței înaintate, înaintarea bazei tehnico-materiale și asigurarea condițiilor necesare de trai pentru întregul efectiv;
- d) elaborarea de propuneri privind organizarea și structura trupelor de carabinieri și luarea de măsuri organizatorice în conformitate cu ordinele ministrului afacerilor interne;
- e) elaborarea planurilor de completare a trupelor de carabinieri cu militari în termen prin recrutare sau prin contract;
- f) trecerea în rezervă a militarilor în termen în conformitate cu ordinele ministerului afacerilor interne;
- g) rezolvarea problemelor legate de satisfacerea serviciului de către ofițerii trupelor de carabinieri;
- h) numirea ofițerilor în posturi pînă la gradul de comandant de batalion, conferirea gradelor pînă la cel de maior inclusiv.

La cererea șefului Statului Major General al Forțelor Armate, comandantul trupelor de carabinieri prezintă date prevăzute de Legea cu privire la apărarea națională.

[Art.10 completat prin Legea nr.262-XV din 15.07.04, în vigoare 06.08.04]

Articolul 11. Consiliul militar

În Departamentul Trupelor de Carabinieri se constituie Consiliul militar, organ consultativ al comandantului, care elaborează recomandări în principalele probleme de activitate.

Componența Consiliului militar, organizarea și funcționarea lui se stabilesc în regulamentul său, aprobat de ministerul afacerilor interne.

Capitolul III ATRIBUȚIILE ȘI DREPTURILE TRUPELOR DE CARABINIERI

Articolul 12. Atribuțiile trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri:

- a) efectuează servicii de patrulare și santinelă și de menținere a ordinii publice în raza teritorială de competență;
- b) desfășoară împreună cu organele de poliție, o activitate de prevenire a faptelor antisociale, conform ordinelor ministerului afacerilor interne;
- c) participă la menținerea ordinii publice în timpul acțiunilor social-politice cu caracter de masă, sportive și de altă natură;
- d) asigură paza și apărarea unor obiecte de stat de importanță deosebită și a transporturilor speciale conform listei stabilite de Guvern;

[Lit.e) exclusă de la 01.01.99 prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

[Lit.f) abrogată de la 01.01.2002 prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

- g) păzesc depozitele unităților lor militare și depozitele Direcției pentru Aprovizionarea Tehnico-Materială și Militară a Ministerului Afacerilor Interne;

- h) participă la asigurarea regimului juridic al stării de urgență, de asediu sau de război;

[Lit.h) modificată prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

- i) colaborează cu organele de poliție la curmarea încălcărilor ordinii publice, dacă acesta au un caracter de masă, prezintă pericol pentru viața și integritatea corporală a cetățenilor, dezorganizează activitatea social-economică sau sînt orientate împotriva avutului proprietarului;
- j) participă la restabilirea ordinii în caz de nesupunere în grup și de tulburări în masă ale arestaților și deținuților;
- k) caută în comun cu alte forțe ale Ministerului Afacerilor Interne, persoanele arestate sau condamnate care au evadat de sub pază; caută și rețin persoanele care au pătruns în incinta obiectivelor păzite;

- l) participă la stingerea incendiilor, la lichidarea consecințelor avariilor sau ale situațiilor excepționale cu caracter natural, tehnogen ori ecologic în localități și la obiectivele păzite;

[Lit.l) modificată prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

- m) păzesc și apără localuri ale misiunilor diplomatice, reprezentanțelor consulare sau ale altor reprezentanțe ale statelor străine;

- n) participă, împreună cu alte forțe ale Ministerului Afacerilor Interne, la prevenirea, neutralizarea și la curmarea acțiunilor elementelor teroriste și de diverșiune;
- o) la declararea stării de asediu sau de război, în cooperare cu armata națională și trupele de grăniceri, participă, sub conducerea Statului Major General al Forțelor Armate, la operații (acțiuni) de apărare a țării, în special la prevenirea acțiunilor îndreptate împotriva independenței și integrității Republicii Moldova, la paza căilor de comunicație, la evacuarea populației din zonele supuse atacurilor, la lupta împotriva grupurilor de cercetare-diversiune etc.

[Lit.o] în redacția Legii nr.262-XV din 15.07.04, în vigoare 06.08.04]

[Art.12 modificat prin Legea nr.543-XV din 12.10.2001]

Articolul 13. Drepturile trupelor de carabinieri

În realizarea atribuțiilor trupele de carabinieri sînt investite cu exercițiul autorității de stat.

Efectivul trupelor de carabinieri în exercițiul funcțiunii are dreptul:

- a) să ceară cetățenilor și persoanelor oficiale respectarea ordinii publice, întreruperea acțiunilor ce duc la tulburarea ei sau le împiedică să-și exercite atribuțiile, iar în cazul neîndeplinirii acestor cerințe să aplice măsuri de constrîngere, prevăzute de lege;
- b) să verifice actele de identitate ale cetățenilor în cazul în care aceștia sînt suspecți de comiterea unor contravenții;
- c) după caz, să conducă la poliție persoanele care au comis contravenții, încearcă să dispară de la locul incidentului sau care nu posedă acte de identitate și sînt suspecte de comiterea contravențiilor;

[Lit.c] completată prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

- d) să întocmească procese-verbale, să rețină pînă la trei ore în încăperile de serviciu ale trupelor de carabinieri persoanele care au săvîrșit contravenții împotriva obiectivelor pázite, pentru întocmirea formelor de predare a acestora organelor poliției, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova sau altor organe competente; să efectueze percheziții corporale și controlul bunurilor aflate asupra persoanelor menționate la subpunctele b, c, și în prezentul subpunct;

[Lit.d) modificată prin Legea nr.543-XV din 12.10.2001]

[Lit.d) completată prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

- e) să efectueze controlul mijloacelor de transport terestre, navale și aeriene, ce aparțin persoanelor care au încălcat cu acestea regulile, stabilite pentru obiectivele pázite de trupele de carabinieri;
- f) să intre în cazuri de neamînat în orice oră a zilei sau nopții pe teritoriul și în interiorul clădirilor întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și altor persoane juridice sau fizice, pentru a le examina în scopul curmării infracțiunilor ce amenință ordinea publică și securitatea cetățenilor, pentru a urmări persoanele suspecte de comiterea unor asemenea fapte, a căuta persoanele arestate sau condamnate care au evadat, iar în locuințe pentru a curma nemijlocit infracțiunile contra vieții și integrității corporale a cetățenilor. Despre toate cazurile de pătrundere forțată a carabinierilor în clădirile menționate procurorul se înștiințează în scris în termen de douăzeci și patru de ore;
- g) să încercuiască (blocheze) raioane, localități, instituții și alte obiective pe timpul căutării persoanelor arestate sau condamnate care au evadat, urmării persoanelor suspecte de săvîrșirea unor contravenții, curmării tulburărilor de masă și încălcării în grup a ordinii publice, precum și alte situații extraordinare;

[Lit.h) exclusă la 01.01.99 prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

- i) să rețină militarii care au încălcat ordinea publică, să-i predea comendurii de garnizoană sau comandanților de unități;
- j) să folosească fără restricții mijloacele de transport ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor sau cetățenilor cu consimțămîntul lor (cu excepția mijloacelor de transport ale misiunilor diplomatice, reprezentanțelor consulare și ale altor reprezentanțe ale statelor străine, precum și a mijloacelor de transport cu destinație specială) pentru a se deplasa la locul unde s-a instituit starea de urgență, pentru a urmări pe infractori și a-i aduce la poliție, pentru a-i însoți la instituții medicale pe cetățenii care au nevoie de asistență medicală urgentă. În ultimul caz consimțămîntul cetățeanului proprietar al mijlocului de transport nu se cere;

[Lit.j) modificată prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

- k) să folosească în interes de serviciu mijloace de telecomunicații care aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, altor persoane juridice;
- l) să primească de la întreprinderi, instituții și organizații informațiile necesare pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu.

Daunele pricinuite persoanelor juridice și fizice în cazurile indicate în subuncele j și k se repară din contul mijloacelor bugetului de stat.

În timpul acțiunii regimului juridic al stării de urgență, de asediu sau de război trupele de carabinieri pot fi investite cu drepturi speciale, în conformitate cu legislația în vigoare.

[Alin.4 modificat prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

Capitolul IV FOLOSIREA MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMEI DE FOC

Militarii trupelor de carabinieri au dreptul să dețină, să poarte și să folosească mijloace speciale și arme de foc la îndeplinirea obligațiilor de serviciu și la apărare individuală.

Articolul 14. Folosirea mijloacelor speciale

Militarii trupelor de carabinieri au dreptul să folosească cătușe, bastoane de cauciuc, substanțe lacrimogene, dispozitive audio-vizuale, mijloace tehnice pentru deschiderea încăperilor ocupate de infractori, pentru oprirea forțată a mijloacelor de transport, tunuri de apă și alte mijloace speciale, procedee de luptă, cîini de serviciu, mașini blindate alte mijloace de transport în următoarele cazuri:

- a) la respingerea atacurilor asupra cetățenilor, asupra militarilor trupelor de carabinieri și asupra altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a infracțiunilor;
- b) la curmarea tulburărilor de masă și încălcării în grup a ordinii publice;
- c) la respingerea atacurilor asupra unor clădiri, încăperi, construcții și mijloace de transport, indiferent de apartenența lor, sau la eliberarea obiectivelor deja ocupate, precum și la respingerea atacurilor asupra locurilor de dislocare a unităților militare sau asupra obiectivelor păzite;
- d) la reținerea și aducerea la sediul poliției sau în altă încăpere de serviciu a persoanelor ce au săvârșit infracțiuni, la escortarea și paza persoanelor arestate sau condamnate, dacă ele manifestă nesupunere sau opun rezistență militarilor trupelor de carabinieri și altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a infracțiunilor, sau dacă există destule temeieri pentru a presupune că ele pot evada ori cauza prejudicii cuiva, precum și a persoanelor care împiedică intenționat militarii trupelor de carabinieri să-și exercite atribuțiile;
- e) la curmarea încercărilor de a lua ostatici, la eliberarea ostaticilor;
- f) la ridicarea armelor, munițiilor, substanțelor explozibile, chimice cu acțiune puternică și toxice de la persoanele care le dețin în mod ilegal.

Folosirea mijloacelor speciale trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ele și dacă circumstanțele permit să se acorde timpul necesar pentru încetarea infracțiunii cu excepția cazurilor de respingere a unui atac prin surprindere, de reținere a persoanelor care au fost surprinse în momentul săvârșirii unei infracțiuni grave sau bănuite de săvârșirea unor asemenea infracțiuni și de eliberare a ostaticilor.

Tipul mijlocului special și intensitatea folosirii lui se stabilesc de persoana oficială împuternicită anume, avîndu-se în vedere împrejurările create, caracterul infracțiunii și persoana infractorului. În cazul în care acționează de unul singur carabinierul decide în mod independent.

Se interzice folosirea mijloacelor speciale contra femeilor cu semne proeminente de sarcină, persoanelor cu semne evidente de invaliditate gravă sau a minorilor, cu excepția cazurilor cînd aceștea săvîrșesc atacuri în grup sau opun rezistență armată.

Nomenclatorul mijloacelor speciale și regulile de aplicare a lor se aprobă de Prezidiul Parlamentului.

Articolul 15. Folosirea armei de foc

Militarii trupelor de carabinieri au dreptul să folosească arma de foc ca măsură extremă:

- a) pentru apărarea cetățenilor și pentru autoapărare contra unor atacuri care amenință iminent viața și integritatea corporală a acestora precum și pentru eliberarea ostaticilor și a unor obiective;
- b) pentru respingerea atacului în grup sau armat asupra santinelelor asupra locurilor de dislocare a unităților și subunităților militare, sediilor organelor de stat și obștești, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și locuințelor cetățenilor;
- c) pentru respingerea atacului asupra militarilor sau a echipelor de serviciu ale organelor Ministerului Afacerilor Interne, asupra lucrătorilor instituțiilor penitenciare;

- d) pentru reținerea persoanei care opune rezistență armată sau care a fost surprinsă în momentul săvârșirii unei infracțiuni grave, a criminalului evadat de sub pază, precum și a persoanei înarmate care refuză să se supună somației legate de a preda arma.

Folosirea armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ea.

Arma de foc poate fi folosită fără avertizare în caz de:

- atac prin surprindere;
- opunere a rezistenței armate;
- atac în scopul evadării prin folosirea tehnicii, a mijloacelor de transport terestre, navale și aeriene;
- evadare prin folosirea armei de foc, precum și în condiții de vizibilitate redusă;
- eliberare a ostaticilor.

Se interzice folosirea armei de foc împotriva femeilor și minorilor, cu excepția cazurilor în care ei săvârșesc un atac armat, opun rezistență armată sau întreprind un atac în grup, ce amenință viața militarilor trupelor de carabinieri.

Militarii trupelor de carabinieri au dreptul să folosească arma de foc pentru a da semnal de alarmă sau a chema ajutor, precum și pentru a face inofensiv un animal care pune în pericol viața și integritatea corporală a cetățenilor.

În toate cazurile de folosire a armei de foc militarul trupelor de carabinieri este dator să comunice faptul comandantului nemijlocit pentru înștiințarea ulterioară a procurorului și să întreprindă măsurile necesare în vederea asigurării securității cetățenilor, acordării ajutorului urgent victimelor.

Capitolul V **SERVICIUL ÎN TRUPELE DE CARABINIERI**

Articolul 16. Efectivul trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri se alcătuiesc din militari și salariați civil.

Militarii trupelor de carabinieri au grade militare, semne de distincție și uniformă. Asupra lor se extinde acțiunea legilor ce reglementează serviciul militar. Militarii se călăuzesc în activitatea lor de Regulamentul cu privire la serviciul efectivului de trupă, al corpului de sergenți și ofițeri ai trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, aprobat de Guvern, precum și de regulamentele trupelor de carabinieri.

Salariații civil din trupele de carabinieri își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația muncii, cu ordinele, dispozițiile și instrucțiunile ministrului afacerilor interne.

Articolul 17. Serviciul în trupele de carabinieri

Trupele de carabinieri se completează cu cetățeni ai Republicii Moldova, încorporați în armată în conformitate cu legislația în vigoare. În funcțiile de soldați și sergenți pot fi angajați militarii pe bază de contract în conformitate cu ordinele ministrului afacerilor interne.

Ordinea de satisfacere a serviciului de către militarii trupelor de carabinieri, drepturile și obligațiile lor, modul de conferire a gradelor, de atestare, încadrare și trecere în rezervă este stabilit de Regulamentul cu privire la serviciul efectivului de trupă, al corpului de sergenți și ofițeri ai trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne.

Cetățenii care se angajează în serviciul trupelor de carabinieri depun jurământ de credință Republicii Moldova. Textul jurământului se aprobă de Prezidiul Parlamentului.

Persoanele care se angajează în serviciul trupelor de carabinieri sînt supuse înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legislația.

[Art.17 completat prin Legea nr.12-XV din 06.02.04, în vigoare 27.02.04]

Articolul 18. Pregătirea cadrelor pentru trupele de carabinieri

Pregătirea și instruirea ofițerilor pentru trupele de carabinieri se efectuează în instituțiile de învățămînt militar ale Ministerului Afacerilor Interne, în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova și din alte țări.

Articolul 19. Statutul juridic al efectivului trupelor de carabinieri

Efectivul trupelor de carabinieri beneficiază de drepturile și libertățile cetățenilor Republicii Moldova, cu excepțiile și restricțiile stabilite de legislație.

În timpul exercitării îndatoririlor, stabilite de prezenta Lege și de alte acte legislative, efectivul trupelor de carabinieri reprezintă puterea de stat și se află sub protecția statului.

Cerințele legitime ale militarilor trupelor de carabinieri sînt obligatorii pentru cetățeni și persoanele oficiale. Nesubordonarea cerințelor legitime ale militarilor trupelor de carabinieri implică răspundere conform legii.

Efectivul trupelor de carabinieri este asigurat material, beneficiază de înlesniri și privilegii, care compensează greutățile și lipsele legate de serviciu. Aceste înlesniri și privilegii se stabilesc de prezenta Lege, de alte acte legislative.

Articolul 20. Răspunderea efectivului trupelor de carabinieri

Efectivul trupelor de carabinieri poartă răspundere juridică în conformitate cu legislația în vigoare.

În timpul satisfacerii serviciului militarilor trupelor de carabinieri poartă, conform legii, întreaga răspundere pentru neîndeplinirea îndatoririlor ce le revin.

În cazul în care militarilor trupelor de carabinieri încalcă drepturile și interesele legitime ale cetățenilor, comandanții și șefii lor sînt datori să ia măsuri în vederea restabilirii acestor drepturi și interese tragerii la răspundere a vinovaților și reparării în conformitate cu legea, a daunei cauzate. În caz de dezacord cu decizia luată cetățeanul are dreptul să se plîngă instanțelor judecătorești.

Capitolul VI

APĂRAREA JURIDICĂ ȘI SOCIALĂ A MILITARILOR TRUPELOR DE CARABINIERI

Articolul 21. Apărarea juridică a militarilor trupelor de carabinieri

Realizarea drepturilor și intereselor legitime ale militarilor trupelor de carabinieri și ale membrilor familiilor acestora se asigură de către Guvern, de autoritățile administrației publice locale, de conducătorii de întreprinderi, instituții și organizații, de comandamentul trupelor de carabinieri.

Persoana, onoarea și demnitatea militarului trupelor de carabinieri sînt ocrotite de lege.

Insultarea, opunerea de rezistență, amenințarea, actul de violență sau atentarea la viața lui, precum și alte acțiuni ce-l împiedică să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu, atrag după sine responsabilitatea stabilită de lege.

Militarii trupelor de carabinieri nu poartă răspundere pentru dauna materială și fizică pricinuită infractorului în legătură cu nesupunerea sau opunerea de rezistență în timpul reținerii.

Comandanții, persoanele oficiale ale autorităților administrației publice locale, conducătorii întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor vinovate de neîndeplinirea îndatoririlor privind realizarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale militarilor trupelor de carabinieri și ale membrilor familiilor acestora poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 22. Asigurarea de stat și plățile de compensare în cazul morții violente sau mutilării militarului trupelor de carabinieri

Toți militarilor trupelor de carabinieri sînt supuși asigurării persoanelor de stat obligatorii pe o sumă egală cu suma mijloacelor bănești de întreținere pe zece ani care se acordă din contul bugetelor respective.

În cazul în care militarul trupelor de carabinieri își pierde viața în exercițiul funcțiunii, familiei acestuia, persoanelor împuternicite de el li se plătește ajutor unic echivalent cu suma mijloacelor bănești de întreținere pe zece ani ale celui căzut. În cazul morții violente a militarului în termen familiei acestuia, persoanelor întreținute de el li se plătește un ajutor unic echivalent cu suma salariului mediu anual pe zece ani, dar nu mai mic de nivelul mediu al salariilor anuale din republică. În afară de aceasta, timp de cinci ani din ziua morții violente a militarului trupelor de carabinieri membrilor familiei lui, persoanelor întreținute de el li se plătesc lunar mijloacele lui bănești de întreținere. La expirarea a cinci ani se stabilește pensie de urmași, conform legislației, indiferent de mărimea compensației plătite.

În caz de mutilare a militarului trupelor de carabinieri în exercițiul funcțiunii, de invaliditate survenită în perioada satisfacerii serviciului sau cel mult după trei luni de la eliberarea din serviciu, sau după expirarea acestui termen, însă ca urmare a unei afecțiuni din perioada satisfacerii serviciului, el beneficiază lunar de mijloace de întreținere pînă la restabilirea capacității de muncă, însă pe parcursul a cel mult zece ani. În caz de mutilare, militarului în termen i se plătește un ajutor unic echivalent cu suma salariului mediu anual ce l-a avut, dar nu mai mic de nivelul mediu al salariilor anuale din republică. După expirarea a zece ani se stabilește pensie de invaliditate.

Paguba materială cauzată militarului trupelor de carabinieri sau rudei lui apropiate în legătură cu activitatea lui de serviciu se repară pe cele judiciară în întregime de la bugetul Ministerului Afacerilor Interne.

Articolul 23. Asigurarea militarilor trupelor de carabinieri cu spațiu locativ

[Titlul art.23 modificat prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

Militarilor trupelor de carabinieri li se acordă de către autoritățile administrației publice locale cel mult după trei ani de la angajare în serviciu, iar ofițerilor cel mult după un an de la numirea lor în funcție, spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată în conformitate cu normele stabilite de legislație. Militarii trupelor de carabinieri au dreptul să primească împrumuturi fără dobândă pentru a-și construi casa individuală sau locuință cooperatistă cu eşalonarea plății pe douăzeci și cinci de ani și cu achitarea în proporții de cincizeci la sută a împrumutului acordat din contul bugetelor respective.

[Alin.2,3 art.23 excluse prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.2, 3 art.23 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 23 alin. 2 și 3 prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]

[Se suspendă în anul 1997 acțiunea art. 23 alin. 2 și 3 prin Legea nr.1127-XIII din 21.03.97]

Pentru militarii trupelor de carabinieri se stabilește o reducere de cincizeci la sută a plății pentru spațiu locativ și pentru servicii comunale, precum și pentru combustibil.

[Alin.5 art.23 exclus prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.5 art.23 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

Militarii în termen sînt încartiruiți în cazarme sau cămine pentru carabinieri.

Militarilor din categoria menționată li se păstrează spațiul locativ deținut pînă la încorporare în trupele de carabinieri. Ei nu pot fi excluși din listele persoanelor înscrise pentru primirea și îmbunătățirea spațiului locativ.

Ofițerii, subofițerii și militarii reangajați din trupele de carabinieri la trecere în rezervă sau în retragere, precum și membrii familiilor acestora se asigură cu locuință în conformitate cu Regulamentul cu privire la serviciul efectivului de trupă, al corpului de sergenți și ofițeri al trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne.

Articolul 24. Asigurarea militarilor trupelor de carabinieri cu telefon și cu locuri pentru copii în instituțiile preșcolare

Comandanților de unități și subunități și militarilor serviciilor operative din trupele de carabinieri li se instalează telefon la domiciliu în decurs de șase luni din ziua depunerii cererii, altor categorii de militari ai trupelor de carabinieri (cu excepția militarilor în termen), stabilite de Guvern și de autoritățile administrației publice locale, cel tîrziu după trei ani.

Militarilor trupelor de carabinieri li se asigură locuri pentru copii în instituțiile preșcolare în termen de trei luni de la data depunerii cererii.

Articolul 25. Dreptul militarilor trupelor de carabinieri la concediu suplimentar plătit

Militarii trupelor de carabinieri au dreptul la un concediu suplimentar, plătit, după zece ani de serviciu cu o durată de pînă la cinci zile, după cincisprezece ani cu o durată de pînă la zece zile, după douăzeci de ani cu o durată de pînă la cincisprezece zile.

Articolul 26. Drepturile militarilor trupelor de carabinieri aflați în delegație în interes de serviciu

Militarilor trupelor de carabinieri, aflați în delegație în interes de serviciu, beneficiază de dreptul de a procura cu prioritate bilete de călătorie la toate felurile de transport, precum și de a fi cazați în hoteluri pe baza legitimației de serviciu.

Articolul 27. Efectele nerespectării garanțiilor de protecție socială a militarilor trupelor de carabinieri

În cazul nerespectării garanțiilor de protecție socială, prevăzute de prezenta Lege, militarul trupelor de carabinieri are dreptul să primească recompensă din mijloacele bugetului respectiv.

În cazul în care militarului trupelor de carabinieri nu i se acordă spațiu locativ în termenul stabilit și în condițiile prevăzute de legislație, în perioada de pînă la primirea locuinței, el are dreptul la compensarea din contul instituției în care activează a cheltuielilor pentru închirierea (subînchirierea) unei locuințe

provizorii, în cuantumul prevăzut de contractul de închiriere (subînchiriere) a locuinței, dar care să nu depășească salariul de funcție al chiriașului.

[Alin.2 art.27 în redacția Legii nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.2 art.27, cu excepția compensării] [cheltuielilor pentru plata spațiului locativ, pentru anul 1999]

[prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 27 alin. 2, cu excepția] [recompensei, cheltuielilor pentru plata spațiului locativ]

[prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]

[Alin.3 art.27 exclus prin Legea nr.934-XIV din 14.04.2000]

[Se suspendă acțiunea alin.3 art.27 pentru anul 1999 prin Legea nr.216-XIV din 12.12.98]

[Se suspendă în anul 1998 acțiunea art. 27 alin. 3 prin Legea nr.96-XIV din 16.07.98]

Autoritățile administrației publice locale pot stabili și alte garanții de apărare juridică a militarilor trupelor de carabinieri neprevăzute de prezenta Lege.

Capitolul VII

FINANȚAREA ȘI APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ A TRUPELOR DE CARABINIERI

Articolul 28. Finanțarea trupelor de carabinieri

Trupele de carabinieri se finanțează din contul mijloacelor speciale alocate de la bugetul de stat. La acest buget se varsă și mijloacele ministerilor, departamentelor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor ale căror obiective le păzesc în conformitate cu hotărârile și dispozițiile Guvernului.

Tratamentul victimelor, plata pensiilor pentru familiile militarilor căzuți și pentru cei rămași invalizi se efectuează din contul bugetului de stat.

Articolul 29. Aprovizionarea tehnico-materială a trupelor de carabinieri

Aprovizionarea tehnico-materială a trupelor de carabinieri se efectuează din contul mijloacelor alocate de Guvern la, propunerea Ministerului Afacerilor Interne.

Construcția obiectivelor sau punerea încăperilor la dispoziția unităților militare ale trupelor de carabinieri în scopul cazării, repararea acestor obiective și deservirea lor se realizează în modul și în conformitate cu normele stabilite de Guvern, ținându-se cont de particularitățile determinate de Ministerul Afacerilor Interne, din contul bugetului de stat.

Trupele de carabinieri, care își îndeplinesc îndatoririle de menținere a ordinii publice, în condițiile instituirii regimului juridic al stării de urgență, se asigură cu încălzări de locuit cu servicii comunale, cu mijloace de telecomunicații, transport auto, combustibil și librificanți, cu alimentație suplimentară, din contul bugetului local (raionului, municipiului, comunei), care de asemenea suportă despăgubirea pierderilor materiale ale trupelor.

[Art.29 modificat prin Legea nr.74-XVI din 12.05.05, în vigoare 10.06.05]

[Art.29 modificat prin Legea nr.482-XV din 04.12.03, în vigoare 01.01.04]

Capitolul VIII

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA RESPECTĂRII LEGALITĂȚII ÎN TRUPELE DE CARABINIERI

Articolul 30. Controlul asupra respectării legalității în trupele de carabinieri

Ministrul afacerilor interne efectuează controlul asupra folosirii raționale a forțelor și mijloacelor puse la dispoziția trupelor de carabinieri, asupra gradului în care structura organizatorică corespunde volumului și caracterului sarcinilor încredințate lor, precum și asupra respectării legalității în activitatea operativă de serviciu.

Comandantul trupelor de carabinieri și comandanții unităților asigură apărarea fermă a legalității de către subalterni.

Articolul 31. Supravegherea respectării legalității în trupele de carabinieri

Supravegherea respectării întocmai și uniforme a legalității în trupele de carabinieri este exercitată de către Procurorul General și de către procurorii din subordine.

[Art.31 modificat prin Legea nr.474-XIV din 25.06.99]

Capitolul IX **RESPECTAREA NORMELOR DE DREPT INTERNAȚIONAL**

Articolul 32. Respectarea de către militarii trupelor de carabinieri a normelor de drept internațional la menținerea ordinii publice

Militarii trupelor de carabinieri în exercițiul funcției respectă demnitatea persoanei, drepturile, libertățile și interesele legitime ale cetățenilor în conformitate cu normele de drept internațional și obligațiile contractuale ale Republicii Moldova în domeniul apărării drepturilor omului și combaterii criminalității.

[Art.33 abrogat de la 01.01.2002 prin Legea nr.1374-XIII din 19.11.97]

PREȘEDINTELE
REPUBLICII MOLDOVA
Chișinău, 12 decembrie 1991.
Nr. 806-XII

Mircea SNEGUR

LEGE

CU PRIVIRE LA ARME

Nr. 110-XIII din 18.05.94

[Denumirea în redacția Legii nr.563-XV din 19.10.2001]
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.4/43 din 08.09.1994

Articolul 14. Registrul de stat al armelor

Datele despre armele de foc (cu excepția celor militare) se introduc în Registrul de stat al armelor, ținut de Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 17. Competența Ministerului Afacerilor Interne

De competența Ministerului Afacerilor Interne în domeniul controlului asupra armelor țin:

- a) elaborarea regulilor unice de control asupra armelor, prezentarea de propuneri Guvernului în vederea perfecționării legislației în vigoare și a actelor normative care reglementează fabricarea, achiziționarea, deținerea, portul, transportul și folosirea armelor de către persoanele fizice și juridice;
- b) asigurarea controlului asupra fabricării, achiziționării, deținerii, portului, transportului și folosirii armelor din proprietatea persoanelor fizice și juridice, precum și asupra celor date persoanelor juridice în posesiune și folosință;
- c) asigurarea controlului asupra introducerii pe și scoaterii de pe teritoriul Republicii Moldova a armelor;
- d) eliberarea de licențe pentru activitate nestatală de depistare-protecție;
- e) eliberarea autorizațiilor pentru achiziționarea armelor în străinătate în scopul vinderii lor persoanelor fizice și juridice și pentru introducerea lor pe teritoriul republicii;
- f) eliberarea de autorizații pentru înființarea magazinelor specializate în vinderea de arme individuale, întreprinderilor specializate în fabricarea unor tipuri de arme și atelierelor de reparație a armelor și de fabricare a unor piese și detalii la ele, precum și a cartușelor cu menire sportivă și de vânătoare pentru armele de vânătoare cu țeavă lisă și sportive pentru dreptul de achiziționare a armelor de vânătoare și a altor arme cu țeavă ghintuită, de tir, de colecție (de panoplie) și de instrucție;

[Lit.f) modificată prin Legea nr.563-XV din 19.10.2001]

- g) înregistrarea armelor cu țeavă ghintuită din proprietatea privată a persoanelor fizice;
- h) exercitarea altor funcții în limitele competenței lui sau transmiterea unei părți din atribuțiile sale organelor teritoriale de poliție.

Articolul 18. Competența organelor teritoriale de poliție

De competența organelor teritoriale de poliție în domeniul controlului asupra armelor țin:

- a) eliberarea autorizațiilor de achiziționare, de deținere, de port și transport al armelor (excepție făcând armele cu țeavă ghintuită proprietate privată a persoanelor fizice);
- b) înregistrarea armelor proprietate a persoanelor fizice și juridice (excepție făcând armele cu țeavă ghintuită proprietate privată a persoanelor fizice);
- c) asigurarea evidenței armelor din raza lor de acțiune;
- d) eliberarea autorizațiilor de inaugurare a sălilor de tir, poligoanelor de tragere, standurilor de tir și de vânătoare;
- e) controlul asupra respectării regulilor de fabricare, achiziționare deținere, port, transport și folosire a armelor;
- f) retragerea autorizației de deținere a armelor și confiscarea lor în cazurile prevăzute de prezenta lege.

LEGE
CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA DACTILOSCOPICĂ DE STAT
nr. 1549-XV din 19.12.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.14-17/51 din 07.02.2003

Articolul 10. Înregistrarea dactiloscopică obligatorie

- (1) Înregistrării dactiloscopice obligatorii sînt supuse următoarele categorii de persoane:
- 1) cetățenii Republicii Moldova care fac serviciul în:
 - a) organele afacerilor interne;
 - b) forțele armate;
 - c) organele Serviciului de Informații și Securitate;
 - d) organele Serviciului de Protecție și Pază de Stat;
 - e) organele Departamentului Situații Excepționale;
 - f) organele sistemului penitenciar;
 - g) organele Procuraturii Generale;
 - h) organele Inspectoratului Fiscal de Stat;
 - i) organele Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției;
 - j) organele vamale.
 - 2) membrii echipajelor aeronavelor de stat și private din Republica Moldova;
 - 3) conducătorii de mijloace de transport auto;
 - 4) cetățenii Republicii Moldova care pleacă la munci peste hotare;
 - 5) cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii care, din motive de sănătate ori de vîrstă, sînt incapabili să comunice date privind identitatea lor, dacă aceste date nu pot fi obținute în o altă modalitate;
 - 6) cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii care se află sub urmărire penală, care sînt învinuiți sau condamnați pentru infracțiuni ori supuși arestului administrativ;
 - 7) cetățenii străini și apatrizii sosiți în Republica Moldova în căutare de azil care au depus cerere pentru a li se acorda azil politic ori un alt fel de azil sau pentru a li se atribui statut de refugiat.
- (2) Înregistrării dactiloscopice obligatorii sînt supuse toate cadavrele neidentificate.

Capitolul II
EFFECTUAREA ÎNREGISTRĂRII DACTILOSCOPICE

Articolul 11. Efectuarea înregistrării dactiloscopice benevole

- (1) Înregistrarea dactiloscopică benevolă se efectuează la cerere, depusă în organul afacerilor interne de la domiciliu.
- (2) Înregistrarea dactiloscopică a persoanelor declarate prin hotărîre judecătorească drept incapabile ori cu capacitate de exercițiu restrînsă, precum și a minorilor, se efectuează la cerere scrisă, în prezența reprezentantului legal.
- (3) Înregistrarea dactiloscopică benevolă se efectuează de organul afacerilor interne.

Articolul 12. Efectuarea înregistrării dactiloscopice obligatorii

- (1) Înregistrarea dactiloscopică obligatorie:
- a) a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.1) și 2) se efectuează de către ministerele, departamentele și serviciile respective;
 - b) a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.3)-5) și 7) și alin.(2) se efectuează de către organele afacerilor interne;
 - c) a persoanelor aflate sub urmărire penală sau supuse arestului administrativ se efectuează de către organele de urmărire penală sau organele care examinează cazurile contravenționale;
 - d) a condamnaților și deținuților se efectuează de către organele sistemului penitenciar.
- (2) Persoanele enumerate la art.10 alin.(1) pct.1)-3) sînt supuse înregistrării dactiloscopice obligatorii la angajare în organele ori în funcțiile respective sau la primirea permisului de conducere a mijloacelor de transport.

(3) Lista funcțiilor deținute de persoanele indicate la art.10 alin.(1) pct.1) și 2) se stabilește de Guvern.

(4) Un exemplar de suport material cu informație dactiloscopică înregistrată de unul din organele enumerate la alin.(1) se expediază Ministerului Afacerilor Interne pentru evidență, clasificare și păstrare, cu excepția informației dactiloscopice a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.1) lit.c).

(5) În exemplarul de suport material cu informație dactiloscopică expediat Ministerului Afacerilor Interne trebuie să se indice:

- a) numele, prenumele, patronimicul, codul personal, cetățenia, sexul, data și locul nașterii, domiciliul sau reședința, datele privind antecedentele penale ale persoanei supuse înregistrării dactiloscopice obligatorii;
- b) motivul și data înregistrării dactiloscopice;
- c) denumirea organului care a înregistrat informația dactiloscopică.

(6) Înregistrarea dactiloscopică se efectuează o singură dată.

Articolul 13. Cerințele de bază privind colectarea, evidența, păstrarea, sistematizarea și utilizarea informației dactiloscopice

(1) Informația dactiloscopică se păstrează și se utilizează în condiții care să excludă posibilitatea pierderii, deteriorării, denaturării ori accesului nesancționat la ea.

(2) Păstrarea, sistematizarea și folosirea informației dactiloscopice de pe suporturi materiale se efectuează de organele afacerilor interne în modul stabilit de Guvern.

(3) Organele indicate în art.10 alin.(1) pct.1) lit.c) efectuează independent colectarea, evidența, păstrarea și utilizarea informației dactiloscopice, formarea masivelor informaționale, în condițiile prezentei legi.

(4) Organele și persoanele indicate la art.10 alin.(1) și (2) și la art.14 alin.(1) asigură păstrarea informației dactiloscopice în regim de secret de stat, iar, pentru încălcarea regulilor de păstrare și pentru folosirea ilegală a unei astfel de informații, conducătorii acestor organe, precum și persoanele indicate, poartă răspundere administrativă și penală.

Articolul 14. Dreptul de a obține și de a utiliza informație dactiloscopică

(1) Dreptul de a obține și de a utiliza informație dactiloscopică îl au procurorii, ofițerii de urmărire penală, persoanele care desfășoară activitate operativă de investigații în scopurile prevăzute la art.7.

(2) Utilizarea informației dactiloscopice despre persoanele indicate la art.10 alin.(1) pct.1) lit.c) se efectuează cu respectarea Legii nr.106-XIII din 17 mai 1994 cu privire la secretul de stat.

(3) Informația dactiloscopică poate fi furnizată și statelor cu care Republica Moldova a încheiat tratate în domeniu în scopurile prevăzute la art.7.

[Art.14 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.03, în vigoare 18.07.03]

Articolul 15. Termenele de păstrare și modul de nimicire a informației dactiloscopice

(1) Organele afacerilor interne păstrează suportii materiali cu informația dactiloscopică:

- a) a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.1)-3), pînă la vîrsta de 80 de ani ori pînă la constatarea decesului lor;
- b) a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.4)-7), cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(3) și (4), pînă la vîrsta de 80 de ani;
- c) a cadavrelor neidentificate, pînă la stabilirea identității lor, dar nu mai mult de 10 ani.

(2) Organele indicate la art.10 alin.(1) pct.(1) lit.c) păstrează suportii materiali cu informația dactiloscopică a angajaților lor pînă la concediere, după ce organele menționate prezintă acești suportii materiali organelor afacerilor interne, în condițiile prezentei legi.

(3) Informația dactiloscopică a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.5) este nimicită de organul afacerilor interne responsabil de păstrarea ei. În cazul stabilirii identității persoanei, informația dactiloscopică este nimicită la cererea scrisă ori la demersul reprezentantului ei legal.

(4) Informația dactiloscopică a persoanelor indicate la art.10 alin.(1) pct.6) este nimicită în termen de 30 de zile de la data clasării dosarului penal sau pronunțării sentinței judecătorești despre achitarea acestora.

(5) Informația dactiloscopică acumulată în urma înregistrării dactiloscopice benevole este nimicită de organele afacerilor interne responsabile de păstrarea ei.

(6) Motiv pentru nimicirea informației dactiloscopice menționate la alin.(5) servește cererea depusă în organul afacerilor interne de la domiciliu de către:

- a) cetățenii Republicii Moldova care au trecut înregistrarea dactiloscopică benevolă;
- b) reprezentantul legal al persoanei declarate prin hotărâre judecătorească drept incapabilă ori cu capacitate de exercițiu restrânsă, precum și al minorului.

(7) Organul afacerilor interne nimiceste informația dactiloscopică menționată la alin.(5) și informează solicitantul în termen de 30 de zile.

(8) Informația dactiloscopică acumulată în urma înregistrării dactiloscopice benevole și obligatorii este nimicită la expirarea termenelor de păstrare prevăzute în prezentul articol.

Articolul 16. Finanțarea înregistrării dactiloscopice

(1) Finanțarea măsurilor ce țin de organizarea și efectuarea înregistrării dactiloscopice, precum și de evidența, păstrarea și sistematizarea informației dactiloscopice, se face de la bugetele ministerelor, departamentelor și serviciilor care efectuează înregistrarea dactiloscopică obligatorie.

(2) Înregistrarea dactiloscopică obligatorie a persoanelor prevăzute la art.10 pct.3) și 4) se efectuează contra plată.

(3) Înregistrarea dactiloscopică benevolă se efectuează contra plată.

Capitolul III

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA EXECUTĂRII PREZENTEI LEGI

Articolul 17. Controlul de serviciu

(1) Controlul asupra înregistrării dactiloscopice este exercitat de conducătorii organelor indicate la art.12.

(2) Acțiunile persoanelor menționate la alin.(1) pot fi contestate în condițiile legii.

Articolul 18. Supravegherea exercitată de procuror

Supravegherea executării prezentei legi de către organele care sînt abilitate cu înregistrarea dactiloscopică ori care folosesc informație dactiloscopică este exercitată de Procurorul General și de procurorii din subordine.

Articolul 19. Contestarea

Hotărârile și alte acțiuni ale organelor și ale persoanelor cu funcție de răspundere care efectuează înregistrare dactiloscopică pot fi contestate în condițiile legii.

LEGE

CU PRIVIRE LA SECRETUL DE STAT

Nr.106-XIII din 17.05.94

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.2/5 din 25.08.1994

Articolul 7. Gradele de secretizare a informațiilor și mențiunile privind secretizarea pentru purtătorii informațiilor în cauză

(1) Gradul de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat trebuie să corespundă gravității pericolului ce poate fi adus securității Republicii Moldova în caz de răspîndire a acestor informații.

(2) Sînt stabilite trei grade de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat și mențiunile respective privind secretizarea pentru purtătorii informațiilor în cauză: "de importanță deosebită", "strict secret", "secret". Aplicarea acestor mențiuni pentru secretizarea informațiilor ce nu constituie secret de stat nu se admite.

Articolul 8. Modul de atribuire a informațiilor la secret de stat

(1) Atribuirea informațiilor la secret de stat se face de către conducătorii organelor administrației de stat conform Nomenclatorului persoanelor cu funcții de răspundere investite cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat. Aceste persoane sînt responsabile pentru deciziile lor privind atribuirea informațiilor concrete la secret de stat.

(2) Motivarea necesității de a atribui informațiile la secret de stat în conformitate cu principiile secretizării informațiilor revine organelor administrației de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor care au primit (elaborat) aceste informații.

(3) Pentru a promova o politică unică de stat în domeniul secretizării informațiilor Guvernul înființează o comisie interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat, care întocmește Nomenclatorul informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat. Acest Nomenclator se aprobă de către Președintele Republicii Moldova, se dă publicității și se revizuieste în măsura necesității. În Nomenclator se indică organele administrației de stat care sînt investite cu împuterniciri de a dispune de informațiile în cauză.

(4) Organele administrației de stat, ai căror conducători sînt investiți cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat, întocmesc nomenclatoare departamentale detaliate de informații ce urmează a fi secretizate. Aceste nomenclatoare includ informațiile la care organele sus-numite au dreptul de dispoziție și stabilesc gradul lor de secretizare. Nomenclatoarele date se aprobă de către conducătorii respectivi ai organelor administrației de stat și nu se dau publicității.

Articolul 9. Modul de secretizare a informațiilor

(1) Drept temei pentru secretizarea informațiilor și aplicarea mențiunii de secretizare pe documente, produse și lucrări este corespunderea lor:

- a) Nomenclatorului informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat;
- b) Nomenclatoarelor departamentale prevăzute de articolul 8 alineatul (4).

(2) În cazul în care informațiile primite (elaborate) nu pot fi identificate după informațiile din nomenclatorul în vigoare persoanele cu funcții de răspundere din organele administrației de stat, de la întreprinderi, instituții și organizații sînt obligate să asigure secretizarea preliminară a informațiilor primite (elaborate) conform gradului de secretizare prescris și în termen de o lună să trimită persoanei cu funcții de răspundere care a aprobat nomenclatorul menționat propuneri privind completarea (modificarea) lui.

(3) Persoanele cu funcții de răspundere care au aprobat nomenclatorul în vigoare sînt obligate în termen de 3 luni să organizeze aprecierea de către experți a propunerilor primite și să ia decizia de a completa (modifica) nomenclatorul în vigoare sau de a scoate menținerea de secretizare aplicată preliminar informațiilor.

Articolul 10. Limitarea drepturilor de proprietar ale întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și ale cetățenilor asupra informației în legătură cu secretizarea ei

(1) Persoanele cu funcții de răspundere investite în modul prevăzut la articolul 8 cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat pot lua decizii privind secretizarea informației care este proprietate a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și cetățenilor, dacă această informație conține date ce sînt

atribuite la secret de stat. Informația dată se secretizează la propunerea proprietarului acesteia sau a organului respectiv a administrației de stat.

(2) Prejudiciul material cauzat proprietarului informației în legătură cu secretizarea acesteia urmează a fi despăgubit de către stat în măsurile stabilite în contractul dintre organul administrației de stat, la dispoziția căreia este pusă această informație, și proprietarul ei. Contractul prevede obligațiunile proprietarului informației de a nu o răspîndi. Dacă proprietarul informației refuză să semneze contractul, el este preîntîmpinat în scris de responsabilitatea pentru răspîndirea nesanționată a informației ce constituie secret de stat, în conformitate cu legislația.

(3) Proprietarul informației are dreptul să atace în justiție acțiunile persoanei cu funcții de răspundere care, după părerea lui, îi lezează drepturile. Dacă instanța de judecată recunoaște că acțiunile persoanei cu funcții de răspundere sînt nelegitime, modul de reparare a prejudiciului adus proprietarului informației este stabilit prin hotărîre judecătorească conform legislației.

(4) Persoanele cu funcții de răspundere investite, în modul prevăzut de articolul 8, cu împuterniciri de a atribui informația la secret de stat poartă răspundere pentru atribuirea neîntemeiată a informației accesibile la secret de stat.

[Art.10 completat prin Legea nr.312-XV din 28.06.2001]

Articolul 11. Termenele de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat

(1) Pentru informațiile cu mențiunea “de importanță deosebită” și “strict secret” se stabilește un termen de secretizare de pînă la 25 de ani, pentru informațiile cu mențiunea “secret” - de pînă la 10 ani.

(2) Pentru informația al cărei conținut cuprinde secret de stat de o importanță deosebită, în temeiul avizului comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat, Guvernul poate stabili un termen mai mare de secretizare.

(3) Organele administrației, ai căror conducători sînt investiți cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat, sînt obligate să revizuiască periodic, însă nu mai rar decît peste fiecare 5 ani, conținutul nomenclatoarelor departamentale ale informațiilor care urmează a fi secretizate.

Articolul 12. Informațiile care nu urmează a fi secretizate

(1) Este interzisă secretizarea informațiilor privind:

- a) faptele de încălcare a drepturilor și libertăților omului și ale cetățeanului;
- b) evenimentele extraordinare și catastrofele ce precizează securitatea și sănătatea cetățenilor și urmările lor, precum și calamitățile, prognozele și urmările lor;
- c) starea reală de lucruri în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, ecologiei, agriculturii, comerțului, precum și a ordinii de drept;
- d) faptele de încălcare a legalității, inactivitatea și acțiunile ilicite ale organelor puterii de stat și ale persoanelor cu funcții de răspundere dacă divulgarea acestor fapte nu va periclita securitatea Republicii Moldova.

(2) Secretizarea nu se admite în cazul în care ea se răsfrînge negativ asupra realizării programelor de stat și de ramură ale dezvoltării social-economice și culturale sau reține concurența agenților economici.

LEGE
CU PRIVIRE LA IEȘIREA ȘI INTRAREA
ÎN REPUBLICA MOLDOVA

nr. 269-XIII din 09.11.94

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.6/54 din 26.01.1995

Articolul 6. Depunerea cererii

(1) Cerere scrisă, de un model stabilit, privind eliberarea invitației este depusă personal în organele competente de la domiciliu. Cererea va conține angajamentul persoanei care invită de a suporta cheltuielile legate de șederea cetățeanului străin pe teritoriul Republicii Moldova, de asistența medicală pentru perioada sejurului, precum și cele impuse de eventuala expulzare a acestuia în țara de origine.

(2) Organul competent eliberează, de comun acord cu Ministerul Afacerilor Interne, invitația de modelul stabilit. Invitația este valabilă în decurs de 6 luni de la data eliberării.

(3) Această procedură de eliberare a invitației nu se raportează la cetățenii străini care intră în Republica Moldova cu chestiuni de serviciu, pe linie de stat, inclusiv în componența unor delegații oficiale (misiuni diplomatice).

[Art.6 modificat prin Legea nr.1524-XV din 12.12.02, în vigoare 21.01.03]

10

LEGE
CU PRIVIRE LA MIGRAȚIE
nr. 1518-XV din 06.12.2002

[Titlul în redacția Legii nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]
Monitorul Oficial al R. Moldova nr.1-2/2 din 15.01.2003

Articolul 8. Competența funcțională a Ministerului Afacerilor Interne și a Ministerului Economiei și Comerțului în domeniul gestionării, coordonării și reglementării proceselor migraționale

(1) De competența funcțională a Ministerului Afacerilor Interne țin:

- a) elaborarea, promovarea și realizarea politicii de stat unice în domeniul migrației și azilului;
- b) elaborarea și înaintarea propunerilor privind direcțiile prioritare ale politicii migraționale a statului, strategiile de dezvoltare și soluțiile de reformă în domeniul migrației și azilului;
- c) prognozarea, gestionarea și monitorizarea fluxurilor migraționale;
- d) implementarea și monitorizarea aplicării instrumentelor juridice internaționale în domeniul migrației și azilului, precum și armonizarea legislației naționale în domeniu cu standardele internaționale;
- e) reprezentarea Guvernului, în modul stabilit, în relațiile cu organismele internaționale cu atribuții în domeniul migrației și azilului și stabilirea cadrului de cooperare multilaterală în domeniu, precum și cooperarea cu organismele internaționale, cu reprezentanțele acestora și cu organele similare din alte state, în scopul soluționării problemelor ce țin de domeniul migrației și azilului;
- f) cooperarea cu misiunile diplomatice și reprezentanțele economice ale Republicii Moldova din străinătate și cu cele acreditate în Republica Moldova în scopul derulării proiectelor și programelor comune în domeniul migrației și azilului;
- g) elaborarea și implementarea mecanismelor regimului de ședere a cetățenilor străini și a apatrizilor, inclusiv a solicitanților de azil și refugiaților, în Republica Moldova;
- h) supravegherea, controlul, monitorizarea și analiza respectării legislației în domeniul migrației și azilului și altor acte normative aferente problematicii în cauză;
- i) crearea, administrarea și dezvoltarea sistemului informațional integrat automatizat în domeniul migrației, perfecționarea exploatarei bazei de date referitoare la toate categoriile de migranți, solicitanți de azil și refugiați și asigurarea, în limitele împuternicirilor, a funcționării mecanismelor regionale și internaționale de schimb de date în domeniul migrației, inclusiv a celor elaborate și implementate de Organizația Internațională pentru Migrație, Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, Organizația Internațională a Muncii, Eurodat, Eurostat, Eurodac etc.;
- j) acordarea statutului de imigrant sau de repatriat, eliberarea, prelungirea sau anularea adeverinței de imigrant cetățenilor străini și apatrizilor;
- k) eliberarea și anularea confirmărilor de repatriere;
- l) acordarea statutului de refugiat și eliberarea actelor de identitate pentru refugiați;
- m) eliberarea, la cererea persoanelor fizice și juridice, a invitațiilor pentru cetățenii străini și apatrizi;
- n) eliberarea vizelor de ieșire și de ieșire-intrare și prelungirea valabilității vizelor de intrare, cu excepția celor diplomatice;
- o) expulzarea și extrădarea, după caz, a cetățenilor străini și a apatrizilor;
- p) alte acțiuni prevăzute de legislație.

Articolul 33. Supravegherea și controlul de stat

(1) Supravegherea și controlul de stat asupra respectării legislației în domeniul migrației la întreprinderi, în instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, precum și în autoritățile administrației publice centrale și locale, sînt efectuate de subdiviziunea specializată a Ministerului Afacerilor Interne, care își desfășoară activitatea în baza unui regulament aprobat de ministru.

[Art.33 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

[Art.33 modificat prin Legea nr.154-XVI din 21.07.05, în vigoare 23.09.05]

LEGE
CU PRIVIRE LA STATUTUL JURIDIC AL CETĂȚENILOR STRĂINI
ȘI AL APATRIZILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Nr.275-XIII din 10.11.94

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.20/234 din 29.12.1994

Notă: Vezi Hot. Parl. nr.276-XIII din 10.11.94 "Pentru punerea în aplicarea a Legii cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova"

Art.25. - Expulzarea cetățenilor străini și a apatrizilor se efectuează de către organele afacerilor interne în temeiul hotărîrii instanței de judecată.

[Art.25 introdus prin Legea nr.716-XIV din 03.12.1999]

12

LEGE
CU PRIVIRE LA STATUTUL REFUGIAȚILOR
Nr. 1286-XV din 25.07.2002

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.126-127/1003 din 12.09.2002

Articolul 10.

Direcția refugiați a Biroului migrație și azil

(1) Autoritatea care administrează și soluționează problemele solicitanților de azil, ale refugiaților și ale beneficiarilor de protecție umanitară sau temporară este Direcția refugiați a Biroului migrație și azil - subdiviziune a Ministerului Afacerilor Interne (denumită în cele ce urmează - *Direcție refugiați*). Regulamentul direcției, structura și statul de personal ale acesteia se aprobă de către directorul Biroului migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne (denumit în cele ce urmează - *Birou migrație și azil*).

(2) Direcția refugiați colaborează cu autoritățile publice în procesul de implementare a normelor și procedurilor necesare pentru a asigura respectarea drepturilor solicitanților de azil și ale refugiaților, precum și a beneficiarilor de protecție umanitară sau temporară. În acest scop, funcționarilor Direcției refugiați li se asigură posibilitatea de a comunica cu aceste categorii de persoane, indiferent de locul aflării lor pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) Direcția refugiați colaborează cu Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați în vederea instruirii personalului, asigurării informaționale, didactice și metodice a activității acesteia.

[Art.10 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

[Art.10 modificat prin Legea nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

[Art.10 modificat prin Legea nr.214-XV din 29.05.03, în vigoare 06.06.03]

Capitolul VIII
PROCEDURA DE ACORDARE A STATUTULUI DE REFUGIAT
ȘI A PROTECȚIEI UMANITARE

[Denumirea compl. prin Legea nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

Articolul 26. Cererea de acordare a statutului de refugiat sau a protecției umanitare

(1) Cererea de acordare a statutului de refugiat sau a protecției umanitare se depune îndată ce:

- a) solicitantul s-a prezentat într-un punct de control al trupelor de grăniceri pentru trecerea frontierei de stat;
- b) solicitantul a intrat pe teritoriul Republicii Moldova;
- c) în țara de origine a solicitantului cu drept de ședere în Republica Moldova au survenit evenimente care îl determină să ceară protecție.

(2) Solicitanții de azil depun o cerere scrisă la Direcția refugiați. Cererea este perfectată sub formă de chestionar.

(3) Cererile pot fi depuse la punctele de trecere a frontierei de stat sau la secțiile de poliție, urmînd a fi expediate Direcției refugiați, în condițiile alin.(4) și alin.(5).

(4) În privința persoanelor care au solicitat azil la punctele de trecere a frontierei de stat sau la organele de poliție, în condiții de confidențialitate se întocmește un proces-verbal în care se indică:

- a) date privind identitatea persoanei, iar în cazul în care persoana nu o poate confirma documentar, se indică identitatea declarată;
- b) circumstanțele care au determinat persoana să solicite azil;
- c) țara în care drepturile și libertățile solicitantului de azil sînt periclitare în virtutea circumstanțelor specificate la art.21;
- d) alte date considerate necesare pentru îndeplinirea procedurii de examinare a cauzei;
- e) obligația solicitanților de azil de a se prezenta în cel mai scurt timp la Direcția refugiați.

(5) Documentele solicitantului de azil se expediază împreună cu cererea sa și cu procesul-verbal Direcției refugiați. Organele de poliție sau cele de la frontieră eliberează solicitantului o adeverință provizorie, care ține loc de document temporar de identitate și permite deplasarea pînă la Direcția refugiați. Modelul adeverinței provizorii este aprobată prin ordinul directorului Biroului migrație și azil.

(6) Direcția refugiați înregistrează cererea de acordare a azilului, toate datele importante oferite de solicitantul de azil, eliberează un document care certifică identitatea acestuia, confirmă depunerea cererii și asigură interdicția de returnare sau expulzare.

(7) Cererea de acordare a azilului se depune în limba de stat sau în una din limbile oficiale ale țărilor membre ale Organizației Națiunilor Unite și trebuie să conțină motivele pentru care solicitantul cere protecție pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.26 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

[Art.26 completat prin Legea nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

[Art.26 modificat prin Legea nr.214-XV din 29.05.03, în vigoare 06.06.03]

Articolul 27. Intervievarea

(1) Solicitantul de azil este interviuat în legătură cu cererea sa de acordare a azilului la Direcția refugiați. În cazul în care interviuarea nu are loc o dată cu depunerea cererii, solicitantului i se comunică cât de curînd posibil data la care urmează să aibă loc interviuarea, însă termenul fixat nu va depăși 21 de zile de la data depunerii cererii.

(2) Solicitantul de azil poate fi interviuat în prezența unui reprezentant al unei organizații neguvernamentale sau a unui avocat. La interviuare au dreptul să asiste reprezentanții Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați. Solicitantul de azil trebuie să răspundă personal la întrebările care îi sînt adresate.

(3) La cerere, solicitantul de azil poate fi interviuat de către o persoană de același sex.

(4) Solicitantul de azil va prezenta probe care vor justifica temerile sale de a fi persecutat, legate de circumstanțele specificate la art. 21, și va oferi informațiile necesare cu privire la domiciliu, itinerarul parcurs, staționările în alte țări, solicitările făcute în alte țări, precum și alte date necesare pentru examinarea cererii.

(5) Direcția refugiați asigură organizarea și buna desfășurare a interviuării, verifică faptele expuse de către solicitantul de azil și perfectează documentația necesară pentru luarea deciziei. Dosarul poate cuprinde, de asemenea, și informația oferită de Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați în legătură cu cererea de acordare a azilului.

[Art.27 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

Articolul 28. Colectarea probelor

(1) Solicitantul de azil este obligat să prezinte probe și să coopereze cu autoritățile competente în materie de azil la verificarea datelor prezentate și în special:

- a) să ofere, oral sau în scris, informațiile necesare autorităților competente;
- b) să respecte instrucțiunile oficiale, în special cerința de a se prezenta personal în fața autorităților competente;
- c) să prezinte și să depună autorităților competente toate documentele pe care le deține, în condițiile prezentei legi.

(2) Dubiul se interpretează în favoarea solicitantului de azil numai în cazul cînd acesta a depus eforturi reale pentru a-și proba relatarea, cînd declarațiile lui sînt coerente și plauzibile și nu sînt contrare faptelor notorii.

(3) La adoptarea deciziei se vor lua în considerare informațiile oferite de Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, rapoartele Organizației Națiunilor Unite referitoare la drepturile omului, precum și alte informații.

[Art.28 modificat prin Legea nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

Articolul 29. Consilierul de eligibilitate

Consilierul de eligibilitate al Direcției refugiați:

- a) se asigură că solicitantul de azil își prezintă cazul cît mai complet posibil și cu toate probele de care dispune;
- b) determină credibilitatea solicitantului de azil și evaluează dovezile prezentate de el (acordîndu-i beneficiul dubiului, dacă este cazul) în vederea stabilirii elementelor obiective și subiective ale situației acestuia;
- c) corelează elementele stabilite cu criteriile relevante ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte pentru a ajunge la o concluzie justă în privința acordării statutului de refugiat sau a protecției umanitare;
- d) atenționează solicitantul de azil asupra faptului că informațiile pe care le prezintă vor servi drept temelie la luarea deciziei și, prin urmare, ele trebuie să fie veridice și precise;
- e) îl informează pe solicitantul de azil că prezentarea unor date false privind circumstanțele pe care se întemeiază cererea de azil poate constitui temelie pentru respingerea cererii.

[Art.29 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

[Art.29 modificat prin Legea nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

Articolul 30. Cererile abuzive

Direcția refugiați poate declara cererea de acordare a dreptului de azil ca fiind abuzivă în cazul când:

- a) s-a stabilit că cererea este vădit frauduloasă, în sensul că solicitantul încearcă în mod deliberat să inducă în eroare autoritățile;
- b) cererea, chiar fiind onestă, nu corespunde condițiilor de acordare a azilului stabilite de prezenta lege;
- c) cererea este depusă de o persoană careia anterior i s-a refuzat acordarea statutului de refugiat în Republica Moldova, cu excepția cazurilor când sînt prezentate probe noi;
- d) cererea este de competența autorităților altui stat.

[Art.30 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

Articolul 30¹. Depunerea unei noi cereri

O nouă cerere de acordare a uneia din formele de protecție se depune numai în cazul pronunțării hotărîrii irevocabile asupra cererii anterioare, dacă:

- a) au apărut circumstanțe noi care nu au putut fi prezentate de către solicitantul de azil pe parcursul procedurii anterioare de examinare a cererii;
- b) au survenit transformări de ordin politic, militar, legislativ sau social în țara de origine, care pun în pericol viața sau libertatea solicitantului de azil.

[Art.30¹ introdus prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

Articolul 32. Atacarea deciziei

Decizia șefului Direcției refugiați poate fi atacată pe calea contenciosului administrativ fără respectarea procedurii prealabile.

[Art.32 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

[Art.32 în redacția Legii nr.97-XVI din 26.05.05, în vigoare 08.07.05]

[Se declară neconstituțională sintagma "cu apel" din art.32 alin.1, conform Hot. Curții Const. nr.7 din 29.03.05, în vigoare 29.03.05]

[Se declară neconstituțională sintagma "cu recurs" din art.32 alin.1, conform Hot. Curții Const. nr.7 din 29.03.05, în vigoare 29.03.05]

LEGE
PRIVIND FRONTIERA DE STAT
A REPUBLICII MOLDOVA
nr. 108-XIII din 17.05.94

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.12/107 din 03.11.1994

Articolul 23. Împuternicirile autorităților administrației publice centrale

4) Ministerul Afacerilor Interne:

a) acordă sprijin trupelor de grăniceri în desfășurarea acțiunilor de pază a frontierei de stat, combaterea activității ilegale peste frontieră, urmărirea și expulzarea persoanelor care au încălcat regimul frontierei de stat, regimul și ordinea publică în punctele de trecere, în clarificarea și verificarea circumstanțelor comiterii contravențiilor de către cetățenii reținuți pe cale administrativă sau penală;

[Lit.a) completată prin Legea nr.1138-XIV din 13.07.2000]

b) informează trupele de grăniceri despre situația ordinii de drept în raioanele de frontieră, despre acțiunile ilegale, despre grupele criminale și persoanele depistate cu intenții ilegale față de frontiera de stat și trupele de grăniceri;

c) asigură participarea trupelor de interne (unităților de carabinieri) la paza frontierei de stat în cazurile și în modul prevăzut de prezenta lege;

d) asigură participarea organelor afacerilor interne la exercitarea controlului asupra respectării regimului de frontieră și regimului punctelor de trecere a frontierei de stat în limitele împuternicirilor prevăzute de Legea cu privire la poliție;

e) la propunerea trupelor de grăniceri asigură limitarea sau interzicerea temporară a accesului cetățenilor pe unele sectoare ale localității sau la obiectivele situate în apropierea frontierei de stat pe durata căutării violatorilor frontierei de stat, respingerii incursiunilor armate sau trecerii în masă a cetățenilor statului vecin pe teritoriul Republicii Moldova;

f) asigură ordinea publică în timpul desfășurării activităților de masă la frontiera de stat și în raioanele de frontieră;

g) asigură ordinea de drept în raioanele de frontieră în cazul apariției situațiilor excepționale, decretării regimului stării de urgență;

h) participă la educația juridică a populației raioanelor de frontieră, la prevenirea, în comun cu trupele de grăniceri, a contravențiilor la frontiera de stat și în punctele de trecere a frontierei;

[Lit.i),j) excluse prin Legea nr.1138-XIV din 13.07.2000]

HOTĂRÎRE
CU PRIVIRE LA APROBAREA CODULUI DE ETICĂ
ȘI DEONTOLOGIE AL POLIȚISTULUI
nr. 481 din 10.05.2006

Monitorul Oficial nr.75-78/527 din 19.05.2006

În scopul implementării prevederilor Planului Național privind realizarea Programului Comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova pe anii 2004-2006, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1077 din 13 octombrie 2005 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.139-141, art.1156), Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă Codul de etică și deontologie al polițistului (se anexează).

PRIM-MINISTRU

Vasile TARLEV

Contrasemnează:

Ministrul afacerilor interne

Gheorghe Papuc

Ministrul justiției

Victoria Iftodi

Chișinău, 10 mai 2006.

Nr.481.

*Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.481 din 10 mai 2006*

CODUL
DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE AL POLIȚISTULUI

Capitolul I
DOMENIUL DE REGLEMENTARE

1. Prezentul cod se aplică colaboratorilor de poliție ai Republicii Moldova, al căror obiectiv principal constă în asigurarea securității publice și menținerea ordinii de drept și care sînt autorizați de stat să aplice constrîngerea pentru a atinge acest obiectiv.

Capitolul II
BAZELE JURIDICE ALE POLIȚIEI

2. Poliția este un organ armat al administrației publice centrale sau locale, instituit prin lege, activitatea căruia este reglementată de dreptul intern și actele normative internaționale la care Republica Moldova este parte.

3. Actele legislative care reglementează activitatea poliției sînt puse în aplicare prin regulamente clare și precise, aprobate prin hotărîri de Guvern, sau prin acte juridice emise de autoritățile administrației publice centrale, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

4. Colaboratorii de poliție sînt obligați să respecte legislația Republicii Moldova, cu excepțiile condiționate de asigurarea bunei desfășurări a sarcinilor poliției, într-un stat de drept democratic.

Capitolul III
SARCINILE PRINCIPALE ALE POLIȚIEI

5. Sarcinile principale ale poliției sînt:

- a) asigurarea respectării legii, menținerii liniștii și ordinii publice în societate;
- b) protecția și respectarea libertăților și drepturilor fundamentale ale omului;
- c) combaterea criminalității;
- d) acordarea asistenței și serviciilor populației în conformitate cu legislația în vigoare.

Capitolul IV

PRINCIPIILE CARE GUVERNEAZĂ CONDUITA PROFESIONALĂ A POLIȚISTULUI

6. Conduita profesională a polițistului se bazează pe următoarele principii:

- a) *legalitatea* - presupune că, în toate acțiunile lor, angajații poliției sînt obligați să respecte cu strictețe legea, drepturile, libertățile constituționale și fundamentale ale persoanei, în corespundere cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Constituția Republicii Moldova, alte acte legislative și normative în vigoare;
- b) *egalitatea, imparțialitatea și nediscriminarea* - presupune că, în îndeplinirea atribuțiilor profesionale, polițistul aplică tratamente egale tuturor persoanelor, luînd aceleași măsuri pentru situații similare de încălcare a normelor protejate de lege, fără a fi influențat de considerente etnice, de naționalitate, rasă, religie, opinie politică sau de orice altă opinie, vîrstă, sex, orientare sexuală, avere, origine națională, socială sau decurgînd din orice altă situație;
- c) *transparența* - constă în deschiderea pe care polițistul trebuie să o manifeste față de societate, în limitele stabilite de reglementările polițienești;
- d) *capacitatea și datorita de exprimare* - reprezintă flexibilitatea polițistului în analizarea situațiilor profesionale cu care se confruntă și exprimarea punctului de vedere, potrivit pregătirii și experienței sale, pentru îmbunătățirea calității și eficacității serviciului polițienesc;
- e) *disponibilitatea* - presupune intervenția polițistului în orice situație în care ia cunoștință de atingerea adusă vreuneia dintre valorile apărute de lege, indiferent de momentul constatării acesteia, capacitatea de a asculta și de a rezolva problemele celor aflați în dificultate ori de a îndruma către alte autorități cazurile care se situează în afara competenței ori atribuțiilor sale;
- f) *prioritatea interesului public* - presupune că pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale polițistul acordă prioritate realizării serviciului în folosul comunității;
- g) *profesionalismul* - presupune aplicarea corectă și responsabilă a cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- h) *confidențialitatea* - determină obligația polițistului de a garanta securitatea datelor și informațiilor obținute în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege;
- i) *respectul* - se manifestă prin considerația pe care polițistul o acordă persoanelor, colegilor, superiorilor, subordonaților, drepturilor și libertăților acestora, instituțiilor, legilor, valorilor sociale, normelor etice și deontologice;
- j) *integritatea morală* - presupune adoptarea unui comportament conform normelor etice acceptate și practicate în societate;
- k) *independența operațională* - constă în îndeplinirea atribuțiilor și misiunilor potrivit competențelor stabilite pentru nivelul ierarhic pe care îl ocupă în cadrul poliției, fără amestecul nemotivat al altor polițiști, persoane sau autorități;
- l) *loialitatea* - se exprimă prin atașamentul față de instituție și valorile promovate de aceasta, adeziunea conștientă manifestată de către polițist, din proprie inițiativă, față de obiectivele instituției, respectul față de ierarhia instituției, onestitate în relațiile interpersonale, respectul față de adevăr și dreptate, conștiinciozitate în îndeplinirea atribuțiilor, respectarea angajamentelor asumate, asigurarea confidențialității în serviciu.

Capitolul V

RECRUTAREA, FORMAREA ȘI COMPETENȚELE PERSONALULUI POLIȚIEI

7. Angajarea unui colaborator al poliției trebuie să fie efectuată în virtutea competențelor specifice și a unei experiențe personale, ce ar corespunde atît obiectivelor poliției, cît și funcției concrete.

8. În cadrul poliției vor fi recrutate doar persoanele demne de respectul populației. Selectarea se va desfășura pe bază de concurs, ținîndu-se cont de criteriile obiective și nediscriminatorii, precum și de alte calități umane necesare în activitatea poliției.

9. Personalul poliției trebuie să dea dovadă de capacitate înaltă în comunicarea cu populația, suficientă pentru exercitarea sarcinilor de serviciu, conform funcției deținute, și, dacă e cazul, de aptitudini de a dirija și de a organiza activitatea polițienească. În afară de aceasta, e necesar ca polițiștii să cunoască problemele sociale, economice și culturale, caracteristice atît Republicii Moldova în ansamblu, cît și unității teritoriale în care își exercită activitatea în particular.

10. Persoanele trase anterior la răspundere penală nu pot pretinde la exercitarea unei funcții polițienești.

11. Pregătirea personalului se va efectua în funcție de obiectivele poliției, respectând principiile fundamentale, așa ca: statul de drept, pluralismul democratic și protecția drepturilor omului.

12. Pregătirea inițială trebuie să fie urmată de instruirea continuă, care include: perfecționarea, specializarea și recalificarea colaboratorilor de poliție.

Capitolul VI

REGLEMENTĂRI SPECIFICE ALE CONDUITEI POLIȚISTULUI

13. Orice polițist, indiferent de funcția sau gradul deținut în ierarhia organelor de poliție, este integral responsabil de acțiunile sau inacțiunile sale, precum și de ordinele date subalternilor.

14. Necesitatea determinării superiorului responsabil de acțiunile sau inacțiunile colaboratorului de poliție condiționează structura ierarhică clară a organelor de poliție.

15. Colaboratorul de poliție este obligat:

- a) să verifice în mod sistematic legalitatea operațiunilor pe care și le-a propus să le execute;
- b) să execute ordinele date în mod regulamentar de superiori, dar este dator să se abțină de la executarea ordinelor evident ilegale și să raporteze acest lucru, fără a se teme de eventuale sancțiuni;
- c) să respecte dreptul oricărei persoane la viață;
- d) să-și îndeplinească misiunile într-o manieră echitabilă, inspirându-se, în special, din principiul de imparțialitate și de nediscriminare;
- e) să adune, să stocheze și să utilizeze date personale în conformitate cu principiile internaționale privind protecția datelor și, în special, să se limiteze la ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor legale, legitime și specifice;
- f) să vegheze întotdeauna la spiritul drepturilor fundamentale ale fiecăruia, precum și la libertatea de gândire, de conștiință, de religie, de exprimare, de reuniune pacifistă, de circulație și la dreptul asupra bunurilor proprii;
- g) să acționeze cu integritate și respect față de populație, ținând cont în mod special de situația indivizilor care fac parte din grupuri vulnerabile;
- h) să fie în măsură să ateste calitatea sa de membru al organului de poliție și identitatea sa profesională în timpul intervențiilor;
- i) să se opună tuturor formelor de corupție din poliție;
- j) să informeze superiorii și celelalte organe competente referitor la toate cazurile de corupție din poliție;
- k) să acorde în condițiile legii, în măsura necesară, susținere, asistență și informații victimelor și martorilor;
- l) să asigure tratarea individuală a martorilor și a altor persoane, în special în cazul în care ancheta vizează crima organizată, violența în familie sau alte situații în care există riscul de intimidare;
- m) să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc numai în cazurile și în modul prevăzute de legislație;
- n) să respecte principiul prezumției nevinovăției, asigurând persoanei dreptul de a fi informat în cel mai scurt timp, într-o limbă pe care o înțelege, despre bănuielile formulate împotriva sa și despre dreptul său la apărare.

16. Colaboratorului de poliție îi este interzis:

- a) să aplice, să încurajeze sau să tolereze acte de tortură, tratamente sau pedepse inumane sau degradante, în orice circumstanță s-ar afla;
- b) să recurgă la forță, cu excepția cazurilor de necesitate absolută, și numai în măsura necesară atingerii unui obiectiv legitim;
- c) să lezeze dreptul fiecărei persoane la viața privată, decât în caz de necesitate absolută și numai în măsura necesară pentru realizarea obiectivului legitim.

17. Anchetele de serviciu sînt efectuate în temeiul unor bănuieli sau al faptelor ilegale care au fost săvîrșite de către colaboratorul de poliție.

Capitolul VII

ARESTAREA/PRIVAREA DE LIBERTATE DE CĂTRE POLIȚIE

18. Privarea de libertate a persoanelor trebuie să fie, pe cît posibil, limitată și aplicată ținîndu-se cont de vulnerabilitatea și necesitățile personale ale fiecărui deținut. Fiecare privare de libertate trebuie să fie consemnată legal.

19. Toate persoanele private de libertate trebuie să fie informate într-un timp cât mai restrâns, într-o limbă pe care o înțeleg, despre motivele juridice care justifică privarea lor de libertate, despre toate acuzațiile aduse împotriva lor, despre drepturile de care beneficiază și procedura care le va fi aplicată.

20. Polițistul trebuie să garanteze securitatea persoanelor puse sub arest preventiv, supraveghind starea sănătății, condițiile de igienă și necesitățile de alimentare. Încăperile poliției prevăzute pentru acest scop trebuie să aibă o suprafață rezonabilă, să fie iluminate și ventilate corespunzător și să ofere condițiile necesare de odihnă.

21. Polițistul trebuie să asigure persoanelor private de libertate posibilitatea de a informa terțe persoane despre aceasta, de a beneficia de dreptul la un apărător și, în caz de necesitate, de un examen medical.

22. Polițistul trebuie să separe, în măsura posibilităților, persoanele private de libertate, suspectate de comiterea unei infracțiuni, de persoanele private de libertate din alte motive.

Capitolul VIII

RESPECTAREA DREPTULUI LA VIAȚA PRIVATĂ ȘI A ALTOR DREPTURI

23. Colaboratorul de poliție este obligat să respecte și să țină cont de:

- a) dreptul la viața privată, la inviolabilitatea corespondenței și a domiciliului, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
- b) dreptul fiecărei persoane la libertatea de gândire, conștiință și religie, de exprimare, de reuniune pașnică, de circulație și dreptul la proprietate, cu excepția circumstanțelor specifice prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- c) starea specifică a reprezentanților minorităților, a persoanelor vulnerabile, aplicând metodele corespunzătoare.

24. Orice persoană poate pretinde colaboratorului de poliție respectarea normelor de conduită în raporturile sale cu acesta.

25. Integritatea colaboratorului de poliție este asigurată prin următoarele interdicții:

- a) să tolereze actele de corupție;
- b) să utilizeze abuziv autoritatea publică pe care i-o conferă statutul său;
- c) să pretindă sau să accepte bani, bunuri, valori în scopul de a îndeplini sau nu, precum și de a se abține de la îndeplinirea funcțiilor sau să execute indicații ce exced competențelor stabilite prin fișa postului;
- d) să facă uz de calitatea sau funcția îndeplinită pentru soluționarea unor interese de ordin personal.

Capitolul IX

CONTROLUL ASUPRA ACTIVITĂȚII COLABORATORULUI DE POLIȚIE

26. Controlul asupra activității colaboratorului de poliție este asigurat de stat și poate fi exercitat de instanțele judecătorești, precum și de reprezentanții societății civile.

27. Persoanele care se consideră lezate în drepturile lor pot contesta acțiunile sau inacțiunile colaboratorului de poliție în condițiile legii.

28. Autoritățile administrației publice centrale și locale asigură o procedură transparentă și efectivă de examinare a cazurilor de contestare a acțiunii sau inacțiunii colaboratorului de poliție.

29. Autoritățile administrației publice centrale și locale asigură protecția drepturilor și libertăților colaboratorului de poliție în cazul unor suspiciuni nefondate privitor la exercitarea funcțiilor sale, precum și ale celor care denunță abateri de la prezentul Cod.

30. Încălcarea prevederilor prezentului Cod atrage răspunderea disciplinară, contravențională, civilă sau penală, în condițiile legii.

HOTĂRÎREA GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA CU PRIVIRE LA MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Nr. 112 din 02.02.99

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.19-21/131 din 25.02.1999

Întru executarea prevederilor Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 191-XIV din 12 noiembrie 1998 și Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr. 217-XIV din 12 decembrie 1998 "Privind măsurile de executare a Legii bugetului pe anul 1999", în scopul consolidării legalității și a ordinii publice, activizării combaterii criminalității și optimizării cheltuielilor bugetare, Guvernul Republicii Moldova HOTĂRĂȘTE:

1. Se stabilește, că structura organizatorică și efectivul numeric al poliției municipale se determină de către Ministerul Afacerilor Interne, de comun acord cu autoritățile administrației publice locale, conform normelor în vigoare aprobate de Ministerul Afacerilor Interne pentru serviciile de ramură.

2. Ministerul Afacerilor Interne:

- a) pînă la 15 martie 1999 va elabora și va aproba structura organizatorică și statele de personal ale subdiviziunilor subordonate ministerului;
- b) va întreprinde, în perioada anilor 1999-2000, măsuri privind:
 - reducerea efectivului, întreținut de la bugetele de stat și locale, cu 1506 unități, considerînd, deja, reduse prin prezenta hotărîre, 500 unități bugetare;
 - dezastestarea a 1004 funcții și trecerea lor în categoria funcțiilor de salariați civili;
 - substituirea a 1600 funcții de ofițeri cu funcții de subofițeri;
 - finalizarea procesului de optimizare a gradelor militare și speciale;
- c) va elabora și va aproba regulamentele organelor și subdiviziunilor nou-create.

3. Autoritățile administrației publice locale:

- a) vor aloca din contul bugetelor locale mijloacele financiare necesare pentru întreținerea efectivului poliției municipale, determinat de comun acord cu Ministerul Afacerilor Interne;
- b) vor pune la dispoziția inspectoratelor județene, comisariatelor de sector, sectoarelor și posturilor de poliție, trupelor de carabinieri dislocate în teritoriul pentru desfășurarea activității:
 - sedii și încăperi, utilaje, mijloace de transport, telecomunicații și tehnico-materiale;
 - terenuri și clădiri, în folosință permanentă sau temporară, pentru orașele militare, poligoane, depozite, instituții social-culturale, medicale și sportive, gospodării agricole auxiliare;
- c) vor asigura cu spațiu locativ și de serviciu efectivele organelor de poliție și trupelor de carabinieri.

4. Ministerul Afacerilor Interne, de comun acord cu ministerele și departamentele interesate, pînă la 1 martie 1999, va înainta Guvernului propuneri privind modificarea actelor normative respective, în conformitate cu prezenta hotărîre.

5. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 844 din 30 iulie 1998 "Cu privire la structura organizatorică, limita efectivului și Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne" (Monitorul Oficial, 1998, nr. 75-76, art. 756) se modifică după cum urmează:

- a) anexa nr. 1 se expune în redacție nouă (se anexează);
- b) în alineatul doi al punctului 2 cifra "9000" se substituie prin cifra "8500";
- c) în Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne (anexa nr. 2):
 - în pct. 1 cuvintele "este organul central al puterii executive din republică" se substituie prin cuvintele "este un organ central de specialitate al statului";
 - subpunctul 13) din punctul 9 se completează cu alineatele doi și trei avînd următorul cuprins:
 - "confirmă numirea și destituirea din funcție a șefului poliției municipale județene, după numirea sau destituirea lui din funcție de către Consiliul județean;
 - are dreptul de a delega unele atribuții, prevăzute la alineatul unu, inspectoratelor de poliție județene".

6. Punctul 1 al Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 1154 din 15 decembrie 1997 "Cu privire la optimizarea activității serviciilor de control la frontiera de stat" (Monitorul Oficial, 1998, nr. 9, art. 52) după cuvintele "trupele de grăniceri" se completează cu cuvintele "subdiviziunile poliției de frontieră".

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA
Chișinău, 2 februarie 1999.
Nr. 112.

Ion CIUBUC

**Structura
organizatorică a Ministerului Afacerilor Interne**

Conducerea
Corpul administrativ
Inspectoratul general de poliție (cu statut de departament)
Departamentul pentru combaterea crimei organizate și corupție
Departamentul trupelor de carabinieri (trupelor interne)
Direcția generală de anchetă penală
Departamentul de evidență și documentare a populației”

LEGE
CU PRIVIRE LA GĂRZILE POPULARE
Nr. 1101-XIII din 06.02.97

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.22-23/232 din 10.04.1997

Capitolul VI
INTERACȚIUNEA GĂRZILOR POPULARE CU ORGANELE DE DREPT

Articolul 11. Gărzile populare și organele de drept

(1) Organele de drept asigură interacțiunea zilnică cu gărzile populare, le acordă ajutor metodologic în planificarea și evidența activității lor, dau instrucțiuni membrilor gărzii, îi familiarizează cu formele și metodele de combatere a infracțiunilor și contravențiilor, inclusiv cu cele aplicate în munca individuală de prevenire a infracțiunilor și contravențiilor în rîndurile persoanelor care încalcă ordinea publică.

(2) Organele de drept împreună cu statele majore ale gărzilor populare iau măsuri de menținere a ordinii publice și de prevenire a infracțiunilor și contravențiilor.

(3) În timpul derulării unor astfel de acțiuni, conducerea operativă a activității gărzilor populare o efectuează persoanele cu funcții de răspundere ale organelor de drept respective.

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA STRUCTURA ORGANIZATORICĂ, LIMITA EFECTIVULUI ȘI REGULAMENTUL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE

Nr. 844 din 30.07.98

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.75-76/756 din 13.08.1998

Notă: În tot textul hotărîrii și al anexei nr.4, cuvintele "Departamentul situații excepționale" se substituie cu cuvintele "Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale" conform Hot. Guv. nr.1199 din 06.11.2007, în vigoare din 09.11.2007

În scopul perfecționării și sporirii eficacității sistemului organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea criminalității, precum și intensificării activității de menținere a ordinii publice, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

structura organizatorică a Aparatului Central al Ministerului Afacerilor Interne, conform anexei nr.1;
Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne, conform anexei nr.2;

lista funcțiilor aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne și subdiviziunilor lui, subrogate de generali, conform anexei nr. 3.

lista subdiviziunilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne, conform anexei nr.4.

[Pct.1 modificat prin Hot. Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]

2. Se stabilește:

limita maximă a aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne în număr de 109 unități;

limita maximă a efectivului subdiviziunilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne, cu excepția Departamentului trupelor de carabinieri și Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale în număr de 2413 unități;

limita maximă a efectivului Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al Ministerului Afacerilor Interne în număr de 2607 unități.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.154 din 13.02.2007, în vigoare 23.02.2007]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.825 din 19.07.2006, în vigoare 21.07.2006]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.222 din 28.02.06, în vigoare 10.03.06]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.951 din 20.08.04, în vigoare 27.08.04]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.112 din 02.02.99]

3. Ministerul Afacerilor Interne se investește cu dreptul de a aproba, în limitele efectivului de personal și mijloacelor alocate din buget pentru întreținerea organelor afacerilor interne, structurile organizatorice, statele de personal și regulamentele organelor (subdiviziunilor) subordonate.

4. Ministerului Afacerilor Interne i se permite:

de a avea 3 viceministri și un colegiu alcătuit din cincisprezece persoane;

să mențină, supra limita stabilită pentru efectivul aparatului central, colaboratori atestați și civili în vederea creării serviciilor tehnice și de producție, care vor fi întreținute din contul mijloacelor extrabugetare și autogestionare.

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.1087 din 25.10.05, în vigoare 28.10.05]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.449 din 17.04.03, în vigoare 25.04.03]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.438 din 11.04.2002]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.177 din 15.02.2002]

[Pct.4 modificat prin Hot. Guv. nr.356 din 28.05.2001]

5. Se modifică următoarele hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova precum urmează:

din anexa nr.8 a Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 385 din 5 iulie 1996 "Cu privire la dezvoltarea Registrului de Stat al populației" (Monitorul Oficial, 1996, nr.65-66, art. 481) se exclude poziția:

"1. Direcția informații a Ministerului Afacerilor Interne";

în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.757 din 8 august 1997 "Cu privire la Departamentul pentru combaterea crimei organizate și corupției pe lângă Ministerul Afacerilor Interne" (Monitorul Oficial, 1997, nr. 69-70, art. 705):

în denumire cuvintele “pe lângă Ministerul” se substituie prin cuvintele “al Ministerului”; punctul 1 se abrogă.

6. Se abrogă hotărârile Guvernului Republicii Moldova, conform anexei nr. 4.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA
Chișinău, 30 iulie 1998.
Nr.844.

Ion CIUBUC

*Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.844 din 30 iulie 1998*

STRUCTURA organizatorică a aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne

Direcția generală organizare și inspectare
Direcția generală resurse umane
Direcția securitate internă
Direcția economie și finanțe
Direcția analiză, monitorizare și planificare strategică
*[Anexa nr.1 completată prin Hot. Guv. nr.1199 din 06.11.2007, în vigoare 09.11.2007]
[Anexa nr.1 în redacția Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]
[Anexa nr.1 în redacția Hot. Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot. Guv. nr.398 din 06.06.2001]
[Anexa nr.1 în redacția Hot. Guv. nr.356 din 28.05.2001]
[Anexa nr.1 în redacția Hot. Guv. nr.112 din 02.02.99]*

*Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr. 844 din 30 iulie 1998*

REGULAMENTUL Ministerului Afacerilor Interne

1. Ministerul Afacerilor Interne (în continuare - M.A.I.) este un organ central de specialitate al statului, menit în baza respectării stricte a legilor, să apere viața, integritatea corporală, drepturile și libertățile cetățenilor, toate formele de proprietate, interesele societății și ale statului contra atentatelor criminale și altor acțiuni ilegale, să mențină ordinea de drept și securitatea publică, precum și să exercite supravegherea de stat în domeniul protecției civile și asigurării apărării împotriva incendiilor pe întreg teritoriul țării.

*[Pct.1 modificat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]
[Pct.1 modificat prin Hot. Guv. nr.112 din 02.02.99]*

2. Baza juridică a activității M.A.I. o constituie: Constituția Republicii Moldova, legile “Cu privire la Guvern”, “Cu privire la poliție”, “Cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne”, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, alte acte normative, actele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și prezentul regulament.

3. M.A.I. în limitele competenței sale și întru executarea legislației în vigoare, emite ordine, instrucțiuni și dă dispoziții, pe care le semnează ministrul sau viceministrul afacerilor interne.

Actele normative departamentale ale M.A.I. sînt obligatorii spre executare pentru organele afacerilor interne, trupele de carabinieri și subdiviziunile situații excepționale, iar în problemele securității circulației rutiere, precum și alte chestiuni, atribuite de legislație - pentru toate întreprinderile, organizațiile, instituțiile și cetățenii țării.

În caz de necesitate, M.A.I. emite acte normative departamentale în colaborare cu alte ministere și departamente.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

4. M.A.I. își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile legalității, respectării personalității, umanismului și echității sociale, colegialității în îmbinare cu conducerea unică, colaborarea cu cetățenii și colectivele de muncă, asigurării transparenței și respectării secretului de stat și profesional.

5. Principalele sarcini ale M.A.I. sînt:

- 1) participarea la elaborarea și realizarea politicii de stat privind apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, asigurarea legalității, menținerii ordinii de drept și combaterea criminalității;
- 2) organizarea pregătirii prealabile și multilaterale a populației, obiectelor economice și forțelor protecției civile pentru desfășurarea acțiunilor în cazul pericolului de declanșare și în cazul declanșării situațiilor excepționale, incendiilor, precum și executarea lucrărilor de salvare, altor lucrări prioritare în condițiile situațiilor excepționale și la lichidarea consecințelor acestora;
- 3) elaborarea, promovarea și realizarea politicii de stat în domeniul migrațiunii și azilului;
- 4) asigurarea disciplinei și legalității în activitatea organelor afacerilor interne și trupelor de carabinieri, nivelului înalt de pregătire profesională a colaboratorilor;
- 5) asigurarea protecției juridice și sociale a efectivului organelor afacerilor interne și trupelor de carabinieri;
- 6) dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a organelor afacerilor interne și trupelor de carabinieri;
- 7) planificarea, desfășurarea activităților și prezentarea informațiilor necesare pentru organizarea apărării naționale.

[Pct.5 modificat prin Hot. Guv. nr.825 din 19.07.2006, în vigoare 21.07.2006]

[Pct.5 modificat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Pct.5 modificat prin Hot. Guv. nr.363 din 08.04.04, în vigoare 16.04.04]

6. În corespundere cu sarcinile sale de bază, M.A.I.:

- 1) determină, în baza analizei situației criminogene în republică, direcțiile prioritare de activitate a organelor afacerilor interne, trupelor de carabinieri și subdiviziunilor situații excepționale, elaborează și realizează programe complexe ale activității lor; participă la întocmirea și realizarea programelor de stat de menținere a ordinii de drept, combatere a criminalității, precum și în domeniul migrațiunii și azilului, protecției civile și apărării împotriva incendiilor;
- 2) organizează și desfășoară cercetări științifice în problemele de menținere a ordinii de drept, de combatere a criminalității, de aplicare a pedepselor penale, securității circulației rutiere, în domeniul migrațiunii și azilului, efectuează lucrări experimentale în construcție și de proiectare tehnologică, asigură aplicarea rezultatelor științifice și experienței avansate în activitatea organelor afacerilor interne, precum și coordonează cercetările științifice în domeniul protecției chimice, radiative, inginerești, medico-biologice, apărării împotriva incendiilor;
- 3) generalizează practica aplicării legislației referitoare la competența M.A.I., elaborează și înaintea organelor respective propuneri privind perfecționarea legislației, pregătește proiecte de acte normative privind activitatea organelor afacerilor interne și trupelor de carabinieri; acordă organelor afacerilor interne din subordine ajutor metodic în privința perfecționării asistenței juridice a activității lor; asigură participarea organelor afacerilor interne la propagarea cunoștințelor juridice în rîndul populației;
- 4) elaborează propuneri în vederea întăririi legalității și ordinii de drept și le prezintă în modul stabilit spre examinare organelor de stat respective;
- 5) organizează pe teritoriul republicii activitatea operativă de investigații și de expertiză criminalistică a activității organelor afacerilor interne, urmărirea penală în cauzele ce țin de competența organelor afacerilor interne; exercită activitatea de depistare, descoperire și cercetare a celor mai grave infracțiuni și de caracter interregional, își dă concursul la depistarea, descoperirea și cercetarea infracțiunilor complicate;
- 6) organizează căutarea persoanelor care au comis infracțiuni și se ascund de urmărirea penală și judecată, care se sustrag de la executarea pedepsei penale, persoanelor dispărute fără urmă și a altor persoane, în cazurile prevăzute de legislație, precum și a mijloacelor de transport auto și moto răpite și furate;
- 6/1) creează forțele necesare capabile să asigure, în condițiile situațiilor excepționale, protecția sigură a populației și a valorilor materiale;
- 6/2) participă la elaborarea măsurilor de pregătire în vederea evacuării, iar în cazul apariției unui pericol iminent - la evacuarea populației și a valorilor materiale din zonele periculoase;
- 7) coordonează activitatea organelor afacerilor interne în profilaxia infracțiunilor, menținerea ordinii publice, în supravegherea respectării regulilor sistemului național de pașapoarte, precum și a regulilor de ședere a cetățenilor străini și apatrizilor în Republica Moldova, acordîndu-le ajutorul metodic necesar; exercită conducerea operativă a subdiviziunilor de poliție cu destinație specială și a unităților militare de carabinieri; organizează menținerea ordinii publice la desfășurarea acțiunilor de masă de proporție republicană; exercită conducerea operativă a forțelor și mijloacelor afacerilor interne antrenate la lichidarea consecințelor avariilor, catastrofelor, calamităților naturale, incendiilor, precum și în alte situații excepționale;

7/1) monitorizează și coordonează procesele migraționale, analizează și controlează respectarea legislației în domeniul migrației și azilului; elaborează proiecte de acte normative în vederea reglementării statutului juridic al cetățenilor străini și apatrizilor; eliberează invitații cetățenilor străini și apatrizilor; prelungeste termenul vizelor de intrare și acordă vize de ieșire de pe teritoriul Republicii Moldova; acordă statut de imigrant, refugiat sau de repatriat; elaborează proiectul hotărârii Guvernului privind stabilirea cotei anuale de imigrare; monitorizează completarea cotei anuale de imigrare, ține evidența cumulativă și de schimbare a statutului de imigrant; gestionează fluxul migrațional în Republica Moldova; asigură acumularea, păstrarea, prelucrarea, difuzarea și schimbul de informații referitoare la procesele migraționale pe plan intern și extern; păstrează și completează, în colaborare cu alte autorități administrative centrale, baza de date privind evidența cetățenilor străini și apatrizilor, aflați pe teritoriul Republicii Moldova;

7/2) exercită controlul asupra îndeplinirii măsurilor de profilaxie, orientate spre prevenirea declanșării situațiilor excepționale și diminuarea proporțiilor consecințelor acestora, sporirea securității și stabilității funcționării tuturor ramurilor economiei;

8) conduce activitatea poliției rutiere, în colaborare cu alte organe de stat, întreprinde măsuri în vederea perfecționării traficului rutier și profilaxiei accidentelor rutiere, asigură organizarea circulației rutiere pe magistralele republicane;

9) elaborează și prezintă Guvernului Republicii Moldova propuneri referitoare la efectivul numeric și finanțarea organelor afacerilor interne, întreținute din contul bugetului de stat, creează, reorganizează și lichidează subdiviziunile respective, stabilește statele de organizare și structura lor; elaborează normativele numărului de state și ale cheltuielilor pentru subdiviziunile organelor afacerilor interne;

10) elaborează și asigură realizarea programelor de încadrare în organele afacerilor interne, organizează pregătirea, perfecționarea și reciclarea cadrelor; conduce activitatea instituțiilor de învățământ ale M.A.I.;

11) organizează activitatea de educare a colaboratorilor organelor afacerilor interne, de protecție a drepturilor, intereselor legitime, onoarei și demnității lor;

12) asigură consolidarea și dezvoltarea băncii informaționale de date și evidenței, necesare activității organelor afacerilor interne; organizează statistica departamentală a infracțiunilor și contravențiilor administrative;

13) asigură traficul special și militar, care necesită planificare și aprovizionare la nivel republican;

13/1) asigură securitatea forței militare străine în timpul deplasării acesteia pe teritoriul Republicii Moldova;

14) elaborează și exercită întregul ansamblu de măsuri în vederea mobilizării, organizării activității organelor afacerilor interne, subdiviziunilor situații excepționale pe timpul stării de urgență, de asediu și de război și în situații excepționale pe timp de pace; asigură participarea trupelor de carabinieri (trupelor interne) pe timp de război, în cooperare cu și cu alte formațiuni armate, la prevenirea acțiunilor îndreptate împotriva independenței și integrității statului, coordonează (la declararea stării de asediu sau de război) cu Statul Major General al Forțelor Armate măsurile de menținere a regimului stării de asediu sau de război și participă la asigurarea operațiunilor de apărare a țării;

15) asigură dotarea centralizată a organelor afacerilor interne cu materiale și mijloace tehnice necesare din contul bugetului de stat; exercită controlul asupra utilizării de către organele afacerilor interne a mijloacelor bănești și resurselor alocate;

15/1) prestează servicii cu plată persoanelor fizice și juridice în problemele ce nu țin de cercetarea cauzelor administrative sau penale și de activitatea operativă de investigații;

16) asigură organizarea evidenței primare contabile și statistice în organele și subdiviziunile afacerilor interne, exercită controlul asupra organizării și veridicității ei, efectuează revizii privind activitatea financiară și economică;

17) întreprinde măsuri de ameliorare a condițiilor social-comunale și de trai ale efectivului, organizează activitatea instituțiilor medicale, elaborează planuri vizînd construcțiile capitale în cadrul M.A.I., asigură realizarea lor;

18) organizează examinarea sesizărilor, declarațiilor, reclamațiilor cetățenilor, parvenite la M.A.I., precum și a publicațiilor în presă, comunicărilor la radio și televiziune vizînd activitatea organelor afacerilor interne;

19) stabilește, în conformitate cu standardele republicane, cerințe unice vizînd organizarea lucrărilor de secretariat și activității din domeniul arhivelor în cadrul organelor afacerilor interne.

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.825 din 19.07.2006, în vigoare 21.07.2006]

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.646 din 09.06.04, în vigoare 11.06.04]

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.363 din 08.04.04, în vigoare 16.04.04]

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]

[Pct.6 modificat prin Hot. Guv nr.90 din 02.02.2000]

7. Conducerea M.A.I. este exercitată de către ministru, care este desemnat și eliberat din funcție de Președintele Republicii Moldova.

8. Ministrul afacerilor interne (în continuare - ministrul) poartă răspundere personală pentru realizarea sarcinilor și funcțiilor încredințate M.A.I.

9. Ministrul în limitele competenței M.A.I.:

1) conduce întreaga activitate a M.A.I. și organelor afacerilor interne subordonate lui; stabilește împuternicirile organelor afacerilor interne subordonate vizînd soluționarea independentă a chestiunilor organizatorice, structurale și de state, de cadre, financiare, economice și de producție, precum și a altor chestiuni;

2) definește lista funcțiilor, exercitate de persoanele corpului de comandă al organelor afacerilor interne, trupelor de carabinieri și subdiviziunilor situații excepționale, inclusiv pînă la gradul de colonel;

3) reprezintă M.A.I. în raporturile cu organele puterii și conducerii de stat, cu organizațiile, instituțiile, întreprinderile, cu partidele politice și asociațiile publice, cu colectivele de muncă, populația, precum și cu organisme internaționale;

4) conduce și coordonează activitatea trupelor de carabinieri, organizează dotarea lor tehnică și materială;

5) în baza și întru executarea legislației în vigoare, emite ordine, instrucțiuni și dă dispoziții obligatorii spre executare în cadrul M.A.I.; în caz de necesitate, adoptă acte normative departamentale în cooperare cu alte ministere și departamente;

6) în limita competenței acordate M.A.I., emite acte normative departamentale vizînd chestiunile securității circulației rutiere, organizarea și efectuarea lucrărilor de prevenire a situațiilor excepționale, incendiilor și de lichidare a acestora și alte chestiuni stabilite de legislația în vigoare, care sînt obligatorii spre executare pentru întreprinderi, organizații, instituții, independent de forma de proprietate și subordonarea lor departamentală, precum și pentru cetățeni;

7) conferă grade speciale persoanelor corpului de comandă al organelor afacerilor interne, pînă la gradul de colonel de poliție, precum și grade militare, inclusiv pînă la gradul de colonel, prezintă Președintelui Republicii Moldova propuneri cu privire la conferirea gradelor speciale și militare ale corpului de comandă suprem;

8) anulează ordinele, instrucțiunile și dispozițiile conducătorilor organelor afacerilor interne din subordine, ce contravin legislației în vigoare, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, precum și ordinelor și instrucțiunilor M.A.I.;

9) distribuie obligațiile între viceministri, controlează executarea lor;

10) încheie acorduri cu ministerele afacerilor interne, alte organe de stat din străinătate, privind chestiunile ce se referă la activitatea organelor afacerilor interne;

11) prezintă Președintelui Republicii Moldova propuneri cu privire la decorarea colaboratorilor organelor afacerilor interne și militarilor trupelor de carabinieri cu ordine și medalii ale Republicii Moldova, cu privire la conferirea de titluri onorifice ale Republicii Moldova, acordă, în ordinea stabilită, medalii și insigne de onoare, diplome de onoare și alte distincții colaboratorilor organelor afacerilor interne și cetățenilor care s-au evidențiat în activitatea de serviciu a organelor afacerilor interne la realizarea sarcinilor încredințate;

12) aplică în măsură deplină sancțiunile disciplinare față de colaboratorii organelor afacerilor interne, subdiviziunilor situații excepționale și militarii trupelor de carabinieri;

13) numește și destituie din funcție conducătorii de departamente, direcții generale, direcții, servicii și secții ale M.A.I., instituții de învățămînt, șeful Direcției Afacerilor Interne a Găgăuziei, la propunerea Guvernatorului Găgăuziei și cu acordul Adunării Populare a Găgăuziei, comisarii de poliție și, în conformitate cu nomenclatura M.A.I., alți conducători ai organelor din subordine;

14) angajează în cadrul M.A.I. și trece în rezervă persoanele din corpul de comandă al organelor afacerilor interne, al subdiviziunilor situații excepționale și militarii trupelor de carabinieri, inclusiv cu drept de a purta uniforma, stabilește pensii persoanelor din corpul de comandă mediu, superior și suprem, precum și membrilor familiilor acestora, în conformitate cu legislația în vigoare;

15) aprobă regulamentele departamentelor, direcțiilor generale, direcțiilor și serviciilor, organizațiilor netitulare ale M.A.I., precum și regulamentele și instrucțiunile serviciilor de ramură ale M.A.I.

[Pct.9 modificat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Pct.9 modificat prin Hot. Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]

[Pct.9 completat prin Hot. Guv. nr.112 din 02.02.99]

10. În cazul în care ministrul este absent, funcțiile lui sînt exercitate de către prim-vice ministrul afacerilor interne.

11. Viceministrii afacerilor interne sînt numiți și destituiți din funcție de către Guvernul Republicii Moldova, la propunerea ministrului.

În conformitate cu atribuțiile lor, viceministrul exercită conducerea domeniilor concrete de activitate ale M.A.I.

12. În scopul soluționării în comun a problemelor de importanță majoră din domeniul activității organelor afacerilor interne și exercitării funcțiilor, în cadrul M.A.I. se creează un colegiu, în care sînt incluși: ministrul (președintele colegiului), viceministrul (conform funcției), precum și alți colaboratori cu funcții de conducere din cadrul M.A.I. și altor ministere, departamente.

[Alin.1 completat prin Hot. Guv. nr.449 din 17.04.03, în vigoare 25.04.03]

Membrii colegiului M.A.I., cu excepția persoanelor care dețin această calitate, conform funcției, sînt desemnați de Guvernul Republicii Moldova, la propunerea ministrului.

Colegiul se întrunește cel puțin o dată în trimestru și este convocat de ministru. La cererea a 1/3 din numărul de membri ai colegiului sau din inițiativa ministrului, pot fi convocate ședințe extraordinare ale colegiului.

Hotărârile colegiului, adoptate prin majoritatea de voturi a membrilor, sînt aduse la cunoștință prin ordine ale ministrului.

În cazul unor divergențe, apărute între ministru și membrii colegiului, ministrul realizează decizia sa, raportînd Guvernului despre disensiunile survenite.

Hotărârile adoptate la ședințele mixte ale colegiilor M.A.I. și altor ministere și departamente sînt aduse la cunoștință prin ordinele comune ale M.A.I. și ale conducătorilor ministerelor și departamentelor respective.

Regulamentul colegiului și programul lui de muncă sînt aprobate de către ministru.

13. Conducerea colectivă a activității operative a M.A.I. și asigurarea executării hotărârilor colegiului sînt puse în sarcina biroului executiv al M.A.I.

Biroul executiv al M.A.I. este organ consultativ, constituit din ministru și viceministri.

În funcție de caracterul și importanța sarcinilor abordate, la ședința biroului executiv al M.A.I. pot fi invitate persoane din corpul de conducere și specialiști ai aparatului M.A.I., precum și alți colaboratori ai organelor subordonate.

14. Structura organizatorică, efectivul numeric al M.A.I., precum și suma alocărilor pentru întreținerea acestora sînt aprobate de Guvern.

Structura, statele de personal, condițiile de remunerare a muncii, de asigurare tehnico-materială și socială, de trai ale colaboratorilor M.A.I. sînt stabilite de către ministru, în limita efectivului și alocățiilor pentru întreținere, precum și schemelor salariilor de funcție, prevăzute de legislația în vigoare.

Aparatul M.A.I. și subdiviziunile din subordinea nemijlocită se completează cu personal din corpul de comandă și angajați civili, dotați cu calități morale și profesionale adecvate pentru exercitarea funcțiilor și atribuțiilor M.A.I.

15. M.A.I. colaborează, în modul stabilit, cu organele de menținere a ordinii de drept din alte țări, participă la pregătirea acordurilor și convențiilor internaționale, organizează realizarea acestora în partea ce se referă la competența M.A.I.

16. M.A.I. este persoană juridică, dispune de ștampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova și denumirea sa.

*Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.844 din 30 iulie 1998*

LISTA

funcțiilor din cadrul Ministerului Afacerilor Interne subrogate de generali

Ministru

Viceministri

Șeful Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale

Șef al Direcției afacerilor interne a U.T.A. Găgăuzia (Gagauz-Yeri)

Comandant al Brigăzii de poliție cu destinație specială "Fulger"

Comisar al Comisariatului general de poliție al municipiului Chișinău

[Anexa nr.1 completată prin Hot. Guv. nr.1199 din 06.11.2007, în vigoare 09.11.2007]

[Anexa nr.3 completată prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Anexa nr.3 completată prin Hot. Guv. nr.1627 din 17.12.02, în vigoare 24.12.02]

[Anexa nr.3 în redacția Hot. Guv. nr.356 din 28.05.2001]

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.844 din 30 iulie 1998

LISTA
subdiviziunilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne

Departamentul trupelor de carabinieri
Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale
Departamentul serviciilor operative
Direcția misiuni speciale
Direcția generală poliție ordine publică
Direcția generală urmărire penală
Direcția generală logistică, administrare și dezvoltare
Direcția generală pază de stat
Direcția reacționare operativă
Direcția juridică
Direcția investigare a fraudelor
Direcția relații internaționale și integrare europeană
Direcția medicală
Direcția tehnico-criminalistică
Direcția informații și evidențe operative
Direcția operativă
Direcția poliției transporturi
Biroul migrație și azil
Academia "Ștefan cel Mare"
Brigada de poliție cu destinație specială "Fulger"
Centrul pentru combaterea traficului de persoane
Clubul sportiv central "Dinamo"
Biroul național central-Interpol
Centrul Virtual Național SECI/GUAM
Punctul Național de Contact Europol
Centrul chinologic
Centrul de presă
Secția pensionare
Secretariat

[Anexa nr.4 completată prin Hot.Guv. nr.1199 din 06.11.2007, în vigoare 09.11.2007]

[Anexa nr.4 completată prin Hot.Guv. nr.1085 din 04.10.2007, în vigoare 12.10.2007]

[Anexa nr.4 modificată prin Hot.Guv. nr.534 din 15.05.2007, în vigoare 25.05.2007]

[Anexa nr.4 completată prin Hot.Guv. nr.154 din 13.02.2007, în vigoare 23.02.2007]

[Anexa nr.4 completată prin Hot.Guv. nr.825 din 19.07.2006, în vigoare 21.07.2006]

[Anexa nr.4 modificată prin Hot.Guv. nr.279 din 17.03.06, în vigoare 24.03.06]

[Anexa nr.4 în redacția Hot.Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

[Anexa nr.4 introdusă prin Hot.Guv. nr.952 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]

Anexa nr.5
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.844 din 30 iulie 1998

LISTA
hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 81 din 13 februarie 1992 "Cu privire la reorganizarea Direcției din Moldova a Ministerului Afacerilor Interne al U.R.S.S. pentru Transport în Departamentul Afacerilor Interne pentru Transport al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova" (Monitor, 1992, nr. 2, art. 62).

2. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 781 din 1 decembrie 1992 "Privind aprobarea limitei efectivului organelor afacerilor interne și a Regulamentului Ministerului Afacerilor Interne".

3. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 583 din 17 august 1995 “Cu privire la modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 781 din 1 decembrie 1992 (Monitorul Oficial, 1995, nr. 59-60, art. 473).

4. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 337 din 18 iunie 1996 “Cu privire la structura organizatorică a aparatului Ministerului Afacerilor Interne”.

5. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 32 din 6 februarie 1997 “Pentru modificarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova”.

6. Punctele 2 și 3 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 248 din 14 martie 1997 “Pentru modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova”.

7. Hotărîrea Guvernului nr.356 din 28 mai 2001 “Pentru modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.844 din 30 iulie 1998” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.57-58, art.389).

8. Hotărîrea Guvernului nr.1223 din 12 noiembrie 2001 “Cu privire la Departamentul Situații Excepționale” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.141-143, art.1280).

9. Hotărîrea Guvernului nr.227 din 26 februarie 2002 “Cu privire la aprobarea componenței nominale a Consiliului colegial al Departamentului Situații Excepționale” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.33-35, art.298).

10. Punctul 1 literele b) și c), punctele 2 și 3 din Hotărîrea Guvernului nr.952 din 4 august 2003 “Cu privire la aprobarea Modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.844 din 30 iulie 1998” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.177-181, art.1000).

11. Punctul 1 din anexa la Hotărîrea Guvernului nr.951 din 20 august 2004 “Cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.156-162, art.1125).

[Anexa nr.5 completat prin Hot. Guv. nr.539 din 06.06.05, în vigoare 10.06.05]

HOTĂRÎRE
DESPRE APROBAREA REGULAMENTULUI CU PRIVIRE
LA MODUL DE UTILIZARE A MIJLOACELOR TEHNICE, INCLUSIV
A MIJLOACELOR DE MĂSURARE ȘI APARATAJULUI MEDICAL
DIN DOTAREA POLIȚIEI
nr. 1139 din 18.09.2003

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.204-207/1190 din 26.09.2003

* * *

Întru îndeplinirea prevederii stipulate în punctul 35 din articolul 13 al Legii nr.416-XII din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție și în scopul sporirii nivelului de disciplină a participanților la trafic, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de utilizare a mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare și aparatajului medical din dotarea poliției (se anexează).
2. Ministerul Afacerilor Interne va asigura studierea aprofundată și respectarea necondiționată a regulamentului de către lucrătorii poliției.

PRIM-MINISTRU

Vasile TARLEV

Contrasemnată:

Ministrul afacerilor interne

Gheorghe Papuc

Ministrul justiției

Vasile Dolghieru

Chișinău, 18 septembrie 2003.

Nr.1139

*Aprobat
 prin Hotărîrea Guvernului
 nr.1139 din 18 septembrie 2003*

REGULAMENT
CU PRIVIRE LA MODUL DE UTILIZARE A MIJLOACELOR TEHNICE, INCLUSIV A MIJ-
LOACELOR DE MĂSURARE ȘI APARATAJULUI MEDICAL DIN DOTAREA POLIȚIEI

I. OBIECTUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE

1. Prezentul Regulament stabilește modul de utilizare a mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare și aparatajului medical din dotarea poliției pentru diagnosticarea prezenței nivelului de alcoolemie, conținutului de droguri în lichidele biologice umane, în scopul eficientizării activității poliției, precum și acumulării probelor obiective referitor la contravențiile administrative și documentării lor.

II. GENERALITĂȚI

2. Mijloacele de măsurare din dotarea poliției, conform articolului 12 al Legii metrologiei, se supun controlului și supravegherii metrologice de stat.

3. Mijloacele tehnice, inclusiv mijloacele de măsurare și aparatajul medical din dotarea poliției, se utilizează numai de către persoane cu instruire corespunzătoare și atestate în modul stabilit.

4. Exploatarea mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare, se efectuează în conformitate cu instrucțiunile de exploatare, eliberate de uzinele producătoare respective.

III. CERINȚE GENERALE DE UTILIZARE A MIJLOACELOR TEHNICE

5. Mijloacele de măsurare din dotarea poliției se permit spre utilizare numai în cazurile dacă:
 sînt legalizate pe teritoriul Republicii Moldova (incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare al Republicii Moldova);

sînt verificate periodic, conform articolului 17 al Legii metrologiei nr.647 din 17 noiembrie 1995 și Listei oficiale a mijloacelor de măsurare supuse obligatoriu controlului și supravegherii metrologice de stat.

6. Dispozitivele pentru aprecierea vitezei de deplasare a mijloacelor de transport și aparatul medical pot fi utilizate:

în timpul patrulării pedestre sau cu ajutorul automobilelor speciale ale poliției;
pe sectoarele drumurilor publice cu o concentrare sporită a accidentelor rutiere provocate din cauza excesului de viteză;

de către lucrătorii medicali cu pregătire specială și lucrătorii poliției, instruiți conform actelor normative în vigoare ale Ministerului Sănătății.

Notă:

dispozitivele pentru aprecierea vitezei de deplasare a mijloacelor de transport pot fi utilizate numai pe sectoarele drumurilor publice unde sînt instalate indicatoare rutiere "Atenție radar".

7. Dispozitivele pentru efectuarea controlului asupra circulației rutiere pe anumite sectoare de drum cu ajutorul camerelor de luat vederi sînt utilizate în scopul:

supravegherii intensității și structurii fluxurilor de transport, cu obținerea informației despre:

- apariția impedimentelor în circulație;
- schimbarea situației operative;
- producerea accidentelor rutiere etc.;
- acumulării probelor în cazurile documentării contravențiilor administrative și a infracțiunilor;
- depistării mijloacelor de transport furate și răpite.

8. Mijloacele tehnice, precum și aparatul medical pentru diagnosticarea nivelului alcoolemiei și conținutului de droguri în mediile biologice umane se utilizează:

în scopul stabilirii prezenței nivelului alcoolemiei și conținutului de droguri în mediile biologice umane;

numai cu consimțămîntul persoanei supuse expertizei în cauză;

cu respectarea necondiționată a regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat.

9. Mijloacele tehnice, utilizate pentru constatarea comiterii contravențiilor administrative de către posesorii de autovehicule, vor fi etichetate conform prevederilor legislației în vigoare.

HOTĂRÎRE

DESPRE APROBAREA REGULAMENTULUI CU PRIVIRE LA SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ EXERCITATĂ DE POLIȚIA RUTIERĂ

nr. 415 din 08.04.2003

Monitorul Oficial al R. Moldova nr.70-72/442 din 15.04.2003

* * *

În scopul asigurării securității circulației rutiere, sporirii eficienței activității supravegherii tehnice, determinării formelor de relații cu persoanele juridice și fizice, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la supravegherea tehnică exercitată de poliția rutieră (se anexează).

2. Ministerele, departamentele, organele administrației publice locale vor întreprinde măsurile respective de familiarizare a agenților economici, care desfășoară activități de fabricare, exploatare, de servare tehnică, reparație și testare a vehiculelor, precum și a conducătorilor auto cu cerințele Regulamentului nominalizat.

PRIM-MINISTRU

AL REPUBLICII MOLDOVA

Contrasemnată:

Ministrul afacerilor interne

Ministrul transporturilor și comunicațiilor

Ministrul ecologiei, construcțiilor și dezvoltării teritoriului

Ministrul justiției

Chișinău, 8 aprilie 2003.

Nr.415

Vasile TARLEV

Gheorghe Papuc

Vasile Zgardan

Gheorghe Duca

Vasile Dolghieru

*Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.415 din 8 aprilie 2003*

REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ EXERCITATĂ DE POLIȚIA RUTIERĂ

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la supravegherea tehnică exercitată de poliția rutieră (în continuare - Regulament) prevede reglementarea și asigurarea eficacității supravegherii tehnice, stabilește obligațiunile tuturor subdiviziunilor poliției rutiere responsabile de supravegherea tehnică și modalitatea realizării lor, determină formele de relații cu persoanele juridice și fizice - proprietari ai mijloacelor de transport auto și moto, precum și remorcilor acestora (în continuare - vehicule), agenții economici, care desfășoară activități de fabricare, exploatare, de servare tehnică a vehiculelor, reparație și testare tehnică, precum și cu conducătorii auto.

2. Scopul principal al activității de supraveghere tehnică exercitată de poliția rutieră este asigurarea securității circulației rutiere.

3. Activitatea lucrătorilor poliției rutiere responsabili de supravegherea tehnică este orientată spre efectuarea măsurilor de profilaxie privind asigurarea securității circulației rutiere, preîntâmpinarea accidentelor rutiere, micșorarea gravității lor și se bazează pe principiile legalității, umanismului și echității sociale, principiul publicității. Ei își exercită funcțiile în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea cu privire la poliție, alte legi ale Republicii Moldova, decretele și dispozițiile Președintelui Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, actele departamentale ale Ministerului Afacerilor Interne, alte acte normative, tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, și prezentul Regulament.

4. Poliția rutieră își desfășoară activitatea în domeniul supravegherii tehnice în colaborare cu alte servicii ale organelor afacerilor interne, ministere și departamente, alte instituții, activitatea cărora este legată de asigurarea securității circulației rutiere și cea a protecției mediului.

5. Supravegherea tehnică a vehiculelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova, care aparțin reprezentanțelor diplomatice, consulare și altor reprezentanțe străine acreditate în Republica Moldova și funcționarilor lor, care, conform legislației, se bucură de imunitate, se desfășoară în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne și este coordonată cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, alte organisme interesate în baza principiilor de relații reciproce dintre Republica Moldova cu alte state.

[Pct.5 modificat prin Hot. Guv. nr.294 din 14.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

6. Lucrătorii poliției rutiere poartă răspunderea, conform legislației în vigoare, pentru nerespectarea obligațiilor încredințate și folosirea incorectă a drepturilor acordate.

II. REPARTIZAREA FUNCȚIILOR DE SUPRAVEGHERE TEHNICĂ ÎNTRE SUBDIVIZIUNILE POLIȚIEI RUTIERE

7. Direcția Poliției Rutiere a Ministerului Afacerilor Interne (în continuare - Direcția Poliției Rutiere) îndeplinește funcțiile de control de stat, dirijare, alte obligațiuni de serviciu ce țin de supravegherea tehnică prevăzute în actele normative în vigoare.

[Pct.7 modificat prin Hot. Guv. nr.294 din 14.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

8. Serviciile poliției rutiere ale comisarariatelor de poliție au următoarele sarcini în vederea supravegherii tehnice:

organizează și efectuează revizia tehnică periodică de stat a vehiculelor în conlucrare cu organele protecției mediului;

controlează executarea de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile - proprietari ai vehiculelor a măsurilor de întreținere a vehiculelor în stare tehnică de funcționare și celor ecologice;

în conlucrare cu organele protecției mediului exercită controlul privind corespunderea stării tehnice a vehiculelor și utilajului lor cerințelor Regulamentului circulației rutiere, standardelor și altor acte normative în vigoare referitoare la asigurarea securității circulației rutiere și protecției mediului ambiant;

controlează calitatea efectuării reparațiilor, deservirilor și testărilor tehnice a vehiculelor efectuate de către agenții economici autorizați în vederea asigurării securității circulației rutiere.

III. PARTICIPAREA LA ELABORAREA REGULILOR, NORMATIVELOR ȘI STANDARDELOR REFERITOARE LA ASIGURAREA SECURITĂȚII CIRCULAȚIEI RUTIERE ȘI PROTECȚIEI MEDIULUI AMBIANT

9. Direcția Poliției Rutiere participă, în modul stabilit, la elaborarea regulilor, normativelor și standardelor.

10. Lista actelor care se elaborează de către Direcția Poliției Rutiere sau cu participarea acesteia include reguli, normative și standarde, care stabilesc:

nomenclatura pieselor componente ale construcției vehiculelor și dispozitivelor suplimentare care contribuie la securitatea circulației rutiere;

condițiile tehnice pentru vehicule în vederea admiterii lor în circulație pe drumurile publice din Republica Moldova;

condițiile tehnice suplimentare pentru vehicule destinate transportării substanțelor periculoase, precum și echipamentelor lor;

condițiile tehnice suplimentare pentru vehiculele cu regim prioritar de circulație;

modalitatea de coordonare de către poliția rutieră a proiectelor tehnice de construcție a vehiculelor și dispozitivelor suplimentare referitoare la securitatea circulației rutiere;

Notă:

Dispozitivele suplimentare includ: centuri de siguranță, scaune speciale pentru copii, portbagaje montabile suplimentare, căști pentru echipajele motocicletelor, tetierele scaunelor și alte produse asemănătoare.

modalitatea de participare a lucrătorilor poliției rutiere la încercări de recepție a modelelor noi de vehicule și dispozitive suplimentare, precum și autorizarea recomandărilor de producție;

modalitatea de desfășurare a reviziilor tehnice periodice de stat a vehiculelor;

modalitatea controlului executării de către întreprinderi, instituții și organizații a măsurilor de întreținere în stare tehnică de funcționare a vehiculelor, precum și stării tehnice a vehiculelor la întreprinderile și în traficul rutier;

modalitatea efectuării controlului calității reparațiilor, deservirilor și testărilor tehnice a vehiculelor efectuate de către agenții economici autorizați la compartimentul securității circulației rutiere; norme toxice și de fumegare a gazelor de eșapament a automobilelor.

IV. CONTROLUL PRIVIND CORESPUNDEREA CONSTRUCȚIEI VEHICULELOR ȘI DISPOZITIVELOR SUPLIMENTARE STANDARDELOR REFERITOARE LA ASIGURAREA SECURITĂȚII CIRCULAȚIEI RUTIERE

11. Direcția Poliției Rutiere efectuează controlul asupra construcției vehiculelor și dispozitivelor suplimentare fabricate și exploatate în Republica Moldova.

12. Controlul asupra construcției vehiculelor și dispozitivelor suplimentare se efectuează la următoarele etape:

- coordonarea sarcinii tehnice;
- coordonarea proiectului tehnic;
- coordonarea condițiilor tehnice de fabricare;
- coordonarea programului metodic de încercări de recepție;
- participarea la încercări de recepție a mostrelor și punerea lor în fabricație.

Procesul-verbal final cu privire la încercările de recepție și actul cu recomandări pentru fabricație le semnează reprezentanții Direcției Poliției Rutiere.

13. Controlul la etapele menționate se efectuează atât în cazul creării vehiculelor noi, cât și la reutilizarea lor în caz de preschimbare a gabaritelor și parametrilor de greutate, sistemelor de frînare, numărului, locului instalării, schimbării unghiurilor de vizibilitate, caracteristicilor dispozitivelor de iluminare și semnalizare, pieselor de rulare, sistemului de direcție, precum și elementelor de construcție, care asigură vizibilitatea, câmpul vizual, siguranța postaccidentară.

14. Direcția Poliției Rutiere antrenează la controlul asupra securității construcțiilor de vehicule stațiile de testare tehnică acreditate și alte instituții, întreprinderi și organizații în domeniu.

Modul efectuării controlului (periodicitatea, metodică, interdicțiile în cazul depistării neajunsurilor) se stabilește de către Direcția Poliției Rutiere.

15. Vehiculul construit în mod individual se supune controlului în vederea corespunderii lui condițiilor tehnice și ecologice stabilite de o comisie specială creată de Direcția Poliției Rutiere, în componența căreia intră cel puțin trei lucrători.

Actul expertizei tehnice eliberat servește drept bază pentru a pune vehiculul în circulație.

16. Modalitatea controlului construcției dispozitivelor suplimentare:

- a) Direcția Poliției Rutiere controlează construcția dispozitivelor suplimentare cu scopul stabilirii influenței lor asupra securității circulației rutiere și corespunderii lor standardelor și altor documente normative tehnice;
- b) Încercările modelelor dispozitivelor suplimentare, care pot influența asupra securității circulației rutiere, se efectuează de către întreprinderile de proiectare, conform metodicii prevăzute de standard sau de documentația normativă tehnică pentru produsul respectiv.

Lucrătorii Direcției Poliției Rutiere asigură controlul corespunderii mostrelor cerințelor securității, participând nemijlocit la încercări sau în baza rapoartelor tehnice ale întreprinderilor elaboreatoare.

În cazul rezultatelor pozitive obținute în urma încercărilor efectuate Direcția Poliției Rutiere coordonează condițiile tehnice de fabricare a produselor în cauză;

- c) dispozitivele suplimentare care influențează asupra securității circulației rutiere și care corespund standardelor și altor acte normative tehnice, se includ în lista celor permise pe teritoriul Republicii Moldova pentru instalare la automobile, motociclete sau pentru folosirea lor de către conducătorii acestora și de pasageri.

V. REUTILAREA VEHICULELOR

17. Reutilizarea vehiculelor se efectuează la cererea persoanelor juridice și fizice în proprietatea cărora sînt de către întreprinderile specializate autorizate de Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor numai cu permisiunea în scris a Direcției Poliției Rutiere, care este unul din actele ce servesc drept bază pentru efectuarea modificărilor în datele de evidență ale acestora.

Notă:

Nu se consideră reutilare a vehiculelor în cazul schimbării agregatelor ori elementelor caroseriei omologate pentru ele de către producător în limitele unei mărci, tip și model.

[Pct.17 modificat prin Hot. Guv. nr.30 din 10.01.06, în vigoare 24.01.06]

18. Reutilarea poate fi permisă numai în limitele unei mărci și tip de vehicul.

Notă:

Reutilarea autoturismelor în limita aceleiași mărci de la tracțiunea roților din spate la cea a roților din față și invers se face numai de către întreprinderile specializate autorizate.

19. Cu permisiunea Direcției Poliției Rutiere, fără a fi elaborată și coordonată documentația de proiectare, pot fi admise următoarele reutilări ale vehiculelor:

Pentru automobilele reutilate (camion-furgon) destinate transportării bunurilor sau bunurilor și persoanelor (camioane-furgoane mixte) sînt prevăzute următoarele cerințe de securitate a circulației:

numărul de scaune destinate pasagerilor, inclusiv pentru șofer, nu poate depăși cerințele condițiilor tehnice stabilite de uzina producătoare;

amplasarea scaunelor pentru pasageri trebuie să fie efectuată conform standardelor prevăzute de legislația în vigoare, care stabilesc prescripții unice pentru construcția autobuzelor;

furgonul urmează să fie asigurat cu un dispozitiv care ar împiedica deplasarea bunurilor;

geamurile din părți, pentru evacuarea de urgență, ale furgonului urmează a fi asigurate cu elemente de protecție.

b) reutilarea autocamioanelor-furgon cu destinație generală în camioane-furgoane mixte.

Pentru automobilele cu caroseria-furgon cu destinație generală destinate transportării bunurilor sau în care este amplasat utilaj special și folosite la transportarea persoanelor (camioane-furgoane mixte), sînt prevăzute următoarele cerințe de securitate a circulației:

scaunul fiecărui pasager trebuie să fie amplasat în așa fel ca acesta să stea cu fața în direcția circulației;

utilajul montat în furgon să fie fără elemente ascuțite, care pot provoca traume;

furgonul urmează a fi asigurat cu un dispozitiv, care ar împiedica deplasarea bunurilor sau a utilajului;

furgonul să fie utilat cu ventilație, lumină și legătură de comunicare cu cabina conducătorului auto;

numărul de scaune pentru persoane, inclusiv pentru șofer, nu poate depăși 7 locuri.

Furgonul-atelier suplimentar urmează a fi utilat cu sistem de încălzire autonomă;

c) instalarea pe șasiul camioanelor a caroseriilor-furgon, destinate pentru transportarea persoanelor.

Automobile cu caroseria-furgon, destinate pentru transportarea persoanelor, trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate a circulației:

automobilul pe care este montată caroseria-furgon nu poate depăși înălțimea de gabarit de 3,8 m, gabaritele laterale vor corespunde limitelor prevăzute de uzina producătoare a automobilului;

caroseria-furgon va fi montată cu siguranță pe ramă sau în coșul camionului;

înălțimea furgonului va crea condiții numai pentru transportarea persoanelor ce stau pe scaune;

scaunele urmează a fi amplasate în așa fel ca pasagerii să stea cu fața în direcția circulației;

la caroseria-furgon montată pe rama automobilului ușa de intrare urmează a fi amplasată în partea dreaptă sau în spatele furgonului, se va deschide pe din afară, și va avea lacăt de automobil;

la caroseria-furgon montată în coșul camionului ușa de intrare urmează a fi amplasată în spatele furgonului și se va deschide pe din afară (bordul din spate urmează a fi scos), ea va avea lacăt de automobil, de asemenea sînt prevăzute bare și scară;

furgonul trebuie să mai dispună de ieșiri laterale în caz de avarie cu dimensiunile 600 x 800 mm asemănătoare geamurilor și se vor deschide din ambele părți pe din afară fără aplicarea instrumentelor, precum și de ventilație, lumină, și, în caz de necesitate, încălzire. El trebuie să fie utilat cu legătură sonoră sau de lumină cu cabina șoferului, cu stingător de incendiu și trusă medicală;

d) instalarea în caroseria autocamionului, autoturismului sau a autobuzului a utilajului special fără a transforma caroseria.

Automobilele reutilate trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate a circulației:

masa totală și repartizarea ei pe punți nu poate depăși limitele prevăzute de caracteristicile tehnice ale automobilului de bază;

utilajul special urmează a fi montat cu siguranță;

nu se admite montarea în autoturisme și autobuze a utilajului special, avînd piese ascuțite, ce pot provoca traume.

Este interzisă montarea utilajului special în spațiul de dirijare a autoturismului și dacă acesta blochează geamul din spate;

e) transformarea tipului de caroserie, instalarea cisternelor în locul coșurilor standard de bord sau basculante, instalarea coșurilor standard de bord în locul cisternelor și coșurilor basculante, instalarea coșurilor basculante în locul coșurilor standard de bord și a cisternelor.

Automobilele cu coșuri sau cisterne instalate trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate:

gabaritele laterale, masa totală și repartizarea ei pe punți nu pot depăși limitele constructive ale automobilului de bază;

coșurile sau cisternele urmează a fi montate cu piese standard;

f) reutilarea camioanelor cu coșurile standard de bord, cele basculante și cisternele în autotractoare de marca asemănătoare cu folosirea dispozitivelor de cuplare standard.

Autotractoarele reutilate trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate a circulației:

amplasarea dispozitivului de cuplare în raport cu puntea din spate trebuie să corespundă cu amplasarea dispozitivului analogic instalat pe automobilele de acest model fabricate în serie și să asigure virajul automobilului și a semiremorcii în jurul axului pivotului în plan orizontal cel puțin la 90 grade într-o parte și alta;

g) instalarea coșurilor-furgon de folosință variată, cisternelor sau altui utilaj nedemontabil pe remorcile cu două osii de fabricație în serie.

Remorcile cu furgon, cisterna sau alt utilaj trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate:

masa totală a remorcii nu poate depăși limitele prevăzute de caracteristica tehnică a remorcii de bază;

furgonul, cisterna sau alt utilaj urmează a fi montate pe remorcă cu siguranță numai cu piese standard;

gabaritele laterale ale remorcii nu pot depăși limitele prevăzute de caracteristicile tehnice ale remorcii de bază;

h) instalarea pe camioane fabricate în serie a bordurilor mobile, a troliurilor, macaralelor hidraulice folosite la operațiunile de încărcare și descărcare.

Dispozitivele de ridicare a încărcăturilor, troliurile, macaralele hidraulice urmează a fi montate pe automobile cu siguranță. Brațul macaralei hidraulice trebuie să fie fixat pentru a nu se deplasa în timpul circulației.

Mecanismele de ridicare a încărcăturilor nu trebuie să acopere dispozitivele de iluminare exterioară și plăcile de înmatriculare a automobilelor;

i) instalarea pe camioanele și pe remorcile cu două osii cu coșuri fabricate în serie a dricurilor cu bare.

În acest caz urmează a fi respectate cerințele următoare de siguranță a circulației rutiere:

gabaritele laterale ale automobilului sau ale remorcii cu dricuri nu trebuie să depășească limitele prevăzute de caracteristicile tehnice ale automobilului sau remorcii de bază;

dricurile cu bare urmează a fi montate cu siguranță și utilizate cu dispozitive ce reduc zgomotul;

j) instalarea pe șasiul camionului a furgoanelor cu destinație de atelier, de transportare a poștei, mărfurilor industriale, mobilei, produselor alimentare și altor bunuri (cu excepția furgoanelor folosite la transportarea persoanelor).

Autocamioanele utilizate cu caroserii de tip furgon trebuie să corespundă următoarelor cerințe de securitate:

gabaritele laterale ale caroseriei, masa totală și repartizarea ei pe punți să nu depășească limitele prevăzute de caracteristicile tehnice ale automobilului de bază;

ușa furgonului trebuie să fie amplasată în spate sau în partea dreaptă;

utilajul atelierului urmează a fi montat cu siguranță;

părțile laterale exterioare ale furgonului urmează a fi fără elemente ascuțite, ce pot provoca traume.

Pentru autocamioane cu caroseria furgon, în care este amplasat utilaj sau încărcătura și folosite la transportarea persoanelor (echipa de lăcătuși, cărători, pază etc.) sînt prevăzute cerințe suplimentare de securitate:

scaunul fiecărui pasager (nu mai mult de cinci) trebuie să fie amplasat în așa fel ca acesta să stea cu fața în direcția circulației;

utilajul montat în salon să fie fără elemente ascuțite, care pot provoca traume;

furgonul cu utilaj urmează a fi asigurat cu un dispozitiv, care ar proteja persoanele în caz de deplasare a bunurilor;

ușa furgonului trebuie să se deschidă dinăuntru și pe din afară;

furgonul să fie utilat cu ventilație, lumină și legătură de comunicare cu cabina șoferului.

Furgonul-atelier suplimentar urmează a fi utilat cu sistem de încălzire autonomă destinat pentru automobile;

- k) reutilarea automobilelor cu utilaj de gaz în sistemul de alimentare se permite în cazul în care uzinele constructoare prevăd dotarea lor cu astfel de utilaj în condițiile agenților economici autorizați de Direcția Poliției Rutiere;
- l) cu permisiunea Direcției Poliției Rutiere se permite instalarea pe autovehicule a motoarelor de alte mărci și modele numai în cazurile în care caracteristicile lor (puterea, momentul de torsiune, greutatea) diferă de parametrii analogici ai motoarelor standard cu cel mult 15%.

Instalarea motoarelor de alte mărci și modele la automobilele utilizate cu sisteme de amplificare ale mecanismelor de frînare și de direcție se efectuează numai în condițiile agenților economici autorizați de Direcția Poliției Rutiere.

[Pct.19 modificat prin Hot. Guv. nr.294 din 14.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

VI. CONTROLUL EXECUTĂRII DE CĂTRE ÎNTREPRINDERILE DE TRANSPORT AUTO A MĂSURILOR DE ÎNTREȚINERE ÎN STARE TEHNICĂ DE FUNCȚIONARE A VEHICULELOR

20. Controlul executării de către întreprinderile de transport auto (această categorie include toate persoanele juridice care exploatează vehiculele aflate la balanță sau luate în arendă) a măsurilor de întreținere în stare tehnică corespunzătoare a vehiculelor, efectuării măsurilor de profilaxie și prevenire a accidentelor rutiere, ridicării nivelului profesional și de disciplină al conducătorilor auto, prevăzute de Regulamentul cu privire la asigurarea securității circulației rutiere la întreprinderi, instituții, organizații ce efectuează transporturi de pasageri și mărfuri, aprobat de Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor la 9 decembrie 1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.46-49, art.147), se efectuează de către subdiviziunile poliției rutiere ale comisarariatelor de poliție.

21. Scopul controlului este de a asigura în permanență corespunderea stării tehnice și ecologice a vehiculelor cerințelor Regulamentului circulației rutiere.

22. Sarcinile poliției rutiere constau în efectuarea controlului asupra activității întreprinderilor de transport privind exploatarea tehnică și întreținerea în stare de funcționare a vehiculelor, asigurarea măsurilor de profilaxie a accidentelor rutiere, menținerea permanentă a vehiculelor în stare tehnică corespunzătoare cerințelor prescrise, iar în unele cazuri, aplicarea măsurilor eficace orientate spre îndeplinirea necondiționată de către întreprinderile de transport a obligațiilor sale.

Notă:

În cadrul activității de supraveghere și control a întreprinderilor, inspectorul auto de stat al poliției rutiere (inspectorul superior auto de stat) are dreptul de a cere de la conducătorii acestora prezentarea documentației necesare și a le recomanda efectuarea de măsuri profilactice îndreptate spre prevenirea accidentelor rutiere, îmbunătățirea și menținerea vehiculelor în stare tehnică de funcționare.

Activitatea privind controlul întreprinderilor de transport auto se include în planurile de activitate a poliției rutiere în care sînt menționate întreprinderile, care urmează a fi inspectate, caracterul controlului, data și timpul.

Data și timpul controlului pot fi coordonate cu conducătorii întreprinderilor.

Necesitatea efectuării controalelor și modalitatea acestora se stabilește de lucrătorii poliției, ținînd cont de următoarele:

- disciplina la trafic a conducătorilor auto;
- prezența accidentelor rutiere cauzate de defecțiuni tehnice;
- starea tehnică a vehiculelor în timpul ultimei revizii tehnice de stat;
- numărul vehiculelor, exploatarea cărora a fost interzisă din cauza stării tehnice necorespunzătoare;
- numărul vehiculelor, care au depășit termenele de amortizare și și-au utilizat toate resursele;
- prezența vehiculelor de construcție proprie sau reutilate, ce nu corespund standardelor și regulilor referitoare la asigurarea securității circulației rutiere;

cazurile de îndreptare în adresa conducătorilor de întreprinderi de către lucrătorii poliției rutiere sau de anchetatori a prescripțiilor ori recomandărilor asupra faptelor de nerespectare a standardelor, regulilor și normativelor care stabilesc cerințele de siguranță față de construcția sau starea tehnică a vehiculelor și alte normative de exploatare tehnică.

23. Formele principale de control asupra activității întreprinderilor de transport de către poliția rutieră sînt:

- controlul în complex al componentelor de exploatare tehnică, care influențează la asigurarea permanentă a stării tehnice de funcționare a vehiculelor (controlul frontal);
- controlul cu destinație specială;
- controlul vehiculelor la ieșire pe rută sau la întoarcerea lor;
- controlul de verificare.

24. Examinarea în complex se organizează la întreprinderile care dispun de baza de reparații cu muncitorii respectivi, controlori, mecanici, cel puțin o dată pe an, iar întreprinderile antrenate la transportarea pasagerilor și a încărcăturilor periculoase - cel puțin o dată în jumătate de an.

Întreprinderile sînt controlate de inspectorul auto de stat (inspectorul superior auto de stat) a poliției rutiere sau de o comisie formată și condusă de acesta.

În componența comisiei pot fi incluși specialiști din rîndurile inginerilor și tehnicienilor în domeniu, reprezentanți ai organelor protecției mediului sau reprezentanți obștești.

Examinarea în complex a întreprinderii include verificarea următoarelor aspecte:

controlul activității serviciului de securitate a circulației rutiere;

situația accidentală rutieră și disciplina șoferilor;

prezența planului de măsuri și rolul conducerii și a personalului tehnico-ingineric în profilaxia și prevenirea accidentelor rutiere;

starea tehnică a vehiculelor;

efectuarea controlului zilnic a stării tehnice a vehiculelor;

efectuarea deservirilor tehnice cu îndeplinirea volumului de lucrări prevăzute;

reparația la timp și calitativ a agregatelor și mecanismelor vehiculelor, care influențează la siguranța circulației rutiere;

prezența, funcționarea și folosirea în practică a utilajului de diagnosticare, aparatajului de măsurare și control, necesare pentru a controla starea tehnică a vehiculelor;

efectuarea de măsuri pentru a reduce influența negativă a vehiculelor asupra mediului ambiant;

efectuarea controlului medical al șoferilor la ieșire pe rută și la întoarcere;

activitatea comisiilor obștești de examinare a cazurilor de încălcare de către șoferi a cerințelor Regulamentului circulației rutiere și de participarea lor în accidente rutiere.

În acest scop este necesar:

de a efectua controlul stării tehnice a vehiculelor la ieșire pe rută sau la întoarcere;

de a analiza documentația ce prezintă interes pentru poliție (ordinele, planurile de activitate, registrele de evidență, foile de parcurs etc.);

de a controla activitatea serviciilor (secțiilor), punctului medical etc.;

de a depista pricinile, condițiile și circumstanțele admiterii faptelor concrete de încălcare a actelor normative în vigoare și persoanelor care le-au comis;

de a examina cum administrația întreprinderii reacționează la informațiile poliției rutiere despre încălcările disciplinei de muncă comise de către șoferi.

Rezultatele controlului complex al întreprinderii se reflectă într-un act ce conține:

denumirea întreprinderii, subordonarea ei și adresa juridică;

informația despre parcul de vehicule;

analiza accidentelor și încălcărilor comise la întreprindere;

aspectele supuse controlului;

starea de lucruri la fiecare sector, cu exemplificarea concretă a încălcărilor și neajunsurilor evidențiate;

concluzii și propuneri privind înlăturarea încălcărilor și neajunsurilor depistate.

Note:

1. Concluziile cuprind neajunsurile evidențiate, normele tehnice și juridice care au fost încălcate, responsabilii inovatori și sancțiunile care au fost aplicate.

2. În propuneri se indică măsurile de activitate care vor contribui la lichidarea neajunsurilor depistate.

3. Actul controlului complex se întocmește în 3 exemplare și se semnează de toți membrii comisiei.

În cazul depistării în timpul controlului a încălcărilor grave, în baza actului, inspectorul auto de stat (inspectorul superior) al poliției rutiere face prescripție (anexa nr.1).

Primele exemplare ale actului și prescripției se înmînează conducătorului întreprinderii, exemplarele doi se păstrează în dosarele de observație asupra întreprinderilor, iar exemplarele numărul trei se prezintă Direcției Poliției Rutiere.

Rezultatele controlului se analizează și se discută cu conducătorii întreprinderilor, personalul de ingineri și tehnicieni, iar în caz de necesitate - și cu șoferii.

Executarea prescripțiilor făcute este supravegheată de inspectorul auto de stat (inspectorul superior auto de stat) al poliției rutiere, responsabil de întreprinderea respectivă.

25. Controlul cu destinație specială include unul sau mai multe aspecte prevăzute în alineatul patru al punctului 24.

Rezultatele controlului cu destinație specială se expun într-un act de formă liberă, copia căruia se înmînează administrației.

26. Controlul vehiculelor la ieșirea pe rută sau la întoarcerea lor.

Controlul vehiculelor înainte de plecare pe rută sau la întoarcerea lor este cel mai important control asupra întreținerii vehiculelor în stare tehnică de funcționare.

Această formă de control poate fi aplicată în cazurile în care este necesar de a evidenția:

calitatea și numărul deservirilor tehnice și a reparațiilor solicitate;

prezența și proveniența pe vehicule a deformărilor exterioare și cauza lor;

organizarea controlului zilnic privind corespunderea vehiculelor cerințelor tehnice de securitate a circulației rutiere;

capacitatea de lucru a conducătorilor auto.

Controlul stării tehnice și ecologice a vehiculelor înainte de plecare pe rută se face în timpul planificat de ieșire a lor pe rută.

Inspectarea vehiculelor se face numai după ce ele au fost controlate de către specialiștii întreprinderii și au fost autorizate de a pleca pe rută.

Înainte de a verifica starea tehnică a vehiculelor lucrătorii poliției rutiere controlează:

dacă conducătorii auto dispun de permise de conducere valabile pentru categoria din care fac parte autovehiculele conduse, certificatele de înmatriculare ale vehiculelor;

prezența și completarea corectă a foii de parcurs;

prezența poliței de asigurare obligatorie de răspundere civilă;

corespunderea numerelor de identificare ale șasiului (ramei), caroseriei și motorului cu datele din actele de înmatriculare.

Lucrătorii poliției rutiere organizează și exercită controlul în mod operativ, fără a afecta regimul de lucru al întreprinderii. Aceasta se referă, în primul rând, la controlul troleibuzelor și autobuzelor de folosință în comun.

Controlul se efectuează select asupra vehiculelor ce urmează să plece pe rută.

Se interzice controlul asupra mai multor vehicule (două sau mai multe) concomitent de către un lucrător al poliției rutiere.

Controlul stării tehnice al troleibuzelor se face cu implicarea specialiștilor din transportul electric urban. Dacă permite situația, el se face în prezența reprezentantului întreprinderii.

Vehiculele planificate pentru plecare pe rută, dar care nu au ieșit la timp, pot fi controlate pe teritoriul întreprinderii.

Nu se supun controlului vehiculele declarate sau planificate pentru reparații sau pentru deservirea tehnică.

Lucrătorii poliției rutiere interzic exploatarea vehiculelor, sau le returnează pe teritoriul întreprinderii pentru lichidarea defecțiunilor, dacă starea tehnică sau ecologică nu corespunde cerințelor Regulamentului circulației rutiere sau altor acte normative.

În cazul în care vehiculul este returnat pentru a fi lichidate defecțiunile depistate, lucrătorul poliției rutiere fixează acest fapt în foaia de parcurs.

Controlul la întoarcerea vehiculelor la întreprindere permite de a nu compromite ritmul de lucru, de aceea este rațional de a efectua acest control la întreprinderile implicate în transportul de pasageri.

Rezultatele controlului stării tehnice a vehiculelor înainte de a ieși pe rută și după întoarcere se fixează într-un proces-verbal de modelul stabilit (anexa nr.2).

Vehiculele, exploatarea cărora a fost interzisă, pot fi admise pentru exploatare numai după luarea în privința conducătorilor auto a măsurilor prevăzute de legislația în vigoare, lichidarea defecțiunilor și inspectarea tehnică repetată, efectuată de lucrătorii poliției rutiere.

Vehiculele, care au fost returnate la întreprinderi (fără a fi interzise pentru exploatare), pot fi admise pe rută după lichidarea defecțiunilor depistate.

27. Exercițarea controlului de verificare.

Controalele de verificare se desfășoară după expirarea termenului fixat în prescripția făcută în urma controlului complex sau cu destinație specială.

Rezultatele controlului de verificare se expun în actul întocmit de formă liberă, copia căruia se înmânează administrației întreprinderii.

28. Controlul stării tehnice și ecologice a vehiculelor în procesul circulației rutiere.

Acest control urmărește scopul de a exclude din exploatare vehiculele, starea tehnică a cărora prezintă pericol pentru circulație și poate provoca accidente rutiere.

Controlul stării tehnice și ecologice în procesul de circulație prevede:

verificarea stării tehnice, determinarea corespunderii construcției vehiculelor cerințelor stabilite;

verificarea permiselor de conducere, certificatelor de înmatriculare, foilor de parcurs și polițelor de asigurare;

verificarea corespunderii numărului de înmatriculare a vehiculului cu cel menționat în certificatul de înmatriculare și foaia de parcurs;

verificarea corespunderii numerelor de identificare a motorului, caroseriei, șasiului (ramei) cu cele din certificatele de înmatriculare.

Scopul principal al controlului constă în depistarea și interzicerea exploatării vehiculelor:

cu defecte, care prezintă pericol pentru siguranța circulației rutiere și sănătății populației;

cu depășirea normelor de gaze de eșapament nocive;

reutilate fără autorizație;

care nu au trecut revizia tehnică de stat.

Concomitent, acest control contribuie și la depistarea:

vehiculelor, care nu sînt înmatriculate în modul stabilit;

vehiculelor implicate în accidente rutiere, conducătorii cărora au părăsit locul accidentului;

permiselor de conducere, certificatelor de înmatriculare, foilor de parcurs, plăcilor de înmatriculare falsificate;

vehiculelor răpite și furate;

șoferilor în stare de ebrietate sau drogați.

Se interzice controlul stării tehnice în procesul de circulație a autovehiculelor ce aparțin Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Serviciului Grăniceri, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, celor destinate stingerii incendiilor, ambulanțelor, ambulanțelor veterinare, celor ale serviciilor bancare, poștei speciale, de depanare, care sînt echipate cu semnale luminoase și sonore speciale, și/sau care sînt vopsite în mod special în cazul în care execută misiuni de serviciu, precum și celor ale corpului diplomatic, taximetrelor care au pasageri, microbuzelor, autobuzelor și troleibuzelor care circulă pe rută cu pasageri, vehiculelor, care circulă în coloană în mod organizat, precum și celor care transportă substanțe radioactive.

Responsabili de controlul stării tehnice în procesul de circulație sînt inspectorii și inspectorii superiori auto de stat ai comisiariatelor de poliție. Organizarea acestora prevede planul de activitate în care este menționată data, timpul și locul desfășurării lui.

Lucrătorii poliției rutiere nu pot reține vehiculele supuse controlului stării tehnice mai mult de 10 minute, cu excepția timpului necesar pentru întocmirea procesului-verbal, retragerea plăcilor de înmatriculare, lichidarea defecțiunilor tehnice.

Se interzice controlul stării tehnice a vehiculelor pe sectoarele de drum în care staționarea acestora poate deregla circulația rutieră.

Controlul se începe cu verificarea corespunderii tipului, mărcii și modelului vehiculului, numărului de înmatriculare, numerelor de identificare a motorului, caroseriei, șasiului (ramei) cu cele menționate în certificatul de înmatriculare.

În caz de necesitate, inspectorul verifică autenticitatea permisului de conducere, certificatului de înmatriculare, folosind aparatul respectiv de care dispune.

În cazul în care numerele de identificare ale vehiculului sînt falsificate sau nu corespund cu datele din certificatul de înmatriculare, prezenței în permisul de conducere a semnelor de falsificare, se iau măsuri conform legislației în vigoare.

Starea tehnică și ecologică a vehiculelor trebuie să corespundă condițiilor tehnice prevăzute în Regulamentul circulației rutiere.

În cazul în care în trafic sînt depistate vehicule cu defecțiuni tehnice sau cu alte încălcări, lucrătorii poliției rutiere procedează în felul următor:

întocmesc procesul-verbal administrativ conform legislației în vigoare;

interzic exploatarea vehiculelor prin retragerea plăcilor de înmatriculare și întocmirea procesului-verbal de inspectare tehnică a vehiculului (anexa nr.3), copia căruia se înmînează șoferului;

Notă:

Retragerea plăcilor de înmatriculare se efectuează în cazurile prevăzute de Regulamentul circulației rutiere de pe vehiculele aflate la evidență pe teritoriul unității administrativ-teritoriale deservite, sau aflate la evidență în alte regiuni ale republicii, însă exploatate permanent în zona respectivă.

În măsura posibilităților acordă ajutor șoferului pentru a transporta vehiculul defectat la atelierul de reparație sau parcare, în caz dacă acesta nu poate fi admis pentru circulație.

În cazul interzicerii exploatării troleibuzului se face remarca în registrul special al troleibuzului.

Perfectarea materialelor despre încălcările Regulamentului circulației rutiere se efectuează conform cerințelor Codului cu privire la contravențiile administrative.

Procesele-verbale întocmite cu privire la încălcarea Regulamentului circulației rutiere și procesele-verbale de inspectare tehnică a vehiculelor se înregistrează în modul stabilit, în termen de 24 de ore.

Plăcile de înmatriculare retrase se înregistrează de către inspectorul (inspectorul superior) auto de stat în registrul de evidență de modelul stabilit (anexa nr.4).

Poate fi admisă exploatarea în continuare a vehiculelor numai în cazul în care starea tehnică și înzestrarea acestora corespunde Regulamentului circulației rutiere.

[Pct.28 modificat prin Hot. Guv. nr.294 din 14.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

VII. REVIZIA TEHNICĂ DE STAT A VEHICULELOR

29. Revizia tehnică de stat a vehiculelor se efectuează de către poliția rutieră conform Regulilor efectuării periodice a reviziei tehnice de stat a autovehiculelor și remorcilor acestora, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.385 din 29 mai 2001.

În cazul în care au apărut divergențe între lucrătorul poliției rutiere și proprietarul vehiculului în vederea aprecierii stării tehnice sau ecologice a vehiculului, lucrătorul de poliție, investit cu funcții de control de stat, este în drept să ceară de la proprietar prezentarea raportului, eliberat de stația de testare tehnică autorizată ce atestă faptul că vehiculul în cauză a fost supus controlului instrumental și corespunde condițiilor tehnice și ecologice stabilite.

VIII. CONTROLUL AGENȚILOR ECONOMICI AUTORIZAȚI DE A EFECTUA LUCRĂRILE DE DESERVIRE TEHNICĂ ȘI DE REPARAȚIE A VEHICULELOR

30. Controlul agenților economici autorizați de Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor (în continuare - agenți economici) de a efectua lucrările de deservire tehnică și de reparație a vehiculelor se efectuează de către poliția rutieră numai la compartimentul securității circulației rutiere și protecției mediului ambiant.

Controlului se supune prezența și legalizarea în modul stabilit a utilajului de diagnosticare și aparatelor de control.

[Pct.30 modificat prin Hot. Guv. nr.30 din 10.01.06, în vigoare 24.01.06]

31. Controlul asupra calității de deservire și reparație efectuate de către agenții economici include în planurile de activitate a poliției rutiere, care reflectă denumirea agentului economic care va fi supus inspectării, cu indicarea datei și timpului executării controlului.

Data și timpul controlului pot fi coordonate cu agentul economic.

32. Controlul agentului economic se face fără a influența negativ asupra ritmului de lucru și în prezența conducătorilor serviciilor respective.

33. Controlul agenților economici este condus de lucrătorii poliției rutiere. Ei instituie comisii, în care includ specialiști în domeniul diagnosticării autovehiculelor de la întreprinderile de transport auto, stațiile de testare tehnică a vehiculelor și a subdiviziunilor autorității centrale pentru resursele naturale și mediu.

La efectuarea inspectării tehnice a vehiculelor, funcționării utilajului de diagnosticare și a aparatului de măsurare și de control pot fi implicați și specialiștii agenților economici, cu consimțământul conducătorilor lor.

34. Lucrătorii poliției rutiere, în comun cu membrii comisiei, elaborează în prealabil modalitatea de îndeplinire a sarcinilor puse fiecărui membru al comisiei.

Nu se permite controlul oricărui aspect de către un singur membru al comisiei.

35. Modalitatea desfășurării controlului:

a) controlul prezenței la agentul economic a utilajului de diagnosticare și aparatului de măsurare și control necesar pentru diagnosticarea vehiculelor, se efectuează prin examinarea aparatelor, standurilor și documentației tehnice (pașapoartele eliberate de uzina producătoare și alte documente analogice).

Lista utilajului și aparatului se verifică dacă corespunde tabelului utilajului de diagnosticare prevăzut prin actele normative în vigoare;

b) funcționarea întregului utilaj și a tuturor aparatelor, validitatea acestora se determină prin inspectarea tehnică a vehiculelor, precum și în baza actelor de admitere în folosință a acestora, eliberate de serviciul respectiv al Departamentului Standardizare și Metrologie;

c) folosirea utilajului și aparatului se verifică după o analiză selectivă a schemelor de diagnosticare, în care se includ parametrii de siguranță a vehiculelor controlate. Volumul selectat este determinat de comisie și trebuie să fie suficient pentru a face concluzii despre faptul utilizării pe larg a utilajului de diagnosticare și aparatului de măsurare și control la inspectarea tehnică a vehiculelor;

d) respectarea condițiilor privind calitatea deservirilor și reparațiilor, lichidarea obligatorie a defecțiunilor la agregatele și piesele ce influențează la asigurarea securității circulației rutiere se controlează concomitent la unitățile de transport ce au trecut deservirea tehnică și reparația tehnică.

Autovehiculele care urmează a fi supuse controlului sînt selectate de comisie.

Controlul tehnic și cel ecologic instrumental de stat repetat se face în prezența comisiei, cu aplicarea obligatorie a utilajului și aparatului folosit la primul control;

e) în urma rezultatelor controlului asupra calității deservirilor și reparațiilor efectuate de către agentul economic, poliția rutieră face concluzii finale:

analizează toate aspectele controlului efectuat pentru a evidenția neajunsurile și cauza lor și, în baza acestor date întocmește un act de forma stabilită (anexa nr. 5) în trei exemplare, care se semnează de toți membrii comisiei;

în cazul în care rezultatele controlului sînt negative, se întocmește o prescripție (anexa nr.1), în care sînt constatate toate neajunsurile menționate în act și se fac propuneri concrete pentru lichidarea lor.

Copia prescripției și actului se înmînează sub semnătura conducătorului agentului economic și se determină controlul celor prescrise.

În cazul în care se constată că prestarea serviciilor de deservire tehnică și reparație sînt de o calitate joasă și este necesară intervenția organelor superioare, comisariatele de poliție raportează Direcției Poliției Rutiere, care, la rîndul său, informează organele abilitate cu funcții de acreditare a acestor agenți economici și autoritățile administrației publice locale.

IX. CONTROLUL CALITĂȚII TESTĂRII TEHNICE A VEHICULELOR LA STAȚIILE DE TESTARE TEHNICĂ

36. Controlul calității testării tehnice a vehiculelor la stațiile de testare tehnică se face de către poliția rutieră la compartimentul siguranței circulației rutiere și ocrotirii mediului ambiant.

Controlului sînt supuse următoarele aspecte:

prezența și legalizarea în modul stabilit a utilajului de diagnosticare și aparatului de control;

respectarea cerințelor Regulilor de testare tehnică a autovehiculelor și remorcilor acestora, aprobate prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.1047 din 8 noiembrie 1999.

37. Controlul calității testării tehnice la stațiile de testare tehnică este prevăzut în planurile de activitate a poliției rutiere, în care se reflectă stațiile de testare tehnică ce vor fi supuse controlului, cu indicarea datei și timpului.

Data și timpul pot fi coordonate cu administrația stației de testare tehnică.

38. Controlul stației de testare tehnică se face fără a influența negativ asupra ritmului de lucru și în prezența conducătorilor serviciilor respective.

39. Controlul stațiilor de testare tehnică este dirijat de lucrătorii poliției rutiere. Ei formează comisii, în care includ specialiști în domeniul diagnosticării vehiculelor și reprezentanți ai autorității centrale pentru resursele naturale și mediu.

40. Lucrătorii poliției rutiere, în comun cu membrii comisiei, pentru început, elaborează sarcinile puse fiecărui membru al comisiei.

41. Modalitatea desfășurării controlului stațiilor de testare tehnică:

a) controlul prezenței la stațiile de testare tehnică a utilajului de diagnosticare și aparatului de control necesare pentru diagnosticarea vehiculelor se examinează prin verificarea aparatelor, standurilor și documentației tehnice (pașapoartele eliberate de uzina producătoare și alte documente analogice).

Se verifică dacă parametrii standurilor și aparatelor corespund celor indicate în documentația tehnică;

b) funcționarea întregului utilaj și a tuturor aparatelor, validitatea acestora se determină prin inspecția tehnică a vehiculelor, precum și în baza actelor de admitere în folosință a acestora, eliberate de serviciul respectiv al Serviciului Standardizare și Metrologie;

c) examinarea în lucru a utilajului și aparatelor se face după o analiză selectivă a rapoartelor de verificare tehnică a vehiculelor, eliberate de către stația de testare.

Volumul selectat este determinat de comisie și trebuie să fie suficient de a face concluzii precum că utilajul de diagnosticare și aparatele de control sînt folosite pe larg la testarea tehnică a vehiculelor;

d) în urma rezultatelor controlului calității testării tehnice efectuat la stația de testare tehnică, poliția rutieră:

analizează toate aspectele controlului efectuat la stația de testare tehnică pentru a evidenția neajunsurile și cauzele lor și, în baza acestor date, întocmește un act (anexa nr. 5) în 3 exemplare, care se semnează de toți membrii comisiei;

în cazul în care rezultatele controlului sînt negative, se întocmește o prescripție (anexa nr.1), în care sînt constatate toate neajunsurile menționate în act, și se fac propuneri concrete pentru lichidarea lor.

Copia prescripției și a actului se înmânează, sub semnătură, conducătorului stației de testare tehnică și se determină controlul celor prescrise, un exemplar se expediază pentru informație în adresa Direcției Poliției Rutiere.

În cazul în care calitatea testării tehnice efectuate de către stația de testare este insuficientă, prin intermediul Direcției Poliției Rutiere se informează organul abilitat cu funcții de acreditare pentru luarea deciziei de suspendare a activității stației de testare tehnică.

Despre decizia luată de către organul abilitat cu funcții de acreditare, se informează oficial agentul economic, Direcția Poliției Rutiere, precum și autoritățile administrației publice locale.

[Pct.41 modificat prin Hot. Guv. nr.294 din 14.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

X. EVIDENȚA ȘI RAPOARTELE CU PRIVIRE LA SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ EXERCITATĂ DE POLIȚIA RUTIERĂ

42. Toate subdiviziunile poliției rutiere țin evidența activității supravegherii tehnice în scopul analizării, planificării și efectuării măsurilor de profilaxie a accidentelor rutiere, de sporire a gradului de siguranță a elementelor de construcție și stării tehnice a vehiculelor.

43. Subdiviziunile poliției rutiere, în baza actelor de control a întreprinderilor de transport auto, actelor privind calitatea serviciilor tehnice, reparațiilor și testărilor tehnice efectuate de către agenții economici autorizați, materialelor administrative și prescripțiilor întocmite privind lichidarea neajunsurilor, prezintă dări de seamă Direcției Poliției Rutiere conform formei aprobate și în termenele stabilite.

44. Rezultatele reviziei tehnice anuale periodice de stat a vehiculelor se prezintă Direcției Poliției Rutiere, organelor administrative militare, organelor teritoriale de statistică, conform unui grafic separat.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la supravegherea
tehnică exercitată de poliția rutieră

(locul pentru adresă)

PRESCRIȚIE

despre înlăturarea încălcărilor regulilor, normativelor și standardelor ce se referă la asigurarea securității circulației rutiere care stabilesc cerințele securității față de starea tehnică, modalitatea efectuării deservirii, reparației și testării tehnice a vehiculelor

S-a stabilit că _____

(se constată neîndeplinirea cerințelor regulilor,

normativelor și standardelor cu denumirea lor, caracterul

încălțării și alte informații ce se referă la calitatea deservirii,

reparației sau testării tehnice a vehiculelor, efectuate de către agentul economic)

În baza Regulamentului Poliției Rutiere, propun: _____

Îndeplinirea prezentei prescripții este obligatorie.

Despre măsurile întreprinse să informeze Poliția Rutieră până la data de _____ 200 _____ .

Inspectorul auto de stat

(denumirea organului afacerilor interne)

(numele, prenumele, semnătura)

L.S.

----- 200 -----

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la supravegherea
tehnică exercitată de poliția rutieră

PROCES-VERBAL
cu privire la inspectarea tehnică a vehiculelor
_____200_____

Inspectorul auto de stat _____

(denumirea organului afacerilor interne,

_____ gradul, numele, prenumele)

a executat inspectarea tehnică a vehiculelor la _____

(denumirea deplină a

_____ agentului economic, adresa juridică)

În urma inspectării tehnice s-a constatat:

1. La inspectarea tehnică au fost prezentate _____ vehicule:

Numărul de ordine	Tipul vehiculului	Marca, modelul	Numărul de înmatriculare	Numărul de identificare			Anul de fabricație	Parcursul, (km)	Concluzia privind starea tehnică
				al moto-rului	al carose-riei	al șasiului (ramei)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Inspectarea tehnică au trecut _____ vehicule.

Inspectarea tehnică n-au trecut _____ vehicule,
inclusiv:

la _____ gazele de eșapament conțin o cantitate sporită de substanțe toxice și fum.

la _____ este defectat dispozitivul de frînare.

la _____ este defectat mecanismul de direcție.

la _____ este defectat sistemul de iluminare exterioară.

Conducătorul agentului economic

(semnătura)

(numele, prenumele)

Contabil (sau persoana responsabilă de evidență)

(semnătura)

(numele, prenumele)

L.Ș.

Inspector auto de stat

(semnătura)

(numele, prenumele)

*Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire la supravegherea
tehnică exercitată de poliția rutieră*

**Registrul de evidență
a plăcilor de înmatriculare pentru vehiculele retrase
conform actelor normative în vigoare**

Nr. d/o	Data ridicării	Tipul, marca, modelul vehiculului	Proprietarul	Cauza retragerii plăcii de înmatriculare	Funcția, gradul, numele, prenumele persoanei care a retras placa	Concluzia în urma inspectării tehnice repetate	Data reîn- toarcerii plăcii	Funcția, gradul, semnătura persoanei care a reîn- tors placa de înmatriculare	Numele și semnătura persoanei care a primit placa de înmatriculare
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

*Anexa nr.5
a Regulamentul cu privire la supravegherea
tehnică exercitată de poliția rutieră*

**ACTUL
de verificare a calității deservirii tehnice, reparației, testării vehiculelor**

Comisia în componența președintelui _____

(funcția, gradul, numele și prenumele lucrătorului de poliție)

și membrilor _____
(numele, prenumele, funcția)

a verificat calitatea deservirii, reparației, testării tehnice (a sublinia) vehiculelor la stație _____

(denumirea agentului economic, adresa juridică)

La verificare au luat parte specialiștii stației _____

(funcția, numele, prenumele)

S-a constatat:

1. Prezența utilajului de diagnosticare și aparatului pentru verificarea parametrilor de securitate a vehiculelor conform listei stabilite _____

2. Corespunderea cerințelor metrologice, capacitatea de lucru, funcționarea și folosirea în practică a utilajului de diagnosticare și aparatului _____

3. Îndeplinirea regulilor, normativelor și standardelor cu privire la asigurarea securității circulației rutiere _____

4. Concluzia privind calitatea deservirii tehnice, reparației, testării vehiculelor _____

RECOMANDAȚII _____

Semnăturile:

Președintele: _____ (_____) _____ 200__

Membrii: _____ (_____) _____

_____ (_____) _____

_____ (_____) _____

Am luat cunoștință de act _____

(numele, prenumele șefului stației) _____ 200__

**HOTĂRÎRE NR. 521 DIN 19.07.1994
CU PRIVIRE LA PRESTAREA SERVICIILOR CU PLATĂ
DE CĂTRE POLIȚIA RUTIERĂ ȘI SERVICIUL ÎNMATRICULARE
A TRANSPORTULUI ȘI CALIFICARE A CONDUCĂTORILOR AUTO
AL DEPARTAMENTULUI INFORMAȚII ȘI DOCUMENTARE
A POPULAȚIEI ALE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE**

Publicat : 30.07.1994 în Monitorul Oficial Nr. 007
Modificat
Hot. Guv. nr.575 din 24.06.97
Hot. Guv. nr.60 din 26.01.95
[Denumirea în redacția Hot. Guv. nr.575 din 24.06.97]

În scopul creării surselor de întreținere și îmbunătățire a bazei tehnico-materiale, unei activități mai eficiente a subdiviziunilor Poliției Rutiere a Ministerului Afacerilor Interne Guvernului Republicii Moldova hotărăște:

1. Se autorizează Poliția Rutieră și Serviciul înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto al Departamentului informații și documentare a populației ale Ministerului Afacerilor Interne: să presteze servicii cu plată persoanelor fizice și juridice din Republica Moldova și din alte state. Plata se efectuează în numerar sau prin virament;

să încheie cu persoanele fizice și juridice contracte privind prestarea serviciilor cu plată.
[Alin. 1 în redacția Hot. Guv. nr.575 din 24.06.97]

2. Se aprobă lista serviciilor cu plată prestate de Poliția Rutieră și tarifele acestora (se anexează).

3. Se stabilește că mijloacele bănești obținute de la prestarea serviciilor cu plată se transferă la conturile speciale ale Direcției Poliției Rutiere și ale Departamentului informații și documentare a populației ale Ministerului Afacerilor Interne și se folosesc pentru întreținerea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestor subdiviziuni.

[Pct. 3 în redacția Hot. Guv. nr.575 din 24.06.97]

4. Repartizarea și utilizarea mijloacelor bănești obținute în urma prestării serviciilor cu plată se va efectua conform Instrucțiunii Ministerului Finanțelor "Cu privire la mijloacele speciale ale instituțiilor care se întrețin din bugetul republican și bugetele locale".

5. Se stabilește că cheltuielile pentru serviciile, prevăzute prin prezenta hotărîre, se achită de persoanele juridice din contul beneficiului (venitului), rămas la dispoziție după achitarea impozitului și a altor plăți obligatorii, iar de persoanele fizice - din contul mijloacelor proprii.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA

ANDREI SANGHELI

*Anexă
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova nr. 521
din 19 iulie 1994*

LISTA

serviciilor cu plată prestate de către poliția rutieră și Serviciul înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto al Departamentului informații și documentare a populației ale Ministerului Afacerilor Interne și tarifele acestora

Nr.d/ o	Serviciul prestat	Tarif	Serviciul Ministerului Afacerilor Interne
1	2	3	3
1.	Elaborarea, la comanda persoanelor fizice și juridice, a schemelor de organizare a circulației rutiere	în bază de contract	Poliția Rutieră
2.	Coordonarea amplasării în locuri admisibile ale zonei drumurilor auto a firmelor, reclamei și obiectelor de arhitectură mică ale întreprinderilor de service	3 (trei) salarii minime	Poliția Rutieră

3.	Însoțirea, la comanda persoanelor fizice și juridice, a transportului auto cu încărcături prețioase, periculoase, cu gabarite depășite etc., precum și a transportului de pasageri	În bază de contract	Poliția Rutieră
4.	Asigurarea securității circulației rutiere în timpul manifestațiilor de masă, competițiilor sportive și altor manifestații publice cu caracter comercial sau de reclamă	În bază de contract	Poliția Rutieră
5.	Deplasarea, la solicitarea posesorului mijloacelor de transport auto, la locul lui de trai în legătură cu revizia tehnică (pentru o unitate)	1 (un) salariu minim	Poliția Rutieră
6.	Inspecția tehnică a vehiculelor reutilate, supuse reparației capitale și construite în mod individual, cu întocmirea concluziei privind corespunderea stării tehnice a acestora cerințelor securității circulației rutiere (pentru o unitate)	5 (cinci) salarii minime	Poliția Rutieră Departamentul informații și documentare a populației
7.	Coordonarea schemelor de distribuire a firmelor și inscripțiilor de reclamă pe mijloacele de transport	3 (trei) salarii minime	Poliția Rutieră
8.	Remorcarea și transportarea la locul de parcare a mijloacelor de transport de la locul accidentului rutier, a celor ce staționează pe carosabilul drumului public, dacă acestea împiedică circulația altor autovehicule, precum și pe sectoarele de drum pe care oprirea și staționarea sînt interzise	5 (cinci) salarii minime	Poliția Rutieră
9.	Perfectarea, la solicitarea cetățenilor, a diverselor documente și formulare de acte, necesare pentru soluționarea problemelor ce țin de evidența vehiculelor, eliberarea permiselor de conducere etc.	10% din salariul minim	Departamentul informații și documentare a populației
10.	Deplasarea la solicitarea posesorului de vehicul, la domiciliu (sediul) în scopul identificării vehiculului și primirii actelor pentru evidență:		Departamentul informații și documentare a populației
	1) în rază de pînă la 25 km de la Serviciul înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto:		
	a) un singur vehicul	2 (două) salarii minime	
	b) două sau mai multe vehicule	1 (un) salariu minim pentru fiecare vehicul următor	
	2) în rază de peste 25 km de la Serviciul înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto:		
	a) un singur vehicul	3 (trei) salarii minime	
	b) două sau mai multe vehicule	1 (un) salariu minim pentru fiecare vehicul următor	
11.	Admiterea externilor la examen pentru obținerea permisului de conducere:		Departamentul informații și documentare a populației
	a) categoria "A"	3 (trei) salarii minime	
	b) categoria "B"	10 (zece) salarii minime	
12.	Confecționarea și eliberarea la comanda solicitanților:		Departamentul informații și documentare a populației

	a) a unui lot de plăci de înmatriculare pentru vehicule	în bază de contract	
	b) a duplicatelor de plăci de înmatriculare în locul celor deteriorate	1,25 prețuri	
	c) a formularelor de diferite acte pentru instituțiile de comerț și învățământ (prevăzute în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 503 din 9 august 1993)	În bază de contract	
13.	Acordarea serviciilor de scoatere din evidență a vehiculelor, înmatriculate în zona de deservire a altei subdiviziuni de înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto, pe teritoriul Republicii Moldova	5 (cinci) salarii minime	Departamentul informații și documentare a populației
14.	Acordarea serviciilor de intermediere privind scoaterea din evidență a vehiculelor înmatriculate peste hotarele Republicii Moldova	10 (zece) salarii minime	Departamentul informații și documentare a populației
15.	Satisfacerea, la solicitarea petiționarului, a diverselor cereri de informații și controalelor în vederea restabilirii permiselor de conducere, certificatelor de absolvire a cursurilor de instruire a conducătorilor auto și actelor de înmatriculare a mijloacelor de transport, pierdute sau aduse la o stare ce nu permite identificarea acestora:		Departamentul informații și documentare a populației
	a) pe teritoriul Republicii Moldova	5 (cinci) salarii minime	
	b) peste hotarele Republicii Moldova	10 (zece) salarii minime	
16.	Eliberarea către solicitanți a xerocopiilor actelor ce se păstrează la subdiviziunile de înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto, care necesită ridicarea din arhivă a dosarelor cusute, desfacerea lor și scoaterea din ele a actelor necesare	50% din salariul minim	Departamentul informații și documentare a populației
17.	Eliberarea xerocopiilor	5 % din salariul minim pentru o foaie	Departamentul informații și documentare a populației
18.	Amplasarea de către agenții economici în clădirile sau pe teritoriile subdiviziunilor de înmatriculare a transportului și calificare a conducătorilor auto a reclamelor referitoare la vânzarea-cumpărarea, schimbul mijloacelor de transport, a agregatelor acestora, a garajelor, precum și privind chestiunile de instruire a conducătorilor auto	În bază de contract	Departamentul informații și documentare a populației

Notă: Serviciile specificate la punctele 1, 2, 3, 6, 7, 16, 17, prestate instituțiilor bugetare, și cele specificate la punctele 6, 9, 13, 15 litera a), 16 și 17, prestate invalizilor, se oferă fără plată.

[Anexa în redacția Hot. Guv. nr.575 din 24.06.97]

[Anexa în redacția Hot. Guv. nr.60 din 26.01.95]

